

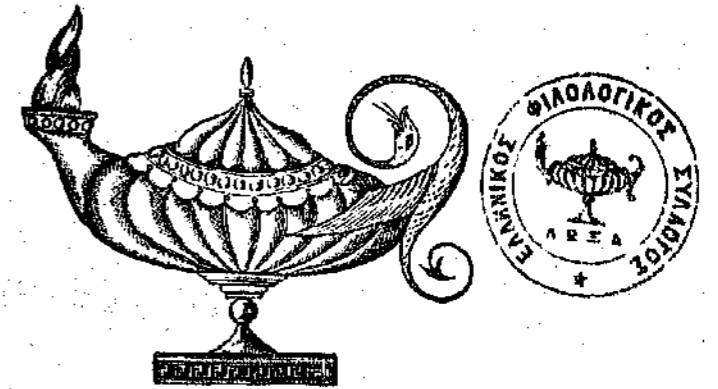
Ο
ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΜΟΣ ΙΘ'.

1884-85.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΕΟΛΟΓΟΥ

ΣΑΟΣ ΚΙΟΥΤΣΟΥΚ-ΚΕΝΔΕΚ ΑΡΙΘ. 29 & 31.

1888.

Ἔδρα τοῦ Συλλόγου :
Πέραν, Ὁδὸς Τοπτσίλαρ, ἀριθ. 45

Πρώτοις διὰ τὸ ἐξωτερικόν :
Lorentz und Keil, Librairie internationale
Πέραν, Μεγάλῃ Ὁδῷ, ἀριθ. 457.

ΜΕΛΗ

ΤΟΥ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ.

ΙΑΡΥΤΑΙ.

1881.

- † ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΝΗΣ Ι., ιατρός.
- † ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΝΗΣ Τ. Δ., έμπορος.
ΑΡΙΣΤΟΚΛΗΣ Ίωάννης, καθηγητής.
- † ΒΑΣΙΛΙΑΝΗΣ Προκλής, ιατρός.
- ΒΑΦΙΛΙΑΝΗΣ Άπόστολος, ιατρός.
- † ΒΛΑΣΤΟΣ Άντώνιος, τραπέζιτης.
- † ΓΑΛΑΤΗΣ Ί. Σ., ιατρός.
- ΓΕΝΙΑΟΥΝΙΑΣ Δημήτριος, έμπορος.
- † ΓΕΩΡΓΙΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ Ίωάννης, δικηγόρος.
- ΓΚΡΙΟΥΜΟΥΣΓΚΕΡΑΛΙΑΝΗΣ Μ., έμπορος εν Φιλιππουπόλει.
- † ΕΥΘΥΦΩΝ Η., ιατρός.
- † ΖΑΝΟΣ Α. Η.
- † ΖΩΓΡΑΦΟΣ Θεόδωρος, ιατρός.
ΖΩΓΡΑΦΟΣ Ξενοφών, ιατρός.
- ΖΩΗΡΟΣ ΠΑΣΣΑΣ Άλέξανδρος, ιατρός.
- † ΓΓΓΑΞΗΣ Α., έμπορος.
ΙΩΑΝΝΙΑΝΗΣ Έμμανουήλ, καθηγητής εν Άμοργώ.
- ΚΑΛΑΪΔΙΑΝΗΣ Κωνσταντίνος, πρώην Σύμβουλος τής Έπικρατείας.
- ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ ΠΑΣΣΑΣ Άλέξανδρος, ήγεμών τής Σχολου.
- † ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ Κωνσταντίνος, ιατρός.
- † ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ Στέφανος, ιατρός.
- ΚΟΣΟΥΔΗΣ Θεμιστοκλής, έμπορος.

- † ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΑΝΗ Χ' Γεώργιος, κτηματίας.
- † ΑΛΕΚΑΡΙΣ 'Αλέξανδρος, μητροπολίτης Σισακίου.
ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ ΗΛΣΣΑΣ Σπυρίδων, αρχίατρος και ιδιαίτερος ιατρός τής Α.Α.Μ. του Σουλτάνου.
ΝΕΟΚΟΣΜΟΣ Δημήτριος, έμπορος.
- † ΠΑΛΛΙΟΛΟΓΟΣ Α., γενικός πρόξενος τής Ελλάδος ένταύθα.
ΠΑΣΗΑΛΛΗΣ Δημήτριος, τραπεζίτης.
ΠΥΛΛΑΝΗΣ Βασίλειος, λόγιος.
ΡΑΖΗΣ Δημήτριος.
ΣΑΒΒΑΣ πασάς 'Ιωάννης, πρώην γενικός διοικητής Κρήτης.
ΣΟΦΟΚΛΗΣ Γαβριήλ, καθηγητής έν 'Αθήναις.
- † ΧΡΥΣΘΕΡΓΗΣ Γεώργιος, καθηγητής.

ΤΑΚΤΙΚΑ ΜΕΛΗ.

A.

	"Έτος έκλογής.
ΑΘΗΝΟΓΕΝΗΣ Γεώργιος, τραπεζίτης έν 'Αθήναις	1863
ΑΘΗΝΟΓΕΝΗΣ Παύλος, τραπεζίτης έν Σμύρνη	1871
ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΑΝΗΣ Δημήτριος, υπάλληλος τών αυτοκρατ. τηλεγράφων	1872
ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΑΝΗΣ Σπυρίδων, γραμματεύς του 'Εμπορικού 'Επιμελητηρίου	1883
ΑΔΑΜΗΕΡΤΗΣ 'Ιωάννης, γραμματεύς του κ. Κωνσ. Ζάππα έν Βροσθενίω	1872
ΑΜΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Βύγγελος, καθηγητής	1880
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΝΗΣ 'Ιωάννης, μητροπολίτης Καισαρείας	1870
ΑΝΑΡΕΛΛΗΣ 'Οδυσσεύς	1881
ΑΝΔΡΕΟΥ Χ' Δημήτριος, έμπορος	1873
ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ Ιερομόναχος	1879
ΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ Κωνσταντίνος, Γερουσιαστής και γενικός εισαγγελεύς του Κράτους	1864
ΑΝΤΩΝΙΑΝΗΣ 'Ιωάννης, διευθυντής του έν Πέραν Τηλεγραφείου	1879
ΑΝΤΩΝΙΑΝΗΣ 'Ιωάννης, έμπορος	1874
ΑΝΤΩΝΙΑΝΗΣ Σωτήριος, ιατρός έν Φιλιππουπόλει	1873
ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΝΗΣ Γεώργιος, δικηγόρος	1874
ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΝΗΣ Θεόδωρος, έλεγκτής τής Τραπεζής Κων/πόλεως	1878
ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΝΗΣ Καλλιάρχης	1871
ΑΡΓΥΡΙΑΝΗΣ Δημήτριος, έμπορος έν Φιλιππουπόλει	1871
ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ Σταυράκης, Μέγας Λογοθέτης και Γερουσιαστής	1862
ΑΡΙΣΤΟΚΛΗΣ 'Ιωάννης Δ., μέλος του άνωτάτου Συμβουλίου του 'Υπουργείου τής Παι- δείας	1861
ΑΡΤΕΜΙΑΝΗΣ 'Ιάκωβος, πρώην Σύμβουλος τής Νομαρχίας 'Ιωαννίνων	1876
ΑΦΙΑΝΗΣ Γεώργιος, διδάσκαλος ένταύθα	1883

B.

ΒΑΛΛΙΑΝΗΣ Κωνσταντίνος, Μητροπολίτης Μυτιλήνης	1874
ΒΑΛΛΙΑΝΟΣ Βασίλειος Μ., έμπορος	1871
ΒΑΣΙΛΙΑΚΗΣ 'Ηλίας, καθηγητής	1883
ΒΑΡΔΑΥΤ Α., δικηγόρος	1878
ΒΑΡΟΤΣΗΣ 'Ιάκωβος, δικηγόρος	1878
ΒΑΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ 'Απόστολος, διδάσκαλος	1884
ΒΑΣΙΛΑΝΗΣ 'Ηρακλής, ιατρός	1861
ΒΑΣΙΛΕΙΑΝΗΣ Γ., κτηματίας	1881
ΒΑΣΜΑΤΖΙΑΝΗΣ Γ., Διευθυντής του έν τῷ Πέραν 'Ελλ. 'Εκπαιδευτηρίου	1881
ΒΑΦΕΙΑΝΗΣ Γεώργιος, δημοσιογράφος	1868

ΒΑΡΙΑΔΗΣ Άπόστολος, ιατρός.....	1881
ΒΕΛΙΣΣΑΡΙΟΣ Ιωάννης, έμπορος.....	1873
ΒΕΛΛΟΥΡΙΑΝΝΗΣ Μ., τραπεζίτης.....	1877
ΒΕΡΓΓΙΛΙΕΝ Φ., βιοπογράφος.....	1881
ΒΙΘΥΝΟΣ Ιωάννης, πρωτοδικής.....	1876
ΒΙΚΕΛΑΣ Δ., λόγιος έν Παρίσις.....	1872
ΒΛΑΣΤΑΡΙΣ Κωνσταντίνος, έμπορος.....	1874
ΒΟΝΚΟΒΣΚΙ Ch., χημικός.....	1867
ΒΟΥΤΥΡΑΣ Σταύρος Γ., διευθυντής και άρχισυντάκτης τής έφημερίδος Νεο-έδου.....	1866

Γ.

ΓΕΝΙΔΟΥΝΙΑΣ Δημήτριος, έμπορος.....	1861
ΓΕΡΑΡΔΟΣ Κωνσταντίνος, βιβλιοδέτης.....	1873
ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ, πατριάρχης Άντιοχείας.....	1879
ΓΕΡΜΑΝΟΣ, μητροπολίτης Ρόδου.....	1876
ΓΕΩΡΓΙΑΔΑΣ Κ., διδάσκαλος.....	1876
ΓΕΩΡΓΙΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ Ιωάννης, δικηγόρος.....	1867
ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ Θεόδωρος, ιατρός.....	1878
ΓΙΑΝΝΑΡΟΣ Θρασύβουλος, έμπορος.....	1867
ΓΚΙΟΥΜΟΥΣΤΕΚΕΡΑΛΛΗΣ Μ., έμπορος έν Φιλιππουπόλει.....	1861
ΓΚΙΩΝ Ιωάννης, διευθυντής τού πρακτορ. τής ασφαλίστ. εταιρίας Φοίνικος έν Κίπδλει.....	1864
ΓΑΥΚΑΣ Νικηφόρος, μητροπολίτης Μηθύμνης.....	1872
GÖDEL Lamoy Baron von, έπιτετραμμένος τής Αυστροουγγαρίας έν Τεχεράνη.....	1874
GONZALEZ del Campillo.....	1881
ΓΟΥΡΓΟΥΝΗΣ Γεώργιος, έν Ροστοβίω.....	1879
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ, μητροπολίτης Πρακλείας.....	1874

Δ.

DALESSIO J., τραπεζίτης.....	1874
ΔΑΟΥΤΗΣ Ν., πρόεδρος δικαστής τού Έλληνικού Προξενείου έν Άλεξανδρεία.....	1883
ΔΑΝΗΛΑ Ιεροδίακονος, έν Βραίλα.....	1874
ΔΕΛΛΑΠΟΡΤΑΣ Βρασιδάς, έμπορος έν Ταίγγανίω.....	1873
ΔΕΛΙΑΣΤΑΣ Νικόλαος, βιβλιοπώλης.....	1872
DERENTHAL Chev. de, σύμβουλος τής Γερμανικής Πρεσβείας έν Ρώμη.....	1872
DEYEAUX Emile, διευθυντής τής Α. Όθωμανικής Τραπεζής έν Κίπδλει.....	1873
ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ Ξενοφών, έμπορος.....	1873
ΔΙΑΓΓΕΛΗΣ Γ., δικηγόρος.....	1874
ΔΙΓΓΗΣ Π., πρόεδρος τού Έλληνικού δικαστηρίου έν Σμύρνη.....	1878
ΔΟΥΡΑΟΥΤΗΣ Π., έμποροπέλληλος έν Όδησσώ.....	1878
DORIGNY Al. Sorlin, όδοντοιάτρως.....	1882
ΔΟΥΡΟΥΤΗΣ Μιχαήλ, γραμματεύς τής Έλληνικής Πρεσβείας έν Κίπδλει.....	1882
ΔΡΑΚΗΣ Νικόλαος, έμπορομεσίτης έν Κίπδλει.....	1873

Ε.

ΕΛΠΙΑΝΗΣ Γ., γραμματεύς τής ένταύθα Έλληνικής Πρεσβείας.....	1874
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Παναγιώτης, έμπορος.....	1879
ΕΞΑΚΟΥΣΤΟΣ Πέτρος, υπάλληλος τού μονοπωλείου τών Καπνών έν Κίπδλει.....	1872
ΕΥΓΕΝΙΑΔΗΣ Ευστάθιος, διευθυντής τής Όθ. Έταιρίας Συναλλαγών και Άξιών.....	1871
ΕΥΘΥΜΟΥΔΗΣ Δημήτριος, ιατρός.....	1878
ΕΥΜΟΡΦΟΠΟΥΛΟΣ Άλ. Ιερομόναχος, γραμματεύς τής Κοινότητος τού Άγ. Όρους.....	1875

Ζ.

ΖΑΜΠΙΑΚΟΣ Δημήτριος, ιατρός.....	1871
ΖΑΧΝΕΛΗΣ Έμμανούηλ, έμπορος έν Μυτιλήνη.....	1868
ΖΑΨΙΦΗΣ Λεωνίδας, τραπεζίτης.....	1873
ΖΑΨΙΦΗΣ Πέτρος, τραπεζίτης.....	1873
ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ Νικόλαος, έν Ροστοβίω.....	1879
ΖΗΦΟΣ Ιωάννης, ιατρός.....	1867
ΖΗΦΟΣ Θεμιστοκλής, έν Ροστοβίω.....	1879
ΖΗΦΟΣ Μιλτιάδης, έν Ροστοβίω.....	1879
ΖΗΦΟΣ Παύλος, έν Ροστοβίω.....	1879
ΖΩΓΡΑΦΟΣ Ξενοφών, ιατρός.....	1861

Η.

ΗΛΙΑΔΗΣ Στέφανος, έμπορος.....	1878
ΗΕΛΙΑΣ Μιχαήλ, γραμματεύς ιδιαίτερος τής Α. Σεβ. τού άγίου Έφρέσου.....	1884

Θ.

ΘΕΟΔΩΡΙΑΔΗΣ Άθανάσιος.....	1875
ΘΕΟΦΙΛΙΑΔΗΣ Δ., έμπορος.....	1864
ΘΩΝΙΑΔΗΣ Άθανάσιος, έμπορος έν Φιλιππουπόλει.....	1872

Ι.

ΙΑΚΩΒΟΣ, έπίσκοπος Άμφιπόλεως.....	1875
ΙΑΚΩΒΟΥ Μιλτιάδης, δικηγόρος.....	1872
ΙΑΔΕΜΟΣ Όδυσσεύς, δημοσιογράφος.....	1872
ΙΓΓΑΡΕΣΗΣ Παναγής, έμπορος.....	1872
ΙΩΑΚΕΙΜ, μητροπολίτης Λήμνου.....	1874
ΙΩΑΝΝΙΑΔΗΣ Ευστάθιος, ιατρός έν Βώλω.....	1879
ΙΩΑΝΝΑΦ, ιεροψάλλτης.....	1876

Κ.

ΚΑΖΑΝΟΒΑΣ Γεώργιος, έμπορος.....	1871
----------------------------------	------

	Έτος εκλογής.
ΚΑΖΑΝΟΒΑΣ Παντελής, έμπορος.....	1872
SAIVERT James, γραμματεὺς τῆς ἀγγλικῆς πρεσβείας ἐν Κ/πόλει.....	1883
ΚΑΛΒΟΚΟΡΕΣΣΗΣ Δημήτριος, έμπορος.....	1871
ΚΑΛΒΟΚΟΡΕΣΣΗΣ Ν. Ζ., λογιστής.....	1879
ΚΑΛΑΙΑΔΗΣ Κωνσταντίνος, πρώην μέλος τοῦ συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας.....	1861
ΚΑΛΑΙΒΟΥΡΓΗΣ Πέτρος, ἰατρός, ἐν Παρισίοις.....	1871
ΚΑΛΑΙΝΙΚΟΣ, μητροπολίτης Δέρκων.....	1875
ΚΑΛΦΟΓΑΟΥΣ Κ., ἰατρός.....	1879
ΚΑΡΑΒΑΣΙΑΝΗΣ Ἰωάννης, δημοσιογράφος.....	1876
ΚΑΡΑΒΕΛΛΑΣ Τίτος, λόγιος.....	1879
ΚΑΡΑΒΟΥΚΥΡΟΣ Μιλτιάδης, δικηγόρος.....	1879
ΚΑΡΑΘΕΩΔΩΡΗ ΠΑΣΣΑΣ Ἀλέξανδρος, ἡγεμὼν τῆς Σάμου.....	1861
ΚΑΡΑΘΕΩΔΩΡΗ Ἀλέξανδρος Κ., Α' γραμματεὺς τῆς ἐν Βρυξέλλαις Ὁθ. Πρεσβείας.....	1874
ΚΑΡΑΘΕΩΔΩΡΗ Κωνσταντίνος Στεφ., Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας.....	1867
ΚΑΡΑΘΕΩΔΩΡΗ Στέφανος, πρεσβευτὴς τῆς Υ. Πύλης ἐν Βρυξέλλαις.....	1867
ΚΑΡΑΘΕΩΔΩΡΗ Τηλέμαχος.....	1874
ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ Κωνσταντίνος, βουλευτὴς ἐξ Ἄρτης, ἐν Ἀθήναις.....	1862
ΚΑΡΑΤΖΑΣ Πρίγκιψ Ι. Κ., πρεσβευτὴς τῆς Ὑψ. Πύλης ἐν Στοκχόλμῃ καὶ Χάγῃ.....	1879
ΚΑΡΙΟΣ Νικόλαος.....	1881
ΚΑΡΟΛΙΑΝΗΣ Ἰορδάνης, καθηγητὴς ἐν τῇ κατὰ Χάλκην Θεολογικῇ Σχολῇ.....	1871
ΚΑΣΤΕΛΛΑΝΗΣ Ἰωάννης, έμπορος.....	1872
ΚΕΝΕΤΖΗΣ Σταύρος, έμπορος.....	1872
ΚΕΣΣΙΣΟΓΑΟΥΣ Α., ἐν Ῥοστωβίφ.....	1879
ΚΕΧΑΡΙΑ Καλλιόπη, διευθύντρια τοῦ Ζακπείου Παρθεναγωγείου.....	1875
ΚΕΒΑΝΟΗΣ Ζήνων, ἀρχιτέκτων.....	1865
ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ἐπίσημος τῶν ἀρχαιοτήτων ἐν Ἀθήναις.....	1882
ΚΑΟΥΜΑΣΗΣ Δ., έμπορος.....	1873
ΚΟΡΩΝΙΟΣ Γ., τραπεζίτης ἐν Παρισίοις.....	1872
ΚΟΣΟΥΔΗΣ Θεμιστοκλής, έμπορος.....	1861
ΚΟΣΤΟΥΡΗΣ Γεώργιος, ἰατρός ἐν Ἀθήναις.....	1880
ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΣ Γεώργιος, κεννέμπορος ἐν Ἄμισσῃ.....	1875
ΚΟΥΓΙΟΥΜΤΖΙΑΝ Πέτρος ἐφένδης, διευθυντὴς τῶν δασῶν καὶ μεταλλείων.....	1872
ΚΟΥΜΑΡΙΑΝΟΣ Δημήτριος, διευθυντὴς τῆς ἐφημερίδος Φιλικουπόλεως ἐν Φιλ/πόλει.....	1877
ΚΟΥΜΑΤΟΣ Ἀνδρέας, έμπορος.....	1872
ΚΟΥΠΙΑΣ Ἰωάννης, έμπορος.....	1882
ΚΡΕΙΖΗΣ Κωνσταντίνος, γραμματεὺς τῆς Ἑλλ. Πρεσβείας ἐν Βερολίνῃ.....	1880
ΚΡΗΚΟΥΤΟΣ Ἰωάννης, μεσίτης ἐν Παρισίοις.....	1879
ΚΡΗΚΟΥΤΟΣ Νικόλαος, μεσίτης ἐν Παρισίοις.....	1864
ΚΡΙΝΟΣ Κ., ἐν Ῥοστωβίφ.....	1879
ΚΥΜΗΡΙΤΗΣ Δημήτριος, δικηγόρος.....	1879
ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Ἐπειοκλής, διευθυντὴς τῆς ἐφημερίδος Phare du Bosphore.....	1872
CURTIS Roy. C. G., πρεσβύτερος τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας Memorial Church.....	1871
ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑΣ Χρ., κοσμηματοπώλης.....	1879

	Έτος εκλογής.
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΑΝΗΣ ΠΑΣΣΑΣ Ἀλέξανδρος, πρώην ἐπίσημος τῶν μὴ μουσουλμανικῶν σχολῶν.....	1872

Δ.

ΔΑΜΠΡΙΔΗΣ Γ. Π.....	1883
ΔΕΩΣΤΙΑΣ Σακρῶ, διευθύντρια τοῦ Παρθεναγωγείου Παλλήδος.....	1872
ΔΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ Γεώργιος, καθηγητὴς.....	1875
ΔΟΥΣΗΣ Βασίλειος, ἰατρός.....	1881

Μ.

ΜΑΓΚΑΝΗΣ Σκαλλήριος, ζωγράφος.....	1881
ΜΑΘΙΟΥΔΑΚΗΣ Ἀλέξανδρος, διευθυντὴς τῆς Τραπεζικῆς Ἐπιφοιτισσαλίας ἐν Βόλφ.....	1875
ΜΑΚΡΗΣ Κωνσταντίνος, ἰατρός.....	1880
ΜΑΚΡΙΑΝΗΣ Γ., δημοσιογράφος.....	1883
ΜΑΛΙΑΚΑΣ Ἀβραάμ, καθηγητὴς.....	1877
ΜΑΛΑΙΑΔΗΣ Δημήτριος, δικηγόρος.....	1865
ΜΑΛΑΜΑΔΗΣ Μ.....	1878
ΜΑΥΡΟΥΡΕΝΗΣ Ἀλέξανδρος Σπ., σύμβουλος τῆς ἐν Μαδρίτῃ Ὁθωμ. Πρεσβείας.....	1870
ΜΑΥΡΟΥΡΕΝΗΣ Δημήτριος πρόξενος τῆς Τουρκίας ἐν Μελίτῃ.....	1870
ΜΑΥΡΟΥΡΕΝΗΣ Σπυρίδων, ἀρχίατρος καὶ ἰδιαίτερος ἰατρός τῆς Α. Μεγαλειότητος τοῦ Σουλτάνου.....	1861
ΜΑΥΡΟΥΡΑΛΤΟΣ Ἐλευθέριος.....	1876
ΜΑΥΡΟΥΡΑΛΤΟΣ Θεόδωρος Α., τραπεζίτης.....	1872
ΜΑΥΡΟΥΡΑΛΤΟΣ Α. Φραγκούλης, έμπορος.....	1874
ΜΕΓΑΚΑΝΗΣ Ἀθανάσιος, μητροπολίτης Σισανίου.....	1877
ΜΕΘΑΙΩΣ, μητροπολίτης πρόεδρος Διδυμοτείχου.....	1876
ΜΕΛΛΑΝΑΙΝΟΣ Ἐμμανουήλ, έμπορος.....	1877
ΜΕΣΣΗΝΕΖΗΣ Ἀντώνιος, ἰατρός.....	1884
ΜΠΕΤΣΟΡΑΣ Κυριακός, έμπορος ἐν Φιλιππουπόλει.....	1871
MILLINGEN Alex. van, καθηγητὴς ἐν τῷ Ῥοδεριεῖφ Λυκείῳ.....	1882
MORITSMANN Dr A. D., ἰατρός, μέλος τοῦ Ὑγιονομικοῦ Συμβουλίου ἐν Κ/πόλει.....	1871
MORITSMANN Jean, διερμηνεὺς τῆς Γερμανικῆς πρεσβείας ἐν Κ/πόλει.....	1872
ΜΟΥΧΟΠΟΥΛΟΣ Χ. Θεόδωρος, γραμματεὺς τῆς Ῥουμανικῆς Πρεσβείας ἐν Κ/πόλει.....	1880
ΜΟΥΖΑΛΑΣ Π., έμπορος.....	1872
ΜΠΑΡΕΣΣΑΣ Ν. Γ., γενικὸς ἐλεγκτὴς τῆς Γενικῆς Ἐταιρίας τοῦ Ὁθωμ. Κράτους.....	1871

Ν.

ΝΑΪΔΗΣ Νικόλαος, έμπορος.....	1880
ΝΑΟΥΜ Ἀλέξανδρος, διερμηνεὺς τῆς Ἑλληνικῆς πρεσβείας ἐν Κ/πόλει.....	1880
ΝΕΦΡΟΠΟΝΤΗΣ Ἰωάννης, τραπεζίτης ἐν Ἀθήναις.....	1871
ΝΕΡΡΗΣ Νικόλαος, ἐν Ἀθήναις.....	1874

	Έτος εκλογής.
ΝΙΚΗΤΟΓΕΛΟΥΣ Ζήσης, έμπορος εν Φιλιππουπόλει	1871
ΝΕΟΦΥΤΟΣ, μητροπολίτης 'Αδριανουπόλεως	1871
ΝΕΟΦΥΤΟΣ, μητροπολίτης Ακρίσσης	1874
ΝΙΚΟΛΑΪΟΣ, μητροπολίτης Κιζίκου	1877
ΝΙΚΟΛΑΪΟΣ Δ., δημοσιογράφος	1878
ΝΙΚΟΛΑΪΟΣ 'Ιωάννης, εν Ροστοβίω	1879
ΝΙΚΟΛΑΪΟΣ Δ., Α' γραμματεὺς τῆς ἐνταῦθα 'Αγγλικῆς Πρεσβείας	1880
ΝΟΜΙΚΟΣ Α., εν Ροστοβίω	1879
ΝΟΝΝΟΤΗΣ Αἰμίλιος, καθηγητής	1873

Ξ.

ΞΥΔΙΑΣ Δ., εν Ροστοβίω	1879
ΞΥΔΙΑΣ Θ., εν Ροστοβίω	1879

Ο.

ΟΙΚΙΑΔΗΣ 'Ιωάννης, σύμβουλος τῆς 'Επικρατείας	1881
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΝΗΣ Βασίλειος, τραπεζίτης	1883
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΝΗΣ Γεώργιος, ιατρός	1880
ΟΔΥΜΠΙΑΝΗΣ Δ., εν Ροστοβίω	1879
ΟΜΗΡΟΣ Γ., τραπεζίτης	1873
ΟΡΦΑΝΟΥΔΑΚΗΣ Κωνσταντίνος, διδάσκαλος τῆς ἰχθυογραφικῆς καὶ ζωγραφικῆς	1879

Π.

ΠΑΛΑΜΑΣ Γρηγόριος, ἀρχιμανδρίτης, διευθυντῆς τῆς Μεγάλῃς τοῦ Γένους Σχολῆς	1879
ΠΑΝΤΖΕΡΙΝΗΣ 'Αλέξανδρος, διεγερνεὺς τῆς Αὐτοκρ. ὀθωμ. Τραπεζῆς	1882
ΠΑΝΤΖΕΡΙΝΗΣ Δημήτριος, έμπορος	1871
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Γεώργιος	1881
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Εὐστράτιος, ψάλτης	1882
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΚΕΡΑΜΕΥΣ 'Αθηνάσιος, λόγιος	1881
ΠΑΠΑΡΟΥΣΗΣ Πέτρος, διδάσκαλος	1875
ΠΑΡΑΝΙΚΑΣ Μιχταῖος, καθηγητής	1882
ΠΑΡΑΝΙΚΑΣ Νικόλαος, διδάσκαλος	1871
ΠΑΡΙΣΗΣ Γεώργιος, τραπεζίτης εν 'Αθήναις	1873
ΠΑΣΠΑΛΑΝΗΣ Δημήτριος	1861
ΠΑΣΠΑΛΑΝΗΣ Νικόλαος	1861
ΠΑΣΠΑΤΗΣ 'Αλέξανδρος, ιατρός	1862
ΠΑΥΛΙΑΝΗΣ 'Αργύριος, έμπορος εν Φιλιππουπόλει	1872
PEARNS Edwin, δικηγόρος	1874
ΠΕΡΑΠΚΙΑΝΗΣ Κυριικός, λόγιος	1871
ΠΙΝΙΑΤΕΛΗΣ Ν., έμπορος εν Ροστοβίω	1879
ΠΙΣΑΝΗΣ Νικόλαος, έμπορος	1880

	Έτος εκλογής.
ΠΙΣΑΣ Χριστόφορος, κτηματίας εν 'Αθήναις	1878
ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ, μητροπολίτης Γάνου καὶ Χάρρας	1872
ΠΟΡΤΟΚΑΛΗΣ Περικλῆς, έμπορος	1880
ΠΟΥΡΥΡΙΟΣ, ἡγούμενος τοῦ ἐνταῦθα Σιναΐτικοῦ μετοχίου	1874
ΠΡΗΘΟΣ Νικόλαος, έμπορος	1874
ΠΥΛΑΝΗΣ Βασίλειος, λόγιος	1874

Ρ.

ΡΑΖΗΣ 'Αλέξανδρος, πρώην διεγερνεὺς τῆς εν Κηπόλει 'Ελληνικῆς Πρεσβείας	1875
ΡΑΖΗΣ 'Αριστείδης, μηχανικός	1873
ΡΑΛΛΗΣ 'Αλέξανδρος τραπεζίτης	1872
ΡΑΛΛΗΣ Κωνσταντίνος, έμποροῦπέλληλος	1879
ΡΑΛΛΗΣ Στέφανος, τραπεζίτης εν Παρισίους	1863
ΡΑΦΑΗΛ 'Ελευθέριος	1874
ΡΕΝΙΕΡΗΣ Α., εν Ροστοβίω	1879
ΡΟΔΩΝΙΑΝΗΣ Σ., έμπορος	1881
ΡΟΧΟΥΡΜΟΣ 'Αθηνάσιος, έμπορος	1881

Σ.

ΣΑΒΒΑΣ ΠΑΣΣΑΣ 'Ιωάννης, πρώην γενικός διοικητῆς Κρήτης	1861
ΣΑΓΡΑΝΤΗΣ 'Ιωάννης, έμπορος εν 'Αθήναις	1878
ΣΑΚΕΒΑΛΑΡΙΑΝΗΣ Δ., έμπορος εν 'Αλεξανδρείᾳ	1878
ΣΑΛΤΕΑΝΗΣ Θεμιστοκλῆς, καθηγητής	1875
ΣΑΜΑΡΤΣΙΑΝΗΣ Χριστόφορος, γυμνασιάρχης εν Βιτωλίοις	1877
ΣΑΡΑΚΙΣΤΗΣ Βασίλειος, ιατρός	1865
ΣΑΡΑΪΝΣΚΗΣ Κωνσταντίνος, δικηγόρος	1868
ΣΑΡΕΝΤΗΣ 'Ηλίας, εν Ροστοβίω	1879
SARTORIS Maitland	1882
ΣΑΤΡΑΖΑΝΗΣ Σταῦρος, κυβερνητικός υπάλληλος	1879
SCAIFE H. A., πράκτωρ ἐταιριῶν	1884
SCHROEDER Paul, διευθυντῆς τοῦ γραφείου τῆς ἐνταῦθα Γερμανικῆς πρεσβείας	1871
ΣΦΟΥΤΑΣ Δημήτριος, τραπεζίτης εν Μισσαλίᾳ	1871
ΣΕΒΑΣΤΟΠΟΥΛΟΣ Ζωρζῆς, έμπορος	1871
ΣΕΒΑΣΤΟΠΟΥΛΟΣ Νικόλαος, ιατρός	1880
SEGALLES Joseph, ιεραπόστολος	1883
ΣΕΪΤΑΝΙΑΝΗΣ Γεώργιος, βιβλιοπώλης	1872
SHAW William, εν 'Αθήναις	1872
ΣΙΑΒΕΡΟΠΟΥΛΟΣ Ξενοφών, έμποροῦπέλληλος	1880
ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΟΥΣ 'Ιωάννης, τραπεζίτης	1873
ΣΚΑΝΑΒΗΣ Νικόλαος, εν Ροστοβίω	1879
ΣΚΑΡΑΜΑΓΚΑΣ Ε., εν Ροστοβίω	1879

Έτος εκλογής.

Έτος εκλογής.

ΕΚΚΛΑΒΟΣ Φώτιος, φαρμακοποιός.....	1879
ΕΚΟΡΔΟΣ Κωνσταντίνος, έμπορος.....	1878
ΕΚΟΥΑΟΥΔΗΣ Στέφανος, τραπεζίτης.....	1871
ΕΟΥΒΑΤΖΟΥΔΗΣ Βασίλειος, έμπορος.....	1871
ΕΟΥΓΑΟΥΡΗΣ Π., έμπορος εν Ροστωβία.....	1879
ΕΟΥΔΑΙΔΗΣ Νικόλαος, δημοσιογράφος.....	1871
ΕΟΥΤΣΟΣ 'Αλέξανδρος, γραμματέης του έν Σοφίξ 'Ελλην. διπλωματικού πρακτορείου.....	1881
ΕΠΙΘΑΡΗΣ 'Ανδρέας, καθηγητής.....	1874
ΕΠΙΛΑΩΔΗΣ Γ., έμποροϋπέλληλος.....	1874
ΕΠΑΚΑΩΔΗΣ Νικόλαος.....	1881
ΕΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ Δημήτριος, ιατρός.....	1872
ΕΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ Νικόλαος, νομικός εν Σήμω.....	1878
ΕΤΑΜΟΥΔΗΣ 'Ανστασίας, έμπορος εν Σηλυβρία.....	1879
ΕΤΡΑΤΗΓΟΥΔΟΣ Χ., διδάσκαλος.....	1882
ΕΥΕΘΑΝΟΒΙΚ Πάυλος, τραπεζίτης.....	1875
ΕΥΓΓΕΡΟΣ 'Ανδρέας, τραπεζίτης.....	1871
ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ, μητροπολίτης 'Ιωαννίνων.....	1871

Γ.

ΓΑΓΗΣ 'Ανστασίας, καθηγητής.....	1872
ΓΑΓΗΣ Φίλιππος, καθηγητής.....	1875
ΓΑΜΒΑΚΟΣ Δ. Ν., έμπορος.....	1863
ΓΗΟΜΑΧ Α., διδάσκαλος.....	1875
ΓΕΓΡΑΕΝΤΗΣ Βελισσάριος, έμπορος.....	1873
ΓΕΙΑΚΑΣ Γεώργιος, δημοσιογράφος εν 'Αθήναις.....	1881
ΓΕΙΚΑΛΑΟΥΤΗΣ Στέφανος, έμπορος.....	1871
ΓΕΙΤΣΟΠΟΥΔΟΣ Κωνσταντίνος, κοσμηματοπώλης.....	1878

Φ.

ΦΑΚΑΡΟΣ Μ., διερχμηνεύς του ένταϋθα 'Ελληνικού Προξενείου.....	1874
ΦΕΪΖΗ μπέης, πρόξενος τής Τουρκίας εν 'Οδησσώ.....	1874
ΦΙΛΑΔΗΦΗΣ Γ., καθηγητής.....	1881
ΦΙΛΙΟΣ Δ., έφορος των αρχαιοτήτων εν 'Αθήναις.....	1872
ΦΕΤΙΑΔΗΣ Δ. Ν., έμπορος.....	1876
ΦΕΤΙΑΔΗΣ Νικόλαος, έμπορος.....	1861
ΦΕΤΙΑΔΗΣ Φώτιος, ιατρός.....	1878
ΦΕΤΙΟΣ, επίσκοπος Κίρηνουπόλεως, αρχιερ. προεστήμενος Σταυροδρομίου.....	1881

Ψ.

WASHINGTON Georges, ιερέης τής 'Αγγλικής πρεσβείας.....	1883
WEISBACH Augustin, ιατρός.....	1873

Χ.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ Νικόλαος, δικαστής.....	1879
ΧΑΡΙΣΙΑΔΗΣ Νικόλαος, δικηγόρος.....	1883
ΧΑΡΜΑΥΤΑΣ Θ., ιατρός.....	1882
ΧΑΞΙΩΤΗΣ Γεώργιος, λόγιος εν Παισίοις.....	1860
ΧΑΥΖΗΧΡΗΣΤΟΥ Χρήστος, ιδρυτής και γυμνασιάρχης του έν Πέραν 'Ελλ. Λυκείου.....	1872
ΧΑΥΖΟΠΟΥΔΟΣ 'Ιωάννης, τραπεζίτης.....	1883
ΧΕΛΜΗΣ Μιχαήλ, φαρμακοποιός.....	1879
ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΙΑΔΗΣ Θεμιστοκλής, άνώτερος κυβερνητικός υπέλληλος.....	1875
ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΙΑΔΗΣ Συμεών, ιατρός.....	1876
ΧΥΓΣΟΒΕΛΩΔΗΣ Λεωνίδης, έμπορος εν Μυχεστρίχ.....	1866
ΧΥΓΣΟΒΕΛΩΔΗΣ Μιχαήλ, έμπορος εν Λιβεροπόλη.....	1876

Ψ.

ΨΑΧΑΡΟΠΟΥΔΟΣ Κωνσταντίνος, διευθυντής τής Πανελληνίου άτμοπλ έταιρ. εν Πειραιει.....	1875
ΨΥΧΑΡΗΣ Νικόλαος.....	1880
ΨΩΜΙΑΔΗΣ Κωνσταντίνος.....	1881

ΕΠΙΤΙΜΑ ΜΕΛΗ.

A.

	*Ετος εκλογής.
ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ, Μητροπολίτης Έρέσου.....	1881
ΑΛΗ ΦΟΥΡΤ ΜΙΧΗΣ, διευθυντής του τμήματος των έμμέσων φόρων.....	1882
ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ Γρηγόριος, πρώην πρεσβευτής της Ύψ. Πύλης εν Ούκραινα.....	1879
ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ Ιωάννης, πρώην πρεσβευτής της Ύψ. Πύλης εν Βερολίνο.....	1873
ΑΡΜΕΝΗΣ Βράβιλος, πρεσβευτής της Ελλάδος εν Παρισίοις.....	1808

B.

ΒΑΛΕΤΤΑΣ Ιωάννης, λόγιος εν Λονδίνο.....	1874
BARTHÉLEMY Saint-Hilaire, μέλος του Πανακκαδημίου της Γαλλίας και Γερουσιαστής.....	1871
ΒΑΛΙΑΝΟΣ Ανδρέας, έμπορος εν Μασσαλία.....	1877
BANCROFT GEORGES, πρώην πρεσβευτής των Ην. Πολιτειών της Αμερικής εν Βερολίνο.....	1872
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Γεώργιος, ύποδιουκνήτης της Έθνικής Τραπεζής της Ελλάδος.....	1871
ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ Δημήτριος, πρώην καθηγητής του εν Αθήναις Πανεπιστημίου.....	1874
ΒΕΡΝΑΡΔΟΣ Χ., ιατρός εν Σμύρνη.....	1864
ΒΙΣΑΚΗΣ Πανταζής, εν Έκντεχ.....	1881
ΒΙΤΤΩΡΗΣ Ιωάννης, εν Αλεξανδρείη.....	1881
BLACKIE J. Stuart, καθηγ. των έλλ. γραμμάτων εν τῷ εν Έδιμβούργω Πανεπιστημίω.....	1864
BOOKER, πρώην εν Κίπσλει πρεσβευτής των Ήνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, εν Ούκραινα.....	1862
ΒΟΥΓΓΙΝΑΣ Αλέξανδρος, έμπορος εν Όδησσῷ.....	1881
ΒΟΥΓΓΙΝΑΣ Ιωάννης, Γεν. Πρόξενος της Ελλάδος εν Όδησσῷ.....	1881
ΒΟΥΡΝΙΟΣ Φιλθέος, μητροπολίτης Νικομηδείας.....	1884
BURNOUF Emile, πρώην διευθυντής της εν Αθήναις Γαλλικής Σχολής, εν Παρισίοις.....	1867

C.

CALICE Βαρώνος, πρεσβευτής της Αυστροουγγαρίας εν Κίπσλει.....	1884
CHASSANG, γενικός επιθεωρητής της δημοσίας εκπαίδευσως, εν Παρισίοις.....	1868
CRIST W., καθηγητής της Έλλ. και Λατιν. φιλολογ. εν τῷ Πανεπιστημίω Μονάχου.....	1870
CURTIOS ERNST, καθηγητής του εν Βερολίνο Πανεπιστημίου.....	1870

D.

DERBY LORD, πρώην ύπουργός της Αγγλίας.....	1876
DUFFERIN LORD, Πρεσβευτής της Αγγλίας εν Κίπσλει.....	1881
DURUY Victor, μέλος του Πανακκαδημίου της Γαλλίας και πρώην ύπουργός της Δημοσίας Εκπαίδευσως, εν Παρισίοις.....	1882

E.

	*Ετος εκλογής.
ECKSTEIN, καθηγητής εν τῷ εν Λευψίχ Πανεπιστημίω.....	1879
ΕΛΑΧΗ ΠΑΣΣΑΣ, Ύπουργός επί των Έσωτερικών.....	1865
EGGER Emile, μέλος του Πανακκαδημίου της Γαλλίας και καθηγητής της σχολής των γραμμάτων εν Παρισίοις.....	1863
EICHTEL Gustave d', μέλος της άσαιτικής Έταιρίας εν Παρισίοις.....	1864
ELLIOT Sir G. Henri, πρεσβευτής της Αγγλίας εν Βιέννη.....	1872
ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΝΗΣ Π., πρώην έφορος των άρχαιοτήτων εν Αθήναις.....	1879

F.

FABRI.....	1878
FOURNIER Ch., πρώην πρεσβευτής της Γαλλίας εν Κίπσλει.....	1878

Z G.

ΖΑΠΗΑΣ Κωνσταντίνος, κτηματίας εν Βροσθενίω Βλαχίας.....	1874
ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ Στέφανος, έμπορος εν Μασσαλία.....	1880
GEEMMA Adolfo, διευθυντής του Περιοδικού Revista.....	1871
GEVAERT F. A, διευθυντής του Βασιλικού Όδειου εν Βρυξέλλαις.....	1881
GLADSTONE William, πρωθυπουργός της Αγγλίας.....	1862

H.

HAUZFELDT V., πρεσβευτής της Γερμανίας εν Παρισίοις.....	1880
HAVET Ernest επίτιμος καθηγητής εν τῷ Collège de France.....	1867
HEAR H. G., Γεν. Πρόξενος των Ήνωμένων Πολιτειών της Αμερικής εν Κίπσλει.....	1880
HENGEN, W., Γραμματεὺς της εν Ρώμῃ Αρχαιολογικῆς άκαδημίας.....	1872
HEUZEY Léon, καθηγητής της εν Παρισίοις Σχολής των Καλών Τεχνῶν.....	1874
HOLTZENDORFF Franz von, καθηγητής του εν Βερολίνο Πανεπιστημίου.....	1872
HOUSSAYE Henri, λόγιος εν Παρισίοις.....	1879

I.

ΙΓΝΑΤΙΕΦ Général, πρώην πρεσβευτής της Ρωσίας εν Κίπσλει.....	1865
ΙΣΤΡΙΑΣ Δώρα, λογία.....	1868
ΙΣΑΚΕΙΜ Γ', πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως.....	1878

J.

JACQUÉMYNS G. Rollin, πρώην ύπουργός των Έσωτερικών του Βελγίου.....	1881
JEBB, καθηγητής εν Γλασκώβη.....	1878

Κ.

	Έτος έκδοσης
ΚΑΛΑΜΙΑΣ Π., ύποδιευθυντής τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος.....	1871
ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ ΠΑΣΣΑΣ, ἡγεμὼν τῆς Σχολῆς.....	1881
ΚΑΣΤΟΡΧΗΣ Βύθιος, καθηγητῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου.....	1871
ΚΑΨΤΑΥΤΖΟΓΛΟΥΣ Α., ἀρχιτέκτων ἐν Ἀθήναις.....	1871
ΚΕΥΒΕΛΛ von, πρεσβευτῆς τῆς Γερμανίας ἐν Ρώμῃ.....	1871
ΚΙΤΣΙΝΟΦ Α., καθηγητῆς τοῦ ἐν Βερολίῳ Πανεπιστημίου.....	1872
ΚΟΝΤΟΣ Κ., καθηγητῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου.....	1873
ΚΟΥΝΤΟΥΡΑΤΗΣ Ἀνδρέας Γ., πρεσβευτῆς τῆς Ἑλλάδος ἐν Κ/πόλει.....	1875
ΚΩΣΤΗΣ Κ. Ν., καθηγητῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου.....	1882

Λ. Λ.

ΛΑΜΠΡΟΣ Π., νομισματολόγος ἐν Ἀθήναις.....	1871
LAYE vs Lord, πρεσβευτῆς τῆς Ἀγγλίας ἐν Παρισίοις.....	1862
LESSEPS Ferdinand, μηχανικός ἐν Παρισίοις.....	1865
LÉNÉQUE Charles, μέλος τοῦ Πανακκαδημίου τῆς Γαλλίας καὶ καθηγητῆς ἐν τῷ Collège de France, ἐν Παρισίοις.....	1866
ΛΙΒΑΔΑΣ Θεογένης, διευθυντῆς τῆς ἐν Βιέννῃ Ἑλληνικῆς σχολῆς.....	1874
LISTER Joseph, καθηγητῆς τῆς ἰατρικῆς ἐν Λονδίῳ.....	1881
LUDOLF Comte, πρῶν πρεσβευτῆς τῆς Αὐστροουγγαρίας ἐν Κ/πόλει.....	1872

Μ.

ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ Ν., πρῶν ὑπουργός τῆς Ἑλλάδος.....	1864
ΜΑΥΡΟΥΣΗΣ Π., πρεσβευτῆς τῆς Ρουμανίας ἐν Βιέννῃ.....	1882
ΜΗΤΣΟΠΟΥΛΟΣ Ἡρακλῆς, καθηγητῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου.....	1873
MILLER Emmanuel, μέλος τοῦ Πανακκαδημίου τῆς Γαλλίας καὶ καθηγητῆς ἐν τῇ Σχολῇ τῶν νεωτέρων γλωσσῶν.....	1863
MORRIS Joy, πρῶν πρεσβευτῆς τῶν Ἰνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐν Κ/πόλει.....	1865
ΜΟΥΝΙΦ ΠΑΣΣΑΣ, ὑπουργός τῆς Παιδείας ἐν Τουρλίξ.....	1865

Ν.

NOAILLES marquis de, πρεσβευτῆς τῆς Γαλλίας ἐν Κ/πόλει.....	1883
NÉLIDON de, πρεσβευτῆς τῆς Ρωσίας ἐν Κ/πόλει.....	1883
NEWTON, διευθυντῆς τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου ἐν Λονδίῳ.....	1871

Ο.

ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ Θεόδωρος, καθηγητῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου.....	1867
---	------

Π Ρ.

ΠΑΛΑΝΗΣ Α., καθηγητῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου.....	1872
ΠΑΝΤΑΖΙΑΔΗΣ Ἰωάννης, καθηγητῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου.....	1874

Έτος έκδοσης

ΠΑΠΑΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ Κ., καθηγητῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου.....	1879
ΠΑΡΑΣΚΟΣ Ἀχιλλεύς.....	1880
PASTEUR Louis, μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας, καὶ καθηγητ. τῆς χημείας ἐν Σορβόνῃ.....	1881
PERROT Georges, μέλος τοῦ Πανακκαδημίου τῆς Γαλλίας, ἐν Παρισίοις.....	1874
ΠΕΤΡΟΣ Β', Αὐτοκράτωρ τῆς Βρασιλίας.....	1873
ΠΡΕΤΕΝΤΕΡΗΣ Χ., καθηγητῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου.....	1871

Ρ.

ΡΑΓΚΑΒΗΣ Ἀλέξανδρος, πρεσβευτῆς τῆς Ἑλλάδος ἐν Βερολίῳ.....	1863
RADOVITZ de, πρεσβευτῆς τῆς Γερμανίας ἐν Κ/πόλει.....	1883
ΡΑΛΛΗΣ Γ., καθηγητῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου.....	1869
RASCON Comte de, πρῶν πρεσβευτῆς τῆς Ἰσπανίας ἐν Κ/πόλει.....	1881
RENÉ Briau, βιβλιοφύλαξ τῆς ἐν Παρισίοις Ἰατρικῆς Ἀκαδημίας.....	1876
ΡΕΝΤΕΡΗΣ Μ., διοικητῆς τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος.....	1864
RIVIER Alphonse, καθηγητῆς τοῦ ἐν Βρυξελλαῖς Πανεπιστημίου.....	1881
ROSSIGNOL J. P., μέλος τοῦ Πανακκαδημίου τῆς Γαλλίας.....	1864

Σ.

ΣΑΪΤ ΠΑΣΣΑΣ, πρῶν πρωθυπουργός.....	1879
ΣΑΡΗΠΟΛΟΣ Νικόλαος, πρῶν καθηγητῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου.....	1861
SAUPPE Hermann, καθηγητῆς τοῦ ἐν Γοττίνῃ Πανεπιστημίου.....	1875
SCHMIDT Bernard.....	1870
SCHMIDT Moritz, καθηγητῆς τοῦ ἐν Ἰένῃ Πανεπιστημίου.....	1871

Τ.

THIBROT Charles, μέλος τοῦ Πανακκαδημίου τῆς Γαλλίας ἐν Παρισίοις.....	1873
ΤΡΙΚΟΡΠΗΣ Χαρίλαος, πρωθυπουργός τῆς Ἑλλάδος.....	1878
TUCKERMAN Charles, πρῶν πρεσβευτῆς τῶν Ἰν. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐν Κ/πόλει.....	1872

Υ.

ΥΨΙΛΑΝΤΗΣ Γρηγόριος, πρεσβευτῆς τῆς Ἑλλάδος ἐν Βιέννῃ.....	1874
--	------

Φ.

ΦΙΛΗΜΩΝ Τιμολέων, ἑφορός τῆς βιβλιοθήκης τῆς Ἑλληνικῆς Βουλῆς.....	1879
ΦΙΛΗΜΩΦ, στρατηγός, ἐν Πετρούπολει.....	1877
ΦΡΕΑΡΓΙΤΗΣ Κωνσταντῖνος, καθηγητῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου.....	1879

V.

VIRCHOW Rudolf, καθηγητῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου.....	1881
VOUÉ Melchior Comte de, πρῶν πρεσβευτῆς τῆς Γαλλίας.....	1873

F

W.

	"Ετος εκλογής.
WADDINGTON Henry, πρεσβευτής τῆς Γαλλίας ἐν Λονδίῳ	1878
WEIL Henri, καθηγητῆς τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας ἐν Παρισίοις	1867
WERTHER Baron von, πρώην πρεσβευτής τῆς Γερμανίας ἐν Κ/πόλει	1875
WIESELER Friedrich, καθηγητῆς τοῦ ἐν Γοτtinger Πανεπιστημίου	1873
WITTE Baron de, μέλος τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Γαλλίας	1876

Z.

ZAMBALDI F., καθηγητῆς τῆς ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς γραμμ. ἐν Βενετίᾳ	1872
ZICHY Comte, πρώην πρεσβευτής τῆς Αὐστρουγγαρίας ἐν Κ/πόλει	1874

ΑΝΤΕΠΙΣΤΕΛΛΟΝΤΑ ΜΕΛΗ.

A.

	"Ετος εκλογής.
ΑΓΓΕΛΙΑΣ Τηλέμαχος, κτηματίας ἐν Κίῳ	1868
ΑΝΘΙΜΟΣ, μητροπολίτης Βελεγράδων	1868
ΑΡΒΑΝΙΤΑΚΗΣ Λεάνδρος, καθηγητῆς τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς	1863
ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ Β., καθηγητῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ	1872
ΑΡΙΣΤΑΡΧΟΣ Δημήτριος	1875
ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ Γ., καθηγητῆς τοῦ ἐν Κυθωνίαις Γυμνασίου	1864

B.

ΒΕΛΟΥΔΗΣ I., βιβλιοθηκᾶριος τῆς ἐν Βενετίᾳ Μαρμαρῆς βιβλιοθήκης	1871
ΒΕΡΓΩΤΗΣ Παναγῆς, λόγιος, ἐν Κεφαλληνίᾳ	1878
ΒΕΡΤΗΕΡΑΝΔ, γενικός γραμματεὺς τῆς ἐν Ἀλγερῇ κλιματολογικῆς Ἑταιρίας	1870
ΒΛΑΔΙΑΝΟΣ Ν. Νικήτας	1864
ΒΛΑΧΟΣ Ἄγγελος, γεν. γραμματεὺς τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργείου τῆς Ἑλλάδος	1875
ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ Ἀλέξανδρος, δημοσιογράφος ἐν Τεργέστῃ	1879
ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ Ἀναστάσιος, πολιτικός πρόκτωρ τῆς Ἑλλάδος ἐν Αἰγύπτῳ	1879

Γ.

ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ Ν., ἰατρός ἐν Βόλῃς	1863
ΓΡΗΓΟΡΑΣ Γερμανός, διευθυντῆς τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς σχολῆς	1863
ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ Α., καθηγητῆς	1864

Δ.

CAILLEMER Exupère, πρόεδρος τῆς ἐν Λουγδούνῳ νομικῆς Σχολῆς	1870
CHIARI Chevalier Gérard de	1872
COUSSEMAKER Arthur, νομικός, ἐν Αἴῳ	1870
CULLEN D'	1880

Δ.

ΔΑΜΩΝ Δ., ἰατρός	1872
ΔΕΡΙΓΛΑΛΑΣ Γ., καθηγητῆς τῆς ἑλλ. γλώσσης τοῦ ἐν Πετρούπολει Πανεπιστημίου	1876
ΔΕΦΝΕΡ Μιχαήλ, ὑφηγητῆς τῆς γλωσσολογίας ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίῳ	1875
ΔΗΜΗΤΡΑΣ Κ., ἰατρός ἐν Ἀδριανουπόλει	1871
DOZON Auguste, πρόεδρος τῆς Γαλλίας ἐν Θεσσαλονίκῃ	1872

F.	
	"Ετος ἐκλογῆς.
FRESHFIELD Edwin, ἐν Λονδίῳ	1877
G.	
GERHARDT W., ἀρχαιολόγος ἐν Γοτίγγη	1873
GIBEL Charles A., professeur τοῦ ἐν Παρισίοις λυκείου Λουδοβίκου τοῦ Μεγάλου . . .	1867
H.	
ΗΑΙΔΑΙΗΣ ΗΟΖΑΝΟΣ Λεωνίδας	1873
H.	
HEIDENSTAMM Oscar de, λόγιος ἐν Ἀλεξάνδρῃα	1873
HIRSCHFELD Gustave, καθηγητ. τῆς ἀρχαιολογίας ἐν τῷ ἐν Καϊνιγσβέργη Πανεπιστ. .	1883
HUGHES, πρῶν γραμματεὺς τῆς ἐν Κ/πόλει Ἀγγλικῆς Πρεσβείας	1874
Θ.	
ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ Κ., ἔμπορος ἐν Ῥαιδεστῷ	1870
ΘΕΡΕΙΑΝΟΣ Διονύσιος, δημοσιογράφος ἐν Τεργέστῃ	1863
I.	
ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ Ἐμμανουήλ, καθηγητῆς ἐν Ἄμοργῷ	1861
ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ Σάββας, διδάσκαλος ἐν Τραπεζοῦντι	1870
ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ Σαραπίων, καθηγητῆς ἐν Καισαρείᾳ	1863
K.	
ΚΟΣΜΙΑΔΗΣ Κυριακός, ἔμπορος ἐν Πτολεμαίδι	1873
ΚΟΥΝΤΟΥΡΗΣ Παναγιώτης, γυμνασιάρχης ἐν Ἑλλάδι	1864
KRINOS Δ., φαρμακοποιὸς ἐν Ἀθήναις	1865
ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ Κ., πρῶν σχολάρχης τῆς ἐν Τραπεζοῦντι Ἑλληνικῆς Σχολῆς	1864
ΚΩΛΙΑΤΣΟΣ Σωκράτης, πρῶν διευθυντῆς τῆς ἐν Ἀθήναις Ριζαρίου Θεολογ. Σχολῆς	1878
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΑΔΗΣ Γ., διευθυντῆς τῶν ἐν Φιλιππουπόλει Ζαριφείων Διδασκαλείων . .	1876
Λ.	
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ Ἰωάννης, ἰατρός ἐν Ἰωαννίνοις	1874
ΛΕΒΙΔΗΣ Νικόλαος, δικηγόρος ἐν Ἀθήναις	1872
LEGHAND Emile, καθηγητῆς ἐν τῇ Σχολῇ τῶν νεωτέρων ἀνατολικῶν γλωσσῶν ἐν Παρισίοις	1870
LEONARDI Giovanni, φαρμακοποιὸς ἐν Κερκύρᾳ	1871
ΛΙΜΝΙΟΣ Ν., ἰατρός ἐν Ἄρτῃ	1872
ΛΥΚΟΥΔΗΣ Ἐμμανουήλ, δικηγόρος ἐν Ἀθήναις	1874

M.	
	"Ετος ἐκλογῆς.
ΜΑΜΟΥΚΑΣ Ἀνδρέας, τμηματάρχης ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Ἐκκλησιαστικ. τῆς Ἑλλάδος .	1878
ΜΑΝΑΡΗΣ Σπυρίδων, γυμνασιάρχης ἐν Ἰωαννίνοις	1863
ΜΑΝΑΡΑΣ Γρηγόριος, ἔμπορος ἐν Μυτιλήνῃ	1873
ΜΑΤΣΑΝΟΣ Γ., καθηγητῆς ἐν τῇ Ζωσιμαίᾳ Σχολῇ Ἰωαννίνων	1872
MONTANI Pierre	1866
ΜΟΡΑΟΣ Σαμουήλ, δημοσιογράφος ἐν Κερκύρᾳ	1864
ΜΥΡΙΑΝΘΕΩΣ Ἰερώνυμος, ἐφημέριος τῆς ἐν Λονδίῳ Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας	1872
N.	
ΝΑΧΑΜΟΥΔΗΣ Ἰωσήφ, δημοσιογράφος ἐν Κερκύρᾳ	1864
ΝΕΡΟΥΤΣΟΣ Γάσος, ἰατρός, διευθυντῆς τοῦ ἐν Ἀλεξάνδρῃα ὑγειονομικοῦ Συμβουλίου	1875
Ξ.	
ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ Κωνσταντίνος, γυμνασιάρχης ἐν Τραπεζοῦντι	1863
O.	
ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ Παναγιώτης, διευθυντῆς ἰδιωτικῆς Σχολῆς ἐν Κερκύρᾳ	1868
Π.	
ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ Γ., διδάσκαλος ἐν Ἄρτῃ	1872
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Μ., ἰατρός ἐν Θεσσαλονίκῃ	1862
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Χρήστος, δικαστῆς ἐν Κύπρῳ	1864
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Κλεάνθης, λόγιος ἐν Βραίλῃ	1871
ΠΕΤΡΙΔΗΣ Ἀθανάσιος, σχολάρχης ἐν Κάμπῳ Λακωνικῆς	1864
ΠΙΕΡΙΔΗΣ Δ., λόγιος ἐν Κύπρῳ	1871
ΠΙΝΙΑΤΑΡΟΣ Γεράσιμος	1878
ΠΟΛΙΤΗΣ Ν. Γ., λόγιος ἐν Ἀθήναις	1872
Q.	
QUEUX DE SAINT-HILAIRE marquis de, λόγιος ἐν Παρισίοις	1867
P R.	
ΡΑΓΚΑΒΗΣ Ρ. Ἀλέξιος, ὑπάλληλος ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἑλλάδος . .	1870
ΡΑΛΛΗΣ Ν., ἰατρός ἐν Περγάμῳ	1872
ΡΑΜΠΟΣ Ι., σχολάρχης ἐν Ἄρτῃ	1864
ROSSI SCOTTI, Comte G. R., ἐπίτιμος πρόεδρος τοῦ ἐν Γολῶσῃ ἀρχαιολογ. Μουσείου	1882
ΡΩΜΑΝΟΣ Ἰωάννης, καθηγητῆς ἐν Κερκύρᾳ	1874
Σ.	
ΣΛΩΑΣ Κωνσταντίνος, λόγιος	1868

	* Έτος εκλογής.
ΣΑΚΕΛΑΙΩΝ Γ., λόγιος ἐν Ἀθήναις.....	1881
ΣΑΡΡΟΣ Στέφανος, ἰατρός ἐν Βουκουρεστίῳ.....	1874
SCHLIEMANN Heinrich, λόγιος ἐν Ἀθήναις.....	1871
ΣΚΟΡΑΒΗΣ Βλάσιος, καθηγητὴς διδασκαλείου ἐν Ἀθήναις.....	1868
ΣΚΥΛΙΤΗΣ Ἰσιδωρίδης, λόγιος ἐν Ἀθήναις.....	1863
ΣΟΦΟΚΛΗΣ Γεβρὴλ, καθηγητὴς ἐν Ἀθήναις.....	1881
ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ Ἐπιμεινώνδης, διευθυντὴς τοῦ ἐν Σάμῳ ἡγεμονικοῦ γραφείου.....	1881
ΣΧΟΛΑΡΙΟΣ Δωρόθεος, πρώην μητροπολίτης Λαρίσσης.....	1883
ΣΧΟΡΤΣΑΝΤΗΣ Δ., πρώην σχολάρχης ἐν Ἄστρῳ.....	1871

Τ

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑΔΗΣ Κ., καθηγητὴς τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων ἐν Βενετίᾳ.....	1872
ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑΔΗΣ Ν.....	1863
ΤΣΑΠΑΡΑΣ Π., γυμνασιάρχης ἐν Ἑλλάδι.....	1876

Φ

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣ Χ. Ν., τυπογράφος ἐν Ἀθήναις.....	1864
---	------

Υ

VEIDNER André.....	1872
--------------------	------

Χ

ΧΑΒΙΑΡΑΣ Δημοσθένης, λόγιος ἐν Σύμῳ.....	1883
ΧΑΛΙΩΤΗΣ Δ., ὕψηγητὴς τῆς ἰατρικῆς ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίῳ.....	1874
ΧΡΟΝΙΑΔΗΣ Κ., λόγιος ἐν Ἀδριανουπόλει.....	1863

ΜΕΓΑΛΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ.

Χρ. ΖΩΓΡΑΦΟΣ.

ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ.

† ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΑΡΙΦΗΣ.
ΜΕΝΕΛΑΟΣ ΝΕΓΡΟΠΟΝΤΗΣ.
† ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΘΕΟΦΙΛΑΪΟΥ.

ΜΕΓΑΛΟΙ ΔΩΡΗΤΑΙ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΪΑΝΟΣ.
ΤΟ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΕΘΝΙΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ.
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΡΩΝΙΟΣ.
ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΡΑΛΛΗΣ.
† ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΒΑΣΕΤΟΣ.
† ΠΑΝΤΙΑΣ ΣΕΚΙΑΡΗΣ.
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΑΥΡΟΓΟΡΑΤΟΣ.

ΔΩΡΗΤΑΙ.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΗ ΘΩΜΑΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ.
ΓΕΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΟΥ ΘΩΜΑΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ.
ΤΟ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ.
Ο ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΠΡΟΣ ΔΙΔΑΧΗΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙ-
ΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΥΛΛΟΓΟΣ.
ΖΑΝΝΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΒΙΚ.
ΑΝΔΡΕΑΣ ΒΑΛΑΛΙΑΝΟΣ.
ΑΥΣΤΡΟΤΟΥΡΚΙΚΗ ΠΙΣΤΩΣΙΣ.
† ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΟΣΙΟΣ.
ΘΕΟΔ. Α. ΜΑΥΡΟΓΟΡΑΤΟΣ.
† ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ.
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΣΟΥΒΑΤΖΟΓΛΟΥΣ.
Θ. καὶ Β. ΣΟΥΒΑΤΖΟΓΛΟΥΣ καὶ Σ/².
ΑΔΕΛΦΑΝΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΠΟΥΛΟΣ.
ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΥΤΤΡΟΣ.
ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΚΟΥΛΟΥΔΗΣ.
ΑΝΔΡ. ΠΡΑΙΕΤΙΑΔΗΣ.
† ΑΡΧΙΜΑΝΑΡΙΤΗΣ ΑΝΑΝΙΑΣ ΒΑΤΟΠΕΔΙΝΟΣ.
ΖΗΝΩΝ ΚΑΛΕΑΝΘΗΣ.
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΣΗΘΑΚΗΣ.
ΑΔΕΛΦΟΙ ΑΝΤΩΝΙΔΑΔΙ.
† Σ. ΑΡΧΙΓΕΝΗΣ, ἰατρός.
ΣΤΕΦΑΝΟΣ Π. ΣΚΥΛΙΤΗΣ.
ΥΙΟΙ ΣΕΒΑΣΤΟΠΟΥΛΟΥ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ.
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΚΟΥΝΗΑΣ.
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΙΔΣΚΟΣ.
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΖΑΜΠΑΣ.

ΠΡΟΕΔΡΟΙ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ.

† ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ.....	1861—62
† ΠΕΤΡΟΣ ΖΑΝΟΣ.....	1862—63
Πρ. ΒΑΣΙΛΑΗΣ.....	1863
Σπ. ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ.....	1863—64
ΑΔ. ΠΑΣΠΑΤΗΣ.....	1864—65
Σπ. ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ.....	1865—66
† Κ. ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ.....	1866—67
ΞΕΝ. ΖΩΓΡΑΦΟΣ.....	1867—68
Πρ. ΒΑΣΙΛΑΗΣ.....	1868—69
† ΙΟΥΛΙΟΣ ΜΙΑΡΓΕΝ.....	1869—70
ΣΤΑΥΡ. ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ.....	1870—71
Κ. ΚΑΡΑΪΑΝΟΣ.....	1871—72
Κ. ΚΑΡΑΪΑΝΟΣ.....	1872—73
Πρ. ΒΑΣΙΛΑΗΣ.....	1873—74
Κ. ΚΑΛΑΙΑΔΗΣ.....	1874—75
ΑΔ. ΠΑΣΠΑΤΗΣ.....	1875—76
ΙΩ. ΑΡΙΣΤΟΚΑΝΗΣ.....	1876—77
ΙΩ. ΑΡΙΣΤΟΚΑΝΗΣ.....	1877—78
ΟΔ. ΙΛΔΕΜΟΣ.....	1878—79
ΑΔ. ΠΑΣΠΑΤΗΣ.....	1879—80
Πρ. ΒΑΣΙΛΑΗΣ.....	1880—81
Σ. ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ.....	1881—82
Κ. ΚΑΛΑΙΑΔΗΣ.....	1882—83
Κ. ΚΑΛΑΙΑΔΗΣ.....	1883—84
Πρ. ΒΑΣΙΛΑΗΣ.....	1884—85

ΚΟΣΜΗΤΟΡΕΣ

Κατὰ τὸ ἔτος 1884—1885.

Πρόεδρος..... Πρ. ΒΑΣΙΛΑΗΣ.
Ἀντιπρόεδροι... { Γ. ΓΕΩΡΓΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ.
Τ. ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ.
Γεν. Γραμματεὺς... ΟΔ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ.
Ἐκδ. Γραμματεὺς... Ν. ΚΑΡΙΟΣ.
Βιβλιοφ. λαζ..... Α. Π. ΚΕΡΑΜΕΥΣ.
Ταμίης..... ΘΕΜ. ΚΟΣΟΥΔΗΣ.

ΜΕΛΗ ΔΙΑΡΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ

κατὰ τὸ ἔτος 1884—1885.

Α'. ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗΣ.

1. ΠΡ. ΒΑΣΙΛΑΗΣ.
2. ΘΕΜ. ΣΑΛΤΕΛΗΣ.
3. ΧΡΗΣΤΟΣ ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ.
4. ΛΙΜΙΑ ΝΟΝΝΟΤΗΣ.
5. ΚΩΝΣΤ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ.
6. ΦΙΛ. ΤΑΓΗΣ.
7. ΔΘ. ΚΕΡΑΜΕΥΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ.
8. ΑΒΡ. ΜΑΛΙΑΚΑΣ.
9. ΒΑΣ. ΛΟΥΣΗΣ.
10. ΙΑΚ. ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ.

Β'. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ.

1. ΙΩ. ΓΕΩΡΓΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ.
2. ΚΩΝΣΤ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ.
3. ΧΡΗΣΤΟΣ ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ.
4. ΘΕΜ. ΣΑΛΤΕΛΗΣ.
5. ΙΩ. ΑΡΙΣΤΟΚΛΗΣ.
6. ΠΑ. ΒΑΣΣΑΜΑΚΗΣ.
7. ΠΕΤΡΟΣ ΠΑΠΑΡΟΥΣΗΣ.
8. ΑΒΡ. ΜΑΛΙΑΚΑΣ.
9. Ν. ΠΑΡΑΝΙΚΑΣ.
10. Κ. ΓΕΩΡΓΑΛΑΣ.
11. ΑΝΤ. ΠΕΤΡΙΑΝΗΣ.
12. Α. ΜΑΛΙΑΔΗΣ.
13. ΟΔ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ.

Γ'. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ.

1. ΣΤ. ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ.
2. Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΝΗΣ.
3. Κ. ΚΑΛΑΙΑΔΗΣ.
4. Β. ΛΟΥΣΗΣ.
5. ΣΗ. ΒΟΝΚΟΒΣΚΙ.
6. ΙΑΚ. ΒΑΡΟΥΣΗΣ.
7. ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ.
8. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΚΡΗΣ.
9. ΛΙΜ. ΝΟΝΝΟΤΗΣ.
10. ΑΔ. ΝΑΟΥΜ.

ΕΠΙΜΕΛΗΤΑΙ.

Ὁργανοθήκης
ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ.

11. Α. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ.
12. ΠΑ. ΒΑΣΣΑΜΑΚΗΣ.

Δ'. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ.

1. Ι. ΑΡΙΣΤΟΚΛΗΣ.
2. ΙΑΚ. ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ.
3. ΤΗΛ. ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ.
4. ΟΔ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ, *Γερ. Γραμματέας.*
5. Ν. ΚΑΡΙΟΣ, *Ειδ. Γραμματέας.*
6. Α. Π. ΚΕΡΑΜΕΥΣ, *γραμ. τῆς Φιλ. Ἐπ.*
7. Κ. ΠΕΡΑΝΙΚΙΑΝΗΣ, *γραμ. τῆς Ἀρχ. Ἐπ.*

Ε'. ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ.

1. ΣΤ. ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ.
2. CURTIS C. G.
3. MORDTMANN A.
4. MORDTMANN J.
5. MILLINGEN AL.
6. CALVERT J.
7. Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΚΕΡΑΜΕΥΣ.
8. ΞΕΝ. ΣΙΑΒΡΟΠΟΥΛΟΣ.
9. ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΠΕΡΑΝΙΚΙΑΝΗΣ.
10. WASHINGTON.
11. DORIGNY.

ΣΤ'. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ.

1. ΤΗΛ. ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ.
2. ΘΕΜ. ΚΟΣΟΥΛΗΣ.
3. ΙΩ. ΓΕΩΡΓΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ.
4. Ι. ΓΚΙΩΝ.
5. Π. ΣΤΕΦΑΝΟΒΙΚ.
6. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΣΑΡΑΝΙΩΤΗΣ.
7. Ν. ΜΙΛΕΣΣΑΣ.
8. Β. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΝΗΣ.
9. ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ ΜΑΥΡΟΓΟΡΑΛΤΟΣ.
10. ΙΩ. ΚΟΥΝΙΑΣ.
11. Μ. ΒΕΛΟΓΙΑΝΝΗΣ.
12. ΙΩ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ.

Αρχαιολογικῶν συλλογῶν
Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΚΕΡΑΜΕΥΣ.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ.

ΑΠΟ ΜΑΪΟΥ 1884 ΜΕΧΡΙ ΜΑΪΟΥ 1885 — ΤΟΜΟΣ ΙΘ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ.

(Ἀνεγνώσθη ἐν τῇ ΨΝΒ' συνεδριάσει).

Καὶ ἄλλοτε ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ ἐποιήσαμην λόγον περὶ τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς, τῆς βραδύτερον κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐνεστάσης ἑκατονταετηρίδος Πατριαρχικῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς ἐπικληθείσης, καὶ ἤδη ἀναγκάζομαι νὰ ὀμιλήσω πάλιν, ὅπως ἐπανορθώσω ἐσφαλμένας περὶ αὐτῆς εἰδήσεις ἐναγχοῦ δημοσιευθείσας. Ὑπὸ τὸν ἀνέμωστον τίτλον *Χρονικὰ τῆς Πατριαρχικῆς Ἀκαδημίας* ἐδημοσιεύοντο κατὰ τεμάχια ἐν τῇ ἐφημερίδι τοῦ Πατριαρχείου Ἐκκλησιαστικῆς Ἀθῆναις ἱστορικαὶ δὴθεν εἰδήσεις, ἀπὸ τοῦ 1454—1830 περὶ τῆς σχολῆς ταύτης, εἰς ἕν τεύχος κατόπιν ἐκδοθεῖσαι ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω ὡς εἴρηται τίτλον. Εἰ δὲ καὶ ὁ συντάκτης αὐτῶν λέγει, ὅτι ἀνεδίφησε χειρόγραφα καὶ βιβλιοθήκας ἀγνώστους πιθανῶς τοῖς ἄλλοις, ἐν τῷ βιβλίῳ αὐτοῦ οὐδὲν νέον ἢ ἀγνωστον περὶ τῶν ἐν τῇ Πατριαρχικῇ Σχολῇ διδασκάντων περιέχεται, τούναντιον μάλιστα πράγματα κοινότατα καὶ γνωστότατα ἤδη καταστάντα πρὸ πολλοῦ ἐκ βιβλίων ἤδη ἐκδομένων τὸ δὲ χεῖριστον, ὁ συντάκτης τῆς πραγματείας ταύτης κ. Γεδεῶν ἐπέλασε καὶ πράγματα οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν ἐξηγούμενα ἢ βεβαιούμενα. Εἰς τὴν ἀπόδειξιν δὲ τούτου προβαίνομεν.

Ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς *Χρονικὰ τῆς Πατριαρχικῆς Ἀκαδημίας* νομίζει τις, ὅτι εἶναι *Χρονικὰ βιβλία* περιέχοντα τὴν ἱστορίαν βασιλέων, ἡγεμόνων, κρατῶν ἢ πόλεων ἀνεξαρτήτων, ἕπερ ὄηλοι ἢ λέξεις *Χρονικὰ*. Ἄλλ' ὁ συντάκτης τοῦ βιβλίου ἀναρμόστως ἐχρησάτο τῇ λέξει εἰς δὴλωσιν τῶν ἀφορώντων τὴν σεβαστὴν μὲν ἄλλως, πτωχὴν δὲ καὶ φθίνουσαν καὶ πάντοτε κατὰ τοὺς χρόνους, οὗς διέρχεται, λιπόθυμον σχολὴν τοῦ πτωχοτάτου Πατριαρχείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὴν δ' ἀπὸ τεσσάρων ἡδὴ αἰώνων πενομένην ταύτην σχολὴν ἐκάλεσεν ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ πράγματος *Ἀκαδημίας*, οὐδέποτε γενομένην τιαυτήν καὶ οὐδέποτε ὑπὸ τῆς φυσικῆς αὐτῆς προστατίδος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας οὕτως ὀνομασθεῖσαν. Ἡ Μ. Ἐκκλησία ὠνόμαζεν αὐτὴν σχολὴν, σχολεῖον ἢ διδασκαλεῖον ἀπλῶς καὶ σεμνοπρεπῶς καὶ ὡς ἤμοιζεν αὐτῇ τῷ ὄντι. Μόνον κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐνεστάσης ἑκατονταετηρίδος ἐκάλεσαν αὐτὴν *Πατριαρχικὴν Μεγάλην* τοῦ Γένους Σχολὴν, ὡς δεικνύται καὶ ἐξ ἄλλων καὶ ἐκ γράμματος ἐν τῷ κώδικι τῆς μητροπόλεως Σμύρνης τεθησαυρισμένου τοῦ ἐκ τῶν ἐσφῶν τῆς σχολῆς Νικομηδείας Ἀθανασίου καὶ τῷ 1806 ἐκδομένου, ἐν τῷ ἢ σχολῇ τότε μεταρρυθμισθεῖσα καὶ εἰς τὸν

Κουρούτζεσην (Ξηροκρήνην) μετατεθείσα όνομάζεται *Πατριαρχική Μεγάλη του Γένου Σχολή* ή δ' επίκλησις αυτή έκράτησε και μέχρι τής σήμερον. Ούτως έκάλει τήν σχολήν ή φυσική αυτής προστάτις, ή Μεγάλη Έκκλησία, και αυτή είναι ή αλήθης και πρέπουσα όνομασία αυτής.

Έάν δ' εν τῷ βιβλίῳ αὐτοῦ Ἀνανίας ὁ Ἀντιπάρσιος καί εἰ τις ἕτερος ὠνόμασεν αὐτήν Ἀκαδημίαν τῷ 1752, ἐν ἀγνοίᾳ βεβαίως καί οὕτως ἐπραξε τοῦτο, οὐδέποτε ἰδῶν πιθανῶς Ἀκαδημίαν. Διότι ἐάν ὁ Ἀνανίας, ὡς καί ὁ κ. Γεδεών, νοή τήν πτωχὴν σχολήν Ἀκαδημίαν δηλ. Πανεπιστήμιον, τοιαύτη ἡ σχολή τοῦ Πατριαρχείου ὁμολογουμένως δέν ἦτο. Σχολή ἔχουσα ἐπὶ αἰῶνας ὀλοκλήρους ἕνα μόνον διδάσκαλον, καί ποτε οὐδένα, ἐνίοτε ἐκλείπουσα, πάντοτε δὲ φθίνουσα διὰ τὴν ἀλείποτε σύντροφον αὐτῆ πενίαν, μαθητὰς δὲ πέντε, ἔξ, ὀκτώ, τὸ πολὺ δεκαπέντε, Πανεπιστήμιον δέν ἦτο, ὡς οὐδέ νῦν εἶναι. Ἐάν δὲ πάλιν ὁ Ἀνανίας, ὡς καί ὁ κ. Γεδεών, νοή Ἀκαδημίαν Σὺλλογον σοφῶν, ὡς ἦσαν κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα καί ἐφεξῆς αἱ ἐν Κερκύρῃ Ἑλληνικαὶ Ἀκαδημίαι, αἱ πολυπληθεῖς Ἀκαδημίαι τῆς Εὐρώπης, πάλιν ἡ πτωχὴ σχολή τοῦ πτωχοτάτου καί περὶ ἄλλων ἔχοντος νὰ μεριμᾷ Πατριαρχείου Ἀκαδημία δέν ἦτο, μὴ ὑπαρχόντων ἄλλως διὰ τὰς περιστάσεις καί ἀκαδημαϊκῶν. Ποῦ εἶναι τέλος πάντων τὰ πρακτικὰ καί τὰ προϋόντα τῶν ἀκαδημαϊκῶν καί τῆς Ἀκαδημίας ταύτης τῆς ὁμοῦ ἀνυπαρξοῦ καί τῆς ἀγνοίας, ἐνῶ μάλιστα δυναμικῶς νὰ εὐρομην πενήτας τινὰς εἰδήσεις περὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς; ποῦ τὰ μέλη αὐτῆς ἐν αὐτῇ τῇ πρωτεύουσῃ καί τῇ ἔδρῃ αὐτῆς, ἐνθα, ὡς παρακατιόντες ὕλομεν εἶπει, οὐδεὶς σχεδὸν ἦν ὁ διδάσκων γράμματα κατὰ τὴν μαρτυροῦσαν Πατριαρχῶν καί ἄλλων εἰδημόνων τῶν πραγμάτων κατὰ τὸν ΙΣΤ' αἰῶνα, θετικώτατα βεβαιούντων τοῦτο; Ἄρα ἡ ἐπίκλησις *Χρονικὰ* εἶναι ἀνάρμοστος, ὡς καί ἡ Ἀκαδημία, ἀποδεικνυμένη ὑπὸ τῶν πραγμάτων ἀνύπαρκτος.

Οὐχὶ τὴν οὐσίαν ἀλλὰ τοιαύτην ἀκαιρον μεγαλοφάνειαν ἔλλοτε ἐπιδεικνύμενος καί ὁ τῷ 1864—1867 τὴν σχολὴν διευθύνων Εὐστάθιος ὁ Κλεόβουλος ἠθέλησε καί αὐτός νὰ διατῆξῃ αὐτὴν ὡς φιλοσοφικὴν δῆθεν σχολὴν Πανεπιστημίου εἰσαγάγων κοσμήτορας καί τὰ ὅμοια. Ἄλλ' ὁ μετὰ τῶν

τόν ἐλθῶν σχολάρχης Φιλόθεος ὁ Βρυέννιος, ὁ νῦν μητροπολίτης Νικομηδείας, ὀρθῶς ποιῶν κατήργησε τὴν ματαίαν καί πομπώδη διακόσμησιν ἐνεργῶν αὐτὴν εἰς τὸν ἀληθῆ αὐτῆς τύπον, τὸν γυμνασιακόν.

Ἄλλὰ τίς ἦτο ἐν γένει ἡ κατάστασις τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας ἀπὸ τῆς ἀλώσεως καί βραδύτερον μέχρι τοῦ 1830; Ἡ κατάστασις τοῦ Πατριαρχείου καί τῆς ἐξ αὐτοῦ ἐξαρτωμένης σχολῆς κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας, ἵνα μὴ εἶπω βραδύτερον, ἦτο ὀλιωτάτη. Οἱ Πατριάρχαι περιήρχοντο τὰς ὁδοὺς ἐπαιτοῦντες διὰ τὴν ἀπότισιν χρεῶν, τινὲς αὐτῶν περιήρχοντο ξηρὰς καί θαλάσσας ἐπὶ ζήτησιν παραλείπων τὰ ἄλλα. Τοῦτου φυσικὴ συνέπεια ἦτο ἡ οἰκονομικὴ τοῦλάχιστον φθίσις τῆς σχολῆς. Πρόσθετες τούτοις τὴν μεγάλην σπάνιν τῶν λογίων καί διδασκάλων καί συμπληροῖς οὕτω τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων. Ὁ διδάξων δέν ὑπήρχε. Ναί! ὁ Πατριάρχης Διονύσιος ὁ ἀπὸ Νικομηδείας (1543—1551) προσκαλῶν ἐξ Ἰταλίας Ἑρμόδιον τὸν Ἀἰσταρχον ἔλεγε· ἀκεῖνοι μὲν γὰρ (οἱ Λατῖνοι) καί ἄλλους ἔχουσι τοὺς ἐκπαιδεύοντας, *Ἑλληνας δ' οὐκέτι* (Χρον. σελ. 51). Θεοδόσιος ὁ Ζυγομαχῆς, υἱὸς τοῦ Ἰωάννου, τῆς Μ. Ἐκκλησίας Πρωτονοτάριος, ἐπέστελλε τῷ Κρουσίῳ τῷ 1581· «... ἵνα μεταδῶ ταῦτα (τὰ γράμματα ὁ πατήρ μου ἐν Κωνσταντινουπόλει) οὐδεὶς γὰρ ἦν σχεδὸν τότε ὁ διδάσκων γράμματα» (Turcogr. σελ. 92). Καί βραδύτερον περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΖ' αἰῶνος Ραφαὴλ ὁ Πατριάρχης ταῦτα βλέπων προσεκάλει ἐπιμόνος Φραγκίσκον τὸν Κύκκον, ἵνα ἔλθῃ καί διδάξῃ ἐν Κωνσταντινουπόλει· οὗτος δὲ διδάσκων ἐν τῇ Σχολῇ τοῦ Πατριαρχείου ἔγραψε Διονυσίῳ τῷ Πρακτικῷ τῷ 1604· «... μέσῃν ὁράττομαι τὴν καρδίαν, ἐπεὶ τὴν κατασχούσαν ἡμᾶς σκοτῶμαιναν λύσαι μὲν διατείνομαι, ἀνοῦσαι δὲ οὐκ ἰσχύω· ἦδη, πάτερ θεσπέσιε, καί αὐτός, ὅς μόνος ὑπόλοιπος ἦν, τῆς παιδείας ὁ πόθος, μετὰ τῶν ἄλλων ἐξέπνευσε» (Γύπ. ἐπιστολῶν Θ. Κορυθαλέως ἐκδ. Ἐνετίας 1786 σελ. 141). Οἱ λόγοι οὗτοι, πλὴν ἄλλων τεκμηρίων, ἐξερχόμενοι ἐκ τοῦ στόματος Πατριαρχῶν καί ἀξιωματικῶν τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ἀνδρῶν συγχρόνων καί ἀρμόδιωτάτων νὰ ἀποφανθῶσι, μαρτυροῦσι τραυτώτατα τοῦτο μὲν τὴν κατὰ τοὺς χρόνους ἐκεῖνους φρενῶν λειψανδρίαν καί τὴν καθόλου κατάστασιν τῶν

πραγμάτων, τοῦτο δὲ τὰ πλαστὰ καί ἀνεμώλια περὶ Ἀκαδημίας καί ἀκαδημαϊκῶν καί καθηγητῶν τερατολογήματα.

Τὰ κατὰ τὴν Πατριαρχικὴν Σχολὴν ἱστορήσε πρώτος ὁ ἀοίδιμος Κωνσταντῖος ὁ ἀπὸ Σιναίου Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως (1830—1834) ἐν δυοὶ περὶ ταύτης διατριβαῖς. Ὅτε τῷ 1867 ἐξεδίδομεν τὸ ἡμέτερον Σχεδιάσμα, βάζειν εἰς τὰ περὶ τῆς Σχολῆς ταύτης θέματα τὰ τοῦ Κωνσταντῖου ὡς πρώτου ἑρευνησάμενος τὰ κατ' αὐτὴν. Καί τότε μὲν ἡ μὲν πρώτη διατριβὴ ἀπὸ Ματθαίου Καμαριώτου μέχρι Κορυθαλέως ἀπέκειτο παρ' ἐμοὶ ἀνέκδοτος ὕστερον ἐκδοθεῖσα ὑπὸ Θ. Ἀριστοκλέους ἐν τοῖς «Ἐλλάσσοις» τοῦ αὐτοῦ Πατριάρχου, ἡ δὲ δευτέρα εἶχεν ἐκδοθῆ ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ ἐν Κων]πόλει Ἑλλ. Φιλολογικοῦ Συλλόγου ἔτος Β', 292 μετὰ τῶν παρατηρήσεων Σ. Ἀριστάρχου, Μεγάλου Λογοθέτου τῆς Μ. Ἐκκλησίας. Ἐπειδὴ ὁ Κωνσταντῖος ἔγραψεν ἕνευ ἐνδείξεως τῶν πηγῶν, ἠναγκάσθη μὲν γὰρ τῆς ἐπιστημονικῆς ἀκριθείας νὰ ἀναδράμωμεν εἰς τὰς πρώτας καί τότε γνωστάς πηγὰς, ἐπιμελῶς δὲ νὰ ἀναδιφῶμεν τοὺς ἐν τῷ Πατριαρχεῖῳ καί τῇ Σχολῇ κώδικας, ὡς φαίνεται πανταχοῦ τοῦ ἡμετέρου ἔργου, ὅπερ Θεοῦ συναιρουμένου μετὰ τὴν ἱκανῶν ἔργων ἀπὸ τοῦ 1867 μέχρι τοῦδε ἐκδοσιν ἐν προσεχεί β' αὐτοῦ ἐκδόσει συμπληρωθήσεται κατὰ τὸ δυνατόν. Διὰ τῆς ἐπιμελούς ταύτης ὡς ἐνῆν ἐξακριβώσεως τῶν πηγῶν συνεπληρώσαμεν ἐν πολλοῖς τὰ ὑπὸ τοῦ Κωνσταντῖου ἄλλως ὀρθῶς εἰρημένα.

Κατόπιν ὁ ἐν αὐτῇ τῇ Σχολῇ καθηγητῆς Α. Χαρίλαος ἐξέδωκε λόγον περὶ αὐτῆς ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων (sic) χρόνων, δημοσιεύθηνα ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ τότε διευθυντοῦ αὐτῆς Φιλοθέου Βρυέννιου ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1867—1870 (σελ. 18—31), αὐτολεξεί σχεδὸν ἀντιγεγραμμένον ἐκ τοῦ Σχεδιασματος καί ἀμάρτυρον ὄλων.

Ὁ πρὸ πολλοῦ Μηνᾶς ὁ Χαμουδούπουλος ἐν τῇ *Ἀληθείᾳ*, ἐφημερίδι τῶν Πατριαρχείων, ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς ἐν πολλοῖς τεύχεσιν ἐπίσης ἱστορήσε τὰ κατὰ τὴν Σχολὴν τὰ μὲν ἀρχαιότερα ἀπὸ τοῦ Κωνσταντῖου παραλαβῶν, τὰ δὲ νεώτερα (ἀπὸ τοῦ 1830) ἐκ τῶν πηγῶν συμπληρώσας.

Καί τὰ μὲν δύο τελευταῖα ἔργα, ὡς οὐδὲν νεώτερον κατὰ τοὺς ἀρχαιότερους χρόνους περιέχοντα, ἀντιπαρέρχόμεθα, πρὸς τὰ

τελευταίον ὅμως ἐκδοθέντα *Χρονικὰ* τοῦ κ. Γεδεῶν στρέψομεν ἀναγκάως τὸν λόγον, πρὸς αὐτὰ δὲ ἡ παραβολὴ τῶν ἡμετέρων γενήσεται μετὰ τῶν δεουσῶν κριτικῶν παρατηρήσεων, ἵνα καί ἡ ἀλήθεια καταστῆ καταφανεστέρα.

Μετὰ τὰ προεισαγωγικὰ ταῦτα ἀρχόμεθα τῆς λεπτομεροῦς ἐξέτασεως τῶν εἰς τοὺς προστάτας τῆς σχολῆς ἀναφερομένων. Ὁ συντάκτης τῶν *Χρονικῶν* τῆσσι πρώτον μετὰ τὴν ἄλωσιν σχολάρχην Ματθαίον τὸν Καμαριώτην (Χρ. σελ. 30), ὄπερ καί ἡμεῖς (Σχεδ. σελ. 15), μεθ' ὃν θανόντα περὶ τὰ 1490 κατὰ τὸν Σεβ. ἀρχιεπίσκοπον Ζακύνθου Νικόλαον Κατραμῆν τῆσσι ἡ μᾶλλον πλάττει οἰκουμένικόν ἀρχιδιδάσκαλον (sic), καίτοι ἐνδοιάζων τὸ κατ' ἀρχάς, Δημήτριον τὸν Καστρινόν, ὅπερ τεκμαίρεται ἐκ τινος ἐπιστολῆς Ἰωάννου Λασκάρους (παρὰ τῷ αὐτῷ Σεβ. Ν. Κατραμῆ ἐν τοῖς Φιλολογικοῖς Ἀναλέκτοις Ζακύνθου) γράφοντος Δημητρίῳ τῷ Χαλκοκονδύλῃ· «ταύτης δὲ τῆς ἐλπίδος διεψευσμένος (δηλ. μὴ ἐντυχῶν τῷ Καμαριώτῃ ἐν Κων]πόλει) σὺναιμι γοῦν ὁσημέραι Δημητρίῳ τῷ Καστρινῷ, τῷ ὄντι φιλοσόφῳ ἀνδρὶ λόγῳ τε καί ἔργῳ, καί ἀπολαύω τῆς τοῦτου συνοουσίας τε καί ὁμιλίας οὐχ ἥμισυ παρ' αὐτοῦ καί παρ' αὐτῷ εἰς τὴν ἐμὴν πρόθεσιν ὠφελούμενος» (Χρ. σελ. 36). Ὁ Γεδεῶν παρεξηγῶν τὸ χωρίον τοῦτο τῆς ἐπιστολῆς ἐξάγει, ὅτι, ἐπειδὴ ὁ Καστρινός ἦτο φιλόσοφος, εἶχε δὲ ἀποθάνει καί ὁ Καμαριώτης, ἄρα ὁ μὲν Καστρινός ἦν οἰκουμένικος ἀρχιδιδάσκαλος, ὁ δὲ Λάσκαρις ὡς συνὼν αὐτῷ καί ἀπολαύων τῆς τοῦτου συνοουσίας καί ὁμιλίας ἦν μαθητῆς τοῦ οἰκουμένικοῦ! Ἐξέως ἐν γωνίᾳ, ἄρα βρέχει. Καί ὁ ἀδαεστάτος τῶν ἑλληνικῶν δέν δύναται νὰ ἐξαγάγῃ τοιοῦτον συμπέρασμα. Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς, ὡς παρατίθησιν αὐτὴν ἀνωτέρω ὁ χρονικογράφος, ἐξάγεται φαινόντα καί ἀπλοῦστατα, ὅτι ὁ Λάσκαρις ἦδη ἠλικιωμένος ἄνθρωπος καί δι' ἄλλους σκοποὺς στελλόμενος εἰς Κωνσταντινουπόλιν δέν ἐμαθήτευσεν ὑπὸ τῷ Καστρινῷ, ἀλλὰ συνανεστρέφето ἀπλῶς τῷ λογίῳ τούτῳ ἀνδρὶ.

Τὸν Καμαριώτην, πρώτον σχολάρχην, ἀποθανόντα κατὰ τὸν Κατραμῆν τῷ 1480—1490 (Χρ. σελ. 94), διεδέξατο ὁ Μανουὴλ Κορίνθιος (Χρ. σελ. 36). Ὀλίγον ὅμως κατωτέρω (Χρ. σελ. 41) ὁ χρονικογράφος ἀντιφάσκων πρὸς ἑαυτὸν λέγει· αὐδ' ἀδάκιμόν τι γρά-

φω δεχόμενος αὐτὸν (τὸν Μανουὴλ) καὶ τότε (1484-1487) καὶ πρότερον κλείζοντα τὴν ἐν τῇ Πατριαρχικῇ Ἀκαδημίᾳ ἔδραν τοῦ ἀρχιδιδασκάλου, ἢ, ἢ, ἐσχολάρχη καὶ πρὸ τοῦ 1484, δηλ. ἐνφ' ἐσχολάρχει ὁ Καμαριώτης ἀρα ἔχομεν δύο οἰκουμενικούς ἀρχιδιδασκάλους συσχολαρχοῦντας, τὸν Καμαριώτην καὶ τὸν Μανουὴλ, τὸν ὁποῖον ὁμοῦ ἀνωτέρω εἶπε διδάχον τοῦ Καμαριώτου!

Ἐν τῷ Σχεδιάσματι (σελ. 18) μετὰ τὸν Μανουὴλ ἐπέζησαν Ἰωάννην τὸν Ζυγομαλᾶν ἀναλαβόντα τὴν σχολαρχίαν περὶ τὰ 1551, ὀρθότατα, ὡς θέλομεν δεῖξει ἐν τοῖς ἐφεξῆς. Τί πλάττει ὁμοῦ ἐν τῷ μεταξὺ Μανουὴλ καὶ Ἰ. Ζυγομαλᾶ χρόνῳ ὁ Γεδεών; Ἰδοῦ. Τάσσει μετὰ τὸν Μανουὴλ Θεοφάνη τὸν Ἐλεαβοῦλλον ἀρχιδιδάσκαλον, καὶ τούτου συνδιδάσκαλον Μεγαλὴν Ἐρμούδωρον τὸν Ἀήστάρχον (Χρ. σελ. 45, 50). Ταῦτα ὁμοῦ εἶναι πλάσματα εὐκόλως ἀναιρούμενα διὰ τῶν ἐξῆς.

Δωρόθεος ὁ Μονεμβασίας, ὁ συντάκτης τοῦ γνωστοτάτου Χρονογράφου, μαθητῆς τοῦ Θεοφάνους, λέγει, ὅτι ὁ Θεοφάνης ἦν ἱεροκλήρξ διαμένων παρὰ τῷ ναφ' τῆς Χρυσοπηγῆς ἐν Γαλατῆ (σελ. 146 ἐκδ. Ἐνετίας 1798), καὶ ὅτι ἐπαίδευε μαθητὰς, οὗς ἀπαριθμεῖ ὁ Δωρόθεος, ἀλλὰ τί μαθητὰς; οὐχὶ παῖδας ἐν τῇ σχολῇ, ἀλλ' ἡλικιωμένους ἱερομονάχους καὶ μοναχοὺς, ἐν τῷ κελίῳ του, ἐννοεῖται. Τούτῳ δὲ συμφωνεῖ πληρέστατα καὶ Θεοδόσιος ὁ Ζυγομαλᾶς ἐπιστέλλων τῷ Κρουσίῳ ἐρωτήσαντι περὶ τῶν ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος μαθητῶν τῶν τότε διδασκάλων: «Ἐν Κωνσταντινουπόλει (1597) εἰσὶ μαθηταὶ τοῦ ἐμοῦ πατρὸς ὡσεὶ δέκα, ἐν Πελοποννήσῳ καὶ ἄλλοις τόποις ἕτεροι δέκα ἢ καὶ πλέον (τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἰω. Ζυγομαλᾶ). Εἰσὶ Θεοφάνους μαθηταὶ ἱερομόναχοι, μοναχοὶ 30. Εἰσὶν Ἐρμούδωρου μαθηταὶ ἐν Χίῳ τέσσαρες» (Turcoogr. 216). Τί ἐξάγεται ἐκ τούτων; ἐξάγεται πρῶτον, ὅτι οἱ μὲν μαθηταὶ τῆς πατριαρχικῆς σχολῆς, νεανίαι, ὡς δειχθήσεται ἀκολούθως ἐν τοῖς περὶ Ζυγομαλᾶ, ἦσαν ἐλάχιστοι τὸν ἀριθμὸν, ἤκει δὲ εἰς διδάσκαλος διὰ τὸσον ὀλίγους, δεύτερον δὲ ὁ Θεοφάνης διαμένων ἐν τῇ Χρυσοπηγῇ τοῦ Γαλατᾶ, λόγιος ἀνθρωπος, ἐδίδασκεν ἐν τῷ οἰκίματι αὐτοῦ οὐχὶ παῖδας, ἀλλὰ τοὺς προσερχομένους ἱερομονάχους καὶ μοναχοὺς, οὗς ἀπαριθμεῖ (σημειωτέον καλῶς τοῦτο) ὁ Δωρόθεος (Χρ. σελ. 49). Ἐννοεῖται, ὅτι ὡς ἡλικιωμένοι οὗτοι ἐ-

ρομόναχοι καὶ μοναχοὶ, ὡς σύνθετος ἦν τοῦτο καὶ εἰς τοὺς πρὸ ἡμῶν χρόνους, προσήρχοντο πότε εἰς, πότε δύο καὶ ἠκρωόντο μαθημάτων τινος. Οὐδαμῶθεν δ' ἐξάγεται, οὔτε ἐκ τοῦ Δωροθέου, οὔτε ἐκ τοῦ Ζυγομαλᾶ, ὅτι ὁ Θεοφάνης ἦν οἰκουμενικός ἀρχιδιδάσκαλος.

Πλάσμα εἶναι ἐπίσης καὶ τὸ λεγόμενον αὐτοῦ, ὅτι τῷ Θεοφάνει συνεδίδασκεν ὁ Ἐρμούδωρος. Ἀνωτέρω ἀνεφέρομεν (σελ. 3), ὅτι ὁ Πατριάρχης Διονύσιος προσεκάλεσεν εἰς Κωνσταντινουπόλιν τὸν Ἐρμούδωρον ἀπὸ τῆς Ἰταλίας ὁ κ. Γεδεών συλλογίζεται οὕτως: ἐπειδὴ ὁ Ἐρμούδωρος προσεκλήθη, ἀρα ἦλθε καὶ κατὰ συνέπειαν (!) ἐδίδαξεν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ ἴσως ἀπὸ τοῦ 1546 ἢ 47, ἀγνωστον ὁμοῦ ἐπὶ πόσα ἔτη! (Χρ. σελ. 51). Δῆλον ὅτι τὸ συμπέρασμα οὐκ ὀρθόν. Ἐκ τῆς προσκλητηρίου ἐπιστολῆς, ἣν παρατίθησιν ὁ κ. Γεδεών (Χρ. σελ. 51), ἐξάγεται μόνον, ὅτι προσεκλήθη καὶ τίποτε ἄλλο, ὅτι δὲ ἦλθε καὶ κατὰ συνέπειαν ἐδίδαξεν, ἐκ τῆς ἐπιστολῆς οὐδὲν ἐξάγεται.

Τούναντιον μάλιστα ἐξ ἄλλης ἀσφαλεστάτης πηγῆς, τῆς ἐπιστολῆς Ἰωάννου τοῦ Ζυγομαλᾶ, διδασκάλου τῆς Σχολῆς καὶ μεγάλου ρήτορος τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ἦν τὸ πρῶτον ἐδημοσιεύσαμεν (Περιοδ. Φιλ. Συλλόγου τόμ. ΙΑ', 38), ἐξάγεται προφανῶς, ὅτι ὁ Ἐρμούδωρος ἦν οὐχὶ διδάσκαλος, ἀλλ' ἱατρός τοῦ Πατριάρχου Ἰωάσαφ' τούτῳ συμφωνεῖ καὶ Θεοδόσιος ὁ Ζυγομαλᾶς ἐπιστέλλων τῷ Κρουσίῳ «Εἰσὶν Ἐρμούδωρου μαθηταὶ ἐν Χίῳ τέσσαρες», ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω. Λοιπὸν, ἂν ὁ Ἐρμούδωρος ἐδίδασκεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὁ Θεοδόσιος ἔπρεπε νὰ ἀναφέρῃ τῷ Κρουσίῳ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ καὶ οὐχὶ μόνον τοὺς ἐν Χίῳ. Ἄρα κατ' ἀνδρας συγγρόνους, φίλους καὶ γνωστοὺς τῷ Ἐρμούδωρῳ, οὗτος ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲν ἦτο διδάσκαλος ἀλλ' ἱατρός τοῦ Πατριάρχου καὶ τοῦτο ἐπ' ὀλίγον χρόνον.

Εὐθὺς μετὰ τὸν Μανουὴλ Κορίνθιον τάσσομεν Ἰωάννην τὸν Ζυγομαλᾶν ὑπὸ Ἰωάσαφ Πατριάρχου ἐγκαταστάσθαι καὶ τὴν διδασκαλίαν ἀναλαβόντα τῷ 1551, ὡς ἐν τῇ (Σχεδ. σελ. 18) ἰδιαιτέρῃ διατριβῇ περὶ Ἰωάννου Ζυγομαλᾶ εἶπομεν (Περιοδ. Φιλ. Συλλ. τόμ. ΙΑ', 37). Ὁ κ. Γεδεών ἐλέγχων δῆθεν ἡμᾶς λέγει, ὅτι ὁ Ἰωάσαφ ἐκάλεσεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τὸν Ἰωάννην τῷ 1555, αὐτίκα, λέγει, ὁ υἱὸς αὐτοῦ Θεοδόσιος τῷ 1581 γράφων πρὸς τὸν Κρούσιον μαρτυρεῖ,

ὅτι ἀπὸ Ναυπλίου μετέφησεν εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸ εἰκοσιν ἐξ ἐτῶν (Χρ. σελ. 56, 58).

Καὶ ἐνταῦθα πρέπει νὰ ἐξελεγχθῇ ἡ ἀγνοία τοῦ συντάκτου τῶν Χρονικῶν. Παρρησιῶν τὸ κείμενον λέγει μετέφησεν (δηλ. ὁ Ἰωάννης, ὡς ἐσφαλμένως νομίζει) ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ κειμένῳ μετοικήσαντες ἡμεῖς (ὅπερ ἀποδίδεται εἰς τοὺς οἰκείους τοῦ Ἰωάννου, ὡς ἐφεξῆς δειχθήσεται) κἀμῶν τὸν ἐξῆς ὑπολογισμόν. Ὁ Ἰωάννης, κατ' αὐτόν, μετέφησεν ἐκ Ναυπλίου εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸ 26 ἐτῶν, ὡς ἔγραψεν ὁ Θεοδόσιος τῷ Κρουσίῳ τῷ 1581. Ἀπὸ 1581 ἀφαιρουμένων 26 μένουσι 1555. Ἄρα τῷ 1555 μετέφησεν ἐκ Ναυπλίου ὁ Ἰωάννης εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ κατὰ συνέπειαν ἀνέλαβε τὴν σχολαρχίαν τῷ 1555, δηλ. τοῦλάχιστον τέσσαρα ἔτη, εἰ μὴ περισσότερα, μετὰ τὴν ἀνάστασιν εἰς τὸν θρόνον τοῦ μαθητοῦ του Ἰωάσαφ. Ὁ συλλογισμὸς τοῦ Γεδεών εἶναι πολὺ ἐσφαλμένος, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἐξῆς:

Ὁ Θεοδόσιος ἔγραψε τῷ Κρουσίῳ: «Ἀργεῖοι γὰρ τὸ ἀνέκαθεν ἡμεῖς. Καὶ μετὰ Ἰωάννην Εὐστάθιος ὁ ἐμὸς πάππος, εἶτα πατὴρ Ἰωάννης ὁ ἐμὸς καὶ ἐγὼ σὺν Θεῷ ἔχων ἀδελφὸν ἕνα καὶ ἀδελφὰς δύο μετοικήσαντες αὐθὺς ἀπὸ τοῦ Ναυπλίου πρὸ κς' ἐτῶν ἐνταῦθα αἰτίου θύτος καὶ ἀξιώσαντος τοῦ ἀγιοτάτου Πατριάρχου ποτὲ κυροῦ Ἰωάσαφ τῶν μαθημάτων ἕνεκα, ἵνα μεταδῶ ταῦτα οὐδεὶς γὰρ ἦν σχεδὸν τότε ὁ διδάσκων γράμματα» (Turcoogr. σελ. 92). Τὸ χωρίον τοῦτο εἶναι σαφέστατον. Π ἀνάστασις τοῦ Πατριάρχου Ἰωάσαφ εἰς τὸν θρόνον ποιηθῆναι κατὰ τὰ ἔτη 1547, 1548, 1549 καὶ 1551 κατὰ τὸν σεβασμιώτατον ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει ἐπίσκοπον Θήρας Ζαχαρίαν Μαθῶν ἐν τῷ αὐτοῦ καταλόγῳ τῶν Πατριαρχῶν, τὴν δὲ χρονολογίαν ταύτην 1551, ὡς πιθανωτέραν, παραδεχόμεθα; διότι εἴπερ τις καὶ ἄλλος γινώσκωμεν τὰς περὶ τὴν πατριαρχικὴν ἱστορίαν δυσχερείας καὶ ὅτι ἀπὸ τῆς ἐλώσεως μέχρι τοῦλάχιστον τοῦ 1727 οὐδενὸς σχεδὸν Πατριάρχου ἢ περὶ τὴν διάρκειαν τῆς πατριαρχίας χρονολογία εἶναι σαφῆς. Γινώσκωμεν ἀφ' ἑτέρου, ὅτι ὁ Ἰ. Ζυγομαλᾶς, τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Ἰωάσαφ Ἀδριανουπόλεως Μητροπολίτου ὄντος, ἐδίδασκεν ἐν Ἀδριανουπόλει (Turcoogr. σελ. 336). Παραδεικτοῦ γενομένου λοιπὸν, ὅτι ὁ Ἰωάσαφ ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον τῷ 1551, ἀποβαίνει πιθανώτα-

τον, ὅτι ἀμα τῇ ἀναρρήσει καὶ ἐγκαταστάσει του παρέλαβε μεθ' αὐτοῦ ἐξ Ἀδριανουπόλεως τὸν Ἰωάννην Ζυγομαλᾶν, καὶ ὡς διδάσκαλον καὶ, ἴσως πολλῶ μᾶλλον, ὡς βοηθὸν ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ὑποθέσεσι; διότι εἰς τὸν Ἰωάννην ἠδύνατο ὁ Ἰωάσαφ νὰ ἐμπιστευθῇ περισσότερον καὶ ὡς εἰς παλαιὸν διδάσκαλον καὶ φίλον καὶ ὡς ἐμπειρότατον τῶν τῆς Ἐκκλησίας ὑποθέσεων.

Διατὶ ὁμοῦ ὁ χρονικογράφος λέγει τῷ 1555; Ἰδοῦ ἡ παραποίησις του! Ὁ Θεοδόσιος λέγει τῷ Κρουσίῳ: «... μετοικήσαντες ἀπὸ τοῦ Ναυπλίου πρὸ κς' ἐτῶν ἐνταῦθα». Ὁ Γεδεών μετεποίησε τὸ μετοικήσαντες εἰς μετέφησεν τίς ἢ διαφορά, πρόδηλον. Τὸ μετοικήσαντες δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸν Ἰωάννην, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τοὺς οἰκείους αὐτοῦ, τὴν οἰκογένειαν, πιθανώτατα δὲ ἡ οἰκογένεια τοῦ Ἰωάννου, ἐν ἣ καὶ ὁ Θεοδόσιος, μετέφησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν τῷ 1555. Ὁ Ἰωάννης πολὺ πρὸ τοῦ 1555 ζενιτευόμενος μετήρχετο τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα ἐν Πελοποννήσῳ, ἐν ἄλλοις τόποις, ὡς εἴρηται, καὶ ἐν Ἀδριανουπόλει ἐπὶ Ἰωάσαφ Ἀδριανουπόλεως. Ὅτε ὁμοῦ ὁ Ἰωάσαφ ἐγένετο πατριάρχης καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη μάλιστα ἐμείνεν ἀκλόνητος ἐπὶ τοῦ θρόνου του ἔχων παρ' αὐτῷ τὸν Ἰωάννην, προὔτρεψεν αὐτὸν νὰ ἐγκαταστή ὀριστικῶς ἐν Κωνσταντινουπόλει; τότε δὲ οὗτος μετέφερε τὴν οἰκογένειάν του ἐκ Ναυπλίου, ὅπερ δηλοῖ τὸ μετοικήσαντες, καὶ τὸν Θεοδόσιον, ὅστις ἀκολούθως διεδέξατο ἐν τῇ διδασκαλίᾳ καὶ ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ὑποθέσεσι τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰωάννην (Σχεδ. σελ. 10-19), τὸν δὲ Θεοδόσιον Φραγκίσκος ὁ Κόκκος (αὐτὸθ. 19).

Καὶ ταῦτα εἶπομεν ἡμεῖς καὶ ὁ γεραρὸς Κωνσταντῖνος ὀρθῶς ἐκτιμῶντες τὰ πράγματα, ὁ συντάκτης ὁμοῦ τῶν Χρονικῶν βιβλίων λέγει: «Ἡ πατριαρχικὴ ἀκαδημία κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, εἶτ' οὖν ἐπὶ Ἱεραμίου τοῦ Β' καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ μέχρι Ραφαὴλ (σημειωτέον καλῶς τὸν Ραφαὴλ) τοῦ ἀπὸ Μεθόμνης, δύνανται νὰ εἴπω, ὅτι ἡμαρξεν ἐν τῷ χορῷ τῶν οἰκουμενικῶν διδασκάλων τῆς μετὰ τὴν ἀλωσιν χειμερινῆς νυκτὸς ὑπὸ τὴν πρυτανείαν τοῦ σοφοῦ Ἰωάννου τοῦ Ζυγομαλᾶ καὶ τοῦ πατρώζοντος Θεοδοσίου πλὴν τοῦ Μανουὴλ Μαλαζοῦ ἐδίδασκον ὁ ἐκ Χίου ἱατρός Λεονάρδος Μινδόνιος, Συμεὼν Καβάσιλας, ἴσως δὲ καὶ Γεώργιος ὁ Αἰτωλός» (Χρ. σελ. 63).

Μέχρι τούδε εγόμεν οικουμενικούς αρχι-
 διδασκάλους, τώρα εγόμεν και πρυτάνεις,
 χάρις τῷ Γεδεών. "Ότι και ταῦτα εἶναι
 ψεύδη και πλάσματα τῆς φαντασίας αὐτοῦ,
 ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἐξῆς: Ἀνωτέρω εἴ-
 πεν, ὅτι ἡ Ἀκαδημία ἐπὶ Ἱερεμίου μέχρι
 Ραφαὴλ ἤμαζε, διότι ὑπὸ τὴν πρυτανείαν
 τοῦ σοφοῦ Ἰωάννου Ζυγομαλά και τοῦ υἱοῦ
 αὐτοῦ Θεοδοσίου ἐδίδασκον τῶσι και τῶσι.
 Καὶ ὅμως, πρᾶγμα ἀπίστευτον! αὐτὸς ὁ
 ἴδιος συντάκτης τῶν Χρονικῶν περὶ τῆς αὐ-
 τῆς περιόδου ὀλίγον κατωτέρω ἐν σελ. 73,
 ἀντιφάσκων πρὸς ἑαυτὸν λέγει: «Τὶ δηλοῖ
 ἡ ἐπιμονὴ τοῦ Πατριάρχου Ραφαὴλ διὰ τῆς
 βίας ὡς εἶπεν εἰς τὴν σχολαρχίαν ἔλκοντος
 τὸν Κόκκον; ἐπιτραπήτω μοι (λέγει) νὰ εἴ-
 πω, ὅτι τὸ γόητρον τῆς σχολῆς τὸ τοσοῦτον
 μεταρσίως ἀρθῆν ἐπὶ Ἱερεμίου Β' κατέπεσαν
 ἐν τῇ γενικῇ θλίψει και δυσθυμίᾳ, ἵνα μὴ
 εἶπω ἀπογνώσει τῇ ἐπακολούθησιν μετὰ
 τὸν Ἱερεμίαν Β', οὐδὲ δύναται τις, ὅσοι φυ-
 χρῶν και ἐν ὀποιεῖθ πρὸς τὰ γεγονότα και
 τὰ πρόσωπα τὰ ἐν τῇ ἱστορίᾳ διακείμενοι, νὰ
 ἀρηθῆ, δεῖ ἐν ἀπογοητείας ἕθνος ὄλον κα-
 ταλυθῆναι οὐδεὶς προσέχει τὸν νοῦν εἰς
 βιβλία και γράμματα!» Ἀνωτέρω εἶπεν, ὅτι
 ἀπὸ Ἱερεμίου τοῦ Β' μέχρι Ραφαὴλ ἡ Ἀκα-
 δημία ἤρθη μεταρσίως και ὑπὸ τὴν πρυτα-
 νείαν τῶν Ζυγομαλάδων ἐδίδασκον περίφη-
 μοι καθηγηταί: ὁ αὐτὸς ἀκολούθως λέγει, ὅτι
 ἡ Ἀκαδημία μετὰ τὸν Ἱερεμίαν Β' (σημειω-
 τέον καλῶς!) κατέπεσαν ἐν τῇ γενικῇ θλί-
 ψει και δυσθυμίᾳ και ἀπογνώσει και οὐδεὶς
 προσεῖχε τὸν νοῦν εἰς βιβλία και γράμματα!
 "Ότι ὑπὸ τὴν πρυτανείαν (!) τοῦ Ἰωάννου
 οὐδεὶς ἕτερος καθηγητῆς ἢ καθηγηταί ἐδί-
 δασκον, μαρτυρεῖ ὁ Ἐρμούδωρος ἐν τῇ ἐκ Χίου
 σταλείσῃ τῷ 1582 προτρεπτικῇ αὐτοῦ ἐπι-
 στολῇ πρὸς τοὺς νεανίας μαθητὰς τῆς Πα-
 τριαρχικῆς Σχολῆς ἐκδοθείσῃ τὸ πρῶτον ὑφ'
 ἡμῶν (Περιοδ. Φιλ. Σουλ. τομ. ΙΑ', 45), ἐν
 ἣ ὁ Ἐρμούδωρος σαφέστατα λέγει τοῖς νέοις
 προτρέπων: «... Μετ' αὐτὸν (τὸν Πατριάρ-
 χην Ἰωάσαφ) ὁ πάντα σοφὸς Ἰωάννης ὁ Ζυ-
 γομαλάς, ὁ καθηγητῆς ἡμῶν, ὁ τῆς Ἐκκλη-
 σίας μέγας ρήτωρ, οὐκ ἀφανῆς ἐπαινεσθῶ...
 Δεῖ τοίνυν και ὑμεῖς, ὦ νεανίαι, σκοπεῖν, ἕ-
 πως και τῆς τοῦ Παναγιωτάτου κηδεμονίας
 και τῆς τοῦ καθηγητοῦ διδασκαλίας ἄξιον
 γένησθε μὴ πρὸς τοὺς νῦν ὄρωντας Ἑλλήνας
 βαρβαρωθέντες, ἀλλὰ τῆς παλαιᾶς μνημο-
 νεύοντες Ἑλλάδος». Τὶ ἐξάγεται ἐκ τού-

των; Ἐξάγεται βεβαίως, ὅτι οἱ νέοι
 ὀφείλουσι νὰ εὐγνωμονῶσι τῷ Πατριάρχῃ
 Ἰωάσαφ ὡς κηδεμόνι και τῷ καθηγητῇ
 Ἰωάννῃ ὡς διδασκάλῳ, τῷ Ἰωάννῃ ἐνὶ και
 μόνῳ καθηγητῇ. Ἐάν ὑπὸ τὴν πρυτανείαν (!)
 τοῦ Ἰωάννου ἐδίδασκον ὁ Μινδόνιος, ὁ Κα-
 βάσιλας και ὁ Αἰτωλός, χορὸς ὀλόκληρος
 καθηγητῶν (!), πῶς ἔπρεπε νὰ εἴπῃ ὁ Ἐρ-
 μούδωρος; οὐχὶ τῷ καθηγητῇ Ἰωάννῃ, ἀλλὰ
 τῇ χορείᾳ τοσοῦτων καθηγητῶν!!!
 Περὶ τοῦ αὐτοῦ ἔγραψεν ὁ Θεοδόσιος τῷ
 Κρουσίῳ: «Οὕτω και γὰρ και τοῦ ἐμοῦ κυ-
 ρίου πατρὸς ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ μα-
 καρίτου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως
 Ἰωάσαφ προηγουμένως ἔχοντος, Ἐρμούδωρος
 τις Ἀψσταρχος ἔγραψε τοῖς νέοις τοῖς τότε
 σπουδάζουσι προτρεπτικῶς» (αὐτόθι). Αὐτὰ
 λέγουσι Πατριάρχαι, ἀξιωματικοὶ τῆς Μ.
 Ἐκκλησίας, ἄνδρες σύγχρονοι και αὐτόπται
 τῶν πραγμάτων. Τούτοις δὲ και πιστευτέον.
 Διὰ τὴν ὁμοίαν ὁ κ. Γεδεών λέγει, ὅτι ἐδί-
 δασκον ὁ Μινδόνιος, ὁ Καβάσιλας και ὁ Αἰ-
 τωλός; Καὶ ἐνταῦθα φαίνεται παρρησιῶν τὰ
 κείμενα. Οὐδαμῶς, ἀπολύτως οὐδαμῶς, ἐν
 τῇ Τουρκογραφικῇ ἀναφέρεται, ὅτι ὁ Μιν-
 δόνιος ἐδίδασκεν ἐν τῇ σχολῇ. Μόνον ἀνα-
 φέρεται ἐν αὐτῇ, καθ' ἣ ὁ Γερλάχιος ἔ-
 γραφε τῷ Κρουσίῳ, ὅτι ὁ μὲν Μινδόνιος ἤρ-
 μήνευε τῷ Πατριάρχῃ Ἱερεμίᾳ τῷ Β' Com-
 mentaria Ammonia in organon Aristotelis,
 Rhetoricam Hermogenis, (Ἀμμώνιον και
 Ἐρμογένην), ὁ δὲ Ἰωάννης ὁ Ζυγομαλάς τὴν
 διαλεκτικὴν, ἠθικὴν και ρητορικὴν. Ἐπὶ
 τῆς μικρᾶς ταύτης σημειώσεως τῆς Τουρκο-
 γραφικῆς, ἢ θεωρεῖ πολυτέλειον ὁ Γεδεών
 (Χρ. σελ. 67.), ἐρειδόμενος παρρησιάζει ὁ κ.
 Γεδεών τὸν Πατριάρχην Ἱερεμίαν, πατριάρ-
 χην ὄντα και καθήμενον ἐπὶ τοῦ ὀρόνου, μα-
 θητῆν τῆς Πατριαρχικῆς Ἀκαδημίας! Ἰδοὺ
 τί λέγει: «Τῷ 1576 ἢ καθ' ἡμᾶς γεραρὰ
 αὕτη Ἀκαδημία ἔβλεπεν ἡμέρας ἐνδύξους
 και τὴν ἀραιὰν τῶν μαθητῶν φάλαγγα σε-
 μιννομένην ἐπὶ τῇ κατατάξει τοῦ πρωθιεράρ-
 χου τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ ὑπὸ
 σοφῶν Διακμαρτομένων διὰ πίκτης ἀγομέ-
 νου τιμῆς Ἱερεμίου τοῦ Β'!» Καὶ λοιπὸν
 εἰς τὴν ἀραιὰν φάλαγγα τῶν μαθητῶν τῆς
 Ἀκαδημίας κατατάσσεται μαθητῆς ὁ γηραιὸς
 πατριάρχης ἀδιδασκόμενος, ὡς λέγει παρρη-
 σιατικῶν, ὑπὸ μὲν Ἰωάννου Ζυγομαλά τὴν
 διαλεκτικὴν, ἠθικὴν και ρητορικὴν, ἀκρω-
 μένος δὲ Λεονάρδου τοῦ Μινδονίου ἐρμηνεύον-

τος τὸν Ἐρμογένην, τὸν Ἀμμώνιον και τὸν
 Ἡσιόδον» (Χρ. σελ. 67). Εἰς τοὺς 10—15
 μαθητὰς τῆς σχολῆς κατετάχθη και ὁ Οἰ-
 κουμενικὸς Πατριάρχης ἀκρωόμενος ἐν τοῖς
 μαθητικοῖς ἐδωλοῖς διαφόρων μαθημάτων!
 Κρίμα, ὅτι δὲν μᾶς ἐσώθη τὸ μητρώον τῆς
 Ἀκαδημίας, ἵνα ἴδωμεν τίνι τρόπῳ ἐνεγράφη
 ὁ πρωθιεράρχης τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλη-
 σίας! Ἐξ ἀπαντος δὲ ὅ, εἶχε συμμαθητὰς
 και τοὺς ἀρχιερεῖς τῆς περὶ ἑαυτὸν συνοδῶν!
 Μοναδικὸν θέαμα Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου
 μαθητοῦ συγκαθημένου δέκα ἢ δεκαπέντε
 νέοις μαθηταῖς και ἀκρωόμενου μαθητῶν!
 Καὶ ὅμως αὐτὸς εἶναι ὁ Ἱερεμίας, ὅστις
 περιέτρεχεν ὁ πολύτλας χώρας διαφόρους ἐπὶ
 ζητείᾳ!
 Πλὴν και ταῦτα ἐπίσης τοῦ κ. Γεδεών ἐξ-
 ελεγκτέα. "Ότι ὁ Ἰωάννης και ὁ Μινδόνιος
 ἠρμήνευσον τῷ Πατριάρχῃ τοὺς ἀνωτέρω συγ-
 γραφεῖς και τὰ μαθήματα, ἐξηγεῖται φυσικῶ-
 κῶστα και ἀπλοῦστατα. "Ό Ἱερεμίας ἦν
 ἀνὴρ λόγιος, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν συγγραμ-
 μάτων του (Κ. Σάθα φιλόλ. σελ. 190)· ἐν
 ὧραις σχολῆς ἀπὸ τῶν ὑποθέσεων τῆς Ἐκ-
 κλησίας ἐμελέτα καθ' ἰδίαν τοὺς ἀνωτέρω
 συγγραφεῖς, τὰς δὲ ἀπορίας αὐτοῦ συναζήτει
 και ἔλυε μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν λογίων Λεο-
 νάρδου τοῦ Μινδονίου, ἱατροῦ αὐτοῦ, και Ἰω.
 Ζυγομαλά, διδασκάλου και ἀξιωματικοῦ τῆς
 Μ. Ἐκκλησίας, μετ' ὧν ἀνεστρέφετο καθ'
 ἐκάστην. Αὐτὴ εἶναι καθ' ἡμᾶς ἡ φυσικὴ
 ἐξήγησις τοῦ χωρίου τῆς Τουρκογραφικῆς,
 και οὐχὶ ἡ τοῦ συντάκτου τῶν Χρονικῶν.
 Ἐπίσης οὐκ ἀληθὲς και τὸ περὶ Συμεῶνος
 τοῦ Καβάσιλα, ὅτι δηλ. ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ
 ὑπὸ τὴν πρυτανείαν (!) τοῦ Ἰωάννου και
 Θεοδοσίου ἐδίδασκε τὰ φυσικομαθηματικά!
 Ἄρξ γε ἔλεγον τότε οἱ Ἀκαδημαῖκοι φυσικο-
 μαθηματικά; Ἢ ἐν! Καὶ ἐνταῦθα παρα-
 ποιεῖ τὸ κείμενον τῆς Τουρκογραφικῆς. Στέ-
 φανος ὁ Γερλάχιος ἐπιστέλλων τῷ Κρουσίῳ
 περὶ τοῦ Καβάσιλα τούτου λέγει, ὅτι ἐδίδασ-
 κεν ἐν Κωνσταντινουπόλει τὰ στοιχεῖα τῆς
 Ἑλληνικῆς γλώσσης, δηλ. τὰς πρώτας ἀρχάς,
 ἀνάγνωσιν και γραφὴν. «Antea Patavii D.
 Suarzii continbernalis nunc Constantinopolin
 pueros rudimenta linguae graecae docet
 (Turcogr. σελ. 495, 500. Σχεδ. σελ. 18).
 Καὶ ὅμως ὁ Γεδεών πλάττει, ὅτι αὐτὸς
 ἐδίδασκεν ἐν τῇ ἀνυπάρκτῳ Ἀκαδημίᾳ τὰ
 φυσικομαθηματικά! (Χρ. σελ. 66): τὸ δὲ χελ-
 ριστον, ἢ ἐν τῇ ἀνυπάρκτῳ Ἀκαδημίᾳ διδα-

σκάλια τοῦ γραμματικοῦ τούτου ὀρίζεται
 ἀπὸ τοῦ ἔτους 1577—1588! Πῶθεν; ἐκ
 τοῦ ἀέρος!
 Οὐκ ἀληθὴ ἐπίσης και τὰ περὶ Φραγκ-
 λίσκου τοῦ Κόκκου, ὅτι δηλ. ἐγένετο μαθη-
 τῆς τοῦ Καβάσιλα ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ (Χρ.
 σελ. 70).
 Ἐν «Ἐπιστολῶν Θεοφίλου τοῦ
 Κορυθαλέως» (ἔκδοσις Ἑνετίας 1786, σελ.
 147) εὐρηται ἐπιστολὴ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν
 τήνδε: «Τῷ βσιωτάτῳ και σοφωτάτῳ ἱερο-
 διακόνῳ κυρίῳ Συμεῶνι Φραγκλίσκῳ ὁ Κόκ-
 κος, ὁ μικρὸς ἐν διδασκαλίᾳ, εὐ πράττειν». Ἀ-
 κολουθῶς ὁ Κόκκος λέγει περὶ τοῦ Συμεῶ-
 νος: «σὲ δὲ πολὺν μὲν ἡ φήμη ἐπὶ σοφίᾳ
 κηρύττει πρὸ πολλοῦ τε και πρὸς πολλοὺς,
 πλείον δὲ νῦν τῆς φήμης ἢ πείρα, εἰ και
 μέχρι γούν λακωνικῶν γραμμάτων προύχω-
 ρησε, πλὴν ἱκανὰ και ταῦτα ἔδωκε τὸν δη-
 μιουργὸν παραστήσαι» και ἐφεξῆς: «οὕτως
 ἐκ τῆς βραχείας ἐπιστολῆς οὐδ' αὐτὸς τοὺς
 μετιόντας διέλαθε» (και τοι τὸ λάβε βιώ-
 σασ φιλοσοφῶν), ἀλλ' οὐν και τὴν περὶ
 αὐτοῦ φήμην ἀπέδειξας οὐ φιλοῖς λόγοις
 κενεμβατούσαν και οἷαν ὄρωμεν τοὺς πολλοὺς
 ἔχοντας, ἀλλ' ἐγνώμεν διὰ τῆς φωνῆς τῆς
 σῆς παιδείας τὸ περιττόν και τὴν ἄλλην
 σου καλοκάγαθον, ἣν ἡ φύσις τε ἄμα και
 σεμνότης περικοσμοῦσα οὐδὲ ἡμῶν ἠμίλησε
 τῶν σμικρῶν, ἀλλὰ και γραμμάτων μετέ-
 δωκε και προσδέχεται παραπλήσια ὡς ἀπὸ
 κραιττόνων τῶν ἐλαττόνων». Περὶ δὲ τῆς
 μεγάλης φήμης τοῦ Κόκκου αὐτὸς οὕτως
 γράφει τῷ ἐν Ἀθήναις διατρίβοντι Συμεῶνι:
 «... και οἶδα, ὅτι μὲμφῃ τὸς ἀφαντας αὐτὴν
 (τὴν περὶ ἐμοῦ φήμην) ἐπὶ μέγα και πρὸ
 τούτων τοὺς ὡς θεὸν αὐτὴν ἀνυμνήσαντας, εἰ
 περ' Ἀθηναῖοι μὲν ἐκθειάζουτο, παρ' ἡμῶν δὲ
 ψευδογορία ἀλίσκετο».
 Αὐτὰ εἶναι τὰ κυριώτερα τῆς ἐπιστολῆς,
 ὁ δὲ βουλούμενος ἀναγνώτω αὐτὴν ὀλόκληρον
 ἐν τῷ ἀνωτέρῳ βιβλίῳ. Τὶ ἐξάγεται ἐξ αὐ-
 τῆς; Ἐξάγεται, ὅτι ὁ Κόκκος γράφει πρὸς
 τινὰ ἱεροδιακόνον Συμεῶνα λόγιον ἐν Ἀθή-
 ναις διατρίβοντα. Ἄν αὐτὸς ἦναι ὁ Καβάσι-
 λας ἢ ὄχι, δὲν ἐξάγεται διόλου ἐκ τῆς
 ἐπιστολῆς. Αὐθαίρετος ἔθεν εἶναι ἡ γνώμη
 τοῦ Γεδεών, ὅτι εἶναι Συμεῶν ὁ Καβάσιλας.
 Ἐπειτα δὲν ἐξάγεται ἐκ τῆς ἐπιστολῆς, ὅτι
 ὁ Κόκκος εἶναι μαθητῆς τοῦ Συμεῶνος, ὡς
 ἐσφαλμένως νομίζει ὁ συντάκτης τῶν Χρονι-
 κῶν. Ἐν αὐτῷ ὁ Κόκκος γράφει πρὸς τινὰ,

τὸν ὁποῖον μόνον ἐκ φήμης ἐγνώριζε, τὰρα δὲ λαμβάνει πείραν αὐτοῦ ἐκ συντόμου ἐπιστολῆς, ἐκ λακωνικῶν γραμμῶν. Διὰ δὲ τῆς βραχείας ἐπιστολῆς (ὁ γράφων Συμεῶν) δὲν διέφυγε τοὺς ἀναγινώσκοντάς αὐτόν, (δηλ. τὸν Κόκκον), ἀλλὰ δι' αὐτῆς ἀπέδειξε ἐρωτῶς τὴν περὶ αὐτοῦ φήμην ἐκ τῶν λόγων τῆς ἐπιστολῆς ἐπίσης ἐγνώρισε ὁ Κόκκος τὴν μεγάλην τοῦ Συμεῶνος παιδείαν καὶ τὴν λοιπὴν καλοκἀγαθίαν. Εἶναι περίεργον, ὅτι τὸ «γραμμῶν μετέδωκε» ὁ Γεδεών ἐξηγεῖ, ὅτι τὸν ἐδίδαξε, τὸν ἔμαθε γράμματα, ἐνῶ σημαίνει, ὅτι τῷ ἔστειλεν ἐπιστολὴν καὶ περιμένει ὁμοίως αὐτὸς (ὁ Συμεῶν) ὡς ἀπὸ ἀνωτέρου τοῦ Κόκκου, ὅστις ὅμως εἶναι κατώτερος. «Ἄρα ὁ Κόκκος γράφει πρὸς τινὰ λόγιον, τὸν ὁποῖον μόνον ἐκ φήμης ἐγίνωσκον, ἥδη δὲ πρῶτον λαμβάνει πείραν αὐτοῦ ἐκ τῆς βραχείας ἐπιστολῆς. Ὅτι δὲ ὁ πρὸς ὃν γράφει Συμεῶν εἶναι ὁ Καθίσαιλας, ἢ ὅτι ὁ Συμεῶν ἦν διδάσκαλος τοῦ γράφοντος Κόκκου, οὐδόλως ἐξάγεται ἐκ τῆς ἐπιστολῆς.

Περὶ τοῦ ἑτέρου συγκαθηγητοῦ Γεωργίου τοῦ Αἰτωλοῦ ἐπέχει καλῶς ποιῶν. Δὲν εἶναι δὲ ἀληθὴ ὅσα λέγει περὶ τῆς ἀθλίας μικροτάτης καλύβης τοῦ Μαλαξοῦ (Χρον. σελ. 58). Εἴπομεν ἀνωτέρω, τίνες ἦσαν ἀληθῶς οἱ διδάσκαλοι τῆς Σχολῆς ἀπὸ τῆς ἀλώσεως μέχρι τέλους τῆς 15 ἑκατονταετηρίδος· ὁ Καμαριώτης, Μανουὴλ Κορίνθιος, Ἰωάννης καὶ Θεοδόσιος οἱ Ζυγομακάδες. Ἐκτὸς τῆς Σχολῆς περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους (1572) ἐδίδασκε πιθανώτατα ὁ ὀπωσθήποτε λογιώτερος τῶν ἱερέων τῆς ἐποχῆς κολλυβογράμματα, ἀνέγνωσιν καὶ ὀλίγην γραφὴν, παρὰ τοῖς ναοῖς, πιθανώτατα καὶ παρὰ τῷ Πατριαρχεῖω, ὡς ὁ ἀνωτέρω Συμεῶν Καθίσαιλας καὶ ὁ Μανουὴλ Μαλαξὸς οὗτος, «ὅστις ἀνθρώπος, ὡς λέγει ὁ Γερλάχιος, ἐσχάτῳ γῆρος διδάσκει τοὺς νέους τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸ Πατριαρχεῖον εἰς μικρὸν καὶ ταπεινὸν κελλίον ἢ καλύβην (in parvula et misera casa), ἀνὴρ ἐλλόγιμος, μετέρχεται δὲ πάντοτε τὴν ἀντιγραφὴν τῶν βιβλίων εἰς ζωοτροφίαν αὐτοῦ» (Turcogr. σελ. 185. Ζαβύρα σελ. 119). Τὴν καλύβην λοιπὸν ἢ τὸ κελλίον τοῦ πτωχοτάτου τούτου γραμματιστοῦ καὶ ἀντιγραφῆως, τοῦ ἀποζώντος ἐκ τῆς ἀντιγραφῆς βιβλίων, ἐξάγει μέχρις οὐρανοῦ (!) ἀτόπως ὁ Γεδεών, ὅτι δῆθεν ἐκ τοῦ μικροτάτου τούτου καὶ ρυπαροῦ κελλίου ὡς ἀπὸ δουρείου λπ-

σου ἐξεφρόνησαν (φεῦ!) οἱ μεγάλοι παροπλῖται καὶ ἡμίθεοι κτλ. κτλ. καὶ πότα; εἰς ποίαν ἐποχὴν ἐξῆλθον αὐτοὶ οἱ πανοπλῖται καὶ οἱ ἡμίθεοι; περὶ τῶ 1580-1600, ὅτε ὡς ἀνωτέρω εἶπεν, ἡ Θλίψις καὶ ἡ δυσθυμία εἶχε καταλάβει ὅλον τὸ ἔθνος καὶ οὐδεὶς προσείχεν εἰς βιβλία καὶ γράμματα!

Ἀποδείξαντες, ὅτι ὁ συντάκτης τῶν Χρονικῶν οὐδὲν νέον ἀληθές περὶ τῆς Σχολῆς εἶπεν ἀπὸ τῆς ἀλώσεως μέχρι τέλους τῆς 15 ἑκατονταετηρίδος, μεταβαίνομεν ἤδη εἰς τὴν 16 ἑκατονταετηρίδα, καθ' ἣν φαίνεται ἔτι ἀτυχέστερος.

Ἀρχομένης τῆς 16 ἑκατονταετηρίδος ἀναφέρει σχολάρχην τῆς Ἀκαδημίας Φραγκίσκον τὸν Κόκκον (Χρον. σελ. 69), ὃν περ καὶ ἡμεῖς (Σχεδ. σελ. 19). Ὁ Γεδεών λέγει περὶ αὐτοῦ αἴσως ἐδίδαξεν ἐπ' ὀλίγον ἐν τῇ Πατριαρχικῇ σχολῇ ἀπὸ τοῦ 1604, ἀγνωστον δὲ πότε ἀπέβιω, διότι μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1605-1612 ὑπονοεῖ ὁ βιογράφος αὐτοῦ (Σοφ. Κ. Οἰκονόμος) ἐπιγενομένον τὸν θάνατον τοῦ σοφοῦ διδασκάλου» (Χρον. σελ. 71). Καὶ ἐνταῦθα παρενοῶν τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Κόκκου λέγει, ὅτι ἐδίδαξε τῷ 1604. Ἐκ μιᾶς τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Κόκκου πρὸς τὸν παλαιόν του φίλον Διονύσιον τὸν Ἡρακλείας ἐν Κωνσταντινουπόλει γεγραμμένης τῷ 1604 Γαμηλιῶνος 18 (ἤτοι κατὰ Ἰανουάριον) (Τύποι ἐπιστολ. Κορυθαλέως σελ. 139) ἐξάγεται βεβαιότατα, ὅτι ὁ Κόκκος ἦλθεν ἐκ Νάξου εἰς Κωνσταντινουπόλιν τῷ 1603 προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἡρακλῆ (πατριαρχ. 1603-1606). Ὁ Κόκκος λέγει ἐν αὐτῇ τῷ Διονυσίῳ: «Ἐμοὶ μὲν ἐξ ὅτου περ ἔγνωστο τῆς ἐνεγκαμένης ἀπαραι εὐθὺ τὴν δε τῆς βασιλευούσης τῶν πόλεων, ἡλικίας οἶει πόθος ἐνέστακται τοῦ καὶ τὴν ὁμορον αὐτῇ πύλιν τὴν Ἡρακλείαν ὄψεσθαι;» Ἐκ τούτου καὶ ἐκ τῆς ἐν τέλει χρονολογίας (αρχὴ Γαμηλιῶνος ὀγδοῆ ἐπὶ δέκα) ἐξάγεται, ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐγράφη ἐν τῇ βασιλευούσῃ τῶν πόλεων, ἐν Κωνσταντινουπόλει, κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1604. Παρακατιῶν ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ λέγει: «Ταῦτ' ἐγὼ τῆς Ἡρακλείας ἦρον τῆς σῆς καὶ τὸν ἔρωτα τὰ μὲν ἥδη κατέσχον ἐν ἐμαυτῷ, τὰ δ' ὀμολόγησα. Ἀλλὰ τῆς μὲν χώρας ἰδοῦ δὴ γέγονα θεατῆς, γέγονα δὲ, ὅτε πρόφθι αὐτοῦ καθώρισαν αὐτὸν βασιλέως τριήρεις, σοῦ δὲ ἀποτυχῶν...» Ὁ Κόκκος ἐπεθύμει νὰ ἴδῃ τὸν Ἡρακλείας, ἐπλευσε δὲ εἰς Ἡρακλείαν μετὰ τοῦ βασιλικοῦ στόλου πρῶτον ὥστε πρὸ ὀλίγου, τῷ 1603, ἐκ Κωνσταντινου-

πόλεως εἶχε πλεύσει εἰς Ἡρακλείαν. Τεθέντος δὲ, ὅτι ὁ μετακαλεσάμενος αὐτὸν Ἡρακλῆς ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον τῷ 1603, ὁ Κόκκος ὁριστικῶς ἦλθεν εἰς Κωνσταντινουπόλιν τῷ αὐτῷ ἔτει, τῷ 1603 καὶ οὐχὶ 1604, ὡς λέγει ὁ Γεδεών, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς ἀνωτέρω ἐπιστολῆς, ἐδίδασκε δὲ ἐν αὐτῇ τῷ 1605, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς πρώτης αὐτοῦ ἐπιστολῆς πρὸς τὸν Ἡρακλείας (αὐτόθι σελ. 137). Ἄδελον ἐπὶ πόσον ἄρα μετὰ τὸ 1605 ἐδίδαξεν.

Φαίνεται ὅτι μετ' αὐτοῦ διέλειπεν ἡ Σχολή, μετὰ δὲ τὴν διακοπὴν ταύτην φαίνεται αὐτῆς προεστῆμενος Θεόφιλος ὁ Κορυθαλέως, ὁ περὶ φημις Ἀθηναῖος φιλόσοφος, περὶ οὗ ἀναφέρομεν ἐν τῇ Σχεδ. σελ. 20. Ἔς τὰ περὶ Κορυθαλέως ὁ συντάκτης τῶν Χρονικῶν (σελ. 74) φαίνεται ἀντιφάσκων ὡσαύτως πρὸς ἐαυτὸν.

Ὁ Κορυθαλέως διδάσκων ἐν Ἑνετίᾳ ἀπὸ 1609—1614 κατέβη εἰς Ἀθήνας, ἐπὶ τὴν ἐπιστολῆν Διονυσίου τῷ Μακρῷ παρακαλῶν αὐτόν, ἀπὸ τοῦ 1609—1612, ἐκ σταλῆν αὐτῷ σφαιρας, μίαν οὐράνιον καὶ μίαν γλίαν, πλοιαῖος εἰς χρῆσιν τῶν παραδόσεων του, διότι ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς αὐτοῦ (Τύποι ἐπιστολῶν Θ. Κορυθαλέως, ἐκδ. Ἑνετίας 1786, σελ. 93—98) δὲν φαίνεται εὐκρινῶς, ὅτι ἐδίδασκεν ἐν Ἀθήναις, ἔπερ ἄρα παραδεχόμεθα ἀδυστάτως. Ἐν τῇ ἐπιστολῇ αὐτοῦ πρὸς τὸν Μακρῶν (σελ. 93—95) σημειοῦται ἐν τέλει «Ἀθήνηθεν ἀρχεῖ» ἀνευ ἡμερομηνίας δυστυχῶς, διότι ἐν ὑπῆρχε τοιαύτη, ἐκ τοῦ μηνὸς ἠέλομεν ἐννοήσαι, ἐν κατέβη τῷ 1614 ἢ 1615. Ὅπωσθήποτε διέτριβεν ἐν Ἀθήναις, καὶ τῷ 1616, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς πρὸς τὸν αὐτὸν Μακρῶν ἐπιστολῆς (σελ. 95—96), καὶ κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1619, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς πρὸς Νικόδημον τὸν Μεταξὺν ἐπιστολῆς (αὐτόθι, σελ. 96—98), ὅτε ἄρα εἶχε βαρυνθῆ τὰς Ἀθήνας καὶ ἐπεθύμει καὶ ἠτομάζετο νὰ φύγῃ ἐκεῖθεν ἢ εἰς Κρήτην, ὅπου εἶχε προσκληθῆ, ἢ εἰς Κεφαλληνίαν, ἐφ' ᾧ ἐξήτει καὶ τὴν γνώμην τοῦ Νικόδημου. Ἔς οἶδε ποῖα συγκυρία περιστάσεων τὸν ἔφερον εἰς Ζάκυνθον, ἐνθα βλεπομέν αὐτὸν καὶ κατὰ Μάιον τοῦ 1621, ὅτε ἔγραψε τὴν συγγραφήριον ἐπιστολὴν τῷ Πατριάρχῃ Κυρίλλῳ τῷ Λουκάρι (αὐτόθι σελ. 89—92). Ταῦτα ἐξάγωμεν ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐπιστολῶν αὐτοῦ.

Ὁ Γεδεών λέγει (Χρ. σελ. 74) ἀκατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἢ κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος τῆς ἐν Ἀθήναις διατριβῆς του (1620 κατ' αὐτόν) ἢ ἄρα καταλαβὼν τὴν Ζάκυνθον (1620 αὐτόθι

σελ. 75) Θεοδόσιος μετονομασθεὶς ἐχειροτονήθη ἱερέως. Καὶ ἡμῶς ἐν ἔτος μετὰ ταῦτα κατὰ Μάιον τοῦ 1621, ἐν τῇ ἐπιστολῇ αὐτοῦ πρὸς τὸν Κύριλλον ὑπογράφεται αὐτῆς ἡμετέρας Σεβασμιότατος ἐλάχιστος δούλος ἀλλὰ πιστός Θεόφιλος ὁ Κορυθαλέως» (Τύποι ἐπιστ. σελ. 92).

Ἐν σελ. 75 τῶν Χρονικῶν λέγει: «Ἐξ Ζάκυνθον μετέβη κατὰ τὸ 1620, ὡς γράφει ὁ σεβασμιώτ. ἀρχιεπίσκοπος κ. Νικόλαος Καταμῆς, καὶ διέμενε αὐτόθι δῆθεν μέχρι τοῦ 1626. Φρονῶ, ὅτι κατὰ τὸ 1625, εἰ οὐχὶ τῷ 1624, ὅτε τὴν ὑπογραφήν αὐτοῦ ὡς πατριαρχικοῦ ἐξάρχου ἀνέγνω ὁ φιλοπονώτατος ἀρχιεπίσκοπος ἐν τῇ ἀρχαίῳ κώδικι τῆς μονῆς τῶν Στροβάδων, προσεκληθῆ ὁ Κορυθαλέως εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ὁ κ. Γεδεών ἐνταῦθα λέγει, ὅτι τῷ 1625 ἢ τῷ 1624 ὁ Κορυθαλέως προσεκληθῆ εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἀμέσως δ' ἀκολούθως εἰς τὴν αὐτὴν σειράν λέγει: «Ἄλλ' ὅτε κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας τοῦ ἔτους 1621 ὁ πολυύπλος Πατριάρχης Κύριλλος ὁ Λούκαρις... ἀνῆλθε τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον, ὁ Κορυθαλέως ἐπεμψεν αὐτῷ λαμπρὸν ἐπιστολὴν... συγγαφῶν μὲν ἐπὶ τῇ ἀναρρήσει, ὑποδεικνύς δὲ πόρρωθεν, ὅτι ἐτοῖμος ἦν, ὅπως ἔλθῃ εἰς τὴν ὑπαρμιμένην τῶν πόλεων... ὁ Κορυθαλέως τὸ ἐπάγγελμα τοῦ διδασκάλου καὶ τοῦ ἱατροῦ, ἔπερ ἐν Ζακύνθῳ ἐπηγγέλλετο, ἀφῆκε ἀφῆκε εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἵσως τῷ 1620 προσκλήσει τοῦ Λουκάριος, ὅστις ἐτίμα τὸν ἀνδρα καὶ καθίδρυσε σχολάρχην τῆς Πατριαρχικῆς Ἀκαδημίας». Ὁ κ. Γεδεών λέγει ἐνταῦθα, ὅτι ὁ Λούκαρις ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον τῷ 1621, ὁ Κορυθαλέως τῷ ἐπεμψε τὴν συγγραφήριον ἐπιστολὴν, ἐν ᾗ ὑπεδείκνυεν, ὅτι ἦν ἐτοῖμος νὰ ἔλθῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὁ πατριάρχης ἠτάραξέ τῃ ἐπισημασθῆ ἐκ τούτου καὶ ὁ Κορυθαλέως τῇ προσκλήσει τοῦ πατριάρχου ἀφῆκε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ διδασκάλου καὶ ἱατροῦ ἐκ Ζακύνθου ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν τῷ 1620! Λοιπὸν, ἡ συγγραφήριον ἐπιστολὴ τοῦ 1621 ἔφερε τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μετὰ ταῦτα ἔτη, τῷ 1620, ἦτοι ἀφοῦ ἔπεσον ὁ Λούκαρις καὶ τῷ 1623 ἐπατριάρχειος Γρηγόριος ὁ ἀπὸ Ἀμασείας καὶ μετ' αὐτὸν Ἀθῆμος ὁ Β' καὶ μετ' αὐτὸν πάλιν τῷ 1629 ὁ Λούκαρις τὸ Β'!

Καὶ πάλιν ἐν τῇ αὐτῇ ἀρχαίῳ (Χρον. σελ. 79) λέγει ὁ κ. Γεδεών: «Ἐγὼ δὲ πιστεύω εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Γορδίου γραφόμενα ἐπαναλαμβάνω μετ' αὐτοῦ, ὅτι Κύριλλος ὁ Λούκαρις λαβὼν τὴν ἀπὸ Ζακύνθου τῷ 1621 ἀπολυθεῖσαν ἐπιστολὴν τοῦ Κορυθαλέως, ἀφορμὴν δραξάμενος... γράμμασι μεταπέμπεται παρακλητικοῖς... καὶ δὴ

καὶ εἶχε τοῦτον (τὸν Κορυθαλέω) πειθόμενον. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν ὁ κ. Γεδεών λέγει, ὅτι ὁ Λούκαρις λαβὼν τὴν ἐπιστολὴν τῆ 1621 τὸν προσεκέλευσεν ἐν Ζακύνθῳ καὶ ἐκεῖνος ἀνεχώρησεν εὐθὺς εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Τρεῖς λοιπὸν γνώμας ἔχομεν περὶ τοῦ Κορυθαλέως τοῦ συντάκτου τῶν Χρονικῶν. Πρῶτον, ὅτι προσεκλήθη τῆ 1625 ἢ 1624, δευτέρον προσεκλήθη τῆ 1621 καὶ ἐβόασε τῆ 1629, καὶ τρίτον κατὰ τὸν Γόρδιον, προσεκλήθη τῆ 1621 καὶ ἀμέσως ἀνεχώρησεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ἄλλ' ἐκτὸς τούτων ἔχομεν καὶ τὰς: εἶναι γνωστότατον καὶ ἔχει μαρτυροῦσιν, ὅτι ὁ Κορυθαλέως τῆ 19 Νοεμβρίου τοῦ 1640 ἐχειροτονήθη Μητροπολίτης Ναυπλίου καὶ Ἄρτας, ὅπῃθεν παρατηρήσασθαι ἐπαυθῆναι εἰς Ἀθήνας τὴν ἐκεῖθεν πατρῴην, ἐνθα ἰδιωτεύων ἐδίδασκεν (Ζαβ. σελ. 312—314, Κ. Σάβα φιλολ. σελ. 252—253). Ὁ κ. Γεδεών ὅμως ἄλλως ἐκτίθει τὰ πράγματα, λέγει δὲ ὅτι ἠρχιερέτευσεν ὁ Κορυθαλέως ἐν Ἀθήναις! Ἴδοὺ τί λέγει: «Ὡστε τοῦ Θεοδοσίου Κορυθαλέως ἡ ἐν Ἀθήναις ἀρχιερατεία διήρκασεν ἄχρι τοῦ θέρους τοῦ 1643. Τότε δὲ (πότε; ὅτε ὁ Θεοδόσιος ἠρχιερέτευσεν ἐν Ἀθήναις!) τότε δὲ σμυρναῖοι αἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τῇ ἐν μέσῳ αὐτῶν διατριβῇ τοῦ ἐγδοκονταετοῦς φιλοσόφου κτλ. . . . Καὶ ὅμως τὰ κατὰ τὸν Κορυθαλέω ἐξηγοῦνται ἀπλοῦστα οὕτως. Εἶδομεν ἄνωτέρω, ὅτι ὁ Ἀθηναῖος φιλόσοφος ἔγραψε τὴν συγγραφήν ἐπιστολὴν τῆ Κυρίλλῳ τῆ 1621. Ἐνταῦθα πρέπει νὰ πιστεύσωμεν τὸν Ἀναστάσιον Γόρδιον (παρὰ Κ. Σάβα, Μω. Βιβλ. τόμ. Γ', 435), ὅστις γράφει τὸν βίον τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ Βύρηνου τοῦ Γιαννούλη, μαθητοῦ καὶ ἀκολουθοῦ τοῦ Κορυθαλέως, γνώσκων ἐπομένως κάλλιον παντὸς ἄλλου τὰ κατ' αὐτόν. Ὁ Γόρδιος λοιπὸν λέγει, ὅτι ὁ Κύριλλος λαβὼν τὴν συγγραφήν ἐπιστολὴν τὸν προσεκέλευσε διὰ γραμμάτων παρακλητικῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν, οὗτος δ' ἐπέσθη καὶ ἀμέσως ἀνεχώρησας ἐκ Ζακύνθου ἔφθασεν εἰς τὴν βασιλεύουσάν· ὁ Κορυθαλέως εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀφικόμενος τῆ 1621 ἀπεδέχθη προεστάνεως τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς. Τοιοῦτος ἀνὴρ ἐτιμᾶτο ὑπὸ πάντων διὰ τὴν σοφίαν αὐτοῦ. Ὅπως δὲ ὅμως ἔμεινε διαρκῶς ἐν Κωνσταντινουπόλει διδάσκων μέχρι τοῦ 1640, ὅτε ἐχειροτονήθη Μητροπολίτης Ναυπλίου καὶ Ἄρτας. Ὁ Ζαβύρας ἐν βίῳ Κορυθαλέως μαρτυρεῖ, ὅτι ἐσχολάζει ἐν Κωνσταντινουπόλει τῆ 1623. Τὸ λεγόμενον τοῦ Ζαβ. Ν.

Κατραμῆ, ὅτι ἀνέγνω ἐν τῇ ἀρχαίῳ κώδικι τῆς μονῆς τῶν Σροφάδων ἀπόδειξιν τοῦ Θεοδοσίου Κορυθαλέως τῆ 15 Μαρτίου 1624 ὑπογραφομένου ἐπιτρόπου καὶ ἐξάρχου πατριαρχικοῦ (Ἀνακλ. Ζακύνθου σελ. 129), δι' αὐτὸ ἀπλοῦστα, ὅτι ὁ Κορυθαλέως ἐστὶν ἐπίτροπος καὶ ἐξάρχος τοῦ πατριαρχικοῦ Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα τὰ εἰς διὰ πύλας ὑποθέσεις τοῦ Πατριαρχείου, ὡς πιθανῶς διὰ τοιοῦτους λόγους εὗρεθῆναι τῆ 1628 κατὰ Νοέμβριον ἐν Ζακύνθῳ καὶ κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1629 ἐν Ἐνετιζῶ, ὡς μαρτυροῦσιν αἱ παρὰ Γεδεών ἐπιστολαὶ (Ἐν Κόσμῳ, Α', 30, 473—474). Διὰ τὴν σατὰλῆ δὲ ἐξάρχος, εἶχε τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ Πατριαρχικοῦ παρ' αὐτῷ τῆ πατριαρχικῆς διαμέριων. Τῆ 1625 Παΐσιος ὁ Μεταξῆς προσφωνεῖ αὐτὸν λέγων: «Θεοφίλω τῷ Κορυθαλέῳ ὡς διαρκῶς ἐπιτροπῆς τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ὅπερ διότι, ὅτι ὁ φιλόσοφος ἐργάζετο ἐν Κωνσταντινουπόλει τιμώμενος τὰ μέγιστα ὑπὸ κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, μέχρι τῆς εἰς ἀρχιερέα προχειρίσεως αὐτοῦ.

Τὸ λεγόμενον τοῦ φίλου Κ. Β. Πολιάδου, ὅτι ὁ Κορυθαλέως ἐδίδασκε καὶ ἐν Κύπρῳ, μέχρι τοῦδε δὲν ἐβεβαιώθη. Πόλλοι γὰρ προήλασε τοῦτο ἐκ τοῦ σεβασμοῦ, ὃν εἶχον αἱ Κύπριοι καὶ μέγιστα ὁ ἀνώτερος κληρὸς τῆς νήσου πρὸς τὸν μέγαν διδάσκαλον. Ἐν τῇ προσφωνήσει τῶν ἐπιστολικῶν τύπων τοῦ Κορυθαλέως (ἐκδ. Ἐνετίας 1786) ὁ ἐπιστάτης τῆς ἐκδόσεως ταύτης ἀρχιμανθέρης Κυπριακὸς λέγει: «Ἰνὼν γὰρ (συγγραμμάτων τοῦ Κορυθαλέως), οἷον τὸ περὶ φωνικῆς ἀκροάσεως καὶ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς, αἱ τῆς Κύπρου ἀξιολύτιστα ἀρχιερεῖς, ὁ Μακαριώτατος, Πηνελ, ἀρχιεπίσκοπος κύριος Χρυσάνθος, ὁ τε Πανιερώτατος Μητροπολίτης Πάφου κύριος Πανάρετος τοῖς ἔρασι κατελιγμένους τῶν ἐπιστημῶν τὰ ὄρη μυστήρια φιλοτιμωσάμενοι ἐξ ἰδίων ἀναλωμάτων τῶ ἀψὸν ἔπει τοῦ ἐκδοθῆναι ἐφρόντισαν».

Ἰκανὸν ταῦτα περὶ Κορυθαλέως. Μετ' αὐτὸν ὁ συντάκτης τῶν Χρονικῶν βιβλίων τάσσει οἰκουμένην ἀρχιδιδάσκαλον Νικηφόρον τὸν Κρήτα (Χρον. σελ. 96) παρεξηγῶν τὸ ἀδιδάσκαλος τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ὅπερ τότε ἐσήμενε σαφῶς τὸν ἱεροκήρυκα τῆς Μ. Ἐκκλησίας.

Καὶ ἦδη ἐρχόμεθα εἰς τὴν σχολὴν Μανουὴλ τοῦ ἐκ Καστορίας. Τὴν ἴδρυσιν αὐτῆς ἡμεῖς μὲν ἐτάξαμεν τῆ 1621 (Σχεδ. σελ. 23), ὁ δὲ Γεδεών κατὰ τὴν ἱστορίαν, δηλ. κατὰ τὰ λεγόμενα Γρηγορίου τοῦ Παλαμά (ἐν Ἱεροσολυμιάδι σελ. φαζ'—η') τῆ 1663 ἀποδίδων αὐτὴν εἰς

τὰς προτροπὰς Νεκταρίου τοῦ Ἱεροσολύμων Πατριαρχικοῦ (Χρον. σελ. 99).

Εἰς τὴν ἴδρυσιν τῆς σχολῆς τοῦ Μανουὴλ πρῶτιστα καὶ μέγιστα συνετέλεσεν οὐχὶ ὁ Νεκτάριος, ἀλλ' ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Διονύσιος ὁ ἐπιλεγόμενος Πάρθαλις, ὁ ἐξ Ἄνδρου. Ὁ Δοσθεὸς πατριάρχης Ἱεροσολύμων, διάδοχος τοῦ Νεκταρίου, προσφωνῶν αὐτὸν τῶ 1692 ἐν τῇ προσφωνητικῇ ἐπιστολῇ λέγει: «... καὶ τὸν Θεοφιλέστατον ἐκεῖνον ἄνδρα κύριον Μανουὴλ ἐκαστῶν σχολῶν ἐποιήσας ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς ἀναζωπύρῃσιν τῆς σοφίας καὶ τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας ἐπίδοσιν ἔχων ἐν τούτοις συνεργῶν καὶ σὺ. Ἰλητορα τὸν ἐν μακαρίῳ τῆ λέξει γενόμενον ἀπόδημον Πατριάρχην τῶν Ἱεροσολύμων τὸν πρὸ ἡμῶν κύριον Νεκτάριον. εἶναι βέβαιον, ὅτι τοιοῦτος ἀνὴρ ὁ Διονύσιος, Οἰκουμηνικὸς Πατριάρχης, εἶχε μέγιστον ἐπίδοσιν εἰς τὸν Μανουὴλ, ἡ δὲ ἐνάρετος μὲν ἀλλὰ νεύλος καὶ ὀλίγον γνωστὸς Νεκτάριος.

Ὅτι δὲ ἡ τῆς σχολῆς σύστασις ἐγένετο τῆ 1661, ὡς ἡμεῖς λέγομεν, καὶ οὐχὶ τῆ 1663 ὡς ὁ Γεδεών, ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἑξῆς: Ὁ Χρυσάνθος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων, διάδοχος τοῦ Δοσθεοῦ, ἐν Μω. Δοσθεοῦ λέγει ρητῶς (περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων σελ. 12), ὅτι αὐτὸς Νεκτάριος χειροτονεῖται πατριάρχης τῆ 1661 μὲν Ἀπριλίῳ, τῆ Κυριακῇ τῶν Βαίων. Μετὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα πρῶτον ἐπισκέψατο τοὺς τόπους καὶ τὰς χώρας τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ, εἶτα τὴν Κωνσταντινούπολιν καταλαβὼν μετὰ ἑαυτοῦ τὸν ἦνα ἀπεδήμησεν εἰς Μολδαβίαν. Ἐκ τούτου ἐξάγεται, ὅτι ὁ Νεκτάριος τῆ 1661 ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ τῆ 1662 ἀπεδήμησεν εἰς τὴν Ζητείαν. Τοῦτο μαρτυρεῖ καὶ ὁ Δοσθεὸς, ὁ ἀκολουθῶν εἰς ἀρχιδιάκονος πανταχοῦ τῆ Νεκταρίῳ λέγων ρητῶς (Περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων Μελ. α', κεφ. ια' § 8, σελ. 1117): «Ἐν δὲ τῇ χιλιετηρίῳ ἐκακοσιεπιπῆ πρῶτον εἶπε ἔλθων εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ Ἱεροσολύμων κύριος Νεκτάριος γέγονε πρόξενος τοῦ ποιῆσαι σχολὴν τὸν Θεοφιλῆ ἀνδρᾶ Μανουὴλ τὸν Καστοριακὸν πρῶτον ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ δευτέρον ἐν Χίῳ καὶ τρίτον ἐν Ἄρτῃ». Ἐκ τῶν μαρτυριῶν τούτων ἐξάγεται προφανέστατα, ὅτι ὁ Νεκτάριος ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν τῆ 1661 καὶ συνέργησε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἴδρυσιν τῆς σχολῆς τοῦ Μανουὴλ. Ἄλλ' ὁ αὐτὸς Δοσθεὸς πάλιν

ἀντιφάσκων ἐκείτῃ λέγει (αὐτόθι Βιβλ. ιβ', κεφ. γ' § 3), ὅτι ὁ Νεκτάριος ἔφθασεν εἰς Κωνσταντινούπολιν τῆ 1662, καὶ ἐν § 4 λέγει, ὅτι τῆ 1663 ἐκίνησεν εἰς τὴν Ζητείαν. Γρηγόριος ὁ Παλαμάς ἐν τῇ Ἱεροσολυμιάδι αὐτοῦ (σελ. φαζ') λέων ἐσπουμένως γράφων, μεταγράφων δ' ἄλλως τὸν Χρυσάνθου καὶ τὸν Δοσθεοῦ, χωρὶς νὰ βραβανῶσῃ καὶ τὰς τρεῖς ἐκδόσεις καὶ νὰ δώσῃ τὴν καλλιτέραν, ἀναφέρει μόνον τὴν τελευταίαν τοῦ Δοσθεοῦ. Ἄλλὰ καὶ κατὰ ταύτην ἡ ἴδρυσις τῆς σχολῆς δὲν ἐγένετο τῆ 1663, ὡς λέγει ὁ Γεδεών, ἀλλὰ τῆ 1662, ἐπομένως ἀπορίπτων αὐτὴν καὶ ἀκολουθῶν τῇ γνώμῃ δύο πατριαρχῶν Δοσθεοῦ καὶ Χρυσάνθου δέχονται, ὅτι ὁ Νεκτάριος τῆ 1661 ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ συνέργησε τῷ Διονυσίῳ εἰς τὴν τῆς σχολῆς σύστασιν, τῆ δὲ 1662 ἐκίνησεν εἰς Μολδαβίαν.

Μετὰ τὴν διδασκαλίαν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μαυροκορδάτου κατὰ τῆ 1671 ἔρχεται ἡ θρυλλομένη σύγκρισις καὶ κλεισις τῆς σχολῆς. Ὅτε τῆ 1867 ἐξέδομεν τὸ Σχεδιάγραμμα, αἱ περὶ τῶν πραγμάτων τούτων γνώσεις ἦσαν φυσικῶς τῆ λόγῳ ἀτελεῖς, ἡμεῖς δὲ διὰ τοῦ πρωτοφανοῦς αὐτοῦ ἔργου τὴν ἑδὼν διανόησαντες εἰς τὰς περὶ τούτου μελέτας παρέρχομεν ἀφορμὴν εἰς τὰς περαιτέρω ἐργασίας καὶ ὄντως τῶν ἐλπίδων δὲν ἐφείσθημεν. Ἰκανὴ μελέται μέχρι ταῦδε ἐξεδόθησαν οὐκ ὀλίγον συντελέσασαι εἰς τὴν διαφώτισιν πολλῶν σκοτεινῶν μερῶν τῆς νεωτέρης ἡμῶν ἱστορίας. Περὶ τῆς θρυλλομένης λοιπὸν κλεισεως τῆς σχολῆς οὔτε ὁ Κωνσταντίνος, οὔτε ὁ Εὐθυβούλιος, οὔτε ὁ Σ. Ἀραστάριος ἐγίνωσκον τι θετικόν, οὔτε ἡμεῖς ἠδυνώθημεν νὰ μάθωμεν τι περὶ τούτου περισσότερο, ὅπερ ὅμως ἐμάθομεν κατόπιν ἑμᾶς τῆ ἐκδόσεως τοῦ αὐτοῦ τῶν ἑλλωσιν τοῦ Ἰψηλάντου. Καίρως λοιπὸν εἶναι νὰ λύσωμεν ἀπαξ διὰ παντὸς καὶ τὴν ἀπορίαν ταύτην.

Ἐτη πεντεκαίδεκα ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἡμετέρου Σχεδιαγράματος ὁ συντάκτης τῶν Χρονικῶν βιβλίων τί λέγει περὶ τῆς κλεισεως τῆς σχολῆς; Οὐδέν. Ἀσαφῶς τινα εἰπὼν (Χρον. σελ. 99—100), ἔτι ἀσαφέστερα (σελ. 103—104), ἐπιτάσσει: «Μετὰ ταύτην ἀκαταστασίαν ἡ παρακμὴ ἐπέρχεται οἴκου ἀξίου ἀποτελέσασαι καὶ ἡ διάλυσις αὐτῆ (τῆς Ἀκαδημίας) ἐπῆλθεν ἴσως ἀπὸ τοῦ 1684 ἄχρι τοῦ 1691». Παραδέχεται λοιπὸν, ὅτι ἡ διάλυσις τῆς σχολῆς διήρκασεν ἔτη ἑπτὰ, ἀπὸ τοῦ 1684 ἄχρι τοῦ 1691. Τοῦτο ὅμως δὲν ἔχεται ἀληθές.

Μετὰ τὸν Μαυροκορδάτον ἡ Σχολὴ τοῦ Μα-

νοιάκη φαίνεται όλον ἐπιπίπτουσα. Διὰ τὴν σπάνην τῶν πηγῶν τότε νῦν ὀλίγα γνωσόμενα, ἰκανὴ ἔμως νὰ μᾶς διαφωτίωσι. Τῷ 1680 φαίνεται ἐν αὐτῇ διδασκῶν Σεβαστὸς ὁ Κυμνήτης καὶ Γεράσιμος τις, πιθανῶς ὁ Ἀκαρνάν, διὰ δὲ τινος στάσις ἐν τῇ Σχολῇ γενομένην ἔμεινε μὲν ὁ Γεράσιμος, ἀπεχώρησε δὲ ὁ Σεβαστὸς εἰς Τραπεζοῦντα, ἐνθα φαίνεται διδασκῶν τῷ 1683 καὶ 1687 (ἐπιστολὴ Ἐφραίμ Δικάρου πρὸς Σεβαστόν. Ἐν Περικ. Τριανταφυλλίδου Φυλάκι σελ. 118—119. Α. Η. Κεραμέως κατάλογος τῶν χειρ. τῆς ἐν Σμύρῃ Βιβλιοθ. Σχολῆς σελ. 61). Τῷ 1683 ἐδίδασκεν ἐν τῇ Πατριαρχικῇ Σχολῇ μετὰ τοῦ Γερασίμου ὁ Σπανδωνῆς μέχρι τοῦ 1690. Τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἐξῆς: Τῷ Σπανδωνῇ διδάσκοντι τῷ 1683 ἐπέστειλεν ὁ Μαυροκορδέτης. α. . . Ὑπερήσθη δὲ καὶ μέγιστα τῆς τῶν παύου ταιγαρῶν τῶν τῆς παιδείας θησαυρῶν τοῖτε περὶ σὲ κοινῶν» (Σοφοκλ. Κ. Οικονόμου ἐν Παιδ. ΚΗ 316—319). Ὅτι δὲ παρέτανε τὴν διδασκαλίαν μέχρι τοῦ 1690, ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἐξῆς: Ἐν τῇ κ' Ἀνακρίσει τῶν κολυμβικῶν κεφαλαίων Κυρίλλου τοῦ Λουκρέως ὑπὸ Μελετίου Συρίγου, ἐκδόθεισῃ τῷ 1690 ὑπὸ Δοσιθέου, εὐρεται ἐπιγράμμα εἰς τὸν ἀσθέντην Κωνσταντῖνον Μπακαράμπαν ὑπὸ Σπανδωνῆ δικαιοφύλακος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ διδασκάλου τῶν ἐπιστημῶν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Σχολῆς. Ἐκ τούτου ἐξάγεται, ὅτι τῷ 1690 διδάσκαλος τῆς Σχολῆς ἦν ὁ Σπανδωνῆς. Ἀλλὰ φαίνεται, ὅτι αἱ συνθήκες στάσεις ἐπανελήθησαν τίς οἶδε διὰ τίνος λόγους, καὶ ἡ Σχολὴ πρὸς μικρὰν ἐλείπεισθαι.

Καὶ τὴν πρὸς μικρὸν, ἐπὶ μῆνα (1690—1691), ταύτην διέκλυσε τῆς Σχολῆς τοῦ Μανουὴλ θεράπευσε ὁ Πατριάρχης Καλλίνικος ὁ Ἀκαρνάν δι' αὐτοῦ τοῦ πρώτου ἱδρυτοῦ. Ὁ Καλλίνικος ἐν τῇ Συγγλῆ αὐτοῦ περὶ τῆς ἀνασυστάσεως τῆς Σχολῆς λέγει α. . . ἥτις (ἀπουδῇ τῶν γραμμάτων) τανῶν ἐν αὐτῇ (τῷ κατ' ἡμέρας γένει) μικρὸν πνεύσασα φαίνεται καὶ μικρὸν ἀσθενέσασα καὶ πρὸς τὸ ἐλβεῖσθαι ἐγγύσασα . . . μάλλον διὰ τὸ μικρὸν ἀπαύσασθαι τὸ πρὸ χρόνων ἰκανῶν κατασταθῆν διδασκαλεῖον ἐν τῇ περιφανεῖ ταύτῃ πολιτείᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως φροντίδι καὶ δαπάνῃ τοῦ τιμιωτάτου . . . κυρίου Μανουήλ . . . περὶστατικῶν δὲ τινῶν πρὸ ἀλίγου κατὰ τὸ ἀντήσον, φημί, τῆς τοῦ κυρίου δυσχερείας

παρεσφρασαντων . . . πέπαυται μέχρι τοῦ νῦν ἢ ἐν αὐτῷ διδασκαλίᾳ καὶ ζῆμίᾳ προσετέθη τῷ γένει δεινῇ . . . ἀνέστη ἐκ γένου τὸ αἰετὸ διδασκαλεῖον τοῦ αὐτοῦ Μανουήλ . . . ὑπερ(διδασκαλεῖον) καὶ νῦν κατεστήσαμεν σὺν ἀντιλήψει Θεοῦ διὰ βοήθειας πάλιν τοῦ αὐτοῦ ἀρχόντος» (Ὑψηλάντου, Τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν σελ. 204). Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς περὶ αὐτὸν Συνόδου καὶ τῶν προύχοντων τοῦ Γένους μαρτυροῦσι τρανότατα πρὸς θεῖας καὶ ἐπιστομίζουσι τοὺς ἐναιρουμένους Ἀκαδημίας καὶ ἀκαδημαϊκούς καὶ οἰκουμένους ἐλευνοὺς διδασκάλους, εἴτα δ' ἐμφαίνουσι, ὅτι ἡ ἠρυλαυμένη διάκλις τῆς Σχολῆς δὲν διήρκεσεν οὔτε εἰκοσὶν ἔτη, κατὰ τὸν Κωνσταντῖνον, οὔτε ἐπτὰ, ὡς φρονεῖ ὁ τῶν Χρονικῶν βιβλίον συντάκτας, ἀλλὰ μικρὸν, ὀλίγον, μῆνας τινὰς ἀπὸ 1690—1691, ὡς ἀπογραίντως ἐδείξαμεν.

Οὕτως ἀφικόμεθα εἰς τὸ τέλος τῆς ΙΖ' ἑκατονταετηρίδος. Εἶναι δὲ περιττὸν νὰ ἐπαναλάβωμεν, ὅτι ὁ Γεδεὼν οὐ μόνον οὐδὲν νέον ἀλλ' οὐδὲ ἀληθὲς τι εἶπεν.

Εἰσέλθωμεν ἤδη εἰς τὴν ΙΙΙ' ἑκατονταετηρίδα. Ψεῦδος εἶναι τὸ λεγόμενον ὑπ' αὐτοῦ, ὅτι τὴν ὑπὸ Καλλινίκου ἱδρυθεῖσαν ἐκ νέου Σχολὴν τοῦ Μανουήλ καταπεσοῦσαν ἱδρυσεν αὐθις ὁ Γαβριήλ, εἰμὴ ὑπεβήχασα παρακμάζουσαν (Χρον. σελ. 114). Τὸ κείμενον τῆς προσφωνήσεως Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου πρὸς τὸν Γαβριήλ τῷ 1705 ἔχει ὡς κατὰ τὸν συντάκτην τῶν Χρονικῶν (αὐτοῦ). «Ἐπεὶ ταιγαρῶν καὶ ἡ ἡμετέρα κορυφαία ἀκρότης κινῶν ἡμῖν προῦθηκε πρῦτα τοῦ τῶν λόγων καλοῦντας ἡμῖν τοὺς μηδὲνα πόνον ἀποσειομένους, ἔπως τι ὄφελος πρὸς παιδείας γέλυτο, ἐπιστήσασα, οὔτε γραμμάτων οὐδεμίαν ποιησάμενος φειδώ, οὔτε πρὸς τὸ τῶν ἀναλωμάτων ἀποδειλάσασα πλῆθος, ἀθανάτους ἠμολογεῖν αὐτῇ τὴς χάριτας ὀφλισκόμενα». Ἐκ τοῦ ἐγγλωμίου τούτου οὐδὲως ἐξάγεται, ὅτι ὁ Γαβριήλ εὐρὸν καταλελυμένην τὴν Σχολὴν ἀνέγειρεν αὐτὴν, ἀλλὰ, τὸ πολύ, ὅτι διώρισε κλυτὸς διδασκάλους, τοὺς ὁποίους ἀντήμειβε γενναϊότερον καὶ ἴσως ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου αὐτοῦ ταμεῖου.

Ἐνταῦθα ὀφείλω νὰ ἠμολογήσω, ὅτι μέχρι τοῦδε διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν παντελῶν σχεδῶν τῶν πηγῶν μετὰ πολλῶν πόνων ἀπερτίσαμεν τὰ κατὰ τὴν Σχολὴν ἐκ μαρτυριῶν διεσπαρμένων ἐν διαφόροις ἐγγράφοις, ἐπιστολαῖς καὶ

συγγράμμασι. Δυστυχῶς ἔμως ἀπὸ τῆς ΙΙΙ' ἑκατονταετηρίδος καὶ ἐφεξῆς μέχρι τοῦ 1830 καίτοι κωδίκων τινῶν ὑπαρχόντων καὶ μαρτυριῶν πλείονων, τὰ κατὰ τὴν Σχολὴν γίνονται παραδόξως ἀσαφέστατα, ὑπερ ὀλίγοι, ὅτι ἡ Σχολὴ μικρὰς ἤκειτο προσοχῆς, μόλις δ' ἐύρισκετο ὁ κατάλληλος αὐτῆς προϊστάμενος. Τοὺς κώδικας τοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Σχολῆς ἐμελέτησε καὶ ὁ Κωνσταντῖνος καὶ ὁ Κ. Βούθουλλης καὶ ὁ Σ. Ἀριστάρχης (οὗ ἐμνημόνευσα ἐν τῇ Σχεδιάσματι ἐπιμελῶς πανταχοῦ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματι σημειώσας ἀπάσας τὰς εὐγενῆς χορηγηθείσας μοι εἰδήσεις) καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἔλλοτε ἐνέκυφα καὶ διήλθον, ἀλλὰ, πᾶσιμα παραδόξον! ἐντὶ νὰ φωτισθῆ τις, σκοτίζεται ἔτι μάλλον. Ὄνόματα ἰκανὰ εὐρίσκει τις ἐν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα παρελήθησαν καὶ ἐν τῇ Σχεδιάσματι (σελ. 27—30), ἀλλὰ τίνας οἱ τῆς Σχολῆς προστάτας, πότε καὶ ἔως πότε αὐτῆς προϊστάσαν ἢ ἄλλως ἐδήλασαν, μάτην περιμένει τις νὰ μάθῃ παρ' αὐτῶν. Ἴνα ὄμην δὲ δίκαιο συμφωνοῦμεν τῷ συντάκτῃ τῶν Χρονικῶν βιβλίων λέγοντι περὶ τῆς παραδοῦς ταύτης: «Ὁμολογῶ ἔμως (λέγει), ὅτι μακρὰν ἀπαιτεῖ ἔρευναν ἡ πλήρης ἀφήγησις τοῦ κατὰ τὸν ΙΙΙ' αἰῶνα βίου τῆς Σχολῆς, ὅ δὲ τὰ παρόντα γράφων (αὐτὸς) ζητεῖ συγγνώμην, ἐὰν ἐπαναλάβῃ ὅ,τι καὶ πρὸ τετραετίας εἶπεν, ὅτι εἷς κτύπος ἀξίως ἐπὶ τῶν ἐρειπίων ἡσυχαστηρίου τινὸς ἢ καλύψης φιλοπόνου διδασκάλου ἢ λογίου μοναχοῦ δυνατὸν, ἔνα κόσμον ὄλον ἀνατρέψῃ καὶ γενεὰν λησμονηθεῖσαν ἐπαναγάγῃ εἰς τὴν ζωὴν» (Χρον. σελ. 131).

Περὶ δὲ τῶν κατὰ τὴν ΙΘ' ἑκατονταετηρίδα λέγει: «Τὴν ἐντέθειν (1803—1830) ἱστορίαν τῆς Πατριαρχικῆς Ἀκαδημίας νομίζω ἐπίσης σκοτεινὴν ὅθεν μετ' ἐνδοιασμοῦ τινος συμπλήρωσάν τὸν πίνακα τῶν Σχολάρχων» (Χρον. σελ. 155). Καὶ ἐφεξῆς λέγει: «Ἐπεὶ δ' ἀσαφῆς ὑπάρχει ἡ σειρά τῶν τὰ ἐγκύκλια καὶ γραμματικὰ διδασκόντων ὑποδιδασκάλων καὶ βοηθῶν, καὶ ζητῶ συγγνώμην ἐπὶ τῇ τολμηρίᾳ, μετ' ἧς ἔγγραμαι νὰ συμπληρώσω σειράν τινὰ ταύτων πάλιν ἀσαφῆ, καὶ ἡ συμπληρώσει ἄλλου γρόνου καὶ ὁμοιογενῆς φιλοπόνου γενέσθαι ἔργον» (Χρον. σελ. 156).

Ἡ ἠμολογία αὐτῆ τοῦ συντάκτου τῶν Χρονικῶν βιβλίων ἀρετῆ. Φαντάζεσθε πλέον, κί-

μοι, Ἀκαδημίαν, τῆς ὁποίας δὲν γνωρίζομεν τὴν κατάστασιν ἀπὸ τοῦ 1803—1830, ἔνα παραλίτω τὰ ἀπὸ τοῦ 1700—1803. Εἶπον ὅτι ἡ ἠμολογία τοῦ συντάκτου ἀρετῆ, διότι τῇ ἀληθείᾳ ἀπηύδισα. Τὴν ἐξέλεξην καὶ τούτων ἄλλως ἴαν εὐχρη καὶ πρόχειρον ἀναβάλλω ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς ἄλλοτε.

Πρὶν ἔμως καταστρέψωμεν τὸν λόγον, μίαν ἔτι ποιησόμεθα περὶ αὐτοῦ παρατήρησιν. Ἐν σελ. 192 τῶν Χρονικῶν λέγει: «Ὁ Νικόλαος Λογάδης ἦν ὁ τελευταῖος οἰκουμένικὸς (!) διδασκαλὸς μετὰ τὸν Σαμουήλ. Καὶ ἐν σελ. 157 λέγει: «Τοῦ Λογάδου σχολαρχήσαντος διδασκαλοὶ ὑπ' αὐτὸν ἐγένοντο Ἀγαθόγγελος καὶ ὁ Κύπριος Ὀνούφριος, μετ' οὓς προσελήθη ὑπὸ τοῦ Σαμουήλ (—1839) ὁ τελευταῖος ἐν τῇ Πατριαρχικῇ ἀκαδημίᾳ τὴν κλεινὴν σειράν τῶν διασχημῶν τῆς φιλοσοφίας καθηγητῶν κλεισῆς. . . Κωνσταντῖνος ὁ Βούθουλλης, τὰ γραμματικὰ τότε διδάσκων, μετ' ἔν ὁ σεβαστὸς διδασκαλὸς Ἰωάννης ὁ Φιλαλήτης, οὗ τῶν ἀγῶνων μνησθέντος ὁ τὰ Χρονικὰ ταῦτα τεργραφῶν καὶ τυπῶν μετὰ τοῦ γρηγοῦ διδασκάλου Ἀντωνίου τοῦ Χαλαίου θεωρῶν τοὺς τελευταίους ἀντιπροσώπους τῶν γραμματικῶν παραδόσεων τῆς γεγραπῆς Πατριαρχικῆς Ἀκαδημίας, τὸν περὶ αὐτῶν λόγον κατακλειδα τῷ ἔργῳ ἐπιτίθει.

Μεγάλη ἡ τόλμη τοῦ κ. Γεδεὼν μὴ σημειώσας τοσοῦτους διδλξαντας ἐν μέσῳ ΙΘ' αἰῶνι, ὅτε πλὴν τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἐν τῷ ἡμετέρῳ γένει ἐδίδασκε Κ. Ἀσάπιος ἐν Ἀθήναις, Χριστοφόρος Φιλίππος ἐν Κερκύρῃ καὶ Ἡρακλῆς Βασιάδης ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν αὐτῇ τῇ Πατριαρχικῇ Σχολῇ σὺν αὐτῷ μέγιστῳ τῷ Σαμουήλ! Ἄνδρες σοφοὶ ἀληθῶς, τρόφιμοι εὐρωπαϊκῶν Πανεπιστημίων, φιλόλογοι κράτιστοι τὸν ἑλληνα λόγον, ἴδτε δὲ ὁ τότε ἐν τῇ Πατριαρχικῇ Σχολῇ τῷ Σαμουήλ, Βούθουλλῃ καὶ Φιλαλήτῃ συνδιδάσκων Κ. Ἡρακλῆς Βασιάδης, ἀν' ἔπι ἡμέσων περὶπου ἑκατονταετηρίδα μέχρι τῆς σήμερον ἀνυπέβλητος καὶ πάντων τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει λογίων ὁ ἐξοχώτερος.

Ἐν Σμύρῃ κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1884.

Μ. ΠΑΠΑΝΙΚΑΣ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ
ΠΑΤΡΙΑΡΧΩΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ ΚΑΙ ΑΝΘΙΜΟΥ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ ΣΜΥΡΝΗΣ

(Ἀνεγνώσθη ἐν τῇ Ψ'Δ' συνεδριάσει)

Εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἄλλοτε ἐν τῇ ἡμετέρῃ Φιλολογικῇ Συλλόγῃ ἐποιήσαμεν παρατηρήσεις, ἐν αἷς ἔλεγον ἐν τέλει, ὅτι οὐκ ὀλίγη διαφορὰ περὶ τὴν ἱστορίαν τῶν Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως παρατηρεῖται παρὰ πᾶσι τοῖς τῶν χρόνων ἐκείνων ἱστορικοῖς καὶ χρονολογικοῖς, ἥτις ἀρθήσεται τῇ χρόνῳ προϊόντι διὰ τῆς ἀκριβοῦς καὶ ἐπιμελοῦς παραβολῆς πάντων τῶν σωζομένων ἐγγράφων τῆς τε Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ ἐτέρων λογίων ἀνδρῶν. Τοιαύτην ἐργασίαν ἀναλαμβάνω καὶ σήμερον μικρὸν εἰσφέρων εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς γενομένης Ἐκκλησίας τῆς βασιλευσῆς τῶν πόλεων.

Ἐν τῇ ἀρχαιοτέρῃ καὶ ἐπομένῳ πρώτῃ σωζομένῃ κώδικι τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Σμύρνης εὐρίσκονται σημειώσεις τινὲς τοῦ Μητροπολίτου Σμύρνης Παρθενίου, τοῦ τῆν Ἐκκλησίαν Σμύρνης ἐπὶ δέκα ἔτη ποιμάνωντος, ἀπὸ Ὀκτωβρίου τοῦ 1707 μέχρι Ὀκτωβρίου τοῦ 1717, περὶ τῶν Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τοῦ 1707—1718. Ἐν δὲ τῇ τρίτῃ κώδικι τῆς αὐτῆς Μητροπόλεως εὐρίσκονται ἐπίσης σημειώσεις περὶ τῶν Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως τοῦ τότε Μητροπολίτου Σμύρνης (1797—1821) Ἀνθίμου τοῦ Ναξίου, τοῦ κατόπιν μὲν Χαλκηδόνος, ἐπὶ δύο δὲ ἔτη (1822—1824) Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Αἱ σημειώσεις τοῦ Παρθενίου ἔχουσιν ὡδε:

α' ΨΖ' (1707) ἐν μηνὶ Ὀκτωβρίῳ ἰδ' ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης Σμύρνης κύριος Κυπριανὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει εὐρισκόμενος. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐφίλησα χεῖρι ἐγὼ τοῦ Παναγιωτάτου καὶ Σεβασμιωτάτου μου πατρὸς, αὐθέντου καὶ δεσπότη, κυρίου Γαβριὴλ διὰ τὴν αὐτὴν ἀγιωτάτην Μητρόπολιν γνώμῃ κοινῇ καὶ τῶν παρευθεόντων ἐκαίτοι ἀγίων ἀρχιερέων. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ, τῇ ιε' τοῦ ρηθέντος μηνός, ἔγειναν αἱ ψήφοί μου ἐν τῇ πανοσιώτῃ καὶ τῇ Πατριαρχικῇ τοῦ ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου. Τῇ δὲ ις' τοῦ αὐτοῦ μετέστη πρὸς τὰς αἰωνίους μονὰς καὶ ὁ Παναγιώτατος καὶ Σεβασμιωτάτος ἡμῶν αὐθέντης καὶ δεσπότης, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κύριος μου Γαβριὴλ, γέννημα καὶ ὄφλημα ταύτης τῆς περιφήμου πολιτείας Σμύρνης ὑπέρχων. Ἐδῶσε δὲ πρὸς πάντας τοὺς εὐσεβεῖς Χριστιανούς μεγαλωτάτην λύπην καὶ θρήνον, ἐπειδὴ καὶ ἐπολιτεύθη καὶ τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον εὐαρέστως καὶ εὐσεβῶς πατριαρχεύσας ἐν αὐτῷ χρόνῳ πέντε καὶ δύο ἡμῶν μηνῶν. Μετὰ δὲ ἡμέρας ἑκατὰ, τῇ ια' τοῦ τρίτου Ὀκτωβρίου, ἔγεινε ἡ χειροτονία μου δι' ἐκδόσεως τοῦ νεωστὶ χρηματίσαντος (ἐκ τῆς Μητροπόλεως Καισαρείας Καππαδοκίας) Παναγιωτάτου καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κυρίου κυρίου Κυπριανοῦ παρὰ τοῦ Πανερολογιωτάτου Μητροπολίτου ἁγίου Κυζίκου κυρίου Κυρίλλου ἐν τῇ πανοσιώτῃ καὶ τῇ τιμῇ Προδρόμου μετόχι τῶν Συναγῶν ἕξω τοῦ Κωνηγοῦ.

Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Σμύρνης ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ.

1) Ὁρα περιοδικὸν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου. Τόμ. ΙΑ', 25—35.

α' ΨΘ' (1709) ἐν μηνὶ Μαΐῳ ἐξεβλήθη τῆς πατριαρχείας καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου ὁ κύριος Κυπριανὸς καὶ ἔγεινε ὁ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως κύριος Ἀθανάσιος ἐλλογιμώτατος καὶ μουσιμώτατος ἀνὴρ ψαῖα' (1711) ἐν μηνὶ Δεκεμβρίῳ δ' ἐφόρει καθάδι τῆς κραταιᾶς βασιλείας παρὰ τοῦ υπερτάτου ἐπιτρόπου ὁ Κυζίκου κύριος Κύριλλος διὰ Οἰκουμενικῆς Πατριαρχίας καὶ ἔστω εἰς μνήμην ψαῖγ' (1713) Νοεμβρίῳ ζ' ἡμέρᾳ σαββάτῳ ἰδῶθι ἐν Ἀδριανουπόλει καὶ αὐθις παρὰ τοῦ υπερτάτου ἐπιτρόπου τῆς κραταιᾶς βασιλείας πρὸς τὸν κύριον Κυπριανὸν τὸν καὶ πρῶτον χρηματίσαντα.

α' ΨΙΑ' (1714) Φεβρουαρίῳ κη' ἐξεβλήθη τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου ὁ κύριος Κυπριανὸς καὶ ἔγεινε ὁ ἀπὸ Ἀλεξανδρείας κύριος Κοσμάς καὶ τῇ ζ' τοῦ Μαρτίου ἔγεινε ἡ μετάθεσις του.

α' ΨΙΒ' (1716) Μαρτίῳ κη' ἐξεβλήθη τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου καὶ τῆς ἐπιστασίας ὁ κύριος Κοσμάς διὰ τὴν ἀρχαίαν αὐτοῦ κυβερνήσαν καὶ ἐφόρει καθάδι ὁ ἀπὸ Καισαρείας κύριος Ἰερεμίας καὶ τῇ ια' τοῦ αὐτοῦ μηνός ἔγεινε ἡ μετάθεσις του ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ χωρὶς ἐκλογῆν ἡμῶν καὶ αὐτὸς αὐτόκλητος.

Αἱ δὲ Σημειώσεις τοῦ μητροπολίτου Ἀνθίμου ἔχουσιν ὡδε:

1793. Κατὰ τὴν α' Μαΐου ἀπωσθέντος τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου τοῦ κυρίου Γεωργίου Κυπρίου ἀντιεσθῆθη τοῖς θρόνοις ὁ ἀπὸ Σμύρνης κύριος Γρηγόριος Πελοποννήσιος. Κατὰ δὲ

1798, Δεκεμβρίῳ ια' ὑπερβολῶν γενομένου τῶν πατριαρχικῶν πηδαλίων τοῦ κυρίου Γρηγορίου, διὰ ψήφου τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπιτάγματος τῆς Ἱψηλῆς Πόρτας μετακέκληται ἀπὸ τοῦ ἁγίου Ὁρους ὁ Παναγιώτατος πρῶτον Κωνσταντινουπόλεως κύριος Νεόφυτος Σμυρναῖος. Περὶ δὲ

1801, Ἰουλίου ιη' ἀπομακρυνθείς τῆς οἰκουμενικῆς καθέδρας ἐντίμως ὁ κύριος Νεόφυτος τὸν θρόνον τῶν ἀπὸ Νικαίας κυρίου Καλλινίκου Μουντανιαίου παρεχώρησεν. Ἐν δὲ

1) Αἱ σημειώσεις αὐταὶ τοῦ Μητροπολίτου Παρθενίου εὐρίσκονται ἐν τῇ α' κώδικι τῆς Μητροπόλεως Σμύρνης σελ. 121—122.

1806, Σεπτεμβρίῳ κδ' παραιτηθείς τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου ὁ κύριος Καλλίνικος μετεβλήθη αὐθις ὁ πρῶτον Κωνσταντινουπόλεως κύριος Γρηγόριος Πέλωψ ἀπὸ ἀγιώνυμον Ὁρος.

1808, Σεπτεμβρίῳ θ' ἀπωσθείς τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου ὁ Παναγιώτατος κύριος Γρηγόριος ἀντιεσθῆθη αὐθις τῷ θρόνῳ ὁ πρῶτον Κωνσταντινουπόλεως κύριος Καλλίνικος.

1809, Ἀπριλίῳ κη' ἀπομακρυνθείς τῆς Οἰκουμενικῆς καθέδρας ὁ κύριος Καλλίνικος διὰ τὸ γῆρας καὶ σωματικῆς ἀσθενείας αὐτοῦ μετεβλήθη εἰς τὴν παλαιὰν ταύτην ὁ ἀπὸ Μιτυλήνης ἡδὴ Παναγιώτατος κύριος Ἰερεμίας Κρήτης.

1813. Κατὰ μῆνα Μάρτιον παραιτηθείς τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου οικουθελῶς ὁ Παναγιώτατος κύριος Ἰερεμίας μετεβλήθη εἰς τὸν αὐτὸν θρόνον ὁ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως Κύριλλος.

1818. Κατὰ μῆνα Δεκεμβρίον παραιτηθείς τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου ὁ ἐκ τῆς Ἀδριανουπόλεως Παναγιώτατος κύριος Κύριλλος μετεβλήθη τὸ τρίτον εἰς τὸν αὐτὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον ὁ εἰς ἀγιώνυμον Ὁρος ἐπισυναγῶν πρῶτον Κωνσταντινουπόλεως κύριος Γρηγόριος.

1821. Κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον δεκάτης ἀνεδέχθη τὸν θρόνον ὁ ἀπὸ Πισιδίας Εὐγένιος.

1822, Ἰουλίου κζ' ἐπλήρωσε τὸ κοινὸν χρεὸς ὁ μακαρίτης κύριος Εὐγένιος καὶ δι' ὑψηλοῦ προσκυνητοῦ ὁρισμοῦ καὶ ἐπιμονῆ κοινῆ ἐκλογῆν καὶ θέλησιν τῆς ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ Γένους

ὁ ἀπὸ Σμύρνης καὶ Χαλκηδόνος κύριος Ἀνθίμος καὶ ἀνεδέχθη τοὺς τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου ποιμαντορικοὺς ὄκακας.

1824, Ἰουλίου ια' καταβάντος τοῦ κυρίου Ἀνθίμου ἀνεδέχθη τὸν θρόνον ὁ ἀπὸ Σερρών κύριος Χρυσόστομος.

1826, Σεπτεμβρίῳ κς' ἐκπεσόντος τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου τοῦ κυρίου Χρυσόστομου ἀνεδέξατο αὐτὸν ὁ κύριος Ἁγαθάγγελος ὁ ἀπὸ Χαλκηδόνος.

1830, Ἰουλίου 10 ἀπωσθέντος τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου τοῦ ἀπὸ Χαλκηδόνος

κυρίου Ἀγαθαγγέλου ἀντιστάθη τῆς θρόνου ὁ ἄγιος Σινάιου κύριος Κωνσταντίνος.

1834, Ἀυγούστου 19 ἐκπεσόντος τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου τοῦ ἀπὸ Σινάιου κύριου Κωνσταντίνου, μετακλήθη εἰς τὸν αὐτὸν θρόνον ὁ πρότερος Τυρνόβου κύριος Κωνσταντίνος.

1835, Νοεμβρίου α' ἀπωσθέντος τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου τοῦ πρότερου Τυρνόβου κυρίου Κωνσταντίνου, μετακλήθη εἰς τὸν αὐτὸν θρόνον ὁ ἀπὸ Σαρδῶν κύριος Γρηγόριος.

Ἐνταῦθα λήγουσιν αἱ Σημειώσεις ἀμφοτέρων τῶν Μητροπολιτῶν.

Ἐν τῇ προκειμένῃ ἐργασίᾳ παραβάλλομεν μόνον τὰ τοῦ Παρθένου πρὸς τὰ τοῦ Μελέτιου Ἀθηνῶν, Ὑψηλάντου ἐν τοῖς αἰματὶ τὴν ἄλωσιν καὶ Κυρίλλου τοῦ Λαυριώτου λεγόμενα, ὅπως ἐξαγάγωμεν κατὰ τὸ ἐνὸν ἀκριβέστερα συμπεράσματα, παραλείποντες ὅπως τὴν παραβολὴν τῶν τοῦ Ἀνθίμου ὡς ἐλλειπουσῶν ἡμῖν τό γε νῦν ἔχον τῶν Πρακτικῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Περὶ τῶν Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τὸ 1702 καὶ ἐφεξῆς μέχρι τοῦ 1716 ὁ Ὑψηλάντης ἐν τοῖς αἰματὶ τὴν ἄλωσιν λέγει: «1702 ἠνάσκει εἰς τὸν θρόνον τοῦ Ὀικουμενικοῦ Πατριάρχου Καλλίνικος ὁ Β' ὁ ἀπὸ Προύσης, ὁ ἐπιλεγόμενος Ἀκαρνάν, κατὰ μῆνα Ἀυγούστου». Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς ἀθωνότατος τοῦ κυρίου Καλλίνικου τοῦ Β' εἰσάγεται εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον Γαβριὴλ Β' ὁ ἀπὸ Χαλκιδῶνος τῷ αὐτῷ μηνὶ Ἀυγούστου». Ἐν τούτων ἐξέγομεν, ὅτι μετὰ Καλλίνικον Β' τὸν Ἀκαρνάνα, ἀναβαίνει εἰς τὸν θρόνον Γαβριὴλ ὁ Β' κατ' Ἀυγούστον τοῦ 1702.

Ὁ Γαβριὴλ ἐπατριάρχευσε μέχρι τοῦ 1707, ὅτε διεδέξατο αὐτὸν ὁ ἀπὸ Καισαρείας Κυπριανός.

Ὁ Μελέτιος Ἀθηνῶν λέγει, ὅτι «ὁ Γαβριὴλ ἐτελεύτησε κατὰ Μάιον τοῦ 1707 πατριαρχεύσας ἔτη πέντε, κατ' ἄλλους πέντε καὶ μῆνας δύο, κατ' ἄλλους τέσσαρα».

Ὁ Ὑψηλάντης λέγει, α 1707. Θανόντος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Γαβριὴλ ἀναβί-

βάξεται εἰς τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον ὁ Μητροπολίτης Καισαρείας Κυπριανός»¹.

Κύριλλος ὁ Λαυριώτης (ἔκδοσ. Μ. Γεδεών) λέγει, ὅτι ἡ Σύνοδος ἀνηγόρευσε Πατριάρχην Γαβριὴλ τὸν Χαλκιδῶνος τῷ 1702.

Ἡ Σύνοδος δ' ἐπέκειντο τῷ θρόνῳ Οἰκουμένης. (1702) Γαβριὴλ τὸν πανάριστον ἄγιον Χαλκιδῶνος, ὡς νουνοῦ καὶ φρόνιμον, πρῶτον εἰρημικόν τε, Πικριμένον καὶ πρῶτασχι Πατριαρχεῖας θρόνον. Οὗτος δ' ἐπατριάρχευσε θεοφιλῶς, ἡπίως, ἔως ἔτη μὴνα τέσσαρα, εἶτα ἀπέβη μόνος, Βιός δὲ μικρὸν, ὑστερον ἐξέλιπε τῷ βίῳ. (1706) Τότε λατὸν Κυπριανὸς ὁ ἄγιος Βερροίας, τὸν θρόνον ἀνεδέξατο

Ὁ Παρθένιος ἀρχαιότερος ἀμφοτέρων καὶ γνώστης τῶν πραγμάτων, συμφωνῶν τῷ Ὑψηλάντῃ λέγει, ὅτι ὁ Γαβριὴλ πατριαρχεύσας ἔτη πέντε καὶ μῆνας δύο καὶ ἡμισυ, ἀπέθανε τῇ 16 Ὀκτωβρίου τοῦ 1707, ὃ ἐστὶ διέμεινε ἐπὶ τοῦ θρόνου ἀπὸ Ἀυγούστου τοῦ 1702 μέχρι τῶν μέσων Ὀκτωβρίου τοῦ 1707. Μόνον ὁ Κύριλλος ἐπιπολαίως στιχογραφῶν οὐκ ὀρθῶς λέγει, ὁ Γαβριὴλ ἐπατριάρχευσε ἀπὸ τοῦ 1702—1706, ἥτοι ἔτη τέσσαρα καὶ ἐξέβληθη τοῦ θρόνου.

Τὸν Γαβριὴλ διεδέξατο ὁ ἀπὸ Καισαρείας Κυπριανός. Ὁ Μελέτιος λέγει, ὅτι μετὰ τὸν Γαβριὴλ ἐξελέγη ὁ Νεόφυτος, ἀλλὰ διαβληθεὶς ἐξεβλήθη πρὶν ἢ ἀναβῆ εἰς τὸν θρόνον ἀντ' αὐτοῦ ἐξελέγη ὁ Κυπριανός, πατριαρχεύσας ἔτη δύο καὶ μῆνας ἕξ. Μετ' αὐτὸν δὲ ἐξελέγη Ἀθανάσιος ὁ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως πατριαρχεύσας ἔτος ἐν καὶ μῆνας τέσσαρας».

Περὶ τοῦ Κυπριανοῦ ὁ Ὑψηλάντης λέγει α 1707. Θανόντος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Γαβριὴλ, ἀναβιβάζεται εἰς τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον ὁ Μητροπολίτης Καισαρείας Κυπριανός». Καὶ ὁ αὐτὸς πάλιν α" Ἐπει σιωπηρῶ 1709. Δυσπιστοῦμενοι ἀπὸ τὸν Πατριάρχην Κυπριανὸν οἱ ἐνδημοῦντες τῶν Ἀρχιερέων, καταβιβάζουσιν αὐτὸν τοῦ θρόνου καὶ ψήφῳ καὶ δοκιμασίᾳ κοινῇ ἀνάγεται εἰς τὸν Ἀποσταλικὸν Πατριαρχικὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον ὁ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως Ἀθανάσιος ὁ Ε' ὁ καὶ τὴν πατρίδα Κρής, κατὰ μῆνα Ἰούλιον ἀλλὰ

1) Τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν σελ. 238.
2) Αὐτόθι σελ. 241.
3) Ἐκκλήσι. Ἱστορ. τόμ. Α'.

1) Αὐτόθι σελ. 267.
2) Κύριλλ. σελ. 44.
3) Ἐκκλήσι. Ἱστορ. αὐτόθι.
4) Ὑψηλ. Αὐτόθι σελ. 267.

καὶ αὐτὸν μόνον μῆνας 16 ἀφῆκαν εἰς τὴν διεξαγωγὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου»¹.

Ὁ δὲ Κύριλλος λέγει: (1706). Τότε λατὸν Κυπριανὸς ὁ ἄγιος Βερροίας τῇ ψήφῳ τῆς Συνόδου τε καὶ τῇ ἀπάντων γνώμῃ, τὸν θρόνον ἀνεδέξατο ἐπὶ ἐν μόνῳ ἔτει, ἔπειτα παρητήσατο χάριν τῆς ἡσυχίας. Καὶ ἀπελθὼν ἡσύχασεν εἰς τὴν Πατρίδα. (1707). Τῆς Ἀλεξάνδρου δὲ Κοσμῆς ὡν τότε Πατριαρχῆς Προκαλεῖται τῆς Συνόδου τε καὶ τῇ γνώμῃ τῶν ἱεράτων Ἀρεῖς τὴν Ἀλεξάνδρειαν γίνεσθαι Οἰκουμένην».

Ὁ δὲ Παρθένιος λέγει, ὅτι ὁ Κυπριανὸς πατριαρχεύσας ἀπὸ τέλους Ὀκτωβρίου τοῦ 1707 μέχρι Μαΐου τοῦ 1709 ἐξεβλήθη, διεδέξατο δὲ αὐτὸν ὁ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως Ἀθανάσιος.

Παραλείποντες τὰ παρὰ Κυρίλλῳ, ὡς ἀνέξια προσοχῆς, παρατηροῦμεν, ὅτι ὁ μὲν Ὑψηλάντης τάσσει τὴν πατριαρχίαν τοῦ Κυπριανοῦ ἀπὸ τοῦ 1707—Ἰουλίου τοῦ 1709, ὁ δὲ Παρθένιος ἀπὸ Ὀκτωβρίου τοῦ 1707—Μαΐου τοῦ 1709. Ἡ διαφορὰ λοιπὸν εἶναι δύο μηνῶν.

Ἀθανάσιος ὁ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως ἐπατριάρχευσε κατὰ μὲν τὸν Μελέτιον ἔτος ἐν καὶ μῆνας τέσσαρας», κατὰ δὲ τὸν Ὑψηλάντην ἐπίσης μῆνας δεκαεῖς, ἥτοι ἀπὸ Ἰουλίου 1709—Ὀκτωβρίου τοῦ 1710, ὅτε ἐκβληθέντα τοῦ θρόνου διεδέξατο ὁ ἀπὸ Κυζίκου Κύριλλος ὁ Δ'. Ἰδοὺ τὰ λεγόμενα τοῦ Ὑψηλάντου «Πατριαρχεύσας μῆνας δέκα πρὸς τοῖς ἕξ ὁ Ἀθανάσιος καταβιβάζεται τοῦ θρόνου παρὰ τῶν ἀρχιερέων, καὶ ἀνάγεται κατὰ μῆνα Νοεμβρίῳ 1711 ὁ Κυζίκου Κύριλλος ὁ Δ'».

Ἐνταῦθα παρατηρεῖται λάθος ἐν τῇ χρονολογίᾳ τοῦ Ὑψηλάντου. Ὁ Ἀθανάσιος κατ' αὐτὸν ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1709, διέμεινε δὲ μῆνας δεκαεῖς, ἥτοι μέχρι Ὀκτωβρίου τοῦ 1710· ἀλλὰ τοῦτο δὲν συμβιβάζεται πρὸς τὰ ὑπ' αὐτοῦ λεγόμενα, ὅτι καταβιβάσθη κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1711, ὅτε ἀνέβη Κύριλλος ὁ Δ'. Ἀπὸ Ἰουλίου τοῦ 1709 μετὰ δέκα ἕξ μῆνας φθάνομεν μέχρι Νοεμβρίου τοῦ 1710 καὶ οὐχὶ μέ-

χρι Νοεμβρίου τοῦ 1711. Ἰσως ἤθελε νὰ εἴπῃ μῆνας εἴκοσι ἕξ, ἀλλ' ἤμῃς δις λέγει, ὅτι ἐπατριάρχευσεν ὁ Ἀθανάσιος μῆνας δέκα ἕξ. Ἐνταῦθα λοιπὸν ὑπάρχει φανερὸν λάθος.

Ταῦτα κατὰ τὸν Ὑψηλάντην. Τὰ παρὰ Κυρίλλῳ εἶναι ὅπως ἀνέξια προσοχῆς. Οὗτος λέγει, ὅτι ὁ Κυπριανὸς Βερροίας ἀντὶ Καισαρείας, ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον τῷ 1706, ἐπ' οὗ διέμεινε ἐν ἔτος μόνον, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται. Οὗν ὀρθῶς δὲ τάσσει τῷ 1707 Κοσμῆν τὸν ἀπὸ Ἀλεξανδρείας.

Ὁ Παρθένιος λέγει, ὅτι ὁ Ἀθανάσιος, ἀναβῆς εἰς τὸν θρόνον κατὰ Μάιον τοῦ 1709 καταβιβάσθη περὶ τῆς ἀρχῆς Δεκεμβρίου, ὅτε τῇ 4 Δεκεμβρίου τοῦ 1711 διεδέξατο αὐτὸν ὁ ἀπὸ Κυζίκου Κύριλλος.

Συγκρίνοντες τὰ παρὰ Ὑψηλάντη καὶ Παρθένιῳ εὐρίσκομεν, ὅτι ὁ Ἀθανάσιος ἐπατριάρχευσε κατὰ μὲν τὸν Ὑψηλάντην (πλὴν τοῦ λάθους) ἀπὸ Ἰουλίου τοῦ 1709—Νοεμβρίου τοῦ 1711, κατὰ δὲ τὸν Παρθένιον ἀπὸ Μαΐου τοῦ 1709—Δεκεμβρίου τοῦ 1711. Ἡ διαφορὰ εἶναι μηνῶν τινῶν ἀπὸ Μαΐου μέχρι Ἰουλίου τοῦ 1709.

Ὁ ἀπὸ Κυζίκου Κύριλλος ὁ Δ' ἐπατριάρχευσε μετὰ τὸν Ἀθανάσιον ἀπὸ Δεκεμβρίου τοῦ 1711—Ὀκτωβρίου τοῦ 1713, ὅτε διεδέξατο αὐτὸν ὁ Κυπριανὸς τὸ δεύτερον ὁ Μελέτιος λέγει, ὅτι ἐπατριάρχευσεν ἔτος ἐν καὶ μῆνας ἕξ! Ὁ δὲ Ὑψηλάντης λέγει:

«Πατριαρχεύσας Κύριλλος ὁ Δ' ὁ ἀπὸ Κυζίκου μῆνας 23 ἐξοῦται διὰ τῆς συμβάσεως ἑαδῆς καὶ ἀνάγεται εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον τὸ δεύτερον ὁ αὐτὸς Κυπριανός περὶ τὰ τέλη τοῦ Ὀκτωβρίου».

Κύριλλος ὁ Λαυριώτης (ἔ. ἀ.) ἀγνοεῖ ὅπως τὴν πατριαρχίαν τοῦ Ἀθανασίου, Κυρίλλου καὶ Κυπριανοῦ τὸ δεύτερον, διότι μετὰ τὸν Κυπριανὸν τὸ πρῶτον τάσσει ἀμέσως τὸν Κοσμῆν.

Ὁ Παρθένιος λέγει, ὅτι ὁ Κύριλλος ἐπατριάρχευσεν ἀπὸ τῆς 4 Δεκεμβρίου τοῦ 1711—Ὀκτωβρίου τοῦ 1713, διότι τῇ 7 Νοεμβρίου τοῦ 1713 ἀνέβη τὸ δεύτερον εἰς τὸν θρόνον ὁ Κυπριανός.

Συγκρίνοντες τὰ παρ' Ὑψηλάντη καὶ Παρθένιῳ εὐρίσκομεν, ὅτι ἀμφοτέροι συμφωνοῦσι πληρέστατα.

1) Αὐτόθι σελ. 271.
2) Κυρ. ἔ. ἀ.
3) Ἐκ. Ἱστορ. ἔ. ἀ.
4) Ὑψηλ. ἀ. σελ. 286.

1) Ἐκ. Ἱστορ. ἔ. ἀ.
2) Ὑψηλ. ἔ. ἀ. σελ. 284.

Ο Κυπριανός επατριάρχευσε τὸ δεύτερον κατὰ τὸν Μελέτιον (ἔ. ἀ.) μῆνας τέσσαρας, κατὰ δὲ τὸν Ὑψηλάντην ἐπίσης ἀπὸ Νοεμβρίου τοῦ 1713—Φεβρουαρίου τοῦ 1714 ἤτοι μῆνας τέσσαρας, ὅτε παρατιτάμενον διεδέξατο Κοσμάς ὁ 1' ὁ ἀπὸ Ἀλεξανδρείας κατὰ Μάρτιον τοῦ 1714¹.

Κύριλλος ὁ Λαυριώτης, ὡς εἴπομεν, εἶναι ἀνάξιος προσοχῆς.

Ὁ δὲ Παρθένιος συμφωνῶν τῷ Ὑψηλάντη λέγει, ὅτι ὁ Κυπριανός επατριάρχευσεν ἀπὸ 7 Νοεμβρίου τοῦ 1713—Φεβρουαρίου τοῦ 1714, ἤτοι μῆνας τέσσαρας.

Κοσμάς ὁ 1' επατριάρχευσε κατὰ τὸν Μελέτιον (ἔ. ἀ.) ἔτη δύο, κατὰ τὸν Ὑψηλάντην ἀπὸ Μαρτίου τοῦ 1714—Αὐγούστου τοῦ 1716, ἤτοι μῆνας εἰκοσιν ἐννέα, ὅτε ἐκβλήθη τὸ ἄνωθ' ὁ ἀπὸ Καισαρείας Ἱερεμίας².

Ὁ Κύριλλος συγγέειν καὶ παραλείπων ἐν ἀγνοίᾳ καὶ πρόσωπα καὶ χρόνους λέγει:

1707. Τῆς Ἀλεξανδρείας δὲ Κοσμάς ὡν τότε Πατριάρχης Προσκήσει τῆς Συνόδου τε καὶ τῆ γνῶμη τῶν πάντων

Ἀφείς τὴν Ἀλεξανδρείαν γίνεται Οἰκουμένης.

1700. Πλὴν ὅμως παρετήσατο μετ' ἄλλην διατίαν Καὶ ἔλαθε καὶ αὐθὺς τε τὸν θρόνον τοῦ αἰκείου.

Ἡ Σύνοδος δὲ ἅπανα εἰς ἐν συναθροισθεῖσα Ἱερεμίαν Πάτριον Ἀγίου Καισαρείας Τῷ θρόνῳ ἐγκαθίστησεν ἄξιον Πατριάρχην³.

Ὁ δὲ Παρθένιος συμφωνῶν τῷ Μελετίῳ λέγει, ὅτι ὁ Κοσμάς επατριάρχευσεν ἀπὸ 7 Μαρτίου τοῦ 1714—23 Μαρτίου 1716, ἤτοι ἔτη δύο, ἐκβλήθη δὲ διεδέξατο αὐτὸν τῆ 25 τοῦ αὐτοῦ Μαρτίου ὁ ἀπὸ Καισαρείας Ἱερεμίας.

Ὁ Παρθένιος διαφέρει ἄρα τοῦ Ὑψηλάντου κατὰ μῆνας ἕξ, διότι κατὰ μὲν τὸν Ὑψηλάντην ἡ πατριαρχία τοῦ Ἱερεμίου διήρκεισεν ἀπὸ 7 Μαρτίου τοῦ 1714—Αὐγούστου τοῦ 1716, κατὰ δὲ τὸν Παρθένιον ἀπὸ 7 Μαρτίου τοῦ 1714—23 Μαρτίου τοῦ 1716, ἄρα 6 μῆνας ὀλιγώτερον.

Ὁ δὲ Μελέτιος (ἔ. ἀ.) λέγει ἀσαφέστερον, ὅτι ὁ Ἱερεμίας ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον τῆ 1715.

1) Ὑψ. ἔ. ἀ. σελ. 294.

2) Ἀντὼθ σελ. 294, 301.

3) Κυρ. ἔ. ἀ. σελ. 44.

Καὶ ἐνταῦθα λήγονται αἱ σημειώσεις τοῦ Παρθένιου, ἐν θεωροῦμεν ἀξιοπιστότερον, ὡς ἀρχαιότερον καὶ ἐγγύτερον τῆς πράξεως, καὶ γινώσκων τῶν συμβαινόντων ἀκριβέστερον λαμβάνοντα διὰ τῶν Πατριαρχικῶν ἐγκυκλίων ἐπιστολῶν τῶν ἐξαγγελτικῶν τῆς τε πτώσεως καὶ ἀναβάσεως τῶν Πατριαρχῶν.

Ἐν τέλει παρατιθέμεν καὶ τὰ ἐξῆς περὶ τῶν Πατριαρχῶν Μελετίου Γ' τοῦ Λευκοφρύου (Γενεθίου) καὶ Γαβριὴλ Γ' τοῦ ἀπὸ Παλαιῶν Πατρῶν. Ἐκ χειρογράφου τῆς βιβλιοθήκης τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς Σμύρνης ὑπ' ἀριθ. Α—29 ἰδίᾳ χειρὸς τοῦ Μελετίου αὐτοῦ γεγραμμένου μανθάνομεν, ὅτι ὁ Μελέτιος οὗτος ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον μετὰ τὴν παύσιν Σαμουὴλ τοῦ ἀπὸ Δέκρων τῆ 5 Νοεμβρίου τοῦ 1768, πατριαρχεύσας δὲ μέχρις 8 Ἀπριλίου τοῦ 1769, ἤτοι μῆνας πέντε καὶ ἡμέρας τέσσαρας, διὰ συγκοφαντίαν τινὰ ἐξεβλήθη. Εὐθὺς δ' ἐξελέγη ἀντ' αὐτοῦ ὁ ἀπὸ Θεσσαλονίκης Θεοδόσιος ὁ Κρής.

Ὁ Ὑψηλάντης περὶ τούτου λέγει, ὅτι τῆ 5 Νοεμβρίου τοῦ 1768 ἐξελέγη ὁ Μελέτιος, τῆ δὲ μεγάλῃ Πέμπτῃ (ἡγίς συνέπιπτε τότε τῆν 16 Ἀπριλίου), ἐξωρίσθη εἰς Μιτυλήναν¹. Ὁ Μελέτιος ὁ Λευκοφρύος λέγει, ὅτι ἐξωρίσθη πρὸς τὴν ἑσπέραν τοῦ μεγάλου Σαββάτου τῆ 18 Ἀπριλίου.

Ὁ δὲ Κύριλλος λέγει:

1768. . . . Μελέτιον Γενεθίον ὄντα τότε Λαρίσης. Οὗτος ἦν πολυτάλαντος καὶ φιλόδοξος ἄνθρωπος. Ἄλλ' οὐ πολὺ κατέμεινεν ἡ Δίκη εἰς ταῦτα, μετὰ γὰρ μόνους μῆνας ἕξ

Ἐκ τούτων βλέπομεν, ὅτι ὁ Μελέτιος καὶ ὁ Ὑψηλάντης συμφωνοῦσιν ἐντελῶς, καὶ αὐτὸς ὁ Κύριλλος ἔτι εἰς τὴν διάρκειαν μόνον τῆς πατριαρχίας τοῦ Μελετίου.

Ἐκ δὲ χειρογράφου ὑπ' ἀριθ. Γ—7 τῆς εἰρημένης βιβλιοθήκης τῆς Εὐαγγελ. Σχολῆς ἐξάγομεν, ἰδίᾳ ἐκ τινος σημειώσεως Ἀντωνίου τινὸς Πατρίδου, ὅτι ὁ Πατριάρχης Σωφρόνιος ἀπεβίωσε τῆ 20 Ὀκτωβρίου τοῦ 1780, διεδέξατο δὲ αὐτὸν ὁ ἀπὸ Παλαιῶν Πατρῶν Γαβριὴλ, ἀναβὰς εἰς τὸν θρόνον τῆ 12 Δεκεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους· ἡ σημείωσις τοῦ Πατρίδου ἔχει ἕδαι:

1) Ὑψ. ἔ. ἀ. σελ. 419. 438.

2) Κυρ. ἔ. ἀ.

«Γῆ κ' τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ αἰψ' σωτηρίου ἔτους, τελευτήσαντος τοῦ Κωνσταντινουπόλεως κύριου Σωφρονίου ἐπὶ τῷ θρόνῳ, τοῦτον ἀντ' αὐτοῦ διεδέξατο ὁ Παλαιῶν Πατρῶν κύριος Γαβριὴλ μεταπεμφθεὶς ἐκεῖθεν εἰς Κωνσταντίνου. Κατὰ δὲ τὴν 16^η Δεκεμβρίου τὴν βασιλεύουσαν καταλαβόντος καὶ παρὰ τοῦ ὁπάτου τὸ λεγόμενον καθάδι φρέσαντας καὶ τῆ συνῆθαι προσηγορίᾳ εἰς τὸ Πατριαρχεῖον παραγενόμενου, οἱ εὐσεβήντες Ἀρχιερεῖς τὴν μετάθεσιν ἐπ' αὐτῷ πεποιθήσαντι καὶ Οἰκουμηνικὸν Πατριάρχην τὴν Αὐτοῦ Παναγιώτητα ἀναδείξαντες τὸ «εἰς πολλὰ ἔτι, ἀέσποτα» μὲ φωνῆ πάντες ἐξείπον».

Ὁ Ὑψηλάντης περὶ τούτου λέγει: «1780. Θανόντος τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριάρχου κύριου Σωφρονίου, ψήφῳ καὶ δοκιμασίᾳ κοινή ἐξελέγη ὁ Γαβριὴλ ὁ Γ' ὁ Σμυρναῖος ἀπὸ Παλαιῶν Πατρῶν καὶ μεταπεμφθεὶς ἐκεῖθεν μετετέθη εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Οἰκουμηνικὸν θρόνον τῆ 16^η τοῦ Δεκεμβρίου»¹.

1) Ὑψ. ἔ. σελ. 519

Ὁ δὲ Κύριλλος λέγει:

Ἡ Σύνοδος οὖν πρῶτα Γαβριὴλ τὸν ρηθέντα, ποιμένα Παλαιῶν Πατρῶν ὑπέχροντα τῷ τότε, μετὰ τιμῆς μετέπεμψεν, ἐκλέσεν συντόμως καὶ εἰς τὴν πόλιν τέθεικε ποιμένα, Πατριάρχην (1780) ἐν τῇ π' τε καὶ ἐν τῇ ψ' καὶ ἄλλα τῶν πρώτισται

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξάγομεν, ὅτι ὁ Πατριάρχης καὶ ὁ Ὑψηλάντης ὡς αὐτόπται συμφωνοῦσι πληρέστατα.

Ταῦτα ἐπὶ τοῦ παρόντος περὶ τῶν Πατριαρχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐκ τούτων πᾶς τις ἐννοεῖ, πόσον συντελεῖ εἰς διαφώτισιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν ἱστορίας ἡ μετ' ἐπιμελείας συναγωγὴ τοιούτων εἰδήσεων τῆδε κἀκεῖσε ἐσπαρμένων, ὡς καὶ ἄλλοτε ἐν τοιαύτῃ περιστάσει εἴπομεν.

Ἐν Σμύρῃ κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1884.

Μ. ΠΑΠΑΝΙΚΑΕΣ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΠΟΛΕΩΣ
ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ

ΕΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΩ.

ΤΗΣ ΘΕΣΕΩΣ ΑΥΤΗΣ ΤΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΙΝ ΑΥΤΗ ΑΝΑΚΑΛΥΦΘΕΙΣΩΝ ΤΩ ΠΡΩΤΩ ΕΠΙΓΡΑΦΩ

ΥΠΟ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΠΕΤΡΙΑΟΥ

ΗΠΕΙΡΩΤΟΥ

ΠΡΩΤΟΔΕΚΑΝΕΜΩΝ ΤΩΝ ΕΝ ΚΑΡΕΝΙΣ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΕΣ

(Ανεγνώσθη εν τῇ ΨΕΒ' συνεδριάσει)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Περὶ τοῦ ὀνόματος τῆς πόλεως καὶ τῶν παρὰ διαφόροις συγγραφεῶσι κατὰ τοὺς διαφόρους αἰῶνας μικρῶν παραλλαγῶν αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτῆς κατὰ τὸν Μεσαίωνα καὶ ἀποκλιθεῖσαν ἐξ ἁλλοθιῶσεως αὐτοῦ.

§ α'. Παρ' Ὀμήρῳ κατὰ πρῶτον ἀπαντᾷ τὸ τῆς πόλεως ταύτης ὄνομα ὑπὸ τὸν τύπον *Κυπαρισσηία* ἐν τοῖσιδε:

Οἱ δὲ Πύλων τ' ἐθέοντο καὶ Ἀργίην ἐρατεινήν,
καὶ Θρόν, Ἀλφειῶν πέτρην, καὶ ἑκάτην Αἴπυ,
καὶ Κυπαρισσηία, καὶ Ἀμφιγένειαν ἔναντι,
καὶ Πτελεόν, καὶ Ἔλος καὶ Δάμειν, ἔνθα τε Μῦσαι
ἄντ' ἔμενον θάλαμ' ἐν Θρήϊκα παῖσιν ἀειδῆς,
Οἰγαλήθην ἔνθα παρ' Ἐδύρῳ Οἰγαλήθης.

Καί, ὡς ἔειπεν ὁ ποιητὴς ὑπὸ τὸν τύπον τοῦτον (*formam*) παρῆσται τὸ τῆς Ἠλιακῆς πόλεως ὄνομα, πρὸς διάκρισιν ἑσῆς τῆς ἐν Φωκίᾳ συνωνύμου, ἧς ποιεῖται μνησκὸν ἐν τοῖσι ἐξῆς:

Αὐτὰρ Φωκίῃν Σχεδῆς καὶ Ἐπίστρουπος ἔργων,
οἷός τ' ἰφίτῳ μεγαθύμῳ Ναυδολίδαο,
οἱ Κυπαρισσον ἔργων Πυθῶν τε πετρίεσσον.

§ β'. Ὅτι ἡ πόλις *Κυπαρισσηία* πανάρχαιος ἔστιν, ἡ δὲ θεμελίωσις αὐτῆς ἀνάγεται

εἰς τοὺς πρὸ τοῦ Ὀμήρου χρόνους, ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν πρὸς τὸ βόρειον μέρος τοῦ φρουρίου, εὐτυχῶς καὶ νῦν διατηρουμένων, *Κικλῶπειων* ἐρείπιων, περὶ ὧν παρακκτιόντες ἐν ἀρμοδίῳ τῶν πωλησόμεθα τὸν λόγον. Ὀνομασθῆ δὲ *Κυπαρισσηία* ἢ διὰ τὸν φυσικὸν λόγον τῆς ὑπάρξεως πολλῶν ἐν τῇ πόλει κυπαρίσσων, ἢ διὰ μυθολογικοὺς λόγους, ὧν ἕνεκα πολλὰι χώραι καὶ πόλεις τῆς Ἑλλάδος, ὡς γνωστὸν, ἔλαβον κατὰ καιροὺς τῆς διαφόρου αὐτῶν ὀνομασίας, ὡς καὶ ἐνταῦθα συμβαίνει ἔσως. Ἀνάλογον δὲ τι παρῆσται καὶ περὶ τῆς ἐν Φωκίᾳ *Κυπαρίσσου* ὁ τοῦ Ὀμήρου πολυμαθὴς σχολιαστὴς Ἑὐστάθιος, ὁ τῆς Θεσσαλονίκης σοφὸς ἀρχιεπίσκοπος, λέγων, ὅτι ἦν ἄλλος *Κυπαρίσσων* κατὰ τινὰς ἐπὶ τοῦ ἔρους Περνασσού, λαβοῦσα τὴν ὀνομασίαν παρὰ *Κυπαρίσσου*, υἱοῦ τοῦ Μινίου καὶ ἀδελφοῦ τοῦ Ὀρχομενοῦ.

§ γ'. Πρὸς διάκρισιν λοιπὸν τῶν δύο τούτων ἀρχαίων συνωνύμων πόλεων ὀνομαζόμενων τὴν ἡμετέραν *Κυπαρίσσον* *Τριφυλιακὴν*, ὡς καλεμένην ἐν τῇ *Τριφυλίᾳ*, τῷ τρίτῳ τούτῳ τμήματι τῆς Ἠλιακῆς, ὅπερ ἐκτείνεται ἐκ βορρῆ

1) Ἑὐστάθ. εἰς Ὀμήρ. Ἠλιάδ. Β. στίχ. 510. — Ἀνθόμω Γαζῆ λέξικόν τόμ. γ', ἐν λέξ. *Κυπαρίσσι*. Ἐκδοσ. Βιέννης, 1837.

2) Ἡ Ἠλία διηγεῖτο εἰς τρία μέρη, τὴν κυρίως Ἠλιάδα, τὴν κείτην Ἠλίαν, ἐν ἧ ἡ Πισάτη

μὲν πρὸς νότον ἀπὸ τοῦ Ἀλφειοῦ ποταμοῦ (νῦν Ρουφιά) μέχρι τῶν μεθωρίων τῆς μεσσηνιακῆς ἐπαρχίας Πύλου, καὶ ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμῶν, ἐκ τῶν κορυφῶν τῶν δυτικῶν ὄρεων τῆς Μεσσηνίας μέχρι τῆς παραλλῆλῆς τοῦ Ἰονίου πελάγους, ὡς λέγει καὶ ὁ Στράβων ἐν τοῖσιδε: «Νῦν μὲν πᾶσαν Ἠλίαν ὀνομάζουσι τὴν μεταξὺ Ἀχαιῶν τε καὶ Μεσσηνίων παραλλῆλῶν». Ἀλλὰ καὶ πρὸ τοῦ Στράβωνος ἡ Ἠλία τὴν αὐτὴν εἶχεν ἑκτασίαν, ἐν ἧ, ὡς γνωστὸν, συμπεριλαμβάνετο καὶ ἡ *Τριφυλία*, ἧτις νῦν ὑπάγεται ὑπὸ τὸν νομὸν τῆς *Μεσσηνίας*: ἐπὶ δὲ φραγκοκρατίας καὶ τουρκοκρατίας ἀπετέλει αὐτὴ ἰδίαν ἐπαρχίαν, καλουμένην Ἀρκαδίαν, ὡς θέλομεν ἰδεῖ παρακκτιόντες τῇ

§ δ'. Τὸ ὄνομα *Τριφυλία* Παναρχαϊκὸν ἔστι, καὶ κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Στράβωνος, προήλθεν ἐκ τῶν τριῶν παναρχαϊκῶν φυλῶν αἰτίνας κατώκισαν τὸ πρῶτον ἐν αὐτῇ κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους, καὶ ὀνομαζόντο *Ἐπειοί*, *Ἠλαιοί*, *Μινῆαι*. Ἐνοεῖται δ' ὀκνοῦν, ὅτι κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχὰς τοῦ προϊστορικοῦ κόσμου ἐγένοντο αἱ τῶν φυλῶν τούτων ἐν *Τριφυλίᾳ* ἐγκαταστάσεις: τὴν τῶν *Μινυῶν* μάλιστα ὁ Πρόδοτος παραστῆ σύγχρονον τῇ τῶν *Λακεδαιμονίων* εἰς τὴν νῆσον *Θήρον* ἀποσταλείσθαι ἀποικίαν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν

τοῦ *Καδμίου* θήρα, ἀδελφοῦ τῆς μητρὸς τῶν υἱῶν τοῦ Ἀριστοδήμου, *Εὐρυσθένης* καὶ *Προκλέους*, βασιλέων *Σπάρτης*, ὡς γνωστὸν. Τὴν ἀπὸ τύπου εἰς τύπον μετανάστευσαν τῶν *Μινυῶν* τῆς *Τριφυλίας* καὶ τῆς *κακουχίας* αὐτῶν ἴαν περιέργως περιγράφει ὁ πατήρ τῆς ἱστορίας καὶ εἰς πλάτος ἐκτίθει τὰ κατ' αὐτοῦσι. Ἀλλ' ἡμεῖς περιοριζόμεθα μόνον ἐν ἀναφορῶν μὲν τὰ εἰς *Τριφυλίαν* ἀναγόμενα, διὰ τὸ σύντομον, τάδε: Ἐπειὶ τε δὲ καὶ οἱ *Μινῆαι* ἐκδράντες ἐκ τῆς ἐρικτῆς ἔζοντο εἰς τὸ *Γυθῆγον*, τῶν *Λακεδαιμονίων* βουλευομένων σφείας ἀπολλύναι, παραιτέται ὁ θήρας, ὅπως μήτε φόνος γένηται, αὐτὸς τε ὑπαδέκτε σφείας ἐξέλθῃ ἐκ τῆς χώρας: συγχωροῦσάντων δὲ τῇ γνώμῃ τῶν *Λακεδαιμονίων* τρισὶ τριηκοντέροισι εἰς τοὺς *Μεμβλιάρει* ἀπογόνους ἔπλωσε, οὐ τι πάντας ἄγων τοὺς *Μινῆας*, ἀλλ' ὀλίγους τινάς: οἱ γὰρ πλεῖνες αὐτῶν ἐτρέποντο εἰς τοὺς *Παρωρῆτας* καὶ *Κακουχίους*: τούτους δ' ἐξέλασαντες ἐκ τῆς χώρας σφείας αὐτοὺς εἰς ἕξ μέρους διέλιπον. καὶ ἔπειτα ἐκτίσαν πόλιν τὰς δε ἐν αὐτοῖσι, *Λέπρον*, *Μάκιστον*, *Φριξίαν*, *Πύργον*, *Ἐπιον*, *Νυδῖον*: τούτων δὲ τῆς πλεονεξίας ἐπέμμεο Ἠλιῶν ἐπόρθησαν. Ἐν τούτοις οὐδὲν ἀναφαίνεται περὶ τῶν ἐν *Τριφυλίᾳ* τριῶν φυλῶν, οὐδὲ παρὰ *Θουκυδίδην* καὶ *Ξενοφῶντα* λόγος τις περὶ τούτων γίνεται, ὥστε ὁ *Στράβων* φαίνεται ὅν ἡ πηγὴ καὶ ἡ βῆσις τῆς ἐκ τῶν τριῶν φυλῶν προεληλυθῆσας δῆθεν ὀνομασίας, μορφωθείσας ὑπ' αὐτοῦ κατ' εἰκασίαν, καὶ ταύτην παρεδέχθησαν ὡς ὄρθην πολλοὶ τῶν μεταγενεστέρων καὶ τῶν νεωτέρων, μισθῶν ὑποπευόμενοι τὸ ἀντίθετον.

§ ε'. Ὅτι ὁ *Στράβων* πολλὰ τῶν τῆς ἀρχαίας *Γεωγραφίας* οὐκ ὀρθῶς διαφύλαττο (ἵνα μεταχειρισθῶμεν τὴν φράσιν τοῦ περιφήμου *Πλάτωνος*)¹, πολλοὶ τοῦτο παρετήρησαν, καὶ διορθώσεις πολλαχοῦ τῶν *Γεωγραφικῶν* αὐτοῦ

καὶ ἡ ἑρὰ Ἄλτις, παρ' ἧ τὰ *Ὀλύμπια* ἐτελοῦντο, καὶ τὴν *Τριφυλίαν*. Ἀλλὰ περὶ Ἠλιακῆς θέλομεν γράψαι ἰδίαν εἰς πλάτος πραγματείαν, ἐν ἧ θέλομεν διευκρινῆσαι καὶ καθέκαστα, βοηθούμενοι ἐκ τῆς αὐτοβίαις καὶ τῶν πολλῶν καὶ πικρῶν ἐπιτοπίων ἔρουδῶν, ὡς περ' ἐπισημάσθαι, ὅτ' ἐκεῖ διετρίβοντο διεσθόντες τὴν ἐλληνικὴν σχολὴν Πύργου. Τῶν ἔρουδῶν τούτων πῆρισμα εἶναι καὶ ἡ πρὸ πολλοῦ τῷ φιλόλογ. Συλλόγῳ ἀποσταλείσθαι περὶ *Μωρέως* πραγματεία, ὡς καὶ περὶ τῆς ἀρχαίας πόλεως *Μορέως* (*Μορισταδίας* νῦν) κλπ.

1) *Στράβ.* VIII. — Ἀνθ. Γαζῆ λέξικ. τόμ. Γ', ἐν λέξ. *Τριφυλία*. Ἀλλ' ὁ *Παυσανίας* περιγράφει τὰ ὅρια τῆς Ἠλιακῆς μέχρι τοῦ ποταμοῦ *Νέδα* (*Μπουζι* νῦν) διὰ καὶ τὴν *Κυπαρίσσον* εἰς τὰ *Μεσσηνιακὰ* περιγράφει κατὰ τὸ τέλος. Ἀλλ' ὅτι τούτῳ ὄρθην οὐκ ἔστιν ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ *Πολυβίου* καὶ *Διουδώρου*, ὡς θέλομεν ἰδεῖ παρακκτιόντες, καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ *Παυσανίου* ἀκόμη, ἀμυβόλως ἐκφραζομένου περὶ τούτου ἐν Ἠλιακ. Α. VI. 3, 4.

2) *Στράβ.* ἐν ὄκτω. — Ἀνθ. Γαζῆ τόμ. Γ', ἐν λέξ. *Τριφυλία*. — *Αρχαία Γεωγραφ. Γέγρα* σελ. 75 *Τριφυλ.* ἐκδ. Ἀθην. 1856.

1) *Ἡρόδ.* βιβλ. Δ', σελ. 145—146.
2) *Ἡρόδ.* ἐν ὄκτω. 148—149. ἐκδ. *Λαβρίας*, 1864.
3) *Αρχαία Γεωγραφ. Γέγρα*, σελ. 75. — *Αρχαία Ἱστορ. Ἑλλάδος* ὑπὸ *Θωμᾶ Καίτη*, μετάφρ. *Αντωνιάδου*, σελ. 9. ἐκδ. ε', 1850. — *Ἑλλην. Ἱστορ. Κ. Παππαρηγ.* τόμ. Α', σελ. 160.
4) Ὅπως ὁ περιφήμος σοφὸς ἔγραψε καὶ πραγματείας ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «*Περὶ τινῶν οὐκ ὀρθῶς κατὰ τὴν Γεωγραφικὴν Στράβωνος διαμαρτυριῶν*» (*Κ. Σέβα* *Νεελλην. φιλόλ. Γ. Πλάτων*, σελ. 11.

1) *Ἠλιάδ.* Β. 501—506.
2) *Ἠλιάδ.* Β. 517—519.

επεχειρήσαντο οὐ μόνον κατὰ τὸ παρελθόν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν καθ' ἡμᾶς¹⁾. Ἐπειδὴ πολλοὶ τῶν ἀρχαίων σπουδαῖοι ἄνδρες φαίνονται τὰναντία τῷ Στράβωνι προσεβύοντες, καὶ μάλιστα ἐπὶ σπουδαίων ἀντικειμένων, ὡς συμβαίνει π. χ. ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέματος περὶ Τριφυλίας, ἐφ' οὗ ὁ μέγας ἱστορικὸς Πολύβιος ὅπως τὰντιθετα φαίνεται παραδειγμένως καθότι οὐχὶ ἐκ τῶν τριῶν φυλῶν, ἀλλ' ἔτι ἐκ Τριπόλου τινὸς Ἀρκάδος προήλθεν ἡ ὀνομασία τῆς Τριφυλίας. Ἰδοὺ οἱ λόγοι τοῦ Πολύβιου· «Πικε βοηθῶν (ὁ Λιτωλῶν στρατηγός) εἰς τὴν Τριφυλίαν, ἢ τῆς μὲν προσηγορίας τέτυχε ταύτης ἀπὸ Τριπόλου τῶν τοῦ Ἀρκάδος παίδων ἐνός, κεῖται δὲ τῆς Πελοποννήσου παρὰ θάλατταν μεταξὺ τῆς Ἠλείων καὶ Μεσσηνίων χώρας, τέτραπται δὲ εἰς τὸ Λιευκὸν πέλαγος, ἐσχατεύουσα τῆς Ἀρκαδίας ὡς πρὸς χειμερινὰς δόσεις· ἔχει δ' ἐν αὐτῇ πόλεις ταύτας, Σαμικόν, Λέπρεον, Ὑπάναν, Τυπανέας, Πύργον, Λιπιόν, Βόλιακκ, Στυλάγγιον, Φρέξαν, ὧν ὀλίγους χρόνους πρότερον ἐπικρατήσαντες Ἠλεῖοι προσελάβοντο καὶ τὴν τῶν Ἀλφειοῦ πῶλιν, συντελοῦσαν ἐξ ἀρχῆς εἰς Ἀρκαδίαν καὶ Μεγαλόπολιν, Λυδιάδου τοῦ Μεγαλοπολίτου κατὰ τὴν τυραννίδα πρὸς τινὰς ἰδίαις πράξεσι ἀλλαγὴν δόντος τοῖς Ἠλείοις²⁾. Καί μοι φαίνεται ἰσχυρότερα ἢ τοῦ Πολύβιου παράδοσις αὕτη, καὶ πλείονος πίστεως ἀξία διότι ὑποστηρίζεται πρῶτον μὲν ἐκ τῶν παρὰ Ξενοφῶντι ἀπαντώντων τῶνδε: «Οἱ γὰρ μὲν Ἠλεῖοι, ἐπεὶ ἀπαιτούντες τὰς πόλεις τοὺς Ἀρκάδας, ἄς ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἀρρήθισαν, ἔγνωσαν αὐτοὺς τοὺς μὲν ἐκείτων λόγους ἐν οὐδενὶ λόγῳ ποιουμένους, τοὺς δὲ Τριφυλοῦς καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἀπὸ σφῶν ἀποστάντας περὶ παντὸς ποιουμένους, ἔτι Ἀρκάδες ἔφασαν εἶναι, ἐκ τούτων αὐτὸ καὶ οἱ Ἠλεῖοι δυσμενῶς εἶχον πρὸς αὐτούς³⁾. Ἐκ τούτων καταφαίνεται, ἔτι οἱ Ἀρκάδες περιποιούοντο τοὺς Τριφυλοῦς ὡς καταγομένους ἐκ τῆς Ἀρκαδίας, καὶ ἐπομένως δυναμένους φυσικῶς τῷ λόγῳ νὰ χάρισαι καὶ ἀπολαύσαι τῆς εὐνοίας αὐτῶν καὶ προστασίας· ἄλλως τε δὲ καὶ τὸ πολιτικὸν συμφέρον ὑπαγορεύει πολλάκις τὴν ἐξευρί-

σιν τούτων περὶ συγγενείας καὶ φυλετικῆς καταγωγῆς λόγων, ἐφ' οὗς στιγμαζόμενον εὐπροσώπως καὶ εὐλόγως δύναται νὰ ἀντιποιήται χωρῶν πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον ἔχουσιν. Ἀλλ' ἄλλως ἔχει τὸ πρῶτον ἐνταῦθα διότι καὶ πραγματικῆς καταγωγῆς ἐξ Ἀρκάδων συγγενείας κατὰ τὸν Ξενοφῶντα καὶ Πολύβιον ὑπῆρχε κατὰ τὸν Μεσαιῶνα ἀνεφάνη πάλιν τὸ ἀρχαῖον ὄνομα Ἀρκαδία καὶ νῦν ὑπάρχει παρὰ τῷ λαῷ τῆς Κυπαρισσίας διασωζομένη ἢ ἀρχαία παράδοσις ἐκείνη τῆς ἐξ Ἀρκάδων καταγωγῆς, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ἐξῆς δημῶδη τύπον, κατ' ὃν λέγεται, ὅτι «Ὅταν ἡ Κυπαρισσία ἦτονα ἐρημος, ἔργειναι λειβάδι; κ' ἐρχόντασι ποιμένες μὲ τὰ πρόβατά των ἀπὸ τῆν Ἀρκαδίᾳ ἀπάνω ἀπὸ τὰ βουρὰ, καὶ ἐξεχειμῶνιζαν ἐδῶ, ἐπειδὴ ὁ τόπος γεννᾷ πολὺ χορτῆρι, καὶ χιόνι δὲν πέσκει διὰ λειβάδι ἦτονα πολὺ χειμαδί; οἱ ποιμένες ὕστερα αὐτοῦνοι ἐφθερασαν καλύβαις, καὶ ὄλλρον κατ' ὄλλρον ἔλαμαν χωριόκαὶ τὸ ὄνομα Ἀρκαδίᾳ κατὰ τὸ ὄνομα τῆς πατρίδας τους· καὶ ἀπὸ τότερος λέγεται Ἀρκαδίᾳ. Ἢ παράδοσις αὕτη βεβαίως ἀνέχεται εἰς τὰς ἀρχαίας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ παραδόσεις, ὧν πλείους ἀμύθητος συντηρήθη παρὰ τῷ σιμερικῷ ἑλληνικῷ λαῷ τῶν διαφόρων χωρῶν τῆς Ἠλλάδος, ἐλευθέρων καὶ μὴ· ἀλλ' ἀναφανείσα, ἀγνωστον ἀκριβῆς διὰ πόλους λόγους, κατὰ τὸν Μεσαιῶνα ἐν Κυπαρισσίᾳ, συντηρήσασα ἐπὶ Βενετῶν⁴⁾ καὶ κατόπιν ἐπὶ τῶν Τούρκων, διεσώθη ἕως σήμερον.

§ 5'. Ἀλλὰ τί σχέσηιν ἔχει τὸ ζήτημα τοῦτο τῇ Τριφυλίᾳ, μὴ συμπεριλαμβανούσῃ, κατὰ τὸν Στράβωνα⁵⁾, τὴν Κυπαρισσίαν;

Ἀληθὲς ἐστίν, ὅτι ὁ μέγας Γεωγράφος θεωρεῖ τὴν Κυπαρισσίαν μεσσηνιακὴν, καὶ ἐπὶ τῇ βῆσει ταύτη ἐπειτα πολλοὶ τῶν Γεωγράφων ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων ἀγνωπτόως τῆς περιγραφῆς αὐτῶν ἐστήριξαν⁶⁾. Ἀλλ' ἐξετάζομεν

1) Ἰδε Νεσελλ. Μυθολογ. Ν. Πολίτιου, τόμ. Α' καὶ Β', ἐκδ. Ἀθην. 1874.
 2) Ἰδε τὸν ἐκδοθέντα ὑπὸ τοῦ Κ. Σάβου «Χάρτην τοῦ Μυρῆως» ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἁγίου Μάρκου, Κλ. Δ', Κώδ. LXII docum. ined. Τόμ. 1, ἐκδ. Παρισ. 1880 καὶ χάρτην de l'Elide et la Triphyllie pour le voyage du Jeune Anacharsis par m. Barbé du Bocage ἐκδ. Παρ. 1788.
 3) Στρ. VIII, 348—361.
 4) Ραγκάδ. Ἑλλ. Τόμ. Β', Πελοπ. σελ. 543—546.

1) Κομμάς ὁ Θεσπεριώτης, μαθητὴς τοῦ Ἡλίου καὶ ἐπ' ἐσχάτων ὁ κ. Δάμιττας.
 2) Πολύβ. Ἱστορ. Δ. σελ. 115, ἐκδ. Ἀθηνῶν.
 3) Ξενοφῶντος Ἑλλην. VII, 1, 26—27. ἐκδ.σ. Δελφ. 1850.

τὴν ἀλήθειαν, ἥτις παρὰ Στράβωνι ἀταλαιπώρητος ἐν πολλοῖς ὑπάρχει, ὡς μὴ ἐξηκριβωμένη ἐν πολλῇ λεπτομερίᾳ, καθὼς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἐπομένων.

Α'. Ὁ μέγας ἱστορικὸς Διόδωρος συμπεριλαμβάνει τὴν Κυπαρισσίαν εἰς τὴν Ἠλείαν, ὡς φαίνεται ἐν τοῖςδε· αἰστροτάτευσαν (οἱ Ἀρκάδες) ἐπὶ τὴν Ἠλείαν καὶ ἔλλον πόλεις· Μάργανα καὶ Κρόνιον, ἔτι δὲ Κυπαρισσίαν καὶ Κορυφάσιον¹⁾.

Β'. Ἀμφιβόλως ἐκφράζεται ὁ Πausanias περὶ τῶν ὄρων τῆς Ἠλείας εἰς τὰ Ἠλειοκὰ αὐτοῦ· εἰς δὲ τὰ Μεσσηνιακὰ ὁρίζει τὸν ποταμὸν Νέδων, ὡς ἕριον μεταξὺ Ἠλείας καὶ Μεσσηνίας, λέγων αὐτὸν δὲ Ἠλείος πρὸς τὴν Μεσσηνίαν τῆς Νέδας τὰ ἐπὶ θαλάσση γενέσθαι τις πείθοιτο ἂν ἡμοῦ τῇ ἐς Πελοπόννησον Ἡρακλειδῶν καθόδῳ²⁾. Ἢ φράσις γενέσθαι τις πείθοιτο ἂν συμπερασματικῆς φύσεως ὄσα καὶ τῇ εἰς Πελοπόννησον Ἡρακλειδῶν καθόδῳ ἀναγομένη, ὅτε οὐκ εὐκρινῶς ἔχουσι τὰ τῶν διαφόρων ἑλληνικῶν χωρῶν ἕνα — παρέχει πράγματα τῇ ἀκριβεῖ κριτικῇ, λαμβανούσῃ μάλιστα ὅτ' ὕψει:

α', ὅτι ὁ Ὀμηρὸς λαμβάνει τὴν πόλιν Κυπαρισσίην ἐν τῇ περιφερείᾳ τῶν πόλεων τῶν εἰς Τριφυλίαν ἀναγομένων³⁾.

β', ὅτι ὁ Διόδωρος σαφῶς ἐμπεριλαμβάνει αὐτὴν εἰς Ἠλείαν, ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω.

γ', ὅτι αἱ παραδόσεις ἀναγόνται εἰς τὴν Ἀρκαδίαν μᾶλλον ἢ εἰς τὴν Μεσσηνίαν.

δ', ὅτι κατὰ τὸν Μεσαιῶνα ἐξετείνετο ἡ ἐπαρχία Τριφυλίας (Ἀρκαδία) μᾶλλον πρὸς τὴν Ἠλείαν ἢ πρὸς τὴν Μεσσηνίαν καὶ ἐκκλησιαστικῶς καὶ πολιτικῶς, ὡς θέλομεν ἰδεῖ παρακατιόντες.

ε', ὅτι εἶχεν ἴδιον ἐπίσκοπον ὑπὸ τὸν τίτλον ὁ Χριστιανουπόλεως, οὐτινος ἢ δικαιοδοσία ἐξετείνετο μέχρις Ἀρκαδίας συμπεριλαμβανούσα καὶ τὴν ἐπαρχίαν Ὀλυμπίας (Ἀνδρισταίνης). Ἀλλὰ περὶ τούτου πλατύτερον ἐν τοῖς ἐπομένοις.

§ ζ'. Πῶς λοιπὸν ἀνέφυσαν, καὶ διὰ πόλους λόγους διεμορφώθησαν αἱ ἀμφιβολίαι παρὰ τοῖς συγγραφεῖσι περὶ τῶν ὄρων τῆς ἐπαρχίας ταύτης;

1) Διοδ. Σικελ. XV, 77, 4.
 2) Pausan. IV, XXXV, 5, 7. — Καὶ ἐν V, VI, 3, 4.
 3) Ὀμηρ. Ἰλιάδ. Β. 591—596.

α'. Ἐνεκα τῆς γεωγραφικῆς θέσεως τῆς Κυπαρισσίας, κεκλιμένης μεταξὺ Ἠλείας καὶ Μεσσηνίας, καὶ διαχωριζομένης ὑπὸ τῆς φυσικῆς γραμμῆς τῶν ὄρων, ἥτις καὶ χῶμα νεροῦ ὑπὸ τοῦ λαοῦ καλεῖται διότι ἔθνην καὶ ἔθνην χύνονται τὰ ὕδατα κατὰ τὴν φυσικὴν κλίσην, τὰ μὲν πρὸς τὸν Κυπαρισσιακὸν κόλπον, τὰ δὲ πρὸς τὴν Μεσσηνίαν· ὅσα ἀποτελεῖται, οὕτως εἰπεῖν, ἴδιον τμήμα φυσικὸν περιλαμβάνον τὴν τε παραλίαν ζώνην ἀπὸ τὰ μετέωρα τῆς ἐπαρχίας Πυλίας μέχρι τοῦ Ἀλφειοῦ καὶ τὰς μεταξὺ κοιλάδας καὶ λόφους.

β'. Διὰ τὴν κοιλάδα τὴν μεταξὺ τῶν λοιπῶν Τριφυλιακῶν πόλεων καὶ τῆς Κυπαρισσίας κεκλιμένην, ἥτις ἄγει εἰς τὴν Μεσσηνίαν μεταξὺ τῶν ὄρων. Δι' αὐτῆς ρέουσι τὰ τε λεγόμενον νῦν Ἀρκαδίον ποτάμι, εἰς τὸν Κυπαρισσιακὸν κόλπον ἐκβάλλον, καὶ ὁ γέφυρος Καρτελάς, ἐξ οὗ καὶ ἄπαν τὸ μέρος τοῦτο τῆς κοιλάδος ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην· ἀλλὰ πῶς ἐλέγοντο τὸ πάλαι; οὐδεὶς γινώσκει διότι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συγγραφεῖσιν οὐδένα τούτων μνεία γίνεται, τοῦλάχιστον παρὰ τοῖς σωζομένοις. Ἢ κοιλὰς αὕτη φυσικῶς φαίνεται ἀποχωρῶσα τὴν Κυπαρισσίαν ἀπὸ τῶν λοιπῶν πόλεων τῆς Τριφυλίας, καὶ ἐν αὐτῇ οἱ Κυπαρισσεῖς ἐκόλυσαν τὸν Φίλιππον Γ' τῆς Μακεδονίας, θέλοντα νὰ εἰσβάλῃ δι' αὐτῆς εἰς τὴν Μεσσηνίαν, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πολύβιου, λέγοντος τάδε: «ὁ δὲ Πυρρίας παντελῶς ἐλαφρῶς ἐξελλῶν ἐκ τῆς Ἠλίδος, καὶ κατὰ τὴν εἰσβολὴν τὴν εἰς Μεσσηνίαν, εὐθὺς κωλυθεὶς ὑπὸ τῶν Κυπαρισσίων ἀνίστασθαι¹⁾. Τὸ ἀρχαῖον ὄνομα αὐτῆς ὡσαύτως ἀγνωστον ἐστίν· ἐπειδὴ ὁ Πausanias ἀρίσως μετὰ τὴν περιγραφὴν τῆς Κυπαρισσίας καὶ τῶν ἐν αὐτῇ νῦν λεγομένων δήμῳ Ἀλιῶνος, ὅπισθεν τῆς κοιλάδος πρὸς τὸ ΒΑ. κεκλιμένη. Ἀλλ' ἐπειδὴ, ὡς παρατηροῦμεν, αἱ χῶραι τῆς Ἠλλάδος εἰσὶν ἀνεξερευνήτοι εἰσέτι ἐν ὅλῃ τῇ ἐπιστημονικῇ ἀκριβεῖ, ἣν ἀπαιτεῖ ἡ σημερινὴ πρόοδος καὶ στάσις τῆς ἐπιστήμης, πολλὰ ἀχλὺς ἐπιπέχεται ἐπὶ τῶν ζητημάτων τούτων, καὶ τούτου ἕνεκα ἡμῖν τοῦλάχιστον δοκεῖ ἐπιχειρῆναι, ἕως ἄν ἐξερευνηθῶσι τὰ πάντα ἐπιμελῶς καὶ ἐπιστα-

1) Πολύβιου Ἱστορ. Β', σελ. 152, ἐκδ.σ. Ἀθην. 1878.

μένως. Ἐν ἑμῶς παρακαλουθίσωμεν τῆ Παι-
σανίᾳ ἀμέσως, ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω, τοῦ Λύ-
λωνος μινεῖν ποιούμενῳ μετὰ τὴν Κυπαρισσίαν,
κατὰ φυσικὸν λόγον δικαιοῦμεθα νὰ παραδε-
χθῶμεν τὴν κοιλίαν ταύτην ὡς οὐλῶνα, ἐπει-
δὴ ἀμέσως μετὰ τὴν Κυπαρισσίαν ἐπιτεταί πρὸς
B. ἢ κοιλίαν αὐτὴν πρὸς τὴν Μεσσηνίαν ἀπολή-
γουσα, καὶ ὅπως γεωγραφικὸν ἔρον, *Αὐλῶνα*
ἴδιον δὴ, ἀποτελοῦσα τὸ δ' *Ἀρκαδίον ποτά-
μι* ἢ *Νέδα* ἐστίν¹⁾, ἑτέρα τῆς ἐξ Ἀρκαδίων πα-
ρὰ Φαλαίαν πολλὰ γὰρ τὰ συνώνυμα. Καὶ
εἰς τὴν φυσικὴν παραδοχὴν τούτου ἴσως μὲλ-
λον ἀγόμεθα, ὅσω πληροφορούμεθα, ὅτι ὁ νῦν
ἄσμος Αὐλῶνος, οὗ πρωτεύουσα τὸ λεγόμενον
Σιθρόκαστρον, περιλαμβάνει ἐν ἑαυτῷ οὐχ ἕνα
αὐλῶνα ἀλλὰ πολλὰς φάραγγας καὶ λόφους ἐκ
τῶν προτέρων (ἢ *πριονί*) ἀποκλείοντες τὸ γεω-
γραφικὸν χαρακτηριστικὸν τοῦ Παισανίου καὶ
ἐπομένως τὸ ἀμυδιῶν ἀναγνώρισμα αὐτοῦ λέ-
γοντος τάδε: «ἐν δὲ Αὐλῶνι καλουμένῳ καὶ
Ἀσκληπιῶ καὶ Ἐγαλιῶ ἐστὶν Αὐλῶνιον κατὰ
τοῦτο ὁ ποταμὸς ἢ *Νέδα* μεταξὺ τῆς τε Μεσ-
σηνίας ἤδη καὶ τῆς Ἠλείας διέξεισι»²⁾.

γ'. Διὰ τὴν κατὰ καιρὸς μετατόπισιν τῶν
ὁρίων τῶν χωρῶν ὑπὲρ τῶν διαφόρων κατα-
κτητῶν, ἥτις φυσικῶς τῆ λόγῳ ἐπιφέρει σύγχυ-
σιν εἰς τοὺς γεωγραφικοὺς ἔρον τῶν ἱστορικῶν
κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἐκθέσεων.

δ' καὶ τελευταίον, διὰ τὴν μὴ ὑπὲρ τῶν
συγγραφέων ἐντελεῖ ἐξακριβῶσιν τῶν γεωγρα-
φικῶν ἔρον, οἵτινες παριστῶνται, ὡς ἔχουσι,
καθ' ἣν ἐποχὴν τοῖς ἀρχαίοις ἐκεῖνοι ζῶσι. Διὰ
πάντας τοὺς λόγους τούτους ὑποπίπτουσιν οἱ
συγγραφεῖς εἰς ἀμφιβολίας, διστωμίμους καὶ
συγχύσεις, ἐξ ὧν ἡ νεώτερα ἐπιστήμη ἀκαμά-
τους προσπαθεῖς καταβάλλει, ὅπως ἀνασύρη
τοὺς θρασυτάτους αὐτῆς.

ζ' ἢ. Ἐκ πάντων τούτων συνάγεται τὸ ἐπι-
στημονικὸν συμπέρασμα, ὅτι ἡ Κυπαρισσία τὸ
πάλαι διετέλει ἀνήκουσα τῆ Τριφυλίᾳ, τριτὴν
τῆς Ἠλείας, ὡς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἶπομεν, καὶ
ὅτι ἐν τοῖς ὑστέροις χρόνοις διὰ λόγους ἱστορι-
κούς θεωρήθη Μεσσηνιακὴ, δι' οὓς καὶ αὐτὴ ἢ
Τριφυλία, ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη χώρα, ὑπέστη
ἀλλοιώσεις, ποτὲ μὲν ἐκτεινομένη, ποτὲ δὲ συ-

1) Ἄλλ' ἄλλοι λέγουσιν, ὅτι τούτο εἶναι ὁ Κ. ο.
π. ἄρ. ἰσσοε ποταμὸς ἢ δὲ *Νέδα* τὸ λεγόμενον
Μ. π. ο. ὕ. ζ. ι.

2) Παισαν. Μεσσην. Βιβλ. IV. 5, 7.

στελλομένη. Ἄλλ' οὐ μόνον αἱ τοπικαὶ ἐκτά-
σεις τῶ χρόνῳ συμματαβάλλονται συσταλλόμε-
ναι ἢ διασταλλόμεναι, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ὀνό-
ματα ἀκόμη τῶν διαφόρων τόπων καὶ πόλεων,
ὡς γνωστῶν, μεταβάλλονται, ὡς πάντα τὰ
ἀνθρώπινα ἴδιζ δ' αἱ ἐξαλλοιώσεις αὐταὶ τῶν
ὀνομάτων γίνονται ἐπιστηθῆται εἰς τὸν ἑλλη-
νικὸν κόσμον ἀπὸ τῶν ρωμαϊκῶν κατακτησέων
καὶ ἐφεξῆς. Οὕτω π. γ. τὸ ὄνομα Κυπαρισσία
πολλὰς ἐπαθὲν ἀλλοιώσεις ἐν τῆ διαστήματι
τῶν ἀπὸ τοῦ Ὁμήρου μέχρι τοῦ νῦν χρόνων
διότι παρὰ μὲν τῆ Πτολεμαίῳ ἀπαντᾷ ὑπὸ
τὸν τύπον Κυπάρισσοι, παρὰ δὲ Πλινίῳ Κυπά-
ρισσα³⁾, παρὰ Ἱερωνίῳ Μέλα Κυπάρισσοι⁴⁾,
παρὰ Παισανίῳ Κυπαρισσοί⁵⁾, παρὰ Στεφάνῳ
τῆ Βυζαντιῶ Κυπαρισσαί⁶⁾, καὶ παρὰ τῆ Συνε-
δήμῳ τοῦ Ἱεροκλέους Κυπαρισσία⁷⁾, καὶ τούτο
ἐπικρατεῖ σήμερον. Ἄλλ' εἰς τὸν Ἰ. μ. Χ. αἰῶ-
να φαίνεται τοῦτο ὅλως λησμονηθέν, καὶ ἰδοὺ
ἐπαναφαίνεται τὸ πανάρχαιον Ἀρκαδία, ἰσχύον
ἐφεξῆς οὐ μόνον παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν, ἀλλὰ καὶ
παρ' αὐτοῖς τοῖς Φράγκοις, Βενετοῖς καὶ Γούρ-
κοις, ὡς θέλομεν ἰδεῖ παρακατιόντες. Πῶθεν
ἐξεφύτρωσε τὸ πανάρχαιον τοῦτο ὄνομα ἐν τῇ
περιῶν ταύτῃ τοῦ ἔθνικου βίου, τῆ μακρῆ καὶ
καταστρεπτικῇ διὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τίνι τρό-
πῳ ἐξετάθη ἀπὸ τὰ βάλῃ τῶν αἰώνων, ἀγνω-
στον. Δὲν δυνάμεθα δὲ νὰ ἐξηγήσωμεν ἄλ-

1) Ραγκῶβ. Ἑλλήν. Πελοποννησ. Τόμος Γ', σελίς
528—529. Παρατηρητέον ἐνταῦθα, ὅτι Τριφυλία
τὸ πάλαι ὑπῆρχε καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἠπείρῳ τῆ ἰδίας
Π. α. λ. α. ε. ἢ καλουμένη, ἐπὶ τῆς Μιλισηδῶς γαίης, κα-
τὰ τὴν μαρτυρίαν Τίτου Λοῦκου λέγοντος τάδε: «*pro
primo die ad castra Pyrrhni pervenit. Lo-
cus, quem ita vocant. est in Triphyllia, lar-
na Molossidum.*» (Tit. Liv. XXXII, 43.—) Ἰδὲ
καὶ τὴν ἐμὴν πραγματείαν περὶ τοῦ ἐν Ἠπείρῳ
Στρατοπέδου τοῦ Πύρρου, ἐν τῇ Ἠμερολ.
τοῦ κ. Βέρην. Ἀσωνίῳ τοῦ 1880, σελ. 244—254.

2) Plin. hist. natur. livr. IV.—Ἠπειρωτ. Πεν.
—Γέγη ἀρχ. Γεωγραφ. Ἑλλάδος, σελ. 70.

3) Ημερ. Μέλα Γεωγραφ. Βιβλ. τρίτ., σελ. 45
τοῦ β' βιβλίου, ἐκδ. Βερλ. 1867.

4) Παισαν. Μεσσην. IV. 7, ἐκδ. Λεψ. 1853.

5) Στεφ. Βυζαντ. ἐν λέξει.

6) Imper. Orient, tom. 1 Pag. 31.—Κωνσ.
Παπαρηγ. Ἱστορικ. Πραγματ. Μέρος Α', σελ. 321,
ἐκδ. Ἀθην. 1858.—Buchon rechere. hist.
tom. 1. Chronig. metrig. περὶ οὗ παρακατιού-
σιν ἡμῖν ἐστὶν ὁ λόγος.

ως τὸ φαινόμενον τοῦτο εἰμὴ παραδεχόμενοι
ἐξ ἀνάγκης τὴν εἰκασίαν τήνδε: Ἐπειδὴ, ὅτε
ὁ Τριφυλὸς ἦλθεν ἐνταῦθα κατὰ τοὺς προση-
ρεῖους χρόνους καὶ θεμελιώσε τὴν πόλιν ταύ-
την, κατὰ τὸν Πολύβιον, τὴν μὲν ἀκρόπολιν
αὐτῆς, πρὸς τιμὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἀρκαδῶς,
ὀνόμασεν Ἀρκαδίαν, τὴν δὲ πόλιν Κυπαρι-
σίαν, ἢ διὰ τὰς πολλὰς κυπαρισσοὺς, ὡς
παρετήρησε τότε ἐν τῇ τόπῳ, ἢ πρὸς τιμὴν
ἄλλου τινὸς ἥρωος, Κυπαρίσσοιο ὀνομαζόμενου,
ὡς εἶρηται μὴ πρότερον, τὴν δὲ χώραν ἐξ ἑαυ-
τοῦ Τριφυλίαν ἀπεκάλεσε, τὰ ὀνόματα ταῦτα
ἐπ' αὐτῶνας πολλοὺς διετηρήθησαν, ὡς εἶδομεν,
ἤτι μὲχρι τοῦ Ἰ' καὶ ΙΑ' αἰῶνος μ. Χ. ὅτε,
παρκαμασάσης τῆς πόλεως, ἐσώζετο τις ἐν αὐ-
τῇ εἰσέτι ἐν τῇ τόπῳ ὑπεροχὴ καὶ φήμη διὰ
τὸ φῶσι καὶ τέχνῃ λαν ἕγχερον τοῦ φρουρίου
(τῆς Ἀκροπόλεως), ὅπου ἔφερον ἐτι τὸ ἀρχαῖον
ὄνομα Ἀρκαδία, καὶ οὕτως ἐπεκράτησεν εἰς
τοὺς ἐφεξῆς αἰῶνας ἢ ἀρχαιοτάτη αὐτὴ ὀνο-
μασία: διότι ἐντὸς τοῦ φρουρίου εἶχον τὴν κα-
τοικίαν αὐτῶν οἱ κατὰ καιροὺς αὐθένται καὶ
κυβερνοῦ τῆς χώρας. Ἀποδείξεις δὲ τού-
του, ὅτι καὶ σήμερον ἐτι κατὰ τὴν κατηρη-
πωμένην εἰσοδὸν αὐτοῦ διετηρήθη ἡ ὀνομασία
Γάμπια τῆς πριγκιπέσσας, πύργου τινὸς
ἕγχερον, ἐν ᾧ αὐτὴ κατῴκει, καὶ ὅτι οἱ Τούρκοι
οὐ κατέστρεψαν ὡς χρῆσιμον αὐτοῖς. Ὅτι
ὅμως πολλὰ ἀρχαῖα ἑλληνικὰ ἀκροπόλεις
εἶχον διαφορὰ τῶν ἐν αἷς ὑπῆρχον πόλεων
ὀνόματα, γνωστῶν ἐσσι, καὶ ἀνάγκη ἀποδεί-
ξωμεν δύο παραδείγματα, τὰ ἐξῆς: ἢ ἀκρόπο-
λις τῆς Σακυῶνος, φέρ' εἰπεῖν, ἐλέγετο *Θυαμία*,
ἢ τῶν Θηβῶν *Καδμεία* κτλ. οὕτω καὶ τῆς Κυ-
παρισσίας ἐλέγετο Ἀρκαδία, ὁδίνος ὀνόματος ἢ
εἰς τὸν ἐφεξῆς χρόνον ἐκλήθησιν οὐκ ἀπίθανος
ἡμῖν φαίνεται δι' οὓς λόγους εἰρηται περιπλέον
δὲ παρατηρούμεν ἐνταῦθα, ὅτι ἡ ἐκλήθησιν τοῦ
ὀνόματος αὐτῆ οὐχ ἤττον ὑποστηρίζεται καὶ
ὑπὸ τῆς προμνημονευθείσης δημόδους παραδό-
σεως καὶ τῆς παρὰ Ἑνεροῦντι διασωθείσης ἐτέ-
ρας τοιαύτης, ὅτι δὴλα δὴ Ἀρκαδῆδες ἀπόκησαν
ἐνταῦθα, καὶ θεμελιώσαν τὴν πόλιν κτλ. κτλ.
Ὅτι δὲ πολλὰ τῶν ἀρχαιοτάτων γεωγραφικῶν
ὀνομάτων τῶν πόλεων καὶ χωρῶν τῆς Ἑλλάδος
διεξέφυγον τοὺς ὀνυχας τῶν αἰώνων καὶ συνδιε-
τηρήθησαν ἔχρι τοῦδε, ἀμφισβητήσιμον οὐκ
ἐστίν: ὅστε οὐδὲν τὸ καλῶν ἡμῶς νὰ παρα-
δεχθῶμεν, ὅτι καὶ τὸ ἀρχαιοτάτον ὄνομα Ἀρ-
καδία, διαλαθὸν τοὺς αἰῶνας διεσώθη ἕως σή-
μερον. Οὕτω φαίνεται εὐλόγος ἢ ἐξηγήσις τῆς

ἀπορίας καὶ ἡ λύσις τοῦ ζητήματος τούτου ὁ
δὲ μὴ ἀποδεχόμενος ταύτην ἐνθυμηθῆτω, ὅτι
πλατεῖα ἢ κέλυσος ἐν ταῖς εἰκασίαις καὶ ταῖς
ἐρευναῖς ταύταις, ἐξηγιασάτω δ' ἑτέραν οὐδεὶς
φθόνος. Ἡμεῖς δ' ἀρνούμεθα καὶ ταῦτα ἐπιση-
μειῶσαι πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐνταῦθα, ὅτι καὶ ἐν
Ζακύνθῳ ὑπῆρχε φρούριον τὸ πάλαι κατὰ τὴν
παραλίαν Ἀρκαδία ἐπονομαζόμενον, ὡς μαρ-
τυρεῖ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης λέγων τάδε:
«Ἡ μὲν οὖν ἐπ' Ἀίγυπτον στρατεία τῶν Περ-
σῶν, μεγάλῃς τυχεύσεως παρασκευῆς, παρ' ἑλ-
πίδα ἄκρατον ἔσχε τὸ τέλος: κατὰ δὲ τὴν
Ἑλλάδα κατατρομένων τῶν πόλεων διὰ τὴν
ἀσυνήθη πολιτείαν, καὶ πολλῶν ἐπανσταμέ-
νων διὰ τὴν κινήν ἀναρχίαν, τοῖς μὲν τὰς
διεξαρχίας κατασκευάζουσιν ἐβούθηον οἱ Λακε-
δαμόνιοι, τοῖς δὲ τῆς δημοκρατίας ἀντεχο-
μένους συνεμάχουν οἱ Ἀθηναῖοι. Ἀμφότεροι
γὰρ αἱ πόλεις αὐταὶ χρόνον ὀλίγον διετήρη-
σαν τὰς σπονδὰς, μετὰ δὲ ταῦτα συμπτύ-
τουσαι ταῖς οικείαις πόλεσιν ἐπολέμουν, οὐδὲν
ἐτι φροντίζοντες τῆς κοινῆς συντεθείσης εἰρή-
νης. Διόπερ ἐν Ζακύνθῳ τοῖς ἐπὶ τῆς Λακε-
δαμονίων ἐπιστάσις κυρία γέγονε τοῦ πο-
λιτεύματος ὁ δῆμος χαλεπῶς ἔχων καὶ μνη-
σικακῶν ἐφυγάδευσε πάντας. Οὗτοι δὲ πρὸς
Τιμόθεον τὸν Ἀθηναῖον ἡγούμενον τοῦ ναυτι-
κοῦ καταφυγόντες συνέπλεον αὐτῷ καὶ συνε-
μάχουν. Τοῦτον οὖν παραστησάμενοι συνερ-
γόν, καὶ διαβιβάσαντες εἰς τὴν νῆσον ὑπ' αὐ-
τοῦ, κατέλαβον τὸ χωρίον παρὰ θάλατταν,
ὃ προσηγόρευον Ἀρκαδίαν. Ἐκ τούτου δ' ὀρ-
μώμενοι, καὶ βοηθὸν ἔχοντες τὸν Τιμόθεον,
ἐκακοπόλουν τοὺς ἐν τῇ πόλει»¹⁾. Τὸ φρούριον
τούτο τῆς Ζακύνθου καὶ ἐπὶ Ρωμαίων ἐσώζετο
Arcadia Castellum ὀνομαζόμενον, ἐξ οὗ
καὶ δῆμος τις οὐχὶ μακρὴν τοῦ φρουρίου κεί-
μενος καλεῖται νῦν Δῆμος Ἀρκαδίων²⁾. Ἀλλὰ
καὶ ἐν Κρήτῃ ὑπῆρχεν ἀρχαῖα πόλις Ἀρκα-
δία ὀνομαζόμενη, ἐν ᾗ ἐγεννήθη ὁ Ζεὺς, κατὰ
Καλλίμαχον, λέγοντα:

Ζεῦ, σὲ μὲν Ἰδαίσιον ἐν οὐραῖς φασὶ γενέσθαι.
Ζεῦ, σὲ δ' ἐν Ἀρκαδίᾳ: πότῃ, πάτερ ἐβέβησαντο;³⁾

1) Διόδ. Σικελ. ΙΕ', 45.
2) Νικολάου Κατταμῆ, ἀρχιεπισκόπου Ζακύνθου
Φιλολογ. Ἀνάλεκτα Ζακύνθ. σελ. 31, ἐκδ. 1880. ἐν
Ζακύνθ. τύπ. «Ἀδύτης».
3) Καλλίμ. ἕμν. Α'.

Ἦν δὲ πόλις ἀκμᾶζουσα, ὥστε καὶ νομίματα εἶχεν ἴδια ἀργυρᾶ, ἔχοντα ἀφ' ἑνὸς μὲν κεφαλῆν Διὸς, ἐπὶ δὲ τοῦ ἑτέρου τὴν Παλλάδα ἑρῶσαν, καὶ ἔχουσαν τὴν μὲν δεξιὴν ἐριδομένην ἐπ' ἀκρονίου, τὴν δ' ἀριστερὰν ἐπὶ τῆς ἀσπίδος ἐπὶ γῆς τοιμημένης, καὶ πέριξ Ἄρκάδων. Ἐπὶ δὲ τῆς Ε' ἑκατονταετηρίδος μ. Χ. θεωρεῖτο ὁ ἐπίσκοπος αὐτῆς ἔχων τὸν γ' ἐπισκοπικὸν τῆς Κρήτης θρόνον². Ἐπ' αὐτῆς ἕως ἀνεγέρθη ἡ περίφημος μονὴ τοῦ Ἀρκαδίου, ἡ διὰ πυρίτιδος εἰς τὸν ἀέρα ἀνατιναχθεῖσα κατὰ τὸ 1868. Ἄλλ' ὁ σοφὸς Γάλλος Saint Croix νομίζει, ὅτι ἔκειτο εἰς θέσιν καλουμένην Παχέλιον Ἄμμον³. Ἄλλ' ἐπαπέλωμεν ἐπὶ τὸ προκείμενον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ τῆς θέσεως τῆς πόλεως Κυπαρισσίας, τῶν ἐρείπων καὶ ἐπιγραφῶν αὐτῆς.

§ 1. Ἡ πόλις Κυπαρισσία ἔκειτο ἐν τῇ παραλίᾳ ἐξ αὐτῆς δ' ὠνομάσθη καὶ τὸ μεταξὺ τῶν δύο ἀκρωτηρίων, Ἀκρίτα καὶ Ἰχθύος (Βερετικίου καὶ Κατακόλου νῦν) πέλαγος, Κυπαρισσιον, καὶ Κυπαρισσιακὸν πέλαγος, ὡς μαρτυρεῖ Πομπώνιος ὁ Μέλας ρητῶς λέγων τάδε: «inter Taenaron et Acritan Asinaeus, irter Acritan et Ichlyn Cyparissius... in Asinae Humen Pamisum, in Cyparissio Alpheus. Nomen dedit urbs in litore sita, huic Cyparissae, illi Asinae»⁴. Ἡμαῖς δὲ καὶ ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων αυτοκρατόρων, ὧν καὶ τὴν εὐνοίαν ἔχαμε διὰ νόμισμα ἐπετρέπη αὐτῇ νὰ ἔχῃ ἴδιον ἐπὶ Σ. Σευήρου, κατὰ τὸν σοφὸν Γάλλον νομισματολόγον Βερεθελεμῦν γράφοντα: «Cyparissia (castel. Piampano) imperiales grecques de la famille de Septi-

1) Πλιν. βιβλ. λα', κεφ. Δ'.—Σενεκ. Φυσικ. Αἰτ. βιβλ. Γ', κεφ. ια'.—Στεφ. Βυζαντ. ἐν λέξει.
2) Νεακρὰ Ἰουστιν.
3) Ἴδε περιγραφὴν Κρήτης ἐκ τοῦ γαλλικοῦ μεταφρασθεῖσαν ὑπὸ Βερνάρδου Κρητός, σελ. 43 καὶ σελ. 346 καὶ 397, ἐκδ. Ἀθηνῶν τοῦ 1836· τύπ. Φιλήμονος. — Ὡσαύτως περιγραφ. Κρήτης ὑπὸ Ξάνθη ἀλλ' αὐτῇ μᾶλλον ἀνατύπωσις τῆς τοῦ Βερνάρδου φαίνεται ἢ αὐτόβουλον σχεδιάσμα.
4) Pompon. Mel. 11, 50, 51, 52, σελ. 44—45· ἐκδ. Βερολίνου, 1867.

me Sévère»¹ κλ. κλ. Ἐχει δὲ λιμένα μικρὸν ὀμώνυμον, παρ' ᾧ τὸ ἀκρωτήριο Πλατανίστορον (cap Konello: Platanistur promontorium)² προσεγγίζουσαν ἑμῶς εἰς αὐτὸν ἀντιπλοῖα διαφόρων ἐλληνικῶν ἐταιρειῶν, δι' ὧν ἐνεργεῖται ἡ συγκοινωνία μετὰ τῶν ἄλλων μερῶν τῆς Πελοποννήσου καὶ τῶν Ἰονίων νήσων, ὡς καὶ τὸ ἐμπόριον στασιδίων κλ. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον κατασκευάζεται νῦν καὶ προικυμῖα, ἧς ὁ βραχίον προεκτεινόμενος ἐντὸς τῆς θαλάσσης ἐπὶ ἰκανὰ μέτρα γαλλικὰ καὶ ἐξασφαλλίζων τὸν λιμένα ἀπὸ τῶν σφοδρότατον ἀνεμον τὸν ἐκ τοῦ Αἰθιοπικοῦ πελάγους ὀρηκτικῶς πνέοντα, δύναται νὰ παρέχῃ ἀσφαλῆς κατασφύγιον πᾶσι τοῖς πλοίοις ἐν καιρῷ τρικυμίας· αὐτῷ δὲ ὁ λιμὴν οὗτος μετὰ τὸν τοῦ Κατακόλου ἀποκαθίσταται ἀρκετὰ σπουδαῖος διὰ τὴν νεωστὶ ἐπιχειρηθεῖσαν κατασκευὴν αὐτοῦ, ἧς παραλίως ἔσται, ὅπως καὶ αὐδὴς ἐν τῇ παραλίᾳ κατέλθῃ ἐκ τῶν ὑπαιρείων τοῦ ὄρους, ἐνθα νῦν ἔθρυσται, ἢ πόλις Κυπαρισσία, χρόνου δὲ προϊόντος νὰ ἀποβῇ μίαν τῶν καλῶν πόλεων τῆς Δ. Πελοποννήσου, ὅπως ἦν τὸ πάλαι, ὅτε ἐκτεινομένη κατὰ τὴν παραλίαν ἐπὶ ἀρκετὸν διάστημα ἀνήρχετο μέχρι τῆς νῦν διασωζομένης ἀκροπόλεως, ἧς κείνη ἐπὶ λόφου, ἀποτόμως ἐκ τοῦ παραλίου ἐπιπέδου ἀνυψομένου, καὶ φύσει ἰσχυροῦ· ἐτι δὲ μᾶλλον διὰ τῆς τέχνης ἐρυμνῆ ἀποθέσα κατέστη ἀπόβλητος καὶ πολλὰ πράγματα παρέσχε διὰ τοῦτο τοῖς ξένοις κατακτηταῖς, ὡς ἡ ἱστορία μαρτυρεῖ. Περικυκλοῦστο δὲ κατὰ μὲν τὴν πανάρχαιον ἐποχὴν διὰ Κυκλωπείων τειχῶν, ὧν λείψανα σώζονται μέχρι σήμερον, ὡς θέλομεν ἰδεῖ παρακατιόντες, κατὰ δὲ τὴν κλασσικὴν δι' Ἑλληνικῶν, ἕτινα ἐπεξετείνοντο ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου ἕως κάτω εἰς τὴν παραλίαν, ἐνθα

1) Nouveau manuel complet de Numismatique Ancienne par J. A. Barthelemy et. Paris, 1854· σελ. 183, de l'Elde.
2) Résumé géographique de la Grèce et de la Turquie de l'Europe, Paris. 1826· σελ. 695.—Κατὰ δὲ τὸν Ἀνθιμον Γαζῆν τὸ πάλαι ἄκαλετο Κυπαρισσία τὸ ἀκρωτήριο, ἑμονόμως δὲ ἄλλο δὴ τῇ πόλει, τῶν δὲ Κ ἄ θ ο · Ἀ π ἰ δ α λ ἰ ἄ (Αἰτ. Γαζῆ) λείπων ἐν λέξει Κυπαρισσία.—Ἴδε καὶ Σκύλακα, Περιπλ. Μεσσην. — et Itiner Ferdinand. Aldenhoven. 1841· σελ. 137, καὶ Arcad. Cyparissia.

ἠγοῦντο μετὰ τῶν τῆς πόλεως, καὶ ἀπετέλουν ἰσοσκελὲς τρίγωνον, οὗτινος κορυφὴ ἢ ἀκρόπολις ἦν, σκέλη δὲ τὰ πρὸς τὴν κατωφύρειαν τοῦ λόφου τείχη ἔνθεν καὶ ἔνθεν, καὶ βῆσις τὰ τῆς ἀρχαίας πόλεως.

§ 2. Καὶ ἐν μὲν τῇ ἀρχαίᾳ θέσει τῆς πόλεως παρὰ τὴν παραλίαν διασώζονται ἀργαῖα ἐρείπια, καὶ ἰδίᾳ εἰς τὸ περιβόλιον τοῦ δικηγόρου κ. Ο. Πιπλῆ καὶ Ἀριστοτέλους Γιάνναρη, τὰ ἐρείπια ναοῦ, περὶ ὧν πλατότερον κατωτέρω· ὡς καὶ τὸ ὄνομα *Forus* διατηρήθη μέχρι σήμερον, ἀποδοδόμενον εἰς τὸ μέρος, ἐνθα τὸ πάλαι ἦν ἡ ἀγορὰ τῆς πόλεως κατὰ πᾶσαν πιθανότητα· ὡς ἔνδειξις δὲ τῆς ἀρχαίας ἐμπορικῆς θέσεως τῆς πόλεως ταύτης ὑπάρχει ἢ καὶ νῦν κατ' ἔτος, ἀπὸ πολλῶν ἑκατονταετηρίδων κατὰ τὰς παραδόσεις, γινομένη κατὰ τὴν 14 Σεπτεμβρίου ἐμπορικὴ πανήγυρις, φέρουσα τὸ ὄνομα Πανηγύρι τῆς Ἀρακιδιάς, καὶ διαρκούσα 10 ἡμέρας· ἐν τῇ ἐμπορικῇ ταύτῃ πανηγύρει συνέρχονται αἱ κάτοικοι διαφόρων ἐπαρχιῶν τῆς Πελοποννήσου, οἶον, Πύλου, Μεσσηνίας, Καλαμῶν, Ὀλυμπίας, Ἠλείας, Ζακύνθου, Πατρῶν κλπ. ἐν θέσει καλουμένην Πανηγυρίστρα, ἐπιπέδῳ οὐρῇ καὶ λίαν ἐκτανεῖ, ἐνθα διενεργοῦνται αἱ ποικίλαι καὶ παντοειδεῖς ἐμπορικαὶ συναλλαγαὶ τοῦ ἀπανταχόθεν συρρέοντος πλήθους· ἐν τῇ πανηγύρει ταύτῃ λίαν ἐπίσημον παρὰ τοῖς γαστρονόμοις θεωρεῖται τὸ λιχνεῖμα Γαρδοῦνα, ἕπερ ἐστὶ νοσημώτατον τὴν γαστρὸν πράγματι, καὶ θεωρεῖται ἴδιον τῆς πανηγύρεως ταύτης μαγειρικὸν προῖον, διότι λέγουσι πρὸς ἀλλήλους αἱ ἄνθρωποι ἀστευοῦμενοι ἔφαγες γαρδοῦναν εἰς τὴν πανηγύριν; ἐστὶ δὲ συμπλεγμα ἐντέρον μετὰ τεμαχίων τοῦ ἐπιπλοῦ τοῦ ἀποσπαγέντος ζώου, ἐφηνόμενον δὲ μετὰ τοῦ ἰσοβλισμένου καὶ περὶ τὴν πυρὴν περιστρεφόμενου προβάτου ἢ ἄλλου τινὸς ζώου. Τοῦτο παρὰ τοῖς Στερεοελλαδίταις, ὡς γνωστόν, καλεῖται κουκουρέτσι, παρὰ δὲ τοῖς ἐμοῖς συμπαιρώταις Ἠπειρώταις, καὶ ἰδίᾳ τοῖς Δρυσιακῶνταις, ρουμάνι, περὶ οὗ εἰς πλάτος ἐγράφμεν ἄλλοτε ἐν τῷ Ἡμερολόγιῳ τοῦ καλοῦ κἀγαθοῦ φίλου κ. Βέρηναίου Ἀσωπίου¹. Τὸ

ὄνομα Γαρδοῦνα οὐ φαίνεται ἀραβικῶς ἐν ἐλληνικῶν, ἀλλὰ μᾶλλον ἰταλικῶν, ὥστε ἐκ τούτου δύναται τις νὰ προβῇ εἰς τὸν σχηματισμὸν συμπεράσματος, καθ' ὃ παρὰ τῶν Ἰταλῶν, κυρίων ποτὲ τοῦ τόπου, μετεδόθη τοῖς ἰθαγενεῖσιν Ἑλλήσιν ἢ κατασκευὴ τοῦ λιχνεύματος τούτου.

§ 3. Τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος ἀνωτέρω ἐρειπίων ἐν τῇ παλαιᾷ πόλει τῶν μὲν τειχῶν διασώζονται εἰς τὴν θέσιν τὴν καλουμένην Μούσγαρ¹ ἰκανὰ, καὶ παρεμπερῆ τοῖς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Θουρίᾳ τῆς Μεσσηνίας διασωζομένοις, κατὰ τε τὸ σχῆμα τῶν μεγάλων πετρῶν, ἐξ ὧν σύγκεινται, καὶ τὸν τρόπον τῆς οἰκοδομῆς². Ἐκτείνονται δ' ἀρκετὰ ὑπὸ τὸ περιβόλιον τῶν κ. κ. Ἄρισ. Γιάνναρη καὶ Ν. Πιπλῆ καὶ ἀναφαίνονται πολλαχοῦ τῆς ὄχθης τῆς ἀμπέλου τῆς ὑπ' αὐτὸ κεκλιμένης ὑπὲρ τὸ ἐν μέτρον ἀνωθεν τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς. Ἐκ δὲ τῶν ἀρχαίων ναῶν ἀνεκάλυψα ἐν τῇ αὐτῇ θέσει τῆς Μούσγας καὶ εἰς τὸ αὐτὸ περιβόλιον κατὰ τὸ ἀνωθεν αὐτοῦ μέρος, ἐνθα ὑπάρχει καλαμῶν σήμερον καὶ πηγὴ ὕδατος, πολλὰς στῆλας κορινθιακῶς ἡμιγώστους, κιονόκρανα καὶ ἄλλα τεκμήρια, ἕτινα ὑποδεικνύουσιν ἐνταῦθα μετὰ μεγάλης πιθανότητος τὴν ὑπαρξίν ἀρχαίου ναοῦ³. Ἀλλὰ τίς ναὸς ἦν οὗτος; καὶ τίς ἢ ἐν αὐτῷ λατρευομένη θεοῦς; Ὁ Παιουανίας λέγει τάδε, ἕτινα οὐκ ὀλίγον συντελοῦσαν εἰς

1) Ἴδε λέξις αὐτῆ ἀπαντᾷ καὶ εἰς πληθύν. ἀραβ. Μούσγαις ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Μεσσηνίᾳ (νῦν Μαυρομαράτι), περὶ οὗ ἐπραγματεύθη ἐν Παρνασῶ. Τόμος Γ' τεύχ. Γ' καὶ ΙΒ'. Τί δὲ σημαίνει, ἀγνωστὸν· ἀλλ' ἴσως ἐστὶ τις τοῦ παρηγμακίτου λαππισμοῦ ὄρος· διότι ἀπαντᾷ ἐν Ἠπείρῳ τὸ ρῆμα ἐμοῦσγασε = τῷ ἀλλαγῷ τῆς Ἑλλάδος ἐσοῦρπωσεν, ἧτι ἐν ὕχτωσεν κινῶς καὶ ὄνομα ὡσαύτως ἀπαντᾷ μ.ο.σ.γ.ο.μ.α.ρ.α = σκότος βαθύ, καὶ μ.ο.σ.γ.ω.μ.α. τὸ αὐτὸ σημαίνον. Ἄλλ' ἐν Κυπαρισσίᾳ ἀπαντᾷ ἀνάλογος τῇ σημασίᾳ ὄρος ὁ ἐξῆς: θ α λ ἄ π ω μ α = σοῦρπωμα, καὶ ε θ α λ ἄ π ω σ ε ν, ἀντὶ ἐσοῦρπωσεν.
2) Ἴδε Περιῶ. Ἀθηνῶν Βύρων, φιλολόγ. ιε' σελ. 98.
3) Ἐνταῦθεν μετηνέχθη εἰς τὴν ἀνω πλατείαν τῆς σημερινῆς πόλεως καὶ στῆλη τις κορινθιακῶν μὲν ρυθμοῦ, ἀλλὰ Ῥωμαϊκῶν χρόνων, χερσαίουσιν αὐτῶν ἵνα ὑποδαστάξῃ ἀγαλιματίων τι ἐκ τῶν συνίθων τοσούτων νεωτέρων, ἐκ τῆς κεφαλῆς τῶν ὀπίσθων ἀναπηδᾷ τὸ ὄνομα τῶν ἀναβρυτηρίων.

1) Πολιτικὴ Ρουμάνων παρὰ Βλάχους. Ἀττικὸν ἡμερολόγ. ὑπὸ Βέρην. Ἀσωπίου· σελ. 288—298, ἔτος 1882. Ἀθην. τύπ. Παρνασσῶ·— ἐνθα πόθεν αἱ Ρουμᾶνοι ὠνομάσθησαν οὕτω, καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ Ρωμαϊκοῦ Romanus.

τὰς ἐρεύνας ἡμῶν ἀμφικόμενων δὲ ἐς Κυπαρισσίαν ἐκ Πύλου σφίσι πηγὴ ὑπὸ τῆ πόλει πλησίον θαλάσσης ἐστὶ¹⁾ ρυθμὴ δὲ Διονύσιον τὸ ὕδωρ λέγουσι θύρῳ πλήξαντι εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐπὶ τούτῳ Διονυσίδα ἐνομάζουσι τὴν πηγὴν²⁾. Ἔστι δὲ καὶ Ἀπόλλωνος ἐν Κυπαρισσίᾳ ἱερὸν καὶ Ἀθηνᾶς ἐπίκλην Κυπαρισσίας³⁾. Ἄλλ' ἐκ τῶν δύο τούτων νεῶν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀθηνᾶς ἐρείπια μόνον τοῦ ἐνὸς σώζονται, ἐνθα εἰπομεν ἀνωτέρω. Ἀλλὰ τὰ ἐρείπια ταῦτα τίνα ἀνήκουσι, τῷ Ἀπόλλωνι ἢ τῇ Ἀθηνᾷ; Δυσχερὴς ἡ λύσις τοῦ ζητήματος πρὸς τὸ παρόν, καθόσον στεροῦμεθα ἐνδείξεων τῆν ἀκριβῆ καὶ ἐπιστημονικὴν ἐπιφάνειαν ὑποδεικνύουσιν. Τὰ τοιαῦτα ζητήματα, ὡς γνωστόν, μόνον διὰ τῶν ἀνασκαφῶν λύονται ἐπακριβῶς. Ἄλλ' ἐπειδὴ εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς θέσεως, ἐν ἣ τὰ ἐρείπια σώζονται, εὐρέθη γυναικείας κεφαλῆς τὸ ἥμισυ, περὶ ἧς ἀκολούθως γενήσεται λόγος, ἀγόμεθα νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἐκεῖτο ἐκεῖ ὁ ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς, τῆς ἐπισημομένης Κυπαρισσίας, βεβαίως διὰ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως καθόσον τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην. Τὴν παραδοχὴν ταύτην οὐχ ἥττον ὑποστηρίζει καὶ ἡ ἀνεύρεσις προτομῆς τινοῦ, κειμένης ἐν ὄλιγον ἀνωτέρω τῆς θέσεως τῶν ἐρειπίων, ἐντὸς μυαλοῦ, καὶ ἔμοι εἶπον. Ἡ προτομὴ αὕτη ἐστὶ μαρμαρίνου, καὶ ἔχει μῆκος μὲν 0,18, πλάτος δὲ κατὰ τὴν κεφαλὴν 0,11, ὅπισθεν κατὰ τὰ νῶτα 0,15· φαίνεται δὲ ὅτι ἦν τεθειμένη ἐπὶ στήλης, ἐξ ἧς καταπεσοῦσα, ἀγνωστον διὰ ποῖον λόγον, ἔπαθε τὴν ῥῆνα, ἧς τὸ ἔκρον ἐλλείπει τὸ τὴν ὄλην καλλονὴν τοῦ προσώπου διατυποῦν· ὡσαύτως ἔπαθε καὶ τὸ μῆλον τῆς δεξιᾶς τῆ ὄρειντι πρὸς αὐτὴν παρεῖς μέχρι τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ τῆς ἀφρῶς μικρὴν τινα βλάβην, οὐκ ὀλίγον ἀσχημίζουσαν τὸ ὄλον τῆς προσόψεως (profilo): καὶ ἄπαντα δὲ τὰ ἄλλα χαρακτηριστικὰ διασώζεται

1) Καὶ σήμερον ὑπάρχει ἡ πηγὴ αὕτη πλησίον τῆς θαλάσσης, ὡς λέγει ὁ Πausanias.
 2) Σήμερον ὁ λαὸς ἐνομάζει τὴν πηγὴν ταύτην ἈΓΓΑΓΟῦΔΗΝ, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐπωνυμίαν αὐτῆς, καὶ τίς ὁ ἈΓΓΑΓΟῦΔΗΣ ὄντος, ἀγνωστον· ἐπειδὴ οὐδεμία περὶ τούτου παραδοσις δεσπόη· ἐάν ὅμως λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὰ θερησκευτικὰ ὄνόματα αἰ Γεώργης, αἰ (ἀντὶ ἄγους) Βασίλης καὶ τὰ ὅμοια ἀναγκαζόμεθα νὰ παραδεχθῶμεν θερησκευτικὴν τι αἴτιον, ὡς αἱ ἀρχαὶ τὴν Διονύσιον.
 3) Pausan. Μεσσην. IV. XXXVI.

ἀλώδηντος· παραστῆ δὲ νεάνιδα ἀρετὰ ὠραίαν, ἐστεφανωμένην ὀμίγγι ἐν φύλλοις κλήματος ἀμπέλου ἄλλοις ἐπ' ἄλλων οὕτως ἐντέχνως ἐμπλεγεγμένους, ὥστε ἐν μὲν αὐτῶν ἐπίπλεγμα ἐπισκιάζει τὸ μέτωπον, ἄλλο δὲ τὸ δεξιὸν οὖς, καὶ ἄλλο τὸ ἀριστερὸν μάκρον ἐπιχαρίτως· ἐμβλέπων δὲ τις εἰς αὐτὴν αὐτομάτως πως ἀγεται εἰς τὴν ἀνάμνησιν τῶν Ἐρωδίων ἐκείνων: ἐν τεμένει Ἀφροδίτης κατέταται στέφανον περὶ τῆς κεφαλῆς ἔχουσαι ὀμίγγος πολλὰ καὶ γυναικείων¹⁾, καὶ μάλιστα ὅταν παρατηρήσῃ τὸ μάκρον ἐπιμελεμένον τῆς κόμης σειρᾶς ἀποτελοῦσης ἐπαλλήλας ἐν πόκις οὐλας καὶ οἰονεὶ διὰ σιδήρου, ὅπως σήμερον παρὰ τοῖς Ὀλυθρίαις διαυθετημένοι καὶ ἐστιλῶμένοι· ἐστὶ δὲ τέχνης καλλίστης ἔργον, ἀναγόμενον κατὰ γὰρ τὴν ἐμὴν ἀσθενῆ γνώμην περὶ τὴν 250 π. Χ. ἔτη. Ἡ χεὶρ τοῦ γλύπτου λεπτοφυῆς ἐργασθεῖσα, ἐν πολλῇ λεπτότητι καὶ ἀκριβεῖ τὸ ὄλον τῆς φυσιογνωμίας ἐναπετύπωσε φυσικώτατα, καὶ ὅσην χάριν ἐπέχρυσεν εἰς τὴν χεῖρα, σαφῶς, πηγυρίων καὶ παρειᾶς, τοσοῦτον ἐλαφρῶς ἐξώκωσεν ἐπ' ὄλιγον τὰ κροταρὰ ὅσῃ καὶ τὰς ὄφρως, ὥστε νὰ παραστῆ σύνθετον καὶ πονηρὸν τι βλέμμα περιφρονήσεως πρὸς τὸν τὸ πάλα εἰς αὐτὴν ἐπιφωνοῦντα τὸ πολυθρύλλητον: «Βεπικαλέω τοὶ τὴν ὄλην Μύλιτταν». Οὐκ ἀδὲ χάρις ἐπιπέχεται ἐπὶ τὸν λαίμῶν καὶ τὰ γυμνὰ στήθη! οὐκ ἀδὲ λεπτότης! διακρίνονται οἱ τένοντες, ὁ λάρυξ, καὶ τὰ λοιπὰ τοσοῦτον, ὥστε τοῦ φυσικοῦ κατ' οὐδὲν ἄλλο σχεδὸν ἀπολείπονται, ἢ διότι ἐν λίθῳ ἀποτετυπωμένα διατελοῦσιν ὅντα· ἐκατέρωθεν δὲ τοῦ λαίμου καταπίπτουσιν ἐκ τῆς κεφαλῆς ὀπισθεν τῶν νῶτων πρὸς τὰ στήθη κατὰ κλίσην σχεδὸν ταινίαι τινὲς ἢ μίτοι ἐξαρτώμενοι ἐκ τοῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς στεφάνου. Τοιαῦτα τις ἐν γένει ἢ κατασκευὴ τῆς προτομῆς ταύτης, ἢ ὅμοια σχεδὸν εὐρίσκειτ' ἐντετυγμισμένη ἀλλὰ μάκρον παραμεμρφωμένη, διὰ τὴν ἀμάθειαν τῶν τεκτόνων, ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ κ. Ἀναστασοπούλου παρὰ τὴν κλήμακα τὴν ἔνδον τῆς οἰκίας ἄγουσαν. Ἄλλ' ἐκ πάντων τούτων δύναται τις συναγαγεῖν τὸ συμπέρασμα, ὅτι τὰ ἐρείπια τοῦ ναοῦ ταῦτα οὐ τῇ Ἀθηνᾷ, ἀλλὰ τῇ Ἀφροδίτῃ μάλλον ἀποδοτέα, ὥστε δέον ἐπέχρυσεν, ἕως ἂν ἐπιστημονικῶς δι' ἀνασκαφῶν ἢ ἐπιστημονικῶς ἀλί-

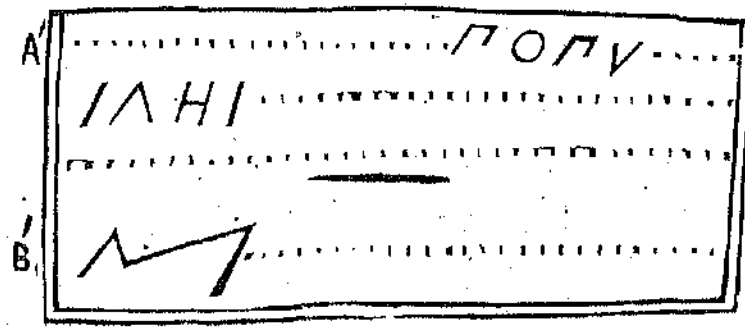
1) Περὶ βιβλ. Α', κεφ. 199.
 2) Περὶ ἐνθ' ἀνωτέρω.

θια ἐκ τοῦ ἐδάφους ἀνακηδήσῃ, ὅς ὁ διατελεῖ κατακεκαλυμμένη καὶ κατακεχωρημένη ἐπ' αἰῶνας τοσοῦτος.
 § δ'. Ἐν δὲ τῇ ἀκροπόλει τῶν μὲν Κυκλωπέων εὐρίσκονται πρὸς τὸ βορειοανατολικὸν αὐτῆς κατωφερὲς μέρος ἐρείπια, ἔχοντα πλάτος μὲν 4 μέτρων γαλλικῶν καὶ μῆκος 9. Ἀρχονται δὲ ἀπὸ τοῦ ἐπισημομένου βράχου καὶ ἐξικονοῦνται σήμερον μέχρι τινὸς σημείου, ἐφ' οὗ ἡ καταστροφὴ ἐπέξετεινε τὸν ἀμειλικτον αὐτῆς βράβαρον βραχίονα, ἐπαπειλοῦντα καὶ τὸ ὑπόλοιπον δυστυχῶς. Ἀνέχουσι δὲ ἀπὸ τῆς ἐπισημομένης τοῦ πρᾶντος ἐδάφους πρὸ μὲν ἐν μέτρων γαλλικῶν, πρὸ δὲ περισσώτερον καὶ ἀνήκουσαι εἰς τὴν Β' κλάσιν τῶν Πελασγικῶν τευχῶν¹⁾. Ταῦτα κατὰ πᾶσαν πιθανότητά εἰσι εἰς τὸ ὄνομα Ἀρκαδία τῇ ἀκροπόλει, ὅτι τὴν ἀποικίαν τῶν Ἀρκαδῶν ἐνταῦθα ἤγαγε. Τὸ δ' ὄνομα τοῦτο, καθὼς προεῖπομεν, συντηρεῖται ἕως σήμερον. Ἡ ἀποικία τοῦ Τριφύλου αὕτη εὐημερήσασα καὶ πολυάνθρωπος ἀποικιστῆσαι ἠναγκάσθη χρόνῳ προῖόντος καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἐν αὐτῇ προαγομένου νὰ κατέλθῃ τοῦ ἀποτόμου λόφου καὶ νὰ συναίση τὴν κἀτωθεν αὐτοῦ ἐν τῇ πεδιάδι πόλιν, ὅπως ἀπαντα τὰ ἐν Ἑλλάδι Πελασγικὰ φύλα ἐν τῇ παρ' αὐτοῖς προδῶ τοῦ πολιτισμοῦ ἐγκαταλιπόντα τὰς Ἀερίστας αὐτῶν κατήλθον εἰς τὰς κοιλάδας καὶ πεδιάδας, εἰς ὧν τὴν καλλιέργειαν ἐπεδῆθησαν, καὶ ἐθεμελίουν πόλεις συνεχόμενας ταῖς

Λαρίσσαις, ἢ ἀκροπόλεσιν αὐτῶν διὰ τῶν τευχῶν καὶ ἐπάλξεων χρησίων πρὸς ἐξασφάλειαν ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν ἀστυγαιτόνων ἢ καὶ ἄλλων ξένων ἐπιδρομῶν. Τοιαῦτα τεῖχη πολλὰ τῆς τῶν Κυκλωπέων μεταγενέστερα, δὴλα δὴ τῆς κλασικῆς λεγομένης ἐποχῆς, συνέθεον τὴν ἀκροπόλιν Ἀρκαδίαν μετὰ τῆς κἀτωθεν αὐτῆς κειμένης πόλεως Κυπαρισσίας· ἐρείπια δὲ τούτων σώζονται ἐν μὲν τῇ ἀκροπόλει πρὸς τὸ νότιον καὶ ἀνατολικὸν αὐτῆς, εἰς τὸ μέρος τοῦ νῦν κατεστραμμένου τουρκικοῦ φρουρίου, τὸ κείμενον παρὰ τῇ οἰκίᾳ τοῦ λεγομένου τῶρα Κωνσταντίνου Καστρινοῦ, ἐνθα σειραὶ ἐκ δώδεκα λίθων ἐκάστη, αἰτίνας ἄλλ' ἐπ' ἄλλων κείμεναι ἀποτελοῦσιν ἀρετὰ μέγα τεμάχιον τοῦ τεύχους τοῦ ἀρχαίου, τοῦ Ἑλληνικοῦ, κατὰ τὸ ἄχρονικὸν τοῦ Μερσῆς, ὡς ὀλομεν ἰδεῖ παρακατατόντες. Ἐπὶ τούτου ἔπειτα, ἐννοεῖται, κατὰ διαφόρους ἐποχάς, ἐκτίθησαν οἱ Ρωμαῖοι, οἱ Βυζαντινοί, οἱ Φράγκοι καὶ ἐπὶ τέλος καὶ οἱ Τούρκοι, τὸν ἕνα ἐκ τῶν τριῶν περιβόλων, τῶν περιζωνοῦντων τὴν ἀκροπόλιν. Ἐκαστος τῶν λίθων τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ τεύχους ἔχει σχῆμα παραλληλόγραμμον, καὶ τινων ἐξ αὐτῶν τὸ μὲν μῆκος τεσσάρων ἐστὶ μέτρων γαλλικῶν, τὸ δὲ πλάτος 1,64· ἄλλων δὲ τὸ μῆκος 1,38, καὶ τὸ πλάτος 1,80. Τὸ δὲ περιεργότερον, ὅτι εἰς τινὰς τῶν λίθων εἰσὶ καὶ μονογράμματα ἀρχαία, καὶ ἐπιγραφαὶ σχεδὸν τι ἐξηλεμμέναι ὑπὸ τε τῶν βροχῶν καὶ τῆς ἐπιδράσεως διαφόρων ἄλλων αἰτίων. Ταῦτα δὲ πάντα καὶ δι' ἐπιστημονικῶς λόγους καὶ χάριν περιεργείας περιγράφωμεν εἰς ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ ἀκροῦ τῆς γωνίας τοῦ τεύχους.

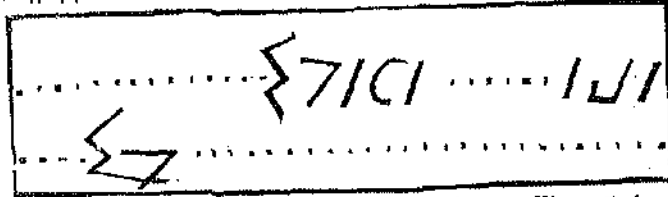
1) Ρόσα. Ἐγγερ. Ἀρχαιολογ. τῶν Τεχνῶν, σελ. 88—Müller Ἀρχαιολογ. Τεχν. § 15—16.—Eub. Καστόρη «Περὶ τῆς ἀρχαίας κοινῆς τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὰς Ἱταλίας καὶ Ρωμαίους κτλ. σελ. 38—39 καὶ 116· ὕποσημ. 118 τῶν «Παραβολῶν» αὐτοῦ.

§ ε'. Ἐν τῇ Β' σειρᾷ τῶν λίθων εὐρίσκειται ἐφ' ἐνὸς τούτων τὸ στοιχεῖον Σ, καὶ ὑποκἀτωθεν ταύτης ἐν τῇ Γ' σειρᾷ πάλιν τὸ αὐτὸ Σ, κείμενον εἰς τὸν τέταρτον λίθον τῆς σειρᾶς. Ἐν δὲ τῇ Ε' δ' α' λίθος περιέχει τὸ στοιχεῖον Δ, ὃ δὲ γ' αὐτῆς λίθος δύο ἡμισέστους ἐπιγραφάς, οὕτως ἐχούσας:

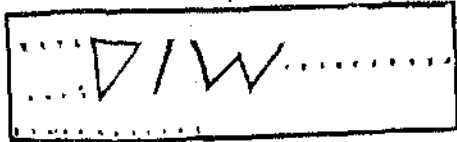

1) Περὶ βιβλ. Α', κεφ. 199.
 2) Περὶ ἐνθ' ἀνωτέρω.

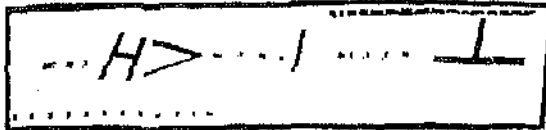
Υποκάντω ταύτης ἐν τῇ 5' σειρά 6 α' λίθος ἔχει τὸ στοιχεῖον γ' ἐπιγραφῆν, ἧς γράμματα τινὰ εἰσιν ἀντι-
στροφῶς μήπως τοῦτο βουστροφικόν τι εἶδος ἔστι γραφῆς; ἢ προέρχεται ἐξ ἀμαθείας τοῦ γλύπτου ἢ τοῦ τέκτονος; ἔχει δὲ ἔξωδον

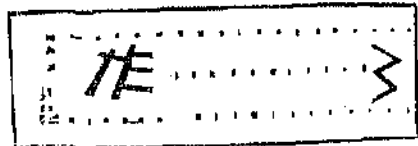
Σημειωτέον ὅμως ἐνταῦθα, ὅτι ἐν πολλαῖς λίθοις, διὰ τὴν ἀμάθειαν τῶν τεκτόνων (καὶ βεβαίως ἐν ἀγνώστῃ ἐποχῇ) ἀνεστραμμένοι, ἀντι-
α'. Ἐν τῇ 1' σειρά 6 α' λίθος περιέχει τὴν ἐξῆς ἀνάποδα τεθειμένην ἡμιτελῆ ἐπιγραφῆν

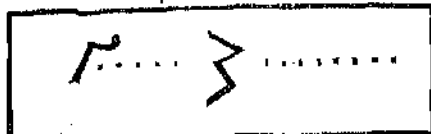
β'. Ἐν τῇ Δ' σειρά 6 δ' λίθος τήνδε

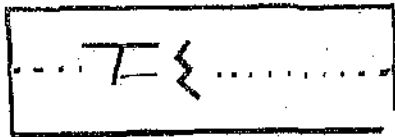
γ'. Ἐν τῇ Ε' σειρά ἐν τῷ ε' λίθῳ τάδε

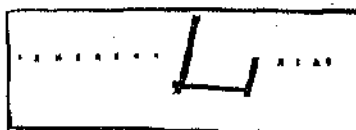
δ'. Ἐν τῇ 5' ἐν τῷ δ' λίθῳ

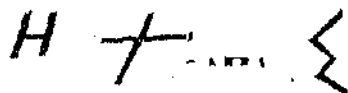
ε'. Ἐν τῇ Ζ' τάδε ἐν τῷ ε' λίθῳ τῆς σειράς

Καὶ ἐν τῷ ζ' λίθῳ τῆς αὐτῆς

Καὶ ἐν ἄλλοις λίθοις

Παρὰ δὲ τῇ λεγομένῃ Ἰάμπιζ λίθος τις περιέχει τάδε

Ταῦτα πάντα οὐδεὶς τῶν περιηγητῶν ἄχρι τοῦδε παρετήρησε· πρῶτος δ' ἐγὼ ἀνακαλύψας ὑπέδειξα ὕστερον τῷ σοφῷ φίλῳ μου Ἰσπανῷ, Σατουρνίνῳ Ξεμένε, ὡς καὶ τὰ ἐπιβληθῆναι εἰς τὸ βόρειον μέρος τῆς ἀκροπόλεως, ἐνῆα σά- ζονται τρεῖς σειραὶ λίθων τοῦ, ὡς εἴρηται, ἀρ- χαίου ἑλληνικοῦ περιβόλου, ἐν 4—5 λίθων ἐκάστη· διότι ἐκεῖνο τὸ μέρος ἔπαθε πλεῖτον τῶν ἄλλων, σχεδὸν καταστραφέν. Ἡ δὲ κα- ταστροφή ἐπιτείνεται καὶ νῦν ἀτυχῶς ὑπὸ τῶν τεκτόνων, ὁσιμέραι ἀποκομιζόντων ἐντεῦθεν λίθους εἰς τὴν πόλιν πρὸς οἰκοδομὴν οἰκιῶν, διότι οἱ ἀρμόδιοι ἔνεκα διαφόρων λόγων οὐ- δεμίαν παρατήρησιν ποιῶνται πρὸς αὐτοὺς οὐδὲ φροντίζουσιν ὅπως περὶ τῆς διασώσεως τῶν ἑρείπιων τούτων, τὸ σπουδότερον, ἔνεκα τῆς παχυλῆς περὶ τὰ τοιαῦτα ἀμαθείας αὐ- τῶν, τῶν ἐπαύτων δ' οὐκ ἤκουσαν, οὐδ' ἠ- βουλήθησαν συνέναι. Καὶ ἐν τοῖς λίθοις δὲ τῶν σειρῶν τοῦ βόρειου τούτου μέρους παρα- τηροῦνται τὰ στοιχεῖα Δ. Π. Ε. 1. Πλεῖστα δὲ ἄλλα καταστράφησαν βεβαίως κατὰ δια- φόρους καιρούς· διότι παρατηροῦμεν εἰς τὸν πρὸς ἀνατολὰς τῆς ἀκροπόλεως κείμενον με- ταγενέστερον προμαχώνα, ὅτι εἰσὶν ἐντετειχι- σμένοι πλεῖστοι ὅσοι λίθοι ἐκ τοῦ ἀρχαίου ἑλ- ληνικοῦ μετενηνεγμένοι, καὶ κατὰ μίμνησιν βε- βαίως τῶν ἀρχαίων κατὰ σειράν καὶ ἐκεῖ ἐνη- κοδομημένοι· ὡσαύτως καὶ εἰς τὸν μεσαῖον καὶ δυτικὸν προμαχῶνα. Οἱ τρεῖς δ' οὗτοι προμα- χῶνες ἢ δυνατοὶ πύργοι (tours) ὅμοῦ μὲ τοὺς τρεῖς περιβόλους ἀποκαθίστανον τὴν Ἀρκαδίαν ταύτην τῆς Τριφυλίας τοῖς ἐχθροῖς ἀπροσπί- λαστον καὶ ἀπρόβητον, καὶ τὴν κάτωθεν ταύ- τῆς κείμενην ἀρχαίαν Κυπαρισσίαν λίαν ἀχυρᾶν,

καὶ ἐπαμένως δυσάλωτον. Βλέπεν γὰρ κατέ- βαλλον, ὡς προείπομεν, τὰ τεῖχη ἐν συνεχεῖς πρὸς τὴν πόλιν, καὶ τῆς μὲν δεξιᾶς τῆ κα- τῶντι πλευρῆς πρὸς τὸ βόρειον κατὰ τὰ Κυ- κλώπεια ἦν ἡ γραμμὴ τῆς διουθύνσεως (ἧς ὅμως οὐδὲν ἔχνος ἐναπολείπεται) πρὸς τὸν κά- τωθεν τοῦ λόφου κείμενον σήμερον καὶ τὸν ἀγίου Νικολάου παρὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν πρὸς τὰς κώμας τοῦ δήμου Λύλωνος, περὶ οὗ ἐν τοῖς ἐμπροσθεν εἶπομεν ὀλίγα τινὰ· τῆς δ' ἀριστερᾶς πλευρῆς σῶζονται ἔχνη κάτωθεν τῆς οἰκίας τοῦ κ. Αεωνίδα Παππαντιανοπού- λου εἰς παρακειμένην ἀδελήν, καὶ ἐκείθεν εἰς τὴν παρὰ τὸν καὶ τῆς Παναγίας εὐρισκαμέ- νην οἰκίαν τοῦ ἐπισκόπου Τριφυλίας καὶ οὕτω διὰ πολλῶν οἰκιῶν διεικνούμενα (εἰς ἃν τὰ κα- τῶντι ἀναφέρονται ἔχνη τοῦ ἀρχαίου τεύχους καθαρῶς διακρινόμενα) φθάνουσι μέχρι τῆς γε- φύρας, ἣν νεωστὶ κατασκευάσαν ἐπὶ τοῦ κατερ- χομένου διὰ τῆς σημερινῆς πόλεως μικροῦ χει- μάριου. Ποῦ δὲ ἦναῦντο μετὰ τῶν τῆς κάτω ἀρχαίας πόλεως τευχῶν, ἀκριβῶς δὲν δύνα- ται πρὸς νῦν εἶρεση.

§ 5'. Περὶ τῶν ἀρχαίων τούτων τευχῶν τῆς ἀκροπόλεως ἀναγινώσκωμεν παρὰ τῷ σοφῷ Γάλλῳ Buchon, καὶ ἰδίᾳ παρὰ τῷ ὑπ' αὐ- τοῦ ἐκδοθέντι *Le livre de la Conquete de la princée de la Morée* τάδε: et puis ordina sa gent; et se parti de Calamate; et s'en alla tout droit à l'Arcadie, et quant il fut là, si fist assiegier le chastel de toutes parts et à lendemain si le fist assaillir. si avint que de présent printent le bourc, mais le donjon ne porrent il mie prendre de assaut, pour ce qu'il estoit assis sur une pierre bire et a voit une bone tour dessus, de *l'ouvre des Jaïans*1.

1 Ἢ σημαίνουσι τὰ γράμματα ταῦτα, καὶ διὰ τοῦτον σκοπὸν ἐνεχαράχθησαν εἰς τοὺς λίθους, ἐν ἡδυ- νήθην νὰ μαντεύσω, οὗ δ' φίλος μου κ. Σατουρνίνος Ξεμένε, ὁ δόκτωρ τοῦ ἐν Μαδρίτῃ Πανεπιστημίου, μετ' οὗ ἐν ἀκριβεῖ παρατηρήσαμεν τὰ τε μνησθέντα καὶ τὰς ἐπιγραφάς. Αἱ εἰκαστικαὶ σήμερον, ἐν τῇ νῦν ἀταύτῃ ἐπιστάτῃ, θεοκάν τι ἐπιγράψου- σης (positive), ἔχασαν εἰς φεῖ τὴν ἀξίαν των.

1) Recherches historiques sur la prin- cipauté Française de Morée et ses hautes Baronnies. le livre de la Conquete de la princée de la Morée. et. et. tom. prem. pag. 43—44. edition Paris, 1845. Par Buchon. et.

Υποσημειώ δ' ο αυτός και τὰ ἐξῆς: *Oeuvre des Hellènes, regardés comme des créants Cronique Métrique l'appelle en effet œuvre des hellènes*

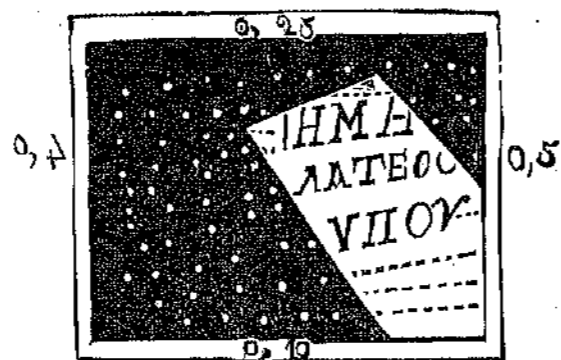
εἶχαν και πύργον δυνατόν ἀπὸ γὰρ τῶν Ἑλλήνων.

elle exist encore¹. Ἐταῦθα παρατηροῦμεν, ὅτι τὸ Χρονικὸν πολλὴ ὀφείδει τὰ ἀρχαία τείχη θεωρεῖ τῶν Ἑλλήνων ἔργον τῶν ἀρχαίων, ὅπως και πράγματι ἔργον αὐτῶν ἔστιν, ὡς ἀποδεικνύεται τοῦτο ἐκ τε τῆς κατασκευῆς ἐν συνόλῳ, τοῦ τρόπου δηλαδὴ τοῦ οἰκοδομεῖν, ἐκ τοῦ σχήματος αὐτῶν, και, τὸ κυριώτερον, ἐκ τοῦ σχήματος τῶν παρ' αὐτοῖς διασωθέντων μονογραμμάτων, καθὼς και ἐκ τῶν ἡμισοθεσμένων ἐπιγραφῶν, ὧν ἡ παλαιολογία ὑπερβαίνει σχήματα γραμμάτων τῆς Δ' π. Χ. ἑκατονταετηρίδος, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην. Ἄλλ' ἐν τῇ *Conquete* θεωροῦνται ἔργα τῶν Γιγάντων ταῦτα, ἥτοι ἀνθρώπων κατὰ πολλὴν ὑπερέχων τότε ἀνάστημα, τὴν τε ρωμαλεότητα τοῦ σώματος και τὰ λοιπὰ προτερήματα. Περὶ τούτων ἐπραγματεύσατο ὁ μέγας φυσικὸς Buffon ἐν τῇ εἰσελθ. αὐτοῦ Φυσικῇ Ἱστορίᾳ· μετέφρασε δὲ τὸ μέρος τοῦτο εἰς τὴν καθ' ἡμῶν ἑλληνικὴν ὁ ἐκ Ζαγορίου τῆς Ἡπείρου καταγόμενος Διονύσιος, και ἐδημοσίευσεν εἰς τὸν «Λόγιον Ἑρμῆν» τῆς Βιέννης². Τὰς δὲ μετὰ ταῦτα ἐρεῖνας τῆς ἐπιστήμης περὶ τούτων³, περὶ τῶν

ὁσίων αὐτῶν και τῶν ὑπερμαγέθων τάφων, δύναται ὁ ἐπιστήμων νὰ ἴδῃ εἰς τὰ ἀπὸ Κυβιέρου και ἐρεξῆς δημοσιευθέντα ἐπιστημονικὰ συγγράμματα· ὅποιαν δὲ ιδέαν περὶ Γιγάντων κατὰ τε τὸν Μεσαιῶνα και εἰς τοὺς μετέπειτα χρόνους εἶχεν ὁ ἑλληνικὸς λαός, και πῶς συγγίει τούτους μετὰ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, δύναται νὰ λάβῃ τὰς ἀναγκαίους πληροφορίας περὶ τούτων ἀπάντων ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ εὐπαιδευτοῦ φίλου μου, κ. Ν. Γ. Πολίτου, «Μελέτης ἐπὶ τοῦ βίου τῶν Νεωτέρων Ἑλλήνων», εἰς ὃ και παραπέμπεται ὁ φιλομαθής¹. Ἄλλ' ἡμεῖς ἤδη κεντῶντες τὸν πῶλον ἐπὶ τὴν νύσσαν, τὸ δὴ λεγόμενον, ἴδωμεν και τὰ λοιπὰ ἡμέτερα *Monumenta* τῆς Κυπριασίας.

§ ζ'. Καὶ παρὰ μὲν τῷ κ. Δημητριάδῃ, γραμματεῖ τῆς δημαρχίας Κυπριασίας, ἔστι τὸ ἡμισὸ ἀρχαίως κεραλῆς εὑρεθὲν ἐν τῇ κάτω πόλει· ἀλλ' ἀτυχῶς, ἐπειδὴ ἦν ἐσχιμαμένη κατὰ κάθετον ἐκ τοῦ μετώπου πρὸς τὴν ρίνα, δὲν δύναται τις νὰ συλλάβῃ εὐκαρῆ τινα ιδέαν περὶ αὐτοῦ· παρὰ δὲ τῷ κ. Λεωνίδῃ Παπαντωνιοπούλῳ, ἐσαγγελέως ἄλλοτε τῶν ἐφετῶν, ὑπάρχουσι τὰ ἐξῆς:

α'. Ἡ ἐπιγραφή ἤδε, εὑρεθεῖσα ὡσαύτως ἐν τῇ κάτω πόλει.

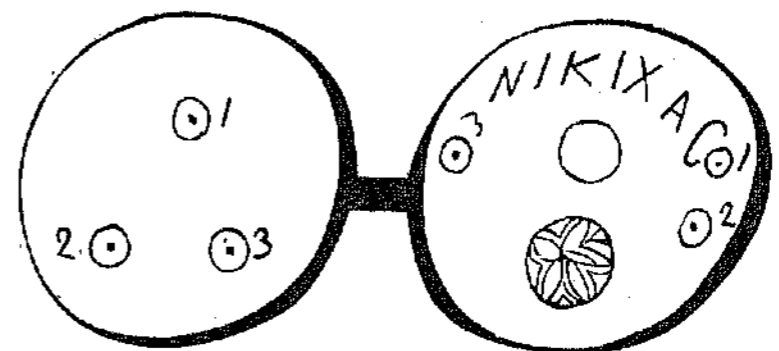

1) Voy. mon voyage en Morée. Buchon et. et.—Cyparis.
2) Ἰδε Ἀγγ. Ἑρμ. φυλλάδ. ε', σελ. 167, 5 μαρτίου 1819, ἔδ. Βιέννης.
3) Cuvier, not. ad Plin. hist. natur. VII. C. XVI. t. III. pag. 88. collect. le Maire id., rechere. sur les ossements fossiles. t. p. et suiv. id. hist. des sciences naturel. t. p. geog. de Saint-hilaire hist. de l'anomal de l'organ. A. Maury, essai sur les légendes

pieuses. p. 148—149. Not-péques, hist. et phénom du volcan et des phénom. volcaniq. de Santorin. p. 83. et. et. et. Ἐκ δὲ τῶν εἰς τὴν καθ' ἡμῶν ἑλληνικ. μεταφράσεων ἴδε Φλουράνης «Περὶ ποσῶν τῆς ζωῆς ἐπὶ τῆς σφαίρας» ὑπὸ Α. Βουδύρη, ἐν Κωνσταντιπόλει, 1800.—και Δ. Πετρούλια, ἐπισκόπου «Λόγιον ἐν λίθῳ», ἐκ τοῦ ἀγγλικῶν ἐν Ἀθήναις κτλ.
1) Ν. Γ. Πολίτου, Νεσελ. Μυθολογ. τόμ. α' μέρος 6'. σελ. 501—521.

Ἄλλ' ὡς παρατηροῦμεν, ἐξ αὐτῆς τῆς ἀτελοῦς ἐπιγραφῆς οὐδὲν δύναται τις νὰ ἐξαγάγῃ.

β'. Βογαλετὸν τι (ι) στρογγύλον ὡς ἐξῆς.

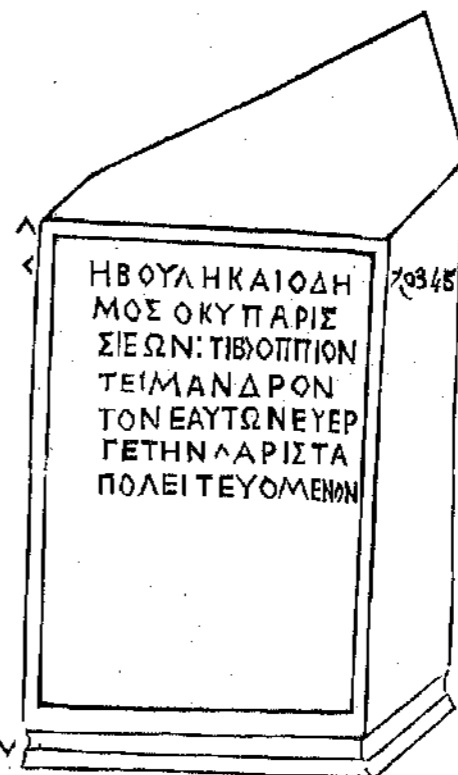

Και τοῦτο ὡσαύτως εὑρέθη ἐν τῇ κάτω πόλει· ἀλλὰ πρὸς τί ἐν χρήσει ἦν και μέλιστα γυναικεῖα; διότι τὸ ὄνομα Νικίχα γυναικεῖον φαίνεται ὄν, και καθ' ὅ τοιοῦτον ὑποδεικνύει, τῷ σχήματι τοῦ ἐργαλείου συνδυαζόμενον, ἱστορικῶν εἶναι· εἰς τούτου δὲ τοῦ ἐπιθανολογήματος τὴν παραδοχὴν οὐκ ὀλίγον

συντελοῦσι και αἱ ἐνυπάρχουσαι τρεῖς ὀκταὶ ἐν αὐτῇ και τι κόσμημα κατὰ τὸ ἀνωτέρω παρατεθὲν ἱστογράφημα αὐτοῦ· αἱ ἐπαύοντες ἀποφανθήτωσαν. Ἡμεῖς μόνον ἐνταῦθα σημεῖοῦμεν, ὅτι τὸ μνημεῖον (*Monument*) ἔστι ρωμαϊκῶν χρόνων, ὡς και ἡ ἀνωτέρω παρατεθεῖσα ἀτελεστάτη ἐπιγραφή.

Ἐντελῆ δὲ τοιαύτην, ἀφορῶσαν τὴν Κυπριασίαν, ἔσχε τὴν καλωσύνην νὰ μοι ἀποστείλῃ ἐκ τῶν Ὀλυμπίων ὁ φίλος μου κ. Δημητριάδης ὁ ἐκεῖ ἐφορος τῶν ὑπὸ τῶν Γερμανῶν, ὡς γνωστόν, ἀνακαλυφθεισῶν ἐν τῇ Ἄλτει ἀρχαιοτήτων. Ἔστι δὲ ἡ ἀπάναντι.

Ἐπὶ μαρμαρέου λίθου Πεντελῆσιου μετὰ βίας προεξεχούσης ἐπιφανείας ἔστι, μοῖ ἔγραψεν ὁ κ. Δημητριάδης. Πᾶς τις ἐνταῦθα παρατηρεῖ, ὅτι ἡ ἐπιγραφή ἀνάγεται εἰς τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους, καθ' οὓς οἱ Κυπριασιεῖς ἐ-

τήμησαν τὸν διοικητὴν αὐτῶν Τιβέριον Ὀππιον διὰ τὴν ἀριστήν αὐτοῦ πολιτείαν ἀναθιέντες ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς τῷ περιαλήτῳ κτλ. κτλ.

Και τοσαῦτα μὲν περὶ τῶν ἐν Κυπριασίᾳ ἀνακαλυφθεισῶν ἤδη τὸ πρῶτον ἐπιγραφῶν και μνημείων εἴπωμεν δὲ και τινα περὶ τῆς ἱστορίας τῆς πόλεως ταύτης ἐν συνόψει.

Ἡ Βουλὴ και ὁ ἄσμος ὁ Κυπριασίων: Τις. Ὀππιον Τειμανδρον, τὸν ἑαυτῶν εὐεργέτην, ἀριστὰ πολιτευσάμενον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τῆς ἱστορίας τῆς πόλεως Κυπαρισσίας ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων μέχρι τῶν νεωτέρων.

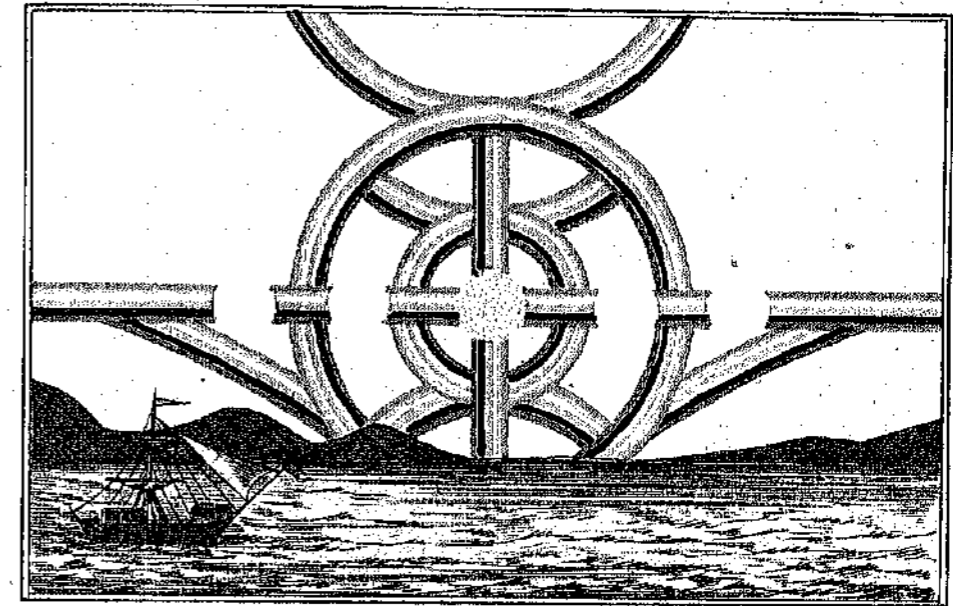
§ α'. Ἐν γένει ὀλίγα γινώσκωμεν ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς Κυπαρισσίας: διότι ἡ πόλις αὕτη ἱστορικῶς δὲν ἔχει τοιαύτην ἀξίαν, ὡς παρὰ κτήνηται ἄλλαι ἄποροι αὐτῇ πόλεις, ὡς παρὰ δειγματος χάριν ἡ Ἰθάκη, ἡ Ἥλις κλπ. Ἡ Κυπαρισσία κατὰ διαφόρους ἐποχὰς καὶ αἰῶνας ἐκ διαλειμμάτων μακρῶν ἀναφαίνεται ἐν τῇ ἱστορίᾳ δρωσά, καὶ τοῦτο ἐπιχωρίως, οὐχὶ δ' εἰς ἕναν χώραν ἀπαξ μόνον παρηκολούθησεν ἔξω τῆς Ἑλλάδος τῷ λοιπῷ ἑλληνικῷ κόσμῳ ἐπὶ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Ὅμηρος¹⁾, ἄλλοτε δ' αὐδέποτε, καθ' ἕσπον

1) Ὅμηρ. Ἰλιάδ. Β. 593.

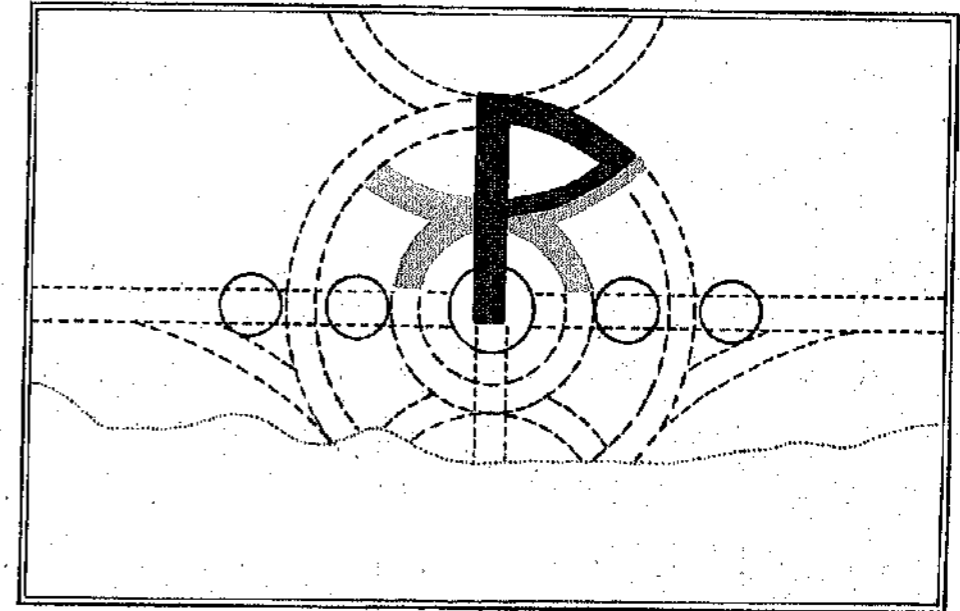
ἐμοὶ τοῦλάχιστον γνωστόν: ὥστε ἡ ἱστορία τῆς πόλεως περιφύεται εἰς τὰ πρὸς συντήρησιν τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ διάσωσιν τῆς αὐτονομίας αὐτῆς, ἣν πολλοὶ ἐπιβουλεύσαντο εἰς τὴν Πύλαι, Ἀρκάδες καὶ Μεσσήνιοι ἐπὶ διαφόροις προσάσειν, ὡς εἶδομεν ἐν τοῖς ἐμπροσθεν δευτέρᾳ δὲ περιστασίαις, καθ' ἣν οἱ Κυπαρισσιῆς ἐδειξαν γενικώτερα φρονήματα, εἶναι, ὅτε ἐξήλθον τῆς πόλεως πανδημὴ εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Ἀδελῶνος καὶ ἐκώλυσαν τὸν στρατηγὸν τοῦ Γ' Φιλίππου, βασιλέως τῆς Μακεδονίας, τὸν Πυρραῖον, ἵνα εἰσβάλῃ εἰς τὴν Μεσσηνίαν, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πολυβίου¹⁾.

ΣΗΜ. Σύντ. ἐπιτρ. Παραλείπεται τὸ τέλος.

1) Πολυβ. Ἱστ. Β', σελ. 152. ἔκδοσις Ἀθην. 1878.

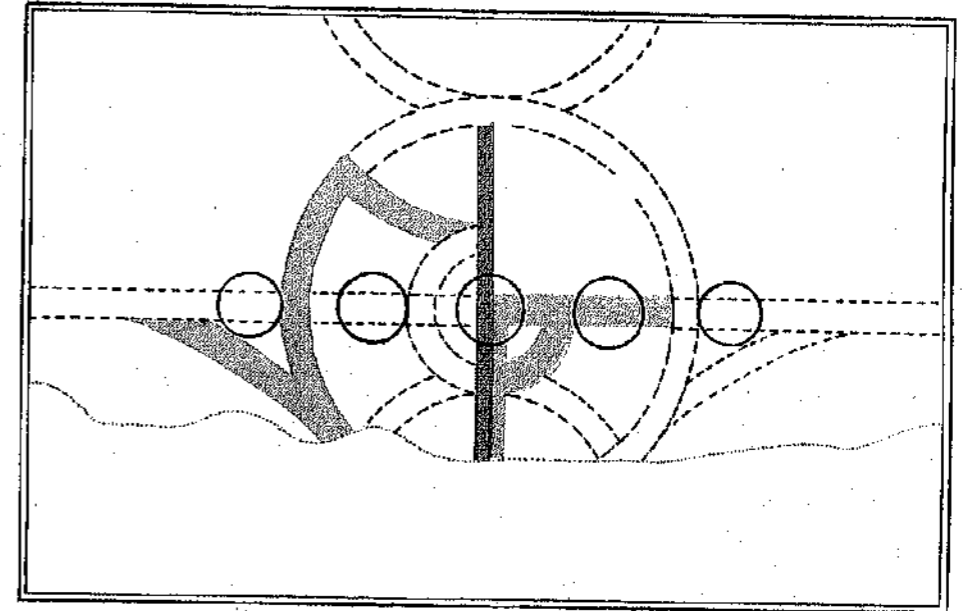

(Σχ. 1)

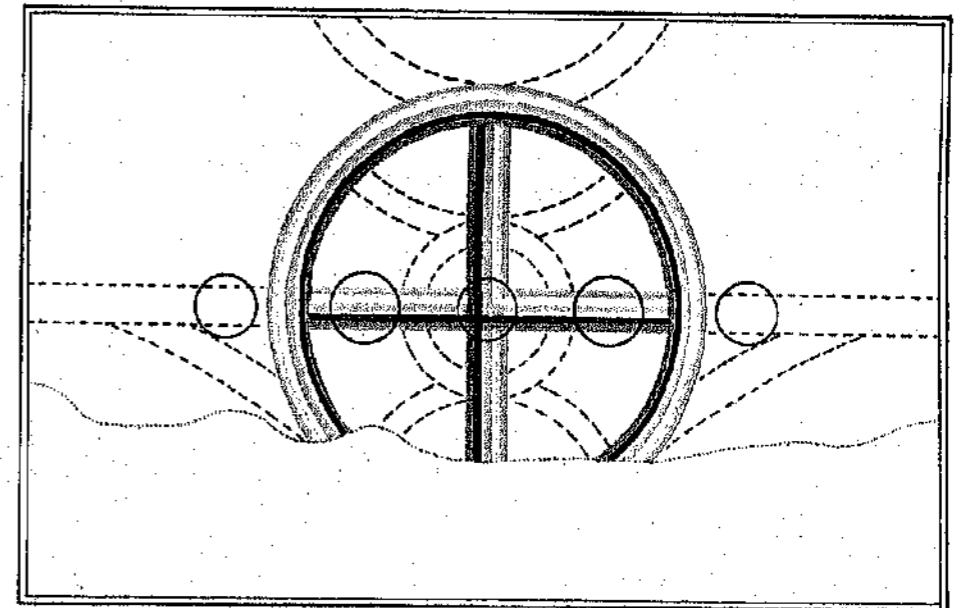
● ●
XP

(2x.5)

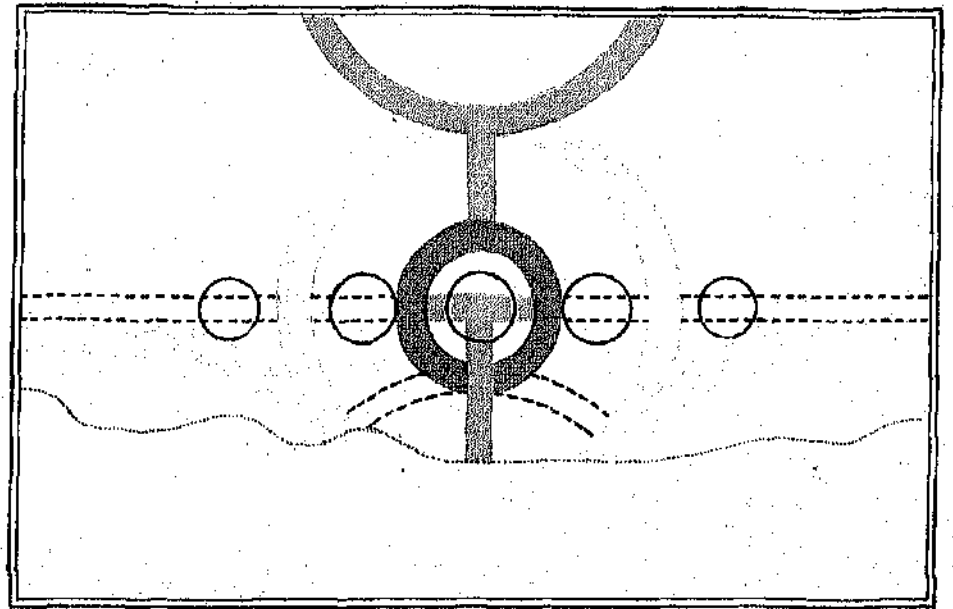

(Ex. 3)

• • •
NIKA

(Ex. 4)

(Fig. 2)

ΤΟΥΤΩ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΩ, ΤΩ ΜΕΓΑΛΩ,

ΣΗΜΕΙΟΥ

ΚΑΙ ΤΟΥ ΝΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΤΥΜΟΥ ΤΗΣ ΛΕΞΕΩΣ

ΛΑΒΑΡΟΝ.

('Ανεγνώσθη εν τῇ FNB' συνεδριάσει)

Α'

Τῶν γραφάντων περὶ τοῦ ἐπιφανέντος Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου σημείου Ἐδσέβιος ὁ Παμφίλου ἀξιολογώτερος, ὅτι κατὰ τοὺς αὐτοῦ τῷ βασιλεὶ χρόνους ἐγένετο καὶ παρ' αὐτοῦ ἀκούσας ἐπίθετο τὰ περὶ τῆς ὕψους. Οὗτος μὲν οὖν τὸ φάσμα Θεοσημίαν σαφῶς καλεῖ. Τῶν δὲ πραγματευσαμένων περὶ τοῦ σήματος, ὁ Λάβαρον ἐπὶ Κωνσταντίνου ὄνομα ἔσχε, Δουκάγγιος μακρογραφεῖ ἐν τῇ περὶ νομισμάτων τῶν αὐτοκρατόρων Κωνσταντινουπόλεως συγγραφῇ φησὶ δὲ τὸ μὲν Λάβαρον σημαίαν εἶναι βαρβαρικὴν, περὶ δὲ τοῦ ὀνόματος μάτην εἰκοτολογεῖν τοὺς πρὸ αὐτοῦ καὶ ἐπ' αὐτοῦ γράφοντας.

Β'

Τῶν καθ' ἡμέρας δ' ἱστορικῶν οἱ πάντες, τὰ ὑπὸ Ἐδσέβιου μνημονευόμενα ἀπλῶς ἀναγράφοντες, Θεοσημίαν μὲν καὶ αὐτοὶ καλοῦσι τὸ φάσμα, οὐδὲν δέ, τὸ γ' ἐπ' αὐτοῦ, προστιθεῖσι τοῖς ὑπὸ Δουκαγγίου¹ καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ γραφεῖσι περὶ τῆς λέξεως Λάβαρον.

1) Ἐδσέβιου τοῦ Παμφίλου, εἰς τὸν βίον τοῦ μακαρίου Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως λόγος α'.

2) *De imperatorum Constantinopolitanorum seu inferioris aevi vel imperii uti vocant numismatibus, dissertatio Caroli Du Fresnoy D. Du Cange. § XX.* «Sed praesertim ita apellatum (labarum) sub Constantino magno vexillum, in quo Christianae religionis initiatum, Christi monogramma describi curavit, quod tunc aliorum tumidiorum caeteris pretiosius et sanctius haberi, imperatorem semper praecedere, a militibus adorari, et in processibus

Γ'

Οἰόμενος οὖν πολλοὺ ἄξιον εἶναι τὰ περὶ τῶν ἀπορουμένων τούτων ἐξηγήσασθαι, τῇ τε μελέτῃ προσεκκρίτερον καὶ ταῖς φιλοπονεῖαις

a fortioribus exercitiis militibus ambiri et stipari praecipit, uti narrant scriptores ecclesiastici; quos quidem milites esse eos plerique autumant, hos praepositos laborum vocat codex Theodosianus, quum quod labarum Ambrosius, Prudentius et alii, laborum appellant Sozomenus. *Glossae veteris* apud Turnebum, *Acta secundae Synodi Nicaenae* et *Aldhelmus*. Quum igitur labarum vexillum barbaricum fuerit, quod indicare videntur nummi, *frusta de eius nomenclatura hauriantur viri pereruditi, qui de signo hoc militari tam multa commentati sunt, et isce dequisitionibus taedeat immorari*. Τούτ' ἔστι: «Μάλιστα δ' οὕτως ἐκλήθη ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου ἢ σημαία, ἐν ἣ, ὅτε κατηγήθη αὐτὸς εἰς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν, ἐπεκλήθη βίας ἐγγραφήσεται τὸ τοῦ Χριστοῦ μονόγραμμα, ὅπερ τιμιώτερον καὶ ἱερώτερον τῶν ἄλλων ὑπολαμβάνειν ἐπέταξεν, φέροντε προηγέσθαι τὸ αὐτοκράτορος, ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν λατρεύεσθαι, ὑπὸ τῶν γενναίων τοῦ στρατοῦ στρατιωτῶν περικυκλῶσθαι καὶ περιστοιχίζεσθαι, καθ' ἡ δὲ διδασκῶσι οἱ ἐκκλησιαστικῶι συγγραφῆς. Οὗ δὲ στρατιώτας εἶναι οἱ πλείους λέγουσι, τούτους προσημαίνοντες τοῦ Λαβάρου ἀπικαλεῖ ὁ Θεοδοσιανὸς κώδικξ, ὅ,τι γὰρ Λάβαρον ὀνομάζουσι Ἀμβρόσιος, Πрудέντιος καὶ ἄλλοι, Λάβαρον καλοῦσι Σωζόμενος, τὰ ρησιμώματα τὰ ἀρχαῖα παρὰ Τυρνεῖου, τὰ Πρακτικὰ τῆς δευτέρας ἐν Νικαίᾳ Συνόδου καὶ ὁ Ἀλδελμος. Τὸ μὲν οὖν Λάβαρον ἦν σημεῖον βαρβαρικόν, ὅπερ τὰ νομίσματα φαίνονται μνηνόντα· μάτην δὲ περὶ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ εἰκοτολογεῖν ἀνδρες πεπεισμένοι, οἱ περὶ τοῦτοῦ τοῦ στρατιωτικοῦ σήματος τοσοῦτον πολὺ ἐπενόησαν, ὥστε σικχαίνεσθαι καὶ ἐνδιακρίβειν ταῦτ' ἐξηγήσει ταύταις».

προσώδρουον, σκοπῶν ὅτι τε εἴη τὸ Κωνσταν-
τίνῳ ἐπιφανὲν σημεῖον καὶ ὅστις ὁ νοῦς καὶ
τὸ ἔπιμον τῆς λέξεως **Λάβαροι**. Ὅσα δ' ἔμοι
περιέγονεν ἐκ τῆς μελέτης, κεφάλαια γράψας
τοῖς τῶν βασιλικῶν Ἀκαδημιῶν φιλοσόφοις
ἐγγειρέτω.

Δ'

Ὁ μὲν οὖν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας
πατήρ, τὰ περὶ Θεοσημίας ἱστορῶν, λέγει τάδε:
Ἄμφι μεσημβρινῆς ἡλίου ὥρας, ἥδη τῆς ἡμέ-
ρας ἀποκλινοῦσας, αὐτοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν ἔφα
(Κωνσταντίνος) ἐν αὐτῷ οὐρανῷ ὑπερκειμένον
τοῦ ἡλίου σταυροῦ τράκιον, ἐκ φωτὸς συνιστά-
μανον, **ΓΡΑΦΗΝ ΤΕ ΛΥΤΩ ΣΥΝΗΦΘΑΙ**, λέ-
γουσαν, **ΤΟΥΤΩ ΝΙΚΑ**. Θάμβος δ' ἐπὶ
τῷ θεάματι κρατῆσαι τὸ στρατιωτικὸν ἄπαν,
ὃ δ' ἤ, στελλομένῳ ποι πορείαν, συνέπετό τε
καὶ θεορῶν ἐγένετο θαύματος.

Ε'

Ὡς δὲ τῶν μετεωρολόγων καὶ τῶν ἀερο-
ναυτῶν φασὶν οἱ περιώνυμοι, τοῦ περιέχοντος
αἱ ἄνω χῶραι ὀμβλῶν πληροῦνται ἐστὶν ὅτε,
ὡς μικρὰ πάγου πολυεδρικὰ καὶ διασυγῆ
συνίστησι σωματία. Ἐγγυτέρω ὄντος τοῦ ἡλίου
ἢ καὶ τῆς σελήνης τοῦ ὄρζοντος καὶ τῶν
ἀκτίνων διαπερασῶν τὰ διατιθέμενα καθέτως
ἐν εὐδίᾳ τοιαυτὰ σωματία, μορφοῦνται τὸ με-
τεωρολογικὸν φαινόμενον, ᾧ ὄνομα παρήλιου
ἢ καὶ παρασελήνης, τοῦτ' ἐστὶν ἄλλῳ ποι-
κίλοχρῶσι περὶ τὸν ἡλίον ἢ τὴν σελήνην, δύο
καὶ ἑσθ' ὅτε τρεῖς. Τούτων τῶν ἄλων ἢ ἐλάσσων
μὲν τριῶν καὶ εἰκοσι μοιρῶν ἔχει διάμετρον,
ἢ δ' ἔξω ταύτης ἔξ καὶ τεσσαράκοντα, ἐννεὰ
δὲ καὶ ἐνεήκοντα ἢ μεζῶν. Ἐξωτέρω δὲ μίξις
ἐκάστης ἄλλῳ δίσκῳ ὁρῶνται φωτεινοὶ συγκα-
χυμένως τὸν ἀστέρα, τὸν ἡλίον ἢ τὴν σε-
λήνην, εἰκονίζοντες. Τέτρα δὲ συμμετρικὰ καλ-
λῶρα ἐπὶ τῶν ἄλων ἐστὶν ὅτε ἐπερείδεται
καθέτως ἢ καὶ κατὰ τὰ πλάγια.

ΣΤ'

Ταῦτ' οὖν τὰ τοῖς μετεωρολογῶσι περὶ
παρηλίων δεδομένα ἀνεγνωκῶς καὶ τὴν διά-
νοιαν εἰς τε τὴν ἄνω περικοπὴν ἐκ τοῦ λόγου
Εὐσεβίου ἐφρονηκῶς καὶ εἰς τὴν παρατιθέμενην
ἔμ' εἰκόνα τοῦ μετεωρικοῦ φαινομένου (Σχ. 1),
ἦνπερ, ἐν τῇ «περὶ μετεώρων» ἔργῳ Μαργολ-

λαίου καὶ Ζυρχέρου¹ εὐρών, ἀπεδεξάμεν, πέ-
παισμαι καὶ γνώμην ἀποφαίνομαι ἐμὴν, ὅτι
τὸ Κωνσταντίνῳ τῷ μεγάλῳ ἐπιφανὲν φάσμα
οὐδὲν ἦν ἕτερον ἢ παρήλιου. Καὶ ταύτην
δὲ γνώμην εὐθαρσῶς ἐξενεγκεῖν πειρώμαι καὶ
ἐπιχειρῶ, ἅτε δὴ οὐκ αὐθαίρετως τὴν κρίσιν
ποιησάμενος ἀλλὰ λελογισμένως τῇ τε πολλῇ
πειθόμενος πιθανότητι, ἀλλ' ἔμκα, ὅπερ κύριον,
ὄρων καὶ ἀποδεικνύς συμφωνοῦντας καὶ πολλὰ
τὰ κοινὰ ἔχοντας τοὺς Κωνσταντίνου λόγους
τῇ τῶν μετεωρολόγων περὶ παρηλίων γνώμῃ.
Ὁ μὲν γὰρ εἶπεν Εὐσεβίῳ τὴν Θεοσημίαν ἡδη
τῆς ἡμέρας ἀπικλινοῦσας ἐπιφανῆσθαι,
οἱ δὲ μετεωρολόγοι φασὶ τοὺς παρηλίους σχή-
ματιζέσθαι, ἐπὶ δὲ ἡλίου ἐγγυτέρω τοῦ ὄρζον-
τος γίνεσθαι, τοῦ πνεύματος ἡρεμοῦντος καὶ
τῆς ἀτμοσφαιρας πλιθοῦσας, καθέτως διακει-
μένων μικρῶν πολυεδρικῶν κρυστάλλων ὕδα-
τος πεπηγῶτος, ἐφ' ὧν αἱ ἡλίου προσπίπτουσιν
ἀκτίνες. Ὡς δὲ καὶ τὴν συνημέτην τῇ
σταυρῷ γραφὴν καὶ τὰ συμπλέκτως ἔχοντα
σχήματα καὶ στοιχεῖα, ἃ ἰδεῖν ἔφα Κωνσταν-
τίνος ἐν τῷ αὐτῷ ὀφθέντι φάσματι, ἐστὶν
ἀνευρεῖν καὶ τοῖς τῶν παρηλίων σχήμασι.

Ζ'

Ἐν τῇδε οὖν τῇ προκειμένῳ μετεωρολογικῷ
σχήματι διαφαίνεται ἐν ψηλασθητῇ μὲν ἀλλ'
ἔμκα καὶ ἀποχρώντως διασμιλευομένη καὶ ἐξο-
νυχίζομένη ἀναλύσει ἢ ὅλη ἐννεὰς τῶν συν-
θετικῶν τοῦ **ΤΟΥΤΩ ΝΙΚΑ** στοιχείων.

Καὶ τὸ μὲν ἀρχικὸν τῆς πρώτης λέξεως
γράμμα, τὸ **Τ**, εἴρηται σχηματιζόμενον ἐκ
τῆς ὄρζοντιοῦ τοῦ ἐλάσσονος κύκλου διαμέ-
τρου καὶ τῆς ἐπὶ ταύτην καθέτου ἀκτίνος
τοῦ μεζῶνος κύκλου κειμένης ἐν τῷ κάτω ἡμι-
κυκλίῳ. Τὸ δεύτερον, ἦτοι τὸ φωνῆεν **Ο**,
διαπαριστᾷ ὀλόκληρος ἢ τοῦ ἐλάσσονος κύ-
κλου περιφέρεια. Τὸ τρίτον, ἦτοι τὸ φωνῆεν
Υ, ἀνευρίσκειται ἐν τῷ ἀποτελούμενῳ σχή-
ματι ἐκ τοῦ τόξου τοῦ ἐφαπτομένου τοῦ
ἐλάσσονος κύκλου καὶ τῆς ἐν τῷ ἄνω ἡμι-
κυκλίῳ κειμένης ἀκτίνος τοῦ αὐτοῦ κύκλου.
Τὸ τέταρτον γράμμα, ἦτοι τὸ στοιχεῖον **Τ**,
χορηγεῖται ὑπὸ τοῦ τόξου τοῦ ἐφαπτομένου
τοῦ μεγάλου κύκλου καὶ τῆς ἐν τῷ ἄνω ἡμικυ-

1) Les Météores, par Marcollé et Zurcher, page 163—164. Quatrième édition. Paris. Librairie Hachette et Co. 1875.

κλίῳ κειμένης ἀκτίνος τοῦ μεζῶνος κύκλου.
Τὸ πέμπτον γράμμα, ἦτοι τὸ στοιχεῖον **Ω**,
παρέχει ἡμῖν ἢ ἑλλειπτικὸς πρὸς τὰ κάτω πε-
ριφέρεια τοῦ μεζῶνος κύκλου μετὰ τῶν ἐν δυσὶ
σημείοις ἐφαπτομένων τοῦ κάτω ἀτελοῦς ἡμι-
κυκλίου ἐκατέρωθεν δύο τόξων (Σχ. 2).

Τὸ δ' ἀρχικὸν τῆς δευτέρας λέξεως γράμ-
μα, ἦτοι τὸ **Ν**, δίδεται ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ
τοῦ κάτω ἀτελοῦς ἡμικυκλίου ἐφαπτομένου
τούτου τόξου, ἐκ μέρους τοῦ πρὸς τ' ἀρι-
στερὰ ἡμικυκλίου τοῦ μεζῶνος κύκλου καὶ
ἐκ τοῦ πρὸς τ' ἀριστερὰ ἡμισείας τοῦ τόξου
τοῦ πρὸς τὰ ἄνω ἐφαπτομένου τοῦ μικροῦ κύ-
κλου. Τὸ δεύτερον γράμμα, ἦτοι τὸ **Ι**, σχη-
ματίζει ἢ καθέτως διάμετρος τοῦ μεζῶνος κύ-
κλου. Τὸ τρίτον, ἦτοι τὸ **Κ**, διακρίνεται ἐν
τῷ παραγομένῳ σχήματι ἐκ τῆς ἐν τῷ ἄνω
ἡμικυκλίῳ κειμένης ἀκτίνος τοῦ μεζῶνος κύ-
κλου, ἐκ τοῦ πρὸς τὰ δεξιὰ κειμένου ἡμισείας
τοῦ τόξου τοῦ ἐφαπτομένου τοῦ μικροῦ κύκλου
καὶ τοῦ ἐν τῷ ἄνω μικροῦ ἡμικυκλίῳ πρὸς τὰ
δεξιὰ διασμιλευομένου τετάρτου τῆς ὅλης τοῦ
ἐλάσσονος κύκλου περιφέρειας. Τὸ δὲ τελικὸν
γράμμα, ἦτοι τὸ **Α**, ἐνορᾶται ἐν ἐκάστῳ κατὰ
προαίρεσιν σχήματι, ἀποτελουμένῳ ἐκ δύο δια-
δοχικῶς κειμένων καὶ ἐγγύς ἀλλήλων τοῦ μεζ-
ῶνος κύκλου ἀκτίνων καὶ τοῦ μεταξὺ ἐγκλεισ-
μένου τετάρτου τῆς περιφέρειας τοῦ ἐλάσσονος
κύκλου (Σχ. 3).

Η'

Ἐν τῇ συνόλῳ δὲ σταυροῦδὲι σχήματι τῶν
ἐπ' ἀλλήλας καθέτων δύο τοῦ μεζῶνος καθέ-
του κύκλου διαμέτρων καθορᾶται ὁ σταυρὸς,
ὃν ὁ Κωνσταντίνος εἶδε τοῦ ἡλίου ὑπερκει-
μενον καὶ ᾧ συνήπτο ἢ γραφὴ: **ΤΟΥΤΩ ΝΙΚΑ** (Σχ. 4).

Τῆς σωτηρίου δ' ἐπιγραφῆς τὸ σύμβολον, τὸ
τὸ Χριστοῦ παραδηλοῦντα ὄνομα δύο γράμμα-
τα, τὸ **Χ** σὺν τῷ κατὰ τὸ μεσαίτατον χια-
ζομένῳ **Ρ**, ἐστὶν ἰδεῖν ἐν τῇ προκειμένῃ τοῦ
μετεωρολογικοῦ φαινομένου εἰκόνη. Καὶ τὸ μὲν
Χ ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ ἄνω ἡμισείας τοῦ κύ-
κλου τῶν τριῶν καὶ εἰκοσι μοιρῶν καὶ τοῦ ἐπ'
αὐτοῦ ἐρειδομένου ἐφαπτομένου τόξου, τὸ δὲ
Ρ ἐκ τῆς καθέτου διαμέτρου τοῦ μεζῶνος κύ-
κλου, τοῦ ἐπὶ τὰ δεξιὰ ἡμισείας τοῦ ἐφαπτο-
μένου τόξου, τοῦ ἐρειδομένου ἐπὶ τοῦ κύκλου
τῶν τριῶν καὶ εἰκοσι μοιρῶν καὶ τοῦ μεταξὺ
τούτων τμήματος τῆς περιφέρειας τοῦ μεζῶνος
κύκλου (Σχ. 5). Τοῦτο τὸ σύμβολον τὸ με-
σον τοῦ στεφάνου τοῦ στρατιωτικοῦ σήματος

κατεκόσμη¹ καὶ τοῖς νομισμασι τῶν χρόνων
ἐκείνων ἐνεκαρῶσσοτο². Τοῦτ' ἔφα συμβόλιον τὸ
πρόσωπον κατεσφραγίζετο ὁ βασιλεὺς, καὶ τοῦτο
εἴωθε φέρειν κατὰ τοῦ χρόνου³.

Θ'

Οὐ μὲν δ' ἀλλὰ καὶ ὁ ἐπ' ἄκρῳ τῷ δόρατι
τοῦ βασιλικοῦ σήματος προστάγματι τοῦ Κων-
σταντίνου καταστραχηθεὶς στέφανος, ὁ ἐκ λί-
θων πολυτελῶν καὶ χρυσῷ συμπεπλεγμένος,
ἄλλο οὐδὲν ἀπέκασεν ἢ τὴν ἐτέραν τῶν ἐν
τοῖς παρηλίοις ὁρωμένων ποιικλοχρῶν ἄλων,
περὶ ὧν εἶρηται μαι ἐν τοῖς ἐμπροσθεν⁴.

Κ'

Ὅτω ταῖς γνώμας τῶν μετεωρολόγων τὰ
περὶ τῆς ὕψους Κωνσταντίνου ἀντεξετάξων, τὸ
ὑπερφύς ἀφελὼν, τὴν Θεοσημίαν σπουδῆν
μεγίστην ἐθέλων ἀποδειξάει οὕσαν μετεωρικὸν
φαινομένου, εἰκότως καὶ γὰρ ὅστις μὲν φρί-
κης, ὅσῳ δὲ ὀλίγου, ὅσῳ δὲ συμφορῶν τοῖς
πύλαι αἰτίος ἐγένετο ἢ ὄψις οὐρανίων φαινο-
μένων τε καὶ μετεώρων, ἄπαντες ἔσμεν δ' ἄπου.
Νῦν δ' ὅτε τῆς ἐπιστήμης ἢ λαμπρᾶς τὰ τῆς
ἀγνοίας σκότη διασκεδανῶσα πρὸδηλον καθέ-
σται τῶν τοῦ Διονίου νόμων τὸ αἰώνιον καὶ
τὴν θεοθεν ἐν κεχαραγμένη τροχῇ κίνησιν τῆς
φύσεως, νῦν ὅτε τὸ τοῦ λόγου φῶς γνῶμον
ἐποίησεν, ὅτι ἡ παντοδυναμία τῆς θεότητος
οὐτ' ἦν ποτε, οὐτ' ἐστὶν, ἀλλ' οὐτ' ἐστὶν ἢ θε-
ράπεινα τῶν ἰδεῶν καὶ ἀναγκῶν τῆς ἀνθρωπό-
τητας τῇ ἀνατροπῇ τῶν αἰώνιων νόμων, τῶν
ἀτοπωτάτων εἴη ἀν ἀβασανίστως ἀποδέξασθαι

1) Ἄνω δὲ, πρὸς ἄκρῳ τοῦ παντός, στέφανος ἐκ λί-
θων πολυτελῶν καὶ χρυσῷ συμπεπλεγμένος κατε-
στήρικτο, κατ' ὅσον τῆς σωτηρίου ἐπιγραφῆς τὸ σύμ-
βολον, δύο στοιχεῖα τοῦ Χριστοῦ παραδηλοῦντα
ὄνομα, διὰ τῶν πρώτων ὑπεστήμαιν χαρακτηρισμῶν,
χιαζομένου τοῦ **Ρ**, κατὰ τὸ μεσαίτα-
τον (Εὐσεβ. Λογ. α', Κεφ. ΑΑ').
2) Ταῦτά τε τῶν Χριστῶν τοῦ Θεοῦ σὺν παρ-
ρησίᾳ τῇ πάσῃ πρεσβύτων εἰς πάντας διετέλει μὴ
ἐγκαλυπτόμενος τὴν σωτήριον ἐπιγραφὴν· εὐνοί-
λογοῦμενος δ' ἐπὶ τῇ πραγματι, φανερὸν ἑαυτὸν
καθίστη, νῦν μὲν τὸ πρόσωπον τῆς σωτηρίας κατα-
σφραγίζομενος σημεῖον, νῦν δ' ἐναθευόμενος τῆ νι-
κητικῆ τροπαίῳ (Εὐσεβ. Λόγος γ', Κεφ. Β').
3) Ἄ δὲ κατὰ τοῦ χρόνου φέρειν εἴωθε καὶ τοῖς
μετὰ ταῦτα χρόνοις ὁ βασιλεὺς (Εὐσεβ. Λόγος α',
Κεφ. ΑΑ').
4) Εὐσεβ. Λογ. α', Κεφ. ΑΑ'.

καὶ τὰ περὶ τοῦ ὀφθέντος Κωνσταντίνου κατ' οὐρανὸν σημείου καὶ τὴν ὕψιν παραδέξασθαι θεοσημίαν.

ΙΑ'

Ἄλλ' ἰκανὰ ταῦτα. Νῦν δ' ἔτι περὶ τοῦ νοῦ καὶ τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως Λάβαρον τῆς πολλῆς πολλῶν ἀτόπων ἐτυμολογιῶν ἀφορμῆς εἰς δεῦρο παρασχούσης ἐξεῦρον, ταῦτα τῆ τῶν κριτῶν λυθὲν λῶθι ὑποβάλλω.

ΙΙΒ'

Ἐν κεφαλαίῳ εἰκοστῆ ἑννάτῳ τοῦ πρώτου λόγου εἰς τὸν βίον τοῦ μακαρίου Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου ἱστορεῖ τάδε: «Καὶ δὴ διαπορεῖν πρὸς ἑαυτὸν ἔλεγε (Κωνσταντίνος) τί ποτε εἶη τὸ φάσμα. Ἐνθυμουμένην δ' αὐτῆ καὶ ἐπὶ πολλῷ λογιζομένην, νῆξ ἔφηει καταλαβούσα· ἐνταῦθα δὲ ὑπνοῦντι αὐτῆ τὸν Χριστὸν τοῦ Θεοῦ σὺν τῷ φανέντῳ κατ' οὐρανὸν σημείῳ ὀρθῶναι τε καὶ ΠΑΡΑΚΛΕΤΟΥΣΑΣΘΑΙ, μίμημα ποιησάμενον τοῦ κατ' οὐρανὸν ὀφθέντος σημείου, τοῦτο πρὸς τὰς τῶν πολεμίων συμβολικῶς ἀλεξήματι χρῆσθαι».

ΙΙΓ'

Τούτῳ εὖν τὸν νοῦν προσέχων, γινώσκων δὲ τὴν παρακλήσειν ἐν προστακτικῇ ὡς τὰ πολλὰ δηλοῦσθαι ἐγγλίσαι, εὐκότως ταχέως εἶπαί, ὅτι αἱ παρὰ Χριστοῦ ὀφθέντος τῆ βασιλεῖ εἰρημένοι λόγοι ἐν προστακτικῇ ἐξηγήθησαν ταυτάτων δ' ἐμφαίνει καὶ ἡ τῶ σταυρῶ συννημένα λέξις ΝΙΚΑ. Ὁ γὰρ Χριστὸς ὡς Θεὸς καὶ Κύριος ἀξιοματικῶς φεῖ λαλῶν δεικνύεται, ὡς περ καὶ τῆς Εὐαγγελίου ἐμφαίνεται¹,

1) Ἐν τῆ κατὰ Ματθαίου Εὐαγγελίῳ, κεφ. Γ', 15. Δ', 10, 19. Ε', 12, 16, 24, 25, 29, 30, 37, 39, 41, 44. ΣΤ', 1, 2, 3, 6, 9, 10, 19, 20, 25, 26, 28, 33. Ζ', 1, 5, 7, 12, 13, 15, 23. Η', 3, 4—13, 22, 32. Θ', 2, 6 (ΑΡΩΝ ΣΟΤ ΤΗΝ ΚΑΙΝΗΝ), 9, 22, 24, 30, 31, 38. Ι', 6, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 16, 17, 23, 27, 28, 38. ΙΑ', 15, 16, 28, 29. ΙΒ', 13. ΙΓ', 9, 18, 30. ΙΔ', 16, 18, 27, 29. ΙΕ', 10, 14, 28. ΙΣΤ', 6, 23, 24 (Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἁρῆται τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθήτω μοι). ΙΖ', 7, 8, 18, 20, 27. ΙΗ', 8, 9, 10, 16, 17. ΙΘ', 7, 12, 14, 17, 18, 21, 22. ΚΑ', 2. ΚΒ', 21, 22. ΚΓ', 3. ΚΔ', 5, 6, 16, 17, 18, 20, 32, 33, 42, 43, 44. ΚΕ', 13.

ὁ Κωνσταντίνος ὁ μέγας μεμελετηκῶς ἦν ἔτε καὶ τὴν ἐλληνίδα φωνὴν εἰδὼς κατὰ τὴν Εὐσεβίου μαρτυρίαν². Καὶ οἱ τοῦ Θεοῦ δὲ ἱερεῖς, οὗς παρέδρους ἑαυτῆ Κωνσταντίνος κατεστήσατο³, καὶ οἱ τὰ τοῦ φάσματος καὶ περὶ τῆς ἐνοήρου οικονομίας ἐξηγήσαντο, οἱ πλείους, εἰ

ΚΣΤ', 18, 27, 28, 36, 38, 39, 41, 45, 46, 52. ΚΙΓ', 9, 10, 19.

Ἐν τῆ κατὰ Μάρκου Εὐαγγελίῳ, κεφ. Α', 15, 17, 26, 38, 42, 44. Β', 9 (Ἐγείραι καὶ ἄρῃ σου τὸν κρέββατον καὶ περιπάτει), 10, 11, 12, 14. Γ' 4, 5. Δ', 3, 21, 39. Ε', 8, 9, 19, 34, 35, 36, 37, 41, 42. ΣΤ', 11, 31, 37, 38, 51. Ζ', 14, 16, 27, 29, 35. Η', 15, 33, 34 (ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἁρῆται τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθήτω μοι). Θ', 10, 25, 26, 39, 45, 47. Ι', 14, 20, 21 (δεῦρο ἀκολουθεῖ μοι, ἄρας τὸν σταυρὸν), 52. ΙΑ', 2, 3, 23, 24, 25, 31. ΙΒ', 15, 17, 38. ΙΓ', 6, 7, 9, 11, 14, 15, 16, 17, 28, 29, 33, 37. ΙΔ', 6, 13, 14, 16, 22, 23, 32, 41, 42. ΙΕ', 45.

Ἐν τῆ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίῳ, κεφ. Δ', 8, 35. Ε', 4, 10, 13, 24, 25, 28. ΣΤ', 8, 9, 10, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 35, 36, 37, 38. Ζ', 14, 15, 22, 50. Η', 18, 39, 48, 50, 52, 55. Θ', 3, 4, 6, 13, 14, 15, 23 (Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἁρῆται τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἡμέραν καὶ ἀκολουθήτω μοι), 42, 44, 50, 54, 60. Ι', 3, 4, 6, 7, 9, 11, 20, 28, 37. ΙΑ', 9, 35. ΙΒ', 4, 4, 5, 7, 15, 22, 24, 27, 29, 31, 34, 36. ΚΒ', 8, 10, 17, 19, 32, 36, 37, 40, 46, 51. ΚΙΓ', 28, 34. ΚΔ', 39, 49.

Ἐν τῶ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίῳ, κεφ. Α', 40. Β', 7, 8, 16, 19. Δ', 7, 16, 17, 24, 35, 50. Ε', 14 (Ἐγείραι, ἄρον τὸν κρέββατόν σου καὶ περιπάτει), 28, 45. ΣΤ', 10, 12, 20, 27, 43, 44. Ζ', 8, 24, 37, 38. Η', 8, 11. Θ', 7. Ι', 37, 38. ΙΑ', 39, 43, 44. ΙΒ', 7, 35, 36. ΙΓ', 28. ΙΔ', 1, 2, 27, 28, 31. ΙΕ', 9, 20. ΙΣΤ', 24, 33. ΙΖ', 1, 5, 11, 17. ΙΗ', 8, 11. Κ', 17, 23, 27, 28. ΚΑ', 6, 10—11, 12, 15—16, 17, 18, 19, 22—23.

1) Καὶ αὐτὰς δ' ἴδη τὰς ἐνθάδε ἀναγνώσεις προσέχων ἡξίου (Εὐσεβίου λόγος α', κεφ. ΑΒ').
2) Πῶς τε πεινῶμενος τὰς πρὸς ἑκατὸν βουλίας, ἐλληρίζων τε τῆ φωνῇ, ὅτι μὴδὲ ταύτης ἀμαθῶς εἶγε, γλυκερὸς τις ἦν καὶ ἡδύς (Εὐσεβίου λόγος γ', κεφ. Π').
3) Κατὰ δὲ τὸν δηλωθέντα γρῶνον, τὴν παράδεικτον καταπλαγῆς ὄψιν, οὐδέτερον θεὸν ἢ τὸν ὀφθέντα δευμάσας σέβειν, τὸς τῶν αὐτῶ λόγων μύστας ἀνεκαλεῖτο καὶ τίς εἶη θεὸς αὐτῆς ἡρώτα, τίς τε ὁ τῆς ἀφείσεως ὄψεως τοῦ σημείου λόγος. Οἱ δὲ, τὸν μὲν εἶναι Θεὸν ἔφρασαν Θεὸν τοῦ ἐνός καὶ μόνου μονογενῆ, πάντα, τὸ δὲ σημεῖον τὸ φανὲν σύμβολον μὲν ἀθανασίας εἶναι, τρέπαιον δὲ ὑπάρχειν τῆς κατὰ τοῦ θανάτου νίκης, ἦν καὶ ἐπίστατό ποτε παρελθῶν ἐπὶ γῆς. Ἐβδόσκον τε τὰς τῆς παρόδου αἰτίας, τὸν ἀκριβῆ λόγον αὐτῆ τῆς κατ' ἀνθρώπους οικονομίας ὑποτιθέμενοι. Ὁ δὲ καὶ τούτοις μὲν ἀμαθητεύετο τοῖς λόγοις, θαῦμα δ' εἶγε τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῶ παραδόξως θεοφανείας συμβάλλων τε τὴν οὐράνῳ ὄψιν τῆ τῶν λεγόμενων ἐρμηνεία, τὴν δεικνύσαν

μὴ πάντες, Ἕλληνες, ἢ τῆ φωνῇ ἐλληρίζοντες ἦσαν, οὐδ' ἔστι τις ὁ ἀμφιβόλλων. Ὅσιόν τε τὸν Κορδοῦς ἐπίσκοπον, ἐν περὶ πολλοῦ ὁ βασιλεὺς ἐποιεῖτο, καὶ ἄλλους τῶν κατ' αὐτὸν καὶ πρὸ αὐτοῦ τῆς Δύσεως ἐπισκόπων εἰς Ἄνατολῆς τὸ γένος ἔλκειν, ὡς ἔστιν εἰκάσαι ἐκ τῶν ὀνομάζτων¹.

ΙΑ'

Ρῆδιον ἄρα ἐντέθεν νοήσαι, ὅτι ὁ καθ' ἑπνοῦς τῆ βασιλεῖ ἐπιστὰς Χριστὸς παρεκλείσατο χρῆσθαι ὡς ἀλεξήματι τῆ μίμημα τοῦ ἐπιφανέντος σημείου, τὰς δυοὶ προσφωνῶν αὐτὸν προστακτικαῖς ΛΑΒΕ-ΑΡΩΝ, αἷς προσθετέα καὶ ἡ ἐν τῷ σημείῳ ὑπάρχουσα ΝΙΚΑ². Ὁ βασιλεὺς ἐναύλου, ὡς ἔστιν εἰκάσαι, ἔχων τοὺς λόγους, οὗς καθ' ἑπνοῦς παρὰ Χριστοῦ ὀφθέντος ἤκουσε, ΛΑΒΕ-ΑΡΩΝ

ἐστρέφετο, θεοδιδάκτον αὐτῶ τὴν τύπων γῶσιν παρεῖνοι πεπόμενος (Εὐσεβίου λόγος α', κεφ. ΑΒ').

1) Οἱ ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ Εὐσεβίου ἀναφερόμενοι ἐπίσκοποι Ρώμης, οἷς ὀνόματα ἦσαν ἐλληνικά, εἰσὶν οἱ: Ἀλέξανδρος, Ἀνέγκλητος, Ἀνέρας, Διονύσιος, Ἐλευθέριος, Εὐάρετος, Εὐδογμῆτος, Κάλλιεστος, Ἀἴνος, Εὐστολὸς δύο, Πτολεμαῖος, Στέφανος, Σιωτήρ, Τελεσφόρος καὶ Ζεφυρίνος.
2) Καὶ Παῦλον τῷ κλητῷ Ἀποστόλῳ δραμα διὰ νοκτὸς ὄψιν, Ἄνη τις ἦν Μακεδὼν ἐστῶς, παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων: διαθῆς εἰς Μακεδωνίαν, βοήθησον ἡμῖν (Πράξ. τῶν Ἀπ. κεφ. ΙΣΤ', εδ. 9—14).

ἐκάλεισε τὸ ἐντολῆ αὐτοῦ ἐργασθὲν εἰδῶλον τοῦ ὀφθέντος φάσματος. Τὸ λάβε-ἄρον ὡς ἐν ἐλλαβόντες οὐσιαστικόν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, οἱ τε μὴ τῆ ἐλληνίδι γράμενοι φωνῇ ἀξιοματικοὶ καὶ στρατιώται Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου καὶ οἱ μετὰ ταῦτα βασιλεῖς καὶ ἰδιῶται, ἐλληνοκτοῖς καὶ λατινικοῖς ἐγράψαν γράμμασιν ὡς οὐσιαστικὸν Λάβαρον ἢ Labarum. Ὁ-τος ὁ λόγος, τὸ γ' ἐμοὶ δοκεῖν, δι' ἡν μάτην ἄχρη τῆς ὄρας τὸ ἐτυμον ἀνεξήτατο καὶ ἡ σημασία αὐτοῦ, ὡς μῆς μόνος λέξεως, καθ' ἑ εἴρηται, θεωρουμένου.

ΙΙΒ'

Τὰς διανοίας μᾶλλον ἢ τὰς καλλιπαιούς καὶ τῆ κομψότητι τῆς διαλέκτου τὸν λόγον σχηματῶν, τὰς περὶ τῶν τέως ἀπορομένων γνώμας ἀπεφηνάμεν. Καὶ εἰ μὲν τὰ τῆς εὐχῆς ἀπέβη καὶ τῆ καθόλου ἐπιστήμη καλῶν τι περιεγένετο, ἔργον ἀνύσας χρῆσιμον χαιρήσω, εἰ δὲ μὴ, τῶν ἐν ταῖς βασιλικαῖς ἀκαδημίαις φιλοσόφων ἐπιεικῶν καὶ πρῶτων τύχοιμι κριτῶν.

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΣΑΜΑΡΤΣΙΑΝΟΣ
Γυμνασιάρχης ἐν Ἀδριανουπόλει.

ΣΗΜ. Τὰ ἀνωτέρω ἀναγραφόμενα σχήματα, εἰς ἃ παραπέμπεται ὁ ἀναγνώστης, ἀποβλήθησαν ἀπὸ τῆς ἐπιπέδου ἀναγραφῆς, ἀλλὰ εἰς τὴν ἐπιπέδου ἀναγραφῆς ἀποβλήθησαν ἀπὸ τῆς ἐπιπέδου ἀναγραφῆς, ἀλλὰ εἰς τὴν ἐπιπέδου ἀναγραφῆς ἀποβλήθησαν ἀπὸ τῆς ἐπιπέδου ἀναγραφῆς.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΤΗΣ ΟΜΗΡΙΚΗΣ ΙΛΙΟΥ

(Ανεγνώσθη ἐν τῇ ΨΕΘ' συνεδρίᾳ)

Εἶναι βέβαιον, ὅτι ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἦσαν τοσαῦτον πεπεισμένοι, ὅτι τὸ Ἴλιον τῶν χρόνων ἐκείνων ἦν, ὡς πρὸς τὴν θέσιν, τὸ αὐτὸ καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου φελλεσσα Ἴλιος, ὅσον καὶ οἱ σύγχρονοι εἰσι πεπεισμένοι, ὅτι ἡ σημερινὴ Ἱερουσαλὴμ κατέχει τὴν θέσιν τῆς τῆς Ἀγίας Γραφῆς Ἱερουσαλὴμ. Ἡ μόνη διαφορὰ, ἣτις προέκυψε περὶ τοῦ θέματος τούτου ἐν τῇ ἀρχαιότητι, εἶναι ἡ ὑπὸ Δημητρίου τοῦ Σκηψίου ἐξενηγεῖσα γνώμη, βασιζομένη ἐπὶ θεωρίας υπερβολικῆς «Βασιλικῆς τῆς ἐξ Ἀλεξανδρείας τῆς Τρωάδος» ὡς πρὸς τὴν αὐξάνει τῆς τοῦ Σκαμάνδρου πεδιάδος. Ὁ Δημήτριος ἐπίστευεν, ὅτι ἔπρεπεν ἀναγκαστικῶς νὰ ὑπῆρχε κατὰ τοὺς χρόνους τῆς πολιορκίας τῆς Ἰλίου καὶ κόλπος τις εἰσχωρῶν ἐπὶ ἰσχυρὰν ἀπόστασιν εἰς τὴν ἑρῶν καὶ ὅστις προϊόντος τοῦ χρόνου ἐπληρώθη διὰ προσχώσεων καὶ τῆς βαθμιαίας καὶ βραδείας μετατοπίσεως τῶν ποταμίων ὑδάτων. Δυστυχῶς ὁ διάσημος γεωγράφος Στράβων, ὅστις φαίνεται ὅτι δὲν ἐπισκέφη τὸν τόπον (καίτοι παρέχει ἡμῖν τὴν μακροτέραν περιγραφὴν ἣν ἔχομεν), συμμερίζεται τὰς ἐσφαλμένας γνώμας τοῦ Δημητρίου. Ὄντως, βλέπομεν ἀρχαίους συγγραφεῖς, ὡς Στέφανον τὸν Βυζάντιον, ἀναφέροντας μὲν τὸν Στράβωνα καὶ τὸν Δημήτριον ὡς μάρτυρας αὐθεντικούς ἐπὶ διαφόρων ἄλλων τοπογραφικῶν σημείων, οὐδὲν ὅμως ἀναφέροντας οὔτε τὸν μὲν οὔτε τὸν δὲ περὶ τῆς τοπογραφίας τῆς Ὀμηρικῆς Ἰλίου, προκειμένου περὶ τῶν σημείων, ἐν οἷς ὁ Στράβων καὶ ὁ Δημήτριος εὐρίσκονται ἐν διαφωνίᾳ πρὸς τὴν κοινὴν γνώμην. Δύναται τις ἀρα ἐκ τούτου νὰ ἐξαγάγῃ τὸ συμπέρασμα, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι οὗτοι συγγραφεῖς ἐθεώρουν ἐσφαλμένας τὰς θεωρίας τῶν τελευταίων τούτων. Ἐν τούτοις ὁ Στράβων δεικνύει ἡμῖν εἴτε ἀμέσως

εἴτε ἐμμέσως πλεῖστα τῶν τοπογραφικῶν σημείων, ἃ οἱ ἀρχαῖοι ἀναγνωρίζουσιν ὡς τὰ ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου ἀναφερόμενα.

Ἐν ταῖς ἀρχαῖαις Ἑλληνικαῖς συγγραφαῖσι, Ρωμαῖαις καὶ Βυζαντινοῖς, εὐρίσκουμεν τῆδε καθεστῶσιν ὑπαινιγμούς εἰς τὰ τοπογραφικὰ ταῦτα σημεῖα ὡς καὶ εἰς ἕτερα, εἴτινα αἱ μετ' Ὀμήρου παραδόσεις προσέθικαν εἰς τὰ ἐν τῇ Ἰλιάδι καὶ Ὀδυσσεῖ ἀναφερόμενα. Δέον λοιπὸν νὰ ἐμμελῶμεν ἐπὶ τῆς ταυτότητος τῶν ὑπὸ τῶν συγγραφέων τῆς ἀρχαιότητος δεικνυμένων σημείων, καὶ ἂν εἴπωμεν τὰς θεωρίας τούτων συναδούσας πρὸς τὸν Ὀμήριον κείμενον, δὲν ὀκνῶμεν νὰ ἀναζητήσωμεν ἄλλα. Ὁφείλομεν μάλιστα καὶ νὰ σεβασθῶμεν τὰς γνώμας τῶν ἀρχαίων, διότι πρέπει νὰ ἀναμνησθῶμεν, ὅτι ἀποδίδουσιν εἰς τὸν Πεισίστρατον, τύραννον τῶν Ἀθηναίων (550—529 π. Χ.) καὶ εἰς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, οἵτινες διέμενον ἐξέριστοι (510 π. Χ.) ἐν Σίγειν, πλησίον τοῦ Σκαμάνδρου καὶ τῆς ἀρχαίας Ἰλίου, τὴν συλλογὴν καὶ τὴν ἐκδοσιν τῶν Ὀμηρικῶν ἐπιπέων. Ὅθεν ἡ πόλις Σίγειον ἐμεῖτο ἐπὶ ὑψώματος ἀκαθάρτου ἐναντι τῆς Ἰλίου, ἀφ' ἧς ἐχωρίζετο εἰς ἀπόστασιν μίξας λεύγης ὑπὸ τῆς πεδιάδος τοῦ Σκαμάνδρου. Συμπεραίνω ἐκ τούτου, ὅτι οἱ τῶν Ὀμηρικῶν ποιημάτων ἐκδόται ἀνεγνώρισαν βεβαίως τὴν τοπογραφίαν σύμφωναν τῇ τοῦ Ὀμήρου κειμένῳ. Πάντες συνεφώνουν ἐπὶ τούτων τῶν σημείων. Οὕτω δὲ οὐσιωδῶς ἀναγκαῖον τυγχάνει νὰ λάβωμεν ὡς ὀδηγὸς τοὺς ἀρχαίους καὶ νὰ συγκρίνωμεν τὰς κρίσεις αὐτῶν πρὸς αὐτὸ τὸ κείμενον τοῦ Ὀμήρου· ἀλλὰ δέον νὰ ἀποφύγωμεν τὴν ἐσφαλμένην τοπογραφίαν τοῦ Δημητρίου καὶ τοῦ ἀντιγραφῆως αὐτοῦ Στράβωνος, οἵτινες μετὰ τῆς σφαλερῆς αὐτῶν περιγραφῆς φαίνονται ἐν διαφωνίᾳ πρὸς πάντας τοὺς προγενέρους αὐτῶν.

Ἰδοὺ γεωγραφικὸς χάρτης τῆς χώρας ταύτης μετὰ τῶν Ὀμηρικῶν ὀνομάτων, καὶ τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν νεωτέρων, κατηρητισμένος ἐπὶ τοῦ χάρτου τοῦ Ἱδρυογραφικοῦ Γραφείου τοῦ Ἀγγλικοῦ Ναυαρχείου. Τῇ βοήθειᾳ λοιπὸν τούτου παρεκολλησώμεν τὴν Ἰλιάδα καὶ Ὀδύσειαν καὶ τὰ ἀρχαῖα συγγράμματα καὶ ἐπισκεφθώμεν τοὺς διαφόρους τόπους τοὺς ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου ἀναφερομένους.

Οὕτω δὲ θέλομεν ἰδεῖ ἀλληλοδιαδόχως 1^{ον}. Τὴν ἀμυώδη παραλίαν πρὸς τὴν ἐκ τοῦ Αἰγαίου εἰσοδὸν τοῦ Ἑλλησπόντου, ἐν ἧς εὐρίσκειτο τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν (Ναύσταθμος).

Ἡ ἀμυώδης παραλία ὡς ἔχει νῦν εἶναι ἡ αὐτὴ οἶα ἦν κατὰ τὴν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τρωίας ἀποδιδόμενην ἐποχὴν (π. Χ. 1184); ἵνα ἀπαντήσωμεν εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην, δέον νὰ συμβουλευθῶμεν τὰ τῶν ἀρχαίων συγγράμματα. Εἶναι ἀναντιρρήτως ἀληθές, ὡς βλέπομεν τούτο ἐν τῇ Προδότῳ (π. Χ. 450), ὅτι ἐπίστευον, ὅτι ἡ τῆς Ἰλίου παραλία ὡς καὶ ἡ τῆς Αἰγύπτου, τῆς Τευθρανίας, τῆς Ἐφέσου καὶ τοῦ Μαιάνδρου ἐξηκολούθουν ν' αὐξάνωσιν ἐπικτεινόμενα πρὸς τὴν θάλασσαν, ἀλλὰ πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν παραλίαν τῆς Ἰλίου αἱ συνθήκαι δὲν ἦσαν αἱ αὐταί· διότι, ἀφοῦ ἀπαξ ἡ αὐξάνεισι εἶχε φθάσει μέχρι τοῦ πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου προστατευομένου ὄριου (Καλλιδικῶν Ὀμηρικῆ· τὸ ἀκρωτήριο Ροίτειον· πάλιν Αἰάντιον, σημερινὸν δὲ Καρανλῆκ-Μπορούν), ἡ αὐξάνεισι αὐτὴ, λέγομεν, εὐρίσκειν ἐμπόδιον ἐν τῇ ὀρμῇ τοῦ ρεύματος τοῦ Ἑλλησπόντου, ὑπερ ἀμέσως ἤρχιζε νὰ προσβῆλλῃ αὐτήν, ἐνῶ αἱ ποτάμιοι ἐκχύσεσι τοῦ Μαιάνδρου, τοῦ Νείλου καὶ λοιπῶν κατετίθεντο εἰς θάλασσαν ἀνευ ρευμάτων. Βλέπομεν δὲ, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἦσαν πεπεισμένοι περὶ τῆς ἐνταῦθα ὑπάρξεως κόλπου κατὰ τὴν ἐποχὴν τὴν ἀποδιδόμενην εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τρωίας, ὅ δὲ Ὀμηρος οὐδεμίαν ποιεῖται μνείαν περὶ διακοπῆς τῆς γραμμῆς τῆς παραλίας, πλὴν τῆς τοῦ στόμου τοῦ Σκαμάνδρου, ἐκβάλλοντος εἰς τὸν κόλπον πρὸς τὸ μέρος τῆς Ἀἴας. (Παρατηρήσωμεν, ὅτι ὁ Ὀμηρος ὀνομάζει πάντοτε τὸ Αἰγαῖον πέλαγος Ἀἴα, ἐνῶ διὰ τὸν Ἑλλησπόντον καὶ τὸν κόλπον μεταχειρίζεται τὴν λέξιν θάλασσα). Εἶναι προφανές ἐν τούτοις, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἡ παραλία δὲν ἦτο

ὀμαλὴ, καίτοι ὡς τοιαύτη περιγράφεται ἐν τῇ Ἰλιάδι. Ἦδη πρὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, κήτος πεμφθὲν ὑπὸ Ποσειδῶνος εἶχε κατερείπῳσιν τὴν ἀκτὴν· τὸ κήτος τούτο ἦν βεβαίως ἡ ὑψοῖσι τῶν θαλασσίων ὑδάτων καταλαβόντων τὴν παραλίαν τοῦ κόλπου. Ὁ Πρακλῆς, ὁ μέγας οὗτος μηχανικὸς τῶν ὑδραυλικῶν ἔργων μεταβαίνων εἰς τὸ ἀκρωτήριο Σίγειον εὗρε τὸ μέσον νὰ ἐπιφέρῃ θερμασίαν εἰς τὸ κακόν, φανεῖον τὸ θῆριον, καὶ οὕτως ἡ παραλία εἶχε κανονισθῆ κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν κατοχὴν αὐτῆς. Ἀλλ' ἵνα ἐξηγήσῃ τὴν ἀληθῆ ἀνωμαλίαν τῆς παραλίας κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ὁ ποιητῆς λέγει, ὅτι ὁ Ποσειδῶν καὶ ὁ Ἀπόλλων εἶχον καταπλημμυρῆσαι τὴν πεδιάδα διὰ τῶν ποταμίων ὑδάτων, εἴτινα κατέβαψαν ἐν ταῖς ἀμυώδεις τὰ τεῖχη τοῦ ἀχαικοῦ στρατοπέδου καὶ οὕτω παρήχθη ἡ ἀνωμαλία τῆς παραλίας.

Συμφώνως λοιπὸν μετὰ τοῦ Ὀμήρου εὐρίσκουμεν, ὅτι, ὡς ὁ Στράβων, ὁ Δημήτριος καὶ ἡ Ἐστία διεθεβαλοῦν τὴν ὑπερὶν κόλπου, οὕτω καὶ ὁ Πρόδοτος, ὁ Σκύλαξ καὶ ὁ Πλίνιος καὶ ἄλλοι ἦσαν πεπεισμένοι, ὅτι ὑπῆρχε κόλπος τοῦ Σκαμάνδρου κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, μὲ μόνον τὴν διαφορὰν, ὅτι οὗτοι ἀπέδιδον αὐτῇ μεγαλύτεραν ἔκτασιν ἢ ἐκεῖνοι. Οἱ πρῶτοι ἐπίστευον, ὅτι ἡ παραλία, ἣτις ἦν τότε δώδεκα σταδίων, δὲν ἔπρεπε νὰ ἦτο εἰς ἀπόστασιν ἐξ σταδίων ἀπὸ τῆς Ἰλίου κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς πολιορκίας, ἐν ᾗ κατὰ τοὺς ἄλλους ἡ παραλία ἐν τῇ ἐποχῇ αὐτῶν εἶχεν ἔκτασιν εἴκοσι σταδίων καὶ ἔπρεπε νὰ ἀπέλει ἐν κειρῇ τῆς πολιορκίας δώδεκα στάδια ἀπὸ τῆς Ἰλίου, κατὰ τὸ ἐγγύτατον αὐτῆς μέρος. Ἡ ἀπόστασις αὐτῆ τῶν εἴκοσι ἢ εἰκοσιδύο σταδίων εἶναι εἰσέτι ὡς ἔγγιστα ἡ σημερινή. Ἡ περὶ τῶν ἐξ σταδίων ὑπόθεσις τοῦ Δημητρίου φέρει εἰς δῖλημμά καταπληκτικόν. Πῶς ἡ συμβολὴ τοῦ Σκαμάνδρου μετὰ τοῦ Σκαμάνδρου ἦβλεν εἶσθαι δυνατή; διότι εἰς τὴν ἀπόστασιν ταύτην ὁ Σκαμάνδρος θὰ ἐξέβαλλεν ἀπ' εὐθείας εἰς τὸν κόλπον.

Ὁ Εὐστάθιος λέγει ἡμῖν, χωρὶς ὅμως ν' ἀναφέρῃ τὴν πηγὴν, ἐξ ἧς ἀρύεται τούτο, ὅτι ὁ χώρος ὁ μεταξὺ τοῦ τεύχους τοῦ στρατοπέδου τῶν Ἀχαιῶν καὶ τῆς τάφρου εἶχεν εὖρος πλείον· ὁ δὲ Αἰσχύλος θέτει ἐν τῇ στόματι τοῦ ἐν Ἀγαμέμνονι χοροῦ : ἀέλιαντες

1) Ὁρα χάρτην ἐν τῇ Βίβλῳ.

[ΕΛΛ. ΦΙΛ. ΣΥΛΛΟΓΟΣ.—ΤΟΜ. ΙΘ'].

1) Αἰσχύλου Ἀγαμέμνων 874.

7

(τὰς ναῦς) Σιμόντος ἀκτὰς ἐπ' ἀξιφύλλου». Ἡ παραλία αὕτη σήμερον καλεῖται *Καραλίμ-Λιμὸν* (Λιμὴν σκοτεινός).

2^ο. Ἐὰ δύο ἀκρωτήρια (Καλλικολώνην καὶ τείχος Ἡρακλῆος) σχηματίζοντα τὰ ἄκρα τῆς παραλίας.

Βλέπομεν δύο ἀλύσεις λόφων, τὴν μὲν ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς κατὰ μῆκος τοῦ Ἑλλησπόντου, τὴν δὲ ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον κατὰ μῆκος τοῦ Αἰγαίου, σχηματίζουσας γαϊνίαν ὄρθη, διχαζομένην ὑπὸ τῆς παραλίας καὶ τῆς πρώτης ἀλύσεως τῶν λόφων. Εἰς τὰ ἄκρα τῶν δύο τούτων ἀλύσεων εὐρίσκειται ἡ παραλία ἢ βρεχομένη ὑπὸ τοῦ Ἑλλησπόντου. Ὁ Ὀμηρος δὲν φαίνεται δίδων ὄνομα εἰς τὰ δύο ταῦτα ἀκρωτήρια, ἀλλ' ἅπανα ἢ ἀρχαϊότης, ἢ μετὰ τοὺς ὀμηρικούς χρόνους, ἐκ συμφώνου ἀποδίδει εἰς μὲν τὸ πρῶτον τὸ ὄνομα *Ἀκρωτήριον Ροίτειον* (ἐνθα ἦν ἐκτισμένη ἡ πόλις Λιάντιον οὕτως ὀνομασθεῖσα ἕνεκα τῆς ἐγγύτητος τοῦ τάφου τοῦ Αἰάντος καὶ ἔχουσα πρὸς ἀνατολὰς λιμένα τεχνητόν), τὴν δὲ ἄλυσιν, ἣς τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο σχηματίζει τὴν κεφαλὴν, ὀνομάζει ὡσαύτως *Ροίτειον*. Ἐπὶ τῶν ὀψωμάτων ταύτης ἔκειτο ἡ ὀμώνυμος πόλις Ἄρος, Ἄρα, καὶ πόλις¹. Τὸ δεύτερον ἀκρωτήριον ὀνομασθησὶν Σίγειον ἀκρωτήριον (ἐν ᾧ ἦν ὀικοδομημένη ἡ πόλις Ἀχιλλεῖον οὕτω κληθεῖσα ἕνεκα τῆς γειτονίας τοῦ τάφου τοῦ Ἀχιλλεύου), τὴν δὲ ἄλυσιν, ἣς κεφαλὴ εἶναι τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο, ἀποκαλεῖ ὡσαύτως Σίγειον. Ἐπὶ ταύτης ἔκειτο ἡ ὀμώνυμος πόλις εἰς ἀπόστασιν εἰκοσι σταδίων μεσημβρινῶς τοῦ ἀκρωτηρίου.

Καίτοι, ὡς εἶπον ἀνωτέρω, ὁ Ὀμηρος δὲν φαίνεται ἀποδίδων οὐδὲν ὄνομα εἰς τὰ δύο ταῦτα ἀκρωτήρια, τὰ ὑπέδειξεν ὅμως, τὸ μὲν Λιάντιον ὑπὸ τὸ ὄνομα *Καλλικολώνη*, τὸ δὲ Ἀχιλλεῖον ὑπὸ τὸ ὄνομα *τείχος Ἡρακλῆος*.

Ἐκ τοῦ μέρους τῆς θαλάσσης αἱ δύο αὐταὶ σειραὶ λόφων εἰσὶν ἀρετὰ κρημνώδεις, ἐνῶ ἐκ τοῦ ἀντιθέτου μέρους ἐπιχαρίτως κυμαίνονται πρὸς τὴν πεδιάδα.

Καίτοι ἡ σημερινὴ παραλία φαίνεται ἀνταποκρινόμενη πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ Στράβωνος καὶ τοῦ Πλινίου περιγραφομένην, ὡς ὑπῆρχε κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτῶν, δέον ἐν τούτοις νὰ προσθέσωμεν καὶ ἄλλας τινὰς μεταβολὰς προεληθούσας ἐκ τῶν μετοχτετεύσεων

1) Στέφ. Βυζ.

τῶν ὑδάτων, ἅτινα διήνοιξαν νέα ὀρύγματα (μόνου τοῦ Σκαμάνδρου ἐξαιρουμένου, ὅστις ἀπὸ τῶν προομηρικῶν χρόνων δὲν μετέβαλε τὸν ροὴν αὐτοῦ). Αἱ μετοχτετεύσεις αὗται ἐγένοντο κατὰ τοὺς ἱστορικούς χρόνους καὶ δὴ καὶ κατὰ τοὺς μετὰ Χριστὸν αἰῶνας, ὡς τε ἀντὶ τοῦ μόνου στομίου τοῦ Σκαμάνδρου ἐκβάλλοντος εἰς τὸν κολπίσκον τῶν Ἀχαιῶν, βλέπομεν ἐν αὐτῷ σήμερον τρία στόματα, τὸ τοῦ *Καλιράτι-Ἀσμάκ*, τὸ τῆς θαλασσίας λιμνῆς καὶ τὸ τοῦ κολπίσκου *Ἰν-τεπέ-Ἀσμάκ*.

Πλησίον τῶν δύο ἀκρωτηρίων ὑπάρχουσιν ὀροπέδια ὑψηλά, ἐπὶ τῶν ὁποίων εὐρίσκοντο αἱ πόλιναι Λιάντιον καὶ Ἀχιλλεῖον. Σήμερον τὸ Λιάντιον εἶναι ἔρημον, εἰς δὲ τὸν χώρον, ἐν ᾧ ἔκειτο, δίδουσι τὸ ὄνομα *Καραλίμ* ὁ λιμὴν αὐτοῦ εἶναι καχυσημένος καὶ ὀνομάζεται *Τὰ Βόλια*. Ἐνταῦθα, φαίνεται, ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἤθελε νὰ κτίσῃ τὴν πρωτεύουσάν τοῦ κράτους αὐτοῦ, ἀλλὰ παρητήθη τοῦ σχεδίου του εὐθὺς μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐκτελέσεως αὐτοῦ¹.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν Καλλικολώνην, συμφώνως μετὰ τοῦ Ὀμήρου, οἱ ἀρχαῖοι σχολιασταὶ εἰσι συμφωνοὶ περιγράφοντες αὐτὴν ὡς κειμένην παρὰ τῷ Θρωσμῷ καὶ τῷ Σιμόντι. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον εἶχε μῆκος πέντε σταδίων, ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου πιθανῶς Ροιτείου μέχρι τοῦ Θρωσμοῦ, οὕτως ἢ κλιτύς ἐκτείνεται πρὸς τὸν Σιμόντα κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἰλίου. Ἐν τῇ Ὑραφωδίᾳ τῆς *Ἰλιάδος* ἀναγινώσκωμεν, ὅτι ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ὁ Ἄρης ὠδήγησε τοὺς φίλους τῶν Τρώων θεοῦ, ἵνα ἴδωσι τὴν ἐν τῇ πεδιάδι μάχην, ἐνῶ οἱ ἄλλοι θεοὶ, οἱ φίλοι τῶν Ἀχαιῶν, μετέβαινον ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ εἰς τὴν ἄλλην ἄκραν τῆς παραλίας, εἰς τὸ τείχος Ἡρακλῆος τὰ δύο ταῦτα ὀψώματα θαυμασίως ἐξελέγησαν αὐτε δεσπόζοντα τοῦ πεδίου τῆς μάχης.

Καίτοι οὐδεὶς συγγραφεὺς ὑπέδειξεν ἡμῖν, ποῦ ἔκειτο τὸ τείχος Ἡρακλῆος, οὐδέμια ἀμφιβολία δύναται νὰ ὑπάρξῃ ὡς πρὸς τὴν θέσιν, ἣν τῷ ἀποδίδω, δηλαδὴ ἐπὶ τοῦ ὀροπέδιου τοῦ Σιγείου ἀκρωτηρίου, ἐπὶ τοῦ ὀποίου ὑπῆρχεν ἄλλοτε ἡ πόλις Ἀχιλλεῖον, κατεχομένη σήμερον ὑπὸ τοῦ ἐλληνικοῦ χωρίου *Γενή-Σεχίρ*.

Ἐνταῦθα, ἐπὶ τοῦ Σιγείου ἀκρωτηρίου, οἱ ἀρχαῖοι ὑπεδείκνυνον τὸ θέατρον τῶν κατορθωμάτων τοῦ Ἡρακλέους πρὸς ἀπελευθέρω-

1) Σωζόμενος.

σιν τῆς Ποιόνης καὶ πρὸς καταστροφὴν τοῦ θαλασσίου τέρατος, ὑπερ διακόν αὐτὸν ἐκ τῆς παραλίας πρὸς τὴν πεδιάδα τὸν ἠγάγκασε νὰ καταφύγῃ ἐντὸς τοῦ τείχους, ὑπερ οἱ Τρῶες τῇ βοήθειᾳ τῆς Παλλάδος Ἀθηνᾶς εἶχον προετοιμάσει αὐτῷ.

Οἱ τύμβοι τοῦ Ἀχιλλεύου, τοῦ Πατρόκλου καὶ τοῦ Ἀντιλόχου ὄρῳνται σήμερον ἐνταῦθα καὶ ἀνεγνώρισθησαν καθ' ὅλους τοὺς χρόνους.

Τύμβος Αἰσούτου.

Οὐδεμίαν μνησίαν τοῦ τύμβου τοῦ Αἰσούτου εὐρον ἐν τοῖς ἀρχαῖοις συγγραφεύσιν. Ὁ,τι ὁ Στράβων περὶ τούτου λέγει, εἶναι καθ' ὄλοκληρίαν ἐσφαλμένον· διότι πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ὑποθέσεώς του ἀποδίδει αὐτῷ θέσιν εἰς τόπον ὅλως διάφορον καὶ τὸν ἵπαιον οἱ ἀρχαῖοι ὑπεδείκνυνον ὡς σῆμα *Μυρίνης*. Ἐπὶ δὲ τοῦ ὀροπέδιου τοῦ ἀκρωτηρίου Καλλικολώνης ἐπὶ τὸ χεῖλος τοῦ κρημνοῦ πρὸς τὸ μέρος τοῦ Ἑλλησπόντου βλέπει τις τρεῖς μικροὺς τύμβους δεσπόζοντας τῆς παραλίας, ἐφ' ἧς εὐρίσκειτο τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν. Εἶναι καταφανές, ὅτι ἐκεῖ ἦν τὸ καλλίτερον σημεῖον πρὸς ἐπισκόπησιν τῶν ἐν τῷ τῶν πολιορκούντων στρατοπέδῳ πραττομένων, ὁ δὲ Τρῶς κατὰ σκοπὸν, Πολίτης, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκλέξῃ καταλληλότερον μέρος πρὸς κατασκόπησιν, καίτοι διέτρεχε τὸν κίνδυνον νὰ συλληφθῇ μ' ὄλην τὴν τῶν ποδῶν αὐτοῦ ταχύτητα. Ἡ Βατιεῖα ἢ τὸ σῆμα *Μυρίνης* δὲν ἠδύνατο νὰ ἦναι, ὡς ὁ Στράβων διισχυρίζετο, ὁ τύμβος τοῦ Αἰσούτου, διότι ἐκεῖτο κατὰ πέντε στάδια μακρότερον τοῦ στρατοπέδου τῶν Ἀχαιῶν ἢ ἡ πόλις Ἰλιος· κἄν δὲ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἡ πόλις ἦν ἀπομακρυσμένη τοῦ στρατοπέδου μόνον κατὰ ἕξ στάδια, πῶς εἶναι δυνατόν ὥστε εἰς ἀπόστασιν ἕνδεκα σταδίων ὁ Πολίτης νὰ δύνηται νὰ παρατηρῇ, ὅτι συνέβαιναν ἐν τῷ ἐχθρικοῦ στρατοπέδῳ; Ὅποιον δὲ κίνδυνον διέτρεχε νὰ συλληφθῇ; Ἄν, ὡς ὁ Δημήτριος διισχυρίζετο, τὸ σῆμα *Μυρίνης* ἢ ὁ λόφος τῆς Βατιεῖας ἦν ὁ σήμερον ὑπὸ τὸ ὄνομα *Πασᾶ-Τεπέ* ἀνεγνώρισμένος, ἀρκεῖ νὰ παρατηρήσω, ὅτι ἀπὸ τοῦ μέρους τούτου ἡ θεὰ τῆς πεδιάδος τοσοῦτον ἐμποδίζεται ὑπὸ τοῦ λόφου τῆς Ἰλίου (*Ἰσσαρλίε*), ὥστε δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἴδῃ τις ἐκεῖθεν τὸν ἀρχαῖον ροὴν τοῦ Σιμόντος, ἐτι δὲ ὀλιγώτερον τὸν *Ναβσταθμοῦ* αὐτοῦ.

Πιστεύω, ὅτι δὲν ἀπατάμαι παραδεχόμε-

νος, ὅτι ὁ εἰς τῶν τριῶν τύμβων εἶναι ὁ τοῦ Αἰσούτου, διότι ἡ ἐκλογὴ τούτου τοῦ τόπου διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Πολίτου κατασκόπησιν συμφωνεῖ πρὸς τὴν θέσιν.

Ὁ Τύμβος τοῦ Αἰάντος.

Ἐν τοῖς πρόποσι τῆς Καλλικολώνης, ἐκ τοῦ ἐγγυτάτου πρὸς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν μέρους, βλέπει τις τὸν μέγαν τύμβον καλούμενον σήμερον *Ἰν-τεπέ*, ὅστις, ὡς οἱ τοῦ Ἀχιλλεύου, τοῦ Πατρόκλου καὶ τοῦ Ἀντιλόχου, θεωρήθη καθ' ὅλους τοὺς χρόνους ὡς ὁ τάφος τοῦ Αἰάντος.

Ὁ Θρωσμός πεδίοιο καὶ ἡ Θύμρη.

Οἱ ἀρχαῖοι σχολιασταὶ περιγράφουσι τὸν Θρωσμὸν καὶ τὴν Καλλικολώνην διὰ τῶν αὐτῶν σχεδῶν λέξεων, δηλαδὴ ὡς γεωλόφους ὑψηλοῦς γειτνιάζοντας τῇ πεδιάδι καὶ πλησίον τοῦ Σιμόντος. Ἡ λέξις *θρωσμός* παρέρχεται κατὰ τοὺς μὲν ἐκ τοῦ *θρόσκα* ἢ *θωρεῖν* (πῆδᾶν) ἢ ἐκ τοῦ *θεωρῶ*. Ὡς εἶπον ἤδη, ὁ Θρωσμός εἶναι ἤδη ἢ κλιτύς τῆς Καλλικολώνης ἐκτεινομένης πρὸς τὸν Σιμόντα κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἰλίου. Σήμερον ὁ *Ἰν-τεπέ-Ἀσμάκ* ρεῖ εἰς τοὺς πρόποδας τῆς Καλλικολώνης καὶ τοῦ Θρωσμοῦ αὐτοῦ πρὸς ἀνατολὰς τῆς πεδιάδος τοῦ Σκαμάνδρου.

Ἀναγινώσκωμεν ἐν τῇ *Ἰλιάδι*, ὅτι ἀφοῦ οἱ Ἀχαιοὶ ἀπεκρούσθησαν τοῦ στρατοπέδου αὐτῶν ὑπὸ τῶν Τρώων, οἵτινες εἶχον προσβᾶλει τὸ κέντρον καὶ τὴν δεξιὰν πτέρυγαν αὐτῶν, οἱ τελευταῖοι οὗτοι διενυκτέρευσαν δις ἐν τῇ πεδιάδι, οὐχὶ μακρὰν τοῦ στρατοπέδου τῶν Ἀχαιῶν. Κατὰ τὴν πρώτην τῶν δύο τούτων περιστάσεων, γνωρίζομεν, ὅτι ὁ Ἐκτωρ καὶ οἱ Τρῶες ἀρχηγοὶ ἐποίησαντο συμβούλιον περὶ λύγων ἀφᾶς πρὸς τὸ μέρος τοῦ Σκαμάνδρου, εἰς μέρος, ἐν ᾧ δὲν εὐρίσκοντο πτώματα πολεμιστῶν φανευθέντων κατὰ τὴν μάχην, καὶ ὅτι κατέληξαν εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ διανυκτερεύσωσιν ἐν τῇ πεδιάδι. Ἠξεύρομεν, ὅτι κατὰ τὴν νύκτα ὁ Ἀγαμέμνων ὀρυθηθεὶς διότι ἐβλεπε τὰ πολυάριθμα πυρὰ τοῦ ἐχθροῦ διανυκτερεύσαντος ἐν τῇ πεδιάδι καὶ ἤκουε τοὺς αὐλοὺς τῶν Τρώων τοσοῦτον πλησίον τοῦ στρατοπέδου του καὶ ὁ Νέστωρ λίαν ἀνησυχῶν διότι ἐγνώριζεν αὐτοὺς πλησίον τοῦ Θρωσμοῦ τῆς

1) ἢ Ἐπὶ Θρωσμῷ πεδίοιο. — Ἡ πρόθεσις ἐ π ἰ ἀκολουθουμένη ὑπὸ τῆς δοτικῆς τοῦ τόπου, σημαί-

παιδιάδος, συνήθουσαν και άλλους τινάς αρχηγούς 'Αχαιούς, οἵτινες μετέβησαν πλησίον τῶν σκοπῶν τῶν ἐκτός τοῦ τείχους τοῦ στρατοπέδου τεταγμένων, εἶτα δὲ συνεσκέφθησαν ἐν τῷ αὐτῷ ἀκριβῶς μέρει, ἐν ᾧ ὁ 'Ἐκτωρ ἐποιήσατο συμβούλιον περὶ λύγων ἀφ' ἑσ. Ἐκ τοῦ μέρους δὲ τούτου ὁ 'Ὀδυσσεύς και ὁ Διομήδης ἀπήλθον, ἵνα κατασκοπεύσωσι τὰς προθέσεις και κινήσεις τῶν Τρώων· βαινόντες δὲ πρὸς ἀνατολὰς και βυθίζοντες ἐπὶ τῶν πτωμάτων τῶν κατὰ τὴν μάχην πεσόντων μαχητῶν, κατάρθωσαν νὰ συλλάβωσι τὸν Τρώα κατάσκοπον Δάλων, ὃν ὁ 'Ἐκτωρ εἶχε πρὸ μικροῦ πέμψει πρὸς κατασκόπῃσιν τοῦ κέντρου τοῦ στρατοπέδου τῶν 'Αχαιῶν, ἐν ᾧ συνεσκέπτοντο ἐν συμβουλίῳ ἐπὶ τοῦ τύμβου τοῦ 'Ἰλου, μακρὰν τοῦ θορύβου τοῦ τρωϊκοῦ στρατοπέδου. Ὁ Δάλων ἐπληροφόρησε τὸν 'Ὀδυσσεύα και τὸν Διομήδην, ὅτι οἱ μὲν Τρώες ἠγρύπνουσι, οἱ δὲ ἐπίκουροι αὐτῶν ἐκοιμῶντο και εὐρίσκοντο οἱ μὲν πρὸς τὴν θάλασσαν (Αἰγαίον) οἱ δὲ πρὸς τὴν ἰερὰν Θύμβρην· συνεβούλευσε δὲ τοῖς συλλαβοῦσιν αὐτόν, ἂν ἐπεθύμουν νὰ εἰσδύσωσιν ἐν ταῖς τάξεσι τῶν Τρώων, νὰ προσβῶσιν τὸν Ρῆσον βασιλέα τῶν Θρῳκῶν, ὅστις εὐρίσκειτο ἐν τοῖς μεθορίοις τοῦ τρωϊκοῦ στρατοπέδου και ὅστις ἀρτίως εἶχε φθάσει φέρων ὄρειοτάτους ἵππους. Ὁ 'Ὀδυσσεύς και ὁ Διομήδης ἀφικνοῦνται μετ' ὀλίγον ἐπὶ τῆς ἀκρας ἑλους τινός, διότι ἐκοψαν ἐκεῖ καλάμους τοὺς ὁποίους ἐναπέθεσαν ἐπὶ δένδρουλλίων, ἵνα δυνήθωσι νὰ ἐπανεύρωσι τὰ βήματα τῶν ἐπιστρέφοντες ἐκ τῆς νυκτερινῆς αὐτῶν ἐκδρομῆς.

Ἐπέρχουσι σήμερον δύο ἔλη μετὰ τοῦ Σιμόεντος και τοῦ κλάδου αὐτοῦ, ταῦτα δὲ χωρίζονται μόνον ὑπὸ στενῆς γλώσσης γῆς και οὕτως εἰσι συνεχῆ ἀπὸ τῶν προπόδων τοῦ Θρωσμοῦ μέχρι πλησίον τοῦ βορειοανατολικοῦ μέρους τῆς 'Ἰλίου ('Ἰσσαρλίη) και χωρίζουσι τὴν πεδιάδα τοῦ Σιμόεντος ἀπὸ τῆς τοῦ Σκαμάνδρου. Ἄλλως τε τὸ ἐν τῶν ἑλῶν ἀναφέρεται ἐν τῇ 'Ὀδυσσεῖα ὡς ὑπάρχον πλησίον τῶν τειχῶν τῆς 'Ἰλίου και ὡς χρησιμεῦσαν ὡς ἐνέδρα παρασκευασθεῖσα ὑπὸ τῶν 'Αχαιῶν, ἐν ᾗ παρέστη ὁ 'Ὀδυσσεύς· ὁ Εὐριπίδης ὡσαύτως ἀναφέρει! τὰς τοῦ 'Ὀδυσσεύς

νεὶ πάντοτε τὸ πλησίον και ὄχι τὸ ἐπάνω. Ἡ φράσις αὕτη ἀπαντᾷ τρίς ἐν 'Ὀμηρῷ: Ἰλ. Κ, 160. Α, 57 και Γ, 3.

1) Ρῆσος, 507.

ἐνέδρα παρὰ τῷ ναφ τοῦ Θρωσμοῦ 'Απόλλωνος.

Ἄν προσθέσωμεν εἰς τὰ προλεχθέντα, ὅτι ὁ 'Ὀμηρὸς περιγράφει τὴν νυκτερινὴν στρατοπέδουσιν τῶν Τρώων ὡς γενομένην μεταξὺ τῶν ὑδάτων τοῦ Σκαμάνδρου και τῶν νηῶν τῶν 'Αχαιῶν, δὲν δύναται τις ἢ νὰ πεισθῆ, ὅτι ὁ ποιητὴς δὲν ἠδύνατο ἄλλως νὰ ὀρίσῃ τὴν θέσιν τοῦ στρατοπέδου ἐν τῷ μέσῳ πεδιάδος ἢ δεικνύον τὴν κλιτὴν τοῦ Θρωσμοῦ ὡς οὖσαν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς πτέρυγος αὐτοῦ, οὕτως ὥστε ὁ πῶρος τοῦ Σκαμάνδρου φαίνεται ὅτι δὲν ἦτο πολὺ μακρὰν τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος τοῦ στρατοπέδου. Ἦν ἐπαύριον ἡ μάχη ἀνανεοῦται και οἱ Τρώες ἐφορμῶντες ἐκ τοῦ Θρωσμοῦ προσβῶσιν τὸ στρατόπεδον τῶν 'Αχαιῶν. Μετὰ πεισματώδεις συμπλοκάς οἱ Τρώες ἀπωθοῦμενοι ἐκ τῆς κατὰ τοῦ στρατοπέδου προσβολῆς αὐτῶν καταλαμβάνονται ὑπὸ τοῦ Πατρόκλου μετὰ τοῦ στρατοπέδου, τοῦ ποταμοῦ (Σκαμάνδρου) και τῶν ὑψηλῶν τειχῶν (τῆς 'Ἰλίου), δηλαδὴ μεταξὺ τοῦ Θρωσμοῦ και τοῦ τῶν 'Αχαιῶν στρατοπέδου².

Ἦν πεζαιτέρον παραστήσω τὴν θέσιν, θὰ εἶπω, ὅτι κατὰ τὴν νύκτα τῆς πρώτης νυκτερινῆς στρατοπεδαύσεως οἱ 'Αχαιοὶ εἶχον θέσει πέντε ἀποσπάσματα ἐκ διακοσίων λογχοφόρων ὡς προσκόπους ἐν τῷ χώρῳ τῷ μετὰ τοῦ τείχους τοῦ στρατοπέδου τῶν και τῆς τάφρου και ἤναψαν ἐκεῖ πολυπληθῆ πυρὰ, ὡς ἐπραξαν και οἱ Τρώες, εἰς ἀπόστασιν σχετικῶς μικρὰν, ἀντικρὺ τοῦ τῶν 'Αχαιῶν στρατοπέδου. Οἱ Τρώες πεντακισμῦριοι κατὰ τὸν ἀριθμὸν ἐξετείνοντο ἀνὰ πᾶσαν τὴν πεδιάδα ἀντικρὺ τοῦ ἀχαιικοῦ στρατοπέδου ἔχοντες τὸν Σκαμάνδρον ἐν τῇ ἀριστερᾷ πτέρυγι και τὴν κλιτὴν τοῦ ἀκρωτηρίου Καλλικολώνης ἐν τῇ δεξιᾷ πτέρυγι αὐτῶν. Ὅπισθεν αὐτῶν, κατὰ μῆκος τοῦ Σιμόεντος, ἐκοιμῶντο οἱ ἐπίκουροι, κατέχοντες τὸν μετὰ τῶν Τρώων και τοῦ Σιμόεντος χώρον, ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ ὁποίου ἐν τῷ μέσῳ τῆς πεδιάδος εὐρίσκειτο ὁ τάφος τοῦ 'Ἰλου. Ἡ θέσις αὐτῶν διαρρήδην ὑποδεικνύεται ὑπὸ τοῦ 'Ὀμηροῦ. Ἡ δεξιὰ αὐτῶν πτέρυξ διηρημένη εἰς πέντε σώματα ἐξετείνετο ἀπὸ τοῦ τάφου τοῦ 'Ἰλου, ἀνὰ τὴν πεδιάδα, πρὸς τὸ Αἰγαίον και

2) Ἰλ. Θ, 560—61—μεσηγὺ νῶν, ἡδὲ Ἐάνθοιο ρῶων... Ἰλίοιο πρὸ. Ἰλ. Π, 397—μεσηγὺς νηῶν και ποταμοῦ και τείχεος ὑψηλοῦ.

κατ' ἀκολουθίαν, ἡ ἀριστερὰ αὐτῶν, πρὸς Σκαμάνδρον! διηρημένη ὡσαύτως εἰς πέντε σώματα, ἔβαινε ἀπὸ τοῦ τάφου τοῦ 'Ἰλου μέχρι τῆς ἰερᾶς Θύμβρης. Ἐνταῦθα ὁ Ρῆσος, βασιλεὺς τῶν Θρῳκῶν, ἐστρατοπέδευσεν ἀμα ἀφικόμενος. Κατανοοῦμεν οὕτως, ὅτι ἡ Θύμβρη κείται ἐν χώρῳ τινὶ κατὰ μῆκος τοῦ Σιμόεντος και τῆς πεδιάδος αὐτοῦ. Οἱ σχολιασταὶ λέγουσιν ἡμῖν, ὅτι ἡ Θύμβρη εἶναι ἄλλοσ ἀφιερωμένον τῷ Ἀπόλλωνι, οὐχὶ μακρὰν τῆς 'Ἰλίου. Ὁ 'Ἡσύχιος και ὁ Εὐστάθιος φαίνονται, ὅτι ἀντέγραψαν τὸν Στράβωνα ὅσον ἀφορᾷ τὴν Θύμβρη. Οὗτος δὲν πρέπει τις νὰ βραβίληται ἐπ' αὐτῶν και μάλιστα ἀπέναντι τῶν ἄλλων λέγει ἡμῖν ὁ Εὐριπίδης ἀναφορικῶς τοῦ τραγικοῦ τέλους τοῦ Ρῆσου και τῶν ἐνέδρων τοῦ 'Ὀδυσσεύς παρὰ τοῖς τείχεσι τῆς 'Ἰλίου πρὸς τὸ μέρος τοῦ Θρωσμοῦ Ἀπόλλωνος. Τὸ σπουδαιότερον δὲ γεγονός ὡς πρὸς τὸν Ρῆσον ἐν τῇ Θύμβρῃ εἶναι τὸ ἀναφερόμενον εἰς τοὺς ἵππους αὐτοῦ. Κατὰ τινὰ χρησμὸν ἡ Τροία δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἀλωθῆ, ἐάν ποτε οἱ ἵπποι τοῦ Ρῆσου ἔβασκον τὸ χόρτον τῆς πεδιάδος τῆς 'Ἰλίου και ἐπινοῦν τὰ ὕδατα τοῦ Σκαμάνδρου³. Ἴδου ὁ λόγος, δι' ὃν ὁ 'Ὀδυσσεύς και ὁ Διομήδης μόλις μαθόντες παρὰ τοῦ Δάλων τὴν παρουσίαν τοῦ Ρῆσου και τῶν ἵππων του κατανήσαν ἀμέσως τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἀρπάσαι τοὺς ἵππους. Μόνον ἐξ ἀπλῆς συμπτώσεως ὀφειλομένης εἰς τὴν στρατοπέδουσιν τῶν Τρώων και τὴν βραδύτητα τῆς ἀφίξεως τοῦ Ρῆσου, οἱ ἵπποι τοῦ τελευταίου τούτου δὲν ὑπῆγον ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους τῆς πόλεως, ἐνθα ὑπῆρχον ἡ μικρὰ πεδιάς τῆς 'Ἰλίου και αἱ πηγαὶ (θερμὴ και ψυχρὰ) τοῦ παραποτάμου Σκαμάνδρου ἀναβρῶσαι αὐτόθι.

Ἡ πεδιάς τοῦ Σκαμάνδρου και οἱ ποταμοὶ Σκαμάνδρος και Σιμόεις.

Ἦν τῇ ἀπὸ τῆς παραλλῆς πρὸς νότον ἐκτεινομένη μεγάλη πεδιάδι βλέπομεν τὸν Σκαμάνδρον ἢ Ἐάνθον και τὸν Σιμόεντα. Ἀπὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου καθ' Ὀμηρον και ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἀκόμη τοῦ πρώτου μετὰ Χριστόν

1) Ρῆσος, στιχ. 538—564.

2) Βιργιλ. Αἰν. Τ, 469.

Nec procul hinc Rhesi niveis tentoria velis Adgnosceit lacrimans, primo quae prodita somno Tydides multa vastabat caecis cruentus, Ardentisquo avertit equos in castra, prius quam rabula gustassent Troia Xanthumquo bibissent.

αἰῶνος, κατὰ τοὺς ἀρχαίους, οἱ δύο οὗτοι ποταμοὶ συνηνοῦντο εἰς τὴν τοῦ Σκαμάνδρου πεδιάδα, οὐχὶ μακρὰν τοῦ στρατοπέδου τῶν 'Αχαιῶν και ἐξέβαλλον ἑμοῦ δι' ἐνός στομίου εἰς τὴν θάλασσαν πλησίον τοῦ Σιγείου ἀκρωτηρίου. Σήμερον ἔχουσι στόμια διάφορα τοῦ ροῦ τοῦ Σιμόεντος και τοῦ ρύκκος τῶν πηγῶν τοῦ Σκαμάνδρου (Τσιπ.λῆκ-Τσαῖρ) παρεμποδισθέντων ὑπὸ τῶν Ἀσράκ-Καλιφ-τῆη και Ἰν-τεπέ, οἵτινες ἄλλοτε δὲν εἰσέβαλλον εἰς τὸ μέρος τοῦτο τῆς πεδιάδος. Ὁ Σιμόεις ρεῖ εἰς γελύσσαν μικρὰν κοιλάδα (Ντουμβροδ-Ὀθασί) κειμένην μετὰ τῆς μεσημβρινῆς κλιτύος τῆς ἀλύσεως Καλλικολώνης και τοῦ κρηνηνώδους βορείου μέρους τῆς ἀλύσεως τοῦ Ἀτυολόφου ἡτοι τῆς 'Ἰλίου (Τσιπ.λῆκ-Μπαῖρ). Ὡς αἱ ἀλύσεις τῶν λόφων τούτων, ὁ Σιμόεις φέρεται ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς και εἰσέρχεται εἰς τὴν μεγάλην πεδιάδα κατὰ τὸ μεσημβρινὸν ἔσχατον σημεῖον τοῦ Θρωσμοῦ (ὀλίγον ἀνατολικῶς τοῦ Κόμμοι) εἰς τὸ ἄκρον τῶν ἑλῶν, ἅτινα ἐσχημάτισε. Διερχόμενος τὴν πεδιάδα καθ' ὄλον τὸ εὖρος αὐτῆς ὁ Σιμόεις ἐσχημάτιζεν ἄλλοτε συμβολὴν μετὰ τὸν Σκαμάνδρον-Ἐάνθον οὐχὶ μακρὰν τῆς μεσημβρινῆς πόλεως τοῦ Σιγείου, ἡτις, ὡς ὁ Πρόδοτος λέγει ἡμῖν, ἐκεῖτο πλησίον τοῦ Σκαμάνδρου. (Τὰ ἐρείπια τοῦ Σιγείου εὐρίσκονται ἐπὶ τοῦ ὄροπέδου τῆς ἀλύσεως τῶν λόφων τοῦ τείχους Ἡρακλῆος, παρὰ τῷ τάφῳ τῷ ὀνομαζομένῳ σήμερον Ἀγιος-Αἰμητήριος-Τεπέ).

Ὁ Σκαμάνδρος ἀφ' ἑτέρου ἔχει τὴν πηγὴν αὐτοῦ ἐν τῷ ὄρει Ἰδῆ, ὅθεν κατέρχεται εἰς τὸ ἄκρον τῆς πεδιάδος, διέρχεται οὕτως εἰπεῖν διαγωνίως ταύτην καθ' ὄλον τὸ πλάτος αὐτῆς βορειοδυτικῶς και τέλος παρακολουθεῖ τὴν ἀνατολικὴν κλιτὴν τῆς ἀλύσεως τοῦ τείχους Ἡρακλῆος κάτωθεν τῆς συμβολῆς αὐτοῦ μετὰ τοῦ Σιμόεντος εὐρίσκειτο ὁ πῶρος ὁ ὑπὸ τοῦ Ὀμηροῦ τρίς ἐν δυσὶ στίχοις ἀναφερόμενος⁴. Τὸ πρῶτον, ὅτι ὁ 'Ἐκτωρ πληγῶδεις κατὰ τὴν προσβολὴν τῶν Τρώων κατὰ τοῦ ἀχαιικοῦ στρατοπέδου και λειποθυμήσας μετεφέρετο ἐπὶ τοῦ ἀρματος πρὸς

1) Ἠρόδ. Ε', 65... Εἰς Σίγειον τὸ ἐπὶ τῷ Σκαμάνδρῳ.

1) Ἰλ. Ε, 433—434. Ἄλλ' ὅτε δὴ πῶρον ἔκον ἰεῦρρετος ποταμοῖο, Ἐάνθου δινθέντος, ὃν ἀ- (θάνατος τέτατος Ζεῦς.

Ἄδτ. Ω, 692—693.

τὴν Ἴλιον τότε ἐσταμάτησαν ἐν τῷ πόρῳ, ἵνα ρίψωσιν ἐπ' αὐτὸν ὕδωρ τοῦ Σκαμάνδρου-Ξάνθου πρὸς ἀνάκτησιν τῶν αἰσθησέων του· τὸ δεύτερον, ὅτε ὁ Ἀχιλλεὺς ἐφ' ἄρματα καταδιώκει τοὺς Τρῶας καὶ εἰς τὸν πόρον παραγενόμενος κόπτει εἰς δύο τὸν ἐχθρὸν στρατὸν καὶ διώκει τὸ ἡμισυ εἰς τὸν ποταμόν, τὸ δὲ ἕτερον ἡμισυ πρὸς τὴν πόλιν Ἴλιον καὶ τέλος τὸ τρίτον, ὅτε ὁ Πρίαμος ἐπανήρχετο ἐκ τῆς σκηνῆς τοῦ Ἀχιλλεὺς φέρων ἐφ' ἄρματος τὸ πτώμα τοῦ Ἔκτορος, ἐν ᾧ ὁ Ἑρμῆς, ὅστις ἐχρησίμωσεν αὐτῷ ὡς ὀδηγὸς ἐν τῇ δεῦρο κἀκείσε πορεῖα, ἐγκατέλειψεν αὐτὸν ἐν τῷ πόρῳ, ὅπου, φαίνεται, ὁ θεὸς συνήτησε τὴν προτεραίαν τὸν Πρίαμον, ἀφοῦ οὗτος ἐπάτισε τοὺς ἵππους καὶ ἡμιόνους του ἐν τῷ ποταμῷ.

Οὕτε ἐν τοῖς χωρίοις τούτοις τοῦ ποιητοῦ οὔτε ἐν ἄλλῳ τινὶ ἀρχαίῳ συγγραφεὶ ὑπάρχει τι τὸ δικαιολογῶν τὴν ὑπόθεσιν, ὅτι ὁ Σκάμανδρος-Ξάνθος ἐμεισάθει μεταξὺ τοῦ στρατοπέδου τῶν Ἀχαιῶν καὶ τῆς Ἰλίου. Ὁ Σκάμανδρος-Ξάνθος (Μεινερδ-Σον) ἔρρει πάντοτε κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς πολιορκίας τῆς Τροίας μέχρι τῆς σήμερον κατὰ συνέπειαν ὁ πόρος δὲν ἠδύνατο νὰ φέρῃ διὰ τοῦ ποταμοῦ ἢ πρὸς τὴν ἄλυσιν τοῦ τείχους Πριάμῃος. Αἱ λεπτομέρειαι τῆς ἐν Σκαμάνδρῳ μάχης καταδεικνύουσιν, ὅτι οἱ εἰς τὴν πόλιν δυνήθεντες νὰ φθάσωσι Τρῶες ἦσαν ἀκριβῶς οἱ μὴ ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλεὺς εἰς τὸν ποταμόν ριφθέντες, καὶ ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς κατὰ τὴν ὑψοσιν τῶν ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ δὲν σώζεται διὰ πτελέας, ἢ ἀποσπᾶ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης, ἀλλ' ὅτι διέβη αὐτὸν, διότι διὰ τοῦ κορμοῦ τοῦ προσκεκολλημένου ἔτι ἐν τῇ δεξιᾷ ὄχθῃ κατάρθωσε νὰ σωθῇ, καὶ ὁ ποταμὸς τὸν καταδιώκει ἐν τῇ πεδιάδι πρὸς τὴν πόλιν. Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀφίνει κρούσας τὴν λόγχην του ἐν τῷ φυλλώματι δένδρουλλοῦ πρὶν πηδῆσαι ξιφῆρος εἰς τὸν ποταμόν, ἵνα φονεύσῃ τοὺς Τρῶας, οἵτινες προσπαθοῦσι νὰ σωθῶσι κρυπτόμενοι ἐν τοῖς ἐλιγμοῖς τῶν ὑψηλῶν αὐτοῦ ὄχθων ἀρα οὗτοι δὲν διήλθον τὸν ποταμόν. Ὁ Ἀχιλλεὺς βλέπων τὸν Λυκάονα ζητοῦντα νὰ φύγῃ ἀπὸ τῶν ποταμῶν λαμβάνει καὶ αὐτὸς τὴν λόγχην, φονεύει αὐτὸν καὶ ἐξακολουθεῖ μεταχειριζόμενος αὐτὴν καθ' ὅλην ἐκείνην τὴν ἡμέραν, μέχρις οὗ ὁ Ἔκτωρ πίπτει βληθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλεὺς ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Ἰλίου.

Ἀλλὰ διατί, δυνατόν νὰ ἐρωτήσῃ τις, ὁ

Ἔκτωρ πληγωθεὶς εἰς τὸ τῶν Ἀχαιῶν στρατοπέδον καὶ μεταβαίνων ἐπὶ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ εἰς τὴν πόλιν φέρεται εἰς τὸν πόρον, καὶ διατί ὁ Πρίαμος μεταβαίνων ἀπὸ τῆς πόλεως εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀχιλλεὺς καὶ ἐπανέρχόμενος φθάνει εἰς τὴν ὄχθην καὶ τὸν πόρον τοῦ Σκαμάνδρου-Ξάνθου, ἐὰν δὲν ἐμελλε νὰ διέλθῃ τὸν ποταμόν; Ἡ ἀπάντησις εἶναι εὐχερής. Ὑπῆρχεν ἀμαξίτις ὁδὸς—ἀμαξίτις, ἥτις ἀρχομένη ἀπὸ τῆς πόλεως διήρχετο διὰ τοῦ τύμβου τοῦ Ἰλίου εἰς τὴν ὄχθην τοῦ Σιδάοντος ἐν τῷ μέσῳ τῆς πεδιάδος καὶ ἐφθάνει εἰς τὸν πόρον τοῦ Ξάνθου. Ἐντεῦθεν δὲ διαιρούμενη ἔβαινε ἐξ ἑνὸς πρὸς τὸ τείχος Ἡρακλῆος καὶ ἐξ ἑτέρου δυτικῶς πρὸς τὴν παραλίαν, ἐνθα ἐστρατοπέδευεν ὁ Ἀχιλλεὺς. Ἄλλως τε ἠξεύρομεν ἐκ τοῦ Ὀμήρου, ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς ἐκ τῆς σκηνῆς του δὲν ἠδυνήθη ν' ἀναγνωρίσῃ τοὺς ἐκ τῶν ἀρχηγῶν Ἀχαιῶν πληγωθέντας ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Ἰλίου καὶ ἐπὶ τῶν ἀρχαίων αὐτῶν μεταφερομένους, ὅτε οὗτοι διήρχοντο ἐκ τοῦ μέρους του διευθυνόμενοι εἰς τὰς σκηνὰς αὐτῶν τὰς ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ στρατοπέδου.

Πρέπει πρὸς τούτους ν' ἀναμνησθῶμεν, ὅτι ὁ Ὀμηρος ποιεῖται μνησθῆναι τῆς ἀμαξίτις ὁδοῦ ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Ἰλίου, ὅπερ καταδεικνύει, ὅτι ὑπῆρχον ἰδιαιτέραι ὁδοὶ διὰ τὰ ἄρματα. Εἶναι δὲ λίαν πιθανόν, ὅτι ἡ ἀρματοδρομία κατὰ τὴν κηδεῖαν τοῦ Πατρόκλου ἐγένετο ἐπὶ τῆς ἀμαξίτις ὁδοῦ τῆς μεταξὺ τοῦ στρατοπέδου τῶν Ἀχαιῶν καὶ τοῦ πόρου τοῦ Ξάνθου. Ἐκ τῆς ἀφηγήσεως δὲ τοῦ Ὀμήρου βλέπομεν, ὅτι ἀφοῦ ἤγειρε τάφον τῷ Πατρόκλῳ (ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου τείχους Ἡρακλῆος), ὁ Ἀχιλλεὺς ὠδήγει τοὺς Ἀχαιοὺς εἰς τὴν πεδιάδα, καὶ οὐδὲν δύσκολον ν' ἀναγνωρίσῃ τις, ὅτι ὁ ὄμιλος τῶν θεατῶν τῆς κηδεῖας ἴστατο ἀκριβῶς εἰς τὸ ἐκτὸς τῆς τάφου μέρος τοῦ στρατοπέδου, ἐνθα ὁ Ἔκτωρ καὶ ἔπειτα ἀρχηγοὶ τινες Ἀχαιοὶ εἶχον συγκροτήσῃ πρὸ τινῶν ἡμερῶν στρατιωτικὰ συμβούλια. Ἡ ἀρματοδρομία γίνεται ἐπὶ ὁδοῦ τῆς πεδιάδος καὶ τὰ ἄρματα ἐπανέρχονται εἰς τὸ στρατοπέδον. Φαίνεται ὅτι τὸ μέρος, ἐνθα ἴστατοντο οἱ θεαταί, εἶχε χρησιμεύσει ὡς περίβολος, ἐν ᾧ ἐνεκλείσθησαν τὰ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Πατρόκλου θυσιασθέντα ζῶα, ἀν κρίνωμεν ἐξ ὅσων ὁ Ὀμηρος λέγει περὶ τῆς πτώσεως τοῦ Αἰάντος εἰς τὸ τέλος τῆς πεζοδρομίας.

Ἡ ἀρχαία πόλις Ἰλιος.

Ὁ Πλάτων περιγράφει ἡμῖν τὴν θέσιν τῆς Ἰλίου ἀκριβέστατα λέγων: «Κατωκίσθη δὴ, φασί, ἐκ τῶν ὑψηλῶν εἰς μέγα τε καὶ καλὸν πεδίον Ἰλιον, ἐπὶ λόφον τινὰ οὐχ ὑψηλὸν καὶ ἔχοντα ποταμούς πολλοὺς ἀνωθεν ἐκ τῆς Ἰδῆς ὀρηγμένων»¹.

Ὅντως ἡ Ὀμηρικὴ Ἰλιος², ἢ περὶ ὁ Πλάτων οὐδὲν ἄλλως διακρίνει τῆς ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ὑπαρχούσης Ἰλίου, κείται ἐπὶ λόφῳ οὐχ ὑψηλῷ, ἐν μέσῳ πεδιάδος ποτιζομένης ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν, ὅπερ συμφωνεῖ πληρέστατα τοῖς ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου λεγομένοις. Πάντες δὲ οἱ ἀρχαῖοι (ἐξαιρουμένου τοῦ Δημητρίου καὶ τοῦ ἀντιγραφείου αὐτοῦ Στράβωνος, οἵτινες ὑπεθεώκουν τὴν σύγχρονον αὐτοῖς πόλιν Ἰλιον ὑπὸ τὸ ὄνομα Νέαν Ἰλιον νομίζοντες, ὅτι ἡ ὀμηρικὴ Ἰλιος ἔκειτο ἀλλοῦ) παρεδέχοντο τὸ ὑπάρχον Ἰλιον ὡς αὐτὴν τὴν ὀμηρικὴν Ἰλιον. Ἄλλως τε δὲ ὁ Δημήτριος περιγράφων τὴν ὑπάρχουσαν πόλιν ὡς κειμένην εἰς τὸ ἄκρον σειρᾶς λόφων προβαίνοντων εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ Σκαμάνδρου καὶ τοῦ Σιδάοντος σχηματιζόμενας πεδιάδας εἶναι ἀκριβῶς ἀκριβῆς.

Ἐν ἔτει 1801 ὁ δόκτωρ Clarke ἐπεσκέφθη πρῶτος ἐκ τῶν νεωτέρων τὰ εἰρήπια τῆς πόλεως ταύτης. Ἐκτοτε ἐγένοντο τὸ ἀντικείμενον σπουδαίων ἀνασκαφῶν γενομένων τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ ἐμοῦ ἀδελφοῦ Κ. Frank Calvert καὶ εἶτα, ἐπ' εὐρυτέρας διαστάσεις, ὑπὸ τοῦ δόκτορος Schliemann. Ἡ ὑπαρξίς θεάτρον εἰς τὴν βόρειον πλευρὰν τῆς πόλεως, τειχῶν, εἰρηπίων τῶν ναῶν τοῦ Θυμβρίου Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Παλλάδος Γλαυκώπιδος Ἀθηνᾶς, ἐπιγραφῶν, κεράμων, νομισμάτων, ἀγαλμάτων, ἀναγλύφων, ἀγαλματίων καὶ ἄλλων τεχνικῶν προϊόντων, ἐπιμαρτυρεῖ τὴν θέσιν τῆς Ἰλίου, ἢ περὶ παρεδέχθησαν οἱ ἀρχαῖοι, Ἕλληνας, Ρωμαῖοι καὶ Βυζαντινοὶ ὡς τὸ ὑπὸ ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου φασίεν διάσημον ἄστυ. Ὁ Schliemann ἐποίησατο ἀνασκαφὰς εἰς βῆθος τοιαῦτα, ὥστε ἀπεκάλυψεν ἐποχὰς πολὺ ἀρχαιότερας τῆς ἐποχῆς τοῦ Τρωικοῦ πολέμου καὶ ἀγνώστους τῷ ποιητῇ καὶ τῷ πολιτισμῷ, ὃν οὕτως περιγράφει. Εἰς βῆθος μέτρων τινῶν ὁ ὀμηρικὸς πολιτισμὸς παύει ὑπάρχων, ἀρχεται δὲ ἄλλο εἶδος πολιτισμοῦ κατωτέρας βαθμίδος. Συμβαίνει τὸ

αὐτὸ, ὡς εἰ λαὸς πεπολιτισμένος καταλαμβάνει χώραν βάρβαρον, ὡς ἐν παραδείγματι, εἰ οἱ Ἀγγλοὶ, κατὰ τὸν αἰῶνα ἡμῶν, ἀπῆλθον τὴν Νέαν Ζηλανδίαν καὶ τὴν Ἀυστραλίαν, ὁ μεταγενέστερος διευρηνητὴς ἢ εὐρίσκατο πρὸ ἀντικειμένων ὑψηλοῦ πολιτισμοῦ ἀντικειστώντων τὰ τοῦ ἀρχικοῦ βίου τῶν Ἰθαγενῶν.

Ἡ Ἀκρόπολις, ὁ Ναὸς τῆς Παλλάδος Ἀθηνᾶς Γλαυκώπιδος καὶ τοῦ Ἑρκείου Διὸς, αἱ πόλεις τοῦ Πριάμου, τὸ Ἀνάκτορον τοῦ Πριάμου, ἡ πόλις τῶν Τρῶων, ἡ Πέργαμος, ὁ Ναὸς τοῦ Θυμβρίου Ἀπόλλωνος, τὰ Ἀνάκτορα τοῦ Πριάμου, τὰ τῆς βασιλικῆς οικογενείας καὶ τὰ τοῦ Ἔκτορος, ἡ πόλις Ἰλιος.

Ὁ Πρόδοτος λέγει ἡμῖν, ὅτι ὁ Ξέρξης ἀφικόμενος εἰς Ἰλιον μετέβη εἰς τὸ τοῦ Πριάμου Πέργαμον καὶ ἐθυσίασε χίλιας βούς εἰς τὴν Παλλάδα Ἀθηνᾶν. Ἐν τούτοις ὁ Ὀμηρος οὐδαμῶς λέγει, ὅτι ὁ ναὸς τῆς Παλλάδος Ἀθηνᾶς εὐρίσκατο ἐν τῇ Περγᾷ ἄλλ' ἐν τῇ Ἀκροπόλει δὲν λέγει ὡσαύτως οὐδ' ὅτι τὰ ἀνάκτορα τοῦ Πριάμου ἦσαν ἐν τῇ Ἀκροπόλει. Ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις ἐνόμισαν, ὅτι ἡ Πέργαμος καὶ ἡ Ἀκρόπολις εἰσι λέξεις συνώνυμοι. Ἐκ τῆς προσεκτικῆς ἡμῶν μελέτης τοῦ ὀμηρικοῦ κειμένου ἐξάγεται, ὅτι ἡ Ἀκρόπολις, τὸ ὑψιστον μέρος τῆς πόλεως, ἦτο εἰς τὴν Μ. Δ. γωνίαν καὶ ὅτι ἡ Πέργαμος (ἐγγὺς τῇ Ἀκροπόλει) ἐσηματίζε τὴν Β. Δ. γωνίαν τῆς πόλεως.

Καὶ πρῶτον, ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ἀκρόπολιν, βλέπομεν, ὅτι οἱ δημογέροντες συναθροίσαντο εἰς τὰς Πύλας τοῦ Πριάμου ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν τὰς Πύλας μὲ τὸ ἀνάκτορον τοῦ Πριάμου. Ἐν τῇ Ἀκροπόλει ὑπῆρχον προσέτι ὁ ναὸς τῆς Παλλάδος Ἀθηνᾶς (Γλαυκώπιδος) καὶ τοῦ Ἑρκείου Διὸς ὡς καὶ τὰ ἀνάκτορα τοῦ Πριάμου, αὐτὸς δὲ ὁ Ὀμηρος προσδιορίζει ἀκριβῶς τὴν θέσιν τῶν τεσσάρων τούτων οἰκοδομῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει. Ἀφ' ἑτέρου δὲ, ὅσον ἀφορᾷ τὴν Πέργαμον, βλέπομεν, ὅτι ὁ ναὸς τοῦ Θυμβρίου Ἀπόλλωνος εὐρίσκατο ἐν αὐτῇ, καὶ ὅτι τοῦτο μόνον εἶναι τὸ μέρος, ὅπερ ἐκλέγει ὁ θεός, ὅταν μεταβαίνει εἰς Ἰλιον. Ὁ Ὀμηρος δὲν λέγει ἀκριβῶς, ὅτι τὰ ἀνάκτορα τοῦ Πριάμου, τοῦ Ἔκτορος καὶ τῆς βασιλικῆς οικογενείας ἦσαν ἐν τῇ Περγᾷ.

Ὁ Βιργίλιος, ὅστις πολλὰκις ποιεῖται μνησθῆναι τῆς Ἀκροπόλεως, ἢν ὀνομάζει Σιμ-

1) Πλατ. νομ. βιβλ. Γ', σελ. 682 Β.

2) Ἰλ. Γ', 216—Ἰλιος ἴρη ἐν πεδίῳ πεπόλιστο.

mam arcem (sacrata, alto culmine, Tritonia) και της Περγάμου (Pergama), όμιλει πάντοτε περί του ναού της Αθηνάς (Minerva Pallas Tritonia) ως όντος εν τῇ Ἀκροπόλει, οὐδέποτε δὲ εν τῇ Περγάμῳ.

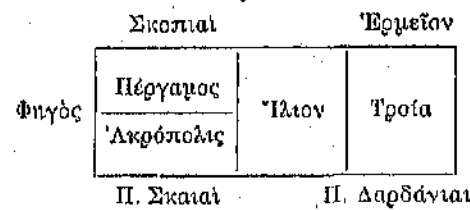
Ὡς αἱ ἐκφράσεις πόλις Ἰλίου και πόλις τοῦ Πριάμου ἦσαν ἐκφράσεις γενικαί, οὕτω και ἡ ἐκφρασις Ἀκρόπολις ἦτο ἐκφρασις γενική περιλαμβάνουσα τὴν τε Ἀκρόπολιν και τὴν Περγάμον. Ἡ πόλις τῶν Τρώων ἐσημαίνεν ἰδίως τὸ μέρος τῆς πόλεως τὸ πρὸς τὴν μεσημβρινὴν κλιτὸν τοῦ λόφου και ἡ Πέργαμος τὸ βορειοδυτικὸν μέρος, δηλαδὴ ὅταν ὁ Ὅμηρος όμιλῇ περί τῆς πόλεως τῶν Τρώων, τῆς Περγάμου και τῶν ὑψηλῶν τειχῶν, ἐννοεῖ τὸ βορειοδυτικὸν μέρος τοῦ λόφου, ὅταν δὲ όμιλῇ περί Ἰλίου και Ἀκροπόλεως, περί Σκαιῶν και Δαρδανίων πυλῶν, ἐννοεῖ τὸ πρὸς τὴν μεσημβρινὴν κλιτὸν τοῦ λόφου μέρος τῆς πόλεως.

1. Ἀκρόπολις. — Ναός τῆς Αθηνάς και τοῦ Διός. Αἱ πύλαι τοῦ Πριάμου, τὸ ἀνάκτορον τοῦ Πάριδος, Σκαιαὶ Πύλαι και Φηγός (τειχός).

2. Πέργαμος. — Ναός τοῦ Ἀπόλλωνος, Ἀνάκτορον τοῦ Πριάμου και τοῦ Ἐκτορος, ὑψηλὸν τειχός, Σκοπιαὶ και Ἐρμεῖον.

3. Ἡ πόλις Ἰλίου. — Πύλαι Δαρδάνιαι.

4. Ἡ πόλις τῶν Τρώων.

Ὅτι ἠδυνάμην ἴσως νὰ ἀναφέρω πρὸς ἐπιμαρτυρίαν τῶν λόγων μου και ἄλλα χωρία ἀρχαίων συγγραφέων, ἀλλ' ἡ συζήτησις αὕτη ἤθελεν εἶσθαι λίαν μακρὰ διὰ τὴν πραγματείαν ταύτην.

Τὸ ἀνάκτορον τοῦ Ἐκτορος ἔκειτο, κατὰ τινὰ σχολιαστὴν, ἐπὶ τοῦ χώρου τοῦ Πρυτανείου τοῦ μεθωμηρικοῦ Ἰλίου. Ἐπιγραφή τις τεθεισα ἐν τῷ Πρυτανείῳ κατὰ τὸν δεύτερον πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα, ἀνεκαλύφθη κατὰ τὸ μέρος, ἐνθα εὐρέθη τὸ τρίγλυφον τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος. Κατὰ συνέπειαν τὸ τε ἀνάκτορον τοῦ Ἐκτορος και ὁ ναός τοῦ Ἀπόλλωνος εὐρίσκοντο βορειοδυτικῶς τοῦ ὄροπαδίου, ἐν τῷ χώρῳ τῆς Περγάμου, συνωδὰ τῷ ὁμηρικῷ κειμένῳ.

Ἡ πεδιάς τῆς Ἰλίου, ἡ Βατίεια, τὸ Σῆμα Μυρίνης, και αἱ πηγαὶ (θερμὴ και ψυχρὰ) τοῦ Σκαμάνδρου.

Τὸ μεσημβρινὸν τειχός, ἔπερ ἦτο ἐν τῶν χαμηλοτέρων τῆς Ἰλίου και αἱ Σκαιαὶ και αἱ Δαρδάνιαι πύλαι ἦσαν ἐκτισμέναι εἰς τοὺς πρόποδας τῆς κλιτύος τοῦ λόφου, ἐφ' οὗ ἔκειτο τοῦτο τὸ μέρος τῆς πόλεως και ἐνθα βλέπει τις ἐπι και σήμερον τὴν μικρὰν πεδιάδα τοῦ Τσιπλῆκ-Ὀὐβάσι, ἣτις εἶναι αὕτη ἡ πεδιάς τῆς Ἰλίου, σχήματος ἡμισοειδοῦς, και ἀποτελουμένη ὑπὸ ἀντηρίδος ἣτοι σειρᾶς μικρῶν λοφίσκων βαινόντων μέχρις Ἰλίου και τοῦ Πασά-Τεπέ-Μπαϊρ, ἔπερ εἶναι βεβαίως ἡ Βατίεια. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν λόφων τούτων ὑπάρχει τύμβος (ὁ Πασά-Τεπέ) κείμενος εἰς ἀπόστασιν πέντε σταδίων ἀπὸ τῆς Ἰλίου. Τὸν τύμβον τοῦτον ὁ Δημήτριος ἐκλαμβάνει ὡς τύμβον τοῦ Αἰσούτου, ἀλλ' εἶναι μάλλον τὸ σῆμα Μυρίνης, ἐκτὸς ὅν τὸ σῆμα Μυρίνης εἶναι ὁ τύμβος, ὅστις φησὶν αὐτὸν σήμερον ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὥρας ἐκείνης πεδιάδος τῶν ὄχθων τοῦ ρύακος Τσιπλῆκ-Σοῦ. Ὁ ρύαξ οὗτος ἀναπαρίσθη σήμερον, ὅτι ὑπολείπεται ἡμῖν ἐκ τῶν δύο πηγῶν τοῦ Σκαμάνδρου, τῆς μὲν θερμῆς, τῆς δὲ ψυχρᾶς. (Ἡ θερμὴ πηγὴ εἶχεν ἐξαφανισθῆ πρὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Δημητρίου ἄλλως δὲν ἔα ἠδύνατο νὰ προβῆλῃ τὴν περι μὴ ταυτότητος τῆς Ἰλίου μετὰ τὴν ὑπάρχουσαν τότε πόλιν θεωρίαν του (πόλιν ἢ ὠνόμαζε Νέον Ἰλίον) και νὰ θέσῃ τὴν ὁμηρικὴν Ἰλίον ἀλλαγῶν).

Αἱ δύο αὗται πηγαὶ ἔκειντο εἰς ἀπόστασιν τριῶν σταδίων πρὸς ἀνατολὰς τῆς πόλεως¹ και ἔρρεον ἐντὸς μαρμαρίνων δεξαμενῶν, ἐν αἷς αἱ τῆς πόλεως γυναῖκες ἤρχοντο νὰ πλύνωσι τὰ εἴματα αὐτῶν. Τὰ ὕδατα τῶν πηγῶν τούτων ἐρίπτοντο ἄλλοτε εἰς τὸν Σκαμάνδρον-Ξάνθον, ἀλλ' ὡς εἶπον ἤδη, ὁ ρύαξ Τσιπλῆκ-Τσοῦ ἐμποδίζεται σήμερον κατὰ τὴν εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Σκαμάνδρου εἰσοδὸν αὐτοῦ ὑπὸ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Καλιφατλῆ-Ἀσμὰκ. Ἡ μικρὰ τῆς Ἰλίου πεδιάς ἀναφέρεται πολλάκις ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου. Ἡ σκηνὴ τῆς ἐνάρεξως τῆς πρώτης μάχης εἶναι ἡ πρόκλησις, ἢ ἡ Ἰρις ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ προσκόπου Πολίτου ἔφερε πρὸς τοὺς Τρῶας τρέχουσα ἐκ τοῦ τύμβου τοῦ Αἰσούτου και ἀγγέλλουσα, ὅτι οἱ Ἀχαιοὶ ὀπλιζόμενοι ἠτοίμαζοντο νὰ ἐγκαταλείψωσι τὸ στρατόπε-

1) Βῆσταθιος.

δόν των, ἵνα μεταβῶσιν εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Σκαμάνδρου. Ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ ταύτῃ οἱ Τρῶες και οἱ ἐπίκουροι αὐτῶν ἐξεληθόντες ἐξ ὄλων τῶν πυλῶν (ἔπασαι δὲ αἱ πύλαι ἦσαν πρὸς τὸ μέρος τῆς μικρᾶς πεδιάδος), συνηροίσθησαν μακρὰν τῆς ὄψεως τοῦ ἐχθροῦ εἰς τὸν λόφον Βατίειαν ἢ Σῆμα Μυρίνης και ἐκεῖθεν ἐβάδισαν εἰς συνάντησιν τῶν Ἀχαιῶν. Οὕτως αἱ δύο στρατιαὶ ἀφίκαντο εἰς παραλλήλους γραμμὰς πρὸ τῶν Σκαιῶν Πυλῶν, ἐνθα συνεφωνήθη ἀνακωχὴ και αἱ δύο στρατιαὶ ἔστησαν. Οὕτω δὲ και ἡ Ἑλένη ἠδυνήθη νὰ ἴδῃ και ν' ἀναγνωρίσῃ ἐκ τοῦ πύργου τοῦ ἐπὶ τῶν Σκαιῶν Πυλῶν τοὺς διαφόρους Ἀχαιοὺς ἀρχηγούς.

Πρὸς τὴν πεδιάδα ταύτην τῆς Ἰλίου και ὁ Ἀγήνωρ ἔφευγεν ἐκ τῆς Φηγοῦ πρὸς δυσμὰς τῆς πόλεως και πρὸς τὸν ρύακα τοῦ Σκαμάνδρου, ἐνῶ ὁ Ἀχιλλεὺς ἐπλησίαζεν.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ καταδίωξις τοῦ Ἐκτορος ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλεὺς ἐγένετο τρίς περί τὴν πόλιν ἐκ δεξιῶν πρὸς ἀριστερὰ ὀρμημένων ἐκ τῶν Σκαιῶν Πυλῶν, ἔρθεσαν τὴν τετάρτην φοράν εἰς τὰς δύο πηγὰς ἐν τῇ πεδιάδι ὁσάκις δὲ ὁ Ἐκτωρ προσεπέθει νὰ πλησιάσῃ πρὸς τὰ Δαρδάνια τείχη, εἰς ἃ δηλαδὴ εὐρίσκοντο ἔπασαι αἱ πύλαι, ὁ Ἀχιλλεὺς ἐξέτρεπεν αὐτὸν πρὸς τὴν πεδιάδα και ἐπὶ τέλους κατώρθωσε νὰ τὸν φονεύσῃ.

Γενομένου ἀνωτέρω λόγου περί τῆς νυκτερινῆς ἐκδρομῆς τοῦ Ὀδυσσεὺς και Διομήδους εἰς Θύμβρην, ἐξήγησα, ὅτι ἦσαν τοσοῦτον περιμέριμοι νὰ συλλάβωσι τοὺς ἵππους τοῦ Ρήσου, βασιλέως τῶν Θρᾶκῶν, διότι ἤθελον νὰ ἐμποδίσωσι τοὺς ἵππους τούτους νὰ βοσκήσωσιν ἐν τῇ πεδιάδι τῆς Ἰλίου και νὰ πίωσι τὸ ὕδωρ τοῦ Σκαμάνδρου.

Οἱ τύμβοι τοῦ Ἰλίου, τοῦ Ἐκτορος, τοῦ Πανδάρου, τοῦ Σαρπηδόου και τῶν Τρώων.

Οἱ τύμβοι οὗτοι ἔκειντο ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ Σιδάεντος ἐν τῇ πεδιάδι τοῦ Σκαμάνδρου.

Πλησίον τοῦ Κοῦμ-κιοῦ ὑπάρχει εἰς ἔχων ὕψος ἄνω ποδῶν, ὅστις πρὸ τινῶν ἀκόμη ἐτῶν διετηρεῖτο κάλλιστα ὑπάρχουσαι ὡσαύτως και τὰ ἐρείπια ἐτέρου, ἀμφοτέρω δὲ κείνται πρὸς δυσμὰς τοῦ ρηθέντος χωριδίου. Καὶ ἕτερος δὲ τύμβος ὑπῆρχε κατὰ τὸν Choisenl-Goullier, πρὸς νότον τοῦ χωριδίου. Εἰς τούτους προσθετέον και τὰς βῆσεις ἐνός ἢ δύο ἄλλων, οὓς εὕρεν ὁ Schliemann βορειοδυτικῶς τοῦ Κοῦμ-κιοῦ. Πρέπει ἴσως ν' ἀποδώσωμεν τὴν ἐξάφνησιν τῶν μνημείων τούτων οὐχὶ μόνον εἰς τὴν ἐνέργειαν τῶν ἀνθρώπων ἀλλὰ και εἰς τὴν ἀνύψωσιν τοῦ εἰσώρου, πρὸς δὲ και εἰς τὰς πλημμύρας. Οἱ ἀρχαῖοι ἀνεγνώριζον αὐτοὺς κάλλιστα ὡς και τοὺς τοῦ Πριάμου, τοῦ Πάριδος και διαφόρων ἄλλων.

Τύμβοι τοῦ Ἀχιλλεὺς, τοῦ Πατρόκλου, τοῦ Ἀντιλόχου, τοῦ Πηνέλεω και τῶν Ἀχαιῶν.

Οἱ τρεῖς πρώτοι ὄρωνται και σήμερον ἐπι πλησίον τοῦ χωρίου Γενῆ-Σεγῆρ (Ἀχιλλεῖον) ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ τειχῆος Ἡρακλῆος (ἢ Ἀκρ. Σιγέου) και ἐτιμῆθησαν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὁ τοῦ Ἀντιλόχου ἀναμφισβότως εὐρίσκειτο ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀκρωτηρίου, ἀλλὰ δὲν δύναται τις ν' ἀναγνωρίσῃ σήμερον τὴν θέσιν αὐτοῦ.

Ὁ κοινὸς τάφος τῶν Ἀχαιῶν ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Εὐσταθίου ὡς εὐρισκόμενος εἰς πέντε σταδίων ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου αὐτῶν, και εἰκάζω, ὅτι εἶναι ὁ εὐρισκόμενος σήμερον ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Σκαμάνδρου-Ξάνθου (Μενδερε-Σοῦ) παρὰ τοῖς ἐρείπιοις τοῦ Σιγέου, εἰς ἀπόστασιν δέκα σταδίων ἀπὸ τοῦ Γενῆ-Σεγῆρ. Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ εὐρίσκειτο και ὑπάρχει σήμερον πόρος και ἐρείπια γεφύρας. Ὁ πόρος οὗτος ἀνταποκρίνεται ἀκριτὰ ἀκριβῶς πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου ἀναφερόμενον πόρον τοῦ Ξάνθου.

J. C. F. CALVERT.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΜΣΤ'.

(Τακτική).

Τῆ 13 Μαΐου 1884.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. ΠΡ. ΒΑΣΙΛΑΟΥ.

Κηρυχθείσης τῆς ἐνάρξεως τῆς συνεδριάσεως ὁ κ. πρόεδρος λέγει, ὅτι ἀναλαμβάνων τὴν προεδρίαν οὐδόλως χρεῖαν ἔχει πολλὰ εἰπεῖν, καθ' ὅτι τὸ ἐντιμὰ τοῦ Συλλόγου μέλη γινώσκουσι κατὰ πόσον τὸν Σύλλογον ἠγάπησεν, οὐχ ἥττον ἤμως κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν μερμηρίζει τὰ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο. Πέποιθε δέ, ὅτι οἱ ἀγωνίαι αὐτοῦ οὐκ ἀποθήσονται μάταιοι, καὶ μάλιστα ὅταν περὶ στοιχίζηται ὑπὸ τοιούτων συναδέλφων. Εὐχεται δὲ ἐν τέλει, ὅπως τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου τακτικῶς παρευρίσκωνται εἰς τὰς συνεδριάσεις πρὸς ὠφελὸν τῶν τοῦ Συλλόγου ἐργασιῶν.

Εἶτα ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινούται ἡ

ἄλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθεμεν περίληψιν τῶνδε τῶν ἐπιστολῶν :

Τῶν ἐφοριῶν τῶν σχολῶν 1) τῶν ἐν Μεγάλῳ Ρεύματι, 2) τῶν ἐν Νεοχωρίῳ, 3) τῆς ὑπὸ τῆς ἐνταῦθα Ἑλληνοκαθολικῆς ἀδελφότητος Συμπλοίας συντηρουμένης, 4) τῆς ὑπὸ τῆς ἐν Ξυλοπόρτῃ ἀδελφότητος Βινέα Μουσῶν, 5) τῶν ἐν Πριγκήπῳ, 6) τῶν ἐν Χάλκῃ, 7) τῆς ἐν Σταυροδρομίῳ ἐνοριακῆς σχολῆς τῆς Παναγίας, 8) τῆς ἐν Βλατῆ δημοτικῆς σχολῆς τῶν Ταξιάρχων, 9) τῆς ἐν Χάσκιαϊ, ἀπασῶν αἰτουμένων νὰ μετὰσχῶσι τοῦ Ζαριφείου κληροδοτήματος.

Τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δ. Σακελλαρίδου, ἀπὸ 1/13 ἐνεστῶτος, ἀποστέλλοντος διὰ λογαριασμὸν τοῦ κ. Κ. Μ. Σαλβάγου δύο λίρας διὰ τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ.

Τοῦ κ. Θ. Κοσσοῦδῃ ταμίου τοῦ Συλλόγου, ἀπὸ 12 ἐνεστῶτος, αἰτουμένου ἐπιστολὴν

πρὸς τὴν Τράπεζαν Κωνσταντινουπόλεως διὰ τὴν κατάθεσιν τῶν 20,000 φράγκων τοῦ Ζαριφείου κληροδοτήματος.

Τοῦ κ. Köhler διευθυντοῦ τῆς ἐν Ἀθῆναις γερμανικῆς ἀρχαιολογικῆς σχολῆς, ἀπὸ 22 ἐνεστῶτος (ν. χ.), δηλοῦντος, ὅτι ἡ σχολὴ στερεῖται τῶν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου αἰτηθέντων παλαιογραφικῶν στοιχείων καὶ παρέχοντος πληροφορίας πρὸς εὐχερῆ ἐκτύπωσιν ἐπιγραφῶν.

Τῆς Α. Ῥξ. τοῦ Marquis de Noailles, πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας ἐνταῦθα, ἀπὸ 12 ἐνεστῶτος, συγκαίροντος τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἐπέτειῳ αὐτοῦ ἐορτῇ καὶ ἐκφράζοντος τὴν λύπην αὐτοῦ, διότι δὲν ἠδυνήθη νὰ παραστῇ ἐν αὐτῇ.

Τοῦ κ. Α. Τάγῃ, διευθυντοῦ τοῦ ἐνταῦθα Ἑλληνικοῦ Λυκείου, ἀπὸ 14 μεσοῦντος, αἰτουμένου τὴν μεγάλην τοῦ Συλλόγου αἰθουσαν διὰ τὴν 10 ἐπιόντος, πρὸς τέλει τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐξετάσεων τοῦ Λυκείου.

Τῆς Α. Παν. τοῦ ἀγ. Ρόδου κ. Γερμανοῦ, ἀπὸ 10 μεσοῦντος, ἀγγέλλοντος τὴν παραλαβὴν τοῦ 1Α' τεύχους τοῦ Συλλόγου μετὰ τοῦ παραρτήματος καὶ τὴν ἀποστολὴν συναλλάγματος ἐκ τεσσάρων λίρῶν πρὸς ἀπότισιν τετρατετοῦς αὐτοῦ συνδρομῆς.

Περὶ τῆς ἀλληλογραφίας ὁ κ. πρόεδρος ἀγγέλλει, ὅτι αἱ διὰ τὸ Ζαριφεῖον κληροδοτήμα αἰτήσεις παραπεμφθήσονται τῇ Ἐκπαιδευτικῇ Ἐπιτροπῇ ὑποβάλλει τὴν αἴτησιν τοῦ κ. Α. Τάγῃ περὶ παραχωρήσεως τῆς τοῦ Συλλόγου αἰθούσης διὰ τὴν 10 ἰουνίου.

Τῆς αἰτήσεως ταύτης παμφηφαί δεκτῆς γενομένης ὁ κ. πρόεδρος παρατηρεῖ, ὅτι ἡ ἐπιστολὴ τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἐν Ἀθῆναις ἀρχαιολογικῆς γερμανικῆς σχολῆς κ. Köhler παραπεμφθήσεται τῇ Συντακτικῇ Ἐπιτροπῇ. Εὐχεται δ' ὅπως ὁ Σύλλογος ἀποκτήσῃ ὡς τάχιστα σειράν παλαιογραφικῶν στοιχείων διὰ τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ.

Ἀκολουθῶς ἀναγινώσκειται ἡ περὶ τοῦ συντακτικοῦ τῆς γαλλικῆς γλώσσης τοῦ κ.

Ch. Nazaretti κρίσις τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς. Ἡ Ἐκπαιδ. Ἐπιτροπὴ ἐπαινεῖ μὲν τὸ ἔργον, συνίστησι δὲ τῷ συντάκτῃ, ὅπως καταστήσῃ ἑλληνικωτέρην τὴν γλῶσσαν, ἀφοῦ προώρισεν αὐτὸ δι' ἑλληνόπαιδης.

Μετὰ ταῦτα ἀγγέλλεται τὸ δεύτερον καὶ διὰ ψηφοφορίας γίνεται δεκτὸς τακτικὸν τοῦ Συλλόγου μέλος ὁ Κ. Κωνστ. Τσαούκας, πρῶτον διευθυντῆς τῶν ἐν Φιλιππουπόλει Ζ. Διδασκαλείων, προταθείς ὑπὸ τῶν κκ. Χρ. Χατζηχρήστου, Γ. Καραθεοδωρῆ καὶ Ὁδ. Ἀνδρεάδου.

Εἶτα ἀγγέλλονται αἱ προσφοραὶ βιβλίων. Τοῖς δωρηταῖς ἐκφράζονται εὐχαριστίαι.

Ὁ κ. πρόεδρος προτείνει ἐξ ὀνόματος τοῦ προεδρεῖον τὸν κ. Ἀβραάμ Μαλιζιαν μέλος τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς. Τούτου δὲ δεκτοῦ γενομένου ὁ κ. πρόεδρος προτείνει, ὅπως ἐκφρασθῶσιν εὐχαριστίαι εἰς τε τὸν νέως πρόεδρον κ. Κ. Καλλιῆδην καὶ εἰς τὰ μέλη τοῦ ἀποχωρήσαντος προεδρεῖου, διὰ τὸν ζῆλον, μετ' οὗ ἐξετέλεσαν τὰ καθήκοντα αὐτῶν.

Τῆς προτάσεως ταύτης δεκτῆς γενομένης ὁ κ. Ἀθ. Π. Κεραμεὺς ἀναγινώσκει κατὰ λογὸν τῶν ἐκ τῶν διπλῶν καὶ πολλαπλῶν βιβλίων τῆς βιβλιοθήκης τῇ Μονῇ Λεμιῶνος ἐν Δέσφῳ κατὰ τὴν ἐν τῇ ἡγουμένῃ συνεδριάσει ληφθεῖσαν ἀπόφασιν προσενηχθησόμενων τὰ προσφερόμενά εἰσι συγγράμματα μὲν 25 τόμοι δὲ 39.

Μετὰ ταῦτα ὁ Ὁδ. Ἀνδρεάδης ὑποβάλλει πρότασιν ἐξ ὀνόματος τοῦ κ. Κ. Καλλιῆδου, νέως προεδροῦ, ὅπως δημοσιευθῇ διὰ τῶν ἐνταῦθα ἐφημερίδων ὁ προεδρικός λόγος ὁ ἀναγνωσθεὶς κατὰ τὴν ἐπέτειον ἐορτῆν τοῦ Συλλόγου.

Ἡ πρότασις αὕτη γίνεται δεκτὴ παμφηφαί.

Εἶτα ὁ κ. Ἀθ. Π. Κεραμεὺς ἀναγινώσκει συμβολὰς τινὰς εἰς τὴν Νεοελληνικὴν φιλολογίαν.

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ ἀναγνώσματος τοῦ κ. Α. Π. Κεραμεῦς ὁ κύριος πρόεδρος ἀνομολογεῖ τὴν σπουδαιότητα αὐτοῦ καθὸ ἀφορώντος τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν μουσικὴν λέγων, ὅτι τὰ ζητήματα τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς εἰσι τῶν μάλιστα σοβαρῶν, τούτου δ' ἕνεκα καὶ ὁ Σύλλογος συνεκρότησεν ἄλλοτε ἰδιαιτέρην ἐπιτροπὴν μουσικὴν πρὸς μελέτην αὐτοῦ, ἄγνωστον ὅμως τίνων λόγων ἕνεκα αὕτη ἀπὸ πολλοῦ οὐχ ὀφίσταται.

Ὁ κ. πρόεδρος διαβεβαίωσι, ὅτι τῶν μελημάτων αὐτοῦ ἔσται καὶ ἡ ἀνασύστασις τῆς μουσικῆς ἐπιτροπῆς πρὸς ἔρευαν τοῦ μουσικοῦ ζητήματος, διότι ἀνάγκη, ὅπως τὸ ἡμέτερον ἔθνος, ὃ καὶ ἐν τῇ μουσικῇ καὶ κατὰ τοὺς κλασικοὺς χρόνους καὶ κατὰ τὸν μεσαιῶνα διέπρεπεν, ἐπιδοθῇ καὶ νῦν εἰς τὴν καλλιέργειαν αὐτῆς.

Ὁ κ. Χρ. Χατζηχρήστου ἐκφράζει γνώμη, ὅτι τὸ κλέος τῆς εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς ἔγκειται μᾶλλον ἐν ταῖς φθοραῖς ἢ ἐν τῇ ἀρμονίᾳ. Τὸ δὲ χειρόγραφον τοῦ Χρυσάφῃ, ὃ τὴν ἐσπέρην ταύτην ἀνεκοίνωσεν ὁ κ. Α. Π. Κεραμεὺς, πλείστα περὶ φθορῶν ἐν τῇ μουσικῇ παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς περιλαμβάνει. Τὸ ζήτημα δὲ λέγει τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς καθαρισθήσεται, ὅταν οἱ περὶ ταύτην ἀσχολούμενοι μὴ ὦσιν ἀμαθεῖς ἀλλ' ἀνδρες ἐπιστήμονες. Συμφωνεῖ δὲ μετὰ τοῦ κ. προεδροῦ εἰς τὸ περὶ ἀνασυστάσεως τῆς Μουσικῆς ἐπιτροπῆς ἐν τῷ Συλλόγῳ ἐξ εἰδικῶν ἀνδρῶν καὶ δηλοῖ, ὅτι ἔχει παρ' αὐτῷ χειρόγραφον περὶ μουσικῆς, ὅπερ δωρησεται τῷ Συλλόγῳ.

Ὁ κ. Ἀθ. Π. Κεραμεὺς προτείνει, ὅπως ἡ σύστασις τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης γένηται τὴν ἐσπέρην ταύτην.

Ὁ κύριος πρόεδρος λέγει, ὅτι ἀνάγκη νὰ σκεφθῇ πρότερον τὸ προεδρεῖον ἐπ' αὐτοῦ. Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΜΖ'.

(Τακτική).

Τῆ 4 Ἰουνίου 1884.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. ΠΡ. ΒΑΣΙΛΑΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀναγινώσκειται ἡ

ἄλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθεμεν περίληψιν τῶνδε τῶν ἐπιστολῶν.

Τῆς ἐφορίας τῶν Σχολῶν Ἐγρί Καποῦ, ἐξαιτουμένης τὴν ἐκ τοῦ Ζαριφείου κληροδοτήματος διὰ τὰ ἀπορὰ σχολεῖα πρωτευούσης συνδρομὴν τοῦ Συλλόγου ὑπὲρ τῶν σχολῶν τῆς Κοινότητος.

Τῆς ἐφορίας τῶν σχολῶν Τόπ Καποῦ ἐξαιτουμένης τὰ αὐτά.

Τῆς Α. Βέροιας, τοῦ προεσθευτοῦ τῆς Γερμανίας κ. Radowitz ἐκφράζοντος τὴν λύπην του, ὡς μὴ δυνηθέντος ἐνεκα ἀπουσίας αὐτοῦ εἰς Θεραπεία, ὅπως παραστήσει τὴν ἐπέτειον τοῦ Συλλόγου ἑορτήν.

Τοῦ κ. Ι. Ρ. Βαλαβάνη, ἀπὸ 6 μαίου, ἀποπέλλοντας τριῶν νομισμάτων περιγραφὴν καὶ προτείνοντας τὴν παρὰ τοῦ Συλλόγου ἀγορὰν αὐτῶν, παραπονουμένου δ' ὅτι, ἐνῶ ἀπὸ πολλοῦ διατέλει μέλος ἀντεπιστέλλον τοῦ Συλλόγου, δὲν βλέπει ἐν τῷ Περιδικῷ τὸ ὄνομά του καὶ παρακαλοῦντος, ὅπως τῷ πέμψῃ ὁ Σύλλογος τὰ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντα περιοδικὰ αὐτοῦ.

Τοῦ Βρετανικοῦ μουσείου, ἀπὸ 17 μαίου (v. 8.), ἀγγέλλοντος τὴν παραλαβὴν τοῦ 1Α' τόμου τοῦ Περιδικίου καὶ τοῦ Παραρτήματος καὶ ἐκφράζοντος τὰς ἐπὶ τούτῳ εὐχαριστίας αὐτοῦ.

Τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἐν Παρισίοις ἔθνικοῦ τυπογραφείου τῆς Γαλλίας, ἀπὸ 24 μαίου (v. 8.), ἀγγέλλοντος, ὅτι ὁ κανονισμὸς αὐτοῦ δὲν ἐπιτρέπει οὔτε τὴν πώλησιν οὔτε τὴν ἄλλως πως παραχώρησιν παλαιογραφικῶν στοιχείων.

Τῆς ἐφορίας τῶν ἐκπαιδευτηρίων Ταυροῦλων, ἀπὸ 12 μαίου, ἐξαιτουμένης τὴν τοῦ Συλλόγου συνδρομὴν ἐκ τοῦ Ζαριφείου κληροδοτήματος.

Τοῦ Κ. Δ. Μυλωνᾶ, ἐκδότου τῆς Ἀρχ. ἡμερηίδος, ἀπὸ 18 μαίου, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν τοῦ α' τεύχους τῆς Ἀρχαιολ. ἡμερηίδος.

Τῆς ἐφορίας τοῦ ἐν Φαναρίῳ ἔθνικοῦ Ἰωακειμείου παρθεναγωγείου, ἀπὸ 18 μαίου, προσκλητήριος εἰς τὴν ἐπέτειον αὐτοῦ ἑορτήν.

Τοῦ κ. Ι. Ἀρτεμιάδου ἀπὸ 15/27 μαίου ἀγγέλλοντος τὴν ἀπὸ μέλους τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς παραίτησίν του.

Τοῦ κ. Ἀλ. Σεμιτέλου, ἀπὸ 19 μαίου, ἐξαιτουμένου ἑντάλιμα 500 γρ. ἀργ. διὰ διορθωτικὰ καὶ λοιπὴν ἐργασίαν τοῦ Περιδικίου (1Ε' τόμου) καὶ Ἀρχαιολογικοῦ δελέτιου.

Τῆς ἐν Φερρίῳ Φιλεκπαιδευτικῆς ἀδελφότητος, ἀπὸ 15 μαίου, ἀποστελλούσης ἐκθεσίν τῆς καταστάσεως τῆς σχολῆς καὶ προϋπολογισμὸν τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων, ἐξαιτουμένης δὲ τὴν ἐκ τοῦ Ζαριφείου κληροδοτήματος συνδρομὴν τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ κ. Μ. Μαλλιάρου, ἱατροῦ ἐκ Φιλιππουπόλεως, ἀπὸ 20 μαίου, ἀποπέλλοντας τὴν πενταετὴ συνδρομὴν του λίρας ὀθωμ. 5.

Τοῦ Σεβασμιατ. μητροπολίτου ἀγ. Νικομηδείας, ἀπὸ 25 μαίου, ἐκφράζοντος τὰς αὐτοῦ εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ μέλους ἐπιτίμου τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ κ. Κ. Κοντοπούλου ἐξ Ἀθηνῶν, ἀπὸ 26 μαίου, ἐξαιτουμένου τὴν τοῦ Συλλόγου ἀδειαν, ὅπως ἐν τῷ ἤδη ὑπ' αὐτοῦ ἐκδομένῳ συγγράμματι συμπεριλάβῃ καὶ τὰ δύο, ἀπερ ἐποίησεν ἐν τῷ Συλλόγῳ, ἀναγνώσματα.

Τῆς Ἑλλ. φιλομούσου Ἐταιρίας Παλλιδος, ἀπὸ 25 μαίου, προσκλητήριος εἰς τὰς προφορικὰς ἐξετάσεις τοῦ παρθεναγωγείου αὐτῆς ἀρξαμένης ἀπὸ τῆς 30 π. μ.

Τῆς αὐτῆς ἑταιρίας, ἀπὸ 25 μαίου, ἐξαιτουμένης τὴν ἀδειαν, ὅπως τὴν ἐπίδοσιν τῶν πτυχίων γεννησμένην τῇ 16 ἐνεστώτος ἐπιτελέσῃ ἐν τῇ αἴθουσῃ τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ ἐνταῦθα δραματικοῦ Συλλόγου Σοροκίεου, ἀπὸ 24 μαίου, ἐξαιτουμένου, ὅπως ἐπιτραπῇ αὐτῷ, ἵνα συνεδριάξῃ ἐν τῷ Συλλόγῳ.

Τοῦ κ. Χρ. Παπαδοπούλου, μέλους ἀντεπιστέλλοντος, ἐξ Ἀμμοχώστου τῆς Κύπρου ἀπὸ 22 μαίου ἀποπέλλοντας ποίημα ἐπιγραφόμενον Ἡ Κύπρος πρὸς τοὺς ἄσηοτας, ὅτι δὲν εἶναι Ἑλληνική.

Τῆς ἐφορίας τῶν σχολῶν Ἐξακίου, ἀπὸ 26 μαίου, ἐξαιτουμένης τὴν τοῦ Συλλόγου συνδρομὴν ἐκ τοῦ κληροδοτήματος Ζαριφῆ.

Τοῦ κ. Γ. Δροσίνη, ἀπὸ 30 μαίου, παρακαλοῦντος, ὅπως τὸ δεκάλιον γέρας του τοῦ Ζωγραφείου ἀγῶνος πληρωθῇ πρὸς τὸν ἐνταῦθα κ.κ. Ν. Ρίζον, καὶ Τ. Ποτίσαρον.

Τοῦ Μεγάλου Πρωτοσυγκέλλου τοῦ Οἴκου μενικοῦ Θρόνου, ἀπὸ 29 μαίου, παρακαλοῦντος τὸν Σύλλογον κατ' ἀνωτέραν ἐντολήν, ὅπως ἐκ τοῦ Ζαριφείου κληροδοτήματος συνδράμῃ καὶ τὴν ἐν Φαναρίῳ δημοτικὴν Σχολὴν.

Τοῦ κ. Γ. Ραιδεσθνοῦ, πρῶτον Πρωτοψάλτου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἀπὸ 28 μαίου, προσφέροντος ἐν τεύχῳ τοῦ μουσικοῦ πονήματός του Ἡ Ἀγία καὶ Μεγάλη ἑβδομάς.

Τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ 1 ἰουνίου, ἀνακοινούσης τῷ Συλλόγῳ τέσσαρας ἀποφάσεις, ἃς κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτῆς συνεδρίαν ἔλαβε καὶ ἃς παρακαλεῖ τὸν Σύλλογον, ὅπως κοινοποιήσῃ τῇ Συντακτικῇ αὐτοῦ Ἐπιτροπῇ, ἵνα καταχωρηθῶσιν ἐν τῷ ἤδη ἐκτυπωμένῳ ἀρχαιολογικῷ

παρρητήματι α') Ἐπιγραφὰς τῆς ἰήσου Ἀέθου ὑπὸ Ἀθ. Π. Κεραμέως—β') Ἀρχαιολογικὰς καὶ σταθμολογικὰς σημειώσεις ἰδίου—γ') Προσθήκας εἰς τὰς Θεσσαλικὰς ἐπιγραφὰς ἀπὸ J. Mordtmann καὶ δ') Ἐπιγραφικὰς παρατηρήσεις ἰδίου.

Τοῦ κ. Ν. Γ. Πολίτου ἐξ Ἀθηνῶν, ἀπὸ 29 μαίου, εὐχαριστοῦντος τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἀπονουμῇ τοῦ δεκαλίρου βραβείου ἐν τῷ Ζωγραφείῳ ἀγῶνι τοῦ 1883—84, ὅπερ παρακαλεῖ, ὅπως τῷ ἀποσταλῇ τῇ ἐπιταγῇ τῆς ἐνταῦθα τραπέζης Κωνσταντινουπόλεως ἀμα δ' ἀγγέλλοντος, ὅτι ὡς ἐκ τῶν πολλῶν αὐτοῦ ἀσχολιῶν οὐ δυνηθῆσεται ταχέως ἀποπερτωσάσθαι τὴν διὰ τὴν Ζωγράφειον Βιβλιοθήκην ἐκδοσὴν τοῦ Ἀριστοφάνους.

Τοῦ ἐνταῦθα Ἑλληνικοῦ Συλλόγου Ἐρμού, ἀπὸ 31 μαίου, ἀγγέλλοντος, ὅτι περὶ τὰ μέσα ἰσταμένου ἀπεφάσισεν, ὅπως ἐπιτελέσῃ πολιτικὸν μνημόσυνον ὑπὲρ τοῦ αἰοδίου Γ. Ζαριφῆ καὶ παρακαλεῖ τὸν Σύλλογον, ἵνα παραχωρήσῃ τὴν αἴθουσαν αὐτοῦ.

Τοῦ κ. Γ. Βαλαβάνη, ἀπὸ 28 μαίου, δι' ἧς παρακαλεῖ, ὅπως τὸ δεκάλιον γέρας του πληρωθῇ τῷ ἐνταῦθα κ. Γ. Σειτανίδῃ βιβλιοπώλῃ.

Τῆς ἐφορίας τῶν ἐκπαιδευτηρίων Χαρταλμῆς ἀχρονολόγητος, ἐξαιτουμένης τὴν τοῦ Συλλόγου συνδρομὴν.

Τοῦ κ. J. Mordtmann, ἀπὸ 18 μαίου, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν τῆς Μεταφράσεως τῶν φυσιογραφικῶν τοῦ Ἀριστοτέλους ὑπὸ τοῦ Richard Foester, καθηγητοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Κιέλου, κατ' ἐντολήν τοῦ μεταφραστοῦ.

Τοῦ κ. Α. Ρωσσάκη, ἀπὸ 4 πρέχοντος, παρακαλοῦντος, ὅπως ἀναβληθῇ ἢ ἐπὶ τῆς Καλλιγραφικῆς ταχυγραφίας του κρίσις τῆς Ἐπιτροπῆς.

Τῆς Ἐκπαιδευτικῆς τοῦ Συλλόγου Ἐπιτροπῆς, ἀπὸ 4 ἰουνίου, κοινοποιούσης τῷ Συλλόγῳ τὴν ἐπὶ τοῦ Ζαριφείου κληροδοτήματος γνώμην αὐτῆς ὡς καὶ ἐγκύκλιον πρὸς τὰς ἐφορίας τῶν ἀπόρων σχολείων τῆς πρωτεύουσας.

Τοῦ κ. Ε. Ἐμμανουηλίδου, ἀπὸ 4/16 πρέχοντος ὑποβάλλοντος ὑπὸ τὴν κρίσιν τοῦ Συλλόγου τὴν θεωρητικὴν αὐτοῦ Ἀριθμητικὴν.

Τῶν κ.κ. Κ. Ξανθοπούλου, Χρ. Χατζηγηστόου καὶ Ὁδ. Ἀνδρέζδου, ἀπὸ 4 πρέχοντος, προτείνοντων ὡς τακτικὰ μέλη τοὺς κ.κ.

Βράνον Βωζάνην, καθηγητὴν καὶ Ν. Εὐσταθίου τρέφειμον τοῦ ἐν Θεσσαλονικῇ Διδασκαλείου.

Τῶν κ. κ. Πρ. Βασιλάδου, Α. Π. Κεραμέως καὶ Ὁδ. Ἀνδρέζδου, ἀπὸ 4 ἰουνίου, προτείνοντων ὡς τακτικὰ μέλη τοὺς κ.κ. Κ. Ἰωαννίδην, ἱατρὸν καὶ Ἀθ. Πινατιώρον δικηγόρον ἐνταῦθα.

Περὶ τῆς ἀλληλογραφίας ὁ κ. πρόεδρος παρατηρεῖ, α' ὅτι αἱ αἰτήσεις πρὸς μετοχὴν τοῦ Ζαριφείου κληροδοτήματος παραπεμφθῆσονται τῇ Ἐκπαιδευτικῇ Ἐπιτροπῇ καὶ β' ὅτι τὰ ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ κ. Ι. Βαλαβάνη φερόμενα παράπονά εἰσι δίκαια, διότι πράγματι ὁ κ. Ι. Βαλαβάνης ὑπάρχει μέλος ἀντεπιστέλλον τοῦ Συλλόγου ἀπὸ τῆς 8 νοεμβρίου 1876. Ἐπομένως σημειωθῆσεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἀντεπιστέλλοντων μελῶν. Τὰ δὲ ὑπ' αὐτοῦ αἰτούμενα περιοδικὰ τεθήσονται εἰς τὴν δικάσειν αὐτοῦ ἐνταῦθα, ὅσθην δύναται νὰ λάβῃ ταῦτα δι' ἀντιπροσώπου του· τούτο δὲ πρὸς ἀποφυγὴν τῆς δαπάνης πρὸς ἀποστολὴν τοσούτων τευχῶν. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ πρὸς ἀγορὰν προτεινόμενα ἀρχαῖα νομίσματα ὁ κ. πρόεδρος δηλοῖ, ὅτι τούτων οὐδὲως δεῖται ὁ Σύλλογος.

Ἀκολουθῶν ὁ πρόεδρος ὑποβάλλων τὴν ἀνωτέρω φερομένην αἴτησιν τοῦ κ. Κ. Κοντοπούλου λέγει, ὅτι τὸ πρῶτον ἀνέγνωμα τοῦ κ. Κ. Κοντοπούλου, δι' ὃ αἰτεῖται ἀδειαν δημοσιεύσεως, ἐδημοσιεύθῃ ἤδη διὰ τοῦ 1Ε' τεύχους τοῦ περιοδικίου, ἐξ οὗ δύναται τοῦτο νὰ ἀναδημοσιεύσῃ· τὸ δὲ δεύτερον ἀνέπτυξις δὲν τοῦ πρώτου, ἐξ ὧν ἐνθυμεῖται, δύναται νὰ προδημοσιεύθῃ, κατ' ἀκολουθίαν προτείνει τὴν τῆς ἀδείας παραχώρησιν.

Ὁ Σύλλογος ἀποδέχεται τὴν πρότασιν. Ἐἶτα ὑποβληθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. προέδρου ἢ τῆς ἐνταῦθα Ἑλληνικῆς Φιλομούσου ἑταιρίας Παλλιδος αἴτησις, ὅπως παραχωρηθῇ αὐτῇ ἡ αἴθουσα τοῦ Συλλόγου διὰ τὴν 17 ἐνεστώτος πρὸς τέλει τῆς τελετῆς τῆς τῶν πτυχίων διανομῆς, γίγνεται δεκτὴ. Ἐἶτα ὑποβάλλεται ἡ αἴτησις τοῦ ἐνταῦθα Ἑλληνικοῦ Συλλόγου Ἐρμού, ὅπως παραχωρηθῇ αὐτῷ ἡ αἴθουσα τοῦ Συλλόγου διὰ τὴν 24 ἐνεστώτος πρὸς τέλεισιν πολιτικοῦ μνημόσυνου κατὰ τὸ ἐπισυναπτόμενον πρόγραμμα ὑπὲρ τοῦ αἰοδίου τοῦ ἱθνοῦς εὐεργέτου Γ. Ζαριφῆ. Τὴν ὑποβολὴν τῆς αἰτή-

σεως ταύτης επακολουθεί μικρά συζητήσεις επί του κατάλληλου ή μη της εν τῇ ἐπιστολῇ φερομένης ἐκφράσεως πολιτικῶν μνημόσυνον, καθ' ἣν ἀποφασίζεται ἡ τῆς αἰθούσης παραχώρησις, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὄρω, ὅπως τὸ μνημόσυνον τοῦτο ἐξαγγελοῦ μνημόσυνος τελετῆ καὶ οὐχὶ πολιτικῶν μνημόσυνον, ὡς ἐν τῇ ἐπιστολῇ φέρεται. Μετὰ ταῦτα υποβάλλεται ἡ τοῦ ἐνταῦθα Ἑλληνικοῦ δραματικοῦ Συλλόγου Σφορακίου ἀίτησις, ὅπως συνεδριάξῃ ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Συλλόγου. Ὁ κ. πρόεδρος παρατηρεῖ, ὅτι ἐν τῇ ἐπιστολῇ οὐτε ποτε συνεδριάζει ὁ Σύλλογος οὗτος δηλοῦται, οὐτε κανονισμὸς ἐπισυνάπτεται αὐτῇ.

Μετὰ μικρὰν συζήτησιν, ἐπειδὴ οὐδεὶς ἐγένετο τι περὶ τοῦ Συλλόγου τούτου, ἀποφασίζεται ἡ ἀναβολὴ τῆς ἀποφάσεως μέχρι λήψεως πληροφοριῶν.

Ἀκολούθως ὁ κ. πρόεδρος ἀγγέλλει, α' ὅτι ἡ ἐπιστολὴ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἡ ἀφορῶσα τὸ Ἀρχαιολογικὸν δελεῖον παραπεμφθήσεται τῇ Συντακτικῇ Ἐπιτροπῇ καὶ β' ὅτι παρητήθησαν ὁ μὲν κ. Γ. Δ. Ἀριστοκλῆς ἀπὸ τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἕνεκα τῶν πολλῶν αὐτοῦ ἀσχολιῶν, ὁ δὲ κ. Γ. Ἀρτεμιᾶδης ἀπὸ τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς.

Μετὰ ταῦτα ἀγγέλλονται προσφοραὶ βιβλίων καὶ πρὸς τοὺς προσνεγκόντας ἐκφράζονται εὐχαριστίαι.

Υστερον ἀγγέλλονται τὸ πρῶτον ἐπίτιμον μὲν μέλος ὁ ἐξοχώτατος Χαμηλὴ βέης, διευθυντῆς τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Μουσείου, προτεινόμενος ὑπὸ τοῦ προεδρίου, τακτικὰ δὲ οἱ κύριοι Ἀθ. Παναγιώτης, δικηγόρος, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ.κ. Ἦρ. Βασιλάδου, Ὁδ. Ἀνδρέαδου καὶ Α. Π. Κεραμῆος, Κ. Ἰωαννίδης, ἱατρός, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν αὐτῶν καὶ Ν. Κύσταθίου, τράφιμος τοῦ ἐν Θεσσαλονικῇ Διδασκαλείου καὶ Βράνης Βωζάνης, καθηγητῆς ἐνταῦθα, προτεινόμενοι ὑπὸ τῶν κ.κ. Κ. Ξανθοπούλου, Χρ. Χατζηγεωργίου καὶ Ὁδ. Ἀνδρέαδου. Ἀντεπιστέλλον δὲ ὁ κ. Γ. Χώτης, διδάκτωρ τῶν νομικῶν, ἀκτιβουθὸς τῆς ἐν Παρισίοις ὀθωμανικῆς πρεσβείας, προτεινόμενος ὑπὸ τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἀκολούθως ὁ γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει ἐγκύκλιον τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς τὰς ἐφορίας τῶν ἀπύρων σχολῶν τῆς πρώτου ὁμοεικῆς, δι' ἧς παρακαλοῦνται αὐταὶ ν' ἀποστείλωσιν ἐκθεσὶν τῆς οἰκονομικῆς καὶ πνευματικῆς καταστάσεως αὐτῶν, ἵνα

μετάσχωσι τοῦ Ζαριφείου κληροδοτήματος. Ἀκολούθως ὁ κ. Ἦρ. Βασιλάδης ἀναγινώσκει ἐγκύκλιον τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς τὰς ἐφορίας, τοὺς γυμνασιάρχας, τοὺς καθηγητὰς τῶν γυμνασίων κλπ. περὶ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συνδέσμου τῶν γυμνασίων καὶ τῶν ἀνωτέρων παρθεναγωγείων τοῦ ἡμετέρου ἔθνους πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ βελτίωσιν τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως ἀμφοτέρων τῶν φύλων.

Ἡ ἐγκύκλιος γίνεται δεκτὴ καὶ ἀποφασίζεται ἡ διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεὺσις αὐτῆς.

Κατόπιν ὁ κ. Α. Π. Κεραμῆος ἀναγινώσκει νέον πρόγραμμα τοῦ Ζωγραφείου διαγωνίσματος ὑπὸ τῆς Φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς συνταχθέν. Τοῦτου δεκτοῦ γενομένου καὶ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ ἀποφασισθεῖσης λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΜΗ'

(Τακτικῆ).

Τῆς 11 Ἰουνίου 1884.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. ἮΡ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Ἀναγινωθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθεται περιληψὶν τῶνδε τῶν ἐπιστολῶν

Τοῦ Ἰσμαὴλ βέη, διευθυντοῦ τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Λυκείου Γαλατᾶ-Σεράϊ, ἀπὸ 3/15 τρέχοντος, προσκλητήριος εἰς τὴν τελετὴν τῆς διανομῆς τῶν βραβείων.

Τοῦ κ. Γ. Βασιλάδου, διευθυντοῦ τοῦ ἐν Πέτρῳ Ἑλληνικοῦ Ἐκπαιδευτηρίου ἀπὸ 1 τρέχοντος, προσκλητήριος εἰς τὰς ἐνιαυσίους γραπτὰς ἐξετάσεις, ὧν καὶ πρόγραμμα ἐπισυνάπτει.

Τοῦ κ. Π. Ζ. Στεφάνου, ἀπὸ 7/19 τρέχοντος, ἀγγέλλοντος, ὅτι παραιτεῖται τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς ὡς ἐκ τῶν πολλῶν αὐτοῦ ἀσχολιῶν.

Τοῦ ἡγουμένου τῆς ἱερᾶς Μονῆς Λειψάνων ἐν Λέσβῳ κ. Γρηγορίου, ἀπὸ 7 τρέχοντος, ἀγγέλλοντος, ὅτι διορίζει τὸν ἐνταῦθα δικηγόρον κ. Μιχαὴλ Φραγκᾶτον πρὸς παραλαβὴν τῶν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου προσνεχθέντων βιβλίων, καὶ ἐκφράζοντος τὰς ἐπὶ τοῦ

τῶ εὐχαριστίας αὐτοῦ τε καὶ τῶν συναδέλφων του.

Τοῦ κ. Χρ. Χατζηγεωργίου, Ὁδ. Ἀνδρέαδου καὶ Ν. Χαρισιάδου, ἀπὸ τῆς 11 Ἰουνίου ἐ. ἔ., προτεινόντων ὡς τακτικὰ μέλη τοῦ Συλλόγου τοὺς κ.κ. Γ. Δελαγαμματίσκην, γραμματεῖα τοῦ Ἑλλ. Προξενίου, Γ. Παππαρρόδου καὶ Ἀπόστολον Βλασκόπουλον διδασκάλους τοῦ Ἑλλ. Λυκείου.

Τοῦ κ. Α. Περβάνογλου, ἀπὸ 1 Ἰουνίου, ἐκ Λειψίας, ἀγγέλλοντος, ὅτι πάντα τὰ στοιχεῖα, ὧν ἔχει ἀνάγκη ὁ Σύλλογος, δὲν ὑπάρχουσιν, ἀλλ' ὅτι στοιχειοχυτεῖν τι δύναται νὰ χύσῃ στοιχεῖα κατὰ τὴν σημείωσιν τοῦ Συλλόγου, ἐὰν ὁ Σύλλογος παραγγεῖλῃ αὐτῷ ποσότητα οὐχὶ ὀλιγωτέραν τῶν 20 χιλιογράμμων βάρους πρὸς 12 1/2 φρ. τὸ χιλιόγραμμον. Ὁ κ. Περβάνογλος ἀποστέλλει καὶ πίνακα τῶν ἐν τῷ στοιχειοχυτεῖν τούτῳ ὑπαρχόντων παλαιογραφικῶν στοιχείων, ὅπως ὁ Σύλλογος παραγγεῖλῃ, οἷα βούλεται ἐκ τῶν σημειωμένων.

Τοῦ κ. Καρκαπάνου ἐξ Ἀθηνῶν, ἀπὸ 7 Ἰουνίου, ἀπαντώντος εἰς τὴν ἀπὸ 17 παρελθόντος ἐπιστολὴν τοῦ Συλλόγου, ὅτι ἀποστέλλει τὸ ἐκ 500 φράγκ. βραβείον τῆς Γεωγραφίας δι' ἐπιταγῆς ἐν Παρισίοις τῆς Γενικῆς Πιστωτικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ παρακαλοῦντος, ὅπως ἀποσταλῇ αὐτῷ ὀλόκληρος ἡ σειρά τῶν ἐν τῷ ἀγῶνι αὐτοῦ βραβευθέντων βιβλίων.

Τῆς Ἀρχαιολ. Ἐπιτροπῆς, ἀπὸ 6 Ἰουνίου, ἀπαντήσεως εἰς τὴν ἀπὸ τῆς 14 ἐπιστολὴν τοῦ Συλλόγου καὶ ἐκτιθεμένης ἐν περιληψὶ τὸν ὄργανισμὸν τοῦ ἔκτου ἐν Ὁδησσῷ Ἀρχ. Συνεδρίου καὶ τὴν σπουδαιότητα τῶν ἐργασιῶν τῶν μέχρι τοῦδε γενομένων συνεδρίων ἐν τῇ πόλει ταύτῃ καὶ τὰς ἀφελείας, ἅς ὁ Σύλλογος καρπωθήσεται ἐκ τῆς ἀποστολῆς ἀντιπροσώπου αὐτοῦ καὶ προτεινόμενης, ὅπως σταλῇ τοιοῦτος ὁ κ. Ἀθ. Παπαδόπουλος Κεραμῆος, τὸ μὲν διότι ὁ κ. Α. Π. Κεραμῆος χρηματίας ἐπὶ πολλὰ ἔτη διευθυντῆς μουσείου ἀρχαιολογικοῦ ἐκτίθεσται ἐνταῦθα τε καὶ ἐν Εὐρώπῃ ἕνομα δοκίμου ἀρχαιολόγου καὶ παλαιογράφου διὰ τῶν αὐτοῦ δημοσιεύσεων, τὸ δὲ διότι τυγχάνει ἐνήμερος διαφόρων συζητηθησομένων ἐν Ὁδησσῷ θεμάτων, δι' ἃ δύναται νέον ὄλιγον προσκομίσει.

Τῆς Οἰκονομ. Ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου, ἀπὸ 9 Ἰουνίου, ὑποβαλλούσης προτάσεις δια-

φόρους πρὸς βελτίωσιν τῆς οἰκονομικῆς τοῦ Συλλόγου καταστάσεως.

Περὶ τῆς ἀλληλογραφίας ὁ πρόεδρος παρατηρεῖ, ὅτι εἰσι τέσσαρες ἐπιστολαί, ἐφ' ὧν ὁ Σύλλογος δέον ἀποφανθῆναι, ἡ τοῦ κ. Περβάνογλου, ἡ τοῦ κ. Καρκαπάνου, ἡ τῆς Ἀρχ. Ἐπιτροπῆς καὶ ἡ τῆς Οἰκονομ. Ἐπιτροπῆς.

Καὶ περὶ μὲν τῆς πρώτης ὁ Σύλλογος ἀποδέχεται, ὅπως παραπεμφθῇ αὐτῇ τῇ Συντακτικῇ Ἐπιτροπῇ, ὡς ὕψα τῆς ἀρμοδιότητος αὐτῆς· περὶ δὲ τῆς δευτέρας ὁ πρόεδρος παρατηρεῖ, ὅτι δυστυχῶς ἐκ τῶν ἐν τῷ Καρκαπάνειῳ ἀγῶνι βραβευθέντων ὀλίγων μόνον ὁ Σύλλογος ἔχει ἀντίτυπα, διὰ τοῦτο νομίζει καλὸν νὰ γράψῃ τῷ κ. Καρκαπάνῳ, ὅπως προμηθευθῇ ταῦτα ἐν Ἀθήναις, ἵνα ἐτυπώθησαν. Ἐκ τούτων δὲ λαμβάνων ἀφορμὴν ὁ κ. πρόεδρος παρατηρεῖ α') ὅτι οἱ βραβευμένοι ἐν τῷ Καρκαπάνειῳ ἀγῶνι δέον νὰ ὑποχρεωθῶσιν, ἵνα δηλώσιν ἐν τῷ ἐξωφύλλῳ τοῦ βιβλίου, ὅτι ἐβραβεύθη ὑπὸ τοῦ ἐν Κων/πόλει Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου ἐν τῷ Καρκαπάνειῳ ἀγῶνι καὶ β') ὅτι ὁ συγγραφεὺς δέον, ἵνα ὑποχρεωθῆται νὰ προσφέρῃ τοῦλάχιστον 25 ἀντίτυπα τοῦ βραβευθέντος τῷ Συλλόγῳ μετὰ τὴν ἐκτύπωσιν.

Τούτων δεκτῶν γενομένων ὁ κ. πρόεδρος περὶ τῆς ἐπιστολῆς τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς παρατηρεῖ, ὅτι ἀσπάζεται τὰς περὶ τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Συνεδρίου τῆς Ὁδησοῦ ἰδέας αὐτῆς καὶ ἡγεῖται λίαν σπουδαίας τὰς ἐργασίας τοῦ συνεδρίου τούτου, ἀλλὰ προκειμένου περὶ τῆς ἀποστολῆς τοῦ κ. Α. Π. Κεραμῆος ὡς ἀντιπροσώπου τοῦ Συλλόγου ἐν τῷ συνεδρίῳ τούτῳ ὁ Σύλλογος πρέπει νὰ ἐξετάσῃ, μὴ διὰ τοῦτου ἐπέλθῃ ἀναστολὴ ἄλλης ἐργασίας ἀνατεθειμένης τῷ κ. Π. Κεραμῆι, τῆς Μαυρογορδατείου βιβλιοθήκης.

Ὁ κ. Α. Π. Κεραμῆος δηλοῖ, ὅτι ἐκ τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ εἰς Ὁδησσὸν οὐδεμίαν ἀναστολὴν τῆς ἐργασίας τῆς Μαυρογορδατείου βιβλιοθήκης γενήσεται, καθότι, καθ' ὃν χρόνον συγκροτηθήσεται τὸ συνέδριον, οὗτος ἔσται ἐν Τραπεζοῦντι, ἐξ ἧς δύναται εὐκόλως νὰ μεταβῇ εἰς Ὁδησσὸν, ἐξ ἧς πάλιν δύναται μετὰ τὴν λήξιν τοῦ συνεδρίου νὰ ἐπανεέλθῃ εἰς Τραπεζοῦντα καὶ τὰ περὶ αὐτὴν πρὸς ἐξακολουθῆσιν τῆς ἐργασίας τῆς Μαυρογορδατείου βιβλιοθήκης.

Μετὰ τὴν δηλώσιν ταύτην τοῦ κ. Ἀθ. Π. Κεραμῆος ὁ Σύλλογος ἀποφασίζει τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ ὡς ἀντιπροσώπου εἰς τὸ Ἀρχ.

χαιολογικόν Συνέδριον και ψηφίζει διά τούτο έκτακτον πίστωσιν ἐξ 25 λιρών δι' ἐξόδα μεταβάσεως, διατριβῆς και ἐπιστροφῆς λαβῶν ὑπ' ὄψει, ὅτι κατ' αὐτοκρατορικόν οὐκ ἔστιον τὰ ἐξόδα πάντα τῶν εἰς τὸ Ἀρχαιολογικόν τῆς Ὀδησσοῦ Συνεδρίου μεταβησομένων ἀντιπροσώπων ἠλαττώθησαν κατὰ τὸ ἥμισυ.

Ὁ κ. Α. Π. Κερκαμῆς εὐχαριστεῖ τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἐμπιστοσύνῃ, ἣν αὐτῷ ἐπέδειξε ἀπο ἐκλέξας αὐτὸν ἀντιπρόσωπον αὐτοῦ ἐν τῷ Ἀρχαιολογικῷ Συνεδρίῳ τῆς Ὀδησσοῦ και δηλοῖ, ὅτι θέλει πρᾶξει πᾶν τὸ ἐπ' αὐτῷ πρὸς ἀξιοπρεπῆ ἐκπροσώπησιν τοῦ Συλλόγου.

Κατόπιν ὁ κ. πρόεδρος ὑποβάλλει τὰς προτάσεις τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου οὕτως ἔχουσας:

α') ὅπως ὁ Σύλλογος ἔχη ἐν ἐκάστη πόλει, ἐνθα ὑπάρχουσι μέλη αὐτοῦ, ἀντιπρόσωπον ἄτομον ἐμπιστοσύνης πρὸς εἰσπραξίν τῶν συνδρομῶν.

β') ὅπως ἐν ἀρχῇ ἐκάστου ἔτους ὁ Σύλλογος ἀποστέλλῃ τῷ ἀντιπρόσωπῳ τούτῳ ἀνάλογον τῶν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ παρεπιδημούντων μελῶν μετὰ τῶν ἀποδείξεων τῶν ὀφειλομένων συνδρομῶν και ταυτοχρόνως δι' ἐπιστολῶν ὑπομνηστικῆ εἰς ἕκαστον μέλος τὰ ὀφειλόμενα και δηλοῖ τὸν ἀντιπρόσωπον αὐτοῦ, εἰς ὃν δέον νὰ παραδώσῃ τὰς συνδρομὰς αὐτῶν.

γ') ὅπως ἐν ἀρχῇ ἐκάστου συλλογικοῦ ἔτους συντάσσονται ἐν τῷ γραφείῳ κατὰλογοὶ κατὰ πόλεις τῶν τακτικῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου, παραδίδονται τῷ ταμῆϊ πρὸς ἔγγραφὴν τῶν ὀφειλομένων και εἶτα ἐπιστρέφονται τῷ γεν. γραμματεῖ διὰ τὰ περαιτέρω.

δ') ὅπως κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἡ Οἰκονομικὴ Ἐπιτροπὴ ὑποβάλλῃ τῇ ἔγκρισι τοῦ Συλλόγου τὰ ὄνόματα ἐκείνων, οὓς θεωρεῖ καταλλήλους πρὸς εἰσπραξίν τῶν συνδρομῶν τούτων.

Μετὰ τὰς προτάσεις ταύτας ἡ Οἰκονομικὴ Ἐπιτροπὴ προτείνει τοὺς ἀντιπρόσωπους τοῦ Συλλόγου διὰ τὸ ἐνεστῶς ἔτος.

α') ἐν Ἀθήναις τὸν κ. Γ. Ἀθηνογέννην, διευθυντὴν τῆς Τραπεζῆς Κωνσταντινουπόλεως.

β') ἐν Παρισίοις τὸν κ. Ἀντ. Βλαστόν, διευθυντὴν τῆς αὐτῆς Τραπεζῆς.

γ') ἐν Ροσσοβίῳ τοὺς κκ. ἀδελφοὺς Ζίφου.

δ') ἐν Φιλιππουπόλει τοὺς ἀδελφοὺς Ἀργύρογλου και

ε') ἐν Ὀδησσοῦ τὸν κ. Γ. Βουτσίαν.

Προτείνει δὲ πρὸς αὐξήσιν τῶν πόρων τοῦ Συλλόγου, ὅπως γένηται ἐνέργεια πρὸς αὐξήσιν τῶν τακτικῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου. Πρὸς τούτο δὲ φρονεῖ νὰ γραφῶσιν ἐπιστολαί, εἰς Λονδίον μὲν πρὸς τὸν κ. Γ. Ν. Βαλέταν, εἰς Ὀδησσοῦν δὲ πρὸς τὸν κ. Γ. Βουτσίαν και εἰς Μασσαλίαν πρὸς τὸν κ. Ματθαῖον Σεβαστόπουλον, δι' ὧν ἐκτιθεμένων τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Συλλόγου νὰ παρακαλῶνται, ὅπως ἐγγράψωσι νέα μέλη.

Μετὰ τινὰ συζητήσιν ἐπὶ τῶν προτάσεων τούτων, ὁ Σύλλογος ἀποδέχεται μὲν πᾶσας τὰς προτάσεις τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀλλὰ περὶ τῶν προτεινομένων προσώπων πρὸς τὴν εἰσπραξίν τῶν συνδρομῶν και πρὸς τὴν ἔγγραφὴν νέων μελῶν ἀποδέχεται τὰς παρατηρήσεις τοῦ κυρίου προέδρου τάσδε: α') ὅτι ἀνέμωστον, ἵνα ὁ Σύλλογος καταστήσῃ εἰσπράκτορα τὸν κύριον Γ. Βουτσίαν, δύναται ὅμως νὰ παρακαλέσῃ τὸν κ. Βουτσίαν νὰ ἀναθέσῃ τὴν εἰσπραξίν τῶν συνδρομῶν τῷ γραμματεῖ αὐτοῦ και μέλει τοῦ Συλλόγου κ. Ραφαήλ β') ὅτι ὁ κ. Α. Βλαστός ἐν Παρισίοις ὡς ἐκ τῶν πολλῶν αὐτοῦ ἀσχολιῶν οὐ δύνηθησεται νὰ πρᾶξῃ τι ὡς ἐπίσης και ὁ κ. Ἀθηνογέννης ἐν Ἀθήναις και ἀποφασίζει, ἵνα και αὐτὸς ἡ Οἶκον. Ἐπιτροπὴ μελετήσῃ τὸ ζήτημα τούτο παρόντος και τοῦ κ. προέδρου τοῦ Συλλόγου.

Ἀκολούθως ἀγγέλλονται προσφοραὶ βιβλίων και τοῖς προσενεγκοῦσιν ἐκφράζονται εὐχαριστίαι.

Εἶτα ὁ κ. πρόεδρος ἀγγέλλει μετὰ λύπης τὸν θάνατον τοῦ Πέτρου Ζήννου, ἐκ τῶν ἰδρυτῶν τοῦ Συλλόγου και δευτέρου αὐτοῦ προέδρου, ἀποτελεσματικῶς ἐργασθέντος ὑπὲρ αὐτοῦ και προτείνει, ὅπως πεμφθῇ συλλυπητήριον γράμμα τῇ χήρᾳ τοῦ κοιδίμου.

Τούτου δεκτοῦ γενομένου ὁ κ. πρόεδρος προτείνει, ὅπως τὰ ἀποσταλέντα δύο μαθηματικὰ συγγράμματα, *Θεωρητικὴν ἀριθμητικὴν* Ἐμμ. Ἐμμανουηλίδου και *Πρακτικὴν* τοῦ κ. Παππαγιαννοπούλου, παρακληθῇ ἡ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ νὰ ὑποβάλῃ πρὸς κρίσιν εἰδικῇ ἀρμοδίῳ ἐπιτροπῇ ἐκ τῶν κ.κ. Χρ. Χατζηχρήστου, Α. Σπαθάρη, Γ. Καραθεοδωρῆ και Πλ. Βαλσαμάκη. Μετὰ τινὰ συζητήσιν ἡ πρότασις γίνηται δεκτὴ.

Ἀκολούθως ἀγγέλλονται τὸ δεύτερον και ψηφισθέντες γίνονται δεκτοὶ ἐπίτιμον μέλος ἡ Α. Ἐξ. Χαμηλὴ βίης, διευθυντῆς τοῦ

αὐτοκρατορικοῦ μουσεῖου, τακτικῶς δὲ οἱ κ.κ. Βρῆνος Βωζζάνης, καθηγητῆς και Ν. Βύσταθίου δημοδιδάσκαλος. Ἀθανάσιος Πινατῶρος, δικηγόρος και Κωνσ. Ἰωαννίδης, ἰατρός, και ἀντεπιστέλλον ὁ κ. Γ. Χωτζίης, διδάκτωρ τὰ νομικὰ και ἀκόλουθος τῆς ἐν Παρισίοις ὀθωμανικῆς πρεσβείας.

Ἀγγέλλονται δὲ τὸ πρῶτον τακτικῶς μέλη οἱ κ. Γ. Δελαγραμμάτικας, ὑπάλληλος τοῦ ἐνταῦθα Ἑλλ. Πραξενείου, Γεώρ. Παππαροῦδου και Ἀπ. Βασακόπουλος, διδάσκαλοι ἐνταῦθα, προτεινομένοι ὑπὸ τῶν κ.κ. Χρ. Χατζηχρήστου, Ν. Χαρισιάδου και Ὀδ. Ἀνδρεάδου.

Εἶτα ὁ Σύλλογος ἀντὶ τοῦ κ. Ν. Καρίου, εἰδικοῦ γραμματέως παραιτηθέντος ἐκλέγει τὸν κ. Ν. Βύσταθίου.

Κατόπιν ὁ κ. πρόεδρος ὑποβάλλει πρότασιν τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ὅπως ἀποτελέσῃ μέλος αὐτῆς ὁ κ. Βρῆνος Βωζζάνης και πρότασιν τοῦ προεδρείου, ὅπως ἀποτελέσῃ μέλος τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς ὁ κ. Κ. Ἰωαννίδης, ἰατρός.

Τῶν προτάσεων τούτων δεκτῶν γενομένων ὁ κ. πρόεδρος ἀγγέλλει, ὅτι ἐπὶ τῷ θέρει διακόπτονται αἱ τακτικαὶ συνεδριάσεις τοῦ Συλλόγου και διαλύει τὴν συνεδρίασιν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΜΘ'.

(Ἐκτακτος).

Τῇ 18 Ἰουνίου 1884.

Προεδρεύοντος τοῦ προέδρου κ. Η. ΒΑΣΙΛΑΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων και ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν δύο ἡγουμένων ἐκτάκτων συνεδριάσεων, ἦτοι τῆς τῶν ἀρχαιολογικῶν και τῆς τῆς ἐπετείου ἐορτῆς, ἀνακαινοῦται ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθωμεν περίληψιν τῶνδε τῶν ἐπιστολῶν:

Τοῦ κ. Κωνστ. Κανελάκη, ἀπὸ 7 τρέχοντος, ἀγγέλλοντος, ὅτι διορίζει πληρεξούσιον του πρὸς παραλαβὴν τοῦ 10λίρου βραβείου τοῦ Ζωγραφείου ἀγῶνος τὸν κ. Στέφ. Καλλιωρῆν.

Τοῦ κ. Ἀν. Πουλᾶκη, ἀπὸ 5 τρέχοντος, ἀγγέλλοντος, ὅτι διορίζει πληρεξούσιον διὰ τὸ γέρας του τὸν κ. Σταμάτιον Λεωτσινίδην.

Τοῦ κ. Χρ. Παππαδοπούλου ἐξ Ἀμμοχώ-

(ἙΛΛ. ΦΙΛ. ΣΥΛΛΟΓΟΣ.—ΤΟΜ. ΙΘ').

στου, ἀπὸ 5 τρέχοντος, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν ἐκ χειρογράφου κώδικος πραγματείας *Περὶ τοῦ νοσήματος τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Γραικῶν ἐμπαίων περὶ συστάσεως φιλολογικῆς ἐφορίας, σκοποῦσης τὴν ἔκδοσιν ἐμπορικῶν και διαφόρων ἄλλων βιβλίων κτ.λ.*

Τῆς Α. Ἐξ. Ἀλεξάνδρου Καραθεοδωρῆ, ἀπὸ 9 τρέχοντος, ἀναπτύσσοντος τοὺς λόγους, δι' οὓς δὲν θεωρεῖ καλὸν τὸ γε νῦν ὅπως δημοσιευθῇ ἡ περὶ τῶν Ἀραβικῶν πραγματεία αὐτοῦ.

Τῆς ἐν Τεκεούρ-Σεραιῶ ἐφορίας τῆς Σχολῆς, ἀπὸ 11 τρέχοντος, ἐκτιθεμένης τὴν οἰκονομικὴν και πνευματικὴν κατάστασιν και ἐξαιτουμένης τὴν τοῦ Συλλόγου συνδρομήν.

Τῆς ἐν Τζιβαλίῳ ἐφορίας τῶν σχολῶν, ἀπὸ 14 τρέχοντος, ὁμοίου περιεχομένου ὡσαύτως τῆς ἐφορίας τῶν σχολῶν Μεσαχόρου, τῆς ἐνταῦθα Ἑλληνοκαθολικῆς σχολῆς, τῆς ἐφορίας Πασᾶ-Βακασέ, τῆς ἐφορίας τῶν σχολῶν Ἐξ. Μαμαράων και Μεγάλου Ρεύματος.

Τοῦ κ. Ν. Βύσταθίου, ἀπὸ 17 τρέχοντος, δι' ἧς ἐκφράζων τῷ Συλλόγῳ τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ ὡς τακτικοῦ μέλους και εἰδικοῦ γραμματέως ἀγγέλλει τὴν ἀποδοχὴν.

Τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου, ἀπὸ 18 τρέχοντος, ἀγγελοῦσης, ὅτι ἐξελέγη πρόεδρος μὲν αὐτῆς ὁ κ. Γ. Δ. Ἀριστοκλῆς, γραμματεὺς δὲ ὁ κ. Ὀδ. Ἀνδρεάδης και ἀπαντήσας εἰς τὴν ἀπὸ 12 ἐνεστῶτος ἐπιστολὴν τοῦ Συλλόγου.

Τῆς ἐφορίας τῆς ἐν Γαλατᾷ ἀσιατικῆς σχολῆς, ἀπὸ 15 ἐνεστῶτος, προσκλητήριος εἰς τὰς προφορικὰς ἐξετάσεις.

Τοῦ κ. Ἀθ. Π. Κερκαμῆς, ἀπὸ 18 ἐνεστῶτος, ἀγγέλλοντος, ὅτι ἡ προσεχὴς δευτέρα αὐτοῦ περιοδεία ἔσται εἰς Πόντον και Καππαδοκίαν, και αἰτουῦντος, ὅπως, ἐπειδὴ εἰς τὰ μέρη ταῦτα ὑπάρχουσι και μοναστήρια ἀρμενικὰ, ὁ Σύλλογος αἰτήσῃται ἐγκυκλίους τοῦ ἀρμενικοῦ πατριαρχείου πρὸς τὰς ἀρμενικὰς μονὰς, βιβλιοθήκας και σχολεῖα τῶν ἀνά τὸν Πόντον χωρῶν.

Τῆς ἐν Σμύρῃν ἀγαθοεργοῦ ἀδελφότητος Ὀμήρου, ἀπὸ 15/27 Ἰουνίου, τὴν τοῦ Συλλόγου ἀρωγὴν αἰτουμένης.

Τῆς ἐνταῦθα πνευματικῆς ἐταιρίας Transatlantique, ἀπὸ 18/30 Ἰουνίου, ἀγγελοῦσης, ὅτι ἐξασφαλίζει τὸ κτίριον, τὰ ἐπιπλα και τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Συλλόγου.

Περὶ τῆς ἀλληλογραφίας ὁ κ. πρόεδρος πα-

ρατηρεί, ότι η Συντακτική Επιτροπή δικαίως απαιτεί να στέλλονται πρό της δημοσίευσως αὐτῶν ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ δελτίῳ αἱ πραγματείαι, διότι καὶ ἀποφασίς πρὸς τοῦτο ὑπάρχει.

Ὁ Σύλλογος ἀποδέχεται τὴν πρότασιν τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἀποφασίζει ἢ πρὸς τὴν Ἀρχαιολογικὴν ἐπιτροπὴν ἀποστολὴν γράμματος ἀγγέλλοντος τοῦτο.

Ὁ κ. πρῶτος ὑποβάλλει τὴν αἴτησιν τοῦ κ. Α. Π. Κεραμεύς, ὅπως δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ ὁ Σύλλογος αἰτήσῃται ἐγκύκλιον τοῦ ἀρμενικοῦ πατριαρχείου πρὸς τὰς ἀρμενικὰς μονὰς, βιβλιοθήκας καὶ σχολεῖα τῶν ἀνά τὸν Πόντον χωρῶν, εἰς ἃς προτίθεται διὰ τὴν Μαυρογορδάτειον βιβλιοθήκην νὰ μεταβῇ, δι' ἧς νὰ ἐντέλλωνται οἱ ἐν ταῖς μοναῖς κ.τ.λ., ὅπως παρέχουσιν αὐτῷ ἐλευθέρῃ τὴν εἰσοδὸν εἰς τὰς βιβλιοθήκας αὐτῶν πρὸς μελέτην τῶν ἐν αὐταῖς βιβλίων.

Ἡ αἴτησις αὕτη τοῦ κ. Α. Π. Κεραμεύς ἐγένετο δεκτὴ καὶ ἀποφασίζεται ἡ ἀποστολὴ τῶν καταλλήλων ἐπιστολῶν.

Ὁ κ. πρῶτος ἀφορμὴν λαβὼν ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τῆς ἐνταῦθα πυρασφαλιτικῆς ἐταιρείας Transatlantique, ἣτις ἀγγέλλει, ὅτι τὴν ἐσπέραν ταύτην λήγει ὁ χρόνος τῆς ἀσφαλείας τοῦ κτιρίου, ὑποβάλλει πρότασιν, ἢν ὁ κ. Κοσσοῦδης, ταμίης τοῦ Συλλόγου, ὑπέσθην αὐτῷ, ἵνα πρὸς ἐλάττωσιν τῶν ἀσφαλιστρῶν τὸ μεταξὺ τῆς ἀσφαλιστικῆς Ἐταιρείας καὶ Συλλόγου συμβόλαιον γένηται ἐπὶ 2000 λιρῶν, ἢν αἱ χίλια διὰ τὸ κτίριον αἱ δὲ λοιπὰ διὰ τὴν βιβλιοθήκην καὶ τὰ ἐπιπλά τοῦ Συλλόγου.

Ὁ κ. Α. Π. Κεραμεύς θεωρῶν τὸ ποσὸν μικρὸν προτείνει αὐξήσιν αὐτοῦ κατὰ 500 ἢ 1000 λίρας.

Μετὰ μικρὴν συζήτησιν ἀποφασίζεται, ὅπως τὸ συμβόλαιον γένηται ἐπὶ 2500 λιρῶν, ἢν 1500 διὰ τὴν βιβλιοθήκην καὶ τὰ ἐπιπλά τοῦ Συλλόγου καὶ 1000 διὰ τὸ κτίριον ἐξαιρουμένων τῶν τοίχων.

Ὁ κ. πρῶτος ὑποβάλλει τὴν αἴτησιν τῆς ἐν Σμύρῃ ἀρτισυστάτου ἀγαθοεργοῦ ἀδελφότητος Ὀμήρου, καὶ προτείνει τὴν ἀποστολὴν τοῦ Περιδικῶ τοῦ Συλλόγου σὺν τῇ Μαυρογορδάτειῳ βιβλιοθήκῃ ἢ πρῶτασις γίνεσθαι δεκτὴ.

Ἀκολούθως ἀγγέλλεται τὸ πρῶτον μὲν ἐπίτιμον μέλος τοῦ Συλλόγου ὁ κ. Νικ. Ζαρίφης προτεινόμενος ὑπὸ τῆς Ἐκπαιδευτικῆς

Ἐπιτροπῆς, τὸ δεύτερον δὲ καὶ ψηφοφορηθέντες γίνονται δεκτοὶ τακτικὰ τοῦ Συλλόγου μέλη οἱ κ. κ. Ι. Δελαγραμμάτικας, ὑπάλληλος τοῦ ἐνταῦθα Ἑλλ. Προξενείου, Γεώργιος Παπαρόδου διδάσκαλος ἐνταῦθα καὶ Ἀπόστολος Βασακόπουλος ὁμοίως.

Κατόπιν ὁ κ. Κ. Γεωργαλᾶς ἀναγινώσκει ἐκθεσιν τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς ὑπὸ τὸν τίτλον Ὀδηγία καὶ πρόγραμμα τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου δι' ἐλληρικὴν ἀστικὴν σχολήν.

Ὁ κ. Α. Π. Κεραμεύς ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῆς ἐκθέσεως εἰκάζει, ὅτι διὰ ταύτης ἡ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ σκοπεῖ τὴν ἐπὶ τὸ βέλτιον ἀναδιοργάνωσιν τῶν σχολείων καὶ τὴν κατάργησιν τῶν νηπιαγωγείων. Ποιεῖται δὲ τὰς ἐξῆς ἐπ' αὐτῆς παρατηρήσεις:

1) Ὅτι πολλαὶ κοινότητες δὲν δύνανται νὰ διατηρήσωσι 5—6 διδασκάλους,

2) Καλὸν εἶναι νὰ δοθῶσιν ὁδηγία περὶ νηπιαγωγείου,

3) Νὰ δοθῶσιν ὁδηγία καὶ περὶ τῆς διδασκαλίας τῆς Ἀριθμητικῆς,

4) Ἡ διδασκαλία τῆς Γεωγραφίας νὰ ἀρχηται ἀπὸ τῶν κατωτάτων τάξεων,

5) Νὰ διδάσκωνται πραγματικαὶ γνώσεις χρήσιμοι διὰ τὸν βίον καὶ προπαρασκευαστικὰ διὰ τὸ Γυμνάσιον.

Ὁ κ. Κ. Γεωργαλᾶς ἀπαντῶν εἰς τὰς παρατηρήσεις ταύτας, λέγει, ὅτι 1) ἐπειδὴ πολλαὶ κοινότητες ἐζήτησαν παρὰ τοῦ Συλλόγου γενικὰς ὁδηγίας περὶ προγράμματος, ὁ Σύλλογος ἐνετείλατο τῇ Ἐκπαιδευτικῇ Ἐπιτροπῇ, ὅπως μελετήσῃ καὶ συντάξῃ τοιοῦτον. Σκοπὸς λοιπὸν τῆς ἐκθέσεως εἶναι ἡ διοργάνωσις τῶν δημοτικῶν σχολείων συμφῶνως πρὸς τὰς ἐπικρατούσας παιδαγωγικὰς γνώμας.

2) Ἡ ἐπιτροπὴ ἔλαβε πρὸ ὀφθαλμῶν κατὰ τὴν σύνταξιν καὶ τὸ προσωπικὸν τῶν διδασκάλων, διότι, προστίθεται, ὡς ἐκ πείρας γινώσκει, οὐδεμία ἐλληνικὴ λεγομένη σχολὴ ἔχει ὀλιγωτέρους τῶν δύο διδασκάλων πᾶσαι δὲ αἱ δημοτικαὶ δύο τοῦλάχιστον ἔχουσι.

3) Καὶ ὁ Σύλλογος ἄλλοτε ἐδήλωσε τὸν σκοπὸν τοῦ νηπιαγωγείου, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐκθεσὶ δηλοῦται. Πρὸς ταῦτοις λέγει, ὅτι ὁδηγὸς περὶ νηπιαγωγείου ὑπάρχει, ἀλλ' αἱ κοινότητες οὐδεμίαν περὶ τούτου ἔσχον φροντίδα, διότι αἱ μητέρες ἀποστέλλουσαι τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὰ νηπιαγωγεῖα ἐπιθυμοῦσι

κυρίως ν' ἀπαλλαγῶσι τῆς περὶ τούτων μερίμνης.

4) Ἡ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ ἐν τῇ ἐκθεσὶ αὐτῆς ταύτῃ δὲν ἠδύνατο νὰ δώσῃ πλεονέτερας ὁδηγίας περὶ τῆς διδασκαλίας τῆς Ἀριθμητικῆς, διότι θὰ ἐξετρέπετο τοῦ σκοποῦ αὐτῆς, ἄλλως τε ὑπάρχει ὑπ' αὐτῆς ἐγκεκριμένον βιβλίον, περιέχον ὁδηγίας περὶ τῆς διδασκαλίας τῆς Ἀριθμητικῆς.

5) Ἡ διδασκαλία τῆς Γεωγραφίας ἀρχεται ἀπὸ τῆς Β' τάξεως. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὰς πραγματικὰς γνώσεις ὁ κ. Κ. Γεωργαλᾶς φρονεῖ, ὅτι ἡ διδασκαλία αὐτῶν ἐν ταῖς κατωτέραις τάξεσι δὲν πρέπει νὰ γίνηται ἐν ἰδιαιτέρῳ ὄρῳ.

Ὁ κ. Α. Π. Κεραμεύς προτείνει, ὅπως ἡ ἐκθεσις ἐξετασθῇ καὶ ἐκ δευτέρου ὁ κ. πρῶτος ἀπαντᾷ, ὅτι ἐξήτασθη τρίς.

Ὁ κ. Ἀντ. Πετρίδης ἐρωτᾷ, διατί ἡ διδασκαλία τῆς Κατηχέσεως ὀρίζεται ἐν τῇ Γ' τάξει, ἐπειτα δὲ μόλις ἐν τῇ σ' τάξει γίνονται λόγος περὶ αὐτῆς;

Ὁ κ. Κ. Γεωργαλᾶς ἀπαντᾷ, ὅτι πρὸ τῆς Κατηχέσεως διδάσκεται ἡ ἱερὰ ἱστορία, καὶ ἐν τῇ Γ' τάξει διδάσκεται ἡ Κατήχσις χάριν τῶν μαθητῶν ἐκείνων, οἵτινες ἀποφοιτῶσιν ἐνωρίς.

Ὁ κ. πρῶτος παρατηρεῖ, ὅτι αἱ ὁδηγία αὗται γίνονται κυρίως χάριν τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, ὅτι ἡ ἀστικὴ σχολὴ περιλαμβάνει καὶ τὰς τρεῖς τάξεις τοῦ ἐλληνικοῦ καλουμένου σχολείου, ὅτι ἡ λέξις νηπιαγωγεῖον ἀδόκιμος, ἀτε ἀπὸ τοῦ Γ' ἔτους τῆς ἡλικίας παιδίου καλουμένου τοῦ ἀνθρώπου. Κατὰ ταῦτα οὐ φρονεῖ, ὅτι ἔπρεπε νὰ ὀνομάζηται τὸ τοιοῦτον σχολεῖον παιδαγωγεῖον, ἢ μητρῶον, ἢν μὴ ἡ λέξις αὕτη εἶχεν ἄλλην σημασίαν, διότι καὶ ὁ προτείνων τὴν σύστασιν αὐτῶν Ἀμὼς Κομμένιος μητρικὰ σχολεῖα ὠνόμασε ταῦτα, καὶ ἢν μὴ καθιερωτο πλέον ἢ ὀνομασία βτι,

Ἐπειδὴ ὑπάρχουσι μέρη, ἐν οἷς χάριν τῆς διδασκαλίας τῆς γλώσσης εἶναι ἀναγκαῖα τὰ νηπιαγωγεῖα, καλὸν θεωρεῖ ἀντὶ τὸ προταθῆναι τὴν κατάργησιν τῶν μὴ καλῶς διοργανωμένων, διέβημα λίαν τολμηρὸν, νὰ συσταθῇ ἡ θεραπεία καὶ ἡ βελτιώσις αὐτῶν βτι,

Ἐπειδὴ οἱ πλεῖστοι τῶν μαθητῶν τρέπονται εἰς τὸν κοινωνικὸν βίον, ἀνάγκη νὰ δίδονται γενικαὶ τινες γνώσεις ἐκ τῆς περὶ μέτρων θεωρίας καὶ

ὡς κορωνίς, εἰ δυνατόν, νὰ διδάσκηται μεταφράσις ἕμμετρος τοῦ Ὀμήρου καὶ αὐτὸ τὸ πρωτότυπον.

Ὁ κ. Κ. Γεωργαλᾶς νομίζει τὴν τελευταίαν ταύτην γνώμην οὐχὶ ὀρθήν.

Τέλος ἡ ἐκθεσις τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς γίνονται δεκτὴ. Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΝ'.

(Ἐκαυτος).

Τῇ 1 Ἀγούστου 1884.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. ΠΡ. ΒΑΣΙΛΑΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀναγινώσκονται ἢ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθεμεν περιληψὶν τῶνδε τῶν ἐπιστολῶν:

Τοῦ κ. Κ. Ἰωαννίδου, ἱατροῦ, ἀπὸ 18 ἰουνίου, δι' ἧς ἐκφράζει τὰς εὐχαριστίας του ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ μέλους τακτικοῦ καὶ μέλους τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς.

Τῆς ἐφοροεπιτροπῆς τοῦ ἀγιάσματος τοῦ Ἀγ. Νικήτα ἐν Βουγιούκ-δερέ, ἀπὸ 17 ἰουνίου, ἀποστελλούσης ἐκθεσιν τῆς πνευματικῆς καὶ ὑλικῆς καταστάσεως τῆς σχολῆς καὶ ἐξαιτουμένης τὴν τοῦ Συλλόγου ἀρωγὴν.

Τῆς ἐν Φερίκιοι Φιλεκπαιδευτικῆς Ἀδελφότητος, ἀπὸ 22 ἰουνίου, ὁμοία.

Τῆς ἐφορίας τῶν σχολῶν Ἐδρινέ-Καποῦ ἀχρονολόγητος ὁμοία.

Τῆς ἐφοροεπιτροπῆς Πριγκήπου ἀπὸ 18 ἰουνίου, ὁμοία.

Τῆς ἐφοροεπιτροπῆς τῶν σχολῶν Κάλκης ἀπὸ 22 τοῦ αὐτοῦ, ὁμοία.

Τῆς ἐφοροεπιτροπῆς τῶν σχολῶν Κοντοσκαλλίου ἀπὸ 19 τοῦ αὐτοῦ, ὁμοία.

Τῆς ἐφοροεπιτροπῆς τῶν σχολῶν Χρυσουπόλεως ἀπὸ 19 τοῦ αὐτοῦ, ὁμοία.

Τῆς ἐφορίας τῶν σχολῶν Ξυλοπόρτης, ἀπὸ 20 τοῦ αὐτοῦ, ὁμοία.

Τῆς ἐφορίας τῶν σχολῶν Γόπ-καποῦ, ἀπὸ 18 τοῦ αὐτοῦ, ὁμοία.

Τῆς Προτύπου Δημοτικῆς σχολῆς Φαναρίου ἀπὸ 19 τοῦ αὐτοῦ, ὁμοία.

Τῆς ἐφοροεπιτροπῆς τῶν σχολῶν Βλάχκας ἀπὸ 16 τοῦ αὐτοῦ, ὁμοία.

Τῆς ἐφορίας τῆς σχολῆς Σαρμασιεύου ἀ-
χρονολόγητος, ὁμοία.
Τῆς ἐφορίας τῆς σχολῆς Βαρσχωρίου,
ἀπὸ 17 ἰουνίου, ὁμοία.
Τῆς ἐφορίας τῆς σχολῆς Βεβέκ-κιοῦ, ἀπὸ
17 τοῦ αὐτοῦ, ὁμοία.
Τῆς ἐφορίας τῆς σχολῆς Εὐαγγελιστρίας,
ἀπὸ 15 τοῦ αὐτοῦ, ὁμοία.
Τῆς ἐφορίας τῆς σχολῆς Βαζέ-κιοῦ, ἀπὸ
17 τοῦ αὐτοῦ, ὁμοία.
Τῆς ἐφορίας τῆς σχολῆς Σαλατομβρου-
κίου, 25 τοῦ αὐτοῦ, ὁμοία.
Τῆς ἐφορίας τῆς σχολῆς Βέηκοζ, ἀπὸ 24
τοῦ αὐτοῦ, ὁμοία.
Τῆς ἐφορίας τῆς σχολῆς Φαναρίου Εὐ-
ξείνου Πόντου ἀπὸ 24 τοῦ αὐτοῦ, ὁμοία.
Τῆς ἐφορίας Ἐκπαιδευτηρίων Ταταούλων,
ἀπὸ 20 τοῦ αὐτοῦ, ὁμοία.
Τῆς ἐφορίας Ἐκπαιδευτηρίων Ἐγρί-κα-
ποῦ, ἀπὸ 25 τοῦ αὐτοῦ, ὁμοία.
Τῆς ἐφορίας τῶν σχολῶν Βαλατσᾶ, ἀπὸ 17
τοῦ αὐτοῦ, ὁμοία.
Τῆς ἐφορίας τοῦ Ἐκπαιδ. Ἰωαννινοῦ
Παρθεναγωγείου, ἀπὸ 27 τοῦ αὐτοῦ, ὁμοία.
Τῆς ἐφορίας τῶν σχολῶν Τσεγγεζιοῦ, ἀπὸ
24 τοῦ αὐτοῦ, ὁμοία.
Τῆς ἐφορίας τῶν σχολῶν Διπλοκιοῦ, ἀπὸ
24 τοῦ αὐτοῦ, ὁμοία.
Τῆς ἐφοροεπιτροπῆς Γενί Μαχαλέ (Σαρ-
Γερῆ), ἀπὸ 29 τοῦ αὐτοῦ, ὁμοία.
Τῆς ἐφοροεπιτροπῆς τῆς σχολῆς Πρώτης,
ἀπὸ 22 τοῦ αὐτοῦ, ὁμοία.
Τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἀδελφότητος Γα-
λατσᾶ, ἀπὸ 26 τοῦ αὐτοῦ, ὁμοία.
Τῆς Δημογεροντίας Καστανεῶν (ἐπαρχίας
Δέρκων), ἀπὸ 15 τοῦ αὐτοῦ, ὁμοία.
Ἰωάννου Ν. Βαλέτα ἀπὸ 10/22 ἰουνίου,
ἀποστέλλοντας ἀντίτυπον τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐκ-
δοθέντος βιβλίου *Ὁ Σωκράτης καὶ τὸ καθ'
ἡμῶν*.
Τοῦ Γεωργίου Δροσίτη, ἀπὸ 15 ἰουνίου,
ἐξαιτουμένου τὴν πληρωμὴν τῆς 10λίρου
ἀμοιβῆς τῆς κ. Π. Ταμβακοπούλου.
Τοῦ κ. Σ. Α. Μανασσεῖδου, ἀπὸ 8 ἰου-
νίου, ἐξαιτουμένου, ὅπως πληρωθῇ τὸ δεκά-
λιρον γέρας τοῦ τῆς κ. Γιαννοῦλη Α. Κο-
μνηνάκη.
Τοῦ κ. Α. Ἀλεκτορίδου, ἀπὸ 7 ἰουνίου,
ἐξαιτουμένου, ὅπως πληρωθῇ τὸ δεκάλιρον
γέρας τοῦ τῆς κ. Νέστορι Λειβαδᾶ.
Τοῦ κ. Κοντοπούλου ἀπὸ 20 ἰουνίου, δι'
τῆς ἀγγέλλει, ὅτι ἀποστέλλει τὸ ἀνάγνω-

σμά του *Ἀθανασία τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης*.

Τῆς ἐφοροεπιτροπῆς Κουρού-Γεσεμῆ ἐκθε-
σιν ποιουμένης τῆς πνευματικῆς καὶ ὕλικῆς
καταστάσεως τῆς σχολῆς καὶ ἐξαιτουμένης
τὴν τοῦ Συλλόγου ἀρωγὴν.

Τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει παρεπιδημούν-
των Κλεισουριέων καὶ Καστοριέων, ἀπὸ
16 ἰουνίου, παρακαλούντων τὸν Σύλλογον,
ὅπως ἐνεργήσῃ νὰ εἰσαχθῇ ὡς ὑπότροφος
ἐν τῇ Ἑλληνοεμπορικῇ σχολῇ Χάλκης ὁ δε-
κατετραετής υἱὸς τοῦ ἱατροῦ κ. Γ. Μανδα-
ρίνου.

Τοῦ κ. Α. Γ. Πασπάτη, ἱατροῦ, ἀπὸ 22
ἰουνίου, δι' ἧς ἀγγέλλει, ὅτι δὲν δύναται νὰ
ἀποστείλῃ τὰ αἰτούμενα ἀναγνώσματα.

Τοῦ κ. Ν. Γ. Σπαθιδωνῆ, ἀπὸ 22 ἰουνίου,
ἐξαιτουμένου τὴν τοῦ Συλλόγου συνδρομὴν
ὑπὲρ τῆς ἐκδοθησομένης πραγματείας του
Τὰ ἐλληνικὰ γράμματα.

Τοῦ κ. Ἀλ. Σεμιτέλου, ἀπὸ 29 ἰουνίου,
ἐξαιτουμένου τὸν ΙΑ' τόμον καὶ ΙΒ' τοῦ
περιοδικοῦ.

Τοῦ κ. Ἀποστ. Βασακοπούλου, ἀπὸ 26
ἰουνίου, δι' ἧς ἐξαιτεῖται τὴν πληρωμὴν τῶν
500 φράγκων, γέρας τοῦ Καρκαπανεῖου
ἀγῶνος, καὶ τὴν ὅποιαν συνοδεύει καὶ τὸ
σχετικὸν ἐγγυητικόν.

Τοῦ κ. Στεφ. Χαλλωρῆ, ἀπὸ 3/15 ἰουλίου,
ἐξαιτουμένου τὸ δεκάλιρον γέρας τοῦ κ. Κα-
νελάκη, οὗτινος πληρεξούσιος ὑπάρχει.

Τοῦ ἐν Ἀθήναις πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλλ.
γραμματῶν Συλλόγου, ἀπὸ 27 ἰουνίου, ἀγ-
γέλλοντος τὴν παραλαβὴν τῆς ὑπ' ἀριθμὸν
1738 ἐγκυκλίου τοῦ Συλλόγου καὶ ἐξαιτου-
μένου τὴν ἀποστολὴν καὶ 20 ἐτέρων.

Τοῦ κ. Α. Γ. Ἀντωνιάδου, γυμνασιάρχου
τοῦ Β' ἐν Ἀθήναις γυμνασίου, ἀπὸ 28 ἰου-
λίου, ἀγγέλλοντος τὴν παραλαβὴν τῆς ἐγκυ-
κλίου τοῦ Συλλόγου καὶ δηλοῦντος, ὅτι συμ-
μορφωθῆσεται ταύτῃ.

Τοῦ κ. Π. Λάμπρου ἀπὸ 3/15 ἰουλίου, ἀγ-
γέλλοντος τὴν παραλαβὴν τοῦ ΙΒ' τόμου τοῦ
Περιοδικοῦ καὶ ἀποστέλλοντος τὴν πραγμα-
τεῖαν του *Νομίσματα καὶ μετάλλια τῶν Ἰο-
νίων νήσων*.

Τοῦ κ. Γ. Πύργου, ἱατροῦ, ἀπὸ 3/15 ἰου-
λίου, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν διαφόρων
συγγραμμάτων, ὧν ἐπισυνάπτει κατάλογον.

Τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀπὸ 18
ἰουνίου, ὁδηγίαι περὶ ὀργανώσεως ἀστικῆς
σχολῆς μετ' ἐπισυννημένου γενικοῦ προ-
γράμματος μαθημάτων.

Τοῦ κ. Χρ. Παπαδοπούλου ἐκ Κύπρου ἀπὸ
3/15 ἰουλίου, ἀποστέλλοντος πραγματεῖαν
*Περὶ τῆς ἀγέρας τοῦ ἐν Κύπρῳ Ἑλληνο-
σμοῦ πρὸς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τοὺς ἠρωικοὺς
χρόνους*.

Τῆς ἐφορίας τῶν σχολῶν τῆς ἐν Λέσβῳ
Πέτρας, ἀπὸ 24 ἰουνίου, ἀγγελλούσης τὴν
παραλαβὴν τῶν ἀποσταλέντων βιβλίων εἰς
τὴν ἱερὰν μονὴν Λειμῶνος, καὶ ἐκφραζούσης
τῆς εὐχαριστίας ἐπὶ τούτῳ.

Τοῦ κ. Γ. Βλαβάνη, ἀπὸ 3 ἰουλίου,
ἀγγέλλοντος τὴν παραλαβὴν τοῦ δεκαλίρου
βραβείου του καὶ ἐκφραζόντος εὐχαριστίας.

Τοῦ κ. Κ. Καρκαπάνου, ἀπὸ 6 ἰουλίου, ἀγ-
γέλλοντος, ὅτι ἐνήργησε τὰ δέοντα παρὰ τῶν
ἀρμοδίων ὑπουργῶν περὶ τῆς ἐγκυκλίου τοῦ
Συλλόγου, καὶ ὅτι ἀδυνατεῖ ἐπὶ τοῦ παρόν-
τος νὰ συνδράμῃ χρηματικῶς τὸν Σύλλογον.

Τοῦ κ. Α. Παπαγεωργίου, διευθυντοῦ τοῦ
ἐν Ἀθήναις Ἑλληνικοῦ Λυκείου, ἀπὸ 5 ἰου-
λίου, ἀγγέλλοντος τὴν παραλαβὴν τῆς ὑπ'
ἀριθ. 1730 ἐγκυκλίου τοῦ Συλλόγου, καὶ ὅτι
συμμερίζεται πληρέστατα τὰ ἐν αὐτῇ.

Τῆς Οἰκονομικῆς τοῦ Συλλόγου Ἐπιτροπῆς,
ἀπὸ 6 ἰουλίου, ἀνακοινούσης τῶν Συλλόγῳ,
ὅς ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτῆς συνεδριάσει ἐλάβεν
ἀποφάσεις, καὶ ἐξαιτουμένης τὴν ἐπιψηφι-
σιν αὐτῶν.

Τοῦ Χαρολάμπους Σούφα, διδασκάλου ἐν
Ἀγυῖ, ἀπὸ 6 ἰουλίου, ἐξαιτουμένου τὴν πλη-
ρωμὴν 15 ὀβ. λιρ. ὅς ὁ Σύλλογος τῶν ὀφεί-
λει, ἀφ' οὗ ἦν διδασκαλὸς ἐν Γεβγελῇ τῆς
Μακεδονίας.

Τοῦ ἐν Ἀθήναις πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλ-
ληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου, ἀπὸ 7 ἰουλί-
ου, κοινοποιούντος ἐν ἀντιγράφῳ κατάλογον
τῶν πρὸς αὐς διένειμεν ἐγκυκλίους τοῦ Συλ-
λόγου.

Τοῦ ἐφοροῦ τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς
τῶν Ἑλλήνων, ἀπὸ 20 ἰουλίου, ἀγγέλλοντος
τὴν παραλαβὴν τοῦ ΙΒ' τεύχους (α' Μέρ.) τοῦ
Περιοδικοῦ καὶ τοῦ Παραρτήματος τῆς Μαυ-
ρογορδατείου Βιβλιοθήκης.

Τοῦ κ. Χ. Βενάρδου, ἱατροῦ ἐν Σμύρῃ, ὁ-
μοίαν.

Τοῦ κ. Δ. Κ. Σακελλαροπούλου, ἀπὸ 19
ἰουλίου, ἀποστέλλοντος τὴν σειρὰν τοῦ πε-
ριοδικοῦ *Ἀπόλλωνος*.

Τοῦ ἐν Σέρραις Μακεδ. Φιλεκπ. Συλλόγου,
ἀπὸ 13 ἰουλίου, ἀγγέλλοντος τὸν καταρτι-
σμὸν τοῦ νέου προεδρείου διὰ τὸ ΙΒ' Συλλο-
γικὸν ἔτος.

Τοῦ κ. Κ. Κυριακοῦ, διαβιβάζοντος ἐκθε-
σιν τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τῆς ἐν Ξυλοπόρτῃ
δημοτικῆς σχολῆς.

Τοῦ Χαμηλῆ Βέη, διευθυντοῦ τοῦ Ὁθ. Λύ-
τοκρατορικοῦ Μουσείου, ἀγγέλλοντος τὴν πα-
ραλαβὴν διπλώματος ἐπιτίμου μέλους τοῦ
Συλλόγου καὶ ἐκφραζόντος τῆς ἐπὶ τούτῳ
εὐχαριστίας.

Τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου, ἀπὸ 24 ἰουλίου
ν. ἔ., ἀποστέλλοντος κατάλογον ἀρχαίων
ἐλληνικῶν νομισμάτων.

Τοῦ ἐν Παρισίοις πρὸς Ἐνίσχυσιν τῶν ἑλ-
ληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου, ἀπὸ 19 ἰου-
λίου ν. ἔ., ἀποστέλλοντος τῆς ἀποδείξεως τῶν
ἐτῶν 1883 καὶ 1884 διὰ τὰ ἐνταῦθα μέλη.

Τοῦ κ. C. G. Οὐπίς, προέδρου τῆς Ἀρ-
χαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀπὸ 24 ἰουλίου,
ἀγγέλλοντος, ὅτι ἐπὶ τινὰ χρόνον ἀπουσιάζ-
σει μεταβαίνων εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Τοῦ κ. Π. Κ. Καρολίδου, ἀποστέλλοντος
διὰ τὸ Ζωγράφειον διαγώνισμα ζώντων μνη-
μείων ἐν δυοῖ φιλλαδίοις πραγματεῖαν *Ἡ
ἐν Καππαδοκίᾳ λαλομένη ἐλληνικὴ διάλε-
κτος κ. τ. λ.*

Τοῦ κ. Γ. Νικολαΐδου ἐκ Ξάνθης, ἀπὸ 11
ἰουλίου, ἀγγέλλοντος τὴν παραλαβὴν τοῦ
Περιοδικοῦ καὶ παραιτουμένου ἀπὸ μέλους
τακτικοῦ πρὸς δὲ ἀγγέλλοντος, ὅτι εὐρήσται
ἐν Ξάνθῃ ἀρχαίον τι σύγγραμμα τοῦ Θ.
Γαζῆ, καὶ προτρέποντος τὸν Σύλλογον νὰ
ἀγοράσῃ αὐτό.

Τοῦ κ. Fournier, ἀπὸ 6 αὐγούστου ν. ἔ.,
ἀγγέλλοντος τὴν παραλαβὴν τοῦ ΙΒ' τόμου
τοῦ Περιοδικοῦ καὶ τῆς Μαυρογορδατείου Βι-
βλιοθήκης, καὶ ἐκφραζόντος τῆς εὐχαριστίας
αὐτοῦ.

Τοῦ κ. G. W. Raïrd, γραμματέως τῆς Σμυθ-
σονεῖου Ἀκαδημίας, ἐξαιτουμένου διαφό-
ρους πληροφορίας περὶ τοῦ Συλλόγου, τῶν
δημοσιεύσεων αὐτοῦ κ. τ. λ.

Τῆς Ἐκπαιδευτικῆς τοῦ Συλλόγου Ἐπι-
τροπῆς, ἀπὸ 22 ἰουλίου, ὑποβαλλούσης ἐκ-
θεσιν περὶ διανομῆς τοῦ ἐξ 20 χιλ. φρ. Ζα-
ριφείου κληροδοτήματος.

Τῆς Εἰδικῆς, πρὸς κρίσιν τῶν ἐπὶ τούτῳ
ἀποσταλειῶν Ἀριθμητικῶν, Θεωρητικῆς ὑπὸ
Ἐμμ. Ἐμμανουηλίδου καὶ Πρακτικῆς ὑπὸ
Ν. Παπαγιαννοπούλου, Ἐπιτροπῆς, ἀπὸ 26
ἰουλίου, ἐξαιτουμένης τὴν διαίρεσιν αὐτῆς
εἰς δύο μέρη, ὅπως τὸ μὲν κριθῇ τὴν μίαν,
τὸ δὲ τὴν ἑτέραν Ἀριθμητικῆν, χάριν εὐ-
κολίας.

Τῶν κ.κ. 'Οδ. 'Ανδρέαδου, 'Αθ. Παπαδοπούλου Κεραμείως καὶ 'Ηλ. Βαλσαμάκη, ἀπὸ 1 αὐγούστου, προτεινόντων τακτικὸν μέλος τὸν κ. Ο. Π. Nazaretti, καθ'ἡγητὴν τῆς γαλλικῆς ἐνταῦθα.

Τοῦ κ. Ruelle, βιβλιοθηκάρχου τῆς ἐν Παρισίοις Association pour l'encouragement des études Grecques en France, ἀπὸ 30 ἰουλίου, ἀγγέλλοντος τὴν παραλαβὴν τοῦ 117' τεύχους τοῦ Περιδικίου μετὰ τοῦ Πρακτικῆς καὶ εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τούτῳ.

Τοῦ κ. Α. Βικέλα ἐκ Παρισίων, ἀπὸ 7 αὐγούστου, ἀγγέλλοντος τὴν παραλαβὴν τῶν τευχῶν τοῦ Συλλόγου, τὴν ἀποστολὴν 4 ἀγγλικῶν λιρῶν διὰ τὰς μέχρι τοῦ νῦν καθυστερουμένας συνδρομὰς αὐτοῦ, καὶ τὴν ἀποστολὴν 20 τόμων τῶν μεταφράσεων αὐτοῦ τῶν τραγωδιῶν τοῦ Σκιζπέρου, ὧν τοὺς πέντε διὰ τὸν ἐν Φιλιππουπόλει κ. Γ. Κωνσταντινίδην.

Τοῦ κ. Χρ. Παπαδοπούλου, ἐξ Ἀρμολόστου τῆς Κύπρου, ἀπὸ 19 ἰουλίου, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν πραγματείας αὐτοῦ μετὰ διατάγματος τοῦ Σουλτᾶν 'Ιβραήμ.

Τῶν ἐφόρων τῆς ἐν Νεοχωρίῳ ἀλληλοδιδακτικῆς σχολῆς τῶν 'Ιωνιδῶν, ἀπὸ 30 ἰουνίου, ὑποβαλλόντων ἔκθεσιν τῆς πνευματικῆς καὶ οικονομικῆς καταστάσεως τῆς σχολῆς ταύτης.

Τῆς ἐπιτροπῆς τῶν σχολῶν Βαθυρράακος, ἀπὸ 29 ἰουνίου, ὑποβαλλούσης ἔκθεσιν τῆς πνευματικῆς καὶ οικονομικῆς καταστάσεως τῶν σχολῶν αὐτῆς καὶ ἐξαιτουμένης συνδρομῆν ἐκ τοῦ Ζαριφείου κληροδοτήματος.

Τῶν ἐφόρων τῶν σχολῶν Ἰσακίου, ἀπὸ 26 ἰουνίου, τοῦ αὐτοῦ περιεχομένου.

Μετὰ ταῦτα ἀνακινουῦνται αἱ προσφοραὶ βιβλίων καὶ τοῖς δωρηταῖς ἐκφράζονται εὐχαριστίαι.

Ἐἶτα ἀναγινώσκονται αἱ προτάσεις τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς ὡς ἑξῆς:

1) Νὰ γραφῶσιν ἐπιστολαὶ τοῖς ἐπομένοις μετὰ τῆς παρακλήσεως, ὅπως ἐπιτύχωσι τὴν ἐγγραφὴν νέων μελῶν διὰ τὸν Σύλλογον.

Εἰς Ἀλεξάνδρειαν τῷ Ἀμ. Ζερβουδάκη— Ἀθήνας τῷ κ. Α. Γ. Πασπάτη — Βῶλον τῷ κ. Εὐσταθίῳ Ἰωαννίδῃ, ἰατρῷ — Βουκουρέστιον τῷ κ. Ν. Ζ. Χρυσοβελώνῃ μετὰ παρακλήσεως ὅπως συμπεριλάβῃ καὶ τὴν Βραβίαν καὶ Γαλιζίαν — εἰς Γιορτζεδορ Β. Θωμαΐδῃ — Θεσσαλονικίῃ Ν. Ρογκότῃ —

Manchester Στ. Π. Σουλίστῃ μετὰ τῆς παρακλήσεως, ὅπως συμπεριλάβῃ καὶ τὸ Λίβερπολ.—Κρήτην Ἀ. Β. Ι. Φωτιάδῃ πιασᾶ— Σάμον Ἐπαμειν. Σταματιάδῃ—Σμύρνην Ε. Δελαγραμμᾶτιζ — Σῦρον Βαφειοδάκη.

2) Νὰ γραφῶσιν διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἐπιστολαὶ εἰς μέλη διαμένοντα ἐν τῇ πρωτευούσῃ καὶ τοῖς προαστείαις.

3) Ὡς πρὸς τὰ μέλη τὰ καθυστεροῦντα τῆς συνδρομῆς αὐτῶν προτείνει, ὅπως ἀντὶ τῆς πρότερον ληφθείσης ἀποφάσεως, καθ' ἣν τὰ καθυστεροῦντα μέλη ἔδει νὰ πληρῶνωσι δύο λίρας κατ' ἔτος μέχρις ἐξοφλήσεως καθυστερουμένων, ἀποφάσεως μὴ τελεσφορησάσης, ἀποφασισθῆ, ἵνα τὰ μέλη ταῦτα, ἐκτὸς τῆς συνδρομῆς τοῦ ἔτους, πληρῶνωσι κατὰ μῆνα ἀπέναντι τῶν ὀφειλουμένων οἰονδήποτε ποσόν, οὐχὶ κατώτερον τῶν 20 γρ. μέχρις ἐξοφλήσεως. Πρὸς τούτους δὲ νὰ γραφῶσιν ἐπιστολαὶ ἅπασιν τοῖς μέλεσι τούτοις, ἀγγέλλουσαι τὴν τοιαύτην ἀπόφασιν καὶ ὅτι τὰ μὲν πληρωθέντα ποσὰ ἐγγραφήσονται ἐπὶ τῆς ἀρχαιοτέρας ἀποδείξεως μέχρις ἐξοφλήσεως τῆς σχετικῆς ἐτησίως συνδρομῆς, ὃ δὲ εἰσπρακτῶν προσελύσεται πρὸς αὐτοὺς ἀπᾶς τοῦ μηνὸς πρὸς εἰσπραξίαν πρὸς ὀρισθέντος μηνιαίου ποσοῦ. Αἱ προτάσεις αὗται μετὰ μακρῶν συζητήσεων γίνονται δεκταὶ πλὴν τῆς ἐκλογῆς τῶν ἀτόμων, δι' ἧν ἐνεργηθῆσεται ἡ ἐγγραφὴ τακτικῶν μελῶν ἀναβληθείσης εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίσιν τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐν ἣ παρευρεθῆσεται καὶ ὁ κ. πρόεδρος. Ὁ κ. πρόεδρος παρατηρεῖ, ὅτι ἡ αἰτία τῶν Κλεισουριέων ἐγένετο δεκτὴ καὶ ὅτι τὸ προεδρεῖον ἐγγραφεν εἰς τὴν ἐφορίαν τῆς Χάλκης, ἀλλὰ δὲν ἔλαβεν εἰσέτι ἀπάντησιν. Ἡ αἰτία τῆς τοῦ κ. Σπανδωνῆ διὰ ψηφοφορίας γίνεται δεκτὴ καὶ ἀποφασίζεται τῇ προτάσει τοῦ προέδρου, ὅπως ὁ Σύλλογος ἐγγραφῆ συνδρομητῆς εἰς δύο ἀντίτυπα. Μετὰ ταῦτα ψηφίζεται ἡ πρότασις τῆς Εἰδικῆς πρὸς κρίσιν τῶν ἀριθμητικῶν ἐπιτροπῆς, καθ' ἣν προτείνεται, ὅπως αὕτη διαιρεθῆ εἰς δύο μέρη, ὧν τὸ μὲν ἐκ τῶν κκ. Α. Σπαθάρη καὶ Ἰ. Καραθεοδωρῆ, νὰ κρίνῃ τὴν Πρακτικὴν ἀριθμητικὴν, τὸ δὲ ἐκ τῶν κκ. Χρ. Χατζηχρηστοῦ καὶ Ἰ. Βαλσαμάκη τὴν Θεωρητικὴν ἀριθμητικὴν τοῦ κ. Ἐμμ. Ἐμμανουηλίδου.

Ἐἶτα ὁ κ. πρόεδρος παρατηρεῖ, ὅτι αἱ ἀγγελίαι τῆς παραλαβῆς τοῦ Περιδικίου ἐγένοντο κατόπιν τῆς ἀποστολῆς ἐντύπων ὑπὸ τοῦ γραφείου τοῦ Συλλόγου σὺν τῷ Περιδικίῳ, ἀπερ' οἱ τὸ περιοδικὸν λαβόντες ἐπέστρεψαν. Βεβαίως, προσπίθῃσι, τὰ ἀγγελτήρια ταῦτα δὲν θὰ ἀνακινῶνται τῷ Συλλόγῳ ἐν ταῖς συνεδριάσεσιν αὐτοῦ, ἀλλὰ κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους ὁ γενικὸς γραμματεὺς, εἰς ὃν ἀνατεθειμένη ἡ τοῦ Περιδικίου ἀπονομή ἐστὶ, ποιήσεται ἐξέλεξις τῶν ἀποσταλόντων καὶ θὰ ἐρωτήσῃ τοὺς μὴ ἐπιστρέψαντας τὰ ἀγγελτήρια, ἐὰν ἔλαβον τὸ περιοδικόν. Μετὰ ταῦτα ὁ κ. πρόεδρος περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς Ἐνίσχυσιν τῶν ἑλλήν. σπουδῶν ἐν Γαλιζίᾳ ἀποσταλειῶν ἀποδείξεων λόγον ποιούμενος λέγει, ὅτι κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ ἐν λόγῳ Συλλόγου γραφόμενα εἰσπραχθήσονται ἐκ τῶν ἀποσταλειῶν ἀποδείξεων τριῶν ἑτῶν μόνον τῶν δύο ἦτοι τοῦ 1882 καὶ 1883. Ἀκολουθῶς ὁ κ. πρόεδρος ἀγγέλλει μετὰ λύπης τὸν θάνατον τοῦ ἐκ τῶν ἐπιτίμων μελῶν τοῦ Συλλόγου Καρόλου Τισσᾶ συμβάντα ἐν Παρισίοις τῇ 20 ἰουνίου ἐνεστῶτος ἔτους, προτείνει δὲ τὴν ἀποστολὴν συλλυπητηρίου γράμματος πρὸς τὴν οἰκογένειαν τοῦ αἰδιόμου.

Τούτου δεκτοῦ γενομένου ἀγγέλλεται τὸ δεύτερον καὶ ψηφίζεται ἐπίτιμον μέλος ὁ κ. Ν. Ζαρίφης· ἀγγέλλεται δὲ τὸ πρῶτον ἀντεπιστέλλον μὲν μέλος τοῦ Συλλόγου ὁ κ. Σ. Π. Πύργας, ἰατρὸς ἐν Ἀθήναις, τακτικὸν δὲ ὁ κύριος Ch. Nazaretti.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. 'Αθ. Παπαδοπούλος Κεραμείως, βιβλιοφύλαξ τοῦ Συλλόγου, προτείνει, ὅπως παρακληθῆ ὁ γενικὸς γραμματεὺς, ἵνα κατὰ τὴν ἀπουσίαν αὐτοῦ ἐπιβλέπῃ τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ Συλλόγου. Τῆς προτάσεως ταύτης δεκτῆς γενομένης παρακαλεῖται ὁ γενικὸς γραμματεὺς ν' ἀναλάβῃ τὰ καθήκοντα αὐτοῦ. Ἐἶτα ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει ἔκθεσιν τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἐξ 20 χιλ. φρ. Ζαριφείου κληροδοτήματος, καθ' ἣν προτείνεται ἡ διανομὴ τούτου εἰς τὰς ἑξῆς σχολὰς:

Table with 2 columns: School Name and Amount (A.T.).

Μπαξέ-κιοῦ Α.Τ. 10
Κεφελί-κιοῦ » » 10
Βαλατᾶν » » 10
Γεκφούρ σεράχιον » » 15
Γενῆ-μαχαλάν (Σαρῆ γερὶ) » » 17
Φαναράκιον » » 17

Πρὸς μεταφορὰν Α.Τ. 70

Table with 2 columns: School Name and Amount (A.T.).

Πρὸς μεταφορὰν Α.Τ. 70

Table with 2 columns: School Name and Amount (A.T.).

Ἡ ἐπιτροπὴ ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτῆς παρατηρεῖ, ὅτι εἰς τινὰς σχολὰς δὲν ἐνέκρινε νὰ χορηγηθῆ μέρος τοῦ ἐν λόγῳ κληροδοτήματος, διότι ἐκτὸς τοῦ ὅτι τὰ χορηγηθῆσάμενα ἔδει νὰ ᾤσιν ἀνάλογα πρὸς τὰς σπουδαίας τῶν σχολῶν τούτων ἀνάγκας, αἱ συνοικίαι, εἰς ἃς ἀνήκουσι, περιλαμβάνουσι ἄτομα δυνάμενα νὰ ὑποβάστωσιν τὰς ἀνάγκας τῶν σχολῶν αὐτῶν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀποφασίζεται ἡ δημοσίευσις τῆς ἐκθέσεως μετὰ καταλλήλου ἀγγελίας τοῦ γραφείου, ἐν ἣ νὰ δηλωθῆ, ὅτι αἱ ἐφορίαι, ὧν αἱ ἐκθέσεις ἐκρίθησαν ἀτελεῖς, ὀφείλουσιν, ἵνα λάβωσι τὰ διὰ ταύτης ὀρισθέντα, νὰ συμπληρώσωσι προηγουμένως τὰς ἐκθέσεις αὐτῶν.

Μετὰ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΝΑ'.

(Τακτική).

Τῆ 1 Ὀκτωβρίου 1884.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. ΠΡ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης τακτικῆς συνεδριάσεως ἀναγιγνώσκεται ἡ

ἄλλυλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθενται περίληψιν τῶνδε τῶν ἐπιστολῶν :

Τοῦ κ. Γ. Α. Δημητριάδου, ἐκ Θεσσαλονίκης, ἀπὸ 1 αὐγούστου, ἀγγέλλοντος, ὅτι παραχωρεῖ τὸ δικαίωμα εἰς τὴν δεσποινίδα Ἀγγελικὴν Σατρατζάκη τοῦ παραλαβεῖν βιβλία τῆς Γεωμετρίας αὐτοῦ εὐρισκόμενα ἐν τῷ Συλλόγῳ.

Τοῦ κ. Gustave d' Eichthal ἐκ Παρισίων, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τοῦ Περιδικίου τοῦ Συλλόγου.

Τῶν ἐφόρων τῆς ἐν πρόποσι Γαταούλων δημοτικῆς σχολῆς, ἀπὸ 11 αὐγούστου, εὐχαριστοῦντων ἐπὶ τῇ χορηγίᾳ τῶν 40 λιρῶν ἐκ τοῦ Ζαριφείου κληροδοτήματος.

Τοῦ κ. Κ. Τριανταφύλλου, ἐκ Βενετίας, εὐχαριστήριος ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τοῦ 11^{ου} τεύχους τοῦ Περιδικίου τοῦ Συλλόγου.

Τῆς ἐφορίας τῶν σχολῶν τῆς ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου κοινότητος τοῦ Χάσκιοι, ἀπὸ 1 αὐγούστου, ἐκτιθείσης τὴν πνευματικὴν καὶ οἰκονομικὴν κατάστασιν τῶν σχολῶν αὐτῆς.

Τῶν ἐφόρων τῶν σχολῶν Σαλματουμβρουκίου, ἀπὸ 9 αὐγούστου, εὐχαριστοῦντων τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ χορηγίᾳ 20 λιρῶν ἐκ τοῦ Ζαριφείου κληροδοτήματος τῶν 20 χιλ. φρ. καὶ ὀνομαζόντων τὸν κ. Ἄντ. Σαρπαθιώτην πρὸς παραλαβὴν τῆς χορηγίας.

Τῶν κ. κ. Γ. Κούζου καὶ Γ. Ἰλλίδου, ἀπὸ 7 αὐγούστου, ἀγγέλλοντες τὴν ἀποστολὴν τῶν ἐκτυπωθέντων τευχῶν τοῦ ὑπ' αὐτῶν πονηθέντος Ἀναγνωστικοῦ, ὅπως ἀποσταλῶσι τῇ Ἐκπαιδ. Ἐπιτροπῇ τοῦ Συλλόγου, ἵνα ἐγγὺ καὶ ταῦτα ὑπ' ὄψει κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ καταλόγου τῶν διὰ τὰ ἀστικὰ σχολεῖα βιβλίων.

Τῶν ἐφόρων τῶν Ἐκπαιδευτηρίων Κοντοσκάλιου, ἀπὸ 3 αὐγούστου, εὐχαριστοῦντων τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ χορηγίᾳ τῶν 40 λιρῶν ἐκ τοῦ Ζαριφείου κληροδοτήματος διὰ τὰ ἀπορα σχολεῖα τῆς πρωτεύουσας ταύτης, καὶ ὀνο-

μαζόντων τὸν κ. Κυριακὸν Ἰωακείμ-πόπουλον πρὸς λήψιν τῆς χορηγίας.

Τῆς ἐφορίας τῶν σχολῶν Βαφειχωρίου, ἀπὸ 8 αὐγούστου, ἀγγελλούσης τὴν ἀποστολὴν τῆς ἐπισυναπτομένης ἐκθέσεως τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῶν σχολῶν αὐτῆς πρὸς συμπλήρωσιν τῆς προαποσταλείσης καὶ ἑλλιπούς κριθείσης.

Τοῦ κ. Γ. Μανούσου, ἀπὸ 10 αὐγούστου, ἀγγέλλοντος τὴν ἐκδοσιν Παιδαγωγίας αὐτοῦ, ἀποστέλλοντος ἀντίτυπον ταύτης καὶ παρακαλοῦντος, ὅπως εἰσαγάγῃ αὐτὴν ὁ Σύλλογος εἰς τὰ ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτοῦ σχολεῖα.

Τῶν ἐφοροεπιτρόπων τοῦ Πασά-κιοι, ἀπὸ 1 αὐγούστου, ἐκτιθεμένων τὴν τε οἰκονομικὴν καὶ πνευματικὴν κατάστασιν τῆς κοινότητος αὐτῶν καὶ τῆς σχολῆς καὶ ἐξαιτουμένων, ὅπως ὁ Σύλλογος χορηγήσῃ καὶ αὐτοῖς ἐκ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ αἰοιδίου Γ. Ζαρίφη διὰ τὰ ἀπορα σχολεῖα Κωνσταντινουπόλεως.

Τῆς ὑπὲρ τῆς ἐν Φερλίκιοι δημοτικῆς σχολῆς Φιλελευθερικῆς ἀδελφότητος ἀπὸ 14 αὐγούστου, εὐχαριστοῦσης τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ 40λίρω χορηγίᾳ ἐκ τοῦ Ζαριφείου κληροδοτήματος.

Τῆς κυρίας Ἐλένης Γ. Ζαρίφη, ἀπὸ 14 αὐγούστου, ἀπαντήσης εἰς τὴν ἀπὸ 14 ἰδίου ἐπιστολῆν τοῦ Συλλόγου καὶ εὐχαριστοῦσης αὐτῇ διὰ τὴν δικαίαν διανομὴν, ἣν ἔκαμα, τοῦ κληροδοτήματος τοῦ αἰμνήστου συζύγου αὐτῆς.

Τοῦ κ. Χρ. Σαρματσίδου, γυμνασιάρχου ἐν Ἀδριανουπόλει, ἀπὸ 12 αὐγούστου, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν πραγματείας αὐτοῦ Περὶ τοῦ ἐπιφανέντος Κωνσταντινῶ τῷ Μεγάλῳ σημείου καὶ τοῦ νοῦ καὶ τοῦ ἐθύμου τῆς λέξεως Λάβαρος.

Τοῦ κ. Ζ. Στεφάνου, ἀπὸ 18 αὐγούστου, ἀπαντῶντος εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. πρῶτ. 1880 ἐπιστολὴν τοῦ Συλλόγου καὶ δηλοῦντος, ὅτι ἐκτιμῶν τὸν Σύλλογον καὶ τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ προσφέρει αὐτῷ ἐκτάκτως συνδρομὴν 25 λιρῶν.

Τοῦ κ. Γαβριὴλ Δεστούνη, ἐκ Πετρούπολεως, ἀπὸ 13 αὐγούστου, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν πραγματικῶν αὐτοῦ ἀποσπασθεισῶν ἐκ τοῦ Περιδικίου τοῦ ἐπὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδύσεως ὑπουργείου τῆς Ρωσσίας α') Τοπογραφίας τῆς Μεσαιωνικῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς μέρη τρία β') Ἐκθέσεως τῶν περιεχομένων ἐν τῷ Β' καὶ Γ' τεύχει τοῦ

Δελτίου τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς ἐταιρείας ἐν Ἀθήναις.

Τῆς Société Général de l'Empire Ottoman, ἀπὸ 30 αὐγούστου (v. 1.), δηλοῦσης, ὅτι τὰ παρ' αὐτῇ κατατεθειμένα χρήματα ὑπὸ τοῦ Χριστῆ ἐφένδη Ζωγράφου ἐπ' ὀνόματι τοῦ Συλλόγου διὰ τὴν Ζωγράφειον βιβλιοθήκην ὀλέουσι φέρει ἐτήσιον τόκον ἀπὸ τῆς 1 Σεπτεμβρίου 4 1/2 ἀντὶ τοῦ τέως 6 1/2. Ἀποστέλλει δὲ ἐσωκλείστως καὶ τὸν μέγχι 30 αὐγούστου ἐ. ἔ. λογαριασμὸν.

Τοῦ κ. Χρ. Παπαδοπούλου, ἀπὸ 14 αὐγούστου, ἐξ Ἀρμυχωῦ τῆς Κύπρου, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν πραγματείας Περὶ συνάθου τῶν Κυπρίων ἐπισκόπων κατὰ Καθολικῶν ἀντιγραφείσης ἐκ χειρογράφου κώδικος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τὴν παραλαβὴν τῆς Περὶ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συνδέσμου τῶν ἀνωτέρων σχολῶν ἐγκυκλίου τοῦ Συλλόγου, ἣν συνίστησι τοῖς διδασκάλους τῶν σχολῶν.

Τοῦ κ. Γ. Ἀρνάκη ἐκ Καισαρείας, ἀπὸ 18 ἰουνίου, ἀγγέλλοντος, ὅτι συνέλεξεν ἱκανὴν γλωσσικὴν ὕλην, ἧς μέρος ἐτοιμὸς ἐστὶν ἀποστελεῖται τῷ Συλλόγῳ αἰτοῦντι.

Τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου, ἀπὸ 22 αὐγούστου, δηλοῦσης διάφορα ἄτομα, πρὸς ἃ ἀποσταλῶνται ἐπιστολαὶ δι' ἐγγραφὴν νέων τακτικῶν μελῶν.

Τοῦ κ. Ἀθ. Π. Κεραμῆως, ἐξ Ὀδησσοῦ, ἀπὸ 24 αὐγούστου, δι' ἧς ἐκτίθησι τὰ τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ καὶ αἰτεῖται πρὸς ταῖς 25 λίραις καὶ 10 ἔτι δι' ἔξοδα αὐτοῦ.

Τοῦ κ. Π. Καρολίδου, ἐκ Σμύρνης, ἀποστέλλοντος τεύχη δύο γλωσσικῆς ὕλης (Γ' καὶ Δ') συνέχειαν τῶν προαποσταλέντων ὑπ' αὐτοῦ Καπαδοκικῶν.

Τοῦ κ. Θ. Π. Ροδοκανάκη, ἐξ Ὀδησσοῦ, ἀπὸ 28 αὐγούστου, ἀγγέλλοντος, ὅτι, ἐπειδὴ ἔχει μέρος ἐνεργὸν εἰς διάφορα φιλανθρωπικὰ καταστήματα, οὐ δύναται νὰ προσέλθῃ ἀρωγὸς τῷ Συλλόγῳ, ὡς οὗτος ἠτήσατο παρ' αὐτοῦ διὰ τῆς ἀπὸ 20 ἰουλίου ἐπιστολῆς αὐτοῦ.

Τῶν ἐφόρων τῶν σχολῶν τοῦ παρὰ τὸν Ἑλλησποντον Ὄφρονειου (Ρέν-κιοι), ἀπὸ 22 αὐγούστου, ἐξαιτουμένων διὰ τὴν σχολὴν αὐτῶν διδασκτικὰ βιβλία, ὧν κατάλογον ἐπισυνάπτουσι.

Τοῦ κ. Ν. Ζαρίφη, ἀπὸ 1 Σεπτεμβρίου, εὐχαριστοῦντος τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ἐπιτίμου αὐτοῦ μέλους καὶ ἀγγέλλον-

τος, ὅτι προθύμως ἀναλαμβάνει ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτοῦ τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα τοῦ Συλλόγου, γενησομένην τὸ ἐπίπιν συλλογικὸν ἔτος καὶ ὅτι προσφέρει νῦν διὰ τὰς μᾶλλον ἐπείγουσας ἀνάγκας αὐτοῦ λίρας ὀθωμανικῆς 100.

Τοῦ κ. Στεφάνου Ζαφειροπούλου, ἀπὸ 6 Σεπτεμβρίου, ἀπαντῶντος εἰς τὴν ἀπὸ 10 αὐγούστου ἐπιστολὴν τοῦ Συλλόγου καὶ ἀγγέλλοντος, ὅτι προσφέρει διὰ τὰς μᾶλλον κατεπείγουσας ἀνάγκας αὐτοῦ λίρ. ὀθ. 100.

Τοῦ κ. Χρ. Παπαδοπούλου, ἐξ Ἀρμυχωῦ τῆς Κύπρου, ἀπὸ 28 αὐγούστου, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν πραγματείας Περὶ διενέξεως μεταξὺ Ἀρχιεπισκόπου καὶ τῶν ἐπ' αὐτὸν ἀρχιερέων περὶ δικαιοδοσίας, ἀντιγραφείσης ἐκ χειρογράφου κώδικος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, καὶ ἀντιγράφου διαφόρων κυπριακῶν νόμων νῦν ἐκδοθέντων ἀγγλιστί καὶ ἑλληνιστί, ὧν κατάλογον ἐπισυνάπτει.

Τοῦ αὐτοῦ, ἀπὸ 2 Σεπτεμβρίου, ἀποστέλλοντος ἑξῆσιν τῶν Κυπριακῶν ἐπιγραφῶν.

Τοῦ ἑλληνικοῦ Συλλόγου Ἐρμού, ἀπὸ 10 Σεπτεμβρίου, ἀγγέλλοντος, ὅτι ἡ ἐπέτειος αὐτοῦ ἑορτὴ τελεῖται τῇ 23 Σεπτεμβρίου, τῇ 2 μ. μ., ὑποβάλλοντος τὸ πρόγραμμα τῆς ἑορτῆς, παρακαλοῦντος, ὅπως παραχωρηθῇ αὐτῷ ἡ μεγάλη τοῦ Συλλόγου αἴθουσα πρὸς τέλει τῆς ἑορτῆς καὶ προσκαλοῦντος εἰς αὐτὴν τὸ προεδρεῖον τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ κ. J. W. Powell, διευθυντοῦ τοῦ Ἐθνολογικοῦ γραφείου τῆς Σμιθσωνείου Ἀκαδημίας, ἐκ Washington, ἀπὸ 23 αὐγούστου (v. 1.), ἀγγέλλοντος, ὅτι πρὸ τριῶν μηνῶν ἀπέστειλε τὰς δημοσιεύσεις τοῦ γραφείου αὐτοῦ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Συλλόγου, ἀλλ' οὐδεμίαν ἔλαβεν ἀγγελίαν περὶ παραλαβῆς αὐτῶν, καὶ δηλοῦντος, ὅτι θέλει ἀνασταλῆ ἡ περαιτέρω ἀποστολὴ τῶν δημοσιεύσεων τούτων, μέχρις ἀγγελίας παραλαβῆς τῶν σταλείσων.

Τοῦ κ. Δ. Βικέλα, ἐκ Παρισίων, ἀπὸ 28 Σεπτεμβρίου (v. 1.), δι' ἧς ἀπαντῶν εἰς τὴν ἀπὸ 7 ἑξῆς ἐπιστολὴν τοῦ Συλλόγου δηλοῖ ἑαυτὸν ἀναρμόδιον, ὅπως ἐκτελέσῃ τὴν ἐντολὴν αὐτοῦ τοῦ ἐγγράφου νέα τακτικὰ μέλη.

Τῆς κ. Σαφροῦς Λεοντιάδος, διευθυντῆρος τῆς Παλλίδος, ἀπὸ 24 Σεπτεμβρίου, δηλοῦσης, ὅτι ἕνεκα τῶν ἀσχολιῶν αὐτῆς ἀδυνατεῖ ἐπὶ τοῦ παρόντος ν' ἀναγνώσῃ τι ἐν συνεδριάσει τοῦ Συλλόγου. Ἐάν ὅμως δυναθῇ ν' ἀποπερνώσῃ πραγματεῖαν αὐτῆς Ἱστορίαν,

της γυναικείας εκπαίδευσως εν τῷ ἡμετέρῳ ἔθρει ἀπὸ τριακοταετίας, θέλει ἀναγνώσει αὐτὴν ἐν συνεδρίῳ τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ κ. Γ. Δεστούνη, ἐκ Πετροπόλεως, ἀπὸ 19 Σεπτεμβρίου, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν δύο διατριβῶν αὐτοῦ ρωσιστί-α) τῆς διηγήσεως τοῦ Μητροπολίτου Ἐφέσου Δανιὴλ· καὶ β) ἐκθέσεως τῶν ἐν τῷ Β' καὶ Γ' τεύχει τοῦ *Δελτίου τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθιολογικῆς ἑταιρείας ἐν Ἀθήναις*.

Τοῦ Κ. Α. Γεωργαλά, ἀπὸ 27 Σεπτεμβρίου, ἀγγέλλοντος, ὅτι ἀποστέλλει τῷ Συλλόγῳ δύο ἀντίτυπα τῆς ὑπ' αὐτοῦ καὶ τοῦ κ. Ι. Πολυβίου συνταχθείσης *Σειρᾶ ἀναγνωμάτων* καὶ παρακαλοῦντος, ὅπως τὸ πῶνυμα παραπεμφθῇ τῇ ἀρμοδίᾳ ἐπιτροπῇ πρὸς κρίσιν.

Τοῦ κ. Δ. Σακελλαροπούλου, διευθυντοῦ τοῦ περιοδικοῦ συγγραμματος *Ἀπόλλωνος*, ἐν Πειραιεὶ, ἀπὸ 19 Σεπτεμβρίου, αἰτουμένου ἐπὶ πληρωμῇ τὸν Χάρτην ὁ Χερσαίων τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Τῶν υἱῶν Κ. Ζερβουδάκη, ἐκ Σύρου, ἀπὸ 18 Σεπτεμβρίου, ἀγγέλλοντων, ὅτι ἕνεκα τοῦ θανάτου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν Στεφάνου οὐ δύναται ἐκτελέσαι τὴν διὰ τῆς ἀπὸ 7 Σεπτεμβρίου ἐπιστολῆς τοῦ Συλλόγου γενομένην αὐτοῖς αἴτησιν πρὸς ἐγγραφὴν νέων τακτικῶν μελῶν.

Τοῦ κ. Ματθαίου Παράνικα, ἐκ Σμύρνης, ἀποστέλλοντος πραγματείας *Περὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατριαρχεικῆς σχολῆς*.

Τοῦ κ. Λ. Οἰνέρο, ἀπὸ 10 Ὀκτωβρίου (ν. ἔ.), ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν δύο ἀντιτύπων τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθείσης *Μεθόδου τῆς Γαλλικῆς γλώσσης καὶ αἰτουμένου τὴν κρίσιν τοῦ Συλλόγου*.

Τοῦ Μελετίου Ἱερομονάχου Κοτσάνη, ἀγγέλλοντος, ὅτι μεταβήσεται προσεχῶς εἰς Ἀθῶνα πρὸς ἀντιγραφὴν χειρογράφων χάριν τοῦ Συλλόγου καὶ αἰτουμένου συστατικὴν ἐπιστολὴν.

Περὶ τῆς ἀλληλογραφίας ὁ κ. πρόεδρος παρατηρεῖ 1) ὅτι τὰ ἀποσταλέντα διδακτικὰ βιβλία, ἢτοι *Ἀναγνωστικὸν* ὑπὸ Γ. Κούζου καὶ Ἰλίδου, *Σειρὰ ἀναγνωμάτων* ὑπὸ Κ. Γεωργαλά καὶ Ι. Πολυβίου καὶ *Μέθοδος πρὸς διδασκαλίαν τῆς Γαλλικῆς γλώσσης* ὑπὸ Ι. Οἰνέρο κατ' αἴτησιν τῶν πονησάντων παραπεμφθήσονται τῇ Ἐκπαιδευτικῇ Ἐπιτροπῇ, ἵνα ἐξενέγκῃ τὴν γνώμην αὐτῆς ἐπὶ τούτων. Ἡ δὲ ὑπὸ τοῦ κ. Π. Καρολίδου ἀποστα-

λεῖσα γλωσσικὴ ὕλη ἐπιγραφομένη *Κατὰδοκικὰ διὰ τὸ Ζωγράφειον διαγώνισμα* παραπεμφθήσεται εἰς τὴν Φιλολογ. Ἐπιτροπὴν.

2) Ὅτι τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπιστολῆς τῆς Societé Général de l'Empire Ottoman ἀνεκοινώθη τῷ ἔξοχ. Χρηστάκῃ ἐφένδρῳ Ζωγράφῳ· ἐλπίζει δὲ ὅτι ὁ κ. Χρ. Ζωγράφος θέλει συμπληρώσει τὸ ὅλον ποσὸν ἀπὸ τοῦδε.

3) Ὅτι πρέπει ν' ἀποσταλῇ τῇ ἐν Οὐασινγκτῶν Σμιθσωνεῖν Ἀμερικανικῇ Ἀκαδημίᾳ ἐπιστολή, δι' ἧς νὰ ἀγγέλληται, ὅτι δὲν ἐλήφθησαν αἱ δημοσιεύσεις, περὶ ὧν ἐν τῇ ἐπιστολῇ αὐτῆς ποιεῖται λόγος.

Εἶτα προτείνει, ὅπως εἰς τὸν κ. Σακελλαροπούλου αἰτήσαντα ἐπὶ πληρωμῇ Χάρτην τῶν Χερσαίων τειχῶν τῆς Κων/πόλεως δοθῇ τοιοῦτος δωρεάν, ἐπειδὴ οὗτος οὐ μόνον ἀπέστειλε τὰς δημοσιεύσεις αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐξακολουθεῖ ν' ἀποστέλλῃ τὸ περιοδικὸν αὐτοῦ. Προκειμένου δὲ περὶ ἀποστολῆς συστατικοῦ εἰς τὸν Ἱερομόναχον Μελέτιον ὁ Σύλλογος δὲν δύναται νὰ δώσῃ τὸ αἰτούμενον συστατικόν, ἐπειδὴ ἀποσταλήσεται ἀπὸ μέρους τοῦ Συλλόγου ὁ κ. Ἀθ. Π. Κεραμεὺς διὰ τὴν Μαυρογορδάτειον Βιβλιοθήκην καὶ ἄλλος τις διὰ τὴν Σουλῆνιον.

Αἱ προτάσεις τοῦ κ. προέδρου γίνονται δεκταί.

Πρὸς τοὺς προσενηγκόντας ἐκτάκτους προσφορὰς κκ. Ζ. Στεφάνου, Ν. Ζαρίφην καὶ Στ. Ζαφειρόπουλον τὸ προεδρεῖον δι' ἐπιστολῶν ἐξήνεγκε τὰς εὐχαριστίας τοῦ Συλλόγου.

Μετὰ δὲ ταῦτα γίνεται γνωστὸν εἰς τὰ μέλη, ὅτι τὸν κ. Στέφ. Ζαφειρόπουλον ἀναχωροῦντα ἀπεχαιρέτισεν ἐπισήμως τὸ προεδρεῖον.

Εἶτα ὁ κ. πρόεδρος ἀγγέλλει τὸν θάνατον τοῦ Albert Dumont ἐπιτίμου μέλους καὶ τοῦ Πέτρου Βράβια Ἀρμένη καὶ ὅτι ἀπεστάλησαν συλλυπητήρια εἰς τὰς σεβαστάς χήρας αὐτῶν.

Ὁ κ. πρόεδρος δηλοῖ, ὅτι αἱ ἐπιστολαὶ τῶν κκ. Ζ. Στεφάνου, Στεφ. Ζαφειροπούλου καὶ Ροδοκανάκη ἐξ Ὀδησοῦ εἶναι ἀπαντήσεις εἰς ἐπιστολάς τοῦ προεδρείου, ὑπερ ἀπίστευτε καὶ εἰς ἄλλους ὁμογενεῖς ὁμοίας ἐπιστολάς, δι' ὧν ἐπικαλεῖται τὴν συνδρομὴν αὐτῶν.

Ἀκολούθως ἀγγέλλονται προσφοραὶ βιβλίων.

Τοῖς δωρηταῖς ἐκφράζονται εὐχαριστίαι. Μετὰ ταῦτα ἀγγέλλονται τὸ δεύτερον καὶ

ψηφισθέντες γίνονται δεκτοὶ ὡς μέλος μὲν ἀντεπιστέλλον ὁ κ. Ι. Π. Πύρλας, ὡς τακτικὸν δὲ ὁ κ. Ch. Nazarelli.

Ἀκολούθως ἀναγινώσεται ἡ πραγματεία Χρ. Σαμαρταΐδου *Περὶ τοῦ ἐπιφανέστατου Κωνσταντῖνου τῷ Μεγάλῳ σημείου καὶ τοῦ τοῦ καὶ τοῦ ἐτίμου τῆς λέξεως Ἀθάρον*.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ὁ κ. Κ. Περδικιδῆς λαβὼν τὸν λόγον παρατηρεῖ, ὅτι ἡ λέξις Ἀθάρον ἦτο γνωστὴ καὶ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς Ρωμαϊκῆς Δημοκρατίας, ἐπὶ δὲ τῶν Ρωμαίων Αὐτοκρατόρων ἡ λέξις Ἀθάρον ἐνομιάζετο ἑλληνικῇ προελθοῦσα ἐκ τῆς λέξεως *Ἄθρον*. Φρονεῖ, ὅτι ἡ λέξις Ἀθάρον εἶναι λέξις ἔχουσα τὴν καταγωγὴν τῆς ἐν Ἀνατολῇ, διότι, προστίθησι, ἡ λέξις *Bél-Atāhār* (ὄνομα ἄσσυριανόν) σημαίνει σημεῖον νίκης.

Καὶ τοῦ κ. προέδρου ἀποφηνάμενου, ὅτι ἡ ἐκ συνθέσεως τῶν λέξεων *Ἀθε-ἄρον* παραγωγὴ τῆς λέξεως Ἀθάρον δὲν εἶναι ὀρθή, λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΝΒ'

(Τακτικῆ).

Τῆ 15 Ὀκτωβρίου 1884.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. ΠΡ. ΒΑΣΙΛΑΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀναγινώσεται ἡ

ἀλληλογραφία.

Ἐξ ἧς παρατίθεμεν περιληψὴν τῶνδε τῶν ἐπιστολῶν :

Τοῦ κ. Χρ. Παπαδοπούλου ἐξ Ἀμμοχώστου τῆς Κύπρου, ἀπὸ 24 Σεπτεμβρίου, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν ἀντιγράφου χειρογράφου γράμματος *Περὶ καθαιρέσεως τοῦ Κύπρου Ἀθνασίου* μετὰ διασαφήσεων.

Τοῦ ἐν Ἀθήναις Γεωργικῆς Συνδέσμου Καταστατικῶν τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ κατὰ τὸ α' αὐτοῦ ἔτος. Ἐπισυνάπτεται δὲ τῷ φυλλαδίῳ τούτῳ καὶ ἐγκύκλιος ἀπὸ 18 Μαρτίου (ἐν. ἔ.) πρὸς τοὺς προϊσταμένους τῶν φιλολογικῶν καὶ φιλεκπαιδευτικῶν Συλλόγων κ.τ.λ., δι' ἧς ὁ Σύνδεσμος αἰτεῖται βιβλία πρὸς πλουτισμὸν τῆς βιβλιοθήκης αὐτοῦ.

Τοῦ κυρίου Β. Θωμαΐδου, ἐκ Γιουρτζεβου, ἀπὸ 24 Σεπτεμβρίου, δι' ἧς ἀπαντῶν εἰς τὴν

ἀπὸ 12 Σεπτεμβρίου ἐπιστολὴν τοῦ Συλλόγου δηλοῖ, ὅτι εὐχαρίστως προσπαθήσει νὰ ἐγγράψῃ νέα τακτικὰ μέλη αὐτοῦ.

Τῆς ἐν Ξυλοπόρτῃ ἀρωγοῦ ἀδελφότητος *Ἐννεά Μουσῶν*, ἀπὸ 29 Σεπτεμβρίου, ἐξαιτουμένης τὰ ἀπὸ τοῦ 1878 καὶ ἀκολούθως ἐκδοθέντα τεύχη τοῦ Περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ ἐνταῦθα Ἑλληνικοῦ Δραματικοῦ Συλλόγου *Σοφοκλέους*, ἀπὸ 6 Σεπτεμβρίου, ὑποβάλλοντος ἐν χειρογράφῳ τὸν προσωρινὸν αὐτοῦ κανονισμὸν καὶ ἐπαναλαμβάνοντος τὴν αἴτησιν αὐτοῦ περὶ παραχωρήσεως αὐτῷ τῆς αἰθούσης τοῦ Συλλόγου διὰ τὰς τετράκεις τοῦ ἔτους γιγνομένης συνεδριάσεως αὐτοῦ.

Σκοπὸς τοῦ Συλλόγου τούτου κατὰ τὰ πρῶτα δύο κεφάλαια τοῦ κανονισμοῦ ἐστὶν «Ἡ ἀνάπτυξις καὶ πρόοδος τῆς Ἑλληνικῆς σκηνῆς» (ἄρθρ. 1ον).

Ἀπὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ ὁ Σύλλογος (*Σοφοκλῆς*) ἀμα συμπληρώσας τὸ ἀναγκαῖον ἀποθεματικὸν κεφάλαιον, ὀριζόμενον εἰς λίρας πεντακοσίας, πρόβησεται εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ ὀριστικοῦ κανονισμοῦ. Μετὰ ταῦτα δὲ ἐξαποστελεῖ εἰς Εὐρώπην διὰ διαγωνίσματος πτυχιούχους Γυμνασίων μαθητάς, Ἑλληνας τὸ γένος, πρὸς ἐκμάθησιν τῆς δραματικῆς τέχνης» (ἄρθρ. 2ον).

Τοῦ κ. Ἰωάν. Κ. Χάδζη, ἐκ Βελλο-ilo-en mer, ἀπὸ 10 Ἰουλίου, εὐχαριστοῦντος τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ὡς ἀντεπιστέλλοντος μέλους.

Τοῦ κ. Α. Μαλλιάρου, ἀπὸ 10 Ὀκτωβρίου, δι' ἧς ἀπαντῶν εἰς τὴν ἀπὸ 29 Αὐγούστου ἐπιστολὴν τοῦ Συλλόγου ἀγγέλλει, ὅτι ἕνεκα τῶν πολλῶν αὐτοῦ ἀσχολιῶν οὐ δύνησεται ποιῆσαι ἀνάγνωσμα ἐν τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τοῦ παρόντος. Ἐὰν δ' ἀκολούθως δυναθῇ, ἀγγελεῖ τοῦτο τῷ Συλλόγῳ.

Τοῦ κ. Δ. Σακελλαροπούλου, διευθυντοῦ τοῦ ἐν Πειραιεὶ ἐκδομένου περιοδικοῦ συγγραμματος *Ἀπόλλωνος*, ἀπὸ 10 Ὀκτωβρίου, ἐκφράζοντος τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ δωρεάν τοῦ ὑπὸ τοῦ Συλλόγου ἐκδοθέντος Χάρτου τῶν Χερσαίων τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἀγγέλλοντος, ὅτι ἀποστελεῖ ἔργον αὐτοῦ νέον ἕμματρον ὁσονούπω δημοσιευόμενον.

Τῆς ἐν Κουσγουντζουκίῳ Φιλεκπαιδευτικῆς Ἀδελφότητος *Εἰρήνης*, ἀπὸ 9 Ὀκτωβρίου, ἐξαιτουμένης τὴν συνδρομὴν τοῦ Συλλόγου πρὸς ἀνέγερσιν ἰδίου κτιρίου διὰ τὸ

ὅτι αὐτῆς συντηρούμενον Παρθεναγωγεῖον ἐν τῷ χωρίῳ.

Τῆς ἐφορείας τοῦ ἐν Νεοχωρίῳ Ζωγραφείου Παρθεναγωγείου, ἀπὸ 14 ὁκτωβρίου, ἐξαιτουμένης τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ Συλλόγου τῆ 11/23 ἐπιόντος νοεμβρίου ἐσπέρας πρὸς τέλει συναυλίας ὑπὲρ τοῦ Παρθεναγωγείου ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς μαρκησίας de Noailles.

Τῆς Ἑλληνοκαθολικῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐταιρείας Συμπλοίας, ἀπὸ 12 ὁκτωβρίου, ἐξαιτουμένης τὴν αἴθουσαν τοῦ Συλλόγου τῆ 4/16 ἐπιόντος νοεμβρίου ὄραν 2 μ. μ. πρὸς τέλει τῆς ἐπετείου αὐτῆς ἑορτῆς.

Εἶτα ἀγγέλλονται προσφορὰ βιβλίων.

Τοῖς διορηταῖς ἐκφράζονται εὐχαρισταί.

Περὶ τῆς ἀλληλογραφίας γίνονται αἱ ἐξῆς παρατηρήσεις.

Ὁ κ. πρόεδρος προτείνει α') νὰ δοῦσι τῆ ἐν Ξυλοπόρτῃ ἀδελφότητι κατὰ τὴν αἰτησιν αὐτῆς τὰ ἀπὸ τοῦ 1878 καὶ ἐφεξῆς ἐκδοθέντα τεύχη πλὴν τοῦ ΙΓ', ἐξαντληθέντος β') ἡ ἀπόφασίς ἐπὶ τῆς αἰτήσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Δραματικοῦ Συλλόγου Σοφοκλέους ν' ἀναβληθῆ, μέχρις οὗ ἐκδοθῆ ὁ ὀριστικὸς τοῦ ἐν λόγῳ Συλλόγου κανονισμὸς, ἄλλως τε, παρατηρεῖ, καὶ τὰ ἀπαρτίζοντα αὐτὸν μέλη εἰσὶν ἄγνωστα εἰσέτι, ἀνάγκη δὲ νὰ βεβαιωθῆ ὁ Σύλλογος καὶ ὅτι ὁ ἐνθουσιασμὸς τῶν μελῶν τοῦ σωματείου τούτου δὲν εἶναι παροδικός. Τῆ γνώμη ταύτῃ μετὰ μακρὰν συζητησιν συντάσσονται καὶ τὰ λοιπὰ μέλη. Εἶτα τῆ προτάσει τοῦ κ. προέδρου ἡ μὲν αἰτήσεις χρηματικῆς συνδρομῆς τῆς ἐν Κουσγουντζουκίῳ Φιλεκαπαιδευτικῆς ἀδελφότητος ἐνεκα τῆς δυσαρέστου καταστάσεως τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Συλλόγου ἀπορρίπτεται, ψηφίζεται δὲ ἡ παραχώρησις τῆς αἰθούσας τοῦ Συλλόγου τῆ μὲν Ἐφορίᾳ τοῦ ἐν Νεοχωρίῳ Ζωγραφείου Παρθεναγωγείου, ἵνα δώσῃ τὴν μουσικὴν συναυλίαν, τῆ δὲ Ἑλληνοκαθολικῆ ἀδελφότητι Συμπλοία, ἵνα τελήσῃ τὴν ἐπέτειον αὐτῆς ἑορτὴν.

Μετὰ ταῦτα εἰς τὰ μέλη προτείνεται ὑπὸ τοῦ προέδρου, ὅπως ἀναγορευθῆ, ὡς ἕθως, ἐπίτιμον μέλος τοῦ Συλλόγου ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, Ἰωακείμ ὁ Δ', δίδοται δὲ συνάμα τῷ προεδρείῳ ἐντολή, ὅπως συγχωρῆ τῆ Α. Θ. Παναγιότητι ἐπὶ τῆ ἀναρρήσει Αὐτῆς εἰς τὸν Θρόνον καὶ προσφωνήσῃ Αὐτῇ κατὰ τὴν ἐπίδοσιν τοῦ Διπλώματος.

Ἀκολούθως ἀναγινώσκεται ὑπὸ τοῦ γενικοῦ γραμματέως πραγματεία τοῦ κ. Μ. Παπανίκα Περὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατριαρχικῆς σχολῆς.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ὁ κ. πρόεδρος λαβὼν τὸν λόγον παρατηρεῖ, ὅτι ἐπισήμως μὲν οὐδέποτε ὠνομάσθη ἡ Πατριαρχικὴ Σχολὴ Ἀκαδημία καὶ θαυμάζει μάλιστα πῶς τοῦτο συνέβη, ἐνῶ οἱ διδάσκαλοι αὐτῆς ὠνομάσθησαν Μεγάλοι Ρήτορες, Οἰκουμενικοὶ διδάσκαλοι ἀνεπισήμως ἕως, προστίθουσιν, εὐρέθησάν τινες ὠνομάσαντες αὐτὴν οὕτω, π. χ. Βλάχος τις πρίγκηψ, ὃν ἀντιγράφων ἐμιμήθη εἰς τοῦτο καὶ ὁ Βολταίρος. Φρονεῖ, λοιπόν, ὅτι ὁ μὲν κ. Γεδεῶν δὲν ἔπρεπε νὰ ὠνομάσῃ τὴν σχολὴν Ἀκαδημίαν, ὁ δὲ κ. Μ. Παπανίκας θὰ ἔπραττε κἀλλιον, ἐὰν ἐξήταξε, τίς πρῶτος ὠνόμασε τὴν περιῆς ὁ λόγος Σχολὴν Ἀκαδημίαν.

Μετὰ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΝΓ'.

(Τακτικὴ).

Τῆ 22 Ὀκτωβρίου 1884.

Προεδρευόντος τοῦ κ. ΠΡ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ὁ κ. πρόεδρος παρατηρεῖ α') ὅτι ἡ αἴτησις τῆς ἐν Κουσγουντζουκίῳ ἀδελφότητος δὲν ἀπερρίθη ὑπὸ τοῦ Συλλόγου, ὡς ἐξηγήθη ἐν τοῖς πρακτικοῖς, ἀλλ' ὅτι ἀπλῶς ἐξέφρασε τὴν μεγάλην αὐτοῦ λύπην ἐπὶ τῷ ὅτι ἐνεκα τῆς δυσαρέστου καταστάσεως τῶν οἰκονομικῶν αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ φανῆ τῆ ἐν λόγῳ ἀδελφότητι ἀρωγὸς ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ β') ὅτι οἱ τίτλοι: Μεγάλοι Ρήτορες καὶ καθεξῆς ἀπεδίδοντο οὐχὶ μόνον εἰς τοὺς καθηγητὰς τῆς σχολῆς ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλους.

Τὰ πρακτικὰ ψηφίζονται, ἀναγινώσκεται δὲ ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθμεν περίληψιν τῶνδε τῶν ἐπιστολῶν:

Τοῦ ἐνταῦθα ἔστι ἰδρυθέντος Μακεδονικοῦ Φιλεκαπαιδευτ. Συλλόγου, ἀπὸ 15 ἰσταμένου, ἀγγέλλοντος τὴν ἵδρυσιν αὐτοῦ, ἐκφράζοντος τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ τῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ διὰ τὰς ὑπὲρ τῆς Ἀνατολῆς μερί-

μνας αὐτοῦ καὶ παρακαλοῦντος, ὅπως κατατάξῃ καὶ αὐτὸν ἐν τῇ χορείᾳ τῶν ἐνταῦθα ἐκπαιδευτικῶν Συλλόγων, καὶ ὅπως παρῆσχη αὐτῷ ἐν ἀνάγκῃ τὴν ὑποστήριξιν αὐτοῦ. Σκοπὸς τοῦ Συλλόγου τούτου κατὰ τὸν συναποστελλόμενον κανονισμὸν ἐστὶν ἡ διδασκίς τῆς παιδείας καὶ ἡ καλλιέργεια τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων ἐν Μακεδονίᾳ καὶ ἰδίως ἐν Σελίτῃ καὶ τοῖς πέριξ (*Ἀρθρ. 1^{ος}).

Ἐν τῷ κανονισμῷ δὲ αὐτοῦ φέρονται καὶ τὰδε.

*Ἀρθρ. 40^{ος}. Μετὰ τὴν διέκλυσιν τοῦ Συλλόγου, ὃ μὴ γένοιτο, τὰ μὲν ἔγγραφα καὶ ἡ ἀκίνητος περιουσία τοῦ Συλλόγου περιέρχονται εἰς χεῖρας τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικοῦ Φιλολογικῷ Συλλόγου, τὸ δὲ ἀποθεματικὸν αὐτοῦ κεφάλαιον ἀποστέλλεται τῷ ἐν Ἀθήναις πρὸς διδασκίαν τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγῳ, ὅστις φροντίζει νὰ καταθέσῃ αὐτὸ ἐπιφελῶς παρὰ τινι τῶν αὐτοῦ τραπέζων.

*Ἀρθρ. 41^{ος}. Ἀνασταθέντος καὶ αὐθις τοῦ ἐν λόγῳ Συλλόγου ἐπιστρέφονται τὰ τε παρὰ τῷ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ, καὶ τὰ παρὰ τῷ ἐν Ἀθήναις πρὸς διδασκίαν τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων κατατεθέντα.

Τοῦ μουσικολογιωτάτου Ἰωάσαφ ἱεροψάλτου, ἀπὸ 22 ἰσταμένου, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν χειρογράφου ἔξοματος διὰ χαρκατήρων τῆς εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς. Τὸ ἔξομα τοῦτο ἀντεγράφη ἐν Ἀγίῳ Ὄρει ἐκ πρωτοτύπου Περγαμηνοῦ, καὶ ἀκολούθως μετηνήχθη εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν ὑπὸ τοῦ ἀποστέλλοντος. Παρακαλεῖ δὲ, ὅπως ὠνομασθῆ εἰδικὴ ἐπιτροπὴ πρὸς κρίσιν αὐτοῦ τοῦ ἔξοματος τούτου ἀποστέλλει καὶ ἀγγελίαν πρὸς ἐκδοσὶν γαλλιστί.

Ἐκτὸς τούτου ὁ κ. Ἰωάσαφ παρακαλεῖ, ὅπως ὁ Σύλλογος ἐνεργήσῃ τὴν πρόσληψιν αὐτοῦ ὡς ἱεροψάλτου εἴτε ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Τριάδος ἐν Σταυροδρομίῳ, εἴτε ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Νικολάου, εἴτε ἐν τῷ τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου, ἐν ᾧ ἄλλοτε ἔψαλλε.

Τῶν κ. κ. Γ. Καραθεοδωρῆ, Ὁδ. Ἀνδρεάδου καὶ Θ. Κοσσοῦδη, ἀπὸ 22 ὁκτωβρίου, προτεινόντων τακτικὸν μέλος τὸν κ. Ἀναστάσιον Σισμάνογλου.

Τῶν κ. κ. Κ. Καλλιᾶδου, Γ. Καραθεοδωρῆ καὶ Θ. Α. Κοσσοῦδη, ἀπὸ 22 ὁκτωβρίου, προτεινόντων τακτικὸν μέλος τὸν κ. Ἰωάννην Ἰωαννίδην, ἀρχιτέκτονα ἐνταῦθα.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἀλληλογραφίας ὁ κ. πρόεδρος ἀνακινεῖ τῷ Συλλόγῳ, ὅτι τὸ προεδρεῖον ἐπεσκίψατο τὴν Α. Θ. Παναγιότητα καὶ ἐπέδωκεν Αὐτῇ τὸ δίπλωμα ἐπίτιμου μέλους μετὰ καταλλήλου τῆ περιστάσει προσφωνήσεως καὶ ὅτι ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἠῤῥατο ὑπὲρ τῆς προαγωγῆς τοῦ Συλλόγου καὶ ὑπέσχετο, ὅτι οὐδέποτε θέλει παύσει μεριμνᾶσα ὑπὲρ αὐτοῦ.

Εἶτα δὲ προτείνεται ὑπὸ τοῦ κ. προέδρου, ὅπως διὰ μὲν τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Μακεδονικοῦ Φιλεκαπαιδευτικοῦ Συλλόγου γραφῆ συγχωρητήριος ἐπὶ τῇ συστάσει αὐτοῦ, ἀνατίθεται δὲ εἰς τὸ προεδρεῖον, τῆ προτάσει τοῦ κ. Ν. Χαρισιάδου, ἡ εἰς ἀρμοδίαν ἐπιτροπὴν παρακαμπῆ τοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Ἰωάσαφ ἀποσταλέντος μουσικοῦ ἔργου.

Εἶτα ἀγγέλλονται τὸ πρῶτον τακτικὰ μέλη ὁ κ. Ἀναστάσιος Σισμάνογλου, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κκ. Γ. Καραθεοδωρῆ, Ὁδ. Ἀνδρεάδου καὶ Θ. Α. Κοσσοῦδη, καὶ Ἰωάννης Ἰωαννίδης ἀρχιτέκτων ἐνταῦθα, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κκ. Κ. Καλλιᾶδου, Γ. Καραθεοδωρῆ καὶ Θ. Κοσσοῦδη.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἀναγινώσκει ὁ κ. πρόεδρος πραγματείαν αὐτοῦ Περὶ τῶν ὁμοιοτήτων καὶ διαφορῶν τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν καὶ τῆς ποιήσεως παρὰ τοῖς ἀρχαίοις.

Ὁ κ. Πρ. Βασιλάδης ἀρχόμενος τοῦ λόγου εἶπεν, ὅτι ἡ πραγματεία αὐτοῦ αὐτῆ εἶναι συμπλήρωμα τῶν ὅσα προέβη καὶ πέρυσιν ἀνέγνω περὶ τοῦ Λαοκόδοντος τοῦ Λεσιγγίου, διότι ὁ Λεσιγγίος τὰς θεωρίας αὐτοῦ ἐστήριξεν ἐπὶ τῶν ἔργων τῆς ἐλληνικῆς τέχνης καὶ ἐπὶ τῶν ποιημάτων τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων πρὸ πάντων δὲ τοῦ Ὀμήρου. Ὁ κ. Πρ. Βασιλάδης ὁμιλεῖ πρῶτον περὶ τῶν ὁμοιοτήτων, ἃς ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας ἡ ποιήσεις καὶ αἱ πλαστικαὶ τέχναι, διότι πάσαι στηρίζονται ἐπὶ τῆς μιμήσεως, ἐφ' ᾧ στηρίζονται καὶ αἱ θεωρίαι τοῦ Λεσιγγίου. Ἡ μίμησις τῶν ἀρχαίων δὲν ἦτο ἰδανικοῦ τινος ἀφρημένου μίμησις, ἀλλὰ τῆς ζώσης φύσεως.

Μετὰ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΝΔ'.

(Τακτικὴ).

Τῆ 29 Ὀκτωβρίου 1884.

Προεδρευόντος τοῦ κ. ΠΡ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν

πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀναγινώσκειται ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθεμεν περίληψιν τῶνδε τῶν ἐπιτολῶν :

Τοῦ κ. Ch. B. Nazaret'i ἀπὸ 23 ὁκτωβρίου, εὐχαριστοῦντος τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ὡς τακτικοῦ μέλους.

Τοῦ κ. Ἰωάν. Π. Πύρα, ἐξ Ἀθηνῶν, ἀπὸ 18 ὁκτωβρίου, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τοῦ ΙΕ' τεύχους τοῦ Περιδικίου μετὰ τῆς Μαυρογορδατείου Βιβλιοθήκης καὶ παρακαλοῦντος α') ὅπως σταλῇ αὐτῷ σημειώσεις τῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Συλλόγου ὑπαρχόντων συγγραμμάτων αὐτοῦ, ἢ ἀναπληρῶσθαι τὰ ἐλλείποντα β') ὅπως σταλῇ αὐτῷ ὁ ἐλλείπων αὐτῷ ΙΓ' τόμος τοῦ Περιδικίου τοῦ Συλλόγου καὶ γ') ὅπως διορθωθῇ ὁ ἐν τῷ Περιδικίῳ δημοσιευόμενος τίτλος αὐτοῦ.

Τοῦ κ. Α. Γονίου, ἐκ Κάτω Σουδεινῶν, ἀπὸ 6 ὁκτωβρίου, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν δύο φυλλαδίων γλωσσικῆς ὕλης, ἃν τὸ μὲν συλλογὴν λέξεων καὶ φράσεων, τὸ δὲ συλλογὴν δημοτικῶν ἑσμάτων περιέχει.

Τῶν κ. κ. Βράνου Βωζάνη, Ὁδ. Ἀνδρεάδου καὶ Νικ. Εὐσταθίου, ἀπὸ 29 ὁκτωβρίου, προτεινόντων τακτικὰ μέλη τοὺς κ.κ. Γεωργ. Βλάμον, Κων. Δούρον καὶ Κ. Μελιχρόν.

Εἶτα ὁ πρόεδρος ἀνακοινοῖ, ὅτι ἡ γλωσσικὴ ὕλη τοῦ κ. Α. Γονίου ὅα παραπεμφθῇ εἰς τὴν Φιλολογικὴν Ἐπιτροπὴν. Προτείνει δὲ ν' ἀποσταλῇ τῷ κ. Π. Πύρᾳ αἰτησαμένῳ ὁ ΙΓ' τόμος τοῦ Περιδικίου τοῦ Συλλόγου ἀντὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ, διορθωθῇ δὲ κατὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ νέου Περιδικίου καὶ ὁ τίτλος αὐτοῦ εἰς Ἑταίρου ἀντεπιστελλόντος τοῦ Παρακαθημίου τῆς Γαλλίας καὶ τῶν Βασιλικῶν Ἀκαδημιῶν τῆν Βελγικῆς καὶ τῆς Ἰσπανίας. Τῆς προτάσεως ταύτης δεκτῆς γενομένης, ἀγγέλλονται τὸ δεύτερον καὶ ψηφίζονται τακτικὰ μέλη οἱ κ.κ. Α. Σισμάνογλου καὶ Ἰωάννης Ἰωαννίδης.

Ἀγγέλλονται δὲ τὸ πρῶτον τακτικὰ μὲν μέλη οἱ κ. κ. Γεώργιος Βλάμος καὶ Κωνσταντῖνος Δούρος, προτεινόμενοι ὑπὸ τῶν κ. κ. Βράνου Βωζάνη, Ὁδ. Ἀνδρεάδου καὶ Ν. Εὐσταθίου, ἐπίτιμον δὲ ἡ Α. Ἐξ. Κιαμῆλ πασσᾶς, ὑπουργὸς τοῦ ἐθναφίου, προτεινόμενος ὑπὸ τοῦ προεδρείου.

Εἶτα ὁ κ. πρόεδρος ἀνακοινοῖ, ὅτι τὸ προεδρεῖον σκεψάμενον περὶ τοῦ μουσικοῦ ἔρ-

γου τοῦ κ. Ἰωάσαφ προτείνει νὰ παραπεμφθῇ τοῦτο εἰς εἰδικὴν ἐπιτροπὴν ἀποτελουμένην ἐκ τοῦ Δ. Πασπαλῆ καὶ Εὐστ. Παπαδοπούλου.

Ὁ κ. Ὁδ. Ἀνδρεάδης προτείνει, ὅπως τεθῇ προθεσμία εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ 1881 ἀναλαβοῦσαν ἐπιτροπὴν τὴν ἐξέτασιν τοῦ περὶ τῆς Ἰστορίας καὶ θεωρίας τῆς ἀρχαίας μουσικῆς ἔργου τοῦ κ. Γεβέρ, καὶ δὴ κατὰ τὰς διακελεύσεις τοῦ κανονισμοῦ καὶ εἰς τὴν ἐκλεχθησομένην ταύτην ἐπιτροπὴν, ὡς δέον νὰ γίνηται καὶ εἰς πᾶσαν εἰδικὴν ἐπιτροπὴν.

Ὁ Σύλλογος ἀποδέχεται τὴν πρότασιν καὶ ὀρίζει τὴν προθεσμίαν εἰς τρεῖς μῆνας.

Εἶτα ὁ κ. Κ. Καλλιμάδης λαβὼν τὸν λόγον παρατηρεῖ, ὅτι πρὸς ἐξέτασιν τοιούτων ἔργων, ἀπαιτοῦνται βοηθήματα πολλὰ καὶ κατ' ἀκολουθίαν διαστᾶζει, ἂν μόνον τὰ μέλη τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος Ἐπιτροπῆς ἀνευ τῆς συνδρομῆς ξένου δυνηθῶσι νὰ φέρωσι ταχέως εἰς πέρας ἢν ἀνέλθοσιν ἐργασίαν.

Ὁ κ. πρόεδρος ἀπαντῶν παρατηρεῖ, ὅτι ἡ δυσκολία δὲν κείται οὔτε ἐν τῇ γλώσσῃ, οὔτε ἐν τῇ τέχνῃ τῆς εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς, ἀλλ' ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ μουσικῇ, περὶ τὴν ὅποσαν οὐδένα εἰδικῶς ἀσχολούμενον γινώσκει, πλὴν τοῦ γερμανοῦ Βέστφαλ ἐκδόντος Ἀρμονικῆν, ἐν ᾗ τεμάχια τοῦ Μόζαρτ καὶ Βετχόβεν ἐφαρμύζονται εἰς τὴν ἀρχαίαν, οὐχ ἥττον ὅμως συναινεῖ εἰς τὴν πρόσληψιν ξένου, ἂν τοιοῦτον ἔχη νὰ προτείνῃ ὁ κ. Κ. Καλλιμάδης, ἢ ἄλλος τις.

Τοῦ κ. Κ. Καλλιμάδου προτεινόντος τὸν κ. ΑΙ. Doriguy, ὁ κ. πρόεδρος, εἰ καὶ νομίζει, ὅτι ὁ κύριος οὗτος μέλλον εἰς τὰς πλαστικὰς τέχνας ἀσχολεῖται, ὅμως προτείνει νὰ ἐρωτηθῇ, ἂν δύνηται νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν Μουσικὴν Ἐπιτροπὴν.

Εἶτα μετὰ μακρὰν συζήτησιν ἡ ὑπὸ τοῦ προεδρείου γενομένη αἰτησις πιστώσεως πρὸς κατασκευὴν δύο πλακῶν, ἐν αἷς νὰ ἐγγραχθῶσι χρυσοῖς γράμμασι τὰ ὀνόματα Δωρητῶν καὶ Εὐεργετῶν γίνεται δεκτῆ· ψηφίζεται δὲ καὶ μικρὰ πίστωσις πρὸς κατασκευὴν βιβθρου διὰ τὸ ἐκμαγεῖον τοῦ Λαοκόοντος.

Εἶτα ὁ κ. Βασιμάδης λαβὼν τὸν λόγον ἐξακολουθεῖ συνέχειαν τοῦ ἀναγνώσματος τοῦ Περὶ ὁμοιοτήτων καὶ διαφορῶν τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν καὶ τῆς ποιήσεως παρὰ τοῖς ἀρχαίοις.

Ὁ κ. Ἡρ. Βασιμάδης λόγον ποιούμενος

περὶ διαφορῶν ἐπιγραμμάτων, ἐν οἷς ἐκφοκίζεται ὁ θαυμασμὸς διὰ τὴν ἀκριβῆ μίμησιν τῆς φύσεως ὑπὸ τοῦ Μύρωνος, οὗ ἡ Βοῦς ἦν περιβόητος καὶ ἐνομιζέτο τοσοῦτον ζῶσα, ὅσον καὶ ἡ φύσις, ἀναφέρει καὶ ἐπιγράμματα θαυμάζοντα τὴν ἐν Κνίδῳ Ἀφροδίτην τοῦ Πραξιτέλους καὶ ἄλλων ἀγαλμάτων. Εἶτα μεταβαίνει εἰς τὴν ἐξιστόρησιν τῶν διαφορῶν τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν καὶ τῆς ποιήσεως.

Ἀναγινώσκει δὲ χωρὶα τινὰ ἐκ τοῦ Ὀλυμπιακοῦ Διωνοῦ τοῦ Χρυσοστόμου, ἐν οἷς γίνεται ἐκτενὴς λόγος περὶ τῶν διαφορῶν, ἃς ἔχει ἡ ποίησις συγκρινομένη πρὸς τὴν γλυπτικὴν.

Ἐπὶ τούτοις λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΝΕ'.

(Τακτικῆ).

Τῇ 5 Νοεμβρίου 1884.

Προεδρεῖοντος τοῦ κ. ΗΡ. ΒΑΣΙΜΑΔΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως, ὁ κ. Ἡρ. Βασιμάδης παρατηρεῖ, ὅτι λόγον ποιούμενος περὶ μουσικῶν ἀσχολουμένων περὶ τὴν ἀρχαίαν μουσικὴν δὲν εἶπεν, ὅτι εἰς μόνον ὑπάρχει, διότι ἐν Εὐρώπῃ ὑπάρχουσι πολλοί.

Εἶτα ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν ἀναγινώσκειται ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθεμεν περίληψιν τῶνδε τῶν ἐπιτολῶν :

Τοῦ κ. Ν. Ζαρίφη, ἀπὸ 28 παρελθόντος ὁκτωβρίου, δι' ἧς ἀγγέλλει, ὅτι ἐνεκα λόγων ὑγείας ἐπὶ πολλοὺς διαρκῶς μῆνας ἀπουσιάζει τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐπομένως παρακαλεῖ, ἢ ἀναπληρῶσθαι αὐτὸν ὁ Σύλλογος ἐν τῇ προστασίᾳ τῆς Εἰκοσιπενταετητηρίδος αὐτοῦ.

Τοῦ κ. L. Oliviero, ἀπὸ 1/13 ἰσταμένου, ἐξαιτουμένου, ὅπως ποιήσῃται ἐν ἑλληνικῇ ἢ γαλλικῇ γλώσσῃ διάλεξις, εἴτε ἐν τῷ Συλλόγῳ, εἴτε ἐν δημοσίᾳ σχολῇ περὶ τῆς νέας αὐτοῦ μεθόδου πρὸς ἐκμάθησιν τῆς γαλλικῆς γλώσσης.

Τῆς ἐνταῦθα Ἑλληνοκαθολικῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐταιρείας Συμπλοίας, ἀπὸ 20/10 ἰσταμένου, προσκαλοῦσης τὸν πρόεδρον καὶ τοὺς λοιποὺς κοσμητάρους τοῦ Συλλόγου εἰς τὴν

ἐπέτειον αὐτῆς πανήγυριν γενομένην τῇ 4 ἀρχαίου ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου.

Τῆς ἐν Ξυλοπόρτῃ (Κωνσταντινουπόλεως) ἀρωγοῦ ἀδελφότητος Ἐννέα Μουσῶν, ἀπὸ 2 ἰσταμένου, δηλοῦσης τὴν παραλαβὴν τοῦ ΙΔ' καὶ ΙΕ' τόμου τοῦ Περιδικίου τοῦ Συλλόγου μετὰ τῶν παραρτημάτων, τοῦ Χάρτου τῶν χερσαίων τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Μαυρογορδατείου Βιβλιοθήκης.

Τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου, δι' ἧς ὑποβάλλει ὀνόματα διαφορῶν ἀτόμων, μελῶν τοῦ Συλλόγου καὶ μὴ, οἷς γραφῆσονται ἐπιστολαὶ διὰ τὴν ἐγγραφήν τακτικῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ κυρίου Ἰωάσαφ Ἱεροψάλτου, ἀπὸ 5 ἐνεστώτος, ὅτι ἐγκαίρως παρέδωκε τὴν γνώμην αὐτοῦ τοῖς συναδέλφοις αὐτοῦ κ. Ξ. Τριανταφυλλίδῃ καὶ Δ. Πασπαλῆ, τοῖς ἀποτελοῦσι τὴν εἰδικὴν Ἐπιτροπὴν πρὸς κρίσιν τοῦ συγγραμματος τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Βασιλικοῦ Ἰνδείου τῶν Βρυξελλῶν κ. Govaert Histoire et Theorie de la musique de l'antiquité.

Ὁ κ. πρόεδρος ἀφορμὴν λαβὼν ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ κ. Ν. Ζαρίφη παρατηρεῖ μετὰ λύπης, ὅτι συνέβη παρεννόησις τις. Ὁ Σύλλογος δηλαδὴ ἀγγέλλων ἐκαστοτε τὴν ἐκλογὴν τῶν ἐπίτιμων μελῶν ζητεῖ συγχρόνως καὶ τὴν προστασίαν αὐτῶν. Τοῦτο δὲ ἐπραξεν καὶ πρὸς τὸν κ. Ν. Ζαρίφην γράφων, ἀλλ' οὗτος παρεξηγήσας τοῦτο ἐνόμισεν, ὅτι ἐπεζητεῖτο ἡ προστασία αὐτοῦ, ὡς συνήθως γίνεταί παρ' ἄλλων σωματείων, καὶ τοῦτου ἕνεκα ἀπέστειλε τὴν παραίτησίν του. Ὁ Σύλλογος βεβαίως εἰς οὐδεμίαν συμπλήρωσιν θέλει προβῆ ἕνεκα τῆς παραίτησεως ταύτης.

Εἶτα εὐχαριστεῖ μὲν ἀπὸ μέρους τοῦ Συλλόγου τῷ κ. Ἰωάσαφ Ἱεροψάλτῃ ἀποστέλλαντι τὴν γνώμην αὐτοῦ ἐπὶ τῆς μουσικῆς πραγματείας τοῦ κ. Govaert, παρακαλεῖ ὅμως αὐτόν, ὅπως συνεννοηθῇ μετὰ τῶν συναδέλφων αὐτοῦ καὶ ἀποσταλῇ ἡ κρίσις ὑλοκλήρου τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἀγγέλλει μετὰ ταῦτα, ὅτι ἡ ἐπέτειος ἑορτὴ τῆς Ἑλληνοκαθολικῆς ἀδελφότητος Συμπλοίας ἐτελέσθη λαμπρῶς ὁ δὲ κ. γενικός γραμματεὺς ἀγγέλλει τὰς προσφορὰς βιβλίων.

Εἶτα ἀπονέμονται εὐχαριστίαι τοῖς δωρηταῖς.

Ἀγγέλλονται δὲ τὸ δεύτερον καὶ ψη-

φορορηθέντα γίνονται δευτέρω μέλη τακτικά μὲν οἱ κ.κ. Γεώργ. Βλάμος, Ιατρός ἐνταῦθα, Κωνστ. Δούρος καὶ Κωνστ. Μελιχρός, ἐπίτιμον δὲ ἡ Α. Βξ. Κιαμήλ πασσας.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Πρ. Βασιλάδης λαβὼν τὸν λόγον ἐξακολουθεῖ συνέχειν τῆς πραγματείας αὐτοῦ *Περὶ τῶν διαφορῶν καὶ ὁμοιοτήτων τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν καὶ τῆς ποιήσεως*.

Ὁ κ. Βασιλάδης εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο μέρος ἀναφέρειν χωρίον τι τοῦ Φιλοστράτου περὶ διαφορᾶς τῆς ζωγραφικῆς καὶ τῆς Πλαστικῆς παρατηρεῖ, ὅτι ὁ Λέσιγγ οὐδὲν περὶ τοῦτου ἀναφέρει, ὅτι ὁ Λουκιανὸς ἦτο κριτικός τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν, ὡς ἐξάγεται τοῦτο ἐκ τῆς περιγραφῆς τῆς ἵπποκενταυρίδος τοῦ Ζευξίδου, θεωρεῖ δὲ ἐσφαλμένην τὴν γνώμην τῶν νεωτέρων, ὅτι ἡ τέχνη τῆς μίξεως καὶ τῆς ἀντιθέσεως τῶν χρωμάτων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις δὲν ἦτο σπουδαία.

Οἱ ἀρχαῖοι, ἐξακολουθεῖ, πλὴν ὀλίγων σχολῶν, προὔτιμον τὴν γραμμὴν ἢ τὸ χρῶμα, ὡς ὁ Ἀριστοτέλης ἔμωσ οὐ μόνον ζωγράφοι, ἀλλὰ καὶ κριτικοί, ὡς ὁ Πλούταρχος, ὑπῆρξαν τιμῶντες ἀντὶ τῆς γραμμῆς τὸ χρῶμα. Ὁ Λέσιγγ ἀκολουθεῖ τὸν Ἀριστοτέλην ὡς πρὸς τοῦτο.

Ἐντέλει ἀναγινώσκει κατάλογον τῶν ὑπὸ τοῦ Χριστοδῶρου, ποιητοῦ Θηβαίου Κοπτίτου, καταγραφέντων ἀγαλμάτων τῶν ὑπαρχόντων ἐν τῇ δημοσίᾳ γυμνασίᾳ Ζευξίππου πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΝΣΤ΄.

(Τακτικῆ).

Τῆ 12 Νοεμβρίου 1884.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. ΠΡ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀναγινώσκειται ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθεμεν περιληψὶν τῶνδε τῶν ἐπιστολῶν :

Τοῦ κ. Ν. Σκωτίδου, ἀπὸ 7 ἰσταμένου, δι' ἧς ἀγγέλλει, ὅτι ἀποστέλλει φορτωτικὴν ἐνὸς κιβωτίου βιβλίων ἀποσταλέντων τῷ Συλλόγῳ ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Μανούσου.

Τοῦ κ. Βράνου Κ. Βωζάνη, ἀπὸ 8 ἰσταμένου, δηλοῦντος, ὅτι πρὸ τοῦ νέου ἔτους ἀδυνατεῖ νὰ ὑποσχεθῇ διάλεξιν, καθότι μόλις νῦν ἤρξατο ἀσχολούμενος εἰς τι θέμα.

Τοῦ κ. Ἰωάννου Ἰωαννίδου, ἀπὸ 10 ἰσταμένου, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ τακτικοῦ μέλους καὶ δηλοῦντος, ὅτι ἔσται πάντοτε πρόθυμος νὰ συντελέσῃ ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ, ὃν ὁ Σύλλογος ἐπιδιώκει.

Τοῦ κ. Γ. Μανούσου, ἐξ Ἀθηνῶν, ἀπὸ 25 ὀκτωβρίου, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῇ παραπομπῇ τῆς *Ἡαυδαγωγίας* αὐτοῦ τῇ Ἐκπαιδευτικῇ Ἐπιτροπῇ καὶ δηλοῦντος, ὅτι ἀποστέλλει τῷ Συλλόγῳ 100 ἀντίτυπα αὐτῆς, ὡς καὶ 100 σῶματα μεγίστων καλλιγραφιῶν διὰ τὰ σχολεῖα.

Τοῦ κ. Δ. Μαυρογένους, ἐκ Φιούμης, ἀπὸ 29 περελθόντος, παρακαλοῦντος τὸ προεδρεῖον, ὅπως, ἐὰν ἐγκρίνη, προτείνῃ ἀντεπιστέλλον μέλος τὸν Dr Böla-Brödi, διευθυντὴν τοῦ ἀνωτέρου Βασιλικοῦ Γυμνασίου τῆς Φιούμης καὶ ἑλληνιστὴν πολλὰ μεταγλωττίσαντα τῆς ἑλληνικῆς νέας γλώσσης ποιήματα εἰς τὴν οὐγγρικὴν.

Τῶν κ.κ. Ὁδ. Ἀνδρεάδου, Ν. Εὐσταθίου καὶ Κ. Γεωργιάδου, ἀπὸ 12 ἐνεστῶτος, προτείνοντων τακτικὸν μέλος τὸν Ἱερομόναχον κ. Μελέτιον Κοτσάνην Πάτριον.

Τῶν κ.κ. Νικ. Παρανίκα, Π. Παπαρρούση καὶ Γ. Παπαρρούδου, ἀπὸ 11 ἐνεστῶτος, προτείνοντων τακτικὸν μέλος τὸν κ. Δημ. Νάκον, διδάσκαλον τοῦ δημοτικοῦ τμήματος τοῦ ἐνταῦθα Ἑλληνικοῦ Λυκείου.

Τῶν κ.κ. Κωνσταντίνου Ἰωαννίδου, Κωνσταντίνου Μακρῆ καὶ Νικ. Χαρισιάδου, ἀπὸ 12 ἐνεστῶτος, προτείνοντων τακτικὸν μέλος τὸν κ. Κωνστ. Ταχιντζήν, ἱατρὸν.

Μετὰ ταῦτα τὸ πρῶτον προτείνονται ἀντεπιστέλλοντα μέλη τοῦ Συλλόγου ὁ Dr Böla-Brödi, διευθυντὴς τοῦ ἀνωτέρου Βασιλικοῦ Γυμνασίου τῆς Φιούμης, καὶ Νικ. Σιδερίδης, μηχανικός, προτεινόμενοι ἀμφότεροι ὑπὸ τοῦ προεδρεύοντος. Τακτικὰ δὲ ὁ Ἱερομόναχος κ. Μελέτιος Κοτσάνης, ὁ κ. Δημ. Νάκος δημοδιδάσκαλος καὶ ὁ κ. Κωνστ. Ταχιντζῆς ἱατρός.

Ἔπειτα ὁ κ. Ν. Χαρισιάδης ἀνέγνω πραγματείας *Περὶ παραγωγῆς τοῦ πλοῦτου, φιλοπονίας καὶ κεφαλαίων*. Καὶ πρῶτον ἐν εἴδει προεισαγωγῆς κατέδειξε τὰς ποικίλας ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν Θεραπεῖαν αὐτῶν καὶ ὑπέδειξε τὰς ἐκ τῆς σπουδῆς τῆς

πλουτολογίας ὠφελείας. Κατόπιν ὠμίλησε διαδοχικῶς *Περὶ χρησιμότητος ἢ ὠφελείας τῶν πραγμάτων, περὶ ἀξίας καὶ τιμῆς αὐτῶν, περὶ πλοῦτου ἐθνικοῦ καὶ ἰδιωτικοῦ, περὶ παραγωγῆς καὶ τῶν στοιχείων τοῦ πλοῦτου, ἢτοι τῆς φιλοπονίας, τῶν κεφαλαίων καὶ τῶν δυνάμεων ἢ στοιχείων τῆς φύσεως*.

Ἐθῶν δὲ εἰς τὰ καθέκαστα, ὥρισε τί ἐστὶ φιλοπονία ἢ ἐργασία, πότε τὰ προϊόντα αὐτῆς εἰσὶν ὕλικα καὶ πότε ἄντικα, πότε ἡ ἐργασία καλεῖται οἰκονομικὴ καὶ πότε μὴ οἰκονομικὴ ἀλλ' ἐπιζήμιος· πῶς ἡ ἐργασία καθίσταται οἰκονομικότερα καὶ μάλλον πρὸς-φορος καὶ ἐν τέλει ἀνέλυσεν λεπτομερῶς τὴν ἀρχὴν τοῦ καταμερισμοῦ τῶν ἔργων, δι' οὗ ἡ κοινωνία τὰ μέγιστα ὠφελεῖται, ἡ παραγωγικὴ δραστηριότης ἀναπτύσσεται καὶ αἱ συναλλαγῆαι πολλαπλασιάζονται· μεθ' οὗ προκειμένης οὐσῆς τῆς ὥρας διέκοψε τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ὅλης πραγματείας, ὑποσχόμενος νὰ συνεχίσῃ αὐτὴν ἐν ἐτέρᾳ συνεδριάσει.

Ὁ κ. πρόεδρος, εὐχαριστῶν ἀπὸ μέρους τοῦ Συλλόγου τῷ κ. Ν. Χαρισιάδῃ, λύει τὴν συνεδρίασιν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΝΖ΄.

(Τακτικῆ).

Τῆ 19 Νοεμβρίου 1884.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. ΠΡ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀναγινώσκειται ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθεμεν περιληψὶν τῶνδε τῶν ἐπιστολῶν :

Τοῦ Ἀθ. Παπαδοπούλου Κεραμῆως, ἐκ Τραπεζοῦντος, ἀπὸ 28 ὀκτωβρίου, ἀγγέλλωντος, ὅτι ἐξήτασε τὰς βιβλιοθήκας τῆς Ἀργυρουπόλεως (Γκιουμουδ-χανέ), τῶν Χαριάνων (Cheiran-Cazassi), Χαλδίας καὶ τῆς Τραπεζοῦντος, ὅτι μέχρι σήμερον κατέγραψεν ἱκανὰ σιγγίλια καὶ χρυσόβουλλα δύο αυτοκρατόρων τῆς Τραπεζοῦντος, ὅτι, ἀφοῦ ἐξετάσῃ βιβλιοθήκας τινὰς τρεῖς ὥρας ἀπεχούσας ἀπὸ Τραπεζοῦντος, θὰ μεταβῇ διὰ Σαμφουῦντος εἰς Καισάρειαν καὶ ὅτι, ὡς ἐλπίζει, ἔσται ἐν Κωνσταντινουπόλει περὶ τὰ τέλη

(ΕΛΛ. ΦΙΛ. ΣΥΛΛΟΓΟΣ.—ΤΟΜ. ΙΘ΄).

ἰανουαρίου. Ὁ κ. Παπαδόπουλος ἐν τέλει παρακαλεῖ, ὅπως ληφθῶσι παρὰ τοῦ κ. Θ. Μαυρογορδάτου αἱ 60 λίραι, ἢ ἀμοιβὴ τῆς δευτέρας ἐξαμηνίας τοῦ ἐ. ἔ. καὶ ἀποσταλῶσιν αὐτῷ ἀσφαλῶς.

Τοῦ κ. Ν. Σαριπόλου, ἐξ Ἀθηνῶν, ἀπὸ 4 ἐνεστῶτος, ἀγγέλλοντος, ὅτι ἀποστέλλει ταχυδρομικῶς μὲν *Extrait de l'Histoire Générale des Hommes du XIX siècle* καὶ διὰ τοῦ πρακτορείου τοῦ ἀυστροουγγρικοῦ ἀσὺδ ἕτερα αὐτοῦ συγγράμματα.

Τοῦ κ. Δ. Σαρακιώτου, ἀπὸ 14 ἐνεστῶτος, ἀγγέλλοντος, ὅτι ἐνεκα λόγων ὑγείας ἀδυνατεῖ ἵνα ποιήσῃ διάλεξιν.

Τοῦ κ. Θ. Σαλτέλη, ἀπὸ 17 ἐνεστῶτος, ἀγγέλλοντος, ὅτι ἐνεκα τῶν πολλῶν αὐτοῦ ἀσχολιῶν δὲν δύναται νὰ κάμῃ διάλεξιν.

Τοῦ τῆς Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ὑπουργοῦ τῶν ἐν Ἀμερικῇ Ἠνωμένων Πολιτειῶν, ἀπὸ 3/15 ἐνεστῶτος, παρακαλοῦντος τὸν Σύλλογον, ὅπως φροντίσῃ περὶ τῆς παραλαβῆς τῶν δι' αὐτὸν ἀποσταλέντων βιβλίων ὑπὸ τῆς Σμιθσονίου Ἀκαδημίας.

Τοῦ κ. Β. Θωμαΐδου ἐκ Γιουργέθου, ἀπὸ 30/11 ἐνεστῶτος, ἀγγέλλοντος, ὅτι ἀποστέλλει ἐσωκλείστως τὸν κατάλογον τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐγγραφέντων τῷ Συλλόγῳ τακτικῶν μελῶν.

Τοῦ κ. Πρ. Βασιλάδου, Θ. Κορσούδη καὶ Ὁδ. Ἀνδρεάδου, προτείνοντων τακτικὸν μέλος τὸν κ. Dr Karl Foy, γλωσσολόγον.

Τῶν κ.κ. Πρ. Βασιλάδου, Θ. Κορσούδη καὶ Ὁδ. Ἀνδρεάδου, προτείνοντων τακτικὰ μέλη δώδεκα.

Τοῦ κ. Ἰωάσαφ, ἱεροφάτου, ἀπὸ 19 νοεμβρίου, δι' ἧς συνίστησι τὴν ἀγορὰν χειρογράφου μουσικοῦ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, περιέχοντος μελωδίας τοῦ 8 μέχρι τοῦ 17 αἰῶνος, δι' ἧς παρὰ τῶν πωλητῶν αἰτοῦνται 30 λίραι· ὁ κ. Ἰωάσαφ, ὅστις τὸ χειρόγραφον ἀναγκαιότατον τῇ βιβλιοθήκῃ νομίζει, φρονεῖ, ὅτι ὁ πωλητὴς δυνατόν νὰ παραχωρήσῃ τοῦτο ἀντὶ 10—15 λιρῶν.

Τῶν κ.κ. Κωνστ. Ἰωαννίδου, Κ. Μακρῆ καὶ Γ. Βλάμου, ἀπὸ 19 νοεμβρίου, προτείνοντων τακτικὰ μέλη τοῦ κ. Γ. Παναγιωτίδου, ἱατροῦ, καὶ Ἰωάν. Κωνσταντινίδου, ἱατροῦ ἐνταῦθα.

Μετὰ ταῦτα ἀνακοινῶνται αἱ προσφοραὶ βιβλίων.

Τοῖς δωρηταῖς ἐκφράζονται εὐχαριστίαι. Ὁ κ. πρόεδρος παρατηρεῖ α') ὅτι τὰ διὰ

της επιστολής του κ. Ν. Σαριπόλου ἀγγελλόμενα δὲν ἐλήφθησαν, ὅταν δὲ ληφθῶσι, ἢ ἐκφρασθῶσι εὐχαριστίαι, β') ὅτι τὰ διὰ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ὑπουργείου τῆς παιδείας τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν ἀγγελλόμενα βιβλία εἶχον ἀποσταλῆ πρὸ πολλοῦ ὑπὸ τῆς Σμιθσωνείου Ἀκαδημίας, ἀλλὰ δὲν περιῆλθον εἰσεῖτε εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν τούτου ἕνεκα, ὡς γνωστόν, ἠναγκάσθη ἡ Ἀκαδημία νὰ ζητήσῃ πληροφορίας περὶ τῆς τύχης αὐτῶν, ὃ δὲ Σύλλογος ἀπαντῶν ἔγραψεν, ὅτι οὐδὲν βιβλίον ἔλαθε. Τὰ βιβλία ταῦτα, προστίθουσιν, ἀπεστάλησαν μετ' ἄλλων, ὡς φαίνεται, εἰς τὸ εἰρημένον ὑπουργεῖον, ὅπερ διὰ τῆς ἐν λόγῳ ἐπιστολῆς προσκαλεῖ τὸν Σύλλογον νὰ παραλάβῃ, γ') ὅτι ὅτι ἐκφρασθῶσι εὐχαριστίαι τῷ ἐν Γιουργεῖῳ Β. Θωμαϊδῇ, οὗτινος τῇ ἐπιμελείᾳ ἀνεγρήφθησαν ἀκριτὰ μέλη καὶ δ') ὅτι τὸ μουσικὸν βιβλίον, ὅπερ ὁ κ. Ἰωάσαφ συνέστησεν ὡς χρῆσιμον τῇ βιβλιοθήκῃ, ὁ Σύλλογος ἕνεκα τῆς δυσαρέστου καταστάσεως τῶν αὐτοῦ οἰκονομικῶν δὲν δύναται ν' ἀγοράσῃ.

Εἶτα ἀγγέλλονται τὸ δεύτερον καὶ ψηφοφοροῦνται τακτικὰ μὲν μέλη οἱ κ. κ. Μελέτιος Κοτσάνης ἱερομόναχος, Δημήτριος Νάκος δημοδιδάσκαλος καὶ Κωνσταντῖνος Ταχιντζής, ἀνταπιστέλλοντα δὲ οἱ κ. κ. Β' Βόλα Βιθίδι, διευθυντῆς τοῦ βασιλικοῦ γυμνασίου τῆς Φιόμης καὶ Νικόλαος Σιδερίδης, μηχανικός.

Ἀγγέλλονται δὲ τὸ πρῶτον τακτικὰ μέλη οἱ ἐν Γιουργεῖῳ κ. κ. Δούκας Δ. Καρβωνίδης παραγγελιοδόχος, Β. Θωμαϊδῆς (ἐπίσης), Βασίλ. Μαλανδράκης (ἐπίσης), Μιχ. Δ. Βαμβούρης ἔμπορος, Γ. Σουλελῆς, Δ. Βασιματζίδης, Μιχαὴλ Λέστος, Σ. Γ. Σπύνης, Α. Δ. Πουλόπουλος, Κωνσταντῖνος Κόκκινος ἔμπορος, Κωνστ. Παϊκίδης πακτωτής, καὶ ὁ ἐν Βουκουρεστίῳ κ. Χρ. Δ. Ζερλέντης, προτεινόμενοι ὑπὸ τῶν κ. κ. Ἡρ. Βασιλάδου, Θ. Κοσσούδη καὶ Ὁδ. Ἀνδρεάδου, Β' Karl Foy γλωσσολόγος, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν αὐτῶν, Γ. Παναγιωτίδης ἰατρός καὶ Γ. Κωνσταντινίδης ἰατρός, προτεινόμενοι ὑπὸ τῶν κ. κ. Κ. Ἰωαννίδου, Κ. Μακρῆ καὶ Γ. Βλάμου.

Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ κ. πρόεδρος ὑποβάλλει πρότασιν τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς, ὅπως ψηφισθῶσι μέλη αὐτῆς οἱ κ. κ. Γ. Βλάμος καὶ Κ. Ταχιντζής.

Τῆς προτάσεως δεκτῆς γενομένης ὁ κ. πρόεδρος ὑποβάλλει τῷ Συλλόγῳ γνώμην τοῦ

προεδρείου περὶ τῆς κατὰ τὸ συλλογικὸν ἔτος 1885—86 τελεσθησομένης εικοσιπενταετηρίδος αὐτοῦ. Τὸ προεδρεῖον δηλονότι ἐσκέφη, ἂν πρέπη νὰ γείνη κατὰ τὴν εικοσιπενταετηρίδα καὶ συνέδριον, ἢτοι ἡ συνήθης τελετὴ νὰ παραταθῇ ἐπὶ τινὰς ἡμέρας καὶ νὰ ἀνακοινωθῶσι διάφορα θέματα. Καλὸν λοιπὸν θεωρεῖ, ὅτι εἶναι, λέγει ὁ κ. πρόεδρος, ἀπὸ τοῦδε νὰ ἐρωτηθῶσιν αἱ Ἐπιτροπαί α') τίνα τῶν μελῶν αὐτῶν δύναται ν' ἀναλάβωσι θέματα καὶ ν' ἀνακοινώσωσι ταῦτα ἐν τῷ συνέδριῳ β') τίνα θέματα κρίνουσι κατὰλληλα καὶ παρ' ἄλλων ν' ἀνακοινωθῶσι. Καὶ τούτου δεκτοῦ γενομένου ὁ κ. Κ. Ἰωαννίδης λαβὼν τὸν λόγον ἀναγινώσκει πραγματεῖαν αὐτοῦ *Περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἐπιστημονικῶν ἀνωκαλιθῶσιν τοῦ Παστέρ.*

Ὁ κ. Κ. Ἰωαννίδης ἀναφέρει πρῶτον τὸν τύπον καὶ τὸν χρόνον τῆς γεννήσεως τοῦ Παστέρ, τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, μετὰ ταῦτα γενικὰ τίνα περὶ τῶν σπουδῶν καὶ τῶν προόδων αὐτοῦ ἐν τοῖς σχολείοις εἰπὼν ἐξιστορεῖ τὰς διαφορὰς αὐτοῦ ἀνακαλύψεις, ἢτοι τὴν θεωρίαν τῶν μικροβίων, τὸ ζήτημα τῆς αὐτομάτου γεννήσεως τῶν ὄντων, τὴν θεραπείαν τῆς τῶν μεταξοσκωλήκων ἐπιδημίας, τὰ ἐκ τῆς μελέτης νοσημάτων τοῦ ζύθου καὶ οἴνου πορίσματα καὶ κατέληξεν εἰς τὰς περὶ τῶν αἰτίων τῶν διαφόρων ἐπιδημικῶν νοσημάτων θεωρίας, ὧν τὴν μελέτην ἀνέβαλεν εἰς τὸ προσεχές μάθημα.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν, τοῦ κ. προέδρου εὐχαριστήσαντος τῷ κ. Κ. Ἰωαννίδῃ, λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Ψ'ΝΗ'.

(Τακτικῆ).

Τῇ 26 Νοεμβρίου 1884.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. Η. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀναγινώσκειται ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθεμεν περίληψιν τῶνδε τῶν ἐπιστολῶν:

Τῆς χήρας Η. Βράβλα (Μ. Α.) ἐκ Κερκύρας, ἀπὸ 22 Ἰστανμένου, εὐχαριστοῦσης τῷ

Συλλόγῳ διὰ τὰ πρὸς αὐτὴν συλλυπητήρια ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ συζύγου αὐτῆς.

Τοῦ Χρ. Παπαδοπούλου ἐξ Ἀμμοχώστου τῆς Κύπρου, ἀγγέλλοντος τὴν παραλαβὴν τοῦ Περιδικοῦ τοῦ Συλλόγου μετὰ τοῦ Παραρτήματος καὶ δηλοῦντος, ὅτι ἀποστέλλει τρεῖς αὐτοῦ λόγους.

Τῶν κ. κ. Γ. Κούζου καὶ Γ. Α. Ἰλίδου, ἀπὸ 20 νοεμβρίου, δηλούντων, ὅτι εὐχαρίστως ἀπεδέξαντο τὴν ἀπόφασιν τοῦ Συλλόγου περὶ τῶν Ἀναγνωστικῶν αὐτῶν.

Τοῦ κ. Ν. Αἰκμῆ, ἰατροῦ ἐκ Προνοσιάνης τῆς Μακεδονίας, ἐκθεσιν ποιουμένου τῆς καταστάσεως τῶν σχολῶν τῆς κοινότητος καὶ κητομένου τὴν ἀποστολὴν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου 2 ἢ 3 σκηνῶν μετὰ τῶν παρασκευῶν καὶ τινῶν ἐθνικῶν δραμμάτων. Ἐπισυνάπτεται δὲ τῇ ἐπιστολῇ αὐτῇ καὶ ἐπιστολὴ τοῦ ἰδίου πρὸς τὸν ἐν Ἀθήναις πρὸς διὰ δόσιν τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων Σύλλογον, δι' ἧς παραπονεῖται κατὰ τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ Συλλόγου τοῦτον παρέχοντος ἀπασαν τὴν ἐξ 65 λιρῶν χορηγίαν τῇ παραβεναιγωγῇ.

Τῆς ἐνταῦθα Ἑλληνικῆς φιλομουσοῦ ἐταιρίας Παλλιάδος, ἀπὸ 20 νοεμβρίου, προσκαλούσης τὸ προεδρεῖον εἰς τὴν ἐπέτειον αὐτῆς ἱορτὴν γεννησομένην τὴν 25 ἐνεστῶτος.

Τῆς Ἐφορείας τῶν σχολῶν Τσεγκελιουί, ἀπὸ 25 νοεμβρίου, ἀγγέλλουσης, ὅτι ὁ παραλαβὼν τὰ ὑπὸ τοῦ Συλλόγου χορηγηθέντα χρήματα ταῖς σχολαῖς ἐκ τοῦ Ζαριφείου κληροδοτήματος ἀρνεῖται παραδοῦναι αὐτὰ καὶ παρακαλοῦσης τὸν Σύλλογον, ἵνα διατάξῃ τὸν παραλαβόντα νὰ παραδώσῃ τὰ χρήματα τῇ Ἐφορείᾳ.

Τῆς ἐν Νυμφαίῳ ἀδελφότητος τῶν Νυμφαίων Ἰωάννη Βατάση, ἐξαιτουμένης τὴν ἀρωγὴν τοῦ Συλλόγου διὰ τὸ Παρβεναιγωγεῖον τῆς κοινότητος. Ἐπισυνάπτεται δὲ καὶ κανονισμὸς τῆς Ἀδελφότητος.

Τῶν κ. κ. Ν. Χαρσιζίδου, Ὁδ. Ἀνδρεάδου καὶ Ch. Ναζαρέλλι, ἀπὸ 26 νοεμβρίου, προτεινόντων τὸν κ. Μ. Ἀθηναῖον, ἔμπορον ἐν ταῦθα, τακτικὸν μέλος.

Εἶτα ἀνακοινῶνται αἱ προσφοραὶ βιβλίων.

Τοῖς δωρηταῖς ἀπονέμονται εὐχαριστίαι. Ὁ κ. πρόεδρος δηλώσας μετὰ λύπης, ὅτι ἕνεκα τῆς δυσαρέστου καταστάσεως τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Συλλόγου δὲν δύναται νὰ ἐλθῇ ἐπίκουρος εἰς τοὺς αἰτουμένους τὴν χρηματικὴν συνδρομὴν αὐτοῦ, προτείνει, ὅπως κατὰ τὴν παράκλησιν τῆς ἐν Τσεγκελιουί ἐφορείας

γράψῃ ὁ Σύλλογος τῷ κ. Κ. Ἰωαννίδῃ, ὅτι τὰ χρήματα τοῦ Ζαριφείου κληροδοτήματος, ἅπερ παρὰ τοῦ Συλλόγου ἔλαβεν ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς ἐν λόγῳ Ἐφορείας, πρέπει νὰ δοθῶσιν αὐτῇ.

Ὁ κ. Ὁδ. Ἀνδρεάδης λέγει, ὅτι ὁ Σύλλογος οὐδὲως εὐθύνεται διὰ τὴν καθυστέρησιν τούτων τῶν χρημάτων, ἅτε παραδοῦς ταῦτα τῷ κ. Κ. Ἰωαννίδῃ ἐπὶ ἐπίσημῳ διπλοτύπῳ ἀποδείξει τῆς ἐκκλησίας, φερούση οὐ μόνον τὰς ὑπογραφὰς τῶν μελῶν ἀλλὰ καὶ τὴν σφραγίδα τῆς κοινότητος, δὲν πρέπει δὲ ν' ἀναμειχθῇ κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ ὁ Σύλλογος ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ, ἀλλὰ νὰ ἐγκαταλίπῃ αὐτοὺς νὰ διεκδικήσωσι τὰ δικαιώματα αὐτῶν διὰ τῆς νομίμου ὁδοῦ.

Ὁ κ. Γ. Γεωργαντόπουλος ἀπαντῶν λέγει, ὅτι ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἐξ Ἰσου ἐπιβαρύνει καὶ τὸν Σύλλογον καὶ τὴν Ἐφορίαν, ἄλλως τε λίαν σκληρὸν ἢ ἤτο νὰ ἐγκαταλίπῃ ὁ Σύλλογος τὴν κοινότητα οὕτω καίπερ δυνάμενος νὰ πράξῃ τι ὑπὲρ αὐτῆς. Μετὰ μικρὸν δὲ συζητήσιν, τῆς προτάσεως τοῦ προέδρου δεκτῆς γενομένης, ἀγγέλλονται τὸ δεύτερον καὶ ψηφοφορηθέντα γίνονται δεκτὰ τακτικὰ μέλη οἱ ἐν Γιουργεῖῳ κ. κ. Δ. Καρβωνίδης, Β. Θωμαϊδῆς, Βασίλ. Μαλανδράκης, Μιχαὴλ Δ. Βαμβούρης, Γ. Σουλελῆς, Δ. Βασιματζίδης, Σ. Γ. Σπύνης, Α. Δ. Πουλόπουλος, Κωνστ. Γ. Κόκκινος, Μιχαὴλ Λέστος, Κ. Παϊκίδης, ὁ ἐν Βουκουρεστίῳ κ. Χρ. Δ. Ζερλέντης καὶ οἱ κ. κ. Β' Karl Foy, Γ. Παναγιωτίδης καὶ Γ. Κωνσταντινίδης.

Ἀγγέλλεται δὲ τὸ πρῶτον τακτικὸν μέλος ὁ κ. Μιχαὴλ Ἀθηναῖος, ἔμπορος, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ. κ. Ν. Χαρσιζίδου, Ὁδ. Ἀνδρεάδου καὶ Ch. Nazarelli. Μέλος δὲ τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἀγγέλλει ὁ κ. πρόεδρος, ὅτι προτείνεται ὑπ' αὐτῆς ὁ Karl Foy.

Εἶτα λαβὼν τὸν λόγον ὁ κ. πρόεδρος ἀνέγνω σύντομον ἀνάλυσιν καὶ κρίσεις τινὰς περὶ τοῦ μυθιστορήματος τοῦ ποιητοῦ Γκαίτε, *Ὁ Διέλιμον Διάστορος*. Τὸ μυθιστόρημα τοῦτο διαίρεται εἰς 2 μέρη, καὶ τὸ μὲν πρῶτον μέρος περιέχον 8 βιβλία καὶ ἐκδοθὲν τῷ 1786 πραγματεύεται περὶ τῶν ἐτῶν τῆς μαθητείας τοῦ Διαστορος, τὸ δὲ δεύτερον, ἐκδοθὲν μετὰ 27 ἔτη, περὶ τῶν ταξιδίων αὐτοῦ. Ὁ σκοπὸς τοῦ μυθιστορήματος ἐστὶ νὰ στρέψῃ τὴν προσοχὴν καὶ τὴν κλίαν τῶν Γερμανῶν εἰς τὰς τέχνας, εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον. Τούτων ἕνεκα ἐπέ-

κριναν αυτό οι περι τὸν Ἰακωβίνην καὶ Νοβέλλην, ὡς λίαν πρακτικὸν καὶ μηδὲν ἔχον τὸ ποιητικὸν καὶ τὸ ἰδανικόν· τὸ δὲ γυναικεῖον φύλον κατέκρινεν αὐτὸ δι' οὗς περιέχει ἀσέμνους ἔρωτας. Ὁ Οὐλιέλμος Μαίστωρ νομίζων τὸ κατ' ἀρχάς, ὅτι εἶναι προσωριμὸς νὰ ἐπιδοθῆ εἰς τὴν δραματικὴν ποιήσιν καὶ διὰ τῶν θεατρικῶν παραστάσεων νὰ μεταμορφώσῃ τὴν γερμανικὴν κοινωνίαν συνεδέθη μετὰ τοῦ δραματικοῦ θιάσου καὶ μετ' αὐτοῦ περιπλανᾶται πολλὰς καὶ ποικίλας ὑψιστάμενος περιπετείας, ἃς ἐξιστορεῖ ὁ συγγραφεὺς ἐν τῷ πρώτῳ μέρει.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν, τοῦ κ. Γ. Γεωργαντοπούλου, ἡσυχία ἀντικατέστησε τὸν κ. πρόεδρον κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀναγνώσματος, ἐκφοβήσας τῷ κ. Πρ. Βασιλάδῃ τὰς εὐχαριστίας τοῦ Συλλόγου ἐπὶ τῷ ἀξιολόγῳ ἀναγνώσματι, λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΝΘ'.

(Τακτικὴ).

Τῆ 3 Δεκεμβρίου 1884.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. ΠΡ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθεμεν περιληψὶν τῶνδε τῶν ἐπιστολῶν :

Τοῦ κ. Πλ. Βαλσαμάκη, ἀπὸ 29 παρελθόντος, διαβιβάζοντος ἐσωκλείστως ἀγγέλλαν περὶ ἐκδόσεως ὑπ' αὐτοῦ Χημείας διὰ τὰ σχολεῖα καὶ παρακαλοῦντος, ὅπως ὁ Σύλλογος ἐγγράψῃ αὐτῷ συνδρομητὴς.

Τῆς Α. Π. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζούντος κ. Γρηγορίου, ἀπὸ 28 νοεμβρίου, ἀπαντῶντος εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 110 ἐπιστολὴν τοῦ Συλλόγου, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῇ φροντίδι τοῦ Συλλόγου πρὸς διάσωσιν καὶ δημοσίευσιν μνημείων τῶν παρελθουσῶν ἐποχῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ ἀγγέλλοντος, ὅτι δωρεῖται δύο παρ' αὐτοῦ εὐρεθέντα χαρτῶα μουσικὰ χειρόγραφα.

Τοῦ κ. Ματθαίου Παρανίκα, ἐκ Σμύρνης, ἀπὸ 3 10βρίου, ἀποπέλλοντος τῷ Συλλόγῳ δύο πραγματείας αὐτοῦ τὴν μὲν ἐπιγραφομένην Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν πατρια-

ρχῶν Κωνσταντινουπόλεως, τὴν δὲ Μελέτιος ὁ Λευκόφρωνος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως.

Τῶν κ. κ. Πρ. Βασιλάδου, Ὁδ. Ἀνδρεάδου καὶ Ἀθ. Παπαδοπούλου Κεραμέως, ἀπὸ 1/13 δεκεμβρίου, προτεινόντων τακτικὰ μέλη τὸν κ. Σ. Χρ. Ζωγράφον καὶ Γ. Χρ. Ζωγράφον.

Τοῦ ἐν Ἀλατσάτοις Συλλόγου Ἐρυθραίων, ἀπὸ 25 παρελθόντος, ἀγγέλλοντος τὴν ἰδρύσιν καὶ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ καὶ ἐξαιτουμένου τὰ τεύχη τοῦ Περιδικίου τοῦ Συλλόγου διὰ τὸ ἀναγνωστῆριον αὐτοῦ.

Εἶτα ἀγγέλλονται αἱ προσφοραὶ βιβλίων. Τοῖς δωρηταῖς ἐκφράζονται εὐχαριστίαι.

Ὁ κ. πρόεδρος ἀκολουθῶς περὶ τῆς ἀλληλογραφίας τὸν λόγον ποιούμενος παρακαλεῖ τὰ ἀξιότιμα τοῦ Συλλόγου μέλη, ὅπως συνδράμωσι τῷ κ. Πλ. Βαλσαμάκῃ ἐπὶ τῇ ἐκδόσει τῆς Χημείας αὐτοῦ. Περὶ δὲ τῆς αἰτήσεως τοῦ ἐν Ἀλατσάτοις Συλλόγου Ἐρυθραίων ὁ κ. πρόεδρος προτείνει νὰ προσερχθῶσι τὰ αἰτούμενα Περιδικία τοῦ Συλλόγου πλὴν τῶν ἐξαντληθέντων καὶ ἐν ἐξαντλήσει εὐρισκομένων.

Τῆς προτάσεως ταύτης δεκτῆς γενομένης ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγιώσκει τὸ πρόγραμμα τῶν κατὰ τὴν ἐνεστῶσαν χειμερινῇ συλλογικῇ περιόδῳ γενησομένων ἐν τῷ Συλλόγῳ δημοσίων διαλέξεων.

Τοῦ προγράμματος ἐπιψηφισθέντος ἀγγέλλεται τὸ δεύτερον καὶ ψηφισθεὶς κατὰ τὰ νεομισθίμια γίνεταί δεκτὸς ὡς μέλος τακτικὸν ὁ κ. Μ. Ἀθηναῖος, ἔμπορος.

Εἶτα ἀγγέλλονται τὸ πρῶτον τακτικὰ μέλη οἱ κ. κ. Σόλων Χρ. Ζωγράφος, τραπεζίτης ἐν Παρίσιος καὶ Γεώργ. Χρ. Ζωγράφος, προλύτης τῆς νομικῆς σχολῆς τῶν Παρισίων, προτεινόμενοι ὑπὸ τῶν κ. κ. Πρ. Βασιλάδου, Ὁδ. Ἀνδρεάδου καὶ Α. Π. Κεραμέως.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. πρόεδρος ὑποβάλλει πρότασιν τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς, ὅπως ἀποτελέσωσι μέλη αὐτῆς οἱ ἱατροὶ κ. κ. Γεώργιος Παναγιωτίδης καὶ Ἰωάννης Κωνσταντινίδης.

Τῆς προτάσεως ταύτης δεκτῆς γενομένης ὁ κ. Κωνσταντῖνος Ἰωαννίδης ἱατρὸς ἀναγινώσκει συνέχειαν τῆς Περὶ τῶν ἐπιστημονικῶν ἀνακαλύψεων τοῦ κ. Pasteur πραγματείας αὐτοῦ.

Ὁ κ. Κωνστ. Ἰωαννίδης συνεχίζων τὴν πραγματείαν αὐτοῦ εἶπεν, ὅτι ὁ Pasteur στηριζόμενος ἐπὶ τῶν θεωριῶν τῶν διαφόρων

ζυμώσεων, ἠθέλησε νὰ λύσῃ τὸ ζήτημα τῆς παραγωγῆς τῶν μολυσματικῶν νόσων ἀπέδειξε λοιπὸν κατὰ πρῶτον, ὅτι τὸ παράγον τὸν ἀνθρακὰ τῶν ζώων αἴτιον εἶναι μικροβιὸν τι νηματοειδές. Στηριζόμενος δὲ ἐπὶ τῶν διαφορῶν αὐτοῦ πειραμάτων ἀπέδειξεν, ὅτι τὰ πειράματα τοῦ Laillard καὶ Leprieu ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἦσαν κατὰ τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ ἀρνητικὰ, διότι εἰς τὰς ἐνοφθαλμίσεις αὐτῶν μετεχειρίζοντο αἷμα ζῶου ἀποθνήσκοντος ἐξ ἀνθρακος ἀπὸ πολλῶν ἡδὴ ἡμερῶν καὶ ὡς ἐκ τούτου μετέδιδον εἰς τὰ ζῶα οὐχὶ τὸν ἀνθρακὰ ἀλλὰ τὴν σηψαίμιαν, τῆς ὁποίας τὸ μικροβίον ἀναπτύσσεται εἰς 12—24 ὥρας ἀναλόγως τῆς ὥρας τοῦ ἔτους μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἐξ ἀνθρακος θανόντος ζῶου· ὅτι κατέγεινεν εἶτα ὁ Pasteur εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ αἰτίου τῆς χολέρας τῶν ὀρνίθων, ἥτις καταστρέφει αὐτάς, ἐνῶ ὁ ἀνθραξὶ δὲν προσβάλλει ποσῶς τὰ πτηνὰ, παρὰ ἐάν καταβιβάσῃ τις τὴν θερμοκρασίαν αὐτῶν καὶ ἀπέδειξεν, ὅτι καὶ τὸ αἴτιον τῆς χολέρας τῶν ὀρνίθων εἶναι μικροβίον ἀνήκον εἰς τὴν τάξιν τῶν μικροκόκκων.

Μετὰ δὲ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΞ'.

(Τακτικὴ).

Τῆ 10 Δεκεμβρίου 1884.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. ΠΡ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθεμεν περιληψὶν τῶνδε τῶν ἐπιστολῶν :

Τοῦ κ. Χρ. Παπαδοπούλου ἐξ Ἀμμοχώστου τῆς Κύπρου, ἀπὸ 20 παρελθόντος, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν α') Μελέτης αὐτοῦ Περὶ τῶν ἐν Κύπρῳ ἐξ ἀρχαιότατων χρόνων ἀκμασάντων ἐκφυανῶν ἀνθρώπων, ἐπισκόπων καὶ λογίων μέχρι τῆς ἐνεστῆσης ἑκατονοτατηρίδος καὶ β') τριῶν φύλλων τῆς ἐν Λεμεσσῷ ἐκδιδομένης ἀγγλιστῆς ἐφημερίδος Cyprus Herald διὰ τὸ ἀναγνωστῆριον, εἰς ὃ ἐξἄκαλουθήσει ἡ ἀποστολὴ αὐτῆς.

Τῆς ἐν Ταταούλοις Φιλοστώχου ἀδελφότητος, ἀπὸ 2 δεκεμβρίου, προσκαλοῦσης τὸν

Σύλλογον εἰς τὴν ἐπέτειον αὐτῆς ἑορτῆν.

Τοῦ κ. Ν. Κ. Αἰμυλίου ἐξ Ἀρτάκης, ἀπὸ 3 ἐνεστῶτος, δι' ἧς ἀπαντῶν εἰς τὴν ἀπὸ 23 παρελθόντος μνητὸς ἐπιστολὴν τοῦ Συλλόγου δηλοῖ, ὅτι τὰ συγγράμματα αὐτοῦ ἐστάλησαν ὑπὸ τοῦ ἐν Πειραιεὶ πράκτορος τοῦ αὐστρουογγρικοῦ Λούδ εἰς τὸν ἐνταῦθα κ. Fornl, δι' ὃν καὶ ἀποστέλλεται ἐσωκλείστως ἐπιστολὴ τοῦ πρώτου πρὸς τὸν δεύτερον περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης.

Τοῦ κ. Δ. Σ. Μαυρογένους, προξένου τῆς Τουρκίας ἐν Ρίμμο, ἀπὸ 2 δεκεμβρίου, ἀγγέλλοντος, ὅτι ἔλαβε καὶ ἐνεχείρισε τὸ τε Δίπλωμα καὶ τὰς τελευταίας δημοσιεύσεις τοῦ Συλλόγου τῷ ἀρτι ἐκλεγέντι Δ' Βέλα Βρόδι ὑποσηθέντι πέμψαι τὰς ἑαυτοῦ τῷ Συλλόγῳ.

Τοῦ κ. Κ. Ἰωαννίδου, ἀπὸ 5 δεκεμβρίου, δι' ἧς ἀπαντῶν εἰς τὴν ἀπὸ 30 παρελθόντος ἐπιστολὴν τοῦ Συλλόγου δηλοῖ, ὅτι αἱ πληροφορίαι, ἃς ἔδωκε τῷ Συλλόγῳ ἡ αὐτόκλητος ἐφορία Τσεγκέλιμοι, εἰσὶν ἐσφαλμέναι, ἐξἠπότηδες ἐξυφανθεῖσαι, διότι τὸ ποσόν, ὅπερ εἶχε λάβει ἐκ τοῦ Ζαριφείου κληροδοτήματος ὠρίσθη νὰ δοθῇ τῇ χήρᾳ τοῦ ἀειμνήστου Ἰωακείμ Ἀναστασιάδου εὐεργέτου καὶ προστάτου τῶν σχολῶν, ἐκ τῆς ἀνεγέρσεως τῶν ὁποίων εἶχε λαμβάνειν δυνάμει χρεωστικοῦ τῆς τότε ἐφορίας δοθέντος τῷ μακαρίτῃ 150 λίρας περίπου. Ὅθεν τὰς 30 λίρας παρέδωκε τῇ χήρᾳ Γ. Ἀναστασιάδου κατόπιν ἀποφάσεως τῆς κοινότητος ἐγγράφως αὐτῷ ἀνακοινωθείσης. Ὁ κ. Κ. Ἰωαννίδης ἐπισυνάπτει τῇ ἐπιστολῇ αὐτοῦ ἀντίγραφον τῆς ἀποφάσεως τῆς κοινότητος καὶ ἐπιστολῆς αὐτοῦ πρὸς τὴν ἐφορίαν περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης.

Τοῦ κ. Σου. Μανασσαΐδου, δημοδιδασκάλου ἐν Χατζηγυρίῳ (Κεσσάνης), ἀπὸ 21 παρελθόντος, δι' ἧς ἐξαιτεῖται παρὰ τοῦ Συλλόγου ἔγγραφο, δι' οὗ ν' ἀναγνωρίζῃ αὐτὸν ὡς δημοδιδάσκαλον, ἵνα χρησιμεύσῃ αὐτῷ διὰ τὴν ἐξεταστικὴν ἐπιτροπὴν, ἥτις κατὰ διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεως προσεκάλεσεν εἰς Ἀδριανούπολιν ἀπάσης τῆς νομαρχίας τοὺς διδασκάλους, ὅπως ἐξετασθῶσιν ὑπὸ αὐτῆς καὶ ἀναγνωρισθῶσιν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ὡς δημοδιδάσκαλοι.

Τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου, ἀπὸ 8 δεκεμβρίου, ἀποστελλούσης τὴν κρίσιν αὐτῆς ἐπὶ τῆς νεωτάτης μεθόδου τῆς γαλλικῆς γλώσσης τοῦ L. Olivier.

Τοῦ κ. Μ. Παρανίκα, ἐκ Σμύρνης, πέμ-

ποντος πραγματείαν επιγραφομένην Νεοελληνικά.

Τού κ. Μ. Παράνικα, εκ Σμύρνης, διαβάζοντος αυτοσχέδιον περιγραφην του Ίσαρ-σμπά και της Λίνυς μετά παροιμιών, α-σμάτων και λεξιλογίου υπό Ιωάννου Κων-σταντινίδου.

Είτα αγγέλλονται αι προσφοραι βιβλίων. Τοις δωρηταίς απονέμονται ευχαριστίαι.

Ο κ. πρόεδρος ποιείται τας εξής επί της άλληλογραφίας παρατηρήσεις:

Αι διάφοροι επιγραφαί, ως ανακοινού δι' επιστολής ο κ. Ν. Κ. Αήμιος εξ Αρτάκης, και η του κ. Ι. Κωνσταντινίδου πραγματεία αποσταλήσονται τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐπιτροπῇ.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἐφορείας Τσεγγέλιου, ὁ Σύλλογος ἐπραξεν, ὅτι ἐ-πρεπε νὰ προζῆρ' ἐναπολείπεται δὲ αὐτῷ νὰ ἀποστείλῃ ἀντίγραφον τῆς ἐπιστολῆς τῆς εἰρημένης ἐφορείας, δι' ἧς αὐτὴ ἐντέλλεται τῷ κ. Κ. Ἰωαννίδῃ, ὅπως ἡ ἐκ τοῦ Ζαρι-φείου κληροδοτήματος δωρεὰ δοθῇ τῇ χήρῃ Ἰωακείμ Ἀναστασιάδου.

Τὴν ἐπιστολὴν τοῦ κ. Συμ. Μανασσείδου ὁ κ. πρόεδρος θεωρεῖ σπουδαίαν, ἀλλὰ τὴν αἰτησὶν αὐτοῦ ὁ Σύλλογος δὲν εἶναι ἀρμό-διος νὰ ἐκπληρώσῃ. Τοιαύτη ἐπιστολὴ νο-μίζει, ὅτι ἐπρεπε ν' ἀποσταλῇ μᾶλλον εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Ὁ κ. Κ. Γεωργιάδης παρατηρεῖ, ὅτι, ἐάν ὁ Σύλλογος ἔγῃ πεποθήσῃ εἰς τὴν ἰκανό-τητα αὐτοῦ, δύναται νὰ συστήσῃ ταύτην εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ νὰ ὑποστηρίξῃ.

Ὁ κ. Κ. Μακρῆς ὑποστηρίζει τὰ ἀνωτέρω καὶ θεωρεῖ τὸν κ. Σ. Μανασσείδην ἄξιον τοιαύτης ὑποστηρίξεως, ὡς ἀποστειλάντα πολλὰς συλλογὰς γλωσσικῆς ὕλης εἰς τὸν Ζωγράφειον ἀγῶνα.

Ὁ κ. Ὀδ. Ἀνδρεάδης νομίζει, ὅτι ἡ σύ-στασις αὐτὴ πρέπει νὰ γείνη εἰς τὴν Πα-τριαρχικὴν Ἐκπαιδευτικὴν ἐπιτροπὴν δι' ἀν-τιπροσώπων τοῦ Συλλόγου.

Μετὰ μακρὰν συζήτησιν τῇ προτάσει τοῦ κ. Ν. Χαρισιάδου, ὅστις ἐθεώρησε τὴν γνώ-μην τῶν προλαλήσαντων ἐπιεικῆ μὲν ἀλλ' οὐκ καὶ νομοταγῆ, ἐπὶ τέλους ἀποφασίζε-ται, ὅπως γείνη γνωστὸν τῷ κ. Σ. Μανασ-σείδῃ, ὅτι ὁ Σύλλογος μετὰ προθυμίας θέλει συστήσῃ καὶ ὑποστηρίξῃ τὴν αἴτησιν του, ἐάν οὗτος ἀποταθῇ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Εἶτα ὁ κ. πρόεδρος ανακοινού τῷ Συλλό-

γῳ, ὅτι μεταδῶς μετὰ τοῦ γεν. γραμματέως καὶ τοῦ κ. Ι. Δ. Ἀριστοκλέους παρὰ τῷ Ἐξοχωτάτῳ ὑπουργῷ τοῦ ἔδραφου Κιαμῆλ πλοσᾷ ἀνήγγειλα τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ ὡς ἐπι-τίμου μέλους τοῦ Συλλόγου καὶ ἐνεχείρισε τὸ Δίπλωμα τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ. Π. Α. Ἐξ. ὑχαρίστησε τῷ Συλλόγῳ, ἠύξατο αὐτῷ τὰ βέλτεστα καὶ εὐχεστέθη νὰ δηλώσῃ, ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ εὐρεθῇ εἰς τινὰ συνεδρίασιν.

Εἶτα αγγέλλονται τὸ δεύτερον καὶ ψηφο-φορηθέντες γίνονται δεκτοὶ ὡς τακτικὰ μέ-λη οἱ κ.κ. Σόλων Χρ. Ζωγράφος τραπεζίτης ἐν Παρισίοις καὶ Γεώρ. Χρ. Ζωγράφος προ-λύτης τῆς νομικῆς σχολῆς τῶν Παρισίων.

Ἀγγέλλεται δὲ τὸ πρῶτον ἐπίτιμον μέλος ὁ κ. Δημ. Βουλπιώτης, ὑπουργός ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας ἐκπαι-δεύσεως ἐν Ἑλλάδι, προτεινόμενος ὑπὸ τοῦ προεδρείου.

Κατόπιν ὁ κ. Ν. Χαρισιάδης ποιείται συνέ-χειαν τῆς Περὶ παραγωγῆς τοῦ πλοῦτου πραγματείας του, ἐπραγματεύθη δὲ περὶ κε-φαλαίων, καὶ πρῶτον ὤρισε τί ἐστὶ κεφά-λαιον, εἶτα πῶς σχηματίζονται τὰ κεφά-λαια, πῶς κατατάσσονται εἰς πύγια καὶ κυ-κλοφοροῦντα καὶ ποία εἶναι ἡ οἰκονομικώτερα χρῆσις αὐτῶν.

Μετὰ ταῦτα ἦλθεν εἰς τὸ τρίτον στοιχείον τῆς παραγωγῆς, ἦτοι τὰ στοιχεῖα ἢ τὰς δυ-νάμεις τῆς φύσεως καὶ ἰδίᾳ ἐπραγματεύθη περὶ τῆς θεωρουμένης ὡς στοιχείον παραγω-γῆς καὶ πρῶτον μὲν διέκρινε τὴν Γῆν ὡς αὐτοτελῆ φυσικὴν καὶ παραγωγικὴν δύναμιν, δεύτερον δὲ τὰς διὰ τοῦ ἀνθρώπου μεταδιδό-μενας αὐτῇ παραγωγικὰς δυνάμεις, ἦτοι διὰ τῆς ἐργασίας καὶ τῶν κεφαλαίων. Εἶτα διε-πραγματεύθη διὰ μακρῶν τὸ ζήτημα: ποῖον τὸ παραγωγικώτερον καὶ λυσιτελέστερον σύ-στημα τῆς καλλιέργειας καὶ ἂν πρέπει νὰ προτιμηθῇ ἡ μικρὰ ἢ ἡ μεγάλη καλλιέργεια: μεθ' ὃ τῆς ἄρας παρελθούσης διέκοψε τὸ ἀνέγνωσμά του δι' ἑτέραν συνεδρίασιν.

Μετὰ δὲ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΕΛ'.

(Τακτικῆ).

Τῇ 17 Δεκεμβρίου 1884.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. ΠΡ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν

πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνα-κοινοῦται ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθωμεν περίληψιν τῶνδε τῶν ἐπι-στολῶν:

Τοῦ κ. Α. C. Drolsum βιβλιοφύλακος τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Βασιλικῷ Πανεπιστημίου τῆς Χριστιανίας, παρακαλοῦντος, ὅπως ἀπει-θῶνται αἱ πρὸς τὸ Πανεπιστήμιον ἡμέτε-ραι ἐπιστολαὶ κατ' εὐθείαν.

Τοῦ αὐτοῦ ἀπὸ 12 ἐνεστῶτος, αγγέλλον-τος τὴν παραλαβὴν τοῦ 11' τεύχους τοῦ Περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου συγγράμματος μετὰ τῆς Μαυρογορδατείου Βιβλιοθήκης καὶ ὁμο-λογούντος χάριτας ἐξ ὀνόματος τοῦ Πανεπι-στημίου τῆς Νορβηγίας τῷ Συλλόγῳ.

Τοῦ ἐνταῦθα Μακεδονικοῦ Φιλεκπαιδευτι-κοῦ Συλλόγου, ἀπὸ 14 δεκεμβρίου, ἐκφρά-ζοντος τὴν βλάβειαν αὐτοῦ εὐγνωμοσύνην ἐπὶ τῇ ἀπὸ 1 νοεμβρίου συγχαρητηρίῳ διὰ τὴν ἔδρυσιν αὐτοῦ ἐπιστολῇ τοῦ Συλλόγου καὶ ἐξαιτουμένου, ὅπως παραδέχγηται ὁ ἡμέτερος Σύλλογος τὰς εἰς αὐτὸν ἀπευθυνομένας ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐπιστολάς, καθότι στερεῖται οὗτος καταλλήλου Διευθύνσεως.

Τῆς ἐνταῦθα ἀδελφότητος τῶν Κρητῶν Μητρίδος, ἀπὸ 11 δεκεμβρίου, αγγελλούσης τὴν ἔδρυσιν καὶ τὸν σκοπὸν αὐτῆς καὶ ἐπι-καλουμένης τὴν ἠθικὴν συνδρομὴν καὶ προ-στασίαν τοῦ Συλλόγου. Σὺν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ ἀποστέλλει ἀντίτυπον τοῦ κανονισμοῦ αὐτῆς καὶ προκήρυξιν ἐντυπον Πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ Κρητας.

Εἶτα αγγέλλονται αἱ βιβλίων προσφοραί. Τοῖς δωρηταῖς ἐκφράζονται ευχαριστίαι.

Εἶτα ὁ κ. πρόεδρος παρατηρεῖ, ὅτι ὁ Σύ-λλογος δύναται νὰ δεχθῇ τὴν αἴτησιν τοῦ ἐν-ταῦθα Μακεδονικοῦ Φιλεκπαιδευτικοῦ Συλ-λόγου, ἐπὶ τῷ ἔρω ὁμῶς, ὅτι εἰς οὐδεμίαν ὑποβληθήσεται δαπάνην.

Τούτου δεκτοῦ γενομένου, ἀγγέλλει, ὅτι ὁ κ. Δημ. Ταμβάκος, ὁ πολλάκις τὴν πρὸς τὸν Σύλλογον ἀγάπην αὐτοῦ διὰ χρηματι-κῶν προσφορῶν ἐκδηλώσας, εὐχεστέθη ἀπαν-τῶν εἰς ἐπιστολὴν τοῦ Συλλόγου νὰ προσε-νέγῃ 10 ἔθ. λίρας ὑπὲρ τοῦ Περιοδικοῦ συγ-γράμματος αὐτοῦ. Ἐπὶ τῇ προσφορᾷ ταύτῃ ὁ Σύλλογος ἐκφράζει τὰς ευχαριστίας αὐτοῦ τῷ κ. Α. Ταμβάκῳ.

Εἶτα ἀγγέλλεται τὸ δεύτερον καὶ ψηφο-φορηθεὶς γίνεται δεκτὸς ὡς ἐπίτιμον μέλος

ὁ κ. Δημήτριος Βουλπιώτης, ὑπουργός ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας ἐκ-παιδεύσεως ἐν Ἑλλάδι.

Ἀγγέλλονται δὲ τὸ πρῶτον ἐπίτιμα μὲν μέλη ἡ Α. Ἐξ. ὁ πρίγκηψ Παῦλος Ἀροτένε-βιτς Ποτκιάκιν καὶ οἱ κ. κ. ἈΘ. Θεοδωρί-δης Βέρκωβ, διευθυντῆς τῆς ἐν Πετροῦπόλει αὐτοκρατορικῆς δημοσίας βιβλιοθήκης, Δημ. Νικολαΐδης Ἀνούτσιν, καθηγητῆς τῆς Ἀν-θρωπολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Μέ-σχας, Βασίλειος Γρηγοριάδης Βασιλειεύσκις, καθηγητῆς τῆς Μεσαιωνικῆς Ἱστορίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Πετροῦπόλεως, Dr Albert Har-kanv, μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῆς Πετροῦπό-λεως, Νικόδημος Κοντάκωφ, καθηγητῆς τῶν ὠραίων τεχνῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Ὀ-δησσῶ.

Ἀντεπιστέλλοντα δὲ οἱ κ. κ. Βασίλειος Δημητρίεβιτς Σμύρνωφ, καθηγητῆς τῶν Ἀ-νατολικῶν γλωσσῶν ἐν Ρωσσίᾳ, Πέτρος Ἰθά-νωβιτς Λουπερσόβσκις, καθηγητῆς ἐν τῇ ἱστορικοφιλολογικῇ σχολῇ τοῦ Νιζνίν.

Ἐπὶ δὲ τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς προτείνεται καὶ γίνεται δεκτὸς ὡς μέλος αὐτῆς ὁ κ. Ν. Σεβαστόπουλος.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. γεν. γραμματεὺς ἀναγι-νώσκει πραγματείαν τοῦ ἐν Σμύρῃ γυμνα-σιάρχου Ματθαίου Παράνικα επιγραφομένην Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως.

Μετὰ δὲ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΕΒ'.

(Τακτικῆ).

Τῇ 24 Δεκεμβρίου 1884.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. ΠΡ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνα-γινώσκεται ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθωμεν περίληψιν τῶνδε τῶν ἐπι-στολῶν:

Τοῦ κ. Χρ. Παπαδοπούλου ἐξ Ἀμμοχώ-στου τῆς Κύπρου, ἀπὸ 3 δεκεμβρίου, ἀγ-γέλλοντος, ὅτι ἀποστέλλει τῷ Συλλόγῳ τὸ 6' μέρος τῆς Περὶ τῶν ἐν Κύπρῳ ἐξ ἀρχαιοτά-των χρόνων ἀκμασάντων ἐπιγραφῶν ἀνδρῶν, ἐπισκόπων καὶ λογίων μέχρι τῆς ἐνεστά-

σης εκατονταετηρίδος πραγματείας αὐτοῦ.

Τοῦ κ. George A. Macmillan, ἐπιτίμου γραμματέως τῆς πρὸς Ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν ἐν Λονδίῳ Ἑταιρείας, ἀπὸ 9/21 δεκεμβρίου, ἀγγέλλοντος, ὅτι ἡ Ἑταιρεία εὐχαρίστως ἀποδέχεται τὰς μετὰ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου σχέσεις καὶ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν δημοσιεύσεων, ὅτι ἀποστέλλει τοὺς πέντε ἀριθμοὺς τῆς ἐφημερίδος τῆς Ἑταιρείας καὶ παρακαλοῦντος, ὅπως πεμφθῶσιν εἰς τὴν Ἑταιρίαν καὶ αἱ λοιπαὶ δημοσιεύσεις.

Τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου, ἀπὸ 21 δεκεμβρίου, προτεινούσης τὴν ἀντὶ 100—115 φράγκων ἀγορὰν τοῦ συγγραμματος Sigillographi Byzantini par Schlumberger.

Τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀπὸ 23 δεκεμβρίου, παρακαλοῦσης, ὅπως ἀγορασθῶσι παλαιογραφικὰ τινὰ στοιχεῖα ἀξίας μέχρις 100 φράγκων ἀναγκαιούντα αὐτῇ, καὶ ὅπως πέμπῃ ὁ Σύλλογος δωρεὰν τὸ Περιοδικὸν αὐτοῦ εἰς 8 διέφορα εὐρωπαϊκὰ περιοδικὰ πρὸς κρίσιν.

Τοῦ κ. Α. Πουλᾶκη ἐκ Κρήνης, ἀπὸ 16 δεκεμβρίου, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν γλωσσικῆς ὕλης διὰ τὸ Ζωγράφειον διαγώνισμα ὑπὸ τὸν τίτλον Μελέσσα, ἧται συλλογὴ λέξεων ἐκ Κρήνης καὶ ἀλλαχόθεν.

Τοῦ αὐτοῦ, ἀπὸ 23 δεκεμβρίου, τηλεγράφημα, ἀγγέλλον τὴν ἀποστολὴν τῆς εἰρημένης γλωσσικῆς ὕλης.

Τοῦ κ. Α. Ὀλιβιέρου, ἀπαντώντος εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ συγγραμματος αὐτοῦ κρίσιν τῆς Ἐκπαιδευτικῆς τοῦ Συλλόγου Ἐπιτροπῆς.

Τοῦ κ. Κ. Δ. Κυριαζῆ, ἀπὸ 24 δεκεμβρίου, αἰτουμένου, ὅπως ἐκλεγῆ μέλος τακτικὸν τοῦ Συλλόγου.

Τῶν κ. κ. Ἡρ. Βασιλάδου, Ὁδ. Ἀνδρεάδου καὶ Ἀθ. Παπαδοπούλου Κεραμέως, προτεινόντων τακτικὸν μέλος τὸν κ. Κ. Δ. Κυριαζῆν διδάκτορα τὰ νομικὰ ἐνταῦθα.

Ἐἴτα ἀγγέλλονται προσφοραὶ βιβλίων.

Τοῖς δωρηταῖς ἐκφράζονται εὐχαριστίαι.

Ὁ κ. πρόεδρος προτείνει, ὅπως ἀποσταλῶσι τὰ αἰτηθέντα βιβλία παρὰ τοῦ γραμματέως τῆς ἐν Λονδίῳ πρὸς Ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Ἑταιρείας, πλὴν ἐκείνων, ἅτινα δὲν ὑπάρχουσι (δηλ. τῶν δύο πρώτων τόμων).

Τῆς προτάσεως δεκτῆς γενομένης ὑποβάλλονται καὶ ψηφίζονται αἱ προτάσεις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τῆς Συντα-

κτικῆς, κατὰ πρότασιν δὲ τοῦ κ. προέδρου παραπέμπεται ἡ γλωσσικὴ ὕλη τοῦ κ. Α. Πουλᾶκη τῇ Φιλολογικῇ Ἐπιτροπῇ.

Ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ὀλιβιέρου ὁ κ. πρόεδρος παρατηρεῖ, ὅτι ὁ Σύλλογος δὲν δύναται νὰ προσῆ εἰς συζήτησιν περὶ τῆς ἐπὶ τοῦ συγγραμματος αὐτοῦ κρίσεως τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς, μετὰ δὲ ταῦτα ὑποβάλλει προτάσεις τοῦ προεδρείου περὶ ἀποστολῆς τηλεγραφήματος συγχαρητηρίου τῷ κ. Χρ. Ζωγράφῳ ἐπὶ τῇ ὀνομαστικῇ αὐτοῦ ἐφορτῇ, καὶ περὶ προσθήκης δέκα λιρῶν, αἰτηθέντων παρὰ τοῦ κ. Ἀθ. Π. Κεραμέως ἐκτάκτων ἐξόδων ἑνεκα, πρὸς ταῖς 25, αἵτινες ἐχορηγήθησαν αὐτῷ διὰ τὸ εἰς Ρωσίαν ταξείδιον.

Τῶν προτάσεων δεκτῶν γενομένων, ἀγγέλλεται, ὅτι προσεχῶς τίθεται εἰς τὴν διέθεσιν τοῦ δημοσίου τὸ Ἀνεγνωστήριον καὶ ἡ Βιβλιοθήκη.

Ἐἴτα ἀγγέλλονται τὸ δεύτερον καὶ ψηφοφορήθηεντα γίνονται δεκτὰ ἐπίτιμα μὲν μέλη ἡ Α. Ε. ὁ πρίγκηψ Παῦλος Ἀρσένεβιτς Ποτικῆ-κιν καὶ οἱ κ. κ. Ἀθ. Θεοδορίδης Βέρκωβ, διευθυντῆς τῆς ἐν Πετροῦπόλει βιβλιοθήκης, Δημ. Νικολαΐδης Ἀνούτσιν, καθηγητῆς τῆς Ἀνωρωπολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Μόσχας, Βασίλειος Ἰρηγοριζίδης Βασιλειεύσκης, καθηγητῆς τῆς Μεσαιωνικῆς ἱστορίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Πετροῦπόλεως, διδάκτωρ Albert Harkavy, μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῆς Πετροῦπόλεως, Νικόδημος Κοντάκωφ, καθηγητῆς τῶν Ὑραίων τεχνῶν ἐν τῷ τῆς Ὁδησσοῦ Πανεπιστημίῳ.

Ἀντεπιστέλλοντα δὲ οἱ κ. κ. Βασίλειος Δημητρίεβιτς Σούρνωφ καθηγητῆς τῶν Ἀνατολικῶν γλωσσῶν καὶ Πέτρος Ἰβάνοβιτς Λουπερσύβσκις, καθηγητῆς ἐν τῇ ἱστορικοφιλολογικῇ σχολῇ τοῦ Νιαζίν.

Ἀγγέλλεται δὲ τὸ πρῶτον, ὡς τακτικὸν μέλος ὁ κ. Κ. Δ. Κυριαζῆς διδάκτωρ τὰ νομικὰ, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ. κ. Ἡρ. Βασιλάδου, Ὁδ. Ἀνδρεάδου καὶ Ἀθ. Παπαδοπούλου Κεραμέως.

Ἀκολούθως ὁ κ. Κ. Ἰωαννίδης ἀναγινώσκει συνέχειαν τῆς περὶ τῶν ἀνακαλύψεων τοῦ Ραβίαν πραγματείας αὐτοῦ. Ἐν τῷ τρίτῳ αὐτοῦ τούτῳ ἀναγνώσματι ἀναφέρει, ὅτι ὁ Παστέρ ἀνακαλύψας τὸν παράγοντα τὴν νόσον ἀνθρακῆ καὶ τῆς χολέρας τῶν ἰρ-νίθων τὸ αἷτιον ἀνεκάλυψε καὶ α') ὅτι διὰ τοῦ ἐξηθενωμένου ἰοῦ τὰ ζῷα προφυλάσσ-

ονται τῶν νόσων τούτων καὶ β') ὅτι τὰ ζῷα προσβάλλονται ὑπὸ τοῦ ἀνθρακὸς τρώγοντα χόρτα, ἐφ' ὧν ἐναποθεθήμενοι εἰσι σπόροι, οὓς φέρουσιν ἐντός τοῦ ἐσωτερικοῦ αὐτῶν σωλήνος σκώληκες ἐκ τῆς γῆς ἐξερχόμενοι. Μετὰ δὲ ταῦτα λόγον ποιεῖται περὶ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ παράγοντος τὴν νόσον τῶν χοίρων, ἧπερ ἐστὶ παράσιτόν τι καὶ περὶ τῆς μελέτης τοῦ σοφοῦ τούτου ἀνδρὸς ἐπὶ τῆς λύσεως τῶν κυνῶν. Περαινῶν δὲ ποιεῖται σύντομον περιγραφὴν τοῦ χημικοῦ ἐργαστηρίου τοῦ Παστέρ.

Ὁ κ. πρόεδρος εὐχαριστῆσας τῷ ἀγορατῇ ἀπὸ μέρους τοῦ Συλλόγου ἐπὶ τῷ ἀξιολόγῳ αὐτοῦ ἀναγνώσματι, παρακαλεῖ αὐτόν, ἵνα, ἐὰν ἔχη καὶ ἄλλα, ἀνακοινώσῃ εἰς τὸν Σύλλογον, παρατηρήσας ἅμα, ὅτι τὰ τοιαῦτα ἀναγνώσματα εἶναι τὸσφ μάλλον ἀναγκαῖα, ὅσφ τοιοῦτου περιεχομένου συγγραμματα εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν δὲν ἔχομεν.

Μετὰ δὲ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΕΓ'.

(Γακτικῆ).

Τῆ 14 Ἰανουαρίου 1885.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. ΗΡ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθεμεν περίληψιν τῶνδε τῶν ἐπιστολῶν:

Τοῦ κ. Ἀλ. Μαθιουδάκη, ἀπὸ 20 δεκεμβρίου, δι' ἧς ἀπαντᾷ εἰς τὴν ἀπὸ 23 νοεμβρίου περὶ ἐγγραφῆς τακτικῶν μελῶν ἐπιστολὴν τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ Ἐθνολογικοῦ γραφείου τῆς Σμιθσω-νείου Ἀκαδημίας ἐκ Βῆσιγγτων, ἀπὸ 20/1 δεκεμβρίου, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν τῆς δευτέρας ἐτησίας ἐκθέσεως τοῦ γραφείου.

Τοῦ κ. Béla Erdödi, διευθυντοῦ τοῦ Καισαροβασιλικοῦ Γυμνασίου τῆς Φιούμης, ἀπὸ 2 ἰανουαρίου, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ὡς ἀντεπιστέλλοντος μέλους καὶ ὑπεσχουμένου τὴν προσεχῆ ἀποστολὴν τῶν δημοσιεύσεων αὐτοῦ.

Τοῦ κ. Ἀντ. Γ. Πουλᾶκη ἐκ Κρήνης, ἀπὸ 24 δεκεμβρίου, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν

γλωσσικῆς ὕλης ὑπὸ τὸν τίτλον Κυψέλη διὰ τὸ Ζωγράφειον διαγώνισμα.

Τοῦ κ. Ν. Σ. Βενέτου ἐκ Βαθυρρύακος, ἀπὸ 31 δεκεμβρίου, ἀγγέλλοντος, ὅτι ἀποστέλλει συλλογὴν ζώτων μνημείων τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης διὰ τὸ Ζωγράφειον διαγώνισμα.

Τοῦ κ. Ι. Βαλαδάκη, ἐκ Κερασσόντος, ἀπὸ 23 δεκεμβρίου, δι' ἧς ἀγγέλλει τὴν ἀποστολὴν τῆς συνεχείας τῆς ἀνὰ τὸν Πόντον ἰδιωτικῆς συλλογῆς αὐτοῦ διὰ τὸ Ζωγράφειον διαγώνισμα καὶ ἀντίγραφον ἐπιγραφῶν ἐξ Ἀμισσοῦ μετὰ τῆς παρακλήσεως, ὅπως ἀντιγραφέντα ὑπὸ τοῦ Συλλόγου ἐπιστραφῶσιν αὐτῷ, καὶ ὅπως ὁ Σύλλογος ἀγοράσῃ τὴν περὶ Πόντου πραγματείαν αὐτοῦ τὴν ἐν τῷ Συμβουλευτικῷ ἄγωνι βραβευθείσαν.

Τοῦ κ. Σ. Α. Μανασσείδου ἐκ Κατζίγυρι-οῦ τῆς Κεσσάνης ἀποστέλλοντος συλλογὴν γλωσσικῆς ὕλης διὰ τὸ Ζωγράφειον διαγώνισμα καὶ τεύχος χειρογράφων, ἐπιγραφόμενον Σχέδια δημοτικῆς διδασκαλίας.

Τοῦ γραμματέως τῆς Σμιθσωνείου Ἀκαδημίας, ἀπὸ 19/31 δεκεμβρίου, ἀγγέλλοντος τὴν παραλαβὴν τοῦ ΙΑ' καὶ ΙΒ' τεύχους τοῦ Περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου μετὰ τῶν Παραρτημάτων αὐτῶν καὶ εὐχαριστοῦντος ἐπὶ ταῦτα.

Τοῦ ἐν Τραπεζοῦντι Φιλεκαπιδευτικοῦ Συλλόγου Ξενοφῶντος, ἀπὸ 29 δεκεμβρίου, παρακαλοῦντος, ὅπως προσενηθῶσιν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Συλλόγου διδακτικὰ βιβλία πρὸς χρῆσιν τῶν ἐν Τραπεζοῦντι σχολείων καὶ ἄλλα διὰ τὴν βιβλιοθήκην αὐτοῦ. Πρὸς δὲ καὶ τὰ ἐλλείποντα αὐτοῖς τεύχη τοῦ Περιοδικοῦ Α', Β', Γ', Δ', Ε', ΣΤ', Ζ', Η', ΙΒ', ΙΓ', ΙΔ'.

Τοῦ κ. Σ. Μανασσείδου ἐκ Κατζίγυριου, ἀπὸ 13 δεκεμβρίου, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν τῶν ἐνω ρηθέντων τευχῶν αὐτοῦ καὶ ἐξαιτουμένου τινὰ τῶν Περιοδικῶν τοῦ Συλλόγου, ἐν οἷς γλωσσικὴ ὕλη ἐδημοσιεύθη.

Τῆς Φιλοπότρου ἀδελφότητος τῶν Κυριῶν ἐνταῦθα, ἀπὸ 13 ἰανουαρίου, προσκαλοῦσης τὸ προεδρεῖον εἰς τὴν ἐπέτειον αὐτῆς ἐφορτῆν καὶ ἐξαιτουμένης, ὅπως παραχωρηθῶσιν αὐτῇ καθίσματα τινὰ τῶν ἐν τῷ Συλλόγῳ.

Τῶν κ. κ. Ἡρ. Βασιλάδου, Ζ. Κλεάνθους, Ὁδ. Ἀνδρεάδου, προτεινόντων τακτικὸν μέλος τὸν κ. Ἐλευθέριον Κωνσταντινίδην δι-κηγρόν.

Τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀπὸ 30 δεκεμβρίου, προτεινούσης τακτικὸν μέλος τὸν κ. J. T. Jones.

Τῶν κ. κ. Πρ. Βασιλάδου, Κ. Περδικίδου καὶ Ὁδ. Ἀνδρεάδου, ἀπὸ 14 ἰανουαρίου, προτεινόντων τακτικὸν μέλος τὸν κ. Κωνστ. Σταυρίδην, διερχομένη τῆς ἀγγλικῆς πρεσβείας ἐνταῦθα.

Ἀγγέλλονται δὲ προσφορὰ βιβλίων.

Τοῖς δωρηταῖς ἐκφράζονται εὐχαριστίαι.

Ὁ κ. πρόεδρος λέγει, ὅτι τὰ μὲν διὰ τὸ ζωγράφειον διαγωνίσμα πεμφθέντα τεύχη τῆς γλωσσικῆς ὕλης παραπεμφθήσονται τῇ φιλολογικῇ Ἐπιτροπῇ, τὰ δὲ Σχέδια δημοτικῆς διδασκαλίας τοῦ κ. Μανασσείδου τῇ Ἐκπαιδευτικῇ Ἐπιτροπῇ καὶ αἱ ὑπὸ τοῦ κ. Βαλαβάνη σταλείσαι ἐπιγραφαί τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐπιτροπῇ. Περὶ τῆς αἰτήσεως δ' αὐτοῦ, ὅπως ὁ Σύλλογος ἀγοράσῃ τὴν Περὶ τῆς τοῦ Πόντου ἰδιωτικῆς γλώσσης πραγματείαν αὐτοῦ τὴν βραβευθεῖσαν ἐν τῷ Συμβουλευτικῷ ἀγωνί, λέγει ὁ κ. πρόεδρος, ὅτι νῦν δυστυχῶς ὁ Σύλλογος οὐ δύναται νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν αἴτησιν αὐτοῦ, καθότι τὰ οἰκονομικὰ αὐτοῦ δὲν τὸ ἐπιτρέπουσιν.

Ἐἰτα ἀγγέλλεται τὸ δεύτερον καὶ ψηφισθεῖς γίνεται δεκτὸς ὡς τακτικὸν μέλος ὁ κ. Κωνσταντῖνος Κυριαζῆς, διδάκτωρ τὰ νομικὰ.

Ἀγγέλλονται δὲ τὸ πρῶτον, ὡς τακτικὰ μέλη, οἱ κ. κ. Ἐλευθέριος Κωνσταντινίδης, δικηγόρος, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ. κ. Πρ. Βασιλάδου, Ζ. Κλεάνθους καὶ Ὁδ. Ἀνδρεάδου, J. T. Jones, διερχομένης τοῦ ἀγγλικοῦ προξενείου ἐνταῦθα, προτεινόμενος ὑπὸ τοῦ κ. κ. C. G. Curtis καὶ τῶν κ. κ. Κ. Περδικίδου καὶ J. Mordman καὶ Κωνσταντῖνος Σταυρίδης, διερχομένης τῆς ἐνταῦθα ἀγγλικῆς πρεσβείας, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ. κ. Πρ. Βασιλάδου, Κ. Περδικίδου καὶ Ὁδ. Ἀνδρεάδου.

Κατόπιν ὁ κ. Περδικίδης ἀναγινώσκει τὸ πρῶτον μέρος τῆς Περὶ τῆς θρησκείας τῶν ἀρχαίων Περσῶν πραγματείας αὐτοῦ.

Μετά μικρὸν προοίμιον περὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς μελέτης αὐτοῦ ἀποδείκνυσιν, ὅτι τὰ θρησκείματα τῶν διαφόρων ἔθνων, ἃ κατώκησαν τὴν νοτιοδυτικὴν Ἀσίαν ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ μέχρι τῆς Μεσογαίου, ἐσχηματίσθησαν διὰ τῆς ἐπαφῆς καὶ τῆς συγχρῶσεως τριῶν θρησκευτικῶν συστημάτων, τῆς Τουρρανικῆς (Σχυτικῆς) ὕλιστικῆς φυσιολατρίας, τοῦ Σημιτικῆς μονοθεϊσμοῦ καὶ τῆς Ἀρίας προσωποποιήσεως φυσιολατρίας ἀναπτύσσει δὲ τοὺς φυσικοὺς λόγους, οἵτινες προή-

γαγον τὰ τρία ταῦτα θρησκευτικὰ συστήματα, ἐπιμένον ἐπὶ τὴν περὶ μονοθεϊσμοῦ θεωρίαν τοῦ Renan.

Μετά δὲ ταῦτα μεταβαίνει εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν παρ' Ἡροδότῳ ἀφηγουμένων περὶ τῆς ἀρχαίας θρησκείας τῶν Περσῶν, παραδέχεται μετὰ τοῦ κ. Robinson, ὅτι τὰ Ἡροδότεια ταῦτα ἀφορῶσι τὴν Μηδικὴν θρησκείαν καὶ οὐχὶ τὴν τῶν Περσῶν, ὡν τὰ ὀνόματα πολλάκις συγχέει, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι συγγραφεῖς. Ἰδίως ὁ κ. Περδικίδης ἰσχυρίζεται, φέρων πολλὰ χωρία τοῦ Ἡροδότου, ὅτι ὁ Ἕλληνας ἱστορικός ἐγνώριζε τὴν πρὸς ἀλλήλους διαφορὰν Περσῶν καὶ Μήδων, ἀπέφυγεν ὁμῶς νὰ περιγράψῃ τὰ τῶν Περσῶν νόμιμα, διότι περὶ αὐτῶν οὐ σαφηνέει κατὰ τὸ λόγιόν του ἐλέγετο. Ἐπὶ διαφορῶν ἄλλων χωρίων τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως ἐρεϊδόμενος ἰσχυρίζεται, ὅτι ἡ θρησκεία τοῦ Ξέρξου ἦν διάφορος τοῦ μαγισμοῦ τῶν Μήδων καὶ προτείνει λόγους πρὸς συμβιβασμὸν τῶν φαινομένων ἀντιφάσεων.

Μετά τὸ πέρας τοῦ ἀναγνώσματος ὁ κ. Πρ. Βασιλάδης λέγει περίπου τὰδε:

«Ἐπόμενος τῇ ἀρχαίῳ ἀξιωματικῇ δὲ ἀφορμῇ σοφῇ καὶ σαφέστερος ἔσται θέλω ποιῆσαι παρατηρήσεις τινὰς εἰς τὸ σπουδαῖον ἀνάγνωσμα τοῦ κ. Περδικίδου, ὅπως δὴ ἀφορμὴν αὐτῷ, ἵνα γένηται σοφώτερος. Ἡ πρώτη μου παρατήρησις εἶναι περὶ τοῦ μονοθεϊσμοῦ τῆς Σημιτικῆς φυλῆς. Ἡ φυλὴ αὕτη σύγκειται ἐκ πολλῶν λαῶν, οἷον Ἀσσυρίων, Βαβυλωνίων, Σύρων, Φοινίκων, Ἀράβων καὶ Ἰβραίων. Παραδέχεται λοιπὸν ὁ κ. Περδικίδης, ὅτι οἱ λαοὶ οὗτοι ἐξ ἀρχῆς ἐλάτρευον ἐνὶ καὶ μόνῳ Θεῷ. Τοιαύτη ἀξίωσις ἀντίκειται εἰς τὴν ἱστορίαν, ἣτις διδάσκει ἡμᾶς, ὅτι πάντες ἐλάτρευον πολλοὺς θεοὺς καὶ αὐτοὶ ἔτι οἱ Ἰβραῖοι, παρ' οἷς ὁ μονοθεϊσμός ἀρχεῖται ἀπὸ τοῦ Ἀβραάμ. Τοῦτο δὲ ὑποστηρίζει καὶ ἡ νέα ἐπιστήμη, ἣτις παραδέχεται περὶ θρησκείας ὡς καὶ περὶ γλώσσης τρεῖς περιόδους. Ἐν τῇ πρώτῃ περιόδῳ ἡ γλώσσα μονοσύλλαβός ἐστιν, ἐν τῇ δευτέρῃ περιόδῳ λέξεις δύο ἢ τρεῖς συγκολλῶνται, ἀλλὰ δὲν ἀπαρτίζουν μίαν λέξιν, ἐν δὲ τῇ τρίτῃ περιόδῳ συγχωνεύονται καὶ ἀποτελοῦσι μίαν λέξιν, ὅπερ γίνεται ἐν ταῖς κλιταῖς γλώσσαις, αἱ καὶ τελειότεραι. Τοιοῦτόν τι συνέβη καὶ ἐν τῇ ἀναπτύξει τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθηματος. Ἐν τῇ πρώτῃ περιόδῳ ἦν συνεπτυγμένη τις λατρεία τῶν φυσικῶν δυνάμεων, ἐν τῇ δευτέ-

ρη περιόδῳ αἱ δυνάμεις τῆς φύσεως ἰεσοποιήθησαν καὶ ἀνεπτύχθη ὁ πολυθεϊσμός, ἐν δὲ τῇ τρίτῃ περιόδῳ παρατηρηθέντος, ὅτι οἱ πολλοὶ θεοὶ ἔχουσι τὰς αὐτὰς ιδιότητας καὶ ἐνεργείας, ἐγεννήθη τάσις πρὸς συγχώνευσιν καὶ ἡ ἀναγνώρισις ἐνὸς ὑπερτάτου Θεοῦ. Ταύτην δὲ τὴν πορείαν ἐβλάδιε καὶ τὸ ἡμέτερον ἔθνος, ταύτην καὶ τὰ ἄλλα γνωστὰ ἔθνη τῆς ἀρχαιότητος. Ὁ Max-Müller φρονεῖ, ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ καταστάσει τοῦ ἀνθρώπου τὸ θρησκευτικὸν αἰσθημα ἦν τοσοῦτον συγκεχυμένον, ὥστε τὰ ἔθνη κατὰ τὸς περιστάσεις, εἰς ἃς εὐρέθησαν, ἐκλίναν ἢ εἰς τὸν μονοθεϊσμόν ἢ εἰς τὸν πολυθεϊσμόν. Ὁ Renan παραδέχεται, ὅτι ἡ μονοθεία ἦν ἡμέτερον προνόμιον τῆς Σημιτικῆς φυλῆς.

«Δὲν συμφωνεῖ δὲ μετὰ τοῦ κ. Περδικίδου περὶ Ἡροδότου, ὅτι δὲν ἀναφέρει περὶ θρησκείας τῶν Περσῶν, διότι ὅσα λέγει περὶ τοῦ Διὸς, ὅτι προσεκύουον αὐτὸν ἀναβαίνοντες ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν ὄρεων, δεικνύουσιν αὐτὴν τὴν θρησκείαν τῶν Περσῶν, διότι Ζαῖς (Ζεὺς) ἐσήμαινε τὸ κατ' ἀρχὰς εἰς ὅλας τὰς Ἀρίας γλώσσας οὐρανός, διὰ τοῦτο ἀκόμη ἔμεινε ἡ φράσις ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ὁ Ζεὺς θεὸς.

«Ἐπειτα δὲ πρῶτον παραδόξον ἔσται καὶ μοναδικὸν ἐν τοῖς χρονικοῖς τῶν ἔθνων, ἐὰν οἱ μὲν κατακτηθέντες Μῆδοι ὑπὸ τῶν Περσῶν ἐφύλαξαν τὴν θρησκείαν αὐτῶν καὶ ἔχουσιν ἰσχυροὺς ἱερεῖς καὶ μάγους, οἱ δὲ βασιλεῖς τῶν Περσῶν ἐδέξαντο ξένων θρησκείαν. οἱ δὲ Πέρσαι μένουσιν ἀνευ θρησκείας. Δὲν ἀρνούμαι, ὅτι ἐξ ἀρχαίων χρόνων ἐγένετο ἐπιμείζια μεταξὺ Σημιτῶν καὶ Ἀρίων καὶ ὅτι ἀντηλλάγησαν μεταξὺ αὐτῶν θρησκευτικαὶ ἰδέαι.

«Τοῦτο ἀνεγνώρισαν ὅσοι ἐπραγματεύθησαν περὶ τῆς θρησκείας τῶν Περσῶν ὁ κ. Περδικίδης ὀφείλει νὰ διακρίνῃ τί ἐδάνεισαν οἱ Πέρσαι καὶ τί ἐδάνεισαν, ἵνα μὴ ἀποδῶ τις ὡς ὀφειλῆν, ὅτι εἰς τοὺς ἄλλους παρέδωκαν αὐτοὶ. Ὅσον δ' ἀφορᾷ περὶ τῆς μεταβολῆς τῆς σημασίας τοῦ Ζαῖς, δι' οὗ οἱ μεταγενέστεροι Πέρσαι ἀνόμαζον τοὺς δαίμονας, ἡ μεταβολὴ αὕτη ἐστὶ μεταγενεστέρα, ὥστε δὲν δύναται νὰ ληρῇ ὡς ἰσχυρὸν ἐπιχείρημα πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι ἡ ἀρχαία θρησκεία τῶν Περσῶν προῆλθεν ἐκ τῆς σημιτικῆς».

Ὁ κ. Περδικίδης ἀπαντῶν τῷ κ. Πρ. Βασιλάδῃ ἐπιμένει εἰς τὰς θεωρίας αὐτοῦ, ἃς

λέγει ὅτι ἐπὶ πλέον ἀναπτύξει ἐν τοῖς κατόπιν ἀναγνώσμασιν αὐτοῦ.

Μετά δὲ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΕΔ'.

(Τακτικῆ).

Τῆ 21 ἰανουαρίου 1885.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. Πρ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινοῦνται ἡ

ἄλληλογραφία.

Ἐξ ἧς παρατίθεμεν περίληψιν τῶνδε τῶν ἐπιστολῶν:

Τῆς Ἐφορίας τοῦ ἐν Σμύρῃ Ἑλληνικοῦ Παρθεναγωγείου μετ' Οἰκοτροφείου, ἀπὸ 5 ἰανουαρίου, ἀγγελλούσης τὴν ἀποστολὴν α') Καταστατικῆς τῆς ἐν Σμύρῃ Φιλεκαπαιδευτικῆς Ἐταιρείας· β') Κανονισμοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ Παρθεναγωγείου μετ' Οἰκοτροφείου καὶ γ') λόγων ἐκφωνηθέντων κατὰ τὰς Θερινὰς ἐξετάσεις ἐντὸς τῆς τριετίας 1882—1884 καὶ ἐπικαλουμένης τὴν ἠθικὴν τοῦ Συλλόγου ἀρωγὴν.

Τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀντιπροσώπων τῆς Ὀδρεϊτῆρας, ἀπὸ 16 ἰανουαρίου, δι' ἧς παρακαλεῖται ὁ Σύλλογος, ὅπως συστήσῃ τοὺς ἐντολὴν ἔχοντας ὑπὸ τῆς Κοινοῦτος τοῦ ἀνω ρηθέντος χωρίου τὴν εἰσπραξίν συνδρομῶν παρὰ τῶν εὐπορούντων ὁμογενῶν πρὸς οἰκοδομὴν κτιρίου διὰ τὴν σχολήν, τῷ ἐν Καίρῳ ἀρτισυστάτῳ Ἑλληνικῷ Ἐπικουρικῷ Συλλόγῳ, ὅστις, ὡς λέγουσι, μεριμνᾷ καὶ περὶ τοῦ χωρίου αὐτῶν.

Τῆς Α. Ἐξ. Χρηστάκη ἐφένδη Ζωγράφου, ἀγγέλλοντος, ὅτι προσφέρει διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Συλλόγου καὶ διὰ τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα αὐτοῦ λίρας ὀθ. 1000 καὶ ὅτι συμπληροῖ τὰς 15 ἐτησίας δόσεις διὰ τὴν ζωγράφειον βιβλιοθήκην καταρτίζων οὕτω κεφάλαιον κατατεθησόμενον ἐν τῇ Ἑθνικῇ τῆς Ἑλλάδος Τραπεζῇ ἐξ οὐτίω καὶ πλέον χιλιάδων λιρῶν ὀθωμ. Περὶ τούτων δὲ πάντων ἔδωκεν ἐντολὴν τῇ ἐνταῦθα Γενικῇ Ἐταιρίᾳ τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους. (Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἀνεγνώσθη ὁλόκληρος).

Τοῦ αὐτοῦ καὶ τῆς αὐτῆς ἡμερομηνίας κανονίζουσα τὰ τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθή-

κης, ήτις ύπέστη τροποποιήσεις τινάς, ώς εκ τής άνωτέρω έπιστολής. (Έπίσης άνεγνωσθη, ώς έχει).

Μετά τήν άναγνώσιν έκατέρας τών δύο τελευταίων έπιστολών τά τε μέλη και τό λοιπόν άκροατήριον διά ζωνρών χειροκροτημάτων εξέδηλωσαν τάς εύχαριστίας αύτών πρός τόν μέγαν εύεργέτην του Συλλόγου, ό δέ κ. πρόεδρος είπε περίπου τά εξής: «Άπό τής συστάσεως του Συλλόγου ή Α. Νξ. ό Χρηστάκης έφένδης Ζωγράφος ούδέποτε έπαύσατο μεριμνών περί τής εύημερίας και τής προαγωγής του Συλλόγου. τούτο δέ άποδεικνύει και ή τελευταία αύτου γενναιοδωρία. και ό Σύλλογος όμως εξέτίμησε δεόντως πάντοτε τάς προς αύτόν εύεργεσίας αύτου, αλλά σήμερα όφείλει νά σκεφθώ, όπως έκφράση τήν εύγνωμοσύνην αύτου και δι' ύλιχωτέρων ένδειξεων, ίνα ούτω συνδεθώ στενώτερον ό Σύλλογος μετά του όνόματος του μεγάλου αύτου εύεργέτου. Προτείνει ούν, όπως έκδοθώ μετ' άλλιον φέρον επί μέν τής μιας ύψους λυγρίαν και τάς λέξεις «ό έν Κωνσταντινουπόλει Έλληνικός Φιλολογικός Σύλλογος», επί δε τής έτέρας τήν προτομήν μετά του όνόματος αύτου «Χρηστάκης έφένδης Ζωγράφος», ώς συνήθως γίνεται έν Εύρώπη προς διαιώνισιν τών έορτών. Τής προτάσεως δεκτής γενομένης ανατίθεται ή περί τούτου φροντίς τώ προεδρείω.

Είτα ό κ. πρόεδρος παρατηρεί, ότι πρό δεκαετίας έφηφίσθη ύπό του Συλλόγου ή κατασκευή τής προτομής του μεγάλου αύτου εύεργέτου, αλλά δέν εξέτελέσθη ακόμη ή άπόφασις αύτη. όθεν προτείνει, όπως και ή περί τούτου φροντίς άνατεθώ τώ προεδρείω. Καί τούτου δεκτού γενομένου άποφασίζεται, όπως ό Σύλλογος άποφανθώ περί τών έν τή δευτέρω έπιστολή όρων, άφού πρώτον ούτου άποσταλώσι τή Φιλολογική Έπιτροπή, όπως εξέτάση και παραβλή αύτούς προς τάς άρχαιοτέρους περί τής Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης όρους.

Μετά δέ ταύτα γενομένης δεκτής τής αίτήσεως τών έν Κωνσταντινουπόλει άντιπροσώπων τής Όδρειτσάνης άγγέλλονται αι προσφοραι βιβλίων.

Τοίς δωρηταίς άπονέμονται εύχαριστίαι. Είτα άγγέλλονται τό δεύτερον και ψηφοφορηθέντα γίνονται δεκτά τακτικά μέλη οί κ.κ. Έλευθέριος Κωνσταντινίδης, δικηγόρος, J. F. Jones, διερμηνεύς του άγγλικού

προξενείου και Κωνστ. Σταυρίδης, διερμηνεύς τής άγγλικής πρεσβείας.

Είτα ό γενικός γραμματεύς άναγινώσκει πραγματείαν του έν Σμύρνη γυμνασιάρχου κ. Μ. Παρανίκα έπιγραφομένην *Περί τών Πατριαρχών Κωνσταντινουπόλεως σημειώσεων Παρθένου και Άνθίμου, μητροπολιτών Σμύρνης.*

Ό κ. Α. Π. Κεραμείς μετά τό πέρας τής άναγνώσεως λαβών τόν λόγον παρατηρεί, ότι αι ύπό του κ. Μ. Παρανίκα άνακοινοούμεναι σημειώσεις είσι γνωσται πρό πολλών έτών ύπ' αύτου δημοσιευθείσαι έν τοίς Συμυρναϊκοίς περιοδικοίς συγγράμμασιν *Όμήρω* και *Άνατολή.*

Μετά δέ ταύτα διαλύεται ή συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΕΒ'.

(Τακτική).

Τή 28 Ιανουαρίου 1885.

Προεδρεύοντος του κ. ΗΡ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Άναγνωσθέντων και έπικυρωθέντων τών πρακτικών τής ήγουμένης συνεδριάσεως άνακοινοϋται ή

άλληλογραφία.

Εξ ής παρατίθεμεν περίληψιν τώνδε τών έπιστολών:

Τών κ. κ. Δ. Πασπαλή, Γωάσαφ Ιεροψάλτου και Ξ. Τριανταφυλλίδου, άπό 26 Ιανουαρίου, άγγέλλοντων, ότι δέν δύναται νά κρίνωσι τό σύγγραμμα του κ. F. Govaert *Histoire et theorie de la musique de l'antiquité*, και παρακαλούντων, όπως ό Σύλλογος άναθώ άλλοις τήν έντολήν ταύτην.

Τής Αρχαιολογικής Έπιτροπής, άπό 21 Ιανουαρίου, αίτουμένης, όπως άποννηθώ 1 όθωμαν. λίρα τώ στοιχειοθέτη κ. Ι. Οικονόμου.

Τής αύτης έξαιτουμένης τήν άδειαν, όπως προβή εις τήν έκδοσιν νέου Αρχαιολογικού Παραρτήματος.

Άνακοινοϋται προσφορά βιβλίου.

Τώ δωρητή έκφράζονται εύχαριστίαι.

Ό κ. πρόεδρος εκ τής έπιστολής τής ειδικής προς κρίσιν του συγγράμματος του κ. F. Govaert έπιτροπής άφορμήν λαβών έκφράζει τήν λύπην αύτου επί τώ ότι ή έπιτροπή αύτη μετά τέσσαρα όλα έτη μόλις

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΝΣ'.

(Τακτική).

Τή 11 Φεβρουαρίου 1885.

Προεδρεύοντος του κ. ΗΡ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Άναγνωσθέντων και έπικυρωθέντων τών πρακτικών τής ήγουμένης συνεδριάσεως άνακοινοϋται ή

άλληλογραφία.

Εξ ής παρατίθεμεν περίληψιν τώνδε τών έπιστολών:

Του κ. Κ. Ν. Κανελλάκη, εκ Νεφών της Χίου, άπό 27 δεκεμβρίου, άγγέλλοντος, ότι άποστέλλει συλλογήν ζώντων μνημείων τής άρχαίας έλληνικής γλώσσης διά τό Ζωγράφειον διαγώνισμα και ποιουμένου φλογολογικός τινας παρατηρήσεις περί τών έν τή συλλογή.

Του κ. Ν. Βαλέττα, εκ Αενδίνου, άπό 21/2 φεβρουαρίου, έξαιτουμένου όδηγίας περί τών παρ' αύτώ άπό του 1874 περιοδικών του Συλλόγου όντων 330 περίπου.

Του κ. Ν. Γ. Πολίτου, άπό 30 Ιανουαρίου, εξ Αθηνών, άγγέλλοντος, ότι άποστέλλει πραγματείαν αύτου *Περί του δημόσιου άσματος του γαερύ άδελφού* διά τό Ζωγράφειον διαγώνισμα, και ότι διά του αύτου ταχυδρομείου άποστέλλονται δημοσιεύσεις δύο του επί τών Έκκλησιαστικών και τής Δημοσίας Έκπαιδεύσεως Υπουργείου.

Του κ. Β. Θωμαΐδου, εκ Γουργέβου, άπό 26/7 φεβρουαρίου, δηλούντος, ότι ό Σύλλογος δύναται νά λάβη παρ' του ένταϋθα κ. Γ. Σ. Σεβαστοπούλου τάς συνδρομάς τών ύπ' αύτου έγγραφέτων τακτικών μελών λίρ. όθ. 35.

Του κ. Adolphe Thalasso, άγγέλλοντος τήν έκδοσιν περιοδικού συγγράμματος φιλολογικού και καλλιτεχνικού ύπό τόν τίτλον *Le reoue Orientale.*

Του κ. Γ. Δροσίνη, εξ Αθηνών, άπό 25 Ιανουαρίου, άγγέλλοντος, ότι άποστέλλει συλλογήν δημωδών άσμάτων διά τό Ζωγράφειον διαγώνισμα και άντίτυπον τών άρτι έκδοθέντων *Ειδυλλίων* αύτου διά τήν βιβλιοθήκην του Συλλόγου.

Τής Έφορίας τής σχολής Σεβαστουπόλεως, προεδρευομένης ύπό του ύποπροξένου τής Ελλάδος έν τή πόλει ταύτη κ. Ν. Γρυπάρη, άπό 2 φεβρουαρίου, έξαιτουμένης τήν άποστολήν τών άναγκαιούτων διά τό παρόν

άγγέλλει σήμερα, ότι δέν δύναται νά έξενέγκη γνώμην επί του έν λόγω συγγράμματος, και ότι τό προεδρείον θέλει μεριμνήσει περί τούτου, όπως άποδείξη, ότι ό ζήλος έντός μικρού διαστήματος χρόνου πολλές δυσκολίας δύναται νά νικήση.

Ψηφισθείσης είτα τής προτάσεως τής Αρχαιολογικής Έπιτροπής περί άπονομής 1 όθωμ. λίρας τώ στοιχειοθέτη κ. Ι. Οικονόμου, ό κ. πρόεδρος παρατηρεί επί τής δευτέρας τής έπιτροπής ταύτης έπιστολής, ότι ό Σύλλογος προθύμως θέλει παραχωρήσει αύτῃ τήν άδειαν προς έκδοσιν Παραρτήματος, εάν συμμορφωθώ προς τάς ιδιαιτέρας τών έπιτροπών διατάξεις.

Είτα εξ όνόματος του προεδρείου ό κ. πρόεδρος αίτείται παρ' του Συλλόγου πίστώσιν 10 λιρών, ίνα δεθώσι και προφυλαχθώσιν ούτως άπό πάσης φθοράς τά περιοδικά και αι έφημερίδες του Άναγνωστηρίου.

Ό κ. Κ. Καλλιμάδης παρατηρεί, ότι ύπάρχει έν τώ προϋπολογισμῳ ποσόν διαθέσιμον.

Ό κ. γεν. γραμματεύς άπαντών λέγει, ότι τό εξ 22 όθωμ. λιρών διαθέσιμον ποσόν διετέθη εις άγοράν εύρωπαϊκών έφημερίδων και περιοδικών.

Τής αίτήσεως του προέδρου δεκτής γενομένης, ό κ. Κ. Πεδικιόδης άναγινώσκει συνέχειαν του άναγνώσματος αύτου *Περί της θρησκείας τών άρραίων Περσών.*

Ό κ. Κ. Πεδικιόδης παρατηρεί α') ότι Περσικαί πηγαί δυστυχώς έλλείπουσιν, άναπληροϋσι δέ ταύτας τά σωζόμενα περσικά άνάγλυφα και έπιγραφαι γεγραμμένα ασυριακοίς γράμμασιν, άτινα ύπό τών νεωτέρων σφηνοειδῶ καλοϋνται. β') ότι ή έπιγραφή Βαχιστούν είναι αύτή, περί ής γράφει Διόδωρος ό Σικελιώτης κακώς περιγράφων αύτήν και κακώς έννοήσας. γ') ότι έν ταις έπιγραφαις ύπάρχει πάντοτε άνάγλυφον Ιπτάμενον του Θεού Όρμούδ. Άναγινώσκει μετά ταύτα τήν ρηθείσαν έπιγραφήν, όρίζει τά περι πόλεως Βαβυλώνος και Βαβυλωνίας έπαρχίας και προτείνει διόρθωσιν του συγκεχυμένου χωρίου Στεφάνου του Βυζαντίου. Έν τέλει παρατηρήσας, ότι όνόματα πόλεων άναφερόμενζ έν τῃ έπιγραφῃ καθ' Ηρόδοτον είναι όνόματα έθνικά, άναβάζλει τήν συνέχειαν του άναγνώσματος εις άλλην συνεδρίασιν.

Μετά δέ ταύτα λύεται ή συνεδρίασις.

σχολιζόν ἔτος βιβλίων, ὧν κατάλογος ἐπι-
συνάπτεται.

Τοῦ κ. Χ. Παπαδοπούλου, ἐξ Ἀμμοχώστου
τῆς Κύπρου, ἀπὸ 30/11 φεβρουαρίου, ἀγγέλλο-
ντος τὴν ἀποστολὴν διὰ τὸ Ἀναγνωστή-
ριον ἢ φύλλον τῆς *Cyprus Herald*.

Τοῦ κ. Ν. Α. Σιδερίδου, ἐξ Ἀθηνῶν, ἀπὸ
25 ἰανουαρίου, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ
αὐτοῦ ὡς ἀντεπιστέλλοντος μέλους.

Τῆς Ἀδελφότητος *Ξηροκρήνη*, ἀπὸ 11
φεβρουαρίου, ἀγγελλούσης, ὅτι τῇ 3/15 μαρ-
τίου τελεῖται ἡ ἐπέτειος αὐτῆς ἑορτῆ, εἰς
ἣν προσκαλεῖται ὁ Σύλλογος καὶ παρακαλοῦ-
σης, ὅπως παραχωρηθῇ αὐτῇ ἐπὶ τούτῳ ἡ
αἴθουσα τοῦ Συλλόγου τῇ 2 μ. μ.

Εἶτα ἀνακοινῶνται ἐπιγραφὴ τις κατὰ τὴν
ἀνέγνωσιν τοῦ ἐπιστέλλοντος.

«Φαναδικὸν εἰμὶ τοῦρκοκράτεος τοῦ Προ-
κοινησίου κρητῆρα καὶ ἠπακρητῆριον καὶ ἠθ-
μὸν εἰς πρῶταίειον ἔδακα Σοκείωσαν».

Ἀγγέλλονται δὲ αἱ προσφοραὶ βιβλίων.

Τοῖς δωρηταῖς ἀπονέμονται εὐχαριστίαι.

Ὁ κ. πρόεδρος παρατηρεῖ τὰ ἐξῆς:

1) Αἱ ἀποσταλθεῖσαι συλλογαὶ ζώντων
μνησίων τῆς γλώσσης διὰ τὸ Ζωγράφειον
διαγώνισμα παραπεμφθῆσονται εἰς τὴν Φι-
λολογικὴν Ἐπιτροπὴν.

2) Προτείνει νὰ γραφῇ πρὸς τὸν κ. Ν. Βα-
λέτταν, ὅπως ἐπιστρέψῃ τὰ ἀναπολειφθέντα
παρ' αὐτῷ σώματα τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Συλ-
λόγου, διότι ἔχει ἀνάγκη αὐτῶν ὁ Σύλ-
λογος.

Ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς τῆς Ἐφορείας τῶν
σχολῶν Σεβαστουπόλεως παρατηρεῖ, ὅτι, εἰ
καὶ ὁ Σύλλογος ἐνεκα τῶν οικονομικῶν αὐτοῦ
δυσχερειῶν οὐ δύναται νὰ ἐπέλθῃ ἀρωγῆς,
ὅμως χάριν τῆς ἐν τῇ ξένῃ χώρῃ ταύτης
κοινότητος προτείνει, ὅπως πρὸς τοὺς ἐν τῇ
βιβλιοθήκῃ ὑπάρχουσιν ἐκ τῶν ζητουμένων
ἀγορασθῶσι καὶ μέχρι δέκα λιρῶν βιβλία.

Τῆς προτάσεως δεκτῆς γινομένης, ὁ κ.
πρόεδρος παρατηρεῖ, ὅτι ἡ ὑπὸ τῆς Ἀδελ-
φότητος *Ξηροκρήνη* ὁρισθεῖσα 2 ὥρα διὰ
τὴν ἐπέτειον αὐτῆς τελετὴν συμπίπτει
ἀκριβῶς τῇ ὁρισμένῃ ὥρᾳ διὰ τὴν διέλευσιν,
τούτου ἐνεκα ὅα παραχωρηθῇ μὲν ἡ αἴθουσα,
ὅα παρακληθῇ ὅμως ἡ Ἀδελφότης, ὅπως
λαμβάνῃ ἄλλοτε πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ τὰς ἐρ-
γασίας τοῦ Συλλόγου, ἵνα μὴ προσγίγνηται
ζημία εἰς τὸν Σύλλογον.

Προτείνονται δὲ ὑπὸ τοῦ προεδρείου τὰ
ἐξῆς:

α') Εἰς τὰ μέλη τὰ λαμβάνοντα βιβλία
ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Συλλόγου νὰ μὴ
δίδονται ἕτερα, πρὶν ἢ ἐπιστραφῶσι τὰ λη-
φθέντα.

β') Μηδενὶ νὰ ἐπιτρέπηται ἡ παραλαβὴ
τῶν τόμων τῆς *Πατρολογίας* τοῦ Migne κατὰ
πρότασιν δὲ τοῦ κ. Α. Π. Κεραμῆος, καὶ τοῦ
*Corpus inscriptionum Graecarum et La-
inarum*.

Καὶ τούτων δεκτῶν γενομένων ὁ κ. Κ.
Περδικίδης ἀναγινώσκει συνεχῆσαν τοῦ ἀνα-
γνώσματος αὐτοῦ *Περὶ τῆς θρησκείας τῶν
ἀρχαίων Περσῶν*.

Ἐν τῷ ἀναγνώσματι τούτῳ ὁ κ. Κ. Περ-
δικίδης λόγον ποιεῖται περὶ τῆς τρίτης στή-
λης τῆς ἐπιγραφῆς Βελυσσίου. Ἐκ τῆς ἐπι-
γραφῆς ταύτης λαμβάνων ἀφορμὴν ὁμιλεῖ
περὶ τῶν τελευταίων ἀποτελεσμάτων τῆς
κριτικῆς περὶ τοῦ βιβλίου Ἐσθῆρ ἀποδει-
κνύει δὲ, ὅτι ὁ Ἀχᾶς-θερός, ὁ σύζυγος τῆς
Ἐσθῆρ, δὲν εἶναι οὔτε ὁ Ἀρταξέρξης, οὔτε
ὁ Δαρεῖος, ἀλλ' ὁ Ξέρξης.

Ἐπὶ τούτοις λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΕΖ'.

(Τακτικῆ).

Τῇ 18 φεβρουαρίου 1885.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. ΠΡ. ΒΑΣΙΛΑΘΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν
πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδρίασεως ἀνα-
κοινῶνται ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθεμεν περιληψὴν τῶνδε τῶν ἐπι-
στολῶν:

Τοῦ κ. Ι. Κοτζαμπάση, ἐξ Ἀμμοῦ, ἀπὸ
9 φεβρουαρίου, παρακαλοῦντος, ὅπως ἐγχει-
ρισθῇ τὸ δι' αὐτὸν Περιοδικὸν τῷ κομιστῇ
τῆς ἐπιστολῆς.

Τοῦ κ. Ι. Βαλαβάνη, ἐκ Κερασσίνου,
ἀπὸ 5 φεβρουαρίου, δι' ἧς ποιεῖται συμ-
πληρώσεις εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ σταλθεῖσαν
τῷ ἡμετέρῳ Συλλόγῳ διὰ τὸ Ζωγράφειον
διαγώνισμα συλλογὴν αὐτοῦ καὶ ἀγγέλλει,
ὅτι προτίθεται νὰ λάβῃ ἐκμαγεῖον πάντων
ἧν ἂν τύχῃ δακτυλιολίθων καὶ ἀποστείλῃ
τῷ Συλλόγῳ.

Τῆς οἰκογενείας τοῦ ἀοιδίμου Ἀλεξίου
Πάλλη, ἱατροῦ, καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστη-

μίου Ἀθηνῶν καὶ ἐπιτίμου μέλους τοῦ Συλ-
λόγου, ἀπὸ 4 φεβρουαρίου, ἀγγελλούσης τὸν
ὄνατον αὐτοῦ.

Τοῦ Συλλόγου Ἀλατᾶτων Ἐρυθραίας
εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ αὐτῷ τῶν
Περιοδικῶν τοῦ Συλλόγου, καὶ παρακαλοῦν-
τος, ὅπως δωρηθῶσιν αὐτῷ τινὰ τῶν ἐν τῇ
βιβλιοθήκῃ διπλῶν ἢ πολλαπλῶν βιβλίων.

Τῶν κ. κ. Πρ. Βασιλάδου, Ὁδ. Ἀνδρεᾶ-
δου, καὶ Ἀθ. Παπαδοπούλου Κεραμῆος, ἀπὸ
ἀπὸ 18 φεβρουαρίου, προτεινόντων τακτι-
κὸν μέλος τὸν κ. Παντ. Σιμαριώτην, τραπε-
ζίτην ἐνταῦθα.

Ἀγγέλλονται δὲ αἱ προσφοραὶ βιβλίων.

Τοῖς δωρηταῖς ἐκφράζονται εὐχαριστίαι.

Εἶτα ὁ κ. πρόεδρος προτείνει, ὅπως τὸ
μὲν συμπλήρωμα τοῦ κ. Βαλαβάνη εἰς τὴν
ὑπ' αὐτοῦ ἀποσταλθεῖσαν ὕλην διὰ τὸ Ζω-
γράφειον διαγώνισμα παραπεμφθῇ τῇ Φιλο-
λογικῇ Ἐπιτροπῇ, τῇ δ' ἀδελφότητι Ἀλα-
τᾶτων ἀποσταλῶσι κατὰ τὴν αἴτησιν
αὐτῶν ἐκ τῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ πολλαπλῶν
βιβλίων. Εἶτα ἀγγέλλει μετὰ λύπης τὸν
ὄνατον τοῦ Ἀλεξίου Πάλλη, ἐπιτίμου μέ-
λους τοῦ Συλλόγου καὶ παρατηρεῖ, ὅτι ὁ
Σύλλογος ὀφείλει νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἐπὶ τούτῳ
λύπην αὐτοῦ εἰς τὴν οἰκογενεῖαν.

Ἀγγέλλεται μετὰ ταῦτα τὸ πρῶτον μέ-
λος τακτικὸν ὁ κ. Παντ. Σιμαριώτης, τρα-
πεζίτης ἐνταῦθα, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ.
κ. Πρ. Βασιλάδου, Ὁδῶν. Ἀνδρεάδου καὶ Α.
Π. Κεραμῆος.

Ὁ κ. Α. Π. Κεραμῆος λαβὼν τὸν λόγον
ἀκολουθῶς ἀναγινώσκει τὴν Ἐκθεσὴν τῶν
παλαιογραφικῶν ἐρευνῶν αὐτοῦ διὰ τὴν Μαυ-
ρογορδάτειον Βιβλιοθήκην κατὰ τὸ ἔτος 1884.

Ὁ κ. Α. Π. Κεραμῆος ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ ταῦ-
τη ὁμιλήσας ἐν προομιλίᾳ περὶ τῶν ἀναγκῶν
τῆς Μαυρογορδατείου Βιβλιοθήκης καὶ τοῦ
χρηματικοῦ ποσοῦ, ὅπερ χάριν τοῦ ἔργου
τούτου δαπανᾶται, ἐξέθετο ἐν περιλήψει τὰ
κατὰ τὴν εἰς Πόντον περιήγησιν αὐτοῦ, ὠνό-
μασε δηλ. τὰ μέρη, ἅτινα ἐπισκέψατο, τὴν
ὕλην, ἣν συνέλεξε, ποιεῖται λόγον περὶ τῶν
κακουχιῶν καὶ δυσκολιῶν, αἵτινες τῷ πα-
ρουσιάζθησαν κατὰ τὸ ταξείδιον καὶ εὐχα-
ριστεῖ ἐν τέλει τοὺς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥτ-
τον συντελέσαντας εἰς τὴν εὔρεσιν τῆς ὕλης.

Ὁ κ. πρόεδρος μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀνα-
γνώσεως εὐχαριστήσας τῷ κ. Α. Π. Κερα-
μῆ προτείνει, ὅπως ἡ ἀναγνωσθεῖσα ἐκθε-
σις αὐτοῦ δημοσιευθῇ διὰ τῶν ἐφημερίδων.

Ὁ κ. Α. Π. Κεραμῆος παρατηρεῖ, ὅτι
πολὸ μέρος τῆς ἀξίας αὐτῶν χάνεται δημο-
σιευομένων διὰ τῶν ἐφημερίδων καὶ παρα-
καλεῖ, ὅπως ὁ Σύλλογος ἐπιτρέψῃ αὐτῷ, ἵνα
δημοσιεύσῃ σὺν τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ καὶ τινὰ
τῶν ἀναφερομένων χειρογράφων μετὰ τινῶν
σημειώσεων ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλαδίῳ.

Ὁ κ. Ὁδ. Ἀνδρεάδης παρατηρεῖ, ὅτι ὁ
Σύλλογος πρὶν ἢ προσθῇ εἰς ἀπόφασίν τινα
θεῖον νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψει τὰς προγενεστέρως
αὐτοῦ ἀποφάσεις περὶ τῆς Μαυρογορδατείου
Βιβλιοθήκης ὡς καὶ τὸ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ
τοῦ Α. Π. Κεραμῆος συμβόλαιον, διότι ἡ
πρότασις τοῦ κ. Α. Π. Κεραμῆος ἀντίκειται
εἰς τὰς ἀποφάσεις καὶ τὸ συμβόλαιον
καὶ κατ' ἀκολουθίαν δὲν δύναται ὁ Σύλλο-
γος νὰ λάβῃ ἀπόφασιν οὐ μόνον ἀντικειμέ-
νην εἰς τὰς ἀποφάσεις αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ δυ-
ναμένην νὰ ἔχῃ συνεπίαιας.

Ὁ κ. Α. Π. Κεραμῆος ἀπαντῶν λέγει,
ὅτι τὸ ἀποβλέπον τὴν περίπτωσιν ταύτην
ἄρθρον συντάχθη ἐν σπουδῇ πως, κατὰ τι
δὲ ἄλλο ἄρθρον τοῦ συμβολαίου θεῖον νὰ ἐκ-
τυπῶται κατ' ἔτος ὕλη μέχρις 8 τυπογρα-
φικῶν φύλλων συνελέγη δὲ ἐφέτος ὕλη πολὺ
πλείων ἐπὶ τέλους δὲ προστίθησιν, ὅτι τὴν
ἐκθεσὴν τοῦ ταύτην δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς
σύνθηδες ἀνάγνωσμα καὶ κατ' ἀκολουθίαν δύ-
ναται κατὰ τι ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ νὰ δη-
μοσιεύσῃ.

Ὁ κ. Ὁδ. Ἀνδρεάδης ἀπαντᾷ, ὅτι ὁ κ.
Κεραμῆος ἔχει δίκαιον, ἡ δὲ ἐργασία αὐτοῦ
εἶναι σπουδαία, δι' ὅπερ ὁ Σύλλογος χάρι-
τας αὐτῷ ὀφείλει, ἀλλ' ὁ Σύλλογος εἶναι
συγγρόνως ἠναγκασμένος νὰ ἐπιμείνῃ εἰς
τὰς ἀποφάσεις αὐτοῦ. Τὸ δὲ ἐπιχειρήμα τοῦ
κ. Κεραμῆος, ὅτι ἡ ἐκθεσις αὐτοῦ δύναται
νὰ θεωρηθῇ ὡς σύνθηδες ἀνάγνωσμα δὲν χω-
ρεῖ ἐνταῦθα, διότι διαφέρει τὸ ἀνάγνωσμα
τῆς ἐκθέσεως ἐπὶ συμβολαίου βασιζομένης.

Προτείνει οὖν ὅπως, ἐπειδὴ τὸ ζήτημα
εἶναι σπουδαῖον, καὶ ἐπειδὴ ὁ κ. Κεραμῆος
ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ ὑπενήξατο τὴν ἐκθεσὴν
μονογραφικῶν καὶ τὴν περιστολὴν τῆς ἐργα-
σίας, ἀναβληθῇ πᾶσα ἀπόφασις τοῦ Συλλό-
γου εἰς ἄλλην συνεδρίασιν, ἵνα ἐν τῷ μεταξὺ
ἐξετασθῇ τὸ συμβόλαιον.

Ὁ κ. πρόεδρος λέγει περίπου τὰ ἐξῆς:

Τὸ συμβόλαιον δὲν ὀρίζει τὸν ἀριθμὸν
τῶν τυπογραφικῶν φύλλων, ἀλλ' ὅσον ταῦτα
περιωρίσθησαν εἰς 8, τοῦτο συνέθη ἐνεκα
τῆς μικρᾶς ἐπιχορηγήσεως τὸ μὴ δημοσιεύ-

μενον όμως ύλικόν δέον να μένη εν τῷ Συλλόγῳ. Ἐν ἄλλῃσδε, ὅτι ἡ ἐργασία αὐτῆ ἀπαιτεῖ πλειοτέραν δαπάνην καὶ ὅτι ἡ ἀμοιβὴ κατὰ τὴν δικαίαν παρατήρησιν τοῦ κ. Α. Π. Κεραμεύς εἶναι μικρὰ, ἀλλ' ὁ Σύλλογος εἶναι ἠναγκασμένος νὰ περιορισθῆ εἰς τὸ συμβόλαιον μέχρι τῆς λήξεως αὐτοῦ, ὅποτε ὁ χορηγὸς δυνατὸν νὰ προβῆ εἰς τὴν ἀξίησιν τῆς ἐπιχορηγήσεως.

Μετὰ μακρὰν συζήτησιν τῇ προτάσει τοῦ κ. προέδρου ἀποφασίζεται, ὅπως δημοσιευθῆ μὲν ἐν ταῖς ἐφημερίσιν ἡ ἐκθεσις, νὰ δύνῃται όμως ὁ κ. Α. Π. Κεραμεύς μετὰ ταῦτα νὰ σχηματίσῃ ἰδιαίτερα φυλλάδιον.

Λύεται ἡ συνέδρισις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΕΗ'.

(Γακτικῆ).

Τῆ 25 Φεβρουαρίου 1885.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. ΠΡ. ΒΑΣΙΛΑΘΥ'.

Ἀναγνωσθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ὁ κ. Α. Π. Κεραμεύς παρατηρεῖ, ὅτι προκειμένου περὶ τοῦ ποσοῦ τῶν τυπογραφικῶν φύλλων δὲν εἶπεν, ὅτι ταῦτα ὀρίζονται ἐν τῷ συμβολαίῳ, ὡς ἐν τοῖς πρακτικοῖς ἐξηγήθη, ἀλλὰ ὑπὸ τῶν ἀποφάσεων τοῦ Συλλόγου, πρὸς δέ, ὅτι τὸ συμβόλαιον ὀρίζει καὶ ἐπιβάλλει αὐτῷ μόνον τὴν καταρτισθεῖσαν ὕλην νὰ παραδίδῃ.

Ὁ κ. Ὁδ. Ἀνδρεάδης λέγει, ὅτι ἡ δεύτερα παρατήρησις εἶναι μάλλον προσθήκη καὶ δὴ καὶ συζητήσιμος.

Τῶν πρακτικῶν ἐπικυρωθέντων ἀνακοινούται ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθωμεν περιληψιν τῶνδε τῶν ἐπιστολῶν :

Τοῦ πανασιολογ. ἀρχιμανδρίτου κ. Γρηγ. Παλαμᾶ, ἀπὸ 17 Φεβρουαρίου, ἀγγέλλοντος μετὰ λύπης, ὅτι λόγοι σπουδαιότατοι δὲν ἐπιτρέπουσιν αὐτῷ νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν δοθεῖσαν ὑπόσχεσιν, ὅπως ἠμιλήσῃ ἀπὸ τοῦ βήματος τοῦ Συλλόγου τῇ κυριακῇ τῆς 24 Ἰσταμένου.

Τοῦ κ. Χρ. Παπαδοπούλου ἐξ Ἀμμοχώστου τῆς Κύπρου, ἀπὸ 11 Φεβρουαρίου, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν καὶ πάλιν δύο φύλλων τῆς ἀγγλιστῆ ἐκδομένης ἐφημερί-

δος Cyprus Herald καὶ παραρτήματος αὐτῆς, ἐν ᾧ ἐδημοσιεύθη νομοσχέδιον περὶ τῆς εἰς διαθήκας διαδοχῆς, ὡς παρακολούθημα τοῦ περὶ ἀδιαθέτου διαδοχῆς νόμου τοῦ 1884.

Τῆς ἐν Κίῳ Φιλεκπαιδευτικῆς Ἀδελφότητος τῶν Κιωνῶν, ἀπὸ 12 Φεβρουαρίου, ἀγγελλούσης, ὅτι ἀποστέλλει τὴν ἐκθεσιν τῶν ὑπ' αὐτῆς κατὰ τὴν ὀγδόην περίοδον πεπραγμένων καὶ τὸ ἐκκαθαρισθὲν ἀποθεματικὸν αὐτῆς κεφάλαιον ἐκ λιρῶν 60. 31, ὅπερ παρακαλεῖ, ἵνα κατατεθῆ ἐπ' ὀνόματι αὐτῆς ἐν τῇ Ἑθνικῇ τῆς Ἑλλάδος Τραπεζῇ. Πρὸς δὲ τούτοις συναποστέλλει καὶ δύο μετοχὰς τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς ὑπ' ἀριθμὸν 2762 καὶ 3589, ἵνα διαβιβασθῶσι τῇ Ἑθνικῇ Τραπεζῇ πρὸς συνένωσιν πασῶν τῶν καταθέσεων εἰς μίαν ὀμολογίαν.

Τῆς ἐν Φαναρίῳ Λέσχης Ἀθημισθίης, ἀπὸ 20 Φεβρουαρίου, ἀγγελλούσης τὴν ἔνωσιν αὐτῆς μετὰ τῆς ὑπὲρ τοῦ Ἰωαννινοῦ Παροναγωγείου Ἀδελφότητος Ἐστίας καὶ παρακαλοῦσης τὸν πρόεδρον, ὅπως παραστῆ εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς νέας περιόδου.

Τῆς Ἑκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου, προτεινούσης ὡς μέλος αὐτῆς τὸν κ. Ἀνδ. Σπαθάρην, καὶ τὴν κ. Σαπφῶ Λεοντιάδα ὡς μέλος Ἑιδικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς κρίσιν τῶν Ἀναγνωστικῶν τῶν κ. κ. Γεωργαλά καὶ Ι. Πολυβίου καὶ τῶν τοῦ Γ. Κούζου καὶ Ι. Ἰλλίδου.

Τοῦ ἐν Παρισίοις πρὸς ἐπίσχυσιν τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν ἐν Γαλλίᾳ Συλλόγου, ἀπὸ 18/2 Μαρτίου, ἀγγέλλοντος τὴν παραλαβὴν τῆς ἀπὸ 5 Ἰανουαρίου ἐπιστολῆς μετὰ τοῦ ἐν αὐτῇ ἐντάλματος τῶν 304, 30 φρ. ἐκ συνδρομῶν τῶν ἐνταῦθα μελῶν τοῦ Συλλόγου τούτου.

Μετὰ ταῦτα ἀγγέλλεται ἡ προσφορά βιβλίων.

Τῷ διορητῇ ἀπονέμονται εὐχαριστίαι.

Ὁ κ. πρόεδρος ποιεῖται ἐπὶ τῆς Ἀλληλογραφίας τὰς ἐξῆς παρατηρήσεις: ἡ ἐν Κίῳ Φιλεκπαιδευτικῇ Ἀδελφότητι τῶν Κιωνῶν ἀπὸ δεκαετίας ἤδη πέμπει τῷ Συλλόγῳ ἐκθεσιν τῶν πεπραγμένων, διὰ τοῦ Συλλόγου δὲ ἀποστέλλει τὸ ἀποθεματικὸν αὐτῆς κεφάλαιον εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις Ἑθνικῇ Τραπεζῇ ὁ Σύλλογος λοιπὸν καὶ αὐθις θέλει μεριμνήσῃ περὶ τῆς ἀποστολῆς τοῦ χρηματικοῦ ποσοῦ, περὶ οὗ ἐν τῇ ἀποστολῇ αὐτῶν λόγων ποιούνται ὀποβάλλει δὲ μετὰ ταῦτα πρότασιν τοῦ

προεδρείου, ὅπως ἡ ἐκ 1000 λιρῶν 60. τελευταία χρηματικὴ προσφορά τῆς Α. Ἰξ. Χρηστάκη ἐφένθη Ζωγράφου ἐνδύθῃ εἰς χρεώγραφα καὶ κατατεθῆ εἰς τὴν Γενικὴν Ἑταιρίαν τοῦ Ὁθωμανικοῦ κράτους.

Τούτων δεκτῶν γενομένων ὑποβάλλει αἰτησιν πιστώσεως πέντε λιρῶν ὑπὲρ τοῦ βάρους ἀσθενούντος Α. Πετρίδου, γραμματέως τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου, ἐκφράζων ἅμα τὴν λύπην αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ὅτι ὁ Σύλλογος καίπερ ἐκτιμῶν τὰς ὑπηρεσίας αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ συνδράμῃ αὐτῷ πλείοτερον.

Καὶ ταύτης δεκτῆς γενομένης, προτείνεται ὑπὸ τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ψηφίζεται ὡς μέλος αὐτῆς ὁ κ. Ἀνδρ. Σπαθάρης, ἡ δὲ κ. Σαπφῶ Λεοντιὰς ὡς μέλος Ἑιδικῆς πρὸς κρίσιν τῶν τῇ Ἐκπαιδευτικῇ Ἐπιτροπῇ παραπεμφθέντων Ἀναγνωστικῶν διὰ τὰ Δημοτικὰ σχολεῖα τῶν κ. κ. Κ. Γεωργαλά καὶ Ι. Πολυβίου καὶ τῶν κ. κ. Γ. Κούζου καὶ Ι. Ἰλλίδου.

Ἀκολούθως ἀγγέλλεται τὸ δεύτερον καὶ γίνεται δεκτὸς ὡς τακτικὸν μέλος ὁ κ. Παντολέων Σαμηνιώτης τραπεζίτης ἐνταῦθα.

Εἶτα ὁ κ. James Calvert ἀναγινώσκει πραγματεῖαν τοπογραφικὴν περὶ Ἰλλίου.

Ὁ κ. πρόεδρος μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀναγνώσεως εὐχαριστήσας τῷ κ. Calvert ἐπὶ τῷ ἀξιολόγῳ ἀναγνώσματι λύει τὴν συνεδρίασιν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΕΘ'.

(Γακτικῆ).

Τῆ 4 Μαρτίου 1885.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. ΠΡ. ΒΑΣΙΛΑΘΥ'.

Ἀναγνωσθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως καὶ κυρωθέντων, ἀνακοινούται ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθωμεν περιληψιν τῶνδε τῶν ἐπιστολῶν :

Τῆς ὑπὲρ τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς Ἀδελφότητος Ξηροκρήνης, ἀπὸ 24 Ἰανουαρίου, προσκλητηρίου εἰς τὴν ἐπέτειον ἑορτὴν τῆς Ἀδελφότητος.

Ἀνωνύμου, ἀπὸ 28 Φεβρουαρίου, ἀγγέλλοντος, ὅτι ἀποστέλλει τοὺς δύο κύκλους (πρῶτον καὶ δεύτερον) Ἑλληνικῆς Ἱστορίας

(ΒΛΑ. ΦΙΛ. ΣΥΛΛΟΓΟΣ.—ΤΟΜ. ΙΘ').

κατὰ τὸ πρόγραμμα τοῦ Καραπάνειου ἀγῶνος συντεταγμένης ὑπὸ τὸ χωρίον τοῦ Σαλουστίου τῷδε: *ex aliis negotiis quae ingenuo exercentur, inprimis magno usui est memoria rerum gestarum* καὶ ὑπισχυόμενον ν' ἀποστείλῃ μετ' ὀλίγας ἡμέρας καὶ τὸ τρίτον τεῦχος.

Τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ ἐπισυνάπτεται καὶ φάκελος κεκλεισμένος φέρων ἐπιγεγραμμένον τὸ ἄνω χωρίον.

Τοῦ ἐν Καίρῳ Ἐπικουρικοῦ Ἑλληνικοῦ Συλλόγου, ἀπὸ 25 Φεβρουαρίου, ἀγγέλλοντος, ὅτι ἀπεδέξατο τὴν σύστασιν τοῦ Συλλόγου ὑπὲρ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Ὀδρειτσάνης, ἀναλαμβάνων τὴν ἐκ 3 χιλ. γροσίων κατ' ἔτος μισθοδοσίαν τοῦ διδασκάλου, ὃν ὁ ἡμέτερος Σύλλογος ἤθελε διορίσῃ καὶ ἐξαιτουμένου, ὅπως ὁ Σύλλογος διαβιβάσῃ αὐτῷ πληροφορίας περὶ τῶν ἐχόντων ἀνάγκην ὑλικῆς ὑποστηρίξεως σχολείων τῆς Μακεδονίας, Θράκης καὶ τῆς ἄνω Ἠπείρου, διαφωτιζῆ δὲ αὐτὸν ποῦ ὑπάρχει ἀνάγκη συστάσεως νέου, ὅπως περὶ τούτου ἐκ τῶν ἐνόνητων φροντιστῶν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ ἐπισυνάπτεται καὶ ἄλλη πρὸς τοὺς ἐνταῦθα ἀντιπροσώπους Ὀδρειτσάνης.

Εἶτα ἀγγέλλονται προσφοραὶ βιβλίων.

Τοῖς διορητῆσι ἐκφράζονται εὐχαριστίαι.

Ὁ κ. πρόεδρος ποιεῖται ἐπὶ τῆς ἀλληλογραφίας τὰς ἐξῆς παρατηρήσεις:

α) Ὅτι ἡ ὑπὸ ἀνωνύμου πεμφθεῖσα Ἑλλ. Ἱστορία διὰ τὸν Καραπάνειον ἀγῶνα δὲν δύναται δυστυχῶς νὰ γένηται δεκτὴ, διότι κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ Γενικοῦ Προγράμματος δὲν ἀπεστάλη ἐντὸς τοῦ δεκεμβρίου.

β) Ζωηραὶ ὀφείλονται χάριτες τῷ ἐν Καίρῳ ἀδελφῷ Ἑλληνικῷ Ἐπικουρικῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς πρὸς τὸν ἡμέτερον Σύλλογον αἰσθημασι καὶ ἐπὶ τῇ προθυμίᾳ, μεθ' ἧς ἀπεδέξατο τὰς ὑπὲρ τῆς Ὀδρειτσάνης συστάσεις τοῦ Συλλόγου.

Εἶτα ὁ κ. Κ. Περδικιῆδης ἀναγινώσκει συνέχειαν τῆς πραγματείας αὐτοῦ περὶ τῆς θρησκείας τῶν ἀρχαίων Περσῶν.

Ὁ κ. πρόεδρος μετὰ τὸ πέρας τοῦ ἀναγνώματος εὐχαριστήσας τῷ κ. Κ. Περδικιῆδῃ λύει τὴν συνεδρίασιν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΟ΄.

(Γακτική).

Τῆ 11 Μαρτίου 1885.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. ΠΡ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ἡ

ἀλληλογραφία.

Ἐξ ἧς παρατίθεμεν περίληψιν τῶνδε τῶν ἐπιστολῶν :

Τῆς Ἑλλ. Κοινότητος Βαλτσικίου, ἀπὸ 23 φεβρουαρίου, ἐξαιτουμένης τὴν ἀρωγὴν τοῦ Συλλόγου ὑπὲρ τῆς προκαταρκτικῆς ἀλληλοδιδακτικῆς σχολῆς.

Τοῦ von Victor Palmé, ἐκ Βερολίνου, ἀγγέλλοντος τὴν εἰς ἐξ τῶν ἐπισημῶν ἐκδόσεων τοῦ Sacrorum Conciliorum nova et amplissima collectio τοῦ Mansi.

Τῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐν Ταξίμω ἱερᾶς Ἐκκλησίας Ἁγίας Τριάδος, ἀπὸ 7 μαρτίου, προσκλητηρίου εἰς τὴν κατάθεσιν τοῦ Θεμελίου λίθου τῶν κελλιῶν.

Τῆς ἐφορίας καὶ δημογεροντίας τῆς κοινότητος Ζιντζιρ-δερέ τῆς Καππαδοκίας, ἀπὸ 26 φεβρουαρίου 1885, ἐξαιτουμένης, ὅπως ὁ Σύλλογος ἀποστείλῃ αὐτῇ ὑδρόγειον σφαιραν καὶ οὐρανίαν καὶ πέντε γεωγραφικοὺς πίνακας τῶν πέντε ἡπείρων διὰ τὴν σχολὴν αὐτῆς.

Ἀγγέλλονται προσφοραὶ βιβλίων.

Ἐκφράζονται εὐχαριστίαι τοῖς δωρηταῖς.

Ὁ κ. πρόεδρος παρατηρεῖ, ὅτι ἔσον ἀφορᾷ τὴν αἴτησιν τῆς κοινότητος Βαλτσικίου ὁ Σύλλογος δυστυχῶς δὲν δύναται νὰ διαθέσῃ ὡς ἄλλοτε χρήματα, ἀν δὲ ἐσχάτως ἐδωρήθησαν αὐτῷ χρήματα, ταῦτα μόνις εἰς τὰ χρέη καὶ τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ δύναται νὰ ἐπαρτίσῃ. Προτείνει δὲ τὴν ἐπιψηφίσειν τῆς αἰτήσεως τῆς κοινότητος Ζιντζιρ-δερέ, ὡς ἀπαιτούσης μικρὰν ποσότητα χρηματικῆν.

Τούτων δεκτῶν γενομένων ψηφίζεται καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ προεδρίου ὑποβαλλομένη πρότασις περὶ ἀποδοχῆς τῆς αἰτήσεως τοῦ ἐκδότη τῶν πρακτικῶν τῶν Συνόδων Victor Palme.

Ἀγγέλλεται μετὰ ταῦτα, ὅτι τὴν μεγάλην δευτέραν καὶ τὴν τοῦ Πάσχα δὲν θέλει συνεδριάσει ὁ Σύλλογος.

Ὁ κ. Α. Π. Κεραμεὺς ἀναγινώσκει κατὰ

λογον τῶν βιβλίων, ἅτινα κατὰ προηγουμένην ἀπόφασιν ἀποσταλῆσονται εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Συλλόγου Ἀλατσάτων ὁ δὲ κατάλογος γίνεται δεκτός. Ἔπειτα ἀναγινώσκονται ὑπὸ τοῦ κ. Α. Π. Κεραμεῦς συνοπτικῆ ἐκθέσεως τῶν ἐργασιῶν τοῦ ἐν Ὁδησσῷ Ἀρχαιολογικοῦ Συνεδρίου.

Μετὰ δὲ τὸ πέρας τῆς ἀναγνώσεως ὁ κ. πρόεδρος παρατηρεῖ μετὰ λύπης, ὅτι δυστυχῶς παρ' ἡμῖν τοιαῦται συνελεύσεις δὲν γίνονται, καίπερ δυνάμεναι νὰ ἀποβῶσιν ὠφέλιμοι εἰς τὴν ἱστορίαν ἡμῶν καὶ τὴν καθ' ὅλου ἐπιστήμην ὅτι ὁ ἡμέτερος Σύλλογος συνέλαβεν ἀπὸ πολλοῦ τοιοῦτον σχέδιον, ὅπερ ὅμως ἐνεκὰ τῶν περιστάσεων ἀνέβαλλεν, ἐφέτος δὲ καὶ αὐθις ἀπεφάσισε νὰ συγκαλέσῃ συνέδριον κατὰ τὴν ἐορτὴν τῆς εἰκοσιπενταετηρίδος, ἣ δὲ ἀπόφασιν αὐτῆ εὐχεταὶ νὰ ἐκτελεσθῇ. Ἐκ τῆς ἀποσταλῆς, ἐξακολουθεῖ λέγων, τοῦ κ. Α. Π. Κεραμεῦς εἰς τὸ ἐν λόγῳ Ἀρχαιολογικῶν Συνεδρίων πλὴν τῆς ἐκθέσεως καὶ ἄλλων ὠφελειῶν περιζώμεθα καὶ τί πρέπει καὶ ἡμεῖς νὰ προετοιμάσωμεν διὰ τὸ ἡμέτερον.

Εὐχαριστήσας δὲ τῷ κ. Α. Π. Κεραμεῖ ἀπὸ μέρους τοῦ Συλλόγου ἐπὶ τῷ ὅτι ἐφρόντισε νὰ ἀντιπροσωπεύσῃ τὸν Σύλλογον καὶ ἀναγνώσματα ἔξισα λόγου νὰ παρουσιάσῃ, λύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΟ΄.

(Γακτική).

Τῆ 1 Ἀπριλίου 1885.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. ΠΡ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ἡ

ἀλληλογραφία.

Ἐξ ἧς παρατίθεμεν περίληψιν τῶνδε τῶν ἐπιστολῶν :

Τοῦ αἰδ. G. G. Curtis προέδρου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀπὸ 11/23 μαρτίου, ἀγγέλλοντος, ὅτι ὁ κ. Σ. Ἀριστάρχης ἐπέμφε τῷ τυπογραφῷ Νεολόγου τὴν ἀρχαιολογικὴν αὐτοῦ πραγματείαν διὰ τὸ Ἀρχαιολογικὸν Δελτίον.

Τοῦ αὐτοῦ τῆς αὐτῆς ἡμερομηνίας, δηλοῦντος, ὅτι ὑπέβαλε τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐπι-

τροπῇ τὰς παραπεμφθείσας ἐπιγραφάς, περὶ ἧς ἀπεφασίσθη νὰ ζητηθῶσιν ἀκριβέστερα ἀντίγραφα καὶ εἰ δυνατόν ἐκτυπώματα αὐτῶν.

Τοῦ αὐτοῦ τῆς αὐτῆς ἡμερομηνίας, παρακαλοῦντος, ὅπως ἀποσταλῇ αὐτῷ ἐν παράτῳ ἐπιγραφικῶν, διότι τὸ ἀποσταλὲν αὐτῷ προσήνεγκε τῷ τὰς δημοσιεύσεις τῆς ἐν Βαλτιμῶρῃ Ἀκαδημίας προσεγεγυῶντι δόκτορι Hale.

Τοῦ κ. Β. Σαρακιάτη, ἀνευ χρονολογίας, προτείνοντος τακτικὸν μέλος τὸν κ. Ν. Τροχάνην, ὑπάλληλον τῆς Ὁθωμανικῆς Τραπεζίτης.

Τοῦ κ. Παύλου Καρολίδου, ἐκ Σμύρνης, ἀποπέλλοντος συμπλήρωμα εἰς τὰ προαποσταλῆντα τέσσαρα τεύχη Καππαδοκικῆς ὕλης διὰ τὸ Ζωγράφειον διαγώνισμα.

Τῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐν πρόποσι Ταταούλων ἱερᾶς ἐκκλησίας τῆς Εὐαγγελιστρίας, ἀπὸ 13 μαρτίου, ἐξαιτουμένης τὴν συνδρομὴν τοῦ Συλλόγου διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ.

Τῆς ἐφορίας τῶν σχολῶν τῆς ἐλληνικῆς κοινότητος Βάρνης, ἐξαιτουμένης, ὅπως ὁ Σύλλογος ἀποδεχθῇ καὶ ἀναλάβῃ τὴν ἰδίαν δαπάνην συντήρησιν πρὸς ἀποπερῶσιν τῶν σπουδῶν ἐνός νέου καὶ μιᾶς νεανίδος ἐκ τῶν ἐπιμελεστέρων καὶ εὐαγωγότερων τῶν ἐν τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις τῆς κοινότητος, ὅπως οὗτοι χρησιμεύσωσιν ὡς διδάσκαλοι εἰς τὰ σχολεῖα Βάρνης ἢ τῶν κωμοπόλεων αὐτῆς ἐφ' ὀρισμένῳ χρόνῳ.

Τῆς κ. Μαρίας Α. Πάλλη, ἐξ Ἀθηνῶν, ἀπὸ 12 μαρτίου, εὐχαριστούσης ἐπὶ τῇ ἀποσταλῇ συλλυπητηρίου ἐπιστολῆς ἀπὸ μέρους τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ κ. Χρ. Παπαδοπούλου, ἐξ Ἀμμοχώστου τῆς Κύπρου, ἀπὸ 11 μαρτίου, ἀγγέλλοντος, ὅτι θέλει ἀποστείλει προσεχῶς πραγματείαν περὶ τῶν ἐν Κύπρῳ χριστιανικῶν ἀρχαιοτήτων καὶ ἐξαιτουμένου τὴν ἀποστολὴν τοῦ Β' παραρτήματος τοῦ 18' τόμου τοῦ Περιόδικου.

Τοῦ πρυτάνεως τοῦ Φρειδεरिकίου πανεπιστημίου τῆς Halle Wittenberg, ἀπὸ 31 δεκεμβρίου, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν τῶν ὑπὸ τοῦ πανεπιστημίου κατὰ τὸ ἔτος 1884 γενομένων δημοσιεύσεων.

Τοῦ πρυτάνεως τοῦ ἐν Βαλτιμῶρῃ πανεπιστημίου Johnus Hopkins, ἀπὸ 2/14 μαρτίου, ἀγγέλλοντος, ὅτι προσεχῶς πέμψει τὰς δημοσιεύσεις τοῦ πανεπιστημίου ἐπ' ἀνταλλαγῇ τῶν τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου.

Τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζίτης τῆς Ἑλλάδος, ἀπὸ 28/9 ἀπριλίου, ἀγγελλούσης τὴν παραλαβὴν τῶν ἀπὸ 20 καὶ 22 μαρτίου ἐπιστολῶν τοῦ Συλλόγου μετὰ τῶν δύο ὁμολογιῶν τῆς ἐν Κίῳ Φιλεκαπαιδευτικῆς Ἀδελφότητος τῶν Κιανῶν καὶ τῆς ἐπιταγῆς τῆς Τραπεζίτης τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκ δραχμῶν 700,00. Συγχρόνως δὲ ἀποστέλλει αὐτῇ καὶ μίαν ὁμολογίαν ὑπ' ἀριθ. 11,588 ἐκ ἀρ. 7,392.00 διὰ δεκαεὶ ἔτη ἐπ' ὀνόματι τῆς εἰρημένης ἀδελφότητος. Ἐν τῇ ἐπιστολῇ ἐστὶ καὶ σημειώσεις τῆς ἐνοποιήσεως τῶν τόκων κτλ.

Τοῦ πανοσιολ. ἀντιπροσώπου τοῦ ἀγίου Γέφου κ. Πολυκάρπου, ἀπὸ 29 μαρτίου, ἀγγέλλοντος τὴν παραλαβὴν τῶν διὰ τὸν Σύλλογον Ἀλατσάτων Ἐρυθραίας βιβλίων καὶ εὐχαριστοῦντος ἐξ ὀνόματος τοῦ ἐν λόγῳ Συλλόγου ἐπὶ τούτῳ.

Ἀγγέλλονται προσφοραὶ βιβλίων.

Ἐκφράζονται τοῖς δωρηταῖς εὐχαριστίαι.

Ὁ κ. πρόεδρος ἐπὶ τῆς ἀλληλογραφίας ποιεῖται τὰς ἐξῆς παρατηρήσεις :

1) Κατ' αἴτησιν τοῦ αἰδ. G. Curtis προέδρου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς ὁ Σύλλογος θεὰ φροντίαν νὰ ζητησῇ δι' ἐπιστολῆς παρὰ τῶν κ. κ. Βαλαβάνη καὶ Πολυδάμα ἀκριβέστερα ἀντίγραφα καὶ εἰ δυνατόν ἐκτυπώματα τῶν ἐπιγραφῶν.

2) Τὰς αἰτήσεις τῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐν πρόποσι Ταταούλων ἱερᾶς ἐκκλησίας τῆς Εὐαγγελιστρίας περὶ συνδρομῆς ὑπὲρ τοῦ ὑπ' αὐτῆς ἀνεγειρομένου ναοῦ καὶ τῆς Κοινοτήτος Βάρνης δι' ὑπατροφίαν νέου καὶ νεανίδος ὁ Σύλλογος δυστυχῶς δὲν δύναται νὰ ἐκπληρώσῃ ἐνεκὰ λόγων οικονομικῶν, ἀλλως τε δὲν ἔχει καὶ τοιοῦτον προορισμόν. Ἄλλοτε σὺν τῇ ὑποστηρίξει τῶν σχολείων ἀνελάμβανε καὶ τοιαύτας ὑποχρεώσεις, ἀλλὰ σήμερον δὲν δύναται νὰ πράξῃ τοιοῦτόν τι. Μετὰ ταῦτα γενομένης δεκτῆς τῆς προτάσεως τοῦ πρυτάνεως τοῦ ἐν Βαλτιμῶρῃ πανεπιστημίου Johnus Hopkins περὶ ἀνταλλαγῆς τῶν δημοσιεύσεων, ἀγγέλλεται ὁ θάνατος τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου Β. Λούση, λατροῦ, συμβῆς τῇ 14 μαρτίου. Ἀγγέλλεται πρὸς τούτους ὑπὸ τοῦ κ. προέδρου, ὅτι τὸ προεδρεῖον συνάδουσε τὴν κηδείαν ἀπὸ τῆς οἰκίας αὐτοῦ μέχρι τοῦ νεκροταφείου καὶ κατέβηκε στέφανον ἐπὶ τοῦ νεκροῦ τοῦ ἀειμνήστου, φέροντα τὴν ἐπιγραφὴν : Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος

τῷ Βασιλείῳ Λοβοῦ τακτικῶ αὐτοῦ μέλει καὶ ὅτι ἀνέθηκε τῷ κ. Μακρῇ τὴν σύνταξιν βιογραφίας τοῦ μακαρίτου, ἥτις θέλει ἀναγνωσθῆ ἐν συνεδριάσει τοῦ Συλλόγου. Ἐπιφίεται δὲ καὶ ἡ τοῦ προεδρείου πρότασις περὶ ἀποστολῆς τῇ μητρὶ τοῦ ἀειμνήστου συλλυπητηρίου γράμματος.

Ἀγγέλλεται δὲ ἐπίσης καὶ ἐσέρου μέλους τακτικοῦ καὶ γραμματέως τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς, τοῦ Ἀντωνίου Πετρίδου, ὁ θάνατος.

Εἶτα ἀγγέλλονται τὸ πρῶτον τακτικὰ μέλη οἱ κ. κ. Νικόλαος Τροχάνης, ὑπάλληλος τῆς Ὀθωμανικῆς Τραπεζῆς, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ. κ. Β. Σαρακιώτου, Ἡρ. Βασιάδου καὶ Ὁδ. Ἀνδρεάδου καὶ Γεωρ. Βεγλερῆς, ὑπάλληλος τῆς ρωσικῆς ἀτμοπλοικῆς ἐταιρείας ἐνταῦθα, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ. κ. Ἡρ. Βασιάδου, Ὁδ. Ἀνδρεάδου καὶ Α. Π. Κεραμέως.

Ὁ κ. πρόεδρος ἀγγέλλει, ὅτι ἀπὸ τῆς προσεχοῦς παρασκευῆς ἀρχοῦνται αἱ ἔκτακτοι συνεδριάσεις πρὸς ἀνάγνωσιν τῶν ἐκθέσεων τῶν ἐπιτροπῶν καὶ τῶν κοσμητόρων.

Εἶτα ὁ κ. Περδικίδης ἀναγινώσκει συνέχειαν τοῦ ἀναγνώσματος αὐτοῦ Περὶ τῆς θρησκείας τῶν ἀρχαίων Περσῶν.

Ὁ κ. Περδικίδης ἀναγινώσκει τὴν πέμπτην στήλην τῆς ἐν Βαχιστούν ἐπιγραφῆς καὶ τῶν παρὰ τὰ ἀνάγλυφα πίνακίδων, μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῆς ἀρχεῖται τῆς ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν τῆς ἐποχῆς τοῦ Κύρου μελέτης. Ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν τούτων οὐδὲν δυνάμεθα νὰ μάθωμεν περὶ τῆς θρησκείας τῶν Περσῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἐξετάζονται λοιπὸν τὰ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἱστορικὰ γεγονότα, ὅπως προσδιορισθῆ ὁ ἠθικὸς χαρακτήρ τοῦ Κύρου καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Καμβύσου, ἐξάγει δὲ τὸ συμπέρασμα, ὅτι οὐδὲως ἢ μονοθεϊστικὴ θρησκεία τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐπενήργησεν ἐπὶ τῆς ἡμερώσεως τῶν ἠθῶν καὶ ὅτι πολυθεῖσται σύγχρονοι αὐτοῖς λαοὶ παρίστανται πολὺ πλεῖον αὐτῶν προκόψαντες.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀναγνώσεως ὁ κ. πρόεδρος λέγει, ὅτι, καθ' ὅσον ἐνθυμεῖται, ὁ Ἡρόδοτος ἐν τινι χωρίῳ τοὺς Μήδους ὀνομάζει Ἀρίους, ὁ δὲ Πόπ τὴν ἀρμενικὴν γλῶσσαν κατατάσσει εἰς τὴν ἀρίαν. Ὅτι ἡ λέξις Σκύθης εἶναι γενικὴ, διότι ὑπάρχουσι λαοὶ ὀνομαζόμενοι μὲν Σκύθαι μὴ ἀνήκοντες δὲ εἰς τὴν Σκυθικὴν φυλὴν, ὅτι τὰ τοῦ διαλόγου μεταξὺ Κροίσου καὶ Σόλωνος δὲν παραδέχονται οἱ νεώτεροι

ὡς μὴ συμβιβαζόμενα τῇ χρονολογίᾳ, ὅτι ὁ Ἡρόδοτος ἀποκαρτεῖ τὸν μῦθον τούτον, παραδέχεται δὲ, ὅτι ὁ Ἡρόδοτος ἔπλασεν ἢ παραλάβεν αὐτὸν χάριν τοῦ καλοῦ περιεχομένου καὶ ὁ Πλούταρχος ἐπίσης ἐν τῷ Βίῳ τοῦ Σόλωνος ἀμφιβάλλει περὶ τούτου καὶ ὅτι ἡ βαρβαρότης τῶν Περσῶν διετηρήθη μέχρι τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Εὐχαριστίας δὲ ἐν τέλει τῷ κ. Περδικίδῃ ἐπὶ τῷ ἀξιολόγῳ αὐτοῦ ἀναγνώσματι, λυεὶ τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΟΒ'.

(Ἐκτακτος).

Ἐτῆ 5 Ἀπριλίου 1885.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. ἩΡ. ΒΑΣΙΑΔΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης ἐκτάκτου συνεδριάσεως, ὁ κ. Καλλιμάδης εἶπεν, ὅτι παρεκλήθη ὑπὸ τῆς Α. Ἐξ. τοῦ Πέτρου Μαυρογένους, τῶς πρεσβευτοῦ ἐν Ρωμανίᾳ, ἀπερχομένου εἰς Βιέννην, νὰ ἐκφράσῃ τὴν λύπην αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ὅτι ἐνεκα τῆς ἀεροσφαλεστάτης καταστάσεως τῆς υγείας δὲν ἠδυνήθη νὰ παρευρεθῆ ἐν τινι συνεδριάσει τοῦ Συλλόγου καὶ νὰ δηλώσῃ τῷ Συλλόγῳ, ὅτι ἀναχωρῶν κομίζει τὰς ἀρίστιας περὶ αὐτοῦ ἐντυπώσεις.

Ὁ κ. πρόεδρος ἀπαντῶν εὐχαριστεῖ ἀπὸ μέρους τοῦ Συλλόγου τὴν Α. Ἐξοχότητα διὰ τὰ εὐγενῆ αὐτοῦ αἰσθήματα καὶ παρακαλεῖ τὸν κ. Καλλιμάδην νὰ ἐκφράσῃ τὰς εὐχαριστίας ταύτας τῇ Α. Ἐξοχότητι.

Ἀκολούθως ὁ κ. Α. Π. Κεραμεὺς ἀναγινώσκει Ἐκθεσιν τῶν πεπραγμένων τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἔχουσαν οὕτως:

Ἡ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ συνίστατο φέτος ἐκ τῶν κ. κ. Ἡρ. Βασιάδου, Κ. Ξανθοπούλου, Ἀναστασίου Τάγῃ, Ἀβραάμ Μαλιζάκα, Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως, Β. Λούση, Αἰμ. Νοννότῃ, Φιλίππου Τάγῃ καὶ Θ. Σαλτέλλῃ.

Συνεκρότησε δὲ ἐπτά συνεδριάσεις καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ γραμματεὺς τῆς Ἐπιτροπῆς ὄρισθη ὁ κ. Π. Κεραμεὺς, πρόεδρος δὲ ὁ κ. Κωνσταντῖνος Ξανθοπούλος, ὃν ἀναχωρήσαντα εἰς Τραπεζοῦντα ἀντικατέστησεν ὁ κ. Βασιάδης.

Τὸ κατ' ἀρχὰς ἐφρόντισεν ἡ Ἐπιτροπὴ νὰ καταστήσῃ τὰ μέλη αὐτῆς μᾶλλον ἐνήμερα εἰς τὴν ἐν Εὐρώπῃ ἀνάπτυξιν τῶν ἑλληνικῶν

γραμμάτων διὸ ὑπέβαλε τῷ Συλλόγῳ κατάλογον περιοδικῶν τινῶν συγγραμμάτων, ἐγκριθέντα καὶ ψηφισθέντα παρ' αὐτοῦ ἀσκητῆ.

Εἶτα ἠσχολήθη περὶ τὴν μελέτην τῶν ἀποσταλειῶν συλλογῶν γλωσσικῆς ὕλης διὰ τὸ ζωγράφειον διαγώνισμα, οὗ εἰσηγητὴς ὄρισθη διὰ τὸ ἐνεστῶς ἔτος ὁ τῆς Ἐπιτροπῆς γραμματεὺς.

Κοινοποιεῖσθαι δὲ αὐτῇ γλωσσικαὶ συλλογαὶ εἰσιν αἱ ἐπόμεναι:

1) Π. Καρολίδου, καθηγητοῦ ἐν τῇ Εὐαγγελικῇ σχολῇ Σμύρνης, Ἡ ἐν Καππαδοκίᾳ λαλουμένη ἐλληνικὴ διάλεκτος καὶ τὰ ἐν αὐτῇ σωζόμενα ἔχρη τῆς ἀρχαίας καππαδοκικῆς γλώσσης (τεύχη πέντε).

2) Α. Γονίου Συλλογὴ δημοτικῶν ᾠμάτων.

3) Γ. Κωνσταντινίδου Ἀποσχεδίου περιγραφή τοῦ Τσαρσαμπῆ καὶ τῆς Οἰνῆς μετὰ παροιμιῶν, ᾠμάτων καὶ λεξιλογίας.

4) Α. Γ. Πουλζάκη, ἱατροῦ ἐν Τεσερῆ τῆς Ἐρυθραϊκῆς χερσονήσου, Μέλισσα, ἥτοι συλλογὴ λέξεων ἐκ Κρήνης καὶ ἀλλοφθέρ.

5) Ἀντ. Γ. Πουλζάκη, λογίου ἐν Τεσερῆ καὶ ἀδελφοῦ τοῦ προειρημένου ἱατροῦ, Κυψέλη, ἥτοι συλλογὴ λέξεων, ᾠμάτων κτλ.

6) Ν. Βενέτου, Συλλογὴ ζώτων μνημείων.

7) Σ. Μανασσίδου Ζῶντα μνημεῖα.

8) Γ. Βαλαζάκη Συνέχεια τῶν μνημείων τῆς ἀπὸ τὸν Πόντον ἰδιωτικῆς (μετὰ συμπληρώματος).

9) Κωνστ. Κανελλάκη Συλλογὴ ζώτων μνημείων ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ, ἐκ Χίου.

10) Νικ. Γ. Πολίτη Τὸ δημῶδες ᾄσμα τοῦ νεκροῦ.

11) Γεωρ. Δροσίνη Δημῶδη ᾄσματα.

Ἐκτὸς τῆς ἐπὶ τῶν συλλογῶν τούτων μελέτης ὑπέβληθη καὶ σχέδιον ὀδηγιῶν πρὸς χρῆσιν τῶν ἀσχολουμένων περὶ τὸ ζωγράφειον διαγώνισμα. Τὸ σχέδιον τοῦτο περιελάμβανε μὲν τὸ πρόγραμμα τοῦ εἰρημένου Διαγωνίσματος, ἀλλ' ἐδίδο καὶ ὀδηγίας τινὰς ἀναλυτικῶ τῷ τρόπῳ περὶ τῆς μεθόδου, ἣν ὑφείλουσι νὰ παραδεχθῶσιν οἱ βουλομένοι ν' ἀσχοληθῶσιν εἰς τὴν σύνταξιν γλωσσικῶν καὶ ἄλλων σχετικῶν μνημείων, προλαμβανόμενων οὕτως ἀτόπων τινῶν. Αἱ δὲ ὀδηγίαι αὐταὶ ἐγκριθέντα ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ἀνεκοινώθησαν ἐγκαίρως καὶ τῷ Συλλόγῳ, ὅστις ἐπίσης ἐπεκύρωσεν αὐτάς ψηφίσας καὶ τὴν ἐν πίνακι ἐκτύπωσιν αὐτῶν πρὸς διανομὴν

πανταχοῦ καὶ ἰδίᾳ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους, ἐνθα ἀπαντῶσι πολλοὶ ἐγγράμματοι ἀνθρωποὶ ἐπιθυμοῦντες μὲν νὰ ἀσχοληθῶσι περὶ τὸν σκοπὸν τοῦ ζωγράφειου διαγωνίσματος, ἀλλὰ καὶ μὴ γινώσκοντες ὅθεν καὶ ὅπως δεῖον νὰ ἐργασθῶσι.

Τὴν Φιλολογικὴν ἐπιτροπὴν οὐκ ὀλίγον ἀπασχόλησε καὶ γράμμα τοῦ Συλλόγου, ὅπερ ἤρῳα τίνα τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, κατὰ τὴν διαρκείαν τῆς ἐν ἔτει 1885 γενησομένης τοῦ Συλλόγου ἑορτῆς, ἀναδεχθῆσονται νὰ ποιήσωσιν ἀνακοινώσεις φιλολογικὰς, ὡς καὶ τίνα ἡ ἐπιτροπὴ κρίνει κατὰλληλα θέματα πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ διασάφησιν παρ' ἄλλων.

Τὸ γε νῦν μόνον ὁ κ. Χατζήληρστου ὑπεσχέθη ὅτι θὰ ὑποβάλῃ μελέτην τοῦ Περὶ τῆς ἀπ. λότητος, ἀμελείας, τοῦ ἔθους καὶ κάλλους τῆς δημοτικῆς ποιήσεως ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἀρχαίαν. Τὰ δὲ λοιπὰ τῶν μελῶν προτίθενται ἀργότερον νὰ κοινοποιήσωσι τὰς ἐπιγραφὰς τῶν θεμάτων, περὶ ὧν θὰ ἀσχοληθῶσι κατὰ τὴν ἑορτὴν ἐκείνην.

Θέματα δὲ μελέτης ἄξια παρ' ἄλλων κρίνονται σὺν ἄλλοις τὰ ἐπόμενα:

1 (Πρότασις τοῦ κ. Βασιάδου). Περὶ τῶν ὁμοιοτήτων καὶ διαφορῶν τῆς ποιητικῆς καὶ πεζικῆς κεκαλλιεργημένης γλώσσης πρὸς τὴν ὁμιλουμένην τοῦ λαοῦ γλώσσαν ἀπὸ Ὀμήρου μέχρι τῆς ἀνωλείας τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας.

2 (Πρότασις Π. Κεραμέως). Ἱστορία τῶν ἐρευρῶν περὶ τῆς νέας ἐλληνικῆς γλώσσης ἀπὸ Κοραῆ μέχρι σήμερον ἐπὶ τῇ βᾶσει τῶν ἐκδοθέντων γλωσσικῶν καὶ ἄλλων νεοελληνικῶν κειμένων, ὡς καὶ τῶν σχετικῶν ἐπ' αὐτῶν μελετημάτων τῶν τε ἡμετέρων καὶ τῶν ξένων γλωσσολογῶν.

Εἰρήσθω δὲ ἐν παρόδῳ ὅτι ἡ Φιλολογικὴ ἐπιτροπὴ ἐπιφυλάττεται νὰ ὑποβάλῃ ἄλλοτε τῷ Συλλόγῳ μακρὰν κατάλογον κοινοποιήσεων καὶ θεμάτων συζητηθησομένων κατὰ τὴν διαρκείαν τοῦ ἐπὶ τῇ εἰκοσιπενταετηρίδι τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου συγκροτηθησομένου ἐνταῦθα φιλολογικοῦ συνεδρίου.

Τῇ ἐπιτροπῇ ἐγγνώσθη φέτος ὅτι ὁ κ. Κρηστάκης Ζωγράφος συμπληρώσας τὸ διὰ τὴν ζωγράφειον βιβλιοθήκην προωρισμένον ποσὸν ἀτακτιστῶν λιρῶν κατέθεκεν ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις Ἑθνικὴν Τραπεζάν. Ἐπὶ τῇ περιστάσει δὲ ταύτῃ παρεκλήθη ἡ Ἐπιτροπὴ νὰ τροποποιήσῃ καὶ τὸ πρόγραμμα

της ειρημένης βιβλιοθήκης συμφώνως πρὸς τὰ ἐν τῇ σχετικῇ τοῦ κ. Ζωγράφου ἐπιστολῇ ἀναγραφόμενα ἄρθρα. Ἄλλ' ἀπασαν τὴν ἐν τῷ προγράμματι ζητηθεῖσαν τροποποίησιν ἐνεπιστεύθη ἡ Ἐπιτροπὴ εἰς τὸν πρόεδρον αὐτῆς, ὅστις καὶ ἀσχολεῖται νῦν περὶ τὸ θέμα τοῦτο καταλλήλως, μετὰ τινὰ δὲ κειρὸν θὰ ὑποβῆλῃ τῇ Ἐπιτροπῇ πρὸς ἐπικυρώσιν καὶ τὸ σχέδιον τοῦ νέου τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης προγράμματος.

Τέλος σημειώμεν, ὅτι ἡ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ ἀπώλεσε φέτος ἐκλεκτὸν αὐτῆς μέλος, τὸν μακαρίτην Βασιλείου Λούσην.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 4 Ἀπριλίου 1885.

Ἡ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ

ΠΡ. ΒΑΣΙΛΑΔΗΣ, πρόεδρος.
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΤΑΓΗΣ.
ΑΒΡΑΑΜ ΜΑΛΙΑΚΑΣ.
ΑΙΜ. ΝΟΝΝΟΤΗΣ.
ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΤΑΓΗΣ.
Θ. ΣΑΑΤΡΑΝΗΣ.
Α. Π. ΚΕΡΑΜΕΥΣ, γραμματεὺς.

Εἶτα ὁ κ. Περδικίδης ἀναγινώσκει Ἐκθεσιν τῶν πεπραγμένων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἔχουσιν οὕτως:

Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐπιτροπὴ, κατὰ τὰ κανονισμῆν, προτίθησι καὶ κατὰ τὸ συλλογικὸν τοῦτο ἔτος τὴν ἔκθεσιν τῶν πρακτικῶν αὐτῆς.

Κατὰ τὸ λῆγον τοῦτο συλλογικὸν ἔτος δυστυχῶς μόνον ἐπὶ τέσσαρας μῆνας ἐργάσθη, καὶ τοῦτο διότι ἕνεκεν τῆς εἰς Ἀγγλίαν ἀπουσίας τοῦ προέδρου αὐτῆς, καθ' ὃλον τὸ μακρὸν διάστημα τῆς ἀπουσίας αὐτῆς τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς μετὰ τὴν πρώτην συνεδρίαν, καθ' ἣν ἐγένοντο αἱ ἐκλογαὶ τοῦ προέδρου καὶ τοῦ γραμματέως, ἀπεφάσισαν νὰ διακόψωσι τὰς ἐργασίας αὐτῶν μέχρι τῆς ἐπανόδου ἐξ Ἀγγλίας τοῦ προέδρου αὐτῶν ἐκφράσαντες πάντες τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν, ὅπως ἐργασθῶσιν ὑπὸ τὴν πεφωτισμένην διεύθυνσιν τοῦ ἀξίου προέδρου αὐτῶν.

Ἄμα δὲ τῇ αἰσῆ ἐξ Ἀγγλίας ἐπανόδῳ αὐτοῦ συγκαλεσθεῖσα ἡ Ἐπιτροπὴ ἔκαμιν ἐξ ἄλλας τακτικὰς συνεδριάσεις, καθ' ἃς συνεζήτησε διαφόρους προτάσεις τοῦ προεδρείου τοῦ Συλλόγου καὶ διένειμε μεταξὺ τῶν μελῶν τὴν ἐργασίαν τῆς μελέτης διαφόρων ἐπιγραφῶν καὶ ἄλλων ἀρχαιολογικῶν ζητημάτων ὑπὸ τοῦ προεδρείου τοῦ Συλλόγου ἢ

ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς ὑποβληθέντων αὐτῇ.

Ἐν τῷ Συλλόγῳ ὑπάρχουσι περιγραφαὶ χωρῶν καὶ ἐπαρχιῶν κατὰ διαφόρους καιροὺς ὑπὸ διαφόρων λογίων πεμφθεῖσαι· αἱ περιγραφαὶ αὗται πολὺτιμον ὄλην περιέχουσι πρὸς τὴν ἀρχαιολογίαν σχέσιν ἔχουσιν. Ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς ὁ ἀκάματος ἀρχαιολόγος κ. Ἄθ. Παπαδοπούλου Κεραμεὺς ἐπεφορτίσθη τὴν συναγωγὴν καὶ σωματοποιῶν αὐτῶν. Συλλογὴ ἀναλέκτων ἐκ τῶν περιγραφῶν αὐτῶν, αἵτινες οὐκ εἰσι γνωσταὶ τοῖς σοφοῖς τῆς Ἑυρώπης, καὶ τῶν πεμφθέντων αὐτὰς λογίων τὴν φιλοτιμίαν ἠθέλην ἱκανοποιῆσαι καὶ τῇ ἐπιστήμῃ ἤθελε προσφέρει ὑπηρεσίαν τινά.

Ἐτερον μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς, ὁ σοφὸς Dr J. Mordmann, ἐπεφορτίσθη τὴν μελέτην καὶ διαλεύκανσιν τῶν ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ κ. Ν. Λημνίου πεμφθεισῶν τῷ Συλλόγῳ ἐπιγραφῶν. Τῶν ἐπιγραφῶν τούτων μίαν μόνον ἐστὶν ἀνέκδοτος, αἱ δὲ ἄλλαι παραλλαγῆς μόνον τινὰς ἔχουσι πρὸς τὰ γνωστὰ κείμενα τὰ ἐκδοθέντα ἐξ ἄλλων ἀρχαιοτέρων ἀντιγράφων. Ὁ Dr J. Mordmann θεωρῶν ἴαν σπουδαίαν τὴν ἀνέκδοτον ταύτην ἐπιγραφὴν ἐργάζεται ἤδη πρὸς διαλεύκανσιν αὐτῆς, τὸ δ' ἀποτέλεσμα τῆς μελέτης του ταύτης ὑποβληθήσεται τῇ Ἐπιτροπῇ κατὰ τὸ ἐξῆς συλλογικὸν ἔτος.

Ἐτερον μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς, ὁ λόγιος κ. Ξ. Σιδερόπουλος, ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν αὐτῆς ἐπὶ τῶν ἀνευρισκομένων κατὰ τὴν βορειοδυτικὴν ἄκρην τοῦ ἐν Χρυσοπόλει Ὀθωμανικοῦ νεκροταφείου κιονακρῶν φερόντων σταυροὺς, συντριμμάτων ἐγγραμμάτων πλίνθων καὶ μαρμάρων, ἀποτελούντων πλευρὰς τάφου, ἐφ' ἧν τῶν ὑποίων ὑπάρχει ἐπιτύμβιος ἐπιγραφή, ἣν ἀντιγράψας κατέθηκε τῇ Ἐπιτροπῇ. Κατὰ τὸν ἐν λόγῳ λόγιον τὰ λείψανα ταῦτα ἱκανῶς μαρτυροῦσιν, ὅτι κατὰ τὸ ὑποδειχθὲν μέρος ἔκειτο φαίνεται ἐπὶ Βυζαντινῶν μὲν ἢ νεκροταφείων. Νοτιώτερον τοῦ μέρους αὐτοῦ εὑρέθη ἄλλη ἐπιγραφή ἐπὶ πλακῶς τάφου ἰουδαϊκοῦ, ὅθεν ἐστὶν εἰκόσαι, ὅτι πλησίον τῆς χριστιανικῆς μονῆς ἢ τοῦ νεκροταφείου, ἔκειτο ἄλλο νεκροταφεῖον Ἰουδαίων. Ἐκ τοῦ συμβόλου τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ἐγγεγραμμένης, ἀσφαλῶς ἐξάγεται, ὅτι ὁ ἐνταφιασθεὶς ἦν Ἰουδαῖος.

Ὁ κ. πρόεδρος ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν

τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν ἀναγλύφων τῶν παριστάντων πάλην λέοντος κατὰ ταύρου τῶν ἀπαντώντων ἐπὶ τῶν τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὑποτίθησι δὲ, ὅτι αἱ εἰκόνες αὗται εἰσὶν ἐποχῆς μεταγενεστέρης τοῦ πολέμου τῶν Περσῶν πρὸς τοὺς Βυζαντινοὺς, καὶ ὅτι τὸν τύπον τοῦτου τῆς τέχνης παρὰ τῶν πρώτων ἔλαβον οἱ δεῦτεροι. Ὁ τῆς ἐπιτροπῆς γραμματεὺς κ. Κ. Περδικίδης προσέθηκεν ὅτι, κατ' ἰδίαν αὐτοῦ μελέτην, ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ὁ ταῦρος ἐστὶ σῦμβολον τῆς Σκυθικῆς φυλῆς ὁ δὲ λέων τῆς Ἀρίας, περιεσώθη δὲ ἐν τῇ τέχνῃ μέχρις ἡμῶν ἢ διὰ τῶν δύο τούτων ζώων συμβολικὴ παράστασις τῶν δύο φυλῶν, κυρίως ἐπὶ τῶν κολεῶν τῶν ἀκίνακῶν παρὰ Πέρσας, ἐφ' ὧν συνηθέστατα εἰκονίζεται λέων καταβάλλον ταῦρον. Οἱ καθ' ἡμᾶς Πέρσαι ἐξακολούθησι μὴ εἰδότες καὶ κατὰ παράδοσιν μόνον ἐμμένοντες εἰς ἀρχαίαν τῆς τέχνης συνήθειαν νὰ ποικίλωσι τὰ ὅπλα αὐτῶν διὰ τοιοῦτων εἰκόνων. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, ὁ ἐλλόγιμος κ. J. Calvert, παρετήρησεν, ὅτι τοιαύτη ἐξήγησις τῶν εἰκόνων αὐτῶν ἐστὶν ἀγνωστος τῇ ἐπιστήμῃ, προσεκληθὲν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ὁ κ. Περδικίδης νὰ παρουσιάσῃ αὐτῇ μελέτην ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης· καὶ ἡ μελέτη αὕτη παρασκευαζομένη ἤδη ὑποβληθήσεται εἰς τὴν ἔγκρισιν τῆς Ἐπιτροπῆς κατὰ τὸ προσεχὲς ἐπίσης ἔτος.

Ὁ αὐτὸς κ. J. Calvert προσήνεγκε τῇ Ἐπιτροπῇ σπουδαίαν μελέτην αὐτοῦ περὶ τῆς τοπογραφίας τῆς Ἰλίου, ἀναγνωσθεῖσαν ἤδη ἐν τακτικῇ τοῦ Συλλόγου συνεδριάσει.

Ἐπὶ τοῦ πύργου τοῦ κειμένου πλησίον τῆς πύλης *Υουμπαιλ-καπιλ* ὑπῆρχεν ἀνύγλυφον καλῆς ἐργασίας παριστῶν τοὺς τρεῖς παιδάς ἐν καμίνῳ. Τὸ ἀνύγλυφον τοῦτο βεβαίως ἀνήκει εἰς τινὰ ἐκκλησίαν πρὸ τῆς ἀπελασίας τῶν ἀναγλύφων ἀπὸ τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, μετὰ δὲ ταύτην πιθανῶς ἐτίθη ἐπὶ τοῦ ἐν λόγῳ πύργου· ἐσχάτως δὲ κατεδαφισθέντος τούτου κατέκειτο χαμαί, καὶ πιθανῶς ἠθέλην ἀπολεσθῆναι τὸ σπουδαῖον τοῦτο διὰ τὴν βυζαντινὴν εἰκονογραφικὴν μνημεῖον, τῇ ἐπιμελείᾳ ἡμῶν τοῦ προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς διεσώθη ἐν τῷ ἐν *Τσιμιλί-κλόνκ* μουσεῖῳ.

Αἱ μελέται, ὡς βλέπετε κύριοι, τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς εἰσὶν ἐν τῷ παρα-

σκευαζέσθαι, εἰς δὲ τὴν ἐπιείκειαν καὶ τὴν εὐνοιαν τοῦ Συλλόγου πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν, ὧν δείγματα συχνὰ ἔλαβε, βασιζομένη ἐλπίζει, ὅτι θέλει ἔχει τῆς συγγνώμης ὑμῶν, εἰάν ἀντὶ πλουσίας συγκομιδῆς τὰ ἰσχνὰ ταῦτα προσφέρει κατὰ τὸ ἔτος αὐτό, ὑπόσχεται δὲ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἀγγελοθεσιῶν μελετῶν καὶ νέας ἄλλας διὰ τὸ ἐπίθον ἔτος.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 5/17 Ἀπριλίου 1885.

Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐπιτροπὴ

C. G. CURTIS πρόεδρος.
ΤΖΕΜΣ ΚΑΛΒΕΡΤ.
Α. Π. ΚΕΡΑΜΕΥΣ.
Ξ. Α. ΣΙΑΒΡΟΠΟΥΛΟΣ.
Κ. ΠΕΡΔΙΚΙΔΗΣ, γραμματεὺς.

Ὁ κ. πρόεδρος εὐχαριστήσας τῷ τε κ. Α. Π. Κεραμεῖ καὶ τῷ κ. Περδικίδῃ, λύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΟΓ'.

(Τακτικῆ).

Τῇ 8 Ἀπριλίου 1885.

Προεδρεῖοντος τοῦ κ. Π. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως, ὁ κύριος πρόεδρος παρατηρεῖ, ὅτι καθ' ἃ καὶ ἄλλοτε λόγος ἐγένετο, ἡ περιλήψις τοῦ ἀναγνώσματος δεόν νὰ περιέχῃ μάλιστα τὴν χωρίαν ἐκείνην, ἢ συνεζητήθησαν, ἵνα διευκρινίζονται αἱ ἐκπεφραμένα ἰδέαι. Ἀναπτύσσει δὲ ἔπειτα τοὺς λόγους, ὅτινες προὐκάλεσαν τὰς ἐν τῇ ἡγουμένῃ συνεδριάσει γενομένας παρατηρήσεις ἐν τῷ ἀναγνώσματι τοῦ κ. Περδικίδου, διορθοῖ δὲ τὰ πρακτικὰ καθύστερον ἀφορᾷ τὴν λέξιν *Σκύθης*, περὶ ἧς εἶπεν, ὅτι διὰ ταύτης οἱ ἀρχαῖοι ἐνόουν πολλοὺς λαοὺς, καὶ συνέβαινε τότε ὅ,τι νῦν παρ' ἡμῖν συμβαίνει ἐν τῇ λέξει *Φράγκος*.

Ὁ κ. Περδικίδης παρατηρεῖ ὡσαύτως, ὅτι οὐχὶ ὁρθῶς ἐκφέρεται ἐν τοῖς πρακτικοῖς, ὅτι οἱ Μῆδοι ἀντὶ οἱ Πέρσαι εἰσὶν Ἀρίας φυλῆς. Μετὰ τὰς παρατηρήσεις ταύτας ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν, ἀνακοινούται ἡ

ἀλληλογραφία.

ἐξ ἧς παρατίθεμεν περιλήψιν τῶνδε τῶν ἐπιστολῶν:

Τοῦ κ. Χρ. Παπαδοπούλου ἐξ Ἀμμοχώ-

σπου τῆς Κύπρου, ἀπὸ 25 μαρτίου, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν δύο λόγων αὐτοῦ *Περὶ τοῦ Κωνσταντίνου Οἰκονόμου καὶ Περὶ τῆς πόλεως Νικομηθείας.*

Ἐπιγραφήμα τοῦ κ. Καρούλου Βίλυπεργ, βιβλιοπώλου ἐν Ἀθήναις, ἀπὸ 5/17 ἀπριλίου, παρακαλοῦντος, ὅπως ἀποσταλῆ αὐτῷ τὸ 6' Παράρτημα τοῦ 11' τεύχους τὸ περιέχον ἐπιγραφάς τοῦ Μουσείου.

Τῆς Ἐφορείας τῆς σχολῆς Παράμυου τῆς Κυζίκου, ἀπὸ 27 μαρτίου, ἐξαιτουμένης τὴν συνδρομὴν τοῦ Συλλόγου ὑπὲρ τῆς σχολῆς.

Τῆς Φιλοπροσθετικῆς Ἀδελφότητος Δεμίρ-Ἰσαάρ, ἀπὸ 24 μαρτίου, παρακαλοῦσας, ὅπως ὁ Σύλλογος διαβιβάσῃ μετὰ συστάσεως ἐπιστολὴν αὐτῆς περὶ συνδρομῆς πρὸς τὸν κ. Κωνσταντίνον Ζάππαν.

Τῶν κ. Πρ. Βασιλάδου, Ὁδ. Ἀνδρέζδου καὶ Κ. Γ. Γεωργιάδου, ἀπὸ 8/20 ἀπριλίου, δι' ἧς προτείνουσι τακτικὸν μέλος τοῦ Συλλόγου τὸν κ. Adolphe Thalasso διευθυντὴν τῆς ἐνταῦθα ἐκδομένης *Revue Orientale.*

Τοῦ κ. Δανασῆ ἐκ Φωτηρᾶ, ἀπὸ 17 μαρτίου, ἀγγέλλοντος, ὅτι ἀποστέλλει ἐν χειρογράφῳ Ἀριθμητικὴν καὶ παρακαλοῦντος, ὅπως ὁ Σύλλογος κρίνῃ αὐτήν.

Τοῦ ἐν Καίρῳ Ἑλλήν. Ἐπικουρικῶν Συλλόγου, ἀπὸ 31 μαρτίου, εὐχαριστοῦντος τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῷ ὅτι ἀπεδέξατο νὰ διαβιβάσῃ αὐτῷ πληροφορίας περὶ τῶν ἔχουσῶν ἀνάγκην ὑποστηρίξεως κοινοτήτων τῆς Θράκης, Μακεδονίας καὶ Ἠπείρου καὶ ζητούντος πληροφορίας περὶ τοῦ χωρίου Οὐζοῦν-Κισπρού.

Τοῦ κ. Εὐσταθίου Ἰωαννίδου, ἐκ Βώλου, ἀπὸ 1/13 ἀπριλίου, ἀγγέλλοντος, ὅτι τὴν ἐτησίαν αὐτοῦ συνδρομὴν ἀπέστειλε τῷ κ. Ν. Φ. Γεωργιάδῳ.

Τῶν γραφείων τῶν Χρονικῶν Στατιστικῶν καὶ Γεωγραφίας τῆς Βυρτεμβέργης ἐν Στουτγάρδῳ, ἀγγελλόντων τὴν ἀποστολὴν τῶν τελευταίων αὐτῶν δημοσιεύσεων.

Ἐἴτα ἀγγέλλονται προσφοραὶ βιβλίων.

Τοῖς δωρηταῖς ἐκφράζονται εὐχαριστίαι.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. πρόεδρος ἐπὶ τῆς αἰτήσεως τῆς κοινότητος Παράμυου παρατηρεῖ, ὅτι δυστυχῶς ὁ Σύλλογος ἕνεκα τῶν οικονομικῶν αὐτοῦ οὐδὲν δύναται πράξαι. Περὶ δὲ τῆς αἰτήσεως τῆς Φιλοπροσθετικῆς Ἀδελφότητος Δεμίρ-Ἰσαάρ γενήσονται τὰ δέοντα, καὶ ἡ Ἀριθμητικὴ τοῦ κ. Δανασῆ παραπεμφθήσεται τῇ Ἐκπαιδευτικῇ Ἐπιτροπῇ.

Ἐἴτα ἀγγέλλονται τὸ δεύτερον καὶ γίνον-

ται δεκτοί, τακτικὰ μέλη, οἱ κ.κ. Νικόλαος Τροχάνης ὑπὸ πλάγιος τῆς Ὀθωμ. Τραπεζίης καὶ Γεώργιος Βεγλερῆς ὑπὸ πλάγιος τοῦ Πρακτορίου τῆς ἐνταῦθα Ρωσσιτικῆς Ἀτμοπλοικῆς Ἑταιρείας.

Ἀγγέλλεται δὲ τὸ πρῶτον τακτικὸν μέλος ὁ κ. Adolphe Thalasso, διευθυντῆς τῆς *Revue Orientale*, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κκ. Πρ. Βασιλάδου, Ὁδ. Ἀνδρέζδου καὶ Κ. Γ. Γεωργιάδου.

Ἀκολούθως ὁ κ. πρόεδρος ἀναγινώσκει τὸ ἀνάγνωσμα οὗτοῦ *Περὶ τῆς ἐπιρροῆς τῆς ἁρχαίας ἐλληρικῆς τέχνης εἰς τὴν σύστασιν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν καλῶν τεχνῶν ἐν Ἰταλίᾳ κατὰ τὴν ἀναγέννησιν.*

Ἐἴτα λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΝΔ΄.

(Ἑκτακτος).

Τῆ 10 Ἀπριλίου 1885.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. ΠΡ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης ἐκτάκτου συνεδριάσεως ὁ κ. γεν. γραμματεὺς ἀναγινώσκει Ἐκθεσιν τῶν πεπραγμένων τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ὁμοίαν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς ὁ δὲ κ. Μακρῆς ἔκθεσιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ ὁ κ. Φ. Μαυρογορδάτος ὁμοίαν τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἀνέκθεσις αὐταὶ ἔχουσιν οὕτω καὶ πρῶτον ἡ τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς

φίλοι συνάδελφοι,

Ἡ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ ἀπετελεῖτο κατὰ τὰς ἀρχάς τῆς παρουσίας ἐπιπερίου ἐκ τοῦ ἐτέρου τῶν ἀντιπροέδρων κ. Ἰωάννου Γεωργαντοπούλου, τοῦ κατὰ τὸν κἀνοτισμὸν προέδρου αὐτῆς καὶ τῶν κ. κ. Κωνσταντίνου Ξανθοπούλου, Χρ. Χατζηγεωργίου, Βράνου Βωζάνη, Θ. Σαλπέλη, Ν. Παρκινία, Γ. Α. Ἀριστοκλέους, Ἀβρ. Μαλιχάκη, Ἠλ. Βαλσαμάκη, Π. Παπαρρούση, Ἀντ. Πετρίδου καὶ Ὁδ. Ἀνδρέζδου, ἀλλ' ἀκολούθως προσετέθησαν αὐτῇ ὑπὸ τοῦ Συλλόγου καὶ οἱ κ. κ. Κ. Τσιούλιας καὶ Ἀνδρ. Σπαθάρης. Παρητήθησαν δὲ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἔτους οἱ κ. κ. Γ. Α. Ἀριστοκλή, ὡς ἀποτελῶν μέλος τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ Κ. Ξανθοπούλου,

ὡς ἀπελθόν ἐἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐν ἀναλήθῃ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐν αὐτῇ Φροντιστηρίου. Μεγίστην δ' ὑπέστη ἀπώλειαν ἡ Ἐπιτροπὴ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀντ. Πετρίδου μέχρι πρὸ μικροῦ τὰ καθήκοντα τοῦ γραμματεῦς ἐκτελοῦντος καὶ προθύμως ἐργαζομένου ἐν αὐτῇ. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ προσφιλοῦς αὐτῇ μέλους λίαν ἐλυπήθη καὶ τὴν λύπην αὐτῆς καὶ νῦν ἐκφράζει. Τὸν αἰδύμιον Πετρίδην ἐν τῇ γραμματικῇ ἀνεπλήρωσεν ὁ κ. Ὁδ. Ἀνδρέζδης, ὃς νῦν τὴν ἐκθεσιν τῆς Ἐπιτροπῆς ἐνώπιον ὑμῶν ποιούμενος συγγνώμην ἐξαιτεῖται, εἰ ὑπὸ συγνώμης αὐτοῦσας τὴν ἀσθένειαν αὐτοῦ κατεχόμενος ἐπὶ τῇ ἀναμνησείᾳ λυπηροῦ γεγονότος ἀτελῶς καὶ ἀτέχνως τοῦτ' ἐπιτελέσει.

Ἡ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπτακαίδεκα ἐποίησατο κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο συνεδριάσεις τακτικὰς καὶ ἐκτάκτους, ἐν αἷς παρῆν καὶ ὁ σεβαστὸς καὶ ἀκέραιος πρόεδρος τοῦ Συλλόγου. Καὶ ἐν πρώτοις ἡσχολήθη περὶ τὴν διανομὴν τοῦ ἐξ 20 χιλ. φρ. Ζαριφείου κληροδοτήματος εἰς τὰ ἔπορα σχολεῖα τῆς πρωτεύουσας ταύτης. Περὶ τῆς διανομῆς δὲ ταύτης ἡ Ἐπιτροπὴ ὑπέβαλεν ἡδὴ ἰδίαν ἐκθεσιν, ὡστε περιττὸν ἵνα εἰπωμεν καὶ αὐθις τὰ περὶ αὐτῆς ἐνταῦθα. Τοῦτο δὲ μόνον λέγομεν, ὅτι ἐπειδὴ ἐλήφθησαν ἱκαναὶ ἐκθέσεις, ὑπερτεσσαρῆκοντα, παρὰ τῶν διαφόρων Ἐφορειῶν τῶν διαφόρων σχολῶν τῆς πρωτεύουσας καὶ τῶν προαστείων αὐτῆς, ἡ Ἐπιτροπὴ ἀνέθηκε τῷ κ. Π. Παπαρρούση, ἵνα ἐπ' αὐτῶν καὶ ἐπὶ ἰδιαιτέρων πληροφοριῶν ἐριδόμενος συντάξῃ καὶ ἀναγνώσῃ κατὰ τὴν ἐπέτειον τοῦ Συλλόγου ἑορτὴν ἐκθεσιν τῆς ἐκπαιδευτικῆς καταστάσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν προαστείων αὐτῆς.

Καὶ ταῦτα ἐν συντόμῳ τὰ περὶ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ αἰδύμιου Γεωργίου τοῦ Ζαριφῆ μεταβαίνομεν δὲ νῦν καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ἐργασίας τῆς Ἐπιτροπῆς ἀρχόμενοι ἀπὸ σοβαρᾶς λίαν γενομένης ὑπὸ τοῦ κ. προέδρου τοῦ Συλλόγου καὶ ἐγαριθείσης ὑπ' αὐτῆς. Αὕτη ἐστὶν ἡ καὶ τῷ Συλλόγῳ ἀνακοινωθείσα πραγματεία *Περὶ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ ἀνιδέμου τῶν γυμνασίων καὶ τῶν ἀνωτέρων παρθεραγωγείων τοῦ ἡμετέρου ἔθνους πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ βελτίωσιν τῆς μέσης παιδείσεως ἀμφοτέρων τῶν φύλων.* Ἐπειδὴ δὲ, ὡς ἐφθάρμεν εἰπόντες, αὕτη ἀνεκοινώθη ἡδὴ τῷ Συλλόγῳ καὶ ἐκτυπωθεῖσα ἀπεστάλη εἰς τὰ διάφορα ἀνώτερα ἐκπαιδευτήρια τοῦ ἡμε-

τέρου ἔθνους καὶ εἰς διαφόρους λόγους, ἀσκοπον ἡγουμένα ἀνάλυσιν αὐτῆς ἐνταῦθα νὰ παράσχωμεν. Οἷα δ' εἰσὶ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐγκυκλίου ταύτης, τοῦτο τὸ προεδρεῖον τοῦ Συλλόγου γινώσκει, οἷα δ' ἔσονται, τοῦτο ὀφύμεθα.

Ἐτερον ἔργον τὴν Ἐπιτροπὴν ἐπὶ πολλὰς συνεδριάσεις ἀπασχολήσαν ἦν ἡ ἀνατεθείσα αὐτῇ συνεπεῖς αἰτήσεων ἐντολὴ πρὸς συντάξιν προγράμματος τῶν ἀστικῶν σχολῶν. Τοιοῦτον δὲ πρόγραμμα συνετάχθη ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου συναδέλφου κ. Κ. Γεωργιάδου, ὃ μετὰ τὰς ἀναγκαίας κριθείσας τροποποιήσεις ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ὑπεβλήθη ἡδὴ τῷ Συλλόγῳ καὶ ἐνεκρίθη ὑπ' αὐτοῦ. Βουλομένη ὅμως, ὅπως τὸ ἔργον αὐτῆς ἡ Ἐπιτροπὴ ἐκτελέσῃ καταστήσῃ, ἔγνω συντάξαι καὶ κατάλογον βιβλίων διὰ τὰς διαφόρους τάξεις ἀστικῆς σχολῆς, ἃ κατὰ τὴν Ἐπιτροπὴν τὰ καταλληλότερα εἰσὶ, τοῦτο δὲ πρὸς ὀδηγίαν τῶν τε ἐφορειῶν καὶ τῶν διδασκάλων. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ σύνταξις τοιοῦτου καταλόγου πολλὰς ἐνέχει δυσχερείας, ἡ Ἐπιτροπὴ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῆς καὶ ἀπόφασιν οὐκ ἠδυνήθη ἐκτελέσαι. Καὶ νῦν

Περὶ διαγωνισμάτων.

Δύο εἰσὶν ὡς γνωστὸν τὰ διαγωνίσματα, ὧν ἡ φροντις καὶ ἡ κρίσις ἀνατεθειμένη εἰσὶ τῇ ἡμετέρῃ Ἐπιτροπῇ, τὸ Βουτσιναιῶν, τὸ περιλαμβάνον καὶ τὸ Καραπάνειον, ὅπερ πολλὰ. Πρὸ ἐτῶν ἐξεδόθη ὑπὸ τῆς Ἐκπαιδ. Ἐπιτροπῆς πρόγραμμα πρὸς σύνταξιν Ὁδηγοῦ τῆς πρώτης παιδείσεως τοῦ Βουτσιναιῶν ἀγῶνος. Ἡ προθεσμία πρὸς κρίσιν τοῦ διαγωνίσματος τοῦτου παρήλθε καὶ οὐδὲν ἀπεστάλη δυστυχῶς χειρόγραφον, δι' ὃ ἡ Ἐπιτροπὴ παρατείνει τὸν ἀγῶνα τοῦτον καὶ διὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἡ Ἐπιτροπὴ ἔδει νὰ συντάξῃ τὸ πρόγραμμα δι' Ὁδηγὸν τῆς μέσης παιδείσεως. Καὶ ἐπελάβετο μὲν τοῦ ἔργου, ἀλλ' ἕνεκα τῆς σπουδαιότητος καὶ τοῦ μεγέθους αὐτοῦ οὐκ ἠγαγεν εἰς πέρας.

Καὶ διὰ τὸ ἔτερον τῶν διαγωνισμάτων, τὸ Καραπάνειον, οὐδὲν δυστυχῶς ἐστάλη ἔργον. Τοῦτου ἕνεκα κρίνει μόνον ἡ Ἐπιτροπὴ τὴν πέρουσι σταλείσαν δι' αὐτὸ φυσικῆς ἱστορίας καὶ τὴν κρίσιν αὐτῆς ἀνακοινώσῃ κατὰ τὴν ἐπέτειον ἑορτῆν τοῦ Συλλόγου. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὰ προδιαγεγραμμένα δέον κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο νὰ συνταχθῇ τὸ πρόγραμμα τῆς

στοιχειώδους Σημείας και φυσικής παρεκλήθησαν οι κ.κ. Ανδρέας Σπαθάρης και Ήλιος Βαλσαμάκης όπως συντάξουν παρουσίασας τῇ Ἐπιτροπῇ τοιοῦτον πρόγραμμα ἐν τῷ τῆς ἐνεστῶσης περιόδου.

Ταῦτα τὰ περί διαγωνισμάτων ἔλθωμεν ἤδη εἰς τὰ πρὸς κρίσιν τῇ Ἐπιτροπῇ ὑπὸ τοῦ Συλλόγου παραπεμφθέντα πονήματα. Ταῦτά εἰσι α') Νεωτάτη μέθοδος πρὸς διδασκαλίαν τῶν γλωσσῶν ὑπὸ Γ. Ολιβιέρου, β') Πρακτικὴ ἀριθμητικὴ ὑπὸ Παπαγιαννοπούλου, γ') Θεωρητικὴ ἀριθμητικὴ ὑπὸ Εμ. Ἐμμανουηλίδου, δ') Σειρὰ ἀναγνωσμάτων ὑπὸ Κ. Γ. Γεωργαλά και Γ. Πολυτίου και ε') Ἀναγνωπτικὸν διὰ τὰ ἀστικά και δημοτικά σχολεῖα ὑπὸ Γ. Κούζου και Γ. Ἰλλίδου. Ἐκ τούτων τὸ μὲν πρῶτον ἦτοι ἡ Μέθοδος πρὸς διδασκαλίαν τῶν γλωσσῶν ἐκρίθη ἤδη ὑπὸ τοῦ κ. προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς, τοῦ κ. Μαλιάνου και τοῦ κ. Κωνστ. Καλλιζάου, ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου προσληφθέντων κατ'ἀπόφασιν αὐτοῦ και ἡ κρίσις ἀνεκοινώθη ἤδη ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τῷ Συλλόγῳ ἐγκαιρῶς. Τὰ δὲ β' και γ' ἦτοι τὰ πονήματα τῶν κ.κ. Παπαγιαννοπούλου και Ἐμμανουηλίδου ἀνέλαβον κρίναι τὸ μὲν οἱ κ.κ. Ἄνδρ. Σπαθάρης και Γ. Καραθεοδωρῆ τὸ δὲ οἱ κ.κ. Χρ. Χατζηχρήστου και Π. Βαλσαμάκη κατ'ἀπόφασιν τοῦ Συλλόγου. Ἡ κρίσις αὕτη οὐκέτι ὑπεβλήθη, ἀλλ' ἐλπίζομεν, ὅτι ἐν μικρῷ ὑποβλήθησεται. Τὰ δὲ δ' και ε' ἀνέλαβον κρίναι οἱ κ. κ. Χρ. Χατζηχρήστου και Βρ. Βαζάνης, μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, οἳς προσετέθη και ἡ ἐλλόγιμος κ. Σαπφῶ Λεοντιάς κατὰ πρότασιν τῆς Ἐπιτροπῆς και κατ' ἀπόφασιν τοῦ Συλλόγου. Τῶν πονημάτων δὲ τούτων ἰκανῶς ἐκτείνων ὄντων, καθότι ἐκάτερον σύγκριται ἐκ τεισάρων τομιδίων, ἡ κρίσις ὡς χρόνον ἀπαιτούσα ἐπίσης οὕτω ὑπεβλήθη. Πεισισμένα ὅμως ἐρεϊδόμενοι ἐπὶ τῆς πρὸς τὸν Σύλλογον ἀγάπης τῶν τῆν κρίσιν ἀναλαβόντων, ὅτι αὕτη ἐν βραχεὶ ἐξενεχθήσεται.

Τελευτώντες δὲ προστίθεμεν ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ τῇ τοῦ προεδρείου προσκλήσει ἐσκέφθη τελευταῖον και περί θεμάτων σπουδαίων ἐκπαιδευτικῶν ἀνακοινωθησομένων κατὰ τὴν εικοσιπενταετηρίδα τοῦ Συλλόγου, ἧτις κατὰ τὸ ἐπίθον ἔτος πανηγυρισθήσεται, ἐν τῷ γενησομένῳ συνεδρίῳ. Τὸ προεδρεῖον ἠρώτησε τὴν Ἐπιτροπὴν : τίνα τῶν μελῶν αὐτῆς ἀναδεχθήσονται ἀνακινώσεις ποιήσασθαι και τίνα αὕτη ἡγεῖται θέματα κατὰλληλα

ὅπως κατὰ παράκλησιν τοῦ Συλλόγου παρ' ἄλλων ὑποβλήθῃσι τῷ συνεδρίῳ. Περὶ τούτων, ὡς και ἀνωτέρω εἶπομεν, ἐσκέφθημεν πλὴν ἐπειδὴ ὁ κατάλογος τῶν θεμάτων οὐκέτι συνεπληρώθη, οὐ δυνάμεθα αὐτὰ ὑποβαλεῖν.

Ταῦτα τὰ ἔργα τῆς ἡμετέρας Ἐπιτροπῆς κατὰ τὴν λήγουσαν περίοδον. Καταστρέφοντες δὲ τὴν ἐκθεσιν ἡμῶν ταύτην εὐχόμεθα, ὅπως οἱ ἡμέτεροι διάδοχοι πλείω και ἀνώτερα ἐπιτελέσωσι και κατὰ τὴν εικοσιπενταετηρίδα ἀντιπροσωπεύσωσι τὴν Ἐκπαιδευτικὴν Ἐπιτροπὴν ἀξίως τοῦ Συλλόγου, ὅστις ἐγένετο ἀφορμὴ τῆς ἐν Ἀνατολῇ ἐκπαιδευτικῆς κινήσεως και παρ' οὗ τὸ ἔθνος μεγάλα και πολλὰ ἐτι ἀναμένει.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 6 Ἀπριλίου 1885.

- Ἡ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ
- Γ. ΓΕΩΡΓΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ, πρόεδ.
- ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ.
- Θ. ΣΑΛΤΕΑΝΣ.
- Π. ΒΑΛΣΑΜΑΚΗΣ.
- Κ. Γ. ΓΕΩΡΓΑΛΑΣ.
- ΒΡ. ΒΩΖΑΝΗΣ.
- Ν. ΠΑΡΑΝΙΚΑΣ.
- Α. ΜΑΛΙΑΚΑΣ.
- Π. ΠΑΠΑΡΡΟΥΣΗΣ.
- Α. ΣΠΙΘΑΡΗΣ.
- Κ. ΤΣΙΟΥΛΑΚΑΣ.
- ΟΔ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ, εἰσηγητής.

Δεύτερον, ἡ τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς

Φίλοι συνάδελφοι,

Ἡ Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου κατὰ τὴν λήγουσαν συλλογικὴν περίοδον συνεκροτεῖτο ἐκ τῶν κ. κ. Γ. Δ. Ἀριστοκλέους, Τ. Καραθεοδωρῆ και Ἰακώβου Ἀρτεμιάδου και ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ ὀριζομένων, τοῦ γενικοῦ γραμματέως κ. Ὀδ. Ἀνδρεάδου, τοῦ εἰδικοῦ κ. Ν. Εὐσταθίου, τοῦ γραμματέως τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς κ. Ἀθ. Παπαδοπούλου Κεραμέως και τοῦ γραμματέως τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς κ. Κυριακοῦ Περδικίδου.

Ἡ Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ, ἧτις καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἐπτακαίδεκα ἐποιήσατο συνεδριάσεις προεδρεύοντος αὐτῶν τοῦ κ. Γ. Δ. Ἀριστοκλέους και γραμματεῦντος τοῦ κ. Ὀδ. Ἀνδρεάδου, και κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐπιμελῶς και συντόμως ἠσχολήθη περί τὰ ἀνατεθειμένα αὐτῇ σπουδαία καθήκοντα. Καὶ ἐν πρώτοις προέβη εἰς τὴν δημοσίευσιν τοῦ Ἀρ-

χαιολογικοῦ Παραρτήματος τοῦ ΙΕ' τόμου τοῦ Περιδικοῦ τοῦ Συλλόγου συγγραμματος, μελετήσασα και κανονίσασα τὴν ὑπὸ τῆς συναδέλφου Ἀρχ. Ἐπιτροπῆς παρασκευασθεῖσαν ὕλην δι' αὐτό. Τὸ Παρῆρτημα τοῦτο ἀπὸ πολλοῦ ἐκδοθὲν και ἐκ δέκα τυπογραφικῶν φύλλων συγκείμενον περιέχει λίαν σπουδαίας πραγματείας τῶν ἡμετέρων συναδέλφων κ.κ. Α. Π. Κεραμέως και J. Nordmann.

Τῆς ἐκτύπωσος τοῦ Παραρτήματος τούτου ἐτι διαρκούσης ἡ Ἐπιτροπὴ συνεβλήθη διὰ τοῦ προεδρείου μετὰ τοῦ ἀξιότιμου διευθυντοῦ τοῦ Νεολόγου και ἤρξατο τῆς ἐκτύπωσος και τοῦ ΙΣ' τόμου τοῦ Περιδικοῦ τοῦ Συλλόγου συγγραμματος, ἀφοῦ πρότερον ἐξεμελέτησε και κατέταξε τὴν ἐν αὐτῷ περιληφθησομένην ὕλην. Ὁ τόμος οὗτος οὕτω ἀπεπερατώθη, διότι πρῶτον ἡ Ἐπιτροπὴ ἐνόμισεν, ὅτι ἡ ἐν αὐτῷ καταχωριζομένη ἐμβριθής και ἐκτενὴς πραγματεία τοῦ σεβαστοῦ προέδρου τοῦ Συλλόγου εἶδει μετὰ προσοχῆς και ἀκριβείας νὰ ἐκτυπωθῇ και δεύτερον πολλὰ μέρη, οἷον χωρία συγγραφέων ἢ ποιητῶν, σημειώσεις, κτλ., ἀπῆλθον στοιχεῖα τῶν 9 στιγμῶν, ἃ οὐχὶ ἐν ἀφρονίᾳ ὑπάρχουσιν. Οἱ λόγοι βεβαίως οὗτοι πείθουσι πάντα περί τοῦ ἀδυνάτου τῆς ἐπισπεύσεως τοῦ ἔργου. Ἡ ἀποπεράτωσις αὐτοῦ προσεχῆς ἐσται ὅμως, διότι ἀπαρτισθήσεται ἐκ 45 τυπογραφικῶν φύλλων, ἐξ ὧν τὰ 35 ἐξετυπώθησαν ἤδη.

Ἐκτός δὲ τοῦ ἀνω ρηθέντος Παραρτήματος τοῦ ΙΕ' τόμου ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπελάβετο ἤδη τῆς ἐκδόσεως και Παραρτήματος τοῦ ΙΣ' τόμου και τοῦ β' τεύχους τῆς Μαυρογορδάτειου Βιβλιοθήκης. Καὶ τὸ μὲν Παρῆρτημα θὰ περιέχῃ πραγματείας τοῦ αἰδ. κ. C. G. Curliis και τοῦ κ. Σ. Ἀριστοῦ ἀρχαιολογικῆν και τὴν ἐκθεσιν τοῦ κ. Ἀθ. Παπαδοπούλου Κεραμέως περί τῶν καταγραφέντων και ἀντιγραφέντων χειρογράφων κατὰ τὴν δευτέραν περιοδείαν αὐτοῦ διὰ τὴν Μαυρογορδάτειον Βιβλιοθήκην τὴν ἐν τακτικῇ συνεδριάσει τοῦ Συλλόγου ἀναγνωσθεῖσαν. Τὸ δὲ δεύτερον τεῦχος τῆς Μαυρογορδάτειου Βιβλιοθήκης θὰ περιλάβῃ ὕλην συλλεγθεῖσαν κατὰ τὴν α' περιοδείαν τοῦ κ. Κεραμέως, ἧτις οὐ περιελήφθη ἐν τῷ α' τεύχει ἕνεκα τῆς μικρότητος αὐτοῦ, και εἰ δεῖσαι τινὰ ὀρισμένον καιρὸν ἦτοι κατὰ τὰς ἀρχάς τοῦ ἐπιόντος μαῖου.

Ἡ Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ διὰ τὰ προσκετεθέντα και δι' ἐναπολειφθέντα ἐκ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐδαπάνησεν ἐκ τοῦ ἀναγεγραμμένου δι' αὐτὴν ἐν τῷ προϋπολογισμῷ κονδυλίου τὰ ποσὰ τὰδε :

Δι' ἀγορῶν χάρτου τυπογρ. δεσμ.	
68 πρὸς 105 γρ. χρ.	Λ. Τ. 71.40
» ἐκτύπωσιν Δελτίου 10 φύλλων πρὸς 2 Λ. Τ. και ΙΣ' τόμου	» 50.—
» ἀγορῶν 5 δεσμίδ. χάρτ. κεχρ. δι' ἐξώφυλλον φρ. 180	» 7.92
» διορθωτικά 22 τυπογραφικῶν φύλλων πρὸς 20 γρ.	» 4.07
» δετικά και ἀχθοφορ. ΙΕ' τόμου	» 5.40
» » » Μ. Βιβλιοθῆκ.	
α' τεύχους	» 3.40
» λιθογραφήματα Μ. Βιβλιοθ. α' τεύχους	» 9.50
» ἀντιγραφὴν πρακτικῶν ΙΣ' τῶν.	» 1.11
» σύνταξιν καταλόγου βιβλίων τοῦ ΙΣ' ἔτους	» 0.50
» δῶρον στοιχειοθέτου Ἰωάννου (ἀποφ. Συλλόγου)	» 1.—
» διορθωτικά 33 τυπογρ. φύλλων ΙΕ' και ΙΣ' πρὸς 20 γρ. ἀργ.	» 6.11

Τὸ ὅλον Λ. Τ. 160.41

Τὰ προϋπολογισθέντα ἵνα δαπανηθῶσιν ὑπὸ τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς, ὡς ἐκ τοῦ σχετικοῦ κονδυλίου τοῦ προϋπολογισμοῦ δηλοῦται, ἦσαν Λ. Τ. 670. Τὸ ποσὸν τοῦτο δὲν ἐδαπανήθη, διότι πολλὰ τῶν προαναγεγραμμένων δὲν ἐπετεύχθησαν δυστυχῶς.

Ἡ Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ ἐκτός τῶν ἀνωτέρω δηλωθέντων ἤρξατο προετοιμάζουσα και τὴν ὕλην τοῦ ΙΖ' τόμου τοῦ Περιδικοῦ βουλομένη, ὅπως ἅμα τῇ ἀποπερατώσει τοῦ ἤδη ὑπὸ τὰ πιεστήρια ἀρξῆται ἡ ἐκτύπωσις αὐτοῦ, και ἐν πολλαῖς συνεδριάσεσιν αὐτῆς ἐν νῷ ἔχουσα τὰ ὑπὸ τοῦ 58 ἀθρ. τοῦ κανονισμοῦ διακελευόμενα συνεζήτησε διάφορὰ μέσα πρὸς βελτίωσιν, κατὰ τὸ ἐνόν, τοῦ Περιδικοῦ τοῦ Συλλόγου συγγραμματος. Ὡς μέσον δὲ κατὰλληλον πρὸς τοῦτο ἠγῆσατο και τὴν ἐκθεσιν τοῦ Περιδικοῦ κατὰ τριμηνιαν ἀντι ἔτησας. Παρασκευάσθη δὲ ὑπὸ τοῦ φιλοπονωτάτου συναδέλφου ἡμῶν κ. Γ. Καραθεοδωρῆ και σχέδιον πρὸς τοῦτο, ὅπερ και ἐνεκρίθη. Οἱ λόγοι, οἵτινες ὤθησαν τὴν ἐπιτροπὴν, εἰσὶ α' ὅτι διὰ τοῦ μέσου τούτου ἐπιτυγχάνεται ἡ ταχεῖα δημοσίευσις τῶν τῷ Συλλόγῳ ἀνακοινουμένων ἐπιστημονικῶν και

ἀρχαιολογικῶν πραγματειῶν, αἵτινες ὡς ἐκ τοῦ εἴδους αὐτῶν τοῦτ' ἀπαιτοῦσιν, ἵνα μὴ τὴν προτεραιότητα αὐτῶν ἀπολέσωσι, ὅτι τὴν κατὰ τριμηνίαν ἐκδοσιν ἀναγράφει καὶ ἡ κυβερνητικὴ ἀδεία, καὶ γ' ὅτι διὰ τοῦ μέσου τούτου δυνατὴ ἀποδοῖσεται ἡ κἀλυψίς· εἰ μὴ ὀλοκλήρου τῆς διαπάνης τοῦλάχιστον μέρους αὐτῆς διὰ τῆς ἐγγραφῆς συνδρομητῶν ἐκ τῶν μὴ μελῶν τοῦ Συλλόγου. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ τοιαύτη ριζικὴ μεταβολὴ τῶν ἄρων τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ Περιδικίου λαν σπουδαία ἐστὶ καὶ μελέτης ἐπισταμῆνας γρήξει, λόγοι δ' ἐπίσης σοβαροὶ ἀντετέχθησαν αὐτῇ, ἡ εὐθύνας νῦν διδοῦσα Ἐπιτροπὴ ἀνέβλεπε τὴν ὀριστικὴν αὐτῆς ἀπόφασιν καὶ τούτου ἕνεκεν οὐκ ἐξεζήτησε τὴν τοῦ Συλλόγου γνώμην καὶ ψῆφον ἔτι, ἐπιφυλαχθεῖσα νὰ πρᾶξῃ τοῦτο, ὅταν καθ' ὀλοκλήριον πεισθῆ.

Καὶ λοιπὸν, φίλοι συνάδελφοι, ὡς ἡμῖν δυνατὸν, ἐξεθέμεθα τὰ τῆς ἡμετέρας Ἐπιτροπῆς κατὰ τὴν ἡδὴ λήγουσαν συλλογικὴν περίοδον. Οὐκ εἰσι δὲ τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα, οἷα ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπιθύμει. Ναί, ἐπιθύμει πλείω, πλὴν οὐκ ἠδυνήθη τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῆς θεραπεῦσαι· ἐβούλετο, ἀλλ' οὐκ ἐδύνατο. Ὁμολογεῖ τὴν ἀμαρτίαν αὐτῆς εὐ εἰδυία, ὅτι ἀμαρτία ἐξομολογουμένη οὐκ ἐστὶν ἀμαρτία. Εὐχεται δὲ, ὅπως ἡ διὰδοχος αὐτῆς μείζω πρᾶξῃ καὶ μάλιστα, διότι ἐστὶ ἐν τῷ ἔτι, καθ' ὃ ὁ Σύλλογος ἐροτᾷται τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα αὐτοῦ, καθ' ἣν τὰ πάντα δέον νὰ ᾖσιν ἐν τάξει καὶ ἀξίᾳ τοῦ Συλλόγου καὶ τῆς φιλοπονίας τοῦ Ἑλλήνος.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 9 ἀπριλίου 1885.

Ἡ Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ

- I. Δ. ΑΡΙΣΤΟΚΑΝΗΣ, πρόεδρος.
- T. ΚΑΡΑΘΕΩΔΩΡΗ.
- I. ΑΡΤΕΜΙΔΑΗΣ.
- A. II. ΚΕΡΑΜΕΥΣ.
- N. ΒΥΣΤΑΘΙΟΥ.
- K. ΠΕΡΑΙΚΙΑΝΗΣ.
- ΟΔ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ, γραμμ. & εἰδουγ.

Τρίτον, ἡ τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς

Κύριοι,

Ὡς γινώσκετε, ἡ Ἐπιστημονικὴ Ἐπιτροπὴ κατὰ τὸν κανονισμὸν καθήκον ἔχει νὰ καθιστᾷ τὸν Σύλλογον ἐνήμερον τῶν νεωτέρων ἐπιστημονικῶν ἀνακαλύψεων. Ἐξεπλήρωσεν ἄρα κατὰ τὴν τελευταίαν περίοδον τὸν προο-

ρισμὸν αὐτῆς; πολλοῦ γε καὶ δὴ. Τὰ μὲν τῶν μελῶν αὐτῆς γυναῖκα ἔγραψαν καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσεῖν τὰ δὲ ζεύγη βοῶν ἠγόρασαν καὶ πρὸς δοκιμασίαν ἐξήλθον, κατὰ τὸ Κῦαγγέλιον τὰ δὲ οὐδ' ἀπαντήσεως τινος ἤξιωσαν πρὸς τὰς ἐπανειλημμένας τοῦ Γραφείου προσκλήσεις, καὶ μόνον οἱ ὀτρηροὶ τοῦ Ἀσκληπιοῦ θεράποντες οὐκ ὤκνησαν εἰς τὸν γάμον εἰσεῖν καὶ μέχρι τέλους παραμεῖναι, δι' ὃ καὶ ἀπονέμω αὐτοῖς τὰς ἐγκαρδίους μου εὐχαριστήσεις διὰ τὸν ζῆλον καὶ τὴν προθυμίαν, μεθ' ἧς ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τῆς περιόδου ταύτης εἰργάσθησαν, καὶ διὰ τὸ ἐνδιαφέρον, ὅπερ ἐν διαφόροις ἐπιστημονικοῖς ζητήμασιν ἔδειξαν καὶ ἀνέπτυξαν.

Ἡ Ἐπιστημονικὴ Ἐπιτροπὴ μετὰ νόρκην ἐνὸς ὀλοκλήρου ἔτους κατὰ τὴν τελευταίαν περίοδον ἔδειξε καὶ πάλιν σημαία ζωῆς, εὐτυχῆσα νὰ καταλέξῃ μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτῆς ἄνδρας ἐπὶ ἐπιστήμῃ, λόγῳ καὶ θέσει διακεκριμένους, οἷον τοὺς Ἀσκληπιάδας Σεβαστόπουλον, Ἰωαννίδην, Παναγιωτίδην, Ταχιντζῆν, Κωνσταντινίδην καὶ τὸν ἀποχωρησάντα κύριον Βλάμον, ἀλλ' ἐξ ἄλλου ἀπαρηγόρητα ὀρνεῖ τὸν ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει ἰατρὸν Βασίλειον Λούσην, ὅστις ἐν τῶν διαπρεπεστέρων, τακτικωτέρων, ἐνεργητικωτέρων καὶ νοσηνοεστέρων μελῶν αὐτῆς ἐτύγχανεν. Ἄρα «θερσεῖν γρή, τᾶχ' αὔριον ἔσασε' ἄμεινον», ἔλεγεν ὁ σοφὸς τῆς ἀρχαιότητος ποιητής. Εὐχόμεθα τοίνυν καὶ εὐελπιστοῦμεν, ὅτι κατὰ τὴν ἔλευσομένην περίοδον ἡ Ἐπιτροπὴ αὐτῆ, ἥτις ἐκλήθη νὰ φωτίξῃ τὸν Σύλλογον περὶ τῶν νεωτέρων ἐρευνῶν καὶ ἐπιστημονικῶν ἀνακαλύψεων, ἀρξεται τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς ὑπὸ αἰσιωτέροις οἰωνοῦς καὶ τὸν προορισμὸν αὐτῆς ὡς δεῖ ἐκπληρώσει.

Συνεδριάσεις κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἡ Ἐπιτροπὴ ἔσχε μόνον ἐπτὰ, τὸ μὲν διότι ὁ πρόεδρος αὐτῆς δὲν ἀνήγγειλεν ἐγκαίρως τὰς συνελεύσεις, τὸ δὲ διότι καὶ ἀναγγεῖλας ἔσχε τὴν εὐχαρίστησιν νὰ συνεδριάσῃ μόνος μετὰ τῶν τεσσάρων τοίχων καὶ τοῦ γραφείου τοῦ δωματίου τῶν συνεδριάσεων, τὸ δ' ἕνεκα τῶν παρεμπεισοῦσῶν ἐροτῶν, τὸ δὲ τελευταῖον καὶ χεῖριστον πάντων, διότι θέμα πρὸς συνεδριάσεις δὲν ὑπῆρχεν. Εἰς γραμματεῖς δ' ὑπῆρξεν εὐτυχῆς, ὢν πρῶτος ἦν ὁ κ. Βαλασαμάκης, δεύτερος ὁ ἀποχωρησῆς κ. Βλάμος καὶ τρίτος ὁ ἀντικαταστήσας αὐτὸν ἰατρὸς κ. Ταχιντζῆς, παρ' ὅλγον δὲ καὶ ἕτερον γραμματεῖα νὰ προσκτήσῃ, εἰ μὴ ἡ περίοδος ἔληγεν.

Αἱ συνεδριάσεις καὶ αἱ ἐργασίαι τῆς Ἐπιτροπῆς εἰσι κατὰ χρονικὴν σειρὰν αἰετούμεναι:

Συνεδριάσεις.

- Ἐν ὅλοις ἐπτὰ συνεδριάσεις.
- α') Τῇ 2ῃ ὀκτωβρίου, καθ' ἣν ἐγένοντο αἱ ἀρχαιρεσίαι τῆς Ἐπιτροπῆς.
- β') Τῇ 9 νοεμβρίου, καθ' ἣν ἀναγινώσκειται 1) προτρεπτικὸς λόγος τοῦ προέδρου πρὸς τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς ἀνακοίνωσιν θεμάτων.
- 2) Πρότασις ὅπως ὁ κ. Βλάμος καὶ ὁ κ. Ταχιντζῆς γείνωσι μέλη τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς.
- 3) Ὁ κ. Ἰωαννίδης ἀναγινώσκει τὴν περὶ τοῦ Pasteur καὶ τῶν θεωριῶν αὐτοῦ πραγματείαν, ἥτις λαν ἐνδιαφέρουσα κριθεῖσα, παραπέμπεται πρὸς ἀνάγνωσιν ἐνώπιον τοῦ Συλλόγου.
- γ') Τῇ 23 νοεμβρίου. Ἐκλογή τοῦ κ. Βλάμον ὡς γραμματεῖος τῆς Ἐπιτροπῆς. Ἐπιστολὴ τοῦ Συλλόγου πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν περὶ πραγματείας πρωτοτύπου ἀναγνωσθησομένης κατὰ τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα τοῦ Συλλόγου.
- δ') Τῇ 23 νοεμβρίου. Ἐκλογή τοῦ κ. Βλάμον ὡς γραμματεῖος τῆς Ἐπιτροπῆς. Ἐπιστολὴ τοῦ Συλλόγου πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν περὶ πραγματείας πρωτοτύπου ἀναγνωσθησομένης κατὰ τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα τοῦ Συλλόγου.
- ε') Τῇ 23 νοεμβρίου. Ἐκλογή τοῦ κ. Βλάμον ὡς γραμματεῖος τῆς Ἐπιτροπῆς. Ἐπιστολὴ τοῦ Συλλόγου πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν περὶ πραγματείας πρωτοτύπου ἀναγνωσθησομένης κατὰ τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα τοῦ Συλλόγου.
- ζ') Τῇ 10 μαρτίου. Ἀνακοίνωσις τοῦ προέδρου περὶ πολυπόδος τῆς μήτρας καὶ μύλης βοτρυοειδοῦς καὶ συζήτησις περὶ τούτων.
- η') Τῇ 10 μαρτίου. Ἀνακοίνωσις τοῦ προέδρου περὶ πολυπόδος τῆς μήτρας καὶ μύλης βοτρυοειδοῦς καὶ συζήτησις περὶ τούτων.

τοῦ ἐν τῇ προηγουμένη συνεδριάσει ἀναγνωσθέντος θέματος Περί τῆς εὐθύνης τῶν ἰατρῶν.

Ὁμιλία τοῦ προέδρου Περί τῆς Καισάρικῆς τιμῆς, τροποποιηθείσης ὑπὸ τοῦ Ἰταλοῦ Porro.

Πρότασις τοῦ κ. Βαλασαμάκη περὶ μερισμοῦ τῆς Ἐπιτροπῆς εἰς Φυσικομαθηματικὴν καὶ Ἰατρικὴν.

Τῇ 23 φεβρουαρίου. Ἀνακοίνωσις τοῦ προέδρου πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν περὶ τῆς προτάσεως τοῦ κ. Βαλασαμάκη, καθ' ἣν ὁ μερισμὸς τῆς Ἐπιτροπῆς ἀφίενται μέχρις ἀναθεωρήσεως τοῦ κανονισμοῦ.

Τινὰ ἀφορῶντα τὴν νόσον τῶν ἀμπελῶν καὶ τὴν ἐξαφάνισιν αὐτῆς ἐπὶ τῆς νήσου Ὀφιοῦσσης.

Τῇ 10 μαρτίου. Ἀνακοίνωσις τοῦ προέδρου περὶ πολυπόδος τῆς μήτρας καὶ μύλης βοτρυοειδοῦς καὶ συζήτησις περὶ τούτων.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 19 Ἀπριλίου 1885.

Ἡ Ἐπιστημονικὴ Ἐπιτροπὴ

- K. ΜΑΚΡΗΣ, πρόεδρος.
- Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ.
- Σ. ΑΡΙΣΤΑΡΧΙΔΗΣ.
- Η. ΒΑΛΣΑΜΑΚΙΔΗΣ.
- I. ΒΑΡΟΥΤΗΣ.
- C. BONKOWSKI.
- K. ΚΑΛΛΙΑΔΗΣ.
- T. ΚΑΡΑΘΕΩΔΩΡΗ.
- A. ΝΑΟΥΜ.
- AIM. NONNOTHS.
- A. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ.
- ΣΕΒΑΣΤΟΠΟΥΛΟΣ.
- ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ.
- ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΑΔΗΣ.
- ΤΑΧΙΝΤΖΗΣ, γραμματεῖος.

Τέταρτον, ἡ τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς

Κύριοι,

Πρῶτον ἡδὴ προσερχομένη ἐνώπιον ὀμῶν ἡ Οἰκονομικὴ Ἐπιτροπὴ, ὅπως συνφάταις τοῦ κανονισμοῦ διατάξαι ἐκδοσιν τῶν πεπραγμένων αὐτῆς ποιήσεται, ὀλίγα καὶ μικρὰ ἔχει εἰπεῖν, ὡς ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν ἐργασιῶν τῆς.

Ἡ Οἰκονομικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ λήγοντος συλλογικοῦ ἔτους ἀρξάμενη τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς τὴν 7 παρελθόντος ἰουνίου ἐν τέσσαρσι τὸ ὅλον συνῆλθε τακτικαῖς συνεδριάσεσιν, ἐπαξίως προεδρευομένη, κατὰ τὸν κανονι-

σμήν, υπό του έτερου των αντιπροέδρων του Συλλόγου, κ. Τηλ. Καραθεοδωρή, την λειτουργίαν γραμματέως δεξαμένου του σήμεραν ένώπιον ύμων λαλοῦντας.

Δυστυχώς κατά τον παρελθόντα νέμβριον μέγα και δυσαναπλήρωτον έγινε το η' Επιτροπή κενόν διὰ τῆς εἰς τὴν Ἑσπερίαν ἀποδημίας του προέδρου αὐτῆς· γνωστοῦ δ' ὄντος οἷος ὁ κ. Τηλ. Καραθεοδωρῆ, εὐνόητον τούνηθεν ὅπως ἐπαισθητῆ ἐγένετο ἡμῖν ἡ ἀπουσία τοιούτου ὄνηρου καὶ φερεπόνου ἰθύντορος των ἡμετέρων ἐργασιῶν.

Ἡ Οἰκονομικὴ Ἐπιτροπὴ εὐθὺς ἄμα συνελοῦσα καὶ καταρτισθεῖσα ἀπεράσισε τὴν τήρησιν τακτικῶν Πρακτικῶν των συνεδριάσεων, προσεπάθησε δὲ ὅσον ἐνῆν αὐτῇ, ὅπως ἀναποκαριθῆ ταῖς τοῦ Συλλόγου προσδοκίαις, καὶ ἐκπληρώσῃ κατὰ τὸ δυνατόν τὴν ἀνατεθεισάν αὐτῇ ἐντολήν. Κύριον αὐτῆς μέλημα ἦν τὸ τῆς ἐξουρέσεως πόρων νέων τῷ Συλλόγῳ τῷ κεκρωτῶμένῳ τότε ὑπὸ δεινῆς συμφορᾶς, καὶ τὸ τῆς εἰσπράξεως των ὑφισταμένων μὲν ἄλλ' ἀτελῶς ἐκ διαφόρων αἰτιῶν εἰσπραττομένων.

Καθ' ἄπασαν τὴν διάρκειαν των ἐργασιῶν αὐτῆς ἡ Οἰκονομικὴ Ἐπιτροπὴ συνεζήτησε καὶ καθυπέβαλε τῇ ἐγκρίσει τοῦ Συλλόγου τὰ ἐξῆς τὴν βελτίωσιν τῆς οἰκονομικῆς αὐτοῦ καταστάσεως ἀφορῶντα.

1) Περὶ προσφορωτέρου τρόπου εἰσπράξεως των ἐν τῷ ἐξωτερικῷ συνδρομῶν των τακτικῶν μελῶν.

2) Περὶ ἐγγραφῆς νέων μελῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ.

3) Περὶ ἐγγραφῆς νέων ἐν τῇ πρωτευούσῃ καὶ τοῖς προαστεῖσι μελῶν.

4) Περὶ καταλληλοτέρου τρόπου εἰσπράξεως των καθυστερουμένων ἐνταῦθα συνδρομῶν.

Τὰ ὡς ἄνω καθυποβληθέντα τῇ ἐγκρίσει τοῦ Συλλόγου οἰκονομικὰ μέτρα ἐγένοντο δεκτὰ· κατὰ πόσον ὁμοῦς ἡ ἐπιτυχία ἐπέσπεσε τὰς προσδοκίας ἡμῶν, τοῦτο βεβαίως οὐκ ἐναπόκειται ἡμῖν.

Εὐτυχῶς σήμερον ὁ Σύλλογος, χάρις ταῖς προσπάθειαις του προεδρείου καὶ τῇ γενναίᾳ ἀρωγῇ των φιλοῦντων τὸ των γραμμάτων γεραρὸν τοῦτο πέμενος, τὸ μὲν παρελθόν τῇ λήθῃ ἀφήσιν, ἡμεῖς δὲ περαιώντες τὴν λιτήν ταύτην ἐκθεσιν καὶ τὸ μέλλον αἰσιον προοιωνιζόμενοι θαρροῦντες ἐγκαταλιμπάνομεν τὴν Οἰκονομικὴν Ἐπιτροπὴν τοῖς διαδόχοις ἡμῶν τὴν ὥραιαν τοῦ ἡμετέρου Συλ-

λόγου προσφωνοῦντες ῥήτρην Τάχ' αὔριον ἔσσετ' ἄμεινον·

Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 19 Ἀπριλίου 1885.

Ἡ Οἰκονομικὴ Ἐπιτροπὴ

- I. Τ. ΚΟΥΠΑΣ.
- B. ΣΑΡΑΚΙΩΤΗΣ.
- M. ΒΕΛΛΟΓΙΑΝΝΗΣ.
- ΙΩ. Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ.
- N. ΜΠΙΛΕΣΣΑΣ.
- ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΚΙΩΝ.
- Θ. Α. ΚΟΣΟΥΔΗΣ, ταμίας.
- Φ. Α. ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΣ, γραμ.

Ὁ κ. πρόεδρος ἐφορᾶς θερμὰς εὐχαριστίας ἀπὸ μέρους τοῦ Συλλόγου ταῖς ἐπιτροπαις καὶ ἐπαινεῖσας τὸν ζῆλον αὐτῶν, λύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΟΕ'.

(Τακτικῆ).

Τῇ 15 Ἀπριλίου 1885.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **ΗΡ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων των πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παραθέτομεν περιληψιν τῶνδε των ἐπιστολῶν :

Τοῦ κ. Ν. Βαλέττα, ἀπὸ 28/9 Ἀπριλίου, ἀγγέλλοντος, ὅτι ἀποστέλλει τὰ παρ' αὐτῷ περιοδικὰ τοῦ Συλλόγου διὰ τοῦ ἀγγλικοῦ ἀτμοκινήτου «Asirion» καὶ ἐτι ἡ διεύθυνσις των ἀτμοκινήτων οὐδέμιαν ἐζήτησεν ἀμοιβήν, ὡς ἐκ τῆς ἀποστελλομένης φορτωτικῆς δηλοῦται.

Τῆς ἐν Κίῳ Φιλελευθερωτικῆς Ἀδελφότητος των Κιανῶν, ἀπὸ 8 Ἀπριλίου, ἀγγελλούσης τὴν παραλαβὴν τῆς ὑπ' ἀριθ. 11,588 καὶ δραχ. 7302,60 ὁμολογίας τῆς Ἑθνικῆς τῆς Ἑλλάδος Τραπεζῆς καὶ εὐχαριστούσης τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ φροντίδι.

Τοῦ κ. Ἀθανασίου Πετρίδου, σχολάρχου ἐν Κάλκπῳ τῆς Λακωνικῆς, ἀπὸ 31 Μαρτίου, ἀγγέλλοντος, ὅτι ἀποστέλλει ἐσωκλειστως πραγματεῖαν αὐτοῦ, ὅπως ἀναγνωσθῆ ἐν συνεδρίᾳ τοῦ Συλλόγου, Περὶ τῆς ἀρχαίας πόλεως Κυπαριστίας ἐν Πελοποννήσῳ.

Των κοσμητηριῶν καὶ των ἐφορῶν τῆς ἐν

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΟΣΤ'.

(Τακτικῆ).

Τῇ 22 Ἀπριλίου 1885.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **ΗΡ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων των πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παραθέτομεν περιληψιν τῶνδε των ἐπιστολῶν :

Τοῦ κ. Θ. Μαυρογορδάτου, ἀπὸ 13/25 Ἀπριλίου, δι' ἧς ἀπαντῶν εἰς τὴν ἀπὸ 5 τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολὴν τοῦ Συλλόγου δηλοῦσιν, ὅτι δυστυχῶς οὐ δύναται ἀεζῆσαι τὴν ὑπὲρ τῆς ὁμωνύμου αὐτῷ βιβλιοθήκης ἐπιχορηγίαν, ἀλλὰ πρόθυμὸς ἐστὶν ἀποδεχθῆναι τὴν τοῦ ὀνόματος τῆς βιβλιοθήκης ἀλλαγὴν, ἐὰν ἕτερος παραστή χρήματα εἰσφέρειν, καὶ ὅτι ἀποτίνει ὁ κ. Θ. Μαυρογορδάτος ἀπὸ τοῦ νῦν τὰς λοιπὰς δόσεις, ἧτοι τὰς 300 λίρας Τουρκίας.

Τοῦ κ. Χρ. Παπαδοπούλου, ἐξ Ἀμμοχώστου τῆς Κύπρου, ἀπὸ 8/20 Ἀπριλίου, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν δύο αὐτοῦ λόγων καὶ φύλλων τινῶν τῆς *Cyprus Herald*.

Τῆς Κοινότητος Ὁδρεϊτσάνης, ἀπὸ 2 Ἀπριλίου, εὐχαριστούσης τῷ Συλλόγῳ διὰ τὴν σύστασιν, ἣν ὑπὲρ τῆς σχολῆς αὐτῆς ἐποιήσατο τῷ ἐν Κάλκπῳ Ἐπικουρικῷ Συλλόγῳ, ὅς ἀνεδέξατο τὴν πληρωμὴν 3,000 γρ. ὑπὲρ τῆς Σχολῆς.

Τοῦ κ. Alphonse Rivier, ἀπὸ 9/21 Ἰανουαρίου, ἐκ Βρυξελλῶν, ἀγγέλλοντος, ὅτι παρέλαβε τὸ Περιοδικὸν μετὰ τοῦ Παρατήματος καὶ ὅτι δωρεῖται τῷ Συλλόγῳ 5 των συγγραμμάτων αὐτοῦ.

Τοῦ κ. Α. Βικέλα ἐκ Παρισίων, ἀπὸ 25 Ἀπριλίου (ν. γρ.), δι' ἧς ἀπαντῶν εἰς τὴν ἀπὸ 18 τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολὴν τοῦ Συλλόγου ἀγγέλλει τὴν ἀποστολὴν αὐτῷ τῆς ἐτησίως συνδρομῆς τοῦ ἐ.ε. τῆς Ἀγγλικῆς Τραπεζῆς εἰς διαταγὴν τοῦ κ. προέδρου καὶ μίξ Α.Τ.

Τοῦ αἰδ. κ. C. G. Curllis, προέδρου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀπὸ 20 Ἀπριλίου, παρακαλοῦντος, ὅπως ἀρξῆται ἡ ἐκτύπωσις τῆς πραγματείας τοῦ κ. Στ. Ἀριστάρχου.

Τοῦ κ. Δ. Γ. Πουλᾶκη ἐκ Κρήνης, ἀπὸ 15 Ἀπριλίου, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν συμ-

σταυροδρομῆ ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου κοινότητος, ἀπὸ 11 Ἀπριλίου, δι' ἧς προσκαλεῖται ὁ Σύλλογος νὰ παραστή εἰς τὰς ἐξετάσεις καὶ τὴν ἐπέτειον των ἀπολυτηρίων κατὰ τὴν 13 καὶ 21 ἐνεστῶτος.

Τῆς ἐν Γαλατῆ Νοσοκομειακῆς ἐκκλησίας τοῦ ἀγίου Νικολάου, ἀπὸ 11 Ἀπριλίου, προσκαλοῦσης τὸν πρόεδρον εἰς τὸ μνημόσυνον τοῦ αἰδίου Ζαρίφη.

Τοῦ ἐνταῦθα ἐμποροῦπαλληλοβοθητικῆς σωματείου Ἀρετῆς, ἀγγέλλοντος τὴν ἰδρυσιν καὶ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ καὶ ἐξαιτουμένου τὴν παραχώρησιν αἰθούσης τοῦ Συλλόγου, ἐν ἧ νὰ συγχρωτῶνται αἱ τετράκις τοῦ ἔτους συνεδριάσεις τοῦ σωματείου καὶ αἱ μερικαὶ δις ἐν ἀνάγκῃ τρίς κατὰ τριμηνίαν. Ἐπισυνάπτεται δὲ καὶ κανονισμὸς ἐντυπος.

Τοῦ κ. Α. Γ. Πουλᾶκη, ἐκ Κρήνης, ἀπὸ 5 Ἀπριλίου, δι' ἧς ποιεῖται συμπληρώσεις εἰς τὴν παρ' αὐτοῦ ἀποσταλείσαν συλλογὴν γλωσσικῆς ὕλης διὰ τὸ Ζωγράφειον διαγώνισμα.

Ἔτι ἀνακοινοῦται προσφορὰ βιβλίου.

Τῷ δωρητῇ ἐκφράζονται εὐχαριστίαι.

Ὁ κ. πρόεδρος παρατηρεῖ μετὰ λύπης, ὅτι ὁ Σύλλογος δὲν δύναται νὰ παράσχῃ τὴν αἰθουσαν αὐτοῦ τῇ ἀδελφότητι Ἀρετῆ καὶ δι' ἄλλους μὲν λόγους, καὶ διότι ὁ σκοπὸς αὐτῆς δὲν εἶναι ἐκπαιδευτικὸς ἀγγέλλει δὲ, ὅτι ὁ κ. Ἰωάννης Ἰωαννίδης ἀρχιτέκτων προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ προεδρείου, ἵνα δῶ τὴν γνώμην αὐτοῦ περὶ των πλακῶν, ἐν αἷς χαρᾶσθῃσονται τὰ ὀνόματα των εὐεργετῶν καὶ δωρητῶν τοῦ Συλλόγου καὶ αἰτινες κατ' ἀπόφασιν τοῦ Συλλόγου θὰ προσαρμοσθῶσιν ἐπὶ των τοίχων ἐκατέρωθεν τῆς πύλης τῆς κλιμακῆς, ἀνεδέξατο νὰ κατασκευασθῇ ταύτας ἰδίαις δαπάναις, εὐχαριστεῖ δὲ τῷ ἀξιότιμῳ κ. Ἰωάννῃ Ἰωαννίδῃ ἀπὸ μέρους τοῦ Συλλόγου ἐπὶ τούτῳ.

Ὁ κ. Γεν. Γραμματεὺς ἀναγινώσκει πραγματεῖαν τοῦ κ. Ἀθ. Πετρίδου σχολάρχου ἐν Κάλκπῳ τῆς Λακωνικῆς Περὶ τῆς ἀρχαίας πόλεως Κυπαριστίας ἐν Πελοποννήσῳ, τῆς θέσεως αὐτῆς, των μνημείων αὐτῆς, καὶ των ἐν αὐτῇ ἀνακαλιφθειῶν τὸ πρῶτον ἐπιγραφῶν.

Ὁ κ. πρόεδρος, ἐκφράσας τὰς ἀπὸ μέρους τοῦ Συλλόγου εὐχαριστίας τῷ ἀποστείλαντι τὸ ἀξιόλογον ἀνέγνωσμα, λύει τὴν συνεδρίαν.

πλήρωσεως εις την αποσταλείσαν παρ' αὐτοῦ συλλογὴν γλωσσικῆς ὕλης διὰ τὸ Ζωγράφιον διαγώνισμα.

Τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου ἐρωτώσης τὸν πρόεδρον τοῦ Συλλόγου, ἐάν δύναται νὰ παραχωρήσῃ τῷ κ. Ἀθ. Π. Κεραμεῖ ἀντίτυπα ἰδιαιτέρως, καὶ πόσα, καθὼς ὁ κ. Ἀθ. Π. Κεραμεὺς ζητεῖ 200 ἀντίτυπα.

Τοῦ κ. Νικολάου Κ. Αἰμυλίου, ἰατροῦ, ἀπὸ 20 ἀπριλίου, διαβιβάζοντος ἀντίγραφα ἐπιγραφῶν ἀρχαίων ὑπ' αὐτοῦ ἐν Κυζίκῳ εὑρεθεισῶν καὶ εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν μουσεῖον ὑπ' αὐτοῦ κομισθεισῶν.

Τῆς Α. Ἐξ. τοῦ κ. Χρηστάκη ἐφένδη Ζωγράφου, ἐκ Παρισίων, ἀπὸ 30 ἀπριλίου (ν. χρ.), ἐπιφέροντος τροποποιήσεις τινὰς εἰς τοὺς ὅρους τῆς χορηγίας αὐτοῦ διὰ τὴν Ζωγράφιον Βιβλιοθήκην, τοὺς διατυπωμένους ἐν τῇ ἀπὸ 18 Ἰανουαρίου ἐπιστολῇ αὐτοῦ.

Τοῦ κ. Γ. Χριστιάνου, ἐκ Παρισίων, ἀπὸ 30 ἀπριλίου (ν. χρ.), ἀγγέλλοντος, ὅτι συνεννοεῖται μετὰ διαφόρων καλλιτεχνῶν διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς τε προτομῆς τῆς Α. Ἐξ. Χρηστάκη ἐφένδη Ζωγράφου καὶ τοῦ νομισματοσίου διὰ τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα τοῦ Συλλόγου, ὅτι τινὲς τῶν ἑλλημιστῶν ὑπεσχέθησαν νὰ παρευρεθῶσιν εἰς τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα, ἐάν προσκληθῶσι, καὶ ἄλλοι ν' ἀποστείλωσι πραγματείας.

Εἶτα ἀγγέλλονται προσφοραὶ βιβλίων. Τοῖς δωρηταῖς ἐμφράζονται εὐχαριστίαι. Ἀκολούθως ὁ κ. πρόεδρος παρατηρεῖ, ὅτι ἡ ἀγγελθεῖσα γλωσσικὴ ὕλη ἢ σταλείσα λίαν ἀρχαία ληφθήσεται ὑπ' ὄψιν κατὰ τὸ ἐπιόν ἔτος.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Ὁδ. Ἀνδρέαδης, γεν. γραμματεὺς, ἀναγινώσκει τὴν συνέχειαν τῆς *Περὶ τῆς ἀρχαίας πόλεως Κυπαρισσίας ἐν Πελοποννήσῳ, τῆς θέσεως αὐτῆς, τῶν μνημείων καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ἀνακαλυφθεισῶν τῶν πρώτων ἐπιγραφῶν πραγματείας* τοῦ σχολάρχου Κάμπου Λακωνικῆς κ. Ἀθ. Πετρίδου.

Εἶτα λέγεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΦΟΖ'.

(Ἑκτακτος).

Τῆ 26 Ἀπριλίου 1885.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. ΠΡ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν

πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης ἐκτάκτου συνεδριάσεως ἀναγινώσκουσιν ὁ μὲν κ. Γ. Γεωργαντόπουλος, ἀντιπρόεδρος καὶ πρόεδρος τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐκθεσιν τῶν δημοσίων διαλέξεων ἔχουσιν οὕτω:

Συνωδῶ τῷ ἐν τῇ ΨΝΘ' συνεδριάσει τοῦ Συλλόγου ἐγκριθέντι προγράμματι τῶν δημοσίων διαλέξεων κατὰ τὰς Κυριακὰς τῆ 24 ὠρ μ. μ. καὶ τὰς Πέμπτας τῆ 8 1/2 ὠρ μ. μ. ἔδει ν' ἀρχίσωσιν αὐταὶ ἀπὸ τῆς 16 δεκεμβρίου 1884 καὶ νὰ λήξωσι κατὰ τὴν 21 τοῦ παρόντος μηνός, ἐγγραφέντων ὅπως διαπραγματευθῶσι διάφορα θέματα ἐν τριάκοντα διαλέξεσι δεκαπέντε ἀγορευτῶν, ἧτοι τῶν κ. κ. Β. Λούση, Κ. Τσιούλκας, Χ. Κατζηλήστου, Γ. Ἀριστοκλέους, Ν. Χαρισιάδου, Κ. Ἰωαννίδου, Α. Π. Κεραμεῖος, Γ. Παλαμᾶ, Κ. Μακρῆ, Α. Τάγη, Κ. Καλλιᾶδου, Ch. Nazarelli, Σαπφούς Λεοντιάδος καὶ Γ. Γεωργαντοπούλου.

Ἄλλ' ἐκ τῶν δεκαπέντε τούτων ἐγγραφέντων συναδέλφων μόνον οἱ ἑννέα ἐτήρησαν ἀκριβῶς τὴν δοθείσαν ὑπόσχεσιν, ἧτοι οἱ κ. κ. Χ. Κατζηλήστου, Γ. Ἀριστοκλέους, Ν. Χαρισιάδου, Α. Π. Κεραμεῖος, Κ. Μακρῆς, Α. Τάγης, Ch. Nazarelli, Κ. Τσιούλκας, καὶ ἡ κ. Σαπφῶ Λεοντιάς. Οἱ ἕτεροι ἔξ ἑνεκα διαφόρων κωλυμάτων, τῶν μὲν ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεως αὐτῶν, τῶν δὲ δικαιολογηθέντων προσηκόντως, δὲν ἐξέτελεσαν μὲν τὰς ἑαυτῶν ὑποσχέσεις κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, οἱ πλείστοι ὅμως ὑπεσχέθησαν κατὰ τὸ ἐπιόν νὰ πραγματοποιήσωσιν αὐτάς. Ἐν τοῖς ἔξ τούτοις καταλέγεται καὶ ὁ πεφιλημένος ἡμῖν συνάδελφος ἰατρός Λούσης, ὃν βαρυτάτη ἀσθένεια ἐκώλυσε νὰ μεταδώσῃ τὰς ἐμβριθεῖς καὶ ἐπιστημονικωτάτας γνώσεις αὐτοῦ ἐπὶ θέματος πολλοῦ λόγου ἀξίου, ὅπερ ὑπέσχεθη, θάνατος δὲ πρόωρος καὶ ἀπηνῆς ἤρπασεν ἀπὸ τῆς χορείας τῶν ἐπιστημόνων συμπολιτῶν μας καὶ ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας τῆς πατρίδος πρὸς βαθὺ πένθος καὶ τοῦ Συλλόγου ἡμῶν.

Αἱ περιλήψεις τῶν ἀγορευσέων ἐκάστου τῶν ἑννέα συμμετασχόντων ἐν ταῖς δημοσίαις τοῦ Συλλόγου διαλέξεσιν ἔχουσι περιπου ὡς ἑξῆς:

Ὁ κ. Κ. Τσιούλκας ἐποίησατο τέσσαρας διαλέξεις κατὰ τὰς δύο πρώτας ἐπραγματεύθη λίαν ἐπισταμένως καὶ μετὰ πλείστης ἀκριβείας τὰ κατὰ τὸν Προμηθεῖα καὶ Αἰάντα, κατὰ τὴν τρίτην ἀμίλησε περὶ τῆς ὀρή-

σκειυτικῆς ἀγωγῆς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησι μετὰ πολλῆς τῆς σαφηνείας, κατὰ δὲ τὴν τετάρτην ἀνέπτυξε τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν φύσιν τοῦ σατυρικοῦ δράματος ἐν συντομίᾳ μὲν ἀλλὰ λίαν ἀκριβῶς.

Ὁ κ. Χ. Κατζηλήστου διὰ τῶν τριῶν αὐτοῦ διαλέξεων μετὰ πολλῆς ἐμβριθείας καὶ λεπτομερειῶν ἐπραγματεύθη πρῶτον περὶ τινῶν παραδόξων φυτῶν, καὶ ἰδίως ἐνύδρον, ὡς π.χ. περὶ τράπησος τῆς νηχομένης, τῆς ὑπὸ Θεοφράστου κληθείσης τρίβολον τῶν ἐλῶν καὶ τοῦ ἀσκοφόρου τοῦ κοινού, φυτοῦ ἐγγείροντος τὴν ἐκπλήξιν καὶ ἀποδεικνύοντος τὴν πρόνοιαν ἀνωτάτου ὄντος, ὅπερ τὰ πάντα ἐν σαφῆ ἐποίησε· δεύτερον ἐπραγματεύθη περὶ τοῦ θαυμαστοῦ διοργανισμοῦ τῶν φυτῶν καὶ τοῦ θαυμαστοῦ τρόπου τῆς διασπορᾶς αὐτῶν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ τρίτον καὶ κυριώτερον περὶ τοῦ προσηρικῶν πολιτισμοῦ, ἐφ' οὗ θέματος δυστυχῶς εἰς μόνην τὴν εἰσαγωγὴν περιορίσθη, ὑπεσχέθη ὅμως νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν λίαν ἐνδιαφέρουσαν ταύτην πραγματείαν του κατὰ τὸ ἐπιόν ἔτος. Διὰ τῆς μελέτης ταύτης ὁ εἰρτιμος συνάδελφος ἰσχυρίζεται καὶ ἀποδεικνύει, ὅτι ἀναμφισβήτητός ἐστιν ὁ προσηρικὸς πολιτισμός.

Ὁ κ. Γ. Ἀριστοκλέους καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο δὲν ἐστέρησε τοὺς ἀκροτάς τῶν δημοσίων ἡμῶν διαλέξεων τῶν περισπουδάζων καὶ γλαφυρῶν αὐτοῦ θεμάτων. Τρεῖς ἐποίησατο διαλέξεις ὑπὸ τὸν τίτλον *Ἡ ἀνθρωπίνη ῥήσις καὶ ἡ αἰωνιότης*. Προτιθέμενος ν' ἀποδείξῃ, ὅτι ὁ ἀνθρώπος προῶρισται διὰ τὴν αἰωνιότητα, ὡς ἐξέρχεται ἐκ τῆς φύσεως αὐτοῦ, ὅτι ἐν τῇ φύσει τῆς ψυχῆς οὐ κεῖται ὁ θάνατος, καὶ ὅτι ἡ ἀθανασία αὐτῆς φανεροῦται ἐκ τῶν δυνάμεων αὐτῆς, ἀναλύσας τὴν γνωστικὴν δυνάμιν αὐτῆς, ἐξ ἧς πηγάζει ἡ ἐπίγνωσις τῆς ὅλης ἀληθείας, ἧτις ὅμως οὐκ ἐστὶν ἀείποτε ἐναργής, παραστήσας, ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη καρδιὰ οὐδαμῶς ἰκανοποιεῖται διὰ τῶν ἀγαθῶν τοῦ παρόντος βίου ὡς παροδικῆς εὐδαιμονίας, ὅτι ἡ ἐλευθερία περιορίζεται ἐκ πλείστων αἰτιῶν καθισταμένη συνήθως σχετικὴ βαθμηδὸν ἐκπίπτουσα καὶ ἐπὶ τέλος φέρουσα τὸν ἀνθρώπον εἰς τὸν θάνατον, περιγράφας τὰς δοκιμασίας τοῦ βίου, κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ὁ ἠθικός νόμος οὐ τυγχάνει ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ τελείας καθιερώσεως, ἡ εὐδαιμονία οὐ πραγματοποιεῖται ἐν αὐτῷ, ὁ νόμος τῆς αἰωνίας δικαιοσύνης οὐκ ἰκανοποιεῖται, καὶ διαστρώ-

[ἙΛΛ. ΦΙΛ. ΣΥΛΛΟΓΟΣ.—ΤΟΜ. ΙΘ']

σεν, ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ ἐστὶν ἀθάνατος τὴν οὐσίαν καὶ προσωπικότητα, ὅτι ἐν τῇ αἰωνιότητι ὁ ἠθικός νόμος θελεῖ τύχει πλήρους καθιερώσεως, ὡς καὶ ἡ φύσις ἀπασῶν τῶν δυνάμεων τῆς φύξης, καὶ ὅτι ἡ ἀθανασία αὐτῆς ἐστὶν ἡ τελευταία λέξις τῆς ζωῆς, τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἐπιστήμης.

Ὁ κ. Ν. Χαρισιάδης, νομικὸς δόκιμος, φιλόπονος δὲ λίαν, δύο μὲν διαλέξεις ἐποίησατο ἐφ' ὕλης καθαρῶς νομικῆς, *Περὶ συγγενείας*, τρίτην δὲ *Περὶ ἐμπορικῶν σχολῶν καὶ μαθημάτων*. Ἐν ταῖς δυσὶ πρώταις μετὰ προλόγου *Περὶ συγγενείας ἐν γένει καὶ Περὶ συγγενείας ἐπὶ φυσικο-λογικῇ ἐποχῇ* ἀνέπτυξε τὰς περὶ τοῦ θέματος τούτου διατάξεις τοῦ *Ρωμαϊκοῦ καὶ Βυζαντινοῦ Δικαίου*, τὰς βλάσεις ταύτας πασῶν τῶν νεωτέρων καὶ ἐν ἰσχύϊ νῦν θεσμοθεσιῶν, ὡς καὶ τὰς τοῦ *Κανονικοῦ* ἧτοι *Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου*, εἰδικώτερον δὲ εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἔρευναν τῶν βλαμῶν τῆς συγγενείας καὶ τῶν ἐκ αὐτῆς κωλυμάτων, κληρονομικῶν δικαιωμάτων κτλ. Ἀκολουθήσας πιστῶς τὴν διαίρεσιν τῶν συγγενειῶν, ἀνέπτυξε λίαν λεπτομερῶς τὴν φυσικὴν συγγένειαν, τὴν ἐξ ἀγγιστίας, τὴν ἐκ τρυφείας, τὴν πνευματικὴν καὶ τὴν νομικὴν, παρένευρε δὲ πλείστα διαγράμματα καὶ παραδείγματα τῶν καθ' ἕκαστα πρὸς ἐντελεστέραν τοῦ θέματος τούτου κατάληψιν. Ἐν τῇ τρίτῃ αὐτοῦ διαλέξει ὁ κ. Χαρισιάδης πραγματεύεται διὰ ποικίλων θεωριῶν θέμα ὄλιως πρακτικὸν *Περὶ ἐμπορικῶν σχολῶν καὶ μαθημάτων καταστάσεως* τὴν ὀμιλίαν του αὐτῆν λίαν ἐνδιαφέρουσαν πρὸ πάντων ἡμῖν τοῖς Ἑλλησι καὶ Ἀνατολίταις ὡς ἐπιδηομένους μᾶλλον τῇ κλασικῇ ἐκπαιδεύσει παραμελοῦσι δὲ τὰς πρακτικὰς καὶ εἰδικὰς γνώσεις, ἐφ' ὧν κυρίως ἀποδοτέα ἡ σημερινὴ ἀνάπτυξις τῶν νεωτέρων ἐθνῶν καὶ ἡ τεραστία αὐτῶν πρόοδος. Βίσεργόμενος εἰς τὴν ἀνάλυσιν τοῦ θέματος του παριστᾷ ὡς πρόδηλον τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπὶ τὸ πρακτικώτερον διαρρυθμίσεως τῆς ἐθνικῆς παιδεύσεως θεωρῶν ὡς ἐμπορικὰ μαθήματα οὐχὶ τὰ διὰ τοὺς ἐμπορευομένους μόνον ἀναγκαζοῦντα ἀλλὰ πάντα τὰ χρήσιμα διὰ τὴν μεγίστην τῶν ἀστῶν τάξιν, διὰ τὰ παντὸς καὶ ποικίλα ἐπαγγέλματα, ὡς καὶ δι' αὐτοὺς τοὺς εἰς ἐπιστήμας ἐνασχολουμένους πρὸς γενικώτεραν αὐτῶν κατανόησιν. Ἀναπτύσσων δὲ τινὰ εἰς τὰ χρήσιμα πρὸς τοῦτο μαθήματα ἐν τε τοῖς κατωτέροις ἐθνικοῖς σχολείοις καὶ

ἐν τοῖς γυμνασίοις, ἢ τοὶ ἡ ἀπόκτησις λογι-
στικῶν γνώσεων, ἢ ἀπλογραφία καὶ διπλο-
γραφία, ἢ ἐφαρμογὴ αὐτῶν διὰ διαφορῶν
πράξεων καὶ ὑποδειγμάτων, ἢ διδασκαλία
τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας καὶ Πλουτολο-
γίας, τὰ στοιχεῖα τῆς ἐγγυρίου νομοθεσίας,
συνιστᾷ ἰδιαιτέρως τὴν ἐγκατάστασιν ἐιδι-
κῶν ἐμπορικῶν σχολῶν, οἳ εἰσὶν ἐν ἐκτάσει
παρ' ἅπασιν τοῖς πεπολιτισμένους ἔθνεσι, καὶ
ἀπαριθμεῖ τὰ ἐν αὐταῖς ἀναγκαῖα μαθήμα-
τα, ἢ τοὶ ἐκτός τῆς μαθήσεως τῆς μητρικῆς
γλώσσῃ τὴν ἐμάθησιν τῶν νεωτέρων γλωσ-
σῶν, τὴν ἱστορίαν τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιο-
μηχανίας, τὴν ἐμπορικὴν γεωγραφίαν καὶ
στατιστικὴν, τὴν φυσικὴν, μηχανικὴν καὶ
χημειαν, τὴν καλλιγραφίαν, τὴν ἰγνογρα-
φίαν, τὸ σύνολον τῆς ἰσχυροῦς νομοθεσίας
ἰδίως τῆς ἐμπορικῆς καὶ ναυτικῆς, τὴν ἀγρο-
τικὴν καὶ βιομηχανικὴν οἰκονομίαν κτλ. κτλ.

Ὁ κ. Α. Παπαδόπουλος Κεραμεύς, ὁ πᾶ-
σης εὐκαιρίας καὶ περιστάσεως δραττόμενος,
ἵνα κατασκευάσῃ διανοητικόν τι καλλιτέ-
χνημα καὶ παρουσιάσῃ τοῦτο τῷ Συλλόγῳ,
ἠφελήθει ἐκ τινος κατὰ τὸ τελευταῖον
φθινόπωρον ἐκδρομῆς τουεῖς τὰς Ποντικὰς
χώρας, ἐξέθηκεν εἰς δύο διαλέξεις τὸς ἐντυ-
πώσεις του κατ' αὐτὴν. Ἐν τῇ πρώτῃ περι-
γράφει μετὰ πολλῆς χάριτος τὴν ἐντεῦθεν
ἀναχώρησιν του καὶ τὴν εἰς Ὁδησσὸν ἀφίξιν
του, μεθ' ἣν ἐπιλαμβάνεται περιεσκεμμένης
ἀφηγήσεως τῆς ἑλληνικῆς ἐν Ὁδησσῷ κοι-
νότητος καὶ πληροφοριῶν ἀξίων πλείστου
λόγου περὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ ἐκεῖ γενομένου
Ἐ' Ἀρχαιολογικοῦ Συνεδρίου, περὶ τῆς τὴν
διᾶλεξιν διὰ περιγραφῆς ἀρχαιολογικῆς εἰς
Κριμαίαν ἐκδρομῆς, ἧς μετέσχον ἑκατὸν πε-
ρίπου μέλη τοῦ συνεδρίου. Κατὰ τὴν δευτέ-
ραν διᾶλεξιν διηγείται τὸν πλοῦν αὐτοῦ ἐξ
Ὁδησσῶ καὶ Κριμαίας εἰς Τραπεζοῦντα,
τὴν ἱστορίαν ταύτης, τὰς ἐκδρομὰς του εἰς
τὰ πέριξ χωρία, ἅτινα περιγράφει λεπτομε-
ρῶς μετὰ διαφορῶν παρατηρήσεων ἐπὶ τῶν
κατοίκων αὐτῶν καὶ τῆς καταστάσεως αὐ-
τῶν, καταστάσεως γνωστῆς χώρας παρορα-
θείσας καὶ λαοὺς ἑλληνικοὺς πέντη μὲν λη-
σμονημένους, ἀλλ' ὧν ἡ ἠθικὴ καὶ πολιτικὴ
κατάστασις δεῖται μερίμνης τινός παρὰ τῶν
τοῦ ἔθνους βουλευθῶν.

Ὁ κ. Κ. Μακρῆς, ἰατρός, ἀνέγνωσεν ἀπαξ-
μίαν πραγματείαν, εἰδικῶς ἀνήκουσαν τῇ
ἐπιστῆμῃ αὐτοῦ, ὅτι μικροργανισμοὶ ὡς αἰτιαὶ
ἀσθεσιῶν. Ὁ πεπαιδευμένος ἰατρός ἐνηχο-

λήθη ἐπὶ τῶν κινδύνων καὶ τῶν φοβερῶν
ἀπειλῶν κατὰ τῆς ἀνθρωπότητος, τῶν ἀπαι-
σιῶν αὐτῶν μικροβίων, καὶ ἀνέπτυξε τὴν με-
γίστην καὶ ἐλευθρίαν ἐπὶ τῶν ἀσθεσιῶν ἐπιρ-
ροὴν αὐτῶν μετὰ σαφηνείας προσηνοῦς εἰς
πάντα ἀκροατὴν του μὴ μεμυημένον τῶν
μυστηρίων τοῦ θεοῦ Ἀσκληπιοῦ.

Ὁ κ. Ἄν. Τάγης σοβαρωτάτην καὶ λίαν
ἐπιμελεημένην ἀγόρευσιν ἐποίησατο περὶ
γυναικῶς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν, ἐν
τοῖς ἀμνηρικοῖς καὶ ἱστορικοῖς χρόνοις ἰδίως
καὶ πρὸ πάντων ἐν τῇ οἰκογενείᾳ. Αἱ λεπτο-
μέρειαι εἰσι τσαῦται, ὥστε περιλήψις τῆς
ὁμιλίας ταύτης καθίσταται σχεδὸν ἀνέφικτος.

Ὁ κ. Ναζαρέτ ἐν δυεὶ διαλέξεσι προὔτι-
θετο νὰ ὁμιλήσῃ περὶ τοῦ κακοῦ ὄργανισμοῦ
τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους (de la mauvaise
constitution de l'Empire Romain). Δυστυ-
χῶς τὴν πραγματείαν του αὐτὴν ἀφῆκες ἡμι-
τελῆ, ἐξέθηκε τὰς ἰδέας του ἐν τῇ πρώτῃ
καὶ μόνῃ διαλέξει, κωλυθεὶς νὰ ἐπιτελέσῃ
καὶ τὴν δευτέραν, ἐν ᾗ βεβαίως προὔτιθετο
ν' ἀναπτύξῃ καὶ συμπληρώσῃ τὴν ἀπόδει-
ξιν τῶν αἰτιῶν τῆς πτώσεως τῆς μεγί-
στης ταύτης αὐτοκρατορίας. Ἐν τῇ μόνῃ
διαλέξει του μετὰ πλείστης χάριτος καὶ
συνῆμα δεινότητος ἐξέθηκεν, ὅτι τὸ Ρωμαῖ-
κὸν κράτος ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἔθνος κατέστη
ἰσχυρότερον καὶ ἀκμαϊότερον ἕνεκα τῆς
ἐπικρατουμένης ἐν τῇ διοικήσει τάξεως περὶ
πάντα καὶ τῆς ἐντελοῦς πειθαρχίας τοῦ
στρατοῦ. Περιγράφας τὴν Ρωμαϊκὴν Γερου-
σίαν εὐρίσκει τὴν διαγωγὴν αὐτῆς μέχρις
ἐποχῆς τινος θαυμασίαν κατὰ τὴν ἐσω-
τερικὴν διοίκησιν καὶ τὴν ἐξωτερικὴν τοῦ
κράτους πολιτικὴν. Βεβαίως ὅμως ἡ ἀνθηρὰ
αὕτη κατάστασις ἐπέπρωτο νὰ ἐκλείψῃ καὶ
ἐπέληθ' ἡ πτώσις κράτους παντοκράτορος
σχεδόν, ἕνεκα τῆς ἐπελθούσης διαφωνίας καὶ
πᾶλης μεταξὺ τῆς Γερουσίας καὶ τοῦ λαοῦ.
Ἐὶς τὸ θέμα τοῦτο ἔμελλε νὰ πραγματευθῇ ὁ
σπουδαῖος καθηγητὴς ἐν τῇ δευτέρᾳ αὐτοῦ
ἀγορεύσει, καθ' ἣν, ὡς εἴρηται, ἐκωλύθη,
πλὴν ἐλπιστόν ἐστιν, ὅτι συμπληρώσει τὸ
κενὸν κατὰ τὸ ἐπιθὸν ἔτος.

Ἡ ἐλλόγιμος τῆς Χαλλιδος διευθύντρια
κ. Σαπφῶ Λεοντιάδης δὲν ὠκνησε καὶ κατὰ τὸ
ἔτος τοῦτο δύο περρωτισμένας νὰ ποιήσῃ ὁμι-
λίαν περὶ τῆς βίσεως τῆς ἠθικῆς μορφώσεως,
ἀμφοτέρως ἀξίας τῆς εὐρείας αὐτῆς παιδείας.
Ἐν τῇ πρώτῃ διαλέξει ὡς βᾶσιν τοῦ θέμα-
τος ἀνέπτυξε: τί ἐστὶν ἠθικὴ μόρφωσις, τί τὸ

ὑποκείμενον καὶ τίς ὁ σκοπὸς αὐτῆς. Ἐπὶ τῆς
διττῆς ταύτης βᾶσεως καὶ τοῦ διμεροῦς τῆς
ἀνθρωπίνης φύσεως, ὡς ὕλικῆς καὶ πνευμα-
τικῆς, ἀποδύμησεν ἐξαιρετοῦς θεωρίας κατὰ
τὴν διᾶλεξιν ταύτην ὡς εἰσαγωγικὴν. Ἐν
τῇ δευτέρᾳ δὲ εἰσελθούσα εἰς τὰς λεπτομε-
ρείας τῆς ὕλικῆς καὶ πνευματικῆς ζωῆς, ἦτοι
τῆς ἰδιοσυγκρασίας τοῦ σώματος διὰ τὴν
πρώτην, τῆς ὀρθοκευτικῆς συνειδήσεως, τοῦ
ὀρθοκευτικοῦ αἰσθημάτος, δηλ. τῆς ὀρθοκείας
διὰ τὴν δευτέραν, ἀνέπτυξε μετὰ ἐπιστη-
μονικῆς ἀκριβείας τὴν ἀποστολὴν τῶν μεγά-
λων παιδαγωγῶν, οἷς ἀνατίθεται ἡ ἀνάπλασις
καὶ προαγωγή τῆς πνευματικῆς μορφώσεως
τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν
τῆς ὕλικῆς ζωῆς ἀνέπτυξε φυσιολογικῶς, ὅσα
ἐπιτρέπει τοῖς παιδαγωγοῖς ἢ περὶ τούτων
γνώσις, ἀφῆσα τοῖς ἰατροῖς νὰ διδάσκωσιν
ἐν ταῖς φυσιολογικαῖς αὐτῶν ἐρευναῖς καὶ
τοῖς παιδαγωγούμενοις καὶ τοῖς παιδαγω-
γοῖς, παρακάλεσσα ὅμως αὐτοὺς μετὰ χά-
ριτος νὰ μὴ συγχέωσι τὴν πνευματικὴν μετὰ
τῆς σωματικῆς ζωῆς, φιλοτιμούμενοι ἐνίοτε
νὰ δεικνύωσι τὴν ἵνα, τὸ νεῦρον καὶ τὸ κύ-
ταρον ὡς κοινὸν ἀμφοτέρων παράγοντα. Λε-
πτομερῆς ἀνάπτυξις τοῦ περρωτισμένου τοῦ-
του ἔργου τῆς κ. Σ. Λεοντιάδος καθίσταται
ὄλως ἀνέφικτος μετὰ τὴν ἐν αὐτῷ περιχο-
μένην εὐρυμαθεστάτην ποιικίαν καὶ ἀναλυ-
τικότητα.

Τοιαῦται καὶ τσαῦται ὑπῆρξαν αἱ τοῦ
λήγοντος ΚΔ' συλλογικοῦ ἔτους δημόσιαι
διᾶλέξεις, καὶ ὡς τὸ κοινὸν ἐπεθεύξατο οὐ
μικρὸν ἐνδιαφέρον διὰ τῆς ἀθρόας αὐτοῦ
παραουσίας. Ὑπολείπεται μοι δὲ πρὸς συμ-
πλήρωσιν νὰ μνημονεύσω, ὅτι ἐκτός τῶν
ἀνωτέρω ἀγορεύσεων, ἐποίησατο ἐκτάκτως
κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος εἰδικὴν τινα ὁμιλίαν καὶ
ὁ Γάλλος καθηγητὴς κ. Ὀλιβιέρους, ἀναπτύ-
ξας μίαν παρ' αὐτοῦ ἀνακαλυφθεῖσαν μέθοδον
πρὸς εὐχερῆστεραν ἐμάθησιν τῆς γαλλικῆς
γλώσσας. Ἡ ἰδιόχουσα πρὸς τοῦτο εὐκολία
κατὰ τὸν ἀγορητὴν καὶ συγγραφεὰ ὁμωνύ-
μου πραγματείας περὶ τῆς μεθόδου του αὐ-
τῆς συνίσταται εἰς τὴν ἐν τῇ ἐνάρξει τῆς
σπουδῆς τῆς γαλλικῆς γλώσσας συλλογὴν
πλείστων ὄσων γαλλικῶν λέξεων εἰλημμένων
ἐκ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας καὶ εἰς τὸν δι' αὐ-
τῶν σχηματισμὸν διαφορῶν φράσεων διευκο-
λουουσῶν τὴν μνήμην τῶν ἀρχαίων μαθητῶν.
Ἐκταῖον ἀληθῶς διὰ μεθόδων ταιούτων τὸ
διευκολύνειν τὴν ἐμάθησιν τῶν γλωσσῶν,

ὁμολογητέον δὲ, ὅτι καὶ τοῦ κ. Ὀλιβιέρους ἢ
πρὸς τοῦτο ἀκμάτους προσπύθεια συντελέσει
κάπως εἰς χειραγωγῆσιν τῆς σπουδῆς γλώσσας
τοσοῦτον πανθενούς καὶ ἀπολύτου ἀνάγκης.

Ἦραν τῇ 26 Ἀπριλίου 1885.

Ὁ ἀντιπρόεδρος

I. ΓΕΩΡΓΙΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ.

Ὁ δὲ κ. ταμίας, ἐκθεσιν τοῦ ταμείου,
ὡς ἐξῆς:

Κύριοι,

Τὸ παρελθὸν ἔτος προεδρεῖον καὶ ταμίας
τοῦ Συλλόγου πολλοὺς εἶχον τοὺς περισπα-
σμοὺς καὶ παντοίων μέσων ἐποίησαντο χρῆ-
σιν, ὅπως ἐκπληρώσωσι τὰς πολλὰς αὐτοῦ
πρὸς τρίτους ὑποχρεώσεις, ἀναπληρώσωσι
δὲ τὸ κενὸν τὸ προξενηθὲν ἀπὸ τὴν ἀπά-
λειαν τῆς χιλιοσίου περιουσίας αὐτοῦ, καὶ
χάρις εἰς τὰς προσπάθειάς του τότε προ-
εδρεύοντος κ. Κ. Καλλιάρχου, ἀφοῦ ἐπληρώ-
θησαν ἅπασαι αἱ ἐτήσιαι ὑποχρεώσεις, τὸ
ταμεῖον παρουσιάζεν ἐν τέλει τοῦ ἔτους
πλεόνασμα Διρ. 95.33.

Ἐφέτος τὸ ταμεῖον διήλθεν ὁλόκληρον
τὴν περίοδον αὐτοῦ ἄνευ δυσχεριῶν ἐν πολ-
λοῖς θησαυρίζον, ἀνέτως ἐκπληροῦν τὰς ὑπο-
χρεώσεις του, καὶ ἀείποτε πλήρες πολλῶν
ἐκατοντάδων λιρῶν, μὲ δλην τὴν ἐσκήψασαν
καὶ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ἐμπορικὴν κρίσιν,
ἔνεκεν τῆς ὅποιας πολλοὶ ἔπαθον.

Μέγα τῷ ὄντι διὰ τὸν Σύλλογον εὐτύχημα,
διότι ἐν μικρῷ διαστήματι χρόνου ἡ τύχη
ἐφάνη αὐτῷ εὐνοικωτάτη, ὥστε ἐνῶ πέρουσι
καιρίας προσβληθεῖς ἔπαθε πάθησιν οἰκτρὰν,
ἐφέτος ἐκέρδισε τὰς δυνάμεις του, ἐπανε-
κτῆσε τὰ ἀπολεσθέντα, καὶ ἤδη μετὰ κομ-
πασμοῦ ἐμφανίζεται ἐνώπιον ὁμῶν μὲ πε-
ριουσίαν χιλίων ἑκατὸν περίπου λιρῶν, ἐκ
τῶν ὅποιων Διρ. 900 ἐμετρήθησαν διὰ τὴν
ἀγορὰν πεντήκοντα ἐξ (ἀριθ. 56) ὁμολογιῶν
λαχειοφόρων καὶ τοκοφόρων τῆς Ἑθνικῆς
Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος κατατεθειμένων εἰς
τὰ ταμεία τῆς Γενικῆς Ἐταιρίας τοῦ Ὁδομ.
Κράτους δυνάμει τῆς ὑμετέρας ἀποφάσεως.

Μὲ τὰς σημερινὰς δὲ περὶ ταμείου δια-
τάξεις, καθιερωθείσας κατόπιν ἐορτῆς,
φρονῶ, ὅτι ὁ Σύλλογος δὲν θὰ πάθῃ πάρο-
μοίας ἀσυγγνώστους καταστροφάς.

Τὰ λαμπρὰ ταῦτα ἀποτελέσματα, κύριοι,
χρεωστοῦνται ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς φρον-

Ἐντάλματα ἐξεδόθησαν ἐφέτος 214 ὑπ' ἀριθ. 1239 ἕως 1452.

Ἀποδείξεις τακτικῶν μελῶν ἐξεδόθησαν ἐφέτος 248, ἡ μίση ἐξ αὐτῶν δώδεκα λίρας. Εἰσεπράχθησαν δὲ τὸ ὅλον Α. 266.10. Ἐκ τῶν τακτικῶν μελῶν ὁ κ. Δ. Βικέλας πληροῖν λίραν ἀγγλικήν.

Τὸ ποσὸν τοῦτο εἰσεπράχθη ἀπὸ 195 ἄτομα τῆς παρελθούσης περιόδου καὶ τοῦ τρέχοντος συλλογικοῦ ἔτους, ἧτοι 52 μέλη παλαιὰ ἐπλήρωσαν Α. 113 καὶ 143 νέα 153.10 τὸ ὅλον Α. 266.10. Ἡ διασάφησης αὕτη παρουσιάζει φαινόμενον οὐχὶ τοσοῦτον εὐχάριστον, διότι, ἂν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν τὸν ὀλικὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν, φθάνει εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι οἱ καθυστεροῦντες αὐξάνουσι προϊόντος τοῦ χρόνου. Εὐχόμεθα δὲ νὰ ἐξευρεθῇ τρόπος πρὸς ἀναχαίτισιν τοῦ κακοῦ ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ Συλλόγου.

Τὸ ἔτος τοῦτο εἰσεπράχθησαν ἀπὸ διπλώματα Α. 37. Ἐνεγράφησαν νέα μέλη 43, πληρώσαντα Α. 29.

Παρακαλῶ τὸ προεδρεῖον νὰ ὑπομνήσῃ τὴν Οἰκονομικὴν Ἐπιτροπὴν, ὅπως κατὰ τὸν Κανονισμὸν διορίσῃ τὴν Ἐξελεγκτικὴν Ἐπιτροπὴν πρὸς ἐξέλεξιν τῶν βιβλίων καὶ ἐτοιμῶν μετὰ ταῦτα τὴν ἔκθεσιν τῆς μολ φαίνεται, ὅτι πρέπει νὰ ἐφαρμοζῶνται αὐστηρῶς τὰ ἀρθρα τοῦ Κανονισμοῦ καὶ αὐστηρότατα, ὡς ὑπέδειξα ἐν τῇ πέρυσιν ἐκθέσει μου, δέον νὰ γίνηται ἡ ἐξέλεξις, καὶ νὰ μὴ ἐπαναπαύηται ἡ Οἰκονομικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῆς κατὰ φήμην τιμωρίας τοῦ ἐκτελοῦντος χρέη ταμίου.

Καταπαύων τὸν λόγον ἐκφράζω ἐγκαρδίας τὴν εὐχὴν, ἵνα ὁ διαδοχὸς μου σταθῇ εὐτυχέστερος ἐμοῦ, καὶ παρουσιάσῃ ἐν τέλει τοῦ ἔτους πλοῦτον ὑπερέχοντα πολὺ τῶν ἐφετεινῶν.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 26 Ἀπριλίου 1885.

Τοῦ Ἑλ. Φιλ. Συλλόγου ὁ ταμίας
Θ. Α. ΚΟΣΟΥΑΝΣ.

Εἶτα δὲ ὁ κ. γεν. γραμματεὺς ἐκθεσιν τῆς ἀλληλογραφίας.

Ὁ δὲ κ. εἰδ. γραμμ. ἐκθεσιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συλλόγου.

Ὁ δὲ κ. βιβλιοφύλαξ ἐκθεσιν τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Συλλόγου. Ὁ κ. πρόεδρος εὐχαριστεῖ πᾶσι τοῖς ἀναγνοῦσιν.

Ἐν τέλει δὲ ἐκφράσας ὡς πρόεδρος τὰς

εὐχαριστίας τοῖς συναδέλφοις αὐτοῦ ἐπὶ τῇ πολυτίμῳ συνεργασίᾳ καὶ ἀνακουφίσει, ἣν παρέσχον αὐτῷ καθ' ὅλον τὸ ἔτος, λύει τὴν συνεδρίασιν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΟΗ'.

(Ἐκτακτος).

Τῆ 28 Ἀπριλίου 1885.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **HP. ΒΑΣΙΛΑΟΥ'.**

Κηρυχθεῖσης τῆς ἐνάρξεως τῆς συνεδριάσεως ὁ Σύλλογος προβαίνει εἰς τὰς ἀρχαιροσίας αὐτοῦ καὶ ἀναδείκνυσι διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας :

Πρόεδρον τὸν κ. Η. Βασιλάδην διὰ ψήφων 30 ἐπὶ 38 ψηφοφορούντων.

Ἀντιπροέδρους τοὺς κ. κ. Χ. Χατζηχρήστου διὰ ψήφων 26 καὶ Τ. Καραθεοδωρῆ διὰ ψήφων 20.

Γενικὸν γραμματεῖα τὸν κ. Ὁ. Ἀνδρεάδην διὰ ψήφων 22 ἐπὶ 37.

Εἰδικὸν γραμματεῖα τὸν κ. Ξ. Σιδερόπουλον διὰ ψήφων 19 ἐπὶ 37.

Ταμίαν τὸν κ. Θ. Κοσοῦδην διὰ ψήφων 29 καὶ

Βιβλιοφύλακα τὸν κ. Α. Π. Κεραμεῖα διὰ ψήφων 29 ἐπίσης.

Μετὰ ταῦτα τῇ προτάσει τοῦ προεδρείου καταρτίζονται αἱ διαρκεῖς ἐξ ἐπιτροπῆς :

Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ.

Βρ. Βωζάνης, Κωνσταντῖνος Τσιούλλας, Θ. Σαλτέλης, Πίλιος Βαλσαμάκης, Η. Παπαρούσης, Ν. Παρηνίκας, Α. Τάγης, Κ. Γεωργαλάς, Ἄβρ. Μαλιζάκας, Α. Σπαθάρης, Φ. Τάγης.

Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ.

Χρ. Χατζηχρήστου, Κωνστ. Τσιούλλας, Ἀθ. Π. Κεραμεύς, Ἄβρ. Μαλιζάκας, Θ. Σαλτέλης, Α. Τάγης.

Ἐπιστημονικὴ Ἐπιτροπὴ.

Κ. Μακρῆς, Κ. Καλλιμάδης, Τηλ. Καραθεοδωρῆ, Κ. Ἰωαννίδης, Ν. Σεβαστόπουλος, Πλ. Βαλσαμάκης, Γ. Παναγιωτίδης, Ι. Κωνσταντινίδης, Κ. Ταχιντζής, Ν. Χαριστιάδης, Α. Σπαθάρης, Ἰωαν. Γεωργαντόπουλος.

Ἀρχαιολογικὴ Ἐπιτροπὴ.

C. G. Curtis, James Calvert, J. Mordtmann,

Ἀθανάσιος Παπαδόπουλος Κεραμεύς, Κ. Περδικίδης, Στ. Ἀριστάρχης, Χαμηδῆ-Βένης, Ξ. Σιδερόπουλος.

Οἰκονομικὴ Ἐπιτροπὴ.

Μ. Βελλογιάννης, Ι. Γεωργαντόπουλος, Ι. Γκιών, Ι. Κούπας, Φ. Μαυρογορδάτος, Ἰωάννης Χατζόπουλος, Ἰωάννης Ἰωαννίδης, Ν. Μπλέσας, Β. Οἰκονομίδης.

Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ.

Ι. Δ. Ἀριστακλής, Τηλ. Καραθεοδωρῆ, Ι. Ἀρτεμιλάδης.

Εἶτα ἐκλέγεται τῇ προτάσει τοῦ προεδρείου ἐπιμελητὴς τῆς ὀργανοθήκης μὲν ὁ κ. Τηλ. Καραθεοδωρῆ, τῶν ἀρχαιολογικῶν δὲ συλλογῶν ὁ κ. Ἀθ. Παπαδόπ. Κεραμεύς.

Ἐπὶ τούτους λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΟΘ'.

(Τακτικὴ).

Τῆ 29 Ἀπριλίου 1885.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **HP. ΒΑΣΙΛΑΟΥ'.**

Τῆς ἀναγνώσεως τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀναβληθείσης ἐνεκεν ἀπουσίας τοῦ εἰδικοῦ γραμματεῖος ἀνακοινούται ἡ

ἀλληλογραφία,

ἐξ ἧς παρατίθμεν περίληψιν τῶνδε τῶν ἐπιστολῶν :

Τοῦ κ. Ch. Emile Ronelle, βιβλιοθηκάρου τοῦ ἐν Παρισίοις πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν Ἑλλ. σπουδῶν ἐν Γαλλίᾳ Συλλόγου, ἀπὸ 30 Ἀπριλίου, ἀγγέλλοντος τὴν παραλαβὴν τῆς ἀπὸ 9 Ἀπριλίου ἐπιστολῆς τοῦ Συλλόγου καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ λογαριασμοῦ τῶν συνδρομῶν καὶ σημειώσεων, ὡς καὶ τῶν 89. 55 φρ. καὶ εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τούτῳ τῷ Συλλόγῳ.

Τῆς Α. Ὑψ. τοῦ πρίγκηπος Παύλου Πουτιάτη, μέλους τοῦ Συλλόγου ἐπιτίμου, ἀπὸ 14/26 Ἀπριλίου, ἐκφράζοντος τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ὡς μέλους ἐπιτίμου.

Τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 1746 καὶ ἀπὸ 22 Ἀπριλίου, ἀγγέλλοντος, ὅτι συμφῶν τῷ γ' ἀρθρῷ τοῦ ἐν ἐνεργείᾳ κανονισμοῦ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς ἐξελέγησαν, ὡς μέλη τοῦ Ἑλλ. Φιλολ. Συλλόγου, μέλη αὐτῆς οἱ κ. κ. Τηλ. Καρα-

θεοδωρῆ καὶ Βασίλειος Πυλάδης καὶ αἰτουμένου, ὅπως ὁ Σύλλογος ἀγγείλῃ τοῖς κ. κ. τούτοις τὴν ἐκλογὴν αὐτῶν ταύτην καὶ προτρέψῃ αὐτοὺς ἐργασθῆναι ἐν τῷ ἔργῳ τῆς Πατριαρχικῆς Κεντρικῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς.

Τοῦ ἐν Τραπεζοῦντι Φιλεκαπαιδευτικοῦ Συλλόγου Ξενοφάντος, ἀπὸ 22 Ἀπριλίου, ὀνομάζοντος ἀντιπρόσωπον αὐτοῦ ἐνταῦθα πρὸς παραλαβὴν τῶν παραχωρουμένων αὐτῷ περιοδικῶν τοῦ Συλλόγου συγγραμμάτων καὶ εὐχαριστοῦντος αὐτῷ ἐπὶ τῇ προσφορᾷ.

Τοῦ κ. Κωνστ. Ψαχαροπούλου, ἐκ Πειραιῶς, ἀπὸ 26 τρέχοντος, δι' ἧς ἀπαντῶν εἰς τὴν ἀπὸ 18 Μαρτίου ἐπιστολὴν τοῦ Συλλόγου διαβιβάζει ἐσωκλειστώσ γραμματίον τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ἐξ 25 δρ. διὰ τὴν ἐτήσιαν αὐτοῦ συνδρομὴν τοῦ ἔτους 1884—85.

Τοῦ κ. Ν. Π. Κούπα ἐκ Βραβίας, ἀπὸ 27 Ἀπριλίου, δι' ἧς ἀπαντῶν εἰς τὴν ἀπὸ 11 Μαρτίου ἐπιστολὴν τοῦ Συλλόγου ἀγγέλλει τὴν ἐγγραφὴν ἐννεα μελῶν τακτικῶν, ὧν τὸν κατάλογον ἐπισυνάπτει.

Τοῦ κ. Dr A. Harhav, ἀπὸ 21/3 Μαΐου, ἐκ Πετροπόλεως, ἐκφράζοντος τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ ὡς ἐπιτίμου μέλους καὶ ἀγγέλλοντος, ὅτι ἀποστέλλει τὸ ἀρτι ἐκδοθὲν σύγγραμμα αὐτοῦ περὶ χειρογράφων τῆς Ἑβραϊκῆς βίβλου.

Τῶν κ. κ. Ἦρ. Βασιλάδου, Ι. Κούπα καὶ Ὁδ. Ἀνδρεάδου, προτεινόντων ὡς τακτικὰ μέλη τοὺς ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Κούπα ἐγγραφέντας κ. κ. Ἀνδρέαν Γ. Καρανδινῶ, Κωνσταντ. Ν. Παπποῦδωφ ἔμπορον, Νικ. Π. Κούπαν ἔμπορον, Ἀντ. Ν. Θεοφιλάτου ἔμπορον, Ι. Βανδιλόπουλον ἔμπορον, Δ. Πάσσαν ἔμπορον, Ὁθ. Σταθάτου ἔμπορον, Στ. Ρ. Βερῶν ἔμπορον, Ἀντ. Θ. Κοντούρην ἔμπορον ἀλλήλων.

Εἶτα ἀγγέλλονται προσφοραὶ βιβλίων.

Τοῖς δωρηταῖς ἐκφράζονται εὐχαρισταίαι. Ἄσαστως δὲ ἐκφράζονται θερμαὶ εὐχαρισταίαι τῷ κ. Νικολᾷ Π. Κούπα, διότι λίαν προθύμως ἀποδεξάμενος τὴν αἴτησιν τοῦ Συλλόγου ἐνέγραψε μέλη ἐννεα.

Ἀκολουθῶν ὁ κ. πρόεδρος εἰπὼν, ὅτι ὁ Σύλλογος ἐνεργῆσει συμφῶν τῇ αἰτήσει τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ὑποβάλλει πρότασιν τοῦ προεδρείου περὶ δώρου ἐπὶ τῇ λήξει τοῦ ἔτους τοῖς τέσσαρσιν ὑπαλλήλοις τοῦ Συλλόγου ὄμοιων ἐκἄστω.

Τῆς προτάσεως ταύτης δεκτικῆς γενομένης ὁ κ. Κ. Περδικίδης ἀναγινώσκει τὴν Περὶ τοῦ Α.Π.Θ. καὶ τοῦ Μαρόντ πραγματείαν αὐτοῦ.

Μετὰ τινὰς δὲ παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ ἀναγνώσματος τοῦ κ. Κυριακ. Περδικίδου γενομένης ὑπὸ τοῦ κ. Ἡρ. Βασιλάδου ἡ συνεδρίασις λύεται.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΨΟΦ΄.

(Ἐκτακτος).

Τῆ 12 Μαΐου 1885.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. ἩΡ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Ἡ μεγάλη τοῦ Συλλόγου αἴθουσα πλήρης ἦν φιλομούσων ἐξ ἑκατέρων τῶν φύλων, ἐν οἷς διεκρίνετο ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Παν. μητροπολίτης Μηθύμνης κ. Ν. Γλυκᾶς, ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Α. Ἐξ. τοῦ ἐπὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως ὑπουργείου κ. Γεωργίου ἐφένδης Ὁσχάνης, ἡ Α. Ε. ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος κ. Ἀνδρέας Κουντουριώτης, ἡ Α. Ἐξ. Ἰσακὴλ βέης διευθυντῆς τοῦ Λύτταρ. Λυκείου τοῦ Γαλατᾶ-σερῆ, ἡ διευθύντρια τοῦ Παρθενιαγωγείου τῆς ἐνταῦθα Ἑλληνικῆς Φιλομούσου ἑταιρίας Χαλ. Μίδοι κυρία Σαπφώ Λεοντιάς καὶ ἀντιπρόσωποι τῶν διαφόρων ἰδρυμάτων.

Τῆ 2 μ. μ. ὄρα κηρυχθεὶς τῆς ἐνάρξεως τῆς ἑορτῆς ὁ γενικός γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὰςδε τὰς ἐπιστολάς :

Τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἀπὸ 12 Μαΐου, ἀγγέλλοντος, ὅτι, ἐπειδὴ δυστυχῶς κωλύεται νὰ παρευρεθῆ εἰς τὴν ἐπέτειον τοῦ Συλλόγου ἑορτῆν, ἀντιπροσωπεύσει τὴν Μ. Ἐκκλησίαν ὁ Παν. ἅγιος Μηθύμνης Ν. Γλυκᾶς. Εὐχεται δὲ τῷ Συλλόγῳ τὰ βέλτιστα.

Τῆς Α. Ἐξ. τοῦ ἐπὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως ὑπουργοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ, ἀπὸ 9 Μαΐου, ἐκφράζοντος τὴν λύπην αὐτοῦ, διότι ἔνεκα τῆς υγείας αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ παρευρεθῆ εἰς τὴν ἑορτῆν τοῦ Συλλόγου καὶ ἀγγέλλοντος, ὅτι ἀντιπροσωπεύσει αὐτὸν ὁ Γεωργίου ἐφένδης Ὁσχάνης.

Εἶτα ὁ πρόεδρος κ. Προκλῆς Βασιλάδης ἀναγινώσκει τὴν ἐκθεσιν τῶν κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἐργασιῶν τοῦ Συλλόγου ἔχουσιν οὕτω :

Σεβαστὴ καὶ φιλόμουσοι ὁμήγουρι,

Α΄.

Διεθόντες θεῖς συνάροι τὸ εἰκοστὸν καὶ τέταρτον συλλογικὸν ἔτος εἰσερχόμεθα εἰς τὸ εἰκοστὸν καὶ πέμπτον, εἰς τὴν εικοσιπενταετηρίδα τοῦ Συλλόγου, ἥπερ ἔσται ὁ πρῶτος μέγας σταθμὸς αὐτοῦ, τὸ πρῶτον τέταρτον τοῦ πρώτου αὐτοῦ αἰῶνος, μεγαλοπρεπῶς πανηγυρισθησομένη μετὰ Συνεδρίου Ἐπιστημονικοῦ. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔσονται μέλημα τοῦ νέου προεδρείου καὶ τῆς ἐπὶ τούτῳ διορισθησομένης Ἐπιτροπῆς, ἡμῖν δ' ἀπόκειται νῦν ἱστορῆσαι καὶ λόγον δοῦναι τῶν πεπραγμένων κατὰ τὸ λήξαν ἦδη συλλογικὸν ἔτος, οὗ ἡ ἀρχὴ οὐκ ἐφαίνετο λίαν εὐχάριστος, οὐδὲ τηλαυγὲς παρεῖχε πρόσωπον, διότι τὸ ταμεῖον ἦν κενόν μετὰ τὴν γνωστὴν ἀπώλειαν τῶν χρημάτων αὐτοῦ· λέγω κενόν, καίτοι τὸ ταμεῖον εἶχεν εἰκοσακισχιλίας φράγκων· ἀλλὰ ταῦτα ἦσαν προωρισμένα ὑπὲρ τῶν σχολῶν Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν προσταίων, κατετέθησαν δὲ προσωρινῶς ὑπὸ τῆς σεβαστῆς οἰκογενείας τοῦ μακαρίτου Χαρίφη τῷ ταμεῖῳ τοῦ Συλλόγου ὡς παρακαταθήκη, οὐκ ἦσαν δὲ δωρεὰ αὐτῷ γενομένη, ὡς ἐσφαλμένως ἐρρήθη καὶ ἐγράφη ὁ Σύλλογος μακάριος ἂν ἦν, εἰ τὰ καθυστεροῦντα αὐτῷ ἀπελάμβανε. Ταῦτα ὀφείλον εἶπαι χάριν τῆς ἀληθείας, ἣν καθήκον ἔχομεν τιμᾶν καὶ σέβειν μηδὲ ψιμυθεῖν.

Ὁ Σύλλογος τιμῶν καὶ γεραίρων τὴν μνήμην καὶ τὰς ἀρετὰς τοῦ μακαρίτου Χαρίφη προθύμου ἀπεδέξατο τὴν αἴτησιν τῆς σεβαστῆς οἰκογενείας, ὅπως αὐτὸς ἀναλάβῃ τὴν φροντίδα τῆς διανομῆς τῶν χρημάτων ἀναθεῖς τὴν ἐντολήν ταύτην τῇ Ἐκπαιδευτικῇ αὐτοῦ Ἐπιτροπῇ, ἥς πρόεδρος μὲν ὁ ἀντιπρόεδρος τοῦ Συλλόγου κ. Γ. Γεωργαντόπουλος, μέλη δὲ οἱ κ. κ. Κ. Ξανθοπούλου, Χρ. Χατζηχρήστου, Βράνος Βουλζάνης, Θ. Σαλτέλης, Ν. Παρηνίνας, Ἀβρ. Μαλιζάνης, Πλ. Βαλσαμάκης, Π. Παπαρρούσης, Ἀντ. Πετρίδης, Ἀνδ. Σπαθάρης καὶ Ὁδ. Ἀνδρεάδης.

Β΄.

Ἡ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ ἤτησε δι' ἐγκυκλίου τοῦ Συλλόγου γραπτὰς πληροφορίας παρὰ τῶν Ἐφοριῶν περὶ τῆς πνευματικῆς καὶ οἰκονομικῆς καταστάσεως τῶν σχολῶν, ἃς καὶ λαβοῦσα προέβη εἰς τὸ ἔργον αὐτῆς ὑποβαλοῦσα τῷ Συλλόγῳ Ἐκθεσιν, ἐν ἣ ὀρί-

ζετο τὸ ἐκῆστη σχολῇ δοθησόμενον μέρος ὁ Σύλλογος ἐπεκύρωσεν αὐτὴν καὶ κατὰ ταύτην ἐγένετο ἡ διανομή. Ἡ δὲ Ἐπιτροπὴ ἐπιμελήθη μὴ μόνον ὀλιγὰς ἀλλὰ καὶ ἠθικὰς ὀφελείας χορηγήσαι τοῖς σχολαῖοις, ὡς πλὴντὸτε εἴωθε πράττειν, ἀνέθηκε τῷ κ. Πέτρῳ Παπαρρούσῃ, ἕνα τὰς πενήκοντα καὶ τρεῖς ἐκθέσεις καὶ ἐπιστολάς τὰς ἀποσταλείσας ὑπὸ τῶν διαφόρων ἐφοριῶν τῶν σχολῶν μετὰ προσοχῆς μελετήσῃ καὶ ἐξ αὐτῶν συντάξῃ ἔκθεσιν τῆς ἐκπαιδευτικῆς καταστάσεως τῶν σχολῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν προσταίων καὶ ἀναγῶν αὐτὴν κατὰ τὴν ἐπέτειον τοῦ Συλλόγου ἑορτῆν.

Ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἐκθέσεως γενήσεται ὁσον οὔπω.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ ἀοιδίμου Χαρίφη, οὗ τὴν μνήμην οὔποτε ὁ Σύλλογος παύσεται τιμᾶν καὶ σέβων.

Γ΄. Οἰκονομικὴ Ἐπιτροπὴ.

Ἡ δὲ Οἰκονομικὴ Ἐπιτροπὴ, ἥς πρόεδρος μὲν ὁ ἕτερος τῶν ἀντιπροέδρων κ. Γ. Καραθεοδωρῆς, μέλη δὲ οἱ κ. κ. Β. Σπρακιώτης, Γ. Κούμπας, Ν. Μπέσσας, Μ. Βελλογιάννης, Σπ. Κ. Χατζόπουλος, Ἰωάννης Γκιών, Θ. Α. Κοσοῦδης ταμίης, Φ. Α. Μαυρογορδάτος γραμματεὺς, εἶπερ ποτέ, τούτο τὸ ἔτος ἐμόχθησε, διότι καὶ ἡ κατάστασις τοῦ ταμείου ἀπῆται τούτο, μεριμνῶσα περὶ ἐξουρέσεως πόρων καὶ περὶ εἰσπράξεως τῶν ὑπαρχόντων μὲν ἀτελῶς δὲ ἐκ διαφόρων αἰτιῶν εἰσπραττόμενων. Ἡ Ἐπιτροπὴ ὑπέβαλλε τῷ Συλλόγῳ τὰς ἐξῆς προτάσεις, ἃς καὶ ἐπεκύρωσεν οὕτως ὡς πρακτικὰς καὶ ὀφελίμους.

α) Περὶ προσφορωτέρου τρόπου εἰσπράξεως τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἔτησίῳ συνδρομῶν τῶν τακτικῶν μελῶν.

β) Περὶ ἐγγραφῆς νέων μελῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ.

γ) Περὶ ἐγγραφῆς νέων μελῶν ἐνταῦθα.

δ) Περὶ προσφορωτέρου τρόπου εἰσπράξεως τῶν καθυστερουσῶν ἐνταῦθα συνδρομῶν.

Διὰ τοιούτων συνετῶν φροντίδων ἡ Οἰκονομικὴ Ἐπιτροπὴ ἤλθεν ἀρωγὸς τῷ Συλλόγῳ καὶ συνήργησεν εἰς σπουδαίαν αὐξήσιν τῶν συνδρομῶν αὐτοῦ. Ὅτι δὲ καὶ τὸ προεδρεῖον συνέπραττε τῇ Οἰκονομικῇ Ἐπιτροπῇ, τοῦτο ἦν καθήκον αὐτοῦ, ὡς ἔχει καθήκον

καὶ δημοσίᾳ κατὰ τὴν ἐπέτειον ταύτην ἑορτῆν ἐξ ὀνόματος τοῦ Συλλόγου ἐκφράσαι εὐχαριστίας τοῖς τε μέλεσι καὶ τῷ προέδρῳ τῆς Ἐπιτροπῆς εὐχόμενον, ἕνα μηδέποτε τοῦ λοιποῦ καταλίπῃ αὐτὴν ὁ ζῆλος καὶ ἡ προθυμία.

Ἐπεὶ δ' ὡς λέγει τὸ λόγιον: ὅταν τις σπεύδῃ, γ' ὁ Θεὸς ἐνιάττεται, ὁ Θεὸς ἐννήψατο καὶ ἠνέσθησε τῷ Συλλόγῳ, διότι ἐκτακτοὶ ἐγένοντο προσφορὰ χρημάτων οὐκ εὐκαταφρόνητοι. Πρῶτος δὲ ἤρξατο ὁ φιλόμουσος καὶ φιλογενῆς κ. Ζανῆς Στεφάνου προσηγνῶν εἰκοσι καὶ πέντε λίρας ὀθωμανικᾶς, ἃς ὁ Σύλλογος ὡς καλὸν οἰωνόν καὶ ἀπαρχὴν τοῦ ἔτους μετ' εὐγνωμοσύνης ἐδέξατο εὐ εἰδώς, ὅτι ὁ εὐκλεὲς γόνος τῆς περιφανοῦς Χίου πολλὰς χιλιάδας λιρῶν ἔχει καταθεῖς ἐν τῇ Ἑθνικῇ Τραπεζῇ, ὅπως οἱ τόκοι αὐτῶν εἰς ὑποστήριξιν χρησιμεύσωσι τῶν σχολῶν μεγαλωνύμου μὲν πολυπαθοῦς δὲ καὶ πολυειδῶς κατατροχόμενης Ἑλληνικῆς ἐπαρχίας.

Εἶτα προσήνεγκον τῷ Συλλόγῳ ἕνα ἑκατὸν λίρας ἐκῆτερος, δύο ἐφάμιλλοι τοῦ ἀειμνήστου Γ. Χαρίφη συγγενεῖς, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Νικόλαος Χαρίφης, καὶ ὁ ἀδελφὸς τῆς συζύγου αὐτοῦ Στέφανος Χαφειρόπουλος. Ἡ γενναία αὐτῆ προσφορὰ οὐκ ἦν τὸ πρῶτον αὐτῶν εὐεργέτημα πρὸς τὸν Σύλλογον, ἐλπίζω δὲ, ὅτι οὐδὲ τὸ τελευταῖον ἔσται διότι ἀμφοτέρω ζήλωται τῶν καλῶν καὶ ἐθνοφελέστατοι, ὡς ὁ μακαρίτης, ἄνδρες· διὸ ὁ Σύλλογος κηρύττει αὐτοὺς καὶ δημοσίᾳ δωρητὰς τοῦ Συλλόγου κατὰ τὸ 80 ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ ὁ δὲ ἀρχιεὶς τοῦ Συλλόγου φίλος κ. Δ. Γαμβέλος, ὡς ἄλλοτε, οὕτω καὶ νῦν ἔδωκε δέκα λίρας πρὸς ἀγορὰν χάρτου διὰ τὸ Περιοδικόν ὁ δὲ φιλόμουσος κ. Θεόδωρος Μαυρογορδάτος καὶ τοῦτο τὸ ἔτος ἐγαρήγησε τὰς ἑκατὸν καὶ πενήκοντα λίρας διὰ τὴν ὑμῶν ἡμῶν αὐτοῦ βιβλιοθήκην ἐκφράσας τῷ Συλλόγῳ δι' ἐπιστολῆς εὐγενοῦς καὶ φιλοτίμου, ὅτι πρόθυμος ἔστιν ἀπὸ τοῦδε δοῦναι καὶ τὰς ἑτέρας τριακοσίας λίρας, ἂν ὁ Σύλλογος ἐγκρίνῃ τοῦτο.

Πᾶσι τούτοις τοῖς φιλογενέσι καὶ φιλομούσοις ἀνδράσι ὁ φιλολογικὸς Σύλλογος ἔσπευσε τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ ἀπονείμει καὶ νῦν δὲ ἐν τῇ ἐπισημῇ ταύτῃ ἡμέρῃ δι' ἐμοῦ ἀπονέμει αὐτοῖς τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ δι' ἃς παρέσχον, παρέχουσι καὶ παρέξουσιν ὑπὲρ αὐτοῦ γενναίως χρηματικὰς προσφορὰς ἐπευχόμενος, ὅπως πᾶμπολλα ἔτη ζώσιν

1) Ἡ ἐκθεσις αὕτη οὔπω κατετέθη ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ Συλλόγου ὑπὸ τοῦ ἀναγνόντος.

ύγιεις και ευδαιμόνες επ' αγαθῶ μὲν τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων, ευκολίῃ δὲ τοῦ Γένους. Ὁ Σύλλογος τῇ προτάσει τοῦ προεδρίου ἀπεφάσισεν, ἵνα δύο πλάκες τεθῶσιν ἐπὶ τῶν τοίχων ἐκπέρωθεν τῆς κλίμακος, ἐν αἷς τὰ ὀνόματα ἐγγραχθῆσονται τῶν μεγάλων ευεργετῶν, τῶν ευεργετῶν, τῶν μεγάλων δωρητῶν, και δωρητῶν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Συλλόγου μέχρι τοῦ νῦν, πρὸς αἰδίων μνήμην τῆς φιλογενείας και φιλομουσίας αὐτοῦ. Ὁ δὲ κ. Ἰωάν. Β. Ἰωαννίδης ἀρχιτέκτων πᾶνυ ευγενῶς και φιλοτίμως ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν, ἵνα ἰδίῃ δαπάνῃ ἀναλάβῃ τὴν ἀγορὰν τῶν πλακῶν και τὴν ἄλλην ἐξεργασίαν· ὅπερ ὁ Σύλλογος ἄσμενος και σὺν πολλαῖς ἀπεδέξατο ευχαριστίας ὡς καλὴν ἀπαρχὴν τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου προθέσεων.

Δ'. Δωρεὰ Χριστάκη Ζωγράφου.

Τίνα δὲ ἔπαινον και ευγνωμοσύνην ἐκφράσωμεν τῷ ευκλεῖ γόνῳ τῆς ευχάνδρου Ἠπειροῦ, τῷ μεγάλῳ τοῦ Συλλόγου ευεργέτῃ, ὃς ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου οὐκ ἐπαύσατο χορηγῶν αὐτῷ προθύμως χρήματα διὰ τὰς παντοίας ἐργασίας αὐτοῦ, ἐν δὲ ταῖς δειναῖς περιστάσεσιν ἀναγκαινόμενος αὐτῷ ἀεὶ ἀρωγὸς και σωτὴρ Διδάκτορος; Τίς τὸν Σύλλογον μεριμνῶντα περὶ τῆς οἰκοδομῆς ἡμιτελοῦς μενούσης ἀπήλλαξε τῶν μεριμνῶν; Ὁ Χριστάκης Ζωγράφος διὰ τοῦ ἐξῆς βραχυσημάντου ἐπιστολίου τῆς 20 Μαΐου 1873.

Φίλε κ. Ἦρ. Βασιδάη.

«Ἐπιθυμῶν σφόδρα νὰ συντελέσω εἰς τὴν παγίωσιν και τελείαν τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου ἀποκατάστασιν προσφέρω διςχιλίαις ὄθωμ. λίρας, ὅπως ἡ οἰκοδομὴ αὐτοῦ ἀποπερατωθῇ ἀνευ ἀναβολῆς· πέποιθα δὲ, ὅτι ἀπαλλάττομενος οὕτως ὁ Σύλλογος τῶν φροντίδων τῆς ὀλικῆς οἰκοδομῆς θέλει συγκεντρώσει πᾶσας αὐτοῦ τὰς δυνάμεις και ἐνεργείας εἰς τὸ διανοητικὸν και ἠθικὸν ἐποικοδόμημα, ὅπως ἀπ' αὐτοῦ, ὡς ἀπὸ φαικῆς ἐστίας, ἐκπέμπηται ἀεὶ διαλαμπὸν τὸ φῶς τῆς παιδείας και τῆς ἐπιστήμης».

Τίς τὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον διστάζοντα ἀναλαβεῖν τὴν ὑποστήριξιν τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἀπόρων σχολείων και τῆς ἠθικῆς παιδεύσεως ἐνεψύχωσεν; Ὁ Χριστάκης Ζωγράφος, πρῶτος χορηγῆσας αὐτῷ ἐτησίως

διακοσίας λίρας ὑπὲρ τῶν ἀπόρων σχολείων. Διὸ μετὰ βαθυτάτης θλίψεως εἶδεν ὁ Σύλλογος, ὅτι ὁ φιλογενέστατος ἀνὴρ διεκοψεν ἀπὸ τινῶν ἐτῶν, ὡς και ὁ αἰδῖμος Γ. Ζαρίφης, τὴν ὠφελιμωτάτην ταύτην ἐτησίαν χορηγίαν.

Τίς τὸν Σύλλογον προὔτρεψεν ἀναλαβεῖν και τὴν φροντίδα τῆς περισυλλογῆς τῶν ζώντων μνημείων ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ; Ὁ Χριστάκης Ζωγράφος, χορηγῶν ἐτησίως ἑκατὸν ὄθωμ. λίρας. Τίς ἐπόρισε τῷ Συλλόγῳ πόρους πρὸς ἔκδοσιν τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων προσφέρων ἐτησίως ἐπὶ δεκαπενταετίαν τετρακοσίας και πεντήκοντα ὄθωμ. λίρας; Ὁ Χριστάκης Ζωγράφος.

Τίς και τοῦτο τὸ ἔτος τὰς χρηματικὰς ἀπωλείας ἀνεπλήρωσε, τὸ δὲ κενὸν ταμεῖον ἐπλήρωσε χρημάτων; Ὁ Χριστάκης Ζωγράφος ἀγγείλας διὰ τῆς ἐξῆς ἐπιστολῆς τῆς 18 Ἰανουαρίου 1885, ὅτι προσφέρει χιλίας λίρας:

Ἀγαπητὲ συμπατριῶτα και πρόεδρε κ. Ἦρ. Βασιδάη.

«Γνωρίζεις ὅτι ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Συλλόγου οὐδέποτε ἐπαύσαμην ἐνδιαφερόμενος και παρακολουθῶν ταῖς ἐργασίαις και ἐνεργείαις αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς διαδόσεως τῶν γραμμάτων και ἐπιστημῶν, ἃς δεύοντως ἐξετίμησαν και αὐτοὶ οἱ σοφοὶ τῆς Βυρῶπης, οὐδὲ παύσομαι και εἰς τὸ μέλλον ὅσα μοι δύναιμι ἐνδιαφερόμενος και μεριμνῶν ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἐπισκοπῶν δὲ εἰς τε τὰς ἄλλας αὐτοῦ ἀνάγκας και εἰς τὴν ἐορτὴν τῆς εικοσιπενταετηρίδος αὐτοῦ σὲ παρακαλῶ νὰ ἀναγγείλῃς τῷ Συλλόγῳ, ὅτι τίθῃμι ὑπὸ τὴν διχθεσιν αὐτοῦ τὸ ποσὸν χιλίων ὄθωμαν. λιρῶν ὡς μικρὰν ἐνδειξὴν τῆς πρὸς αὐτὸν ἀγάπης μου.

«Συγχαίρων δὲ σοι ἀπὸ καρδίας, ὅτι τυγχάνεις ἂν ἐπὶ τῇ ἐορτῇ ταύτῃ τῆς εικοσιπενταετηρίδος πρόεδρος τοῦ Συλλόγου, εὐχομαι, ἵνα ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς και καλλιτέρους οἰωνοὺς ἐορτάσωμεν και τὴν πεντηκονταετηρίδα αὐτοῦ».

Ὁ δὲ ἐρίτιμος ἡμῶν φίλος και ευεργέτης τοῦ Συλλόγου και τι πλέον τοῦτο τὸ ἔτος ἐποίησε καταθεῖς ἐν τῇ Ἑθνικῇ Τραπεζῇ τῆς Ἑλλάδος ὀκτακισχιλίαις ὄθωμ. λίρας, ὅπως διακινῶσιν παρ' αὐτῇ κεφάλαιον ἔθικτον και ἀναφαίρετον εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, μόνον δὲ ἐτήσιοι αὐτοῦ τόκοι χρησιμεύσωσιν εἰς τὰς

ἐκδόσεις τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν και συγγραφέων· οὕτω τὰ χρήματα, ἀπὸρ πρότερον ἦσαν ὠρισμένα, ἵνα δαπανηθῶσιν εἰς ὀλίγα ἔτη, ἐγένοντο κεφάλαιον μόνιμον και ἰδρῶν.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐνεστώσης ἑκατονταετηρίδος οἱ αἰδῖμοι Ζωσιμάδα ἠρώτησαν τὸν αἰμῆνηστον Κοραῖν, τί ποιοῦντες δύναται εἰς τὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἔθνους χρησιμεῦσαι, ὃ δὲ ἀπεκρίνατο αὐτοῖς, δαπανῶντες πρὸς ἔκδοσιν τῶν ἑλλήνων συγγραφέων. Οὕτως οἱ μὲν πᾶνυ φιλοτίμως ἀνέλαβον τὴν δαπάνην, ὃ δὲ τὴν ἔκδοσιν τῶν ἑλλήνων συγγραφέων, ἕκαστος δὲ εἶδε τὰ ἐκ τῆς συμμαχίας ταύτης τῆς παιδείας και τοῦ πλοῦτου ἐπακολουθήσαντα ἀγαθὰ.

Τοιοῦτων γενναίων ἰδεῶν ἐμφορούμενος και τοιαῦτα ἀγαθὰ προσδοκῶν ἐκ τῆς ἐκδόσεως τῶν ἑλλήνων συγγραφέων και ὁ ἐφάμιλλος τῆς κλεινῆς Ζωσιμαίας Ἀδελφότητος και ἐκ τῆς αὐτῆς πατρίδος ὁρῶμενος Χριστάκης Ζωγράφος ἐχορήγησε τὰς ὀκτακισχιλίαις λίρας, ὡς δηλοῖ και ἡ πρὸς τὸν Σύλλογον ἐπιστολὴ αὐτοῦ λέγουσα: αὐδὲν γινώσκω οὔτε ὑψηλότερον οὔτε ὠφελιμώτερον οὔτε ἠθικώτερον τῆς καλλιέργειας τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, ἀφ' οὗ και τὰ νῦν πεπολιτισμένα ἔθνη μετὰ πολλοῦ τοῦ ζήλου ἀσχολοῦνται περὶ αὐτὰ». Ὁρθῶς και δικαίως φρονεῖ και λέγει ταῦτα ὁ φιλόπατρις Ἠπειρώτης, διότι, καθ' ὃν χρόνον ἐπέστειλε τῷ Συλλόγῳ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, ἐν Λονδίῳ πολλοὶ τῶν διαστῆμων Ἀγγλῶν συνήρανον συσχεψόμενοι περὶ ἰδρύσεως ἐν Ἀθήναις Ἀγγλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς· διότι τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἀπαραίτητά εἰσιν ἐφόδια πασῶν τῶν ἡμετέρων σπουδῶν ἀναζωογονοῦντα τὸ φιλολογικὸν πνεῦμα και ἐπιδρῶντα ἐπὶ τὴν μὀρφωσιν τῶν ἡμετέρων πολιτικῶν.

Διὰ ταῦτα σπουδαῖαι ἐκδόσεις τῶν ἑλλήνων ποιητῶν και συγγραφέων μετὰ προλεγομένων κριτικῶν και ἐξηγητικῶν σημειώσεων γίνονται κατ' ἔτος και ἐν Ἀγγλίῃ και ἐν Γαλλίῃ και ἐν Γερμανίῃ, και ἐν Ὀλλάνδῃ και ἐν Ἰταλίῃ και ἀλλαχοῦ· μόνον δὲ ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ αἰδῖμου Κοραῖ ἔμενεν στείροι και ἄγονοι μὴ καλλιερῶντες, ὅσον εἶδει, τὰ ἑλληνικὰ γράμματα· και πρότερον μὲν ἴσως ὑπῆρχε πρόφασις ἡ ἑλλειψὶς χρημάτων, ἀλλὰ νῦν οὐδεμίαν πρόφασιν εἶπεται, τῶν λογίων τοῦ ἡμετέρου ἔθνους πεισθέντων ἤδη, ὅτι ὑπάρχουσιν ἐπαρκεῖς και

μόνιμοι πόροι πρὸς ἔκδοσιν τῶν ἑλλήνων συγγραφέων.

Πόσον δὲ καλῶς ἐκτιμῶσι τὰς γενναιοδωρίας τοῦ Χριστάκη Ζωγράφου οἱ λόγοι τῆς Ἐσπερίας Εὐρώπης, μαρτυρεῖ ἡ πρὸς τὸν Σύλλογον ἐπιστολὴ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ ἐν Μονάχῳ πανεπιστημίου κ. Christ. α. Παντός ἐπαίνου ἀξία ἐστὶ, λέγει, ἡ ἐλευθεριότης και γενναιοδωρία τοῦ κ. Χριστάκη Ζωγράφου, ἣν Ουαυμάζω ἔτι μᾶλλον, ἐπειδὴ σπανιώτατα τοιαῦτα ἐνθαρρύνσεις τῶν ἐπιστημῶν φαίνονται παρ' ἡμῖν. Ἐνταῦθα ἔχουσι τὰ τοιαῦτα μονοπώλια οἱ ἡγεμόνες μόνον· οἱ ἰδιῶται ὅμως, και αὐτοὶ οἱ πλουσιώτατοι, νομιζουσιν, ὅτι ἱκανὰ πράττουσιν ἀγορεύοντες μόνον τὰ βιβλία τῶν συγγραφέων· διὸ και ἡ πρὸς ἔκδοσιν τῶν ἑλλήνων συγγραφέων δωρεὰ τοῦ κ. Χριστάκη Ζωγράφου ἐστὶν ὄντως βασιλική».

Ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος ἀπὸ τοῦ 1874 τὸν γενναιοδωρότατον Χριστάκην Ζωγράφον ἀνέγραψε μέγαν αὐτοῦ ευεργέτην ψηφισμένον, ἵνα και ἡ προτομὴ αὐτοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ αἰθούσῃ πρὸς ἐνδειξὴν ευγνωμοσύνης και τιμῆς τεθῇ. Κατὰ δὲ τὸ ἐπίον ἔτος ἐπὶ τῇ εικοσιπενταετηρίδι τὸ ὄνομα τοῦ περιφανοῦς Ἠπειρώτου και τὸ τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου ἔτι στενώτερον συνδεθήσονται και διαμενοῦσιν εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἡνωμένα.

Ὅταν ὁ Σύλλογος τοιοῦτους ἔχη γενναίους φίλους και προστάτας, δύναται θαρραλῶς πρὸς τὰ πρόσω χωρεῖν και προσδοκῆν βελτιώσιν τοῦ ταμείου αὐτοῦ και εὐρεσιν πόρων ἐπαρκῶν, ὅπως δαπανᾷ εἰς τε τὰς ἄλλας αὐτοῦ χρεῖας και εἰς ὑποστήριξιν τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἀπόρων σχολείων και εἰς ἀποστολὴν λογίων πρὸς ἐξέτασιν τῶν ἀπανταχοῦ κατὰ τὴν Ἀνατολὴν βιβλιοθηκῶν και περισυλλογὴν χειρογράφων. Ἐγὼ δὲ και περαιτέρω βαίνων προσδοκῶ τὴν ποθῆτήν μοι ἀνέγερσιν Ἑλληνικοῦ Λυκείου ἐν Παρισίοις· διότι ἤκουσα, ὅτι τῶν βαθυπλοῦτων ὁμογενῶν τις ἀναγνοὺς ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ τοῦ Συλλόγου, ὅτι ἡ Ἑλληνικὸν Λύκειον ἐν Παρισίοις δύναται χρησιμεῦσαι ὡς κέντρον πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν και διχδοσιν τῆς ἡμετέρας προφορᾶς και ἀναγέννησιν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας ὡς ζωῆς ἐν τῇ ἐσπερίῃ Εὐρώπῃ, ἐνθα πέντε και ἕξ ἔτη διδάσκαται ἐν τοῖς Λυκείοις και Γυμνασίοις δι' ἀθλίας προφορᾶς ὡς γλώσσα νεκρὰ», ἠρώτα, εἰ ὄντως ἀνέγερσις ἑλληνικοῦ Λυκείου ἐν

Παρισίους εξεί τοιαῦτα ἀγαθὰ ἀποτελέσμα-
τα· εἰ δὲ, ὡς φησὶ Δημόκριτος, «οἱ λόγοι σικὰ
τοῦ ἔργου εἰσὶ καὶ οἰονεὶ πρόδρομος», οὐ πο-
λλὸς παρελεύσεται χρόνος καὶ τὸ ἔργον ἔσται
τετελεσμένον.

Ἄλλ' ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενόμενος οὐ δύ-
ναμαι ἀποκρύψαι τὸ ἀπὸ πολλοῦ κατατρώχον
με ψυχικὸν ἄλγος περὶ τῆς οἰκονομικῆς κα-
ταστάσεως τῆς Μεγάλῃς τοῦ Γένους Σχολῆς·
καὶ ἄλλοτε ἔλαβον ἀφορμὰς λύπης καὶ ἐσχά-
τως, ὅτε ξένος τις λόγιος εἰσελθὼν εἰς τινὰ
τῶν ἡμετέρων Ἐκκλησιῶν, ὅπως θεάσεται
τὰς τελετὰς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ
συναντήσας μοι ἐν τῇ ἐξόδῳ εἶπέ μοι μετὰ
εἰρωνικῆς μειδιήματός· αὐμεις οἱ Ἕλληνές
ἔστε θαυμασίον ἔθνος, ἔστε φιλομαθεῖς καὶ
φιλογράμματοι, καὶ πλουσίους ἔχετε πολ-
λοὺς γενναίως συνεισφέροντας· ἄλλ' ὅμως
ἀδιαφορεῖτε πρὸς τὴν γενναίαν Σχολήν, ἣν
δικαίως καλεῖτε Μεγ. τοῦ Γένους Σχολήν,
καὶ ὀλιγορεῖτε αὐτῆς πενομένης· καταλή-
φθη ὑπ' αἰσχύνῃς διὰ τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος,
ὅτε εἶδον δίσκον περιφερόμενον εἰς τὴν Ἐκ-
κλησίαν καὶ ἤκουσα, *Διὰ τὴν μεγάλην Σχο-
λήν τοῦ Γένους, ἀδελφοί!* διὰ τί ἐν τῶν
πολλῶν πλουσιῶν, οὓς ἔχετε, οὐχ εὐρέθη ὁ
ἀπαλλήξων τὴν μεγάλωνμον Σχολήν ἀπὸ
τῶν ταπεινώσεων τούτων; Ὁλίψας τὴν χει-
ρὰ αὐτοῦ καὶ εὐχαριστήσας, ὅτι ἐνδιαφέρεται
ὑπὲρ τῆς Μεγάλῃς τοῦ Γένους Σχολῆς ἀπήλ-
θον κατατεθλιμμένος καὶ ἀγανακτῶν κατὰ
τῆς ἀκηδίας ἡμῶν, διότι πέποιθα, ὅτι εὐερ-
γιστικὴ χεὶρ ἀπὸ πολλοῦ ἐτοίμη ἐστὶν εἰσεῖν
εἰς ἀρωγὴν τῆς Σχολῆς ἀπαλλήκτουσα αὐ-
τὴν ἀπὸ τῶν ταπεινώσεων· ἄλλ' ἡμεῖς οὐχ
ὄρωμεν αὐτὴν, διότι λίαν ἐγγύς ἡμῶν ἐστὶν·
ἀνοίξωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν καὶ ἰδω-
μεν· οὕτω δὲ ἡ Ἀδελφότης Σηροκρήνη,
ἥτις πολλῶν ἐπαίνων ἀξία ἐστὶ διὰ τὸν ζῆ-
λον καὶ τὴν προθυμίαν αὐτῆς, ἐλευθέρᾳ μέ-
νουσα σκοπιμώτερον ἐργασθήσεται ὑπὲρ τῆς
δόξης τῆς Σχολῆς καὶ τοῦ Γένους συντηροῦ-
σα ὑποτρόφος ἐν αὐτῇ καὶ τοὺς ἀξιοτέρους
τούτων εἰς τὴν Ἑσπερίαν πέμπουσα, ὅπως
παρασκευάζονται ἔμπειροι στρατιῶται τοῦ
λόγου καὶ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ
τῆς Ἐκκλησίας.

Ἄφ' οὗ δὲ ἠρξάμην, ἐπιτρέψατέ μοι κε-
νώσαι πᾶσαν τὴν φασέτραν· ἐρῶ δὲ ὀλίγα
τινὰ καὶ περὶ τῆς ἑλληνικῆς Σχολῆς τῆς
Παναγίας, ἣν ὁ φιλολογικὸς Σύλλογος ἐπι-
θυμᾷ ἀπὸ πολλοῦ ἰδεῖν μετατρεπομένην εἰς

Γυμνάσιον· πέρυσι μάλιστα ἐνόμισεν, ὅτι
ἤλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου· διότι ὁ κ.
Γεωργαντόπουλος συνεργασθεὶς μετ' ἄλλων
μελῶν τῆς Ἐκπαιδευτικῆς τοῦ Συλλόγου Ἐπι-
τροπῆς ἠτοίμασε σχέδιον περὶ τοῦ πῶς δύνα-
ται γενέσθαι ἡ μετατροπὴ τῆς Σχολῆς εἰς Γυ-
μνάσιον, ὑπὲρ ἔμελλεν εἰς τὴν γενικὴν συνέ-
λευσιν τῆς κοινότητος ὑποβληθῆναι· ἀλλ' αἰ-
φνης ἐνεκα καταπειγουσῶν ὑποθέσεων ἀποδη-
μήσαντος αὐτοῦ εἰς Ἀθήνας τὸ σχέδιον ἀνε-
βλήθη· ὁ Σύλλογος ἐκφράζει τὴν ἐπιθυμίαν
καὶ εὐχὴν, ἵνα οἱ νέοι συντασσόμενοι κανони-
σμοὶ τῆς Σχολῆς τακτοποιήσῃσι τὰ οἰκονο-
μικὰ καὶ καταστήσῃσι δυνατὴν τὴν μετα-
τροπὴν τῆς Σχολῆς εἰς Γυμνάσιον.

Ὁ δὲ Σύλλογος Ἐρμῆν, ὅς μεστὸς νεανι-
κοῦ ζήλου φιλοτιμεῖται πρὸς τὴν Ἀδελφότη-
τα Σηροκρήνην ἀναμιλλᾶσθαι, εὐρήσει
στάδιον εὐρὸν καὶ ἀυξήσει τὸ γόντρον αὐτοῦ
καὶ τὰ μέλη, ἂν στρέψῃ τὴν προσοχὴν αὐτοῦ
πρὸς τοὺς πενομένους παιδας τῶν περὶ ἡμᾶς
ἐνοριῶν καὶ ἐπιβλέπῃ καὶ συντηρῇ αὐτούς,
ἵνα μὴ ἀποπλανῶνται καὶ φοιτῶσιν εἰς ἑτε-
ροδόξα σχολεῖα· ἡ ἀποπλάνησις ἀπὸ τίνος γί-
νεται κατὰ τὰς ἐνορίας Παγκαλιῶν, Ἀγίας
Παρασκευῆς καὶ Φερύκιοι ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων,
οἵτινες φιλίαν τεύνουσι πρὸς ἡμᾶς χεῖρα· οὐ-
δένα ὅμως λαμβάνει ὅτι τοιούτων φίλια ἰσο-
κομιλία ἐστὶν· ἄλλ' ἡμεῖς μεθ' ὅσης κουφύ-
τητος ἐδράξασθε αὐτῆς!

Ε'. Ταμείον.

Ἡ δὲ οἰκονομικὴ τοῦ Συλλόγου κατάστα-
σις ἐστὶ τοιαύτη· ὁ Σύλλογος ἀποτίσας πᾶσας
τὰς δαπάνας τοῦ λήγοντος συλλογικοῦ ἔτους
καὶ τινὰ μικρὰ ἑλλείμματα τοῦ παρελθόντος
περὶ τὰς τεσσαράκοντα λίρας, ἔχει περισ-
σεύμα χιλίας καὶ ἑκατὸν λίρας περίπου, ἐξ
ᾧ ἐνενακοσίας ἐνέδυσεν εἰς μεταχρᾶς τοῦ
λαχειοφόρου δανείου τῆς ἐν Ἀθήναις Ἐθνι-
κῆς Τραπεζῆς καὶ κατέθηκεν ἐν τῇ Γενικῇ
Ἐταιρίᾳ τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους. Ταῦτα
παρέχουσι χρηστὰς ἐλπίδας, ὅτι καὶ κατὰ τὸ
ἐπιόν ἔτος οἱ πόροι τοῦ Συλλόγου ἀυξήσονται
διὰ τῆς ἐπιμελείας τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπι-
τροπῆς καὶ τῆς πολλαπλασιαστικῆς τῶν τα-
κτικῶν μελῶν καὶ τῶν δωρητῶν καὶ εὐεργε-
τῶν τοῦ Συλλόγου. Τὸ ταμείον τοῦ Συλλόγου
ὀφείλει διακοσῆσαι καὶ ὀργανῶσθαι λίρας τοῦ
Σουλτείου κληροδοτήματος συναπολεσθεύσας
μετὰ τῶν ἄλλων.

Σ'. Συνεδρία τοῦ Συλλόγου.

Συνεδρία τοῦ Συλλόγου ἐγένοντο τοῦτο
τὸ ἔτος εἴκοσι καὶ ἑννέα, ἐξ ᾧ τακτικαὶ
μὲν εἴκοσι καὶ πέντε, ἑκατακτοὶ δὲ τεσσαρες.

Ἐν ταῖς συνεδρίαις ἀνακοινούνται αἱ πρὸς
τὸν Σύλλογον πεμπόμεναι ἐπιστολαί, αἱ
προτάσεις καὶ αἰτήσεις τῶν διαρκῶν ἐπιτρο-
πῶν, αἱ πρὸς ἐγγράφην νέων μελῶν προτά-
σεις, ἀγγέλλονται αἱ προφοραὶ γραμμάτων
καὶ βιβλίων, καὶ τελευταῖον ἀναγιγνώσκον-
ται πραγματεῖαι ἐπιστημονικαὶ ἢ ἐκθέσεις
τῶν διαρκῶν ἢ ἐκτάκτων ἐπιτροπῶν.

Μέλη νέα ἐξελέγησαν ἐξήκοντα καὶ πέντε
ἐξ ᾧ ἐπίτιμα μὲν δέκα, ἀντεπιστέλλοντα
δὲ τέσσαρα, τακτικὰ δὲ πενήτηκοντα καὶ ἑν-
ῶν τὰ πλείεστα ἐν τῷ ἔξωτερικῷ, ἐν Γιουρ-
γέβῳ καὶ ἐν Βραβίλᾳ διὰ τῶν ἀκαμάτων φρο-
ντίδων τῶν κ.κ. Β. Θωμαΐδου καὶ Ν. Κούπα,
ᾧ τὸν ζῆλον ἐπαίνων ὁ Σύλλογος ἐκφράζει
αὐτοῖς τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ καὶ δημοσίᾳ
εὐχόμενος, ἵνα καὶ ἄλλοι τὸ παράδειγμα αὐ-
τῶν μιμήσωνται ἐν τῷ ἔξωτερικῷ.

Μετὰ βραθείας δὲ λύπης ἀγγέλλω ὅτι ὁ
Σύλλογος πενθεῖ τὸν θάνατον ἐπτά μελῶν
αὐτοῦ, τεσσαρῶν ἐπιτίμων καὶ τριῶν τακτι-
κῶν· Πέτρου Ζάνου ἄλλοτε ἐπιτετραμμένου
ἐνταῦθα τῆς Ἑλλάδος, ἐκ τῶν ἰδρυτῶν τοῦ
Συλλόγου καὶ προέδρου αὐτοῦ κατὰ τὸ 1862
ἕως 1863· ὁ μακαρίτης ἀνέγνω καὶ πραγμα-
τεῖαν *Περὶ Φατίου* κατὰ τὴν ἐπέτειον τοῦ
Συλλόγου ἑορτῆν τοῦ 1863, καταχωρηθεῖ-
σαν ἐν τῷ πρώτῳ τόμῳ τοῦ περιοδικοῦ.

Τοῦ φιλέλληκος Καρόλου Tissot ἄλλοτε
προσθευτοῦ ἐνταῦθα τῆς Γαλλικῆς Δημοκρα-
τίας, ὅς ἦν λόγιος, γενόμενος μέλος τῆς Ἀ-
καδημίας τῶν Ἐπιγραφῶν καὶ Γραμμάτων,
καὶ ἀγαθὸς ἐφρόνει περὶ τοῦ ἡμετέρου ἔθνους
καὶ τοῦ Συλλόγου, οὗ τὸ δίπλωμα ἄσμενος ἐ-
δέξατο πολλὰ καὶ καλὰ ἐκφράσας ὑπὲρ αὐτοῦ.

Τοῦ φιλέλληκος Ἀλθέρτου Dumont διευ-
θυντοῦ τῆς ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως ἐν τῷ
ὑπουργείῳ τῆς παιδείας ἐν Γαλλίᾳ· ὁ μακα-
ρίτης Dumont, πρόωρος ἀρπασθεὶς ὑπὸ τοῦ
σαληροῦ θανάτου ἐπὶ ζῆμιν τῆς ἐπιστήμης
καὶ τῶν ἑλληνικῶν ἀρχαιοτήτων, ἦν διαπρε-
πῆς μαθητῆς τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς Σχο-
λῆς καὶ ὕστερον διευθυντῆς αὐτῆς, ἐπεσκε-
ψατο πολλὰ καὶ ἀνατόλης χώρας καὶ νόον
ἔγνω, ἐπεσκεψάτο δὲ καὶ τὸν ἡμέτερον Σύλ-
λογον, καὶ ἐπανελθὼν εἰς Γαλλίαν ἐδημο-
σίευσεν ἐν τῇ ἐπετηρίδι τοῦ ἐν Παρισίοις πρὸς

ἐνίσχυσιν τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν Συλλό-
γου πραγματεῖαν *Περὶ τῶν ἐργασιῶν τῶν
Ἑλληνικῶν Συλλόγων*, ἐν ἣ καταφρονεῖται
τὰ εὐκρινῆ αὐτοῦ φιλελληνικὰ αἰσθήματα.
Ὁ μακαρίτης ἠγάπη τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος,
διότι ἠγάπη ἀκραιφνῶς τὰ ἑλληνικὰ γράμ-
ματα, τὴν ἑλληνικὴν τέχνην, τὰς ἑλληνικὰς
ἀρχαιοτήτας.

Τέταρτος, ὃν πενθεῖ ὁ Σύλλογος, ἐστὶ Πέ-
τρος Βραβίλας Ἀρμένης, δίσκμος φιλόσοφος
καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ, οὗ πολλοὶ ἐξ ὧν ἐν
ταύτῃ τῇ σίθουσῃ ἠκούσατε τὴν μελιώτερον
αὐδὴν καὶ ἐθαυμάσατε τὴν εὐφρόδειαν τῶν
λόγων καὶ τὸ ὕψος τῶν ἰδεῶν.

Πέμπτος ὁ καλὸς κἀγαθὸς Ἀλέξιος Πάλλ-
λης, ὅς ἔμα τῇ θεῷ ἐπιστήμη τοῦ Ἀσκλη-
πιοῦ ἐκκλιεργεῖ καὶ τὰ γράμματα καὶ πολ-
λὰς ἐξέδωκε φιλολογικὰς πραγματείας.

Θρηνεῖ δὲ ὁ Σύλλογος καὶ τὸν πρόωρον
θάνατον δύο τῶν ἐνταῦθα τακτικῶν αὐτοῦ
μελῶν, τοῦ διδασκάλου Ἀντωνίου Πετρίδου,
φιλοπόνου καὶ ζηλωτοῦ γραμματέως τῆς Ἐκ-
παιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ τοῦ ἱατροῦ
Βραβιλαίου Λούση, τοῦ πολυκαλοῦστο φίλου,
ὅς διὰ τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων αὐτοῦ γνώ-
σεων ἦν κόσμημα τοῦ Συλλόγου καὶ τῆς
Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς. Τοῦτον ὁ Σύλ-
λογος καὶ κατὰ τὴν κηδείαν ἐθρήνησε θεῖς
ἐπὶ τοῦ φερέτρου στέφανόν, καὶ νῦν κατὰ
τὴν ἐπέτειον ταύτην ἡμέραν ἐπὶ τῇ ἀπολείᾳ
αὐτοῦ ἐκφράζει δι' ἐμοῦ τὴν βραθείαν αὐτοῦ
λύπην· διότι οὐδέποτε πάύεται τιμῶν τὴν
μνήμην τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν καὶ ὀνηρῶν θε-
ραπόντων τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων.

Z'.

Πραγματεῖαι δὲ ἀνεγνώσθησαν ἐν ταῖς
συνεδρίαις αἱ ἐξῆς·

1) Χριστοφόρου Σαμαρτζίδου γυναικί-
χου ἐν Ἀδριανουπόλει *Περὶ τοῦ ἐπιφανέ-
τος Κωνσταντίνου τῷ Μεγάλῳ σημείου καὶ
τοῦ τοῦ καὶ τοῦ ἐπέμου τῆς λέξεως Ἀθάραρ*
ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ γενικοῦ γραμματέως κ.
Ἀνδρεάδου· ὁ δὲ κ. Περδικιῶδης σπουδαίας
ἐποιήσατο παρατηρήσεις ἀνασκευάζουσας τὴν
ἐτυμολογίαν τοῦ κ. Σαμαρτζίδου περὶ τῆς λέ-
ξεως Ἀθάραρ, ἐκ τοῦ *ἰάθε ἀροι*, ἥτις ὁμοία
ἐστὶ τῇ τοῦ μεγάλου ἐτυμολογικοῦ *καὶ δὴλα*
ἐκ τοῦ *καλεῖν δὴλα*· ἡ ἐτυμολογία κατέστη
νῦν ἐπιστήμη ἔχουσα σταθεροὺς κανόνας καὶ
νόμους· ἡ δὲ λέξις λάβρον ζένη ἐστὶν ἐν
χρήσει οὕσα πρὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου.

2) Μ. Παρνίκια, γυμνασάρχου τής εν Σωφρη Ευαγγελικής Σχολής *Περὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατριαρχικῆς Σχολῆς*. 'Ανεγνώσθη ὑπὸ τοῦ γενικοῦ γραμματέως.

3) Ἡρ. Βασιλάδου *Περὶ τῶν ἀμοιότητων καὶ διαφορῶν τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν καὶ τῆς ποιητικῆς κατὰ τοὺς ἀρχαίους ἐν τρισὶ συνεδρίαις.*

4) Ν. Χαρισιάδου δικηγόρου *Περὶ παραγωγῆς τοῦ π.λοῦτου, φιλοπονίας καὶ κεραιαίων ἐν δυτὶ συνεδρίαις.*

5) Κ. Ἰωαννίδου ἱατροῦ *Περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἐπιστημονικῶν ἀνακαλύψεων τοῦ Pasteur ἐν δυτὶ συνεδρίαις.* Ὁ κ. Ἰωαννίδης πολλῶν ἐπαίνων ἄξιος, διότι ἐκπληρῶν ἀρθρον τοῦ κανονισμοῦ διακελευόμενος, ἵνα ἡ Ἐπιστημονικὴ Ἐπιτροπὴ ποιῆται καὶ ἀνακινώσῃ τῷ Συλλόγῳ τῶν ἐπιστημονικῶν ἀνακαλύψεων, ἐφιλοτιμήσατο γνωστὰς καταστήσῃ τὰς ἀνακαλύψεις τοῦ περιωδέμου Pasteur, περὶ ὧν τοσοῦτος λόγος γίνεται ἐν τῇ ἐσπερῇ Εὐρώπῃ. Οἱ δὲ ἱατροὶ Κωνσταντινίδης καὶ Κ. Μακρῆς, ἀν αἱ ἀκτινεὶς τοῦ ἡλίου φανῶσιν εὐμενεὶς καὶ εἰσελθῶσιν εἰς τὴν αἵθουσαν ταύτην, μετὰ τινὰς ἡμέρας ἐπιδείξουσι τῷ ἡμετέρῳ κοινῷ διὰ μικροσκοπίου τὰ περίφημα μικρόβια τῆς χολέρας, τῆς φθίσεως, τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ, τῆς λύσης καὶ ἄλλα μικροσκοπικὰ παρασκευάσματα.

6) Ἡρ. Βασιλάδου *Κρίσις τινῶν περὶ τοῦ μυθιστορήματος Οὐλίβελμου Μαυρογορτοῦ τοῦ Γαῖθου ἐν δυτὶ συνεδρίαις.*

7) Μ. Παρνίκια *Συμβολαὶ εἰς τὴν ιστορίαν τῶν Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως*. 'Ανεγνώσθη ὑπὸ τοῦ γεν. γραμματέως.

8) Περδικίδου *Περὶ τῆς θρησκείας τῶν ἀρχαίων Περσῶν ἐν πέντε συνεδρίαις.*

9) Α. Π. Κεραμῆως *Ἐκθεσις τῶν παλαιογραφικῶν ἐρευνῶν κατὰ τὸ 1884 διὰ τὴν Μαυρογορδάτειον Βιβλιοθήκην.*

10) James Calvert *Πραγματεία τοπογραφικὴ περὶ Ἰλίου.*

11) Α. Π. Κεραμῆως *Συντακτικὴ Ἐκθεσις τῶν ἐργασιῶν τοῦ ἐν Ὀδησσῷ Ἀρχαιολογικοῦ Συνεδρίου κατὰ τὸ ἔτος 1884.* Τὰ ἐπιστημονικὰ συνέδρια κατέστησαν ἐν τῇ Ἐσπερῇ ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ, διότι πολλὰ καὶ μεγάλα αἰ ἐξ αὐτῶν ὠφέλειαι· διὰ τοῦτο πάντες μετὰ πολλοῦ τοῦ ζήλου ὑποστηρίζουσιν αὐτὰ· πέποιθα, ὅτι καὶ τὸ ἡμέτερον συνέδριον τῶν ἐπιόντων ἔτους κατὰ τὴν εἰκοσι-

πενταετηρίδα τοῦ Συλλόγου πολλοὺς ἐξεῖζηλωτάς καὶ θιασώτας, καὶ μάλιστα τὴν ὑψηλὴν προστασίαν τῆς πεφωτισμένης Κυβερνήσεως τοῦ φιλολόγου Ἀνακτοῦ, ὃς τοσοῦτον ἐπιθυμεῖ τὸν φωτισμὸν καὶ τὴν διάδοσιν τῶν γραμμάτων εἰς πάντας τοὺς λαοὺς τοῦ κράτους αὐτοῦ.

12) Ἡρ. Βασιλάδου *Περὶ τῆς ἐπιτεργείας τῆς ἀρχαίας ἐ.λ.ληνικῆς τέχνης εἰς τὴν σύστασιν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν καλῶν τεχνῶν ἐν Ἰταλίᾳ κατὰ τὴν Ἀραγόννησον.*

13) Ἀθανασίου Πετρίδου σχολάρχου ἐν Κόμπῳ τῆς Λακωνίας *Περὶ τῆς ἀρχαίας πόλεως Κυπαρισσίας ἐν Πελοποννήσῳ, τῆς θέσεως αὐτῆς καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ἀνακαλυφθεισῶν τῶν πρώτων ἐπιγραφῶν.* 'Ανεγνώσθη ἐν δυτὶ συνεδρίαις ὑπὸ τοῦ γεν. γραμματέως.

14) Περδικίδου *Περὶ δύο δαιμόνων Ἀθῆναι καὶ Ἀραρούτ.* Ὁ κ. Περδικίδης καίπερ πολυμάχος εὖρε καιρὸν, ἵνα ἐξ σπουδαία ποιήσῃ ἀναγνώσματα καὶ ἀπέδειξε κενὰς τὰς προφάσεις τῶν προφασιζομένων, ὅτι πολλὰς ἔχουσιν ἀσχολίας, οὐδὲ μένει αὐτοῖς καιρὸς εἰς ἐργασίαν· ἡ θέλῃσις ἐστὶ τὸ πᾶν. Ἐκώλυε τὰ μέλη φοιτᾶν τακτικῶς εἰς τε τὰς συνεδρίας τοῦ Συλλόγου καὶ εἰς τὰς τῶν ἐπιτροπῶν αὐτοῦ, ὅπως αἱ ἐργασίαι μὴ διακόπτονται;

Η'. Δημόσια Διαλέξεις.

Διαλέξεις δὲ ἐγένοντο εἰκοσὶν ἐκ τῶν ἀγγελθεισῶν τριχόντα ἐν τῷ προγράμματι, διότι τινὲς τῶν ἐγγεγραμμένων ἔτυχον ἀποδημοῦντες ἢ ἀσθενούντες, ὡς ὁ μακαρίτης Λούσης, πρῶτος ἐγγραφεὶς. Ἐκ τῶν ὀμιλησάντων ὁ μὲν λιγὺς ἀγορητῆς καὶ ἀεὶ πρόθυμος κ. Ι. Ἀριστοκλῆς τρεῖς ἐποίησατο διαλέξεις *Περὶ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ αἰωνιότητος*, μετὰ πολλῆς ἐμβριθείας καὶ σαφηνείας καὶ εὐφραδείας πραγματευόμενος τὸ σπουδαιότατον τοῦτο θέμα· ὁ δὲ ὀρθρὸς θεράπων τῶν Ἑλληνίδων μουσῶν κ. Κ. Τσιούλλας ἐν δυτὶ διαλέξει μετὰ πολλῆς ἀκριθείας καὶ εὐροίας λόγου ὠμίλησε *Περὶ Προμηθέως τοῦ Διωχέλου καὶ Αἰάντος τοῦ Σοφοκλέους*. Ἐν δὲ τῇ τρίτῃ *Περὶ τῆς θρησκευτικῆς ἀγωγῆς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις*, καὶ ἐν τῇ τετάρτῃ *Περὶ ἀρχῆς καὶ φύσεως τοῦ σατυρικοῦ δράματος*. Ὁ δὲ διευθυντῆς τοῦ ἐν Σταυροδρομίῳ Ἑλληνικοῦ Λυκείου κ. Χρῆστος Χατζῆ Χρήστου ἐν δυτὶ βοτανικαῖς διαλέξει παῦρα μὲν μᾶλλον δὲ λιγέως εἶπε περὶ τινῶν

παραδόξων φυτῶν, οἷον τοῦ φυτοῦ τράκης τῆς νηχομένης, κληθείσης ὑπὸ Θεοφράστου τριβύλου τῶν ἐλῶν, καὶ ἀσκοφόρου τοῦ κοινοῦ, καὶ περὶ τοῦ θαυμαστοῦ τρόπου τῆς διασπορᾶς τῶν φυτῶν, ἐν δὲ τῇ τρίτῃ περὶ τοῦ προομνηρικοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ δὲ σοφὴ τῆς Παλλάδος διευθύντρια κ. Σαπρῶ Λεοντιάς ἐν δυτὶ διαλέξει μετὰ χάριτος καὶ καλλιπέλειας ἐποίησατο λόγον *Περὶ τῆς βάσεως τῆς ἠθικῆς μορφώσεως*. Ὁ δὲ κ. Ν. Χαρισιάδης, δικηγόρος, εὐδοκίμως περὶ τῶν νομικῶν ἀσχολούμενος, δύο ἐποίησατο σπουδαίας διαλέξεις *Περὶ συγγενείας καὶ τῶν βαθμῶν αὐτῶν*, τρίτην δὲ *Περὶ ἐμπορικῶν μαθημάτων καὶ σχολῶν*. Ὁ δὲ ἱατρὸς κ. Κ. Μακρῆς μίαν πλείστου λόγου ἀξίαν *Περὶ τῶν μικροργανισμῶν ὡς αἰτιῶν τῶν νόσων*. Μίαν δὲ καὶ ὁ περιφρων καὶ θαυμαστής τοῦ γυναικείου φύλου κ. Α. Τάγης *Περὶ τοῦ γυναικείου φύλου κατὰ τε τοὺς ἀρχαίους καὶ ἱστορικοὺς χρόνους*. Μίαν δὲ γαλλιστὶ μετὰ πολλῆς τῆς κρίσεως καὶ ἐμβριθείας ὁ κ. Ch. B. Nazaretti *De la mauvaise Constitution de l'Empire Romain*. Ὁ δὲ φιλόπρονος καὶ ἀκάματος ἐρευνητῆς χειρογράφων Α. Π. Κεραμῆς ἐν δυτὶ διαλέξει ἀρηγήσατο τὰς ἀναμνήσεις τῆς περιηγήσεως αὐτοῦ ἐξ Ὀδησοῦ εἰς τὰς Ποντικὰς χώρας. Μίαν δὲ ἐκτεκτικῶς διαλέξιν γαλλιστὶ ἐποίησατο ὁ καθηγητῆς τῆς γαλλικῆς γλώσσης κ. S. Oliviero *Περὶ νέας μεθόδου πρὸς διδασκαλίαν τῶν γλωσσῶν*.

Αἱ διαλέξεις, ὡς βλέπετε, ἦσαν ποικίλαι καὶ ποικίλην παρεῖχον πανδαισίαν· εἰ δὲ εἰς αὐτὰς ἐφοίτησαν οὐχ, ὡς ἄλλοτε, πολλοὶ ὑπερπληροῦντες τὴν μεγάλην αἵθουσαν, τοῦτου αἰτία ἡ κατάρτος ἀψικροῖα, ὑφ' ἧς πάσχουσι καὶ τὰ πλείστα τῶν τακτικῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου.

Θ'. Ἔργασίαι τῶν διαρκῶν ἐπιτροπῶν.

Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ.

Ἡ μὲν Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπιτετραμμένη τὴν φροντίδα τῆς ἐκδόσεως τοῦ Περιδικικοῦ ἰδίας μνείας καὶ εὐχαριστιῶν ἀξία ἐστίν. Ἐπειδὴ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Περιδικικοῦ καθυστερησάσης ἀπὸ τινῶν ἐτῶν οὐχὶ δι' ἑλλειψιν προθυμίας τῆς Ἐπιτροπῆς ἀλλὰ δι' ἄλλους οικονομικοὺς λόγους, ἡ Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ συγκροτουμένη ἐκ τῶν κυρίων Ι. Ἀριστοκλέους προέδρου, Τ. Καραθεοδωρῆ, Ἰακώβου Ἀρτεμιάδου, τοῦ γενικοῦ γραμ-

ματέως Ὁδ. Ἀνδρεάδου, τοῦ εἰδικοῦ Ν. Εὐσταθίου, τοῦ γραμματέως τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς Α. Π. Κεραμῆως, καὶ τοῦ γραμματέως τῆς Ἀρχαιολογικῆς Κ. Περδικίδου, ἐφιλοτιμήσατο καὶ ἀτρυτούς κατέβαλε μόχθους, ὡς πέρις, οὕτω καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ὅπως τοὺς καθυστεροῦντας τόμους ἐκδῶ ὅσον τάχιον· καὶ δὴ δέκα καὶ ἐπτὰ ἐποίησατο συνεδριάσεις μελετώσα καὶ παρασκευάζουσα τὰ ἐκδοθησόμενα· καὶ πρῶτον ἐφρόντισε περὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ παρασκευασθέντος ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς Ἀρχαιολογικοῦ Παραρτήματος τοῦ δεκάτου πέμπτου τόμου, ἔπερ' εἶδεν ἤδη τὸ φῶς· εἶτα περὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἰσ' τόμου τοῦ Περιδικικοῦ, οὗ ἡ ἐκτύπωσις ἦν ἄν τετελεσμένη, εἰ μὴ ἀπέβηκε λίαν ὀγκώδης, ἀλλ' ὅσον οὕτω ἐκδίδεται· τρίτον ἐπελάβετο ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Παραρτήματος τοῦ ἰσ' τόμου παρασκευασθέντος ὡσαύτως ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, τέταρτον τοῦ δευτέρου τεύχους τῆς Μαυρογορδάτειου Βιβλιοθήκης ἐκπονηθέντος ὑπὸ τοῦ ἀκαμάτου Α. Π. Κεραμῆως· πέμπτου τοῦ Παλαιογραφικοῦ Δελτίου, ἧτοι τῆς ἐκθέσεως τοῦ κ. Α. Π. Κεραμῆως πρὸς τὸν Σύλλογον περὶ τῶν καταγραφέντων καὶ ἀναγραφέντων χειρογράφων κατὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ περιουσίαν, ἐν οἷς καὶ ἐπιστολαὶ ἀνεκδοτοὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ Ἀποστάτου. Διὰ τῶν ἐρευνῶν καὶ ἀνευρέσεων τοῦ κ. Κεραμῆως ἀπεδείχθη, ὅτι κρύπτονται ἐτι θησαυροὶ τεθαμμένοι ἐν τῷ βῆθει ἢ καὶ παρερριμμένοι ἐν γωνίᾳ τινὶ τῶν βιβλιοθηκῶν τῆς Ἀνατολῆς. Διὸ ὁ Σύλλογος ἐκφράζει τὴν εὐχὴν, ἵνα καὶ ἄλλοι φιλόμοισι ὁμογενεῖς χορηγήσωσιν αὐτῷ χρήματα, ὅπως δυναθῇ συντελέσαι τὸ ἔργον, οὗ τοσοῦτον καλὴν ἀρχὴν ἐποίησατο ὁ φιλόμοισος καὶ φιλογενῆς Θεόδωρος Μαυρογορδάτης· διότι τὸ ἔργον τοῦτο πολλῶν δαπανῶν δεῖται καὶ πολλῶν Μαικητῶν ἔχει χρεῖαν· πέποιθα, ὅτι ἡ φωνὴ τοῦ Συλλόγου, ὡς ἄλλοτε, οὕτω καὶ νῦν εἰσακουσθήσεται.

Θησαυροὶ καὶ θησαυροὶ πολύτιμοι ἐν ταῖς ἡμετέραις χώραις κρύπτονται τεθαμμένοι ἢ παρερριμμένοι, ἕως ἄν ὄμμα ὀξυδερκῆς ἀνακαλύψῃ αὐτοὺς, περισυλλέξῃ, μελετήσῃ καὶ πολλὰς ἐξ αὐτῶν εἰς φῶς ἐξαγάγῃ νέον κλάδον τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιστήμης. Τοιοῦτόν τι συνέβη ὑπὸ τὰ ὄμματα ἡμῶν· ὅτε κατεσκευάζετο ὁ σιδηρόδρομος ὁ ἀπὸ τῶν ἀρχαίων ἀνακτόρων τοῦ Βυζαντίου μέχρι τῶν

Ἐπὶ τῶν Πύργων, αἱ ἐξοχόμεναι γαίαι ἐρρίπτοντο εἰς τὴν θάλασσαν· σὺν αὐταῖς ἦσαν καὶ πολλὰ μολυβδοβούλλα. Ταῦτα τὰ κύματα τῆς θαλάσσης ἐξώθησαν πρὸς τὴν παραλίαν· εἰ δὲ χρυσοθήρη οἱ κοινῶς λεγόμενοι ἀρσενίζηδες συνέλεξαν ἐξ αὐτῶν καὶ ἤρξαντο πωλεῖν· πρῶτος δὲ συλλογὴν αὐτῶν σπουδαίαν ἐποίησεν ὁ ἰατρός κ. Α. Μόρδτμαν, ὡς ἐταῖρος ὢν τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου καὶ μέλος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἀνέγνω τὰς πρώτας πραγματείας περὶ τῶν μολυβδοβούλλων τῆς Βυζαντινῆς Αυτοκρατορίας ἐν ταῖς συνεδρίαις τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου ἐκδοθείσας ἐν τῷ περιοδικῷ αὐτοῦ τοῦ 1871—72, καὶ 1872—1873· ἐξ αὐτῶν λαθόντες ἀφορμὴν καὶ ἄλλοι ἐποίησαν συλλογὰς μολυβδοβούλλων· ὁ δὲ κ. G. Schlumberger, ἀρχαῖος μαθητὴς τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς Σχολῆς, ἐλθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν τὴν σπουδαιότητα ἐποίησε συλλογὴν μελετήσας δὲ καὶ τὰς ἄλλας, τὴν τοῦ Μόρδτμαν, d'Origny, καὶ ἄλλων συνέγραψε βιβλίον ὀγκωδιστάτην ἐξ 750 σελίδων, χίλια καὶ ἑκατὸν ἐπέχουσιν ἰχνογραφήματα, καὶ πολὺ φῶς ἐπιχέουσιν εἰς εἰκονογραφικὰ καὶ ἱστορικὰ ζητήματα, ἀλλὰ καὶ διδάγματα παρέχουσιν ὑψηλῆς ἠθικῆς, ὅτι, ὅταν τὰ ἔθνη παρακμάζουσιν, αἱ μὲν ιδεαὶ γίνονται μικραὶ, τὰ δὲ ὀνόματα μεγάλα καὶ οὐράνομηκε· πρῶτερον μὲν ὁ τίτλος σεβαστὸς ἦν ἐπίσημος διδόμενος μόνον τοῖς αὐτοκράτορσιν· ἀλλὰ τὰ μολυβδοβούλλα διδάσκουσιν ἡμᾶς, ὅτι οἱ πατρίοι τοῦ Βυζαντίου τὸν τίτλον τοῦτον ὑπελάμβανον μικρὸν καὶ εὐτελεῖ, ἤρξαντο δὲ ἔλαυν αὐτὸν καὶ ἐπιμηκύνειν, ὡς ποιῶσιν οἱ ὑποδηματοποιοὶ τὸ σκύτος· αὐτῷ δὲ ὁ σεβαστὸς ἐγένετο σεβαστότατος, πρωτοσεβαστός, πανσεβαστός, πανυπερπρωτοσεβαστούπερτάτος· αὐτῶς ὁ χρυσοῦς, ὁ γνήσιος χαρακτὴρ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἐγένετο μολυβδίνος.

Τοιοῦτον ἡμεῖς ἐξέχομεν ἠθικὸν συμπέραςμα ἐκ τῶν μολυβδοβούλλων τούτων τῆς Βυζαντινῆς αυτοκρατορίας.

Κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας ἦσαν ἄνθρωποι, οἵτινες ἐξήτουν εὐρεῖν τὸν φιλοσοφικὸν λίθον, δι' οὗ ἠδύναντο πάντα τὰ εὐτελεῖ μέταλλα μεταβαλεῖν εἰς χρυσόν· καὶ τῆς μὲν εὐρέσεως τοῦ φιλοσοφικοῦ λίθου ἀπέτυχον, παρέσχον δὲ ἀφορμὴν εἰς εὐρεσιν τῆς χημείας, ἥτις μετέβαλε πάντα καὶ κατέστησε πλουσιώτατα τὰ νεώτερα ἔθνη. Ἄλλ' ἡμεῖς ἔχομεν

φιλοσοφικὸν ἀληθὴ λίθον, δι' οὗ τὸν μολυβδίνον χαρακτῆρα, ὃν περιεβλήθη τὸ ἡμέτερον ἔθνος κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους, δυνάμεθα μεταβαλεῖν αὐτὸς εἰς χρυσόν καὶ γνήσιον ἑλληνικὸν χαρακτῆρα. Ὁ φιλοσοφικὸς οὗτος λίθος ἐστὶν ἡ ἑλληνικὴ παιδεία, τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, ἀποτρέβοντα τοὺς πανυπερπρωτοσεβαστούπερτάτους τύπους.

Ἡ δὲ Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ παρεσκεύασε καὶ τὴν ὕλην τοῦ 12' τόμου, ὅπως ἀρξήται τῆς ἐκτυπώσεως αὐτοῦ εὐθὺς ὡς ἐκδοθῆ ὁ 15' τόμος. Τοιαῦται αἱ ἐργασίαι τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς, δι' ἧς ὁ Σύλλογος ἐκφράζει τῷ προέδρῳ καὶ τοῖς μέλεσιν αὐτῆς θερμὰς εὐχαριστίας εὐ εἰδῶς, ὅτι οἱ μὲν οὗτοι αὐτῶν χρησιμώτατοι ὄντες οὐδὲν ἄλλο ἀποφέρουσιν αὐτοῖς ἢ παννυχίους ἀγρυπνίας πρὸς διύρθωσιν τῶν ἐκτυπωμένων. Τοιαῦτα ἔργα ἀλλαχού ἐπὶ ἀμοιβῆς γίνονται· τὰ δὲ ἐργαζόμενα μέλη τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου οὐ μόνον δωρεὰν ἐργάζονται πάσας τὰς ἐργασίας τοῦ Συλλόγου, ἀλλὰ καὶ συνεισφέρουσιν ἑκάστον ἐτησίαν συνδρομὴν μιαν ὀλίγην λίραν.

Ι'. Ἐπιστημονικὴ Ἐπιτροπὴ.

Αἱ δὲ ἄλλαι διαρκεῖς ἐπιτροπαὶ κατηρητιμέναι, ὅπως διάφορα προμελετώσιν ἐπιστημονικὰ, ἀρχαιολογικὰ, φιλολογικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ θέματα καὶ τούτων τὰ πορίσματα ἀνακοινῶνται τῷ Συλλόγῳ, καὶ διευκολύνουσι τὰ ἔργα αὐτοῦ παρασκευάζουσαι ἀναγκάσματα, ἐξετέλεσαν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος τὰ καθήκοντα αὐτῶν, ὅσον οἷόν τε καὶ ὅσον ἡ ἀπουσία πολλῶν μελῶν ἐπέτρεπεν. Ἐν π. χ. ἀναγνώ τις τὸν κατάλογον τῶν ὀνομάτων, ἐξ ὧν ἡ Ἐπιστημονικὴ Ἐπιτροπὴ ἀπαρτίζεται, εὐρήσει δέκα καὶ ἑπτὰ, τὰ προσερχόμενα ἡμῶς μέλη καὶ ἐργαζόμενα ἦσαν οἱ Ἀσκληπιᾶδαι Κ. Μακρῆς ὁ καὶ πρόεδρος αὐτῆς, Κ. Ἰωαννίδης, Παναγιωτίδης, Ταχιντζῆς, Κωνσταντινίδης, καὶ ὁ καθηγητὴς τῶν Φυσικομαθηματικῶν Βαλασμάκης. Ἡ πραγματεία τοῦ κ. Ἰωαννίδου *Περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἐπιστημονικῶν ἀνακαλύψεων τοῦ Ρασιούρ*, καὶ ἡ διήγησις τοῦ κ. Μακρῆ *Περὶ μικροργανισμῶν ὡς αἰτιῶν τῶν τούτων ἀνεγνώσθησαν* πρῶτερον καὶ συνεζητήθησαν ἐν ταῖς συνεδρίαις τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς. Τὰ ἐργαζόμενα μέλη καὶ ἄλλα τινὰ σπουδαῖα θέματα ὑπέβαλον ὑπὸ τὴν σκέψιν καὶ μελέτην τῆς ἐπιτροπῆς ὀρισμένα διὰ τὸ συνέδριον.

ΙΑ'. Ἀρχαιολογικὴ.

Ἡ δὲ Ἀρχαιολογικὴ Ἐπιτροπὴ, ἥς πρόεδρος τυγχάνει ὁ σεβασμιος C. Curtis, μέλη δὲ ὁ διδάκτωρ Ἰωάννης Mordtmann, J. Calvert, ὁ μέγας Λογοθέτης Σ. Ἀριστάρχης, Α. Π. Κεραμεύς, Ε. Σιδερόπουλος, Κ. Περδικίδης γραμματεὺς, ἐπὶ ἐποιήσατο συνεδρίας, διότι ἀποδημήσαντος τοῦ προέδρου αὐτῆς εἰς Ἀγγλίαν διεκόπησαν ἐπὶ τέσσαρας μῆνας αἱ ἐργασίαι αὐτῆς· ἀλλ' ὅμως κατ' οὐδὲν ὑπελείφθη ἐτοιμάσασθαι δύο ἀρχαιολογικὰ παραρτήματα, ἐξ ὧν τὸ μὲν ἐξεδόθη ἤδη, τὸ δὲ ἐκδίδεται, ἐνέχοντα σπουδαῖας ἀρχαιολογικὰς μελέτας· ἡ Ἐπιτροπὴ παρασκευάζει καὶ ἄλλας μελέτας διὰ τὸν ἐπίον ἔτος, ἐν αἷς καὶ ἡ τοῦ κ. I. Mordtmann περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ Ν. Δημιου ἀποσταλείσων ἐπιγραφῶν, ὧν μία ἀνέκδοτος λίαν σπουδαία ἐστὶ.

Κατ' αἰτήσιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς ὁ Σύλλογος ἠγάρασεν ἀντὶ 110 φράγκων τὸ σπουδαῖον σύγγραμμα τοῦ Schlumberger *la Sigillographie de l'Empire Byzantin*, περὶ οὗ ἀνωτέρω λόγος ἐγένετο.

ΙΒ'. Φιλολογικὴ.

Ἡ δὲ Φιλολογικὴ, ἥς πρόεδρος ὁ Κ. Ξανθόπουλος, τούτου δὲ ἀποδημήσαντος, ὁ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου, μέλη δὲ Α. Τάγης, Χ. Χατζηχρήστου, Α. Π. Κεραμεύς γραμματεὺς, Φ. Τάγης, Β. Λούσης, Θ. Σαλτέλης καὶ Ἀβραάμ Μαλιχίνας, πρῶτον ἐφρόντισεν ὑποβαλεῖν τῷ Συλλόγῳ κατάλογον περιοδικῶν συγγραμμάτων, ἀπὸ ἧσαν ἀπαραίτητα τοῖς μέλεσι τῆς Ἐπιτροπῆς, ὅπως ὦσιν ἐν γνώσει καὶ παρακολουθῶσι ταῖς προόδους τῆς ἐπιστήμης· Ἐν ἐκ τῶν μελημάτων τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἐστὶ καὶ ἡ κρίσις τῶν πεμπομένων συλλογῶν τῶν ζώντων μνημείων ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ. Τοῦτο δὲ τὸ ἔτος ἐπέμφθησαν ἑνδεκα συλλογαί, περὶ ὧν ἐκθεσὶν τῆς Ἐπιτροπῆς ἀναγνώσεται ὁ εἰσηγητὴς αὐτῆς κ. Α. Π. Κεραμεύς. Ἐκ τῶν ἀποσταλείσων συλλογῶν βραβεύονται τοῦτο τὸ ἔτος οὕτω.

Ἡ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ, ὅπως διευκολύνη τοὺς ἀσχολουμένους περὶ τὴν συλλογὴν τῶν ζώντων μνημείων, ὑπέβαλε τῇ ἐγκρίσει τοῦ Συλλόγου ὀδηγίαν τινὰ περὶ τῆς μεθόδου, ἣ ὀφείλουσιν ἀκολουθεῖν οἱ περὶ τοιαύτας συλλογὰς καταγινομένοι· αἱ ὀδηγίαι αὗται

ἐγκριθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Συλλόγου ἐκδοθήσονται μετὰ τοῦ προγράμματος ἐν τῷ Περιοδικῷ καὶ κατ' ἰδίαν, ὅπως διανεμηθῶσι τοῖς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις λογίοις καὶ ὑπεκαύσῳσι τὸν ζῆλον καὶ τὴν φιλοτιμίαν αὐτῶν πρὸς συλλογὴν τῶν γλωσσικῶν θησαυρῶν.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀσχολεῖται ἤδη καὶ περὶ τὴν σύνταξιν τοῦ νέου προγράμματος τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης συμφώνως τοῖς προταθείσιν ὁροῖς ὑπὸ τοῦ φιλογενοῦς ἀγωνοθέτου.

Ἡ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ ὑπέβαλε τῇ ἐγκρίσει τοῦ Συλλόγου διὰ τὸ συνέδριον καὶ τινὰ φιλολογικὰ θέματα· α') *Περὶ ἀπλόγητος, ἀρσενίου, καλλίου καὶ βήτους τῆς ἠημοτικῆς ἡμῶν ποιήσεως παραβαλλομένης πρὸς τὴν ἀρχαίαν*· β') *Περὶ τῶν ὁμοιοτήτων καὶ διαφορῶν τῆς ποιητικῆς καὶ πεζικῆς κεκαλλιεργημένης γλώσσης πρὸς τὴν ὁμιλουμένην τοῦ λαοῦ γλώσσαν ἀπὸ Ὀμήρου μέχρι Δημοκρίτου τοῦ Φαληρέως*. Ἡ γλώσσα τοῦ λαοῦ ἦν ἡ αὐτὴ τῆ τῶν ποιητῶν καὶ συγγραφέων, οὐδεὶς τῶν λεγόντων καὶ γραφόντων ἐκ τῶν ἡμετέρων περὶ γλώσσης ἐπέστησε τῇ ἐαυτοῦ προσοχὴν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ὅπερ καλῶς ἐξεταζόμενον καὶ ὀρθῶς λυόμενον δύναται ἴσως καὶ ἡμᾶς περὶ τῶν ὁμοιοτήτων καὶ διαφορῶν διαφωτίσαι τῆς γραπτῆς ἡμῶν γλώσσης πρὸς τὴν λαλουμένην ὑπὸ τοῦ λαοῦ· γ') *Ἱστορία τῶν ἐρευνῶν περὶ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἀπὸ Κοραῆ μέχρι τοῦ νῦν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐκδοθέντων γλωσσολογικῶν καὶ ἄλλων νεοελληνικῶν κειμένων καὶ τῶν ἐπ' αὐτῶν μελετημάτων τῶν ἡμετέρων τε καὶ τῶν ξένων γλωσσολογῶν*.

ΙΓ'. Ἐκπαιδευτικὴ.

Τέλος ἡ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπακαίδεκα ἐποιήσατο συνεδρίας· αἱ δὲ ἐργασίαι, περὶ ἧς ἠσχολήθη, ἐκτὸς τῆς διανομῆς εἰς τὰ σχολεῖα Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν προαστείων τοῦ ἐξ εἰκοσακισχιλίων φράγκων κληροδοτήματος τοῦ ἀοιδίμου Χαρίφη, ἦσαν αἱ ἐξῆς· α') ἡ σύνταξις ἐγκυκλίου περὶ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συνδέσμου τῶν γυμνασίων καὶ τῶν ἀνωτέρων παρθεναγωγείων τοῦ ἡμετέρου ἔθνους πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ βελτίωσιν τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Ἡ ἐγκύκλιος ἐγκρίθεισα ὑπὸ τοῦ Συλλόγου καὶ ἐκδοθεῖσα ἐπέμφθη πρὸς τὰς ἐφορίας καὶ πρὸς τοὺς γυμνασιάρχας καὶ διευθυντὰς τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλληνικῶν γυμνασίων καὶ

άνωτέρων παρθενωγυγείων, έπεδοκιμάσθη δέ υπό τών πλείστων· τινές δέ τών γυμνασιαρχών και έργω απέδειξαν τήν ύρθότητα τών προτεινομένων έν τή έγκυκλίω αναγνόντες κατά τήν έναρξιν τών δημοσίων έξετάσεων σπουδαίους λόγους, οίος ό τοϋ εύπαιδευτοϋ γυμνασιαρχοϋ Λακίας κ. Θεμιστοκλέους Ι. Όλυμπίου *Σύντομος περιγραφή τών γυμνασίων Γερμανίας*. Ό κ. Όλύμπιος λόγον ποιείται και περί τών προγραμμάτων λέγων μεταξϋ άλλων: «Τά προγράμματα τών διαφόρων γυμνασίων τής Γερμανίας, άτινα ανταλλάσσονται μεταξύ άλλήλων ή διορϋνται εις τούς έκάστοτε έπισκεπτομένους αυτά ξένους, είσι τά κάτοπτρα τής πνευματικής κινήσεως και ζωής τής ύπαρχούσης έν τοίς Γερμανικοίς γυμνασίοις, σύνμα δε οι κρίκοι, ίνα είπω οϋτω, τής μεγάλης πνευματικής άλώσεως, οτινες συνδέουσι πάντα τά γυμνάσια τής Γερμανικής αυτοκρατορίας μετ' άλλήλων· άποτε, καθώς ύπάρχει ένότης έν τή διδασκαλία τών διαφόρων τάξεων ένός έκάστου γυμνασίου χωριστά, οϋτως ύπάρχει και ένότης και πνευματική κοινωνία έν τϋ κολλοσιαίω συμπλέγματι τών άπειραρίθμων Γερμανικών γυμνασίων».

Ό κ. Όλύμπιος λέγει ότι ή Βιβλιοθήκη τοϋ έν Δρέσδη γυμνασίου τοϋ Σταυροϋ είχεν όκτακισχίλια τοιαϋτα προγράμματα παντοίας ύλης, ότε τά Γυμνάσια έπισκέψατο· ώστé δικαίως έλεγεν ό Σύλλογος έν τή έγκυκλίω αϋτοϋ: «Τί δ' άν έγινετο, ει τά ήμέτερα Γυμνάσια και οι γυμνασιαρχαι αϋτών και καθηγηται ήμιλλώντο πρός άλλήλους; πόσας δ' οϋκ άν είχομεν εκατοντάδας ή και χιλιάδας τινάς σπουδαίων έκπαιδευτικών ή και άλλων έπιστημονικών διατριβών, ή τίς πρόσδος και κινήσις οϋκ άν έγινετο έν τή μέση έκπαιδευσει, ει από τής συστάσεως τών ήμετέρων γυμνασίων έπεκράτει, ώς έν Γερμανία, τό καλόν έθος, ίνα κατ' έτος έν τή έναρξεί τών μαθημάτων έκάστου Γυμνασίου αναγινώσκηται έπιστημονική τις διατριβή και συνεκτυπώται σύν ταις έτησίαις έκθέσεσι και προγράμμασι τών μαθημάτων, και άμοιβαία γίνηται τών διατριβών τούτων ανταλλαγή; Τίς άρνηθήσεται τά εκ τής ανταλλαγής τούτης πολλά και μεγάλα αγαθά, τήν αποκάλυψιν τών κακώς έχόντων και διορθωσιν αϋτών, τήν βελτίωσιν τών διδακτικών μεθόδων και τών διδακτικών βιβλίων, τήν άμιλλαν τών

Γυμνασίων και καθηγητών και τήν υπέκκαυσιν τοϋ ζήλου αϋτών, οϋ μόν δ' αλλά και τήν συμπαγή ένωσιν και τόν στενόν αϋτών σύνδεσμον;»

Έκ τής έπιδοκιμασίας ειχόντες, ής έτυχεν ή έγκυκλιος τοϋ Συλλόγου, και εκ τής προθυμίας, μεθ' ής άνωτέρά τινα έκπαιδευτήρια έσπευσαν ή έκθέσεις έκδοϋναι περί τής καταστάσεως αϋτών ή κλλιον καταρτισθήναι και τέλεια γενέσθαι Γυμνάσια, δυνάμεθα ειπειν, ότι οι πόθοι τοϋ Συλλόγου και αι εύχαι έσονται έργοντετελεσμένον· άλλ' όφείλομεν και τινας διασαφήσεις δοϋναι, διότι ό σκοπός τής έγκυκλίου παρενοήθη ύπ' αϋτών έκείνων, οτινες κλλιον τών άλλων ώφειλον διιδειν τί προτείνει ό Φιλολογικός Σύλλογος, έκπαιδευτικόν δηλον ότι σύνδεσμον τών Γυμνασίων και τών άνωτέρων παρθενωγυγείων τοϋ ήμετέρου έθους πρός έναρξιν και βελτίωσιν τής μέσης έκπαιδευσεως άμφοτέρων τών φύλων, οϋχι σύνδεσμον τών Γυμνασίων και τών Συλλόγων.

Ό Σύλλογος, όπως διευκολύνη τήν ανταλλαγήν τών διατριβών και προγραμμάτων, άνεδέχεται ιδίξ δαπάνη διαβιβάζειν τά ανταλλάσσόμενα εις τόν πρός όν όρον, αλλά τό μέτρον τούτο ήν προσωρινόν, όπως γένηται άρχή, διότι τϋ κυρίω Λάμπρω Κορομηλά έπέστειλεν άμα τή έγκυκλίω παρακαλών, ίνα τά έν Αθήναις και έν Κωνσταντινουπόλει καταστήματα Λ. Κορομηλά αναλάβωσι τήν φροντίδα τών ανταλασσομένων διατριβών και προγραμμάτων, ώς πράττει τούτο έν Γερμανία ό έν Λειψία βιβλιοπώλης Wagner.

Ό έν Αθήναις όμιος Διδακταλικός Σύλλογος άλλως κρίνει αξίων, ίνα αϋτός γένηται κέντρον τοϋ έκπαιδευτικού συνδέσμου τών Γυμνασίων· ει πλουσιώτερός έστι τών καταστημάτων Κορομηλά και δύναται τελειν έτησίως τά ταχυδρομικά τέλη, τύχη αγαθή, αναλαβέτω τήν φροντίδα· ό δέ Φιλολογικός Σύλλογος πρώτος όμολογήσας αϋτϋ μυρίας χάριτας λυπεϊται όμως σφόδρα, ότι ό πρόεδρος τοϋ Διδακταλικού Συλλόγου φαίνεται άγνωσόν τά έργα τοϋ έν Κων/πόλει πρόσφυγονός Συλλόγου, και τοι έκτανης αϋτώς έκθεσις κατακεχωρισμένη έστιν έν τοίς πρακτικοίς τοϋ Συνεδρίου τών Συλλόγων· διότι άλλως οϋκ άν έλεγεν, ότι ό Φιλολογικός Σύλλογος Κωνσταντινουπόλεως ήψατο ένός μόνον μέρους τοϋ ζητήματος τής μέσης

έκπαιδευσεως. Τι δέ; ή έκδοσις τών Έλληνων συγγραφέων οϋκ άφορά εις τήν μέσην έκπαιδευσιν, ή τά δύο εκ τών τριών άγωνοθετημάτων τοϋ έν Όδησσϋ γενικου προξένου τής Ελλάδος κ. Ιωάννου Βουτσινά; Έν τϋ προγράμματι τοϋ Συλλόγου τής 20 άπριλίου 1881 έκδοθέντι έν τϋ ιε' τόμω τοϋ περιοδικου αϋτοϋ λέγεται: Δεύτερον άγωνοθέτημα τοϋ Βουτσιναιου άγωνος και οιονει συνέχεια τοϋ πρώτου έσται ή σύνταξις όμοιου όδηγοϋ άφορώντος εις τήν μέσην έκπαιδευσιν, ήτοι εις τά έλληνικά Σχολεία και Γυμνάσια. Τρίτον άγωνοθέτημα έσται ή Ιστορία έν περιλήψει τής συστάσεως, άναπτύξεως και σημερινής καταστάσεως τών λεγομένων πρακτικών ή πραγματικών σχολών (écoles réelles) έν τε τή Εϋρώπη (Γερμανία, Έλβετία, Γαλλία, Αγγλία, Ρωσία, Ιταλία) και έν ταις Ηνωμέναις Πολιτείαις τής Αμερικης, και κατ' έκτασιν περί τοϋ προσφορωτέρου τρόπου, καθ' όν δυνατόν έσται να συσταθώσι τοιαϋται πραγματικά σχολαί και προ' ήμιν.

Έκάστου άγωνοθετήματος βραβείον όρίζονται δισχίλια και πεντακόσια φράγκα.

Ταϋτα οϋκ άφορῶσιν εις τό ύλον ζήτημα τής μέσης έκπαιδευσεως, αλλά μόνον ένός μέρους αϋτοϋ άπτονται; Αλλά και οϋτως ό Φιλολογικός Σύλλογος παραχωρει παντί τϋ γλιχομένω πᾶσαν αξίωσιν πρωτοβουλίας, διότι οϋδέν άλλο αϋτός ποθει και εύχεται ή τήν έναρξιν τών λόγων έν έργοις· περί δέ τοϋ έκπαιδευτικού συνδέσμου τών άπανταχϋ Έλληνικών γυμνασίων φρονει, ότι οϋτος οϋδένος συλλογικού κέντροϋ έχει χρείαν αλλά φιλοτίμου βιβλιοπώλου, όπως τήν φροντίδα αναλάβη τής άποστολής τών ανταλασσομένων προγραμμάτων.

Δεύτερον έργον τής Έκπαιδευτικής Έπιτροπής ήν ή σύνταξις προγράμματος τελείας άστικής σχολής, διότι εκ τινων έπαρχιών τοιοϋτου προγράμματος αίτησις έγινετο πρός τόν Σύλλογον· ό δ' εύπαιδευτος σχολάρχης τής έν Γαλατᾶ άστικής σχολής συνέταξε κατ' έντολήν τής Έπιτροπής τοιοϋτον πρόγραμμα, όπερ συζητηθέν και τροποποιηθέν έστιν όπου υπεβλήθη τή έγκρίσει τοϋ Συλλόγου, επικυρωθέν δέ όσον αϋτω έκδοθήσεται έν τε τϋ Περιοδικϋ και κατ' ιδίαν, πρός όδηγίαν τών έν ταις έπαρχίαις και τών ένταϋθα.

Τρίτον έργον ήν ή κρίσις τοϋ Καραπανέου άγωνος, ής έκθεσιν αναγνώσεται ό εισηγητής τής Έπιτροπής κ. Βαλασαμάκης *Περί τοϋ*

ένός και μόνου όποβληθέντος συγγραμματος τής Φυσικής Ιστορίας. Τοϋ Καραπανέου άγωνος άβραβευτα μένουσιν ή συγγραφή Έλληνικής Ιστορίας, Γραμματικής και Χρηστομαθείας, έφ' ή και παρατείνονται εις τό έπίον έτος. Κατά μάρτιον τοϋ λήξαντος έτους έμελλε γενέσθαι και ή βράβεισις τοϋ πρώτου άγωνοθετήματος τοϋ Βουτσιναιου άγωνος, ήτοι όδηγοϋ τής πρώτης παιδευσεως άμφοτέρων τών φύλων. Το βραβείον ήν δισχιλίων και πεντακόσιων φράγκων· άλλ' οϋδαμία συγγραφή υπεβλήθη· διό και τούτο παρατείνεται εις τό έπίον έτος· οι βουλόμεινοι δέ πλείω γνώμαι περί τούτου τοϋ άγωνοθετήματος άναγνώτωσαν τό πρόγραμμα έν τϋ ΙΕ' τόμω τοϋ Περιοδικου τοϋ Συλλόγου (σελ. 121—123).

Η Έκπαιδευτική Έπιτροπή ήσχολήθη και περί τήν σύνταξιν τοϋ προγράμματος τής μέσης έκπαιδευσεως· άλλ' άνέβαλε τήν έκδοσιν αϋτοϋ σπεύδουσα βραδέως· διότι πράττει περί τής μέσης έκπαιδευσεως, ότι και περί τής πρώτης έπραξε· βούλεται πρότερον έξετάσαι και καλώς μελετήσαι τινας μεταβολάς από τής ανεγεννήσεως μέχρι τοϋ νϋν υπέστη ή μέση έκπαιδευσις έν Γερμανία και Γαλλία, και τινες τών μεταβολών τούτων είσι πρόσφοροι και προσφωεις τή ήμετέρη έκπαιδευσει, όπως έν γνώσει προβή εις τήν σύνταξιν προγράμματος περί όδηγοϋ τής μέσης έκπαιδευσεως. Έάν τις παρέλθη εις τό μέσον και προτείνη ιδρυσιν παρ' ήμιν πραγματικής σχολής άποκλειομένης τής διδασκαλίας τής άρχαίας έλληνικής, διότι τούτο γίνεται έν ταις πραγματικαίς σχολαίς τής Γαλλίας και Γερμανίας, οϋτος άπατάται δεινήν άπέτην μη λαμβάνων ύπ' όψει, ότι ήμεις οϋκ είχομεν άλλην φιλολογίαν ή τήν άρχαίαν· άλλα όμως ζητήματα όρθως μελετώμενα πολλά διδάσκουσιν ήμας και διαφωτίζουν· διατί π. χ. παρ' ήμιν μέν τά άνωτερα παρθενωγυγεία μόλις ιδόντα τό φῶς εκπύρϋθησαν, ότι τών κορυφών άφίκοντο τής τελειότητος και αξία έγινοντο πρότυπα μιμήσεως και αϋτοίς τοίς έκπαιδευτηρίοις τής Ισπερίας, έν δέ Πρωσσία τά άνωτερα παρθενωγυγεία οϋκ αναγνωρίζονται ως καθιδρύματα τής μέσης έκπαιδευσεως αλλά τής πρώτης, και τοι πολλά και κλλιστά είσι διοργανωμένα και έχουσι διευθυντάς και καθηγητάς σπουδαίους, τροφίμους δηλον ότι τών Πανεπιστημίων, διδάκτορας τής Φιλοσοφίας, και έγκρατείς άλλ-

λων τε γνώσεων και της Παιδαγωγικής; διατι ή Πρωσική κυβέρνηση, καιτοι ή Πρωσία μάλλον προηγμένη εστι της άλλης Γερμανίας, άρνείται άναγνωρίσαι αυτά ως Γυμνάσια των Οηλέων; διατι σπαύδει βραδέως; Το παράδειγμα τούτο ίκανόν σωφρονισαι ήμās σπαύδοντας ταχέως και επιπολαίως ανεπιτρομένους και κρινοντας.

ΙΑ'. Βιβλιοθήκη.

Και ταυτα μιν περι των έργασιών των διαρκών επιτροπών. Είς δε την Βιβλιοθήκην κατά τό λήξαν συλλογικόν έτος εισήλθον τόμοι και φυλλάδια 477, εξών τά μιν ήγοράσθησαν υπό του Συλλόγου, τά δε πλείστα προσηνήθησαν αυτώ επ' ανταλλαγή ή δωρεάν. Τών προσενεγκόντων κυριώτεροι είσιν οι έπόμενοι: ό κ. Τηλέμαχος Καραθεοδωρής προσενεγκών σειράν του Νεολόγου άπό του 1873—1875 δεδεμένην έν πέντε τόμοις: ό έν Αθήναις ιατρός κ. Ι. Π. Πύργας πάντα τά συγγράμματα και τάς υπ' αυτού έκδομένας εφημερίδας: ό κ. Νικόλαος Ερωτε, καθηγητής της Φιλοσοφίας έν τώ Πανεπιστημίω Όδησσού, όκτώ φιλοσοφικάς αυτού συγγραφάς: τό έν Αθήναις ύπουργείον της Παιδείας διάφορα διατάγματα και εκθέσεις: τό ύπουργείον επί των Έξωτερικών και τό επί των Στρατιωτικών των Ήνωμένων Πολιτειών της Αμερικής τάς εκθέσεις αυτών ή Σμιθσώνειος Ακαδημία των Ήνωμένων Πολιτειών όκτώ υπ' αυτής δημοσιευθέντα συγγράμματα: ή Ακαδημία Minnesota των φυσικών επιστημών έν Μιννεαπόλει τό δελτίον αυτής: τό Πανεπιστήμιον Johns Hopkins των Ιστορικοπολιτικών επιστημών τό περιοδικόν αυτού: τό Φρειδερίκειον Πανεπιστήμιον Άλλης-Βιττεμβέργης έν Γερμανία έκατόν και μίαν θέσεις, Ιατρικάς, μαθηματικάς, φιλοσοφικάς, και δύο προγράμματα: τό έν Ρωσία ύπουργείον της Παιδείας τό μηνιαίον αυτού περιοδικόν: ό έν Λονδίνω Σύλλογος των Έλληνικών Σπουδών πάντα τά μέχρι τούδε υπ' αυτού έκδοθέντα: ό έν Παρισίοις Σύλλογος την έπετηρίδα αυτού: ό έν Αθήναις νομοδιδάκαλος κ. Ν. Σαρπόλος πάντα τά συγγράμματα αυτού: ό κ. Γ. Μανούσος έκατόν αντίτυπα της Παιδαγωγικής Διαιτητικής αυτού και ένενήκοντα και όκτώ πίνακας προς υπαγόμεναι γραφής είς χρήσιν των δημοτικών σχολείων: ό έν Πετρούπολει κ. Δεστούνης τρεις συγγραφάς

αυτου: ό αιδεσιμώτατος C. G. Curtis δίτομον σύγγραμμα του Migne ένέχον κατάλογον θεολογικών χειρογράφων: ό έν Βρυξέλλαις νομοδιδάκαλος κ. Alphonse Rivier πέντε πολυτίμους συγγραφάς αυτού: ό κ. Η. Κιορρεϊ αντίτυπον του νεωτέτου μεγάλου χάρτου της Έλλάσσονος Ασίας: ό κ. Α. Π. Κερκαμής δέκα βιβλία διαφόρου ύλης: ό καθηγητής του έν Μονάχω Πανεπιστημίου κ. Christ την δίτομον κριτικήν αυτού έκδοσιν της Έλιόδος: τό Βρεττανικόν Μουσείον τό δεύτερον μέρος του καταλόγου των ελληνικών νομισμάτων.

Αντίτυπα δε των έαυτών συγγραφων προσήνεγκον και οι κ.κ. R. Foester, Ι. Βαλέτας, Ν. Γ. Πολίτης, Δ. Καμπούρογλους, Δ. Κ. Σακελλαρόπουλος, Ι. Ρωμανός, Δ. Βικέλας, Βλ. Σκορδέλης, Α. Ολιβέρος, Κλέων Ραγκαβής, Β. Latischow, Σπ. Αζμπρος, Ι. Σακελλίων, Dr Haló, Νεόφυτος Παγίδας άρχιμανδρίτης, Κ. Κοντόπουλος, Μ. Παρανίκας, Ν. Χαρισιάδης, Γ. Δροσίνης.

Χειρόγραφα δε προσήνεγκον ό Ιερομόναχος Μ. Κοτσάνας, ό Τηλέμαχος Καραθεοδωρής, ό αιδ. Ιερεύς Έλευθέριος Ξιφιλίνος και ό σεβασμιώτατος Θεσσαλονίκης Γρηγόριος Καλλιίδης.

Πάσι τοις δωρηταίς ό Σύλλογος εξέφρασεν ήδη τάς εύχαριστίας αυτού και αύθις επαναλαμβάνει αυτάς και δημοσίεζ δι' έμου εύχόμενος, ίνα οι δωρηται βιβλίων πολλαπλασιάζωνται, διότι ούτως ή βιβλιοθήκη του Συλλόγου καταστήσεται πλουσιωτέρα και χρησιμωτέρα τοις βουλομένοις φαιτάν είς αυτήν ξένοις τε και ήμετέροις και άποκαρπούσθαι ώφελείας εκ της άναγνώσεως και μελέτης.

Εκ των βιβλίων των έν τη άποθήκη των διπλών και πολλαπλών αντίτυπων ό Σύλλογος έδωρήςατο 40 αντίτυπα της Καλλιγραφίας Μανούσου τη ελληνική σχολή Σεβαστουπόλεως και 46 τόμους τώ έν Άλατατόις Συλλόγω της Έρυθράιας Χερσονήσου.

Εξ ου ό φιλόπρονος κ. Α. Π. Κερκαμής ανέλαβε την έπιμέλειαν της βιβλιοθήκης, τά βιβλία κατετάχθησαν δεόντως, και επιστημονικάς συντάχθη κατάλογος, περι ου γνήσεται φροντίς, όπως έκδοθῆ, διότι λίαν έσται χρήσιμος.

ΙΕ'. Αναγνωστήριον.

Τό δε Αναγνωστήριον τούτο τό έτος έγένετο πλουσιώτερον τη προσθήκη πολλών Πε-

ριοδικών και Έφημερίδων. Εισήλθον δε τη μιν συνδρομή του Συλλόγου τά εξής Περιοδικά: Academy, Berliner Philolog. Wochenschrift, Bulletin antique, Jahresbericht über die Fortschritte der class. Alterthumswissenschaft, Journal des Economistes, Journal des Savants, Journal des Sociétés Scientifiques, Hermes, literarisches Centralblatt, Revue Archéologique, Revue d'Anthropologie, Revue de Philologie, Revue Critique, Revue Internationale de l'enseignement, Revue de l'enseignement secondaire, l'Université, Journal de l'Instruction Publique, Revue des Deux-Mondes, Revue Politique et Littéraire, Revue Scientifique, Wiener Studien.

Επ' ανταλλαγῆ δε εισήλθον Ανατολικός Αστήρ Κωνσταντινουπόλεως, Απόλλων Πειραιώς, Αρχαιολογική Εφημερίς Αθηνών, Bulletin dell'istituto di corrispondenza Archeologica, Gazette Medicale d'Orionl, Έβδουάη, Έκκλησιαστική Αθήθια, Κόσμος, Mittheilungen d. Deuts. Arch. Instit. in Athen, Παρασός, Πλάτων, Φαίθος (Αθηνών), Revue Orientale, Κηρυξ.

Δωρεάν δε εισήλθον αι έπόμεναι εφημερίδες: Αίών (Αθηνών), Ακρόπολις (Αθηνών), Ανατολική Επιθεώρησις (Αθηνών), Ανέξαρησις (Βόλου), Βυζαντινί, Ευρωπαϊκά Ειδήσεις (Τεργέστης), Εφημερίς (Αθηνών), Ηλιος (Αθηνών), Κωνσταντινουπόλις, Νεολόγος, le Messager d'Athènes, Νέα εφημερίς (Αθηνών), Phare de Bosphore, Περίω (Αθηνών), Σάμος, Stampoul, Σύλλογοι Βουκουρεστίου, The Cyprus Herald, Φιλιππούπολις, Φιλόπατρις (Αθηνών).

Πάσι τοις άποστέλλουσι δωρεάν τάς εφημερίδας αυτών εκφράζομεν τάς εύχαριστίας του Συλλόγου, ίδιαις δε εύχαριστίας εκφράζει ό Σύλλογος τοις διευθυνταίς του Νεολόγου, Κωνσταντινουπόλεως, Βυζαντινός, Eastern express, Phare de Bosphore, Stampoul, Turquie, διότι μετά προθυμίας πάντοτε και δωρεάν δημοσιεύουσι τάς άγγελιας αυτού.

ΙΣΤ'. Σχέσεις του Συλλόγου.

Αι σχέσεις του Συλλόγου προς τάς εφορίας των έν ταις έπαρχιαίς σχολείων και προς τοις Φιλεκπαιδευτικόν Συλλόγου και αδελφότητας έχαλαρώθησαν, εξ ου οι μιν εύπορούντες έπαυσαν χορηγείν τώ Συλλόγω χρή-

ματα υπέρ των έν ταις έπαρχιαίς άπόρων σχολείων, αι δε εφορίαί πέμπειν εκθέσεις περι της πνευματικής και οικονομικής καταστάσεως των σχολείων, σύλλογοι δε τινες και αδελφότητες υποκύψαντες τη φορῶ των πραγμάτων έπαυσαν εργαζόμενοι άλλ' ή χαλάρωσις αυτη ούκ εκ του Συλλόγου προήλθε, διότι όσον τό επ' αυτώ ουτε έπαύσατο, ουτε παύεται μεριμνών υπέρ των σχολείων των έπαρχιών, ως μαρτυρεί τό κατ' αίτησιν αυτών συνταχθέν υπό του Συλλόγου πρόγραμμα της άστικής σχολής, ή έγκύκλιος του Συλλόγου περι Έκπαιδευτικού συνδέσμου των εκπαιδευτηρίων της μέσης εκπαιδεύσεως άμφοτέρων των φύλων, ή έκδοσις διδακτικών βιβλίων του Καρυπανείου άγώνος προς χρήση των δημοτικών σχολών και των κατωτέρων τάξεων των ελληνικών σχολείων και λοιπῶ.

Αι επιστολμαίαι του Συλλόγου σχέσεις διατελοῦσιν, ως πρότερον, ούσαι πολλά και ποικίλαι, διότι και αι εργασίαι αυτού πολλάί είσι και ποικίλαι. Τούτο τό έτος εισήλθον μιν 460 έγγραφα, εξήλθον δε 543, των έγκυκλίων ως μονάδων θεωρουμένων, των δε πολλών αντίτύπων αυτών μη άριθμουμένων ή εργασία αυτη ή μάλλον έπιμοχθός έστι του Συλλόγου άπαιτούσα γενικών γραμματέα ρέκτην, φιλότιμον, φιλόπρονον και άκράτον. Καίρων δε άγγέλω, ότι τοιοῦτος υπήρξε τούτο τό έτος ό κ. Όδ. Ανδρεάδης, άπό πρώτας μέχρις έσπέρας εργαζόμενος έν τῶ γραφείω του Συλλόγου.

Εκ δε των Επιστολών των πεμφθεισών τῶ Συλλόγω ίδιαις μελέαις αξίαι είσιν αι επιστολαι των κυρίων Στεφάνου Ζαφειροπούλου και Ν. Ζαρίφη, άληθή κάτοπτρα της εύγενοῦς αυτών καρδίας και προαιρέσεως, και αι τρεις επιστολαι του Χρηστάκη Ζωγράφου, τρεις άδάμαντες πολύτιμοι και περιλαμπείς.

Ο Σύλλογος διατηρεί σχέσεις επιστημονικάς και ανταλλάσσει τό Περιοδικόν αυτού προς τά δημοσιευόμενα έργα ακαδημικών, Πανεπιστημίων, Συλλόγων των τε έν Εύρώπη και των έν Αμερική, εξών και ό έν Παρισίοις προς ενίσχυσιν των Έλληνικών σπουδών Σύλλογος, φίλα φρονών τῶ ήμετέρω Συλλόγω, και πολλά βιβλία πέμψας τη ήμετέρῃ βιβλιοθήκη, ου χάριν άλλοτε και ό ύπουργός της Παιδείας έν Γαλλία έπέμψα πολυτιμωτάτην συλλογήν βιβλίων, άπολεσθεισάν δυστυχώς έν τη όλεθρή έκείνη πυρκαϊῶ του 1870. Ο Φιλολογικός Σύλλογος μικράν άπο-

τίνων χάριν ἀνθ' ὧν ἔλαβεν ἀνεδίξατο τὴν φροντίδα συλλέγειν τὰς ἐνταῦθα συνδρομὰς αὐτοῦ καὶ ἀποστέλλειν αὐτὰς εἰς Παρισίους.

Καὶ ὁ ἐν Λονδίῳ δὲ συστάς πρὸς ἐπίσχυσιν τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν Σύλλογος ἴαν φιλοφρόνως ἀπεδίξατο ἔλθειν εἰς σχέσεις πρὸς τὸν ἡμέτερον καὶ ἀνταλλάσσειν τὰ ἐπιστημονικὰ αὐτοῦ ἔργα πρὸς τὸ Περιοδικὸν καὶ τὰς ἄλλας τοῦ Συλλόγου δημοσιεύσεις.

Πολλῶν δὲ ἐπαινῶν καὶ εὐχαριστιῶν ἀξίως ἐστὶν ὁ ἐν Καίρῳ Ἐπικουρικῶς Σύλλογος, ὃς οὐ μόνον προθύμως τὴν σύστασιν τοῦ Συλλόγου ἡμῶν ἀπεδίξατο ἔλθειν εἰς ἀρωγὴν τοῦ Σχολείου τῆς ἐν Ἱπείρῳ Ὀδρεϊταίνης δούς τρισχιλία γρόσια, ἀλλὰ καὶ παρεκάλεισιν αὐτὸν πληροφροῦς δοῦναι περὶ τῶν ἐχόντων χρεῖαν ὑποστηρίξεως σχολείων τῆς Θράκης, Μακεδονίας καὶ Ἱπείρου.

Εἴθε καὶ ἄλλοι νὰ ἐμιμοῦντο αὐτούς! διότι, εἰ οἱ ἀπανταχοῦ διεσπαρμένοι Ἕλληνες εἶχον τὸν ζῆλον καὶ τὴν προθυμίαν τῶν ἐν Καίρῳ καὶ Ἀλεξανδρείᾳ, καὶ ἕκαστος τὸ καθήκον αὐτοῦ ἐπραττεῖν εἰς ἀρωγὴν ἐρχόμενος τῶν ἀπόρων σχολείων, τὰ σχολεῖα τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας ἦσαν ἂν ἀνθηρότατα καὶ ἀκμαϊστάτα.

Διατὶ λοιπὸν τοιοῦτους ἐπικουρικοὺς Συλλόγους ὑπὲρ τῶν ἀπόρων σχολείων τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας οὐχ ἰδρῶσι καὶ οἱ ἐν Μασσαλίᾳ καὶ οἱ ἐν Παρισίοις καὶ οἱ ἐν Λονδίῳ καὶ οἱ ἐν Λίβερπουλ καὶ οἱ ἐν Μαγχεστρίᾳ Ἕλληνες; διότι εἰσὶ πλουσιώτεροι τῶν ἐν Καίρῳ καὶ Ἀλεξανδρείᾳ; ἀλλὰ τοῦτο ἐστὶν ἀπογρῶν λόγος ἀδιαφόρως ἔχειν πρὸς τοὺς πύχοντας καὶ κατατρυχομένους ἀδελφοὺς αὐτῶν;

Ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ οὐκ ἐπαύσατο συνιστῶν τοῖς ἀπανταχοῦ πλουσίοις Ἕλλησι τὴν ἔνωσιν καὶ συμπράξιν πάντων ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ ἔθνους. Τοῦτο καὶ νῦν τελευτῶντες τὸν λόγον λέγομεν πρὸς αὐτούς: ἐνάθητε, συμπράξατε, ἔλθετε εἰς ἀρωγὴν τῶν ἀπόρων σχολείων τοῦ ἡμετέρου ἔθνους.

Ἀκολούθως ὁ κ. Π. Παπαρρούσης, εἰσηγητῆς τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀναγινώσκει ἐκθεσιν τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης περὶ τῆς καταστάσεως τῆς παιδείας ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ τοῖς προαστείαις αὐτῆς.

Ὁ κ. Ἀθ. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς, εἰσηγητῆς τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀνα-

γινώσκει ἐκθεσιν τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης περὶ τοῦ Ζωγραφείου διαγωνίσματος, τῆς συλλογῆς ζῶντων μνημείων ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ¹⁾, καὶ ἦν ἐκ τῶν ἐνδεκα συλλογῶν τῶν ἀποσταλειῶν τῷ Συλλόγῳ βραβεύονται αἱ ὀκτώ, ἦτοι ἡ τῶν κ. κ. Ν. Γ. Πολίτου, Π. Καρολίδου, Δημητρίου Πουλᾶκη, Ἀντωνίου Πουλᾶκη, Κωνσταντ. Κανελλᾶκη, Ἰωάννου Βαλαβάνη, Σ. Μανασείδου καὶ Ν. Βεννέτη.

Ὁ κ. Ἠλίας Βαλασαμάκης, εἰσηγητῆς τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀναγινώσκει ἐκθεσιν τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης περὶ τοῦ εἰς τὸν Καραπάρμιον ἀγῶνα ὑποβληθέντος ποιήματος Φυσικῆς Ἱστορίας²⁾.

Τὸ πῶνημα τοῦτο δὲν βραβεύεται, ἀλλ' ἐπαινεῖται.

Ἀκολούθως ὁ τὴν Α. Θ. Παναγιώτητα τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἀντιπροσωπεύων Πανιερ. ἅγιος Ἰωάννου κύρ Γλυκᾶς ἐγερθεὶς νύχθη τῷ Συλλόγῳ ἐξ ὀνόματος τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως οὗτος, ὡς τέως, ἐξακολουθήσῃ οὕτως ἐθνωφελῶς ἐργαζόμενος.

Μετὰ τοῦτον ὁ τὴν Α. Ἐξ. τὸν ὑπουργὸν τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως ἀντιπροσωπεύων κ. Γεωργᾶκης ἐφένθη Ὁσχάνης ἐξ ὀνόματος τοῦ ὑπουργοῦ ἐδήλωσε γαλλιστὶ τὴν εὐαρέσκειαν αὐτοῦ πρὸς τὸν Σύλλογον, οὗ τὰ ἔργα ἢ κυβέρνησις μετ' ἐνδιαφέροντος παρακολουθεῖ καὶ ἂ εἰσὶ πρὸς ὄφελος τοῦ κράτους καὶ σύμφωνα πρὸς τὰς βουλὰς τῆς Α. Μεγαλειότητος τοῦ Σουλτάνου, ὅστις ἐπιθυμεῖ, ἵνα πάντες οἱ ὑπὸ τὸ σκήπτρον αὐτοῦ λαοὶ πράξονται εἰς τὰ γούμματα καὶ τὸν πολιτισμὸν. Ἐν τέλει δὲ ἐζητωκραύγησεν ὑπὲρ αὐτοῦ.

Τοῦτο δ' ἐπραξε καὶ ἀπαν τὸ ἀκρατήριον.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου εὐχαριστεῖ ἐν πρώτοις τῷ κ. Γλυκᾷ ἐπὶ ταῖς εὐχαῖς τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ παρακαλεῖ αὐτὸν νὰ διαβιβάσῃ τῇ Α. Θ. Παναγιώτητι τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ Συλλόγου μετὰ τῆς παρακλήσεως, ὅπως καθυγιᾶζῃ αὐτὸν πάντοτε διὰ τῶν εὐχῶν αὐτῆς καὶ νῦν μάλιστα, ὅτε προτιθέμενος νὰ ἐορτάσῃ τὴν εἰκοσιπεντατηρίδα αὐτοῦ δεῖται αὐτῶν μάλιστα. Ἀκολούθως εὐχαριστεῖ τῷ κ. Γεωργᾷ ἐφένθη Ὁσχάνη διὰ τὴν λυμπράν αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου προσλαλῶν καὶ παρακαλεῖ αὐτὸν

1) Ὅρα ἔναντι σελίδα.

2) Τὴν ἐκθεσιν ταύτην βλέπει ἡ ἀναγνώστῃς κατωτέρω μετὰ τὴν περὶ τοῦ Ζωγραφ. διαγωνίσμα.

νὰ διαβιβάσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ Συλλόγου πρὸς τὴν Α. Ἐξ. τὸν ἐπὶ τῆς Δ. Ἐκπαιδεύσεως ὑπουργόν.

Ἀκολούθως ὁ πρόεδρος λέγει, ὅτι οὐδεὶς Σουλτάνος τοσαῦτα ἐπέτελεσεν ἔργα ὑπὲρ τῆς παιδεύσεως, ὅσα ὁ νῦν εὐκλεῶς αὐτοκρατορεύων πλειστα καὶ διάφορα σχολεῖα πανταχοῦ τοῦ κράτους ἰδρύσας, σχολεῖα πολιτικὰ, σχολεῖα τεχνικὰ, σχολεῖα ἐπιστημονικὰ κτλ. Ἡ τοιαυτὴ μέριμνα τῆς Α. Μεγαλειότητος δικαίως ἐφελεύει τὴν εὐγνωμο-

σύνην τῶν λαῶν καὶ τὸν σεβασμὸν πρὸς αὐτόν.

Ὁ Σύλλογος, ὃς ἐνδιαφέρεται καὶ ἐργάζεται ὑπὲρ τῆς παιδεύσεως, εὐχεταὶ ὑπὲρ μακροημερεύσεως τῆς Α. Μεγαλειότητος. Ζήτω ἡ Α. Μεγαλειότης ὁ Σουλτάνος Ἀβδούλ Χαμίτ Χάν ὁ Β'.

Οὕτως οἱ πάντες ἐζητωκραύγησαν ὑπὲρ τῆς Α. Μεγαλειότητος τοῦ Σουλτάνου, καὶ Ἀκολούθως ὁ κ. πρόεδρος ἀγγείλας τὰ μὲλη τοῦ νέου προεδρείου διακλῆει τὴν συνεδρίασιν.

ΖΩΓΡΑΦΕΙΟΝ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ.

ΣΥΛΛΟΓΗ

ΖΩΝΤΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΕΝ Τῇ ΓΛΩΣΣῃ ΤΟΥ ΛΑΟΥ.

Κυρταὶ καὶ κύριοι,

Περερχόμεθα καὶ πάλιν, κατὰ τὸ σύνθημα, ἵνα ἐξ ὀνόματος τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς ὑποβλέπωμεν ὑμῖν τὴν κρίσιν αὐτῆς περὶ τῶν ἀποσταλέντων φέτος τετραδίων διὰ τὸ Ζωγραφεῖον διαγωνίσμα. Ταῦτα δὲ εἰσὶ τὰ ἀκόλουθα, συνοδευόμενα μετὰ τῆς δεούσης ἀναλύσεως καὶ ἐξελέγξεως.

1) Συλλογὴ λέξεων, γραμμάτων καὶ ἰσχυμάτων ἡπειρωτικῶν ὑπὸ Α. Γοῦ. Περιέχονται ἐν δυοῖ τετραδίοις. Τὸ πρῶτον περιλαμβάνει 140 λέξεις μετὰ σχετικῶν φράσεων ἀπασα σχεδὸν εἶναι κοιναί, πλὴν τῶν ἐπομένων, ὃς σημειοῦμεν διὰ τὸ σπάνιον αὐτῶν ἐν ἄλλαις διαλέκτοις: κοπολάτης σημαίνει τὸν ἐργατιῶντα, κουσοδραμῶ, λέγεται ἐπὶ πληγῆς ὑπόουλου καὶ ἰδίως κατὰ τὴν δημοτικὴν ἔκφρασιν, ὅταν ἡ πληγὴ δουλεύῃ ἀπὸ κῆτος, νεραγῶγι, ὄδραγωγείαν παγοῦδα, τυρὸς νεόπικτος, ταυμίρα, τάνυσις. Τὸ δεύτερον τετραδίον περιλαμβάνει ἔνδεκα ἔσματα καὶ πέντε δίστιχα: τινὰ τῶν ἑσμά-

των εἰσὶν ἀνέκδοτα, τὰ δὲ λοιπὰ παραλλαγαὶ ἐτέρων ἐκδομένων.

2) Ἀβροαγέδιος περιγραφή τοῦ Γασσαμπαῦ καὶ τῆς Οἰνῆς μετὰ παροιμιῶν, ἰσχυμάτων καὶ λεξιλογίας ὑπὸ Ἰω. Κωνσταντινίδου. Τὸ τοπογραφικὸν τῆς παρουσίας πραγματείας μέρος ἐξαιρεῖται τοῦ προγράμματος τοῦ Ζωγραφείου διαγωνίσματος, τὸ δὲ λεξιλογικὸν εἶναι μὲν ἀσχετὰ πλούσιον ἀλλὰ καὶ ἐλαττωματικόν, διότι ἐλλείπουσι κατὰλληλοι φράσεις τοῦ ὑπὲρ ἡδύνατο νὰ ἐφελεύσῃ τὴν εὐνοϊκὴν κρίσιν τῆς Ἐπιτροπῆς. Ἀλλὰ συνάμα αἱ πλείους τῶν ἐν τῷ γλωσσάρῳ λέξεις εἰσὶν ἤδη ἡμῖν γνωσταὶ καὶ ἐξ ἐκδομένων καὶ ἐξ ἀνεκδότων συλλογῶν. Ἄσματα δὲ κατέγραψεν ὁ κ. Κωνσταντινίδης δέκα καὶ πέντε, ἐξ ὧν τέσσαρα εἶναι γαμήλια, τινὰ δὲ τῶν ἐπιλοίπιων εἰσὶ παραλλαγαὶ διαφόρων ἑσμάτων τοῦ ἀριτεροῦ κύκλου. Ἡ Ἐπιτροπὴ κρίνει τὸν συγγραφέα ἄξιον ἐπαίνου καὶ συνίστησιν αὐτῷ νὰ δημοσιεύσῃ τὴν πραγματεῖαν τοῦ εἰς φυλλάδιον πρὸς κοινοτέραν γνωστοποίησιν

τῆς ἱστορίας καὶ τοπογραφίας τῆς Οἰνύης.
 3) Δημόδη ἄσματα συλλεγόμενα ὑπὸ Γ. Δροσίνῃ. Κατὰ τὴν ὀμολογίαν τοῦ ἔλλογιμου συλλογέως τὰ ἐν τῷ τετραδίῳ τούτῳ περιλαμβανόμενα εἴκοσι καὶ πέντε ἄσματα προέρχονται ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Ἑλλάδος, ἰδίως δ' ἐκ Ροδῆς. Προστίθῃσι δὲ, ὅτι, καθ' ὅσον γινώσκει, τινὰ μὲν εἶναι ἀνεκδοτα, ἕτερα δὲ παραλλαγὰ γνωστῶν δημοδῶν ἄσματων. Ἡ συλλογὴ αὕτη εἶναι μὲν ἀξιόλογος καὶ ἐνδιαφέρουσα, ἀλλὰ πιστεύει ἡ Ἐπιτροπὴ, ὅτι ὁ κ. Δροσίνης, εἰς ὃν ὀφείλομεν καὶ προγενεστέρως βραβευθεῖσας συλλογὰς, θὰ εὐαρεστηθῆ ἐν τῷ μέλλοντι καὶ πέμπῃ ἡμῖν πλεῖον ὕλικόν, ὅπερ γινώσκει καὶ καλῶς καὶ ἀντιγράφῃ καὶ μεθοδικῶς καὶ κατατάσσῃ.

4) Κυψέλη ἦτοι συλλογὴ λέξεων, ἄσματων, παροιμιῶν κτ.λ. ἐκ Κρήνης (Τσεσμέ) καὶ τῶν πέριξ ὑπὸ Ἀιτωλίου Γ. Πουλίκῃ. Τὴν δεξιότητά τοῦ ἐν Τσεσμέ λογίου κ. Πουλίκῃ πρὸς συλλογὴν ζώντων μνημείων τῆς δημοτικῆς γλώσσης ἐπηρέασαν καὶ ἐθραβεύσαμεν κατὰ δύο συνεχεῖς περιόδους τοῦ ζωγραφείου διαγωνίσματος τὴν αὐτὴν δὲ εὐαρέσειαν δυνάμεθα καὶ φέτος καὶ ἐκφράσωμεν πρὸς αὐτόν. Ἡ Κυψέλη αὐτοῦ περιλαμβάνει τὸ πρῶτον λεξιλόγιον συγχεόμενον ἐκ 430 ἄρθρων, ἐν ᾧ προτίθεται ἡ λέξις καὶ ὁ τόπος ἐνθα ἀκούεται συνηθέστερον, εἶτα δὲ δίδεται ἡ ἐξήγησις· ἐλλείπουσι δὲ μόνον αἱ σχετικαὶ φράσεις, τούτεστι ἐν ἡ δὲ δύο παρὰ ἴσηματα πρὸς κατανόησιν τῆς ἀκριβοῦς σημασίας τῆς λέξεως καὶ πρὸς διὰ γνῶσιν τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν αὕτη ἢ ἐκείνη ἢ λέξις χρησιμοποιοῦται ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Πιστεύομεν ὅμως, ὅτι τὸ ἐλάττωμα τοῦτο θὰ ἀναπληρώσῃ ἐν ταῖς μελλούσαις συλλογαῖς αὐτοῦ, καίτοι τὸ ἐρμηνευτικόν αὐτοῦ εἶναι ἀρκούντως σαφές. Πηγάζουσι δὲ τὰ ἄρθρα τοῦ λεξιλογίου αὐτοῦ ἐκ τῶν ἐξῆς τόπων: Ἄλταστῶν, (Ἑρυθραϊκῆς γερσονήσου), Τσεσμέ (νῦν Κρήνης), Κάτω Παναγίας (Ἑρυθρῆ γερσονήσου), Μιτυλήνης, Μισσοτόπου (Λέσβου), Ἀγιάσσο (Λέσβου), Χίου (πρωτευούσης), Πιτυῦς (Χίου) καὶ Σάμου κυρίως δὲ συνήθρουσεν ἰδιωτικὰς λέξεις τῶν κατοίκων τοῦ χιακοῦ χωρίου Κοινῆς. [Ὁ συλλογεὺς περιέλαβεν ἐν τῷ λεξιλογίῳ του καὶ ἰκανὰς φράσεις καὶ παροιμιώδεις ἐκφράσεις οὐκ πρὸς ἐξήγησιν ἄρθρων τινῶν τῆς Κυψέλης του. Ἀλλὰ ταῦτας καλὸν καὶ θέτη ἄλλοτε εἰς κωρυφισμένον

μέρος, δύναται δὲ καὶ ἀποφεύγει τὸν ἀποχωρισμὸν τοῦτον μόνον ἐν ἡ περιπτώσει προηθῆ ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ τοῦ γλωσσικοῦ τὴν ἐν τοιαύτῃ ἐκφράσει ἐρμηνευτικὰν λέξιν]. Τὸ γλωσσικόν τοῦ κ. Πουλίκῃ ἔχει πολλὴν ἀξίαν ὑπὸ φυτολογικῆν καὶ ζωολογικῆν ἐποψίν, διότι περιλαμβάνει ἀπείρους μὴ λίαν κοινὰς ὀνομασίας φυτῶν, δένδρουλλῶν, πτηνῶν καὶ ἐντόμων. Δυνάμεθα μάλιστα καὶ προσθεῖναι, ὅτι ὁ κ. Πουλίκῃς περὶ τὴν συλλογὴν ταιούτων ὀνομασιῶν ἰδιαζόντως ἠρέσκειτο καὶ ἀσχοληθῆ τοῦθ' ὅπερ συνιστᾷ αὐτὸν τὸν λίαν, διότι κατείδε, φαίνεται, ὅτι ἐν τῷ ὀνοματολογικῷ τούτῳ τμήματι τῆς δημοτικῆς ὑπάρχει ὕλικόν ἐλάχιστον ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἐξετασθέν. Ὅπως δὲ σημαντικώτατος ἔργον εἶναι καὶ ἡ συλλογὴ ὀνομασιῶν τῶν πτηνῶν, ζῴων, ἰχθύων, ὀστράκων, φυτῶν, δένδρων, δένδρουλλῶν, ἀνθῶν, χόρτων ἄγριων τε καὶ ἡμέρων κτλ. περιττόν νομίζομεν καὶ εἰπῶμεν, ἀφοῦ δὲ ἕκαστος ἐνοεῖ, ὅτι πιθανόν διὰ τῶν ταιούτων ὀνομασιῶν καὶ ἀναγνωρισθῶσιν ὑπὸ τῶν ἐπιστημόνων τινῶν τῶν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων φυσιολόγων περιγραφέντα τοῦ φυτολογικοῦ καὶ ζωολογικοῦ κόσμου ὄντα. Ἐν τοιαύτῃ ὁμῶς ἀξιοπαινεῖ ἐργασίᾳ δέον οἱ συλλογεῖς καὶ μὴ ἀρκῶνται ἀπλῶς εἰς τὴν παράθεσιν τῆς ὀνομασίας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐπαρκῆ περιγραφὴν τοῦ φυτικοῦ ἢ ζωϊκοῦ ἐκείνου εἶδους, οὗ τὴν ἀπλήν ὀνομασίαν ἐσημείωσαν. Τὴν παρατήρησιν ταύτην ποιοῦμεν ἐνταῦθα, διότι καὶ ὁ κ. Πουλίκῃς, μεθ' ὅλην τὴν ἀξιοζήλον αὐτοῦ περὶ τὰ τοιαῦτα προθυμίαν του, ἠμέλησε δυστυχῶς καὶ μᾶς περιγράφῃ τὰ εἶδη ἀπείρων φυτικῶν καὶ ζωϊκῶν ὀνομασιῶν διὰ καὶ πολλαχοῦ καθίσταται δυσνόητος, καὶ ἡμεῖς δὲ αὐτοὶ πολλαχοῦ δὲν ἠδυνήθημεν καὶ ἐνοήσωμεν τινὰ ἤδη φυτῶν ἢ πτηνῶν ὀνομαζέει. Τοιαῦτα λ. χ. εἶναι τὰ ἐπόμενα: 1) εἶδη φυτῶν Ἀλεκατῖδα ἢ καμουκῖδα, ἀλισμοῦ ἡτήνη, (εἶδος ἀλόης τιθεμένης ἐπὶ τῶν μαστῶν καὶ ἀναγκαζούσης τὰ βρέφη ταχέως καὶ λησμονῶσιν αὐτούς), βελουδί, βουλόχορτο (εἶδος φυτοῦ μετ' ὄσπυρα), βρωμοβασιλικός (ζῆριος βλαστ.), βωλογαρούφαλο, γληγοράδι (φ. ὅπερ κατὰ τινὰ πρόληψιν, παρατιθέμενον εἰς τοὺς μεταξοσκώληκας συντελεῖ εἰς τὴν ταχέειαν ἀνάπτυξίν των), ζαγάρι, κάγιαση, καρθερινόχορτο, κολλητῖνα (ἐν ΚΧ) ἢ τραχανόχορτο (ἐν Τσεσμέ), κοπρίτης (εἶδος μύκητος), κορακοχόρ-

τορο, κουβακίνα ἢ κουβανοχόρτο, κυπαρισσάκι (εἶδος φυτοῦ), μακρομυλλοῦσα, μαλλόχορτο, μαστιχάγκιλο, ξικατοῦρτης (συνων. τοῦ κοπρίτης), πατσουλόχορτο, πικροθήκη, ρεῖκος (εἶδος θάμνου), σαρωιά, ταίμκλα, ἀτραγία ἢ ἀγραχτοῦλίδα, ἀστρίγαρος (εἶδος φυτοῦ), κόλοπας, στροφουλίαι. 2) Εἶδη ζωολογικά: βαθρακόνι, (εἶδος μικρῶν βλαστῶν ὠχρῶν), τὰ δημητριά (εἶδος πτηνῶν κίτρινον ἐπιδημητικῶν ὀμοιῶν μετ' ἰσχυρῶν), κουβακόβας, πτηνὸν ἰπτικόν εἰς τὰς παραλίας καὶ τοὺς ποταμούς, μαρονθῖα ἢ βρωμοῦσα, ἐντομον τρώγον τὰ φύλλα τῶν σικυηλῶν, πετρέτης εἶδος κοχλίου, παπίρι, πτηνὸν ἐπιδημητικῶν ὀμοιον μετ' ἰσχυρῶν, τὰ σαρκάκια, εἶδος κοχλίων, ταισίρι, πτηνὸν μετ' ἰσχυρῶν ὡς τὸ τοῦ φλωρίου (ι), ψαλίδα, εἶδος ἐντόμου.

Τὰ ἀναγραφέντα ταῦτα φυτὰ, πτηνὰ καὶ ἄλλα δυνάμεθα ἴσως εὐχερῶς καὶ κατανοῆσαι ἢ εἰτε τῇ βοήθειᾳ γλωσσῶν εἰτε διὰ μεταφορᾶς βοηθούμενοι ἐξ ὀνομασιῶν τινῶν λίαν ἐκφραστικῶν ἀλλ' ἐπειδὴ τὰς συλλογὰς ταύτας χρησιμοποιοῦσι πολλὰς ἐπιστήμονες μικρῶν ἢ οὐδὲως γινώσκοντες τὰς διαλέκτους ἡμῶν, κρίνεται, ἵνα οἱ συλλογεῖς ἐπιμελῶνται καὶ παρέχουσιν ἡμῖν καὶ περιγραφὴν τῶν ἀναγραφόμενων εἰδῶν. Ἐνταῦθα δὲ δέον καὶ ἐπαναλάβωμεν ὅτι καὶ ἐν ἑτέρῃ ἐκδόσει εἰπομεν τούτεστι περὶ φυτῶν, δένδρων, πτηνῶν κτλ. διηγείται ἐνίστο ὁ λαὸς περιέρχων τινὰς ἱστορίας, ὧν ἡ ἀναγραφὴ καὶ ἔρευνα πολλὰς χρησιμεύει εἰς τὴν συγκριτικὴν μυθολογίαν. Διὸ δὲν ἀμφιβέλλομεν, ὅτι ὁ κ. Πουλίκῃς θὰ εὐαρεστηθῆ εἰς ταῦτα καὶ ἀσχοληθῆ καὶ περὶ τούτου ἰδιαζόντως. Δὲν ἀρνούμεθα δὲ, ὅτι ἀπέφυγε παντελῶς καὶ τὴν περιγραφὴν. Οὕτω λόγου χάριν περιγράφει λίαν συντόμως τὰ ἐπόμενα εἶδη Ἀθρὸν (τό), πληθ. ἰθρῶν, φύκη τῆς θαλάσσης· τὸ ὄνομα τοῦτο ὀρθῶς ἀντιβέλλει πρὸς τὸ αἰνιον βρῦν (ἡ), ὅπερ ὁ κ. Μανασ-

σείδης ἐν τόμῳ Η' Ἑλλην. Φιλολ. Συλλόγου σ. 527 διὰ τῆς περιγραφῆς του κατεσκότισεν ὄλιγον. Ἀλλὰ τὸ ἐν Κοινῇ τῆς Χίου σύνθηδες ἀθρὸν ἐσημείωσεν ἤδη καὶ ὁ Κοραῆς διὰ τῆς γραφῆς ἀθρὸν κατὰ τὰ παμπάλαια λεξικά Δουκαγγίου καὶ Σομαυέρα, χωρὶς καὶ γινώσκῃ, ὅτι ἡ λέξις ἦν χιακὴ. Ἐτερον φυτὸν, τὸ ἰθρῶν, ταυτίζει ὁ κ. Πουλίκῃς τῷ ἀρχαίῳ ψυλίῳ· εὐρίσκει δὲ νεώτερον συνώνυμον τὴν ὀνομασίαν γρόδουρον πρὸς πίστωσιν τῆς ταυτίσεως του ἢν πάντως ἀναγκαῖα καὶ ἡ τοῦ ἰθρῶν περιγραφὴ. Ἀναγράφει καὶ τὴν ἀθρῶν, εἶδος φυτοῦ, οὗ ὁ βαλβῶς, κατὰ τὴν ἐκφράσιν του, ὅμοιος πρὸς γεώμηλον, εἶναι γλυκός. Εὐρίσκει δὲ καὶ συνώνυμον τὸ σπαθίρακος. Ἀμφότεραι αἱ ὀνομασίαι λέγονται ἐν Κοινῇ τῆς Χίου. Ἀλλ' ὑποθέτομεν, ὅτι ἐννοεῖται ἐνταῦθα τὸ κοινὸν κολοκάκι. Ἐτερον φυτὸν ἀρκόβατος λεγόμενον ἐν τῷ αὐτῷ χιακῷ χωρίῳ ἐρμηνεύει ὁ κ. Πουλίκῃς ὀπλῶς τῇ ἀρχαίᾳ ὀνομασίᾳ ἐρπάκαθα σημαίνουσα, κατὰ τὸ λεξικόν τοῦ Βυζαντίου, εἶδος ἐρπυστικῆς ἀκάνθης, τούτεστι φυτὸν χωρὶς ἀγκάθια. Ἀλλὰ τὸ ἀρκόβατος ἐγνώρισε καὶ ὁ Κοραῆς (Ἄτ. V, 23) ἐκ τοῦ Δουκαγγίου, συνεταύτισε δὲ, νομίζομεν, ὀρθότερον τῇ παρὰ Διοσκουρίδην ὀνομασίᾳ σμίλαξ τραχεία (Ἄτ. IV, σ. 527)· τὸ φυτὸν τοῦτο ἐλέγετο, κατὰ τὰ παρὰ Κοραῆ λεξικά, ἴσως δὲ λέγεται πού καὶ σήμερον, σμιλακία καὶ περιπλακία. Ἀγνοεῖ δὲ μόνον ὁ Κοραῆς τοὺς παρὰ Πουλίκῃ ἑτέρους τῆς ἀρκόβατος τύπους: ἀρκουλόβατο ἢ ἀρκουλόβατος. Ἀλλὰ πρὸς ἐξέλεξιν τῆς τοῦ φυτοῦ τούτου ἀκριβοῦς σημασίας συνιστῶμεν τῷ κ. Πουλίκῃ τὴν μελέτην τοῦ ἐξῆς χωρίου τοῦ Διοσκουρίδου «Σμίλαξ, κιντσοειδὲς φυτὸν ἐλισσόμενον· ἔρπει δὲ αἰετὸς πρὸς τὸ ὕψος, καὶ λεπτοὺς ἀνήσει κλώνας, καὶ τῶν ἐγγύς ἐστήκτων καταδράσεται φυτῶν, ὡς καταπνίγεσθαι ὑπ' αὐτοῦ». Ἐτεροι ἀξιοπεριέργοι ὀνομασίαι εἰσὶν αἱ ἐπόμεναι: μύμαλα (τά), τὰ ἐπὶ τῶν βράχων τῆς παραλίας φύμενα φυτὰ, ἐξ οὗ καὶ φράσις μύμαλα τῶν θάλασσας· πάφα, ὁ ὕστερος καρπὸς τῆς λευονέας· περδικόχορτο, φυτὸν δηλητηριώδες ἔχον φύλλα ὡς τοῦ μικροῦ βασιλικῶ, ἀνθὴ δὲ κυνῶ· πιασμοχόρτο ἢ

1) Ὁ κ. Πουλίκῃς ταυτίζει πρὸς τὸ τῶν ἀρχαίων βατράχιον.
 2) Ὁ Κοραῆς (Ἄτακτ. IV, 445) γράφει μαλλόχορτο (πόθεν), ὅπερ ταυτίζει μετ' ὅ ἐν Κρήτῃ λεγόμενον πολύτριχον = Ἀδίατον (V, σ. 310).
 3) Διὰ τῆς αὐτῆς ὀνομασίας λέγουσιν οἱ Ἀλασατιανοὶ μεταφορικῶς καὶ τὴν ἰσχυρὴν γυναῖκα.
 4) Περὶ ὀρνιθίου ὀμωνύμου βρα Κοραῆ (Ἄτακτ. IV, 421).

θερμόχροτον ταυτισθὲν τῷ κενταυρίῳ σά-
παρη, φυτὸν ἀκανθώδες οὐ ἢ ρίζα ἐπιτιθε-
μένη ἐπὶ τοῦ δέρματος ἐνεργεῖ ὡς ἐκδόριον
σκορροβούλη, εἶδος φυτοῦ, ὅπερ, ἅμα ἐγγίση-
τις, ἐξάγει, ὡς λέγουσι, «καπνὸν μέλανα
ὁμοιον πρὸς καφὸν ἀληθισμένον»· σιχωρία
(ἢ), φυτὸν διάφορον τοῦ κιχωρίου· ἕτερον
εἶδος αὐτῆς ἢ μελοσιχωρία· τσουμερίτης,
μικρὸς μύκης φυόμενος ἐν μέσῳ χλόης κατὰ
τὰς πρώτας βροχὰς φτεριστήρι, εἶδος φυτοῦ
ὁμοίου τῇ μήκωνι· χαμβροτόττα, μοναπλή
βγροτόττα· ἀγραχτουλία (ἀντι-λία), εἶδος
φυτοῦ μὴ ἐδώδιμου, ὁμοίου πρὸς τὸ κιχώ-
ριον· ἀσπάκωνλος καὶ ἀσάμπωνλος, ἄλ-
λως σάμπωνλος, φυτὸν ἐδώδιμον· πατῖνα
ἢ πετῖνα, φυτὸν ἐδώδιμον τιθέμενον καὶ
εἰς τὸν ζυμὸν τοῦ κρέατος καὶ εἰς ἄλλα φα-
γητά.

Τὰ ὀλίγα ταῦτα παραδείγματα ἀκούσι,
νομίζομεν, νὰ ὑποδείξωσι τὴν σπουδαιότητα
τοῦ λεξιλογίου τούτου, μεθ' ὃ ο. κ. Πουλᾶκης
ἀναγράφει 32 φράσεις, 31 εὐχὰς ἐπὶ χαιρετι-
σμοῦ, ἐπὶ πότου καὶ ἐν μέρους τοῦ αἰτουόντος
χάρην παρὰ τινος καὶ 20 ἀράς· ἡ χρησιμότης
δὲ τούτων ποικίλη οὐσα θὰ καταφανῆ μετὰ
τὴν δημοσίευσιν· ἐκ τῶν φράσεων σημειοῦμεν
τὰς ἐξῆς σπανίας: εἶναι νόσος ἐπὶ ἀνθρώπου
διορατικοῦ, προβλέποντος ἢ προμαντεύοντος·
ἴσῃ τὴν κάτω πέτρα τοῦ μύλου, ὑποναιεῖται
ὁ ὀκνηρὸς· λέγεται δὲ καὶ εἰρωνικῶς ἐν ἀπαν-
τήσῃ, ὅταν παρ' ἀξίαν ἐπαινήται τς ὡς φι-
λόπονος: Ἐπὶ ζηλοτύπων σύζυγον λέγουσιν
ἐν Τσεσμέ τὸν πᾶναι τὸ παποῦσι ἢ τὸ σα-
μάρι, ἐπὶ δὲ γαμβροῦ μὴ εὐχαιροῦντος τῇ
μνηστῇ καὶ ἀποπεμπόμενος λεγούσι τοῦ τέ-
καμεν μογαλίαι, κατὰ μεταφορὰν ἀναμφι-
βόλως ἐκ τῆς ἀποπεμπόμενης ὑπηρετρίας ἢ
ὑπηρετοῦ, ὅστις ἀποδιωκόμενος φέρει καὶ τὸν
μπόγον του, τούτεστι δέμα περιέχον πάντα
τὰ πράγματα καὶ ἐνδύματά του.—Ἐκ τῶν
εὐχῶν σημειοῦμεν τὰς ἐπομένους· χίλια κοιλιά,
εὐχὴ πρὸς τοὺς συγκομιζοντας τοὺς δημητρια-
κοὺς καρπὰς των· ἀνάλωτος εἶναι ἢ πρὸς τὰς
ζυμωνούσας λεγομένη χίλια ψωμί. Ἐν ἀρ-
μοφτέραις δὲ ταῖς περιστάσεσιν ἀντεπεύχον-
ται οἱ Τσεσμελῆδες διὰ τῆς ἐκφράσεως χίλια
καιλιά. Ἐπὶ πότου δὲ εἰς ἀνέκνησιν τῶν ἐν οἰ-
κογενεῖσι τινὶ ἢ ὁμίλῳ τελευτώτων εὐχονται
οὕτως· ὁ Θεὸς συγχωρεῖς· τως· ποῦ μῦρ ἐ.λεί-
φανε. Πρὸς ἀγκυρον δὲ νέαν ἢ νέον λέγουσιν
ὁ Θεὸς νὰ σὲ καλομοιράση, εὐχὴν δεικνύουσαν
ὅτι παρὰ τῷ λαῷ καὶ ὁ γάμος εἶναι ἔργον

τῶν Μοιρῶν. Ἐκ τῶν ἀρῶν σημειοῦμεν τὰς
ἐπομένας· ἄρ πάη· κεῖ· ποῦ γῆν· ὁ ἥλιος τὸ
ψωμί, τούτεστι δεινὴν ἀτυχίαν νὰ ὑποστῇ· νὰ
μὴ· δῆ· τσεμπέρι· ἢ μακροῦ μαλ· λὴ τὸ προσκα-
τάλιτον, δηλαδὴ νὰ μὴ ἀξιώθῃ γάμου, δει-
νὴ ἀρὰ λεγομένη κατὰ τῶν μὴ νυμφευθέντων
ἔτι· νὰ πεινάσου· οἱ ποτικοὶ σὺ· ράφια του,
δηλαδὴ νὰ δυστυχήσῃ τὸσον, ὥστε οὐδ' οἱ
ποντικοὶ νὰ εὐρίσκωσι τι πρὸς τροφήν ἐν τῇ
οἰκίᾳ του.—Ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ κ. Πουλᾶ-
κη εὐρίσκονται καὶ 26 ἔσματα ἐπιγραφό-
μενα· ἢ πέρδικα, ἢ θλιμμένη, ἢ βοσκο-
πούλα, ἢ θεωρίσια, ἢ μοροκόρη, ἢ Ἀμορ-
γιάνη, τὸ ταξίδι τῆς Ἀμοργιάνης, τὸ γιο-
ρῆρι, ἢ ὑστερινὴ πυραργελιά, ἢ καλογορηά,
ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ ρωμηνά, τὸ ξενοῦτσικο,
ὁ σιδερένιος πύργος, ὁ ἀντρογοιωνάκος, ὁ
μαγεμμένος, ἢ ἐβρημπούλα, ὁ κολουμπη-
τῆς Κωνσταντῆς, ὁ Κωνσταντῆς καὶ ὁ βορ-
ρᾶρ ὁ μικροκωνσταντῆς, τὸ ἀντρέγιο, ὁ
δεσπότης τῆς Χίου, τὸ γαδοῦρι τοῦ φραγ-
κούλη καὶ ἄλλα τινά. Τὰ ἔσματα ταῦ-
τα ἅπαντα σχεδὸν ἀνέκδοτα ὄντα χρησι-
μεύουσι τὸ πρῶτον ὡς κείμενα γλωσσικοῦ
ιδιώματος ὁμιλουμένου ἐν τῇ Ἐρυθραϊκῇ χερ-
σονήσῳ· ἀξίαν δὲ ἔχουσι καὶ ἐν μελέταις
συγκριτικαῖς περὶ μύθων καὶ παραδόσεων
διαφόρων· ἰδιόχουσαν δὲ σημασίαν ἔχει τὸ
ἐπιγραφόμενον Ὁ σιδερένιος πύργος, ὃν
ἔκτιζαν τρεῖς ἀνδραιοῦμενοι ὀνομαζόμενοι
Κωνσταντῆς, Ἀλέξανδρος καὶ Ἀλεξάνδριω-
μένος σκεφθέντες νὰ κρυβῶσιν ἐνταῦθα διὰ
νὰ μὴ τοὺς εὖρη ὁ Χάρος, ἀλλ' ὁ Χάρος κα-
τέβαλε τὸν ὑπ' αὐτοῦ ζητούμενον Κωσταν-
τῆν· ἢ πλοκὴ δὲ τοῦ μύθου τούτου ἔχει
πλησιεστάτην σχέσιν πρὸς ἀνάλωτον ἑπα-
νησιακὸν ἔσμα (παρὰ Passow ἀριθ. 428).
ἕτερον δὲ ἔσμα λεγόμενον ἐκ μέρους τοῦ
νεκροῦ περιγράφει λεπτομερῶς τὸ μακελλεῖο
τοῦ χάρου, ὅπερ εὐρίσκεται ἐντὸς τοῦ ἔθου.
Ἄξιον ἰδίας μελέτης εἶναι καὶ τὸ τοῦ μα-
γεμμένου ἔσμα, ὅστις ἐγκατέλιπε τὴν νόμι-
μον σύζυγόν του καὶ μετέβη εἰς Ἀρμενίαν,
ἐνθα συνεζεύχθη μετὰ μαγίσσης ἀρμενίδος·
ἢ νόμιμος σύζυγος κατορθοὶ νὰ φθάσῃ εἰς
Ἀρμενίαν καὶ νὰ ἰδῇ τὴν μάγισσαν, εἰς ἣν,
ἀπάντος τοῦ ἀνδρός, παρήγγειλε νὰ εἰπῇ εἰς
τὸν σύζυγόν της τρία λόγια:

Τὰ δρό· του ξεπεράκη· ἢ πετάξανε,
ἢ βέργα ἢ ἀσημένια ἡραίστηνε,
ὁ στόλος τοῦ σπητιοῦ του ἡτοακίστηνε.

Ἡ σύζυγος ἀναχωρεῖ καὶ μετ' ὀλίγον
προσέρχεται ὁ μαγεμμένος, εἰς δὴ ἄρμενις
μετέδωκε τὴν παραγγελίαν, οὗτος δὲ ἔνοη-
σας τὸ αἰνίγμα παρεκάλει αὐτὴν νὰ τὸν ξε-
μαγέψῃ διὰ νὰ πάγῃ εἰς τὴν πατρίδα καὶ
εἶτα νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ τέλος τοῦ δράματος
τούτου ἔλλειπει δυστυχῶς ἐκ τοῦ ἔσματος.
Μετὰ τὰ ἔσματα κατέγραψεν ὁ κ. Πουλᾶκης
ὄρθοντα καὶ ἑπτὰ δίστιχα, τρία τετρα-
στιχα καὶ τινὰ δίστιχα λεγόμενα ἐν ὄρῳ
κληρόνος. Πάντα δὲ ταῦτά εἰσι γεγραμμένα
ἐν τῷ ιδιώματι τοῦ τόπου, ἐν ᾧ κατοικεῖ ὁ
συλλογὸς· προσέθετο δὲ κατόπιν περιγρα-
φὴν ἐκτενῆ ἐθίμων τινῶν γάμου γενομένου
ἐν τοῖς ἀσιατικοῖς χωρίοις Πιτσιρλί καὶ Τε-
πεντζικ (τῆς ἐκκλησ. ἐπαρχίας Φιλαδελ-
φείας), καὶ 294 παροιμίας ἡρμηνευμένας μὴ
ἀπαντάσας ἐν τῇ συλλογῇ Βενιζέλου. Πρὸς
τούτοις κατέγραψεν αἰνίγματα, καθαρογλωσ-
σῆματα καὶ λογοπαίγνια τινά. Ἀλλὰ πολ-
λὴν σημασίαν ἔχει ἡ συλλογὴ 121 προλή-
ψων τῶν κατοίκων τῆς περιφέρειας Τσε-
σι. Ὁ κ. Πουλᾶκης περιγράφει αὐτὰς μετὰ
σαφηνείας καὶ ἀκριβείας. Αἱ τῶν κατοίκων
τοῦ μέρους τούτου προλήψεις εἶναι λίαν πε-
ρίεργοι καὶ ἡ ἔγκαρος αὐτῶν ἐκδοσις δύνα-
ται νὰ συμβῆλῃ ἑπαρκῶς εἰς διαφοροὺς
συγκριτικὰς μελέτας· ἰδιόχουσαν δὲ καθ'
ἡμᾶς σημασίαν ἔχουσιν αἱ περὶ λεχούς καὶ
αἱ περὶ θανάτου προλήψεις, ἐξ ὧν ἀναφερο-
μεν τὰς ἐπομένας. Ἐάν τις τὰ τέκνα ὀνή-
σκωσι μικρά, ἐπιζῆ δὲ τὸ πρὸ αὐτῶν, θεω-
ρεῖται πρόξενον τοῦ θανάτου τῶν ἀδελφῶν
του καὶ καλεῖται κοινῶς ἀδρεφοδιώκτην· λέ-
γουσι δὲ οἱ καὶ μέλαν τι σημειοῦν ἐπὶ τοῦ
μετώπου του φέρεται, ὅπερ ἰδίως ὀνομάζου-
σιν ἀδρεφοδιώκτην· ἔνα δὲ προληψὴ καὶ ὁ
θάνατος τῶν ἀρτιγεννητῶν ἢ μελλοντῶν νὰ
γεννηθῶσιν ἀδελφῶν, ὁ ἐπιζῶν ἀδρεφοδιώ-
κτης προσκαλεῖται ὑπὸ τῆς μητρὸς νὰ ἐξα-
γάγῃ ἐκ τοῦ οἰκιακοῦ κλιβάνου ἐψήμευος
διπυρίας. Ὁ παῖς εἰσερχόμενος ἐπὶ τούτῳ,
ἐμποδίζεται νὰ ἐξέλθῃ, καθ' ὅσον, εὐθὺς ἅμα
εἰσέλθῃ, τῖθῃσιν ἢ μήτηρ εἰς τὸ στόμιον τοῦ
κλιβάνου ἀνημμένον κλαδίον ἀπειλοῦσα νὰ
κατακαύσῃ τὸν ἀδρεφοδιώκτην. Μετὰ μικρὸν
ἢ μήτηρ προσκαλεῖ καὶ ἐξάγει ἀβλαβῆ μὲν
ἀλλὰ ἐντρομον τὸν ἀτυχῆ παιδα πεποιθῖα,
ὅτι ἡ ἀδρεφοδιωκτικὴ ἐπάρεια του ἐξηρα-
νίσθη ὡς καὶ τὸ κλαδίον ἐν τῇ πυρρῇ. Ἐ-

1) Ἡ αὐτὴ προλήψις ἐπικρατεῖ καὶ ἐν Νενή-

τέρα τοιαύτης φύσεως πρόληψις εἶναι ἡ ἐπο-
μένη. Τὰ δρέπανα χωρικοῦ τινος δὲν πρέπει
νὰ γείνωσι ποτὲ ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἀλλ' ἐν τῇ
ἐξοχῇ, ἄλλως ἀποθνήκει ἢ αὐτὸς ἢ τις
τῶν οἰκείων του. Ὁ δὲ φονεύσας μέγαν ὄφιν
κινδυνεύῃ ν' ἀποθῆνῃ, διότι εἶναι τὰ με-
γάλα φεῖμα στοιχειωμένα. Τὸν αὐτὸν κίν-
δυνον ὀφίσταται καὶ ὁ ἐκρίζων ἢ κόπτων
παλαιὰ δένδρα. Ἐν Πιτσιρλί καὶ Τεπετζικ
ὅταν ἴδωσι δύο κόρακας ἰσταμένους ἀνωθεν
τοῦ χωρίου καὶ ἐρίζοντας, πιστεύουσιν, ὅτι
ἐπικτεται θάνατος εἰς τινὰ συνεγγῆρον καὶ
οὕτω περίτρομοι οἱ κάτοικοι ἀναμένονσι νὰ
ἴδωσι, τίς μετὰ τοιαύτην ἔρην θὰ ἔγῃ τὴν
τύχην νὰ μεταβῇ πρῶτος εἰς τὴν αἰωνιό-
τητα. Ἐν τοῖς αὐτοῖς δὲ χωρίοις οἱ συνο-
δεύοντες κηδεύμενον νεκρὸν ἐπιστρέφοντες
μετὰ τὴν ταφήν ἐκ τοῦ ναοῦ δὲν διέρχονται
τὴν ὁδόν, δι' ἧς προηγούμενος διήλθεν ἡ κη-
δεύα, οὔτε διὰ τῆς αὐτῆς οἰκίας, ἄλλως κιν-
δυνεύουσι ν' ἀποθάνωσι καὶ ἄλλοι ἄνθρωποι,
ὁ δὲ ἱερεὺς τοῦ χωρίου ὀφείλει τούτῳ κτιστον
δύο ὄρας μετὰ τὴν ταφήν νὰ μένῃ ἐν τῷ
περιβόλῳ τοῦ ναοῦ καὶ εἶτα νὰ ἐπιστρέψῃ,
ὡς ἀνωτέρω, σίκαδε. Οἱ δὲ παρερεθίντες
εἰς κηδεῖαν ὀφείλουσι πάντες μετ' αὐτὴν νὰ
νιφθῶσιν εἰς τὸν περιβόλον τοῦ ναοῦ, ἄλλως
προκαλοῦσι θάνατον ἐν ταῖς οικογενεαῖς
των. Κατὰ προσβολῆς δὲ ἀσθενούντος ὑπὸ
τῶν πονηρῶν πνευμάτων, μετὰ τὴν ὑπὸ ἱε-
ρέως ἀνάγνωσιν εὐχῆς ἢ ἀγιασμοῦ ἐν ὄρῳ
νυκτός, οὐδενὶ ἐπιτρέπουσι τὴν εἰς τὴν οἰ-
κίαν εἰσοδόν· ἐάν δὲ, κατ' ἀνάγκην, προσ-
κληθῆ καὶ ὁ ἰατρός, ὑποχρεοῦται νὰ διασκε-
λίσῃ πύραυρον τιθέμενον ἐπίτηδες πρὸ τῆς
εἰσοδου. Ἐκ τῶν περὶ λεχούς δὲ παραδό-
σεων ἀναγράφει ὁ κ. Πουλᾶκης τὰς ἐπομέ-
νας. Ὅταν ἀρτιγεννητὸν βρέφος ἀσθενήσῃ
καὶ συμπέσῃ ἀσθένεια μετὰ τὸ ἀπηγορευμέ-
νον μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἀνοίγμα τῆς
οἰκίας, ἀποδίδεται εἰς τοῦτο ἡ ἀσθένεια·
λέγουσι δὲ, ὅτι τὸ πάθημα εἶναι ἀγγελιακό,
ἀποφεύγοντες νὰ εἰπῶσιν ἀσθένειαν ὑπὸ φό-

τοῖς τῆς Χίου, ἐνθα ὁ πρωτότοκος θεωρεῖται ἀ-
δελφοφῆς, ἢτοι ἀδρεφοδιώκτης. Τίθειται ἐντῷ
κλιβάνῳ καὶ νομίζων, ὅτι πραγματικῶς θὰ κατῆ,
ἀναγκάζεται πρὸς σωτηρίαν ὑπὸ τοῦ πατρὸς του
νὰ φωνήσῃ τρίς: ἔ ν τ ἄ τ ρ ὡ γ ω π ἰ ἄ τ ἄ ἔ ρ-
φ ἰ α μ ο υ. Ὁ κ. Κανελλᾶκης γράφει ἡμῖν, ὅτι τὸ
ἔθος τοῦτο ἐπικρατεῖ καὶ ἐν πολλοῖς ἄλλοις χω-
ρίοις τῆς Χίου, καὶ ὅτι ἐνίοτε ὁ πρωτότοκος δε-
νεταὶ σχοινίῳ καὶ καταβιβάζεται εἰς φρέαρ μέχρις
οὐ φωνήσῃ, ὅτι δὲν τρώγει πλέον τ' ἀδελφία του.

βου μὴ πᾶθῃ καὶ ἡ λεχώ, ἥς ἐνδεχομένη οἰαδῆποτε πᾶθῃσις διακορύψης τῆς λοχείας ὀνομάζεται γράντισμα ἢ ἀερικό, ἥτοι νόσος προκληθεῖσα ὑπὸ τῶν πονηρῶν πνευμάτων. Ὅταν δὲ ἐν τινι οἰκίᾳ, ἐνθα ὑπάρχει λεχώ, ἀσθενῇ τις τῶν οἰκείων, δὲν λέγουσι πρὸς τοὺς ἐρωτῶντας ὅτι ἀσθενεῖ, ἀλλ' ὅτι εἶναι σιδερωμένος, φύθῃ μὴ πᾶθῃ ἢ λεχώ καὶ διὰ τῆς ἀπλῆς μυελίας τῆς λέξεως ἀσθενεῖ. Πρὸ τοῦ τοκετοῦ θέτουσι τρίχινον σάκκον ὑπὸ τῆν κλίβαν τῆς ἐτοιμοτόκου, πρὸς δὲ ἀνοικτὴν ψαλίδα καὶ τεμάχιον δικτύου, ἀτινα, κατὰ τὸν λαόν, προφυλάττουσι τὴν ὑγίειαν αὐτῆς ἐν τῇ λοχείᾳ. Ὅταν δὲ θνήσκωσιν αἱ γυναῖκες ἐν τῇ λοχείᾳ, θέτουσιν ἐπὶ τῶν θυρῶν καὶ παραθύρων σταυρούς ἐκ καλαμίσκων, ἅμα δὲ τῷ τοκετῷ πυροβολοῦσι τρίς ἐκ τῆς ἐστίας πρὸς τὰ ἔνω τῆς κεννοδόχου οἱ τῆς τεκούσης συγγενεῖς διὰ τὴν ἐξέλιθωσι τὰ πονηρὰ πνεύματα.

5) *Μελισσα* ἥτοι συλλογὴ λέξεων ἐκ Κρήνης (Τεσσαμέ) καὶ ἀλλοτρίων ὑπὸ Δημητρίου Γ. Πουλᾶκη διδάκτορος τῆς ἰατρικῆς. Ὁ κ. Δ. Πουλᾶκης εἶναι ἀδελφὸς τοῦ Ἄντωνίου Πουλᾶκη καὶ τελειόφοιτος τῆς ἐν Ἀθῆναις ἰατρικῆς σχολῆς. Ἐὰν κατήλθεν εἰς τὸν Ζωγράφειον ἀγῶνα, ἔπραξε τοῦτο οὐχὶ διὰ τὸ γέρας, ἀλλὰ διότι καὶ αὐτὸς ὡς ἰατρὸς καὶ φυσιολόγος ἠδύνατο πρὸς στιγμὴν νὰ φανῇ φυτολόγος, εἴτε διὰ συλλογῆς ἰατρικῶν δημῶδων λέξεων, εἴτε διὰ μελέτης περὶ τῶν ὀνομασιῶν διαφόρων εἰδῶν τῆς φυσικῆς ἱστορίας. Ἄλλως δὲ εἶναι λίαν γνωστόν, ὅτι κατ' ἐξέλιξιν οἱ ἡμέτεροι ἰατροὶ ἀναδεικνύονται πολλάκις καὶ ὡς φυτολόγοι καὶ ὡς ἀρχαιολόγοι. Ὁ τῆς ἰατρικῆς διδάκτωρ κ. Δ. Πουλᾶκης διαίρει τὴν *Μελισσάν* του εἰς δύο μέρη· τὸ μὲν πρῶτον περιλαμβάνει τὰς κατὰ διαφόρους καιροὺς σημειωθείσας ἐν τῷ χειροφυλάκιῳ του δημῶδεις λέξεις, τὸ δὲ δεύτερον ἀπεύρους ὀνομασίας διαφόρων τῆς φυσικῆς ἱστορίας εἰδῶν. Τὸ πρῶτον μέρος πηγάζει ἐκ τῶν ἐξῆς τόπων: Τεσσαμέ, Ἀλατσάτων, Κάτω Παναγιᾶς, Βουρλών, Κοινῆς (Χίου), Μιτυλήνης, Σάμου, Ψαρῶν, Καρπῆθου, Ἀστυπαλαίας, Πάρου, Καρύστου, Πελοποννήσου. Ἀναγράφονται δ' ἐν αὐτῷ ἐνεκαὶσθαι σχεδὸν λέξεις, τὰς ὁποίας ὁ συλλογεὺς μετὰ σαφηνείας ἐρμηνεύει, συνηθίζει δὲ καλῶς ποιῶν νὰ παραθέτῃ συχνότατα καὶ φράσεις τινὰς καταλλήλους εἰς τὴν κατανόησιν τῆς σημασίας. Ἐχει δ' ὑπ' ὄψει του καὶ τὸ νεοελ-

ληνικὸν λεξικὸν τοῦ Βυζαντίου, ὅπερ συμ-πληροῖ ἐνιαχοῦ ἢ διὰ τῆς προσθήκης μὴ κοι-νῶν σημασιῶν ἢ δι' ἑτέρων τύπων γνωστῶν ἤδη λέξεων· ἀποφεύγει δὲ σχεδὸν πανταχοῦ καὶ τὸ ἔτυμον αὐτῶν· διὸ καὶ τὸν εὐχαρι-στοῦμεν θερμῶς. Τινὲς τῶν λέξεων τούτων εὐρίσκονται μὲν καὶ ἐν ταῖς συλλογαῖς τοῦ ἀδελφοῦ του Ἄντωνίου, ἀλλὰ μετὰ ἐρμη-νείας διαφόρου τοῦδ' ὅπερ εἶναι δι' ἡμᾶς λίαν χρήσιμον, τὸ μὲν πρὸς ἐξέλεξιν τῆς προφορᾶς, τὸ δὲ πρὸς πίστωσιν καὶ συμπλη-ρωσιν τῶν σημασιῶν. Ἐν τῷ *Πωσσαρίῳ* τοῦ κ. Δ. Πουλᾶκη ἀπαντῶσι καὶ ἱκαναὶ λέξεις ἰατρικαί, ὡς *αἱματσαρίᾳ* (πληθωρικὴ γυνή), *βαρολίμα* (σύμπτωμα τοῦ παροξυσμοῦ), *βυ-λίμα* (φυτὸν γρησιμεῖον ὡς φάρμακον κατὰ τῶν χοιρῶδων), *ἠκακοβήλεψον* (ἐδυστόχησεν), *ἠπόσπασεν* (ὑπερεπαχύνθη), *θρογαίς* (ἐξάνθη-ματα κατὰ τὸ πρόσωπον), *κακάτο* (ἀσθένεια ἐν γένει), *κατακινάρι* (φάρμακον), *ληγομναίκα* (ισχνή), *μυτροῦσα* (πληθωρικὴ γυνή), *μορό-ξυλος* (ὁ μὴ δυνάμενος νὰ στρέψῃ τὸν λαι-μόν) κτλ. Περίεργοι δὲ εἶναι αἱ τῶν ἀλλείων λέξεις, ὡς *ἀληδόνα* (εἶδος πολυπόδος), *ἀπο-θαλαυσία* (ἢ παρὰ τοὺς πρόποδας τῶν ὄρειων σχετικὴ γαλήνη), *ἀποσταῖο* (ἢ μετὰ τὸ ρίφι-μον τῶν δικτύων ἀπουκρυνσις τοῦ ἀλλείως), *ἀπόρη* (εἶδος ἀλιευτ. ἐργαλείου), *ἀρνωλόγος* (ἔτερον), *βολαγρήρα* (ἔτερον), *γράμπινα* (θαλάσσιον φυτὸν), *θιαπόρι* (πορθμός), *θιγτυί-ρη* (ψαράς), *ἐμπλωρο* (πλοῖον, οὗ ἡ πρύμνα βυθίζεται μᾶλλον ἢ ἡ πῦρρα) κτλ. Ἐν τῷ λεξικολογίῳ τούτῳ ὑπάρχουσι καὶ ἱκαναὶ ὀνο-μασίαι θέσεων τῆς Ἐρυθραϊκῆς χερσονήσου, ὧν ἡ μελέτη εἶναι ἀξία λόγου· *μερμήγκια*, *σκόπελοι* πικνοὶ (κατὰ μεταφορὰν) ἐν τῷ Ἐρυθραϊκῷ κόλπῳ ὁμοία θέσις καὶ μετὰ τὴν αὐτὴν ὀνομασίαν προστιθέμεθα, ὅτι ὑπάρχει καὶ μεταξὺ Σμύρνης καὶ Φωκαίας παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἴρμου· *Τραγομῆρα*, γλῶσσα τῆς Μελαίνης ἄκρας παρὰ τὴν κόμην *Μελλ' Π.λαχιά*, νησίδιον ἀπέναντι τῆς Πόντου ἀκρωτηρίου τῆς κόμης Ἀγίας Παρασκευῆς· *Ἀθραντα*, θέσις τις πλησίον τῆς κόμης Κά-τω Παναγιᾶς· *Κομμοῦδι*, ἑτέρα θέσις ἀπέ-χουσα ὑπὲρ τὴν μίαν ὥραν τοῦ Τεσσαμέ· *Αἰέ-νασκρα*, θέσις τις ἐν τῇ κόμῃ Κάτω Παναγιᾶς ὀνομασθεῖσα οὕτως ἐκ τοῦ ἐκεῖ ἀνεβρόντος πρότερον λευκοῦ ὕδατος. Τοιοῦται ὀνομασίαι ὑπάρχουσι καὶ ἐν τῷ λεξικολογίῳ τοῦ κ. Ἄν-τωνίου Πουλᾶκη, ἀλλὰ προτιμώτερον νὰ κα-ταγράφωνται τοῦ λοιποῦ εἰς χωριστὸν μέρος,

εἰ δυνατόν δὲ νὰ συνταχθῇ ἰδιαιτέρᾳ γενικῇ συλλογῇ τῶν τοπικῶν ὀνομασιῶν τῆς Ἐρυθραϊ-κῆς χερσονήσου μετὰ ἐπαρκoὺς περιγραφῆς τῶν θέσεων αὐτῶν. Τοιοῦτην τινὰ ἐργασίαν μετ' ἀνυπομονησίας θὰ ἀναμένωμεν ἐκ Τε-σσαμέ καὶ ἀλλοτρίων. Ὁ κ. Δ. Πουλᾶκης εἶναι ἀξιεπαινος καὶ διὰ τὴν ἐπομένην αἰτίαν· ὅτι καταγράφει τὰς λέξεις καὶ τὰ ῥήματα ἐν ἡ πτώσει, γένει καὶ προσώπῳ ἤκουσε καὶ ὅτι διακρίνει ἕτερα σημαίνοντα λέξεῶν τι-νων δημοσιευθειῶν ἐν τῷ Η' τόμῳ τοῦ ἡμε-τέρου Περιόδικου. Οὐχ ἦτον διαφεύγουτι τὴν ἀξυδέρεικον αὐτοῦ καὶ τινὰ μικρὰ σφάλ-ματα· λόγου χάριν ἀναγράφει τὸ χριστομά-θος (διὰ ἰ), λέξιν σπανιωτάτην, ἣν ἀπαξ μόνον ἤκουσεν ἐν Κάτω Παναγιᾷ, σημαίνου-σαν δὲ φιλόσοφον ἢ θεολόγον. Νομίζομεν, ὅτι εἶδει νὰ γράψῃ αὐτὴν διὰ τοῦ η, διότι προ-φανῶς παράγεται ἐκ τοῦ χριστομάθεια κατὰ μεταφορὰν ἐξ ὁμωνύμου λίαν συνήθους παρ' ἡμῖν βιβλίου, ὅπερ ἐν ἀποκέντρους τόποις τῶν ἐπαρχιῶν θεωρεῖται ὑπὸ τοῦ λαοῦ ὡς τὸ φιλοσοφικώτερον πάντων, διότι ἐκείσε οἱ παῖδες *ξηκαλοῖσκον* μετὰ τὴν ἐν Χριστο-μαθείᾳ σπουδῇν· πᾶς δὲ παῖς, ἐκμαθὼν τὴν *Χριστομάθειαν*, εἶναι πλέον κατὰ τὸν λαόν γραμματισμένος, φιλόσοφος, θεολόγος καὶ εἴτι ἄλλο. Ἄλλ' ἂν ὁ κ. Δημήτριος Πουλᾶ-κης δὲν ἀξίει, ὅτι εἶναι φιλόλογος, νομίζομεν ὅμως, ὅτι δικαιοῦται νὰ φιλολογῇ φυσιολό-γικῶς· καὶ ὄντως ὀφειλομεν αὐτῷ πολλὰς εὐχαριστίας ἐπὶ τὴν ἐποψίν ταύτην, διότι ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει τοῦ λεξικολογίου του κατέ-γραφεν ἀλφαριθμητικῶς περὶ τὰς τετρακοσίας ὀνομασίας ἰχθύων, φυτῶν, πεπνῶν, ἐντόμων, κτλ. Ἡ συλλογὴ αὕτη εἶναι χρησιμωτάτη ὑπὸ πολλὰς ἐπιπτώσεις, ἀναγνωρίζομεν δὲ καὶ τοὺς κόπους του, οὓς κατέβαλε πρὸς συλλο-γὴν τοιοῦτου εἶδους ὕλικου. Πολλῶν εἰδῶν δίδωσι συντόμους χαρακτηρισμούς, ὡς περὶ τοῦ ἐν Κοινῇ τῆς Χίου *βουβδάσταχο* λέγει, ὅτι εἶναι εἶδος φυτοῦ, οὗ ἡ ρίζα στρογγύλη ὡς κρόμμυον μὲ στᾶχυν ἐκτός τῆς γῆς. Ἄλλ' ὁ χαρακτηρισμὸς οὗτος δὲν ἐπαρκεῖ· ἐπὶ τῇ βλάσει δὲ τῶν στοιχειωδεστέρων κανόνων τῆς βοτανικῆς νομίζομεν, ὅτι οἱ εἰδικοὶ συλλογεῖς τοιοῦτου ὀνοματολογικοῦ δύνανται νὰ μᾶς διεισπύξωσι καλλίτερον, ἀεὶ δὲ ἔχομεν ἠδῆ καὶ κάλλιστα δοκίμια συγκριτικῆς ἐλ-ληνικῆς Φλωρίδος συνταχθέντα καὶ ἐκδοθέν-τα ὑπὸ Θ. Ὀρρανίδου καὶ μέλιστα εἰδικώ-τερον ὑπὸ τοῦ κ. Θεοδώρου V. Heldreich.

Τὴν σημαντικότητά δὲ τῆς ἐλλείψεως ἐπαρ-κοῦς περιγραφῆς δείκνυσιν ἐκ τῶν πολλῶν καὶ τὸ ἐπόμενον παράδειγμα· *αμερμηγκοδά-ταιρο τοῦ γαλοῦ*, φυτὸν θαλάσσιον, ὅπερ, ὡς λέγουσιν, ὠφελεῖ εἰς τὴν ἐλμινθίασιν μα-σώμενον». Ἄλλὰ τίνα εἰσι κύρια τοῦ θαλασ-σίου τούτου φυτοῦ χαρακτηριστικά; Εὐτυ-χῶς προῦλαβε τὸν κ. Πουλᾶκην ὁ Κοραῆς, ὅστις παρέλαβε τὴν αὐτὴν ὀνομασίαν ἐκ τοῦ λεξικοῦ τοῦ Σομαυέρα καὶ ἐταύτισε τὴν παρὰ Δουκαγγίῳ *ἐλμυροβότανο* καὶ τῇ παρ' Ἀ-λεξάνδρῳ τῷ Τραλλιανῷ *ἐλμυροβότανο* ("Ἀτ. II, σ. 118), ἐξήγησε δὲ αὐτὴν ὁ Σο-μαυέρας ὡς βοτάνην χρῆσιμον εἰς ἐξώθησιν σκωληκῶν τῆς κοιλίας, οἵτινες παραβολικῶς ὀνομάσθησαν μύρμηκες ("Ἀτ. IV, σ. 345). Τὸ ἐλμυροβότανον δὲ τοῦτο εἶναι κατὰ τὸν Κοραῆν τὸ *mousse de Corré* ἢ *coralline*, τουτέστιν *espèce de polyhier qui croit sur les rochers baignés par la mer*. Πιθανολο-γεῖ δὲ, ὅτι εἶναι τὸ τοῦ Διοσκορίδου *ἀψίθι-θιον Σαρτόιον*.—Τὰς αὐτὰς παρατηρήσεις δυνάμεθα νὰ ποιήσωμεν τῷ κ. Πουλᾶκῃ καὶ περὶ πλείστων ὀνομασιῶν διαφόρων ἰχθύων, πεπνῶν, δένδρων κτλ. Οὕτω παραδειγματός χάριν ἐν τῷ λεξικολογίῳ του ἀπαντῶσιν αἱ ὀνομασίαι *βιέλια*, *Μύθος* καὶ *κάτη* ὡς ση-μαίνουσαι ἀπλῶς εἶδη σκυλοψαριῶν. Αἱ ἐπό-μεναι δὲ ὀνομασίαι σημαίνουσαι εἶδη ἰχθύων, ὧν οὐδ' ἀπλὴν περιγραφὴν εὐηρεστήθη νὰ μᾶς παράσχῃ ἄτεός, *βελουίδα*, *βουβουλάκι*, *γαλίτης*, *γαῖνι*, *γαλινοῦλάκι*, *γύλιος*, *κουρ-τοῦλι*, *κρουσάνος*, *λίερα*, *λεβταίς*, *νήμας*, *προσφῆρα*, *καϊτελίης*, *παπᾶς*, *γάμια*, *αἰε-τοῦδα*, *σταματάκι*, *σφαρτοσφήμας*, *σφουράτσα*, *χειλοπῆτα* κτλ. Ἡ περισυλλογὴ ὀνομασιῶν ἐκ τῆς δημῶδους φυσικῆς ἱστορίας εἶναι πραγ-ματικῶς σπουδαιότατον ἔργον. Διὸ δὲν ἀν-φιβάλλομεν, ὅτι ὁ κ. Δ. Πουλᾶκης χρησιμο-ποιῶν τὰς ἰατρικὰς καὶ φυσιολογικὰς αὐτοῦ γνώσεις θὰ εὐαρεστηθῇ εἰς τὸ ἐξῆς χάριν τοῦ Ζωγραφεῖου διαγωνίσματος ν' ἀσχοληθῇ περὶ τὴν ἐργασίαν ταύτην εἰδικώτερον. Ἔστιν δὲ βέβαιον, ὅτι οὐ μόνον αὐτὸν θὰ τιμῆσῃ ἐν τῷ ἐπιστημονικῷ κόσμῳ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπιστήμην αὐτὴν θὰ ὠφελήσῃ. Ἐννοεῖται δὲ, ὅτι δὲν ἀπαιτοῦμεν παρ' αὐτοῦ μακρὰν ἐπι-στημονικὴν ἐργασίαν ἀλλ' ἀπλῶς λεξικολογίον τῆς δημῶδους φυσικῆς ἱστορίας μετὰ ἐπαρ-κοῦς περιγραφῆς τῶν ὀνομαζομένων εἰδῶν τῆς δημῶδους ἱστορίας αὐτῶν, εἰ δυνατόν δὲ καὶ μετὰ ἀντιπαραβολῆς πρὸς τὰς ἀρχαίας

και νεωτέρας εν τῇ ἐπιστήμῃ γνωστὰς ὀνομασίας. Ἐχων ἐν χερσὶ τοὺς ἀρχαίους εὐόρους συγγραφεὶς καὶ τινὰ πηγὰς εἰδικῶς νεώτερα συγγραμματα δύναται νὰ προβῆ θαρραλέως εἰς τὸ συνιστάμενον αὐτῷ ἔργον, οὕτως τοσοῦτον σπουδαίαν καὶ λίαν ἐνδιαφέρουσαν ἄμα ἀπαρχὴν ἐποιήσατο διὰ τὸ Ζωγράφειον διαγώνισμα.

β) Συλλογὴ ζώων μνημίων ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ (χιακοῦ) λαοῦ ὑπὸ Κωνσταντίνου Ν. Κανελλᾶκη τοῦ ἐκ τοῦ χωρίου Νενητῶν τῆς Χίου. Τῷ κ. Κανελλᾶκῃ ὀφείλομεν καὶ ἑτέρας ἀξιολόγους χιακὰς συλλογὰς σταλείσας τῷ Συλλόγῳ κατὰ τὰς δύο προηγουμένας περιόδους τοῦ παρόντος διαγωνίσματος. Ὁ συλλογεὺς, εἰ καὶ στερεῖται ἀναγκαίων τινῶν προσόντων, εἶναι ὅμως λίαν ἀξιόπαινος, πολλὰκις δὲ καὶ προτιμότερος πολλῶν συλλογιῶν προσεργασθέντων διὰ τὸν σκοπὸν τοῦ Ζωγραφείου ἀγῶνος. Γράφει ἐξ ἀγνοῦ ἐπιστημονικοῦ ἔρωτος καὶ οὐχὶ ἐκ πρῶτου διὰ τοῦτο δὲ κρίνεται ὑπ' ἡμῶν καὶ ὡς κἀλλιστον παράδειγμα πρὸς ἔκτασιν τοῦ ζήλου πεπαιδευμένων τινῶν τέκνων τῆς νήσου Χίου. ἔχει πολλὴν νοημοσύνην καὶ ἀκριτὴν εὐφυΐαν· ὀσφραίνεται ἀμέσως τὸ καλὸν καὶ τὸ χρησίμου ἐν τῷ θέματι, ὅπερ ἀνέλαβε· καὶ τούτου ἕνεκα οὐδενὸς φείδεται κόπου μεταβαίνει ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον, ἀνοίγει μετὰ τῶν κατοίκων συνομιλίαν, κρατεῖ τὸ κονδύλιον καὶ πᾶν ὅ, τι ἀγνοεῖ τὸ σημαῖο ἐν τοῖς χαρτίοις τοῦ ἔρωτος δι' ἐρωτήσεων, μανθάνει πολλὰ περιεργα καὶ σπουδαία ὑπὸ γλωσσικῆν ἐποψίν καὶ οὕτω πέμπει τῷ Συλλόγῳ μετὰ χαρᾶς τοὺς καρποὺς τῶν κόπων του. Ἡ φεινὴ συναγωγὴ του εἶναι ποικίλη. Τὸ κατ' ἀρχὰς ἀνέγραψεν εἴκοσι καὶ τέσσαρα ἀνέκδοτα, ἅτινα ἐπιγράφει παραζούκλια ἢτοι τὰ μεταξὺ τῶν χωρίων τῆς Χίου ὀνειδίματα. Πάντες δὲ γνωρίζετε ἴσως, ὅτι ὡς πρὸς τὰ τοιαῦτα ὀνειδίματα οἱ Χιοὶ εἶναι πρωτότυποι. Καὶ πάντα μὲν τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Κανελλᾶκη σημειωθέντα παραζούκλια, δὲν εἶναι εὐφυῆ καταγράφει ὅμως καὶ τὰ ἀφυῆ, διότι ἐπιθυμεῖ, καλῶς ποιεῖν, νὰ διηγηθῇ τὴν ἱστορίαν τῆς γενέσεως διαφόρων συνήθων τοῖς χωρικοῖς φράσεων. Ἐκ τῶν ὀνειδισμάτων τούτων ἐπιτρέψατέ μοι νὰ ἀναφέρω ὑμῖν τὰ ἐπόμενα: Περὶ τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου Βαθύλων διηγούνται οἱ Χιοὶ, ὅτι γινόμενης ποτὲ ὑπὸ τῶν προκρίτων ἐξελέξεως

τῶν κοινοτικῶν λογαριασμῶν, ἔτυχε νὰ διέλθῃ ἀνωθεν αὐτῶν σπουργίτης, ὅστις ἀναδέσταια κατερρύπτωσεν τὸ κατάστιχον. Ἡ πράξις τοῦ σπουργίτου ἐθεωρήθη ὕβρις καὶ κοινῆς συναλεύσεως γενομένης ἀπεφασίσθη νὰ κινήθῃ δικαστικὴ ἀγωγή καθ' ἑλκὸν τῶν σπουργιτῶν. Μεταβαίνοντες δὲ διὰ τοῦτο οἱ χωρικοὶ εἰς τὴν πρωτεύουσαν Χίον ἔτυχε νὰ ἔχωσι κατὰ πρόσωπον τὸν ἥλιον. Ἡ ἀγωγή ἐλήφθη ὑπ' ὄψει καὶ ὁ δικαστὴς, κατ' αἰτήσιν, ἔδωκε τοῖς χωρικοῖς τὴν ἀδειαν νὰ ἐξορίσασιν τοὺς σπουργίτας ἐκ τῆς περιφερείας τῆς κόμης των· ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν των ἔτυχε νὰ ἔχωσι κατὰ πρόσωπον τὸν ἥλιον· τοῦθ' ὅπερ ἠμπόδισεν αὐτοὺς νὰ φθάσωσιν ἐγκαίρως εἰς τὸ χωρίον, διότι ἐγένετο ἑσπέρα καὶ πάντες οἱ σπουργίται ἦσαν ἤδη διεισορισμένοι εἰς τὸ δάσος. Διὰ τὴν ἀποτυχίαν δὲ ταύτην ἀπεφάσισαν νὰ κινήσωσιν ἀγωγήν καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ ἡλίου ὡς αἰτίου σπουδαίας ζημίας. Ἀλλὰ μετὰ πολὺν χρόνον ἐνόησαν ὅτι δὲν ἠδύναντο νὰ ἐκτελέσωσι τὰς τοῦ δικαστοῦ ἀποφάσεις, τὸ μὲν διότι οἱ σπουργίται ἔπτανται, τὸ δὲ διότι ὁ ἥλιος ἴσταται λίαν ὑψηλῶς. Κἀτοικοὶ δὲ τινες τοῦ χωρίου Καλαμωτῆς μετέβαινον εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἀφοῦ πρῶτον παρετήρησαν, ὅτι κατὰ τὴν ἐκκίνησιν αὐτῶν ἡ σελήνη ἦν ἐν τῷ πρώτῳ τετάρτῳ τοῦ κύκλου τῆς. Ὅτε δὲ ἐφθασαν εἰς τὴν πόλιν, ἐν ἣ ὄφειλον νὰ διατρέψωσι, παρετήρησαν ὅτι ἦν πανσέληνος· διὸ καὶ ἐφώνουν: ὦ μάνα μου, ἔνα φεγγαρι φέγγαρον, ἀχι σὰν τὸ δικό μας τὸ καταραγμένο. Διηγούνται πάλιν, ὅτι ἕτεροι τοῦ αὐτοῦ χωρίου κάτοικοι ἀντλοῦντες ἐκ φρέατος ὕδωρ παρετήρησαν ἐν τῷ βῆθει τὴν ἀποτύπωσιν τῆς σελήνης, ἣν ἐνόμισαν πλάκα τυροῦ πεσοῦσαν. Σπεύδοντες δὲ νὰ ἐξαγάγωσι τὸ εὐρημά των ἔρριψαν ἐν τῷ φρέατι διὰ σχοινοῦ ἐργαλείον τι συνιστάμενον ἐκ πολλῶν ἀγκίστρων καὶ καλούμενον πολυποδιά· ἐν τῶν ἀγκίστρων περιεπλέθη εἰς λίθον τοῦ φρέατος· τὸ δὲ σχοινίον συρόμενον σφοδρῶς ἔσπασε καὶ κατ' ἀκολουθίαν πάντες οἱ κρατοῦντες αὐτὸ ἔπεσον αἰφνιδίως πρὸς τὰ ὀπίσω, ὅτε καὶ παρετήρησαν τὴν σελήνην· ἐκλαβόντες δὲ αὐτὴν ὡς τὴν νομιζομένην τυροῦ πλάκα ἐφώνησαν: Ἐ μωρὲ παλληκάρια παῦμαστε! Ἐ τὸν οὐρανὸ πέταξε τὸ τυρὶ σααί πῆγε σααί κόλλησε.

Πάντων ἀνεξικριέτως τῶν τοιούτων ὀνει-

διωμάτων ἢ ἀνέγνωσις καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι οἱ τῶν χιακῶν χωρίων κάτοικοι εἶναι ἀφελεῖς καὶ ταῦτόν εἰπεῖν κουτοί. Ἀλλ' ὀφείλομεν νὰ μὴ δώσωμεν πίστιν εἰς τὴν ἐκ πρώτης ἀναγνώσεως τοιαύτην γνωμάτευσιν· διότι πάντες γινώσκωμεν τὴν εὐφυΐαν καὶ τὴν ἐξυπατάδα τῶν Χίων, πολλῶν δὲ μᾶλλον τῶν χωρικῶν. Ἡ ἄλλα αἰτία ἀγνωστα ἔτι ἡμῖν, ἢ αὐτὸ τὸ πασίγνωστον φύσει φιλόδοκωμον τῶν Χίων παρήγαγον τὰ εἰρημένα ὀνειδίματα.

Μετὰ τὰ παραζούκλια ὁ κ. Κανελλᾶκης ἀνέγραψεν 22 ἐκλεκτὰ ἄσματα, ἅτινα κατὰ τὸν ἐπιτόπιον χαρακτηρισμὸν ἐπέγραψε λέγουσιν ἢ θερητικά. Τὸ πρῶτον εἶναι κρητικόν καὶ ἀναφέρεται εἰς οἰκτρὰν ἱστορίαν περὶ μητρὸς κατακρουρηγῆσας ἐξ ἐρωτικῆς ζήλοτυπίας τὴν θυγατέρα αὐτῆς ἐν Μυλοποτάμῳ· εἶναι τοῦτο νεώτατον ἄσμα, διότι ὁ ἀγνωστός ἡμῖν ποιητὴς του δηλοῖ, ὅτι τὸ γεγονός ἀγγελλθὲν, τῶρα τὸ φέλλο γράφεται, ἐγνώσθη καὶ εἰς τὴν Σμύρνην. Τὰ δὲ λοιπὰ ἄσματα ἤκουσεν ὁ συλλογεὺς ἐν τοῖς χωρίοις Ὀλυμποι, Νενήτα, Βολισσός καὶ Καλαμωτῆ, κατέγραψε δὲ ταῦτα κατὰ τὴν ἐπιτόπιον προφορὰν. Ἀξιοσημειώτων εἶναι διὰ τὴν ψυχικὴν ὀδύνην τὸ μακρὸν μοιρολόγι τῆς Παραγῆς, ὑπὸ μυθολογικῆν δὲ ἐποψίν τὸ τοῦ ἁγίου Γεωργίου τοῦ ἐκ Καισαρείας, ὑπὸ ἱστορικῆν δὲ τὸ τῆς Παραγῆς τῶν Ἀγροδίων ἄσμα. Εἰς τὰς περὶ Ἠλίου δὲ δημῶδεις παραδόσεις ἀναφέρεται τὸ 13 ἄσμα, καθ' ὃ ὁ Ἠλῖος μεταβάς εἰς τὴν μάνα του κλημμένος, βρουχισμένον ὁμολόγησεν, ὅτι ἀγκυρᾶ νέαν μὴ ἀνταγκυρᾶσαν κατὰ προτροπὴν δὲ αὐτῆς ὁ Ἠλῖος ἐλόσθη καὶ ἐχρημάσθη, ἔβαλε τὸν οὐρανὸν μαρτὸ (μανθῶν), τὴν θλάσσαν μαργαρίτην, τὴν ἀμμον τὴν ἀρίθμητην ἔβαλε μαργαριτάρη διὰ νὰ στρέψῃ ἢ κόρη νὰ τὸν· δὴ καὶ αὐτὸς νὰ μὴ τὴν θέλῃ.

Τοῖς ἄσμασι τούτοις προσέθηκεν ὁ κ. Κανελλᾶκης ὑπὲρ τὰ διακόσια ἡμισυγράμματα, κατὰ τὴν προφορὰν τῶν χωρίων Ὀλύμπων, Πυργίου, Νενήτων, Εὐφημικῶν, Καλαμωτῆς καὶ Βολισσοῦ. Ἐπαττι λέξιλόγιον περιέχον λέξεις καὶ ῥήματα ἰδιόχοντα τοῖς κατοικοῖς Νενήτων, Καλαμωτῆς, Βέσσης, Κικίου, Βολισσοῦ, Κοινῆς, Ἀρμολίων, Καρδαμύλων,

1) Χιακὴ λέξις γνωστὴ ἐν Βολισσῷ σημαίνουσα κατὰ τὸν κ. Κανελλᾶκην ἀμυδῆλιον, δι' οὗ περιετύλισσον τὴν κεφαλὴν τῶν λουομένων.

Βουνοῦ, Πισπιλόντας, Μαστῶν, Ὀλύμπων, καὶ Λιθίου. Τὰς ἐν πάσῃ δὲ τῇ νήσῳ κοινὰς λέξεις διακρίνει ὁ συλλογεὺς τῷ ἐπιρρηματικῶν. Ἐκ τῶν λέξεων τούτων πολλὰ εἶναι πεποιημένα, ἕτεροι σύνθετοι, ἕτεροι ξενικῆς καταγωγῆς καὶ ἱκαναὶ γνήσια παλαιὰ, διατηρηθεῖσαι ἐν τῇ ἀρχαίᾳ αὐτῶν μορφῇ, ὡς ἀπότοκον, αἰθάλη, βορά, θέριστρον, κάρων (αἰ) κτλ. Ἐκ τῶν λοιπῶν δὲ σημειῶ τὴν λέξιν πολυλόγως σημαζόμενον ἐν Νενήτοις τὸν δι' ἐξοτέργων συλλαμβάνοντα τὰ μικρὰ πτηνά. Ὁ κ. Κανελλᾶκης εἶναι ἀξιὸς ἰδιαιτέρου ἐπαίνου καὶ διὰ τὴν ἐπιμέλειαν του περὶ ἀντιγραφῆς διαλόγου μητρὸς καὶ τέκνου, ὃν ἤκουσεν ἐν τῷ νοτιωτάτῳ χωρίῳ τῆς νήσου Μεστᾶ καὶ ὃν ὡς ἐπίσημον κείμενον παραδίδωσιν ἡμῖν σήμερον. Τοιαῦτα κείμενα τὸν προτρέπομεν νὰ μᾶς στέλλῃ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, διὰ νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψει ταῦτα ὡς ἀκριβῆ μνημεῖα τῶν ἐν τοῖς χιακοῖς χωρίοις ἰδιωτικῶν. Ἐπροθυμοποιήθη δὲ νὰ προσθέσῃ ἐν τῇ φεινῇ συλλογῇ του α') ὑπὲρ τὰς 70 παροιμίας καὶ παροιμιώδεις ἐκφράσεις, β') ἐννέα λογοπαίγνια, γ') δέκα καὶ τέσσαρα αἰνίγματα, δ') εἴκοσι καὶ πέντε γνωμικὰ καὶ δεισιδαιμονίας, ε') πέντε παραμῦθια, στ') τέσσαρα ἄρητ' ἀθέμιτα, ἢτοι ἀστεία ἀρηκτικά, ζ') εἴκοσι καὶ ἑπτὰ ἰδιωτικὰς φράσεις, η') περιγραφὴν τεσσάρων παιδιῶν, θ') διάφορα μοιρολόγια καὶ ι') ἐκτενεστέτην περιγραφὴν τῆς ἐν Νενήτοις ἐπιζομένης τάξεως πρὸς ἐκφορὰν καὶ ταφὴν νεκροῦ τινος. Ἐκ τῶν προλήψεων σημειῶ τὴν ἐπομένην ἐν Νενήτοις πιστεύεται, ὅτι τῇ 17 τοῦ νοεμβρίου μηνὸς (καθ' ἣν ἀκριβῶς στιγμὴν οὐδὲ ὁ ἥλιος καὶ ἀνατέλλει ἢ Πλειάς) ἢ Πλειὰς φιλεῖ τὸν Ἠλίον καὶ κατ' ἀκολουθίαν ὁ ἐπικρατῶν ἐν καιρῷ τοῦ φιλήματος καιρὸς θέλει ἐπικρατῆσαι μέγχι τῶν παραμονῶν τῶν Θεοφαιών. Ἐν δὲ Ὀλύμποις φρονεῖται ὑπὸ τῶν κατοίκων, ὅτι τὸ ἔτος ἔσται δυστυχισμένον, ἐάν φανῇ ἢ Πλειὰς ἀνατέλλουσα μετὰ συνήφων. Ὁ κ. Κανελλᾶκης κατέγραψε πρὸς τοὺς ἀνωτέρω καὶ πενήτην καὶ πέντε ἐξοχικῶν τοποθεσιῶν ὀνομασίας μετὰ τῆς σφζομένης περὶ αὐτῶν παραδόσεως. Τὰ ὀνόματα ταῦτα εἶναι ἀξιόλογα ὑπὸ διαφόρους ἐπόψεις καὶ παρακαλεῖται ὁ συλλογεὺς νὰ συνεχίσῃ τὴν συλλογὴν αὐτῶν φροντίζων ἅμα νὰ σημειῖ καὶ ἐπαρκῆ περιγραφὴν τῶν τοποθεσιῶν. Ἐκ τῶν γνωσθεισῶν ἤδη ἡμῖν σημειοῦμεν τὰς ὀνομασίας Ἀθῖα (= Ἠλύ-

σια), *Ἀφροδίσι* (= Ἀφροδίσειον, *Ρόδων(α)*), *Λήμνος*, *Φιλιάς*, *Δελφί(α)*, *Βόθων* κτ.λ. μυθολογικήν δὲ σημασίαν ἔχει ἡ ὀνομασία (*Ἡ. Ἰσοῦ*, *μάρα* δηλοῦσαν ἑξοχικὴν τινα ὀρεινὴν τοποθεσίαν τῆς περιφέρειας Πυργίου. Ἱστορικὴν δὲ πλὴντως σημαντικὴν δύναμιν ἔχει καὶ αἱ ἐκ προσώπων πηγάζουσαι ὀνομασίαι, ὡς *Κόκρη* καὶ *Παντεύγενο*. Αἱ τοιαῦται δὲ τοποθεσίαι κατὰ τὰς ἐπιτοπίους παραδόσεις ἠκούοντο ὑπὸ εὐγενῶν καὶ πλοῦσιαν ἀρχόντων, τοῦθ' ὅπερ πολλαχόθεν ἐπιβεβαιούται ὡς ἐν παραδείγματι δὲ σημειούμεν, ὅτι ἐκ τῆς βυζαντινῆς οἰκογενείας Παντευγένου ἠκμαζεν ἐν ἀρχαῖς τῆς ΙΖ' ἑκατονταετηρίδος ὁ χιλις πρεσβύτερος Μανουὴλ Παντεύγενο, ὁ καὶ μέγας διερμηνευτὴς τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου διατελέσας, πατριαρχοῦντος Κυρίλλου τοῦ Λουκάρειου (βλ. *Κ. Σάβα Μετ. Βιβλιοθ. Γ'*, σελ. 561).

7) *Ζῶντα μνημεῖα τοῦ Ἑλλητισμοῦ ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ συνιέροντα ὑπὸ Συμῶν Δ. Μανασσεῖδου δημοδιδασκάλου τοῦ ἐξ Αἰτου κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1884 ἐν Χατζηγυρίῳ Κεσάνης*. Καὶ ἡ φετεινὴ συλλογὴ τοῦ κ. Μανασσεῖδου περιέχει γλωσσικὰ κείμενα τῆς περιφέρειας Αἴνου. Ὁ ἀξιολογικὸς οὗτος δημοδιδάσκων εἰναῖομολογούμενως λίαν φιλόπονος· διὸ καὶ δὲν περιορίζεται τὸ ὕλικόν του εἰς μικρὸν τι τετράδιον, ἀλλ' ὡς ἄλλοτε, οὕτω καὶ φέτος περιλαμβάνεται ἐν ὄγκῳ αὐτοῦ τεύχει συγκειμένῳ ἐκ 410 σελίδων. Διαφύεται δὲ εἰς 5 μέρη, ὧν τὰ τέσσαρα τελευταῖα πληροῦνται ἐξ ἑνδεκα παροιμιῶν, εἴκοσι καὶ τριῶν αἰνιγμάτων, δώδεκα στιχηρῶν καὶ δύο κληρογλωσσμάτων· τὸ δὲ τρίτον κεφάλαιον καταλαμβάνον διακοσίας καὶ ἑξήκοντα περίπου σελίδας περιέχει πλούσιον λεξιλόγιον κατ' αὐστηρὰν ἀλφαβητικὴν τάξιν. Ὁ συλλογὴς ἀποφεύγει πᾶσαν ἑτυμολογίαν, καλῶς ποιῶν, καὶ ἀρκεῖται εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῶν λέξεων καὶ εἰς τὴν πρᾶξιν καταλλήλων φράσεων. Περὶ τῆς σημαντικότητος τοῦ γλωσσικοῦ ιδιώματος τῆς Αἴνου ἐλέχθησαν παρ' ἡμῶν καὶ ἄλλοτε ἱκανῶς, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ τοῦ ἡμετέρου Περιοδικοῦ ἀνεγνώσθη ἐξετέμησαν αὐτὸ δεόντως· τούτου δ' ἕνεκα ἀποφεύγομεν ν' ἀναλύσωμεν τὴν πρᾶξιν συλλογῆς. Ἀλλὰ δὲν ὀφείλομεν νὰ ἀπαφύγωμεν καὶ τινὰς ἀναγκαστικὰς σημειώσεις. Ὁ κ. Μανασσεῖδης κατέγραψεν ἐν τῷ γλωσσάρῳ τούτῳ λέξεις τινὰς συλλεγείσας παρ' αὐτοῦ ἐξ ἑσμάτων καὶ δι-

στίχων ἐκδομένων τε καὶ ἀνεκδότων. Συμπεριέλαβε δὲ καὶ τινὰς κοινὰς λέξεις μὴ ἀπαντῶσας ἐν ἑτέροις γνωσταῖς αὐτῷ συλλογαῖς. Πρὸς δὲ κατέγραψε καὶ ἱκανὰς ἐν ἑσμάσιν μόνον ἀπαντῶσας λέξεις, ὧν ἡ σημασία ἀγνοεῖται ἀκόμη. Τὸ μόνον δὲ ἀξιόμνητον εἶναι, ὅτι ἀνέγραψε καὶ τοὺς μῆνας μετὰ τῆς γνωστῆς αὐτῶν ἱστορίας ὡς καὶ τὰς ὀνομασίας τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. Ταῦτα πάντα λέγονται γενικάκις καὶ κατ' οὐδὲν ὀφελούσιν εἰς τὸν κύριον σκοπὸν τοῦ γλωσσίου αὐτοῦ· διὸ παραλείπεται ν' ἀποφεύγη τοῦ λοιποῦ τὰς γενικότητας καὶ νὰ περιορίζηται εἰς τὸ παντελῶς ἄγνωστον καὶ μὴ λίαν κοινὸν γλωσσικὸν ὕλικόν. Ἄξιον δὲ ἐπισταμένης ἀναγνώσεως εἶναι τὸ περὶ ἐργαλειῶν ἄρθρον, ἐν ᾧ περιγράφει λεπτομερέστατα τὴν ὕφαινον ταύτην μηχανὴν καὶ ἐξηγεῖ πάντα τὰ συστατικὰ αὐτῆς, ἃ καὶ ὀνοματίζει, ὡς εἴθισται ἐν Αἴνω. Τὸ δὲ πρῶτον κεφάλαιον περιλαμβάνει ἑνδεκα παραμῦθια (ἐν 140 σελίδι) κατὰ τὸ ἐπιτόπιον ἰδίωμα. Ταῦτα δὲ ἐπιγράφονται: ὁ *Τουρτζιῶνης*, ἡ *Μηλιά*, ἡ *Κυδιωνιά* καὶ ἡ *Πορτοκαλιά*, ὁ *Γρωβῶν*, τρία *πράγματα*, ὁ *ἄγγελος*, ἡ *πανόκλια* καὶ ὁ *παροξυσμός*, ὁ *κασσιδιάρης*, *γαμβρὸς τοῦ βασιλέως*, οἱ *κόλακας*, *ἑβραῖος δειρὰς ἀποθαμμένον*, *ὄριθα* καὶ *τὴν θαυμαστὴν τῆς αἰγῆς, γυλία* μεταξὺ *τσομπάνη* καὶ *γυλίου*, καὶ τελευταῖον ὁ *Μουσταλίκης*.

8) *Συνέχεια τῶν μνημείων τῆς ἀνὰ τὸν Πόντον ἰδιωτικῆς, ὑπὸ Ἰωάννου Βαλαβάνη*. Ἡ φετεινὴ συλλογὴ τοῦ κ. Βαλαβάνη περιέχει ὑπὲρ τὰς ἑνενηκοντα παροιμίας καὶ παροιμιώδεις ἐκφράσεις, δύο μακροτάτα παραμῦθια καὶ ὀκτακοσίας πεντηκοντα καὶ τέσσαρας λέξεις. Ἐν μὲν ταῖς παροιμίαις γεγραμμέναις κατὰ τὴν ἐν Ἄνω Ἀμισῷ ὁμιλουμένην ποντικὴν διάλεκτον παρατίθεται μετὰ φρασῆς εἰς τὴν νῦν γραφομένην γλώσσαν, σημειώσας περὶ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν λέγονται αὐταί, ἐνίοτε δὲ καὶ συσχέτισις αὐτῶν πρὸς ἀρχαίας παροιμίας, ὡς ἀνεῦρεν ὁ κ. Βαλαβάνης ἐν τισὶ κλασικοῖς συγγραφεῦσιν. Ἡ ἐργασία αὕτη εἶναι ὁμολογούμενως κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ἡμετέρου προγράμματος, ἀλλὰ θὰ ἦτο πληρεστέρα, ἐὰν ὁ ἀκάματος κ. Βαλαβάνης εἴχεν ὑπ' ὄψει καὶ τὰς γνωστὰς παροιμιακὰς συλλογὰς ἄλλων ἑλληνικῶν διαλέκτων, ὡς καὶ τὴν διτόμον ἑκδοσιν τῶν ἀρχαίων παροιμογράφων· διὰ τῶν μὲν θὰ ἠδύνατο νὰ καταδείξῃ τὴν

συγγένειαν τῶν ποντικῶν παροιμιῶν πρὸς τὰς τῶν ἄλλων χωρῶν, διὰ δὲ τῆς τὴν πλησιεστάτην ἴσως σχέσιν αὐτῶν πρὸς τὰς τῶν ἀρχαίων. Ταῖς παροιμίας ἐπονται δώδεκα αἰνιγμάτα, δέκα προλήψεις καὶ δεισιδαιμονίαι καὶ τὰ προλεχθέντα δύο παραμῦθια ἢ, ὡς ἐπιγράφει ὁ συγγραφεὺς, μυθικὰ διηγήματα, ὧν τὸ μὲν ἀφορᾷ εἰς τὸν *Ἀβελόλου* (Κυνηγόπουλον), τὸ δὲ εἰς τὰ διδυμάρια *βασιλόπουλα*. Ἀμφότερα τὰ παραμῦθια λέγονται καὶ ἀλλαγῶν, ἀλλὰ τὸ κοινὸν αὐτῶν κατ' οὐδὲν βλάπτει τὴν πολυτέμνον τοῦ κ. Βαλαβάνη ἐργασίαν· τὸ μὲν διότι διηγείται ταῦτα κατὰ διέφορον δημοτικὴν ἑκδοσιν, τὸ δὲ διότι συνέγραψεν ἐν τῷ διαλεκτικῷ ἰδίωματι τῶν χωρίων Κερασσοῦντος· τοῦθ' ὅπερ εἶναι δι' ἡμᾶς σπουδαιότατον, ὡς κεκτημένους ἤδη πιστότατα κείμενα ἡμιστά γνωστοῦ ἡμῖν ιδιώματος, ὅπερ ὅμως εἶναι πλησιεστάτον τῷ ἐν τοῖς περιχώροις τοῦ Πικουμουχαῆ ὁμιλουμένῳ ἢ ἀνεγνώσας αὐτῶν ὀπίμνησεν ἡμᾶς νύκτας τινὰς, ὡς διήλλομεν μεταξὺ γερόντων καὶ γυναικῶν ἐν ὀρεινοῖς χωρίοις τοῦ Πόντου· διὸ καὶ ὁμολογοῦμεν, ὅτι ὁ κ. Βαλαβάνης κατὰ ὁρῶσιν πληρεστέρα νὰ μᾶς πῆρῃ ζῶντα μᾶλλον δημοτικὴν ἢ προσωπικὴν ἀντιλήψιν τοῦ ὑποτυπωθεῖσαν ἐπὶ τοῦ χάρτου Δεξιάσῳ τῶν νῦν ἰδιαιτέρως τὰς ἐπὶ τούτῳ εὐχαριστίας. Τὸ δὲ γλωσσικὸν του περιέχει λέξεις τῆς Ἄνω Ἀμισῷ, Ὀρειῶν, Κρώωνης, Κερασσοῦντος καὶ τῶν περιχώρων κτλ. Τούτοις δὲ προστίθενται διορθώσεις καὶ συμπληρώσεις εἰς προηγουμένην συλλογὴν του, ὡς καὶ ἔρευναι αὐτοῦ πρὸς συσχέτισιν λέξεων τινῶν τῆς νῦν ποντικῆς διαλέκτου πρὸς ἱκανὰς τοῦ Πουχίου γλώσσας. Ὁ κ. Βαλαβάνης καλῶς ποιῶν ἀπέφυγε φέτος ὡς καὶ πέρουσι τῷ τῆς ἑτυμολογίας ἀσθημά του, περὶ οὗ εἴπομεν τινα πρὸ τριετίας. Πειρᾶται δὲ νῦν, ἐνιαχοῦ καὶ ἴσως οὐχὶ πάντοτε ἀνεπιτυχῶς, νὰ εὕρῃ τὴν ἐξ ἀπρηχαιωμένων λέξεων παραγωγὴν. Ἐκ δὲ τῶν παραλληλισμῶν αὐτοῦ πρὸς γλώσσας τοῦ Πουχίου ἀναφέρω τὰς ἐπομένας: Τὴν λέξιν *ἀνώγαλος* σημαίνουσαν τὸ ἀσθενὴς ἢ μαλακῶς ἔχων» σχετίζει πρὸς τὴν παρ' Πουχίῳ *ρωγαλὸς* σημαίνουσαν ῥάθυμον, χαῦνον καὶ προτείνει τὴν εἰς *ρώγαλος* ἢ *ρωγαλὸς* διορθώσιν αὐτῆς ἀντὶ τῆς εἰς *ρωγαλὸς* διορθώσεως τῶν κριτικῶν. Ἡ παρ' ἡμῖν ἀρκεῖται λέγεται ἐν Πόντῳ *ἀρκαῖα*, ἐν τῷ ἀρκενικῷ δὲ γένει *ἀρκος*. Τὸν τύπον τοῦτον

ἀπαντῶμεν καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ἐσημείωσε δὲ εἰς τὰς γλώσσας του καὶ ὁ Πουχίος. Τὸ δὲ ἐν Ἄνω Ἀμισῷ λεγόμενον τὴν σήμερον *βλίτον* (εἶδος φυτοῦ) εἶναι, κατὰ τὸν κ. Βαλαβάνη, αὐτὸ τὸ τῶν ἀρχαίων *βλίτον*, περὶ οὗ ὁ Κοραῖς πολλὰ ἔγραψε χωρὶς νὰ γινώσκῃ τὴν τῆς λέξεως διάσωσιν· γνωστὸν δὲ, ὅτι ὁ Κοραῖς συνεταῦτισε τὸ φυτὸν τοῦτο τῇ ἐν τῇ μεσογείῳ λεγομένη *ριδάκη* (*Ατ. V.* σελ. 328). Ἐπαισθητότερα δὲ εἶναι ἡ πρὸς Πουχίαν γλώσσαν προσέγγισις ἐν τοῖς ἑξῆς: Ὁ Πουχίος λέγει *βῶξον*, *βόξον* κτλ. ὁ κ. Βαλαβάνης προστίθει, ὅτι καὶ νῦν ἐν Ὀρει λέγουσι *βῶξον* ἐν τῇ αὐτῇ σημασίᾳ, δηλαδή *βόξον*, *κάλεσον*. Ἐν Πόντῳ τὸ δανεικὸν καὶ δάνειον λέγεται *δάνος*· ἐν τῇ αὐτῇ δ' ἐννοίᾳ εὕρεται ἡ λέξις καὶ παρ' ἀρχαίοις ποιηταῖς· διὸ καὶ ὁ Πουχίος λέγει: *δάνος*, *ὄρημα*, *γῆρος*. Τὸ συνετελέσθη ἐκφέρεται ἐν Πόντῳ διὰ τοῦ *ἐξεγέροντος*, ὁ κ. Βαλαβάνης ἀναμνησθεῖται τοῦ Πουχίου λέγοντος *ἐξεγέροντος*, *ἐξεπώθη* καὶ διορθοῖ εἰς *ἐξεπώθη*. Ὁ δὲ ἀνησούου πνεύματος παῖς, ὁ εὐφρῆς μὲν πως, ἀλλ' ἀτακτος, χαρακτηρίζεται διὰ τοῦ *ἐξηγοῦ* ὁ κ. Β. σημειοῖ ὅτι παρ' Πουχίῳ ἀπαντᾷ μόνον τὸ ἀφρημένον αὐτοῦ *ἀφραδίσι*, *μαρταῖς*, *ἀνοῖαι* (*Π. ε'*, 650), *ἐξηχίαι*. Τὸ ποντικὸν κοθὴν σημαίνει τὸ ἀνδρικὸν μόριον εὕρεται παρ' Πουχίῳ *κόθημα* ἐπὶ τοῦ αἰθόλου. Τὸ νῦν *κίταρι* ἀναφέρει καὶ ὁ Πουχίος: *κίταρις* εἶναι δὲ *κίταρι*. Τὸ κοῖλον τοῦ αὐχένος καὶ συνεχοχικῶς βλος ὁ αὐχὴν ὀνομάζεται ἐν Πόντῳ *κοθίλα*, ὁ Πουχίος πάλιν λέγει *κοθίλη*... καὶ *κῆρ κοῖλον*. Τοιοῦτοι εὐτυχεῖς πάντως παραλληλισμοὶ πρὸς ἡσυχίαν γλώσσας ἀπαντῶσιν ἱκαναί ἐν τῇ φετεινῇ συλλογῇ τοῦ κ. Βαλαβάνη, ἐκφράζει δ' ἐν τῷ προλόγῳ τὴν δικαίαν λύπην του, ὅτι δὲν ἐκέκτητο τὸ λεξικὸν τοῦ Πουχίου πρότερον, ὅτε ἀπέστειλε τῷ Συλλόγῳ μεζονας συλλογὰς. Αἱ τοῦ κ. Βαλαβάνη ποντικαὶ συλλογαὶ (1874—1885) ἀποτελοῦσι τοσαῦτα τετράδια, ὥστε δημοσιευόμενα ὁμοῦ δύνανται ν' ἀπαρτίσωσι τέσσαρας ὀκτώδετατους τόμους, ἐν οἷς θὰ ὑπέρχωσι μακροτάτα γλωσσάρια καὶ κείμενα πιστότατα πάσης ἰδιαζούσης ποντικῆς διαλέκτου. Ὁ συγγραφεὺς περιέπεσεν ὁμολογούμενως ἐνιαχοῦ καὶ εἰς σφάλματα, ὡς λ. χ. εἰς τὴν παραδοχὴν τῆς θεωρίας περὶ διασώσεως αἰολισμῶν καὶ δωρισμῶν, εἰς τὴν ἀγνοίαν

των φθογγολογικών νόμων τῆς καθόλου ἑλληνικῆς γλώσσης, καὶ εἰς τὴν παραγωγὴν ἐξ ἀρχικῶν ριζῶν τῶν ἀρίων γλωσσῶν ἀλλ' ἠμολογοῦμεν, ὅτι πάντα ταῦτα εἶναι ἐλάχιστα ἀπέναντι τῆς πραγματικῆς τοῦ κ. Ίω. Βαλαθῆνη ἐργασίας. Ἡ σπουδαιότης δὲ ταύτης εἰς οὐδὲν ἄλλο καθ' ἡμᾶς ἔγκειται ἢ εἰς τὴν πιστὴν καὶ μεθοδικὴν συλλογὴν τοῦ ἀπερχομένου δεκαετοῦς ὕλικου τοῦ, τοῦ ὅπερ εἶναι τίτλος μεγίστης ἐπιστημονικῆς εὐγνωμοσύνης. Δυστύχημα δὲ εἶναι, ὅτι οὔτε ὁ συγγραφεὺς οὔτε ὁ Σύλλογος ἠδυνήθη εἰς ἐτι νὰ ἐκδώσῃ τὰς συλλογὰς τοῦ ἐπ' ἀγαθῷ αὐτῆς ταύτης τῆς ἐπιστήμης. Ὁ κ. Βαλαθῆνης εἶναι ὁ μόνος καὶ πραγματικὸς, ἀλλ' ἄγνωστος τοῖς γλωσσολόγοις, γνωστὸς δὲ μόνον τῷ Συλλόγῳ, πρῶτον ἐν τῷ ζητήματι τῆς τῶν συστατικῶν τῶν ποτικῶν διαλέκτων συλλογῆς. Ὁ Σύλλογος κάτοχος ὢν ἤδη τῶν συλλογῶν τοῦ κ. Βαλαθῆνη καὶ ἀπειραριθμῶν ἄλλων ἐτέρων συλλογῶν ἀποθανόντων ἢ βιοῦντων ἐν ἄλλοις κέντροις διαφόρων διαλεκτικῶν περιφερειῶν, πολλάκις ἠνωχλήθη πρὸς παραδοσὶν τοῦ ὕλικου τούτου εἰς ἔν ἢ πολλὰ πρόσωπα, τὰ ὅποια ἀπὸ κοινοῦ νὰ καταστρώσωσι γενικῶν λεξικῶν τῶν ἑλληνικῶν διαλέκτων· τοιαύτη δὲ τις πρότασις ἐγένετο καὶ πρὸ διετίας· ἀλλ' ἡ φιλολογικὴ αὐτοῦ Ἐπιτροπὴ φρονεῖ, ὅτι ἡ διὰ τοῦ Συλλόγου σύνταξις γενικοῦ λεξικοῦ δέον νὰ γείνη μετὰ τινὰς δεκαετηρίδας, ὅτε νομίζει ὅτι θὰ ἦναι κάτοχος γλωσσικοῦ ὕλικου πάσης ἀνεξαιρέτως ἑλληνικῆς γωνίας. Θεωρεῖ δὲ προσέτι καὶ ἀδικιώτερον τὸ νὰ καταδικασθῶσιν εἰς λήθη οἱ μὴ δυναθέντες ἢ μὴ δυνάμενοι νὰ δημοσιεύσωσιν ἰδίᾳ διαπύνη τὰς συλλογὰς τῶν, καὶ ὠφελήθωσιν οὕτως ἐξ αὐτῶν ἕτεροι, ἐπιστημονικώτεροι μὲν, ἀλλὰ μὴ ὑποβληθέντες εἰς ταξείδια, εἰς προσωπικὰς ἐρεῦνας καὶ τέλος εἰς κινδύνους καὶ καμάρτους τοιοῦτους, οἷους ὑπέστησαν αὐτοὶ οἱ ἡμέτεροι συλλογεῖς. Ἀλλὰ διὰ τὴν ἐπιείγουσαν ἐπιστημονικὴν ἀνάγκην ὁ Σύλλογος δημοσιεύει μὲν βαθμιαίως τὰς συλλογὰς τούτων, εὐχεται δὲ ἀπὸ πολλοῦ νὰ εὐτυχῆσῃ τοσοῦτον, ὥστε νὰ δυνήθῃ νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐκτύπωσιν παντὸς τοῦ ἐν ταῖς ἀρχαῖς αὐτοῦ ὕλικου, τὸ μὲν ἐκτιμῶν τὴν προσωπικὴν τῶν συλλογῶν ἐργασίαν, τὸ δὲ ἀποβλέπων εἰς τὴν ἐντεῦθεν παραύφουσαν παρὰ τοῖς ἡμετέροις γλωσσολόγοις ὠφέλειαν.

β) Συλλογὴ σαμοθρακικῶν, μακεδονικῶν

καὶ ἡπειρωτικῶν γλωσσικῶν ὕλικου, ὑπὸ Νικολάου Σ. Βενέτου, δημοδιδασκάλου. Ἐν τῷ προλόγῳ τῆς μικρᾶς ταύτης συλλογῆς ὁ κ. Βενέτης παρέχει μὲν γενικὰς καὶ ἀτελεῖς τινὰς παρατηρήσεις περὶ τῆς ἐν Σαμοθρακῇ ὄμιλουμένης διαλέκτου, ἀλλ' ἀγνοεῖ τὸ σχετικὸν ἄρθρον τοῦ Σαμοθρακῶς κ. Ν. Φαρδῦ τὸ καταχωρισθὲν πρὸ πενταετίας περίπου ἐν τῷ περιοδικῷ συγγράμματι Ἄνατολῆ (Σμύρνη, 1880, σελ. 149—150 καὶ 179—183). Πολλὰ εἶναι τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς σαμοθρακικῆς διαλέκτου, ὡς ἡ συνηθεστάτη ἀποβολὴ τοῦ τελικοῦ καὶ εὐφωνικοῦ ρ, ἢ ἐν ῥήμασι τούτου, ριζικοῦ ὄντος, τροπὴ εἰς ι, ἢ συνηθεστάτη ἐπέκτασις τοῦ εἰς η καὶ ἢ οὐχὶ σπανία τροπὴ τοῦ ο εἰς ου. Ἄλλ' ὁ πρῶτος καὶ κυριώτερος χαρακτηρισμὸς τῆς διαλέκτου ταύτης, ἢς στεροῦμεθα δυστυχῶς ἐπαρκῆ κείμενα, ἔγκειται ἐν τῇ πρὸς τὸ γράμμα ρ ἀποστροφῇ. Κατὰ τὰ ὑπ' ὄψει ἡμῶν παραδείγματα ποιούμεν τοὺς ἐπομένους προχειροῦς κανόνας, οὓς ἐνδέχεται μέλλουσαι συλλογαὶ νὰ αὐξήσωσιν ἢ νὰ τροποποιήσωσι.—α') Ἐν ἀρχῇ λέξεως ἐπομένου τοῦ α οὐδέποτε ἀκούεται τὸ ρ· ἐπεκτείνεται δὲ τὸ α εἰς αα (ἴδε καὶ κατωτέρω), οἷον Ἀαλή=Ραλή, Ἀαῆς=Ραῆς, ἀαδὶ=ραδὶ κτλ. Προφέρεται δὲ μόνον, κατὰ τὸ λεξιλόγιον τοῦ κ. Βενέτου, ἐπομένης τῆς διφθόγγου ου, οἷον ρουσοῦρα (ράχις, ραχίν, ραχοῦλα), ρουφόρ, εἶδος ἰχθύος.—β') ρ προφέρεται ὅπου ἐν μείσῳ λέξεως ἀμείσως μετ' αὐτὸ ὑπάρχει συλλαβὴ ἀρχαῖα ἐκ συμφώνου (οἷον ἀργαλή, ὑπούρημα, παίρηαι, φοῦρος, Ἀμύρα, Ἀρσειῶ, Ἀρτεμινοῦθα), ἢ ὅπου ἐν τῷ ρ ἀπαντᾷ τὸ γ, ὡς ἱωγρέω, συναγρίδα κτλ. Ἐν ἢ δὲ περιπτώσει εὐρίσκειται ὡς ριζικὸν σύμφωνον ἐν λέξεσι καταληγούσαις εἰς ιον ἀποβάλλεται μὲν, ἐὰν αὐταὶ ἦναι προπαραξύτονοι (καθ' = κουντούριον, κουντούρα, σποῖ = στούριον, στήθος, φυλλία=ὑποδήματα), φυλάττεται δὲ, ἐὰν ἦναι παραξύτονοι (μουγκρί=μουγκρίον), ὡς καὶ ἐὰν μετ' αὐτὸ ἔχη κατάληξιν εια ἢ δευτεροκλίτων ὀνομάτων, οἷον ἀνηγορεῖα=καπνοδόχη, καματερό=ὑποζύγιος βοῦς.—γ') εὐρισκόμενον μετὰ σύμφωνον ἐν μιᾷ συλλαβῇ ἀποβάλλεται παντελῶς, ἀλλὰ

1) Ἡ μετὰ τὸ γ διαζύλαξις τοῦ ρ φαίνεται ἡμῖν ὑποπτος, ἀμφίβολος δὲ καθίσταται καὶ ἐκ τοῦ παρὰ Βενέτη τύπου ἑζωγήσασι=ἑζωγήσασι.

τότε, κατ' ἀνάγκην, τὸν μετ' αὐτὸ οἰονδήποτε φωνητικὸν φθόγγον πρὸ ἐτέρας συλλαβῆς ἀρχομένης ἐκ συμφώνου ἢ φωνήεντος διπλασιάζει ἢ ἐπεκτείνει εἰς μακρὸν κατὰ τὸ ἐπόμενον διάγραμμα:

ε	εἰς	η	η
α	»	α	α
ι	»	ι	ι
υ	»	υ	υ
ο	»	ο	ο ἢ ου
ω	»	ω	ω ἢ η η
οι	»	οι	οι
ου	»	ου	ου

Παραδείγματα: νηρόν = νερόν, βύβαα = βύβα, γήβαα = ἡῦρα, Πάταα = Πάτρα, Σταατηγού = Στρατηγού, σταάτα = στρατά, Βααριῶ = Βραβιῶ, πααστολιάζω = παραστολιάζω, παρίσταμαι εἰς τρώγοντα, Σακιάαης = Σακράτης, συνδάαω = συνδράω, γάαμα = γάμμα, καασάαη = κασάη.—Ἀκιοῦλογοι = ἀκριτόλογοι.—Βυυχῶν = βρυχῶν, λῶφος ἄγριος ἐφ' οὐ ποτε, κατὰ σαμοθρακικὴν παράδοσιν, ἐκάθητο ὁ Θεός.—δῶομοσ = δρόμος, πολύτροποσ = πολύτροπος, κακότροποσ = κακότροπος, Ἰμβοοσ = Ἰμβρος, ἀμυυρηνοσ = ἀνδρόγυνον.—Στώομα = στῶμα, στῶοου = στῶνω, ἄθηποσ = ἄνωρος.—Ἀίοιοι = ἄνδρες, ἐνδρεσ = Πουουφῆν = προφῆς, τὸ δὲ πουμάαεουσ = προμάχευσις φαίνεται, ὅτι δὲν ἐπεκτείνει τὸν φθόγγον, εἰ μὴ κακῶς ἐσημείωσεν ὁ κ. Βενέτης. Τὸ ρ ἀποβάλλουσιν οἱ Σαμοθρακεῖς καὶ ὅπου ἐν εὐρίσκειται ὡς ριζικὸν γράμμα ἐν λέξεσι καταληγούσαις μὲν εἰς α, ἀλλ' ἐχούσαις πρὸ τοῦ ρ βραχὺ φωνήεν, ὡς ε, ὅπερ τρέπουσιν, ὡς καὶ τὸ μεθεπόμενον α, εἰς η, οἷον ἡμήη = ἡμέρα, δασήη = ἐσπέρα. Ἐν δὲ τοῖς ῥήμασιν ἀποβαλλομένοι κατὰ τὸν ἡγούμενον κανόνα, παρατηροῦμεν εἰς τὰ ὑπ' ὄψει ἡμῶν δείγματα, ὅτι ἐὰν εὐρίσκειται μὲν ἀρχικῶς μετὰ ἔν ε ἢ μεταξὺ δύο ε, ταῦτα τρέπονται εἰς τὸ ἀντίστοιχον αὐτῶν η, οἷον ἐζωγήσασι = ἐζωγήσασι, γήρησ = ἐφερες, ἐρημασ = ἐφέραμεν, ἐὰν δὲ μεταξὺ εἰ καὶ ε μόνον τὸ ε τρέπεται εἰς η.

Ἀποβάλλεται τέλος μετὰ διχρόνου φωνήεντος καὶ μακροῦ ἢ διφθόγγου καὶ τάνάπαλιν καὶ μετὰ διφθόγγου καὶ βραχέος, ὅτι οἱ φωνητικοὶ οὔτοι φθόγγοι εἰς οὐδέμιαν ἀπολύτως ὑποβάλλονται ἐπέκτασιν, οἷον γυρεῖ = γυρεῖ, χαώοισα = χαράντισσα, μονό = μουρό. Καὶ ταῦτα μὲν ὡς ἐν συνόψει παρατηροῦμεν περὶ τῆς ἀποβολῆς τοῦ ρ καὶ

τῆς ἐντεῦθεν πηγαζούσης φθογγολογικῆς ἀναστατώσεως ἐν τῇ σαμοθρακικῇ διαλέκτῳ τὸ δὲ εἰς ταύτην ἀναφερόμενον λεξιλόγιον τοῦ κ. Βενέτου εἶναι πτωχότατον, διότι ἐκ τοῦ ἀσυστάτου πως πατριωτικοῦ αὐτοῦ προλόγου φαίνεται νομίζων, ὅτι ἐπιθυμοῦμεν νὰ μάθωμεν τινὰς πανάρχαιαι μόνον λέξεις σώζονται ἐν ταῖς σημεριναῖς διαλέκτοις, ἐνῶ ὁ τοῦ διαγωνίσματος τούτου σκοπὸς προτίθεται νὰ καταστήσῃ γνωστὰ ἅπαντα ἀνεξαιρέτως τὰ συστατικὰ τῶν σημερινῶν διαλέκτων, εἴτε πανάρχαιά εἴσι ταῦτα, εἴτε μεταγενέστερα, εἴτε ξέα καὶ ἐπίσαστα διὰ τὴν ἰσχυροῦς ἱστορικοῦς λόγους. Τὸ γλωσσάριον λοιπὸν τοῦ κ. Βενέτου σύγκειται ἐξ 70 περίπου λέξεων, ὧν τὰς κυριώτερας προαναφέρω μετ' αὐτὰς δὲ ἀνέγραψαν ἑπτακαθδεκά κύρια ὀνόματα ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ὅκτω λέξεις κοινοτάτας ἐν τῇ ἀνατολικῇ Μακεδονίᾳ, τεσσαράκοντα καὶ ἐξ λέξεις ἐπιζομιένας τὰ μέγιστα ἐν Πηλοπόννησῳ τῆς Ἡπείρου, τεσσαράκοντα καὶ μίαν ἡπειρωτικὰς παροιμίας, ἐτέρας ἐπτὰ σαμοθρακικὰς τε καὶ ἡπειρωτικὰς, ἐν ἡπειρωτικῶν παραμύθιον, δύο γνωστὰ μὲν μακρὰ ἔσματα τὸ γρη῏ρη τῆς τρέχας καὶ ὀμικροκαπταυτῆς, ἀλλὰ κατὰ διαφορὸν δημοτικὴν ἐκδοσὶν ἐξόμενα ἐν Πηλοπόννησῳ, ἐν σαμοθρακικῶν ἔσμα (ἐν τῇ κοινῇ γλώσσῃ) περὶ τοῦ κάστρου τοῦ Ἰωραῖ, ὅκτω διστιχα, εὐχὰς τινὰς καὶ κατάρας καὶ τέλος ὑπὲρ τὰ τεσσαράκοντα ἡπειρωτικὰ, σαμοθρακικὰ καὶ μακεδονικὰ ἔθιμα, προλήψεις καὶ δεισιδαιμονίας. Ἡ τοῦ κ. Βενέτου συλλογὴ εἶναι ἐν γένει μικρᾶς πραγματικότητος ἐξέτα, ἐμφαίνει ὅμως συγγραφέα πρῶτον μὲν ἴσως ἀσχοληθέντα περὶ τούτου, ἀλλ' ἐμπορούμενον ὑπὸ ζήλου ἀγαθοῦ καὶ ὑπὸ προθυμίας καλῆς, ἢν εὐελπιστοῦμεν ὅτι θέλει προσεχῶς ἀναπτύξει· παρακαλοῦμεν δὲ μόνον αὐτὸν νὰ ἀποφεύγῃ ἐν ταῖς τοιαύταις συγγραφαῖς τὸ εἰκονικὸν ὕφος, τοὺς θαυμασμοὺς ἐν περιπτώσει συγγενείας τῶν θεμάτων τοῦ πρὸς τὰ ἀρχαῖα καὶ τὰς ἐτυμολογικὰς ἐρεῦνας. Ἐὰν δὲ θέλῃ καὶ ἑαυτὸν νὰ τιμήσῃ καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ Ζωγραφείου διαγωνίσματος νὰ ὑπηρετήσῃ, προτιμότερόν ἐστι νὰ περιορισθῇ εἰς τὴν συλλογὴν πραγματικοῦ ὕλικου καὶ εἰς τὴν μεθοδικὴν αὐτοῦ κατάταξιν λαμβάνων ἀεὶποτε ὑπ' ὄψει καὶ τὰ ἐν τοιαύταις μελέταις προχειρότερα εἰδικὰ ἑλληνικὰ συγγράμματα. Ἐκ τῶν ὑπ' αὐτοῦ δὲ συλλεγιστῶν προλήψεων ἀναφερόμεν ἐνταῦθα τινὰς ὡς

ἐχούσας σημασίαν τινά. Ἐν τῷ περὶ βασκανίας ἄρθρῳ του (0'), ἀναφέρει, ὅτι ἐν Πλησιθίτῃ ὑπάρχει ἄνθρωπος, οὗ ὁ ὄφθαλμός, ὡς ἔδειται, πλέον ἢ τρεῖς ἀπέξῃρανε παιδία, πολλά δὲ ἐθανάτωσε ζῶα. Τὸν βασκανῶν δὲ θεραπεύουσιν ἐκεῖ κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον. Ἄμα ὡς νοήσωσι τινα βασκανθέντα, λαμβάνουσι ποτῆριον πλήρες ὕδατος, ἐν ᾧ βαπτίζουσιν ἀνημμένους ἀνθρακας λέγοντες ἐν ἐκαστῇ καταδύσει τὸ ὄνομα τοῦ καλ' ὑποψίαν βασκάναντος, ἐνός ἢ πολλῶν. Εἰς τῶν ἀνθράκων βυθίζεται, τὸ δὲ ὄνομα ὅπερ ἤθελε συμπέσει ἄμα τῇ καταβυθίσει τοῦ ἀνθρακος δηλοῖ ἐξάπαντος τὸ τοῦ βασκάναντος τὸν παῖδα. Τούτου δὲ γνωστοῦ γινομένου, σπεύδουσι πρὸς ἐκεῖνον καὶ καταρθοῦσιν οἰσθη-ποτε μέσω ν' ἀφαιρέσωσιν ἐξ αὐτοῦ ἀντικείμενόν τι, δι' οὗ καπνίζουσιν εἰτα τὸν ἀσθενῆ. Περὶ δὲ ἀστέρως γαλαξίου φρονοῦσιν ἐν Πλησιθίτῃ ταῦτα. Ἀνάδοχος (νοῦνος) ἤρισέ ποτε πρὸς τὸν βαπτιστικόν του (ἀναδεχτό), οὗτος δὲ πρὸς ἐκδίκησιν θέλων νὰ κακοποιήσῃ τὸν ἀνάδοχόν του ἐσκέφθη νὰ κλέψῃ μίαν ἐσπέραν ὅλον τὸ ἐν τῷ ἄλωνίῳ του ἄχυρον. Ἄλλ' ὁ Θεὸς δὲν τὸ ἔσπερεξε καὶ τὸ ἄχυρον ἐφυγὸν τῶν σακκίων ἐπέταξεν εἰς τὸν οὐρανὸν διὰ νὰ τὸ βλέψῃ ὁ βαπτιστικὸς καὶ κατ' ἀκολουθίαν νὰ ἐντρέπηται καὶ κἀίνεται ἡ καρδιά του ἐπὶ τῇ πρὸς τὸν ἀνάδοχον μνησικακία του. Ἐν δὲ Σαμοθράκῃ οὐδέποτε γεννᾷ ἐν τῷ οἴκῳ τῆς ἢ ἐν ὄρχι τοκετοῦ εὐθεύεισα γυνή, ἀλλ' ἐν συγγενικῇ γειτνιαζούσῃ, φῶβῳ μὴ ὁ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτῆς παραμένων δαίμων ἢ αὐτὴν κακοποιήσῃ ἢ τὸ νεογνὸν ἀποπνίξῃ. Ἐπιστρέφει δ' εἰς τὸν ἴδιον οἶκον μετὰ εἰκοσήμερον περίπου. Τὸ δὲ ὄνομα τούτου ἐν τῇ βαπτίσει δίδεται ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πατρὸς, ὁ δὲ σὺντακτορὸς ἢ ἡ σὺντακτισσα κυροῦσι μόνον διὰ τὸν τύπον.

10) Τὸ δημῶδες ἄσμα τοῦ νεκροῦ ἀδελφοῦ ἀπὸ Ν. Γ. Πολίτου. Ὁ κ. Πολίτης, οὗ τὴν περὶ τὴν συγκριτικὴν μυθολογίαν εἰδικότητα πολλὰκις δεόντως ἐξετιμήσαμεν, ἀπέστειλεν ἡμῖν πραγματεῖαν περιστρεφομένην εἰς τὴν ἱστορίαν ἑλληνικοῦ δημῶδους ἄσματος καὶ εἰς τὴν ἀνεύρεσιν τῆς καταγωγῆς αὐτοῦ. Ἡ πραγματεία αὕτη παρεισάγει λεπτότατον φιλολογικὸν ζήτημα ἄξιον πολλῆς προσοχῆς, οὗ τὴν ἀνάπτυξιν οὐδεὶς ἄλλος ἠδύνατο, τὸ γε νῦν, νὰ ἐπιχειρήσῃ συστηματικῶς ἢ αὐτὸς ὁ κ. Πολίτης. Ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ᾄδει πανταχοῦ τὸ λίαν γνωστὸν

τοῦ νεκροῦ ἄσμα, ἐν ᾧ τεθνεὺς ἀδελφὸς παραδίδεται ἀνιστάμενος καὶ μεταφέρειν ἐκ τῆς ξενητείας ὑπανδρευμένην ἀδελφὴν πρὸς τὴν μητέρα. Τὴν πρωτοτυπίαν ἡμῶν τοῦ ἄσματος τούτου διακδικοῦσι καὶ ἄλλα ἔθνη, γνωστὸν δὲ, ὅτι τὸ ἐν τῷ ἄσματι τούτῳ δράμα ὁμοιάζει πρὸς τὴν παραλλαγὴν (ballade) τοῦ γερμανοῦ Βύργερ, τὴν Λενώραν. Ὁ Βύργερ (1773) ἀναμφισβήτως δὲν ἔλαβεν ὡς βᾶσιν τὸ ἡμέτερον δημῶδες ἄσμα, ὅπερ ἐν τῇ πρώτῃ γνωσθείσῃ παραλλαγῇ του μόλις τῷ 1825 ἐκοινοποιήθη τοῖς Εὐρωπαίοις διὰ τοῦ Faurel, ὅτε ἀμφότερα παρεβλήθησαν ἐγκαίρως, καὶ ὁ μὲν ποιητὴς Wilhelm Müller ἀπέδειξεν ἄμειψως τὴν σχέσιν τοῦ ἐν τῷ ἑλληνικῷ ἄσματι δράματος πρὸς γερμανικούς, ἀγγλικούς καὶ σκωτικούς μύθους καὶ ἄσματα, ὁ δὲ ἑλληνιστὴς Τομμαζοῦ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ἡμετέρου δημῶδους ἀπέναντι τῆς τεχνητῆς Λενώρας τοῦ Βύργερ. Ὁ κ. Πολίτης ἀφηγεῖται λεπτομερῶς τὰ κατὰ τὴν ὑπάρξιν τοῦ μύθου τούτου ἐν ἄλλοις εὐρωπαϊκοῖς λαοῖς, ἀποκλίνει νὰ παραδεχθῇ ὡς ἀρχικὸν αὐτῶν τύπον τὸν ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ γερμανικῇ Ἐδδχ μύθον τῆς Σιγρὸν καὶ τοῦ Ἐλγη, καὶ μετὰ τὴν δικαιολογίαν τῆς περὶ τούτου γνώμης του ἀπτεταί τοῦ κυρίου αὐτοῦ θέματος, ὅπερ δύναται νὰ συνοψισθῇ οὕτω. Τὰ δημῶδη ἄσματα τῶν νοτίων Σλάβων παρουσιάζουσι πιστότερον τὸν ἐν τῷ ἑλληνικῷ μύθον, ὅν, σημειούσθω ἐν παρόδῳ, ἀπαντῶμεν καὶ ἐν ἀλβανικῷ ἄσματι. Οἱ ἀρχαιότεροι τοῦ ἑλληνικοῦ ἄσματος κριταί, ὡς ὁ Β. Müller καὶ Th. Kind περιωρίσθησαν νὰ ὑποδείξωσι τὴν ὁμοιότητα αὐτοῦ πρὸς ἀνάλογον σερβικὸν ἄσμα, ἐν ᾧ ὁ ἀναστάς υἱὸς ὀνομάζεται Γιαννάκης, ἢ δὲ ἐκ τῆς ξενητείας ὀδηγηθεῖσα πρὸς τὴν μητέρα ἀδελφὴ καλεῖται Γελίτσα. Ἄλλ' ὁ μὲν Sauleis εἰκασεν, ὅτι τὸ ἀρχικὸν ἄσμα εἶναι σλαβικόν, διότι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ἄσμασιν ἀναφερομένων ἀδελφῶν ἰδιάζει τοῖς σερβικοῖς μάλιστα ἄσμασιν ὁ δὲ Iluzon, ἐκδότης συλλογῆς βουλγαρικῶν δημοτικῶν ἄσματων, οὐδένα ἐπάγων λόγον πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης του, ἀποφαίνεται, ὅτι τὴν πρώτην ἐμπνευσιν αὐτοῦ ἔσχον οἱ Σέρβοι. Οὕτως εἶχε τὸ φιλολογικὸν ταῦτο θέμα μέχρι τοῦ 1875, ὅτε οἱ κ.κ. Σθλῶς καὶ Legrami ἐκδιδόντες τὴν βουλγαρικὴν ἡγεμονίαν τοῦ Διγενῆ Ἀκρίτῃ καὶ ἀποκρινόμενοι τῷ κ. Iluzon, ἀπεικάλεσαν τὸ βουλγαρισμὸν ἄσμα

μνήμην πολλῶ ὑπολειπομένην τοῦ ἑλληνικοῦ πρωτοτύπου. Ἄλλὰ λίαν βραδύτερον τὸ θέμα τοῦτο κατέστη σπουδαῖον ζήτημα μεταξὺ δύο λογίων ἀνδρῶν, τοῦ μὲν γερμανοῦ, τοῦ δὲ ἑλλήνου. Ὁ κ. W. Wöllner ἐδημοσίευσεν τῷ 1882 διὰ τοῦ ἀρχείου τῆς σλαβικῆς Φιλολογίας μελέτην περὶ τῆς ὑποθέσεως τῆς Λενώρας ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ ἐν τῇ σλαβικῇ δημοτικῇ ποιήσει σχετικὸν ὕλικόν, εἰκάζων μετὰ πολλῆς ἐπιφυλάξεως, ὅτι τοῦ ἑλληνικοῦ ἄσματος ὁ ἀρχικὸς τύπος εἶναι σλαβικός καὶ δὴ σερβικός, τοῦτο μόνον θεωρῶν βέβαιον, ὅτι τὸ σερβικὸν δὲν ἐποιήθη κατὰ μνήμην τοῦ ἑλληνικοῦ καὶ ὁμολογῶν ἄμα, ὅτι δὲν δύναται ν' ἀποφανθῇ, ἐν τῷ ἑλληνικῷ ἐλήφθη ἐκ τοῦ σερβικοῦ, ἢ καὶ ἐκάτερον ἰδίᾳ ἀνεπτύχθη. Ἄλλ' ὁ ἑλλήν ἐρευνητὴς, ὁ ἐν Παρισίοις διαμένων κ. Ψυχάρης, κατηγορηματικώτερον ὑποστηρίζει τὴν γνώμην, ὅτι τὸ ἑλληνικὸν ἄσμα εἶναι δάνειον, ἐν τῇ περιπαλογῆς τῆς Λενώρας ἐν Ἑλλάδι πραγματεία του ἐνισχύων καὶ ἀναπτύσσων τὰ τοῦ Wöllner ἐπιχειρήματα καὶ νέα ἴδια προσάγων. Κατὰ τὰ πορίσματα λοιπὸν αὐτοῦ τὸ σερβικὸν ἄσμα εἶναι τὸ ἀρχικόν, ἐξ οὗ ἐλήφθη τὸ βουλγαρικόν· παρὰ δὲ τῶν βουλγαρῶν παρέλαβον αὐτὸ οἱ Ἄλβανοί, καὶ παρὰ τούτων τελευταῖοι οἱ Ἕλληνες. Ὁ κ. Πολίτης ἡμῶν μετὰ τὴν ἀναγκαιοῦσαν συλλογὴν παντὸς τοῦ σχετικοῦ ὕλικου παρέρχεται νῦν διὰ τῆς ὑπ' ὄψιν ἡμῶν μελέτης του νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι ἔχει γνώμην ἐναντιουμένην ἀντικρως τῇ τοῦ κ. Ψυχάρη. Παρατίθησι πρῶτον ἐν μεταφράσει τὸ σερβικὸν ἄσμα, οὗ μέχρι σήμερον μία καὶ μόνη σώζεται παραλλαγή· εἰτα τὸ βουλγαρικόν, ὃ σώζονται τέσσαρες παραλλαγῆι ἔχουσαι ἐνίας διαφορὰς ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἀπὸ τῆς σερβικῆς, περιέργους δὲ καὶ ἀξίας μελέτης, καὶ τέλος τὸ ἐν καὶ μόνον γνωστὸν ἀλβανικὸν ἄσμα, ὅπερ πρὸ πολλοῦ ἤδη ὁ Dozon καὶ ὁ Wöllner παραδέχονται ὡς ποιηθὲν κατὰ πιστοτάτην μνήμην ἑλληνικῶν ἄσματων. Καὶ ὁ μὲν κ. Ψυχάρης θεωρεῖ τοῦτο πηγάζον ἐκ τῶν Σλάβων, διότι περιέχει λεπτομερείας, ὃν τινὲς μὲν εἶναι εἰλημμένοι ἐκ τῶν σλαβικῶν παραλλαγῶν, τινὲς δὲ ἐπαναλαμβάνονται ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς. Ὁ δὲ κ. Πολίτης εἰς τὰς λεπτομερείας μὲν ταύτας οὐδεμίαν σημαντικότητα ἀποδίδει, καταδείκνυσι δὲ τὸναντίον, ὅτι τὸ ἀλβανικὸν ἄσμα ψάλλεται ὑπὸ τῶν ἐν Ἱταλίᾳ Ἄλβανῶν,

τῶν ἐκ Πελοποννήσου μεταναστάντων, ὅτι τὰ ἐν αὐτῷ κύρια ὀνόματα εἶναι ἑλληνικὰ μικρὸν παραφθαρῆντα καὶ ὅτι καὶ ἕτερα ἀλβανικά ἄσματα σώζουσι ἑλληνικὰς λέξεις· μεθ' ὃ ἀποφαίνεται ὑπὲρ τῆς ἐξ ἑλληνικῶν μεταφράσεως τούτων. Ὁ κ. Πολίτης γνωρίζει τοῖς ἐνδιαφερομένοις, ὅτι σώζονται δέκα καὶ ἑξ παραλλαγῆι τοῦ ἄσματος, δέκα ἐκδεδομένα καὶ ἑξ ἀνέκδοτοι, ψαλλόμενοι ἐν Ἀθήναις, ἐν Ὀλύμπῳ τῆς Θεσσαλίας, ἐν Πάρῳ, ἐν Βάρῃ, ἐν Τραπεζοῦντι, ἐν Κερκύρῃ, ἐν Κρήτῃ, ἐν Ζακύνθῳ, ἐν Στερεῇ Ἑλλάδι καὶ ἐν Πελοποννήσῳ. Παρατίθησι δὲ ἀπαντα ταῦτα ἐν τέλει τῆς πραγματείας του. Ἄλλὰ πρὸς χάραν τοῦ συγγραφέως διαβεβαιούμεν ἡμεῖς, ὅτι, τὸ γε νῦν, γινώσκουμεν καὶ ἐτέρας δέκα καὶ πέντε παραλλαγῆς ψαλλόμενας εἰς ἄλλους ἑλληνικοὺς τόπους, καὶ δὴ λίαν ἀπομεμακρυσμένους, οὐδεμίαν ἀπολύτως σχέσιν ἀναπτύξαντάς ποτε μετὰ τῶν νοτίων σλαβικῶν χωρῶν. Ἄπτεται δὲ εἰτα ὁ κ. Πολίτης καὶ τῆς ἐρεύνης τῶν ὑπὲρ τῆς σλαβικῆς πρωτοτυπίας λόγων, οἵτινες κατ' αὐτὸν εἶναι διττοί, ἐσωτερικοὶ καὶ ἐξωτερικοί. Ἐξωτερικοὶ λόγοι εἶναι οἱ ἀφορῶντες εἰς τὴν ὁμοιότητα δύο φράσεων πρὸς σλαβικὰς, (ἦτοι τοῦ τύπου *εἰναι ἰσθλαβικὸν καὶ τῆς ἐπιφωνήσεως θε' μου μεγαλοδύναμι, μεγαλο δῆμι κἀντι*), τὰς ὁποίας οἱ μὲν Kind καὶ Wöllner δὲν θεωροῦσι λίαν σπουδαίας, ὁ δὲ κ. Ψυχάρης τὸναντίον ἐπ' αὐτῶν στηρίζει μέγα μέρος τῶν κρίσεών του. Ὁ κ. Πολίτης τὴν ἐπικουρίαν ταύτην ἀποκρούει ἐπίσης, διότι τὸν ἀριθμὸν ἐννέα ἐν ἐκδεδομένοις μόνον δημοτικῶς ἄσμασιν εὐρίσκει εἰκοσι καὶ τετρακίς ἀναφερόμενον εἴτε ὡς σύμβολον εἴτε ἀπλῶς. Ἐσωτερικοὺς δὲ λόγους πρὸς ὑποστήριξιν τῆς σλαβικῆς πρωτοτυπίας ἀνέφερον ὁ κ. Ψυχάρης πολλοὺς καὶ ἰδίᾳ τὴν ἐν τοῖς σλαβικοῖς ἄσμασι κατίσχυσιν τοῦ αἰσθηματος τῆς φιλαδελφίας, ὅπερ συνομολογεῖ τῷ Wöllner, ὅτι ἰδιάζει τοῖς σλαβικοῖς λαοῖς. Ἄλλὰ καὶ πάντας ἀνεξαιρέτως τοὺς φερομένους ἐσωτερικοὺς λόγους ἀνασκευάζει ὁ κ. Πολίτης μετὰ προσοχῆς. Σεβόμενοι δὲ ἡμεῖς τὴν ὑμετέραν ὑπομονὴν παραλείπομεν τὴν τούτων ἀνάγκησιν καὶ ἀρκούμεθα νὰ δηλώσωμεν, ὅτι, κατὰ τὴν μελέτην τοῦ κ. Πολίτου, τὸ ἑλληνικὸν ἄσμα ἀποδείκνυται λεπτομερέστερον τῶν σλαβικῶν παραλλαγῶν καὶ ὅτι τὸναντίον ἐκ τούτου πηγάζουσι τὰ σλαβικὰ. Ὁ συγγραφεὺς προστίθησι· ἀβέβαιοι εἶναι,

ὅτι οὐδέποτε οἱ Ἕλληνες παρέλαβόν τι ἐκ τῆς σλαβικῆς φιλολογίας, ἥμιστά δὲ ἔσματα δημῶδη, ἀφοῦ μάλιστα ἔχομεν ρητὴν τοῦ χρονολογικοῦ Νικηφόρου Γρηγοροῦ μαρτυρίαν περὶ σλαβικῶν ἔσμάτων, ἧς ἡ ἀνάγνωσις πείθει ἕκαστον πῶς ταῦτα ἐχαρακτήριζον οἱ Βυζαντινοί. Φαίνεται δὲ ἡμῖν ὑποθέτων ὁ κ. Πολίτης, ὅτι διὰ τῶν Βουλγάρων μετεδόθη ὁ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔσματος μῦθος τοῖς Σέρβοις καὶ τοῖς ἄλλοις Σλάβοις, τοῦτο μὲν διότι μία βουλγαρικὴ παραλλαγή ἔχει πλησιεστάτην σχέσιν πρὸς τὴν ἑλληνικὴν παράδοσιν, τοῦτο δὲ διότι πᾶσα ἡ σλαβικὴ φιλολογία (σερβικὴ καὶ ρωσικὴ) ἀνεπτύχθη πρῶτον διὰ τῶν Βουλγάρων, μεταφρασάντων ἀπὸ τοῦ ἱ. αἰῶνος καὶ μετέπειτα Ἑλλήνας ἐκκλησιαστικούς συγγραφείς, λειτουργικά καὶ ἀσκητικά βιβλία καὶ πληθὺν ἄλλων ἔργων. Διὸ οὐκ ἀπιθάνως ὑποπτεῖται ὁ συγγραφεὺς, ὅτι ἐν τοῖς ὑπὸ τῶν Βουλγάρων μεταφρασθεῖσιν ἑλληνικοῖς ἔργοις συγκατελέγετο ἴσως καὶ τὸ ἔπος τοῦ Διγενῆ Ἀκρίτα, πρὸς ὃ στενωτάτην ἔχει σχέσιν τὸ δημῶδες ἔσμα τοῦ νεκροῦ ἀδελφοῦ, εἰς τὸν ἀκριτικὸν ἀναμνηρῆστος ὑπαγόμενον κύκλον. Τὸ κείμενον τῆς βουλγαρικῆς μεταφράσεως δὲν περιεσώθη μέγιστος ἡμῶν, ἀλλ' ἡ σωζομένη ρωσικὴ ἐγένετο, κατὰ τοὺς σλαβολόγους, ἐκ νοτιοσλαβικῶν καὶ δὴ σερβικῶν μεταφράσεων. Οἱ δὲ Σέρβοι τὰ πλείστα ἐν τῇ φιλολογίᾳ τῶν ἑλληνικῶν ἔργων δὲν μετέφρασαν ἐκ τοῦ πρωτοτύπου, ἀλλ' ἐκ βουλγαρικῶν μεταφράσεων. Ὅτι δὲ τὸ ἑλληνικὸν ἔσμα ὑπάγεται εἰς τὸν ἀκριτικὸν κύκλον, ὑπέδειξαν τὸ πρῶτον οἱ κ. κ. Σάβας καὶ Legrand, ἀλλὰ τὴν γνώμην αὐτῶν, ἀνευ ἐπαρκῶν ἀποδείξεων ἐκφρασθεῖσαν, περιεφρόνησεν ὁ κ. Wöllner. Ὁ δὲ κ. Πολίτης, ὅστις κατὰ τινα σημειώσιν του περισυνέλεξεν εἰς ἕν ἅπαντα (ὑπὲρ τὰ 800) τὰ τοῦ ἀκριτικοῦ κύκλου γνωσθέντα μέχρι σήμερον δημοτικὰ ἡμῶν ἔσματα, ἀποδείκνυσι νῦν διὰ τῶν θετικωτέρων μαρτυριῶν, ὅτι πραγματικῶς ὁ τοῦ ἔσματος μῦθος ἔχει πλησιεστάτην σχέσιν πρὸς τὸ ἔπος τοῦ Διγενῆ Ἀκρίτα. Τὰς ἀποδείξεις του δὲ βασίζει ἐπὶ ἐνδεκα βάσεων, τῶν κυριωτέρων, ἐφ' ὧν στηρίζεται ἡ πλοκὴ τοῦ μύθου καὶ πασῶν τούτων τῶν βάσεων τὰ σχετικὰ μαρτύρια εὐρίσκει σαφῶς ἐν τῷ ἔπει. Ἐν τῇ ἀναλύσει δὲ συγκρίνει τὰς βάσεις ταύτας καὶ πρὸς τὸ ρωσικὸν ἔπος, ὅπερ ὁμοῦς εὐρίσκει ἐνιαχοῦ διαφωνοῦν, ὡς

ὅτι ἡ τῶν παιδῶν μάνα οὐκ ἦν ἀπλῶς χήρα, ἀλλὰ πτωχὴ χήρα ἐκ βασιλικῶν γένους καὶ ὅτι αὐτὴ κατὰ μὲν τὰ ἔσματα ἦν μήτηρ ἐννεα ἢ ὀκτώ ἀδελφῶν, κατὰ δὲ τὸ ἑλληνικὸν ἔπος πέντε, κατὰ δὲ τὸ ρωσικὸν τριῶν. Γνωστόν δὲ, ὅτι ἡ τοῦ Διγενῆ Ἀκρίτα ρωσικὴ ἐποποιεῖα ἔχει καὶ ἄλλας διαφωνίας πρὸς τὴν ἑλληνικὴν, τὰς ὁποίας ἀγνοοῦμεν πῶς ἐχαρακτήρισαν οἱ εἰδικῶς περὶ αὐτῶν ἀσχοληθέντες. Ἡ περὶ τριῶν ὁμοῦς τέκνων διαφωνία δὲν φαίνεται ἡμῖν τυχαία· διότι ἐν καππαδοκιῇ (Συνασοῦ) παραλλαγή τοῦ δημῶδους ἔσματος τοῦ νεκροῦ ἀδελφοῦ, ἡ γνωρίζεται ἡμῖν ὁ κ. Π. Καρολίδης, παρατηροῦμεν νῦν πρῶτον, ὅτι ἡ μάνα ἦν μήτηρ μιᾶς θυγατρὸς (ἀνωμόμου) καὶ τριῶν ἀδελφῶν. Τὴν παραλλαγήν ταύτην ἀγνοεῖ ὁ κ. Πολίτης, ἐπειδὴ δὲ διαφέρει τῆς γενικῆς ἑλληνικῆς παραδόσεως, προθυμοποιούμεθα νὰ παράσχωμεν ὡς συνοπτικὴν τινα ἀνάλησιν. Τὴν θυγατέρα αὐτῆς ἠγόρευον κατὰ μακρὴν ἴσως τὰ ξένα· τὰ δύο τῆς τέκνα δὲν ἤθελον νὰ τὴν στελιώσιν, ἀλλ' ὁ τρίτος τῆς υἱὸς (Κωνσταντίνος) πείθει αὐτήν, ἀλλ' ἀνευ οὐδεμιᾶς αἰτιολογίας. Δὲν μαρτυρεῖ λοιπὸν τὸ καππαδοκικὸν ἔσμα, ὅτι ὁ υἱὸς οὗτος ἦν μικροτάξειδιάρης. Μετὰ πάροδον δὲ πολλοῦ χρόνου, ἀγνωστον πῶς, τὰ μὲν δύο τέκνα τῆς ἀποθνήσκουσιν, ὁ δὲ Κωνσταντίνος ἐχάθη. Ἡ μήτηρ καταραμένη ζητεῖ νὰ τὸν ἴδῃ. Ἐν τῇ κατάρα τῆς (νὰ μὴ σὲ κόβῃ π. ἰάκα, νὰ μὴ σὲ φάγῃ τὸ χῶμα) ἐπιπλήττει αὐτὸν ἅπαντα, διότι δοῦσα τὴν κόρην τῆς κάτω μακρῶν ἴσως τὰ ξένα, δὲν ἔχει νῦν αὐτὴν παροῦσαν ὅπως μετέχῃ τῆς χαρᾶς ἢ λύπης τῆς· προστίθει δὲ ἡ δυστυχὴς μήτηρ:

*Ἦν τὴν κ' ἀφιθάνατος, κατεῖς κοιτὴ μου
[κ' ἐν.]*

Ὁ Κωνσταντίνος ἀκούει ἐν τῷ τάφῳ τὴν ἐπιπλήξιν, πολὺ τοῦ βαρῶντος ('κακοφάνη), κλύει τὴν πλάκα του ἄλογον, τὸ χῶμα χαλινάρι, ἀφίνει καὶ τὸ μνήμα του παρακαταθήκην τῷ θεῷ καὶ ἀπέρχεται ἑορπικος:

*Ἄρ πάγω κ' ἦν ποτ' ἔχομαι, τὸ μνήμα
[Ἦν ἐν ἰκόν μου]*

Ἰδρε τὴν ἀδελφὴν του ἴσως τὸν χορὸν πιασμένην, ἀντιχαιρετῶνται ἀμφοτέρω, τὴν προτρέπει νὰ ἐνδύθῃ τὰ καλλίτερά της ἐνδύματα· αὐτὴ δὲ

ἐφόρεσε, καμάρωσε ἐννεῶν καστῶν ἀγυφῶρι

καὶ ἐκαβαλλίκευσεν ὀπισθεν τοῦ Κωνσταντίνου. Ἐφθασαν εἰς τὰ μισόστρατα καὶ αἱ χελιδόνες τοῦ κάμπου ἐλάλουν:

*κρίμα ἴαι ἐκερὸ τὸ κορινθῶ τὸ χαμένον
[ὀπίσω.]*

Ἡ κόρη ζητεῖ τὴν ἐρμηνείαν, οὐδὲν ἀπαντᾷ ὁ ἀδελφὸς καὶ ἐπλησίασαν εἰς τὴν θύραν τῆς μητρικῆς οἰκίας, ὅτε ὁ ἀδελφὸς προφάσει ἀπαιτίας τοῦ δακτυλίου του καταλείπει αὐτὴν καὶ ὑπόσχεται νὰ ἐπιστρέφῃ. Ἡ ἀδελφὴ κατὰ σύστασιν τοῦ ἀδελφοῦ κρούει τὴν θύραν μετὰ χαρᾶς καὶ φωνάζει τὴν μητέρα τῆς εἰδοποιούσα περὶ τῆς ἀφίξεως ἀμφοτέρων. Ἡ μήτηρ ἐνόμισεν ἑαυτὴν ὀνειρώτουςαν, ἀλλ' ἐν δευτέρῃ φωνῇ ἐρωτᾷ τὴν κόρην τίς μετέφερεν αὐτὴν ἐκ τοῦ ξένου τόπου. Ἡ κόρη ὀνοματίζει τὸν ἀδελφόν· ἡ δὲ μήτηρ εἰδοποιεῖ τὸν θάνατόν του καὶ ἐπαναλαμβάνει τὴν κατάραν τῆς μεθ' ὀλύεται ἡ ὑπόθεσις.

Ὁμολογουμένως τὸ ἔσμα τοῦτο διαφέρει κατὰ πολὺ τῶν ἄλλων γνωστῶν παραλλαγῶν αὐτοῦ. Ἐλλείπει παντελῶς τὸ ὄνομα τῆς κόρης καὶ ἡ τοῦ ἀδελφοῦ ὑπόσχεσις, ἡ αἰτιολογία αὐτοῦ πρὸς ἀποστολὴν τῆς ἀδελφῆς εἰς τὰ ξένα, ἡ παρὰ τῆς ἀδελφῆς ἐπιμόνος κατανόησις τῆς τῶν χελιδόνων λαλιᾶς, καὶ τὸ κυριώτερον ὁ τῆς μητρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς θάνατος, ὅν ἀπαντῶμεν ἐν τοῖς λοιποῖς ἔσμασι καὶ ὅν ὁ κ. Πολίτης ἀνεξήγητον καὶ ἀδικαιολόγητον εὐρίσκει, διὸ καὶ ὑποτίθει, ὅτι οὗτος εἶναι προσθήκη μεταγενεστέρη. Ἰσως λοιπὸν τὸ καππαδοκικὸν τοῦτο ἔσμα διασώζει τὴν ἀρχαιωτέραν τοῦ μύθου παράδοσιν, ἀφοῦ μάλιστα γινώσκουμεν, ὅτι ὁ ἀκριτικὸς ποιητικὸς κύκλος ἐγεννήθη ἐν Καππαδοκίᾳ. Συνιστῶμεν ἄρα τὴν μελέτην τούτου τῷ κ. Πολίτῃ ὡς καὶ τὴν ἐξέτασιν τῆς ἡμετέρας ὑπόθεσις, ὅτι ὑπῆρξεν ἐτέρη διάφορος τοῦ ἀκριτικοῦ ἔπους διασκευή, ἐξ ἧς μετεφράσθη τὸ ρωσικόν. Ἐν ὑπόνοιάν μας δὲ ταύτην ἐμπεδοῦσι πρῶτον τὰ ἐν Καππαδοκίᾳ ἀδόμενα πολυκρίθια τοῦ ἀκριτικοῦ κύκλου δημοτικὰ ἔσματα, ἅτινα διαφέρουσι τῶν λοιπῶν ἑλληνικῶν χωρῶν, καὶ δεύτερον τὰ ἐν Πόντῳ ἀδόμενα, ἅτινα θεωροῦμεν μεταγενεστέρην ἀνάπτυξιν τῶν καππαδοκικῶν. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως. Ὁ κ. Πολίτης μεθ' ὅλην τὴν καταπληκτικὴν ὁμοιότητα τοῦ ἔσματος τοῦ νεκροῦ ἀδελφοῦ πρὸς τὸ ἔπος τοῦ Διγενῆ Ἀκρίτα εὐρίσκει, ὅτι τὰ ἀποτελοῦντα

τὴν βᾶσιν τοῦ μύθου ἐν τῷ δημοτικῷ ἔσματι (ἢτοι ἡ ἐκπλήρωσις τῆς ὑπόσχεσεως ὑπὸ τοῦ νεκροῦ ἀδελφοῦ, ἡ ἐπάνοδος τῆς κόρης εἰς τὴν μητέρα καὶ ὁ θάνατος ταύτης) οὐδαμοῦ τοῦ ἔπους ἀναφέρονται. Πιστεύει δὲ, ὅτι ταῦτα πάντα δὲν εἶναι δυσεξήγητα, διότι, κατὰ τὰς ἀνεκδότους ἔτι ἐρεῦνας αὐτοῦ, ἀνὲν μὲν τοῖς δημοτικοῖς ἔσμασι ἐκτίθενται, εἰς τὸν Διγενῆ καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ἀναφερόμενοι, μῦθοι καὶ παραδόσεις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, πλούσια λείψανα τῆς παλαιᾶς τῶν προγόνων μυθολογίας, οἱ δ' ἐνήμερίζοντες διασκευασταὶ τοῦ ἔπους ἀποφεύγουσι τὸ ἄνακτον, ἐφ' ὅσον δύναται, πᾶν τὸ μυθῶδες καὶ ἀπίθανον, πρῶτον ἔχοντες τὰς βυζαντινὰς ἐμμέτρους χρονολογίας. Διὸ, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις, οὕτω καὶ ἐν τῷ δημῶδει ἔσματι τοῦ νεκροῦ ἀδελφοῦ ἀνακαλύπτει νῆαν ποιητικὴν διασκευήν μύθου ἑλληνικοῦ ἀρχαιοτάτου, καθ' ὃν ὁ Ἀδωνις μετὰ θάνατον διὰ τὸν ἔρωτα τῆς Ἀφροδίτης ἀνέρχεται εἰς τὴν γῆν καὶ δύο μοῖρας τοῦ ἐνιαυτοῦ παρὰ ταύτην διάγει. Ἐπιλέγει δὲ τέλος θριαμβευτικῶς ὁ κ. Πολίτης, ὅτι αὐτῶ τὴν πρῶτην ἀρχὴν τοῦ ἐν τῷ δημῶδει ἑλληνικῷ ἔσματι μύθου εὐρίσκομεν οὐχὶ ἐν σλαβικοῖς προτύποις, ἀλλ' ἐν τῇ ἀρχαίᾳ μυθολογίᾳ.

11) Ἡ ἐν Καππαδοκίᾳ λαλομένη διάλεκτος καὶ τὰ ἐν αὐτῇ σωζόμενα ἔργα τῆς ἀρχαίας Καππαδοκικῆς γλώσσης, ὑπὸ Π. Κ. Καρολίδου. Τὴν μείζονα καὶ σπουδαιότεραν κατὰ κτησίν του ὀφείλει τὸ Ζωγράφειον διαγώνισμα εἰς τὸν ἐν Σμύρῃ καθηγητὴν τῆς βυβαγγελικῆς σχολῆς κ. Παῦλον Καρολίδην, ὅστις, πρὸς μεγίστην ἡμῶν κατὰ πληξιν, ἀπέστειλε τῷ Συλλόγῳ τὴν παρούσαν πραγματείαν του, συγχεμένην ἐκ πέντε μεγάλων τευχῶν εἰς φύλλον καὶ συνοδευομένην ὑπὸ τῆς ἐπομένης χαρακτηριστικωτάτης τοῦ Κλήμεντος Ἀλεξανδρείας ρήτρας. «Οὐδέ μὴν δὴ τὸν λέγοντα προκαταγνωστέον ἀμαθῆ τῶν λεγομένων... ἀλλὰ τὰ λεγόμενα σκοπητέον εἰ τῆς ἀληθείας ἔχεται». Προκαλεῖ λοιπὸν ἡμᾶς ὁ κ. Καρολίδης νὰ ἐξετάσωμεν τὰ λεγόμενά του καὶ ν' ἀποφανθῶμεν ὑπὲρ ἢ κατὰ τῆς γνώμης αὐτοῦ, ὅτι ἐν τῇ νῦν λαλομένῃ ἐν Καππαδοκίᾳ διαλέκτῳ σώζονται ἔργα τῆς ἀρχαίας καππαδοκικῆς διαλέκτου. Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἀφώμεθα τῆς αἰτουμένης ἐξελέγξεως ὀφειλομεν νὰ χαρακτηρίσωμεν συνοπτικῶς τὸ περιεχόμενον τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ καὶ τὴν σημαντικότητά

του θέματος αυτού. Το πρώτον μέρος διαιρείται εις τμήματα, εν οίς κατ' αρχάς διαλαμβάνει περί των λέγων, εξ ών ώρμηθη εις την συγγραφήν, περί της αρχαίας καππαδοκικής γλώσσης και περί της νυν εν Καππαδοκίᾳ ὁμιλουμένης διαλέκτου· μετά μακρὰν δ' ἔρευναν περί τῶν ἰδιωτισμῶν τῆς διαλέκτου ταύτης και ἰδίᾳ περί τῶν γραμματικῶν αὐτῆς τύπων, παρεθῆκεν ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει. *Λέξεις, ἑλληνικῶν τε και προελληνικῶν*, ὃν ὑποδιαιρεῖ εἰς δύο τμήματα περιλαμβάνοντα τὸ μὲν τὰς, κατ' αὐτόν, καππαδοκικὰς λέξεις, τὸ δὲ τὰς κυρίως ἑλληνικὰς λέξεις. Αἱ μὲν συμποσοῦνται εἰς 593, αἱ δὲ εἰς 494 λέξεις· τὸ δὲ τρίτον μέρος περιλαμβάνει κείμενα, ἄσματα δημῶδη και μύθους τῶν ἑλληνοφώνων κατοίκων τῆς Καππαδοκίας· ἐπιτελεῖ δὲ τέλος συμπληρωματικὴ πραγματεία περί καππαδοκο-ἀρμενικῶν ἑτυμολογιῶν. Καὶ τοιαύτη μὲν εἶναι ἡ διαίρεσις τῆς μεγάλῃς και ἐκτετακτοῦ ταύτης συγγραφῆς τοῦ κ. Καρολίδου, ἥτις μετὰ τὴν δημοσίευσιν αὐτῆς πιστευόμεν, ὅτι θὰ προκαλέσῃ ἀπείρουτος γλωσσολογικὰς συζητήσεις. Ἐπειδὴ δὲ εἶναι πολὺ γλωσσῶς και ἐπιστημονικῶς κατηρτισμένος ἐν τῇ φιλολογίᾳ, δικαίως τὰ συμπεράσματα αὐτοῦ ἐπισύρουσι τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου. Ἰδοῦ δὲ ἐν ὀλίγοις ἢ ἐξήγησις τῶν αἰτιῶν, δι' ἃς ὁ κ. Καρολίδης ἤψατο τοῦ θέματος αὐτοῦ. Πρὸ πολλῶν ἐτῶν ὁ σοφὸς χειρογράφος Kiereri μελετήσας τὴν ὑπὸ Κυρίλλου Ε' τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριάρχου συγγραφείσαν και ἐκδοθείσαν τῷ 1812 ἔτει ἱστορικὴν περιγραφὴν τῆς διοικήσεως Ἰκονίου, παρετήρησεν, ὅτι οἱ ἐκεῖ ἑλληνοφῶνοι κῆταικοὶ ὀνομάζουσι διαφόροις λέξεσι κώμας, ἄρη, τοποθεσίας, ποταμούς, ἐκκλησίας, μοναστήρια κτλ. αἰτινες, κατὰ τὰ συμπεράσματά του, παριστῶσι γεωγραφικὰ καππαδοκικὰ ὀνόματα ταῦτ' αἰς ἀρχαίους. Συνδυάσας δὲ ταῦτα και πρὸς ἄλλας ὀνομασίας τοῦ αὐτοῦ βιβλίου συνεπέρανεν, ὅτι οἱ ἐν ταῖς πρὸς τῷ Ταύρω και Ἀντιταύρω νοτιοανατολικαῖς χώραις οἰκοῦντες ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων ἑλληνες ἠδυνήθησαν νὰ διατηρήσωσιν ἔχνη τῆς καππαδοκικῆς γλώσσης, ὡς τοῦτ' αὐτὸ συνέθη, κατὰ τὴν παρατήρησιν τοῦ ἱστορικοῦ Niebuhr, διὰ τὴν ἀρχαίαν λυκαονικὴν γλῶσσαν ἐν τῇ ὑπὸ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ὄλω ἀκαταλήπτῳ γλώσσει τῶν κατοίκων τῆς Σιλλίνας παρά τὸ Ἰκόνιον. Τούτου δ' ἕνεκα πύχθη

τότε ὁ κ. Kiereri, ἵνα γλωσσομαθῆς τις ἐρευνήσῃ τὸ ζήτημα τοῦτο ἐγγύτερον ἐγγύως και ἐπιτοπίως. Ὁ δὲ κ. Perrot περιηγήθεις ἐν ἔτει 1867 τὴν Καππαδοκίαν ἤκουσε τὴν γλῶσσαν τῶν ἐγγυρίων και ἐν ταῖς ἀναμνήσεσιν αὐτοῦ ἐσημείωσεν, ὅτι «πιθανῶς ἢ διὰλεκτος αὐτῶν ἐτήρησεν ἰδιώματά τινα και ἐκφράσεις και τύπους ἰδιόζοντας εἰς τὴν ἀρχαίαν καππαδοκικὴν διὰλεκτον, ὅπως ἐλάλειτο αὐτῇ ἐπὶ τῆς ἑλληνορωμαϊκῆς ἐποχῆς, και ἔχει κατὰ συνέπειαν περιέργους ποιικιλίας ἀξίας σημειώσεως».

Ὁ κ. Καρολίδης ἀσχολούμενος πρὸ ἐτῶν περί συγγραφὴν ἱστορίας τῆς Καππαδοκίας, ὀρμηθεὶς δὲ και ἐκ τῶν γραφομένων τῶν προειρημένων εὐρωπαϊκῶν σοφῶν, ἐζήτησε, Καππαδοκίᾳ ὡν και αὐτός, νὰ μελετήσῃ τὴν διὰλεκτον τῶν ὁμογενῶν του· διὸ κατὰ τὸ 1874 ἔτος ἐκδόθη τὸν πρῶτον τόμον τῶν Καππαδοκικῶν του ἐσημειωσέ τινα περί τῆς διαλέκτου ταύτης, ἐκφράσας ἅμα και γνώμην, ὅτι ὄντως σώζονται ἐν αὐτῇ ἔχνη τῆς ἀρχαίας καππαδοκικῆς γλώσσης. Τὸ ἐν τῷ βιβλίῳ του ὅμως ἐκεῖνο ὕλικόν ἦτο τοσοῦτον ὀλίγον, ὥστε φρονούμεν, ὅτι αὐδὲνα τῶν ἀναγνωστῶν εἶχε πείσει ὑπὲρ τῆς γνώμης του. Τὴν δυσπιστίαν δὲ ταύτην ἐπηύξησε και ἡ πέρουσι βραβευθεῖσα ὑπὸ τῆς Φιλολογικῆς ἡμῶν Ἐπιτροπῆς πραγματεία τοῦ κ. Ἀλεκτορίδου περί τῆς ἐν Φερτακαίνους τῆς Καππαδοκίας ὁμιλουμένης διαλέκτου¹. Ἄλλ' ὁ κ. Καρολίδης ἐπιμένων ἐν τῇ γνώμῃ του ἠναγκάσθη νὰ ἐπιχειρήσῃ ἰδιαιτερον ταξείδιον εἰς Καππαδοκίαν, σκοπῶν νὰ μελετήσῃ σὺν τῇ τοπογραφίᾳ αὐτῆς και τὰς ἑλληνικὰς τῶν κατοίκων διαλέκτους. Ἀποτέλεσμα δὲ τῆς μακρῆς ταύτης περιουσίας ἐστὶν ἡ ὑπὸ τὴν ἔγκρισιν ἡμῶν πραγματεία του, ἐν ᾗ ὄντως τὸ γλωσσικόν ὕλικόν και μέγα εἶναι και ἄξιον σπουδαίας μελέτης και ἐκτιμήσεως. Ὁ κ. Καρολίδης ὀρμώμενος ἐκ τῆς ἀρχῆς, ὅτι ἡ νυν καππαδοκικὴ διὰλεκτος εἶναι συνέχεια ἐν μὴ τῆς ἀρχαιοτάτης τούτῳ διὰ μακρὰς εἰδικῆς εἰσαγωγῆς περί τῆς ἀρχαίας καππαδοκικῆς γλώσσης, ἦν ζῆτει νὰ ἀποδείξῃ ὡς ἀρίαν τινὰ γλῶσσαν συγγενή

1) Ἐδημοσιεύθη ἐν τόμ. Α', σελ. 480—508 ἄσματα δὲ τῆς αὐτῆς διαλέκτου ἔδε αὐτῶν ἐν σελ. 712—728.

τῇ φρυγικῇ περιέχουσαν και τινὰ στοιχεῖα μηδοπερσικὰ. Ἄλλ' ἐπειδὴ τὰ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συγγραφείοις μαρτύρια εἶναι ἀνεπαρκῆ πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς γνώμης του, ὁ κ. Καρολίδης ἐξετάζει χωρὶς τινὰ μεταγενεστέρων συγγραφείων, καθ' ἃ φαίνεται, ὅτι πραγματικῶς και ἐπὶ τῶν ἑλληνορωμαϊκῶν χρόνων ὠμειλετο ἐν Καππαδοκίᾳ μιξοδάρβαρόν τι ἑλληνικόν ἰδίωμα, τοῦθ' ὅπερ, κατ' αὐτόν, ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ διασώσῃ ἔχνη τινὰς προτέρας ἐγγυρίων ἀριακῆς γλώσσης, ἢ, ὡς λέγει, τῆς ὁμιλουμένης ποτὲ προελληνικῆς ἀρίας» συνέχειαν δὲ τοῦ ἰδιώματος τούτου θεωρῶν τὰς νυν ὁμιλουμένας διαλέκτους μελετᾷ και ταύτας τῇ βοηθείᾳ τῆς συγκριτικῆς φιλολογίας και κατὰ τὰς ἐρεῦνας αὐτοῦ ἐπιτυγχάνει, λέγει, νὰ ἀνακαλύψῃ ἔχνη τινὰ, τὰ ὅποια τῷ ἐπιτρέπουσι νὰ χαρακτηρίσῃ ὡδὲ πως τὴν ἀρχαίαν καππαδοκικὴν γλῶσσαν :

«Ἡ γλῶσσα λοιπὸν αὕτη ἡ ἀμέσως πρὸ τῆς ἑλληνικῆς και ἐπὶ τινὰ χρόνον μετὰ τῆς ἑλληνικῆς ἐν Καππαδοκίᾳ λαλουμένη κατὰ τὸ ἐξαγόμενον τῶν ἐρευνῶν μου ἦτο ἀρία τις διὰλεκτος, συγγενὴς ἔνθεν μὲν πρὸς τὴν ἑλληνικὴν και τὴν λατινικὴν, ἴσως δὲ συγγενεστέρη πρὸς τὴν τελευταίαν, ἔνθεν δὲ πρὸς τὴν σανσκριτικὴν και τὴν περσικὴν και τὴν ἀρμενικὴν, ἔχουσα δὲ ἐν τισιν ἀξιοσημειωτον συγγένειαν ριζῶν τινῶν πρὸς τὰς βορείους ἰνδογερμανικὰς γλώσσας, τὴν γοθικὴν και τὴν λιθουανικὴν, τὴν κελτικὴν και τὴν ἀρχαίαν σλαβικὴν, ὅπερ οὐδὲ ὅπως παρὰ δόξον, ὅταν ληθῇ ὑπ' ἄψιν ἡ ἀρχικὴ συγγένεια πρὸς ἀλλήλας πάντων τῶν κλάδων τῆς τῶν ἰνδοευρωπαϊκῶν γλωσσῶν συγγενείας. Ὁ τοιοῦτος χαρακτηρ τῆς καππαδοκικῆς ἐπιτρέπει ἡμῖν νὰ υποθέσωμεν, ὅτι αὕτη ἦτο μία τῶν φρυγοπελασγικῶν διαλέκτων τῆς Μ. Ἀσίας, αἰτινες ἀπετέλουσαν τὸν δεσμὸν τῆς ἐνότητος μεταξύ τῶν ἀνατολικῶν ἀρίων γλωσσῶν και τῶν ἑλληνοϊταλικῶν». Καὶ ταῦτα μὲν φρονεῖ ὁ κ. Καρολίδης περί τῆς ἀρχαίας καππαδοκικῆς γλώσσης. Ἄλλὰ τὸ θέμα τοῦτο εἶναι ξένον τοῦ σκοποῦ τοῦ Ζωγραφείου διαγωνισματος, και τούτου ἕνεκα περιορίζομεθα ἡμεῖς νὰ μελετήσωμεν τὸ γλωσσάριον τοῦ κ. Καρολίδου ὑπὸ τὴν πραγματικὴν αὐτοῦ σημασίαν, τὰ δὲ ἐν αὐτῷ θεωρούμενα ἔχνη τῆς ἀρχαίας καππαδοκικῆς γλώσσης νὰ ἐξελέγξωμεν και οὕτω προσηκόντως νὰ δικαιώσωμεν ἢ μὴ τὰς θεωρίας αὐτοῦ. Τὸ γλωσσά-

ριὸν του συνέταξεν ὁ κ. Καρολίδης ἐπὶ τῇ βίσει τοῦ ἐν Φαράσοις ὁμιλουμένου ἰδιώματος, ὅπερ θεωρεῖ σπουδαιότερον πάντων τῶν λοιπῶν σημερινῶν καππαδοκικῶν ἰδιωμάτων. Τὰ δὲ Φάρασα ἢ Φαρασῶν εἶναι κεντρικὴ κωμόπολις μεγάλου διαμερίσματος κειμένη ἐπὶ τοῦ δεξιῦ τοῦ Σάρου ποταμοῦ βραχίονος καλουμένου νυν Ζαμάντασοῦ, ἐντὸς τῶν δυσπροσίτων αὐλώνων τοῦ Ἀντιταύρου εἰς δώδεκα περίπου ὥρῶν ἀπόστασιν πρὸς Ν. τοῦ ὄροπεδίου τοῦ Ἀργαίου και διπλασίαν ἀπὸ τοῦ μέρους, ὅθεν ὁ Ἀντιταύρος ἐνοῦται πρὸς τὸν Κιλικίον Ταύρον, οὐ μακρὰν τῶν Κιλικίων πολῶν. Ἄλλ' οὐχ ἥττον περιέλαθεν ἐν τῷ γλωσσαρίῳ και τινὰς λέξεις τῶν λοιπῶν ἰδιωμάτων, ὡς τοῦ σιλλαϊκοῦ, μισθιωτικοῦ, γουρδουνακοῦ κτλ. Ἄλλ' ἐν τῷ γλωσσαρίῳ παρατηρούμεν σπουδαιοτάτην ἑλλειψιν, τουτέστι τὴν παραθέσιν σχετικῶν φράσεων, τοῦθ' ὅπερ θεωροῦμεν μέγα δυστύχημα, διότι τὴν ἐπιτολίαν σημασίαν τῶν ἀκατανοήτων ἡμῖν καππαδοκικῶν λέξεων οὐδαμῶς ἄλλως δυνάμεθα νὰ ἀντιληφθῶμεν, οὐδ' ἐπαρκεῖ ἡμῖν πανταχοῦ ἡ ἐρμηνεία τοῦ κ. Καρολίδου, ἣν θεωροῦμεν ἐνιαχοῦ ἐλαττωματικὴν ὡς πᾶν συντόμον και ὑπ' οὐδενὸς ἐπεξηγηματικοῦ συνοδευομένην σχολίου περί τῆς ὑπὸ ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν ἔννοιαν χρήσεως τῶν λέξεων ἐν τῇ δεινῇ ἢ δεινῇ περιπτώσει. Ὁ συγγραφεὺς γινώσκει τὰς γενικὰς ἀρχὰς τῆς συγκριτικῆς φιλολογίας, οἷας ἐθεμελίωσεν αὐτός ὁ Borp, ὁ Riccioli και οἱ λοιποὶ σύγχρονοι γλωσσολόγοι· διὸ και διὰ τὴν εὐρεσιν τῆς ἑτυμολογίας οἷας δὴποτε καππαδοκικῆς λέξεως παραπέμπει συνεχῶς εἰς τὰ συγγράμματα αὐτῶν τε και ἄλλων γλωσσολόγων. Χρησιμοποιοῦν δὲ και τὰς ἑαυτοῦ γνώσεις περί διαφόρων ἀσιατικῶν γλωσσῶν οὐδαμῶς ἀποκρίνεται εἰς τὸ νὰ ἀνακαλύπτῃ ἢ μετὰ βεβαιότητος, ἢ μετὰ πιθανότητος, ἢ μετ' ἐνδοιασμοῦ τὴν παραγωγὴν λέξεων, τὰς ἀρχικὰς ρίζας, τὴν συγγένειαν πρὸς ἄλλας γλώσσας, κτλ. Πάντα ταῦτα εἶναι ἀξιοανάγνωστα και διαφέροντα μελετήματα, δεικνύοντα τὴν ἐπιστημονικὴν μάθησιν τοῦ κ. Καρολίδου και καθοδηγοῦντα τοὺς μετ' αὐτόν εἰς τὸ νὰ μὴ κοπιᾶσωσιν ἐν τῇ μελέτῃ τῆς νυν καππαδοκικῆς γλώσσης διὰ τῆς συγκριτικῆς φιλολογίας, ὡς ἔχοντες ἔτοιμα πάντα τὰ ἐπιχειρήματα αὐτῆς. Ἄλλ' ἐν ὅλῃ ταύτῃ τῇ μελέτῃ ὑπάρχουσι και τινὰ γενικὰ σφάλματα.

Ἐν πρώτοις φαίνεται ἀγνοῦν τὴν ἱστορίαν τῶν λοιπῶν σημερινῶν διαλέκτων, καὶ διὰ τοῦτο παρατηροῦμεν αὐτὸν σπανίως συγκρίνοντα καππαδοκικὰς λέξεις πρὸς ὁμοίας ἄλλων ἑλληνικῶν διαλέκτων. Ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τοῦ καππαδοκικοῦ γλωσσarioῦ κατέστρωσεν ἐκ τοῦ προχείρου ὁ συγγραφεὺς πέντε πεντήκοντα καὶ ἕξ λέξεων, ὡς θεωρῶν λείψανα τῆς ἀρχαίας καππαδοκικῆς διαλέκτου συγκρίνει πρὸς σανσκριτικάς, βυκτριάκας, καὶ ἄλλων Ἰνδοευρωπαϊκῶν γλωσσῶν λέξεις. Πρὸς δικαιολόγησιν τῆς ἡμετέρας παρατηρήσεως, ἐξετάζομεν τινὰς τούτων. Τὴν λέξιν παγάρι, ἣν ἐν μὲν τῇ εἰσαγωγῇ ἑρμηνεύει εἰς χεῖμαρρον διὰ τῶν μεταξὺ τῶν ὄρεων ἢ λόφων κοιλωμάτων κατερχόμενον, ἐν δὲ τῷ γλωσσarioῦ εἰς κατωφερῆ κοιλώματα ἢ χαράδραν, συγκρίνει πρὸς τὴν σανσκριτικὴν λέξιν a h a g a σημαίνουσαν ποταμόν. Ἡ συσχέτισις ἀμφοτέρων ἐκ πρώτης ὕψεως παρέχει ἀληθῶς τὸ δικαίωμα νὰ θεωρήσωμεν τὴν καππαδοκικὴν λέξιν λείψανον ἀρχαίας τινὸς ἀρίας γλώσσης. Ἄλλ' ἐκ τῶν ἑρμηνειῶν τοῦ παγάρι πιθόμεθα, ὅτι ἐν τῷ φαρασιωτικῷ ἰδιώματι ἡ λέξις αὕτη δηλοῦσα πάντοτε ὄρεινὴν κατωφέρειαν, ἔχει πλησιεστάτην σχέσιν πρὸς τὸ νεοελληνικὸν παγάρι (ρ παγανεύω καὶ παγανίζω) σημαίνον κυρίως τόπον κυνηγεσίου ἢ ἐνέδρας ἐν δασώδει ὄρει. Τὸν δὲ ἀρχαιότερον τύπον τῆς ἐκ πάγας νεοελληνικῆς ταύτης λέξεως εὐρίσκομεν ὑπὸ τὴν μορφήν παγαναία ἐν τῷ βυζαντικῷ ἔπει τοῦ Διγενῆ Ἀκρίτα (ed. S. L, vers 910), ἔνθα σημαίνει δάσος, λόγγην καὶ εἴ τι τοιοῦτον. Τὴν φαρασιωτικὴν λέξιν καρτσὴν σημαίνουσαν φλοιὸν δένδρου συσχέτιζει πρὸς τὸ ταυτόσημον σανσκριτικὸν Kitti καὶ ἐπομένως θεωρεῖ λείψανον ὁμορρίζου γλώσσης· ἀλλὰ γινώσκομεν καλῶς, ὅτι οὕτω καὶ νῦν οἱ Ἀρμένιοι καλοῦσι τὸν φλοιὸν καὶ ἐν γένει τὴν ρίζαν παντὸς δένδρου, καρτσὴν. Τὴν παρὰ Τελμησηνοῖς συνήθη λέξιν γουργίζω ἢ γουργίζω σημαίνουσαν κατεσθίω, καταδιβρώσκω καὶ τὴν φαρασιωτικὴν γουργουῖρι δηλοῦσαν λαίμων θεωρεῖ ὁμοίως λείψανον τῆς ἀρχαίας καππαδοκικῆς καὶ συγκρίνει πρὸς τὸ σανσκριτικὸν girami. Ἄλλὰ τίς ἀγνοεῖ τὴν κοινὴν χρῆσιν τῶν γούργουροι, γουργουῖρι, γουργίζω, γουργουράτοι, γουργουρίζω, κτλ.; τὸ φαρασιωτικὸν καμάρα σημαίνει μέγαν λίθον θεωρεῖ ὁμορρίζον πρὸς τὸ σανσκριτικὸν acma καὶ τὸ

ἀρχ. σκανδιναυκὸν hamar. Ἄλλὰ δὲν εἶναι αὐτὸ τὸ τοῦ πεπτωκότος λατινισμοῦ καμάρα, ὅπερ ἐπὶ μὲν τῶν γρακκορρωμαϊκῶν χρόνων ἐσήμαινε παρὰ τοῖς Ἕλλησι θόλον καὶ κυρίως λάρνακα, νῦν δὲ παρ' ἡμῖν πάλιν ἐν μὲν Οἰνῳ δηλοῖ τὸν ὡς κατώφλιον χρησιμεύοντα λίθον, ἐν δὲ Τραπεζοῦντι τὸν θόλον καὶ τὸ γυναικεῖον κάλυμμα, ἐν δὲ Ὁφει τὸν ἀνώφλιον λίθον, ἐν δὲ Κεφαλληνίᾳ μεταφορικῶς τὰς διὰ γραμμῶν διαίρεσεις τοῦ σκαπτομένου ἐδάφους, ἐν δὲ τῇ νήσῳ Σαντορίνῃ (Καμάρι) θέσιν παρὰ τὴν ὑπώρειαν τοῦ ὄρους Μεσαβουνοῦ, ἐν δὲ Νεμέτοις τῆς Χίου τὸν θόλον (κουπαστὸ) τὸν ἀνωθεν κυρίως τῆς ὁδοῦ, ἐπὶ τοῦ ὁποῦ ὑπάρχει ἐκτισμένον ὄσπιτιον; Δὲν εἶναι λοιπὸν τὸ φαρασιωτικὸν ταυτόσημον; Τοιαῦτα κοινὰς λέξεις πολλὰς ὁ κ. Καρολίδης ἐκλαμβάνει ὡς καππαδοκικὰς καὶ πρὸς πίστωσιν δέον νῦν νὰ μελετήσωμεν ἰκανὰς λέξεις τοῦ φαρασιωτικοῦ γλωσσarioῦ. Τὴν λέξιν ἀγκοῦ δηλοῦσαν τὸ ἀρχαῖον κυνήγη προτιμῶμεν νὰ θεωρῶμεν μᾶλλον ὡς ἠχομιμητικὴν· διότι ὁ ἐκ συνάγγης συχνότατα πταρνίζόμενος ποιεῖ ἐπανελημμένα ἀγκοῦ, ἀγκοῦ. Τὸ φαρασιωτικὸν ἀπόδ=ἀλώπηξ παραδέχεται μὲν ὁ κ. Καρολίδης ὡς παρεφθαρμένον ἐκ τοῦ ἀλώπηξ, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκλαμβάνει αὐτὸ ὡς τύπον συγγενέστερον πρὸς τὸ λιθουανικὸν lāpša καὶ τὸ λεττικὸν lapssa, πιθανολογεῖ, ὅτι παρήχθη ἐξ ὁμοίου τινὸς ἀρχαίου καππαδοκικοῦ τύπου. Ἡμεῖς ὁμῶς ἐπιμένομεν νὰ πιστεῦωμεν, ὅτι τὸ ἀπόδ=ἀφαλὸς κτλ. τὸ δὲ βαί=πατήρ παράγει ἐκ τῆς ρίζης av=κῆδεσθαι, προστατεύειν. Ἡμῖν δὲν ἐνδιαφέρει νῦν νὰ γινώσκωμεν, ὅθεν παράγεται, ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ Φαρασιῶται ἔχουσι κατὰ τὸν κ. Καρολίδην καὶ τὸ παράγωγον βαία σημαίνον τὴν μαίαν, δηλοῦμεν, ὅτι ἀμφοτέρὰ εἰσι κοινὰ ἐν ταῖς νεοελληνικαῖς διαλέκτοις, τοῦλάχιστον βαία καὶ βαία λέγεται καὶ ἐν Πόντῳ ἢ τροφός, βαία ἰννοεῖται ἐν Κύπρῳ ἢ θαλαμηπόλος, βάισσαρ καὶ βαίλισσαρ καλοῦσι καὶ οἱ Τραπεζοῦντες τὴν τροφόν, οἱ Κεφαλλῆνες ὁμοίως βήγηαρ κλπ. τὸ δὲ βαία τοῦτο, ὅπερ καὶ ὁ Σουλῆας ἐσημείωσεν ἐν τῇ ἐννοίᾳ τροφοῦ, τίτθης, εἶναι ρωμαϊκόν, ἀφοῦ ἐν τῷ αὐτῷ τύπῳ ἀναφέρεται ἐν τῇ χρηστομαθείᾳ τοῦ Στράβωνος· ἔλεγον δὲ καὶ

οἱ βυζαντινοὶ βήγηα καὶ βηγίτσα, ἀλλὰ καὶ βήγια καὶ βαίτζα λέγει ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἔπους τοῦ Διγενῆ Ἀκρίτα. Ἐὰν δὲ βαγίτζω (βαπεύω, περιποιούμαι τὸ βρόφος), ὅπερ ὁ κ. Καρολίδης παράγει ἐκ τοῦ βαία, εἶναι λέξις κοινοτάτη. τὸ δὲ βαράδι=οὐρά, ὅπερ συγκρίνει πρὸς τὸ ταυτόσημον σανσκριτικὸν vana, πηγάζει μᾶλλον ἐκ τοῦ ποντικοῦ οὐράδιον. τὸ δὲ κυανοῦν λέγουσι κοινὰς οἱ Καππαδοκῆαι βέρετο, ὁ δὲ κ. Καρολίδης παράγει κατ' εὐθείαν ἐκ τοῦ λατινικοῦ cyanus καὶ θεωρεῖ μοναδικὸν ὡς πεισθεῖς, ὅτι ἐν οὐδεμιᾷ ἐτέρᾳ ἑλληνικῇ διαλέκτῳ ἐσώθη. Ἐκ τῆς ἀρχῆς δὲ ταύτης ὁμοῦ μόνος γράφει μακρότατον περὶ τῆς καταγωγῆς τῆς λέξεως ἄρθρον, ἐν ᾧ καὶ ἡ ἱστορία καὶ ἡ ἐθνογραφία τῆς Καππαδοκίας καταμινύεται πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι τὸ παρὰ Καππαδοκίας μέχρι σήμερον διατηρηθὲν βέρετος ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ κυανοῦ δὲν παράγεται ἐκ τοῦ λατινικοῦ, ἀλλ' ἔχει ἀμεσον καταγωγὴν ἐκ τοῦ Ἑβραίου ἢ Ἑρῆθι ἀρχαιοτάτου ἐθνολογικοῦ καὶ γεωγραφικοῦ ἰνόματος τῆς Καππαδοκίας. Πᾶσα ὁμῶς ἡ περὶ τῆς λέξεως ταύτης ἔρευνα τοῦ κ. Καρολίδου ἀνασκευάζεται διὰ ὀλιγίστων λόγων, ὅτι δηλαδὴ τὸ βέρετος ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ κυανοῦ λέγεται καὶ ἐν Κύπρῳ καὶ ὅτι ἀναντίρρητος εἶναι ἡ διὰ τῶν βυζαντινῶν εἰσαγωγή αὐτοῦ εἰς τὴν νεοελληνικὴν γλῶσσαν. Ἐὰν δὲ εἰς τὰς καππαδοκικὰς διαλέκτους ἐσώθησαν καὶ ῥήματα βενετικῶν, βενετώ, ὡς καὶ λέξεις βενετώμα καὶ βενετώσις, ταῦτα οὐδὲν ἄλλο καθ' ἡμᾶς μαρτυροῦσιν, ἢ ὅτι αἱ διάλεκτοι αὐτὰς διέσωσαν ἰκανὰ μαρτύρια τῆς σχέσεως αὐτῶν πρὸς τὴν νεοελληνικὴν γλῶσσαν τῶν βυζαντινῶν χρόνων, τοῦθ' ὅπερ μαρτυροῦσι καὶ ἄλλα ἄρθρα τοῦ καππαδοκικοῦ γλωσσarioῦ καὶ ἰδίᾳ τὰ δημῶδη καππαδοκικὰ ἄσματα. Τὴν δὲ λέξιν βοδῆν σημαίνουσαν κόπρον βοῦς παραδέχεται ὡς λείψανον τῆς ἀρχαίας καππαδοκικῆς, ὑποτίθει δὲ, λέγει, ὄνομα βοῦς ἐκ τῆς ρίζ. βου. Ἡμεῖς λέγομεν, ὅτι εἶναι καθαρῶς διαλεκτικὴ μορφή τοῦ ἐν Σύμῃ καὶ Τήνῳ λεγομένου βουδῆ, τοῦ ἐν Καλύμνῳ βουδῆ, τοῦ νησιωτικοῦ βουδῆ καὶ βουδῆ, τοῦ τσακωνικοῦ βουδῆ καὶ τοῦ κυπριακοῦ βουδῆ. τὸ φαρασιωτικὸν γ.λουκάραγα (σημαίνον ἰζίαν ἢ χαμαιλέοντα, φυτὸν ἐκ τῆς ρίζης τοῦ ὁποῦ ρεῖι ὑγρόν, ὅπερ πηγνύμενον γίνεται μαστιχῆ) θεωρεῖ σύνθετον ἐκ τοῦ λατινικοῦ glus καὶ τοῦ κῆγα, τὸ ὁποῖον

δύσκολον θεωρεῖ νὰ προσδιορίσῃ, ἐρωτᾷ δὲ ἐὰν ἔχη τινὰ σχέσιν πρὸς τὸ σανσκριτικὸν galkha=κλάδος κτλ. Ἄλλὰ δὲν εἶναι μᾶλλον παρεφθαρμένος τύπος τοῦ νεοελληνικοῦ γ.λουκάραγα; τὸ δὲ γούπα σημαίνει λακκὸν καὶ βόθρον παραβάλλει πρὸς τὰ ταυτόσημα (σανσκριτικὸν τε καὶ ἑρμηνικόν) kupa, καὶ πρὸς τὸ παρ' Ἡσυχίου ἑλληνικὸν γούπη=τρώγλη· ἀλλὰ προστίθεισιν, ὅτι δὲν φαίνεται πιθανόν, ὅτι ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ, τοῦθ' ὅπερ ἀναγκάζει ἕκαστον νὰ θεωρήσῃ καὶ τὴν λέξιν ταύτην λείψανον τῆς καππαδοκικῆς γλώσσης. Ἄλλὰ τὸ γούπα καὶ ἀλλαχοῦ ἔχει τὴν ἐννοίαν τοῦ κοιλώματος. Ἐν δὲ Κύπρῳ ἐσώμηνεν ἐν τῷ μεσαιῶνι τὸ μὲν γούπαρος ὑπόγειον κοιλῶμα, τὸ δὲ γούπα κοιλῶμα γῆς, νῦν δὲ τὰ γούπαρος καὶ βοῦπαρος σημαίνουσι καὶ τὸ κοιλῶμα τῆς πινακωτῆς. τὸ Τζία=σπινθῆρ. παράγει ἐκ τοῦ σανσκριτικοῦ tshat=lucere, fulgere, ἀλλὰ καὶ ἐν Πόντῳ λέγουσι τὸν σπινθῆρα τζίαρ, τὸ δὲ ἰηστία=ἰστία, ὅπερ καλῶς ποιήσας ὁ κ. Καρολίδης κατέταξεν ἐν τῷ καππαδοκικῷ γλωσσarioῦ τῶν ἑλληνικῶν λέξεων, παράγει ὀρθῶς ἐκ τοῦ ἰστία, ἀλλὰ τὸ ἀρχικὸν r παραδέχεται ἀποτέλεσμα διγύμματος ἢ δασίας φωνῆς· ἀλλ' ἡμεῖς προστιθέμεθα, ὅτι τὸ ἰηστία πηγάει κατ' εὐθείαν πρῶτον ἐκ τοῦ ἰαν γινώστου βυζαντιανοῦ διαλεκτικοῦ τύπου ἰστιά, τὸ δὲ ἀρχικὸν r θεωροῦμεν λείψανον τῆς αἰτιατικῆς τῆν· τοῦθ' ὅπερ εἶναι συνηθέστατον ἐν τῇ νεοελληνικῇ γλώσσῃ· ἀλλὰ καὶ τὸ ἰηστία (γράφει ἰστία) εἶναι ἰστία βυζαντιανὸν (ἴδε S. Lambros Rom. Gr., σ. 342). τοῦ τζιανός=μωρὸς τὴν ρίζαν εὐρίσκει ἐν τῇ σανσκριτικῇ svāh=ἡγεῖν, τὴν δὲ ρίζαν τζαν, ὅθεν τὸ τζανός, παραδέχεται πιθανώτατα ὡς καππαδοκικὴν. Ἄλλ' ὑπομνησκόμεν τὸ περσικὸν τζίν σημαίνειν διάβολον, τὰ ποντικὰ τζανός, σαυρός, ἢ σάντας ἢ σαλός σημαίνοντα ὁμοίως μάταιον, μωρὸν, ἀνόητον, τὸ ἕτερον ποντικὸν τανδάρ σημαίνειν τρελλόν, φοβερόν, λιαν θυμῶδη κτλ· τὸ δὲ θάλι=λίθος ἐτυμολογεῖ διὰ τοῦ περσικοῦ talali, ἀλλὰ διατὶ νὰ μὴ ἦναι κατὰ ἀναγραμματισμὸν ἐκ τοῦ λίθά (ρι), ἀφοῦ τὸ καππαδοκικὸν γλωσσarioν μᾶς παρουσιάζει οὐκ ὀλίγας ἑλληνικὰς λέξεις κατὰ περιέργους ἀναγραμματισμοὺς προφερομένας τὴν σήμερον ἐν Καππαδοκίᾳ (ἴδε ῥῶμα=μῶρα); τὸ θαρῆρα=ἐπιβάτης, ὅπερ λέγεται παρὰ τοῖς ἑλληνοφώνοις κατοίκοις τῆς περὶ Σεβάστειαν καὶ

Νικόπολιν χώρας, παραβάλλει ο κ. Καρολίδης πρὸς τὸ θαμβεῖν, θάμβος. Ἄλλ' ὁ κ. Ἰωάννης Βαλαβάνης γνωρίζει ἡμῖν, ὅτι τὸν ἐπιβάτην λέγουσι καὶ ἐν Πόντῳ ταβάρα, ἴσως δὲ καὶ οὐκ ἀπιθῶνως ἐτυμολογεῖ παρά τὸ τὰ βάρη, διότι εἶρε παρ' Ἑσυχίου τὴν λακωνικὴν γλῶσσαν ἀβάρη νόσημα τι καρηθαρικόν». Τὴν προσκόλλησιν δὲ τοῦ ἄρθρου τὰ εὐρίσκει καὶ ἐν ἄλλαις ποτικαῖς λέξεσι, καὶ ἐπειδὴ οἱ ἐν Πόντῳ χυδαῖοι νομίζουσι τὸν ἐπιβάτην γυναῖκα, δὲν εἶναι παράδοξον, ἐὰν λέγωσιν αὐτὸν ἐν θηλυκῷ γένει ἢ ταβάρα. Οἱ φαρασιῶται τὸ πτηνὸν καλιμάρα ὀνομάζουσι δεβόου. λεχάρε, παράγουσι δὲ οἱ ἴδιοι ἐκ τοῦ διέβος=σατανᾶς, διάβολος καὶ ἐξηγοῦσι τὴν λέξιν διαβουλόπηρον διὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ πανουργίαν. Ὁ κ. Καρολίδης ποιεῖται μακρὰν ἀνάλησιν, ἐν ἧ φάνεται παράδοξον, ὅτι τὸ δεύτερον σύνθετον λεχάρε εἶναι παραφθορὰ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλεκτωρ, (γραπτέον μᾶλλον ἐκ τοῦ ἀλαχτόρεν, ὃ λέγεται καὶ νῦν ἐν Οἰνότη) βυζαντ. ἀλεκτρίν) τὸ δὲ δεβόου, δεβόου, παραδέχεται μὲν ὡς παραφθορὰν τοῦ διάβουλος, ἀλλὰ προστίθῃσιν, ὅτι οἱ φαρασιῶται, διὰ τὸ σὴ μᾶνῶσι τὸν δαίμονα γίγαντα, παρέλαβον τὸ περσικὸν ۛ (den). Ἐν τῇ φαρασιῶτικῇ δὲ διαλέκτῳ ὑπάρχουσι καὶ τὰ παράγωγα δεβουινάρε=πανουργος, δεβουίν=πανουργία ἐκ τοῦ διέβος (διαβολωσύνη) καὶ τὸ δεβουινάρε=διαβολικός, ἀκατανόητος. Ἄλλὰ κατὰ τῆς ἐκ τοῦ περσικοῦ δεβ παραγωγῆς ἀντιστάμεθα καὶ προτιμῶμεν νὰ θεωρῶμεν τὸν τῆς δια περσίζοντα σχηματισμὸν ὡς καθαρὸν ποτικὸν διαλεκτικὸν μόνον ἐν ἧ περιπτώσει ἐπιτελεῖται τὸ θ' διότι κατὰ τὰ γλωσσάρια τοῦ κ. Βαλαβάνη παρατηροῦμεν, ὅτι καὶ ἐν παραλιαῖς πόλεσι τοῦ Εὐξείνου πόντου λέγουσι δεβα (δικθα), δεβάω (διαβιβάζω), δεβαμα (διαβιβασμα), δεβάτη (διαβάτης), δεβατίζω (διαβιβάτίζω=διαβιβάζω), δεβατίσμα. Ἐν τοῖς λειψάνοις τῆς ἀρχαίας καππαδοκικῆς γλώσσης προστίθῃσιν ὁ κ. Καρολίδης καὶ τὸ καλακόνι σημαίνον τέρετρον, τρύπανον, ὅπερ πιθανολογεῖ μὲν, ὅτι συγγενεῖ πρὸς τὸ ὁμηρικὸν κήλον (βέλος τοῦ θεοῦ Ἀπόλλωνος), ἀλλὰ καὶ παραβάλλει πρὸς τὸ σανσκριτικὸν και=τιτρώσκειν, φονεῖν κτλ. Ἄλλὰ δὲν εἶναι πρῶτον μὲν νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἡ λέξις εἶναι μεταφορικὴ καὶ σύνθετος ἐκ τῶν κα. ἢ ἀκόνη (pierte à aiguiser); Ἐντεῦθεν δὲν

ἐξηγεῖται κάλλιον καὶ τὸ φαρασιῶτικὸν ῥῆμα καλακόνίζω τὸ σημαίνον προσκρούω εἰς τι, ὀλισθαίνω; Ἐν ταῖς καππαδοκικαῖς λέξεσι συναριθμεῖ ὁ κ. Καρολίδης καὶ τὸ καλλία σημαίνον ὑπόδημα, κατὰ παραφθορὰν δὲ καὶ κάγια. Ἄλλὰ καὶ ἡ λέξις αὕτη φαίνεται ἡμῖν ἢ αὐτὴ τῇ παρὰ Πτωχοπροδρόμου καλλιγὰ (Κορκῆ Ἄτ. I, σ. 169) καὶ τῇ ἐν τῷ ἔπει τοῦ Ἀκρίτα καλίντζα (Legrand, σελ. 291). Διὰ τὸ φαρασιῶτικὸν καμβούα σημαίνον κορυφὴν τοῦ ὄρους ἐρωτᾷ ὁ συγγραφεὺς, ἐὰν ἔχη τινὰ σχέσιν πρὸς τὸ ἐν τῷ Μ. Ἐτυμολογικῷ κίβη=κεφαλή. ἄφρονόμεν, ὅτι τὸ καμβούα εἶναι αὐτὸ τὸ κοινὸν καμβούρα καὶ ἐπομένως λέξις μεταφορικῶς χρησιμοποιοῦμένη ὑπὸ τῶν φαρασιῶτων. Τὴν λέξιν κατὰ σημαίνουσαν κῶνωπα, ἣν εἰκάζει ὁμόρριζον τῷ κῶνωψ, γινώσκουσι καὶ οἱ τοῦ Πόντου κάτοικοι λέγοντες κατάραι τὸν κῶνωπα ἢ κυριολεκτικώτερον τὸν περὶ τὸν λόγγον πετόμενον ἠπίολον. Καππαδοκικὴν δὲ λέξιν θεωρεῖ ὁ κ. Καρολίδης καὶ τὸ κοινὸν ἐν ταῖς σημιτικαῖς τῆς Καππαδοκίας διαλέκτοις καράκι τὸ σημαίνον τὸν ἐκ τοῦ τουρβανισμένου ὄξυγέλακτος διακρινόμενον καθαρὸν καὶ ἀρίστης ποιότητος βούτυρον, παραβαλῶν δὲ πρὸς κοινὰς ρίζας διαφόρων ἰνδοευρωπαϊκῶν γλωσσῶν ἀποφαίνεται, ὅτι ὁ τύπος καὶ ἡ ρίζα τῆς καππαδοκικῆς λέξεως δὲν ἀπέχει πολὺ τῶν συσχετισθεισῶν ἰνδοευρωπαϊκῶν λέξεων. Ἄλλὰ τὸ καράκι τοῦτο δὲν εἶναι γνησία κρείσσικτος ἀρμενικὴ λέξις, ἀφοῦ οἱ Ἀρμένιοι δὲν λέγουσιν, ὡς λ. χ. οἱ σανσκριταί, āghaiā, ἀλλὰ καθαρῶτατα καράκι; Καππαδοκικὴν λέξιν ἐκλαμβάνει ὁ κ. Καρολίδης καὶ τὸ φαρασιῶτικὸν κοδχρος τὸ σημαίνον ἄφρον· ἐτυμολογεῖται δὲ κατ' αὐτὸν ἢ ἐκ τῆς σανσκριτικῆς ρίζης κῆ=λάμπειν ἢ ἐκ τῆς ἑτέρας ρίζης ενί, enajami=αὐξάνειν κτλ. Ἄλλὰ δὲν εἶναι προτιμώτερον νὰ ἐκλάβωμεν τὸ καππαδοκικὸν κοδχρος ὡς λέξιν πεποιημένην ἐκ τοῦ θορόβου τοῦ ἄφρου, ἧται ἐκ τοῦ κου, κρον, κρον; Τὸ καππαδοκικὸν μακράδι τὸ σημαίνον καλύπτραν καὶ ἰδιαιτέρως τὴν νυμφικὴν κατὰ τὰς ἡμετέρας ἐρεῦνας εἶναι κοινὸν ἐν τῇ αὐτῇ ἐννοίᾳ, ἰδίᾳ ἐν ἔσσησι καὶ μάλιστα μεσαιωνικοῖς, ἐνθα ἡ ἐννοία τῆς λέξεως σκοτεινὴ τυγχάνει τοῖς ἐκδοταῖς (ἴδε P. Lampros C. R. G., σ. 349)· ἀλλὰ καὶ ἐν Βαλκασσῷ τῆς Νέου μακράδι λέγουσι μανθῆλιόν τι, δι' οὗ περιτυλίσσουσιν αἱ γυναῖκες τὰς κεφαλὰς των. Τοῦ παρὰ Μι-

στωταῖς λαία=κῆλις τὴν ρίζαν ζητεῖ ὁ κ. Καρολίδης ἐν τῷ ἑλληνικῷ λα καὶ λατινικῷ li (λύμα, λύθρον, λύμη κτλ). Ἄλλὰ τὸ λαία τοῦτο δὲν εἶναι αὐτὸ τὸ σημερινὸν λαία, λαία; Τὸ δὲ μισθιωτικὸν πάλιν ριμῆ=ρεῖθρον φαίνεται παραδεχόμενος ὡς καππαδοκικὸν λειψάνον ὁμόρριζον τοῦ ρέω. Ἄλλὰ καὶ ἐν Πόντῳ λέγουσι τὸ ρεῖθρον ρέμμα καὶ ρυμῶν, οὕτω δὲ ἀπαντᾷ καὶ ἐν πολλοῖς μοναστηριακοῖς ἐγγράφοις τῶν βυζαντινῶν χρόνων. Περὶ τῆς φαρασιῶτικῆς λέξεως ρουχί=δρος προτιμᾷ ὁ κ. Καρολίδης νὰ πιστεύῃ, ὅτι παράγεται ἐκ τῆς ρίζης ruh=αὐξάνεσθαι (σανσκριτ. roha=ὑψωμα). Ἄλλὰ ρουχί καὶ raxehin καὶ ραχί λέγουσι σήμερον καὶ ἐν Πόντῳ οὐ μόνον χαμηλὰς κορυφὰς ἀλλὰ καὶ τὰς ὑψηλοτάτας τῶν ὄρειων· κοινῶς δὲ καὶ ἐν τῷ μεσαιωνίῳ ραχίρ ἔλεγον τὴν ὄρεινὴν κορυφὴν. Διὰ τὸ λοιπὸν τὸ καππαδοκικὸν ρουχί νὰ μὴ ἦναι διαλεκτικὴ παραφθορὰ τοῦ ράχης; Τὸ δὲ πρὸς Σιλλαλαῖς ραχίε (=λίθος) δὲν εἶναι πάλιν ἢ αὐτὸ τὸ τουρκικὸν καριά.

Φαίνεται προσέτι, ὅτι καὶ διὰ πολλὰς λέξεις τοῦ γλωσσαρίου τοῦ κ. Καρολίδου δέον νὰ ἔχωμεν ἀμφιβολίας ὡς πρὸς τὴν ἐρμηνείαν αὐτῶν. Ἀναφέρομεν δύο παραδείγματα. Τὸ δένδρα πληθ. δένδραια ἐρμηνεύει, εἰς μάχην, νικῆν. εἶναι ἀληθῶς παράδοξον, πῶς τὸ ὄνομα τοῦτο ἐξέπεσεν εἰς ὅπως ἐναντίαν σημασίαν· ἀλλ' ὁ συγγραφεὺς προστίθῃσιν, ὅτι ἀναφέρεται μόνον ἐν ἔσσησι τῆς Τελημησοῦ. Εὐρομεν τὸ ὑπ' ἀριθ. 5 τελημησηνὸν ἔσση, ἐν ᾧ ὑπάρχει ἡ φράσις ἂν ἦνται δένδρα ρωμάνικα· τὸ ποίημα ἀναφέρεται εἰς τὸν ἥρωα Πορφύριον, δὲν ἐλέγχει ἢ ἀγαπητικῆ του διὰ τὴν σύλληψίν του ἢ ἀπάντησίν του, ἐν ἧ καὶ ἡ εἰρημνὴ ἀπαντᾷ φράσις, μᾶς ἀναγκάζει νὰ πιστεύωμεν, ὅτι ὁ Πορφύριος θέλει νὰ εἴπῃ ἂν ἦνται ἄνδρες ρωμάνικα, πράγματι δὲ ἑτέρα καππαδοκικὴ παραλλαγή τοῦ αὐτοῦ ἔσσητος δημοσιευθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Ἀλεκτορίδου (ἐν Δελτ. ἱστορ. καὶ ἔθν. ἑταιρ. Α', σ. 724, 30) λέγει:

ἂν ἦν οἱ ἄνδρες τούρκικα, ἀλοὶ ἔς μὲ κ' ἐσένα·
 ἂν ἦναι πάλ' ρωμαῖκα, χαρὰς ἔμὲ κ' ἐσένα.

Ἐτέραν ταύτῃριζον καππαδοκικὴν λέξιν ἀναφέρει ὁ κ. Καρολίδης τὸ ῥῆμα δένδραμα ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ φονεῖσθαι, θεωρεῖ δὲ τοῦτο συγγενὲς πρὸς τὸ σανσκριτικὸν denami=σπαράττομαι καὶ πρὸς ἄλλα ἄλλων γλωσσῶν,

προστίθῃσιν πάλιν, ὅτι ἀναφέρεται ἐν τελημησηνοῖς ἔσσησι· τὸ β' τῆς συλλογῆς ἔσση ἔχει τὸν ἐξῆς στίχον:

ἔχει σπαθὰ καιδένδραται, κοντάρικα καὶ σκοτούται.

Προφανῶς τὸ ἰδιωτικὸν τοῦτο δένδραται δὲν ἔχει ὡς τὴν ἐννοίαν τοῦ φονεῖσθαι ἀλλὰ τὴν τοῦ δένδραται. Ἐτέραν περιέργου λέξιν ἀναφέρει ὁ κ. Καρολίδης τὸ ἀδαμασίτζα, ὅπερ ὅμως μᾶλλον ἀλαμασίτζα ἀναγινώσκεται ἐν ἐνὶ τελημησηνοῦ ἔσσησι σημαίνει δὲ, κατ' αὐτόν, φιλότητα, ἀγάπην, ἀδελφότητην· θεωρεῖ δὲ τὴν λέξιν ὡς ἔχουσαν σχέσιν πρὸς τὸ ἀρχαῖον φρυγικὸν ἀδάμα=φίλος. Ὁ στίχος τοῦ ἔσσητος ἔχει οὕτως:

ἔχομ' ἀδελφούνην, ἀδελφούνην ἔχομεν κ' ἀδαμασίτζα

Ἀνδρόνικος ἀπέθανε, πᾶσαν ἀδελφούνην
 Ἀνδρόνικος ἔλαβη, κ' ἀλαμασίτζα.

Πρὸς ἀνατροπὴν τῆς ἐκ τοῦ ἀρχαιοτάτου φρυγικοῦ ἀδάμα· ἐτυμολογίας ἀναφέρομεν τοὺς αὐτοὺς στίχους ἑτέρου ὁμοίου ἔσσητος ἔδομένου ἐν Φερεακαίνοις τῆς Καππαδοκίας:

Κ' ἐμεῖς μὲ τὸν Ἀνδρόνικο ἔχομ' ἀδελφούνη
 ἀδελφούνη μοναχὰ ἔχομ' καὶ ὁμοσίτζα.
 — Ἀνδρόνικος ἀπέθανεν, πῆγεν ἀδελφούνη
 Ἀνδρόνικος ἔλαβη, ἔλαβη ὁμοσίτζα.

Ἐκαστος παρατηρεῖ, ὅτι τὸ τελημησηνὸν ἀδαμασίτζα ἢ ἀλαμασίτζα εἶναι αὐτὸ τὸ ὁμοσίτζα, τουτέστι τὸ ὑποκοριστικὸν βυζαντινοῦ τύπου ὁμοσία, ὅπερ πάλιν παράγεται ἐκ τοῦ ἀρχαίου ὀκωμοσία. Ἄλλὰ καὶ τούτου παραδεκτὸν μὴ γενομένου, δὲν δυνάμεθα ἀρᾶν νὰ ἀντιπροτείνωμεν τὴν παραφθορὰν συνθέτου τινὸς ἴσως ἐκ τοῦ σημερινοῦ κοινοτάτου ἀντάμα καὶ ὁμοσία;

Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων παραδειγμάτων, ἄτινα ἐκ τοῦ προχείρου συνελέξαμεν ἐκ τοῦ γλωσσαρίου τοῦ κ. Καρολίδου, παρατηρεῖ ἕκαστος, ὅτι μετὰ πολλῆς τῆς δυσπιστίας δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι αὕτη ἢ ἐκείνη ἢ λέξις εἶναι ἢ πιθανὸν νὰ ἦναι λειψάνον προελληνικῆς τινος γλώσσης.

Σημειώσωμεν δὲ καὶ τινα ἐκ τοῦ γραμματικοῦ μέρους τῆς σημερινῆς καππαδοκικῆς γλώσσης. Ἐν τῇ φαρασιῶτικῇ διαλέκτῳ τὸ λ ἐν ἀρχῇ λέξεως πρὸ φωνήεντος ἀποβάλλεται, οἷον ἀγῶς=λαγῶς. Τοῦτο παρατηρεῖται καὶ ἐν τῇ τζακωνικῇ διαλέκτῳ, ὡς αἶρα=λαύρα, ἀγῶ=λαγῶς, ἄχωνι=λάχωνον κτλ. Ἄλλ' ὡς ἐν τῇ τζακωνικῇ, οὕτω καὶ ἐν τῇ

φαρασαιωτική ὁ κανὼν οὗτος δὲν εἶναι ἀνευ ἐξαιρέσεως. Ἀποβάλλεται ἐπίσης καὶ μεταξὺ δύο φωνηέντων, οἷον κᾶ=καλά ἢ τρέπεται εἰς γ ἢ β, οἷον φηγῶ=ψηγῶς, ἀβο=ἄλλο, ἄβγο=ἄλογον· τοῦτ' αὐτὸ ἀπαντᾷ καὶ ἐν τῇ τζακωνικῇ, πλὴν τῆς εἰς γ τροπῆς (γάα=μουλάρι, ἄγοο=ἄλογο, ἄβα=ἄλλη κτλ.). Ἡ ἐν τῇ λ ὁμοίως συγγένεια τῆς φαρασαιωτικῆς πρὸς τὴν τζακωνικὴν διέλεκτον φαίνεται ἡμῖν συμπτωματικῇ· ἄλλως τε καὶ ἐν τῇ κυπριακῇ διαλέκτῳ τὸ γράμμα τοῦτο ἐν ἀρχῇ λέξεως πρὸ φωνηέντος ἀποβάλλεται, ὡς ἀλω=λαλῶ κτλ. Ἡ φαρασαιωτικὴ τὸ π.λ. προφέρει συνεχῶς ὡς φκ, ὡς φκῶνω=ἀπλῶνω, φκᾶταιος=πλάτανος, φκατῆ=πλακί(ον) κτλ., τὸ δὲ σφ μετατίθῃσι πάντοτε εἰς φσ, οἷον σφάχνω=σφάχνω, σφάζω. Ἡ δὲ μισθιωτικὴ καὶ γουρδουνακὴ διάλεκτος τὸ θ ἀντικαθιστᾷ διὰ τοῦ χ, ὡς χωρῶ=θωρῶ, θεωρῶ, χρεῶ=οὐρανός (θεός), χρέκα=θέκα, ἔθκα· τοῦτ' αὐτὸ παρατηρεῖται καὶ ἐν τῇ κυπριακῇ ἰδιώματι τῶν Καρπασειωτῶν (ὡς χέλασσα, μεχῶ κτλ.), ἐν δὲ τῇ τζακωνικῇ τρέπεται εἰς σ ἢ σθ. Ὁ κ. Καρολίδης παρατηρεῖ, ὅτι ἡ τῶν Γουρδουναίων διάλεκτος τὸ θ καὶ τὸ δ ἀντικαθιστᾷ πολλὰκις διὰ τοῦ ρ, οἷον ἴπεραρε=ἴπέανε, ρῶο=δύο, βῶρι=βῶδι. Ἐν δὲ τῇ κλίσει τῶν ὀνομάτων σημειώσεως ἄξιον εἶναι, ὅτι ἡ φαρασαιωτικὴ διάλεκτος συνήθως ἔχει πληθυντικὸν λήγοντα εἰς σ, ὅπσοταν τὸ ὄνομα λήγῃ ἐν τῷ ἐνικῷ εἰς ι (πρακανάδε, βάρτε), τὰ δὲ εἰς σ λήγοντα οὐσιαστικά ἐν τῷ πληθυντικῷ λήγουσιν εἰς α (παιδόκκο, παιδόκκα)· ὡς πρὸς δὲ τὰς καταλήξεις ἐν τῇ φαρασαιωτικῇ τὰ μὲν οὐσιαστικά λήγουσι συνήθως εἰς κο ἢ οκκο, οκ, κα, γα, ουγα, χι, ουχι, οχι, αγκι, γιέκ, εκα, ατε (τιβῶκ, κουρούκκα, χαγδρούκκα, τορούχα, πορούχι, ὀρνόχι, τροχάγκι, προχάγκι, καρτζουλιγιέκ, νομάτς, δεβουινάτς). Ἦν δὲ ἐπιθέτων αἱ συνήθειες καταλήξεις εἰσὶν ο, ουσκο, ερ, ικο, οἷον καύ, καούσκο, θερούσκο, τρχαούσκο, στάνιέρ, ὀκνιέρ, ἀφρίκο κτλ. Ὡς πρὸς τὰ ἀριθμητικὰ ὀνόματα λέγει ὁ κ. Καρολίδης, ὅτι ἡ φαρασαιωτικὴ διάλεκτος διετήρησεν ἀόριστόν τινα ἀντωνυμίαν ἢ ἀριθμητικὸν ἄκλιτον ὄνομα ἄ=τις, τι (ἄ νομάτς=ἀνθρωπός τις), ὅπερ παραδέχεται ὡς λειψανὸν ἀρχαίας τινός προελληνικῆς λέξεως ὀμορρίζου πρὸς τὸ ἐλληνικὸν ἄ ἐν τῷ ἴπαξ, ἀπ.λοθι κτλ. Ἄλλ' ἐν τοῖς κειμένοις τῆς διαλέκτου ταύτης δὲν

εὑρωμεν φράσιν τινὰ, ἐν ἧ ν' ἀναφέρεται τὸ σκανδαλῶδες τοῦτο ἄ, τοῦθ' ὅπερ θὰ ἐβοήθει ἡμᾶς νὰ ἐννοήσωμεν καλῶς τὴν δύναμιν καὶ τὴν φύσιν τοῦ. Ὡς λειψανά δὲ ἀριθμητικῶν ὀνομάτων τῆς ἀρχαίας καππαδοκικῆς ἐκλαμβάνει ὁ κ. Καρολίδης καὶ τινὰ ἀριθμητικὰ ὀνόματα ἀπὸ τοῦ ἐν μέτρῳ δέκα, τὰ ὅποια μεταχειρίζονται οἱ παῖδες ἐν τοῖς παιγνίοις. Ἦν ὀνομάτων τούτων τέσσαρας τύπους καταριθμεῖ, ἐξ ὧν σημειοῦμεν τοὺς φαρασαιωτικούς: ἔτα, ἴεκι, τράκι, κότταρ, φέτταρ, λίρκιρ, τὰτ.ι, μάτ.ι, τάνγταρ, δέκα. Ἐν τῇ περὶ ἀντωνυμιῶν κεφαλαίῳ εὑρίσκουμεν ἐγγυρῶν διαλεκτικούς τύπους, συγγενεῖς ὁμοίως πρὸς τοὺς ποντικούς. Τὸ ἀβοῦ=οὗτος θεωρεῖ ὁ κ. Καρολίδης προφανῶς καππαδοκικόν· ἀλλὰ τοῦτό τε καὶ τὰ ἐντεῦθεν παράγωγα εἶναι κοινότατα καὶ ἐν τισὶ ποντικαῖς διαλέκτοις, ἐν δὲ Ὄφει προφέρεται καὶ ἀγοῦ, ἰοῦ. Τὰ δὲ μισθιωτικὰ μέσρ (ἡμέτερος) καὶ σέσρ (ὁμέτερος), ἅτινα ἐπίσης θεωρεῖ λειψανά πως τοῦ καππαδοκικοῦ τύπου τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν, νομίζομεν, ὅτι εἶναι μᾶλλον τοπικὸς ἰδιωτισμὸς πηγάζων ἐκ τῶν ἐτέρων κοινῶν ἐν Καππαδοκίᾳ καὶ Πόντῳ (το) μέτερο, (το) σέτερο. Τὰς δὲ φαρασαιωτικὰς ἐρωτηματικὰς ἀντωνυμίας πὸ, πᾶ, (=τί;), ἄς ὁ κ. Καρολίδης θεωρεῖ ἀρχαιοτάτας, νομίζομεν μᾶλλον πηγάζουσας ἐκ τῶν ποιός ποιά. Ἀρχαιωτάτην δὲ ρηματικὴν κατάληξιν ἐν ὀλίγοις ἐλληνικοῖς τύποις (ἔστι, γέγοντι αἰολ.) σωζομένην θεωρεῖ ὁ κ. Καρολίδης καὶ τὸ τῆς φαρασαιωτικῆς διαλέκτου τι, ὅπερ τίθεται εἰς τὸ γ' ἐνικὸν καὶ τὸ γ' πληθυντικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεστώτος, παρατατικοῦ καὶ ἀορίστου. Ἡμεῖς προτιμῶμεν νὰ θεωρῶμεν τὴν κατάληξιν ταύτην καθαρῶς τουρκικὴν. Ἴδου παραδείγματα τινὰ: ἡσαντι τὰ θύρα καρακωμένα, ἀτάθη σῆ (=στή) μέση τζαῖ εἰπεντι ἄτζέλουε (=ἐκεῖνος), δέγκεν τὴ τοῖς τζιράχε τσαῖ λέγκεντι (ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς καὶ εἶπεν).

Μεθ' ὅλα ταῦτα δὲν δυνάμεθα κατ' ἀρχὴν ν' ἀρνηθῶμεν, ὅτι ἡ τοῦ κ. Καρολίδου θεωρία περὶ διασώσεως λειψάνων τινῶν τῆς ἀρχαίας καππαδοκικῆς εἶναι παντελῶς ἀπαράδεκτος, ἀφοῦ μετὰ μακρὰς μελέτας ἀπεδείχθη, ὅτι ἡ νῦν τζακωνικὴ γλῶσσα εἶναι μεταγενεστέρῃ φάσει τῆς ἀρχαίας λακωνικῆς. Διότι ἐν τῇ γλωσσῶν τοῦ κ. Καρολίδου ὑπάρχουσιν ἀπειροὶ λέξεις πρωτοφανεῖς δι' ἡμᾶς, περιέρ-

γοῖ ἄμα καὶ ἄξια μελέτης. Ἄλλ' ἐν τοιαύτῃ ἐκθέσει, οἷα ἡ παρούσα, δὲν δυνάμεθα νὰ προβῶμεν εἰς ἀνάλυσιν αὐτῶν. Ἐπειτα δὲ τίς δύναται νὰ μᾶς διαβεβαιώσῃ, ὅτι αἱ λέξεις αὗται δὲν ἀνήκουσιν εἰς ἀρμενικὴν τινα διάλεκτον, ἢ εἰς περσοτουρκικόν τι βάρβαρον ἰδιῶμα, ἀφ' οὗ δὲν συνετάχθησαν εἰσέτι λεξικά τῶν ἐν Καππαδοκίᾳ καὶ περὶ αὐτὴν ὀμιλουμένων γλωσσῶν; Ἐκ τῶν περιεργότερων φαρασαιωτικῶν λέξεων ἀναφέρομεν τὰς ἐπομένους: ἀτζαῖα=σμίλη, τάρεα=ἔριον κουρευμένον καὶ ἀκατέργαστον (ἐντεῦθεν δὲν παράγεται τὸ τσαρούχι;), γαλέ=ἀράχνη, γαλλιέρ=ἀράχνης, τσολέκα=αἰῶρα, τσιθῶ=κυανοῦς, τορούχα=πέυκη, τσιουάρ=ἀετός, καρτζουλιγιέκ=πᾶνθηρ, σιτράγκκα=διχιδημα ἢ ταινία, τσάκκι=κύκλος (δὲν συγγενεῖται καὶ τὸ παρ' ἡμῖν τζιγκάκι;), τορούχα=πέυκη, δζιαστὲ=βέσσανος, ἀγνία, πιστρούκκο=μᾶζα ἀλεύρου, καυθῶρ=κύραξ, καρχᾶρ=τρουθλίον κοῖλον πηλινόν, κοράκκο=μελίκτηρον, ἰζιῶν βῆσις=τερέβινθος ἢ σχίνος, σκουρά=ποτήριον, μπαθόκα=αἰνιγμα, ἀγῶλιουπέκα=λαβούρι ἢ βίκος. Τὰς λέξεις ταύτας μεταξὺ ἄλλων θεωρεῖ ὁ κ. Καρολίδης ὡς γνησίας καππαδοκικὰς, διότι συγγενεῖται πρὸς σανσκριτικὰς, βακτρικὰς κτλ. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡμεῖς δὲν πιστεύομεν, ὅτι εἶναι λειψανά ἀρίας τινός καππαδοκικῆς γλώσσης, ἀλλ' εἰλημμένα ἐκ παραγῶγων γλωσσῶν διαφόρων ἀσιατικῶν λαῶν ἐπιδραμόντων κατὰ τὸν μεσαιῶνα τὴν Καππαδοκίαν, φρονοῦμεν, ὅτι προτιμότερον εἶναι νὰ

ἀναμείνωμεν τὴν σύνταξιν λεξικῶν τῶν ἐν Καππαδοκίᾳ ὀμιλουμένων γλωσσῶν. Ἐκείνο δὲ τὸ ὅποσον δὲν πρέπει νὰ παραλείψωμεν εἶναι, ὅτι ἡ φαρασαιωτικὴ γλῶσσα ἔχει πολλὰς λέξεις πεποιημένας καὶ ἑτέρας ἀπειροὺς ἐλληνικὰς ἐν μεταφορικῇ σημασίᾳ, οὕτως ὥστε νὰ δύνηται τις νὰ σχηματίσῃ μικρὸν λεξικὸν καππαδοκικοῦ τινος diaug ἢ langue νεοῖο. Πάμπολλαι δ' ἐπίσης εἶναι νεοελληνικαὶ παρεφθαρμένα καὶ οὐκ ὀλίγαι ἀκέραιαι ἀρχαῖαι ἐλληνικαὶ μεταχειριζόμεναι ἢ ἐν σημασίᾳ ἥττον γνωστῇ, ἢ ἐν ἑννοίᾳ ἀρχικῇ, ἢ ἐν ἰδίᾳ ὅλως ἐναντίᾳ τῆς σημασίας των.

Ἡ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ ἀποβλέπουσα μᾶλλον εἰς τὸ ἀπειρον γλωσσικὸν ὕλικόν, ὅπερ συνεκόμισεν ὁ κ. Καρολίδης ἐκ Καππαδοκίας, ἢ εἰς τὴν ἐπέξεργασίαν αὐτοῦ, ἔκρινε δίκαιον νὰ ἀμείψῃ τοὺς κόπους αὐτοῦ διὰ τοῦ δεκαλίρου βραβείου. Τὸ αὐτὸ δὲ δῶρον ἀπονέμει καὶ τοῖς καλοῖς κόγαλοῖς σκαπανεῦσι τοῦ Ζωγραφείου διαγωνίσματος Νικολᾶφ Πολίτη, Δημητρίῳ Πουλᾶκη, Κωνσταντίνῳ Κανελλάκη, Ἰωάννῃ Βαλαβάνη, Ἀντωνίῳ Πουλᾶκη, Συμεὼν Μανασσεῖδῃ καὶ Νικολᾶφ Βενέτη. Ἐπαίνου δὲ ἄξιους κηρύττει τὸν ἐν Ἀθήναις κ. Γεώργιον Δροσίνην, τὸν ἐξ Οἰνός κ. Ἰωάννην Κωνσταντινίδην καὶ τὸν ἐν Σουδενοῖς τῆς Ἡπείρου κ. Α. Γόνιον.

Α. Π. ΚΕΡΑΜΕΥΣ,
εἰσηγητῆς τῆς φιλολ. Ἐπιτροπῆς.

ΚΑΡΑΠΑΝΕΙΟΣ ΑΓΩΝ.

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΥΠΟΒΑΘΕΝΤΟΣ ΠΟΝΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.

Φίλοι ἀκροαταί,

Ἐπειδὴ οἱ πλείστοι τῶν τὸ βῆμα τοῦτο τοῦ Συλλόγου κατὰ τὰς αὐτὰς περιστάσεις ἀνεληθόντων προτάσσοιεν ὀλίγα τινὰ σχετικὰ ἐν εἰδῇ προλεγόμενων ἢ εἰσαγωγῆς εἰς τὸ θέμα τῆς ἑαυτῶν ἐκθέσεως, ἐπιτρέψατε καὶ ἐμοὶ τὸ πρῶτον ἤδη εὐτυχούντι νὰ ἀνέλθω τὸ βῆμα τοῦτο νὰ ἀκολουθήσω τὴν ὑπὸ τοσοῦτον μακροῦ παρελθόντος καθιερωθεῖσαν συνήθειαν ταύτην. Συνειδῶς δ' ἐμαυτῷ στέρησιν πολλῶν προσόντων, ἅτινα καθιστῶσι τοὺς ρήτορας ἀνεκτοὺς καὶ τοὺς λόγους αὐτῶν ἀκουστοὺς καὶ προκαλοῦντας οὐχὶ τὸν νυσταγμὸν ἀλλὰ τὸναντίον τὴν ἐξέγερσιν τοῦ πνεύματος τῶν ἀκροατῶν, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἰδίως ἐξαρτᾶται ἡ σχετικὴ τοῦ ρήτορος ἐπιτυχία, ἄλλως δὲ μὴ προτιθέμενος νὰ ἐκφωνήσω ρητορικὸν ἰδίως λόγον, μετὰ συστολῆς καὶ συναισθήσεως τοῦ ὀφειλομένου εἰς τοσοῦτον ἐκλεκτὴν τοῦ ἔθνους μερίδα σεβασμοῦ ἐπροτίμησα τὸ βῆμα τοῦτο ἀνερχόμενος βραχέα τινὰ νὰ προτάξω καὶ ταῦτα σχετικὰ πρὸς αὐτὸ τὸ θέμα τοῦ Καραπανείου ἀγῶνος τοῦ λήξαντος συλλογικοῦ ἔτους, πρὸς τὴν παρ' ἡμῖν διδασκαλίαν τῶν φυσικῶν λεγομένων μαθημάτων.

ὑπὸ τῆς πανσόφου τοῦ δημιουργοῦ χειρὸς θεοῦ ἐπὶ τῆς βραβείας ἡμῶν σφαίρας βαρὺ καὶ ὕλικόν σῶμα, ἐννοῶ πρῶτον τὴν περὶ ἐμὲ νὰ κατανοήσω φύσιν, ἐπὶ τῆς ἐπιγνώσεως δὲ τῶν ἀποτελούντων αὐτὴν ἄντων καὶ τῆς μελέτης τῶν διεπόντων αὐτὰ νόμων ὡς ἐφ' ὕλικῆς κλίμακος, ἄλλου πύργου τῆς Βαβέλ, βραδέως ἀναρριχώμενος νὰ προσῶ εἰς τὸν σχηματισμὸν σκέψεων καὶ ἰδεῶν ἀνωτέρων, ἐπιγενεστέρων κατ' ἐμὲ τῶν ἐπὶ τῆς ὕλικῆς φύσεως. Ἐντεῦθεν ἐπεταί, ὅτι ὡς ἀφετη-

ρίαν οἰασθῆποτε μορφώσεως τοῦ πνεύματος νομίζω τὴν φυσικὴν, οὕτως εἶπεν, μὲρψωσιν, τούτεστι τὴν κατανόησιν τῆς περὶ ἡμᾶς ὕλης καὶ τὴν σπουδὴν τῶν ἰδιοτήτων καὶ μεταβολῶν αὐτῆς, ἐφ' ὅσον τοῦτο πνεῦμα νὰ κατορθωθῇ ὑπὸ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Τότε, καὶ μόνον τότε, νομίζω θὰ ἀναπτυχῶσιν ἐν ἐμοὶ φυσικῶς καὶ ἀβιάστως αἱ περὶ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ Θεοῦ ἰδέαι, τότε μόνον ὡς ἄλλος Νεύτων θὰ δύναμαι εὐσυνειδήτως καὶ μετὰ πεποιθήσεως νὰ ἀποκαλύπτωμαι ἀκούων προφερόμενον τὸ ὄνομα τοῦ δημιουργοῦ, τότε μόνον ἢ περὶ τῆς ὑπάρξεως ἀνωτάτου ὄντος καὶ αὐλοῦ ἐν ἐμοὶ οὐσίας ἀπόδειξις θὰ δύνηται νὰ στηριχθῇ οὐχὶ μόνον ἐπὶ λόγων ἰδανικῶς λογικῶν, διαφερόντων κατὰ τε τὴν ἀναφορὴν καὶ κατὰ τὸ ποσὸν τοῦ ἐν ἐκάστῳ ἀνθρώπῳ ἐνοπήχοντος λόγου, ἀλλ' ἐπὶ λόγων φυσικῶς λογικῶν, ἀναντιρρήτων καὶ παρὰ πάντων ἀποδεκτῶν.

Διατί ἀποδίδουσι τινες τὰς ὕλιστικὰς τάσεις τοῦ ὑμετέρου αἰῶνος εἰς τὴν καταπληκτικὴν ὄντως κατὰ τὰ τελευταία ἔτη παράδοσιν τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν; Ἦναι ἀληθὲς πράγματι, ὅτι αἱ φυσικαὶ ἐπιστήμαι ὑποσκάπτουσι, ὡς νομίζεται κοινῶς, τὰ θεμέλια τοῦ ἰδανικοῦ κόσμου;—Ἐπιτρέψατε εἰς ἐμὲ νὰ ἀπαντήσω ἐν ὀλίγοις εἰς τὰς ἐρωτήσεις ταύτας. Βεβαίως τοῦτο δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς τόλμη καὶ τόλμη μεγάλη. Σὰς ἐξομολογοῦμαι κρόφιόν μου ἀμάρτημα. Μετὰ τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς συναισθήσεως τῆς ἐν τῇ ἐξόχῳ φιλοσοφικῇ ρήτρῃ *ἡμαθὶ μὲν θράσος, λογισμὸς δ' ἄκιστον φέρει* περιεχομένης ὑψίστης ἀληθείας, συνδυάζω ἐνθερμον θαυμασμὸν πρὸς τοὺς ἐλλόγιως τολμηροὺς ἀνθρώπους διότι ἐκ τῆς ἱστορίας ἐδιδάχθη, ὅτι οὐδὲν μέγα ἐν τῷ κόσμῳ ἐγέ-

νετο, οὐτίνως τὸ πρῶτον κινουὺν νὰ μὴ ἦτο ἢ κατ' ἐμὲ ἀνωτάτη αὐτῆ τῆς ἐλευθέρως ἀνθρωπίνης βουλήσεως ἔκφρασις.

Νομίζω, ὅτι κακῶς, ἀνευ προηγουμένης σπουδασίας μελέτης τοῦ πράγματος, ἀποδίδουσι τινες εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας ἐνέργειαν ὕλιστικὴν. Ἐν πρώτοις ὁ ὕλισμὸς δὲν εἶναι σύγχρονος πολλῶ δ' ἦττον μεταγενέστερος τῆς ἀναπτύξεως τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν. Ἐὰν αἱ φυσικαὶ ἐπιστήμαι ἔχουσιν ἱστορίαν ὀλίγων δεκαετηρίδων, αἱ ὕλιστικαὶ ἰδέαι ἀριθμοῦσι χιλιετηρίδας ὅλης ὑπάρξεως, εἶναι σύγχρονοι τῆς πρώτης τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἐμφανίσεως. Τούναντίον νομίζω, ὅτι ἡ ἀνάπτυξις καὶ ἡ πρόοδος τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν οὐχὶ μόνον δὲν πολεμῶν τὸν ἰδανικὸν κόσμον, ἀλλ' ὡς ἐφθην εἰπὼν ἐν τῇ ἀρχῇ, μεγίστην δύναται νὰ παρήσῃ εἰς τὸ πνεῦμα βεβαιώσῃ περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἰδανικοῦ τούτου κόσμου. Οὐδέεις σπουδασίας φυσικῆς, χημικῆς ἢ ἀστρονομικῆς, διημερισθῆσθε τὸ κύρος τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἰδανικοῦ κόσμου, ἐὰν δὲ ὑπάρχωσι μετὰ αὐτῶν τινὲς πολεμοῦντες τὴν ὑπάρξιν τούτου, ἐπιτραπήτω μοι νὰ εἶπω, ὅτι οὗτοι ἢ ἐκουσίως, νεωτερισμοῦ χάριν, ἀμειλιουοῦσιν, ἢ, ἐὰν ἐν συνειδήσει ἐπαγγέλλωνται ταῦτα, ἠδικήσαν κατὰ τὴν διανομήν τοῦ λόγου ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ, καὶ πρὸς ἐκδίκασιν τῆς προσγενομένης αὐτοῖς ἀδικίας ἀρνοῦνται τὴν ὑπάρξιν αὐτοῦ καὶ αὐτῶν. Διότι ἄλλως κατὰ ποίους φυσικοὺς, χημικοὺς, μηχανικοὺς ἢ φυσικολογικοὺς νόμους δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ἡ τῆς ὕλης ὑπὸ τοῦ μικροσκοπικοῦ ἀνθρώπου κατὰκτησις καὶ ὑποδούλωσις κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας; μήτοι κατὰ τὸν Νευτώνειον νόμον τῆς καθολικῆς ἔλξεως; ἀλλὰ τότε βεβαίως ὁ ἔλεφας, ὁ ἵπποπόταμος καὶ τὰ πελώρια τοῦ ὠκεανοῦ κῆτη θὰ εἶχον ἐπὶ τῆς τοιαύτης κατακτήσεως δικαιώματα μεγαλύτερα, ἀκόλουθα τῆς μήξης αὐτῶν.

Ἄλλ' ἐξετάσωμεν ἐμβριθέστερον τὴν ὕλην, ὀπλισωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ τοῦ μικροσκοπίου ἢ τοῦ τηλεσκοπίου, συγκεντρώσωμεν ὀλόκληρον τὴν ψυχὴν ἡμῶν εἰς τὴν παρατήρησιν τῆς ὕλης. Ἦν ἢ ἰδομεν ἐν αὐτῇ;—Πρῶτον μὲν νόμον διεπόντα αὐτὴν καὶ οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἀφιστάμενον αὐτῆς, τὸν νόμον τῆς ἀδρανείας ἀπαγγελλόμενον οὕτως αἰ ὕλη οὐδαμῶς δύναται ἀφ' ἑαυτῆς νὰ μεταβῆ κατὰστασιν.—δεύτερον παρατηρούμεν διαφόρους τῆς ὕλης μεταβολὰς, ταύτας δὲ

(ΠΑΛ. ΦΙΛ. ΣΥΛΛΟΓΟΣ.—ΤΟΜ. ΙΘ').

ὑποχρεούμεθα ν' ἀποδώσωμεν εἰς τι αἷτιον. Πῶς καλοῦμεν τὸ αἷτιον τοῦτο;—κίνησιν τῶν μορίων τῆς ὕλης. Ἐξ αὐτῆς πάντα τὰ φαινόμενα. Ἡ κίνησις τῶν μορίων τῆς ὕλης ἀποτελεῖ τὰ φαινόμενα, ἅτινα καλοῦμεν φῶς, θερμότητα, ἤχον, ἠλεκτρισμὸν, μαγνητισμὸν, βαρύτητα, χημικὴν ἔλξιν κτλ.—Τὴν τοιαύτην κίνησιν τῶν μορίων τῆς ὕλης ὑποχρεούμεθα ν' ἀποδώσωμεν εἰς αὐτὴν τὴν ὕλην. Ἀλλὰ πῶς θὰ συμβιβασθῶμεν μετὰ τοῦ α' νόμου;—Ἀναγκαζόμεθα νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ὑπῆρξεν ἼΠΣ, ὅστις ἐνεργήσεν εἰς τὴν ὕλην τὴν κίνησιν, ὁ δὲ ἼΠΣ οὗτος δὲν ἠδύνατο νὰ ἦναι ὡς ἡ ὕλη, ἦτο ἀνώτερος τῆς ὕλης, ἦτο ἄυλος.

Ἰδοὺ ἡ περὶ Θεοῦ ἰδέα προκύπτουσα ἀπὸ τῆς ἐξετάσεως ἐνὸς μικροβίου, ἀπὸ τῆς παρατηρήσεως τῶν νομίμων κινήσεων τῶν ἀστέρων, ἀπὸ τῆς στοιχειωδέστερας χημικῆς συσκευῆς, ἀπὸ τοῦ ἀπλουστεροῦ φυσικοῦ πειράματος.

Βεβαίως δὲν περιέγεται ἐν τοῖς στενοῖς ὄριοις τοῦ ἐμοῦ προλόγου ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἰδέας, ὅτι οὐδαμῶς πρὸς τὴν ὑπάρξιν τοῦ ἀνωτάτου ὄντος ἀντίκεινται καὶ οὐχὶ μόνον οὐδὲως ὑποβιβάζουσιν αὐτό, ἀλλὰ τούναντίον πληρέστερον περὶ αὐτοῦ παρέχουσιν εἰς τὸ πνεῦμα χαρακτηρισμὸν αἱ νεώτεροι θεωρίαι περὶ πληθῆος τῶν κατακηκμένων κόσμων καὶ περὶ μὴ παραδοχῆς τοῦ ἀνωτάτου ὄντος ἐν ἀμέσῳ, ἐνδελεχεῖ συναφεῖα πρὸς τὴν ὕλην καὶ τὰ ἐαυτῆς φαινόμενα. Ὅπως οὐδέεις δύναται νὰ κατανοήσῃ ὄριον τοῦ ὕλικου χώρου, οὕτως οὐδέεις δύναται νὰ παραδεχθῇ τὴν ὑπάρξιν τοσοῦτων μυριάδων οὐρανίων σωμάτων, χωρὶς συνάμα ν' ἀποδώσῃ εἰς ταῦτα τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ α' ὄρου τῆς ὕλικῆς ὑπάρξεως, τὴν ζώην. Ἡ ἀρνήσις τούτου λίαν ἐγωιστικὴ βεβαίως εἶναι διὰ τὸν ἐπὶ τῆς γῆς ἀνθρώπον καὶ λίαν προσβλητικὴ πρὸς τὴν ἀπειρίαν τῆς δυνάμεως τοῦ ἀνωτάτου ὄντος. Καὶ παρήγορος μὲν ἴσως φαίνεται εἰς τὸν γήινον ἀνθρώπον ἡ ἰδέα τῆς μονότητος αὐτοῦ ἐν τῷ παντὶ καὶ ἡ ἀμεσὸς συνάφεια τοῦ δημιουργοῦ μετὰ τῆς ὕλικῆς ὑπάρξεως, οὐχ ἦττον ὅμως ταῦτα εἰς ἀκρὰν εὐρίσκονται ἀντίφασιν πρὸς τὴν προσημειωθεῖσαν παντοδυναμίαν τοῦ πρώτου αἰτίου. Ἐὰν δὲ ὁ λεγόμενος οὐρανός, ἔνθα ἐτέθη ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐν τῇ γῇ ἐμφανίσεως αὐτοῦ τὸ τοῦ Θεοῦ ἐνδικαίωμα, ὑψώθη καταπληκτικῶς κατὰ τοὺς νεωτέρους

21

αίωνας, τούτο ούδαμῶς ἀπελιπιστικόν πρέπει νά φαίνεται εἰς τόν γήϊνον ἄνθρωπον πεποιθότα, ὅτι ἡ τοῦ δημιουργοῦ δύναμις καί ἀγαθότης εἶναι τοσοῦτον ἀπέριος μεγάλα, ὥστε τὸ εἰς τὴν γῆν ἀναλογεῖν μέρος αὐτῶν εἶναι ἀσυγκρίτως μεγαλύτερον τοῦ πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τῶν νεωτέρων θεωριῶν ἀνήκοντος αὐτῆ. Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὸ β' ζήτημα τῆς συναφείας τοῦ ἀνωτάτου ὄντος πρὸς τὴν ὕλην, νομίζω, ὅτι ἀρνείται τὸ ἀπειρον τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ ὁ μὴ παραδεχόμενος, ὅτι οὗτος ἐφάρξα μόνον ἐμφυσήσας εἰς τὸν ὕλικόν κόσμον τὴν δύναμιν δὲν ἔχει πλέον ἀνάγκη τοῦ ἀμέσου τούτου συγχρωτισμοῦ μετ' αὐτοῦ. Ἡ δύναμις συνυπάρχει μετὰ τῆς ὕλης καὶ δύναται μὲν πολλὰς νά ὑποστῇ μεταβολὰς ποικιλομόρφως τὰ αἰσθητήρια ἡμῶν προσβάλλουσα, οὐδαμῶς ὅμως δύναται ἀπαξ δοθεῖσα εἰς τὴν ὕλην νά μηδενισθῇ.

Διὰ τῶν ἀνωτέρω ἠθέλησα νά ὑποστηρίξω τὴν ἰδέαν, ὅτι ἡ φυσικὴ τοῦ ἀνθρώπου ἀνατροφή οὐχὶ βλαβερὰ ἀλλὰ τούαντίον ὠφελιμωτάτη εἰς αὐτόν ὑπὸ πάσας τὰς ὁψεις καθίσταται. Φυσικὸν πόρισμα τῆς παραδοχῆς τούτου εἶναι, ὅτι ἐν ταῖς ἡμετέροις σχολαίσις πρέπει νά διδάσκωνται τὰ φυσικὰ μαθήματα ἀπ' αὐτῆς τῆς νηπιακῆς ἡλικίας, ἀπ' αὐτοῦ τοῦ λεγομένου δημοτικοῦ σχολείου. Πρὸς τοῦτο ἀνάγκη α' νά ὑπάρχωσι κατέλληλα πρὸς τοῦτο βιβλία, καὶ β' νά ρυθμισθῇ ἡ τῆς διδασκαλίας τούτου μέθοδος. Καὶ διὰ μὲν τὸ α' νομίζω, ὅτι τὰ πλείεστα διδασκαλικά βιβλία τοῦ εἶδους τούτου ἔχουσιν ἐν φοβερὸν μειονέκτημα, ὅτι ἀναπτύσσουσι τὰ πράγματα λίαν πλατέως, τούτο δὲ καὶ τὸν μικρόν μαθητὴν καθ' ὑπερβολὴν κουράζει καὶ τὴν τοῦ διδάσκοντος θέσιν καθιστᾷ προβληματικὴν καὶ β' ὅτι τὰ μαθήματα ταῦτα διδάσκονται οὐχὶ φυσικῶς, οὐχὶ διὰ πραγμάτων ψηλαφητῶν καὶ ὁρατῶν, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον διὰ τοῦ λόγου. Ἐπὶ κατανοήσεως ὅμως ὕλικῶν πραγμάτων τὸ νά ἀντικαθιστῇ τις τὴν ὄρασιν διὰ τῆς ἀκοῆς εἶναι κατὰ τὴν προσηφῆτικὴν ἐξήγησιν τινὸς παιδαγωγοῦ, ὡς εἰ τὰ πτηνὰ προσετίμων νά βαίνωσι διὰ τῶν ποδῶν καὶ οὐχὶ νά ἵπτανται διὰ τῶν πτερύγων.

Τὴν τοῦ α' μέσου ἀνάγκη ἀναλαμβάνει ἐν μέρει νά πληρῶσθαι ὁ κατὰ τὸ λήξαν ἤδη συλλογικὸν ἔτος Καραπάνειος ἀγὼν διὰ τῆς βραδεύσεως διδασκαλικοῦ βιβλίου καταλλήλου πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς Φυσικῆς ἱστορίας

ἐν τοῖς ἀστικαῖς λεγομένοις σχολαίσις. Τὸ πρὸς τοῦτο εἰδικὸν πρόγραμμα ἐξεδόθη κατὰ τὸ συλλογικὸν ἔτος 1881—82 ἐκπονηθὲν ὑπὸ τῆς Ἐκπαιδευτικῆς τοῦ Συλλόγου Ἐπιτροπῆς. Μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ περιού ὁ λόγος εἰδικοῦ προγράμματος ἐστάλησαν πρὸς κρίσιν εἰς τὴν Ἐκπαιδευτικὴν Ἐπιτροπὴν κατὰ τὸ ἐπίον Συλλογικὸν ἔτος 1882—83 δύο μόνον Φυσικαὶ ἱστορίαι, ὧν ἡ μὲν ἔφερε τὸν τίτλον Φυσικὴ ἱστορία πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων καὶ τὸ ρητόν «Φύσις τὰ τε ζῶα καὶ τὰ μέρη αὐτῶν καὶ τὰ φυτὰ κτλ.», ἡ δὲ δευτέρα τίτλον μὲν Στοιχεῖα Φυσικῆς ἱστορίας πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν καὶ ἐ.λ.θηρικῶν σχολείων, ρητόν δὲ τὸ γερμανικὸν «Die Natur ist aller Meister Meister κτλ.».

Ἡ Ἐκπ. ἐπιτροπὴ μελετήσασα τὰ χειρόγραφα ἐκεῖνα ἀπεφάνετο διὰ τοῦ εἰσηγητοῦ αὐτῆς κ. Κ. Ξανθοπούλου ὡς ἐξῆς: (Σελ. 26 καὶ κατωτέρω). «Παρατηροῦμεν, ὅτι αἱ περιγραφαὶ πολλὰς εἶναι μακράι, τυχαίαι καὶ ἄνευ ὠρισμένης παιδαγωγικῆς πορείας· διότι δὲν ἄρχεται πάντοτε ἐκ τῶν πρωτίστως ὑποπιπτόντων ταῖς αἰσθησεῖς, δευτέρων δὲ περιγράφονται ἐνίοτε ἀγνωστα δι' ἀγνώστων, ἀναφέρεται δ' ἔστιν ὅτι, ὅτι, τύχη κτλ. . . Σημειοῦμεν δ' ἔτι μακρολογίαν ἐν οὐδέοντι, συντομίαν δ' ἐνθα ἔδει νά ὑπάρχη μείζων ἀνάπτυξις. . . Δὲν ἐξαιρεται τὸ ἔξ οὗ ἀποτελεῖται τὸ γένος, ἡ τάξις, ἡ ὁμοταξία. Ἡ ἐκλογή τῶν περιγραφομένων ζῶων εἶναι ἀνεπιτυχῆς πολλὰς. . . ἡ βοτανικὴ δὲ καὶ ἡ ὄρνυτολογία εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόκεινται κρίσιν».

Ταύτας καὶ τοιαύτας παρατηρήσεις ποιήσασα ἐπὶ τῶν χειρογράφων ἡ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ διὰ τοῦ εἰσηγητοῦ αὐτῆς κ. Κ. Ξανθοπούλου ἐθεώρησε μὲν τὴν ἐργασίαν καὶ τῶν δύο χειρογράφων ἀξιαν λόγου καὶ τὴν πολλὴν δυσχέρειαν τοῦ ἔργου κατανοοῦσα καὶ συναίσθανομένη ἐνόμισε δίκαιον καὶ πρέπον ἅμα μόνον νά ἐπαινέσῃ τοὺς συγγραφεῖς δημοσίᾳ πεποιθῶσα, ὅτι, ἐάν εὐσταθέστεραι καὶ ἀνώτερον ἐπεξεργασμένοι προσέλωσιν εἰς τὸν ἀγῶνα αἱ κρινόμεναι Φυσικαὶ ἱστορίαι ἢ ἐπιτευχθῇ μᾶλλον ὁ σκοπός, ὃν τὸ διαγώνισμα προτίθεται καὶ ὅς ὁμολογουμένως εἶναι τὸ παρέχειν τοῖς μαθηταῖς τῶν δημοτικῶν καὶ ἀστικῶν ἢ ἐλληνικῶν ἡμῶν σχολείων πρὸςφορα ἐγχειρίδια.

Τὸ τοιοῦτον ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν ἐθεώρησεν

ὡς ἀποθαρρύνον ἢ προσβάλλον τὴν φιλοτιμίαν τῶν κατελθόντων εἰς τὸν ἀγῶνα, ἀλλὰ τούαντίον ἐνόμισεν, ὅτι αἱ ἀξιοί τῶν ἐπιτιμῶν κρινόμενοι συγγραφεῖς οὐ μόνον δὲν θ' ἀποθαρρυνθῶσι, διότι δὲν ἔτυχον τοῦ βραβείου, ἀλλὰ μᾶλλον θάρρους πληρούμενοι καὶ ἀγάπης ἐτι πλείονος πρὸς τὸ ἐπιτελεῖν κοινωφελέστατον ἔργον καὶ τοῦ ἀπαιτουμένου χρόνου τυχόντες θά καταρτίσασιν βεβαίως ἐπὶ τὸ τελειότερον τὰ ἔργα αὐτῶν ἐν ἀμίλλῃ ἐπιθεβαλοῦντες ἔργῳ τὸ σοφὸν ἐκείνου λόγιον τῶν ἀρχαίων, ὅτι πολλὰς τὸ ἡμῖν πλέον ἐστὶ τοῦ παντός».

Κατὰ τὸ ἐπίον συλλογικὸν ἔτος 1883—84 ἐστάλη εἰς τὴν Ἐκπαιδευτικὴν Ἐπιτροπὴν τὸ προκείμενον ἔργον, τὸ ὅποιον ἔνεκα λόγων ἰδίων ἀνέβαλεν ἡ Ἐπιτροπὴ νά κρίνῃ. Ἰδαί ὁ λόγος, δι' ὃν σήμερον ἀντὶ πέρυσιν ὑποβάλλεται ἡ περὶ τούτου κρίσις.

Ἡ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ παραβαλοῦσα τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον Φυσικὴ ἱστορία πρὸς χρῆσιν τῶν Ἀστικῶν σχολείων, συντεταγμένη κατὰ τρεῖς κύκλους, ὑπὸ τὸ ρητόν δὲ α' ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας ἢ προκείμενον χειρόγραφον πρὸς τὸ πρὸ διετίας υποβληθὲν τῇ Ἐπιτροπῇ τὸ φέρον τὸ γερμανικὸν ρητόν, περὶ οὗ ἀνωτέρω ἐγένετο λόγος, ἐκ πολλῶν σημείων κατείδεν, ὅτι εἶναι τὸ αὐτὸ ἔργον, ὅπερ ὁ συγγραφεὺς ἐπὶ ταῖς αὐταῖς βῆσσι μετερρῶμισε λαβῶν ὑπ' ὄψει αὐτοῦ τὰς γενομένας αὐτῷ παρατηρήσεις ἐπὶ τὸ συμμετρικώτερον.

Αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἤδη ἐξεταζόμενον καὶ σταθμιζόμενον πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ προγράμματος τὸ ὑπὸ νέον τίτλον καὶ νέον ρητόν παρουσιαζόμενον ἐκ δευτέρου τοῦτο ἔργον φαίνεται μὲν τῇ Ἐπιτροπῇ, ὡς ἀνωτέρω ἐσημειώθη, διαρρυθμισθὲν ἐπὶ τὸ συμμετρικώτερον οὐχὶ ὅμως καὶ κατ' οὐσίαν ἀπηλλαγμένον τῶν τε ἀρχικῶν αὐτοῦ μειονεκτημάτων καὶ ἄλλων τινῶν, ἅτινα ἡ Ἐπιτροπὴ διεκρίνειν, ἀφορώντων ἰδίως εἰς τὸ γλωσσικὸν μέρος, τὴν σπουδαιότητα τοῦ ὁποίου διὰ τὰ διδασκαλικά ἰδίως βιβλία ἡ Ἐπιτροπὴ θέτει ἐν ἴσῃ μορῇ πρὸς αὐτὴν τὴν ἀλλήθειαν τῶν ἐν τῷ βιβλίῳ γραφομένων.

Αἱ τῆς Ἐπιτροπῆς παρατηρήσεις συνοψίζονται εἰς 4 μεγάλας κατηγορίας· 1) εἰς πικρατηρήσεις ἀφορώσας τὴν ἐν γένει διάταξιν τῆς ὕλης, 2) εἰς παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς σαφηνείας τῶν ἐκφράσεων, 3) εἰς παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν λέξεων καὶ τῆς

μὴ τηρήσεως ἐν πολλοῖς τῶν καθωρισμένων σήμερον ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ὄρων καὶ 4) εἰς τὴν παρατήρησιν, ὅτι πολλὰ τοῦ χειρογράφου παρατηροῦνται ἔροι καὶ φράσεις ξενίζοντες καὶ ἐπομένως ἀπαράδεκτοι ἰδίως εἰς διδασκαλικὸν βιβλίον.

Ἐπιφυλασσάμενοι νά ἐπανέλθωμεν εἰς ἀπαρίθμηση τῶν παρατηρήσεων τῆς Ἐπιτροπῆς εἰς τὸ τέλος τῆς παρούσης ἐκθέσεως προτάσσομεν συνοπτικῶς ἀποψιν τῆς ὕλης τοῦ χειρογράφου ὕλης ἐχούσης ὡς ἔπειτα.

Τὸ ὅλον χειρόγραφον διήρηται εἰς 3 κύκλους, ἐν ἐκάστῳ τῶν ὁποίων ἀναπτύσσεται ἡ φυσικο-ιστορικὴ ὕλη κατὰ τὴν ἐξῆς σειράν· 1) Ζωολογία, 2) Φυτολογία καὶ 3) Ὀρυκτολογία.

Ὁ α' κύκλος ἀποτελεῖται ἐκ σελίδων 114 εἰς δεύτερον μεγάλου γραφικοῦ χάρτου, ὧν 67 μὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ζωολογίαν, 33 εἰς τὴν Φυτολογίαν καὶ 14 εἰς τὴν Ὀρυκτολογίαν. Τὸ ἐπικρατοῦν σύστημα εἶναι τὸ περιγραφικὸν σύμφωνον πρὸς τὸ πρόγραμμα. Περιγράφονται δὲ ἐν αὐτῷ·

1) Ἐν τῇ Ζωολογίᾳ ἐκ μὲν τῶν θηλαστικῶν πθήκος ὁ τραγελόδότης, νυκτερὶς ἢ μακρόπους, ἐχίνος ὁ κοινός, ἄρκτος ἢ κοινή, γαλῆ ἢ οἰκόσιτος, αἰλουρος ὁ λέων, κύων ὁ συνανθρωπεύμενος, ἡ καγκουρώ, λαγῶς ὁ κοινός, σκίουρος ὁ κοινός, βραδύπους ὁ τριδάκτυλος, ἰππος ὁ γνήσιος, κάμηλος ἢ δρομάς, ἔλαφος ἢ κοινή, ὁ βούς, τὸ πρόβατον, ὅς ὁ ἀγριός, ἔλεφας ὁ ἰνδικός, ἡ φώκη καὶ ἡ φάλαινα.

Ἐκ τῶν κερῶν ὁ ἀετός, ἡ γλαῦξ, κόκυξ ὁ φιδικός, κῶραξ ὁ γνήσιος, ψῶρ ὁ κοινός, σεισοπηγίς ἢ λευκὴ, κορυδαλὸς ὁ ἀγροτικός, αἰγίβαλος ὁ σπιζίτης, ἀηδὼν ἢ γνησία, ἔποψ ὁ γνήσιος, χελιδὼν ἢ κοινή καὶ ἡ ἀγροδιαίτης, περιστέρα ἢ ἀγρία, ἀλεκτορίς ἢ ἐνοικίδιος, ταῖς ὁ λοφοφόρος, ἡ στρουθοκάμηλος, πελαργός ὁ λευκός καὶ χθὴν ὁ μικρός.

Ἐκ τῶν ἔρποντικῶν καὶ βατραχοειδῶν χελώνη ἢ γιγάντειος, κροκόδειλος ὁ κοινός, βόας ὁ σφιγκτήρ, βάτραχος ὁ ἀναρριχητικὸς καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῷ βάτραχος ὁ χλωρός, ὁ μελάγχρους καὶ ὁ τῆς αὐτῆς οικογενείας φρύνος, κυπρίνος ὁ γνήσιος, ἔγγελος ὁ κοινός, πέρκα ἢ ποτάμιος, ἀντακαῖος ὁ κοινός καὶ καρχαρίας ὁ γίγας.

Ἐκ τῶν ἀσπονδύλων ζῶων μηλοδόνη ἢ κοινή, ὁ μύρμηξ, μέλισσα ἢ χρηστή, βόμβυξ ὁ σφαιρικός, μυία ἢ κοινή, κῶρις ὁ τῶν οἰκιῶν, ἀρχὴν ἢ σταυροστικτός, ἀστακός ὁ ποτάμιος,

βδέλλα ή ιατρική και κοιλίας ό σωματίας.

1) 'Εν τῇ φυτολογία ὁ νεκρικός, κόρυλος ἡ ἀβελλάνιος, ἰον τό εὐώδες, ἰτέα ἡ λευκόφυλλος, ἀνεμώνη ἡ ὑλόδιος, δάφνη ἡ μεζέριος, ἥρανθές τό ἱατρικόν, ἡλιανθός ὁ ἐπέτειος, κλήθρη ἡ γνησία, τυλίπη ἡ γεωνεριανή, κέρσος ἡ βυσινία, ἄπιος ἡ μήλια, ρεθίσαιον τό ἐρυθρόν, πίτυς ἡ ἀγρία, κρέμνη ἡ λαχανώδης, ἐλελίφακον τό ἱατρικόν, ἀνθемίς ἡ εὐσμος, εὐφορβία ἡ κυπαρισσίας, ὄρχις ὁ στικτός, βερνίκη ἡ χαμαίδρος, μουσωτίς ἡ ἔλαιος, ροδῆ ἡ κυνόσβατος, πίσον τό ἡμέρον, ἡ δρύς, μήλων ἡ ὑπνοποιός, διανθές τό καρπούφυλλον, ἀκτίς ἡ μέλαινα, λυκίσκος ὁ γνήσιος, ὑοσκύαμος ὁ μέλας, λίνον τό ὠφέλιμον, σταφυλίνος ὁ ἀγριος, βρίζη ἡ κοινή, ἐλζίνη ἡ ἀγροτική, μαλᾶχη ἡ στρογγυλόφυλλος, τό ἀρτοκαρπούδενδρον, καφέα ἡ ἀραβική και ἱππουρις ἡ ἀρουραία.

3) 'Εν τῇ Ὀρυκτολογία ὁ λιθάνθραξ, τό ἤλεκτρον, ὁ χρυσός, ὁ ἄργυρος, ὁ ὑδράργυρος, ὁ κασσίτερος, ὁ μόλυβδος, ὁ χαλκός, ὁ σίδηρος, ὁ ἀδάμας, ἡ τίτανος, ὁ χαλαζίας, ἡ ἄργιλλος και τό ἄλλας.

Ὁ Β' κύκλος ἀποτελεῖται ἐν συνόλῳ ἐκ σελίδων 89 τοῦ αὐτοῦ σχήματος τοῦ Α' κύκλου και περιέχει συγκρίσεις ζώων, φυτῶν και ὀρυκτῶν ὡς ἐξῆς :

1) 'Εκ τοῦ βασιλείου τῶν ζώων, ἐν σελ. 53 ἐκ τῆς ὁμοταξίας μὲν τῶν θηλαστικῶν.

Συγκριτικὴν μελέτην πιθήκων τοῦ σατύρου ἡ οὐραγοτάγγου και μυκητοῦ τοῦ γεροντίου τοῦ κυνοκεφάλου πρὸς τὸν γαλεοσειθῆ μᾶκωνα, νυκτερίδος τῆς κοινῆς πρὸς τὸν κοινὸν πετροπόδα, τρώχου τοῦ κοινου και ἐνυδρίδος τῆς κοινῆς, ὑαίνης και αἰλούρου τίγρεις, μυός τοῦ κοινου και ἀρκτόμυος τοῦ ἀλπείου, ὑδροχοιριδίου και ὕστριχος τοῦ λοφοφόρου, μυρμηκοφάγου τοῦ λοφωτοῦ και ὀρνιθορύχου, ὄνου και ἵππου, καμηλοπαρδάλειος και αἰγός, μινόκερω, ἱπποποτάμου, θαλασσίου ἵππου και δελφίνος.

'Εκ τῆς ὁμοταξίας τῶν πτηνῶν, συγκριτικὴν μελέτην σαρκορράμφου, τριόρχου τοῦ κοινου και νυκτιγόρακος, δρυκολάπτου και ἀλκυόνος, ἀετομάχου και λοξία τοῦ σταυρορραμφούς, κίσσης και παραδεισίου τοῦ ἄποδος, σκοποφάγου και ὑφαντοῦ, στρουθοῦ τοῦ ἀγροδιαίτου και σπίνου τοῦ καναρίου, τετράωνος τοῦ ἀγρίου, φασιανου τοῦ κοιλικου και μελεαγρίδος, γερᾶνου, ὠτίδος και σχολόπακος, λάρου και ἀπτηνοθύτου.

'Εκ τῆς ὁμοταξίας τῶν ἐρπετῶν και βατραχειῶν ὁμοίως συγκρίσιν χελώνης, χαμαιλέοντος, ὕδρου και σαλαμάνδρας.

'Εκ τῆς ὁμοταξίας τῶν ἰχθύων, συγκρίσιν ἀττακαίου και σιλούρου, ὄνισκου και πλάταγος.

'Εκ τῆς συνομοταξίας τῶν ἀρθρωτῶν και τῆς ὁμοταξίας τῶν ἐντόμων ὁμοίως συγκρίσιν ἑλατῆρος τοῦ τοξότου και πυγολαμπίδος, κανθαρίδος και κερᾶμυχος τοῦ μοσχοόσμου, κάμπης, πηθῆτοῦ και κοχινελλίδος, βομβολλίου τοῦ γήινου και σκικῆς τῆς κοινῆς, ψυχῆς τῆς Μαχχόνας και γωνιοπτέρου τῆς Ἀταλάντης, σφικῆς τῆς ἀτρώπου και πλουσίου τοῦ ἐπικαλουμένου γάμμα, ἐμπιδος τῆς ἀδούσης και κρότῶνος τοῦ βοείου, ἀκρίδος τῆς κοινῆς και γρούλου τοῦ οικιακοῦ, τέττιγος τοῦ ἀροφύρου και φθειρός τῆς κεφαλῆς.

'Εκ τῆς ὁμοταξίας τῶν ἀραχνοειδῶν συγκρίσιν σκορπίου τοῦ εὐρωπαϊου και ἀράχνης.

'Εκ τῆς συνομοταξίας τῶν μαλακίων ὁμοίως συγκρίσιν σηπίδος και καρκίνου.

Και ἐκ τῆς ὁμοταξίας τῶν ἐγγυματικῶν συγκρίσιν ἀστρίου τοῦ ἀδδηφάγου και μεδούσης, ἀσκαρίδος τῆς σκωληκοειδοῦς, ἐχίνου και βάλθογος τοῦ σφαιροειδοῦς.

2) 'Εκ τοῦ βασιλείου τῶν φυτῶν, ἐν σελ. 21 μελετῶνται συγκριτικῶς ἡπατικὴ ἡ τρίλοβος και ἀνεμώνη ἡ ὑλόδιος, βατράχιον τό μιάρων, βιβατράχιον τό ἀρουραϊον και δελφίνιον τό ἀγροτικόν, ἡ ἀνεμώνη και ἡ γάληνη, χελιδάνιον τό μεϊζον, κορυδαλῆς ἡ κοίλη και καπνός ὁ ἱατρικός, σίναπι τό ἀρουραϊον και λευκίον τό ἐπέτειον, κερᾶστιον τό ἀρουραϊον ἀλσίνη ἡ κοινή και λυχνίς ἡ τοῦ κόκκωγος, ὄνιων ἡ ἀκανθώδης και λωτός ὁ κερατώδης, χαμαικέρσος ἡ μικρὰ και ποτεντίλλη ἡ γνησία, τό αἰγοπόδιον και ἀνηθον τό βαρύοσμον, λευκάνθεμον τό κοινόν και κενταύριον τό κυάνεον, ἀντίρρινον τό μεϊζον και μελάμπυρον τό ὑλόδιον, ὁ χαμαικίσιος και ἡ χαμαίπιτυς, ἔχιον τό κοινόν, σύμφυτον τό ἱατρικόν και πνευμονία ἡ ἱατρική, σίκυος ὁ ἡμέρος, σίκυος ὁ πέπων και βρυωνία ἡ λευκή, ἀτράφαξις ἡ κηπευτή, σπανάκιον τό κραιβάδες και τεῦπλον τό κοινόν, πολύγονον τό τῶν πτηνῶν, και λάπαλλον τό οὐλώδες, κλήθρη ἡ γλοιώδης και αἰγείρος ἡ πυραμιδοειδῆς, πίτυς ὁ λάριξ, πίτυς ἡ ἐλάτη και πίτυς ἡ ὑψίκομος, ὄρχις ὁ πλατύφυλλος, ἱρίς ἡ ψευδάκορος και λείριον τό μαρταγόνιον, σίτας ὁ κοινός, κριθῆ ἡ κοινή και ἀραβόσιτον τό

κοινόν, πολυπόδιον τό κοινόν και ἀγαρικόν τό μυοκτόνον.

3) 'Εκ τοῦ βασιλείου τῶν Ὀρυκτῶν μελετῶνται συγκριτικῶς ἐν σελ. 5 ὁ γραφίτης και τό θεϊον, τό ἀρσενικόν και ὁ πυρρολουσίτης, ὁ γρανάτης, ὁ ἀστριολεπίδιτης, ὁ ἀτιζῶνης, ὁ ὄρεοστεατικός σχιστόλιθος, ὁ ὀφίτης και ὁ βαρυτικός λεπίδιτης, τό σήπιον και ὁ σχιστόργιλλος, τό νίτρον και ὁ χαλκανθίτης.

'Εν τῇ τοῦ κύκλου τούτου ἐπισυνάπτεται σύντομος Ἀνθροπολογία ἐν σελίσιν 9.

Ὁ Γ' κύκλος, ὁ και εὐρύτερος πάντων, ἀποτελεῖται ἐκ σελίδων 167, ὧν 70 μὲν ἀνήκουσι τῇ Ζωολογίᾳ, 53 τῇ Φυτολογίᾳ και 44 τῇ Ὀρυκτολογίᾳ, περιέχει δὲ συμπάντως πρὸς τό εἰδικόν πρόγραμμα τὴν συστηματικὴν διάταξιν τῶν ἀντικειμένων τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας, ἐπομένως ἀκολουθεῖ ἀνατίεραν τῆς ὕλης διάταξιν, καθ' ὅσον ἀρχεται ἀπὸ τῶν γενικῶν ὀρισμῶν τῶν μᾶλλον περιεκτικῶν διαρίσεων και βαίνει πρὸς τὰς ὑποδιαρίσεις και τὰ ἀνήκοντα αὐταῖς ὄντα.

Και ἐν μὲν τῇ Ζωολογίᾳ ἰδίᾳ ὁ συγγραφεὺς ἀρχεται ἀπὸ τοῦ ὀρισμοῦ τῆς ὅλης Φυσικῆς Ἱστορίας, δεικνύσας τὴν διάρῆσιν τοῦ ἀντικειμένου αὐτῆς εἰς τὰ 3 βασίλεια και διακρίνει τὰς 7 τῆς Ζωολογίας συνομοταξίας. Εἶτα ἀρχεται τῆς διατάξεως τῆς Α' συνομοταξίας τῶν σπονδυλωτῶν κατὰ τὴν ἐξῆς σειράν :

1) Ὀμοταξία τῶν θηλαστικῶν.—Γενικῶς εἰς ταύτην ἐνδιατρίψας ἐν 3 σελίσιν μεταβαίνει εἰς τὴν συστηματικὴν διάταξιν τῶν διαφορῶν αὐτῆς τάξεως ὡς ἐξῆς :

α'] Πιθήκοι (ἐν οἷς διακρίνονται αἱ οἰκογένειαι τῶν πιθήκων τοῦ ἀρχαίου κόσμου, ἡ τοῦ νέου κόσμου και οἱ τῶν ἀρκτοπιθήκων). β'] ἡμιπίθηκοι γ'] χειρόπτερα (ὑποδιαίρουμένα εἰς τὰς οἰκογενείας τῶν δερματοπτέρων, τῶν καρποφάγων και τῶν ἐντομοφάγων). δ'] ἐντομοφάγα. ε'] ἀρπακτικά (ὑποδιαίρουμένα εἰς τὰς οἰκογενείας τῶν ἄρτων, τῶν γαλῶν, τῶν μοσχογαλῶν, τῶν κυνῶν, τῶν ὑαίνων και τῶν αἰλούρων). ς'] τρώκται (ἐν οἷς διακρίνονται αἱ οἰκογένειαι τῶν σιούρων, τῶν μυῶν, τῶν ἡμιχῆλων, τῶν λαγῶν και τῶν ὑστρίγων). ζ'] νωδᾶ (ἐν οἷς διακρίνονται αἱ οἰκογένειαι τῶν βροδυπόδιων, τῶν μυρμηκοφάγων και τῶν δασυπόδιων). η'] μασιποφῶρα (ὑποδιαίρουμένα εἰς τὰς οἰκογενείας τῶν ἀρπακτικῶν και τῶν φυτοφάγων). θ'] μονότρημα. ι'] μονόχηλα. ια'] δίχηλα ἡ μη-

ρυκζόντα (ἐν οἷς διακρίνονται αἱ οἰκογένειαι τῶν καμηλοειδῶν, τῶν καμηλοπαρδάλειων, τῶν ἐλαφοειδῶν και τῶν κοίλοκέρων). ιβ'] πολύχηλα ἡ παχυδέρμα (ὑποδιαίρουμένα εἰς τὰς οἰκογενείας τῶν ἐλεφάντων, τῶν ἰδίως παχυδέρμων και τῶν σῶν). ιγ'] φωκοειδῆ (ὑποδιαίρουμένα εἰς τὰς οἰκογενείας τῶν φωκῶν και τῶν θαλασσίων ἵππων). και ιδ'] κήτη (ἐν οἷς διακρίνονται αἱ οἰκογένειαι τῶν σειρήνων, τῶν δελφίνων και τῶν φάλαινων).

2) Ὀμοταξία τῶν πτηνῶν.—Γενικῶς ἐν 4 σελίσιν ἐνδιατρίβων μεταβαίνει ὁ συγγραφεὺς εἰς τὰς διαφορῶν αὐτῶν τάξεις κατὰ τὴν ἐξῆς σειράν :

α'] Ἀρπακτικά (ὑποδιαίρουμένα εἰς τὰς οἰκογενείας τῶν γυπῶν, τῶν ἀετῶν και ἱεράκων, και τῶν γλαυκῶν). β'] ἀναρριχητικά (ἐν οἷς αἱ οἰκογένειαι τῶν δρυκολαπτῶν, τῶν ψιττακῶν και τῶν κοκκύγων). γ'] ὠδικὰ ἡ στρουθοειδῆ (ἐν οἷς αἱ οἰκογένειαι τῶν ὀδοντορραμφῶν, τῶν μακρορραμφῶν, τῶν ὀπτηορραμφῶν, τῶν κωνορραμφῶν, τῶν λεπτορραμφῶν και τῶν πλατυρραμφῶν). δ'] περιστερά. ε'] ἀλεκτοριδοειδῆ (ὑποδιαίρουμένα εἰς τὰς οἰκογενείας τῶν γνησίων ἀλεκτοριδῶν, τῶν περδίκων, τῶν τετραόνων, ἀλεκτοριδῶν τῶν ἐρήμων και στεππῶν και τῶν μακροσκελῶν ἀλεκτοριδῶν). ς'] δρομικά ἡ βραχυπότερα (ἐν οἷς αἱ οἰκογένειαι τῶν στρουθῶν και τῶν ὠτίδων). ζ'] ἐλδβια (ἐν οἷς αἱ οἰκογένειαι τῶν ἐρωδιῶν, τῶν χαρδριοειδῶν, τῶν σχολοπακείδων και τῶν παρυδατίων). και η'] νηκτικά (ὑποδιαίρουμένα εἰς τὰς οἰκογενείας τῶν νησσοειδῶν, τῶν πελεκάνων, τῶν λάρων, τῶν ἀελλωδῶν και τῶν θυτῶν).

3) Ὀμοταξία τῶν ἐρπετῶν.—Μετὰ εἰσαγωγὴν ἐκ σελίδων 2 διακρίνονται αἱ ἐξῆς τάξεις :

α') χελωνοειδῆ (ἐν οἷς αἱ οἰκογένειαι τῶν χερσαίων χελωνῶν, τῶν ποταμίων χελωνῶν και τῶν θαλασσίων χελωνῶν). β') κροκόδειλοι. γ') σαῦραι (ἐν αἷς αἱ οἰκογένειαι τῶν σχιστογλώσσων, τῶν σκωληκογλώσσων, τῶν παχυγλώσσων και τῶν βραχυγλώσσων). και δ') ὄφεις (ἐν οἷς διακρίνονται αἱ οἰκογένειαι τῶν ἰσοδῶν ὄφειων και τῶν μὴ ἰσοδῶν).

4) 'Εν τῇ ὁμοταξίᾳ τῶν ἀμφιβίων διακρίνονται αἱ τάξεις. α' βάτραχοι. β' σαλαμάνδραι. και γ' ἀποδα ἀμφίβια.

5) 'Εν τῇ ὁμοταξίᾳ τῶν ἰχθύων διακρίνονται αἱ τάξεις. α' δίσκοι. β' ὀστεόκωνθοι

(έν οἷς αἱ οἰκογένειαι τῶν περὶ τῶν σφόδρα καὶ τῶν θαλασσογόνων, τῶν ὀνίσκων, τῶν πτερυγίων, τῶν σιλοφίων, τῶν κυπαρίσσιων, τῶν ἐσόχων, τῶν ἀριγῶν, τῶν ἀντακίων, καὶ τῶν μυρρινῶν). γ' γανσοειδῆ· δ' σελάχη (έν οἷς αἱ οἰκογένειαι τῶν κερκασίων καὶ τῶν νερῶν). ε' κυκλόστομοι καὶ στ' λεπτοκάρδιοι.

Β' Συνομοταξία τῶν ἀρθρωτῶν.

1) 'Ομοταξία τῶν ἐντόμων διακρινόμενα εἰς τὰς ἐξῆς τάξεις:

α') κολέπτερα (έν οἷς αἱ οἰκογένειαι τῶν καρχῆδων, τῶν δυτῶν, τῶν ὑδροφίλων, τῶν κορυνοκέρων, τῶν βραχυπτερύγων, τῶν πεταλοκέρων, τῶν προιονοκέρων, τῶν κωνοκέρων, τῶν μελασώμων, τῶν ὄσσοδακνῶν, τῶν κερμυθοκοιδῶν, τῶν χρυσομηλοειδῶν καὶ τῶν κοχινολλοειδῶν). β') ὑμενόπτερα (έν οἷς αἱ οἰκογένειαι τῶν μετὰ τρυπανοπιγίου ὑμενόπτέρων καὶ τῶν μετὰ κέντρου ὑμενόπτέρων). γ' ψυχοειδῆ ἢ λεπιδοπτερα (περιλαμβανόμενα τὰς οἰκογενείας τῶν ἡμερίων, τῶν ἑσπερίων καὶ τῶν νυκτιῶν). δ') δίπτερα (περιλαμβανόμενα τὰς οἰκογενείας τῶν κωνόπων καὶ τῶν μυιῶν). ε') νευρόπτερα (έν οἷς αἱ οἰκογένειαι τῶν μεγαλοπτέρων, τῶν μαστόκων, τῶν ἐφημέρων καὶ τῶν τερμιτῶν). στ') ὀρθόπτερα (περιλαμβανόμενα τὰς οἰκογενείας τῶν δρομικῶν καὶ τῶν πηδητικῶν). καὶ ζ') ἡμίπτερα (έν οἷς αἱ οἰκογένειαι τῶν κοροσειδῶν, τῶν κόκκων, καὶ τῶν φθειρῶν).

2) 'Ομοταξία τῶν ἀραχνοειδῶν διακρινόμενα εἰς τὰς ἐξῆς τάξεις:

α') ἀραχνοειδῆ. β') ἀράχνη. γ') φαλέγγια καὶ δ') ἀκάρη.

3) 'Ομοταξία τῶν μιλακτοστράκων, έν ἣ διακρίνονται αἱ ἐξῆς τάξεις:

α') κερκασοειδῆ. β') ὀνίσκοειδῆ. γ') σιφόσουρα. δ') φυλλόποδα. ε') λιμνέδια. στ') θυσανόποδα καὶ ζ') ἀνατρίαι.

4) 'Ομοταξία τῶν μυριοπόδων.

Γ' Συνομοταξία τῶν σκωλίικων.

1) 'Ομοταξία τῶν δακτυλοειδῶν σκωλίικων· καὶ 2) 'Ομοταξία τῶν ἐνδοσφίλων.

Δ' Συνομοταξία τῶν μαλακίων.

1) 'Ομοταξία τῶν κεφαλοπόδων, έν οἷς αἱ τάξεις: α') διβρέγγια καὶ β') τετραβρέγγια.

2) 'Ομοταξία τῶν κοχιλίων, έν οἷς αἱ τάξεις: α' πνευμονιοῦχοι κοχιλία καὶ β' βραγχιοῦχοι κοχιλία.

3) 'Ομοταξία τῶν κορχῶν.

Ε' Συνομοταξία τῶν ἀκτινωτῶν.

1) 'Ομοταξία τῶν ὀλοθουρίων· 2) 'Ομοταξία τῶν ἐχίνων· 3) 'Ομοταξία τῶν ἀστεριῶν καὶ 4) 'Ομοταξία τῶν κρινομόρφων.

ΣΤ' Συνομοταξία τῶν ἀκαλιφοειδῶν.

1) 'Ομοταξία τῶν μεθουσῶν· 2) 'Ομοταξία τῶν ζωοφόρων· 3) 'Ομοταξία τῶν ἀπόγγων· καὶ

Ζ' Συνομοταξία τῶν πρωτοζῶων.

Καὶ ταῦτα περὶ τῆς διατάξεως τῆς ὕλης έν τῇ βασιλείᾳ τῶν ζῶων.

Ἐν τῇ φυτολογία ὁ συγγραφεὺς ἀρχεται ἀπὸ γενικῆς εἰσαγωγῆς περὶ κυττάρων, περὶ τοῦ έν γένει βίου τῶν φυτῶν, περὶ τῶν κυρίων μερῶν τοῦ φυτοῦ (ρίζα, καυλός, φύλλα, ἀνθή, καρπός) καὶ καταλήγει εἰς τὴν φυσικὴν τῶν φυτῶν διαίρεσιν εἰς 5 κλάσεις ἀπὸ τῶν συνθετωτέρων πρὸς τὰ ἥττον σύνθετα, ἤτοι Α' Δικοτυλήδονα· Β' Μονοκοτυλήδονα· Γ' Γυμνόσπερμα φανεράγαμα· Δ' Κρυπτόγαμα ἀγγειώδη καὶ Ε' Κρυπτόγαμα κυτταρώδη. Μετὰ βραχίονα δὲ ἀπαριθμοῦσιν τῶν 24 τάξεων τοῦ συστήματος τοῦ Λινναίου προβαίνει ὁ συγγραφεὺς κατὰ τὴν προσημειωθεῖσαν σειράν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς φυτολογικῆς ὕλης ἐξετάζων ταύτην καθ' ὁμάδας ὡς ἐξῆς.

Α' Κλάσις. 1) Βατραχοειδῆ. 2) Μηκωνοειδῆ. 3) Σταυρανθῆ. 4) Καρσοφυλλοειδῆ. 5) Ψυχανθῆ, 6) Ροδιανθῆ. 7) Σικανθῆ. 8) Σικουοειδῆ. 9) Σύνθετα. 10) Προσωπιδανθῆ. 11) Χειλανθῆ. 12) Βουγλωσσοειδῆ. 13) Στρυχνοειδῆ. 14) Γεντιανοειδῆ. 15) Χηνοποδιοειδῆ. 16) Πολυγονοειδῆ καὶ 17) Τουλανθῆ.

Β' Κλάσις. 18) Ἴριδοειδῆ, 19) Κρινοειδῆ. 20) Ὀρχοειδῆ. 21) Ἀγρωστοειδῆ καὶ 22) Κυπειροειδῆ.

Γ' Κλάσις. 23) Κωνοφόρα.

Δ' Κλάσις. 24) Πτέριδες, Ἰππουριδοειδῆ καὶ Λυκοποδιοειδῆ.

Ε' Κλάσις. 25) Βρυοειδῆ, φύκη, λειχῆνες καὶ μύκητες.

Τελευταίον έν τῇ Ὀρυκτολογίᾳ ὁ συγγραφεὺς ἀρχεται ἀπὸ τοῦ ὀρισμοῦ αὐτῆς, μεταβαίνει εἰς σύντομον ὀρυκτογνωσίαν, ἣν

διακρίνει εἰς 3 κατηγορίας. 1) Εἰς τὴν τῶν ἐξωτερικῶν ιδιοτήτων τῶν ὀρυκτῶν ἐξετάζων ταῦτα ὡς πρὸς τὴν γέννησιν, τὴν ἐξωτερικὴν μορφήν, τὴν ἐσωτερικὴν ὕψην καὶ τὴν συσσώρευσιν, εἰς ἣν προσθέτει σύντομον κρυσταλλογραφίαν· 2) Εἰς τὴν τῶν φυσικῶν ιδιοτήτων τῶν ὀρυκτῶν· καὶ 3) εἰς τὴν τῶν χημικῶν ιδιοτήτων αὐτῶν.

Διαίρει κατόπιν τὰ ὀρυκτὰ εἰς 4 κλάσεις: Α' Καύσιμα· Β' Μέταλλα· Γ' Λίθους· καὶ Δ' Ἄλατα.

Ἐκ τῆς α' κλάσεως ἐξετάζονται τὰ ἐξῆς σώματα: α' τὸ θεῖον· β' αἱ γεωφωφίται· καὶ γ' οἱ ἀνθρακες.

Ἐκ τῆς β' κλάσεως ἐξετάζονται α' τὰ μέταλλα έν γένει· β' ὁ χρυσοῦς· γ' ὁ λευκοχρυσός· δ' ὁ ἀργυρός· ε' ὁ ὑδράργυρος· ς' ὁ σίδηρος· ζ' τὸ μαγγάνιον· η' τὸ χρώμιον· θ' τὸ ἀρσενικόν· ι' τὸ ἀντιμόνιον· ια' τὸ βισμούθιον· ιβ' ὁ κασσίτερος· ιγ' ὁ ψευδάργυρος· ιδ' ὁ μόλυβδος· ιε' τὸ κοβάλδιον· ις' τὸ νικέλιον· ιζ' ὁ χαλκός· ιη' τὰ θειοῦχα μέταλλα (γαληνίται, πυρίται καὶ κινναβαρίται)· ιθ' τὰ ἐξειδωμένα μέταλλα.

Ἐκ τῆς γ' κλάσεως λόγος γίνεται α' περὶ πυριτιούχων ὀρυκτῶν (χαλαζίας· πυρίτης, καπνίας, πυριτικός σχιστόλιθος, ἱασπισ, ἀχάτης, χαλκηδόνιος καὶ ὀπάλιος)· β' περὶ βαρέων πυριτιούχων μεταλλοξειδίων· γ' περὶ ἐλαφρῶν πυριτιούχων μεταλλοξειδίων, έν οἷς καὶ οἱ πολύτιμοι λίθοι (ἀδάμας, κοροῦνδιον, ρουβίνιον, κτλ.)· δ' περὶ τῶν ἀστριοειδῶν (ἄστριος, ἀδουλίτης, ἀλβίτης, κτλ.)· ε' περὶ τῶν ψαρωνιτοειδῶν (ψαρωνίτης, ἀσβεστίτης)· ς' περὶ τῶν φυλλωδῶν πυριτιούχων λίθων (ἀτιζῶης, ἀρεόστεαρ, χλωρίτης, ὀφίτης)· ζ' περὶ τῶν ὑαλοειδῶν λίθων· η' περὶ τῶν ἀργιλλωδῶν ὀρυκτῶν (πορσελανίτης γῆ, ἀργίλλος κτλ.)· θ' ἰδιαιτέρως ὁ συγγραφεὺς πραγματεύεται περὶ λίθων ἀνθρακούχων, θειούχων, φθοριούχων καὶ φωσφορούχων.

Ἐκ τῆς δ' καὶ τελευταίας κλάσεως πραγματεύεται α' έν γένει περὶ ἀλάτων καὶ β' ἰδιαιτέρως περὶ τῶν ἐξῆς ἀλάτων· κοινόν ἅλας, ἀμμωνιακόν, ἀνθρακούχον κάλι, νιτρικόν κάλι, νιτρικόν νάτρον, θειικὴ μαγνησία, σττυπηρία, θειικὸς ψευδάργυρος, θειικὸς χαλκός, θειικὸς σίδηρος, βράσις.

Τούτοις ἐπιτίθεται σύντομος πετρογραφία καὶ γεωλογία έν σελίδι 14.

Βεβαίως ἡ τοιαύτη ἀπαριθμησις ξηρῶν

ὀνομάτων καὶ κεφαλαίων δυσάρεστος ἐπλήξει τὰ ὑμέτερα ὄψα, ἀναγκαία ὅμως ἦτο διὰ τὴν ἐννοηθῆ μεθ' ἑλπίδος τῆς δυνατῆς ἐναργείας, ἣν μόνον αὐτὰ τὰ πράγματα λαλοῦντα δύνανται νὰ παρέξωσιν, ὅτι ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου τούτου περιέλαβεν εἰς τὰς 371 σελίδας τοῦ χειρογράφου αὐτοῦ ὕλην ἐπιστημονικὴν πλουσίαν, προσεπάθησε νὰ συμμορφωθῆ πρὸς τὸ εἰδικόν πρόγραμμα τοῦ διαγωνίσματος, ἀλλ' έν πολλοῖς ὑπέβη κατὰ τὴν ἰδέαν τῆς Ἐπιτροπῆς τὰ τεθέντα αὐτῷ ὄρια.

Καὶ πρῶτον ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχη τὸ ἀσύμμετρον τῆς ἐκτάσεως τῶν 3 τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας κύκλων, διότι, ὡς έν τῶν ἀνωτέρω ἐννοεῖται, ὁ α' κύκλος εἶναι εὐρύτερος τοῦ ἐπομένου αὐτῷ β' κατὰ σελίδας έν ὅλῳ 25. Τοῦτο ἀποδοτέον εἰς τὴν ὑπερβολικὴν ἀνάπτυξιν τῶν περιγραφῶν έν τῷ α' κύκλῳ. Τὸ τοιοῦτον ἢ Ἐπιτροπὴ νομίζει ἀντίθετον πρὸς τὴν έν τῇ ἀρχῇ σημειωθείσαν ἀρχήν, ὅτι τὰ διδασκτικὰ βιβλία πρέπει νὰ διαφέρωσιν ἀπὸ τῶν πρὸς χρῆσιν τοῦ κοινοῦ διὰ τῆς συντομίας καὶ ὅτι ἐπομένως πρέπει νὰ χρησιμεύωσι μάλλον ὡς ἀφετηρία πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς διδασκτικῆς ὕλης ἢ ὡς πλήρη καὶ αὐτοτελῆ κείμενα ἀπομνημονεύσεως. Κατὰ τὴν ἰδέαν τῆς Ἐπιτροπῆς τὸ ἀσύμμετρον προέρχεται έν τοῦ α' κύκλου, ἕστις κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸν β' ἔπρεπε νὰ μὴ περιλαμβάνῃ πλείους τῶν 60 σελίδων.

Ἄλλ' ἐτι μειζῶν ἢ δυσαναλογία τοῦ γ' κύκλου πρὸς τὸν β'. Βεβαίως ὁ γ' κύκλος κατὰ τὸ πρόγραμμα ἔπρεπε, ὡς ἀνωτέρω ἐσημειώθη, νὰ περιέχη τὴν φυσικο-ιστορικὴν ὕλην ἀνεπτυγμένην ἐπὶ τὸ ἐπιστημονικώτερον, ἀλλὰ νομίζομεν, ὅτι ἔπρεπε νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν καὶ τοῦτο, ὅτι ὁ κύκλος οὗτος ὀρίζεται πρὸς χρῆσιν τῶν κατωτέρων τάξεων τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων καὶ ὅτι ἐπομένως πρέπει νὰ ἦναι ἀνέλογος πρὸς τὴν ἡλικίαν τῶν μαθητῶν, πρὸς τὰ λοιπὰ τῶν τάξεων τούτων μαθήματα, καὶ πρὸς τὰς ὥρας τῆς διδασκαλίας τοῦ προγράμματος τῶν σχολῶν τούτων. Ὑπὸ τοιαύτῃ ἐπιπέσει ἐξεταζόμενος ὁ γ' κύκλος δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ κατάλληλος δι' ἣν ἐγράφη τὰς ἐξῆς, μάλλον δὲ θὰ ἤρμοζεν ὡς διδασκτικόν βιβλίον γυμνασιακῆς τάξεως. Λόγος τούτου δύναται νὰ θεωρηθῆ, ὅτι ὁ συγγραφεὺς εἰσῆγαγεν έν τῷ γ' κύκλῳ τοῦ βιβλίου αὐτοῦ σύσσωμον σχεδὸν τὴν φυσικο-ιστορικὴν ὕλην.

ἴσως ὁ συγγραφεὺς παρατήρησιν, ὅτι κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ γ' κύκλου προσεπέθηκεν ἢ συμμορφωθῆ πρὸς τὸ ὑπὸ τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς δημοσιευθὲν πρόγραμμα τοῦ διαγωνίσματος, ἐν ᾧ πραγματικῶς λέγεται· α' Ἐν τῷ τελευταίῳ τούτῳ μέρει γενήσεται λόγος περὶ τῶν σπουδαιωτάτων οἰκογενειῶν πικρῶν τῶν κλάσεων τῶν 3 βασιλείων τῆς φύσεως, καὶ αὐτῶν ἐκείνων, αἰτίνας ἐνεκα λόγων οἰκογενειακῶν ἀποκλείονται ἐν ταῖς δυσὶ πρώταις περιόδοις, πρὸς δὲ καὶ περὶ τοῦ εἰδικοῦ ὁρισμοῦ τῶν σωμάτων τῆς φυσικῆς Ἱστορίας καὶ τῆς πλήρους συστηματοποιήσεως αὐτῶν» καὶ ὅτι ἐπομένως ἀναγκασία ἦτο ἡ ἀπαρίθμησης καὶ αὐτῶν τῶν ἐλαχίστων στοιχείων τῶν διαφόρων ομάδων, εἰς ἃς διαίρεται ἡ ὕλη τῆς φυσικῆς Ἱστορίας. Εἰς ταῦτα εὐκόλως εἶναι νὰ παρατηρήσῃ τις, ὅτι εἶναι μὲν ἀληθὲς, ὅτι ἀκριβῶς δὲν ὀρίζονται τὰ ὅρια οὐδενὸς τῶν κύκλων τούτων ὑπὸ τοῦ προκαταφερθέντος προγράμματος, οὐχ ἤττον ὅμως τὸ ἀγνωστέον ἐτέθη πρὸς σύνταξιν φυσικῆς Ἱστορίας πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων καὶ τῶν κατωτέρων τάξεων τῶν Ἑλληνικῶν καὶ ὅτι ἐπομένως ἐκ τοιαύτης ἀπόψεως ἔπρεπε νὰ διαταχθῆ ἕκαστος τῶν 3 τούτων κύκλων. Συμφώνως πρὸς ταῦτα ἡ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ νομίζει, ὅτι κατ' ἀναλογίαν τοῦ β' κύκλου ἔπρεπε ὁ γ' κύκλος νὰ μὴ περιέχῃ πλέον τῶν 120 σελίδων.

Ταῦτα μὲν ἡ Ἐπιτροπὴ ἔκρινε καλὸν νὰ παρατηρήσῃ ὡς πρὸς τὴν ἐν γένει διάταξιν τῆς ὕλης τοῦ χειρογράφου.

Μεταβαίνομεν ἤδη εἰς τὸ δεύτερον μέρος τῶν παρατηρήσεων τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἥτοι εἰς παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς μὴ σαφηνείας τῶν ἐκφράσεων, ἐπὶ τῆς μὴ κατὰλλήλου ἐκλογῆς τῶν λέξεων καὶ τῆς μὴ τηρήσεως ἐν πολλοῖς τῶν καθωρισμένων σημείων ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ὅρων, οἳ δέον νὰ ἐπισυναφθῆ ἢ παρατήρησις, ὅτι οἱ πλείστοι τῶν ὀρων ξενίζουσι.

Παραδείγματα τοῦ εἶδους τούτου πολλά ἠδύνατό τις νὰ ἀναφέρῃ, ἅτινα ἴσως ἠδύνατο νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὴν ταχὺτητα, μὲθ' ἧς φαίνεται ὅτι ἐγράφθη τὸ ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Ἐπιτροπῆς βιβλίον. Ἐπειδὴ ὅμως αἱ ἐπὶ τῆς ἐν γένει διατάξεως τῆς ὕλης ἐν τῷ χειρογράφῳ παρατηρήσεις τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπερρόφησαν φυσικῶς τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου αὐτῆς, καὶ δὴ ὡς μᾶλλον

σπουδαῖα πολλῷ πλεον βαρύνουσιν εἰς τὴν κρίσιν αὐτῆς, διὰ ταῦτα τὸ τελευταῖον τούτο μέρος ἔσται σύντομον καὶ παρατηρήσεις τινὲς σημειοῦνται μόνον πρὸς γνῶσιν τοῦ συγγραφεύς καὶ διόρθωσιν τῶν κατὰ τὴν γνώμην τῆς Ἐπιτροπῆς κακῶς κειμένων ἐν περιπτώσει δευτέρως ἢ μᾶλλον τρίτης ἀναθεωρήσεως τοῦ ἔργου αὐτοῦ συμφώνως πρὸς τὰς προταχθείσας γενικὰς ἐπὶ τῆς διατάξεως καὶ τοῦ ποσοῦ τῆς ὕλης παρατηρήσεις.

Ἐν σελίδι 1 τοῦ γ' κύκλου ὁ ὁρισμὸς τῆς Φυσιολογίας εἶναι ἀσαφής, ἢ μᾶλλον δὲν εἶναι ὁ ὁρισμὸς, ὃν σήμερον δύναται τις νὰ δώσῃ εἰς τὸν κλάδον τούτον τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, διότι ἐνῶ ἀνωτέρω ὀρίζεται ἡ φύσις ὡς τὸ σύνολον πάντων τῶν δημιουργημάτων, κατωτέρω ὀρίζεται ἡ Φυσιολογία ὡς ὁ κλάδος τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ὁ διαπραγματευόμενος περὶ τῆς οὐσίας καὶ τῆς ἐνεργείας τῶν φυσικῶν δυνάμεων καὶ τῶν δι' αὐτῶν διενεργουμένων μεταβολῶν κατὰ τὸν ὁρισμὸν δὲ τούτον δὲν πρὸκειται, ὡς ἐννοεῖται, λόγος περὶ τῆς σήμερον καλουμένης Φυσιολογίας (πραγματευομένης περὶ μόνων τῶν φαινόμενων τῆς ἐμφύχου ὀργανικῆς ὕλης), ἀλλὰ περὶ καθολικῆς τινος, οὕτως εἶπεν, ἐπιστήμης, οἷα ἦν ἐπὶ τοῦ Ἀριστοτέλους, περιλαμβάνουσας πλὴν τῆς ἰδίας Φυσιολογίας καὶ τὴν Φυσικὴν, τὴν Χημείαν καὶ τὴν Ἀστρονομίαν. (Ἴδε Ἀριστοτέλους περὶ οὐρανῶν 297^α 8—17, 298^β 25—29, Φυσικά 203^β 7—14, 205^β 25—29, 206^β 20—24, 213^α 31—213^β 2 καὶ 265^α 2—4).

Ἐν σελ. 1—Ἐκ Γερμανικῆς ἠρύσθησαν πηγῆς οἱ ὅροι αποῖνυλίζωσα, μαλακόφωα καὶ πρωτόφωα.

Ἐν σελ. 3 στ. 21—Διορθωτέος ὁ ὀρος ἀνόδοτα.

Ἐν σελ. 4 στ. 6 καὶ ἀλλαχού—Μεταχειρίζεται τὴν ἀχρηστον λέξιν ἐνηρησαί.

Ἐν σελ. 4 στ. 7—Διατί αἵματος φιλοβιακῶ ;

Ἐν σελ. 4 στ. 9—Ἢ φράσις ἀδιακρίνεται διὰ πλουσίας διακλαδώσεως δὲν διακρίνεται ἐπὶ σαφηνείᾳ.

Ἐν σελ. 4 στ. 9—Ἀνακριβὲς τὸ ὅτι κ' ἡ ἀναπνοὴ ὑπὸβοηθεῖται ὑπὸ τῶν συστολῶν καὶ διαστολῶν τοῦ διαφράγματος.

Ἐν σελ. 4 στ. 15—Ἀσυνήθης ἡ ἐκφρασίς ἀχειμερικὴ νάρκη.

Ἐν σελ. 4 στ. 24—Ὁλόκληρος ὁ στίχος οὗτος εἶναι ἀόριστος.

Ἐν σελ. 5 στ. 2—Δύναται τις ἀμέμπτως νὰ λέγῃ ἱππεὶς ἐπὶ παντός ἐπιβαίνοντος αἰονδήποτε θηλαστικόν ;

Ἐν σελ. 5 στ. 6—Ἢ λέξις ἐμπορεύματα ἀκατάλληλος.

Ἐν σελ. 6 στ. 5—Ἢ φράσις ἀμὴ περιφρονούτα τὰ ὦκα καὶ τὰ ἔντομα» εἶς ξενισμοῦ· ἄλλως τε ἐντελὼς ἄγνωστον εἶναι, ἐάν ἢ ἀποχῆ ἐκ τινων τροφῶν προέρχεται ἐκ περιφρονήσεως τοῦ μὴ τρώγοντος ἢ μὴ δυναμένου φαγεῖν.

Ἐν σελ. 6 στ. 14 καὶ ἀλλαχού—Ἢ φράσις γίνεται τὸ μῆκος τῶν ζώων καὶ τῶν μελῶν ἢ τῶν ὀργάνων αὐτῶν διὰ κοινοῦ κλάσματος τοῦ γαλλικοῦ μέτρου καὶ οὐχὶ διὰ δεκαδικοῦ, ἐνῶ εἰς τὰς τάξεις, δι' ἃς ὀρίζεται ὁ κύκλος οὗτος, τὰ δεκαδικὰ κλάσματα εἶναι ἐντελῶς γνωστά.

Ἐν σελ. 8 στ. 6—Κακῆ ἡ ἐκφρασίς «ἐπαφινουσα(ν) ἐλευθέρους κτλ.»

Ἐν σελ. 8 στ. 9—Ἢ φράσις ὀπισθεν ἢ φράσις ἀπεριτυσσόμενα ὡς μανθῶα κτλ.»

Ἐν σελ. 8 στ. 11—Κακῆ ἡ ἐκφρασίς ἀπερίπτανται νύκτα».

Ἐν σελ. 9 στ. 3—«Μετὰ ἐκτάσεως τῶν πτερυγῶν 45 ἐ. μ.»—Ἢ ἐννοία ἔκτασις ἔχει ὅλως διαφόρον σημασίαν τῆς διδομένης ἐν ταύτῳ.

Ἐν σελ. 9 στ. 11—Ἢ φράσις «τὸ σῶμα πεπιεσμένον μετὰ ἰσχυρῶν κλειδῶν» εἶναι ὀλοσχερῶς ἀκατανόητος.

Ἐν σελ. 10 στ. 25—Διατί ἄριστος ἢ κατὰ τέλει καὶ οὐχὶ ὡς συνήθως ἢ λευκῆ ;

Ἐν σελ. 11 στ. 22—Ἐν μεγίστῃ χρήσει ἐν τῷ βιβλίῳ ἡ λέξις ὄργνη.

Ἐν σελ. 12 στ. 3—Ἀνακριβὲς ἡ φράσις ἀκαταπληκτικῶς δόσομον ὑγρὸν (γρ. ρευστόν)· οὐδέποτε καταπλήσεται τις ὑπ' ὀσμῆς ὅσονδ' ἴποτε δυσώδους.

Ἐν σελ. 12 στ. 8—«Θυλάκου κειμένου πλησίον τῆς ἑδρας». Ἀριστία ὡς πρὸς τὴν θέσιν τοῦ θυλάκου δυναμένου οὕτω νὰ τεθῆ ἄνωθεν, κάτωθεν ἢ πλαγίως τῆς ἑδρας.

Ἐν σελ. 12 στ. 9—Ἢ πρότασις «καὶ εἶναι ἰσομεγέθης πρὸς ἀλώπεκα» δύναται νὰ ἀποδοθῆ καὶ εἰς τὴν Μοσχογαλίην καὶ εἰς τὸν θάλακον.

Ἐν σελ. 12 στ. 8—Κακοὶ οἱ ὅροι τερροφαιος, μελάνη.

Ἐν σελ. 12 στ. 12—Ἀκατάλληλος ἡ ἐκφρασίς «τρομάζει πάντοτε».

Ἐν σελ. 12 στ. 13—Κῶον· Ἀλώπηξ—

Ἐν σελ. 13 στ. 18—Ἢ φράσις «τὸ μῆκος τοῦ σώματος αὐτῶν ἐστὶν ὑπέρτερον τοῦ ὕψους αὐτοῦ, καλυπτομένου ὑπὸ μαλακῶν τριχῶν» χρῆζει ὀλοσχερούς διορθώσεως.

Ἐν σελ. 15 στ. 6—Ἀβλάπτουσι διὰ τῆς φθοράς. Σχῆμα ἐπαναλήψεως ἐν χρήσει εἰς τὴν ποίησιν.

Ἐν σελ. 15 στ. 11—Ἢ πολλὰ πλασιαζόνται ἰσχυρῶς. Ἀκατανόητος ἡ ἰσχὺς τοῦ ἰσχυρῶς.

Ἐν σελ. 16 στ. 9—«Ἐχει χονδρῶν κεφαλήν».

Ἐν σελ. 16 στ. 17—«Ὁ κόνικλός ἐστὶ μικρὸν μικρότερος».

Ἐν σελ. 17 στ. 20—«Ἐν αὐτῷ (τῷ μαρσίπῳ) ἀναπτύσσονται τὰ ἀτελῆ γεννώμενα τέκνα». Ὑπάρχουσι καὶ τέκνα παρὰ τοῖς μαρσιποφόροις μὴ γεννώμενα ἀτελῆ ;

Ἐν σελ. 17 στ. 23—Κακῆ ἡ ἐκφρασίς «ἔχουσι μέγεθος μύς τῆς προβάτου».

Ἐν σελ. 8 στ. 6—«Μαγ ἀρπακτικῶν», πλεονασμῶς· κτλ. κτλ. κτλ.

Ἐν τῇ Ὄρυκτολογίᾳ τοῦ αὐτοῦ κύκλου παρατηρητέα τὰ ἑξῆς :

Ἐν σελ. 124 στ. 7-8—Δὲν κείται καλῶς ἡ ἐκφρασίς «ἦτοι διδασκαλίαν περὶ τῆς ἱστορίας τῆς γεν(ν)έσεως τῆς Γῆς».

Ἐν σελ. 124 στ. 19-20—Ἀνακριβὲς τὸ λεγόμενον, ὅτι «καὶ παρὰ τοῖς ἀμόφοις τέλει ἢ χρυστάλλωσι δὲν ἔσχε παντελῶς κληρὸν πρὸς ἐνέργειαν καὶ ὡς ἐκ τούτου ταῦτα φαίνονται ὡς ἀπλοῦν χημικὸν ἐκπέφημα».

Ἐν σελ. 125 στ. 16-17—Ὁ ὀρος ἀτοχόμενοι ἀσυνήθης.

Ἐν σελ. 125 στ. 23—«Εὐθροβέστερα».

Ἐν σελ. 127 στ. 2—Ἀνακριβὲς, ὅτι ἐκ 2 σωμάτων ἐκεῖνο ἐστὶ βαρύτερον, ἔπειρ τὸ ἕτερον ἀμύσειν».

Ἐν σελ. 128—Ἀπαντα τὰ ὑπὸ τὸν τίτλον «Χημικαὶ ἰδιότητες τῶν ὀρυκτῶν» γραφομένα ἐκτίθενται λίαν συγκεχυμένως καὶ ἀτάκτως, παρατηροῦνται δὲ καὶ πραγματικὰ τινα σφάλματα, οἷον σύγχυσις τοῦ τιταίου πρὸς τὸ ἀσβέστιον· ὅτι τὸ εἰδικὸν βῆρος τῶν βαρέων μετάλλων εἶναι 5^α τὸ τοῦ ὕδατος· ὅτι τὰ ὀξείδια τῶν ἀλκαλίων δὲν διαλύονται εἰς ὕδωρ· ὅτι πάντα τὰ μεταλλοειδῆ εἰσι βῆσις, αἰτίνας ἐνούμεναι μετ' ὀξείων παρὰ-

γούσιν ἄλλατα· καὶ ὅτι ὁρίζονται τὰ ἄλλατα διὰ τοῦ ἀγνώστου ὀξέως.
 Ἐν σελ. 129 στ. 4—Ἡ λέξις *καυστότης* ἔχει κακῶς εἰς τὸ οὗς.
 Ἐν σελ. 130 στ. 4—«Ἀλκυλίον». Ἐν σελ. 130 στ. 6—«Τὸ ὑδροφάει νάφθα» (ι).
 Ἐν σελ. 131 στ. 18—«Ἀρσανίου». Ἐν σελ. 131 στ. 21—«Μετὰ θραύσεως ἀγγιστρώδους» (ι).
 Ἐν σελ. 131 στ. 22—«Διὰ τῆς θερμότητος διασπορῶσιν» (ι).
 Ἐν σελ. 132 στ. 1—Ἀσύνηκτος ἡ φράσις «Χρυσὸς ὡχρόχρυσος, σκληρότης 2,5—3, εἰδικόν βάρος τεττηγμένον 19».
 Ἐν σελ. 132 στ. 3—Ἐπίσης ἡ φράσις «Εἰδικόν βάρος σφυρηλατημένον 21».
 Ἐν σελ. 132 στ. 10—Ἀκατάλληλον τὸ ἐπιθέτον *μεγίστην* ἀποιδόμενον εἰς τὴν θερμότητα.
 Ἐν σελ. 132 στ. 14—«Συνδέσεσι» (ι). Ἐν σελ. 132 στ. 21—Αἱ φράσεις «ἠεῖται ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ λύχνου» καὶ «ἵπταται ἄνευ ὀσμῆς» εἶναι ὄλως ἀκατάλληλοι.
 Ἐν σελ. 132 στ. 26—«Ἐν μεγάλῃ θερμότητι διαφορεῖται» (ι).
 Ἐν σελ. 133 στ. 4—Τὸ νικέλιον χηραιοποιεῖται μόνον εἰς τὴν τομοματοποίησιν; κτλ. κτλ. κτλ.
 Ἐν σελ. 2 στ. 24—Τοῦ α' κύκλου ἀκατάλληλος ἡ ἔκφρασις ἀσταταὶ ὡς *μανδύας*, ἐφ' οὗ κείται ἐκτεταμένον τὸ ζῶον.
 Ἐν σελ. 3 στ. 11—Ξενική ἡ φράσις καὶ νυκτερίδες ἔχουσι τὴν λεπτοτάτην ἀφήνην.
 Ἐν σελ. 5 στ. 2—Ἀκατάλληλως λέγεται *γραμμοίον* ἡ φωνή τῆς ἄρκτου, εἰς τὴν ἀκατάλληλως πάλιν δίδεται τὸ κοσμητικὸν ἐπίθετον *ζῶον κραταιὸν*.
 Ἐν σελ. 5 στ. 5—Τριφώδης ὄλως ἡ ἔκφρασις αὐτὴς ἀκούσθαι αὐτῆς ἐκλέγει ἡ ἄρκτος τὰ μεγάλα δάση τῆς Ρωσσίας κτλ., ἐνθα ζωῆρὰ συγκοινωνία τὴν ὁδηγεῖ εἰς τὰ βόθη αὐτῶν.
 Ἐν σελ. 7 στ. 7—Χαριεστάτη πλὴν λιαν ποιητικὴ εἶναι ἡ περιγραφή τῆς μουσικῆς τῶν γαλῶν· ἀή δὲ μουσικὴ ἀγέλης γαλῶν *μυαριζόντων* ἐν ὄρῳ νυκτός δύναται καὶ τοὺς λίθους νὰ ἐξυπνήσῃ καὶ τοὺς ἀνθρώπους νὰ καταστήσῃ ἐμμανεῖς.
 Ἐν σελ. 7 στ. 21—Ἡ φράσις «ἐλάστη κίνησις (τοῦ λέοντος) εἶναι χαρίεσσα», εἶναι ἀκατάλληλος.

Ἐν σελ. 15 στ. 1—Ἡ παρεντιθεμένη φράσις «μόνον τῶν δωρουμένων ἵππων δὲν βλέπομεν τοὺς ὀδόντας» εἶναι ὄλως ἀνεπισημάντως πρὸς τὸ σοβαρὸν ὕφος τοῦ βιβλίου.
 Ἐλέγεται ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ἡ ἔναρξις τῆς Φυτολογίας ἀπὸ τοῦ *καρκάσιου*, ἔτι δὲ μᾶλλον ἢ μετ' αὐτὸν περιγραφή τῆς *Κορύλου τῆς ἀβελλαρίου*, φυτοῦ ἐκ τῶν μὴ κοινοῦν, ἐνῷ φυσικῶς ἔπρεπεν ὁ συγγραφεὺς, λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὴν παιδαγωγικὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν γνωστώων εἰς τὰ ἀγνωστά χωρεῖν, νὰ προτάξῃ τὴν περιγραφήν τῶν κοινοτάτων φυτῶν. Ἐπι δε καὶ ἡ ὄλη γλώσσα τῆς Φυτολογίας καὶ τοῦ α' ἐν γένει κύκλου (ἡ αὐτὴ οὖσα καὶ ἐν τῷ β' καὶ γ' κύκλῳ) εἶναι λιαν ξηρὰ καὶ ἀχαρὶς. Παράδειγμα τούτου εἶναι ἡ περιγραφή τῆς *Κορύλου* ἀρχομένη οὕτως: «Ἡ ρίζα αὐτῆς σύγκειται ἐκ τῆς κυρίως ρίζης, τῶν παραρριζίων καὶ τῶν ἰνῶν· καὶ ἡ μὲν κυρία ρίζα μετὰ τῶν παραρριζίων χορηγοῦσιν αὐτῇ στερεότητα ἐν τῇ γῆ, αἱ δὲ ἴνες προσέχουσι αὐτῇ ὡς δι' ἐκστῶν (ι) στομάτων τὴν ρευστὴν τροφήν. Ἐξ αὐτῆς προβάλλουσι πολλοὶ ζυλώδεις κορμίσκοι, οἵτινες ἐπαιδύονται ὑπὸ φλοιοῦ (ἄλλαχού ὀρηγορίου) φλοιοῦ καὶ δὲν σχηματίζουσι κόμην κτλ.»
 Ἐν σελ. 69 στ. 20—Ἀτέχνως παρεντιθεταὶ ὁ ὁρισμὸς τῶν *μοιουσίων* φυτῶν καὶ περιττός ὄλως διὰ τὸν α' κύκλον.
 Ἐν τῇ ὀρυκτολογίᾳ τοῦ α' κύκλου τρωτὰ μέρη τοῦ χειρογράφου εἶναι ἀσυγκρίτως πολυπληθέστερα καὶ σπουδαία.
 Ἐν σελ. 101 στ. 3—Ὁ ὁρισμὸς αὐτὸν λιθάνθραξ ἀποτελεῖ ἀνθρακώδη οὐσίαν· εἶναι ὄλως κενός.
 Ἐν σελ. 101 στ. 20 καὶ ἀλλαχού.—Ὁ γνωστός ὑπὸ τὸ ὄνομα *λεγγίτης* ὀρυκτός ἀνθραξ κρυσταλλίζεται ὑπὸ τὸ ἐξ ἀναβαπτισμοῦ ὄνομα *ὄρηγνάνθραξ*.
 Ἐν σελ. 102 στ. 2—Ἡ ἔκφρασις «τὸ ἠλεκτρον εἶναι διαφανές μέχρι ἀδιφανούς» εἶναι ἴσως λιαν περιεκτικὴ, ἀλλὰ μᾶλλον ὁμοίῳ πρὸς τὸ ρητορικὸν σχῆμα *ὁ ὄμιλος* ἢ πρὸς ὀρισμὸν τῆς διαφανείας τοῦ ἠλεκτροῦ.
 Ἐν σελ. 102 στ. 9—Ἡ φράσις τὸ «ἠλεκτρον διὰ δικτύων ἀλιεῦται ἐγγεκλεισμένον ἐντὸς πυκνῶν», ὅπως ἔχει ἐν τῷ κειμένῳ, δεικνύει εἰδύς τι προπαρασκευῆς καὶ τεχνικῆς ἐγκλεισεως τοῦ ἀλιεμένου ἠλεκτροῦ.
 Ἐν σελ. 102 στ. 18 καὶ ἐξῆς.—Ἡ περιγραφή τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ ἠλεκτροῦ διὰ

τῆς ἀποσκληρύνσεως τῆς ρητίνης τῶν πρωτογονίων δασῶν, ἀληθῆς ὑπὸ ἐπιστημονικὴν ἔραφιν, πικκιλλεται κατὰ τὸ ἔθος τοῦ συγγραφῆως, δι' ἐπεισοδίου γραφικοῦ, ἐν ᾧ ἀναφέρονται καὶ τινα ἐπὶ τῇ βίασει πλήρους ποιητικῆς ἀδείας: «Ἡ ρευστὴ ρητίνη οὐχὶ σπανίως ἀφῆρας ἐνέκλεισε παύζοντας καθύπερος, τρέχοντας μύρμηκας καὶ μύιας μετὰ πετρώγων ἀνοψομένῳν ἐντὸς ἐκλώδους νεκροθήκης κτλ.»
 Ἐν σελ. 103 στ. 5—Νομίζομεν περιττὴν τὴν ἀναγραφὴν τοῦ χρώματος τοῦ χρυσοῦ ὡς σώματος *χρυσοκόκκου* καὶ κατωτέρω ἐν σελ. 104 στ. 5 τὴν τοῦ ἀργύρου ὡς σώματος *ἀργυρολευκοῦ*, διότι τὰ χρώματα τῶν 2 τούτων μετάλλων δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ λησμονηθῶσι καὶ ὑπ' αὐτῶν ἀκόμη, οἵτινες ἀπαξ μόνον ὑπῆρξαν νὰ ἴδωσι καὶ ψεύσωσι αὐτὰ ἐκ τοῦ πλησίον.
 Ἐν σελ. 103 στ. 6—Ἡ ἔκφρασις «ἔχει ὀραϊνὰ στίλβην» δὲν εἶναι ἐκ τῶν μᾶλλον ἐπιτυχῶν.
 Ἐν σελ. 103 στ. 6—Ὁ ὄρος *ἐκτατὸν οὐδεμίαν* ἔχει σημασίαν ἐν τῷ κύκλῳ τῶν φυσικῶν γνώσεων.
 Ἐν σελ. 103 στ. 7—Ξενίζουσα καὶ ὄλως ἀπαραδέκτος ἡ ἔκφρασις «ἐξ ἐνός κόκκου δυνάμεθα νὰ ἐξαγάγωμεν κλωστὴν 157 μ.»
 Ἐν σελ. 104 στ. 7—Κακίξεται ἡ φράσις «ὁ ἀργυρος ἐπιχρῆται μελάνως ὑπὸ τοῦ ὑδροθεικοῦ ὀξέος» καὶ ὄλως ἀσφαλῆς καὶ ἀνακριθῆς εἶναι ἡ ταύτη ἀκολουθοῦσα ἐξήγησις τοῦ φαινομένου τούτου, ἀεὶ δηλ. μεγάλῃ πρὸς τὸ θεῖον κλίσι καὶ ὅπου συναντᾶ αὐτὸ συνδέεται μετ' αὐτοῦ.
 Ἐν σελ. 105 στ. 3—Δὲν εἶναι ἀληθές, ὅτι ὁ ὑδράργυρος ταχέως ἀποσταλάζει διὰ τοῦ ξύλου, ἀλλως δὲ ἐνταῦθα ὁ ὄρος ἀποσταλάζει δὲν ἔχει τὴν θέσιν του.
 Ἐν σελ. 105 στ. 17—Ὁ ὑδράργυρος ἐν τῷ βαρομῆτρῳ οὐδέποτε ἐχρησίμευσεν, ὅπως δεικνύη τὴν *ἀνταμν* τῆς ἐντάσεως τοῦ ἀέρος.
 Ἐν σελ. 106 στ. 3—Αἱ παρὰ τὴν Ἄγγλιαν, ἐξ ὧν οἱ Φοινικες ἐλάμβανόν τὸν κασιτέρον νῆσαι, δὲν ἀναφέρονται συνήθως ὑπὸ τὸ ὄνομα νῆσαι «τοῦ κασιτέρου».
 Ἐν σελ. 106 στ. 19—Ἡ προσωποποίησις τοῦ μολύβδου ἐν τῇ φράσει «εἰνούται εὐκόλως μετὰ τοῦ ὀξυγόνου τοῦ ἀέρος καὶ ἐκπιδέεται ὑπὸ πίεσιν δηλητηριώδους ἐπιδημίου» δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὰ φυσικὰ βιβλία.
 Ἐν σελ. 107 στ. 4—Ἡ λέξις *εὐθηνότατον*

γράφεται ὅπου ἀπαντᾷ ἐν τῷ βιβλίῳ *εὐθηνότατον*.
 Ἐν σελ. 107 στ. 7—Οὐδέποτε λέγεται *καυσις* τοῦ ἡλίου.
 Ἐν σελ. 107 στ. 14—Ὁ ὄρος *ἐκτατότης* κείται κακῶς.
 Ἐν σελ. 107 στ. 15—Ὁ χαλκὸς διαλύεται ἐντὸς τοῦ νιτρικοῦ ὀξέος, οὐχὶ ἀορίστως εἰς τι κυκνοῦν ὕδαρ.
 Ἐν σελ. 107 στ. 23—Ὁ ὄρος *αὐστηξία* εἶναι ὄλως πρωτότυπος.
 Ἐν σελ. 109 στ. 28—Οὐχὶ τόσον ἀκριβές, ὅτι ὁ ἄλλομας καίμενος *ἐκβάλλει* τόσον ἀνθρακικὸν ὀξύ, ὅσον καὶ ἰσοβαρὲς τεμάχιον *ξυλάνθρακος*.
 Ἐν σελ. 110 στ. 21 καὶ ἐξῆς.—Διατί δὲν δίδει εἰς τὴν ἀνθρακικὴν ἀσθεστον τὸ ἐν κοινῇ χρῆσει ὄνομα *ἀσθεστολίθος*; μήπως διὰ νὰ γίνηται σύγχυσις μετὰ τοῦ μετάλλου *εὐαλίου*;
 Ἐν σελ. 111 στ. 19—Οὐδέποτε λέγεται *αἱ τίτανος* πολὺ ὀλίγον ἐν ὕδατι διαλύεται· δι' οὗ καὶ ἀτρεῖται γένεσις.
 Ἐν σελ. 111 στ. 22—Διὰ τῆς κάψεως ἀπέργεται πράγματι τὸ ὕδαρ τῆς γύψου, ἀλλ' αὐτὴ δὲν διασκορπίζεται, ἐντὸς ἔαν ἔχη τις συμφέρον νὰ τὴν διασκορπίσῃ. κτλ. κτλ. κτλ.
 Πλὴν τῶν σημειωθέντων τούτων καὶ πολλὰ ἄλλα οὐχὶ καλῶς ἔχοντα κατὰ τὸ λεκτικόν, τὴν πραγματικὴν ἀλήθειαν, τὴν σαφήνειαν, κτλ., παρατήρησεν ἡ Ἐπιτροπὴ, ὧν τὴν ἀπαριθμῆσιν παραλείπομεν τοῦ χρόνου ἐκτιμήσεως ἔνεκεν.
 Ἡ ἀπόφρασις τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς προβλέπεται ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω σημειωθεισῶν παρατηρήσεων ἐπὶ τε τῆς ὅλης διατάξεως τῆς ὕλης καὶ ἐπὶ τοῦ γλωσσικοῦ μέρους.
 Ὁμολογητέον, ὅτι εἰς τὴν εὐρίσκονται παρ' ἡμῶν σήμερον τὰ ἐπιστημονικὰ πράγματα θέσιν, φοβεραὶ ἐγείρονται χαρῶνται καὶ βάρβαρον εἰς τὸν ἀναλαμβάνοντα τὴν σύνταξιν διδασκικοῦ βιβλίου. Τούτο ἀποδοτέον ἀφ' ἐνός μὲν εἰς τὴν ὁμολογουμένως πενιχρὴν ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν ἡμῶν καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ ἐπὶ ὄλως ἀσύνηκτον τῆς ἐπιστημονικῆς γλώσσης. Εἰς ταύτας τὰς αἰτίας ἀποδοτέον τὸ πλεῖστον τῶν σφαλμάτων, ἅτινα ὡς δείγμα τῆς ὅλης διατάξεως καὶ ἀναπτύξεως τῆς ὕλης ἀνεγράφησαν ἀνωτέρω παρατηρηθέντα ὑπὸ τῆς Ἐκπαιδευτικῆς τοῦ

Συλλόγου Ἐπιτροπῆς. Διὰ ταῦτα ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου τούτου δέον νὰ τύχη πάλιν τῆς δυνατῆς ἐπαικειᾶς, νὰ ἐπαινεθῆ διὰ δημοσίαν διὰ τὴν ἐν τῷ βιβλίῳ αὐτοῦ συλλογὴν ὕλης πολυτίμου καὶ πολλοῦ λόγου ἀξίας. Οὐχ ἦν τὸν ὅμως ἡ Ἐπιτροπὴ ἀποβλέπουσα εἰς τὸ ἐπιβαλλόμενον αὐτῇ καθήκον μετὰ τοῦ αἰσθηματος τῆς ἐλλόγου ἐπαικειᾶς συνενοῖ κατ' ἀνάγκην καὶ τὴν αὐστηρότητα· ἐντεῦθεν δὲ ὀρρωμένη εὐρίσκειται εἰς τὴν δυσάρεστον ἴσως θέσιν νὰ μὴ προβῆ εἰς τὴν βράβευσιν τοῦ ὑπὸ τὴν κρίσιν αὐτῆς βιβλίου, ἀλλὰ νὰ παρακινήσῃ τὸν συγγραφεὴ εἰς τὴν ριζικὴν ἀναθεώρησιν τοῦ ἔργου αὐτοῦ, ὅπως ὅσον τὸ δυνατόν παραδοθῆ εἰς χεῖρας τῆς νεολαίας βιβλίον ὑπὸ τε

τὴν ἐπιστημονικὴν καὶ ὑπὸ τὴν γλωσσικὴν καὶ τὴν μεθοδικὴν ὄψιν χρῆσιμον.

Ἐν Κων]πόλει, τῇ 1 Μαΐου 1885.

Ἡ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ.

I. ΓΕΩΡΓΙΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ, πρόεδρος.

ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ.

Θ. ΣΑΛΤΕΑΝΗΣ.

K. P. ΓΕΩΡΓΙΑΔΑΣ.

B. ΒΩΖΑΝΗΣ.

N. ΠΑΡΑΝΙΚΑΣ.

A. ΜΑΛΙΑΚΑΣ.

II. ΠΑΠΑΡΡΟΥΣΗΣ.

A. ΣΠΑΘΑΙΗΣ.

K. ΤΣΙΟΥΚΑΣ.

A. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ.

II. ΒΑΣΣΑΜΑΚΗΣ, εἰσηγητής.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥ ΣΤ' ΡΩΣΣΙΚΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ΕΝ ΦΑΝΕΣΣΩ ΣΥΓΚΡΟΤΗΘΕΝΤΟΣ ΚΑΤ' ΑΥΓΟΥΣΤΟΝ ΤΟΥ 1884 ΕΤΟΥΣ.

Κήρια συνάδελφοι,

Ἐν ἀρχαῖς τῆς ἡγουμένης συλλογικῆς περιόδου ἀπεστάλη τῷ Συλλόγῳ ἐπίσημον πιττάκιον, δι' οὗ παρεκαλεῖτο ν' ἀντιπροσωπευθῆ εἰς τὸ ἐν Ὀδησσῷ ε' ρωσσικὸν ἀρχαιολογικὸν Συνέδριον, ὅπερ ἐμελλε νὰ ἀρξῆται τῶν ἐργασιῶν του κατ' αὐγουστον τοῦ 1884 ἔτους. Τὸ ἔκτακτον τοῦτο δαίτη ἀναγνώρισεως τῶν τοῦ Συλλόγου ἀρχαιολογικῶν ἐργασιῶν εἰλκυσε φυσικῶς τὴν προσοχὴν αὐτοῦ· διὸ καὶ ἐν τακτικῇ συνεδριᾷ ἐνέκρινε καὶ ἀπεφάσισε ν' ἀντιπροσωπευθῆ δι' ἐμοῦ εἰς τὸ σοφὸν ἐκεῖνο Συνέδριον, ἐν ᾧ προὔκειτο νὰ κοινοποιηθῶσι καὶ συζητηθῶσι θέματα ἀρχαιολογικὰ μεγάλης σημαντικότητος. Καθὼς μου νομίζω νὰ ἐκφράσω καὶ νῦν τὴν ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ ταύτῃ εὐγνωμοσύνην μου πρὸς τὸν Σύλλογον, ὅστις εὐηρεστήθη οὐ μόνον τοσοῦτῳ ὑψηλῇ καὶ λεπτογνώμονα ἐντολῇ νὰ μοι ἐμπιστευθῆ, ἀλλὰ καὶ τὰ σχετικὰ ἐπιτήδειά τε καὶ ἐφόδια ἐπαρκῶς νὰ μοι ἐγχειρίσῃ. Τούτων δ' ἕνεκα πρὸ τῆς εἰς Ὀδησσὸν μεταβάσεώς μου ἠναγκάσθην νὰ υποβληθῶ εἰς κοπιώδεις ἀρχαιολογικὰς ἐρεῦνας καὶ μελέτας σκοπῶν τὸ μὲν νὰ προσενέγκω καὶ γὰρ τὸν ὄβολόν μου εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ Συνεδρίου, τὸ δὲ νὰ καταστήσω τὴν ἀντιπροσωπείαν, κατὰ τὸ μέτρον τῶν δυνάμεών μου, ἀνταξίαν πως καὶ ἀπέναντι τῶν προσδοκιῶν τοῦ Συλλόγου καὶ ἀπέναντι τῶν ἐξ' Ἀνατολῆς ἐλπίδων τῶν ἐκείθεν τοῦ Πόντου ἀρχαιολόγων. Οὕτω λοιπὸν ἐφοδιασθεὶς καταλήλως ἔσπειρα, κύριοι συνάδελφοι, νὰ ἐκτελέσω τὴν ὑμετέρην ἐντολὴν διὰ ἐγκαίρου μεταβάσεως εἰς Ὀδησσὸν καὶ διὰ συμμετοχῆς εἰς τὰς ἐργασίας τοῦ Συνεδρίου μέχρι τῆς ἐντελοῦς περατώσεως αὐτῶν· διὸ κατὰ καθήκον υποβόλλω ὑμῖν σήμερον σημεῖώσεις τινὰς περὶ αὐτῶν, διὰ νὰ ἰδῆτε, ὅπόσον αἱ ἐν

Ρωσσίᾳ ἀρχαιολογικαὶ μελέται προήχθησαν κατὰ τὴν παρελθούσαν τριετῆ περίοδον καὶ οἷαν ἡ πρ' ἡμῖν ἐν σπαραγμοῖς ἐτι ἀρχαιολογία δύναται νὰ καρπωθῆ ὠφέλειαν ἐκ τῶν μελετημάτων τούτων, μεθ' ὧν κατὰ μέγα μέρος συνδέεται καὶ ἡ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἱστορία.

Ἡ Ρωσσία ὁμολογουμένως ἀμύζει σήμερον καὶ ἐπιστημονικῶς ἐν ἅπασιν σχεδὸν τοῖς κλάδοις τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων· ἰκανῶς ὅμως τέκνα αὐτῆς ἀνέπτυξαν καὶ προήγαγον ἐξαιρετικῶς τὴν καθόλου ἀρχαιολογίαν, καὶ μάλιστα τὴν ἑλληνικὴν καὶ σλαβικὴν ἀπὸ δύο ἢ τριῶν δεκαετηρίδων ἡ ἱστορία καὶ αἱ ἐπικουρικαὶ αὐτῆς ἐπιστήμαι ὀφείλουσιν εἰς τὰ ρωσσικὰ ἀρχαιολογικὰ τε καὶ φιλολογικὰ προϊόντα μεγίστας ὑποχρεώσεις, αἵτινες ὡς φαίνεται, θὰ ἐξακολουθῶσιν ἐπ' ἀπειρον· διότι αἱ ρωσσικαὶ κτήσεις, ἰδίᾳ δὲ αἱ νότιαι, ὑπῆρξαν ἰστίαι γεγονότων, μεθ' ὧν συνδέεται ἡ τῆς καταγωγῆς τῶν εὐρωπαϊκῶν καὶ ἀσιατικῶν λαῶν ἱστορία· ἐν ταῖς χώραις ταύταις καὶ ἡ προϊστορικὴ καλούμενη, καὶ ἡ ἑλληνικὴ, καὶ ἡ ἀσιατικὴ καὶ ἡ μεσαιωνικὴ ἀρχαιολογία εὐρίσκει συνεχῶς χρῆσιμώτατον ὄλικόν, ὅπερ διασκευαζόμενον καὶ ἐξακριβοῦμενον μεθοδικῶς ἐπιφέρει βραδύτερον ἐξέλαιον φῶς εἰς τὴν ἐπιστήμην τῆς καθόλου ἀρχαιότητος. Διὰ τὴν προαγωγὴν δὲ τῶν ἐν τῇ διασκευῇ τοῦ ὀλικῆς τούτου μεθόδων ἢ ἐν Μόσχᾳ αὐτοκρατορικὴ ἀρχαιολογικὴ ἐταιρία, προεδρεύοντος τοῦ μακαρίτου κόμητος Οὐβόκροφ, προὔτεινε καὶ ἀνέλαβε πρὸ ἑτῶν τὴν συγκέντρωσιν τῶν ρώσων ἀρχαιολόγων διὰ Συνεδρίου, οὗ μετέσχον προθύμως καὶ αἱ λοιπαὶ ἀρχαιολογικαί, ἱστορικαί, φιλολογικαὶ καὶ ἀσιατικαὶ ἐταιρίαι τοῦ ρωσικοῦ κράτους, ὡς καὶ τὰ πανεπιστήμια καὶ αἱ διάφοροι ἀκαδημίαι αὐτοῦ. Τὸ πρῶτον τοῦτο Συνέδριον ἐπηκολούθησε δευτέρον μετὰ

τριετίαν, ὅτε τὸ διὰ τοιούτου μέτρου συγκεντρικόν σύστημα κατέστη τοῦ λοιποῦ ἕξις, ἔθιμον τέλος νομιμοποιηθὲν ἐγκαίρως καὶ διὰ κυβερνητικῆς ἀδείας καὶ προστασίας ἠθικῆς τε καὶ ὄλιγκῆς. Αἱ συγκροτήσεις αὐτῶν προήγαγον τῶν ἱστορικῶν ἐπιστημῶν οὐ μόνον κατὰ ποσὸν ποικιλίαν συγγραμμάτων ἀλλὰ καὶ κατὰ μέθοδον· διότι οἰσθησθε πνευματικὴ ἔργασία στερούμενη σχετικῆς καὶ καταλλήλου μεθόδου εἶναι ἀεὶποτε ἐλαττωματικὴ, ἵνα μὴ εἶπω παντελῶς ἄσπιστος. Μία οἰσθησθε ἀρχαιολογικὴ μελέτη βασίζεται, ὡς γνωστὸν, ἐπὶ ὄλιγκῶν, γνωστῶν ἢ ἀγνωστων, οὗ ὁ κάτοχος ἐκ περιεργείας ἢ ἐξ ἐνδιαφέροντος ἐπιθυμεῖ τὴν διαλεύκανσιν καὶ κατ' ἀκολουθίαν τὴν ἐν γενικῶ ἢ μερικῶ ζητήματι χρησιμοποίησιν αὐτοῦ. Ἡ διαλεύκασιν ὁμοῦ αὐτοῦ ἐπιτυγχάνεται διὰ μεθοδικῆς καὶ κριτικῆς ἐρεύνης· ἐνεκα τῆς ἐλλείψεως τούτων πολλὰ μελέται συγχρόνων καὶ προγενεστέρων ἀρχαιολόγων κατέστησαν ἢ παντελῶς ἀχρηστοὶ ἢ ὀλίγον χρήσιμοι διὰ τὸ ἐν αὐτοῖς ἀπεικονισμένον καὶ τεταμιευμένον ὄλιγκόν· ἢ συμπαραβολὴ δὲ αὐτοῦ μετ' ἄλλου ὁμογενοῦς ἢ πλησιέστερος ὄλιγκῶν, ἢ ἐν τοῖς ἀρχαίοις συγγραφεῦσι ζητήσεις τῶν σχετικῶν πρὸς διαλεύκασιν αὐτοῦ χωρίων, ἢ τῆς ἐπὶ τούτω νεωτέρως βιβλιογραφίας ἐξέλαγχίς, ἢ βαθεῖα γνώσις τῆς σημασίας πύσης τῆς ἐς τὸδε ἐρεύνης καὶ τέλος ἡ γλωσσικὴ σαφήνεια—εἶναι ἱκανὰ ἐγγύματα ἐπιτυχίας· ἄλλως τε ἀπλοῦν ὄλιγκόν ἀμεθόδως διερευνηθὲν καὶ κατ' ἀκολουθίαν δεδημοσιευμένον μετὰ φαντασίας κριτικῶς ἀπαραδέκτου γίνεται παράξιτον ὄδηγῶν συνεπειῶν καὶ εἰς τὴν ὀφέλειαν ἀναμένουσιν ἐπιστήμην καὶ εἰς τὸ πρόσωπον αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τοῦ ἐκδότη.

Ὅθεν καὶ ὑπὸ ὄλιγκῆν καὶ μεθοδικὴν ἐποψίν αἱ συγκροτήσεις τῶν ρωσικῶν συνεδρίων ἐγένοντο ἀφορμῆσιν παραγωγῆς ἀνεκτιμητῶν ἐργασιῶν, ὡς περιοδικῶν συγγραμμάτων, ἐδικῶν μονογραφικῶν, ἐπαρχικῶν ἀρχαιολογικῶν τε καὶ ἱστορικῶν ἐταιριῶν, ζητήσεων, ἐκδρομῶν, ἀνασκαφῶν κτλ. Κατὰ τριετίαν δὲ τακτικῶς συνερχόμενοι οἱ ρῶσσοι ἀρχαιολόγοι ἐν τινι προκηρυσσομένη πόλει, ἡδυνήθησαν μέχρι σήμερον ἐξέλιξις νὰ συγκεντρωθῶσιν ὡς ἀδελφοὶ μίξις οἰκογενείας, νὰ συγκομίσωσι καὶ γνωρίσωσιν ἀλλήλους τοὺς καρποὺς τῶν τριετῶν κόπων των καὶ τέλος νὰ δώσωσιν ἐπὶ εὐρύτερον βῆμα νῆαν

ἄθην εἰς τὰ κέρδη τῆς ἐπομένης τριετίας.

Ἡ τοῦ τ' Συνεδρίου συγκλήσις ἐν Ὄδησσῶ ὀρίσθη ὑπὸ ἐπιτροπείας (ἐν ἔτει 1882), ἥτις κατὰ εὐγενῆ συνήθειαν προσεκλίθεσεν ἀπανταχοθεν καὶ ἐπιστημονικὰ καθιδρῦματα ξένων κρατῶν καὶ ἀρχαιολόγους διαφόρων χωρῶν ἀκαμάζοντας διὰ τῆς ζωογόνους ἐρεύνης αὐτῶν· ἡ διοργάνωσις δὲ αὐτοῦ ἀντέθη εἰδικωτέρῃ ἐπιτροπείῃ, ἥτις ἐπιθυμοῦσα νὰ παράσῃ τοῖς προσκληθεσομένοις νέον ὄλιγκὸν ἐξοπλιστικὸν εἰς Κωνσταντινούπολιν εἰδικούς ὀνομαστοὺς ἐπιστήμονας, ὡς τοὺς διαπρέπεις καθηγητὰς Κοντακῶφ, Οὐσπένσκιην καὶ Βασιλιέφσκιην παρακολουθοῦμενους καὶ ὑπὸ ἀρχιτέκτονος καὶ ὑπὸ ἐπιστημόνων φωτογράφων καὶ ζωγράφων· ἐλήφθησαν δὲ ἐν ταῦθα χάριν τῶν μελετημάτων τοῦ κ. Κοντακῶφ φωτογραφήματα τῶν χερσαίων τεύχων, τῶν πυλῶν αὐτῶν, τεμενῶν, εἰκόνων, παλαιῶν ἀγιογραφιῶν, χειρογράφων, ὡς καὶ πανομοιότυπα ζωγραφήματα καὶ ἀρχιτεκτονικὰ ἐξέλιξις σχεδιασμάτων· οἱ δὲ κ.κ. Οὐσπένσκιης καὶ Βασιλιέφσκιης χρησιμοποιοῦντες τὴν ἐν ταῦθα διατριβὴν των ἀντέγραψαν ἐκ χειρογράφων διαφόρων βιβλιοθηκῶν ἡμῶν ἱκανὰ κείμενα χρήσιμα εἰς βυζαντινὰς ἱστορικῶ καὶ τοπογραφικῶς μελέτας αὐτῶν.

Ἡ προκτακτικὴ τοῦ Συνεδρίου τούτου ἐπιτροπεία ἐγκαίρως εἰδοποίησε τοὺς ἀρχαιολόγους καὶ φιλόλογους νὰ δηλώσωσιν αὐτῇ τὰ θέματα, περὶ ἃ ἐπιθυμοῦσι νὰ ἀσπληθῶσιν, ἢ νὰ σημειώσωσιν εὐχὰς περὶ διασαφήσεως ἐτέρων θεμάτων παρ' ἄλλων συναδέλφων ὑπὸ ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν ἐποψίν. Αἱ συγκομιθεῖσαι ἀπαντήσεις, ἀναγραφασαί ἐν φυλλαδίσι, ἀπετέλεσαν τὸ πρόγραμμα τοῦ συνεδρίου, ὅπερ πάλιν διενεμήθη ἰαν ἐγκαίρως σὺν τοῖς προσκλητηρίοις.

Αἱ ἀναγραφασαί ἀνακοινώσεσι καὶ εὐχαί ἦσαν ποικίλαι· αἱ μὲν ἀνέχονται εἰς γενικὰ ζητήματα τῆς καθόλου ἀρχαιολογίας, καὶ μάλιστα τῆς προϊστορικῆς, αἱ δὲ εἰς μερικὰ· ἱκαναὶ δὲ ἀνακοινώσεσι ἀφορῶσιν εἰς ζητήματα καθαρῶς ἑλληνικὰ. Πύχετο δὲ σὺν ἄλλοις τὸ συνέδριον καὶ τὴν διαλεύκασιν τῶν ἐπομένων θεμάτων, ἅτινα ἀφορῶσι καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἑλληνικῆς γεωγραφίας ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ρῶσσοις καὶ τὰς ἀρχαίας αὐτῶν χώρας. 1) Ὅτι ὅθ' ἦτο σπουδαῖοτατον νὰ προσκτῆσται τὸ συνέδριον ἀκριβεστέρως καὶ λεπτομερεστέρως πληροφ-

ρίας περὶ τῶν ἀρχαίων γραπτῶν ἢ βιβλιογραφικῶν μνημείων τῶν δυναμένων νὰ διαφωτισώσι τὰ περὶ τῶν ἀρχαίων κατοικίων τῆς ὑπὸ τῆς πόλεως Ὄδησσῶ κατεχομένης θέσεως ζητήματα· διότι ἐξηλέγθη ἡδη μερικῶς διὰ τινων χρονολογιῶν, ὅτι τὰ περιχώρα τῆς νῦν Ὄδησσῶ εἶχον κατοικηθῆ ὑπὸ Καλλιποδῶν, μικτοῦ γένους ἑλληνικοῦ τε καὶ σκυθικοῦ ἐκ τῶν εἰκότων μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ λαοῦ τούτου συγχέεται καὶ μετὰ τοῦ τῶν Καρπιδῶν, αἰτίνες, κατὰ τὸν ἱστορικὸν Ἔφορον, εἶχον τὴν μεταξὺ Ἰστροῦ καὶ Βορυσθέου χῶραν, ὡς συμπεριλαμβάνεται ἐκ τινος μαρτυρίας Σκύμου τοῦ Χίου. Εἰς τὴν διαλεύκασιν τοῦ ζητήματος τούτου ἐπεθύμει τὸ συνέδριον νὰ λάβῃ καὶ διαφόρους κοινοποιήσεσι περὶ τῆς γενέσεως, τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς Ὄδησσῶ ἢ Ὁρδησσῶ τῆς παρὰ τὴν Βῆρναν μαρτυρίας περὶ τῶν ἐν ἀρχαιοτάτῃ περιόδῳ κατοικησάντων Σαρματῶν καὶ Σκυθῶν τῆν νῦν καλουμένην νῆαν Ρωσσίας· μαρτυρίας περὶ τῶν Πολωδῶν (Polovtzy) καὶ τῶν νομαδῶν (Horde d'or), τῶν Ταρτάρων τοῦ Βοντζᾶκ καὶ τῆς Κριμαίας, τῶν Ζαπορόγων, Κοζάκων, καὶ τῶν Νογαίων, τῶν Καλμουίκων καὶ τῶν Κιργησιῶν-Καϊσσῶν, ἐν γένει δὲ καὶ περὶ τοῦ κοινοῦ δικαίου τῶν νομαδικῶν φυλῶν τῆς μεσημβρινῆς Ρωσσίας· τοπογραφικῶ καὶ ἱστορικῶ ἀκριβεῖς πληροφωρίας περὶ τῆς διαβίσεως τοῦ Τραϊανῶ, τοῦ ἐν Βαχτζε-Σαρτζε ἀνακτόρου, τοῦ ρωσικοῦ φρουρίου τῆς Χοτίνης, ὡς καὶ περὶ ἄλλων φρουρίων τῆς Οὐκραίνης· τέλος δὲ καὶ περὶ τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τῆς Νέας Ρωσσίας καὶ Χερσονόου ἐπισκοπῶν.

Εἰς ἱκανοποίησιν δὲ τῶν αἰτήσεων τούτων τὸ συνέδριον ὑπέδειξε νὰ γενῶσιν ἐρευναὶ ἐν τῷ ἐν Μόσχῃ πρώτῳ ἀρχεῖῳ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν, ἔνθα φυλάττονται ἐγγραφοὶ τῶν Χάνιδων τῆς Κριμαίας χρονολογούμενα ἀπὸ τοῦ 1474, ἔτερα τῶν Καλμουίκων Μογγόλων ἀπὸ τοῦ 1489 κτλ.

2) Ἐξέτει τὸ συνέδριον νὰ ἀποδειχθῇ ἢ παρὰ τοῖς Ῥώσσοις ἐπίδρασις τοῦ ἑλληνισμοῦ πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ χριστιανισμοῦ.

3) Ἡ πᾶλη τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς μετὰ τῶν ἐν Κιέβῳ ρωσικῶν τε καὶ ἄλλων ἔθνων.

4) Ἡ ἐπίδρασις τοῦ ἑλληνισμοῦ παρὰ τοῖς πρώτοις χριστιανοῖς ἡγεμόσι τῆς Ρωσσίας.

5) Ἐὰν ὑπάρξῃ μεταγενεστέρως ἑλληνικὴ

ἀποικία ἐπὶ ἐρειπίων κειμένων ἐξ βέρστια βορειότερον τῆς ἀρχαίας πόλεως Ὄθλας.

6) Πόθεν προέρχεται τὸ ὄνομα τῆς Κριμαίας καὶ κατὰ ποῖαν ἐποχὴν ἀπεδόθη εἰς τὴν Ταυρικὴν χερσονῶσον.

7) Στρεφόμενοι ἐπὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Ἡροδοτου διασωθείσης παραδόσεως, καθ' ἣν οἱ Κιμμεριοὶ, εἰσβαλόντων τῶν Σκυθῶν, διημφισβήτησαν ἐν κοινῇ συνελθεῖσαι, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Τύρου, τὸ ἀντισηθῆναι κατὰ τὸ ἐγθροῦ ἢ μεταναστεῦσαι, ὡς καὶ ἐπὶ μαρτυρίας τοῦ Σπράβωνος (Α, 7) λέγοντος μὲν, ὅτι οἱ Σκύθαι εἶχον ἀρπάσει ἐκ τῶν Ὑρακῶν τὰς μεταξὺ τοῦ Βορυσθέου καὶ τοῦ Ἰστροῦ κειμένας πόλεις, ἀλλαγῶ δὲ μνημονεύοντος (Α, ΠΙ, 21) μεταξὺ τῶν Θεσσαλικῶν λαῶν καὶ τοῦς Τρήρωνας, ὁς ἀφομοιοῖ τοῖς Κιμμερίοις, δὲν δυνάμεθα ἀρὰ γε νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι κύριοι τῆς μεσημβρινῆς ἀκτῆς τῆς Μαύρης Θαλάσσης ἦσαν οἱ Τρήρωνες οὗτοι (οἱ παρὰ Θουκυδίδῃ 2, 96, 4 ὀνομασόμενοι Τρήρες), ἢ κατ' ἄλλους συγγραφῆς, οἱ Γέται, οἱ Δάκες ἢ οἱ Κελτοὶ; ὅθ' καθίστατο δὲ οὕτω καταληπτόν, ὅτι τὸ ὄνομα τῶν Κιμμερίων, τὸ παρ' Ὀμηρῶ πρώτον ἀναφερόμενον, ἀπεδόθη βραδύτερον εἰς διαφόρους λαοὺς, οἷτινες ἐρχόμενοι βορειῶθεν ἐκ τῆς Σκυθίας εἰσέβαλλον εἰς τὴν Ἀσίαν. Γνωστὸν δὲ, ὅτι ὁ Ἔφορος, ὁ Πλίνιος καὶ ἄλλοι γεωγράφοι πλανηθέντες ἐκ τῆς ὀμηρικῆς διηγήσεως ἔθετον τοὺς Κιμμερίους παρὰ τὴν λίμνην τῆς Ἀβέρνης, ἔνθα κατὰ τὸν Βιργίλιον εὐρίσκετο τὸ στόμιον τοῦ Ἄδου.

8) Ἐπειδὴ, κατὰ τὸν Ἡροδοτον (4, 11), οἱ Σκύθαι εἶχον κατακτήσει τὴν χώραν τῶν Κιμμερίων ἀποδιωχθέντες ἐκ τῆς κοιτίδος των παρὰ τῶν Μασσαγέτων καὶ διαβάντας τὸν Ἀράξην ποταμόν, ἤθελον εἶσθαι ἀξιοπερίεργον νὰ γνωσθῇ, τίς ἦν ἀκριβῶς ὁ ποταμός, ὃν ὁ Ἡρόδοτος ὀνομάζει Ἀράξην· εἶναι ἀρὰ γε ὁ Βόλγας, ὃν τινες συνταυτίζουσι τῷ Ἀράξῃ, ἢ ὁ ὠξος, ἢ ὁ Ἱαξίρτης, ὡς ἄλλοι ὑποστηρίζουσιν; Ἡ διεκρίσις τοῦ ζητήματος τούτου θέλει καθορίσει τὴν πρώτην πατρίδα τῶν Σκυθῶν.

9) Ἐξεταζομένης τῆς παρ' Ἡροδοτῶ ἐν τετραγῶνῳ σχήματι παρουσιαζομένης τοπογραφίας τῆς Σκυθίας ἐν σχέσει πρὸς τε τὸν ποταμὸν τῶν ποταμῶν καὶ τὴν θέσιν τῶν ὑπὸ τοῦ ἱστορικοῦ τούτου περιγραφομένων σκυθικῶν χωρῶν, παρουσιάζεται ἡ ἀνάγκη νὰ ἐξι-

τασθῆ κριτικῶς ἢ τοῦ Seleuel γνώμη, καθ' ἣν ἐν τῇ ἡροδοτεῖα διηγήσει καὶ φαντασίᾳ πᾶν τὸ πρὸς νότον τραπτὸν ἀντιπροκρίεται τῇ ἀνατολῇ. Πηγάζει μὲν τοῦτο, κατὰ τὸν Seleuel, ἐκ τῆς ἐν τετραγώνῳ σχήματι πικρυστάσεως τῆς Σκυθίας, καθ' ὃν τρόπον ἐκτελεῖται ἔργον τι τερνευτοῦ, ἀλλ' εὐρίσκειται ἐν ἀρμονίᾳ καὶ μετὰ τοῦ φαινομένου τοῖς κατοίκοις καὶ περιηγηταῖς, ὅπουτ' ἐτρέποντο πρὸς τὸν ἥλιον· διότι ἀναχωρούντων αὐτῶν πρὸς ἀνατολῆς, ὁ ἥλιος καὶ ἡ ἐπιτολῆ αὐτοῦ ἐφαίνετο ἀείποτε καὶ ἐν παντὶ χρόνῳ τοῦ ἔτους πρὸς δεξιάν· τῆς θέσεως δὲ ταύτης ἐκλαμβανόμενης ὡς ἀνατολῆς, ἢ πρὸς αὐτὴν διευθύνσις τοῦ ὀρίζοντος ἔκλινεν ἀμέσως πρὸς νότον οὕτως, ὥστε ἐφάνετο πρὸς μεσημβρίαν· στρεφομένων δ' αὐτῶν πρὸς βορρᾶν, ἡ ἀληθὴς ἀνατολῆ ὡς καὶ ἡ πρὸς αὐτὴν διεύθυνσις τοῖς ἐφαίνοντο ἀκριβεῖς. "Αρα, κατὰ τὸν Seleuel, εἶναι ἀπαραίτητος ἀνάγκη νὰ ληφθῆ ὑπὸ σπουδαίαν ἐποψίν τὸ εἰρημένον σφάλμα πρὸς κατανόησιν τῆς περ' Ἡροδότῳ σημειουμένης πρᾶγματικῆς διευθύνσεως τῆς Σκυθίας.

10) Καίτοι ὁ Ἡρόδοτος οὐδέμιαν ποιείται μνείαν περὶ ἀποικιῶν τῶν Σκυθῶν, ὡς ἐκλαμβάνει ὡς νομηδικῶν λόκον κατὰ τὴν περ' αὐτῷ λεγόμενα περὶ μερίδος τινὸς τοῦ λαοῦ τούτου ἀσχολουμένης περὶ τὴν γεωργίαν, καὶ κατὰ μαρτυρίαν τοῦ Στράβωνος ἐπιβεβαιουμένου, ὅτι οἱ Ἕλληνας ἴδρυσαν τὰς πόλεις τῶν μετὰ τὴν ἀποδιδῶξιν τῶν Σκυθῶν, δὲν ἐπιτρέπεται ἀλλ' ἔτι νὰ συμπερλήρῃ τις, ὅτι ἡ ἑτέρα αὐτῶν μερὶς ἐκέκμητο μονίμως οἰκήσεις καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἀποικίας διυγκείμενας νὰ ὑποτελοῦσιν ὡς κείμενα ἰδίᾳ πρὸς τὰς ἀκτὰς ἔνθα ἐμπαρεύοντο; Διότι ἀναφέρονται πρὸς τὰ μεσούγεια τῆς Κριμαίας τὸ Παλάειον, ἡ Χάβων καὶ ἡ Νεάπολις ὡς ἰδρύματα τοῦ Σκύθου βασιλέως Σκυλοῦρου. Πολλοὶ δὲ σοφοὶ ἠσχολήθησαν μὲν περὶ τοῦ κληροσμοῦ τῶν τοποθεσιῶν, ἐν αἷς ἐκείντο τὰ φρούρια ταῦτα, ἀλλ' ἐπιθυμητὴ τυγχάνει καὶ ἡ ἐκ νέου διεξέταξις τοῦ εἰρημένου ζητημάτων, τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσον ἐν τοῖς χρονικοῖς τῆς ἐν Ὀδησσῷ ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας καταχωρήθησαν δύο διατριβαί, ὧν οἱ συγγραφεῖς Γιουργιέβιτς καὶ Βοράτσκοφ εἰσὶν ἀντιθέτων γνώμων, ἅτε δὲ βασιζόμενοι ἀμφότεροι ἐπὶ τοῦ κειμένου τῆς νεωστὶ ἐν Χερσῶνι ἀνακαλυφθείσης μεγάλῃς ἐλληνικῆς ἐπιγραφῆς τοῦ Διοφάντου.

Καὶ τοιαῦτα μὲν ὡς ἐν συνόψει ἐγένοντο καὶ προητομμάθησαν ὑπὲρ ἐπιτυχίας τοῦ Συνεδρίου, οὗ τὸ συμβούλιον συνήλθε τὸ πρῶτον τῇ 8 αὐγούστου· συνέκειτο δὲ ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπείας τοῦ προηγηθέντος ἐν Τυρλίδι συνεδρίου, ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἀκαδημιῶν, πανεπιστημίων καὶ ἐταιριῶν καὶ ἐκ τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου. Ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτοῦ τῇ πρώτῃ ὑπεβλήθη εἰς ἐπιτύχῳσιν ὁ λίστος τῶν μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης διαπανῶν, ὡς καὶ ὁ προῦπολογισμὸς· ἐξετασθέντος δὲ τοῦ καταλόγου τῶν κοινοποιηθέντων θεμάτων, ὠρίσθη καὶ ἀπεφασίσθη νὰ διαιρεθῶσιν αἱ τοῦ Συνεδρίου ἀσχολίαι εἰς τὰ ἐπόμενα ἕνδεκα τμήματα:

A' Μνημεῖα προϊστορικᾶ.

B' Μνημεῖα ἐθνικᾶ (κατὰ τὴν χριστιανικὴν ἔννοιαν).

Γ' Μνημεῖα κλασικᾶ.

Δ' Μνημεῖα νομολογικᾶ.

E' Μνημεῖα καλλιτεχνικᾶ.

ς' Μνημεῖα γλωσσικᾶ τε καὶ γραμματολογικᾶ.

Z' Μνημεῖα δημοσίᾳ τε καὶ ἰδιωτικᾶ.

H' Μνημεῖα ιστορικῆς γεωγραφίας καὶ ἐθνογραφίας.

Θ' Μνημεῖα βυζαντινικᾶ.

I' Μνημεῖα ἀσιατικᾶ.

ΙΑ' Κοινοποιήσεις ξένων ἐν γλώσσῃ γαλλικῇ ἢ γερμανικῇ.

Ἐπειδὴ δὲ ἕκαστον τῶν μελῶν τοῦ συμβουλίου ἐδικαιοῦτο νὰ ἐγγράφῃ ἐν οἱᾶδ' ἠποτε ἐνδιεφέρετο τμήματι, ὁ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου ἀντιπρόσωπος προὐτίμησε νὰ ἐγγράφῃ μέλος ἐπιτροπῶν πολλῶν συγχρόνως τμημάτων, διὰ νὰ ἀποτυπώσῃ τὸν ἐγκυκλοπαιδικὸν χαρακτήρα τῆς ἐταιρείας, ἣν ἔσχε τὴν τιμὴν νὰ ἀντιπροσωπεύῃ· κατὰ προτροπὴν δὲ συμφυτάτου ἀσιανολόγου ἐνεγράφη καὶ μέλος τῆς ἐπιτροπῆς τῶν ἀσιατικῶν μνημείων. Ἐν δευτέρῃ δὲ προκταρτικῇ συνεδρίᾳ προέβη τὸ συμβούλιον εἰς τὴν ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ ἐκλογὴν ἑνὸς προέδρου καὶ ἐξ ἐκαστοῦ, ὅστινες ἀπετέλεσαν τὴν διοικητικὴν ἐπιτροπείαν, ἧς καθήκον ἦν νὰ διευθύνῃ τὰς κεντρικὰς τοῦ Συνεδρίου ἐργασίας μέχρι τέλους. Εἶτα συνήλθον τὰ μέλη τῶν ἐπιτροπῶν τῶν τμημάτων καὶ ἐξελέχθησαν τοὺς προέδρους καὶ γραμματεῖς αὐτῶν· ὁ ἡμέτερος δὲ ἀντιπρόσωπος, ἀγνοῶν τὴν ρωσικὴν ἑρέθεισθαι ν' ἀποδεχθῆ

τὴν γραμματεῖαν τῆς τῶν ξένων κοινοποιήσεων ἐπιτροπείας· οἱ πρόεδροι δὲ καὶ οἱ γραμματεῖς ἀπετέλεσαν ταυτόχρονα τὸ ἐπιστημονικὸν συμβούλιον, οὗ καθήκον ἦν τὸ μὲν νὰ διευθύνῃ τὴν ἐπιστημονικὴν πορείαν, τὸ δὲ νὰ ἐπιτηρῇ τὴν εὐταξίαν τῶν ἐν ταῖς συνεδριάσεσιν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου. Τὸ ἐπιστημονικὸν συμβούλιον συνερχόμενον καθ' ἐκάστην ὠρίξει τὴν πορείαν τῶν ἡμερησίων συνεδριάσεων, τῶν τε γενικῶν καὶ μερικῶν, αἵτινες ἐγίνοντο ταυτόχρονα ἐν διαφόροις τοῖς πανεπιστημίοις αἰθούσαις. Καὶ ἐν μὲν ταῖς γενικαῖς συνεδριάσεσιν ἀνεγινώσκοντο καὶ συζητοῦντο θέματα γενικοῦ ἐνδιαφέροντος, ἐν δὲ ταῖς μερικαῖς θέματα μερικᾶ καὶ λεπτολόγια περὶ ἀντικειμένων ἀξιολόγων ὑπὸ ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν ἐποψίν. Ἐνεῦθεν δὲ προηγουμένης ἀποφάσεως τοῦ ἐπιστημονικοῦ συμβουλίου καὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ τακτοποιήσεως καὶ τοιχοκολλήσεως τῶν δι' ἐκάστην ἡμέραν ὀριζομένων ἀναγνώσεων οὐδὲν μέλος τοῦ Συνεδρίου ἐδικαιοῦτο νὰ ὑποβάλῃ καὶ ἀναγνώσῃ οἰανδήποτε διατριβὴν του. Εἰς τοὺς συζητούντας δὲ καὶ ἀντικρουόντας τὰς ἰδέας καὶ ἐρμηνείας τοῦ ἀγορευτοῦ ἐπιτηρῆσαι νὰ ζητῶσιν τρεῖς τὸν λόγον παρὰ τῶν προέδρων τῶν ἐπιτροπῶν. Ἡ εἰσοδος ἦν ἐλευθέρᾳ χάριν τῶν ἀσπῶν τῆς Ὀδησσῷ.

Μετὰ δὲ πᾶσας τὰς προκαταρκτικὰς ταύτας ὑλικὰς τε καὶ διοικητικὰς ἐργασίας τὸ συνέδριον ἐποικήσατο ἐναρξίν τῶν ἐργασιῶν τοῦ τῆ 15ῃ ἀκριβεῶς ἡμέρᾳ τοῦ αὐγούστου. Ἦ πρώτη συνέλευσις αὐτοῦ εἶχε γενικὸν καὶ πανηγυρικὸν χαρακτήρα. Μετὰ ἱερωτελεστίαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ πανεπιστημίου καὶ κατάλληλον προσφώνησιν τοῦ ἐπισκόπου Χερσῶνος καὶ Ὀδησσῷ, ἐνεκαίεσε τὸ συνέδριον ὁ ἐκ τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὀδησσῷ κ. Νεκράσσοβ, ἀναπληρῶν τὸν ἀπόντα ἀντιπρόσωπον τοῦ ὑπουργείου τῆς παιδείας, διὰ λόγου, ἐν ᾧ κατέδειξε τὴν σημασίαν τῶν ἐν τῇ νοτίᾳ Ρωσίᾳ ἀρχαιοτήτων ὡς ἀναφερομένων εἰς πᾶσας τὰς περιόδους τοῦ ἀνθρωπίνου βίου· διότι ἡ χώρα αὕτη, ὡς γνωστόν, ὑπῆρξεν ἐν τῇ ἀρχαιότητι κοινὴ ὁδὸς, ἣν διήλθον πάντες οἰκταὶ τῆς τε δυτικῆς καὶ ἀνατολικῆς Εὐρώπης, καταλιπόντες συνεπῶς διάφορα τῆς διαμονῆς αὐτῶν ἕχνη, ὡς νομίσματα, πῆλινα, μεταλλικὰ καὶ λίθινα ἀντικείμενα ἀνακαλυπτόμενα τὴν σήμερον ἐν χώμασι, τάφοις, ἀντροῖς, ποτάμοις καὶ σωροῖς ἐρειπίων· εἰς

ἠγάγε δὲ τοὺς ἀκρατάς του ὁ κ. Νεκράσσοφ εἰς τὰς περὶ ρωσικῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιστήμης γενικότητος ταύτας δι' ἐπιθεωρήσεως τῶν ἐν Ὀδησσῷ παραθέντων ἀρχαιολογικῶν ἔργων προσθεῖς ἅμα, ὅτι ἡ πόλις αὕτη κατέστη ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν σπουδαιότατη ἐστία τοιούτων ἐρευνῶν, ἰδίᾳ διὰ τὰ συγγράμματα τοῦ Βρεινν καὶ τοῦ κ. Γιουργιέβιτς, ὡς καὶ διὰ τὴν ἐν αὐτῇ αὐτοαρχαιολογικὴν ἀρχαιολογικὴν καὶ ιστορικὴν ἐταιρίαν. Τὰ ἐγκαίνια τοῦ Συνεδρίου ἔσπευον ἡ ἀθροεῖ ἐλθοῦσα τηλεγραφικὴ ἀγγελία τοῦ μεγάλου δουκὸς Σεργίου, ἀδείματο τοῦ αὐτοκράτορος, ὅτι ἀπεδέξατο εὐγνωμόνως τὴν ἀπονεμηθεῖσαν αὐτῷ ἐπίτιμον προεδρίαν· ὁ δὲ τῆς πόλεως δήμαρχος, Ἑλλήν το γένος, κ. Γρηγόριος Μαράζλης, εἰς δὲ ὀφείλεται καὶ ἡ τοῦ Ὀδησσῷ Μουσείου Ἱδρυσις, προσηγόρευσε τὸ συνέδριον ἐκ μέρους τῆς πόλεως δι' εὐχῶν, τιμῶν καὶ ἐνθαρρυντικῶν ἐπιπέδων. Ἐπεσφράγισε δὲ τὴν ἀρχαιολογικὴν ταύτην πανηγυρίν ὁ ιστοριογράφος Πλοβάτσκις διὰ λόγου, καταδείξαντος τὸν προορισμὸν τῆς συγχρόνου ἀρχαιολογικῆς ἐπιστήμης ἐν τῇ μελέτῃ τῆς ιστορίας τῶν ἐθνῶν.

Τούτων οὕτω γενομένων, ἤρξαντο πλέον αἱ τοῦ Συνεδρίου ἐργασίαι, ὧν μετέσχον ἀπειρήθημοι σοφοὶ ρῶσοι τε καὶ ξένοι κοινοποιήσαντες παρατηρήσεις, μελέτας καὶ ἐρεῦνας μεγάλως συμβαλλομένης εἰς τὸν ἰδιωτικὸν καὶ πολιτικὸν βίον διαφόρων ἀρχαίων λαῶν. Ἦ σημαντικώτερος αὐτῶν κατεδείχθη μετὰ τὴν καταχώρισιν αὐτῶν ἐν τοῖς δημοσιεύμασι τοῦ Συνεδρίου, ὅποτε ἕκαστος δύναται ν' ἀρυσθῆ ὅ, τι χρησιμεύει εἰς γενικώτερας συγγραφάς. Ἀυπούμαι σφόδρα, ὅτι δι' ἀγνοίαν τῆς ρωσικῆς γλώσσης δὲν ἠδυνήθην ν' ἀντιληφθῶ λεπτομερῶς τοῦ περιεχομένου τῶν κοινοποιήσεων τούτων· ἀλλὰ χάρις τῇ φιλικῇ προθυμίᾳ πολλῶν ἐν τῷ Συνεδρίῳ συναδέλφων καὶ τῇ αὐτόπῳ ἐξετάσει τῶν ἐν αὐτῷ μελετηθέντων ἀντικειμένων ἠδυνήθην νὰ λάβω ἐπαρκεῖς σημειώσεις συμπληρωθεῖσας ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ εὐγενοῦς φίλου κ. Γεωργίου Βεγλερῆ, ὅστις, κατ' αἰτησίην μου, εὐχρηστάθη νὰ μοι παράσχῃ ἐν μεταφράσει συνοπτικὰς εἰδήσεις περὶ διαφόρων ἀναγνωσμάτων ἀναφερομένων ἐν τοῖς ὑπὸ τῆς συντάξεως τοῦ Ἡερωρασικοῦ Τηλεγράφου ἐκδοθεῖσιν ἰδιωτικοῖς τοῦ Συνεδρίου πρακτικοῖς.

Ἦ ἀπαριθμηθεῖς ἀπάντων τῶν ἀναγνωσμάτων

των τούτων είναι λίαν εκτενής· διό περιορίζεται να σημειώσω ὀλίγα καὶ μάλιστα τὰ ἔχοντα σχέσιν πρὸς τὴν ἐλληνικὴν ἱστορίαν καὶ φιλολογίαν.

Καὶ ἐκ μὲν τῶν εἰς τὴν προϊστορικὴν ἀρχαιολογίαν ἀναφερομένων κοινοποιήσεων σημειῶ τὰς ἐπομένας: 1) Ἐρευναι ἐν τοῖς ἄντροις τῶν παροχθίων βράχων τοῦ ποταμοῦ Δνιέστερ ὑπὸ Γ. Β. Ἀντάνοβιτς ἐρευνήσαντος καὶ καθορίσαντος τὴν ἐν τῇ προϊστορικῇ ἐποχῇ σημαντικὴν τῶν ἄντρων τούτων. Ἔβηται δέκα καὶ τέσσαρα ἄντρα μετὰ τῶν περὶ αὐτὰ τόπων· τὰ λοιπὰ εἰσὶν ἢ φυσικὰ (ἄντρα) ἢ τεχνητὰ (σπήλαια)· τὰ τεχνητὰ ἄντρα κατὰ τὰς ἐρεῦνας τοῦ κ. Ἀντάνοβιτς ἀποδεικνύονται ἔργα τῶν ἐγχωρίων γενόμενα ἐπὶ τῆς τραπεζικῆς δυναστείας πρὸς διέσωσιν αὐτῶν ἐν καιροῖς καταδιωγμῶν· διότι εὗρεν ἐν αὐτοῖς ἀνθρώπειά ὅσπ᾽, ὧν ἡ κατάστασις καθίστασι προφανῆ τὸν ἐκ καταδιωγμῶν φόνον ἐγχωρίων. Ἄλλ' ἐάν τὰ τεχνητὰ ταῦτα σπήλαια εἶναι κατὰ συνέπειαν μνημεῖα ἱστορικῆς ἐποχῆς, τὰ φυσικὰ ὅμως ἔχουσι μέγιστον ἐνδιαφέρον ἐν τῇ ἀρχαιολογίᾳ, διότι τὰ ἐν αὐτοῖς ἀνακαλυφθέντα ἀντικείμενα δύνανται νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ἐν συγκριτικαῖς μελέταις περὶ ἄντρων ἄλλων εὐρωπαϊκῶν χωρῶν. Ὁ κ. Ἀντάνοβιτς περιέγραψε ταῦτα λεπτομερῶς· εὗρε δ' ἐν αὐτοῖς ὅσπ᾽ τοῦ μαμμούθ, ἐργαλεῖα ἐκ πυρίτου λίθου καὶ μάλιστα μοναδικὸν ἀνέγλυφον παριστῶν μὲν γυναῖκα κράτουσαν ἐν τῇ δεξιᾷ πινάκιον, ἀλλὰ πᾶν ἀτεχνον· ἡ γυνὴ περισταται ἐν αὐτῷ γονυπετής ἀπέναντι δένδρου, ἐφ' οὗ κλίνεται ἄλεκτωρ. Θεωρίας δέ τινος τοῦ κ. Ἀντάνοβιτς ἀντέκρουσαν ὁ κ. Κονταζάφ καὶ ὁ κ. Ἀνούτσιν.—2) Ἀνέγνωγον κοινοποιήσιν ἐποίησατο ὁ κ. Prenslei περὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ γενομένων ἐρευνῶν ἐν τῇ νήσῳ Βερεζαν κειμένη πρὸς τὸ στόμιον τοῦ ποταμοῦ Δνιέστερ· μετὰ τὴν γεωλογικὴν αὐτῆς κατασκευὴν ἀνέφερον, ὅτι ἐν τοῖς κατωτέροις στρώμασι τῆς μετὰ τέφρας μεμιγμένης γῆς ἀνεκάλυψε σωρὸν ὀστῶν, ἐν οἷς ὑπῆρχον καὶ σκελετοὶ ὀλόκληροι· ὑπὸ μὲν τὸ κράνος ἐνός εὐρέθη ὄβολός, πρὸς δὲ τοὺς πόδας ὄβρια πλήρης τέφρας· μετὰ δὲ τὴν ἀνακάλυψιν καὶ μαγειρικῶν σκευῶν παρωρηθῆναι ὁ κ. Prenslei νὰ συμπέρῃ, ὅτι τὰ στρώματα, ἐν οἷς τὰ εἰρημένα ὅσπ᾽ ἐκείνου, δὲν ἀνάγονται εἰς προϊστορικὴν ἐποχὴν, ἀλλ' εἰς τὴν περίωδον τοῦ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων

ἀποικισμοῦ τῶν βορείων ἀκτῶν τοῦ Εὐρείου. Ἰδιόχουσαν σπουδαιότητα εἶχον αἱ μελέται τοῦ πρίγκηπος Πουτιάκιν, γνωστοτάτου ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς προϊστορικῆς ἀρχαιολογίας διὰ τὰς εἰδικὰς μελέτας καὶ ἀξιοσπουδαίους συλλογὰς· αὐτοῦ λιθίνων καὶ κεραμεικῶν ἐργαλείων· ὠμίλησεν οὗτος περὶ τῶν μνημείων τῶν εὐρεθέντων ἐν τάφοις τῶν περιχωρῶν τῆς ἐν Καυκάσῳ πόλεως Νοβορούσκης, καὶ κατ' ἐξοχὴν περὶ τῶν κοσμημάτων τῶν παρατηρούμενων ἐπὶ ἀντικειμένων ἐξ ὀπτῆς γῆς τῆς λιθίνης ἐποχῆς· πολυέριθμα δὲ τοιαῦτα ἀντικείμενα ἦσαν ἐκτεθειμένα ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Συνεδρίου, ὧν ἡ πνευματικὴ χρῆσις εἶναι ἀναμφισβήτητος, τὰ δὲ κοσμηματα αὐτῶν εἶναι ἐντετυπωμένα κανονικῶς μᾶλλον δι' ὄνουχιμων, ἀλλὰ κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ἡ συμπαραβολὴ αὐτῶν πρὸς ἄλλα πανάρχαια σχετικὰ κοσμηματα παρατηρούμενα ἄλλοιχοῦ ἐμβόλουσι τὸν σπουδαίον εἰς σοβαρὰς σκέψεις περὶ τῆς σημασίας αὐτῶν. Ὁ πρίγκηψ Πουτιάκιν ὑποτίθει, ὅτι τὰ σχήματα ταῦτα καὶ μάλιστα ἡ γεωμετρικὴ αὐτῶν συμμετρία δὲν δύνανται παρὰ νὰ ἔχωσι σημασίαν τινὰ ἢ τοῦλάχιστον νὰ ἴδωκαν ἀφορμὴν εἰς τὰ νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ὡς ἀριθμητικὰ καὶ γραφικὰ σημεῖα, ἀλλ' ὑπὸ τίνος τὸ πρῶτον λαοῦ καὶ πότε, μένει εἰσέτι ἀνεξιτήγητον· ἡ ἐπισταμένη αὐτῶν ἐξέτασις ἀπολήγει, κατὰ τὸν εὐγενῆ ἀγορητὴν, εἰς τὴν ἀπόδειξιν, ὅτι ἐν τοῖς σχήμασι τούτοις εὐρίσκονται τὰ πρωτότυπα γραφῆς, ἢ μᾶλλον ὁμοιόχουσι πρὸς τὴν γραφὴν τῶν νοτίων Σημιτῶν καὶ τινῶν ἀρίων λαῶν· διὸ συμπεραίνει ἐντεῦθεν, ὅτι καθίσταται ἤδη εὐνόητον, διατί οἱ πρωτόγονοι λαοὶ παρέλαβον τὰ σχήματα ταῦτα ὡς ἴδια αὐτῶν ἀλφάβητα· τοῖς ἦσαν δηλονότι γνωστὰ ὡς οἰκεία κοσμηματα καὶ ἐπομένως προὔτιμησαν ταῦτα ἔνεκα τῆς ποικιλούσης διαφορότητός των νὰ τὰ μεταχειρισθῶσι, διὰ νὰ ἐκφορῶσιν γράφοντες τὰς ἰδέας των, καὶ τοῖς ἢ νεολιθικῇ ἐποχῇ προὔπηρξε τῆς περιόδου, καθ' ἣν ἐφάνησαν τὰ κανονικῶς μεμορφωμένα γράμματα.

Ἐκ δὲ τῶν νομολογικῶν κοινοποιήσεων σημειῶ τὰς ἐπομένας: Ὁ κ. Κοβαλιεύσκης, καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου Μόσχας, ὠμίλησε περὶ λειψάνων δικολογικῶν παρὰ τοῖς λαοῖς τοῦ Καυκάσου· ἐν ἰδιαιτέρῳ δὲ ἀναγνώματι περιέγραψε τὰς περὶ τοῦ ὅρκου παραδόσεις καὶ συνθηκῆς τῶν Ὀσσῆτων, ὁ τύπος δὲ τούτου εἶχεν οὕτως: ἢ Ὁ ὀρκίζο-

μενος προσήρχετο εἰς τὸ μέρος, ἐνθα ἴστατο ὁ Θεὸς, ἔρριπτεν αὐτοῦ τὸ τῆς κεφαλῆς κάλυμμά του, ὡς καὶ τὴν ράβδον του ἀπαγγέλλων τῶν ὀρκων. Μετὰ τινος ἡμέρας ὄφειλε νὰ ἐπανέλθῃ, διὰ νὰ λάβῃ τὰ κατακείμενα πρᾶγματά του· καὶ ἐάν ὁ ὅρκος του ἦτο ψευδής, ὁ Θεὸς ἐφόνευεν αὐτὸν ἀμέσως δι' εἰσοδήτινος τρόπου. Ἐντεῦθεν παρατηρεῖ ὁ κ. Κοβαλιεύσκης, ὅτι ὁ ὅρκος τῶν Ὀσσῆτων ἦν εἶδος δικαστικῆς μαρτυρίας· τοῦθ' ὅπερ, κατὰ τὴν ἐκτενῆ αὐτοῦ μαρτυρίαν, συντέλεσεν εἰς τὸ νὰ ᾄωσιν οἱ Καυκάσιοι λαοὶ ἀεὶποτε ἀπολίτευτοι, τασούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ παρεδέχοντο τὸν Θεὸν ὡς ἄμεσον τοῦ ἀνθρώπου κριτὴν. Τὸν αὐτὸν δὲ ὅρκον ἀνεῖρεν ὁ κ. Κοβαλιεύσκης καὶ παρὰ τοῖς Κελτοῖς καὶ τοῖς ἀρχαίοις Γερμανοῖς καὶ Ρώσσοις. Ὁ αὐτὸς ὠμίλησε καὶ περὶ τοῦ ζητήματος τῆς θείας δίκης ἀποδείξας, ὅτι αὕτη ἢ ἐν μορφῇ δικανικῶν μονομαχιῶν ἢ ἐν μορφῇ ἄλλων τύπων ἐστὶ πάντοτε τύπος συνεχοῦς ἐξελέξεως τῆς αἰματηρᾶς ἐκδικήσεως· ἢ δὲ θεία δίκη, ἣν ἀνευρίσκομεν παρ' ἀπαι τοῖς ἥττον πεπολιτισμένους ἀρίοις λαοῖς, ἐκτελεῖται διαφοροτρόπως ὡς, διὰ δοκιμασιῶν ζέοντος ὕδατος, σιδήρου ἐμπύρου, ψυχροῦ ὕδατος, πυρᾶς κτλ. καὶ πάλιν, διὰ τυφεισμοῦ καὶ ἄλλων μέσων, ἀτινα ἀπειρήθησεν ὁ ὀμιλητὴς ἱστορικῶς καὶ συγκριτικῶς πρὸς τὰ ἔθιμα ἀρχαίων καὶ νεωτέρων λαῶν. Συνέπερανε δὲ εἰπὼν, ὅτι πάντα ταῦτα γίνονται ἔνεκα τῆς πίστεως, ὅτι ὁ Θεὸς ὁ ἐμφυσῶν πᾶν βῆμα τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ἐνδιαφέρεται εἰς τούτο καὶ ὅτι προσπαθεῖ, ὅπως ὁ μὲν ἀθῶος σώζεται, ὁ δὲ ἐνοχος τιμωρῆται. Ἄξιον δὲ σημειώσεως, ὅτι τὴν περὶ τοῦ ἱστορικοῦ καὶ δικανικοῦ τούτου ζητήματος ὀμιλίαν ἀπεδέξατο τὸ πολυπληθές ἀκροατήριον μετὰ σφοδρωτάτων καὶ μακρῶν χειροκρατήσεων. Ἐκτός δὲ τῶν θεμάτων τούτων, ἀτινα εἶχον μᾶλλον γενικὸν ἐνδιαφέρον, ὁ κ. Κοβαλιεύσκης ἐπαγματεύθη καὶ τὸ ἐξῆς δυσχερές θέμα: Περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ὀρθοδόξων δούλων τῶν ἐν ταῖς παραλλήλῳ χώραις τῆς Ἀσσορίας κατὰ τὸν ΙΔ' καὶ ΙΕ' αἰῶνα. Βάσις δὲ τοῦ θέματος τούτου ἦσαν τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἐν διαφορῇ βιβλιοθηκῆς τοῦ βασιλείου τῆς Ἀραβίης ἐξετασθέντα ἀπειροέριθμα πωλητήρια ἔγγραφα, ἐξ ὧν μανθάνομεν, ὅτι πρῶτην θέσιν μεταξὺ τῶν ἐκ τῶν χωρῶν τούτων δούλων κατεῖχον οἱ Ἕλληνες, ἀκολού-

θως οἱ Ἀρμένιοι, εἶτα οἱ Ἀλβανοὶ καὶ τέλος οἱ Ρῶσσοι, οἱ Βούλγαροι καὶ οἱ Βλᾶχοι. Μεταξὺ δὲ αὐτῶν σημειοῦνται καὶ Κιρκάσιοι, χριστιανοὶ ὅμως· διότι κατὰ τὰς μαρτυρίας τῶν περισωθέντων τούτων ἔγγράφων ἔφερον οὗτοι χριστιανικὰ ὀνόματα, ἐξ οὗ δὴλον, ὅτι ἐν Καυκάσῳ ὁ χριστιανισμὸς ἦν λίαν διαδεδομένος κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

Ἐκ δὲ τῶν ἀσιατολογικῶν κοινοποιήσεων ἀναφέρω τὰς ἐξῆς δύο: Ὁ κ. Σμύρνωφ ὠμίλησε περὶ περιέρου ἐμβληματικῶν θέματος, ἡτοῖς περὶ τῆς παραστάσεως λέοντος καὶ ἡλίου ἐπὶ νομισμάτων τοῦ σελτζούκου σουλτάνου Κέν Χοσρόου-Μπίν-Κέν-Καβαδὶ, τοῦ ἀμείσαντος ἐν ἔτεσι 1237—1256. Τὴν παράστασιν δὲ ταύτην ἀνεῖρεν ὁ κ. Σμύρνωφ περιγραφομένην παρὰ τοῖς μουσουλμανοῖς ἱστορικοῖς Ἀξναβὴ καὶ Μουνεδιμ-βασὶ ἀμείσασιν τοῦ μὲν ἐν τῇ 15' ἑκατονταετηρίδι, τοῦ δὲ ἐν τῇ 17'. Προσθεῖς δὲ, ὅτι ἐπὶ τῶν σελτζουκικῶν νομισμάτων ἀπαντᾷ συνεχῶς καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς καὶ τὸ τοῦ Κερτζίου, ἠθέλησε νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι οὐτε πρέπει ν' ἀποδιδωμεν βαθεῖαν τινὰ πολιτικὴν σημασίαν εἰς τὰ ἐμβλήματα ταῦτα, οὔτε νὰ πιστεύωμεν, ὅτι κατὰ τὴν 17' ἑκατονταετηρίδα ὤφισταντο στεναὶ σχέσεις μεταξὺ τῆς Κομαίνας καὶ τῶν ἐν Μικρῇ Ἀσίᾳ Σελτζούκων. Ἄλλ' ὁ κ. Οὐσπένσκης συζητήσας τὰς θεωρίας τοῦ Σμύρνωφ παρετήρησεν, ὅτι καθίσταται δυσχερές νὰ παραδεχθῶμεν αὐτάς, διότι φρονεῖ, ὅτι ἡ ἐμβληματικὴ παράστασις λέοντος καὶ ἡλίου ἀντιπροσωπεύει τὴν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὑφισταμένην πάλιν μεταξὺ τῶν δύο μοναρχιῶν, Ἀνατολῆς τε καὶ Εὐρώπης· ἢ δὲ τῶν ἐπὶ τοῦ Κέν Χοσρόου νομισμάτων παράστασις θεωρητέα, κατ' αὐτόν, ὡς ἀπλοῦν ἐπισήμασμα, ὅπερ ἀπαντᾷ καὶ ἐπὶ νομισμάτων, ἀτινα ἦσαν ἐν χρῆσει πρὸ Μιθριδάτου τοῦ Ἐπάτορος.

Ὁ δὲ κ. Παρκάνγ, μέλος τῆς Ἀκαδημίας Πετροπολέως, κατέστησε γνωστοτέρην τὴν σημασίαν τῆς ὑπ' αὐτοῦ γενομένης ἀνακαλύψεως ἐβραϊκῶν χειρογράφων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἀτινα μετεκόμεναι Ἕλλησι πλοῦσι-χός εἰς Ρωσίαν προερχόμενος ἐκ Ρόδου. Τὰ χειρογραφα ταῦτα κατὰ τὰς μέχρι σήμερον ἐρεῦνας τοῦ κ. Παρκάνγ ἔχουσι μέχρι σήμερον ἐρεῦνας μεταξὺ τῶν ἐκ τῶν χωρῶν τούτων δούλων κατεῖχον οἱ Ἕλληνες, ἀκολού-

ζητήματος τῆς καταγωγῆς τῶν ἀλφαβήτων, ὑπολείπονται ἔτι πολλὰ ἀμφιβολία ἰμβάλλουσαι εἰς πειρασμούς τοὺς περὶ τὸ ζήτημα τοῦτο ἀσχολομένους. Καίτοι ἀπεδείχθη, ὅτι πᾶντα σχεδὸν τὰ ἀνατολικὰ καὶ εὐρωπαϊκὰ ἀλφάβητα ἀνέχονται εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν γραφικὴν ρίζαν, τὴν τῆς σημιτικῆς, καίτοι γινώσκουμεν, ὅτι οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι παρέλαβον τὸ ἀλφάβητόν μας ἐκ τῶν Φοινίκων, καίτοι πάλιν ἀπεδείχθη, ὅτι τὸ σημιτικὸν ἀλφάβητον προέρχεται ἐκ τῆς αἰγυπτιακῆς ἱερογλυφικῆς γραφῆς, ὑπάρχουσιν ὅμως ἐν πλάσει ταῖς σχετικαῖς ἀποδείξεις καὶ ἱερῶν χάρματα τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα, ὥστε δυνατόν νὰ εἴπη τις, ὅτι τὸ περὶ τῆς καταγωγῆς τῶν ἀλφαβήτων ζήτημα δὲν ἐλύθη εἰσέτι ὁριστικῶς. Κατὰ τὸν κ. Harkany παρτηροῦνται πλείστα ἔτι ἄλλα παλαιογραφικὰ ζητήματα καὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς γραφῆς τῶν ἄριων ἀσιατικῶν λαῶν, καὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἐλληνικῶν, λατινικῶν καὶ σλαβικῶν ἀλφαβήτων τοιαῦτα δὲ παρατηροῦνται, καὶ μάλιστα πολλὰ πλείονα, καὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς γραφῆς τῶν σημιτικῶν λαῶν. Ἄλλ' ἂν τὸ τῆς κλασικῆς παλαιογραφίας ζήτημα ἐποίησατο μεγίστας ὁμολογουμένως προσόδους, ὀφείλομεν ν' ἀποδώσωμεν αὐτὰς εἰς τὰς ἑξῆς αἰτίας, α') ὅτι ἡ τοῦ ζητήματος τούτου ἀνάπτυξις ἤρξατο πρωϊώτερον, καὶ β') ὅτι διετηρήθησαν καὶ ἐξεδύθησαν πλείονα κείμενα καὶ μάλιστα ἐλληνικὰ, ὧν ἡ παλαιογραφικὴ ἕξις σχεδὸν καθ' ἑκάστην γίνεται παραίτιος τῆς συμπληρώσεως πολλῶν χασμάτων. Ἦ τοῦ σημιτικοῦ ὅμως ἀλφάβητου ἱστορία διατελεῖ εἰσέτι ἐν σπαργάνοις, ἐπειδὴ τὰ εἰς χρῆσιν αὐτῆς κείμενα εἶναι ὀλίγα, ἡ δὲ ἕκδοσις αὐτῶν ἤρξατο πολὺ μεταγενέστερον τῶν κλασικῶν τούτου δ' ἕνεκα ἀπορεῖται ἔτι, πῶς νὰ λυθῶσι πλείστα ζητήματα ἀναγόμενα εἰς τὴν σημιτικὴν παλαιογραφίαν· ὥστε, ὡς ἐν τῷ ζήτηματι ἄλλων γραφῶν, οὕτω καὶ ἐν τῷ τῆς σημιτικῆς, τὰ μέγιστα συμβάλλεται ἡ ἀνακάλυψις ἀγνώστων σχετικῶν κειμένων, δι' ὧν τῷ ὄντι ἐπαυξάνονται αἱ ἡμέτεραι περὶ τοῦ θέματος τούτου παλαιογραφικαὶ γραφαί· διὸ καὶ τοῦ κ. Harkany ἀνακάλυψις τῶν εἰρημένων Ἑβραϊκῶν χειρογράφων ἔχει ὑπὸ τὴν ἐποψὴν ταύτην ἰδιόζουσαν σημασίαν, ἐπειδὴ τὸ ἐν αὐτοῖς ἀλφάβητον παρουσιάζει σύστημα Ἑβραϊκῆς γραφῆς διάφορον τοῦ κοινῶς ἐγνωσμένου ἐν τοῖς σωζόμενοις ἀπείροις Ἑβραϊ-

κοῖς κώδιξιν. Ἄλλὰ τὰ χειρογράφα ταῦτα ἔχουσι καὶ καθαρῶς φιλολογικὴν σημασίαν, ὡς περιλαμβάνοντα κείμενα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, περὶ τῆς κριτικῆς τῶν ὁποίων ἕξις ἐνδιαφέρεται οὐ μόνον ὁ στενὸς κύκλος τῶν θεολόγων καὶ φιλολόγων ἀλλὰ καὶ πᾶντες ἀνεξαιρέτως οἱ λόγιοι, ἐν οἷς ἰδίᾳ διαπρέπουσιν οἱ Ἄγγλοι, οὗς συγκινεῖ τὰ μέγιστα πᾶν τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν Holy Bible. Ὁ τῆς Ὁξωνίας βιβλιοφύλαξ Neubauer εὕρισκόμενος ἐν Πετροπόλει καὶ πληροφορηθεὶς τὴν εἰρημένην τοῦ κ. Harkany ἀνακάλυψιν ἔσπευσε ν' ἀναγγεῖλαι αὐτὴν τηλεγραφικῶς εἰς τὸ Times, ἀμέσως δὲ ὁ κ. Harkany ἔλαβε καὶ τηλεγραφικὰ καὶ ἐπιστολὰς ἐκ διαφόρων χωρῶν ζητοῦντα ἑκτενεστέρας λεπτομερεῖας πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς περιεργείας αὐτῶν μέχρι τῆς ἐκδόσεως τῆς σχετικῆς περὶ τῶν εἰρημένων χειρογράφων μελέτης τοῦ κ. Harkany. Ὁ κ. Harkany μετὰ τὴν κατάδειξιν τοῦ ὀφελίμου τῆς ἀνακαλύψεώς του, εὐχερησθήθη, χάριν τῶν μελῶν τοῦ Συνεδρίου καὶ τῶν ἀκροατῶν, νὰ περιγράψῃ λεπτομερῶς τὰ εἰρημένα χειρογράφα συνοψίσας οὕτως ἐκτενῆ μελέτην καὶ ἔρευναν περὶ αὐτῶν γραφεῖσαν γερμανιστὶ καὶ καταχωρισθεῖσαν ἐν τῇ τοῖς ὑπομνήμασι τῆς ἐν Πετροπόλει Ἀκαδημίας καὶ ἐν ἰδίῳ βιβλίῳ, ὅπερ διαίρειται εἰς ἕξ κεφάλαια περιλαμβάνοντα τὰ κατὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῶν χειρογράφων, τὴν κατάστασιν καὶ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν, τὰς περὶ τῆς γνησιότητος των ἀποδείξεις, φωτογραφημένους πίνακας μετὰ ἐρμηνείας καὶ τέλος πλῆρη κατάλογον τοῦ ἐξ αὐτῶν σχηματιζομένου ἀλφάβητου. Σημειούσθω δὲ ἐν παρόδῳ, ὅτι ἡ τοῦ κ. Harkany ἀνακάλυψις, αἱ περὶ αὐτῆς ἐπιστολαὶ καὶ διατριβὰί του αἰ ἐν ἡμερῶσι καὶ περιοδικῶσι τεύχεσι καταχωρισθεῖσαι, ὡς καὶ ἡ τελευταία ἀρτία σχετικὴ συγγραφὴ του παρήγαγον μεγάλην ἐν Ἑβραϊκῇ ἐντύπωσιν καὶ ὀφέλειαν ἐπιστημονικὴν, συζητουμένη ἔτι καὶ νῦν ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐν Ἀμερικῇ, ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐν Γερμανίᾳ.

Ἐκ τῶν τοπογραφικῶν, γεωγραφικῶν καὶ ἱστορικῶν κοινοποιήσεων ἀναφέρω τὰς ἐπομένους· Ὁ κ. Ν. Η. Βεσελόφσκις ὠμίλησε περὶ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν οἱ Κιργησῖοι παρέδξαν τὸν Ἰσλαμισμόν, ἀποδείξας α', ὅτι τὸ θρησκείμα τοῦτο ἄγνωστον ὄν πρότερον τοῖς Κιργησίοις, διεδόθη παρ' αὐτοῖς κατὰ τὸν III' μόνον αἰῶνα, καὶ β', ὅτι ἡ τοῦ χρι-

στιανικοῦ θρησκείματος ἀντικατάστασις ἐγένετο ἐξ ἀπερισκεψίας τῆς ρωσικῆς κυβερνήσεως, ἣτις κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ἐλθοῦσα εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῶν Κιργησίων ὑπέλαβεν αὐτοὺς ὡς μωαμεθανούς, κατ' ἀκολούθῳ δὲ αὐτὴ ὑπέθαλψε τε καὶ διηκούλουε μὲγας τὴν παρὰ τοῖς Κιργησίοις διέδοσιν τοῦ Ἰσλαμισμού. Ὁ αὐτὸς δὲ ἀνέγνωσε καὶ ἑτέρων σπουδαιότητην πραγματεῖαν περὶ τοῦ τίς ἦν ὁ μέγας τοῦ βορρᾶ Χάγανος, εἰς ὃν ὑπήγετο κατὰ τὴν Ζ' μ. Χ. ἐκκτανταετηρίδα ὁ μονάρχης τῶν Χαζάρων. Γνωστὸν δὲ, ὅτι εἰς Χάγανος ἐν ἔτει 626, βασιλεύοντος τοῦ αυτοκράτορος Πρακλείου, ἐπέπεσε κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τῶν Ἀβάρων του καὶ ὅτι μετὰ ἑκταντὸν δραστηριότητα τῶν βυζαντινῶν ἠναγκάσθη ν' ἀποσυρθῆ. Αἱ περὶ τοῦ Χάγανου πληροφορίες τῶν ἡμετέρων καὶ αἱ τῶν ἀσιατικῶν συγγραφέων εἰδήσεις εἶναι λίαν συγκεχυμέναι. Καὶ κατὰ μὲν τὰς παρὰ τοῖς ἀρμενίοις ἱστορικοῖς εἰδήσεις ἀποδεικνύεται, ὅτι οἱ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης Χάζαροι ἦσαν πρόγματι ὑποτεταγμένοι εἰς ἕνα μέγαν Χάγανον. Ἄλλ' ὁ κ. Πατιάνωφ μελετήσας εἰδικῶς τὸ ἱστορικὸν τοῦτο θέμα παρεδέξατο, ὅτι κατὰ τὸν Ζ' αἰῶνα, καὶ ἴσως ἐνωρίτερον, οἱ παρὰ τὸν Βόλγαν Χάζαροι ἦσαν φόρου μόνον ὑποτελεῖς εἰς τοὺς Χαγάνους τοῦ βορρᾶ, ἄρχοντες τῆς μέσης Ἀσίας καὶ καλουμένους βασιλεῖς τῶν Τεσσέκεν. Ἄλλ' αἱ παρὰ βυζαντινοῖς καὶ ἄραφιν ἱστορικοῖς εἰδήσεις μαρτυροῦσιν, ὅτι τὸ πολίτευμα τῶν Χαζάρων ἦτο καθαρῶς διαρκικόν, καὶ ὅτι ὁ μὲν Χάγανος, ὡς ἀνώτατος ἄρχων, ἀπέλασε μεγίστων τιμῶν θεωρούμενος μονάρχης ἰεράτατος, πλὴν οὐδὲν πραγματικὸν κυριαρχικὸν δικαίωμα ἐκείνητος ἐπὶ τῶν Χαζάρων, ὧν ἡ ἀπόλυτος ἐξουσία εὕρισκετο ἐν ταῖς χερσὶν ὑποτελοῦς ἄρχοντος, καλουμένου Bek καὶ ἐκπληροῦντος ταῦτο χρόνως χρέη ἀρχιστρατήγου. Οἱ δὲ ἀρμενιοὶ ἱστορικοὶ λέγουσιν, ὅτι ὁ ἀρχηγὸς τῶν Χαζάρων, Ἰζεμπιτσύχ ἢ ἄλλως Ἰζεμπού-Χαχάν, εἶναι ὁ ἀντιβασιλεὺς τοῦ ὑπερτάτου Χαχάν, καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἄρχων ἰδιαιτέρως· οἱ δὲ βυζαντινοὶ ἱστορικοὶ τὸν μὲν Ἰζεμπιτσύχ ἀντικαθιστῶσι διὰ τοῦ Ζιέβελ, ὅστις κατ' αὐτοὺς ἦτο μόνον Bek τῶν Χαζάρων. Ὁ κ. Βεσελόφσκις ἐρευνῶν πλάσας ταύτας μαρτυρίας συμπεραίνει, ὅτι ὁ πρὸς βορρᾶν ὑπερτάτος Χάγανος εἶναι ὁ αὐτὸς τῷ Χαχάν, ὃν καὶ οἱ ἀσιατοὶ καὶ οἱ βυζαντινοὶ ἱστορικοὶ συγχέουσιν· αἱ δὲ τῶν ἀρμενίων

συγγραφέων μαρτυραὶ περὶ τῆς ἐξαπλώσεως τῆς κυριαρχίας τοῦ Χαγάνου τῶν Χαζάρων καὶ ἐπὶ χωρῶν τινῶν τῆς μέσης Ἀσίας, ὡς καὶ αἱ σχέσεις αὐτῶν πρὸς τοὺς Τούρκους, παρουσιάζουσιν οὐ μόνον ἀπλοῦν νέον ἱστορικὸν ἐνδιαφέρον, ἀλλὰ καὶ σημαντικὸν διὰ τὴν διαλευκάνσιν ἄλλων γεγονότων τῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀσιατικῆς ἱστορίας καὶ ἔθνο-λογίας.

Ὁ δὲ κ. Α. Μ. Ποδζήβαλωφ ἀνεκοίνωσε συμβολὰς τινὰς εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἀρχόντων τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου ἐπὶ τῇ βῆσει ἐπιγραφῶν καὶ νομισμάτων. Περὶ τὸ θέμα τοῦτο ἠσχολήθη τὸ κατ' ἀρχὰς ὁ Κόθιμε πρὸ ἐξηκονταετίας, ἀλλὰ κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ κ. Ποδζήβαλωφ νεώτεροι ἀνακαλύψεις καὶ μελέται ἀνασκευάζουσι διαφόρους τοῦ Κόθιμε θεωρίας. Τὸ θέμα αὐτοῦ ἤρξατο ἀπὸ τοῦ περὶ τῶν διαφόρων πολιτευμάτων τῶν Κιμμερίων ζητήματος, ὅπερ θεωρεῖ λελυμένον, ἀμα ὡς καθαρῶς ἦ καὶ ἡ ἐποχὴ, καθ' ἣν ἐπεκράτησε τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα. Εἶπε δὲ, ὅτι αἱ ἐν τῷ Κιμμερίῳ Βοσπόρῳ ἐλληνικαὶ ἀποικίαι ἤρξαντο, κατὰ τὸν Σιμπρόσκην, ἀπὸ τοῦ Ε' αἰῶνος π.Χ., ὅτε εἶχε σχηματισθῆ καὶ ἰσχυρὰ ἀριστοκρατία, οἱ δὲ βασιλεῖς κατὰ Διδάρον τὸν Σικελιώτην ὠνομάζοντο Ἀρχοντίται. Ἀπὸ δὲ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς τῶν Σπαρτοκιδῶν δυναστείας ἤρξατο τὸ πολίτευμα τῶν Ἀρχόντων-Βασιλέων, ἀρχόντων μὲν παρ' Ἑλλήσι, βασιλέων δὲ παρὰ τοῖς βαρβάρους ὀνομαζομένων. Ἀπασαὶ δὲ αἱ ἀποικίαι αὗται ἕνεκα τῶν μετὰ τῶν Ἀθηνῶν συνεχῶν σχέσεων των ἀπέβησαν τότε ἀμειδίταται διανοητικῶς τε καὶ πολιτικῶς. Ἐγένετο δὲ παραδεικτὸν τὴν σήμερον, λέγει ὁ κ. Ποδζήβαλωφ, ὅτι κατὰ τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς ἐποχὴν ὑπῆρχον ταῦτοχρόνως δύο ἐν Κολχίδι βασιλεῖς. Ἀκολουθῶς προϋτείνει διορθώσεις τινὰς εἰς τὴν μέχρι τοῦδε παραδεδεγμένην χρονολογίαν, ἐξ ὧν ἐγένετο φανερόν, ὅτι τὸ τῶν Κιμμερίων βασιλεῖον διημοιράσθη τὸ πρῶτον οὐχί, ὡς ἐνομίζετο, παρὰ τῶν υἱῶν τοῦ Περισιάδου Α', ἀλλὰ παρὰ τῶν τοῦ Λεύκιου Α'. Εἰπίσης ἀνέφερεν, ὅτι τῷ 284 ἔτει π. Χ. τὸ ἐν τῷ Βοσπόρῳ πολίτευμα ἤρξατο βαθμηδὸν νὰ μεταβάλληται εἰς πολίτευμα μοναρχικόν τοῦ ὅπερ δηλοῖ, ὅτι ἐνταῦθεν οἱ ἡγεμόνες ἤρξαντο νὰ τιτολοφοῦνται βασιλεῖς πικραλεῖφαντες τὸν τίτλον Ἀρχόντες-Βασιλεῖς. Μετὰ δὲ τὴν ἀπαριθμῆσιν τῶν βασιλέων τούτων καὶ τὴν ἀφήγησιν τῆς πε-

ριόδου, καθ' ἣν ὁ Πόσιππος περιῆλθεν εἰς τὴν κυριαρχίαν τοῦ Μ.θρῶδτου 5' (112—95 π. Χ.), ὁ συγγραφεὺς κατέδειξεν, ὅτι αἱ περὶ τῆς ἐποχῆς ταύτης ὀλίγα ἱστορικαὶ εἰδήσεις συμπληροῦνται ἀρκούντως ἐκ τῆς μελέτης τῶν νομισμάτων διό ἐξέφρασε τὴν εὐχάν, ὅπως οἱ ἀρχαιολογικῶν μουσειῶν διευθύνται, ὡς καὶ οἱ κλέτοροι ἰδιαιτέρων συλλογῶν, σπούδασαι νὰ δημοσιεύσωσι καὶ γνωρίσωσι τὰ τῆς χρονολογικῆς ἐκείνης περιόδου ἑλληνικὰ νομίσματα τοῦ Κυμμερίου Βοσπόρου.

Ὁ δὲ κ. Brunu ὠμίλησε περὶ τῶν μεταξύ Σβιατοσλάβ καὶ Ἑλλήνων πολέμων, ὑποδείξας τὴν ἱστορικὴν σπουδαιότητα τῆς ἐν ἔτει 987—958 μ. Χρ. ἐκστρατείας τοῦ Σβιατοσλάβ εἰς τὴν νότιον Ἰταλίαν. Ἐπὶ τῇ βίβλῳ δὲ τῶν ἐν τοῖς νοτιοῖταλικοῖς χρονικοῖς τοῦ 1' αἰῶνος σχετικῶν πληροφοριῶν ἀπέδειξεν, ὅτι αἱ διήκροροι τοῦ πολέμου τούτου περιπέτειαι ἐπέδρασαν μεγάλως καὶ εἰς τὴν πολιτικὴν τοῦ Βυζαντίου διότι προὕκκειτο κυρίως περὶ τῶν σχεδίων τοῦ μεγάλου Ὀθωῆος, ὅστις ἐπεθύμει νὰ γείνη κυρίαρχος τῆς νοτίου Ἰταλίας ζητῶν ταυτοχρόνως διὰ τῆς μετὰ τοῦ Βυζαντίου συμμάχιας αὐτοῦ τὴν ἐπιδοκιμασίαν τῶν ἐπὶ τῆς ὕψηλιος κατὰκτητικῶν αὐτοῦ προθέσεων.

Ἱστορικὸν ἐνδιαφέρον εἶχον καὶ τὰ ἐξῆς θέματα: 1) περὶ τῶν Καλλιπιδῶν, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, ὑπὸ Λιονπεροσίλακην, ὅστις βλάσιν ἐν τῇ μελέτῃ ταύτῃ ἔσχε τὸ 17 κεφάλαιον τοῦ δ' βιβλίου, ἐν ᾧ ὁ Ἡρόδοτος δεῖκνυσι μὲν τοῦ Καλλιπιδῆς ἀντιπροσωπεύοντος ἀσυθικὴν φυλὴν, πλὴν δὲν ὀνομάζει αὐτοῦς ἀπλῶς καὶ Σκυθίας, ἀλλὰ Σκυθίας Ἑλλήνας. Ἡ τοῦ κεφαλαίου δὲ ταύτου δικασθεῖς, κατὰ τὸν κ. Λιονπεροσίλακην, ἀποδείκνυσι πράγματι, ὅτι οἱ Καλλιπιδῆται ἦσαν φυλὴ μικτή, ἑλληνικὴ τε καὶ ἀσυθική. 2) Ἱστορικὴ τῆς Ὀδησσῦ, ἐπὶ τῇ βίβλῳ τῆν ἐν Μέσση ἀρχείων τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης ὑπὸ Ὀρλώφ ἐρξκένιου ἀπὸ τῆς δι' οὐκαζίου τῆς Αἰκατερίνης ἰδρύσεως τῆς πόλεως ἐν ἔτει 1704. 3) «Οἱ περὶ Ἡροδοτοῦ μῦθοι τῶν βυσαυλινῶν Σκυθῶν» ὑπὸ Κουλακόβσκη, ὅστις εἶπεν, ὅτι ἐγείρεται ζήτημα, ἐὰν οἱ Σκυθαὶ συνίσταν ἓνα λαόν, ἢ διηρῶντο εἰς πολλὰ φύλα διότι οὔτε τῶν Σκυθῶν οὔτε τῶν Ἑλλήνων οἱ μῦθοι ἀποδεικνύουσι τὴν ἐνοτητα τοῦ ἐθνογραφικοῦ τύπου τῆς ἡροδοτοείου Σκυθίας, ἀλλὰ μᾶλλον συντελοῦσιν εἰς τὴν παραδοχὴν γνώμης, ὅτι οἱ κατὰ

τῆς βορείου ἀκτῆς τοῦ Εὐξείνου Πόντου Σκυθαὶ ἦσαν διάφορα ἔθνη, προσεπιμαρτυρεῖται δὲ τοῦτο καὶ ἐκ τοῦ ἰδιοτιμοῦ βίου καὶ ἐκ τῶν θρησκευτικῶν δοξασιῶν αὐτῶν, ὡς περιγράφει αὐτὰς ὁ Ἡρόδοτος. 4) Περὶ τῆς παρκαποντίου Σκυθίας ὑπὸ Ἀνδριέβσκη, ὅστις περιέγραψε τὰ ὄρια αὐτῆς, ἄτινα, ὡς γνωστόν, περιλαμβάνοντο μετὰ τῶν Καρπαθίων ὀρέων, τοῦ Δουνάβειος καὶ τῶν Οὐραλίων ὀρέων. Ὁ κ. Ἀνδριέβσκη διήρесе τὴν Σκυθίαν εἰς δύο μέρη, τὸ Ἀνατολικὸν μέχρι τοῦ Δόν, τὸ ἰδίως Παρκαπόντιον, καὶ τὸ Δυτικόν, ὅπερ δύναται νὰ κληθῆ παρχλίον ἦσαν δὲ τὰ μέρη ταῦτα δύο ἀπικεχωρισμένα ὅλως κέντρα. Μετὰ δὲ τὴν ἀπαρίθμηση τῶν ὑπὸ τοῦ Ἡροδοτοῦ ἀναφερομένων τῆς Σκυθίας ποταμῶν καὶ τῆν ἐρμηνείαν τῶν ὀνομασιῶν αὐτῶν, διεσκήρηνσεν ἡροδοτέους τινὰς ἐκφράσεις, αἵτινες μὴ καλῶς ἐννοοῦμεναι δύνανται πολλοῦς ν' ἀποπληγῶσιν εἰς ἀγνόους ὅλως θεωρίας, διότι αἱ περὶ Σκυθίας τοπογραφικαὶ γνώσεις τοῦ Ἡροδοτοῦ εἶναι λίαν συγκεχυμέναι.

Ὁ δὲ κ. Harkany διεπραγματεύθη τὰ κατὰ τὴν γένεσιν τοῦ ὀνόματος τῆς Κριμαίας. Ἡ συγκριτικὴ φιλολογία, κατ' αὐτόν, οὐδὲν ἠδυνήθη μέχρι σήμερον νὰ εὕρη πρὸς διασέφεση τῆς παρχγωγῆς τοῦ νεωτέρου ὀνόματος τῆς Ταυρικῆς χερσονήσου. Οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι ἐκέλευσαν τὴν Κριμαίαν τὸ κατ' ἄρχας Ταυρίδα ἢ ἀττικῶς Χερσονήσον, βραδύτερον δὲ Περκατείαν, οἱ δὲ Ρωμαῖοι ἐγένωσαν αὐτὴν τοῖς ἑλληνικοῖς ὀνομασίαι, ἀλλ' οἱ Ρῶσοι ἀπεκόλλουν ἀπὸ τὴν Γαβρίον ἢ Κορσούν· οἱ δὲ Ἀραβες ἀναφέροντι μόνον τὰς ὀνομασίας τῶν ἐπιτολασσίων πόλεων τοῦ Πόντου, ὄνομα δὲ κοινὸν τῆς χερσονήσου δὲν ἀπαντᾷ περὶ αὐτοῖς. Ἡ σημερινὴ δὲ ὀνομασία αὐτῆς ἀπαντᾷ τὸ πρῶτον παρὰ τοῖς Τσετρκτοῖς ὡς καὶ ἐπὶ νομισμάτων τῆς Π' ἐκατονταετηρίδος. Ὁ κ. Harkany συμφωνεῖ τέλος τῇ γνώμῃ τοῦ Καρκαζίνου, ὅτι δηλαδὴ τὸ ὄνομα Κριμαία ἐρερε τὸ πρῶτον μίαν μόνον πύλιν, ἢ νῦν Ἑσκι-Κηρήν, καὶ ὅτι βεβαιῶως ἀπεδόθη εἰς ἀπασαν τὴν χερσονήσον.

Ὁ δὲ κ. Βρεβόδσκη ὠμίλησε περὶ τῆς ὀνομασίας τῆς Μικρῆς Θαλάσσης· εἶπεν, ὅτι ἐπιμαρτυροῦσι διάφοροι γνώμαι, ὡς ἢ περὶ τῶν μελωνῶν δῆθεν αὐτῆς ὑδῆτων, ἢ ἐν καιρῶ πλῆξεως αὐτῶν παρκατρομένη μελανία, καὶ ἢ εἰς τὰς μεγάλας παρὰ τὰς ἀκτῆς τρικυμίας ἀναφερομένη. Αἱ γνώμαι αὗται εἶναι

λίαν ἀμφίβολοι. Ἡ μᾶλλον δὲ πιθανοτέρα ὑπόθεσις εἶναι, ὅτι ὀνομάσθη Μαύρη Θάλασσα ἢ Θάλασσα ἐκεῖνη, ἥτις κατ' ἀρχὰς μὲν ἐλέγετο Ἀξείνος πόντος, ἀκολούθως δὲ γενομένη προσιτὴ τοῖς Ἑλλήσιν ἐπωνομάσθη Εὐξείνος Πόντος, ἐπειδὴ τὰ παρχλία αὐτῆς μέρη τὰ ὑπὸ τῶν ὑπερβορείων Κυμμερίων οἰκούμενα ὀνόμασαν ὁ Ὀμηρος χώρας νυκτός, τὸν δ' οὐρανὸν αὐτῶν νυκτερινὸν κατ' ἀντίθεσιν τοῦ ἡλιοκατῆς ὕθεν καὶ ἡ Θάλασσα αὐτῶν μελαγχολικὴ καὶ σκατεινὴ, τουτέστι μαύρη.

Ὁ δὲ κ. Μοδέστωφ ὠμίλησε περὶ τῆς παρὰ Ρῶσσοις προφορᾶς καὶ ὀρθογραφίας τῶν ἑλληνικῶν λέξεων καὶ μάλιστα τῶν ὀνομασιῶν τῶν ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τοῦ Πόντου ἀποικιῶν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ἀποδείξας τὴν ἐν τῷ θέματι τούτῳ ὑφισταμένην ἐν τῇ ρωσσικῇ γλώσσῃ ἀταξίαν, προὔτεινε διόρθωσιν κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον. Ἐν μὲν τοῖς κυρίοις ὀνόμασι μὴ μεταφράζειν τὸ οὐδέτερον γένος διὰ τοῦ ἡηλοκού, ἀλλὰ φυλάττειν τὸν τῦπον τοῦ ἀρσενικοῦ ρωσσικοῦ γένους, γράφειν δὲ καὶ προφέρειν τὰς μὲν ἦτον γνωστὰς λέξεις μετὰ τῶν ἑλληνικῶν καταλήξεων, ταῖς δὲ μᾶλλον ἐγνωσμένας χρῆσθαι ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ ἀμεταβλητοῖς.

Ἐκ δὲ τῶν μερικῶν ἀρχαιολογικῶν καινοποιήσεων σημειῶ τὰς ἐπομένης: Ὁ κ. Τσθέταεφ ἐπ' εὐκαίρῃ τῆς ἐν ἔτει 1884 ὁκτωβρίου 22 συμπιπτούσης ἐκατονταετηρίδος τοῦ μεγάλου Γερμανοῦ φιλολόγου Φριδερίκου Gotfried Welcker ἀνέγνωσε λεπτομερέστατον αὐτοῦ βίον, δι' οὗ ἐγνώμεν τὸν πρὸς τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἔρωτα τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου, ὡς καὶ τὴν δραστηριότητα αὐτοῦ, μεθ' ἧς ἠδυνήθη νὰ ποιήσῃται μεγάλας ἐπιστημονικὰς προέδους πρὸς ἀφέλειαν τῆς μυθολογίας καὶ φιλολογίας. Ὁ δὲ κ. Πομιαλόβσκη ἀνέπτυξε τὴν χρησιμότητα καὶ τὴν σημασίαν τῶν παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν καὶ Ρωμαίοις ἐπιτυμβίων προσωπίδων. Ὁ δὲ κ. Latycheff ὠμίλησε περὶ τῆς πορείας τῶν ἐρευνῶν αὐτοῦ πρὸς ἐκδοσιν ἀπασῶν τῶν ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ρωσίῃ εὐρεθειῶν λατινικῶν τε καὶ ἑλληνικῶν ἐπιγραφῶν. Αἱ μέχρι σήμερον γνωσθεῖσαι λατινικαὶ ἐπιγραφαὶ εἶναι ὀλίγισται, ἀλλ' αἱ ἑλληνικαὶ ὑπερβάλλουσιν τὰς χιλιάς. Εἰς τὸν κ. Latycheff ἀνετέθη ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας τῆς Πετροπόλεως ἡ συλλογὴ ἀπασῶν ἀνεξιαιρέτως τῶν ἐπιγραφῶν τούτων, ἢ ἐκ νέου ἀντιγραφεὶ καὶ ἡ ἐρμηνεία αὐτῶν πρὸς τούτο δὲ ἐποιήσατο καὶ περι-

γῆσαι, καθ' ἧς οὐ μόνον τὰς τέως ἐγνωσμένας ἐπιγραφὰς ἀκριβέστερον ἀντιγράψεν, ἀλλὰ καὶ ἀνεκδύτους ἀνεκάλυφεν. Ὁ κ. Latycheff εἶπε σὺν ἄλλοις, ὅτι εἰς τὸν κατ' ἄξιον τοῦ σπουδαίου τούτου ἔργου μεγάλως ὠφελήθη καὶ ἐκ τῶν ἐπιγραφικῶν ἐκδόσεων τοῦ Boeckli, τοῦ Μουρζάβετς, τοῦ Φιλίππου Brunu, τοῦ Γιουργιέβιτς, τοῦ Λεόντιεφ, τοῦ κόμητος Οὐδέβωφ, τοῦ Πομιαλόβσκη καὶ τοῦ Ἀσκόλωφ, ὡν αἱ σχετικαὶ διατριβαὶ καὶ μελέται διηκολούναν αὐτῷ τὴν συλλογὴν ἀπαντος τοῦ μέχρι σήμερον γνωστοῦ ὀλικοῦ τούτου δ' ἐνεκα γνωρίσας ἀπασαν τὴν σχετικὴν βιβλιογραφίαν, παρασκευάσαν ἔργον, ὅπερ καὶ τὴν Ρωσίαν ὡς τιμῆσιν ἐν ταῖς κλασσικαῖς σπουδαῖς καὶ ταύτας θὰ ὠφελήσῃ τὰ μέγιστα. Ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ Συνεδρίου εἶδον τὰ πρῶτα ἐξ τυπογραφικῶν φύλλα τοῦ πρωτοφανοῦς τούτου Corpus τῶν ἐν Ρωσίῃ ἑλληνικῶν ἐπιγραφῶν, αἵτινες εὐρίσκονται ἐν αὐτῷ διηρημένα κατὰ τόπους· παρέχονται αἱ διάφοροι γραφαὶ καὶ αἱ σχετικαὶ πληροφορίες τῶν προτέρων ἐκδοτῶν, ἡ ἐρμηνεία αὐτῶν λατινιστὶ χῆρον τῶν ἀπανταχοῦ ἀρχαιολόγων καὶ φιλολόγων, καὶ ἐκκῆστος ἐπιγραφῆς συνοπτικὴ μετάφρασις ρωσσιστὶ διὰ τοῖς φιλαρχαίους λόγιους τῆς Ρωσίας. Ὁ κ. Latycheff παρέσχεν ἰκανὰ ἐχέγγυα εἰς τὴν ἐπιτυχὴ ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου τούτου· διαμείνας ἐν Ἀθήναις ἐπὶ τριετίαν, ἠδυνήθη τὸ κατ' ἀρχὰς νὰ καταχωρήσῃ ἐν ταῖς δελτιοῖς τῆς Γαλλικῆς καὶ Γερμανικῆς Σχολῆς διαφόρους ἐπιγραφικὰς διατριβὰς, ἀνακρίψας δὲ εἰς Ρωσίαν ἐδημοσίευσε περὶ τοῦ αἰολικοῦ καὶ δωρικοῦ κληρολογίου σπουδαίου τύπου συγγραφὴν, ἐν ᾗ παρატηρεῖ τις, ὅτι πᾶν τὸ μέχρι τοῦ ἐτους 1888 σχετικὸν φιλολογικὸν τε καὶ ἐπιγραφικὸν ὀλικὸν ἐχρησιμοποιήθη λίαν μεθοδικῶς.

Ὁ αὐτὸς δὲ ἐκαινοποίησεν εἰς τὸ συνέδριον καὶ ἐπιγραφικὰς συμβολὰς εἰς τὴν πολιτικὴν κατάστασιν τῆς Ταυρικῆς Χερσονήσου, παρουσιασὰς πρὸς τούτο ἰδίαν μονογραφίαν, ἐν ᾗ κατὰ τὰς ἐπιγραφικὰς πηγὰς διασαφηνίζεται τὸ πολίτευμα τῶν ἐν Κριμαίᾳ δωρικῶν ἀποικιῶν. Τὸ θέμα τούτο ἦν ὅλως πρωτότυπον· μικραὶ ἐράσεις ἀπαντῶσαι ἐν ἐπιγραφαῖς τῆς Χερσονῶς καὶ Χαλικιδόνος, ὡς καὶ εὐκρίθμητινα χωρὶς ἀρχαίων συγγραφέων, συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ διευκρινισθῇ τὸ πολίτευμα τῶν ἐν τῇ Ταυρικῇ Χερσονήσῳ ἡμετέρων προγόνων.

Ὁ δὲ κ. Dubrux ἐκιοινοποίησέ τινες παρτηρήσεις του περί τῶν ἐν τοῖς ἐρείπιοις τοῦ Παντικαπαίου ἀνακαλυφθέντων τάφων, περιγράφει τὰ εἶδη αὐτῶν καὶ συγκρίνας αὐτὰ πρὸς τῶν ἄλλων χωρῶν. Ὁ δὲ κ. Giol διεσαφήνισε τρία μονογράμματα ἀπαντώμενα ἐπὶ ἐλληνικῶν νομισμάτων τοῦ Κιωμαρίου Βασπόρου ἀποδοθέντων εἰς τὸν βασιλέα Εὐβουλον ὁ κ. Giol ἀπέδειξεν, ὅτι ἡ τοῦ κ. Ὁρέζνικωφ θεωρία περί ἀποδόσεως τῶν μονογραμμάτων τούτων εἰς τὸν Μιθριδάτην Εὐπάτορα εἶναι ἀμφίβολος καὶ ὅτι κατ' ἀκριβέστεραν αὐτῶν μελέτην ἀναφέρονται μᾶλλον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως Μαχάρου Εὐπάτορος.

Φιλολογικὸν δὲ ἐνδιαφέρον εἶχον σὺν ἄλλοις καὶ τὰ ἐξῆς θέματα· περί τῶν σλαβικῶν μεταφράσεων τοῦ Εὐαγγελίου ὑπὸ Voskresniensky, ὅστις διήρυσεν ἅπαντα τὰ σωζόμενα ἀντίγραφα εἰς πέντε γένη καὶ προσδιώρισε τὴν ἀρμόζουσαν ἐκαστῇ ἐποχῇ. Ὁ δὲ κ. Harkavy ὠμίλησε περί τινος ἀρχαίου ρωσικοῦ λεξικοῦ, ὅπερ εἶχε συνταχθῆ χάριν τῆς ἐξηγήσεως δυσκόλων λέξεων ξένων κυρίως γλωσσῶν, ἰδίᾳ δὲ ἱερογραφικῶν.

Ἐν τῷ βυζαντινῷ δὲ τμήματι εἶχον κοινοποιηθῆ τὰ ἐπόμενα θέματα. Ὁ κόμης Tolstoj ὠμίλησε περί τοῦ σήματος τῶν πρώτων ρώσων χριστιανῶν ἡγεμόνων, ὑπερῶς ἀπαντᾷ ἐπὶ τῶν νομισμάτων, ἅτινα ἔκοψεν ὁ ἡγεμὼν Βλαδίμηρος μετὰ τὴν παραδοχὴν τοῦ χριστιανισμοῦ κατὰ τὸν τύπον τῶν βυζαντινῶν νομισμάτων. Παριστᾷ δὲ τὸ σῆμα τοῦτο τὸν Νικηφόρον Βομωνιανὸν καὶ τὴν Μαρίαν μετὰ σκήπτρον ἐν χερσὶν ἀπολήγοντος εἰς κορυφῇ ἐν εἰδεί ἡμισελήνου μετ' ἀμβλέων κεράτων ἐχούσης ἐν τῷ μέσῳ σταυρόν. Κατὰ τὸν κ. Τολστόην τὸ σκήπτρον τοῦτο παριστᾷ ἴσως τὸ ὑπὸ τοῦ Βυζαντίου δοθὲν εἰς τὸν Βλαδίμηρον ἔμβλημα. Ὁ κ. Πακρόβσκη περί τῆς τελευταίας κρίσεως (ἢ δευτέρας παρουσίας), κατὰ τὰ μνημεῖα τῆς ἐλληνορωσικῆς τέχνης. Ὁ συγγραφεὺς κατέληξεν εἰς τὰ ἀκόλουθα συμπέρασματα· α') ὅτι ἡ ἐν τῇ τέχνῃ παράστασις τῆς τελευταίας κρίσεως ἔχει κυρίως σημασίαν συμβολικὴν· β') ὅτι ὁ ὀριστικὸς αὐτῆς τύπος ἀνεπτύχθη βαθμηδὸν ἐπὶ τῇ βῆσει τῆς ἐν τῇ Θεῷ Γραφῇ παραστάσεως, αἱ δὲ δευτερεύουσαι σχετικαὶ διαπλάσεις ἀποδοταί εἰς τὴν βυζαντινὴν καλλιτεχνίαν καὶ ἀκόλουθως εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν. Ὁ κ. Ἀδιέφ περιέγραψε

τὸν ἐν Κερτζίῳ περιωθέντα ναὸν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, ὅστις κατ' αὐτὸν χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ II' αἰῶνος· ὁ ναὸς οὗτος ἀνήκει εἰς τὴν ἐκεῖ ὁμογενῆ κοινότητα· ἐπεκλήθη δὲ ὁ κ. Ἀδιέφ τὴν μέριμναν τῆς ρωσικῆς κυβερνήσεως πρὸς διέσωσιν τοῦ ἐλληνικοῦ μεσαιωνικοῦ τούτου μνημείου. Ὁ δὲ ἐξ Εὐπατορίας πρωθιερεὺς Ἰάκωθος Ἰζουπούριν ὠμίλησε περί ἐκκλησιῶν ἐν σπηλαιῶσι τῆς Κριμαίας. Τοιαῦται, εἶπεν, εὐρίσκονται ἐν Ἰγκερμαν, ἐν Ἰζερκέν-Κερμέν, ἐν Ἰσκι-Κερμέν, ἐν Μαγγούση (πλησίον τοῦ χωρίου Σούλης), ἐν Κανι-Καλπέν, ἐν Τεπέ-Κερμέν καὶ ἐπὶ τοῦ ὄρους Βάλκη παρὰ τὸν ρύακα Ἀλμαν. Ἄπαντα δὲ εἶναι τριᾶκοντα, ἐξ ὧν πολλὰ ἡρειπωμένα· σπουδαιότερα δὲ εἶναι αἱ περιέχουσαι τοιχογραφίας μετὰ χρονολογίαν· μία δὲ τοιαύτη εὐρίσκεται ἐν Ἰγκερμαν, ἑτέρα ἐν Ἰσκι-Κερμέν φέρουσαι ἐλληνικὰς χρονολογίας τοῦ II' αἰῶνος· τῶν λοιπῶν δὲ ἐκκλησιῶν αἱ χρονολογία εἶναι τοῦ I' αἰῶνος. Ἡ μελέτη τῶν τοιχογραφικῶν τούτων ἐνδιαφέρει λίαν τὴν ἱστορίαν τῆς χριστιανικῆς καλλιτεχνίας. Ὁ δὲ κ. Луцкий ὠμίλησε περί τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει τεμένουσ φητιᾶ-Ἰζαμιᾶ (πρότερον μονῆς τῆς Παμμακαρίστου)· συμπραίνει δὲ ὁ κ. Луцкий, ὅτι ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ ναοῦ τούτου ἀνήκει εἰς τὴν δευτέραν περίδον τῆς ἀρχαίας τῆς βυζαντινῆς καλλιτεχνίας. Ὁ δὲ κ. Σούσλωφ ἐκιοινοποίησεν ἐρεῦνας του περί ἀρχαίων ξυλίων ἐκκλησιῶν εὐρισκομένων ἐν τοῖς κυβερνεῖσι Βολόγδα καὶ Ἀρχαγγέλου. Κατ' αὐτὸν αἱ τοιοῦτου εἶδους ἐκκλησίαι ἤρξαντο ἀπὸ τοῦ IB' αἰῶνος. Κατ' ἀρχαίαν μὲν ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ρυθμοῦ αὐτῶν παρηκολούθει τὸν χαρακτήρα τῆς τότε ρωσικῆς ἱστορίας· ὅτε δὲ ἡ Μόσχα ἐγένετο πρωτεύουσα τῆς Ρωσσίας, ὁ ἐν τοῖς βορείοις ἐξέλιξις κυβερνεῖσι ἐκκλησιαστικὸς ἀρχιτεκτονικὸς ρυθμὸς ἔλαβε μορφήν ἀμετέβλητον διασωθείσαν μέχρι τῆς σήμερον. Ὁ δὲ κ. Τρόιτςκης ὠμίλησε περί τοῦ συμβολικοῦ τῆς ἐπισκοπικῆς ράβδου, ὅρηθη εἰς τὸν σχεδίου τοιαύτης ράβδου, ἀνακαλυφθείσης ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ρουλα. Ὁ κ. Florinsky ἐποιήσατο λόγον περί τοῦ ὑπ' αὐτοῦ εὐρεθέντος ἐν Ἰυρνόβῳ ἀγνώστου μέχρι τοῦδε χειρογράφου τοῦ ΙΔ' αἰῶνος περιέχοντος πανηγυρικὸν λόγον Ἰωάννου Ἀλεξάνδρου καὶ ἐρμηνοῖαν τῶν Ἰαλμῶν, θεωρεῖ δὲ τὸν πανηγυρικὸν τούτον λόγον ἀξιόλογον

καὶ ὑπὸ φιλολογικὴν καὶ ὑπὸ πολιτικὴν ἐποψίν ὡς ἀναφερόμενον εἰς γεγονότα συμβέβητα ἐν Βουλγαρίᾳ. Ὁ δὲ κ. Βασιλιέφσκη ὠμίλησε περί τοῦ περιελθόντος ἐσχάτως εἰς τὴν κατοχὴν τῆς βιβλιοθήκης τῆς Παιτροπούλεως ἐλληνικοῦ κώδικος ἐκ τῆς συλλογῆς Ἰσαὰκ Μεσοποταμίτου. Ὁ κώδιξ οὗτος κέρτηται μεγάλην ἱστοριολογικὴν σπουδαιότητα· ἀνήκεν ἄλλοτε εἰς τὸν ἐπίσκοπον Παρφόριον, καὶ περιέχει εὐαγγέλιον, ψαλτήριον τοῦ Θ' αἰῶνος, διάφορα δέγματα ἐλληνικῆς γραφῆς τοῦ Δ' αἰῶνος καὶ ἐντεῦθεν. Συνέπηξε δὲ αὐτὸν κατὰ τὸν II' αἰῶνα ὁ Ἰσαὰκ Μεσοποταμίτης, ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν διεσώθη ἀκέραιος. Ἡ ἀρχὴ ἐλλείπει, ἀρχεται δὲ ἀπὸ εἰκόνης παριστώσης ὁδοπορίας νεανίδος βιουούσης εἰς Κωνσταντινουπόλιν. Πρὸς τούτοις περιέχει ἐπιστολὰς Ἰωάννου μητροπολίτου Ναυπάκτου πρὸς Μιχαὴλ τὸν Ἀκιωμινάτην, πρὸς Δημήτριον τὸν Χαματηνὸν μητροπολίτην Ἀγριδῶν, τούτου πρὸς μητροπολίτην Κερκύρας, συνοδικὰς πράξεις ἀφωρώσας διὰ ζύγια, κληρονομίας κτλ. καὶ πανηγυρικοὺς λόγους τοῦ ἐπισκόπου Εὐθυμίου Τορνίκα.

Ὁ δὲ κ. Θεόδωρος Οὐσπένσκη ὠμίλησε περί τινος ἀνεκδότου χειρογράφου ἀνακαλυφθέντος ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Βατικανοῦ καὶ ἔχοντος σχέσιν πρὸς τὴν βυζαντινὴν ἱστορίαν καὶ ἰδίως πρὸς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν οἱ Ρῶσοι ἠσπάζθησαν τὸν χριστιανισμόν. Περιέχει δὲ τοῦτο λόγον ἀγνώστου Ἑλλήνου συγγραφέως ἀπαγγελλόντα ἐν τῷ νῶφ τῆς Ἁγίας Σοφίας καὶ ἔχοντα ὑπόθεσιν τὴν συνομολογηθεῖσαν μεταξύ Βυζαντινῶν καὶ Βουλγάρων εἰρήνην. Ἡ σωζομένη τοῦ λόγου ἐπιγραφή εἶναι, κατὰ τὸν κ. Οὐσπένσκη, μεταγενεστέρα καὶ ξένη πρὸς τὴν ὑπόθεσιν. Πρὸς κατὰ τὴν ψὴν δὲ τοῦ περιεχομένου δέον νὰ διευκρινισθῇ ὁ χρόνος, καθ' ὃν ταύτοχρόνως ἐπεκράτει τρομερὰ διαπάλη, συνέβησαν ἀποτυχία βουλγαρικοῦ πολέμου καὶ προσνήθη βοήθεια ὑπὸ ἀλλοπίστου καὶ καινογλώσσου ἡγεμόνος, ὅστις κατόπιν ἐνεκα τῆς ἐκδουλεύσεως ταύτης ἠσπάζατο τὸν Χριστιανισμόν. Εὐρίσκει δὲ, ὅτι ἡ βυζαντινὴ ἱστορία παρουσιάζει ἀπαξ μόνον παρομοίαν τῶν ἐτῶν 988—89 χρόνον. Ὁ κ. Θεόδωρος Οὐσπένσκη ἐποιήσατο λόγον καὶ περί τινῶν χειρογράφων τῆς βιβλιοθήκης τῆς ἐν Χάλκῃ θεολογικῆς σχολῆς καὶ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει μετοχίου τοῦ Παναγιῶν Τάφου. Ὁ

μολόγησεν, ὅτι αἱ ἐλπίδες του πρὸς ἀνακάλυψιν σπουδαίων χειρογράφων ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις ταύταις ἀπέβησαν μάταιαι· ἐπέστησε δὲ τὴν προσοχὴν τῶν ἀκρατῶν του ἐπὶ τῆς ὕλης ἐκείνης, ἥτις δύναται νὰ προσμηθεύσῃ πληροφορίας τινὰς σχετικὰς πρὸς τὴν ἱστορίαν τῶν ἐν τῷ Πόντῳ ρωσικῶν κτήσεων· πρωτίστην δὲ θέσιν κατέχει ἐλληνικὸς τις κώδιξ περιλαμβάνων τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν τοπογραφίαν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει μονῆς τοῦ ἁγίου Μάμαντος, ὡς καὶ ἕτερον τι χειρόγραφον περιέχον τὸ τυπικὸν τῆς αὐτῆς μονῆς. Ἀκολούθως ἀνέφερεν, ὅτι ἐν Χάλκῃ εὐρίσκεται καὶ περιέργως βίος τοῦ Δεφάνου Σουρωτοῦ, εἰς ὃν πρὸ ἐτῶν ἐπέστησαν τὴν προσοχὴν των οἱ ἀσχολούμενοι περί τὴν ἱστορίαν τῆς βαπτίσεως τοῦ ἁγίου Βλαδμήρου, καθὼς καὶ κώδικες περιέχοντες περιγραφὴν τοῦ κατ' ἐντολὴν τοῦ βασιλέως Ἀλεξίου Μιχαήλοβιτς γενομένου ταξιδίου εἰς Σινικὴν ὑπὸ τοῦ Ἑλλήνου Σπαθάρη Νικολάου, σημειώσεις ἀξιολόγους ἀναφερόμενας εἰς τὰ χρονικὰ τῆς πόλεως Βερροίας καὶ εἰς τὸν μεταξὺ Ὀθωμανῶν καὶ Ρώσων πόλεμον τοῦ ἐτους 1711. Σπουδαιότητα δὲ σημασίαν κέρτηται κατὰ τὰς ἐρεῦνας αὐτοῦ καὶ ὁ ἐν χειρογράφῳ τοῦ Ζ' αἰῶνος εὐρισκόμενος βίος τοῦ ἁγίου Δαβὶδ τοῦ Θεσσαλονικέως ἔχων σχέσιν πρὸς γεγονότα τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Ἰουστινιανοῦ, καθὼς καὶ συλλογὴ καταστάσεων, ἐν οἷς ἀπαντῶσιν ἱστορικαὶ σημειώσεις περί διαφόρων πόλεων καὶ πληροφορίαι περί τοῦ διοικητικοῦ συστήματος τῶν ἐν αὐταῖς χριστιανικῶν κοινοτήτων. Ὁ κ. Οὐσπένσκη ἐν ἄλλῳ ἀναγνώσματι ὠμίλησε περί γαιοκτήσιας κατὰ τὰ βυζαντινὰ κτηματολόγια, ἅτινα περιέχουσιν ὕλην συμβάλλουσαν εἰς τὴν διασάφην τῶν περὶ οἰκονομίας τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ συστήματος τῶν φέρων ζητήματος. Ὁ δὲ κ. Νικόδημος Κοντακῶφ ἀνέγνωσε μελέτην του περί τῆς νῦν καταστάσεως τοῦ ζητήματος τῆς ἐπιρροῆς τῆς βυζαντινῆς καλλιτεχνίας, συνοψιζομένην ὡς ἐξῆς. Πρὸ παντός ἄλλου δέον νὰ ἐξετασθῇ τί συνήθως ἐννοεῖται ἐν τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τῇ τέχνῃ διὰ τῆς λέξεως ἐπιρροή. Ἡ γενικῶς διαδεδομένη θεωρία περί τοῦ ἀντικειμένου τούτου εἶναι, ὅτι ἐν τῇ ἐπιρροῇ διαορᾶται μόνον ἡ μετέδοσις· καὶ ἡ οἰκειοποίησις τοῦ ρυθμοῦ, τοῦ τύπου καὶ τῆς γλώσσης ξένου λαοῦ. Σπανίως δὲ ἐξητάσθη ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς τέχνης, ἂν σὺν τῇ ἐπιρροῇ τοῦ

καλλιτεχνικού τύπου μετεδότη και ἡ ἐν αὐτῷ πνευματικὴ οὐσία, τὸ δι' αὐτοῦ, ἄλλως εἶπεν, ἐκφραζόμενον ιδεῶδες ἐν τοῦτοις, ἂν ἕκαστος καλλιτεχνικός τύπος εἶναι ιστορικὴ ἐκφρασις τοῦ ιδεώδους, ἀμφότερα δὲ πάλιν εἰσὶν ἐπιδεικτικὰ ιστορικῆς ἀναπτύξεως, κατὰ δὴλον ἐντεῦθεν γίγνεται, ὅτι διὰ τῶν λέξεων ἐπιρροή και ἐπίδρασις δέον νὰ ἐννοῶμεν τὴν διττὴν ἐκείνην ἀμα δὲ και ὁλοσχερῆ τοῦ ιδεώδους και τοῦ τύπου ἐπίδρασιν, ἣτις και μόνη ὠθεῖ πρὸς τὰ πρόσω τὴν ἐξ αὐτῆς ἐμπνεομένην καλλιτεχνικὴν. Ἄλλ' ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ δέον νὰ διακρίνωμεν τὴν ἐπιρροὴν ἀπὸ τῆς ἀπλῆς ἐρανίσεως, ἣτοι τῆς παραλαβῆς μόνου τοῦ τύπου. Ἡ διακρίσις δὲ τοῦ ἐνός ἀπὸ τοῦ ἑτέρου συνίσταται ἐν τούτῳ, ὅτι ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιπτώσει προσλαμβάνεται ὡς ἐπιδεικτικὴ ἀναπτύξεως, ἐν δὲ τῇ δευτέρῃ ταχέως ἐπέχεται ἡ τοῦ τύπου διαστροφή. Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Κοντακῶφ μεταβάνει εἰς τὸ κύριον ζήτημα, ὁπόσον δηλαδὴ ἐπιρροὴν ἐξήσκησεν ἡ βυζαντινὴ τέχνη ἐν τῇ καθόλου τέχνῃ. Ὁ ἐν Λευφίᾳ καθηγητὴς Springer διασχυρίζεται, ὅτι ἡ βυζαντινὴ τέχνη οὐδεμίαν ἤσκησεν ἐπιρροὴν ἐν τῇ Δύσει και αἰτίαν τούτου θεωρεῖ, ὅτι ἡ τέχνη αὐτὴ παρίστα κατ' οὐσίαν ἀνάπτουζ ἐν τῆς δογματικῆς, ἣτις ἦν ὅλως ξένη τῇ Δύσει. Ὁ Κοντακῶφ δὲν παραδέχεται τὰς θεωρίας τοῦ Γερμανοῦ· πρέπει ν' ἀποδειχθῇ, εἶπεν, ὅτι ἡ Δύσις δὲν εἶχεν ἀνάγκην οἰκειοποιήσεως τοῦ ἐσωτερικοῦ τύπου τοῦ βυζαντινισμοῦ, ἀποκαλεῖ δὲ πρόωρον τὴν διαβάθαιωσιν, ὅτι διὰ τὴν Δύσιν δὲν ὑπῆρχε βυζαντινὸν ζήτημα. Ἐπιλαμβανομένη τῆς ἐρεύνης τῆς βυζαντινῆς ἐπιρροῆς ἡ ἀρχαιολογία δέον νὰ ἦναι και λίαν προφυλακτικὴ ἐν τοῖς συμπεράσμασιν αὐτῆς και τὸ κυριώτερον νὰ διακρίνη τὸν ἐρανισμόν τῶν τύπων ἀπὸ τῆς οὐσίας, τοῦ ιδεώδους, τῆς ἐπιρροῆς, νὰ ἐρμηνεύῃ τὴν ἐπίδρασιν τῶν τύπων διὰ ὁρισμένων κανόνων και τῆς κατὰ χρονικὰς περιόδους ἐπιρροῆς ταύτης. Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Κοντακῶφ παρουσίασεν ἀποδείξεις τοῦ ὅτι ὁ βυζαντινισμὸς κατέλιπε μνημεῖα ἐν τῇ Ἰταλίᾳ· ἐν Βενετίᾳ π. χ. σώζεται συλλογὴ προϊόντων τῆς τέχνης τῶν βυζαντινῶν. Ὑπέδειξε δὲ και εἰκονογραφημένα χειρόγραφα τοῦ ΙΓ' και τῶ ΙΔ' αἰῶνος, μονογραφίας κτλ. Τὸ Βυζάντιον, εἶπε, καίτοι ἔπαυσε νὰ ζῆ δι' ἐαυτὸ, ἔζη ὁμῶς διὰ τὰ ἄλλα νεαρὰ ἔθνη παρουσιάζον αὐτοῖς τύπους εὐήμερισμοῦ

και καλλιτεχνίας και δεσμεῖον αὐτὰ ἐν τῇ ἱερᾷ παραδόσει πρὸς στενοτέραν οἰκειοποίησιν τῶν μεταδιδόμενων.— Ὁ κ. Κοντακῶφ ἐν ἄλλῳ ἀναγνώσματι περιέγραψε και ἤρμηνευσεν εἰκόνας τῶν ἁγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου τοιχογραφημένας ἐν ὑπογείῳ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἐν Ρώμῃ ναοῦ τοῦ ἁγίου Κλήμεντος, ἐν ἰδιαιτέρῳ δὲ λόγῳ περιέγραψε και ἤρμηνευσε τὰς ἐν τεμένειοις και ναοῖς τῆς Κωνσταντινουπόλεως σωζόμενας τοιχογραφίας και σημειώσεις, παρουσιάζοντας και συλλογὴν πλουσιωτάτην φωτογραφημάτων ἐκκλησιῶν, τειχῶν, πυλῶν και ἄλλων.

Και τοιαῦτα μὲν ἦσαν τὰ θέματα, περὶ ἃ τὸ ἐν Ὀδησῶ ἀρχαιολογικὸν συνέδριον ἤσκησεν. Ὁ δὲ ἡμέτερος ἀντιπρόσωπος ἀνέγνωσε πέντε κοινοποιήσεις αὐτοῦ· ἡ πρώτη ἀνεφέρτετο εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν ἐρείπιων τοῦ ἐν τῷ Θρακικῷ Βοσπόρῳ ἱεροῦ Διὸς τοῦ Οὐρίου και εἰς τὸν προσδιορισμὸν τινῶν τῶν ἐν τῷ Ἀνάπλῳ Διονυσίου τοῦ Βυζαντίου ἀναφερομένων τοποθεσιῶν μεταξὺ τῆς ἀκτῆς τοῦ Γουσσᾶ Δάγ και τοῦ Φιλμπουρνοῦ· ἡρμηνεύθη σχετικὸν τι χωρίον τοῦ ἱστορικοῦ Προκοπίου, και προσδιορίσθησεν ἡ τοποθεσία και τὰ ἐρείπια τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Φοβεροῦ, εἰς ἣν ἐπὶ τῶν πρώτων εἰκονομάχων αὐτοκρατόρων εἶχον ἐξορισθῆ οἱ μᾶλλον ζηλωταὶ εἰκονόφιλοι μοναχοί. Δεύτερον ὠμίλησε περὶ συλλογῆς ἐγγράφων χρονολογουμένων ἀπὸ τοῦ ἔτους 1250 και ἀναφερομένων εἰς τὴν τοπογραφίαν, ἱστορίαν και γαιωκτημονικὴν δικονομίαν τῆς αὐτοκρατορίας Τραπεζοῦντος. Τρίτον θέμα ὑπῆρξεν ἡ ἐρμηνεία δύο ἐγγράφων τῶν πατριαρχῶν Μητροφάνους Γ' και Κυρίλλου τοῦ Λουκάρως ἀναφερομένων εἰς τὴν ἐν Πολωνίᾳ ἐπισκοπὴν Λεοπόλεως και εἰς τὴν ἐν Κριμαίᾳ ἀρχιεπισκοπὴν Λουγδανοφύλλων και Καφᾶ. Τέταρτον ἐκοινοποίησεν ἐπιγραφὰς τινὰς τῆς ἐν Ἠπειρῷ Ἀπολλωνίας και τοῦ Δυρραχίου, ὡς και παλαιογραφικὰ τινὰ ἐγγράφα συμβάλλοντα εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἀλβανίας και τῆς ἡγεμονικῆς σερβικῆς οικογενείας Βάλας. Πέμπτον δὲ και τελευταῖον ὠμίλησε περὶ δύο ἀνεκδότων ἐπιγραφῶν τῆς Χαλκηδόνος, αἵτινες ἔχουσι σχέσιν πρὸς τὴν ἱστορίαν τῆς δωρικῆς γλώσσης και τοῦ πολιτευματος τῶν ἀρχαίων ἐν τῇ Ταυρικῇ χερσονήσῳ δωρικῶν ἀποικιῶν. Πρὸς τοῦτοις παρουσίασε μελέτας τινὰς ἡμετέρων συναδελφῶν, τοῦ αἰδεσιμωτάτου κ. C. G. Curtis και τοῦ

κ. J. Moriman, αἵτινες θέλουσι καταχωρισθῆ ἐν τοῖς πρακτικαῖς τοῦ συνεδρίου.

Ἐν τῷ Συνεδρίῳ προσεπλήθησεν οὐ μόνον ν' ἀντιπροσωπεύσῃ ἀπλῶς τὸν Σύλλογον, ἀλλὰ και νὰ ὠφελήσῃ αὐτὸν ἠθικῶς τε και ὕλικῶς ὅσον ἦν δυνατόν· διὸ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν μιμρᾶς προσφωνήσεως αὐτοῦ διεβεβαιώθη, ὅτι οἱ ἐκεῖ εὑρεθέντες ἀντιπρόσωποι πανεπιστημίων, ἐταιριῶν, βιβλιοθηκῶν και ἀκαδημιῶν μετὰ προθυμίαν δύνανται ν' ἀποστείλωσιν εἰς τὸν ἡμέτερον Σύλλογον δημοσιεύσεις βαρυτίμους, πολυτίμους και δυσευρήτους. Πρὸς τοῦτο δὲ προτείνει νὰ γραφῇ και σταλῆ ἐγκύκλιος τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, ἣτις βέβαιόν ἐστίν, ὅτι θέλει κατὰ πολὺ συντελέσει εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς πενιχρᾶς αὐτοῦ βιβλιοθήκης. Μετ' εὐχαριστήσεως δὲ κοινοποιῶ ὑμῖν, ὅτι ἐλαφρᾶ κοινοποιήσετε τοῦ ἡμετέρου ἀντιπροσώπου ἔδω-

καν ἀφορμὴν εἰς ἐπίλεκτον τοῦ συνεδρίου μέλος, τὸν κ. Βασιλιέφσκην, καθηγητὴν τῆς ἱστορίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Πετρούπολεως, νὰ ἀπαγγεῖλῃ μακρὰν προσφώνησιν, δι' ἣς ὑπερεπήνεσε τὰς ἐν τοῖς γράμμασι και τῇ ἐκπαιδεύσει ἐργασίας τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου και κατέκρινε σφόδρα τὴν ἐν τοῖς ρωσικοῖς γυμνασίοις και πανεπιστημίοις παραδεγμένην ἐρασιμακίαν προφορὴν τῆς προγονικῆς ἡμῶν γλώσσης. Ταυτοχρόνως δ' ὑπέδειξε και τρόπον κατάλληλον πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς βαθμηδὸν καταργήσεως τῆς προφορᾶς ταύτης ἐπικαλεσθεῖς ἐν τούτῳ τὴν ἔρωγὴν τῶν διευθυντῶν βιβλιοθηκῶν και τῶν προέδρων σοφῶν ἐταιριῶν και ἄλλων ἐπιστημονικῶν καθιδρυμάτων.

Δ. ΠΑΠΑΔΟΠ. ΚΕΡΑΜΕΥΣ.

ΖΩΓΡΑΦΕΙΟΝ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ

ΣΥΛΛΟΓΗ

ΖΩΝΤΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ
ΕΝ ΤΗ ΓΛΩΣΣΗ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Καίτοι πλείοι ἢ πεντήκοντα παρήλθον ἔτη, ἐξ οὗ ὁ αἰεδιδμος Κιραῆς πρῶτος ὑψωσε φωνὴν ὑπὲρ τῆς συλλογῆς τῶν ζώντων μνημείων τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, ἀποδεικνύων τὰς ἐξ αὐτῶν πολλὰς καὶ μεγάλας ὠφελείας διὰ τῆς παραλλήλως πρὸς τὰ ἀρχαία, καίτοι ἔκτοτε πολλοὶ τὰς σοφὰς τοῦ σοφοῦ ἀνδρὸς συμβουλὰς ἐπόμενοι εἰς συλλογὴν τῆς ὕλης ἐπέδωκαν, ὀλίγη ἔτι μὲν μέχρι τοῦδε ἠθροίσθη, ἡ δὲ πλείστη, πολύτιμος οὐχ ἥττον τῶν πολυβυλλήτων ἀργυροφόρων σκυριῶν καὶ ἐκβολάδων, καίτοι κατακεχωσμένη καὶ ἀνεκμετάλλευτος· διότι πρὸς ἀμοιβὴν τῶν κόπων καὶ ἀποζημιώσιν τῶν ἐνδεχομένων δαπανῶν οὐδεμία ἐχορηγήθη χρηματικὴ βοήθεια εἰς τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δυναμένους μετ' ἐπιτυχίας ἀσχολεῖσθαι πρὸς συλλογὴν τῶν ζώντων μνημείων, οἳ εἰσι μάλιστα οἱ διδάσκαλοι τῶν δημοτικῶν καὶ ἑλληνικῶν σχολείων.

Ὁ φιλολογικὸς Σύλλογος πρὸς εὐκολωτέραν τῆς γλωσσικῆς ὕλης συλλογὴν ἐπιθυμῶν νὰ συμπαραλάβῃ συνεργούς καὶ συμπράκτορας τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις διαμένοντας καὶ δυναμένους εἰς τοιαύτας ἐργασίας ἀσχολεῖσθαι, ἐπιτυχῶν δὲ καὶ γενναίας χρηματικῆς χορηγήσεως παρὰ τοῦ φιλογενεστάτου καὶ τῶν κληζήλωτου κ. Χρηστάκη Ζωγράφου ἀγγέλλει·

Α'. Ὅτι κατ' ἔτος ἀπονεμηθήσονται κατὰ τὴν ἐτήσιαν τοῦ Συλλόγου ἐσπέρην χρηματικὰ ἀμοιβὰ δέκα, ὡν ἐκάστη δέκα ὄθωμ. λίραι, εἰς συλλογὰς πρὸς αὐτὸν ἀποστελλο-

μένας τῶν ζώντων μνημείων τῶν διατηρουμένων ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἧτοι 1) λέξεων καὶ φράσεων· 2) κυρίων ὀνομάτων· 3) δημοτικῶν ἄσμάτων καὶ διττίων· 4) παροιμιῶν, αἰνιγμάτων καὶ λογοπαγιῶν· 5) παραμυθίων· 6) περιγραφῶν παιδιῶν ἀφοτέρων τῶν φύλων· 7) εὐχῶν καὶ καταρῶν· 8) ἐπιδῶν, καὶ οἰουδήποτε ἄλλου τοιοῦτου.

Β'. Αἱ ἀμοιβὰ ἀποδοθήσονται ταῖς συλλογαῖς οἰωνδήποτε ἐπαρχίῶν, πόλεων, περιοχῆς τινος κωμῶν, ἢσαι πρὸς τὰς ἄλλας συγκρινόμεναι πληρέστεραι κριθῶσι καὶ ἀκριβέστερον ἐπεξεργασμένα.

Γ'. Ὅσαι τῶν συλλογῶν κρίνονται ἀξιοῦσθαι καὶ ἔσαι τῶν ἄλλων ἐγκρίνονται, δημοσιεύονται ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν ἀποστελλόντων αὐτάς ἐν τῷ τοῦ Συλλόγου περιοδικῷ.

Δ'. Οἱ ἀποστέλλοντες δύνανται συλλογὴν ἑνὸς μόνου ἢ δύο ἐκ τῶν ζώντων μνημείων ἢ καὶ συμπάντων ἀποστέλλαι.

Ε'. Ἀποκλείονται τῶν ἀμοιβῶν αἱ συλλογαί, ἔσαι οὐδὲν ἄλλο περιέχουσιν ἢ προδεδημοσιευμένα.

Ὁδηγία.

α') Οἱ ἀσχολούμενοι εἰς συλλογὰς λέξεων καὶ φράσεων δημοτικῶν, ὀνομάτων ἀνδρῶν, γυναικῶν, χωρῶν, πόλεων κτλ. ἄσμάτων, παροιμιῶν, παραμυθίων, ἐχέτωσαν αἰεὶ ἐν μνήμῃ, ὅτι πρωτίστη τῶν τοιοῦτων συλλογῶν ἀρετὴ ἐστὶν ἡ ἀκριβὴς καὶ ἀπαραμειώτος

τήρησις τῆς ἐγγωρίου δημοτικῆς γλώσσης καὶ προφορᾶς, ἵνα ὄντως ζῶσα καὶ ἀληθὴς εἰκῶν ὡς τῆς χώρας ἐκείνης, ὅθεν ἐλήφθησαν.

β') Ἐν τῇ συλλογῇ τῶν ἄσμάτων ἀποτυπώσθω, ὅπου δυνατόν, καὶ τὸ μέλος ἐν ἰδίῳ πίναξιν εἴτε διὰ σημείων τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, εἴτε διὰ τῆς νεωτέρας μουσικῆς.

γ') Ἐπειδὴ οὐ μόνον ἐκάστη ἐπαρχία ἀλλὰ καὶ ἐκάστη πόλις καὶ κώμη ἔχει πολλὰς ἰδίας λέξεις καὶ φράσεις καὶ κύρια ὀνόματα καὶ ἄσματα καὶ παροιμίας καὶ παραμύθια, πρέπει νὰ μνημονεύηται τὸ ὄνομα τῆς χώρας, ὅθεν ἐλήφθησαν, οἷον οἱ ἀπομνημονεύοντες ἐν Ἡπειρωτικαῖς συλλογαῖς, ὅτι ἡ σύζυγος καλεῖται οὐχὶ κατὰ τὸ βαπτιστικὸν αὐτῆς ὄνομα ἀλλὰ κατὰ τὸ οἰκογενειακόν, ἐξ ἧς κατάγεται, π. χ. ἡ Οἰκονόμω τοῦ Ἀσημάκη, δηλ. ἡ σύζυγος τοῦ Ἀσημάκη καταγομένη ἐκ τῆς οἰκογενείας τοῦ Οἰκονόμου, ὀφείλουσι νὰ σημειώσιν καὶ ποῦ τῆς Ἡπείρου ἐπικρατεῖ τοῦτο. Ὡσαύτως δὲ καὶ ὅταν τῆς συζύγου δραστηριωτέρας οὐσίας καὶ πνευματικωτέρας τοῦ ἀνδρὸς καλῆται οὗτος ἐμπαικτικῶς ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτῆς, ὡς λ. χ. ὁ Δεσποῦλης, ὁ Τσάνης, δηλαδὴ ὁ σύζυγος τῆς Δεσποῦλας, τῆς Τσάνας.

δ') Ἐν ταῖς συλλογαῖς παραλαμβάνεσθωσαν ἐκεῖνα μόνον τῶν κυρίων ὀνομάτων, ἔσαι ἴδια τῆς ἐγγωρίου δημοτικῆς γλώσσης· οἷον Σταμάτω, Δέσπω, Σάφω, Βασίλω κλπ. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν κυρίων ὀνομάτων ἐνυπολαβάνουσι πολλάκις προλήψεις καὶ δεισιδαιμονίαι χαρακτηριστικαὶ τῶν ἡθῶν, πρέπει νὰ σημειῶνται, ὅπου δυνατόν. Οἷον,

ἔταν τινὸς ἀποθνήσκουσι τὰ τέκνα, ἢ τὸ νεογνὸν φαίνεται ἀσθενὲς καὶ εἰς κίνδυνον θανάτου ὑποκείμενον, καλεῖ αὐτὸ Ζήσην, Ζώνην, ἢ Ζωὴν ἂν θῆλυ, νομίζων ὅτι τὸ ὄνομα φύλαξ γενήσεται τῆς ζωῆς τοῦ γεννηθέντος· ἢ ὅταν ἡ μήτηρ ἐπιθυμῇ νὰ πάσῃ γεννώσα θῆλειά, καλεῖ τὸ ἐπιγεννώμενον Σταμάτω, ἵνα σταματήσῃ τὴν γέννησιν τῶν θηλέων.

Ταῦτα ἐν ὀλίγοις πρὸς ὑπόδειξιν τοῦ μεγάλου Ἡσαυροῦ, ὃς ἐγκρύπτεται ἐν τῇ τοῦ λαοῦ γλώσσῃ, καὶ ἐν δύναται χρησίμως νὰ ἐκμεταλλεῖσθαι τοὺς ἐξαεταστικὸς καὶ εἰς τὰ τῆς καθομιλουμένης ἐντριβῆς.

ε') Ἄν τύχῃσιν τινα ἑλλειπῶς καὶ παρεφθαμένως κατὰ τὴν γλῶσσαν προδεδημοσιευμένα, πρέπει ν' ἀναπληρῶνται καὶ ἐπανορθῶνται, ὡς ἀπαγγέλλονται ὑπὸ τοῦ λαοῦ.

ς') Ὅταν οἱ συλλογεῖς τύχῃσιν ἀρχαιομαθεῖς, δύνανται συγκρίνειν τὰς ἐν χρήσει παροιμίας, παραμύθια καὶ κύρια ὀνόματα πρὸς τὰ ἀρχαία· ἄλλως περιορίζεσθωσαν εἰς συλλογὴν ἀκριβῆ τῶν ἐν χρήσει.

ζ') Αἱ συλλογαὶ καθαρῶς γεγραμμέναι καὶ φέρουσαι τὸ ὄνομα τῶν συλλογῶν ἀποστέλλονται πρὸς τὸν γενικὸν τοῦ Συλλόγου γραμματεῖα μέχρι τέλους Δεκεμβρίου ἐκάστου ἔτους, ἄλλως μένουσι διὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος ὡς ἐκπρόθεσμοι.

η') Τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται κατὰ θέματα ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ Συλλόγου, ὅθεν ὁ γράψας δύνανται νὰ λάβῃ ἀντίγραφον.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 21 Ἰουνίου 1875.

Ὁ Πρόεδρος

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

ΣΥΛΛΟΓΗ

ΛΕΞΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΑΣΜΑΤΩΝ

ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΝΙΣΥΡΟΥ

ΥΠΟ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΝΙΣΥΡΙΟΥ

Α

**Αγκλαθή* (ή): Πρωικοσύμφωνον, ὅπερ γίνεται τὴν ὀγδόην ἡμέραν πρὸ τοῦ γάμου ἐνώπιον τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἐπιτρόπου καὶ τῶν γονέων καὶ πολλῶν οἰκείων καὶ φίλων.
 **Αγκλούπα* (ή): εἶδος κολοκυνθίνου ποτηρίου, δι' οὗ λαμβάνουσιν οἶνον ἐκ τῶν ἀγγαίων· «Γέμισε τὴν ἀγκλούπα κρασὶ. Φέρε νῦν πρῶτον μετὰ τὴν ἀγκλούπα».
 **Αγκρόφι* (τό): σκεῦός τι σιδηροῦν φέρον εἰς τὸ ἄκρον τρεῖς ἀγκύλας, δι' οὗ ἀνασύρουσιν ἐκ τοῦ φρέατος τὸ πίπτον ἐντός αὐτοῦ ἀντλήμα· ἡ λέξις γίνεται ἐκ τοῦ ἄγκρ.
 **Αλλάγα* (τά): ἡ λέξις ἐκ τοῦ ἀλλάσσω· καλοῦσιν οὕτω τὰ φορέματα τοῦ γαμβροῦ, ἅτινα τὴν παραμονὴν τοῦ γάμου μετὰ μουσικῶν ὀργάνων φέρουσι κρατοῦσαι αὐτὰ κόραι ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ γαμβροῦ εἰς τὴν τῆς νύμφης· καλοῦσι πρὸς τοὺς ἀλλάγια ἀπασαν ἐν γένει τὴν προτέρα τῆς νύμφης, τὴν ὁποῖαν στολιζοῦσι περὶ τῶν τοίχων τῆς οἰκίας.
 **Αλίμενε*: κατὰ παραφθορὰν ἀντὶ ἀνάμενε. «βρῆ ἀλίμενέ με. Ἴντα λιμένεις ἐδώκ;»
 **Απλώτρη* (ή): ἐκ τοῦ ἀπλόω· καλοῦσιν οὕτω τὸ μέρος ἐνθα ἀπλοῦσι τὰ σῶμα πρὸς ξήρανσιν.
 **Αμπατή* (ή): ἀντὶ ἐμβατή, ἐκ τοῦ ἐμβαίνω· καλοῦσιν οὕτω τὸ μέρος, δι' οὗ εἰσέρχονται εἰς τὸν ἀγρόν· διότι οἱ ἐν Νισύρῳ ἀγροὶ ἀπαντες σχεδὸν εἰσι τετειχισμένοι.
 **Αφανούλη* (ό): ὁ δυστροπῶν, ὁ δολιευόμενος ἐν κειρῷ παιγνιδίου, ἐξ οὗ ἀφανούλα, ἡ δυστροπία, ἀπάτη· λέγεται καὶ ἀφανουλιάτης. «Μὴ κἀμνης ἀφανούλαις. Ἀφανούλης εἶσαι κακόμενοι». Ἡ λέξις ἐκ τοῦ ἀφανής.

**Απύρι* (τό): θεῖον, οὐτινος γέμει ἡ Νίσυρος ἐνεκα τοῦ ἐν αὐτῇ ὑπάρχοντος ἡφαιστείου.
 **Ακωλος* (ό): ἡφαιστεῖον ὄρος.
 **Αποστροφή* (ή): καλοῦσιν οὕτω ἐξοχικὸν οἰκισκον, εἰς ὃν καταφεύγουσιν οἱ γεωργοὶ ἐν κειρῷ βροχῆς, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ πολλὰς ἡμέρας διαμένουσιν ἐν αὐτῷ, ὡς ἂν ὁ καλλιεργούμενος ἀγρὸς εὐρίσκειται μακρὰν τοῦ χωρίου. Ἡ λέξις ἐκ τοῦ ἀποστρέφω, ἰσοδυναμεῖ μετὰ τὴν λέξιν καταφύγιον· οὕτω μεταχειρίζεται καὶ ὁ Δημοσθένης τὴν λέξιν ἐν τῷ πρώτῳ Φιλιππικῷ· ἀκατέπτηχε μέντοι ταῦτα πάντα ἵν, οὐκ ἔχοντα ἀποστροφήν» κτλ.
 **Αμο*: ἀντὶ πηγαινέ.
 **Απηλοῦται*: ἀποκρίνεται, ἀντὶ ἀπολογεῖται, καὶ ἀόριστος ἀπηλοῦθη, ἀντὶ ἀπελογήθη (μυρολόγιον τέταρτον, στίχος 7 καὶ 19).
 **Αράμα* (τό): ἀντὶ ἀνάδεμα ἐκ τῆς ἀνά καὶ δέμα, ἐκ τοῦ δένω σάκκου· ἔχων σχῆμα τετράγωνον συνήθως ἐξ αἰγοτρίχων κατεσκευασμένον καὶ φέρον ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἀνά ἐν δέμα· ἀναρτῶσαι δ' αὐτὸ ἐπὶ τοῦ ὤμου ἰδίως αἱ γυναῖκες θέτουσαι ἐντός αὐτοῦ τροφὰς καὶ ἄλλα· χρησιμεύει δὲ συνάμα καὶ ὡς λίκνον ἢ κοιτίς τῶν βρεφῶν, ὅπερ ἀναρτῶσαι αἱ μητέρες ἐπὶ τοῦ ὤμου νανορίζουσιν αὐτά.
 **Αρωτῶ*: ἐρωτῶ.
 **Ἀξαλούμενος* (ό): ἄξιος, χρῆσιμος, ὠφέλιμος, μετοχή τοῦ ἀξιόζομαι· ἀξαλούμενος ἄνθρωπος.
 **Αρμάδα* (ή): στρατός.
 **Αποζέω*: ἀντὶ ἀποζεύγνυμι, κυρίως ἀποζέω τοὺς βόας ἐκ τοῦ ζυγοῦ, καὶ μεταφο-

ρικῶς καταλύω, φθάνω, καὶ μετὰ τὴν σημασίαν ταύτην μεταχειρίζονται τὴν λέξιν οἱ Νισύριοι.
 **Λουρος* (ό): λέξις ἰδιόζουσα παρὰ Καρπαθίοις, ἐν χρίσει δὲ καὶ παρὰ Νισυριοῖς εἰς τὰ δημοτικὰ αὐτῶν ἄσματα ἀντὶ τοῦ νέου (ἄσμα δημοτικὸν 3, στίχος 2).
 **Απολησμογιάτης* (ό): ὁ ἐπιλήσιμων (ἄσμα δημοτ. 3, στίχος 21).
 **Αγρη* (ή): ἄγρα, κυνήγιον (ἄσμα δημοτικὸν 3, στίχος 30).
 **Αἰ* (ό): ἄγιος.
 **Ἀντιβάλλω*: ἐκνεντιοῦμαι, καταφέρωμαι κατὰ τινος.
 **Ἀπέλωστος* (ό): ἀνυπόδητος, ἐκ τῆς ἀπό

καὶ ζώνω=ζώννυμι (μυρολόγιον 3, στίχος 2).
 **Ἀρέσμετα* (τά): βυθία· ἀπαντῆ ἐν τῇ φράσει· ἀρέσμετα πηγὰδια (μυρολ. 11, στ. 4).
 **Ἄτσα* (ή): ἡ πτέρνα τοῦ ποδός. «Ἡ ἄτσα μου με πονεῖ».
 **Ἀπαλλαρὸς* (ό): εὐλόγος, ἀνόητος· ἀπαλλαρὸς εἶσαι κακόμενοι.
 **Ἀπθῶ* (ό): στήλη.
 **Ἀπεικάζω*: καταλαμβάνω, ἐννοῶ· δὲν σ' ἐπεικάζω.
 **Ἀρανδρανίζομαι*: κουράζομαι, ἀποκίνω, καὶ ἀόριστος ἀρανδρανίσθη, ἀπαντῆ ἐν τοῖς δημοτικαῖς ἄσμασιν (ἄσμα δημοτικὸν 2, στ. 11).

Β

**Βαστάδι* (τό): καὶ πληθυντικὸς βυστάδι· καλοῦσιν οὕτω τὸν τοίχον τοῦ χωραφίου, διότι οἱ ἐν Νισύρῳ ἀγροὶ συνίστανται ἐκ μικρῶν τεμαχίων γῆς, ἅτινα καλοῦσι ταύλας· ὁ περικυκλῶν λοιπὸν τὰς ταύλας ταύτας τοίχος καλεῖται βυστάδι, ἐκ τοῦ βυστάζω.
 **Βλάττα* (ή): ἀντὶ βλάθη, λέγεται ἐπὶ κατάρων. «Ἡ βλάττα νῆ σὲ φάρ. Ἡ βλάττα νῆ σὲ πάρη».
 **Βολάξω*: ῥίπτω τὰ δίκτυα εἰς τὴν θάλασσαν πρὸς ἀγρὸν ἰχθύων, ἐκ τοῦ βόλος, βάλλω.
 **Βοῦα* (ή): ἐθίζουσιν οἱ Νισύριοι μετὰ τὸν ὀλιωτισμὸν τῆς κριθῆς ν' ἀνοίγῃσι λάκκον ἐντός τῶν ἀποθηκευμένων ἀχύρων, ἐν ᾧ ἀποθηκεύουσι τὴν κριθήν· τὸν τοιοῦτον λάκκον καλοῦσι βοῦα, ἐξ οὗ καὶ ῥῆμα βουγγιάζω, ξεβουγγιάζω=λαμβάνω τὴν κριθὴν ἐκ τῆς βοῦας.
 **Βορηκάρχη* (ό): ἀντὶ γονάρχη, λέγεται ὁ

εὐρὸν πολλὴν κτηματικὴν περιουσίαν ἐκ πατρὸς ἢ μητρὸς κυρίως θυμὸς λέγεται ἐπὶ τῶν ἀρρένων, διότι κατ' ἔθος ἀρχαῖον ἀπικαν τὴν κτηματικὴν περιουσίαν τῆς μὲν μητρὸς λαμβάνει ἡ πρώτη κόρη, τοῦ δὲ πατρὸς ὁ πρῶτος υἱός, λέγεται λοιπὸν Βορηκάρχη ὁ μὴ ἔχων ἀδελφὴν, καὶ τότε λαμβάνει καὶ τὴν περιουσίαν τῆς μητρὸς· ὁ τοιοῦτος μέγιστα ἐστὶ περιζήτητος γαμβρός.
 **Βουθῆ* (ή): κόπρος τοῦ βοός.
 **Βρολύμον* (τό): τὸ πίπτον σκεῦός τι καὶ συντριβόμενον· λέξις ἰδιόζουσα παρὰ Νισυριοῖς. «Τὸ καυλὶ ἔγεινε βρολύμον. Ἡ μουχοῦρτα ἔγεινε βρολύμον».
 **Βαράνι* (τό): ἀντὶ γαϊτάνιον.
 **Βόντμα* (τά): ὀδόντες.
 **Βαργιομοῖρα* (ή): δυστυχής, ἐκ τοῦ βρεῖα καὶ μοῖρα (ἄσμα δημοτ. 1, στίχος 37).

Γ

**Γαλιέω*: δραπέτω, φεύγω κρυφίως· «ἐγὼ ληψὲν ἀπ' τοῦ σχολίου»· ἐξ οὗ καὶ γαλιάρης=ὁ δραπέτης, φυγῆς.
 **Γλιμπαζῶ*: λερῶνω τινὰ διὰ τοῦ λίπους, ἐξ οὗ καὶ γλιμπασμένος=κακάρτος, καὶ γλιμπα, ἀκαθαρσία, ἐν γένει ρυπαῖον.

**Γλάσμα* (τό): καλεῖται οὕτως ὁ πρὸς φυτεῖαν ἀμπελοῦ καλλιεργούμενος ἀγρὸς· ἡ λέξις ἐκ τοῦ γλόφω=σκαλλίζω, σκάπτω.
 **Γρακῶ*: ἀκούω, ἐξ οὗ καὶ ἀγρικός, ἀπειθής· «Ἄγρικός εἶσαι κακόμενοι».
 **Γκάλασμα* (τό): ἀντὶ ἀγκάλισμα.

Δαβρί (τό): κατά μεταθέσειν γραμμάτων ἀντί ραβδίου.
Διμνήτης (ό): ἀντί διμνήτης, ἐκ τοῦ δις καὶ μὴν μνήτης, καλοῦσιν οὕτω κριθὴν σπαρεῖσαν κατὰ φεβρουάριον καὶ θερισθεῖσαν μετὰ δύο ἢ τρεῖς μῆνας.
Διοῦρι (τό): ἀγγεῖον ἔχον δύο ὄτια ἢ λέξις ἐκ τοῦ δις καὶ τοῦ λατινικοῦ auris=αῦς, αὐτίον.
Διπότατος (ό): νεωκόρος, κρᾶκτης, κενδυλανάπτης· λέξις ἰδιόζουσα παρὰ Νισυρίοις.
Δασκαλῶ (τό): ἀντί διδασκαλείου, σχολείου.
Διαλαλέω κηρύττω διὰ τοῦ κήρυκος· ἐξ οὗ καὶ διαλάλας ὁ κήρυξ. «Μουρὲ σιώπα νὰ κούσω ποῦ διακλαοῦν (ἢ διακλαλίζου)».
Δοκίρι (τό): ἡ δοκός, ὑποκοριστικὸν ἀντί δοκίριον.
Δοξίρα (ἡ): ὄργανον, δι' οὗ ἔξινουσι τὸν

βῆμβικα, ἐκ μεταφορᾶς τοῦ δοξάριου τῆς λύρας, ὡς ἔχον πολλὴν τὴν ὁμοιότητα αὐτῷ.
Δωμάτσι (τό): ὑποκοριστικὸν τοῦ δῶμα, μικρὸν τι μέρος ἐκτὸς τῆς κυρίως οἰκίας· δῶμα δὲ καλοῦσιν ἅπασαν τὴν στέγην τῆς οἰκίας.
Δακρολομήνα (τό): ἡ λέξις ἐκ τοῦ δάκρυα καὶ λούομαι=βεβρεγμένα μετὰ δάκρυα (μυρολόγιον Α, στίχ. 10).
Διάκος (ό): ἀντί διάκονος, τιμητικὸς τίτλος παρὰ Νισυρίοις· πᾶς ὁ γνωρίζων γράμματα καλεῖται διάκος, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ διακόνισσα· διάκο Παῦλος, διάκο Κώστας, διάκο Δημήτρης.
Διοματάρη (ό): εὐγενής, ἄξιος, κοσμογονισμῆνος· λέξις ἰδιόζουσα παρὰ Νισυρίοις (ῥῆμα δημ. Γ, στίχ. 14).

Ε

**Εμπούκαρις*· ἀόριστος τοῦ μπουκαίρω, τρώγω ἀδηφάγως, τρώγω μεγάλως μπούκως.
Ἐξωμερῆ (ἡ): καλοῦσιν οὕτω τὸ ἔξω μέρος τοῦ χωραφίου· τὸ ἀντίθετον ἐσωμερῆ, ἐξ οὗ ἔξωμερῆζω καὶ ἐσωμερῆζω λέγεται ἐπὶ τῶν ἀροτριῶντων.
Ἐμέλαθε· ἀόριστος τοῦ μαλάσσω, μεταχειρίζονται τοῦτο ἀντί τοῦ ἐλέρωσεν· ἀμέλα-

λάξες με κακόμοιρε»· ἐξ οὗ καὶ μέλαμα, =λέρα, ἀκαθαρσία.
Ἐπτακακομοῖρα (ἡ): ἡ πολὺ δυστυχῆς (μυρολόγιον Α, στίχ. 7).
Ἐκατέβαινε· ἀντί κατέβαινε (μυρολόγιον Γ, στίχος 1).
Ἐκεία· ἀντί ἐκεῖ.
Ἐκλαμβάνετε· καταλαμβάνετε. «Δέν σε ἐκλαμβάνω»=δέν σε ἐννοῶ.

Ζ

Ζάκα (ἡ): φόρεμα ἀνδρὸς διῆκον μέχρι τῆς ὀσφύος.
Ζουούρης (ό): ὁ ἰσχνός, ὁ ἀδύνατος· λέξις ἰδιόζουσα παρὰ Νισυρίοις, ἐξ οὗ καὶ ρῆμα

ζουουρτέω=ἰσχνάλω, ἀδυνατῶ. Ἄ'Εζουούρτεψεν ὁ χοῖρος μας. Κακόμοιρε, ζουούρης ποῦ 'σαι».
Ζηλάτης (ό): δέμιος, φονεύς.

Η

**Ίσικας*· λέξις λεγόμενη κυρίως ἐπὶ τῶν εὐωδιαζόντων φαγητῶν καὶ ἀνθῶν· ἰσικας πῶς μυρίζεται· λέγεται καὶ μεταφορικῶς ἐπὶ παιδῶν ἀτακτούντων καὶ παθόντων

βλάβην τινά, καὶ ἰσοδυναμεῖ μετὰ τῆς καθομιλουμένης, καλὰ νὰ πᾶθης, καλὰ ἔπαθες.

Κ

Κάουρας (ό): καρκίνος· πᾶμε νὰ πιήσωμεν κάουρους, ἀπὸ τὴν ὀνομαστικὴν ἐκ κάουρος.
Καπράτσι (τό): σκαῦος χρησιμεῖον πρὸς ἀντλήσειν ὕδατος, κατασκευασμένον ἰδίως ἐκ χαλκοῦ=ἄντλημα.
Κατίνα (ἡ): ὀνομάζουσιν οὕτω ξυλίνην κλειδα, δι' ἧς καὶ μέχρι σήμερον κλείονται αἱ περισσότεραι οἰκίαι, καὶ ὁ κατασκευάζων αὐτὴν καλεῖται κατιναῖς, ὅπερ ὡς ἐπῶνυμον μέχρι σήμερον σῶζεται.
Καφίσι (τό): τὸ 1/8 τοῦ καιλοῦ, ἴσως ἡ λέξις κατίθη, μέτρον τῶν ἀρχαίων χωροῦν δύο κοτύλας, καὶ κατὰ παραφθορὰν ἐγένετο καφίσι.
Καμοθελος (ό): προσωποποιός· ἡ λέξις ἐκ τοῦ καμύζω, καμύω=αλείω τοὺς ὀφθαλμούς μου.
Καγκεῖω σημαδεύω, ρίπτω κατὰ σκοποῦ.
Κυροῦ (τοῦ): ἀντί κυρίου.
Κατσούρι (τό): ῥάβδος φέρουσα εἰς τὸ ἄκρον τρεῖς ἢ μίαν ἐνίοτε ἀγκύλην, δι' ἧς σῦρουσι πρὸς τὰ κάτω τοὺς ὑψηλοτέρους κλάδους τῶν ὀπωροφόρων δένδρων πρὸς σὺνᾶξιν τῶν ἐν αὐτοῖς ὠρίμων ὀπωρῶν.
Κάγχα (ἡ): ἀράχνη, ἐξ οὗ καὶ καγχιζῶ· αἰκάγχιζε τὸ σπῆτιον=εἶναι πλήρης ἀραχνῶν.
Καράουλας (ό): Κοχλίας.
Καλαντιῶ· λέγω τὸν ἅγιον Βασίλειον· καλαντιζοῦν τὰ παιδιὰ.
Καταχαρᾶς (ό): καταχθόνιος· λέγεται ἐπὶ καταρῶν. «Τοῦ καταχανᾶ ὁ γυῖός»· λέξις ἰδιόζουσα παρὰ Νισυρίοις.
Καντοῦρι (τό): γωνία. «Τὸ καντοῦρι τοῦ σπιτιοῦ. Ἄπ' ὀπίσω ἀπ' τὸ καντοῦρι».
Καμουχᾶς (ό) φόρεμα ἰδίως νυμφικόν, εἶδος φουστανίου ἀπικνούμενον κάτω ὀλίγον τῶν γονάτων καὶ ἄνευ χειρῶν, κατασκευασμένον πάντοτε ἐκ μεταξίτου ὑφάσματος.

Καρήνα (ἡ): ῥάχης, καὶ ἰδίως ἡ σπονδυλικὴ στήλη. «Ἡ καρήνα μου μετὰ πονεῖν».
Κοῦκουλο (τό): βράχος.
Κουλομπρα (ἡ): καλοῦσιν οὕτω τὸ στέλεχος τῆς κρήνης.
Κουσουμάδι (τό): ἄρτος διπυρίτης, τὸ παξιμάδι.
Κόπτε· προστακτικὴ τοῦ ρήματος κόπτω, λέγεται ἀντί τοῦ τρέχε, κατ' ἔλλειψιν τοῦ ὀδόν· αμοῦρὲ κόπτε=τρέχε· μεταχειρίζονται τὴν λέξιν καὶ ἀντί τοῦ ἐφυγεν· «ἔκοψεν ἀπ' τὸ σκολιό. Ἴκοψεν ἀπ' τὴν πόρταν»· ὅμοιον τῷ ἀρχαίῳ, «τέμνειν τὴν ὀδόν».
Κ.λουθῶ· ἀκολουθῶ.
Κοῦλι· λέξις λεγόμενη κυρίως ἐπὶ τῶν κυνῶν, ἁπλῆς θέλουσι νὰ διώξωσι τινα ἐξ αὐτῶν. «Μουρὲ πὲ τοῦ σκύλου κοῦλι».
Κοχλάκι (τό): ἀντί κοχλάκιον ὑποκοριστικὸν τοῦ κόχλαξ.
Κ.λεπτή (ἡ): ἀντί κρυπτή, οἰκίσκος κυρίως ἐγειρόμενος εἰς τὰς ἀμπέλους, ἐνθα ἀποθηκεύουσι τὸν οἶνον.
Κουτσουθῆ (ἡ): ἡ κόπρος τῆς ὄρνιθος.
Καλαμωτή (ἡ): σκαῦος οἰκιστικὴ ἐπὶ τοῦ ὀποῦοι θέτοντες τοὺς ἄρτους ἀναρτῶσιν ἐπὶ τῆς ὀροφῆς τῆς οἰκίας, εἶναι δὲ κατασκευασμένον ἐκ καλάμων.
Κουκουμάρι (τό): μικρὸν λαίνιον.
Κήκουρας (ό): κηπουρός (μυρολόγιον 3, στίχος 5).
Κακορρίζικος (ό): δυστυχῆς, κυρίως ὁ ἔχων κακὸν ριζικόν, ἦτοι τύχην (μυρολόγιον 3, στίχος 11).
Κανάτι (τό): παρᾶθρον, θυρίς.
Κουαλιῶ· φέρω.
Κούτελο (τό): μέτωπον, ἐξ οὗ καὶ κουτετελάς, ὁ μετωπίτης, ὁ ἔχων μέγα μέτωπον.

Λαόνω σπίνω, ἐκ τοῦ λάξ, πέτρα, καὶ ἀόριστος ἐλάσσα=ἔσπασα. Ἄ'Ελάσσα τὴν πλευράν μου. Ἐλάσσα τὸν πόδα μου. Ἄζωσέ μου τὸ ἀμύγδαλον».
Λεθίω· τρέχω, ἡ λέξις εἶναι ξένη, ἐκ τοῦ λατινικοῦ lono=κουρίζω, ἐλαφρύνω, καὶ πᾶν τὸ κοῦφον καὶ ἐλαφρὸν ἐστὶ καὶ ταχύ.

Λαλιῶ· ὀδηγῶ. «Ἄλαίε τὰ βούδια· λάλει τὰ παιδιὰ» (μυρολ. 3, στίχ. 5).
Λοίρι (τό): πλοῦτος, ἀντί λογάριον, ἐκ τοῦ λογαριάζω.
Λέου· λέγουσιν.
Λύσισμα (τό): ἀντί λύγισμα, τσάκισμα, χάδι· ἐκ τοῦ λυγίζω (ῥῆμα δημ. 2, στ. 19).

Λευκατερό (τό). λευκαντερον, μέρος παραθαλάσσιον χρησιμεύον προς λεύκανσιν τῶν πανίων.
Λοῦρα (τά). ἱμάντες δερμάτινοι, δι' ὧν δένουσι τὸν ζυγὸν ζευγνύοντες τοὺς βόας, ἀντὶ λῶρος.
Λόττα (τά). ἔρινοι, ἀγρίοσυκκ, ἄτινα θέτουσιν ἐπὶ τῶν ἡμέρων συκῶν πρὸς ταχυτέραν γονιμοποίησιν καὶ ὠρίμανσιν τῶν σύκων.
Λόττα (ἡ). κλοῦσιν οὕτω τὰ ἐκ τῆς βροχῆς λιμνάζοντα ὕδατα.
Λαντούρα. περιχύνω τινὰ δι' ὕδατος, ἢ περιβρέχω τὸν δρόμον· «κακόμοιρε θὰ σὲ λαντούρησω. Μωρὴ λαντούρα κ' ὕστερα φροκάλει».

Λεττέρω. ἐμῶ, ξερῶ, ἐκ τοῦ λῶω καὶ ἔντερρα, διότι ἐν καιρῷ τοῦ ἐμετοῦ οὐκ ὀλίγην παραγῆν πάσχουσι τὰ ἔντερα.
Λέμω. πλέω ἐπὶ τῆς θαλάσσης, κολυμβῶ· «ἔμαθα νὰ λέμω. Μάνω μου πῶς λέμνει, σὸν ψάρι».
Λεφαίω. ἀσθμαίνω, καὶ ἀόριστος ἐλέφαξα· «μοῦρὲ μὴ λεβίζης, νὰ μὴ λεφαξῆς».
Λέχω. βήγω ἢ πάσχω ἀπὸ ἀσθμῆς, ἐξ οὗ καὶ λέχα=βήχας, ἀσθμῆς, δύσπνοια, καὶ λεχιζήρης=ὁ πάσχων ἀπὸ ἀσθμῆς, ἢ δύσπνοιας.
Λιξέω. ἐπιθυμῶ, λαχταρῶ, ἢ λέξις ἑλληνικωτάτη, ἐκ τοῦ λίχομαι=ἐπιθυμῶ. «Κακόμοιρε δὲ μου ἕνα κοῦλι λαρδι, γιατί λιξέω».

Μ

Μάγγα (τά). ἐργαλεῖον, δι' οὗ καθορίζουσι τὸν βάλυκα, ἐξ οὗ καὶ μαγγαρίζω, καθορίζω βάλυκα.
Μαρτιανίζω. χορεύω, κυρίως λέγεται ἐπὶ χοροῦ γινομένου διὰ πηδημάτων· ἢ λέξις ἴσως ἐκ τοῦ μάρτιομαι.
Μιστοκαρμῖ (ἡ). γαρούφαλον.
Μορή (ἡ). κλίση, λέξις ἰδιόχουσα παρὰ Νισυρίοις, ἐκ τοῦ μένω.
Μουχλιὰ (ἡ). εὐρωτιάσις, ἐξ οὗ καὶ ρῆμα μουχλιάζω· εὐρωτιῶ, λέγεται ἐπὶ τοῦ ἔργου. «Ἐμούχλιασε τὸ ψωμί».
Μουχοῦρα (ἡ). τρυβλίον, ἢ κοινῶς κκλουμένη τσανάκα.
Μπουλιστριὰ (ἡ). κκλουσιν οὕτω τὰ διδόμενα δῶρα εἰς τὸν βαπτιστικὸν κατὰ τὸ νέον ἔτος.
Μπουστί (τό). κυτίδιον, κουτί, ὅπερ μεταχειρίζονται κυρίως οἱ γεωργοί, θέτοντες

ἐντὸς αὐτοῦ φηγῆτὸν ἀπερχόμενοι εἰς τὸν ἀγρὸν.
Μύλι (ἡ). λίπος, καὶ ἰδίως τοῦ χοίρου· λέξις ἰδιόχουσα παρὰ Νισυρίοις. «Βάλλε μου μύλλα στὸ ψωμί».
Μοιρογραφτῆς (ὁ). ἀντὶ μοιρογράφτης, ὁ γράφων τὰς μοίρας· (μορολόγιον ἰον, στίχος 2).
Μέα (τό). ἀντὶ μέγα.
Ματρίζομαι. παρατηρῶ, βλέπω.
Μαδηγῶ. ἐκφυλλίζω, τσουμαδῶ· κυρίως λέγεται ἐπὶ ἀνθῆων, δένδρων, αἰμάλθησεν ἢ συκιά».
Μοῦρε. ἀντωνυμία, ἀντὶ ἐμέ.
Μπαχοῦρι (τό). πιπέρι.
Μαεῶ. συναθροίζω, ἀντὶ μαζεύω.
Μουσοῦρα (τά). σημεῖα γνωριμίας, χαρτακτηριστικά.
Μπῶθω. ἀντὶ ὠθῶ, σκουντῶ.

Ν

Νογαμπρίτης (ὁ). ὁ νεόγαμβρος.
Νομάζομαι. σκέπτομαι, φροντίζω, μεριμνῶ· δὲν μὲ νοιάζει=δὲν μὲ μέλει.

Νεμῶ. φύω, φυτρῶν. «Ἐνέμησε τὸ κριθᾶρι. Ἐνέμησεν ἢ συκιά».
Νεορεῶ. ζητῶ, ἐξετάζω, ἐρευνῶ. «Ἰντὰ νεορεῖεις ἐδώκα».

Ξάτω (τό). κατὰ παραφθορὰν ἀντὶ ἐξώστης.
Ξελογιάζω. ἐκ τοῦ ἔξω καὶ λογιάζω· ἐπισηκίετομαι τὸν ἀγρὸν καὶ παρατηρῶ μήπως ἐγένετο ζημία τις ἢ ἐπὶ τῶν δένδρων ἢ ἐπὶ τῶν σποριμῶν ὑπὸ ξένων βοῶν.
Ξεμπῶ. σκαρπίζω. «Ἐξέμπλασε τὸ κρι-

θάρι. Ἐξέμπλασθησαν οἱ ἀνθρωποὶ»=διεσκαρπίσθησαν.
Ξωμένω. ἀντὶ ἐξωμένω, ἔξω καὶ μένω· μένω εἰς τὸν ἀγρὸν ἐπὶ 3 ἢ 4 ἡμέρας. «Ἐξώμεινεν ὁ ἀνδρας μου· ἀπόψε θὰ ζωμείνω».
Ξεδηλῶ. ἐκδηλῶ, φανερόνω.

Π

Πετσοκόλι (τό). κκλουσιν οὕτω τεμάχιον τομαρίου ἢ δερμάτος χρησιμεύον δι' ἐμβάλωμα τῶν ὑποδημάτων· ἐκ τοῦ πέτσι καὶ κολλῶ.
Πετρομάχι (τό). ἐκ τοῦ πέτρα καὶ μάχομαι, λέγεται τὸ ἐμβάλωμα τῶν ὑποδημάτων, ὅπερ προφυλάττει τὸν πόδα ἀπὸ πάσαν προερχομένην ἐκ πέτρας βλάβην.
Πατσούλι (τό). μικρὸν τεμάχιον ξύλου, τσάκνον.
Πατεριμὰ (τά). τὰ κουμπολόγια, ἐκ τοῦ Πάτερ ἡμῶν, διότι συνήθως οἱ προσευχόμενοι κρατοῦσι ταῦτα εἰς τὰς χεῖρας καὶ προσεύχονται, καὶ βέβαις τῆς προσευχῆς ἐστὶ τὸ Πάτερ ἡμῶν.
Πλουμίζω. κεντῶ· ἢ λέξις ξένη ἐκ τοῦ λατινικοῦ plumo=ποικίλω, κεντῶ, ἐξ οὗ καὶ πλουμιὰ=κεντήματα.
Προσῶμι (τό). ἀντὶ προσώμιον· παλαιόρουχόν τι, ὅπερ θέτοντες ἐπὶ τοῦ ἄμου φέρουσι τὸν φόρτον.
Πλιῖνα (ἡ). ὑδροπέπων, καρπούζιον.
Πνιγός (ὁ). ἀντὶ πνιγμός, ἐξ οὗ καὶ πνίω ἀντὶ πνίγω.
Προφιγιάζω. στραγγίζω.
Πεζονάρα (ἡ). θυλάκιον, τζέπη.
Πελείχια (τά). βραχιόλια.
Πραούλι (τό). πηγᾶδιον δημόσιον, ἐξ οὗ ὑδρεύονται πάντες· ἐκ τοῦ πίνω ὄλοι, καὶ ἄωρικῶς ὄλοι.
Παμπούλης (ὁ). τὴν λέξιν ταύτην μεταχειρίζονται ἰδίως αἱ μητέρες πρὸς φοβερισμόν τῶν μικρῶν παιδιῶν. «Νὰ ὁ παμπούλης. Θὰ φωνάξω τοῦ παμπούλη».
Πασχάζω. τρώγω τετάρτας καὶ παρασκευὰς

καὶ τὰς τεσσαρακοστὰς κρέας· ἐκ τοῦ Πάσχα.
Πλάνα. προστακτικὴ τοῦ πλανῶ=ῶ τρώγω ὀλίγον, τρώγω φειδωλῶς. «Μοῦρὲ πλάνα τὸ ψωμί. Πλάνα τὸ λαρδί».
Πρατέλι (τό). μικρὸν τρυβλίον, τσανακίκι.
Πειχιζομαι. θυμῶν τινὰ ἢ ἐρεθίζω, καὶ πειχιζομαι=ὀργίζομαι· «Ἐπειχιζέσαι με πάλαι· μὴ μὲ πειχιζῆς».
Πισωράδι (τό). ὁ κρατῶν τελευταῖος εἰς τὸν χορὸν· ὁ δὲ κρατῶν πρῶτος κκλείται πρῶστῆρι· ἐκ τοῦ ὀπίσω καὶ οὐρά.
Πρωτόγερος (ὁ). ὁ δήμαρχος, μουχτάρης. «Θὰ σὲ ἔγκαλέσω ἔστων πρωτόγερον».
Πουργεῶ. ἐργάζομαι ἐν οἰκίᾳ ἀνεγειρομένη, ἐξ οὗ καὶ πουργός=ἐργάτης, ἐκ τοῦ ὑπουργεῶ.
Πουτανέλι (τό). περούνιον.
Πούφου. τὸ ἐναντίον τοῦ ἰσικῆς· ἢ λέξις λέγεται ἐπὶ τῶν δυσαιδῶν βρωμάτων. «Πούφου, ἐβρώμησε τὸ φαίν· καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων· «κακόμοιρε πῶς βρωμᾶς, πούφου».
Πυρομάχος (ὁ). ἡ πυρεστία.
Ποκορδίζομαι. ἐξαπλόνομαι, τεντόνομαι, καὶ μεταφορικῶς ὑπερηφανεύομαι· «τί μου ποκορδίζεσαι»=εἰς τί ὑπερηφανεύεσαι.
Παραδῶ. ἀντὶ παραδίδο.
Πορτό (τό). πρωτὶ.
Πάντηξε. ἐνέτυχεν, ἀόριστος τοῦ παντέχω=ἄπαντάω.
Παραφίλω. παραγγέλλω.
Παράφω (ἡ). διαθετικὸν ἔγγραφον τοῦ ἀποθανόντος· πᾶτρὸς ἢ μητρός, διαθήκη.
Πλουμι (τό). κέντημα.

Ρ

Ροιῶν μοιράζω, κέρρυσαν τὰ κάλλυθα», ἐξ οὗ καὶ ροιυτής=μοιραστής· ἡ λέξις ἐκ τοῦ ρέω=τρέχω, ἐπὶ ὑδάτων, ἕπερ ἔχει καὶ τὴν σημασίαν τοῦ διανέμω.

Ρούτσουρο (τό)· βράχος, κυρίως εὐρισκόμενος πλησίον παραλίας.
Ρυμάδι (τό)· ἀντὶ ρυμάδιον ὑποκοριστικὸν τοῦ ρύμη=δρόμος, σοκάλι, κυρίως ὅμως καλοῦσι ρυμάδι τὸν στενὸν δρόμον.

Σ

Συμπάλλω· ἀντὶ συμβάλλω, κυριολεκτικῶς μεταχειρίζονται τὴν λέξιν οἱ Νισύριοι=βοηθῶ. «Σύμπαλε τὴν φωτιάν» = βοήθει τὸ πῦρ πρὸς ἕναυσιν.

Σπηλάδι (τό)· ἀντὶ σπηλάδιον, οἰκίσκος ἐξοχικός, χρησιμεύων πρὸς ἀποθήκην τῶν ἀχύρων, καὶ ὡς καταφύγιον τῶν γεωργῶν ἐν καιρῷ βροχῆς.

Σφίωμα (τό)· ἀντὶ σφίωμα, εἶδος περιλαιμίου· ἰδίως μεταχειρίζονται τοῦτο αἱ γυναῖκες, ἕπερ ἀναρτῶσιν ἀπὸ τὸν τράχηλον, ἀρτινούμενον μέχρι τοῦ ἐπιγαστρίου, χρησιμεύει δὲ πρὸς κάλυψιν τῶν μαστῶν καὶ τοῦ στήθους.

Σάουλα (ἡ)· χονδρὸν σχοινίον.

Στουμάχι (τό)· ἡ λέξις ἐκ τοῦ στόμα· ἔχω· καλοῦσιν οὕτω ὄργανόν τι, δι' οὗ φρῶ-

τουσι τὸ στόμα τῶν βοῶν, ἵνα μὴ τρώωσι τὴν κριθήν, ἐν ᾧ ἀλωνίζουσιν.

Σῆμα (τό)· χορὸς τελούμενος μόνον εἰς τοὺς γάμους, μετὰ τὸ τέλος τοῦ ὁποίου παρατίθεται γεῦμα τοῖς κεκλημένοις.

Συνάπτω· μελετῶ, καὶ ἀόριστος ἐσύναψα=ἐμελέτησα, ἰδιόχουσα ἡ λέξις παρὰ Νισυρίους. «Ἐσύναψα τὸ μάθημά μου. Ἴντα μοῦ συνάπτεις».

Σούλουρα (ῶ)· σωλήν καὶ ἰδίως τῶν δουλμάτων.

Σαράδα (ἡ)· ἡ λέξις ἐκ τοῦ σωρός, ὀνομάζουσιν οὕτω τὸν ὄμμαθόν τῶν κρομμύων.

Σκιάδι (τό)· πῖλος, ἰδίως ψάθινος.

Σάουρο (τό)· σιαγῶν· κατὰ παραφθοράν.

Σουλόνια (τά)· σωλῆνες.

Σπερθέρι (τό)· τὸ παραπέτασμα τῆς κλίνης.

Τ

Ταξειδάρικα (τά)· δῶρα, κυρίως τοῦ νεωστὶ ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ἐλθόντος.

Ταῖ (ἡ)· τροφή, κυρίως τῶν βοῶν.

Τανῶ· ἐγγίζω, ἀντὶ τανύω, ἐκτείνω, ἀπλῶ-νω, καὶ ἀόριστος ἐτάνησα=ἤγγισα. «Ἴν-

τα μὲ τανεῖς· τάνησέ με κακόμοιρε νὰ ἴδῃς πῶς καίω».

Τσιλίω· διχρῶ, ἐξ οὗ καὶ τσιλιχρῆς καὶ τσιλῆς καὶ τσιλα=διχρῶνα· ἡ λέξις φαίνεται πεποιημένη.

Φ

Φανόρτης (ῶ)· ἀντὶ φανόρτης· καλοῦσιν οὕτω τὸ ἐξέχον μέρος τῆς γωνίας ὑπερῶν τῆς στέγης τῆς οἰκίας· ἡ λέξις ἐκ τοῦ φαίνομαι καὶ ὄπτω=βλέπω, διότι φαίνεται ἀπ' ὅλους ἢ βλέπεται παρ' ὅλων.

Φάουσα (ἡ)· βλάβη· ἡ λέξις ἐκ τοῦ φάγω, λέγεται ἐπὶ καταρῶν. «Ἦ φάουσα νὰ σὲ φάῃ· ἡ φάουσα ἔστὸ σπίτι σου».

Φουραχὶ (τά)· ἐλικτήρες, σκουλαρίκια.

Φάρδος (ῶ)· ζυμπλίον μέγα ἐντὸς τοῦ ὁποίου θέτουσιν ἄλευρον· ἡ λέξις ἐκ τοῦ φαρδύς.

Φουρτουρίδια (τά)· κύματα τῆς θαλάσσης.

Φρεάδα (ἡ)· πλοῖον, ἰδίως πολεμικόν, ἀντὶ φρεγάδα.

Φουάτο (τό)· στράτευμα.

Φραμῶς (ῶ)· φραγμῶς.

Χ

Χαχάλα (ἡ)· ὁ ἐξωτερικὸς φλοιὸς τῆς βελάνου καὶ ἰδίως τῆς δρύος.

Χάντρον (τό)· τὸ στόμιον τοῦ φρέατος, ἴσως ἡ λέξις ἐκ τοῦ χάνω, χέσκω.

Χαλατὸς (ῶ)· ἀκατάστατος, ἀτημέλητος· λέγεται ἐπὶ τῶν μὴ καλῶς ἐνδουμένων.

Χορανῶς (ῶ)· ἀνθήτος, εὐθήης.

Χλαματαιάριος (ῶ)· λαίμαργος, καὶ ρῆμα

χλαμπαγιαίρω=τρώγω ἀδηπάγως. «Μάννα μου, πῶς χλαμπαγιαίρει».

Χαρόντισσα (ἡ)· θηλυκὸν τοῦ χάρος, ἡ ἡ μήτηρ τοῦ χάρου (μυρολόγιον β, στ. 3).

Χειλοπάσταμα (τό)· ἐκ τοῦ χεῖλη καὶ στόμα· μεταχειρίζονται τὴν λέξιν οἱ Νισύριοι ἀντὶ τοῦ χεῖλη.

Χαρκιῶς (ῶ)· χαλκεύς.

Χαρταλαμύδιον (τό)· ὀνομάζουσιν οὕτω τὸ σურτάριον τῆς τραπέζης.

Ψ

Ψάχνω· ἐρευνῶ· ἐξετάζω μετ' ἐπιμελείας, ἀντὶ ψάω, καὶ ἀόριστος ἐψάξα=ἐζήτησα.

Ψεκάδι (τό)· ἀντὶ ψεγάδιον—κατηγορία· ἐκ τοῦ ψέγω. «Αὐτὸς δὲν ἔχει ψεκάδι».

Ω

Ὠλῶς (ῶ)· ἀκρωτήριον, βράχος.

ΜΥΡΟΔΟΡΙΑ

1

Γιαλὸ γιαλὸ περπάτησα τὸ περιγιάλι γιαλί, κ' εὐρήκα τὸν μοιραγοροφτῆ, ὅπου ἔγραφε ταῖς μοίραις. «Ὅλαις ταῖς μοίραις ἔγραψε τὸ μέγα μεσημέρι, κ' ἐμὲ τὴν μοῖρα μ' ἔγραψε τὸ μέγα μεσονύκτι. Καὶ τὸ κερί του ἔπεσε κ' ἐγύθη τὸ μελάνι, καὶ μάλαξε τὰ ροῦχά του τὰ μοσχομουρισμένα. Κ' ἐκεῖ μὲ καταράστηκε τὴν ἑφτακακομοῖρα· Ἄμε πάντα νὰ καίεσαι καὶ πάντα νὰ λιμένῃς, πάντα τὰ χεῖλη σου ξερά, τὰ μάτια σου βρεμένα, τὰ μῆλα τοῦ προσώπου σου πάντα δακρολοημένα.

2

Κόσμε καὶ ποιὸς σὲ χάρηκε καὶ ποιὸς θὰ σὲ κερδέσῃ; Ἄς σὲ κερδέσουν τὰ βουνά, ποῦ σ' ἔχουν μέσ' ἐστὴ μέση.

3

Ὁ χάρος ἐκατέβαινε ἀπ' τὸ μαρμαροῦνι, λαλεῖ τοὺς νηὺς ἀπέλωστους· ταῖς νηλὶς ξεγδυκωμέναις, λαλεῖ καὶ τὸν Δημήτρι μου στὴν ἄλυσι δεμένον.

Ὅπου βρει τοίχον, τὸν χαλᾶ, τὰ δένδρα ξεριζώνει.
Μυρολογᾷ τὸν κήπουρας, κλαίει ὁ περιβολάρης.
Καὶ ἔκλαιε τὰ δένδρα του, πότε θὰ τὰ φυτεύσῃ,
καὶ νοιζέσῃ τοὺς τοίχους του, πότε θὰ τοὺς ἐκτίσῃ.
Ἀπηλοῦται, λείπει τοῦ μέ χειλῆ πικραμένα·
«Ἐσὺ κλαίεις τὰ δένδρα σου, πότε θὰ τὰ φυτεύσῃς,
καὶ νοιζέσῃς τοὺς τοίχους σου, ποῖός θὰ σοῦ τοὺς ἐκτίσῃ,
μὰ μὲ τὸν κακορίζικο, ποῖός θὰ μὲ ἀνεστήσῃ;»

Ἐσπουπᾶνης ἔκατέινε ἀπ' τὸ μαρμαροῦνι·
βαστᾷ καὶ εἰς τὴν χεῖρα του θερίο σκοτωμένο,
καὶ βᾶστα κ' εἰς τὴν ἄλλη του δένδρο ξεριζωμένο.
Χάρος τὸν ἐματιζόσθη ἀπὸ ἴψηλὸ κανάτι·
«Ἐσπουπᾶνη, ἀπ' ὅτ' ἔργεσαι κ' ἀπ' ὅτε κατεαίνεις;»
«Ἄπὸ τὴν μάνδρα μ' ἔρχομαι, ἔστὸ σπῖτι μου πηαίνω».
Κι' ἀπολοῦθη κ' εἶπεν του κ' ἔκαψε τὴν καρδίαν του.
«Ἐσπουπᾶνη, θεός μ' ἔστειλε νὰ πᾶρω τὴν ψυχὴν σου».
«Δίχως ἀσθένεια κ' ἀρρωστιά ψυχὴ δὲν παραδίω.
«Ἐλ' ἄβγαμὲν ἔστων πόλεμο κ' ὅποιος νικήσῃ, ἄς πᾶρη».
Ἐβγήκασι ἔστω πόλεμον ἴσο τὸ πορνὸ ἔστω βράδου.
Χάρος ὡς ἦτο δυνατός, ὡς ἦτο κ' ἀνδρωμένοσ,
ἀπ' τὰ μιλιά τὸν ἐπίσσε καὶ κάτω τὸν τινάσσει.
«Ἄφης με, χάρο, νὰ χαρῶ τέσσαρα πέντε χρόνια,
κ' εἶν' ἡ γυναικὴ μου μικρὴ καὶ δὲν τῆς πρέπουν μαῦρα,
κ' ἔχω καὶ τριὰ μικρὰ παιδιὰ καὶ ποῖός θὰ τ' ἀνεθρέψῃ,
κ' ἡ μάνδρα μου ἀκούρευτη καὶ ποῖός θὰ τὴν κουρέψῃ,
καὶ τὸ τυρί μ' ἀπούλητο καὶ ποῖός θὰ τὸ πουλήσῃ;»
Κι' ἀπηλοῦται λείπει του καὶ κλαίει τὴν καρδίαν του.
«Ἄν ἡ γυναικὴ σου μικρὴ, ἄς πᾶρη ἄλλον ἄνδρα,
καὶ τὰ παιδιὰ σ' ἂν εἶν' μικρὰ, ὁ θεός θὰ τ' ἀνεθρέψῃ,
κ' ἡ μάνδρα σου ἀκούρευτη ἄλλος θὰ τὴν κουρέψῃ,
καὶ τὸ τυρί σ' ἀπούλητο, ἄλλος θὰ τὸ πουλήσῃ».

Ὁ χάρος ἔκαυχόσθη εἰς ἀνατολὴ καὶ δύσι,
νὰ πέρη νιούς νὰ πέρη νιαῖς νὰ μὴ τὸν πικρὴ κρίσι.

Ἐχθὲς βραδὺ ἐπέρασα ἀπ' τὸν δι Νικόλα
γρυκῶ τῆς πλάκας καὶ βροντᾶ, τῆς μαύρης γῆς καὶ τρέμει,
γρυκῶ καὶ τῆς χροόντισσας τοῦ γυιοῦ τῆς νὰ μαλώνη.
«Γυιέ μου, πάντα μοῦ ἔφερνες καὶ πάντα μοῦ κουάλλεις,
τούτην τὴν νιὰ ποῦ μοῦ φερες, κλαίει καὶ δὲ μερόνει.
Δίω τῆς μᾶλα, ρίχτει τα, τραντάφυλλα, μαδγεῖ τα,
δίω τῆς καὶ βασιλικὰ, στὰ πόδια τῆς πατεῖ τα».
Κι' ἀπηλοῦται λείπει τῆς μέ χειλῆ πικραμένα·
«Ἐ θέλω γῶ βασιλικὰ, ἔ θέλω γῶ βαρσάμια,
μόν' θέλω τὸν ἀφέντη μου καὶ τὴν γλυκιά μου μάνα.

Ὁ χάρος ἐδγαλάλησε, νὰ κτίσῃ περίωλι,
θέλει ταῖς νιαῖς γιὰ λεμονιαῖς, τοὺς νιούς γιὰ κυπαρίσσια,
θέλει καὶ τὰ μικρὰ παιδιὰ γιὰ μωσγολουλουδάκια.

Χριστέ μου, κ' ἄς με πάντηξῃ ὁ χάρος μέσ' ἔστω στράτα,
νὰ τὸν κρατοῦν Σαρακηνοὶ καὶ νὰ τὸν δέρνουν Μῶροι,
κ' ἐγὼ νὰ πηλοῦθηκα ἀπὸ τὸ σταυροδρόμι·
«Σαρακηνοὶ μου δότε του, Μῶροι σκοτόσατέ τον,
καὶ κάψετε τὰ χειλῆ του, ὡς ἔκαψε κ' ἐμένα,
ποῦ πῆρε τὰ παιδάκια μου καὶ κλαίω ὅλη ἡμέρα».

Κάτω ἔστω μαρμαροπηγὴ ἐπῆα νὰ γυμίσω.
Ἐκεὶ θωρῶ τὴν Ἄννα μου ἔστω βρούσι κουμπισμένη.
Ἐγέμιζα καὶ θῶρει με, σηκῶνα καὶ κλουθᾷ μου.
Ἄπ' ἧς ἐσημοκόντεψα ἔστω σπήτια μας ἀπ' ἔξω,
γρυκῶ φωνὴ καὶ στέκομαι λαλιὰ καὶ πηλοσοῦμαι.
«Στάσου, νουνά, γνωρίζω σε, στάσου νὰ σοῦ μιλήσω·
νὰ σ' ἐρωτήξω νὰ μοῦ πῆς γιὰ τὸν ἐπάνω κόσμο,
Ἐτάχα δὲν φέλλουν ἐκκλησιαῖς καὶ λειτουργοῦν παπάδες;
Γιὰ πέ μου ἂν ἀλλάξουσιν ἡ κύριαι μὲ τῆς μάναῖς».

Κριμα τὴν μέση τὴν λιγνὴ τὴν χαμηλοζωσμένη,
ὁ Ἄδης σοῦ τὴν ἔκαμε μαύρη σκοτινισμένη.

Κάτω ἔστω Ἐρροδῶμα, εἰς τοῦ Κυροῦ τὸν τάφο.
Ποῦ ναι οἱ μύσχοι φυτευτοί, τ' ἀγρίοκλημα σπαρμένο.
Ὅπου ναι τὰ τραντάφυλλα φραγμός ἔστω περίωλι·
εἶν' καὶ τὰ ρουδοστᾶματα ἔστω νέσυρτα πηγάδια,
ἔκει δένδρον ἐνέμησε δεξιά τοῦ περδεῖσου·
στὴ ρίζα κάθει ὁ Χριστός κ' εἰς τὸν κορμὸ βαγγέλια,
κ' εἰς τὰ σικλωνάρια του ἀγγέλοι κ' ἀρχαγγέλοι.
Ἐκεὶ ἐπῆσαν τὸ Χριστὸ οἱ σκύλοι οἱ Ἑβραῖοι,
οἱ ἄνομοι καὶ τὰ σκυλιὰ κ' οἱ τρισκαταραμένοι.
Σὰν κλέπτῃ τὸν ἐπῆσανε, σὰν πόρνο τὸν λαλοῦσι,
καὶ σὰν κακὸ κατὰδικὸ πᾶσιν νὰ τὸν κρεμάσουν.
Ἐμπρὸς τὸν πᾶσιν οἱ Ἑβραῖοι κ' ὀπίσω οἱ ζηλάται,
καὶ εἰς τὴ μέση ὁ Χριστός, σὰν μῆλο μακραμένο·
σὰν ἐκκλησιὰ ἀλειτρούνη, σὰν χώρα κουρσεμένη.

*Μυρολόγιον ἐξόμενον κατὰ τὴν νόκτα τῆς μεγάλης περυσκουῆς ἐπὶ τοῦ Ἐπιταφίου παρὰ γυναικῶν ἐπίτηδες συνεργωμένων, κληθεῖται δὲ μυρολόγι τῆς Παναγιᾶς.

Κι' ἐπῆσαν καὶ πεζέψανε εἰς τοῦ χαρκιά τὴν πόρτα.
 Βγάλουν τὸ ἄγιο στέφανο καὶ βάλουν τ' ἀγκυθένιο,
 βγάλουν τὸ ἄγιο κάβαθον καὶ βάλουν τοῦ ἑβραίου,
 βγάλουν τὸ περιζώνιο καὶ βάλουν τοῦ τὸ βάλτο,
 βγάλουν τ' ἄγιο κέλυμα καὶ βάλουν τοῦ τσαρούχια.
 Ἐγδύσαν καὶ πογδύσαν τον, ἔστὸ ξύλο τὸν περνούσι.
 Ἐπὶ δρόμο ποῦ πηγαίνουνσι βρίσκουν ἕνα πορτάκι.
 Χαρκιάς μὲ τὴν γυναικὴ του καὶ μὲ τὴν φαμιλιὰ του.
 «Χαρκιά καὶ κόψε μας καρφιὰ, κόψε μας τριὰ περούνια».
 Κι' ὁ σκύλος ἐπαράκουσε, πέντε περούνια κόφτει.
 «Σὺ, φαρκιά, ποῦ τὰ κοψες πρέπει νὰ μᾶς διδάξῃς».
 «Βάλετε δὴδ' ἔστὰ χέρι του καὶ δὴδ' ἔστὰ γόνατά του,
 τὸ τρίτο τὸ φαρμακερὸ μπηξτετο ἔστὴ καρδιὰ του,
 νὰ τρέξῃ αἷμα καὶ χολή, νὰ λιγοθῇ καρδιὰ του».
 Κι' ἄγριαν φωνήσαν ἔστυρεν ὅσον κι' ἂν ἔδυνάτο.
 Κρούο νερόν ἐγύρεψε, ζῶδι τὸν ἐποτίσαν.
 «Ἄχ! δὲν ἔχ' ἄγιοῦς ὁ οὐρανός, δὲν ἔχ' ἄγιοῦς ὁ κόσμος;
 Δὲν εἶν' πουλιὰ πετάμενα, ἔστὴ μάνα μου νὰ πᾶνε;»
 Κανείς δὲν πηλοήθηκεν, μόνον ὁ αἰὲς Γιάννης.
 «Ἐχει κι' ἄγιοῦς ὁ οὐρανός, ἔχει κι' ἄγιοῦς ὁ κόσμος,
 ἔχει πουλιὰ πετάμενα, ἔστὴ μάνα σου νὰ πᾶνε».
 Τὸν δρόμο δρόμο ἐπίασεν, πᾶει ὁ αἰὲς Γιάννης·
 βρίσκει ταῖς πόρταις σφαιλικταῖς καὶ τὰ κλειδιά παρμένα.
 Κλωτσιὰ τῆς πόρτας ἔδωκε, μέσα καὶ μέσα πᾶει.
 Βρίσκει τὴν κυρδέσποινι μόνην καὶ μοναχὴν τῆς.
 Τὴν προσευχὴν τῆς ἔκαμε γιὰ τὸν μονογενῆ τῆς.
 Στέκεται, συλλογίζεται πῶς νὰ τῆς τὸ μιλῆσῃ·
 πῶς ἔχει χειλοπόστομα νὰ τῆς τὸ ξεδηλήσῃ.
 «Ἐσὺ, Κυρά μου Παναγιὰ, περνεῖς τὴν προσευχὴ σου,
 καὶ τὸν υἱόν σου τυραννοῦν οἱ σκύλοι οἱ Ἑβραῖοι».
 Κι' ὡς τῶκουσεν ἡ Παναγιὰ, λειποθυμιά τὴν πέρνει.
 Σταμιά νερό τῆς γύρουνσι, πέντε κανιὰ τοῦ μύσγου,
 καὶ πέντε τοῦ ροδύσταμου γιὰ νὰ συμφέρ' ὁ νοῦς τῆς.
 Κι' ἀπ' ἧς ὁ νοῦς τῆς σύμφερε κι' ἀπ' ἧς ὁ λογισμὸς τῆς,
 τότε καὶ ἀναζήτησε ταῖς τρεῖς καλαῖς γυναῖκες,
 τὴ Μάρθα, τὴ Μαγδαληνὴ καὶ τοῦ Αζάρου μάνα,
 καὶ τοῦ Ἰακώβου ἀδελφὴ. «Σήμου, Κυρά, νὰ πᾶμε».
 Ἡ Μάρθα βάζει τὸ κερί, Μαγδαληνὴ τὸ λάδι.
 Πιάνει τὴν πατερίτσα τῆς καὶ πέρνει ταῖς καὶ πᾶει.
 Τοὺς δρόμους δάκρυα γέμιζε, ταῖς στράταις μυρολόγια,
 καὶ τὰ ξανθὰ τῆς τὰ μαλιὰ εἰς τὰ κλαδιά πομέναν.
 Καὶ πῆγαν εἰς τὸ δασκαλιό, καὶ βρίσκουν κλειδιωμένα.
 Βρίσκουν τὰ δασκαλόπουλα ὅλα δακρυολογημένα.
 Κι' ἀπὸ τὸ χέρι πιάνει τα καὶ ρώταν τ' ἕνα ἕνα·
 «Πῆτέ μου, δασκαλόπουλα, ποῦ εἶν' ὁ δάσκαλός σας;»
 «Θωρεῖς ἐκείνον τὸν χλωμό, τὸν ἀπομακρυσμένο,
 ποῦ ἔχει τὴν κεραλὴ κλινὴ ἔστὸν δεξιὸν τὸν ὤμο;
 ἐκεῖνος εἶν' ὁ γυιὸς σου σέ, καὶ μᾶς ὁ δάσκαλός μας».
 Ἐμπρὸς ἐπρογενάτισε καὶ τράβηξε τὰ μαλιὰ τῆς·
 «Γιέ μου καὶ μονογενῆ, γλυκυτό μου τέκνον,
 ποῦ εἶχες κούνησις ἀργυραῖς, φάσκιασις μαλαματένιασις,
 ὅπου σέ βαβακλίζασι καὶ δώδεκα παρθένοι,

καὶ τῶρα, γυιέ μου, σέ θωρῶ ἔστὸ ξύλο κεραιωμένο.
 Δὲν εἶν' πνιμός, νὰ πᾶ πνιῶ, κρεμνός, νὰ πᾶ κρεμνίσω·
 φέρτε μαχαίρι νὰ σφαῶ, νὰ κκοθωνάτισω».
 «Μάνα, ἂν πᾶς καὶ πνιῆς, πνιέτ' ὁ κόσμος ὅλος,
 μόν' κάμε τὴν παρηγοριὰ, γιὰ νὰ τὴν εὐρ' ὁ κόσμος.
 Γιὰ φέρτε μου γλυκὸ κρασί καὶ ἀφράτο παξιμάδι,
 νὰ κάμω τὴν παρηγοριὰ, γιὰ νὰ τὴν εὐρ' ὁ κόσμος.
 Καὶ σὰν σημαίνουν ἐκκλησιαστικὰ καὶ λειτουργοὺν παπάδες,
 τότε, κανίτσα μου γλυκιὰ, ν' ἄχῃς χαρκίς μεγάλας.
 Βάλε κι' ἀρνὶ ἔστὸ φούρνό μας καὶ παραγέμισέ το,
 κάμε καὶ τὸ ἐρτάζιμο καὶ ψῆσε καὶ κουλλούρασι·
 κι' ὅσα κι' ἂν ἔχωμεν ἡμεῖς, ὅλα μογογιάτισέ τα,
 νῆστουν οἱ μαθητάδες μου καὶ ὁ νοῦός μου ὁ Γιάννης
 καὶ ἡ Μάρθα καὶ ἡ Μαγδαληνὴ καὶ τοῦ Αζάρ' ἡ μάνα
 καὶ τοῦ Ἰακώβ' ἡ ἀδελφὴ καὶ ἡ τέσσαρες ἀντάμα·
 τὴ νύκτα ποῦ θ' ἀνκατηθῶ, τραπέζι νὰ μᾶς κάμῃς».

ΛΕΞΕΙΣ ΓΑΜΗΛΙΑ

1*

Ποιός εἶν ποῦ μπερπερίζεται, θὲ νὰ τὸν ἐγνωρίσω,
 νὰ πᾶρω τὸ ροδύσταμο νὰ τὸν ἐλαντουρήσω.

2

Γιὰ φέρτε μου βασιλικὸ, τραντάφυλλα καὶ ρόδα,
 νὰ λαντουρήσω τὸ γαμπρὸ τούττηνε δὴ τὴν ὄρα.

3

Ἐστὴ Σμόρνη ἐπαράγγειλα γιὰ νὰ μοῦ φέρουν χτένια,
 νὰ μπερπερίσουν τὸν γαμπρὸ, ποῦναι μὲ τ' ἄσπρα γένια.

4

Φέρτε σαποῦνι Κρητικὸ, ζυράφ' ἀπὸ τὴν Πάρο,
 νὰ μπερπερίσουν τὸ γαμπρὸ καὶ τὸν πρωτοκουμπέρο.

5**

Κάμετε τόπο καὶ περνεῖ τοῦ βασιλέ τ' ἄσπερι,
 νὰ τὸ χαρῆ ποῦ τὸ λαλεῖ κι' ὅπου τὸ κουμαντάρει.

6

Ἐνοιζτε μέρος κι' ἄπλωσε στρατὸς τῆς Βαβυλώνας,
 Κι' ἀπὸ τὰ δώδεκα νησιὰ τῆς ποῖο μεγάλης χώρας.

* Εἰς τὸ ξέρισμα τοῦ γαμπροῦ.

** Κατὰ τὴν μεταφορὴν τῶν ἐδυμάτων τοῦ γαμπροῦ εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης.
 (ΒΑΛ. ΦΙΛ. ΣΥΛΛΟΓΟΣ.—ΤΟΜ. ΙΘ').

7

Προκαλώ σας, στρώσετε τὰς στράταις καλτηρίμι,
γιά νά περνᾶ τ' ἀνδρόνιο αὐτὸ ποῦ θὲ νά γίνῃ.

8

Ἦρθον οἱ μάγοι κι' οἱ σοφοὶ ἀπὸ τῆ βαβυλωνῶνα,
κι' εἴπασι, σάν τῆ νόμφη μας δὲν ἔχ' ἄλλου ματρῶνα.

9

Μάλιστα! ἀν τὸ ξετάσετε, νᾶν καὶ Νισυροπούλα,
νᾶναι μὲ τὰ ζουγρὰ μαλιὰ καὶ μὲ τὰ κῦρα φρούδια.

10

Γιὰ δέ, καλὴ μας κεριακὴ, ποῦ ὄχρουν τὰ βαγγέλια,
νᾶ κατεβαίν' ἡ κόρη μας μὲ τὰ χρυσᾶ ξεφτέρια.

11

Ἦ μέρη ἡ σημερινὴ εἶναι χαριτωμένη,
ποῦ πέρνει ὁ σταυραετὸς πέρδικα πλουμισμένη.

12

Γιὰ δέ, καλὴ μας κεργιακὴ, ποῦ ὄχρουν τὰ ξεφτέρια,
νᾶ πανδρευτῆ ἡ κόρη μας, νᾶ τῆς κλουθοῦν τ' ἀσκέρια.

13

Σήμερα ἀσπρὸς οὐρανός, χαριτωμένη μέρη,
σήμερα θὰ στεφανωθῆ ἀετὸς τὴν περιστέρα.

14*

Τίνος εἶν τὸ περιῶλι
τοῦτο ποῦ κρατοῦμεν ὅλοι,
ποῦχει τὸ φραγμὸ λοᾶρι
καὶ τῆ γῆ μαργαριτᾶρι,
ποῦχει δεινρὶκὰ περίσσια,
λεμονιαὶς καὶ κυπαρίσσια;
κι' ἀρωτῶ καὶ λέσι ὅλοι
τ' ἀργοντα διᾶκο Μανώλη
κι' ἔδωκε το τοῦ γαμπροῦ του
τ' ἀξίου τ' ἀξιαζομένου του,
ποῦχει δεινρὶκὰ περίσσια,
λεμονιαὶς καὶ κυπαρίσσια.

15

Ἦ τὴν πέρα δίπλα τοῦ χοροῦ
μαντύλι ἡῶρα, τίνος εἶν;
κι' ἀρωτῶ καὶ λέσι ποῦναι
καὶ τοῦ νιογαμπρίτσι εἶναι,
κι' ἔπεσαν ἀπ' τὰ λινά του
κι' ἀπ' τὰ λινομέταξά του.

16

Ἦ τὴν πέρα δῶ, ἔτῃ πέρα κεί
βατάνι ἡῶρα, τίνος εἶν;
κι' ἀρωτῶ καὶ λέσι ποῦναι
καὶ τῆς νιογαμπρίτσι εἶναι
κι' ἔπεσαν ἀπ' τὰ λινά της
κι' ἀπ' τὰ λινομέταξά της.

17

Ἦ τὴν πέρα δῶ, ἔτῃ πέρα κεί,
στῆ πέρα δίπλα τοῦ χοροῦ
ζευγάρι πέρδικας κρατοῦν
ζευγάρι περδικόπουλα
τῆς Κρήτης τὰ ρηόπουλα.

18

Ἦ ἔσους γάμους κι' ἀν ἐπῆα,
τέτοια νόμφη δὲν τὴν εἶδα
ποῦχει τῆ χωρίστρα ἴσια
καὶ τὰ πλούτη τὰ περίσσια,
νᾶχη κούτελο φεγγάρι
μιά χαρὰ κι' ἕνα καμάρι,

νᾶχη φρύδιὰ μαῦρα μαῦρα
σάν τὰ χιώτικα βατάνια,
νᾶχη μᾶτιχ μαργαριτῆρι,
μάγουλα τρανταφυλένια,
νᾶχη μύτη σάν κοντύλι,
ποῦν τοῦ ἔρωτα παιγνίδι,
νᾶχη χεῖλη κόκκινα
ἔμορφα καὶ νόστιμα,
νᾶχη βόντιχ ρᾶ ρᾶ,
σάν κουκιὰ μαργαριτᾶρι,
νᾶχη σάουνο ποτῆρι
ποῦ κερνοῦν τὸ μουσαρίρη,
νᾶχη τὸ λαμὸ στιτῶ,
μαρμαροπελεκητό.

19

Ἐπάνω ἔτῃν τρανταφυλλιά
ἔκαμε πέρδικα φωλιά

καὶ μπαίνει βγαίνει καὶ γεννᾶ
καὶ τὰ αὐγὰ της τὰ μετρεᾶ
καὶ πέφτουν τὰ τραντάφυλλα
ἔπάνω ἔτῃς νόμφης τὴν πεδιά.
Μαεῦονται οἱ ἄρχοντες
καὶ κᾶνουν τὸ ρουθύσταμο
καὶ ρᾶνουν νόμφη καὶ γαμπρό
καὶ πεθερὰ καὶ πεθερό.

20

Κι' ἄς μαρκαθοῦσιν οὔλοι,
ὅπου τὴν ἀγαποῦσαν κι' αὐτὴ δὲν τοὺς ἐγάπα,
καὶ πᾶλ' ἄς μαρκαθοῦσι;
ὅπου τὴν ἐγυρεῦαν καὶ δὲν τοὺς ἐκατέχει,
καὶ πᾶλ' ἄς μαρκαθοῦσι, ἄς ξαναμαρκαθοῦσι.

Καὶ ἄς ἀνθίσι' ὁ γάμος
καὶ πᾶλ' ἄς λουλουδίση.

ΔΙΑΦΟΡΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΑΣΜΑΤΑ

1

Ἦ Γιώργη στρατιώτη κι' ὁμορφοκαβαλᾶρη,
ἀγιος εἶσαι ἔτῃ Ὁωριά, σάν ἦλιος ἔτῃ θεότῃ
βοήθα μας ἀφέντῃ μας, ἀὶ Γιώργη στρατιώτη,
ὅπουχομε ἔτῃ χώρα μας θεριὸ μέσο ἔτὸ πηγάδι.
ἀνθρώπους τὸ ταῖζομε κάθε σαββάτο βράδυ.
σάν δὲν τοῦ πᾶσι ἀνθρώπο γιά τὴν στιγμὴ ἔτῃν ὦρα,
σταλιά νερό δὲν ἄφινε νᾶ κατεβῆ ἔτῃ χώρα.
Καὶ μιά βραδῆ δὲν πᾶσι πεσκέσι, νᾶ δειπνήση,
καὶ στέρεψεν ἡ χώρα μας, δὲν ἔτρεχε πιὰ βρούσι,
καὶ ρίξασι τὰ μπουλετῆ κι' ὅτινος εἶχε πίσει;
νᾶ πᾶרון τὸ παιδάκι του εἰς τὸ θεριὸ πεσκέσι.
καὶ ἔξέπεσε τὸ μπουλετῆ σὲ μιά βουλοπούλα,
ὅπου τὴν εἶχ' ἀφέντης της μόνη καὶ μοναχούλα.
Κι' ὁ βασιλὴς σάν τ' ἄκουσε, αὐτὸ τὸ λόγο εἶπε.
«Ὀῦλο τὸν βίο πάρτε μου καὶ τὸ παιδί μ' ἀφήτε».
Μαζώχθ' ὁ κόσμος κι' ὁ λαὸς κι' ἔγεινεν ὅλος ἕνα.
«Γιὰ στείλε τὸ παιδάκι σου, γιά στέλλομεν εἰσένα».
Κι' ὁ βασιλὴς σάν τὸ γραμᾶ, ἤρχινησε νᾶ κλαίῃ,
καὶ μὲ παράπονο πολὺ τῆς δωδεκάδας λείι.
«Στολίσετε τὴν κόρη μου μ' ἀτίμητα πετράδια,
μ' ἀτίμητα κι' ὀλόχρυσά κι' ὅλο μαργαριτᾶρια.
Στολίσετε τὴν κόρη μου καὶ κᾶμετέ τὴν νόμφη,
καὶ πᾶτε τὴν τοῦ λιονταριοῦ γλυκὰ νᾶ τὴν μασήση».
Στολίζουσι τὴν κόρη του μ' ἀτίμητα πετράδια,
μ' ἀτίμητα κι' ὀλόχρυσά κι' ὅλο μαργαριτᾶρια.

* Ἄσμα ἀδόμενον τὴν δευτέρην ἡμέραν τοῦ γάμου παρὰ γυναικῶν τοὐλάχιστον δέκα ἀμοιβαδόν.

Στολίζουσι τὴν κόρη του καὶ τὴν ἐκέμαν νύφη,
 κι' ἐπὶ γὰρ τὴν τοῦ λιονταριοῦ γλυκὰ νὰ τὴν μασήσῃ.
 Ὅλος ὁ κόσμος ἤτρεξε νὰ πάσι νὰ τὴν ἴδωσι.
 Κι' εἰ Γιώργης ἴσ' ἂν τὸ ἄκουσε, ἤτρεχε νὰ τὴ σώσῃ,
 κι' ἀπ' τὸν πικρὸ τὸ θάνατο νὰ τὴν ἐλευθερώσῃ.
 Κι' ἀπὸ μακρῆς τὸν ἔθωρεϊ κι' ἀπὸ κοντὰ τοῦ λέει·
 «Φύγε, στρατιώτη, ἀπ' ἐδῶ νὰ μὴ σὲ φᾶ κ' ἐσένα
 ἐτοῦτο τ' ἄγγιστο τὸ θειρὸ, ποῦ θεὸ νὰ φάῃ ἐμένα».
 «Γιὰ πλώσει τὴν ποδίτσα σου νὰ κοιμηθῶ ἐπάνω,
 κι' ὄνταν ἐβγαίῃ τὸ θειρὸ, ἐγὼ τὸ ἀντιβέλλω».
 Κι' ὄνταν ἐβγαίῃ τὸ θειρὸ, τὰ ὄρη συχνοτρέμαν,
 κ' ἡ κόρη ἀπὸ τὸ φόβο της εἶπε: «Ὁχοῦ γημένα.
 Σήκου, σκότωσε τὸ θειρὸ, ποῦ λὲς νὰ μὴ φοβοῦμαι».
 Σηκόνει ἀνατολικά καὶ κίβνει τὸ σταυρὸ του,
 καὶ κονταρὰ τοῦ χτύπησε κ' ἤκοψε τὸ λαμὸ του.
 Κ' ἡ κόρη ἀπὸ τὸ φόβο της εἶπε: «Ἄϊ μου Γιώργη».
 Κ' εἰ Γιώργης ἴσ' ἂν τὸ ἄκουσε, πολὺ τοῦ βαροφάνη.
 «Ποῦ τὰ ὄρθρες, κόρη, τ' ὄνομα καὶ ποῦ τὸ ἐκλαμβάνεις;»
 «Τὴν ὥρα ποῦ κοιμούνται, ἦρθ' ἓνα χιλιδόνι,
 καὶ βάζει τὴν σταυρὸ εἰς τὸ δεξιὸ τὸ χέρι.
 καὶ μέσ' ἐστὶ μέση τοῦ σταυροῦ γράφει, εἰ μου Γιώργη».
 «Σύρε, κόρη, ἐστὸ σπῆτι σὲ καὶ πὲ καὶ τοῦ κυροῦ σου,
 σήμερα, πὲς, μοῦ χάρισεν ὁ ἅγιος τὴν ζωὴ μου».
 Ἰὸ τὴ νορίτσα τὸ τραβᾷ, τοῦ βασιλέ τὸ πᾶει.
 «Νᾶ, βασιλέ, τὴν κόρη σου καὶ νὰ καὶ τὸ παιδί σου,
 καὶ τὸ θειρὸ σκοτώθηκε κ' ἦρθε εἰς τὴν αὐλή σου».
 «Χαίρου σὺ καὶ τὴν κόρη μου, χαίρου καὶ τὸ παιδί μου,
 χαίρου καὶ τὴν κορῶνά μου ποῦ γὰρ ἐστὶν κεφαλὴ μου».
 «Χαίρου τὴν καὶ τὴν κόρη σου, χαίρου καὶ τὸ παιδί σου,
 χαίρου καὶ τὴν κορῶνά σου ποῦ γὰρ ἐστὶν κεφαλὴ σου».
 «Πὲ μου, στρατιώτη μου, νὰ ζῆς, πῶς λὲσι τ' ὄνομά σου;
 ἂν θεὸ νὰ κίμω κέλευμα χάρης ἐστὶν ἀφεντικὸ σου».
 «Ἄϊ Γιώργη μὲ λέν' ἐμένανε ποῦ τὴν Καπαδοκίαν·
 ἂν θεὸ νὰ κίμω κέλευμα, χτίσε μὴν ἑκκλησίαν,
 κ' εἰς τὰ δεξιὰ τῆς ἐκκλησίας νὰ γράψῃς καθολάρεθ,
 ἀρματομένο μὲ σπαθί καὶ μ' ἀργυρὸ κοντάρι».
 Γονατιστὰ τὸν προσκυνᾷ καὶ θλιβερά τοῦ λέει·
 «Μὲ τῆς χαρῆς, ἀφέντη μου, ἡ ἐκκλησίαν νὰ γίνῃ,
 κ' εἰς τὰ δεξιὰ τῆς ἐκκλησίας νὰ γράψω καθολάρεθ,
 ἀρματομένο μὲ σπαθί καὶ μ' ἀργυρὸ κοντάρι».

2

Η ΛΙΕΡΗ

Μιὰς λιερῆς τὸν ἄνδρα της ἐπῆραν ἐστὶν ἀρμάδα,
 οὐλ' ἦρθαν κι' οὐλοὶ φάνησαν, κ' ἐκεῖνος δὲν ἐφάνη.
 Μιὰ δευτερίαν ποῦ τὸ πορνὸ ἐπῆε εἰς τὴ βρούσι,
 κ' ἐπῆρε τὴ λαίνα της, νὰ πᾶ νὰ τὴ γεμίση.
 Ἔθωρεϊ πᾶνω, ἔθωρεϊ κάτω, ἔθωρεϊ ἐστὸς πέρα κάμπους,
 ἔθωρεϊ νὰ νιὸ κι' ἀνέβαινε τὸ μαῦρο καθολάρεθ.

Βετσίαν τοῦ μαῦρου ἔδωκε, ἐστὶ βρούσι ἀποζεύει.
 «Σύρε, κόρη, νερό νὰ πιῶ καὶ διψασμένος εἶμαι,
 κι' ἀπὸ τὸ δρόμο τὸν πολὺ νεροκαμένος εἶμαι·
 νὰ πιῇ κι' ὁ μαῦρός μου κ' ἐγὼ καὶ τὰ λαονικὰ μου».
 Σερανταρικὸς ἀνέσυρε καὶ δὲν ἀνευδρανίσθη,
 σέρνει σεραντατέσσαρες καὶ δὲν τὸν ἐγνωρίζει.
 «Νὰ σὲ ρωτήσω, λιερῆ, τί τὰ φορεῖς τὰ μαῦρα;»
 «Θυμάσαι ἂν ἀρμάτωνα τοῦ Βενετσιάν' ἀρμάδα;
 ἐπῆραν καὶ τὸν ἄνδρα μου μαζὴ μὲ τὴν φρελῆδα·
 οὐλ' ἦρθαν κι' οὐλοὶ φάνησαν, κ' ἐκεῖνος δὲν ἐφάνη».
 «Γιὰ πὲ μου τὰ μουσοῦδιμα του, μπέλι καὶ νὰ τὸν εἶδαν».
 «Ἐνας κοντὰς, κοντακινός, γεμάτος ἂν τὸν πεῦκο,
 εἶχε τοῦ Φράγκου λίσμα, τοῦ Βενετσιάνου χάρη,
 κ' ἔσερνε τὸ μουστᾶκι του ἂν χιώτικο βατάνι».
 «Ἐπὶ βραδὺ τὸν ἔχωσαν ἐστῆς Ἀραπιάς τὰ μέρη,
 κ' ἐμένα ἐπαράφινε, γιὰ νὰ σὲ κάμω τέρι,
 ὁποῦ γὰρ πύργους μάλλαμα καὶ πύργους τὸ λοῦρι».
 «Φωτῆ νὰ μπῆ ἐστὸ μάλαμα κι' ἀπύρι ἐστὸ λοῦρι,
 καὶ σένα τὸ κορμάκι σου νὰ σοῦ τὸ φάῃ ὁ ἔθης».
 Σέρνει σφιχτοκαλιζέει τὴν, σέρνει σφιχτοφιλάει τὴν.
 «Καλῶς το τὸ σενταῦκι μου τὸ σφιχτοκλειωμένο,
 μὲ τὸ κερί τὸ βούλλωσα, κ' ἦρα τ' ἀσημωμένο».

3

Μιὰ λιερῆ ψυχομαχεῖ, μιὰ λιερῆ πεθαίνει,
 γιὰ νὸς ἀούρου γκάλιασμα, γιὰ νὸς ἀούρ' ἀγάπη·
 καὶ τρεῖς καλὰς γειτόνισσας ἐπῆσαν καὶ τὴν ἦραν,
 ἡ μιὰ πέρνει βασιλικὸ κ' ἡ ἄλλη πέρνει ἀπίδι,
 ἡ τρίτη ἡ καλλίτερη πέρνει χρυσὸ μαντήλι.
 «Καλὴ ἡμερὰ σου λιερῆ, περαστικὰ σου νᾶναι,
 μύρισε τὸ βασιλικὸ, δάγκασε καὶ τ' ἀπίδι,
 σκούπισε καὶ τὸν ἴδρω σου μὲ τὸ χρυσὸ μαντήλι».
 «Μήτε βασιλικὸ θελῶ, μήτε δαγκῶ τ' ἀπίδι,
 μήτε τὸν ἴδρω μου σκοπῶ μὲ τὸ χρυσὸ μαντήλι».
 «Κόρη, γαπήσαμε κ' ἡμεῖς κ' ἐλησημονήσαμε τους,
 καὶ σὺ, κόρη μ', ἀγάπησες καὶ θέλεις νὰ πεθάνῃς;
 ἀ' εἴσεις ἂν ἀγάπησατε, ἦτανε παληκάρι,
 μὰ γὼ τὸ νιὸ π' ἀγάπησα, τοῦ κόσμου διοματάρης.
 Εἶχε τοῦ Φράγκου λίσμα, τοῦ Βενετσιάνου χάρη,
 κ' ἔσερνε τὸ μουστᾶκι τοῦ Σαλονικιοῦ βατάνι».
 Ἄπο τὰς τρεῖς γειτόνισσας ἡ μιὰ τὴν ἐλυπήθη,
 ἀ' Πὲ μου, κόρη, ποῦ κάθεται νὰ πᾶ νὰ σοῦ τὸν φέρω».
 «Κάτω ἐστὸς κάμπους ποῦ ἔθωρεϊ, ἐστὸ πράσινα λειβάδια,
 ποῦναι τὰ δένδρ' ὀλόχρυσα κ' ἡ ρίζαις ἀσημένιαις,
 ἐκεῖ μὲσα κάθεται ὁ ἀπολησημονήσης,
 ὅπου μ' ἀπολησημόνησε καὶ πῶς δὲ μὲ θυμάται».
 Καὶ παίρνει τὸ δρομὶ δρομὶ καὶ πῆε καὶ τὸν ἦρε·
 χρυτὸ δένδρ' ἐνέσπασε κ' ἤκαμε τόπο κ' ἤματι·
 ἐκ' ἦρε καὶ τὸ Γιαννικὸ καὶ ταῦτα μαρμαρένια·
 ἡ κόρη ποῦ τὸν ἐκερνε, ἀσημοδοκλωμένη.
 Κ' ἐκεῖνος ὅσον κι' ἴδε τὴν, ἐπροσηκώθηκέ τὴν·

«Καλῶς τὴν τὴ γειτόνισσα τὴν πολλαγαπημένη
 κάτσε νὰ φῆς, κάτσε νὰ πιῆς, κάτσε νὰ ξεφαντώσῃς.
 νὰ φῆς ἀπ' τ' ἄγριο τ' οὐρανοῦ, νὰ φῆς κι' ἄγριο περδίκι»
 «Μηδὲ γιὰ τὸ φαί σ' ἦρθα μήτε γιὰ τὸ πιστί σου,
 μόνο γιὰ τὴ γειτόνισσα τὴν πολλαγαπημένη».
 «Σὴλω νὰ πᾶ τὴν εὐρωμὲ, γιὰ τ' ἡ ψυχὴ τῆς βγαίνει».
 «Ἄπ' ἧς ἐχτίστ' ὁ οὐρανὸς κ' ἐθεμελιώθ' ἡ δῦσις,
 καὶ τῶν τελείων ἡ βουλή καὶ τῆς ἀρχῆς ἡ κρίσις,
 καὶ ταῖς δικαίαις τῆς ταῖς βουλαῖς δὲν ἤμπορῶ νὰ τύχω».
 Ἐπῆραν τὸ δρομὶ δρομὶ, νὰ πᾶσι νὰ τὴν εὐρουν,
 καὶ προάλεν ἡ λισερὴ ἀπὸ τὸ παραθύρι.
 «Καλῶς τὸν ἤθελα νὰ ἴδῶ, τὸν ποθυμοῦσα νὰ ἴδῃ,
 καλῶς τὸν τὸ βασιλικὸ μὲ τὰ χουστὰ του τ' ἀνθή».
 «Ἐπαίνεσές μ', ἀγάπη μου, περιχῶ νὰ σέ πικινέσω.
 Θάλασσα μὲ τὰ καλύτερα μπικζέ μὲ τὰ λουλούδια,
 βρούση μου μὲ τὸ κρῶ νερό, μ' ὀλόχρυσά σουλοῦνια».

4

Ὁ σοῦρ Γιαννῆκος ὁ μικρὸς ὁ μικροσοῦρ-Γιαννῆκος,
 τὸν ἴσιο ἴσιο περπατεῖ, τὸν ἴσιο ἴσιο πᾶει.
 Κανέν' δὲν ἔχει νὰ μιλήσῃ, μόνο μὲ τ' ἄλογό του
 «Μαῦρ', ἀν μοῦ κάμῃς προξενιά, μιὰ κόρη νὰ φιλήσω».
 «Μὴ λυπηθῆς τὰ γένια σου, πιᾶσε καὶ ξουρίσέ τα,
 μὴ λυπηθῆς τ' αὐτάκια σου, πέρασε σκουλαρίκια,
 μετὰλλαξέ τὸ μαῦρό σου, βάλε τ' ἄσπρα χιονάτα,
 καὶ πᾶρε ξόμπλι καὶ πανί κι' ἄμε γυρεύγοντάς την».
 Ἄπ' ἐσπερὶς τοῦ τῶλεγε καὶ τὸ πρῶτ' ὁ κάμει.
 Κι' ἀπ' ὄξω ἀπ' τὴν πόρτα τῆς ἐπῆε νὰ περάσῃ.
 Ἐκεὶ βόλακε τὴ μάνα τῆς, τὴ σκόλα ἐφροκάλει.
 «Γιὰ σου, κυράτσα Μαρουδιᾶ, γιὰ σου, κυράτσα μάνα.
 Ἰδῶναι ἡ ξαδέρφη μου ἡ ἡλιογεννημένη;»
 «Γι' ἄκουσ' ἄκουσε, κόρη μου, τί λέγει μιὰ μαθητριά,
 ὄχι μαθητριά μοναχὴ μόνον καὶ ἄξαδέρφη».
 Τὰ δὲ σκαλιὰ ἕνα τᾶκκυμε, τὰ τρία τὰ ξεπέρινα,
 κι' ἀπὸ τὸ χέρι πιάνει τὴν καὶ πᾶνω τὴ νεδάξει
 ἔστὸ παραθύρι κάτσανε κι' ἕνα πλουμί ἐκάμαν,
 κι' ἕνα πλουμί ἐκάμασι κι' ἕνα τραγοῦδι λέσι.
 Τ' ὄρον τὰ βασιλέματα ἡ κόρ' ἀνεστενάζει.
 «Τί ἔχ' ἡ ἄξαδέρφη μου, καὶ βραχνεστενάζει;»
 «Γιατὶ θωρῶ καὶ βράδηναι κι' ἀπόψε ποῦ νὰ μείνω;»
 «Σώπα, ἡ ἄξαδέρφη μου, κι' ἀντάμα μου θὰ μείνῃς».
 Ἐπέσασι τὸ βραδυνὸ σὲ δὲσὸ κᾶλ' ἀδερφάκια,
 κι' ὀλονυκτῆς ἐφίλα τὴν καὶ περιλάμπιζέ την,
 πᾶνω τὰ ξημερώματα ἐφύε κ' ἐφηνέεν τὴν.
 Ἦ κόρ' ὡς ἐσκιώθηκε ἔσὲ μῆλο μαραμμένο,
 τοῦ ὕπνου καὶ τῆς ἀγρυπνιάς ἦτο παραδομένη.
 Κ' ἡ μάνα τῆς τὴν ἐρωτᾷ κι' ἡ μάνα τῆς τῆς λέει
 «Τ' ἔχει τὸ μῆλο τοῦ μαγιοῦ κ' ἔδωκε κ' ἐμαρᾶθη;»
 «ὦ! μάνα μου, ρουφκιάνα μου, μάνα μου προξενήτρια,
 ἔς ἐμὲν κακὸ ποῦ γένικε, κακὸ πολὺ μεγάλο.
 Ἴνα ἀρσενικὸ πτυλί ἔστὴ κᾶμαρὰ μου μείνε,

κ' ἐκεῖνο δὲ μὲ μάρανε κι' ἔμεινα μαραμμένη».
 Καὶ παίρνει τὸ δρομὶ δρομὶ ἔστὸ βασιλέ πακίνοι.
 Καὶ ὡς τὴν εἶδ' ὁ βασιλὴς, ἐπροσηκώθηκέ την.
 «Τί θέλουσιν ἡ ἀκριβαῖς ἔστὸ βασιλέ τὴν πόρτα;
 Δὲν εἶχε γράμμα καὶ χαρτί, δὲν εἶχε καλαμάρι,
 νὰ κάμῃ μὴν ἀναφορὰ, ἔστὸ βασιλέ νὰ πᾶ;»
 «Εἶχα καὶ γράμμα καὶ χαρτί εἶχα καὶ καλαμάρι
 τὸ κρῖσιμό μου εἶν' βραῦ κι' ἦρθα κι' ἐγὼ πατή μου.
 Ἐνός ἀπ' τὸ φουσάτο σου ἐπῆρε τὴν τιμὴ μου».
 «Γιὰ πέ μου τὰ μουσοῦδια του, μπέλι καὶ τόνεξερω».
 «Ἐνας λιγνὸς λιγνακινὸς κ' ἔχει καὶ μαῦρα φρόδια,
 καὶ παίζουσι μὲς ἔστὰ μᾶτζα του τοῦ ἔρωτος παχινέδια».
 «Κι' ἐκεῖνος εἶν' ὁ σοῦρ Γιαννῆς, ὁ γυναικᾶδερφός μου».
 Μαντάτα πᾶσι κ' ἔρχονται ἔστὸ σοῦρ Γιαννῆ τὴν πόρτα.
 «Καὶ χθὲς βραδὺ ἦμουν ἐκεῖ καὶ τώρα τί με θέλει;
 ὁ βασιλὴς μ' ἀνεζήτησ', νὰ μὲ κρεμάσῃ θέλει».
 «Παίρνεις Γιαννῆ τὴν ἔμορφη, ἡ γῶ νὰ τὴν ἐπάρω;»
 «Καὶ σὺ τὴν εἶδες τώρα δα καὶ προσηκώθηκέ την,
 κι' ἐγὼ ποῦ τὴν ἐφίλησα, πῶς θὲ νὰ μὴ τὴν πᾶρω».

5

Ὅτῳ καράβι ἦτανε καὶ δώδεκα γολιότες,
 κι' ὁ σκλάβος ἀνεστενάζε καὶ ἑστᾶθη ἡ γαλιότα.
 Καὶ πλοῦσ' ὁ πλοῦταρχος τοῦτο τὸ λόγος λέει.
 «Ποιὸς εἶν' ποῦ ἀνεστενάζε καὶ ἑστᾶθη ἡ γαλιότα;
 Ἄν εἶν κανεὶς μου γεμιζῆς, μπικζέσι θὰ τοῦ δώσω,
 κι' ἂν εἶν' ἀπὸ τοὺς σκλάβους μου, θὰ τὸν ἐλευτερώσω».
 «Ἐγὼ μὲ ποῦ ἀνεστενάζε καὶ ἑστᾶθη ἡ γαλιότα».
 «Σκλάβο, καὶ γιὰ τραοῦθησε καὶ νὰ σ' ἐλευτερώσω».
 «Πολλὰς βολαῖς τραοῦθησα, μὰ λευτεριά δὲν εἶδα.
 Μὰ πᾶλι γιὰ τὴν λευτεριά νὰ ξανατραοῦθησω».
 Ἀπόψε εἶδα ὄνειρο πικρὸ, φαρμακωμένο
 ἀπ' τὴν πατρίδα μου περῶ, βογαῦσα τὸ καίμενο.
 Τριῶν ἡμερῶν γαμπρὸς ἦμουν, δώδεκα χρόνους σκλάβος,
 τώρα τ' ἀμπέλια μου πουλοῦν κι' αὐλαῖς μου παζαρεύουν,
 σήμερα τὴ γυναικᾶ μου μὲ ἄλλον τὴν παντρεύουν».
 «Ποιὸς ἔχει μαῦρο γλήγορο, νὰ πᾶ νὰ τοῦ τὴν φέρῃ;»
 «Ἐγὼ ἔχω μαῦρο γλήγορο, νὰ πᾶ νὰ τὴν φέρω».
 Ἐθῶς τὴν ἄδεια τοῦ τὴ δει κι' ἀπ' τὴν γαλιότα βγαίνει.
 Βετσία τοῦ μαῦρου τ' ἔδωκε, ἔστ' ἀμπέλι του πεζεύγει.
 «Κεὶ ἦρε τὸν καλόγερο καὶ κεὶ τ' ἀμπέλι βλέπει.
 «Νὰ ζῆς, νὰ ζῆς, καλόγερε, τίνος εἶναι τ' ἀμπέλι;»
 «Τῆς ἐρημιᾶς, τῆς ἀρραβιάς, τοῦ γιοῦ μου τοῦ Γιαννῆκα».
 Τριῶν ἡμερῶν γαμπρὸς ἦτο, δώδεκα χρόνους σκλάβος.
 Τώρα τ' ἀμπέλια του πουλοῦν κι' αὐλαῖς του παζαρεύουν,
 σήμερα τὴ γυναικᾶ του μὲ ἄλλον τὴν παντρεύουν».
 «Νὰ ζῆς, νὰ ζῆς, καλόγερε, φθάνω κι' ἐγὼ ἔστὸ γάμο;»
 «Ἄν ἔχῃς μαῦρο γλήγορο, φθάνεις κι' εἰς τὰ στεφάνια».
 Βετσία τοῦ μαῦρου τ' ἔδωκε, ἔστὴ βρούσι του πεζεύγει,
 καὶ ἦρε τὴν καλογοριά κι' ἐκεῖ τὴ βρούσι βλέπει.
 «Νὰ ζῆς, νὰ ζῆς, καλογοριά, τίνος εἶναι ἡ βρούσι;

«Τῆς ἐρχομῆς τῆς ἀρραγῆς, τοῦ γιοῦ μου τοῦ Γιαννάκη.
Τριῶν ἡμερῶν γαμπρὸς ἦτο, δώδεκα χρόνους σκλάβος,
τώρα τ' ἀμπέλιζα του πουλοῦν κι' αὐλαῖς του παζαρεῦσαν,
σήμερα τῆ γυναικῆ του μὲ ἄλλον τὴν παντρεύσαν».
«Νὴ ζῆς, νὰ ζῆς, καλογορίζ, φθάνω κι' ἐγὼ 'στὸ γάμο;»
«Ἄν ἔχῃς μαῦρο γλῆγορο, φθάνεις κι' εἰς τὰ στεφάνια».
Βεσπὶς τοῦ μαῦρου τ' ἔδωκε, 'στὸ σπῆτι του πέζευγει.
Κι' ἔκουσεν ἡ γυναικῆ του κάτω ἀπ' τὰ στεφάνια.
«Τοῦ μαῦρου μ' ἤκουσα φωνὴ τοῦ πρωτινοῦ μου ἀνδρα·
γι' ἀφῆστε νᾶβγω νὰ ἰδῶ κ' ἔχ' ἡ καρδιὰ μου λαύρα».
Κι' ὄνταν τὸν εἶδε ἔρχεφε τραγοῦδι κι' ἔλεέν του,
'σάν πεθνημένο μὲς 'στὴ γῆ ἔκατσε κ' ἔκλαιέν τον.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ ΣΥΜΗΣ

ΣΥΛΛΟΓΗ ΣΥΜΑΪΚΩΝ ΔΗΜΩΔΩΝ ΑΣΜΑΤΩΝ

ΥΠΟ

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΧΑΒΙΑΡΑ

ΒΑΥΚΑΛΗΜΑΤΑ

Βαυκαλήματα εἶναι τὰ ἔπηματα ἐκεῖνα, ἀ-
τινα ἔδονται ἐπὶ τῶν ἐν τοῖς λίκνοις βρεφῶν
ὑπὸ τῶν μητέρων ἢ ἄλλων συγγενῶν αὐταῖς
καὶ φίλων γυναικῶν ἢ νεανίδων.

Ἐὰν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις βαυκαλήματα ἢ
καταβαυκαλήματα λέγονται σχεδὸν κοινῶς
ὑπὸ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων γαργαρίσματα
καὶ γαργαρίσματα (ἐν Σύμῃ) ἐκ τοῦ νανου-
ριάζω (=τῷ ἀρχαίῳ βαυκαλᾶν), ὅπερ ἐσχη-
ματίσθη ἀπὸ τοῦ νάνι¹, λέξεως, ἣν μετα-
χειρίζονται αἱ μητέρες, ὅπως αἱ ἀρχαῖαι
τίτθαι τὸ λαλῆ καὶ βαυκαλᾶν πρὸς κατα-

κοίμωσιν τῶν βρεφῶν. Φαίνεται ὅμως, ὅτι καὶ
τὸ σημερινὸν ὄνομα τῶν ἄσματων τούτων
ἐσχηματίσθη ἐκ τῆς ἄλλης ἀρχαίας αὐτῶν
ἐπωνυμίας νύγνια¹.

Ἐχουσι δὲ σκοπὸν νὰ ἀποκοιμίζωσι τοὺς
φιλετάτους μικροὺς ἀγγέλους, καὶ ἀδόμενα
ὑπὸ λιγυροφάνου μάλιστ' αὐτὰ καὶ νεαρᾶς γυναι-
κὸς ἔχουσιν ὄντως τὴν μαγικὴν δυνάμειν νὰ
κατακοιμίζωσι τὰ τρυφερὰ ἐκεῖνα πλάσματα.

1. Ἡσόχιος ἐν τῇ λέξει γραπτὸν ἴσως νάνια
(βρεφικὰ ἔπηματα) ἐκ τοῦ νάνιον, ἐξ οὗ καὶ νινί τὴν
σήμερον τὸ βρέφος καὶ μεταφορικῶς ἡ κοῦκλα. Ἐν
Σύμῃ, νινί λέγεται καὶ ἡ ἐν τῇ κόρῃ τοῦ ὀφθαλ-
μοῦ σχηματιζομένη μικρὰ εἰκών.

1. Νὰ κάμη νάνι τὸ παιδί μου λέγονται αἱ
μητέρες εἰς τὰ βρέφη ἐννοοῦσι νὰ κοιμηθῆ.

Ἡ δὲ δύναμις αὕτη εἶναι βεβαίως ἡ τῆς μου-
σικῆς. Ἐπειδὴ δὲ ἡ κατακοίμωσις εἶναι ὁ κύ-
ριος σκοπὸς τῶν ἄσματων τούτων, διὰ τοῦτο
καὶ ὁ Μορφεὺς προσκαλεῖται ἐν πρώτοις δι'
αὐτῶν, κολακεύμενος μάλιστ' αὐτὸν καὶ δάροις
μαλασσόμενος, ὅπως οὐ μόνον δευθῆ ἐν τοῖς
κόλποις του τὰ τρυφερὰ ὄντα, ἀλλὰ καὶ δι'

ὄνειρων ὠραίων καὶ τερπνῶν τὰ καταθέλξῃ.
Τοιαῦτα βαυκαλήματά εἰσι τὰ ἐξῆς:

1
Νάνι νάνι, τὸ παιδί μου,
ποῦ νὰ γέμῃ τὴν εὐκὴ μου
τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆ δική μου.

2
Νάνι νάνι, ποῦ νὰ θραψῆ καὶ νὰ ἐνῆ μάλο,
ποῦ νὰ ἐνῆ τοῦ παντρεμοῦ καὶ τοῦ ραβωνιασμάτου.
Κι' ἂν δὲν ἐμποῦν, κι' ἂν δὲν εὐγοῦν, κι' ἂν δὲν μοῦ παραγγέλου,
κι' ἂν δὲ μοῦ φέρουν τὰ φλουριά 'στὸ μαχαμᾶ δεμένα,
κι' ἂ ἔγαμουν τ' ἀρέντη του τρικάρτο καράβι,
κι' ἂ ἔγαμουν τῆς μάνας του τὴν μελουθῆνα γούνα,
κι' ἂ ἔμ' μου χαλιλώσουνε τ' ὄζω μου τὸ ναυλίδι¹,
καὶ πάλαι νὰ καὶ πάλ' ὄχι καὶ πάλαι δὲν τὰ δίνω².

3
Κι' ἂν τὸ νυπνίσῃς, νύπνε μου, τρεῖς χῶραις σοῦ χαρίτζω,
τὴν Βενετιὰ μὲ τὸ φλουρί³, τὴν Χιὸ μὲ τὸ μαστίχι,
τὴν Πόλιον τὴν ἀξακουστὴ μὲ τὸ λοῦρμ' ποῦχει.

4
Νύπνε μου, κι' ἂν τὸ νυπνίσῃς,
γλίωρα νὰ τὸ ἔυπνίσῃς.

Κ' ἔχω σου αὐτὰ ψημένα,
καὶ καρύδι τσακισμένα.

5
Ὁ νύπνος θρέφει τὰ παιδιὰ, κ' οἱ κῆμποι τὰ δαμάγια·
κ' ἐμένα τὸ παιδάκι μου θρέφεται μὲ τὰ χὰδια.

6
Νάνι τοῦ Ρῆα τὸ παιδί, τοῦ βασιλιὰ τᾶγγόνι,
καὶ τῆς κυρᾶ βασίλισσας τὸ πετροχηλιδόνι.
Κι' ἂς ἐξευρεθῆ βασίλισσα πῶς ἔχει τέτοι' ἀγγόνι,
νὰ κάμη κούνησις ἀργυραῖς, φασκριαῖς μαλαματένιας.

7
Νύπνε μου, κλονόπνε μου καὶ καλομερωτὴ μου,
ὁποῦ μερόννεῖς τὰ παιδιὰ,
καὶ κάμηναι μάνα τῶδ δουλειά.

8
Ὁ νύπνος τὸ περικκαεὶ κ' ἡ γαῖά τὸ μεαλαίνει·
ἡ ἀγρουπνιά μου τὸ χαλᾶ καὶ μοῦ τὸ τζαπουνεύγει.

1. Τινὰς προσθήτουσι: «Νᾶμπουν καὶ νᾶβγουν ἐκατό, νᾶμπουν καὶ νᾶβγουν χίλια».

2. Ἄλλως: «καὶ πάλ' ὅπως μοῦ δόξῃ».

3. Ἄλλως: «μὲ τὸ ψηφί».

9

Κάεται νήλιος 'στὰ ψηλά κ' ἡ πέρδικα 'στὰ ροῦμα¹
κοιμάται τὸ παιδάκι μας 'στὴν κρυδένια κούνια.

10

Νύπνε μου, κί' ἐν μοῦ τὸ 'γαπᾶς, πᾶνε σιριάνισέ το·
καὶ πάρτο 'δῶ καὶ πάρτο 'κει, καὶ πάρτο 'στὰ περβόλι,
καὶ γίμωσε τοὺς κόρφους τοῦ τριαντάφυλλα καὶ ρόδα.

11

Νύπνε, ποῦ πέρεις τὰ παιδιᾶ, πάρε καὶ τὸ δικό μας,
καὶ πάρτο καὶ σιριάνιστο 'στ' Ἀδάμη τὸ περβόλι,
καὶ γίμωσε τοὺς κόρφους τοῦ λουλλούδι καὶ μᾶς φέρη.

12

Κοιμήσου, ποῦ νὰ κοιμηθῆς μὲ μάνα καὶ μὲ κύρη,
καὶ μ' ἀερόφ πρᾶματευτή, μ' ἀντρα καραβοκύρη.

13

Κοιμήσου μὲ τὴν Μανχηῖά καὶ μὲ τὸν ἀϊ Γιάννη,
μὲ τὸν ἀφέντην τὸ Χριστό, κί' ὅ,τι πονεὶς νὰ γιάνη.

14

Κοιμήσου, τὸ παιδάκι μου, κοιμοῦ μὲ τὴν ὕν του²,
ποῦ νὰ χαρῆ τὰ νιάτα του καὶ τὴν πλληκαριζίν του.

15

Κοιμήσου κ' ἐπαράγγειλα 'στὴν Ρόδον τὰ χαρτιᾶ σου,
'στὴν Βενετιᾶ τῆς πίναις σου καὶ τὰ χρουσόβουλλᾶ σου.

¹ Ἐνίοτε πτωχὲι μητέρες, ἔχουσαι πολλὰς
Ουγατέρας καὶ λιχνίζουσαι καὶ ἄλλη, ἀπο-
βᾶλλουσαι τὴν μητρικὴν στοργήν, καὶ συλλο-
γιζόμεναι τὰς προικὰς καὶ τὰς πολλὰς καὶ
μεγάλας ἀπαιτήσεις τῶν γαμβρῶν, κατὰ τὴν
κακίστην συνήθειαν, καθ' ἣν ὁ γάμος θεω-
ρεῖται κυρίως ὡς πλεονεξίας καὶ κερδοσκο-
πίας ἐπιχειρήσεις, τοιαῦτα ἐπέδουσι βαυκα-
λήματα :

16

Κοιμήσου τὸν ἀσήκωτο καὶ τὸν ἀσηκωμένο,
ποῦ νὰ σὲ πέρου 'στὸ πλατύ³ τέσσεροι σηκω-
[μένο.

17

'Ἐχω κόρη κ' ἔχω πίκρα,
ποῦ θὰ μὲ γορεῖγουν προικὰ.

Θερμότερα ἄλλως ἐν γένει ἐκφράζεται ἡ
μητρικὴ στοργὴ πρὸς τὰ βρέφη, καὶ μάλιστα
ὅταν ὡσεὶ πρωτότοκα ἢ μονογενῆ :

18

Μάνα μου, παιδί ποῦ τὸ 'χω,
κί' ἐν τὸ καμαρόννω, τῆχω.
Κί' ἄς μοῦ τῶχεγ κί' ἄλλη μάνα,
κί' ἄς μοῦ τὸ κικάρωνε,
δουλεῖάν ἄς μὴν ἐφρευγε.

19

'Ἐχω υἱόν κ' ἔχω χαρὰ
ποῦ θὰ ἔνω παττεριᾶ
νὰ μοῦ φέρου μπακαλαβᾶ.

20

Μαευτήτε, σωρευτήτε
κ' εἰς τὴν Πλάτσαν¹ νὰ σταθῆτε,
νὰ πέρσῃ τὸ σταθόρι
τοῦ Μανολακιοῦ ἢ κέρη.

21

Μάνα μουρτέν τὸ πουλλάκι,
κ' εἰπέν μου κρυφὰ 'στὸ φτάκι
νὰ 'γαπῶ τὸ μικρακάκι·
κ' εἰπέ μου νὰ τὸ φιλήσω,
καὶ νὰ μὴν τὸ μολοήσω.

22

Τὸ παιδί μου 'γὼ 'γαπῶ το,
κ' εἰς τὸν νύπνο μου θωρῶ το·
καὶ ζυπνῶ καὶ δὲν τὸ βροσκῶ,
—ροῦχά μου καὶ πλάι ρούχα,
ποῦναι τὸ παιδάκιμ ποῦχα.

23

Τὸ παιδίμ' μου τὸ 'γαπῶ·
τοῦνοὺς ναῦρω νὰ τὸ πῶ ;
νὰ τὸ πῶ τῆς Παναγιᾶς,
νὰ τοῦ δῶσῃ τὴν ὑγεία·
νὰ τὸ πῶ καὶ τοῦ Σωτήρη,
γιὰ νὰ μοῦ τὸ μεκλόνη·
νὰ τὸ πῶ τοῦ Πανερμιώτη²
μὲ τὴν ἀσημένη νιάτι,
νᾶρητ κατὼ νὰ τὸ γλέπη.

24

Ποιός μου τῶπεν ἀσηκω
κί' ἀσηκω τὰ ρούχά του
καὶ τὰ κοντογούνη του
καὶ ξίνα τὰ παπούτσα του ;
Κ' ἐγὼ 'χω του τὸν παπουτζῆ παπούτσα
[νὰ τοῦ κάμη,
κ' ἐγὼ 'χω του σοχίτικα 'στὸ ράφτη νὰ τοῦ
[ράφῃ,
κ' εἰς τὸν καπέλλῳ καπέλλο.

25

Ποιός μου τῶπεν δὲν τὸ θέλει,
κί' ἀμμά δὲν τὸ 'δῆ πεθαίνει.

26

Τοῦ Πανερμιώτη φώναξα κ' εἰπέ μου τί μὲ
[θέλεις ;
κ' εἰπὰ του—τὸ παιδάκι μου καλὰ νὰ μοῦ
[τὸ γλέπη.

27

Τὸ παιδίμ' μου 'γὼ κί' ἄχ χάσω,
γούλα τὰ βουνὰ θὰ πιάσω,
γούλα τὰ στενὰ σοχάκια,
τὰ στενὰ στονομυράκια.
—Μιωρὴ κοράκια ἴδητε
τὸ παιδίμ' μου ποῦετε ;
—Εἶδαμὲν το 'στὸ γιὰλό
κί' ἐκονήαν τὸ λαῶ¹,
εἶδαμὲν το 'στ' Ἀλωνάκια
κ' ἐπαιζε μὲ τὰ κοράκια·
εἶδαμὲν το 'στὰ Πλατέλλια
κ' ἐπαιζεν μὲ τὰ κοπέλλια·
εἶδαμὲν το κ' εἰς τ' Ἀμποῦτζι
κ' ἐπαιζεν μὲ τὸν Κοντίτση·
εἶδαμὲν το κ' εἰς τὸ Πέδι
κ' ἔτρωε μουχοῦρτα μέλι.
εἶδαμὲν το κ' εἰς τ' Ἀρμάκια²
κ' ἔβασκε καμπόσ' ἀρνάκια.

28

Τοῦ παιδιοῦ μου κάμνου ρούχα,
τὸ παιδίμ' μου δὲν τὰ θέλει.
Χρουσμπουκαδένα³ θέλει.

29

Τὸ καλό μου τὸ παιδί
θέλει γούνην νὰ θωρῆ,
καὶ μαντήλι λαχουρί.

30

Τὸ παιδί μου τὸ καλό,
τὸ κουλλούριν τὰπαλό,
αἰρω μύσκον νὰ τὸ λούσω
νὰ τὸ μωσκοσαπουνίσω.

1. Εἰς τὴν ἔρημον, εἰς τὸ ὄρος.

2. Ὑγείαν τοῦ.

3. Διὰ πρὸς ταῖς ἐκκλησιαστικὰς πλατεῖαι, ἐν αἷ; καὶ οἱ τάροι.

1. Πλατεῖα μέρος, ἐν τῇ πόλει, ἐνθα ἦν τὸ πάλαι
πλατεῖα.

2. Τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ.

1. Λαῶ.

2. Ἀλωνάκια, πλατέλλια, πέδι, ἀρμάκια, θέσεις
ἐν Σύμη.

3. Χρουσμπουκαδένα: χρυσοκέντητα.

31

Κόρη μου, σοῦ νὰ κάσαι κ' ἡ μοιρὰ σου νὰ
καὶ τὸ καλὸ σου ριζικὸ νὰ κουβαλᾷ νὰ φέρῃ.

32

Τοῦ παιδιοῦ μου ἴω τὸ γέμο
τῆ λαμπρῆ θὰ τοῦ τὸν κάμω·
ποῦναι τὰ φωνιὰ περίσσα
κ' ἡ γυναῖκες κεπαρίσσα.

33

Τὸ παιδί μου ὁ γιανπᾶς¹,
ὁ ἀργυρομαστραπᾶς.
Τὸ παιδί μου ὁ γιανπᾶς
ὄζω κέεται κι' ἀργᾶ².

34

Τὸ παιδί μου τὸ κακνάτο
καὶ τὰ σκιντζαμυδαλάτο
'τὴν ἀμυγαλιζὴν 'που κἄτω
ἔτρωε φωμὴν ἀργᾶτο,
κ' ἔπινε κρασί μουσκάτο.

35

Ἄς κληροῦν ὁποῦχουν τέσσερις
ἄς κληροῦν ὁποῦχουμ πέντε·
ἄς κληροῦν τ' ἀτσιγκανόπουλλα³
ὁποῦναι δεκαπέντε⁴.

36

Ὁ Νικόλας εἶμ' ποῦ ῥιτίζει
τὰ καρᾶβια με τὸ ριτίζι.

37

Παναγιὰ μου, νὰ ἐνῆ,
'στὸ γιζλὸν νὰ καταβῆ
με τὰ ψάρια νὰ 'νηβῆ⁵.

38

Κόρη μου, νὰ σὲ πντρέψω
καὶ νὰ σὲ 'νοικοκυρέψω,
νὰ σὲ δώσω καὶ προικιὰ
ἐναγ. κόρδενογ⁶ κουκιὰ.

1. Τὸ πολῦτιμον, ἀκριθόν.
2. Ἐργάζεται.
3. Τὰ τέκνα τῶν σιδηρουργῶν.
4. Ἄλλως ποῦναι σαρανταπέντε.
5. Ἀναβῆ.
6. Τὸ ἀριθὸν κόσμιον, δι' οὗ κοσμηθῶσιν τὸν σί-
τον, καὶ παρεμφερῆς πρὸς τοῦτο κίλινος, ἐνῶ θέτουσι
τοὺς περισσεύοντα; τῆς τρικίλης ἄρτους.

39

Νὰ φοφῆσ' ἡ πεττεριὰ σου
νᾶνιν τὰ προικιὰ δικὰ σου.

40

Τὸ παιδί μου 'πᾶ' 'ς τὴ βρούσι,
μὴ κκκόν του κι' ἂν ἡργήσῃ,
κ' ἂν ἰσπάσῃ τὸ λαῆνι
τί κκκὸμ 'ποῦ θὰ μοῦ ἴνῃ

41

Τὸ παιδί μου πᾶει πέρα
φορτωμένον τὸν ἄερα

42

Τίς ἦτομ' ποῦ μοῦ τῶθειρεν κ' ἔχειν τοῦ δώ-
[κει κι' ἄλλαις·
κ' ἔχειν τοῦ δῶσει πᾶ πολλὰς κι' ἀκόμη πᾶ
[μεθ' αἰς.

Φρικτὰς ὅμως κατάρης καὶ ἀπειλὰς ἐκ-
σπενδονίζουσιν αἱ μητέρες κατὰ τῶν μισοῦν-
των τὰ φίλτατά των.

43

Κι' ὁποῖος δὲν μοῦ τὸ 'γαπᾷ
πέντε χρόνια νᾶγ'¹ κακὰ (δύς)
δέκα νὰ ψυχομαχᾷ (τρὶς).

44

Ποιός μου τὸ 'δειρεμ, μωρή,
τ' ἀκριθὸμ μου τὸ παιδί;
νὰ τὸμ πᾶρω 'ς τοῦ καθῆ
νὰ τὸδ δειροῦμ με δαυρί.

Ἐκ τῶν ἐπομένων τινὰ ἔχουσιν ἔνοιαν
ἀσυνέρτητον καὶ δυσεξήγητον· οὐχ ἦττον
ἐπισυνάπτω αὐτὰ, καθότι συχνότατα ἔδον-
ται ὑπὸ τῶν μητέρων.

45

'Ἐρηνάκιμ, 'μμάτια μου,
κἄτσε 'ς τὰ γκαλάκια μου,
κι' ἄς σοῦ κάμω τίποτε,
κόψε τὸ κεφάλιμ μου,
ρίξε το 'ς τὴ θάλασσα,
νὰ 'ματώσ' ἡ θάλασσα,
νὰ περάσῃ ὁ Πασᾶς
με τὰ δώδεκα σπαθιά.
—Τοῦνοῦ; εἶναι τὸ παιδί.
—Τοῦ Πκπᾶ τοῦ Στεφανῆ.

1. Νὰ ἴναι.

—Βάλε του κρασὶν νὰ πιῆ
μὲς 'ς τὴν κούπαν τὴν χρουσή.

46

Οὐρανέ, κατζουρανέ,
τὸ παιδί μου 'δᾶφτισες·
κ' ἔσκυψεν νὰ πιῆ τὸ γάλα
κ' ἐκατάπιεν τὴν κουτάλα.

47

—Νά τέ το, μωρή κοπέλλαις,
πᾶρτε το 'ς τὰ λειθαδάκια,
νὰ μαίψῃ λουλουδάκια¹,
νὰ τὰ πᾶρῃ τῆς νανῆς του.
—Νά, νανῆ, μαίρειψέ τα,
κἄτσε καὶ τῆναισέ τα,
νᾶρτε νουνοῦς μου νὰ φᾶῃ
κ' ἡ νανῆ μου νὰ δειπνήσῃ.

48

Μᾶνα μου, καλή μου μᾶνα,
τὸ πιπέριγ κἄβγει με·
τὸ φιλιμ μαχαίνει με·
τοῦ κλημάτου τὸ τζουμὶ
ἄς τὸ πίνναμαγ κ' ἐμεῖς·
ποῦ τὸ πίνν' ἀρέντης μας,
καὶ μεθ' καὶ ἄρει μας,

49

Μᾶνα μου, μανῆκι μου,
κ' ἔχασα τᾶρνῆκι μου,
κ' ἐν ἄξυρῶ ποῦ 'πνε
γιὰ Δρακοῦντα, γιὰ Νουλιὰ²
γιᾶσα τὸν Παλαμυδᾶ³.

50

Μᾶνα μου, μανούλλα μου,
τί πουλοῦν 'ς τὴμ πόρταμ μου;
μῆχ'⁴ ἀπιδία κόκκινα,
καὶ φωνιὰ Ροδίτικα,
καὶ κουλλούρια Φράγκικα;

51

Τὸ παιδί μου πέμπω το
στέλινο βᾶραφ φέρνω το.

1. Ἴσως διορωτέον χορταράκια· ἐπειδὴ ἀγνοῶ
ἂν τὰ λουλουδάκια μαγειρεύονται καὶ τηγανίζονται.
2. Ὄνομα τῆσων.
3. Ποταμός.
4. Μὴ ἔχει;

Πέμπω τὸ γελιδονάκι,
ποῦναι γλίωρος· πουλλάκι.
Πέμπω καὶ τὸν Κολοιανόν¹,
ποῦ πετᾷ 'ς τὴμ ποταμόν·
πέμπω καὶ τὴμ πέροδρα,
ποῦ πετᾷ 'ς τὴν Ἐρικᾶ².
πέμπω καὶ τὴν κουκουβάδα³,
μὲ τὴν κουλουνηγᾶ⁴ κεφάλια.

Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν βυυκκλημάτων,
ὀφείλω νὰ σημειώσω, ὅτι ὑπάρχουσιν ἄλλα
τινὰ δίστιχα βυυκκλημάτα, ἅτινα ἔδονται ἐν
εἴδει ἐπιπόδου ἐντέλει διαφόρων ἐκ τῶν προη-
γηθέντων. Οἱ τοιοῦτοι ἐπιπόδοι λέγονται ἐν
Σύμη καρτούρα.

52

Παναγιὰ μου, γλέπε μοῦ το,
καὶ Χριστὲ μεζλυνέ το.

53

Ὁ Θεὸς μοῦ τῶπειψε
τὸ θεοπεμπάμενο.

54

Μᾶνα, μᾶνα, μᾶνα, μᾶνα,
Κι' ἐν μου τὸ 'χεν κι' ἄλλη μᾶνα.

55

Μᾶνα μου, παιδίμ ποῦ τᾶχω
κ' ἐν τὸ καμαρόνω τ' ἔχω.

56

Μᾶνα μου, κι' τί του 'φῆκα
καὶ κεντοῦν το με τὴ σφήκα.

57

Ἐλα, νύπνε, νύπνισέ το,
πᾶννε κι' σιρῆνισέ το.

58

Ἐλα, νύπνε νύπνισέ το,
στρέψε πάλαι, ζῶπνισέ το.

59

Τὰ ματάκια σου τὰ μαῦρα,
ποιός νὰ τᾶχασεν νὰ ταῦρα.

1. Κολοῦδος.
2. Θέσις ἐν Σύμη.
3. Ἰνδιὰ, θεωρουμένη χριστός οἰωνός.
4. Στρογγύλην.

60

Νάνι νάνι ναννουράκι
τὸ γιτσιμοκλωνιράκι.

61

Μαυρομάτικό μ' ἀρνάκι,
ποῦ μ' ἐπότισες φαρυγάκι¹.

62

Κόρη, κόρη κοραλλίτζι,
κόκκινη γαρουφαλλίτζι.

63

Κόρη, κόρη κοραλλίτη
Νεκκλήσά τζωγραφισμένη.

64

Ποιός μου τῶπεν ἄουρο,
τὸ νεραντζομάζουλο.

Προσθήκαι.

65

*Ἐλα μου, νύπνε, κ' ἐπάρτο κι' ἀργήσε φέρε
[μού το.
Κιζέμ μου τὸ φέρης, νύπνε μου, φέρ' μου το
[μυρωμένο.
φέρ' μου το μῆλογ κόκκινο, φέρ' μου το χορ-
[τασιμένο.

66

Κοιμήθου και 'γὼ σέ κουνῶ και 'γὼ σέ ναν-
[νουριτζῶ.
ἐγὼ 'πώθω τῆγ κούνιας σου γιὰ νὰ σέ
[ποκοιμήσω.
Κι' ὄντας θὲ νὰ 'ποκοιμηθῆς, 'στὴμ Παναγιᾶς
[σέ 'φίνω.
'ς τῆμ Παναγιᾶ και 'ς τὸ Χριστὸν ἐκεὶ σέ
[παρᾶφίνω.

67

Κοιμήθου, μικρακάκι μου, κοιμήθου, τὸ μι-
[κρόμου.
'ποῦ σέ 'θελεν ὁ βασιλιάς 'ς τῆγ κόρημ του
[λουλλοῦδι.
λουλλοῦδιν τριαντάφυλλο, γυναῖκα νὰ τῆμ
[πάρης.
Μὰ 'γὼ τὸ μικρακάκι μου δὲ θέλω νὰ τὸ
[δώκω.

1. Ἐννοεῖται τὸ ἄλγος, ὅπερ ἐδοκίμασεν ἡ μήτηρ
ἕνεκα κινδύνου, ὃν προσφάτως διέτρεξε τὸ βαυκαλι-
ζόμενον.

Μ' ἄς 'μπενοβγίνουιν ἐκατό, μ' ἄς 'μπενο-
[βγαίνουιν χίλιοι.
Γιὰ τί 'ναιν τὸ παιδάκι μου μονάκριγο κα-
[μάρι.

69

Ἀκόνη μὲ μηλιζέμ, μαλλόννει :
— ἀλάφνη, 'πήρές μου κλωνάρι,
— «Μ' ἄς σοῦ 'πήρα 'γὼ κλωνάρι,
τὸ ποτάμιν νὰ μὲ πάρη,
νὰ μὲ πάρη ρύσι ρύσι
κάτω 'ς τοῦ Πασᾶ τῆβ βούσι.
Κεὶ 'ποῦ 'πλόνουιν τὰ σεντόνια
καὶ τὰ κάμνουιν ἄσπρα χιόνια».

ΠΑΙΔΙΚΑ ΑἶΣΜΑΤΑ

Μετὰ τὰ βυυκαλιζήματα τᾶττομεν τὰ παι-
δικὰ αἶσματα, διότι οἱ παῖδες, ἀφ' οὗ βρέφη
λικνιζόμενα κατεγοητεύθησαν δι' ἐκείνων,
ταῦτα πρῶτα αὐτοὶ μανθάνοντες ἔδουσι.
Τούτοις προστίθεμεν ἄλλα τινά, ἅτινα ἀπαγ-
γελλόμενα κατὰ διαφόρους παιδιάς, ἴσως
ἔδει νὰ τεθῶσιν εἰς τὴν συλλογὴν καὶ περι-
γραφὴν ἐκείνων· κατεχώρησα δὲ ἐνταῦθα,
καθὸ στιχηρά.

Παῖς λαμβάνει κοιλίαν (καράβολαν), ὃν
ἀποθέτει που, διὰ νὰ περιπατήσῃ καὶ ἀπαγ-
γέλλει τὰ ἑξῆς :

Καράβολα, καράβολα,
'θγάλε τὰ κέρατά σου,
νὰ μὴν ἐρῆ ὁ ποντικὸς
καὶ φάῃ τ' ἔρματά σου.

'Επαναλαμβάνει δὲ ταῦτα πολλάκις.

2

'Όταν βρέξῃ οἱ παῖδες ἔδουσι :

Βρέχει, βρέχει καὶ βροντᾷ·
κ' ἡ ναννὰ μου 'στὸν νοντᾶ¹.
νὰ μοῦ κάμῃ μιά κουλλούρα,
σάν τ' αἶ Γιωργίου τὴν λύρα.
νὰ τὴν πάρω 'στὸθ θολάρι,
νὰ μοῦ τὴν γιμώσουν λάδι.
νὰ τὴν κρύψω μέσ' 'ς τὰρμάρι,
νὰ τὴν φάω τὸν γεννάρη.

1. Ἄλλως· Κ' ἡ ναννὰ μου κοσκινίτζει..

3

'Όταν δὲ ἴδωσι τὸ οὐράνιον τόξον τὴν Ἰρι-
δα (κίρασαλένην), ἔδουσι :

'Ἦρτεν ἡ κίρασαλένη,
νὰ μᾶς κάμῃ πιπουτάκια
μὲ τὰ κόκκινα σφογγάκια.

4

'Όταν τὰ παιδία, περιερχόμενα εἰς τὰ
βουνά, ἀπαντήσωσι λακκιδίον ἐπὶ πέτρας

περιέχον ὕδωρ, ἐξ οὗ θέλουσι νὰ πῶσι,
ποιοῦσι πρῶτον τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου σταυ-
ροῦ ἐπ' αὐτοῦ, καὶ, ἀφοῦ ἀπαγγεῖλωσι τοῦς
ἑξῆς στίχους, πίνουσι.

Πίνω 'γὼ, πίν' ὁ Χριστός,
πίνου χίλια πρόβατα·
Κι' ὅποιος τὸ 'μείρισε
νᾶξῃ χίλια κρίματα.

ΠΕΠΤΑΣΤΗΚΑ

1

Τῆς ἀγ. Βαρβάρας, τοῦ ἀγ. Σάββα καὶ τοῦ ἀγ. Νικολάου.
(4—6 Δεκεμβρίου).

'Αγία Βαρβάρα 'γέννησε, κι' εἰς Σάββα τὸ 'δέχτη-
κι' εἰς Νικόλαο ἔτρεξε νὰ 'πὰ νὰ τὸ διαψίρῃ.

2

Τοῦ ἀγίου Βασιλείου, ἡ τῆς πρώτης τοῦ ἔτους.
'Αἰς Βασιλῆς ἔρεται ἀπὸ τῆγ Κίσαρεια.
Βαστᾶ μελάνιγ καὶ χαρτί, χαρτίγ καὶ καλαμάρι,
καὶ τὸ μελάνιν ἔγραφε, καὶ τὸ χαρτίν ἐμίλα·
— «Λι Βασίλ' ἀπαύρκεισαι, κ' ἀπόθελγ κατηβαίνεις ;»
— «Ἄποῦ νῆς μάνας μοῦρομαι καὶ 'στο σχολίμ παίννω».
— «Κάτσε νὰ φᾶς, κάτσε νὰ πιῆς, κάτσε νὰ τραουδήσῃς».
— «Ἐγὼ γράμματα μάθθαινα, τραούδα δὲν ἤξεύρω».
— «Καὶ σάν ἤξέρης γράμματα, 'πέ μιν τὴν ἄρρα βῆττα».
Καὶ 'στὸ δαυρίν τ' ἀκούμπισε νὰ πῆ τὴν ἄρρα βῆττα.
Καὶ τὸ δαυρίν του τὸ ξερό χλωρὸς βλαστοῦς ἰβγάλλει,
καὶ 'πάνω 'στὸς χλωρὸς βλαστοῦς πουλλάκι καλιδοῦσα,
καὶ κάτω 'στὴν ριζούλαν του βρούσαις ἐκκακκαροῦσα·
καὶ κατηβαίνων τὰ πουλλιά κ' ἐβρέχαν τὰ φτερά των.
Κ' ἐλούωναν τὸν ἀφέντην των τὸμ πολυχρονιμένο.
Καὶ 'σέν', ἀφέντη, πρέπει σου καθέκλα κριδένη,
γιὰ νὰ 'κουμπᾶ ἡ μέση σου ἡ μαργαριταρένη·
κ' ἡ μιά σου χέρα νὰ 'μετρᾷ κ' ἡ ἄλλη νὰ δανείτζῃ.
Καὶ πάλαι ξανακρέπει σου καράβιν νὰ 'ρματώσῃς·
καὶ τὰ σκοινιά τοῦ καραβιοῦ νὰ τὰ μελαματώσῃς·
ὄμπρός 'στὴμ πλώρην τὸ φλουρι καὶ 'πίσω τὸ λοάρι,
καὶ μέσα ἡ σκουρᾶ¹ του κουννίμ μαργαριτάρι.
Πολλὰ παμεν τ' ἀφέντη μιν· ἄς 'πούμεγ καὶ τῆς κόρης.
Κυρὰ φιλή, κυρὰ λιγνή, κολώνα 'στορισμένη,
'στοῦ βασιλιά τὴν κάμαρη σ' ἔχουν τζωγραφισμένη.
Μὰ 'σέν, κυρὰ μου, πρέπει σου λουτρόν εἰς τὴν ναυλῆς σου,

1. Ἐρμα.

νά μ' πενοβγαίς νά λούνεσαι, νά πλήνῃς τὸ κορμί σου·
νά φέρῃς πάπια τὸ νερό κ' ἡ χήνα τὸ σαποῦνι
κ' ἡ πέδιλα ἡ πλουμιστὴ τὰ ρούχα σου νά φέρῃ.
Πολλὰ παμε καὶ τῆς κυρᾶς, ἄς ποῦμα καὶ τοῦ γιουῦ μας.
Κι' ἂν ἔχῃς γυιὸν εἰς τὸ σχολεῖο καὶ γυιὸν εἰς τὸ φαλτῆρι,
νά δώκῃ χάρις τοῦ Χριστοῦ νά βάλῃ πετραχῆλι·
κι' ἂν ἔχῃς κόρην ὁμορφῆ, πρᾶματευτῆς τῆθ θέλει·
κι' ἀλήθεια κι' ὁ πρᾶματευτῆς πολλὰ προικιά γυρεύγει,
γυρεύγ' ἄμπέλ' ἀτρυγίστα, χωράφια μὲ τὰ στάχια,
γυρεύγει καὶ τῆ Βενετιά' μὲ γούλα τὰ καρᾶβια,
γυρεύγει καὶ τὸγ κύρ βοριά, γιὰ νά τὰ ταξιδεύῃ.
Κι' ἂν ἔχῃς μῆλον κόκκινο, δός μας το μὲ τὸ μέλι,
γιατὶ τὸ εἶπαμε κι' ἄλλοῦ κ' ἤμεττε φραγκιασμένοι·
δύκητε καὶ τῆς λύρας μας τὰ ὅ,τι προαιράτε.

Ⓜ

Τῶν Φώτων.

Ἦρταν τὰ Φῶτα τὰ φωτερᾶ.
Κάτω 'στὸν Ἰορδάνην τὸμ ποταμῶ,
κἄεται κ' ἡ κυρᾶ μας ἡ Παναγιᾶ·
ὄργανα βαστάει καὶ τρία κεριά.
Βαστάει τὸν ἅγιον Γιάννη 'στὸν νῶμόν της
καὶ τῆ Θουμισαστοῦρα 'εὐτὴ χέραν της.

Ⓜ

Τῶν Βελῶν

Βάγια, βάγια τῶ βαγιά·
τρώου φάριγ καὶ κολιδό,
καὶ τὴν ἄλληγ κεριακὴ
τρώου κόκκινον αὐγὸ
κι' ἄλλο ἓνα τρυφερό.

Ⓜ

Τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.

'Στῆς 'κοσιπέντε τοῦ Μαρτιοῦ Κυρᾶ μας 'εὐαγγελίτζεται,
Συμπούπουλλα 'κλουθᾶτέ μου, σιτάρια καὶ κλιθάρια μου.

Ⓜ

Τοῦ μεγάλου Σαββάτου.

Κάτω 'εὐτὸ Γεροσόλυμο καὶ 'εὐτὸ Χριστοῦ τὸν τάφο,
κιοῦνται οἱ ὄσμι' ἀθύτευτοι κι' ὁ ξιλαᾶς σπειρμένος,
κιοῦνται καὶ τὰ τριαντάφυλλα φραμῆς 'εὐτὸ περιβόλι.
'Στῆμ μέσην τοῦ περιβολιοῦ δέντρον ἐφανερώθη·
κ' ἡ ρίζα τοῦ 'τον ὁ Χριστός, κορφή του ἁγίου Γιάννης,
καὶ τὰ ξικλωνάρια του ἀγγέλοι κι' ἀρχαγγέλοι.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ

1

ΤΟ ΧΑΤΖΑΝΝΑΚΙ

Τὸ Χατζαννάκι τὸ μικρόν, τὸ μικροχατζαννάκι,
ποῦ 'γάπησε 'ς τὴν ξενιτεῖά καλοῦ στρατιώτη κόρη,
πέμπει τῆς μῆλα 'λόγισα καὶ παλλαριᾶς λοῦρι².

1. Ἄλλως τῆθ θίλασσα.

2. Πολλὰ χρήματα.

Τὰ μῆλα 'λατ' ὀπλάτησεν¹ καὶ τὸ λοῦρι χύνει,
καὶ τοὺς ἀποστολάδους του μαγκλάδιν² τοὺς φορτῶνει,
Γόχι μαγκλάδι μοναχᾶ μόνον καὶ δαυροῦλι.³
— «Καλῶς τοὺς ἀποστόλους μου μὲ τὰ καλὰ μαντῆτα».
— «Καλῶς μας καλῶς ἤρταμεν μὲ τὰ κακὰ μαντῆτα.
Τὰ μῆλα 'λατ' ὀπλάτησεν καὶ τὸ λοῦρι χύνει,
καὶ μᾶς τοὺς ἀποστόλους σου μαγκλάδι μᾶς φορτῶνει,
γόχι μαγκλάδιν μοναχᾶ μόνον καὶ δαυροῦλι.
Δὲν ἔχει μὲ τὰ τί 'μιλᾷ καὶ 'μίλα μὲ τὸμ μαῦρο:
— «Μαρέ μου καὶ νά μοῦ κινεῖς τὴν κόρη νά κερδέσω».
— «Βάλε με μίαν εἰς τὴν ταῆ, βάλε με μιά 'ς τὸ σταῦλο,
βάλε με τρεῖς καὶ τέσσαρες ἄ σου τὴν καταφέρω».
— «'Σὺν χῆσω 'γὼ νὴν νιότην μου, τὴν κόρη τί τῆθ θέλω»;
— «'Σὸθ θεῖρος Γιάννη νά φιλᾷς καὶ νά περιλαμπᾶτζῆς⁴,
μὴ λυπηθῆς τὸμ μούστακο καὶ βίλε 'ριὸ ξερᾶφι·
τρώπησε καὶ τὰ φτάκιᾶ σου καὶ βίλε σκουλαρίκια,
βάλε 'ποῦ μέσα κημουχᾶ κι' ἀπ' ὄξω 'ριὸμ μελοῦβι,
πιᾶσε μελάνιγ κοντυλιᾶ καὶ κᾶμε τὴν ἑλῆρᾶν της,
πιᾶσε βολῶναγ καὶ κλωστή, πίννε 'ς τὴ γειτονεῖάν της,
κι' ἂν εὔρης καὶ τὴμ μάναν της 'σὸθ θεῖρά σου τῆχ χαιρέτα».
Κι' 'τρώπησεν τὰ φτάκιᾶ του καὶ βίλλει σκουλαρίκια,
πιᾶνει μελάνιγ κοντυλιᾶ καὶ κᾶνει τὴν ἑλῆρᾶν της,
βίλλει 'ποῦ μέσα κημουχᾶ κι' ἀπ' ὄξω τὸ μελοῦβι,
πιᾶνει βολῶναγ καὶ κλωστή πᾶει 'ς τὴ γειτονεῖάν της
καὶ βρίσκει καὶ τὴ μάναν της· σὰ θεῖρά τὴν ἐχαιρέτα:
— «Καλῶς ἦρα τὴ θειοῦλλα μου, τῆθ δὲν εἶδα ποτέ μου».
— «Καλῶς τὴν ἀνεψούλλα μου, μὴ κ' ἐγὼ σὲ ξεύρω;
γιὰ πές μου, ἀνεψούλλα μου, 'πό ποῦν τὰ βονικᾶ σου;»
— «Ἢ μάννα μουν' ἀπ' τὴ Σουριᾶ κι' ἀρέντης μ' ἀπ' τὴ δύσι,
κ' ἐμέν' ἐραβωνιάσαμ με 'ς τῆς Μπαρπαριᾶς τὰ μέρη,
κι' ἂν δὲν τὸ μάθω τὸ πλουμίν, ἔντρας καὶ δὲν μὲ πέρει».
— «Πᾶμε 'ς τὴν ἀξιάερφη σου, κ' ἐκεῖν' ἄ σου τὸ μάθω».
— «Καλῶς τὴν ἀξιάερφη μου, τὴν δὲν εἶδα ποτέ μου».
— «Καλῶς τὴν ἀξιάερφη μου, μὴ κ' ἐγὼ σὲ ξεύρω;
Γιὰ πές μου, ἀξιάερφη μου, 'πό ποῦν τὰ βονικᾶ σου;»
— «Ἢ μάννα μουν' ἀπ' τὴ Σουριᾶ, κι' ἀρέντης μ' ἀπ' τὴ δύσι.
Κ' ἐμέν' ἐραβωνιάσαμ με 'ς τῆς Μπαρπαριᾶς τὰ μέρη,
κι' ἂν δὲν τὸ μάθω τὸ πλουμίν, ἔντρας καὶ δὲν μὲ πέρει».
— «Μὴμ πλῆσσης, ἀξιάερφη μου, κ' ἐγὼ νά σου τὸ μάθω;»
Κ' ἓνα τρικοῦδιν τραουδᾶ κ' ἓνα' χαβᾶν τὸμ πέρου.
«Τὸ Χατζαννάκι τὸ μικρόν, τὸ μικροχατζαννάκι,
ποῦχουν τὰ ρούχα του δροσᾶ καὶ τὰ λινᾶ του πᾶχνη,
ποῦχουν τὰ πασουμάκκιᾶ του ἄττους ἀποῦ τὰ δέντρα·
ἐργησεδ δὲν ἐπέρασεν· ἐργησεδ δὲν ἐφάνη,
καὶ τὸ σκυλλίν του πέρασε, κ' ἐκεῖνος δὲν ἐφάνη».
— «Γιὰ πές μου, ἀξιάερφη μου, ποῖό 'ναι τὸ χατζαννάκι;»
— «Κ' ἔχει σου λείπει ἡ ἑλῆρᾶ κ' ἐγὼ 'λεῖ σε 'κείνο».
— «Χριστόει ἡ ἀξιάερφη μου τί λόγια ποῦ μου λέει».
Βαριά, βαριά 'νεστῆναξε ποῦ μέσ' ἀπ' τὴν καρδιάν της».

1. Κατεπλάτησε. 2. Ξύλα. 3. Τοὺς ἔδωρε. 4. Ἐνγκλιζισμῶ.

— «Ὁνήλιος πλ' ἔστη μάνην του, κι' ἄτος εἰς τήφρωλιν του, κι' ἐγὼ τὸ ξένον τὸ λινὸ ποῦ νὰ 'πομείν' ἀόψε;»
 — «Μὴμ πλήσσης, ἀξιάδερφά, μου 'πόμεινε μὲ τῆς βάκας». Πάλαι βραχὶ 'νεστέναξε κι' αὐτὰ τὰ λόγια λέει:
 — «Ὁνήλιος πλ' ἔστη μάνην του κι' ἄτος εἰς τήφρωλιν του, κι' ἐγὼ τὸ ξένον τὸ λινὸ ποῦ νὰ 'πομείν' ἀόψε;»
 — «Μὴμ πλήσσης, ἀξιάδερφά μου, 'πόμεινε μὲ τῆς θεϊκῆς σου». Πάλαι 'ξανεστέναξε κι' αὐτὰ τὰ λόγια λέει:
 — «Ὁνήλιος πλ' ἔστη μάνην του κι' ἄτος εἰς τήφρωλιν του, κι' ἐγὼ τὸ ξένον τὸ λινὸ ποῦ νὰ 'πομείν' ἀόψε». — «Μὴμ πλήσσης, ἀξιάδερφά μου, 'πόμεινε μετ' ἀμένα. Σύρτε, βάκας, στρώσητε τὴν νυκτικὴν μου κλίνην, βάλτε στρώμα ἀργυρῶ, στρώμα μαλαματένο, βάλτε τὰ 'πικλώματα, τὰ 'φάναν ἀνεράδες, καὶ τὰ φιδιοπλουμήσαι τοῦ δράκοντα ἢ κόρας, νὰ πῆσ' ἢ ἀξιάδερφά μου, τῆ δὲν εἶδα ποτέ μου». Καὶ μέσα 'ς τὰ μέσ' αὐτὰ ἐπῆρεν τὴν τιμὴν τῆς. Κ' ἔτσι 'ς τὰ ξηρωτίσματα ὁ υἱὸς θελ' ἄμισέψη. — «Ἐσοῦ μισέβγει, νιώτερε, μὰ μένα ποῦ μὲ 'φίνεις;» — «Γιὰ τί τόσαις ἐφίλησα, γυναῖκες θελ' τῆς πῆρω; Τῆς πρώτης γίδ' ἀμύγδαλα, τῆς δεύτης καρύδιζ, μὰ σοῦ, γιὰτ' ἦτογ κι' ὁμορρῆ κι' ἦτογ κι' ἀρχοντοπούλλα, γίδω σου πικραμύδαλα, νὰ πικρατῆ λαίμας σου. Ἄν τὰ τσακίσῃς κι' εἶγ' κουρῆ, νὰ τῆς μοναχῆ σου, ἄν τὰ τσακίσῃς κι' εἶν' γερῆ, νὰ τῆς ἀντάμα». Κι' αὐτὸς ἀπ' ὄξω πέρασε κι' ὄργιθ' ντρακούδι λέει. — «Μανῆ, στρώματα τῆς περῆς, πῆπλωμα τὸ 'σκιπῆσθη καὶ κόρη τὴν ἐφίλησα, τῆ δὲν ἔχουν οἱ κόσμοι». — «Μὴν τοῦ πιστέψητ' ἀρχόντες κι' κανησάρης εἶναι, ἀπὸ 'ς τὰ κάρβονα 'ππεσε κι' ἀπ' τ' ἄττατα σηκώθη, τῆλ' λούγαμα μὰς τῆ ψωριαρῆ ἐσφιγτογκυλισέν τῆ γιὰ σῆκου, σῆκου, κόρη μὰς, 'ς τοῦ βασιλιῆ νὰ πῆρῃ». Καὶ 'ψηλοναπουγόνεται 'ς τοῦ βασιλιῆ πένειν κι' ὄνταν τὴν εἶδε βασιλιῆς ἐπροσηκώθηκέν τῆς. — «Δὲν εἶχες παλαμικῆ χαρτὶ καὶ κοντυλιῆ μελάνι, νὰ στείλῃς μὲ τῆς βάκας σου, κι' ἦρτες ἢ ἀπατῆ σου;» — «Τὸ κασαβέττιμ μου πολὺ καὶ ἦρτα κι' ἀπατῆ μου ἕνας ἀποῦ τὸ τσοῦρμὸς σου μὸς πῆρεν τὴν τιμὴν μου». — «Γιὰ πῆς μου τὰ σημάδια του, 'μπορ' ἄ τὸ φέρ' ὀνοῦς μου». — «Μακρὸς εἶναι 'σάν τὸ βεργί, λιανὸς 'σάν τὸ καλῆμι κι' ὄντας σειστῆ καὶ λιγιστῆ καὶ κῆμη καὶ τὸ δῖωμα, ἀρωστημένους καὶ νεκρὸς σηκόν' ἀποῦ τὸ χῶμα». — Πέ μου κι' εἶναι ὁ Χατζάννης, ὁ γυναικαεργὸς μου σφουριματῖδιν ἔροιζε, κι' ἐκούστη 'ς Μισίρι, καὶ ξιναδευτερόννει τον εἰς τοῦ Κιτζιλιμπῆση. — «Γιὰ ἔλα, ἔλα, Χατζάννη, ὁ βασιλιῆς σὲ θέλει». — «Ἐχτὲς ἡμους 'ς τὴν πόρταν του, σήμερον τί μὲ θέλει;» — «Κοράσος σὲ καταγαλεῖ, ποῦ πῆρες τὴν τιμὴ τῆς». — «Γιὰ τί τόσαις ἐφίλησα, γυναῖκες θελ' τῆς πῆρω; τῆς πρώτης γίδ' ἀμύγδαλα, τῆς δεύτης καρύδιζ μ' αὐτὴ γιὰτ' ἦτογ κι' ὁμορρῆ κι' ἦτογ κι' ἀρχοντοπούλλα γίδω τῆς πικραμύδαλα, νὰ πικρατῆ λαίμας τῆς»

κι' ἄν τὰ τσακίσῃς κι' εἶγ' κουρῆ, νὰ τῆς μοναχῆ τῆς, κι' ἄν τὰ τσακίσῃς κι' εἶν' γερῆ, νὰ τῆς ἀντάμα». — «Γιὰ ἔλα, ἔλα, Χατζάννη, κι' ὁ βασιλιῆς σὲ θέλει, τὴν ἀδερφῆς σου θελ' ἔφηκε κι' ἐκείνη θελ' ἄ πῆρη.» — «Αὐτὸς ἀποῦ καὶ θέλει τῆ κι' ἀπ' τὴν μηλιῆ ζυδάτη, κι' ἐγὼ ποῦ τὴν ἐφίλησα, γυναικα δὲν τὴν πῆρω;» Κι' ἀποῦ τῆς χέρην τῆς κρατεῖ καὶ πῆρει τῆς καὶ πῆρει....

Τὸ δημοτικὸν ἄσμα «ἢ Ἀιογέννητη» ἔπερ, ἐλλείπον ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ Passow καὶ ἄλλων ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ ΣΤ' φυλλαδίῳ τοῦ Α' μέρους τοῦ Α' τόμου τῶν Νεοελληνικῶν Ἀναλέκτων τοῦ Συλλόγου Παρνασσῶ, εἰς ὅπερ, ὡς ἐκεῖ σημειοῦται, ἀποτελεῖ ἐν τῶν ἀρίστων μνημείων τῆς δημόδους ἡμῶν φιλολογίας, ἔχει τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν, ἢν καὶ τὸ ἀνωτέρω ὑπὸ τὸ ὄνομα Χατζάννη (Χατζῆ Ἰωαννῆ). Κεκτηταὶ ὁμοῦς τοῦτο σπουδαίας παραλλαγῆς καὶ λύσιν τοῦ μύθου ὅλως διέφορον.

2

ΤΗΣ ΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΤΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ

Τῆς Σαλονίκης τὸ στοιχεῖο γυναικεῖα ρούχα βάλλει, γυναικεῖα ρούχα 'φόρεσε, γυναικεῖα πικραμύδαλα, γυναικεῖα πῆ 'ς τὴν νεκλήσῃ, γυναικεῖα προσκυνῆει, γυναικεῖα πῆρ' ἀντίδερρον ἀπ' τοῦ παπῆ τῆς χέρην, γυναικεῖα πῆ καὶ στέννεται ὄξω 'ς τὸ σταυροδρόμι, γυναικεῖα κλαί' καὶ δέρεται ὄξω 'ς τὸ σταυροδρόμι. Τοῦ Ρῆα γυῖος ἐπέρασε, στέκει καὶ τῆς ρωτῆει: — «Ὁ ἀντρας σου ἐπέθανεν, ἢ ἀδερφὸς σου 'πνίη; ἢ ἀποῦ τάντραδέρφρα σου κανέννας ἐσκοτώθη;» — «Μὴ' ἀντρας μου ἐπέθανεν, μὴ' ἀερφὸς μου 'πνίη, μὴ' ἀποῦ τάντραδέρφρα μου κανέννας ἐσκοτώθη τὸ βουλοτῆριμ μὸς πῆρεν εἰς τὸ βαθὺμ πηλῆδι, κι' ὄποῦ βρεθῆ καὶ πῆρη το, νὰ τῆς ἀντάμα». — «Μὴμ πλήσσης! . . . κι' ἐγὼ νὰ πῆρ' τὸ πῆρω». «Ὅτι καὶ 'μισοκόντεψεν εἰς τὸ βαθὺμ πηλῆδι, ὄρωε ἀθρόωπω κῆκαλα κι' ἀθροπιναις κεφάλαις» — «Θαρεῖς, μουρῆ, καὶ κόρ' εἶμαι, καὶ θέλεις νὰ μὲ πῆρῃς; τῆς Σαλονίκης τὸ στοιχεῖο, καὶ τῶν τοῦ ἀθρόωπου».

Τὸ ἀνωτέρω ἄσμα ἔχει τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ κ. Χασιώτου (Ἐρωτικὰ ἐν μὲ σπουδαίας παραλλαγῆς, ἢν καὶ τὸ 8) «Ἀλῆμι μεταμοφισμένη καὶ χῆρας υἱός».

1. Ὁ στίχος ἐναθθα εἶναι ἐλλιπής.

ΤΟ ΚΩΣΤΑΝΤΑΚΙ

Τὸ Κωσταντάκι τὸ μικρὸν τὸ μικροκωσταντάκι,
 τὸν Μάμ¹ μηλιὰν ἐφύτρεψε τὸμ Μάγ² γυναικίαι περὶ·
 τὸν Μάν τοῦ ἑσταῖαν τὸ χαρτί, νὰ πᾶν ἔς τὸ σεφέρι,
 καὶ τὸ σεφέρι νὰ μακρῖα κ' ἡ ρῶα νὰ ἴλλιακι,
 κ' ἔμπαινεγ καὶ ἑπαρῶνεγ κ' ἔβγαίννεγ κ' ἔλλειν τῆς³.
 — «Μάν μου ἡ γυναικί μου, ἡ εὐλοητικὴ μου,
 περδίκια νάν' τὸ γύμαν τῆς, λαοὶ τὸ πρόγεμν τῆς,
 καὶ ἔς τὸ προκάθισμα τὸν λιγὺ στρώνε τῆς νὰ κοιμᾶται». ⁴
 Κι' ὅτι καὶ μισολήργαρε⁴ καένναμ μιλιν τύπο,
 στρογγυλοπαρμπερτζεὶ τῆγ κ' ἀντρίκεια τῆς φορέννε·
 γίδει τῆς πέντε πρόβατα, γίδει τῆς πέντε γίδια,
 καὶ δεὸ σκυλλιά λαγωνικά κ' εἰς τὸ βουνὸν τῆμ πέμπει.
 — «Ἄν δὲγ χιλιάσῃς τὸ μαντρί, μυριάσῃς τὸ κουράδι,
 καὶ τὰ σκυλλιά ἑβδομηταδεῶ, ἑτοὺς κάμπους μὴ κατέβῃς». ⁵
 Καὶ θέλει Θιὸς κ' ἡ μοῖρά τῆς, θέλει τὸ ριτζικὸν τῆς·
 τ' ἄρνιν ἄρνιν ἐγέννησεγ κ' ἡ προβατίνα πέντε,
 καὶ τὰ σκυλλιά ἑβδομηταδεῶ ἔς τοὺς κάμπους ἐκατήβῃ,
 καὶ κάμνει καὶ τῆμ μάνδρα τῆς κάτω περιλάκι,
 καὶ δέξου καὶ τὸγ Κώσταν τῆς καὶ δέννει παλαμᾶρι.
 — «Τὸ τούνοῦ εἶν' τὰ πρόβατα; τὸ τούνοῦ εἶν' τὰ γίδια;
 Τὸ τούνοῦ εἶναι κ' ὁ βοσκὸς ἀλυσίδαπλεμένος;»
 — «Τοῦ Κωσταντῆ τὰ πρόβατα, τοῦ Κωσταντῆ τὰ γίδια,
 τοῦ Κωσταντῆ ναι κ' ὁ βοσκὸς ἀλυσίδαπλεμένος». ⁶
 Φεύγει καὶ πᾶ' ἔς τῆμ μάναν τοῦ κλιμαμένογ, χαλιμαμένο.
 — «Μάν μου, ἡ γυναικί μου ἡ εὐλοητικὴ μου;»
 — «Γιέ μου, λαλλιὸν τῆς ἤρτικεγ κ' ἔς τὸ βουνὸν ἐδιάβῃ». ⁷
 Καὶ βγάλλει τὸ σπαθῆκιν τοῦ τῆγ κεφαλήν τῆς κόβγει.⁸

4

Μιὰ λιερὴ ἔς τῆμ Πόλι
 γυρίτζει μὲ τὸ κῶλι·
 γυρίτζει, τριυρίτζει,
 κανεὶς δὲν τῆγ γρωνίτζει.
 Κ' ἕνας τῆν ἰγρωνίτζει·
 πολλὰ τῆγ φοβερίτζει,
 καὶ κόβγει τὰ μαλλιά τῆς,

πούτον ἡ ὁμορφιά τῆς·
 καὶ βάλλει τῆς σαλβᾶρι,
 ὅταν ἄξομ⁹ παλληκᾶρι.
 Βάλλει τῆς δεὸ μπιστόλλακι,
 ἔμπροστά τῆς ὅταν τῆς φιλόλακι.
 Ὅπούτον ἡ αἰτία,
 νᾶχη τῆν ἀμαρτία,
 κ' ὀπούτον τὸ σεπέπι
 ἀφορισμὸς τοῦ πρέπει.

5

Ἄουρος ἀπ' Ἀνατολή ἔγχε κόρη ἔς τῆδ Δύσι.
 Συμβούλιον⁷ ἐδώκεσι νὰ γλυκοφιληθοῦσι.
 Μὲ τὰ πουλλιά πέμπουχ χαρτιὰ καὶ μὲ τ' ἀηδόνια λόγια.

1. Τὸν Μάν (Μάνου). 2. Τὸν Μάν. Περὶ τῆς προγορεῖ ὄρα τὸν Ἐπιλογον. 3. Νομίζω, ὅτι πρὸ τούτου ἔλλειπει στίχος τις ἢ καὶ στίχοι. 4. Ἀπεμακρύνθη. 5. Παράβ. μὲ τὸ ἐν τοῖς ἀναλέκτοις Παρνασσού. Τίμ. Α', μέρ. Α', σελ. 83. 6. Ἄξιον. 7. Συμβούλιον: συνεφώνησαν.

«Ἄν εἶναι νότος ὁ καιρὸς¹, ἔλα μὲ τὰ λινᾶ σου,
 μ' ἂν εἶναι βοροχειμῶνος², βάλε τῆς γούνακις κ' ἔλα». ³
 Ὡς ἦτογ κλέφτης ὁ βοριάς καὶ ποκοτῆς⁴ ὁ νότος,
 καὶ ἑπόγκωσεν⁵ τὸν νιώπτερο κ' ἤθεγε μὲ τὰ λινᾶ του.
 Καὶ ὅτι μισολήργαρεγ καένναμ μιλιν τύπο,
 ρίχτει ὁ νότος τὰ νερά, ρίχτει βοριάς τὰ χιόνια·
 δὲν εἶχεν τόπον νὰ σταθῇ, δέντρον νὰ ποικυμπίσῃ,
 εἰς τὸ σπαθίν του κοίμπισεγ καὶ ἔς τ' ἄρματά του ἑστάθη·
 κ' ἤρτεν ὁ μαῦρος⁶ ὡς τὰ φτιά κ' ὁ νιός ὡς τὸ τζωνᾶρι.
 — «Κόρη, ἡ κεραμίδαις σου στάτζουμ πικρὸ φαρμάκι,
 κ' ἐγὼ διψῶ καὶ πίννω το γιὰ τῆ δική σ' ἀγάπη».

6

— Ὡ χρουσοπράσινο⁷ δέντρι, πούσαι ἔς τῆγ γειτονίαι μου,
 ἂ σὲ ῥωτήξω νὰ μοῦ πῆς, ἂν εἶδες τῆγ κυράι μου.
 — «Νᾶν τῆν ἐκεὶ ποῦ περπατεῖ, ἔστην νεκκλησᾶμ πέννει». ⁸
 Φεύγει καὶ πᾶ' ἔς τῆν νεκκλησᾶ⁹
 γυρίτζει ἔς ἀνατολικά καὶ κάμνει τὸ σταυρόν του.
 — Ἄ ὦ νεκκλησᾶ ποῦ σὲ τιμᾶ Ἀνατολή καὶ Δύσι,
 δὲν ἤρτεν ἡ ἀγάπη μου γιὰ νὰ σὲ προσκυνήσῃ;»
 — «Νᾶν τῆν ἐκεὶ ποῦ περπατεῖ, ἔς τὸμ ποταμὸμ πέννει». ¹⁰
 — Ἰὲ ποταμὲ τριυριστέ¹¹, φοινίαι μὲ τὸ σκιάς σου¹²,
 δὲν ἤρτεν ἡ ἀγάπη μου, νὰ πῆ ποῦ τὸ νερός σου;»
 — «Νᾶν τῆν ἐκεὶ ποῦ περπατεῖ, ἔς τὸ σπῆτιν τῆς πέννει». ¹³
 Φεύγει καὶ πᾶ' ἔς τὸ σπῆτιν τῆς καὶ βρίζαι κλειδωμέναι,
 καὶ πηλοῦται τὸ κλειδί καὶ λείει τ' ἀνοιχτάρι.
 — «Νᾶν τῆν ἐκεὶ ποῦ περπατεῖ καὶ ἔς τὸ λουτρό διγβαίννει». ¹⁴
 Φεύγει καὶ πᾶει ἔς τὸ λουτρό καὶ ἑρίσαι τὸλ λουτροῦ.
 — «Λουτροῦ πέβει μοῦ μορφα, κουρέττον τῆς καρδίαις μου,
 ἤρτεν ἐδῶ ἀγάπη μου, ἤρτεν ἐδῶ κυρά μου;»
 — «Πολλὰς κυράδες ἤρτασι, κ' ἐλουσθησεγ κ' ἐφύαν,
 μὲ μιὰ κυρά ῥτεν, ἄδρατε, ὅταν τὸν ἀπροφεγγίτην¹⁵.
 Τριάντα φλουριά τοῦ χᾶρισην τοῦ σκύλου τοῦ λουτροῦ,
 κ' ἄλλα σακντατέσσαρα κ' ἐκαμέν τα χηνᾶλι,
 γιὰ νὰ τοῦ νιοῖζῃ τὸ λουτρό καὶ μετὰ νὰ τὸβ βάλῃ.
 Κι' ἄμ πῆ τῆς πόρταις εὐναίε τὰ μάμαρα κ' ἐπάτε,
 ἐφάνην του ἔς τὸ λοῖσμὸ τῆς Βενετιάν ἐκράτε,
 κ' ὄντας ἐσμίξασιν τὰ δεῶ κ' ἐίνκσι τζευγάρι,
 ἀπάνω ἔς τὸμ ποχωρισμὸν ἡ κόρη θέλ' ἂ μῶση:
 «Ἄν εἶγ' κ' ὁμολοῦσῃς το, φιλὸν νὰ μῆς σοῦ δώκω.»
 — «Ἄν εἶγ' καὶ ἑμολοῦσω το καὶ θέλω τὸ κκὸ σου,
 μακκελλεμένον νὰ μὲ ἴδῃς ὁμπρὸς εἰς τὸ στενὸ σου,
 καὶ νὰ χυθῇ τὸ αἷμα μου ἀπάνω ἔς τῆγ καρδίαι σου.

7

Σαρκηννοὶ ἔμπροσθίνουσι τὸγ Γιαννηκῆγ γυρεῖγου,
 κ' ἤρην τῆγ κόρηγ κ' ἐπλυνε ἔς τῆς ἀργυραῖς βετσελλαις.

1. Ὁ ἄνεμος. 2. Βορρᾶς χειμῶνος. 3. Ἀγνωστὴ μοι ἡ λέξις. 4. Πιπίτης. 5. Ὁ ἵππος. 6. Ὀύτως ἀτελής ὁ στίχος. 7. Τριυριστέ, μ' ἐλιγμούς. 8. Φοινὴ μὲ τῆν σκιάν σου. 9. Ἐσπερον.

— «Καί πῶς νά τήμ' ἐπινέσουμε¹ . . . στέλλαις
καί νά τήμ' πῆς βέρογαν τοῦ Ἰγού² καί κείνη κόμπους ἔχει,
καί νά τήμ' πῆς βασιλικό κ' ἐκεῖν' ὅπου κοπρίαν ἔχει.
'Αμμ' ὡς τήν ἐπινέσουμε κατ' ἐπὶ τῆς τυχαίνου.
Νερούσταλλίδι τοῦ γαρρυσού³ καί πέρδικα τοῦ κήμπου,
καί κόμπια σαρκηνηκή⁴, ποῦναι ὁ Γιαννακῆς σου; »
— « Ἐγώ πολλοὺς Γιαννακῆδες, δέ 'ξεύρω, ποιῶμ' ἐπεὶ λέτε·
ἔγω καὶ Γιάννην ἀερόν, γέμω καὶ Γιάννην ἀντρα,
καὶ Γιάννην ἀντραξέροφ'· δέ 'ξεύρω ποιῶμ' ἐπεὶ λέτε. »
— « Ὁ Γιαννακῆς ποῦ σέ φιλεῖ, ποῦ σέ περιλαμπάττει,
ποῦ σ' ἔχει 'ς τὴν καλῆν του χειμῶνα καλοκαίρι. »
— « Ὁ Γιαννακῆς ποῦ με φιλεῖ εἰς τὸ κονίλι⁵ λείπει. »
Καὶ γονατοῦν τὸν μαῦρόν του καὶ πάνω τῆς καθίτζου.
κι' ὁ νήλιος δὲν τὸ βάζαζε, τὸν Γιαννακῆν γυρεύγει.
— « Ἐσοῦ, Γιαννίμ' μου, λειθίνας περδίκια καὶ λαοῦδα
καὶ τῆς καλῆς σου πέρον τῆ Σαρακηνῶν καὶ πλάου. »
— « Στοῦ θιοῦ τὸν κόρφο κ' ἔν τῆμ' πλ', 'ς τὴν νύκτα κ' ἔν τῆς κρύφου,
μετὰ μου θέλ' ἄ κοιμηθῆ, μετὰ μου θέλ' ἄ μείνῃ·
τίς εἶν' ἄπου τοὺς μαῦρους μου νά 'βγῆ νά πελλαλήσῃ; »
Τόσσα μαῦροι τὸ 'κούσαν, αἶμαν ἐκατουρούσα,
τόσσα μουλῆρα κ' ἔν τὸ δ' δ' οὔ, πέφταγ καὶ λαχταρούσα,
κι' ὁ μαῦρος ὁ κύρ Μιυρικῆς ποῦ τῆς γυναικὸς τοῦ Ἐγαίνου·
κ' ἔγω γὰρ τῆς κυράτσαμ' μου θ' αἰγῶ νά πελλαλήσω
γιατὶ κρυφὰ με τίττειν εἰς τὸ μονόχερόν της,
γιατὶ κρυφὰ με πότιττε 'ς τῆς ἀργυραῖς βατσέλλαις·
βιτσάν τοῦ μαῦρου τοῦ δ' οὔ, καὶ 'ς τὸ βουλί νηθαίνου,
καὶ ξηναδευτερόν το, 'ς τοὺς κήμους κατηθαίνου·
θωρεὶ σκυλλὶ σαρκηνὸ 'ς τοὺς κήμους κ' ἐκουμῆτο,
καὶ πίσω 'ς τῆς ἀρίθου του ἄλλο λαχταρούσα,
καὶ μέσα 'ς τὴν ρουθούνην του κότεργά 'χερ' ἀμμένα·
κι' ὅταν τῶδεγ κ' ὁ Γιαννακῆς, πρᾶψοῦθ' ἦνεν το.
Ποπάττει 'ς τῆς σέλλαις του καὶ σφοντυλῆν τοῦ δ' οὔ,
πρῶτα τοῦ δ' οὔ σφοντυλῆ κ' ἀέκ' ἀναρωτᾷ το.
Κι' ὡς ποπατεῖ 'ς τῆς σέλλαις του καὶ σφοντυλῆν τοῦ δ' οὔ.
— « Πές μου, σκυλλὶ σαρκηνὸ, φθάνου κ' ἔγω 'ς τοὺς γάμους; »
— « Ἀναθιμῶν τους τοὺς Ρωμηούς καὶ τὸ ρωμαϊκὸν αἶμα,
ποῦ γίδουμ' πρῶτα σφοντυλῆ κ' ἀέκ' ἀναρωτοῦσι·
ἔν εἶν' ὁ μαῦρός σου ὀρνός, φθάνου εἰς τῆς καμῆρας·
μ' ἔν εἶν' ὁ μαῦρός σου ὀρνός, φθάνου εἰς τὰ 'πουστρώσα. »
« Ὡςτι νά πῆ « φίνουμεγ γεῖα », εὐρέθηγ χίλια μίλια,
κι' ὥςτι νά πῆ « πᾶ » 'ς τὸ καλό, εὐρέθηγ ἄλλα χίλια.
Καὶ γονατεῖ τὸν μαῦρόν του καὶ πάνω τῆς καθίτζου.
κι' ὥςτι νά πῆ « Νῆντος ἐκεῖ » εὐρέθηγ χίλια μίλια,
κι' ὥςτι νά πῆ « Νῆ, πιστε τον », εὐρέθηγ ἄλλα χίλια,
κ' ἐρίνησεν νά τῆρ' ῥωτᾷ καὶ τῆ 'ψηλοκαυκάται.
— « Πέ μου, νᾶς σέ τσιμπήσασι, νά πᾶ νά κόψω χέρι,
πέ μου, νᾶς σέ φιλήσασι, νά πᾶ νά κόψω χεῖλη. »

1. Ὅπως ἑλλειπῆς ὁ στίχος. 2. Ἑλλειπῆς ὁ στίχος. 3. Σταλακτῆτης ἀπὸ κρημνοῦ.
4. Τὰ ποτήρια τῶν Σαρακηνῶν ἦσαν φαίνεται πολυτελέα. 5. Κονήγιον.

— « Φιλήματα, τσιμπήματα! κ' εἶμαι καὶ 'γκαστρομένη. »
— « Καὶ τὸ παῖδ' δικέμ' μου ναι, καὶ σοῦ κόρη δικήμου!... »

8

Καρχῆν κινδυνεύγει σὲ βαθιά νερά,
μ' γούμεν' ἀσιμένια, μ' ἀργυρᾶ κλειδί. »
Καὶ μέσα 'ς τὸ καρχῆν σῶμα μάλαμα.
Κ' εἰναγ καραβοκύρης τὸ ριγόπουλλο.
Δὲγ χόλιαν τὸ καρχῆν με τῆς σιμαγιά,
μὲγ χόλιαν τῆς καλῆν του τῆς γαρρυσάλλια.
— « Τίς θέλ' ἄ τὴν ἐπῆρῃ τῆς γυναικῆ μου;
Τίς θέλ' ἄ τὴν ἐπῆρῃ, νά τῆμ' παντρευθῆ,
καὶ τῆς γλυκοφιλήσῃ τῆς βαθειῆν αἰγῆ,
νά τῆμ' περιλαμπάσῃ τὰ μεσάνυχτα; »
' Ἄλλος τοῦ πολοῦται 'ποῦ τ' ἄλλον τᾶρμενο·
— « Ἐγὼ θέλ' ἄ τῆμ' πᾶρω τῆς γυναικῆς σου.
' Ἐγὼ θέλ' ἄ τῆμ' πᾶρω νά τῆμ' παντρευθῶ·
νά τῆς γλυκοφιλήσω τῆς βαθειῆν αἰγῆ,
νά τῆμ' περιλαμπάσω τὰ μεσάνυχτα. »
Μὲ γαρτῆν τῆς πέμπει, μὲ κ' ἀπολογιά·
δὲδ λόγια 'ς τὸ μαντήλι κ' εἰς τὴν μαχραμά.
— « Θέλεις, κόρη, παντρεύου, θέλεις μὴν παντρευθῆς;
Θέλεις τὰ μαῦρα βάλει καὶ ἴνου κλουρεϊά·
κ' ἔγω, κυρά μου, πᾶω μέσ' 'ς τὴν Ἀρμενιά,
νά πᾶρ' Ἀρμενοπούλλα, νᾶναιγ καὶ μάλαμα,
μαγεϊόβγει τὰ καρχῆν καὶ τῆθ ἰθλασσα·
τὸν οὐρανὸ μαγεϊόβγει, ἄστρα δέθ 'βγαλλεῖ·
τῆθ ἰθλασσα μαγεϊόβγει, κῶμα δέγ κᾶναι·
μαγεϊόβγει με καὶ μένκ, ποῖο δέμ' με θωρεῖς. »
' Ὄντα τ' ἀκούσεγ κόρη, τὰ μαῦρα 'φόρεσε,
κλουρηγῆδ' κ' γένη ἡ γυναικῆ του.
' Ὡς τὴν Ἀρμενιάμ' πᾶννε γὰρ τοῦ λόγου του.
— « Νά τῆς, Ἀρμενοπούλλα, ποῦν' ὁ ἀντρας σου; »
— « Στὸ πανηύριλ' λείπει με τοὺς ἔρποντες. »
— « Νά τῆς, Ἀρμενοπούλλα, ὅ,τι σοῦπῶ τοῦ 'πέ;
Τὸ κλήμαν τῆς νκυλῆς του ἐξερᾶττηκε,
ἡ μεσακὴ καμῆρα ἐραίστηκε,
μῆλιγ' ποῦ τὴν ἐτρία, ἄλλος τὴν τρυῆ,
τὰ δὲδ περιπτεράκια τοῦ πετᾶξου.
' Χε 'γυζῆν, Ἀρμενοπούλλα, ὅ,τι σοῦπα τοῦ 'πέ. »
— « Ἐναγ κλουρηγῆδ' κ' μοῦπε νά σοῦπῶ·
Χριστέ μου, κ' ὡς τὸ θῶρουγ' κ' ὡς μὴν ἐτρωα,
Χριστέ μου, κ' ὡς τὸ θῶρουγ' κ' ὡς μὴν ἐπιννα·
Τὸ κλήμαν τῆς νκυλῆς σου ἐξερᾶττηκε,
ἡ μεσακὴ καμῆρα ἐραίστηκε,
Μῆλιγ' ποῦ τὴν ἐτρία ἄλλος τὴν τρυῆ,

1. Τὸ ἀκολουθῶν ὅπ' ἀριθ. 18 καταγεγραμμένον ἄσμα ἔχει τὴν αὐτὴν τῶ ἀνωτέρω ὑπόθεσιν μὲ διαφόρους παραλλαγὰς.

2. Παρβλητῆ ταῦτα πρὸς τὴν ἐν σελ. 78 τοῦ Α' μέρους τοῦ Α' τόμου τῶν Νεοελλ. Ἀναλ. τοῦ Σουλ. Παρνασσῶ καὶ ἐν σελ. 79—80 τῆς συλλογ. τοῦ κ. Κησιώτου ἄσματι.

τὰ δὲ περιστέραια ξιπετῆξαι.
 — «Τὸ κλιμαν τῆς ναυλῆς μου εἶν' ἡ μάνα μου,
 ἡ μεσαλὴ καμάρᾳ ὁ ἀφέντης μου,
 μηλιὰ πού τὴν ἐτρέφουν, ἡ γυναικὶά μου,
 τὰ δὲ περιστέραια ἢ παιδιὰ μου.
 Ἄρε γυιάν, Ἀρμενοπούλλα, καὶ ποιὸδ δὲν ἔρχομαι.
 Κι' ὅσον νὰ κάμῃ μάγια, ὄξου πέταξε,
 κι' ὅσον νὰ καλοκάμῃ, ἐκαπούλλησε!»

Θ

Κάποιε Μέρια, κάποιε Μερουδοπούλλα,
 ἐραθύμησε πᾶ' ἑς τὸν ἰαλὸν νὰ πλόνη
 τὰ φουρούδια της καὶ τὰ μεταξωτά της,
 τ' ἀντρούς της τὰ καθάδια, καὶ κρονοστάξε,
 ἵστον ἄμμον ἐκοιμήθη καὶ κρονοστάξε
 γλυκίος βοριᾶς καὶ νότος καὶ νακούφησε
 τῆς κόρης τὰ ποδίτσα. Λάμπουν οἱ ἰαλοί,
 λάμπουν τὰ περιγιάλια, λάμπ' ἡ πλύστρα της,
 ὅπου πλυνεὶ ἡ κόρη. Φούστα ἴεφανε,
 Βενέτικη φρεζάδα, τὰ κουπάκια της,
 ἀπὸ τῆς πόλις μέσα τ' ἀρμενάκιον της.
 Ἀπὸ τὸ Σαλονίκι ποίος τὸ ἔκνιζε.
 Αὐτὸς καρβοκύρης. — Ἀλάμνητε παιδιὰ,
 λάμνητε, παλληκάρια, νὰ προφτάσούμε
 κείνο πὺ λάμπει ἔμπρός μας». — «Ἄ μ' ἄν εἶμ' παννί;»
 — «Ἀρμενον τῆς φρεζάδας». — «Ἄ μ' ἄν εἶν' φλουρί;»
 — «Νὰ τὸ διαμεραστοῦμεν». — «Ἄ μ' ἄν εἶγ' κορί;»
 — «Νὰ τῶγῳ μοναχίος μου»

10

Η ΚΥΡΑ ΡΗΝΗ ΤΟΥ ΚΡΙΤΟΥ

Ἡ κυρὰ Ρήνη τοῦ Κριτοῦ τοῦ Δούκα Ουκτέρα,
 πού τὴν ἐραβωνιάττανε μέσα ἑς τὴν ἰγγλιτέρᾳ,
 χρόνον ἐγράφαν τὰ προικιά, καὶ δὴ τὰ ἴπανοπροίκια,
 καὶ ἐγράφαγ καὶ ἑς τὴν ἀγγλαβή, ποτὲ δουλειὰ μὴγ κάμῃ,
 καὶ ἑς τὸ χρυσοπαλάδιο χρουστὸν ἀέραν νῆχῃ,
 καὶ ἑστὸ θρονίον πού κέεται, χρουστὸν μῆλον νὰ παίτῃ.
 Κι' ὁ χρόνος ἤρτεδ δύσκολος, χρόνιὰ κατακαμένη,
 καὶ ἴμπαιν' ὁ ἀντρος μισθαργὸς καὶ ἡ κόρη κουταλίστρα.
 καὶ ἐκεῖ ὅπου κουτάλιττε ἴπου τὸ πωρὸν ὡς τὸ βράδυ,
 ἐποδιαντρέπηγ καὶ εἶπεν της αὐτὰ τὰ τρία λόγια:
 — «Κυράτῃα, δῶκέ μου ψωμί, γιατί δὲν ταγγαντίζω». —
 — «Γιὰ νὰ τῶσέ τα τὰ σκουλιζῆ, ψωμίγ καὶ νὰ σοῦ δώκω». —
 Τὰ χέριά της ἐσήκωσε, ἑς τὸν ἀντρον της πᾶννει.

1. Τὸ κατόπι ὑπ' ἀριθ. 17 καταχωρούμενον ἔστιν ἡ αὐτὴν ἦν καὶ τὸ ἀνωτέρω ὑπό-
 θητικόν, ἐκτιθεμένην ἐν ἐκείνῳ συντομώτερον καὶ μετ' ἄλλας τινὰς παραλλαγὰς.

— «Πᾶρ με, μουρέ, ἑστὴ μάνα μου, πᾶρ με ἑστὰ βονικὰ μου». —
 — «Ἀρχόντισσᾳ σ' ἔφερα ἴδῳ, φτωγῆμ πού θὰ σὲ πᾶρω;»
 — «Γιὰ δειξέ μου τὸ τὸ στρατί, καὶ πᾶω μοναχὴ μου». —
 Κ' ἡ δούλα του ἐμπρόβαλεν ἀπὸ τὸ παναθύρι.
 — «Κυράτσα, κυρὰ Ρήν' ἤρτε καὶ εἰναίγ καὶ μοναχὴ της». —
 — «Πόσαις βαίτσαι; τὴλ λαλοῦ; πόσα γλαχρὴ τῆρ φέρνου;
 πόσα λαοῦττα; τῆργανν ἢ πᾶ' μου τὴν νεφάνου». —
 «Κυράτσα, κυρὰ Ρήν' ἤρτε, καὶ εἰναίγ καὶ μοναχὴ της». —
 Ἰγιοθυμὴ τὴν ἐπίασε, καὶ ἐχάσεν τὸν τὸν νοῦν της.
 σταμνὶν νερόν τῆρ ραίνουσι καὶ δὴδ καννιὰ τὸμ μόσσο,
 καὶ τρεῖ καννιὰ ροδύσταμο, γιὰ νὰ σφερ' ὁ νοῦς της.
 — «Γιὰ δόστε της τὸ ξόμπλιν της, νὰ ἴδῳ καὶ νὰ γρωνίσω». —
 — «Ξόμπλιν μου, ἑστὸ ξόμπλιατῆσα, παντοῦ κυρνίλιον εἶχα,
 τῶρα ξόμπλιγ ξομπλιτῆσω σε' σὰ σκιάδα, ἑστὸ δουλεύτρα».

11

Τῆς μάνας μου μὴμ πᾶτε, πῶς ἐπέθανε,
 μόνον νὰ τῆς ἐπῆτε, πῶς ἐπαντρεύτηκα,
 καὶ πῆρα μάου κόρη καὶ μάισσας παιδί.
 μαεύγει τὰ καρὰβια εἰς τὴν θάλασσα,
 καὶ ἴμαφεγ καὶ ἐμένα τὸμ μαυρο-Κοσταντῆ.
 τὰ ρούχα πού τὰ γέμω, νὰ τὰ πουλήσητε,
 τῆρ ραβωνιστικῆ μου νὰ τῆμ παντρέψητε.

12

Κόρη ἀπὸ τὴν Ἀμουργὸν νὰ ταξειδέψη θέλει,
 νὰ ταξειδέψη δὲν ἴμπορεῖ, νὰ λάμνη δὲν ἴξερει.
 τρακόσα δὴδ φλουριὰ δῶκε ναῦλον τοῦ κεφαλιού της,
 καὶ ἄλλα τρακόσα τέσσαρα νὰ πᾶ' μετ' τὴν τιμὴν της.
 Κι' ἀκόμα δὲν ἐλάργαρε δὴδ μίλι' ἀπ' τὸ λιμῖονα,
 ἐποδιαντρέπ' ὁ ναύκληρος, ἴπάνω ἑς τὴν κόρη ἴπλῶνει.
 καὶ ἡ κόρη ἀπὸ τὴν ἐντροπὴν ἔπεσεμ ἴπᾶ' ἑς τὸν ἄμμο,
 καὶ ὁ ναύκληρος ἐθάρρεψε, πῶς ἴπ' ἀποθαμμένη,
 καὶ ἀπ' τὰ μαλλιά τὴν ἐπίασε ἑστὸ θάλασσαν τῆρ ρίχτει.
 Φουσᾶ βοριᾶς σιουντερός, μάιστρος-δραμουντῆνα,
 καὶ πέρουν τὴν τὰ κύματτ' ἑς τὸν κάμπον τῆς Ἀτάλειας.
 ἴβγαν ἡ Ἀταλειάτισσας νὰ πᾶ νὰ σαργιανήσου,
 βρίσκουν τῆγ κόρη ξαπλωτὴ ἀνάμεσα τοῦ κάμπου.
 — «Γιὰ δὲ κορμὶ γιὰ κκουμῆ, μέση γιὰ τὸ τζωνάρι!»
 Γιὰ δὲ μασουροδάχτυλα γιὰ τὸ μαργαριτάρι!»

13

Τίς εἶδεν τέτοιαλ λιερῆ; τίς εἶδεν τέτοιαγ κόρη,
 νὰ ἴπιδεξέυεται σπαθί, νὰ τζῶννεται δοξάρι,
 νὰ ἴμπαινῃ καὶ ἑστὸμ πόλεμο ἴσαν ἄξομ παλληκᾶρι;
 Σαρακηνὸς τὸ ἔξάνοιξεν ἀπὸ τῆμ πέραμ πάντα.
 — «Παιδιὰ, μὴς συντρομάξετε, καὶ ἄντρες, μὴφ φοθηθεῖτε.
 γυναικίος εἶν' ὁ πόλεμος, ὅπου μᾶς συναντρέχει».

* Εἰς τὸ ἑσμάτιον τοῦτο ἀξιεπαίνος ἴσως φανήσεται ἡ διάθεσις ὀνήσκοντος νεανίου, ὅστις φρον-
 τίσει νὰ μὴ λυπήσῃ τὴν μητέρα καὶ τὴν μηνηστὴν του. διὰ τῆς ἀγγελίας τοῦ θανάτου του καὶ παραγ-
 γέλλει τοῖς ἀδελφοῖς του νὰ εἰπῶσιν, ὅτι ἐνομφεῖθη μάχισσαν καὶ νὰ νυμφεύσῃ τὴν μηνηστὴν του.
 (ΕΛΛ. ΦΙΛ. ΣΥΛΛΟΓΟΣ. — ΤΟΜ. ΙΘ'). 29

Κι' ὄντα τὰκουσελ λιερή, 'ς τὸν αἰ Γιώργην τρέχει.
 — «Αἰ μου Γιώργ' ἀφέντη μου, κρύψέ με τὸ κοράσο,
 νὰ κάμω τὰμπά σου χρουσά και τὰβγά σ' ἀσημένα¹.
 νὰ κάμω και τὴν τρούλλης σου μολυβοσκεπασμένη»
 Καὶ 'νκουφᾶ² τὸγ κούππαστρο³ και βάλλει τὴμ 'ποκάτω.
 Δέξου και τὸς Σπρακκινό, 'στὸν αἰ Γιώργην τρέχει.
 — «Αἰ μου Γιώργ' ἀφέντη μου, δείξέ μου τὸ κοράσο,
 νὰ κάμω τὰμπά σου χρουσά και τὰβγά σ' ἀσημένα⁴.
 νὰ κάμω και τὴν τρούλλης σου μολυβοσκεπασμένη.
 Νὰ φέρνω μάτσαις⁵ τὸ κερὶ και με τ' ἀσκιά τὸ λάδι,
 και με τὰ βουβαλάπετα νὰ κουβαλῶ λιβάνι.»
 Καὶ με τὸ στόμαν τοῦλλε:— «δὲν εἶδα 'γὼ κοράσο»
 και με τὸ 'μμάτιν τοῦλλε:— «ἀνὸν το ἐκεὶ και πιάσ' του».
 Καὶ 'νκουφᾶ τὸγ κούππαστρο, βγάλλει τὴν ἀπὸ κάτω.
 — «Αἰ μου Γιώργ' ἀφέντη μου, τρικλάμαρέ μ' ἀφέντη,
 ἔσου 'σπληνίστης τὰ πολλὰ, μὴ χάσης και τὰ 'λία.
 Τοῦ χρόνου σταῦλον νὰ σὲ 'δῶ, τοῦ χρόνου σταυλοδέτη,
 και νὰ διαβῶ κ' ἐγ' ἀπὸ δῶ, νὰ δέσω τ' ἄλοῦμ μου».
 Τοῦ χρόνου σταῦλον εἰδέν το, τοῦ χρόνου σταυλοδέτη,
 κ' ἐπέρασεγ κι' αὐτ' ἀπὸ 'κει, κ' εἶδεν τ' ἄλοῦν της.

14

Ξενάκιν ἐψυγομαχᾶ 'στοῦ καραβιοῦ τὴμ πλήρη.
 Δὲν ἔχει μάναν νὰ τὸ κλιὰι, κύρην νὰ τὸ λυπάται,
 μὴ ἀερφήμ, μὴ ἀερφήμ νὰ τὸ μυριολοᾶται.
 Καραβοκύρης του τὸ κλιὰι, κι' οἱ νύτταις του τοῦ λέου.
 — «Γιὰ σήκου, νύττη μου καλὲ κι' ἄξομ μου παλληκᾶρι,
 νὰ κουμπασᾶρης τὸγ καιρό, νὰ 'μπούμε σὲ λιμιόνα».
 — «Ἐγὼ σᾶς, λέω δέμ 'μπορῶ, και σεις μοῦ λέτε σήκου.
 Γιὰ φέρτε μου τὴγ χάρταμ μου και τ' ἀργυρὸγ κουμπάσο,
 νὰ κουμπασᾶρω τὸγ καιρόν νὰ πάμε σὲ λιμιόνα».

15

'Απόψε τὰ μεσάνυχτα, δὴ ὄραϊς νὰ ξημερώση,
 Βασιλοπούλλα πολεμᾶ μ' ἕνα δρό τρεῖς φρεᾶδαις.
 — «Κόρη, και δός μου τὸ φιλι και πάρε μιὰ φρεᾶδα⁶.
 Θέλεις τὴν ἀσπρην ἔπρε, θέλεις πάρε τὴμ μαῦρη,
 θέλεις τὴγ κατακόκκινη, 'ποῦμαι κι' ἀτός μου μέσα».
 — «Ἐλκ νὰ πολεμήσουμε, κι' ὅποιος νικήσ', ἄς πάρη»
 Καὶ θέλ' ὁ Θιός κ' ἡ μοιρά της και σκλάβον τὸν ἐπάρει.
 — «Τράβα, τοῦ Ρᾶκ ριέ, κουπί, τράβα κι' ἀντρειωμένα,
 ἀν' ἀρχῶ τῆς φρεᾶδαις μου σ' ἕναγ καλὸλ λιμιόνα».

16

— «Ἐδίφασα, θέλω νερό, νερόν τοῦ πιημάτου⁶,
 και πίσω 'ς τὴ 'ζωοπηή⁶ νὰ πιά και νὰ γεμήσω⁶.
 κ' ἐκείθρα και κατλάχα τὴγ κούρβας σου, καλέ μου».
 — «Εἰδές τη, 'μμάτια μ', εἰδές τη, τὴν ἀγαπητικιάμ μου;

Δὲν εἶν' τκκᾶκιμ μάλαμα, δὲν εἶ' γρυλλὴν ἀσημί;»
 — «Στὰ κᾶλλη και 'στῆς ἑμορφιαίς τὴγ κούρβας σου περνῶ τη.
 Μὲ 'στὰ ξαττὰ της τὰ μαλλιά ἡ κούρβα σου περνᾶ με.
 Μ' ἄς ἔρτη Μᾶς ἀφέντης μου κ' 'Απρίλλης ἀδερφός μου,
 νὰ δῆς, τῆς κούρβας τὰ μαλλιά πῶς πέφτου, πῶς μαδοῦνε».
 — «Κ' ἐγὼ τὸ μαλλιόδοτᾶνο 'στὴ τζέπημ μου βυστῶ το.
 'Αμα τ' ἀλεῖψη μὲγ και δρό, τὰ ἴδια ὅλ νεμμίσου.
 Κ' ἔππεσεγ και 'λιγώθηκεν εἰς τοῦ κελοῦ τὰ χέρι».
 — «Σήκου, ματάκια μου και φῶς, σήκου, παρηγοριὰ μου,
 κ' ἐκεῖν' εἰναι ἡ κούρβα μου ἡ πρωτοστερινή μου,
 μὰ σοῦ 'σαι ἡ γυναικιά μου και ἡ παντοτεινή μου».

17*

Σήμερα μπουνάτσα και σμιὰ σμιὰ,
 ἔφυνε τὸ πουλίμ μας και πλ' 'στὴ ξενητεζᾶ.
 Μὴ χερτίμ μοῦ πέμπει, μὴ ἀπολογιά,
 μόνο 'στὸμ μαχραμᾶν του τρία γράμματα.
 'Ναγνῶννεῖς τα και λέγου γούλογ, κλιμάτα.
 — «Θέλεις, κόρη, παντρεύτου, θέλεις μὴμ 'παντρευτῆς,
 θέλεις τὰ μαῦρα βᾶλε και γίνου καλουριὰ⁷.
 και μένα με 'παντρέψου μέσα 'στὴν 'Αρμενιά,
 και 'πῆρα μᾶου κόρη και μάισσας παιδί.
 μεύγει τὰ καράβια και τὴθ ὀάλασσα,
 ἐμάψεγ και 'μένα και πιδὸ δὲν ἔρχομαι».
 Βάλλει ἡ κόρη μαῦρα και πᾶει 'στὸ 'γιαλό.
 ἕν' ἄρμενον εὔρισκε και πλ' 'στὴν 'Αρμενιά.
 'Αρμενοπούλλα βρίσκει και τὴν ἀρωτᾶ.
 — «Νὰ τζῆς, 'Αρμενοπούλλα, ποῦν' ὁ ἀντρας σου;»
 — «Εἰς τὸ κωνήμ 'πῆε με τοὺς ἄρκοντες».
 — «Νὰ τζῆς, 'Αρμενοπούλλα, και νὰ τοῦ τὸ 'πῆς.
 τὰ λόγια 'ποῦ σοῦ λέω μὴν τὰ λημονῆς:
 «Καλοηράκη ἦρτεν ἀποῦ τὸν τόπος σου,
 ἀποῦ τὸ βονικὸς σου κι' ἀποῦ τὸ σπίτις σου.
 Ὁ στόλος τοῦ σπιτιοῦ σου κάτω 'πέταξε,
 τὸ κλῆμαν τῆς νυλῆς σου ἐξεράττηκε,
 μηλιάμ ποῦ τὴν ἐτρώς, ἄλλος τὴν τρωᾶ,
 τὰ δρό πελιστερᾶκια ξιπετᾶξασιν».
 Νὰ τζῆς, 'Αρμενοπούλλα, και νὰ τοῦ τὸ πῆς.
 'Χε 'γιάν, 'Αρμενοπούλλα, και νὰ τοῦ τὸ πῆς».
 'Ἐπρόβαλεγ κι' ὁ ἀντρας με τοὺς ἄρκοντες⁸.
 κι' ὡς ἐκατζέμ μονάχος μέσα 'στὸ σπίτιν του,
 γυναικᾶ του τοῦ λέει με τὸ στόμαν της
 τὰ ὅσα 'ποῦ τῆς εἶπεν ἡ καλογρηᾶ.
 — «Ὁ στόλος τοῦ σπιτιοῦ μου εἶν' ἀφέντης μου,
 μηλιά ποῦ τὴν ἐτρώουν, ἡ γυναικᾶ μου,
 τὰ δρό πελιστερᾶκια τὰ παιδάκια μου.
 'Χε 'γιάν, 'Αρμενοπούλλα και πιά δέμ με θουραῖς».
 Κι' ὡς ποῦ νὰ κάμη μάγειρα, πέρα 'πέρασε,
 κι' ὡς 'ποῦ νὰ μετακᾶμη, 'στὸ σπίτ' του ἔμπαινε.
 — «Ποῦ νᾶθρω 'να ψαλίδι, και νᾶναι δίσταμο,
 νὰ κόψω 'γὼ τὸ στόμα, ὅπου μοῦ τᾶλε».

* Παράβαλε τὸ ἄσμα τοῦτο με τὸ ὅπ' ἀριθμ. 8.

1. Τὴν εἰσοδὸν και τὴν ἔξοδον. 2. Ἄνικουχ. 3. Τὸ ἔδαρος. 4. Μὲ δεσμιδᾶς (ἐκ λαμπάδων).
 5. Πότμον. 6. Ζωοπηγήν.

18

- Ἐκοῦσαν οἱ Σαρακηνοί, πῶχ' ὄμορφη γυναίκα,
 γούλοι των ἐμαδεύτησα, νὰ πᾶν νὰ τὴν πᾶρου.
 Καὶ πᾶν εἰς τὴν πόρταν τῆς κ' ἀπ' ὄξω τῆς φωνάτ' αὐτοῦ:
 — « Καὶ νὰ σὲ πῶ βασιλικά, ἔχει ἴστηρ ρίτζαγ κόπριο·
 ξύπνα, μυρτιζ, χρουσομυρτιζ καὶ δάφνη μερωμένη.
 Ὁ Γιαννακῆς σου ποῦ ἴπην τῶρα μαργελλεμένη; »
 — « Ἔγω καὶ Γιάννην ἀδελφόν, ἔγω καὶ Γιάννην ἀντρα,
 καὶ Γιάννημ πρωταξάδεφρο, μὰ δὲν ἤξεύρω γιὰ ταν. »
 — « Τὸγ Γιαννακῆν σου τὸγ κελόν τὸν εὐλοητικὸς σου,
 καινομ' ποῦ σοῦ δωκεν ὁ Θιός' πᾶνω ἴστος κρέβαττός σου. »
 — « Ἐκείνος ἴπτε ἴστο βουνί, ἴπην εἰς τὸ κυνήι,
 νὰ φέρ' ἀκούδαις τζωνταναῖς κ' ἀλλάφι μερωμένα
 καὶ ἴστην νορὸν τ' ἀλόου του δέντρα ξιριτζωμένα.
 Πιάνουν τὴν οἱ Σαρακηνοὶ καὶ πέρουν τὴν καὶ πᾶου,
 κ' ὁ νήλιος δὲν τὸ ἔχσταξεν καὶ χαμηλοπατόνει. »
 — « Ἐσοὺ κἄθεσαι, Γιαννακῆ, περδίκια καὶ σκοτόνεις,
 καὶ τὴν κελῆς σου πᾶρνα Σαρακηνοὶ καὶ πᾶου. »
 — « Ἄν τὴν ἐπῆραν ἴπὸ τὰ χτές, ἄς εἶγ' καλὴ δική των.
 μ' ἄν τὴν ἐπῆρα σήμερις, εἶναιμ πάλαι δική μου.
 Δίδει κλωτσὸν τοῦ μαύρου του, ἴστο σπῆτιγ καὶ προβάλλει·
 βγᾶλλει ντελᾶλη διανελει, βγᾶλλει ντελᾶλη λέει. »
 — « Πιὸς εἶν' ἀπὸ τοὺς μαύρους μου, νὰ πᾶμε ἴστηγ καλὴ μου; »
 ἴστοι μαύροι τὸ κούσασιν, ἐπέεσαγ καὶ ἴφοφῆσα,
 μὰ τῶσοι δὲν τὸ κούσασιν, ἀίμην ἐκατουρούτα.
 Κ' ἴνας μαύρος γεροντοπιὸς ἐμπρός του ἴπολοᾶται:
 — « Ἐγὼμ', ἀπέντη Γιαννακῆ, νὰ πᾶμε ἴστηγ καλῆς σου. »
 Δίδει κλωτσὸν τοῦ μαύρου του, ἴστους κἄμπους καὶ προβάλλει,
 καὶ πιάνει τὸ στρατὶ στρατῆ, ἴστη βρούσιγ καὶ πκαίννει.
 Βρίσκουν ἴνα Σαρακηνὸ καὶ ἴγίμωνεν τοῦ γέμου.
 Πρῶτα πετᾶ που σφοντολιὰ κ' ἴστερ' ἀναρωτᾶ το.
 — « Γιὰ πές μου, πρὲ Σαρακηνέ, τί κἄμου ἴστο χωριός σου; »
 — « Παντρεύου τὴν γυναίκῆς σου τὴν εὐλοητικὴς σου.
 Κ' ἴτσι τὰ ἴγητε σεις οἱ νιοὶ νὰ χαμηλοπετᾶτε;
 Πρῶτα πετᾶτε σφοντολιὰ κ' ἴστερ' ἀναρωτᾶτε; »
 — « Γιὰ πές μου, πρὲ Σαρακηνέ, προφτόνω ἴστο στεφάνη; »
 — « Ἄν εἶν' ὁ μαύρός σου ὄκνος, θὰ φτάσης ἴστο ἀποφάγη. »
 Δίδει κλωτσὸν τοῦ μαύρου του, ἴστογ γέμουγ καὶ προβάλλει.
 Κ' ὁ μαύρός του χιλιμονντᾶ καὶ ἴροίκεσεν ἡ κόρη.
 Ἰβᾶλλει τὸ μαντηλάκιν τῆς, ἐκλίνησεγ καὶ κλαίει.
 Ἢ πεττεριὰ τὴν ἀρωτᾶ, κ' ὁ πεττερός τῆς λέει:
 — « Γιὰ πές μου, κωρὰ νόφρη μου, τί ραίνησες καὶ κλαίεις; »
 — « Ὁ Γιαννακῆς μου ἴπλῆκωσε, θὰ μ' ἀποκεφαλίσῃ. »
 — « Ἄς ἔρτ' ἄ φᾶ, κ' ἄς ἔρτ' ἄ πιῆ, κ' ἄς ἔρτ' ἄ τρουοδήση·
 καὶ πᾶνω ἴστον τρουοδισμό θὰ τὸμ ἴποκεφαλίσου. »
 Καὶ ἴπρόβαλεν ὁ Γιαννακῆς ἴστο σπιτοκάτωφλόν τῆς,
 κ' ἀπὸ τὸ χέριν τὴν τραβᾶ κ' ὄξω τὴν ἐπαντέχει.
 — « Γιὰ πές μου, ποιὸς σὲ ἴσιμνησεν, νὰ πᾶ νὰ κῶψω ἴσῆγ;
 γιὰ πές μου, ποιὸς σὲ ἴφιλησεν, νὰ πᾶ νὰ κῶψω χεῖλη; »
 — « Ἦ νὰ σοῦ ἴπῶ, ἀγάπη μου καὶ ἴγκαρδικακόμ μου καίρι!
 Ἰνίσως καὶ μ' ἀναρωτᾶς, εἶμαι καὶ ἴγκαστρωμένη. »

Ἰβᾶλλει τὸ μαχαιράκιν του ἀπ' τ' ἀργυρόφ φοκάρι,
 καὶ ἴμπαίννει ἴστους Σαρακηνούς εἰς οὐλον τὸ κωπάδι.
 Ἰστο πρώτογ χιλιους ἔκοψε, ἴσᾶβγά του τρεῖς χιλιάδες,
 κ' εἰς τὸμ μεταδευτερομὸ κανέναδ δὲν εὐρίσκει.
 Εἰς τὴδ δεξάν του τὴν μεριὰ ἴβρίσκει τὸν ἀδελφόν τῆς.
 — « Φῶς ἴπο ἴμπρός μου, Γιαννακῆ, μὴς σὲ ἴποκεφαλίσω,
 γιὰτὶ τὸ ἴμᾶτιμ μου θολόγ καὶ δὲν ἴστρέφει ἴπισω. »
 Ἰστην νεκκλησάν τὴν πέρουσι, νὰ πᾶ νὰ τὴδ δαφτίσω.
 Καταμεσῆς τῆς νεκκλησᾶς τρεῖς δέντρα φυτεύγει,
 εἰς τὴδ δεξάν τῆς λεμονιάν εἰς τὴν τζεβρήν τῆς δάφνη,
 καὶ ἴστο προσκεφαλᾶκιν τῆς τριανταφυλλιάμ με τ' ἄθθη.
 Ἰ σὲ ἴέρως τὴλ λεμονιὰ κ' ἡ λεμονιὰ τὴδ δάφνη,
 Κ' ἡ δάφνη τὴν τριανταφυλιὰ, νὰ παρεγύται τ' ἄθθη¹.

19

Δεύτερα μου μπαίνω τα,
 καὶ τρίτη μου βγᾶλλω τα·
 τετράδη μου ἐρνούμενη
 καὶ καλοδεξούμενη,
 νὰ μὲ πᾶρης, νὰ μὲ ρίξῃς
 κάτω ἴστοδ δαρνοποταμό.
 Ἰ ἴδῶ τῆς μοίρας τῶμ μοιρῶ,
 ἴτῆς μοίρας τῶμ μοιρᾶδιω.

Ἰ ἴδῶκ' ἐγὼ τὴν μοιρᾶμ μου,
 κ' ἴποιος μεῦ μέλλει, νὰ τὸδ δῶ.
 Ἰούχει ἄσπρας, ἴούχει μαύραις,
 καὶ λούνουνται καὶ πλύνουνται·
 καὶ μωσκοσπουνίτζουνται.
 μ' ἐγὼ μὴ λούνωμαι, μὴ πλύνωμαι,
 μὴ μωσκοσπουνίτζομαι,
 ἴδ δὲν ἴδῶ τὴν μοιρᾶμ μου,
 τί ἄντραθ θέλ' ἄ πᾶρω.

20

Ἰτρέσαγ γούλαις ἡ ψυγαῖς ἴστο ἴττη² τοῦ Παραδείσου,
 τρέγει καὶ μὴ ἀμαρτωλὴ ἴστο ἴττη τοῦ Παραδείσου.
 Κ' ἡ Παναγιὰ τὴν ἴδηκε ἴπο πᾶν ἀπὸ τὸ θρόνο.
 — Ἰποῦ πᾶς, ἀμαρτωλὴ ψυχή, ἴστο ἴττη τοῦ Παραδείσου;
 Τὸ μεθ' ἡμῶδ³ δὲν ἔκουσες, τὸ Πάσκα τί τὸ θέλεις; »
 — « Καὶ νεκκλησᾶς ἴνάστεσα⁴, καὶ μοναστήρια ἴχτισα.
 κ' ἴδωκεν καὶ τὸ χέριμ μου καλόγ γιὰ τὴν ψυχήμ μου. »
 — « Καὶ τὰ καλὰ σου ἴναιμ πολλὰ, μ' ὁ ποταμός τὰ ἴπρε·
 γιὰτὶ τὴν μᾶνας σου ἴδαιρες, τῆς μᾶνας σου ἴνιστᾶθης,
 τὸμ πῶ μελῶς σ' ἀδερφό δικάσιμον⁵ ἴπρε. »
 Μ' ἄβ βᾶλης τὸ ξερὸ δαυλὸ ἴστην ἀνετὴν τοῦ φούρνου,
 καὶ ἴττιση ὁ ξερὸς δαυλὸς καὶ ἴβᾶλλη καὶ κλωνάρια,
 πᾶεις καὶ σοῦ, ἀμαρτωλὴ, ἴστο ἴττη τοῦ Παραδείσου. »
 Καὶ βᾶλλει τὸ ξερὸ βλαστὸ ἴστην ἀνετὴν τοῦ φούρνου,
 καὶ ἴποῦ τὴν νῆστειαν τὴν πολλήγ καὶ ἴποῦ τὴν παρακλίαν,
 ἴττισεν ὁ ξερὸς βλαστὸς κ' ἴβᾶλεγ καὶ κλωνάρια,
 κ' ἴπῆεγ καὶ τ' ἀμαρτωλὸ ἴστο ἴττη τοῦ Παραδείσου.

21

— « Μᾶνα μου, νὰ παντρέψουμε τὴν Ἰρετὴ ἴστα ξένα,
 νᾶχω καὶ ἴγὼ παρηγορᾶ ἴστα ξένα ποῦ γυρίτζω. »
 — « Μ' ἄμ μοῦρτη θλίψι γὴ χαρὰ, ποιὸς θὰ πᾶ μὲ τὴν φέρρη; »
 — « Μ' ἄς σοῦρτη θλίψι γὴ χαρὰ, ἐγὼ νὰ σοῦ τὴν φέρρω. »

1. Παρίβαλε μετὰ τὸ ἄνωτέρω τὸ γον ἴττη. 2. Ἄνθη. 3. Τοῦ μεγάλου ἀποδείπνου. 4. Ἄνθη-
 γερα. 5. Ἰναγόμενον.

Ἦσεν ὁ χρόνος δύσκολος, κειρὸς κατακαμένος.
 Ἐβραίνου ἢ ἐννιά ἔραροι κι' ὁ Κωνσταντῆς ὁ πρῶτος.
 Τὸ μνήμα μνήμα πορπατεῖ¹, τὸ μνήμα μνήμα πέει.
 —«Κακοχρονηχῆς, Κωνσταντῆ, πάλαι κακοχρονηχῆς²,
 ποῦ μ' ἔκαμες καὶ πάντρεψα τὴν Ἀρετὴ ἵστα ξένα.
 —«Γιὰ σώπα, σώπα, μάνα μου, νὰ π'ἀνὰ σοῦ τὴν φέρω».
 Τὸ χῶμα μαῦρον ἔκαμε, τὴν πλάκα χαλινέρι,
 Ἐὰ χαχλινοτσουλιμανα σέλλαις εἰς πᾶλόν του.
 —«Ἐλ', Ἀρετῆ, ἵστη μάννας σου, ἢ μάνα σου σὲ θέλει».
 —«Γιὰ πέ μου, τ' ἀδελφάκι μου, γιὰ πέ μου, τί με θέλει;
 Ἄν εἶναι θλίψη γὴ χαρὰ, νὰ π'ἀνὰ ἢ ἀλλάξω νάρτω».
 —«Ἐλ', Ἀρετῆ, ἵστη μάννας σου, κι' ἄς εἰς³, ὅπως κι' ἀνεῖσαι».
 Καὶ τὰ πουλλάκια κελαδοῦ, καὶ τὰ πουλλάκια λέου.
 —«Γιὰ εἶδε πρᾶμαθ ὀχμιασμα ἵσῆγ κόσμον τὸν ἀπάνω,
 νὰ περπατοῦν οἱ τζῶντανοὶ μὲ τοὺς ἀποθαμμένους;»
 —«Γιὰ πέ μου, τ' ἀδελφάκι μου, τί λέουν τὰ πουλλάκια;»
 —«Πουλλάκι ν'αἶγ κι' ἄς κελαδοῦ, ἀδύνα ν'αἶγ κι' ἄς λέου».
 —«Μὲ πέ μου, τ' ἀδελφάκι μου, καὶ λεβανιλις μυρίτζεις;»
 —«Κερὶν εἶχα τ' ἄλ Γιωργίου, κ' ἐπῆα κ' ἤψα τὸ τοῦ».
 —«Γιὰ ἵνοιξε, ἵνοιξε, μάνα μου, τὴν Ἀρετῆς σου φέρνω».
 —«Ἄν εἶσαι διὰβος⁴, διὰβωνε, περάτης¹, ἀβγζ, φύε».
 —«Γιὰ ἵνοιξε, σκυλλομάνα μου, τὴν Ἀρετῆς σου φέρνω».
 Ἰς ἵνοιξε, τὰρχτησα, κι' ἐπέθαννα κι' οἱ δρό τω.

ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ

1
 Σάββατο βραδὸ μ' εἰδιώξαν οἱ γονοὶ μου
 ἀφ' τὸ σπῆτι μας κι' ἀπὸ τὰ βονικά μας.
 Πέρω τὸ στρατὶ, στρατὶν τὸ μονοπάτι.
 Βάσανα τὰχ' ἢ ἀγάπη.
 Βρίσκω ἴνα δεντρί, τὸ λέσι κεπαρίσι.
 —«Δέξου με δεντρί δέξου με κεπαρίσι».
 —«Νὰ τὰ κλώνια μου, κρέμμυσι τῆμα τὰ σου,
 νὰ κι' ὁ ἴσκιος μου πέσει γλυκὴ κοιμήσου,
 κι' αὔριον τὸ πρῶτ' τριά σταμνιά νερό
 ἵστην ρίτζαμ μου νὰ χύσης».
 —«Ἄκουε ἴρανέ καὶ γῆς μὴν τὸ βαστάξῃς¹
 ὡς καὶ τὸ δεντρί τὸ νῶϊκιμ μου γυραύγει.
 τριά σταμνιά νερό ἵστην ρίτζαν του νὰ
 [ρίξω].»

1. Ἡ μήτηρ.
 2. Κακὸν χρόνον νὰ ἔχῃς (κατάρτα).
 3. Διάβολος.
 4. Πειρασμός.
 * Μὲ ἰκανὰς διαφορὰς ἐδημοσιεύθη παρῆμοιον ἄσμα ἐν τοῖς ἀναλέκτοις τοῦ συλλόγου Παρνασσῶ (τόμ. Α', μέρ. Α', σελ. 102—3).

2
 Ἰέσσεροι καὶ πέντε ἴον ἐννιά ἔραροι,
 τὸμ πόλεμον ἐκοῦσα καὶ παέννασι.
 Ἰτὴ στράταμ ποῦ παένναν, ἐδιψάσαι.
 βρίσκουν ἴναμ πηλᾶδι κ' ἴταμ πολλὰ βαθύ.
 Σαράντα ῥγυιαις τὸ πλάτος κ' ἐκὰτόβ βαθύ.
 Πέτζουν τὸ τζιρίττι¹, ποῖος νὰ κατηβῆ,
 Ἰγαίνει τοῦ καμένου τοῦ Μαυροκωνσταντῆ.
 Δένουν τογ κατηβάτζουν, κὸθγεται τὸ
 [σκονί,
 καὶ ξαναδευτερόννου, καὶ ξανακὸθγεται,
 καὶ πάλαι μεταδέννου καὶ κατηβάτζουν το.
 —«Νηβάκητέ μ', ἀδέρφια, κ' ἔπικσα νερό
 κὸκκινογ καὶ μαῦρογ καὶ φαρμακερό».

* Ἐν Κυπριακοῖς (σελ. 98, τόμ. Γ') ἐδημοσιεύθη παρῆμοιον ἄσμα μὲ πολλὰς παραλλαγὰς.
 1. Ἄλλως ματσέλι· δι' ἀμφιτέρων δηλοῦται, ὅτι ἔβαλαν κλήρους.

ΕΥΧΑΙ

I
 Ἄγγελέ μου φύλλακα, φύλλέ μου τὴν ψυχήμ
 τὴν ψυχήμ καὶ τὴν τζῶμήμ μου. [μου,
 Ὅσα σὲ στεῖλ' ἀρέντης μου, νὰ πάρῃς τὴν
 [ψυχήμ μου,
 μὴν ἔρτης μ' ἄγριαν ταραχή, μὴν ἔρτης μ' ἄ-
 [γριον πνεῦμα·
 ἔλα μὲ τὴν ταπεινωσύνῃς σου, νὰ σοῦ τὴν
 [παραδώσω,
 νὰ τὴν πάρῃς τ' ἀρέντη μου, νὰ τὴν ἔκρινῃ
 [θέλει.
 Ἐσέσαν οἰεφτὰ ῥανοί, χροσὸς σταυρὸς ἐφάνη
 δεξὰ στέκει ἡ Παναγιά, τζερβά ὁ ἀἰς Γιάννης,
 στέκουντ' ὀμπρὸς καὶ πίσω του Ἄγγελοι
 [κι' Ἀρχαγγέλοι.
 Τί γλώσσα θὰ πολοηθῆ, τί χεῖλη θὰ λαλήσου,
 καὶ τί ποδάρι θὰ σταθοῦς τὴν φοβεράν τὴν
 [κρίσι;
 1) Ἡ Παναγιά μας ἢ κυρὰ τὸν ἀρέντημ
 μας τὸ Χριστόν εἰς ἓνα σπήλαιον σκοτεινὸν
 τὸν ἐγέννησεν ὁ σπήλαιος ἔλαψε. Τριῶν ἡ-
 μερῶμ παιδί τῆς μάνας τῆς ἐμῆλοι. —Κοι-
 μάσαι μάνα μου, κοιμάσαι μητέρα μου, κοι-
 μάσαι μὲ βραδύσσεια τοῦ κόσμου; —Ὅχι τέ-
 κνομ μου, μὴτε κοιμοῦμαι, μὴτ' ἀγρυπνώ·
 ὄνειρος σὲ θεωρῶ, καὶ νητριοῦμαι νὰ σ' τὸ πῶ.
 —Ἢέ μου το μάνα μου, πέ μου το, μητέρα
 μου, πέ μου το μὲ δέσποινα τοῦ κόσμου.
 —Βεῖδ' σε, τέκνομ μου, εἰς τὸν Ἰορδάνην τὸμ
 ποταμό· σὲ βαπτίσασι ἦσαν οἱ σκύλλοι οἱ
 Ἐθέροι· σὲ πικίασιν εἰς τοῦ Πιλάτου τὴν
 αὐλῆς σε ρίψασι· νερόν ἐτζήτησες, ἔξιδιγ καὶ
 ἀσβέστης σὲ ποτίσασι· τ' ἄγιος σου τζῶνα-
 ράκις σου βγάλασι· σφελλάτσο σὲ τζῶσασι·
 τ' ἄγιος σου στεφανάκις σου βγάλασι· ἀκῆ-
 τια σου βλάλασι· τ' ἄγιος σου παπουτσάκια
 σου βγάλασι· προσχόραις σου βλάλασι. — Ἀ-
 ληθινὰ εἶναιμ, μάνα μου, κι' ἀληθινὸγ καὶ

τ' ὄνειρο. Ὅποιος ἠρέθη καὶ πῆ τῆς μάνας
 μου τ' ὄνειρο τρεῖς βολαῖς τὴν ἡμέρα καὶ
 τρεῖς βολαῖς τὴν νύχτα, μὴτὲ βροντῆρ φοβᾶ-
 ται, μὴτ' ἀστραπή, μὴτε νὰ κανοθχανατίση¹.

2

Ὁ Χριστὸς ἐπέρκασι·
 τὸ δαβρὶν του κούμπισε·
 πῆσα κικὸν ἐσκόρπισε·
 τὸν ὄφιον καὶ τὴν ὄφισσα
 καὶ τὴν μερμερίτισσα.

3

Ἄι Γιάννη, Πρόδρομε,
 Πρόδρομε καὶ πρόσμα,
 δέσε καὶ κομπάδεσε
 τὸν ὄφιον καὶ τὴν ὄφισσα
 καὶ τὴν μερμερίτισσα,
 τὸ μικρὸν τὸ σκορπιουλλάκι
 ἀπὸ κάτ' ἀπὸ τὸ πετραδάκι².

Τὸ δεύτερον καὶ τρίτον λέγονται καθ' ἡν-
 ὤρων μέλλουσιν αἱ γυναῖκες νὰ κοιμηθῶσιν εἰς
 βουνὸν θερζουσαι ἢ ἀλλην ἐργασίαν ἔχουσαι.

4

Ὅνειρον εἶδα,
 τ' ἀγγέλου μου τῶπα·
 κι' ὁ ἀγγεῖλος τῆς Παναγιάς,
 κι' ἡ Παναγιά τοῦ υἱοῦ τῆς·
 κι' ὁ υἱὸς τῆς μου τὸ ἔήησε
 καλόγ κ' εὐλοσημένο.

Λέγεται, ἀφοῦ ἴδῃ τις ὄνειρον οἰονδήποτε,
 διὰ νὰ λάβῃ καλὴν ἐξήγησιν,

1. Ἐπειδὴ καὶ ἡ παρατιθεμένη εὐχή ἀποτελεῖ-
 ται ἐκ τοῦ στυγερῶ καὶ ἐκ τοῦ περὶ τοῦ μέρους,
 ἔκρινε ἀνγκαῖον νὰ παραθέσω καὶ τὸ δεύτερον,
 ὅπερ ἄλλως ἔχει καὶ τινὰ ἰδιόζοντα ἐν τῇ συνθέ-
 σει ρυθμῶν.

1. Ταῦτα καὶ πιστεύουσιν, ὅτι ἀπολαμβάνουσιν
 αἱ λέγουσαι τὴν ἄνω εὐχὴν τρεῖς τῆς ἡμέρας.
 2. Παράβαλε μὲ τὸ ἄρματον: «Παντὶ ὄπῳ λίθῳ
 σκορπιὸς ἔρπει».

Α Σ Τ Η Ι Α

Ἄποῦ τὰ πέρσι τῶφ Φιωτῶ τὴν τρίτην τὴν τετράδη
 ἐβόρασε μ' ὁ ἀντρας μου δρό τριῶν ἀσπρῶν λινάρι·
 βρουτσίζω, κουταλίτζω το, βάλλω το μέσ' ἐτ' ἀρμάρι.
 Κ' ἤρτεν ὁ χρόνος κ' ἤρην το μέ τοῦ Θεοῦ τῆχ χέρι.
 Γίδω καμπόσο ἐτὴλ λιζά¹, καμπόσον εἰς τὴρ ρούφα,
 καὶ ἴσμενέμ μου τὸ πολλύ, γιὰ νὰ τὸ κάμω ρούφα·
 κ' ἔψησά το ἐτὸ νιχάρι, κ' ἔπλυνά το ἐτὸ πλατέλλι²,
 κ' ἀνεμοκαλάμισά το εἰς τ' ἀράπενα³ καλάμι.
 Πέρω το τοῦ νφαντάρη⁴— «Ναφντάρη, σῆρε μού το
 ἐτὸ πεντάρη, ἐτὸ ζηντάρη, ἐτὸ καλόν τὸ διαματάρη.
 Κ' ἔσυρεγ καὶ ἴσμενέμ το ἀπό φτιν ὡς φτιν τῆς κάττας.
 Κ' ἔκαμα τ' ἀντροῖς μου βράκα καὶ τοῦ γιουῦ μου πανωβράκα,
 κ' ἔλειπεν ὄλη ἡ σέλλη καὶ τὰ δρό καλαμουβράκις⁵.

2

Ἡ Κουτάλα.

Ἐλειπα καὶ τῶρα ἦρτα,
 γιὰ νὰ τραουδιῶ τὴν νύχτα·
 φεύγω πᾶω ἐς τὸ παντζάρι,
 καὶ βοράτζω μιάγ κοκκίλα·
 στένω τὴν εἰς τὴ τσουκκίλα.
 Ἦπτεγ κιορῶν ὁ σκύλλος
 κ' ἔρπαξέμ μου τῆγ κοκκίλα
 ἀποῦ μέσ' ἀφ' τῆ τσουκκίλα.
 Κ' ἔπιασα κ' ἐγὼ τὸ σκύλλο,
 κ' ἔδεσά τον εἰς τὸ στύλο.
 Νὰ ξυλιζαὶς κ' ἐγὼ τοῦ σκύλλου,
 ποῦ μοῦ πήρεν τὴν κοκκίλα
 ἀποῦ μέσ' ἀφ' τὴν τσουκκίλα.

3

«Ποῦ πᾶς, ἀφέντη μέρμηγκα, ποῦ πᾶς ἀρ-
 [ματωμένος;
 τὰ ξύλα φορτωμένος;»

1. Εἰς ἀγορὰν ὀπωρῶν.
 2. Ἡ βίασις ἀγγέλου, οὐτινος ἀνεστραμμένου ὄν-
 τος, σχηματίζῃ μικράτατον ἀγγέιον.
 3. Τὰ ἐξ ἀράκης, καλάμου τοῦ στάχμου.
 4. Ὑφαντοῦ.
 5. Ἡ βράκα (τὸ αὐτὸ καὶ ἴκνωβράκα) σύγεται
 ἐκ τῆς σέλλης καὶ τῶν δύο καλαμουβράκιων. Τί λοι-
 πὸν ἔκαμεν ἡ ἐργατικὴ οἰκοδέσποινις;
 6. Δὲν γνωρίζω τὴν λέξιν, ἐκτὸς ἂν ἢ παραφθορὰ
 τοῦ ἀκατὰ συγκυρίαν».

«Περβόλιν ἔχω ἐτὴς Βλαχιά, καὶ πᾶ ἴνα
 [τὸ τρυήσω,
 νὰ τὸ τσιλλοπατήσω.

«Τὸ τρύησα, τὸ πᾶτησα,
 τὸ τσιλλοπατήσα,
 καὶ βγάλω τρεῖς κοπέλλαις,
 τρεῖς ὀμορφαις βρελλαις».

4

Ἕνας κᾶττης μιάν ἡμέρα
 πᾶει ἴλλασει σᾶμ πκτέρας
 καὶ τῶμ ποντικῶφ φωνάτζει:
 — «Ποντικοὶ μικροὶ μεκάλοι,
 ποντικοὶ, μᾶφ φοβηθῆτε
 ἴλαστε νὰ ἔαγορευθῆτε,
 νὰ σᾶς μαγειρεύω ρίτζι,
 νὰ τὸ τρώτε νὰ μυρίτζη.
 — Ἀδὲν τὸ θέλουμεν τὸ ρίτζι,
 κ' εἰς τὰ γόντιζ μᾶς κολλίτζει».

5

Πέντε ποντικοὶ μουτζούροι
 καὶ ἄλλοι πέντ' ἀλευρομούροι,
 μιάγ καγιᾶσαν ἐφορτώσα
 καὶ εἰς τὸ πᾶλαγος ἐβγῆκαν·
 ἕνας πᾶει ἐς τὸ πινύ,
 καὶ φωνάτζει, πῶς πεινώ,
 ἄλλος πᾶει ἐτὴς σηντίνα,
 καὶ φοφᾶ καὶ ἀπὸ τῆμ πείνα.

6

Πέντε ποντικοὶ καὶ τέσσαρες νυφίτσαις,
 γάμογ κάμνουνε ἐστὸ σφοντυλιῦ τὴν τρύπα.

Νὰ καὶ ὁ κόνουπας μὲ τὸ σπαθὶ ἐτὸ χέρι.
 — Ἀπάρτε με καὶ μέ. — «Σκορπίστου, πει-
 [ρασμῆν.
 — «Λ σφάξω γάμου βῆδι». — Ἀδὲς σὲ κελί-
 [ρασμῆν.
 Νὰ κ' ἡ ὄρνιθα μὲ δρό τζευγάρια κᾶτταις.
 — Ἀπάρτε με καὶ μέ, νὰ καθερνῶ σιτᾶρι».

Νὰ καὶ ὁ μέρμηγκας μὲ τὸμ παρτῶ ἐτὸ χέρι.
 — Ἀπάρτε με καὶ μέ. — Ἀδὲς σὲ καλέσαμεν.
 — Ἄνὰ σκίσω γάμου ξόλακ.
 Νὰ καὶ ὁ ἀετὸς ἀπὸ ψιλὰ πετῶντας.
 — Ἀπάρτε με καὶ μέ νὰ κουβαλήσω κρέας.
 — Ἀδὲς σὲ καλέσαμεν.
 Φύε ἀπὸ μέ, σκορπίστου, πειρασμῆν.

ΣΑΤΥΡΙΚΑ

1

Τρεῖς καλαῖς γειτόνισσαις
 τὰ σκουλλούδια τωμ πουλοῦ
 ἐτὴν ταβέρναγ καὶ μεθοῦ.
 Κι' ὁ φτωχὸς ὁ νοικοκύρης
 γούλη μῆρα ἐτ' ἀργαστῆρι
 μὲ φωμὶ καὶ μὲ κρομμύδι·
 τὸ βραδὺ πᾶει ἐτὸ σπίτι,
 βρῖσκει τὴν νοικοκυρά του
 μεθυσμένη, ξερασμένη,
 ἐς τὰ ξεράματα λειμμένη.
 «Πέ μ', ἀφέντρα καὶ κυρὰ μου,
 τί ν' εἶναιν ἡ ἀρρωστία σου;
 νὰ σοῦ δώκω τὴ γιατρεζά σου».
 «Κρασοματσουκκιά μού δώκα,
 καὶ γκροπάδαμ μὲ τῆρ ρύκα,
 σφοντυλιάμ μὲ τὸ σφοντύλι,
 πέρι τὸ ἴναμ μου δαχτύλι.
 Ἄμμε δὰ ἐς τὸν ταβερνάρη,

2

Ἡ γρηλας.

Ὁ Χάρος ἐδιανάλισε
 γούλαις τῆς γρηλας νὰ παίρη.
 Τόσαις γρηλαῖς τὸ κούσαις,
 ἐλούστησαχ, χτενίστησα,
 καὶ ἐς τὸγ χορὸν ἐπάσσασι.
 Δέξου καὶ τὸχ χέροντα
 καὶ ἐς τὸχ χορὸν ἐδιχθήκε.
 «Κοπέλλαις γεροντόπλεκαις,
 εἶδτε γρηλαῖς νὰ πᾶν ἐδῶ;»
 Χόρευγε Μαριὰ κ' Ἐρήνη,
 καὶ ὀπου γρηὰ ἐς τοῦ πολοῶται.

3

Ὁ Κούμης.

Ἡ γρηὰ τον ἐκάτὸ χρόνῶ κ' ἐν ἐμελίτα θάνατο,
 μόν' ἐμελέτα κ' ἔλεε— «Τὸγ Κούμην ἀντραθ ὀέλω».
 Κι' ὁ Κούμης ποῦ τὸφ φόν του φούρνου ἠῆρεγ κ' ἤμπηκε.
 Δέξου καὶ τῆγ κυρὰ γρηὰ μ' ἔναγ γούμαρογ κλαδιὰ.
 «Κούμη, γῆ βλοήθου με, γῆ τὸφ φούρνου ἔφτω το».
 Ὁ Κούμης ποῦ τὸφ φόν του γκρεμμὸν ἠῆρεγ κ' ἐνήθηκε.
 Δέξου καὶ τῆγ κυρὰ γρηὰ, μὲ λουστόγ καὶ μὲ βαριό.
 «Κούμη, γῆ βλοήθου με, γῆ τὸν ἰγρεμμὸχ χαλῶ το».
 Ὁ Κούμης ποῦ τὸφ φόν του δέντριν ἠῆρεγ κ' ἐνήθηκε.
 Δέξου καὶ τῆγ κυρὰ γρηὰ μὲ τὸμ παρταδέλλον της.
 «Κούμη, γῆ βλοήθου με, γῆ τὸ δέντρογ κόβγω το».
 Κι' ὁ Κούμης ποῦ τὸφ φόν του καράβιν ἠῆρεγ κ' ἔρευε.

ΔΙΣΤΙΧΑ

Τὰ δίστιχα εἶναι τὸ κοινότερον καὶ δὴ καὶ τὸ μεγαλύτερον ἴσως προῖον τῆς δημώδους νεοελληνικῆς ποιήσεως, καθόσον πολυλαχοῦ ἔλλείπουν πολλὰ αὐτῆς εἶδη, δίστιχα ὅμως πανταχοῦ ἀπαντῶσιν. Οὐχὶ μόνον ἐνεκα τῆς πληθῆος αὐτῶν καὶ τῆς εὐκολίας εἰς τὰς παραπομπὰς καὶ παραβολάς, ἀλλὰ καὶ χά-

1

Ἠρώτοι καὶ εὐχαί.

Ἀπόψε θελ' ἄ τραουδῶ, ὡςτι νὰ ξημερώσῃ,
ὡςτι νὰ ἔγῃ ὁ νήλιος, τῆς πέτραις νὰ πυρώσῃ.
Χριστέ μου, καὶ νὰ πέθαινα, κι' ὁ θάνατός μου νὰ 'το,
καὶ πάλαι νὰ τζωντάνευγα, νὰ δῶ, τίς με λυπάτο.
Χριστέ μου, καὶ νὰ πέθαινα τὸ ἀέθρατον τὸ βράδυ,
καὶ νὰ με κατηβάττανε τῆς κερικῆς ἔς τὸν ἄδη.
Χριστέ μου καὶ νὰ πέθαινα, ν' ἀργήσουν νὰ με θάψου,
νὰ ῥτοῦν τὰ ξένα τὰ πουλλὰ ὀλιθυμένα νὰ κλάψου.
Ποττέ μου δὲμ 'παντρεύομαι, νὰ δὲμ πάρω βοσκάκι,
ποῦ στέκεται ἔς τὸν ἰγκρεμὸ ἄν τὸ κεπαρισσάκι.
Τῆς Μπαρπκρῆς τὰ κύματα, θεε, χαμήλωσέ τα,
νὰ δῶ καὶ γῶ τὸν κρινὸν μου, καὶ πάλαι ἔψηλωσέ τα.
'Ανεφελάκιν τούρανοῦ, ποῦ ἔμπανεις ἔμπρός ἔς τὸν νήλιο,
κάμε μου τόπον, νὰ τὸ δῶ τὸ κόκκινόν μου μῆλο.
Εἰς τοῦ Σταυροῦ τῆς φακουριᾶς ἔχ' ἀγριομ πελιτέρι,
Χριστέ, καὶ μέροννέ μου το, γιὰ νὰ ἐνοῦμεν ταίρι.
Κεπαρισσάκι μου λιανό, σείστου, νὰ πάρ' ἀέρας,
νὰ κλαδῆσουν τὰ πουλλὰ, νὰ ἔξημερώσῃ μέρα.
Κεπαρισσάκι μου λιανό καὶ πιπεροκουννέτο,
χαμήλωσε τὰ κλώνια σου, νὰ ππέσω ἀπὸ κάτω.
Τὸ γιασιμί κλαδεύουν το, καὶ φίνουν κ' ἔναχ κλώνο,
ἀλῆμενε, πουλλάκι μου, ἀκόμη ἔνα χρόνο.
'Ω Παναγιᾶ που τὰ Σκαλιᾶ², κ' Ἠλέσα που τὸ Κάστρο,
γλέπητε τὸ πουλλάκι μου ἄν τῆς ἡμέρας τ' ἄστρο.
Παντελεημονάκι μου, γιὰτρέ τῶν πονεμένων,
καὶ γιάτρεφέ μου καὶ μουνου τὸν ἐδικόν μου πόνο.
Βουσάκι μου Μαντρουχιανό, νὰχα τὸ ριζικὸς σου,
'ποῦρκεται τὸ πουλλάκι μου, καὶ πίννει τὸ νερός σου.
Χριστέ μου, καὶ νὰ γίνουμου ἔστηθ ὀθλασσαμ περνάρι,
γιὰ νὰ περνᾷ ὁ κρινός μου, νὰ δέννῃ παλαμᾶρι.

1. Ἐκκλησίαι ἐν Σύμῃ. 2. Θέσις.

'Σ τῆς ὀθλασσας τὰ κύματα θὰ πᾶ' νὰ χτίσω σπῆτι,
νὰ μπάννω, βγαίνω, νὰ μιλῶ με τὸν ἀποσπερῆ¹.
Πάλαι μηλιᾶ θελ' ἄ ἐνώ, πάλαι ν' ἀττίσω² θέλω,
πάλαι τὰ κλωνκράκι μου νὰ τὰ πλουμισῶ θέλω.
'Σ τὸν ἄδηθ θελ' ἄ κατηβῶ, νὰ τὸν ἰφροκλήσω,
νὰ βλλω τὸ κορμάκι μου, νὰ μὴν τὸ μαερίσω.
Θέλω τον νὰ ἦναι κι' ἄμορρος, θέλω τον νὰχη κιόλα,
νᾶναι κι' ἀπὸ καλλὴ γενιᾶ, νὰ με τιμήσουγ κιόλα.
Τάσω της τῆς ἀποκοπῆς ὀλόχρουσομ μανέλλι,
νὰ γλέπη τὸ πουλλάκι μου, ποῦ σύρει καμπανέλλι.
'Αἰ Νικόλα τοῦ Στενοῦ³, ἄμπα καὶ σοῦ ἔς τῆς μέση,
νὰ πάρω τὴν ἀγάπημ μου, γιὰτ' ἄλλος δὲμ μοῦ ῥέσει.
'Ω Πανερωμιώτη που γιὰλο⁴, Σωτήρη ποῦ βουνακι⁵,
καὶ Μιχαῆλ Ἀρχάγγελε ἀποῦ τὸ Νιμοράκι⁶.
Πανερωμιτάκι μου χρουσῶ, δῶκέ μου τὰ φτερᾶ σου,
νὰ πᾶ' ἔρω τὸ πουλλάκι μου, καὶ πάλαι νὰ δ'δικά σου.
'Ω Πανερωμιώτ' ἀφέντη μου με τὰ κατόγ καντήλια,
γλέπε μου τὸ παιδάκι μου, νὰ σοῦ τὰ σώσω χλια.
ὀθλασσα, τὸ πουλλάκι μου ἔς τὸ κύμα σου ῥμενίτζει,
κάμε τὸ κύμα σου γλυκό, νὰ μὴ βροκαρδίτζη.
ὀθλασσα πιροθλασσα καὶ πιροκουματοῦσα
γούλου σὲ λέουθ ὀθλασσα, κ' ἐγὼ σὲ λὲ' ἀττούσα¹.
'Ομπρός πάει τὸ περγαντί, καὶ πῆσω ἡ φρεῖδα,
ἔς τὸ κρούσος θέλω νὰβγοῦμεν αὐτὴν τὴν ἐβδομάδα.

2

Ἐρωτικὰ καὶ ἐγκωμιαστικά.

Τ' ἄστρο θὰ βάλω ἔς τὸ σινὶ καὶ τὸ φεγγάρι χάκι,
νὰ πάρω τὴν ἀγάπημ μου, κι' ὅ,τι ἔμπορέσης κάμε.
Εἰς τὴν ὀμπρός μεριά^δ κρατεῖ ἡ βέργα τοῦ κλημάτου,
ἡ κόκκινη μιστοκαρριά τοῦ Γεροσολυμάτου^δ.
Σαράντα μέραις ἔσκασγα τῆς γῆμ με τῆς βολῶνα,
γιὰ νὰβρω τὴν ἀγάπημ μου, τῆς μαρμαροκολῶνα.
Χαρῶ το γῶ τὸ στόμα σου τὸ σκιντζαμυδαλάτο,
ὀπούνα μῆσα κουφωτὸ καὶ τζάχαρι γεμάτο.
Πουλλάκι δεκατέσσαρα κ' ἔναχ χιλιδονάκι,
ποῦ φέρουν τόχ χαιρετισμὸν ἀποῦ τὸ Γιασιμάκι.
'Αφέντη μου, τὸ φέσι σου βάλε το παρακάτω,
νὰ μὴ σὲ πιάννῃ νήλιος, κορμὶν ἀγγελικάτο.
'Αφέντη μου, τὸ φέσι σου βασιλικὸ μωρίτζει,
καὶ πάνω ἔς τὸ βασιλικὸ πέρδικα κακραιτζει.

1. Ὁ ἔσπερος. 2. Ἀνόσιω. 3. Μονήδρια καὶ θέσις ἐν Σύμῃ. 4. Ἀνοῦσαν. 5. Εἰς τὴν δεξιὰν ἔκραν τοῦ χοροῦ. 6. Τῆς Ἱερουσαλήμ. δ. κ. Ἐκκελλᾶριος κακῶς χωρίζει τὸ ὄνομα εἰς ἐγγύου Σολουμάτου (Κυπριακά, τόμ. Γ', σελ. 305 καὶ ὅπου ἄλλοι).

Ποττ' ἀπό χεῖλη πηλοῦ δὲλ λείπει πρασινάδα,
μηδ' ἀποῦ τὰ χεῖλη σου δὲλ λείπει νοστιμάδα.
* Ἄγγελος ἐκατήβαινε, καὶ ἔχσταγ καὶ κοντύλι,
κι' ἔκατσε καὶ ἔζουγράφισεν τὰ κόκκινά σου χεῖλη.
* Ἐσοῦσαι ἄκρην τὸ δέντρο, ποῦ λέουγ κανελλάττο,
ποῦ θέλ' ἄ ἔττις τὸν ἄττον τὸμ μοσκομυρωδάτο.
* Ἐσοῦσαι ἄκρην τὸ δέντρο, τὸ λέουγ κεπαρίτσι,
ποῦ θὰ βρεθῶν οἱ κλώνοί του ἔς ἀνατολή καὶ δύσι.
Κεπαρισσάκι μου λιανὸ καὶ μυρισμένο ξύλο,
ποῦ μοι ἀτρίζει τῆς ἀγάπης μου ἔστο μάκρος καὶ ἔστο ψῆλο.
Τούτους ἀγγέλου γυῖός εἶσαι, καὶ ποιᾶς μηλιᾶς κλωνάρι;
καὶ τ' ἀγίος σὲ ἔζουγράφισε, νὰ τοῦχω ἴω τῆς χάρι;
Κεπαρισσάκι μου λιανὸν ἀποῦ τὰ Μοσκοκονήσσα,
ποῦ χεῖς τὴν ὁμορφίαν πολλή καὶ τὴν τιμὴν περίσσα.
* Ἡ μάνα σου ἄτογ κιτριὰ κι' ἀρέντης σου τὸ κίτρο,
κι' ἐκίμας σε, πωλλάκι μου, φεγγάρι μὲ τὸγ κύκλο.
* Ἄγγελος ἐκατήβαινε ἀποῦ τὸ νημοράκι,
κι' ἔκατσε κ' ἔζουγράφισεν τὸ μαῦρό σου μουστάκι.
Δὲν εἶσαι μάνας γέννημα μηδ' ἐκὶ γεννημένος,
μόνον ἀποῦ τοὺς οὐρανοὺς εἶσαι κτηθασμένος.
* Ἄσπρον τριανταφυλλάκι μου, ἔς τῆς κόλιν τυλιμένο,
παράγγειλέ μου τὸγ καιρό, πότε νὰ σὲ λιμένω.
* Ἄσπρον τριανταφυλλάκι μου, ἔς τῆς μέσηγ κιτρινίτζεις,
ἐγὼ ἴπαώ σε ἴμιστικῶ, μὰ σοῦ δὲν τὸ γρωνίτζεις.
Βασιλικὸ πλατόφυλλο σοῦ στρώνω, νὰ κοιμάσαι,
νελούβια νὰ σκεπάζεσαι, καὶ ἴμενα νὰ ἴθυμάσαι.
* Ἐμένα ἡ ἀγάπη μου εἶναι τυπᾶς κουμάσι,
εἶναι βροντή, εἶν' ἀστραπή, κι' ὁ κόσμος τὴν τρομάσει.
* Ὅπου περάση ποταμὸ, καὶ δὲν τὸμ προσκελλίση,
ἐκείνος εἶναι μπιστικός, ὅπου καὶ νὰ ἴπαση.
* Ἐγὼ ἴπαώ τον τὸβ βοσκὸ καὶ τῆς σφυρηματιάν του,
ποῦ πῆννει τὸ δαβράκιν του, καὶ πᾶει ἔσθηδ δουλειάν του.
Βασιλικὸ μου δρό λογιῶ, καὶ γηόσμε μου τεσσάρω,
ἄλλοι σοῦ ἴρχταν τὸ νερό, καὶ ἴώμι πᾶ σε πᾶρω.
* Ἐ τὰ ἔξωφυλλα τοῦ μαρουλλιού κι' ἀκόμα παρὰ μέσα
τὰ κέλλη σου ἐστόρησα, γιατί πολλὸ μου ἴρεσαν.

3

Στόνοι καὶ παράπονα.

Ποῦ δὲν ἐγάπησαμ ποττέ, καὶ θέλει νὰ ἴπαση,
ἐμένα τὸμ πολλόπιθον ἄς ἴρη νὰ ρωτήση.
Τὰ πᾶθη μου δὲν τᾶπθην ἄδίκως μὲ τὴν ἴθα,
μὴ ἄλλης χριστιανῆς παιδί, μὴ ἄλλης μάνας γέννα.
Σᾶμ μούπες «φίνουμιν ἴθ» ἔς τὰ μεατζᾶ ποῦ κάτω,
εὔρισεν ὁ οὐρανός κι' ὁ κόσμος ἄνω κάτω.
Σᾶμ μούπες «φίνουμιν ἴθ», καὶ ἴρισες καὶ ἴπισω,
τὸν νασυρμόμ ποῦ νᾶσυρι, δὲν εἶναι γιὰ νὰ τζήσω.

* Ἐπολησμονηθήκαμε σὸν τὰ μικρὰ πωλλάκι,
ποῦ λησμονοῦν τῆς μάνας τω, καὶ τρέγου' ἔτὰ κλαδάκι.
Τὸ κεπαρίτσι φροκαλοῦ, κ' ἡ ἀργανιὰ μυρίτζει,
καὶ μένα τὸ πωλλάκι μου ἔς τὴ ξενιτεὶὰ γυρίτζει.
* Ἐξιάσες με κ' ἔφουε, σᾶχ χώραγ κουρσεμένη,
σὸν νεκλήσ' ἄλουτούργητηγ καὶ παραπονεμένη.
Μὴ μοῦ ἴμιλῶς πεισματικῶ, καὶ κᾶμῶς με καὶ βᾶλω
ροῦχα καλοχριστικῶ, καὶ ποῖό μου δὲν τὰ βγᾶλω.
Βασιλικὸγ κι' ἄλασμαρὶ δὲβ βᾶλλω ποῖό ἔστο ἴθμ μου,
γιατὶ μοῦ τὴν ἐπήρανε τὴν ἀγαπητικὴμ μου.

4

Ἄρσι.

* Ὅπου περάσ' ἀπὸ μυριτζ, καὶ δὲγ κόψη κλωνάρι,
τῆμ πρώτην του ἴπαθητικῶν ἄλλος θὰ τοῦ τῆμ πᾶρη.
* Ὅπου περάσ' ἀπὸ μυριτζ, καὶ δὲν τῆγ κουτσουρίση,
χρόνους νὰ κᾶμῶς ἔς τῆμ μονή, νὰ μὴμ μεταῦρίση.
Πουλλὶν ὅπου χεῖ δρό φωλλεαῖς, ἡ μὴτ' αὐ νὰ χαλάση,
καὶ τὰ φτερά του νὰ κοποῦ, νὰ μὴμ μεταπετάση.

5

Ἐβρωνικά καὶ ἐμπαικτικά.

* Ἐπέρας' ἡ κρηατινήγ κ' ἡ τυρινὴ ἔδομάδα,
καὶ δὲν ἴρητε ἔς τῆμ πόρταμ μας καμμιὰ παλιοφανάρα.
Τὸ παλληκαρίν τὸ καλὸ, τ' ἄξον τὸ παλληκαρί,
ποῦ ἴσᾶθ θὰ κούση πόλεμο, πετιέται μὲσ' ἔς τ' ἀμάρι.
Μὴ ἴλια, μὴ ἴλιπτζα, μηδ' ἔς τὸν νοῦμ μου τᾶχα,
νὰ ἴπαντρευτῆ τὸ γιασμί, νὰ πᾶρη τῆμ μολόγγα.
Λέω σου, μὴν τὸ τζώννεσαι τὸ λαχοῦρὶ τζωνάρι,
γιατὶ λιᾶ ἡ μέση σου ἴσᾶ τζουτζουφιᾶς κλωνάρι.
Πέ της, μουρέ, τῆς μάνας σου, ἴροδὸν νὰ σοῦ δώση,
γιατὶ θωρῶ καὶ ἴβαντζαρες τὸβ βασιλιὰ ἔς τὴ γνῶσι.
* Ὅθῆς το τὸ παλεβὸμ πουλλί, νὰ πᾶ ἄλλοῦ νὰ κᾶτση,
γιὰ μιὰμ παμπκερήγ κλωστήν ἴχασεν τὸ μετᾶσι.
Εἴχα τραυόδια νὰ σοῦ ἴπῶ ἴνα σακκὶ γεμάτο,
μὰ ἴρηπατώθην τὸ σακκί, κ' ἴπηγ γούλα κάτω.

6

Γαμήλια.

Γύρισε δὲ τῆγ κρηαλλή μὲ συμακὰ κουλλούρι,
ὁ γᾶμος κλοροτζικός, κι' ἀπὸ τὰ γεννητούρια.
Γαμπρός εἶναι μιστοκαρφί, κι' ἡ νύφη λουλουδάκι,
τ' ἀντρόνομ ποῦ ἴνιετο νὰ τζήση, νὰ ἴραση.
Τίς ἴτον ὁ προξενητής, ποῦ νὰ πολυχρονήση,
τ' ἄι τάφου τὰ χῶματα νὰ πᾶ νὰ προσκινήση.

Νῆχ' φωνή 'σάν τήβ βροντή, λαλιή 'σάν τήγ καμπάνα
γιὰ νά 'πικινέσω τὸγ γαμπρό, ποῦ πῆρεν τῆς Σουρτζάνα.
Χρυσά πουλλάκι κελιδού 'ς τῆς νύφης τὸ μαντῆλι,
κερῆστέ τον τὸγ γαμπρό μὲ τὸ χρυσόμ ποτῆρι.

Τὰ ἀκόλουθα ἀνήκοντα εἰς τὰ ἔρωτικά | λευταίης λέξεως τοῦ προηγουμένου ἀρχεται
παραθέτω ἰδιαιτέρως, ὡς ἔχοντα ἴδιον τρέ- | τὸ ἐπόμενον.
πον συναμολογήσεως, καθ' ὃν ἀπὸ τῆς τε-

Καλοπράκτ' ὁ γανῶ, καὶ τὸ Χριστόθ ὁ μόνω,
γιὰ νά φιλοῦν τὸ χέριμ μου, τ' ἀντίθερον νά δόνω¹.
Πέρω το 'γὼ τ' ἀντίθερον 'ποῦ τοῦ παπᾶ τὸ χέρι,
Χριστέ καὶ Παναγία μου, γιὰ νά ἐνοῦμεν 'ταίρι.
Γεράκιμ μου παντοτεινῶ, κι' ἀγάπη μου μεγάλη,
πολλὸν ἐρώταμ μουδῶτες ἀπάνω 'ς τὸ κεφάλι.
Τὸ κεφαλάκιμ μου πονῶ, 'σάν νά 'φαγα τὴν αἶρα,
οὐδέ τὴν αἶραν ἐφαγα οὐδέ ψωμ' ἀφ' τῆχ χώρα².
Χώρα μου καὶ Γαῖστί μου καὶ μέσ' ἀπ' τῆμ Μαρσλίχ,
παλιὸν ἀγάπηλ λησμονῶ, καὶ κάμν' ἄλληγ καινούργια.
Καινούργι' καρδάκιμ μου μὲ τῆμ παλαιῶ σαβοῦρα,
ἐφέτος τὸ κ'τάλαβα, πῶς μ' ἀγαπᾶς σιγούρα.
Σιγούρα κι' ἀγάπησα 'ς τὸγ κόσμον μὲν ἀγάπη,
'ποῦ ρουζοῦμερει μὲ τὸν νοῦ καὶ κόβγει μὲ τὸ 'μμάτι.
'Οχχοῦ τὸ 'μμάτι, μμάτι μου, τὸ 'μμάτι μου πονῶ το,
κι' ὅταπ σέ 'δῶ, ἀγάπη μου, 'νοιῶ το καὶ σφαλῶ το.
'Εσφάληξά τὴν τῆγ καρδιά, καὶ πλιὸ δὲν τὴν ἀνοίγω,
ἀγάπη μου μὲ λησμονεῖ, καὶ κάθεμαι καὶ κλαίγω.
Κλαίω, δὲν ἔχω 'μερωμῶ, 'σάν τὸ μωρόμ παιδάκι,
μᾶνα μου, 'σᾶμ μὲ γέννησες, ἄς μ' ἔδιδες φαρμάκι.
Φαρμάκι 'ναγ καὶ πίνω το, καὶ φαίνεται μου μέλι,
μὰ τὸθ Θεῶμ, πουλλάκι μου, μὰ τῆχ Χαριτωμένη.
Χαριτωμένη Παναγιά μὲ τὸ παιδί 'ς τῆχ χέρα,
'ς τῆγ γαιτόνεζ' σου 'βρίσκειται μιὰ ἄσπρη πελιστέρα.
Πελιστεράνα τοῦ Πασᾶ, πέρδικα πλουμισμένη,
γιὰ πές μου τὴν ἀγάπημ μου, ἂν ἦναιμ μπιστεμένη.
Πιστεύτου τὴν ἀγάπης σου, καὶ κάμει τῆλ λολλοῦδι,
καὶ βάλ'τη 'ς τὸ δεξίς σου 'φτί, κι' ἄς μαζευτοῦσιν οὔλοι.
Οὔλοι μὲ λέν νά σ' ἀρηστώ, κι' ἐγὼ τὸ Θιόν ἀμόνω,
ταύγενικός σου τὸ κορμὶ κρυφά τὸ καμαρόνω.
Καμάρα μὲ τὸ μάλαμα 'ς τοῦ βασιλιᾶ τὸμ πύργο,
τέσσαρα χρόνια, 'γάπη μου, εἶναιμ ποῦ σέ γυρεύω.
'Εγυρεύά σε κι' ἠύρᾶ σε, ἀτίμητῆ μου πέτρα,
μὰ τὸγ καιρόλ λογάριατζε, καὶ τῆς ἡμέραις μέτρα.

1. Τὸ κατόπιν ἀρχίζει κατ' ἀντίθετον.

2. Τοῦτο καὶ τὸ κατόπιν ἀσυνάρτητα ὄντα, ἴσως δὲν μοὶ ὑπεγορευθῆσαν ὅπως λέγονται διότι
ἡ δημόδης ποίησις παράγει μὲν καὶ πολλὰ ἀφύη προϊόντα οὐχὶ ὅμως καὶ τοιαῦτα ἐκμαθώματα.
Καιρὸν δὲν εἶχον διὰ νὰ παραβάλλω ταῦτα πρὸς τὰ ἀπαγγελλόμενα ὑπὸ λυριστῶν.

'Εμέτρησά τον τὸγ καιρό μὲ τὸ χρυσὸ φλυτζάνι,
καὶ τῆς καρδιάς μου πάσαν οἱ φοβεροὶ οἱ πόνοι.
Οἱ πόνοι μου ἐπάψασιν κι' οἱ ἀναστεναγμοὶ μου,
καὶ χαίρομαι, ἀγάπη μου, ὅπουσαι πιδὸ δική μου.

ΜΥΡΟΛΟΓΙΑ

"Αμα ὁ ἀσθενὴς ἀποθάνῃ, μένουσιν ἐν τῇ | καὶ φωνάζουσι τὸ λεγόμενον *φονικό*, οἰοῦν
αἰθοῦσα τοῦ νεκροῦ ὅσαι γυναῖκες θέλουσιν | ἀναγγέλλουσαι εἰς τὴν πόλιν τὸ συμβᾶν.
ἐπιστατήσαι, ἵνα σαβανωθῇ, αἱ δὲ λοιπαὶ | "Ἐπειτα πᾶσαι ὁμοῦ ἔρχονται ἔδουσαι
ἀνέρχονται ἐπὶ τοῦ δώματος μὲ λελυμένας | μετὰ ἰδιζόντος ἤχου τὰ ἐξῆς μυρολόγια
κόμας, ἀσκεπεῖς καὶ τύπτουσαι τὰ στήθη, | πρώτον:

'Ανατολή μου ρύδισε, καθαίρισε τῆδ Δύσι·
κι' (ἡ κόρη μας¹) κἄμνει ἀρκή νά μᾶς 'πολησμονήσῃ.

'Ο νήλιος δὲν ἰθαίννει πτόν, ὡς ἦτομ μαθημένος,
κι' ἂν ἔβγῃ καὶ καμμιὰβ βολά, θολός καὶ βορκωμένος.

"Ὅταν ὁ τεθνεὼς ἦναι ἀνῆρ καὶ κολυμβητής, ἢ ὅπωςδῆποτε ἐταξείδευε, λέγουσι
καὶ τὸ ἐξῆς:

Τὸ Πέδι² δὲν 'νεφαίνει πτό, μὴ καὶ τὸ Διαπόρι³,
μὴ τῆ στράταν τοῦ 'γγαλοῦ δὲν 'νησοκατηβαίνει.

Μετὰ ταῦτα λέγουσι καὶ διάφορα ἄλλα | ἐπὶ τοῦ φερέτρου ὁ νεκρός, ἀρχεται ἡ ἐκφορὰ.
κατάλληλα εἰς τὸ ἀτομον τοῦ τεθνεῶτος, | Μετὰ τὸν νεκρὸν ἀκολουθοῦσιν οἱ ἄνδρες,
ἐξ ὅσων καταλέγομεν κατόπιν ὡς κοινῶν, | μετὰ δὲ τούτους αἱ γυναῖκες. "Αμα τὸ φέρε-
καὶ καταβαίνουσιν ἐξακολουθοῦσαι καὶ ἐπὶ | τρον ἐξέλιθ τοῦ οὐδοῦ τῆς οἰκίας, ἔρχον-
τοῦ νεκροῦ νά μυρολογῶσιν. Ἀφοῦ δὲ ὁ λε- | ται πάλιν αἱ γυναῖκες θρηνηδοῦσαι, καὶ
ρεὺς ἀπαγγεῖλαι τὰς συνήθεις εὐχὰς καὶ τεθῆ | πρώτα ἀπαγγέλλουσι τὰ ἐξῆς:

Σιζ, σιζ⁴, οἱ ἄρχοντες· θέλω νά τραουδήσω,
σήμερον τὸγ χιλιάκριθ⁵ νά τὸγ καλημερήσω.

Σέ τούνοὺς σπῆτι σέ καλοῦ, σέ τούνοὺς πανηόρι,
κι' ἦσαν νά σέ ψικέψουσιν ὄλον τ' ἀκοντολά⁶;

Ράνε μου (Γεώργη⁷), τὸ στενὸ μὲ τὸ μαργαριτᾶρι,
γιατὶ περνεῖ ὁ (Γιάννης) μας μὲ τὸ 'ψηλὸγ κρεβάττι.

Χριστέ μ', ἂν ἦν' ἀπ' ἄθρωπο⁷, δός του καὶ πάλαι δός του
μιὰ μαχαιριά 'πὸ 'πίσω του, νά ξιριδῆρ' ὀμπρός του.

*Αιη⁸, βουνιά, χαλάσητε, δέντρη ξηρριτζωθῆτε,
καὶ 'πάνω μου πετάξητε, καὶ μῆμ μὲ λυπηθῆτε.

1. Μετατρέπεται κατὰ τὴν περίστασιν: "Ὁ Γιάννης μας -- Ἀπέντης μας -- ἡ Μάνα μας κτλ.
ὡταῦτως καὶ ὅσα ἐφεξῆς κλείονται ἐν παρενθέσει.

2, 3. Θέσεις ἐξ ὧν πρῶτον φαίνονται ἀπὸ τῆς πόλεως τὰ καταπλέοντα πλοῖα.

4. Σιζά, σιζά. 5. "Ἄλλως: τὸν τιμημένον τιθ' χωρισθ'. 6. Προσκαλεῖται συγγενῆς τις
τοῦ τεθνεῶτος. 7. Ἐὖν ἄνθρωπος (καὶ οὐχὶ κατὰ θέσιν θέλησιν) ἐγένετο αἴτιος τοῦ θανάτου,
ἐπικαλοῦνται τὴν ἐκδίκησιν. 8. "Ὀρη.

Ἄπο τῆς κλοσύνης σου κι' ἀφ' τὴν ἀπομονῆς σου,
 ἴθρουγ κ' ἐν ἔχεν ἀγγελον, νὰ πᾶρη τὴ ψυχῆς σου.
 Ἐξερριζώθην τὸ δέντρο, κ' ἤβγεν ἀπὸ τῆς ρίζας,
 ποῦ πλώναμεν τὰ ροῦχά μας 'πάνω του καὶ μυρίτζα.
 Ὁ χάρος θέλει γκαλέμα¹ τὸφ 'φτεινὸν τὸ χρόνο,
 γιὰτὶ πῆρεγ καὶ 'νέσπασε ποῦ τῆς καρδίας μας κλῶνο.
 Χάρο, καὶ δὲν ἐντρέπουσου, χάρο, δὲν ἐφοῦσου,
 κι' ἐπῆρές των (τῆμ μάναν τω) καὶ δὲν τοὺς ἐλυπούσου.
 Καὶ πῶς τὸν ἐκατήθηκες τὸμ μακριασμένον φθῆ,
 ποῦναι 'ψηλὸς 'σάν ἰγκρεμῶς, βαθὺς 'σάν τὸ πηγάδι;
 Ποῦ ναῦσω γ'ὼ τραντήφυλλο, νὰ κᾶμω 'ναβ βραχάλι,
 νὰ κατηβῆ (ὁ Κώστας μας) περήφανα 'ς τὸν φθῆ;
 Ὡς τοὺς οὐρανοὺς θέλ' ἄ νηθῶ μὲ τὸν Ἀποσπερίτη,
 νὰ ρίξω πύρινη φωτιὰ 'ς τοῦ χάροντα τὸ σπῆτι.
 Τοῦ Ρῆα υἱὸς ἐπέθανε, κ' ἡ γῆς ἀνατρομάσσει,
 κ' ἡ πλάκα κλαί' καὶ δέρεται, πῶς θέλ' ἄ τὸδ δαγακᾶση.
 Ἐγὼ θὰ ποῦ τοῦ μπογιτζή, γιὰ νὰ μοῦ δάψη μαῦρα,
 γιὰ νὰ ταιριάζτ' ἡ φορεσά μὲ τῆς καρδιάς τῆς λαῦρα.

Ἐν τοῖς ἐξῆς θρηνηδὸς συγγενῆς εὐχε-
 ται νὰ ἴσαν ἰδικοί τῆς οἰ ὀφθαλμοὶ τοῦ θά-
 νόντος, ὅστις θὰ ἴδῃ ἐν φθῆ ὅλους τοὺς συγ-
 γενεῖς, καὶ λυπείται, διότι δὲν ἐπρόφθασε νὰ
 τῶ δώσῃ ἐπιστολὴν πρὸς αὐτοῦς:

Καὶ νὰ 'τον τοῦ συμπέττερου τὰ μμάτια του δικά μου,
 πᾶ' πᾶ τοὺς δὴ συμποῦππουλλους, κ' ἐμένα 'ναι μακροχά μου.
 Συμπέττερος ἐπέθανε, κι' ἄς ἔξω χαμπάρι,
 γιὰ νὰ τοῦ δώκω μιὰ γραφή, πᾶς κ' ἔθειλ' ἄ τῆμ πᾶρη.

Ἡ ἐξῆς σκληρὰ συμβουλὴ δίδεται πρὸς τὴν χήραν ἄρτι τεθνεῶτος.

Ἐσένα, κόρη, πρέπει σου νὰ τρώγῃς 'στῆφ φαγιὰς σου
 φαρμακοτζύμωτο ψωμί, νὰ κόβῃγ τῆς καρδιάς σου.

Τὸ ἀκόλουθον λέγεται, ὅταν ὁ πατήρ ἀποβιώσαντος τέκνου εἶναι ἀπὼν εἰς ταξείδιον.

Κι' ἄν ἐξευρεν ἀφέντης σου τὸ Ὀλιβερόχ χαμπάρι,
 'πάνω 'ς τὸ κῦμμαν ἔρκετο λαχταριστὸς σὰ ψάρι.

Ἐκ τοῦ ἐξῆς ἐννοεῖται, ὅτι ὁ ἀποβιώσας ἦν ὁ ἕτερος ἐπιζῶν ἐκ τῶν γονέων.

Τῶρ ἀφανεύγουν τὰ παιδιὰ ποῦ μάνανγ καὶ ποῦ κύρη,
 'σάν τὰ καράβια 'ς τὸ 'γιαλὸ χωρὶς παραβουκῆρη.

Τὰ ἀκόλουθα λέγονται ἐπὶ νεκρῶν ἱερέων.

Σήμερο 'ς τὰ 'πουράνια γούλ' οἱ ἀγγέλοι ψάλλουν,
 καὶ τὸν ἀρκιμαντρίτημ μας 'ς τὸ δῆμα² ὁδὰ τὸδ βᾶλουν.

Ἄμμ' ὁ ἀρκιμανδρίτης μας 'παινέματα δὲν θέλει,
 γιὰτὶ τὸν ἐπαινέσασι 'ς τοὺς οὐρανοὺς ἀγγέλοι.

Ἐσκίσαν τὰ 'πουράνια, κ' ἦσαν ἀγγέλοι κάτω,
 γιὰ νὰ νηθάσουν τὸν ἀτὸ τὸχ χρουτοφτερουδάτο.

1. Τὸν Χάριον πρέπει νὰ ἐναγάωσεν

2. Τὸ ἄγιον βῆμα.

Ὅταν ὁ νεκρὸς ἦναι ξένος, αἱ ἐπ' ἀμοιβῆ¹ φράζουσι τὴν ἔλλειψιν γονέων καὶ ἀδελφῶν,
 ἢ κεχαρισμένως θρηνηδοῦσαι μετ' ἄλλους ἐκ-
 ἴνα κλαύσωσι τὸν τεθνεῶτα.

Δὲν ἔχεις μάναν νὰ σε κλαί', κύρην νὰ σε λυπᾶται,
 μὴ ἀερόμ μὴ ἀερόν νὰ σε μυρριολοᾶται.

Ὅταν φθάσῃ δὲ εἰς τὸ προκύλιον τῆς
 ἐκκλησίας, ὅπου συνήθως ἐν Σύμῃ εἶναι καὶ
 τὰ νεκροταφεῖα, τοιαῦτα φθουσι.

Μὲ 'μαῖς τί θέλωμεν εἰδῶ; τί 'τον εἰδῶ δουλειὰ μας,
 εἰδῶ ποῦ ποχωρίζονται ἡ μάναις τὰ παιδιὰ τω,
 κι' ἡ ἀερόμας τ' ἀερόμα τω, κι' ἡ μάναις τοὺς καλοὺς τω;
 Γιὰ πῆς μου, πῆς μου, (κόρη μου), τί χασες, τί γυρεύεις;
 κι' ἄν ἦλ' λοζῆ, μὴν τὸ κλαῖς, κι' ἄν ἦμ' μαργαριτᾶρι,
 μ' ἄν ἦναι (τ' ἀερόμα σου), κλαῖέ το καὶ πᾶλαι κλαῖέ το.

Σήμερομ μαῦρος οὐρανὸς, σήμερομ μαῦρη 'μέρα,
 σήμερομ ποχωρίζεται ἀτὸς τῆμ περιστέρα.

Ἐλέσον, Παναγία μου, νύπνον τὸν ἐκοιμούσου,
 κ' ἐπῆρες (τὸχ χιλιάκριβο) καὶ δὲμ μᾶς ἐλυπούσου.

Γιὰ λ λῶου σου κλαῖεν τὸ πουλλί, γιὰ λ λῶου σου τ' ἀδόνι,
 γιὰ σέναν ἐκελᾶθηεν τὸ πετροχλιδόνι.

Σᾶμ πλάτανος ἐξέπλωσε, σᾶγ κρίνος ἐμαρᾶττη,
 βαρὺς ἦτον ὁ πόνος του, καὶ δὲν τὸν ἐδυνασθη.

Χρυσὸδ δαχτυλιδάκιμ μου, μὲ πέτρα διαμαντένη,
 τὸν φθῆθ ὅδ τὸγ κατηβῆς, μ' ἡ δόξα σου πομένει.

Δὲν ἦτογ καὶ (τοῦ πᾶππου μας) καρὸς του νὰ 'πεθᾶρη,
 μ' ὁ ἔρημος ὁ πόνος του τὸν ἔβαλε 'ς τὸν φθῆ.

Ἐν τὸν ἰγράφω 'ς τὸ χαρτί, γιὰ νὰ βραχῆ, νὰ λῶσῃ,
 μόνο 'ς τὰ φύλλα τῆς καρδιάς, νὰ ξανακαινουργιώσῃ.

Τὰ ἀνωτέρα φθοντα ἐν τῇ πλατεῖα τῆς
 ἐκκλησίας διαρκούσης τῆς νεκρωσίμου ἀκο-
 λουθίας, ἦν καὶ ἀντὶ γαμηλίου ὑποθέτουσαι
 προσθέτουσι καὶ ταῦτα, ὅταν ὁ νεκρὸς ἦ
 ἀγάμου, νέου ἢ νεάνιδος.

Πεντρεύγουν (τον τὸγ Γιάννημ) μας, κ' ἔργησεν νὰ πολύσῃ
 λυμένει (τογ κ' ἡ μάνα του), στεφάνη νὰ φιλήσῃ.

Ἀσπαζόμενοι δὲ τὸν νεκρὸν ταῦτα φθουσι:

Ποῦ πᾶς, ἀγκόρφιν¹, νὰ κρυφτῆς, ποῦ πᾶς, σταυρέ, νὰ γιώσῃς;
 ποῦ πᾶς, ἀργυρολύσιδο, νὰ λυώσῃς, νὰ μαυρίσῃς;

Ἄμ μᾶς ἐχώρισεν ὁ Θεός, νὰ μῆμ ποχωριστοῦμε,
 'ς τοῦ παραδείσου τὸ πλατὺ νὰ ξηναπαντηθοῦμε.

Τὸ ἐξῆς λέγεται ἐπὶ βρέφους:

Πάννε καὶ σοῦ, παιδάκιμ μου, μὲ τ' ἄλλα τὰ παιδάκια,
 'ς τοῦ παραδείσου τὸ πλατὺ μαεύγουλ λουλουδάκιμ.

Ἄς ἔχαμεν τῆς μάνας μας κόψε τῆς χαρὸν τῆς,
 'πᾶ' πᾶρη τὸ παιδάκιμ μας νὰ κάτῃ 'στῆμ ποδιάν τῆς.

1. Ἐγκόλιον. 2. Ὅπου θί

Καταλείπουσιν τέλος τὸν νεκρὸν λέγουσι τὰ ἀκόλουθα:

Ὡ Παναγιά Βασίλισσα, καὶ τοῦ Χριστοῦ μητέρα,
καὶ βάλε (τὸ παιδάκιμ) μας εἰς τὴν δ' δεξιά σου χεῖρα.
Δῆτέ μου μάτια, δῆτέ το, δῆτε, χορτάσητέ το.
πριχοῦ τόβ βάλουν εἰς τὴν γῆ, πριχοῦ καὶ χάσητέ το.
Κλαψήτέ το, 'μικτάκιμ μου, ποῦ νὰ σὰς πῶρ' ὁ χάρος,
γιατὶ ἀπὸ (τόν Γιάννης σας) δὲν ἔχητε πρὸθ θάρρος.
Πάννε (παιδίμ μου) 'ς τὸ κελὸ καὶ 'ς τὴν καλὴν τὴν ὥρα,
ποῦ νὰ γημίσ' ἡ στράτα σου τριαντάφυλλα καὶ ρόδα.
Καὶ 'μεῖς 'ς τὸν φθὴν ἔχουμε μοναχικὸν νοντάμ μας,
καὶ πῶχου καὶ μαεύονται γούλοι οἱ ἐδικοὶ μας.

Τοὺς συγγενεῖς τοῦ τεθνεῶτος ὀδηγοῦσιν εἰς τὴν οἰκίαν του αἱ φίλοι καὶ γείτονες. Θεωροῦσι δὲ ἀπαραίτητον ἄπασιν αἱ γυναῖκες (αἵτινες πρὸ τῆς ἐκφοράς μετέβησαν καὶ συλληπηθῶσιν ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἐν ἣ ἔκειτο) καὶ ἐπιστρέψωσι πρῶτον εἰς τὴν αὐτὴν οἰκίαν, διὰ ἀνά 'πάρουν 'πίσω τὰ θυπόδα τ' ἀγγέλου, καθότι νομίζουσιν, ὅτι ὀδηγοῦσι τὸν ἀγγελὸν τοῦ θανάτου ἀπὸ τοῦ νεκροτά-

φείου εἰς τὰς οἰκίας των. Ἐν τούτοις διαρκούσης τῆς νεκρωσίμου ἀκολουθίας ἄλλο τι συμβαίνει ἐν τῷ νεκροταφείῳ. Ἀνορυττομένου τοῦ τάφου, εἰς ὃν τεθίσεται τοῦ ἀποβιώσαντος ὁ νεκρὸς, συνάγονται οἱ συγγενεῖς τοῦ νεκροῦ, οὗ τὰ ὄστα θὰ ἐξαχθῶσιν ἐκ τοῦ ἀνοιγομένου τάφου, καὶ μεταξὺ ἄλλων, ὅταν ἴδωσι τὸ κρανίον, ἀπαγγέλλουσι καὶ τὸ ἔξης:

Γιὰ δῆτε πρῶμαθ' ὀνόμασμα καὶ μιὰ 'δικιὰ μεάλη,
νὰ φύη 'σάν τριαντάφυλλο, νῆρτη ξερὴ κεφάλη.

Τὴν δὲ μεσημβρίαν τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἐκηδεύθη ὁ τεθνεὼς, αἱ συγγενεῖς αὐτοῦ μεταβαίνουσιν εἰς τὸν τάφον, ἀδὶκ' νὰ τὸν

Τὸν γράσμον τόβ βενέτικον ἦρτα νὰ χαιρετήσω,
κ' ἔφερα καὶ ροδόσταμο 'ς τὴν ρίτζαν του νὰ χύσω.
Γιὰ σήκου, σήκου (Κώστα) μου, καὶ κάτσε 'πὶ 'ς τὸ μνήμα,
νὰ σὲ 'ρωτήξω, νὰ μοῦ πῆς, σὲ τί γιατρὸς σὲ 'πῆσα.
Γιὰ σήκου, σήκου (Κώστα) μου, καὶ κάτσε 'πὶ 'ς τὸ μνήμα
νὰ σοῦ 'μιλήσω δηὸ λόγια, κ' ἐγὼ γιὰ 'λλόου τοῦρτα.
Ποττ' ἀφφανὸδ δὲχ χαιρεταί, κ' ἄβ βλασιλέψη κισλα,
καὶ γίνη καὶ βασιλισσα καὶ βάλη καὶ κουρούνα.
Ἐμαύριές με κ' ἐφύες 'σάν τὴν μουτζάν τοῦ φούρνου,
'σάν τὴν μουτζάν τοῦ τηγανιοῦ, ποῦ δὲν ἔβγαίνει πρὸ μου.
Χήρα, καμμένον ὄνομα καὶ παρκαπονεμένο,
περβύλιγ κακοτρούηταγ καὶ τσιλλοπατημένο.
Τοὺς τόπους 'ποῦ 'στακες θωρῶ, τὰ λόγια σου θυμοῦμαι,
τὸν ἀπατιός σου δὲθ θωρῶ, ππῶς νὰ παρηγοριοῦμαι;
Πλάκα καὶ ἴνου πῆπλωμα, χῶμα καὶ ἴνου στρώμμα,
καὶ μὴν τὸ κατελόσητε τ' ἀγγελικόν του διώμα.
Πέτραις νὰ τρῶ' ἡ μαύρη γῆς, τὸ κυριασμένοχ χῶμα,
καὶ γόχι νὰ τὸ καθελῆ τ' ἀγγελικός σου διώμα.
Φωνάτζω σου, δέμ μου μιλέξ, ποιός σου δέμ με λυπάσαι,
μακριάμ μακριάμ μου κῆθισαι, καὶ δέμ μου πολοῦσαι.

Καὶ μὴ κακός σου, μανά μου, καὶ πάλαι μὴ κακός σου,
πέτραις νὰ τρῶ' ἡ μαύρη γῆς καὶ γόχι τὸ κορμὶς σου.
Μελλοτικὸμ μου 'τοχ κι' αὐτό, γραφτόμ μου νὰ τὸ πῶθω,
νὰ κῆμοι δηὸ χρονώγ γαμπρό, κ' ὕστερα νὰ τὸχ χῆσω.

Ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα μυρολόγια ἐπιναλαμβάνονται καὶ κατὰ τὰς προέας τῶν πρώτων τριῶν ἐνίοτε δὲ καὶ τῶν ἐννέα πρώτων ἡμερῶν, ἂν ἦς ἀπεβίωσεν ὁ θρηνούμενος.

Ἐνεκα τῆς ἐλλείψεως τοῦ νεκροῦ, διότι ὁ εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν θάνατος καὶ ἐνταφιασμός θεωρεῖται, ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι, μέγα δυστύχημα. Ἡ τοῦ ἐξοδίου τελετὴ γίνεται συνήθως ἐν κυριακῇ ἢ ἐν ἄλλῃ ἑορτῇ. Μετὰ τὴν λειτουργίαν ὁ δῆμοσιος κήρυξ (διαλαλητής) καλεῖ τοὺς ἱερεῖς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ τεθνεῶτος, ὅπου συνάγονται καὶ οἱ ἀνδρες καὶ γυναῖκες, ὅσοι θέλουσι νὰ τιμήσωσι τὴν τελετήν. Ἐκ τῆς οἰκίας δὲ συνοδεύοντες φέρουσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὰ κόλλυβα· αἱ δὲ γυναῖκες τοιαῦτα μυρολόγια μεταξὺ ἄλλων ἐκ τῶν κοινῶν, ὅσα δὲν ἀντίκεινται εἰς τὴν περίστασιν.

Πρὶν ἢ μεταβῶμεν εἰς τὰ τῶν μνημοσύνων, ἀνάγκη νὰ ἀναφέρωμεν τὰ περὶ ἀεζοδίου κοινῶς ἔξοδι.

Τὸ ἐξόδιον εἶναι τὸ μνημόσυνον τοῦ ἀλλοχόθι θανάτου ἢ πνιγέντος, τοῦ ὁποίου δηλονότι ὁ νεκρὸς δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ πικρίδι, ἵνα κηδευθῇ. Ἡ θρηνωδία ἐπὶ τοῦ δώματος γίνεται πάλιν ὡς προηγουμένως περιεγράψαμεν. Ἡ διαφορὰ τῶν μυρολογίων εἶναι

Ἄψαι, μανά μου, τὸ καρί, κ' ἐγὼ πῆννω λιβάνι,
ἂ πᾶμ' ἂ τὸ θυμιάσωμεν ὅζω 'ς τὸ περιγιάλι.
Σκισήτε τὴν καρδούλαμ μου μὲ σιματένιαν τρίχη,
νὰ δῆτε τὸν ἀξέροφο, σὲ τί βάνταν τὸν ἔχω.
Κοίμα 'ς τὰ καμαρώματα καὶ 'ς τὰ πεθώματα σου,
'π' ἐν ἡῤες τὰ παιδάκιμ σου καὶ 'ς τὰ πεθώματα σου.
'Σᾶθ θὰ 'νεφάνω τὸ πλατύ, πῶ νὰ δώκω κάτω,
γιατὶ θωρῶ τοὺς δηὸ καὶ τρεῖς 'ς τὴν πλάκαν ἀπὸ κάτω.
Τίποτε δὲν ἐτζήλεψα 'ς τὸν κόσμον τὸν ἄπνω,
μόνο φτονῶ τὰ μνήματα μὲ τὰ φανάρια πᾶνω.

Τὰ ἀκόλουθα λέγονται κατὰ τὰ μνημόσυνα:

Ὁ Πανερμιώτης ἔγλεπε, κ' ἡ Παναγιά 'καμᾶτο,
κ' ἐβῆλαν τὸ κορμὶς σου 'ς τὴν πλάκαν ἀποκάτω.
Κώστα μου, 'σάν ἀπέθαινες, γούλα τὰ δέντρα 'ττούσα',
καὶ τὰ πουλλάκια τοῦρνοῦ 'ς τὴν γῆν ἔλαχταροῦσα.
Δίς σὲ χολιῶ, ποῦ 'χῆρεψες, καὶ θᾶσαι γηρεμμένη,
μόνοχ χολιῶ τὴν νιότης σου τῆς βεργοχρωσμένη.
'Σᾶθ θὰ 'παινῶ τὴν νιότης σου, πρέπει τὸν νοῦμ μου νᾶχω
δεμένο μὲ τὴν ἄλυσι, μὴφ φύη καὶ τὸχ χῆσω.
Πρεπόν ἔχει ἡ νιότη σου κι' ἄερν τὸ κορμὶς σου,
καὶ διώμακ τὸ φεσάκις σου 'πᾶνω 'ς τὴν κεφαλὴς σου.
Τοῦ Μάρτη τὸ τραντάφυλλο ἔχεις 'ς τὴν κεφαλὴς σου,
κ' ἔτρεχεν τὸ ροδόσταμο κ' ἔβαιναν τὸ κορμὶς σου.
Τί μυρολοῖν νὰ σοῦ πῶ, νῆλιε μου, νὰ σοῦ 'ρέση,
'ποῦ 'χεις ἀγγελικὸν κορμὶ καὶ δαχτυλίδιμ μέση;

1. Ἐνθου.

Σάμ μῆλον ροδοκόκκινον ἦτον τὸ πρόσωπός σου,
καμπαναριὸν τῆς Βενετίας τὸ καμαρόφρυδός σου.
Καὶ γ' ἴω ἄλεγα νὰ τραουδάς εἰς τῶν παιδιῶν τὸν γάμο,
καὶ γ' ἴω μυριολοῦμαι σου, καὶ κόλλυβα σοῦ κάμνω.
Καὶ γ' ἴω ἄθαρουν ὁ Χάρωντας καὶ ἄπολημὸνσέ μας,
καὶ ἄεινος ἐμετάστρεψεγ, καὶ ἄηνακέντησέμ μας.
Νήλιε μου, ἄσ' σέ ἄφικευγα, ἄμουγ καμαρωμένη,
καὶ τῶρα κάμνω κόλλυβα, ἢ κακομοιριασμένη.
Σκάσε, καρδίξ μου, πλάνταξε, γίνου ἄκατόγ κομμῶτια,
πράγματα ποῦ δὲν ἔλπιτζα θωροῦν τὰ δῆθ μου' μμάτια.
ἄΜὲ τοῦ παιδιοῦ μου πρέπαν του κόλλυβα διαμαντένα,
μ' ἔτσι εἶναι ἀπὸ τὸθ Θεό, καὶ κάμνω σιταρένα.
Πάω νὰ μυριολοῦσῶ, μὰ καὶ βροντηροῦμαι,
θαρῶ κ' εἶναι ψωματικῆ, καὶ τὸθ Θεόφ φογοῦμαι.
ἄΑκόμα τῶρα ἄπιστεψα, πῶς εἶσαι ἄπεθαμμένος,
γιατ' ἔκουσα μνημόνεμα, καὶ κόλλυβα πῶς κάμνω.
Μαύρη μεθίρα θὰ γενῶ, τὸν ἄδην νὰ περάσω,
νὰ κουλλουριάζω πάνω σου, ὡςτι νὰ σέ χορτάσω.
Νὰ ἄτον ἢ γῆ κῆφασωτή, νῆχεγ καὶ παλαθύρια,
νὰ φαίνονταν οἱ ἄμορφοι, ἄποῦχουν τὰ μαύρα φρύδια.
ἄἘμεῖς δὲν (τῆν) ἔθελουμε, νὰ τῆξ, νὰ μᾶς δουλεύη,
ἔθελαμέν (τῆγ) καθιστή, γιὰ νὰ μᾶς ἄρμηνεύη.¹
Φωνάτζω σου, δέμ μου μιλᾶς, κλαζῶ σου, δέμ μὲ λυπάσαι,
μακρῆξ, μακρῆξ μου κάθεσαι, καὶ δέμ μου ἄπολοῦσαι.
Σήκου, νὰ ἄδῆς, νὰ λυπηθῆς, σήκου, νὰ ἄδῆς, νὰ κλάψης,
νὰ ἄδῆς καὶ τὰ παιδιῶν σου, νὰ βραχίναστενάξης.
Σήκου νὰ ἄδῆς, ποῦ σοῦπερε, νὰ βάλῃς τὰ πλυμμένα,
ἔν ἔβαρέθης νὰ θωρῆς κοκκινοχοματένα;
ἄἘλα καὶ παρηγόρα με, κὶ ἄς εἶγ' κὶ ἄποῦ τὸν ἄδην,
γιατὶ ἢ παρηόρησι εἶναιχ χαρᾶ μέλλη.
ἄΑούρισέ το τὸ πλατύ, κὶ ἄλα ποῦ τὸ καντοῦνι,
ἄποῦχω δῆθ λόγιζ νὰ σοῦ ἄπῶ, νὰ σβύση τὸ καρβοῦνι.
ἄἘμῶσαν² τὸ γλημῆρις σου, καὶ πῆραγ καὶ ζαμάρι,
γιὰ νὰ σοῦ φέρουμ μάρμαρογ, γούλομ μαργαριτάρι.
ἄἘδέρφια ἄσ' φικεύγουνται, μᾶνα, χαρᾶν τῆν ἔχου,
καὶ πάλαι ἄσ' ἄποχωριστοῦ, μᾶνα, καμὸν τὸν ἔχου.
Χριστέ, νὰ ἄρεν τὸ πλατύ, νὰ δὲμπλατζεν τὸ χῶμα,
νὰ φαίνονται οἱ ἄμορφοι κὶ ἄκαίνοι ἄποῦχου δὲθῶμα.
ἄΤραντάφυλλα καὶ γλασιμά θὰ πάω νὰ μαίψω,
σήμερα μὲ τὰ κόλλυβα ἄς τὸν ἄδην νὰ τὰ πέψω.
Κάμε, (Σταμάτα), νᾶρκεισαι, κ' ἔχω σιδερωμένα³
ἔν ἔβαρέθης νὰ θωρῆς κοκκινοχοματένα;

1. Συμβουλεύη.

2. Ἐμέτησαν.

Ἐκόνά.

Λεγόμενα ἄδιαφόρως εἰς τὴν ἐκφορὰν καὶ τὰ μνημόνεμα,
μετατρέπομενα δὲ ὡς πρὸς τὰ ἄνόματα
καὶ τὴν περίστασιν.

Κόκκινη τέντα θὰ ἐνῶ ἄστους οὐρανοὺς ἄπάνω,
γιὰ νὰ σκεπάζω τὸ πλατύ, ἄποῦχω καὶ γῶ νὰ κάμω.
ἄἘνέσπασές μας τῆγ καρδίξ συνκίματημ μὲ τῶμα¹,
ἄρῶμ ποῦ ἄνεσποῦν τῆλ λεμονιά ποῦ μέσα ποῦ τὸ χῶμα.
ἄἌν τὸ γιᾶλλιν τὸ φλεσκουρί, ποῦ δὲν τὸ πιάνει σκόνι,
ἔτσι ἄτον τὸ κορμάκις σου καματερήγ καὶ σκόλη.
ἄἘχεν ὁ χάρος μετ' ἄμᾶς, κ' εἶναιμ πικαρισμένος,
καὶ στέκεται ποῦ ἄπάνω μας γούλο ζῆσπαθαμένος;
ἄἘλέσο! δὲν εἰρίσκετο ἄστῆρ Ρουμेलιά βοτάνι,
ἄνας βασιλικὸς γιᾶτρῆς, τὸμ πόνος σου νὰ γιάνη;
Κλαψήτέ τῆν τῆμ μᾶναμ μου, γιὰτὶ τομ πικραμμένη,
ἄἄν τοῦ φιδιοῦ τὸ δάκκαμα ἄτοφ φαρμακεμένη.
ἄΓειτόνοι καὶ γειτόνισσαι, οὔλοι νὰ μκευτοῦμε,
καὶ τῆγ καλογειτόνισσαν ἄμορφα νὰ τῆν κλαιοῦμε.
ἄΝῶξα τὸν οὐρανόχ χαρτί, τῆθ θάλασσα μελάνι,
νὰ γράφω τῆς ἄρμίνεζαις του, καὶ πάλαι δὲν ἄφτάνει.
ἄΜήμ με παρηόρησῃτε παρηόρηξ, νὰ τῆξω,
δειξήτέ μου τὸν ἄγκρεμμόν, νὰ πάω νὰ ἄγκρεμμήσω.
ἄΦουρτοῦνα ἄποῦρτεγ κ' ἄνῆρέμ με, καὶ ἄποκομμόδ δὲν ἔχει,
διπλόνα, ζῆδιπλόνα τη, καὶ διπλομόδ δὲν ἔχει.
ἄΧριστέ, καὶ νὰ ἄναστενάτζα, καὶ νᾶσκαν' ἢ καρδίξ μου,
ἄ ἄδῆτε, τί καμὸν ἔχου μέσα τὰ ἄσωτικῆ μου.
ἄΧρυσὸς ἄργὸς ἐράσειεν ἄπ' ἄσιμένιογ κλήμα,
ἄποῦ δέμ ἄκινᾶ τῆν νιότῆν (του), ἔχει μελόγ κριμα.
ἄἘύπνα, χελιδονάκιμ μου, νὰ γλυκοκελαδέθης,
τῆμ πικραμμένημ μας καρδίξ νὰ τῆμ παρηόρησῃς².
ἄἘφύαν τὰ τριαντάφυλλα, ἄποῦχεῖς εἰς τὴν ναυλῆς σου,
κ' ἄμπαν οἱ ἄναστεναμοὶ ἄς τῆμ μέσην τοῦ σπιτιοῦ σου.
ἄΠρεπὸν εἶχεν ἢ νιότῆ σου, κὶ ἄἄραν τὸ κορμίς σου,
καὶ δὲθῶμαν τὸ μαντῆλις σου ἄπάνω ἄστῆγ κεφαλῆς σου.
Κάμε μου, μᾶνα, κόλλυβα, κάμνω μου καὶ πανέρια,
μὲ καὶ γάμους ἔχω γῶ, μὲ καὶ γεννοτοῦρια³.
ἄἘγὼ τοῦ χάρου τὸ σπαθὶ θὰ τὸ μαλαματώσω,
μᾶππεγ καὶ τοῦ καλοφραγῆ, καὶ στρέψῃ μᾶς(τομ) ἄπίσω.

1. Τὸ αἷμα.

2. Λέγεται τὸ ἐσπέραις τῆς κηδείας τοῦ τεθνεῶτος, διότι καὶ τὸ ἐσπέραις συνειθίζουσιν αἱ γυναῖκες νὰ μεταβαίνωσιν εἰς τὸν τάφον καὶ δῶρονται.

3. Λέγεται ὡς ἐκ μέρους νεκροῦ ἀγάμου.

Νά 'χεν ὁ χάρος δὴ καὶ παιδί, νά τοῦσφατζα τὸ ἕνα,
 γιὰ νά τὸ γ κέψω 'ς τὴν καρδίαν, ὡς μ' ἔκαψεν καὶ μένα.
 Ἐννιά βολαῖς τὰ ὕρισσά τὰ φύλλα τῆς καρδιάς μου,
 ναῦρω τραοῦδιν νά σοῦ πῶ, ἀργυρομαστραπῆ μου.
 Μιστοκαρφιό μου κόκκινη, ἄσπρη κι' ἀλατζαδένη,
 ἔτσι 'ποῦ σέ 'χα τζωντανή, σέ 'χω καὶ 'πεθαμμένη.
 (Κοράκιμ) μου, 'ποῦ σέ 'χωννα μὲ δεκατριᾶ σεντόνια,
 καὶ τώρα ππῶς θά δυναστῆς τῆς πέτραις καὶ τὸ χῶμα;
 Φέρτε ροδόσταμον νά πιῶ, καννέλλαν νά μασήσω,
 καὶ (τὸ Μαρριόμ μας τὸ καλὸ) νά τὸ καλημερίσω¹.
 Παιδάκιμ μου, 'ποῦ Ὁρέφουσου μὲ τὸν κελαδισμός σου,
 καὶ τώρα ππῶς θά δυναστῶ τὸν ἀποχωρισμός σου;
 Ὡ Παναγιζέ, βασίλισσα μὲ τὸν μεῖλο θρόνο,
 γούλα πυκνὴ μᾶς τὴ 'φες τὸ φ' φετεινὸν τὸ χρόνο².
 Παιδίμ μου, 'σάν ἐπέθαινες, ἄρη, βουνιά χαλοῦσα,
 καὶ τὰ πουλλάκια τούρναυ ἔστη γῆν ἐλαχταροῦσα.
 Ἐμέν³ τὰ πᾶθη μου πολλὰ, 'σάν τοῦ βουνοῦ τὸ χιόνι,
 ὅσον νά λῶσῃ τὸ παλιό, κινούργιον τὸ πλακόννει.
 (Ὁ Γιάννης μας) τὰ ἔβαλεν τὰ ξύλα 'ς τὴν ποδιάμ μας,
 κι' (ὁ Γεώργης μας, τὰ κέντησε) κ' ἔκαψεν τὴν καρδιάμ μας⁴.
 Καὶ μὴθ' ἄραξ, παιδάκιμ μου, ππῶς θά σέ λησμονήσω,
 'ς τ' αἰ Τάρου τὰ χῶματ' αὐτὰ 'π' αὐτὸ σε τζουγραφίσω.
 Ἐχει νά ἔμῃ⁵ ροιτζικόν, ἔχει νά ἔμῃ μοῖρα,
 ἔτοῦτα δέν τα πᾶθαιεν ἢ διπλοκακομοῖρα.
 Πάνω 'ποῦ σφᾶλαν ἢ πληή, κι' ἔγινεν ὁ γιγρᾶς μας,
 πάλαι ἔξανακινούργισεν ἢ λαύρα τῆς καρδιάς μας.
 Ἀν Νικόλα, 'πίβουλε⁷, τῆτον ἢ ἀφορμή σου,
 καὶ 'πῆρες (τὸ χ' χιλιάκριβο) καὶ δέμ. μᾶς ἔλυπόσου;
 Ἀν Νικόλα ἀφέντη μας, τῆτον ἢ ἀφορμή σου,
 καὶ 'πῆρες μᾶς τὸ (Γιάννημ) μας 'ποῦ μέσ' ἀφ' τὸ θρονί σου.
 Δέν ἔλεξ τὸν οὐρανὸ νά στρέψῃ, νά βροντήσῃ,
 μηδὲ καὶ τὸ χ' χιλιάκριβο νά κκοθανάτισῃ.
 Ὅπου 'παινᾶ τὴν νιότης σου, τὸ στόμαν του μυρίτζει,
 στάσσουγ κι' ἀποῦ τὰ χεῖλη του δυὸ σταλασοῖ κριμίτζει.
 Ὡ φουντωτὴ μου λεμονιά, μὲ τὸ περιμπλακκάδι,
 ποῦ βασιλεύγει 'πάνω σου νήλιος καὶ τὸ φεγγάρι.

1. Ἐπαινέσω.

2. Ἐννοεῖ καὶ ἄλλα πρόσφατα δυστυχήματα ἢ θάνατον.

3. Ἐμοῦ εἶναι . . .

4. Ἐννοεῖ, ὅτι ὁ πρῶτος ἐκινδύνευσεν, ἀλλ' ἐσώθη, ὁ δὲ δεύτερος ἀπέθανε λυπήσας καιρίως τοὺς συγγενεῖς.

5. Ὁ δὲ ὑπάγω νά σε . . .

6. Γέμῃ, ἀντὶ τοῦ ἔχῃ.

7. Ἡ λύπη μέχρι τούτου φέρει τὰς θρηνησοῦς.

Μῆμ' μᾶς κατανκλήσητε¹, τόσαις κι' ἄμ' μᾶς θωρήτε,
 γιὰτ' εἶν' ἡ λαύρα μᾶς πολλή, καὶ νά μᾶς λυπηθῆτε.
 Τί νά τῆς 'πῶ τῆς Παναγιᾶς, 'ποῦ 'κῆμεμ' πελεβέρα²,
 'σὰθ' ὅθ' 'πεθάνουν τὰ παιδία, πρέπει νά σαξ' ἢ ἡ μάνα.
 Χωρὶς ἀγγέλου θέλημα, χωρὶς γιγτροῦ βοτάνι,
 ἐπῆεν τὸ κορμάκι σου ἔδικα μέσ' 'ς τὸν ἄδη.
 Χάντε νά πᾶμεγ γούλας μᾶς 'ς ἕναν ἐρημοκλήσι,
 ἐκεῖ 'ποῦ δέμ' 'πάει πουλλὴ μῆς νά κελαδέσῃ.
 Σήκου, διαμάντι καὶ φαντί κι' ἄρρε τοῦ μαλαμάτου,
 κι' ἔχω δὴδὸ λόγια νά σοῦ 'πῶ τοῦ παραπονεμάτου.

1. Κατηγορήσητε.

2. Παράβλεπε πρὸς τὸ 123.

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

1) Ίδρυται	Σελ.	γ'—δ'
2) Τακτικά μέλη	»	ε'—ιγ'
3) Έπίτιμα »	»	ιδ'—ιη'
4) Αντεπιστέλλοντα μέλη	»	ιβ'—κβ'
Ευεργέται και δωρηται του Συλλόγου, πρόεδροι του Συλλόγου από τής ιδρύσεως αυτού, κοσμητορες και μέλη των διαρκών επιτροπών του Συλλόγου και επιμεληται κατά το έτος 1885—86	»	κγ'—κδ'

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

1) ΜΑΤΘΑΙΟΥ ΠΑΡΑΝΙΚΑ	Περί τής έν Κωνστ/πόλει πατριαρχικής σχολής	»	1—19
2) ΑΘΑΝ. ΠΕΤΡΙΔΟΥ	Περί τής αρχαίας πόλεως Κυπαρισσίας έν Ηελοποννήσφ	»	20—34
3) ΧΡΙΣΤ. ΣΑΜΑΡΓΖΙΔΟΥ	Περί του έπιφανέντος Κωνσταντίνφ τφ Μεγάλφ σημείου και του έτύμου τής λέξεως <i>Αάβαρον</i>	»	35—47
4) J. C. F. CALVERT	Ειδήσεις περί τής τοπογραφίας τής Όμηρικής Όλιου	»	48—57
	Πρακτικά των συνεδρίσεων του Συλλόγου.	»	58—135

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

1) Περί των συλλογών ζώντων μνημείων έν τή γλώσσφ του λαού των άποσταλεισών εις τφ Ζωγράφειον διαγώνισμα	»	135—159
2) Περί του υποβληθέντος εις τόν Καραπάνιον άγώνα πονήματος φυσικής ιστορίας	»	160—172
3) Περί των έργασιών του ς' ρωσικού αρχαιολογικού συνεδρίου έν Όδησσφ συγκροτηθέντος κατ' άύγουστον του 1884 υπό Άθαν. Παπαδοπούλου Κεραμέως	»	173—187
Γλωσσική ύλη	»	188—247

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

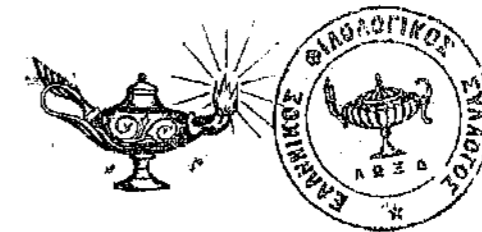
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΤΟΥ

ΙΘ' ΤΟΜΟΥ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1891

ΕΔΡΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
Πέραν, Όδός Ταπταλάρ, άριθμ. 18.

ΠΡΑΚΤΟΡΕΣ ΔΙΑ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΝ
LÖWENTZ u. KELL, Librairie Internationale
Πέραν, Μεγάλη Όδός, άριθμ. 457.

ΤΥΠΟΓΡ. Ι. ΠΑΛΛΑΔΑΡΗ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΙΘ' ΤΟΜΟΥ

ΒΟΓΔΑΝ ΣΕΡΑΪ

ΗΤΟΙ

Η ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΕΝΑΘΕΟΥ ΠΡΟΦΗΤΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΚΑΙ ΒΑΠΤΙΣΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ

Η ΕΠΙΚΕΚΑΗΜΕΝΗ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΠΕΤΡΑΣ

Κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας τοῦ βυζαντινοῦ κράτους ἡ μονὴ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ τῆς Παλαιᾶς Πέτρας ἢ ἀπλῶς Πέτρας μνημονεύεται ὡς τῶν ἀρχαιοτάτων καὶ ἐπισημοτάτων διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸ κάλλος καὶ μάλιστα ὡς ταμίον τῶν ἱερωτάτων λειψάνων τῆς χριστιανισμοῦ. Οἱ πολυάριθμοι προσκυνῆται τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου ἐπεσκέπτοντο τὸ μοναστήριον τοῦτο μετὰ τοῦ αὐτοῦ ζήλου καὶ οἱ πρέσβεις καὶ ἄλλοι περιηγηταὶ διάσημοι διερχόμενοι διὰ Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τοῦ ΙΓ' αἰῶνος, ὅπερ βεβαιούται ἐκ διαφόρων ἀφηγήσεων ὁδοπορικῶν.

Ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ ἰδρυσις τῆς μονῆς ταύτης ἀνέροχεται εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους τῆς χριστιανικῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ φαίνεται οὐχ ἦντον ἀρχαία τῆς τῆς ἐπιφανοῦς μονῆς τῆς Χώρας. Καὶ ἡ ἀληθὴς δὲ θέσις αὐτῆς δὲν εἶναι εἰσέτι ὠρισμένη ὁμοφώνως ὑπὸ πάντων τῶν τοπογράφων τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Εἰπόμεν δ' εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, ὅτι ἡ ἀθεσθαίτης αὐτῆ συνέπειά ἐστιν οὐκ ἄρα συγχύσεως τῶν ὀνομάτων τὰ Πετρία, Πετρίον, Πέτρα, συγχυμένων αἰεὶ ἐν τῷ κειμένῳ τῶν Πατρίων

(τοῦ Βανδούρη) καὶ τοῦ Κωδινού, τῆ κυρία πηγῆ τῶν νεωτέρων τοπογραφῶν. Δύναται τις νὰ πεισθῆ εὐκόλως, ὅτι τὸ ἐνεστώσ κείμενον τῶν Πατρίων περιῆλθεν ἡμῖν ἐν καταστάσει λίαν ἐλαττωματικῇ, ὅτι ἀμαθείς παρεμβολίς παρεμόρφωσαν τὸ πρωτότυπον κείμενον, καὶ ὅτι πρὶν ἢ χρησιμεύσῃ πρὸς διαλεύκανσιν τῶν τοπογραφικῶν ζητημάτων δεῖται ἀκριβοῦς παραβολῆς κατὰ τοὺς κανόνας τῆς φιλολογίας. Οἱ ἀσχολούμενοι λοιπὸν περὶ τὴν τοπογραφίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως δὲν θὰ δυνηθῶσι νὰ ὠφελῶσιν τὰ πορίσματα τῶν κειμένων τούτων ἢ ἐφ' ὅσον ταῦτα δὲν διαφωνοῦσι πρὸς τὰς μαρτυρίας ἄλλων πηγῶν ἡττον ὑπόπτων. Ὅθεν δὲν ἀποδεχόμεθα τὴν γνώμην τῶν νεωτέρων τοπογράφων τοῦ ἀποδοθῆναι τὰ διάφορα ὀνόματα Πετρίον, Παλαιὰ Πέτρα καὶ τὰ Πετρία (δηλ. κτήματα) εἰς ἓνα καὶ τὴν αὐτὸν τόπον κείμενον πρὸς ἄρκτον τοῦ πέμπτου λόφου (Σουλτάν Σελῆμ) ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τοῦ Χρυσοῦ κέρατος, ὀνομαζόμενον καὶ Στράβουλος, Στραβουλαία, καὶ λίαν γνωστὸν διὰ τὸν ἀπόκρημον αὐτοῦ βράχον. Ἀρκεῖ νὰ ἐξετάσῃ τις τὰ χωρία καθ' ἑκάστα τῶν βυζαντι-

τινῶν συγγραφέων, ἵνα πεισθῆ, ὅτι τὸ Πετρίον καὶ τὸ Πετρία (λίξις παραγομένη παρὰ τὸ κύριον ὄνομα Πέτρος, σωζομένη νῦν ἐπὶ ἐν τῷ ὀνόματι πόλις τοῦ Πετρεῖ, Petri-carissu) κείμενα παρὰ τὴν ἀκτὴν τοῦ Χρυσοῦ κέρατος πρέπει νὰ διακρίνονται ἀπὸ τῆς Παλαιᾶς Πέτρας ἢ Πέτρας ἀπλῶς, ἣς τὸ ὄνομα ἐπιζῆ ἐπὶ ἐν τῇ συνοικίᾳ Kesimü-Kaya (=ἀποκεκομμένος βράχος) ἐν Βαλατζ, κειμένης μεσογείως.

1. Τὸ πρῶτον χωρίον ἀπαντᾷ παρὰ Κεδρηνῶ (I, 729, ἐκδ. Βόννης) ἐν τῇ ἀφηγήσει τῆς ἐπὶ Πρακλείου ὑπὸ τῶν Ἀράβων πολιορκίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως: «Εἶδον οἱ βράβηροι προίως οὔσης καὶ ἡλίου ἀνατέλλοντος ἀπὸ τῆς πόρτης τῶν Βλαχερνῶν ἐξεληθῆσαν γυναῖκα περιφανῆ μετὰ καὶ εἰνούχων τινῶν ὑπολαμβάνοντες δὲ τὴν βασιλίσσαν εἶναι τὴν τοῦ Ἡρακλείου γυναῖκα καὶ πρὸς τὸν ἄρχοντα αὐτῶν ἐξέφευξαι εἰρήνης ἕνεκα διὰ τὸ μὴ εἶναι τὸν βασιλεὺς ἐν τῇ πόλει, πάροδον αὐτῇ ἐποίησαν, ἵνα καὶ λαὸς ἕτερος ἐξεληθῶν ὑποχρίσθαι αὐτοῖς γένηται. Ὡς οὖν εἶδον αὐτὴν τὴν τοῦ φροσάτου περιούγη ἐξεληθῆσαν καὶ μὴ ἀπελθῆσαν πρὸς τὸν ἄρχοντα αὐτῶν, διώκουσαν ὀπίσθεν αὐτῆς· καὶ ὡς δῆθεν ἐπιλησίασαν αὐτῇ κατὰ τόπον τῆς λεγομένης Παλαιᾶς Πέτρας, αὐτὴ μὲν καὶ οἱ σὺν αὐτῇ ἄραντοι γέγονασιν, αὐτοὶ δὲ ἀλλήλοισι συμπλακέντες ἑορέβου μεστόν ποιοῦσι τὸ πλεθρὸς καὶ ἀλλήλους κατασφάζουσιν ἕως ἰσπέρας». Ἡ παράδοσις αὕτη ἐξηγοῦσα τὴν ὑπὸ τῆς ἁγίας Παρθένου προστασίαν τῆς πόλεως ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ Παλαιὰ Πέτρα δὲν ἦτο δυνατόν νὰ κείται ἐπὶ τοῦ Χρυσοῦ κέρατος, ἀλλὰ μάλλον ἐκεῖθεν τῆς πύλης τῶν Βλαχερνῶν καὶ πιθανῶς οὐχὶ πολὺ μακρὰν τοῦ Ἐβδάρου ἐπὶ τῆς δευτέρου τῶν τειχῶν τοῦ Θεοδοσίου.

2. Ἡ ἐπομένη μαρτυρία συμφωνεῖ τῇ ἀφηγήσει τῶν Πατρῶν, ὅτι ἡ μονὴ ἰδρύθη «ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου» αἰ ταραχαὶ αἰ ἐκρηξαῖσαι ἐκ τοῦ Ἀρειανισμοῦ συνέτελεσαν ἀναμφιβόλως εἰς τὴν δόξασιν πολλῶν ἱδρυμάτων μοναστικῶν, ἅτινα ἤρξαντο πληθυνόμενα ἐν τῇ πρωτεύουσῃ μετὰ δὲ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς θρησκευτικῆς εἰρήνης ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ Α' καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ, οἱ μοναχοὶ οἱ καταφυγόντες εἰς τὰς ἐπαρχίας ἤρξαντο συρρέοντες αὐθις, μάλιστα δὲ ἐξ Αἰγύπτου, τῆς κοιτίδος τῆς ἀναγεννωμένης ὀρθοδόξιας, καὶ συμπληροῦντες τὰ ὑπάρχοντα γένηματα. Ἀπαντῶμεν οὕτως ἐν τοῖς ἀνεκδότοις ἀλλήλοις τοῦ κ. Παπαδοπούλου Κεραμείως

(Μαυρογορδ. βιβλιοθήκη, 1884, σελ. 36) βιογραφίαν τῶν ἁγίων Παταπίου, Ραβουλα καὶ Βάρα συνταχθεῖσαν ὑπὸ Ἰωάννου Μαυροπόδος, ἀρχιδιακόνου τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ τῆς ἐπονομαζομένης Πέτρας, ὑστερον δὲ μητροπολίτου Εὐχαΐτων, ἀνδρὸς διασημοτάτου τοῦ ἑνδεκάτου αἰῶνος. Ὁ ἅγιος Βάρας ὑμνούμενος ὑπὸ τοῦ βιογράφου ὡς τῶν ἀνασυστησάντων τὴν μονὴν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Πέτρας, συνάδελφος ἐστὶ τοῦ Παταπίου καὶ Ραβουλα καὶ σύγχρονος τοῦ Ζήνωνος καὶ τῆς Ἀναστασίας. Ὀρμώμενος, ὡσπερ καὶ οἱ συνάδελφοι αὐτοῦ, ἐξ Αἰγύπτου, τοῦ κυρίως φυτωρίου τῶν ἀσκητῶν καὶ κοινοβιακῶν, ἀφικνεῖται μετὰ περιοδία ἐπίπουρον εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἐύροντες δὲ τὴν πόλιν παρὰ τὰ μεγάλα χειρσαία τεῖχη κεκαλυμμένην δένδροις καὶ θάμνοις, ἐρημίαν τελείαν καὶ ἀφύλακτον ἀπὸ ἀγρίων θηρίων καὶ ὄρνέων, ἐξελέξαντο τὸ μέρος τοῦτο ὡς τὸ ἀρμοδιώτατον πρὸς ἐγκαταστήσασθαι τῆς μονῆς ἐγκατέστη πρὸς βορρᾶν παρὰ τὸ θαλάσσιον τεῖχος τῶν Βλαχερνῶν, ὃ δὲ Ἄβουλας παρὰ τὴν πύλην τοῦ ἁγίου Ρωμανοῦ γενόμενος ἰδρυτὴς τῆς μονῆς Ραβουλα, ὃ δὲ Βάρας ἐν τῇ μέσῃ ἀμφοτέρων ὡς κανόνα τοῦ βίου αὐτοῦ προελόμενος τὸ ὑπὸ τοῦ βαπτιστοῦ Ἰωάννου δοθέν παράδειγμα. Ἀναδιδρῶν ποτε τοὺς βίβλους ἀνακαλύπτει μικρὸν ἱερὸν ναὸν λίθους ἐκτισμένον καὶ οἰκοδόμημα ἀφαιρεμένον εἰς τὴν ἁγ. Ἰωάννην τὸν Βαπτιστὴν καὶ σχεδὸν ἡρειπωμένον. Ἐγκαθίσταται ἐκεῖ καὶ μετὰ διπλασίου ζήλου ἐγκαταλείπει τὰς ἀσκήσεις αὐτοῦ· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον κατὰ τύχην ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος ἐν θηρευτικῇ τινὶ ἐκδρομῇ ὑποδέχεται τὸν αὐτοκράτορα κατὰ τὸ εἶδος θυμίδου, ἀλλὰ μὴ ἔχων θυμιατήριον. Ἦπει τὸν καίοντα θυράκα καὶ τὸ θυμιαμα ἐπὶ πτυχῆς τοῦ τριβῆνος αὐτοῦ, ὅστις, ὃ τοῦ θαύματος! δὲν καίεται. Ὁ αὐτοκράτωρ ἐκπληκτος ἐκ τοῦ θαύματος διαρεῖται αὐτῷ τὰ ἐκτεταμένα πεδία ἀμοδιαιῆς γῆς περίμετρον περισοῖζον, τοῦ ἐρημίτου οὐδὲν πλέον ζήτησαντος, ἵνα μὴ ἐνοχληται ἐν ταῖς προσευχαῖς αὐτοῦ ὑπὸ τῶν θηρευτῶν. Αὕτη ἐστὶν ἡ ἀρχὴ καὶ ἱστορία τῆς δευτέρας ἱδρύσεως τῆς μονῆς τοῦ ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ ἐν Πέτρα κατὰ τὴν παράδοσιν τὴν διατηρουμένην ἐν τῷ περιβόλῳ αὐτῷ τῆς μονῆς ἐν τῷ ΙΑ' αἰῶνι. Τὸ μέρος τοῦτο βραδύτερον διακοσμηθὲν, ἵνα προσταυρῆται καὶ ἄλλους ἀσκητὰς, ἐπὶ μακρὸν ἐπιέθηκε τὸ ὄνομα Μόδιος. Ἐκ τοῦ διηγήματος τούτου ἐπιεται,

ὅτι ἡ Πέτρα εὕρισκετο μεταξὺ τοῦ θαλάσσιου τεῖχους τῶν Βλαχερνῶν καὶ τῆς πύλης τοῦ ἁγίου Ρωμανοῦ (Top-Kapu) καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τοῦ Χρυσοῦ κέρατος, ὡσπερ τὸ Πετρίον τοῦ πέμπτου λόφου.

3. Ὁ ἐπίσκοπος Νοβογορὸδ Ἀντώνιος ἐπισκεψάμενος τὰ ἱερὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως περὶ τὰ 1200, εἶδωκε μικρὰν τινα σημεῖωσιν περὶ τῆς μονῆς χωρὶς νὰ προσθήσῃ τὸ ἐπώνυμον Πέτρας· αὕτη ἐστὶν ἡ μόνη σημεῖωσις, ἣν εὕρομεν ἐκ τῶν χρόνων τῶν πρὸ τῆς ὑπὸ τῶν Λατίνων ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως: α Ἰωαννῆς ἄρχιεπισκοπος, λέγει ἐν § 129/130, ἐκ τῆς πύλης τοῦ ἁγίου Ρωμανοῦ πρὸς τὰς Βλαχερνὰς ἀπαντᾷ τὴν μονὴν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. Τρεῖς τοῦ ἔτους ἐν ταῖς ἑρταῖς τοῦ ἁγίου καὶ τῷ Πάσχα ἀβρῶται καὶ οἱ 200 προσέρχονται εἰς αὐτήν· τρέφονται ἐκεῖ πάντες· οἱ δὲ μοναχοὶ οὐδέποτε ἐξέρχονται οὐδὲ κείτηνται γαίας, ἀλλὰ χάριτι θεῶν εὐποροῦσι διὰ τῆς προσευχῆς καὶ τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου Ἰωάννου. Ἐκεῖ πλῆσιον ὑπάρχει ἡ μονὴ τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἐνθα ἀναπαύεται ὁ ἅγιος Θεόδωρος ὁ Ζύκηστας (ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Γεωργίου παρὰ τὴν πόλιν Χαρσίαν—Edirne-carissu?).

4. Μετὰ τὴν παλινορθῶσιν τῶν Παλαιολόγων ἡ μονὴ τῆς Πέτρας μνημονύεται συχνότερον. Ἀπριλίου 23. (Παχυμέρης, II 44) Ἀνδρόνικος ὁ Β' χειροτονεῖ, θανόντος τοῦ πατριάρχου Ἰωσήφ, πατριάρχην Γεώργιον τὸν Κύπριον διὰ τοῦ ἐπισκόπου Κολέλης, ἅτε μὴ μετασπέντα τῶν ἐριδῶν τῶν μεταξὺ Ἀρσενιανῶν καὶ Ἰωσηφιτῶν· ἄς δὴ παραλαβὼν ἐκείνον εἰσάγει εἰς τὴν τοῦ Προδρόμου τῆς Πέτρας μονὴν σὺν ὀλίγοις τισί, καὶ ναὸν εἰρόντες ἐπ' ἀμπελώνας ἀργόν, ὡς εἶδωκε, κἀκείνον οὐνα, ἐκείσε τὰ εἰκόνα τελέσας μοιρηθῶν μὲν ἐκ λαϊκοῦ ἀποδείκνυσαι, διάκονον δ' ἐξ ἀναγιώστου χειροτονεῖ, τῆς δ' αὐτῆς ἡμέρας καὶ πατριάρχην ἐκείνον προβάλλεται». Ἡ μονὴ ἄρα δὲν εἶχεν ἐπι ἀναλάβει τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς λαμπρότητα μετὰ τὴν λατινικὴν μεσοβασιλείαν καὶ ἡ κατάστασις αὐτῆς ἦν ὁμοία τῇ νῦν.

5. 1283. Θεόδωρος ὁ Κυζικίου ζητεῖ ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ ἄσουλ. Ἡ σύνοδος ὑπὸ Ἀνδρονίκο συγκαληθεῖσα ἐν Βλαχερνῶν διατάσσει νὰ παραγγώσῃ αὐτὸν ἐνώπιόν τῆς, ἀλλ' ὡς λέγει ὁ Παχυμέρης (II σελ. 53) ἐμφάνει ἐν τῷ ἑαυτοῦ ἀσούλ. «καὶ ὡς λεπὰς πέτρας τῆς μονῆς εἶχετο».

6. 1308. Παχυμέρ. II σελ. 582. «Ἀπὸ τῆς τῶν Κυνηγιῶν πύλης (κλειστὴ πύλη δυτικῶς τῆς τοῦ Παλαιᾶ) μέχρι καὶ τῆς τοῦ Προδρόμου μονῆς πᾶσαν τὴν ὑπώρειαν ἐκαίην τὸ πύρ ἐπιλαβὼν ἐπημάθουν, πλοῦτον δ' ἐκείνον ἐμπορικὸν καὶ πᾶσαν ἑλλην πολυτέλειαν ἐγενῶν εἰς τὸ μηδὲν ἀπῆκόντισεν».

7. 1342. Ὁ Κατακουζηνὸς πέμπει τὸν πρῶτον τοῦ ἁγίου Ὁρους καὶ τὸν ἠγούμενον Μιχαήριον εἰς τὴν πρωτεύουσαν πρὸς ἀπόπειραν συνδιαλλαγῆς. Ἄλλ' ὁ πατριάρχης συλλαβὼν ἀμφοτέρους ἀφικομένους ἐγκλείει τὸν μὲν ἐν τῇ μονῇ τῆς Χώρας τὸν δ' ἐν τῇ μονῇ τῇ προσαγορευμένῃ Πέτρα (Κατακουζ., II σελ. 213).

8. 1350. Ὁ προσκυνητὴς Etienne de Novgorod ποιεῖται τὴν περιγραφὴν τήνδε· «Ἦλθον εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου τὸ ὀνομαζόμενον πλούσιον ἐν Θεῷ (Boga bogati) καὶ κεκοσμημένον θαυμασίως μωσαικοῖς. Προσεκυνήσαμεν ἐν αὐτῷ τὸν βραχίονα τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, θεμελιωτοῦ τῆς ἐκκλησίας, ἣς ἐκόσμησε τὰς εἰκόνας χρυσῷ καὶ πολυτίμοις λίθοις. Τινὲς δυσχυρίζονται, ὅτι εἶναι ὁ βραχίονα τοῦ Προδρόμου, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀληθές· διότι ὁ τοῦ Προδρόμου βραχίονα εὕρισκεται ἐν τῇ μονῇ τῆς Περιβλέπτου παρὰ τῷ Στουδίῳ, ὡς προείρηται, ὃ δ' ἕτερος τῶν βραχιόνων εὕρισκεται ἐν Ἰορδάνῃ.—Ἐκείθεν ἦλθον εἰς Βλαχερνὰς».

9. 1365. Müller et Miclosich, I σελ. 488. «Ὁ μοναχὸς Πατριῶν τῆς μονῆς τοῦ τιμίου Προδρόμου τῆς ἐπιλεγόμενης τῆς Πέτρας ἀπολέσας χρυσὰ τινα νομίσματα ἐκ τῆς σκήτης αὐτοῦ κατήγγελε τοὺς ἀδελφούς Ἡσαῖαν καὶ Μερκούριον· εἰσήγαγε γοῦτά τινα καὶ ἠνάγκασε τοὺς συναδελφούς αὐτοῦ νὰ ὑποστᾶσιν τὴν ἀνάκρισιν τοῦ ἀγύρτου τούτου, ὑποσχόμενου ν' ἀνακαλύψῃ τὸν κλέπτην. Καὶ ὁ μὲν γόης οὐδὲν ἀνεκάλυψεν, ἡ δὲ ἱερὰ σύνοδος ἐπιλαβομένη τοῦ πράγματος ἀφόρισε τοὺς τρεῖς μοναχοὺς ἐπὶ μαγείᾳ».

10. 1381. Müller et Miclosich, II σελ. 28. «Ἐν πατριαρχικῷ σιγγιλίῳ ὁ πατριάρχης Νεῖλος τεκμηριοῖ, ὅτι ἡ γοῦν σεβασμία βασιλικὴ καὶ πατριαρχικὴ μονὴ ἡ εἰς ὄνομα τιμωμένη τοῦ ἁγίου ἐνδόξου Προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου καὶ ἐπιτεκλημένη τῆς εὐλογημένης Πέτρας, ἀρχῆθεν σεμνυνομένη τῇ τῶν ἐνοικοῦντων ἀρετῇ καὶ εὐλαβείᾳ καὶ τῇ τοῖς μοναχοῖς ἀρμοῦσῃ πνευματικῇ καταστάσει καὶ πολιτείᾳ οὐκ ἔλαχεν ἔχουσα

και την έξω τιμήν ανάλογον εν ταίς συνοδικαίς συνελεύσει και εν ταίς Ιεραίς τελεταίς. Διά ταυτα και εκτιμών τον αυτης καθηγούμενον κύρ Διονύσιον κελύει τετιμημένην είναι την μονήν τῷ ἀρχιμανδριτάτῳ και συγκελλικῷ ὀνόματι και τὸν καθηγούμενον και τοὺς διαδόχους αὐτοῦ ἀρχιμανδρίτην και πρωτοσύγκελλον είναι και ὀνομάζεσθαι και τάξιν ἔχειν τρίτην εν ταίς Ιεραίς τε και συνοδικαίς συνελεύσει. Τὴν γὰρ πρώτην τάξιν κέκτηται ἀρχῆθεν ὁ τοῦ Στουδίου ἀρχιμανδρίτης, δευτέραν δὲ ὁ τῶν Μαγαλάνων ».

11. 1388—1391. Ὁ ῥώσος διάκονος Ἀλέξανδρος λέγει, ὅτι « ἐν τῷ μοναστηρίῳ τοῦ Προδρόμου ὀνομαζομένην πλουσίῳ ἐν Θεῷ ὑπάρχουσι τὰ λείψανα τοῦ Προδρόμου, ἡ κἀρα τοῦ ἁγίου Βονιφατίου και τὰ λείψανα τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος. Τὸ μοναστήριον τοῦτο οὔτε πόλις κέκτηται, οὔτε κώμας, και ὁμοως θεῖξ χάριτι είναι πλουσιώτερον τῶν ἄλλων μοναστηρίων ». Ὁ διάκονος Ἰγνάτιος λέγει μόνον: « Ἦλθομεν εἰς τὴν μονήν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ ἐπικλουμένου Προδρόμου και προσκυνησαμεν τὰ ἅγια λείψανα και σπουδαίως παρηγορήθημεν ὑπὸ τῶν Ῥώσων τῶν ἐν αὐτῷ οἰκούντων ».

12. 1395. (Muller et Miclosich, II σελ. 260). « Ὁ βασιλεὺς Μανουήλ ὁ Παλαιολόγος και ἡ κυρὰ Ἐλένη ἡ Παλαιολογινα διατάττει τὰ μνημόσυνα τοῦ κύρ Κωνσταντίνου αὐθέντου τῆς Σερβίας και πατρὸς τῆς συζύγου ἐν τῇ μονῇ τοῦ Προδρόμου και Βαπτιστοῦ Ἰω. τῆς Πέτρας, και διορίζει ὑπὲρ τούτων ὑπέρπυρα πεντακῆσια, ἕνα ἐξωνηθῆ κτήμα ἐντός τῆς βασιλίδος δυνάμενον παρέχειν τῷ μοναστηρίῳ εἰσόδημα πεντήκοντα ὑπερπύρων ἐτησίως ».

13. 1403. Ὁ Κασιλιανὸς πρεσβυτὴς Ruy Gongalez de Clavijo ἐπισκέφθη τὴν μονήν κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1403. Ἡ περιγραφή αὐτοῦ περιεχομένη ἐν μικρῷ συγγράμματι τοῦ κ. Ph. Brunn ἐπιγραφομένη «Κωνσταντινούπολις, τὰ ἱερά αὐτῆς και τὰ λείψανα ἐν ἀρχῇ τοῦ 15' αἰῶνος». (Ὁδηγός, 1883), ἐστὶν ἡ πασῶν πληρεστάτη. Παραλείποντες τὰς πλείστας λεπτομερείας τὰς ἐπιβεβαιουμένας ὑπὸ τῶν περιηγητῶν τοῦ 15' αἰῶνος (ὅρα κατωτέρω) θέλομεν ἀναφέρει μόνον ἐνταῦθα, ὅτι ὁ Clavijo βεβαίως, ὅτι ἡ ἐκκλησία και ἡ μονή τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ ἡ λαγομένη «della pietra» (τῆς Πέτρας) κείται παρὰ τὸ αυτοκρατορικὸν ἀνά-

κτορον τῶν Βλαχερνῶν. Τῷ ἐπετρέπη ἡ προσκύνησις τῶν ἁγίων λειψάνων τῶνδε: τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, οὗ εὗρισκετο ἐκεῖ μόνον τὸ μεταξύ τοῦ ἄμου και τῆς χειρὸς μέρος, τοῦ ἄρτου, ὃν ὁ σωτὴρ ἡμῶν ἔδωκε τὴν πέμπτην τοῦ μυστικοῦ δείπνου τῷ Ἰούδα, ὀλίγου αἵματος τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, τοῦ αἵματος, ὅπερ ἀνέβλυσεν ἐκ σταυροῦ πληρωθέντος ὑπὸ Ἰουδαίων ἐν Βηρυτῷ, τῶν τριγῶν τοῦ πώγωνος τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, τεμαχίου τοῦ λίθου, ἐφ' οὗ κατετίθη ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἀποκαθλωθεὶς, τοῦ σιδήρου τῆς λόγχης τοῦ Λογγίνου, τοῦ καλάμου και τοῦ σπόγγου και τῶν ἱματίων τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν. Τῇ μονῇ ταύτῃ ἀνήκουσι πολλοὶ ἀμπλοι, κῆποι και ἄλλα πράγματα, ἅτινα δὲν δύναται τις διὰ βραχέων νὰ περιγράψῃ. Ὁ Clavijo περιγράφει ἐν ἐκτάσει τοὺς λίθους, ἐξ ὧν κατεσκευάσθησαν οἱ κίονες και πρὸς τοὺς ἄλλοις ὁμιλεῖ περὶ μικρῶν κίωνων ἐκ πρασίνου ἰάσπιδος. Ἐπισκεφθέντες τὸν χώρον τοῦ Bogdan-Sorai συνελέξαμεν ἐκεῖ που πολλὰ θραύσματα χαλκηδόνος πρασίνου τοῦ αὐτοῦ ὄντος τῷ πρασίνῳ ἰάσπιδι τοῦ Κλαβίγιου. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ χαλκηδὼν και ὁ ἰάσπις εὗρισκονται μόνον παρὰ τὸ στόμιον τοῦ Βοσπόρου ἐν γαίαις ἠφαιστειογενέσιν, ἐνθὲ τὸ ἔδαφος τῆς Κωνσταντινουπόλεως σύγκειται ἀποκλειστικῶς ἐκ σχιστολίθων ἀργιλλωδῶν και τιτάνου τοῦ δεθονιακοῦ κοιτάσματος, ἔπεται, ὅτι τὰ θραύσματα τοῦ πρασίνου χαλκηδόνος προέρχονται ἐκ τῶν κίωνων και τῶν πλακῶν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος μονῆς.

14. 1420. Ὁ ῥώσος προσκυνητὴς Ζώσιμος περιγράφας τὰς Βλαχερνὰς ἐπάγεται: « Ἐκεῖ ὑπάρχει και ἡ μονή τοῦ Προδρόμου, ἐν ἣ ἐφύλαττον τὰ ἐργαλεῖα τῶν παθῶν, τὴν ἐσθῆτα τοῦ Σωτῆρος, τὴν λόγχην, τὸν κάλαμον, τὴν γολθὴν και τὸ αἶμα τὸ καταρρεῦσαν ἐκ τῆς εἰκῆνος τοῦ Χριστοῦ διατρηθείσης ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων τῆς Βηρυτοῦ, ἕνα τῶν ἄρτων τῶν ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος παρασκευασθέντων διὰ τὸν τελευταῖον δείπνον, τὸν λίθον τὸν ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων τεθέντα ὑπὸ τὴν κεφαλὴν τοῦ Σωτῆρος και τὰς τρίχας τῆς μητρὸς τοῦ Θεοῦ ».

15. Ὁ κ. Σάββας ἐδημόσιευσεν ἐν τῷ τόμῳ τῶν μνημείων τῆς ἐλληνικῆς ἱστορίας τῆς φωτογραφίαν χάρτου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀποδιδόμενου τῷ Βουονδελμόντῳ και διατηρουμένου ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ἁγίου Μάρκου τοῦ ἐν Βενετίᾳ. Ἐν τῷ χάρτῳ τούτῳ χρονολογου-

μένω μικρὸν πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἡ μονή τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῆς Πέτρας κείται μεταξύ τῆς ἐκκλησίας τῶν ἁγίων Ἀποστόλων (Σουλτάν Μεχμέτ) και τοῦ Ἐβδόμου ἐπὶ ὁδοῦ φερούσης ἐκ τῆς τελευταίας πύλης τοῦ Χρυσοῦ κέρατος και στρεφομένης πρὸς τοὺς ἀγ. Ἀποστόλους. Ὁ χάρτης μὴ ἐσχηματισμένος μετὰ μαθηματικῆς ἀκριβείας δίδει ἰδέαν τῆς κατὰ προσέγγισιν θέσεως τῆς μονῆς μακρὰν τοῦ Χρυσοῦ κέρατος και πολὺ μακρὰν τοῦ χώρου τοῦ Πετρίου.

16. 1453. Ὁ Δούκας (σελ. 288) ἀναφέρει, ὅτι ἐν τῇ ἀλώσει τῆς Κωνσταντινουπόλεως « οἱ τῆς αὐλῆς ἀξάρτιδες οἱ μὲν ἐν τῷ παλατίῳ κατέδραμον, οἱ δὲ πρὸς τὴν μεγάλου Προδρόμου μονὴν τὴν ἐπικειλημένην Πέτραν και ἐν τῇ μονῇ τῆς Χώρας » τὸ χωρίον τοῦτο ἐστὶ λαν ἐνδιαφέρον περὶ τῆς σχετικῆς θέσεως τῶν μνημονευομένων οἰκοδομημάτων.

Ἐνταῦθα περατοῦται ἡ λαμπρὰ ἐποχὴ τῆς μονῆς, κατεχούσης θεῖαν τόσον ἀξιοσημείωτον ἐπὶ τῆς βασιλείας τῶν Παλαιολόγων. Ἐπῆρχεν ἐτι μέχρι τελευτῶντος τοῦ 15 αἰῶνος ἕκτοτε δὲ ἐξαφανίζεται ἐντελῶς τῆς μνήμης, λησμονηθείσης και αὐτῆς τῆς θέσεως αὐτῆς κρυπτομένης ἕκτοτε ὑπὸ τὸ ὄνομα Βογδάν-Σεράι, κατὰ τῆς συνοικίας διατηρούσης ἐτι τὴν ὀνομασίαν Kesmô-Kaya (ἀπασκευομένης βράχος).

17. Ὁ Πέτρος Γύλλιος περὶ τοπογραφίας τῆς Κων/πόλεως ἐν βιβλ. 4 κεφ. 4 λέγει: « Ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Ἰω. τοῦ Προδρόμου ἐτι σήμερον οὕτω καλουμένου ὑπὸ τῶν Γραικῶν ἀποδεικνύει, ὅτι τὸ προάστειον τοῦ Ἐβδόμου εὗρισκετο ἐπὶ τοῦ ἔκτου τῆς πόλεως λόφου ἐντός τῶν τευχῶν κείται δὲ ἐπὶ τῇ πρὸς ἀνατολὴν κλιτύϊ τοῦ λόφου ἠρειπωμένως . . . ὥστε ὀλίγους μόνον ὑπολείπεσθαι μαρμαρίνους κίονας. Οὐ μόνον δ' ἐκ τούτων και ἄλλων φαίνεται ἡ πρόωη καλλονὴ τῆς μονῆς, ἀλλὰ και ἐκ τῆς ὀλίγον ἕνωθεν κειμένης μεγίστης κινιστέρνης τοῦ Βῶνου μήκους 300 βημάτων, ἣτις στερουμένη τῶν ὕλων και τῶν ὑποστηριζόντων κίωνων μετεβλήθη εἰς κῆπον ». Ἐπειτα λόγον ποιοῦμενος περὶ τῆς μονῆς τῆς Χώρας ἀναφέρει, ὅτι κείται μεταξύ τοῦ Κωνσταντινίου παλατίου και τῆς πύλης τῆς Ἀδριανουπόλεως ἐν τῷ Ἐβδόμῳ (1) λόφῳ. Ὁ ἴδιος συγγραφεὺς ἐν ἄλλῳ μέρει ὁρθῶς θεωρεῖ τὸν ξερόλοπον ὡς ἔβδομον λόφον, ὥστε αὐτὴ ἡ ἡμαρτημένη ὀνομασία τοῦ λόφου τῆς Χώρας φαίνεται περιέργως παρὰ τῷ συνήθως ἀκριβεστάτῳ Γύλλιῳ. Πρέπει νὰ ἐξηγήσωμεν τὴν

μικρὰν ταύτην πλάνην ἐκ τοῦ τοπογραφικοῦ σχήματος τοῦ ἔδαφους. Ἡ μονὴ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου κείται ἐπὶ μικροῦ ὑψώματος χωρίζομένου πρὸς δυσμὰς μὲν διὰ κοιλάδος ἀπὸ τοῦ λόφου, ἐφ' οὗ εὗρισκεται ἡ μονὴ τῆς Χώρας, δι' ἑτέρας δὲ κοιλάδος πρὸς ἀνατολὰς ἀπὸ τοῦ λόφου, ἐφ' οὗ τὸ Φετχιέ-τζαμί (Παμμακαρίστος) και τοῦ τζαμίου τοῦ Σουλτάν Σελήμ. Ὅθεν ὁ Γύλλιος περιέγραψεν ἀνωτέρω τὰ κτίρια ταῦτα ἐπὶ τοῦ πέμπτου λόφου φθάνει λοιπὸν λογικῶς διὰ τὴν περιγραφὴν τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου εἰς τὸν ἕκτον λόφον και ἠναγκάσθη νὰ ὀνομάσῃ βραδύτερον τὸν λόφον τοῦ Ἐβδόμου και τῆς Χώρας τὸ Ἐβδομον. Ὁ Πέτρος Γύλλιος ἐστὶν ὁ μόνος μνημονεύων τῆς μεγάλης ἀνοικτῆς κιστέρνης τῆς κειμένης ὀλίγον ὑψηλότερον, δηλαδὴ πρὸς νότον τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, και ἦν ὀνομάζει κιστέρναν τοῦ Βῶνου. Πρόκειται πιθανῶς περὶ τοῦ Τσικούρ-Βοστάν παρὰ τὴν πύλην τῆς Ἀδριανουπόλεως πρέπει μόνον νὰ σημειώσωμεν ἐνταῦθα, ὅτι, ἐὰν πρέπη νὰ θεωρήσωμεν τὸ Τσικούρ-Βοστάν τῶν Ἐξ-Μαρμαρίων ὡς τὴν κιστέρναν τοῦ ἁγίου Μωκῆσια, ἔχομεν πολλοὺς λόγους νὰ νομισώμεν τὴν ἀνοικτὴν κιστέρναν τὴν παρὰ τῷ τζαμίῳ Σουλτάν Σελήμ ὡς τὴν τοῦ Βῶνου, ἡρακῆσιον Κωνσταντινίου τοῦ Πορφυρογενήτου, και νὰ τηρήσωμεν τὸ ὄνομα τοῦ Ἀσραι διὰ τὴν παρὰ τὴν πύλην τῆς Ἀδριανουπόλεως.

18. Ἡ Turcogracia Κρουσίου, σελ. 190, τίθηται πρὸς δυσμὰς και βορρᾶν τῆς Παμμακαρίστου τὴν μονὴν τοῦ Προδρόμου τὸ πάλαι Πέτρας, ὀλίγον δὲ ἀπωτέρω τὴν μονὴν Ἀσραίου, και εἶτα τὸ ἀνάκτορον τοῦ Κωνσταντινίου. Ἡ εὐθεία αὕτη γραμμὴ διέρχεται διὰ τῆς ἐκκλησίας τῆς Παμμακαρίστου και τοῦ Ἐβδόμου και τέμνει ἀκριβῶς τὸν χώρον τοῦ Βογδάν-σεράι και τοῦ Κεφλί-τζαμί. Ἡ Turcogracia ἀναφέρει ἐκ γράμματος τοῦ σοφοῦ Γερλαχίου, 7 μαρτίου 1578: « Ἡ μονὴ τοῦ Προδρόμου ἦν εὐρύχωρος, ὑπολείπεται δὲ μόνον ὁ καθολικὸς ναὸς τῆς κεκοσμημένης πολλὰ εἰκονογραφίας βασιλῶν και ἁγίων. . . Ὑπάρχουσαν ἤδη οἰκίσκοι ἐνοικουμένοι ὑπὸ μοναζουσῶν τινῶν διατηρουμένων δι' ἐλεημοσινῶν τοῦ πατριάρχου και τῶν λοιπῶν χριστιανῶν. Ἐν τῷ προπιλαίῳ ὑπάρχει λαμπροτάτη εἰκὼν τοῦ Προδρόμου, ἄλλων πατέρων και μοναστῶν, και τοῦ Χριστοῦ καθιζομένου ἐν χρυσῇ ἔδρᾳ ἐπιγραφὴν φέρουσα Πέτρα πλῆσιον δὲ ὑπάρ-

χει ἢ τοῦ Ἀετίου μονῆ εἰς τέμενος ὀθωμανικὸν μεταβληθεῖσα».

19. 1578. Περιήγησις Στεφάνου Γερλαχίου, σελ. 455. Ὁ σοφὸς συγγραφεὺς τῆς ἐφημερίδος ταύτης (ἡμερολογίου) ἦν καγγελάριος τοῦ πρεσβυτοῦ Ungnad παρὰ τῆ Ὑψ. Πύλη καὶ διατήρει φιλικὰς σχέσεις ἀδιαλείπτους πρὸς τε τὸν πατριάρχην Ἱερειάν τὸν Β' καὶ πρὸς τὸν Ζυγομαλάκ, ὅστις τὸν ἐβοήθησε τὰ μέγιστα εἰς τὰς ἐρεῦνας περὶ τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς Κων/πόλεως, ἦν λίαν ἀκριβῶς περιγράψει. Ἐν τῷ μνημονευθέντι χωρίῳ ὁμιλεῖ περὶ ἐπισκέψεως τοῦ ἀγιάσματος τῶν Βλαχερνῶν καὶ περιπάτου ἐκεῖθεν πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Παμμακαρίστου (Φεγτιὰ τζαμισῆ), τὴν ἔδραν τοῦ πατριαρχείου. Φθάσας κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν μονὴν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ τοῦ καλουμένου τὸ πάλαι ἡ Πέτρα, «φαίνεται, λέγει, ὅτι ὑπῆρχε μονὴ μεγαλοπρεπῆς κατέχει εὐρείαν ἔκτασιν καὶ περιβάλλεται ὑπὸ μεγάλου τείχους ἐκ λελαξευμένων λίθων. Ὁ νόρθξ κεκόσμηται ὠραίαις εἰκόσι τοῦ ἁγίου Βασίλειου, Χρυσοστόμου, Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, τοῦ Σωτῆρος καὶ πολλῶν ἐρημιτῶν καὶ πνευματικῶν (ἐξομολογητῶν). Ἡ ἐκκλησία ἐστὶ κεκλεισμένη. Ἐν τῇ ἐσωτερικῇ αὐτῇ εὐρίσκονται τὰ κελία τῶν ἐλληνίδων μοναχῶν τῶν ὀνομαζομένων πασιῶν καὶ συντηρουμένων ὑπὸ τῶν πλουσίων Ἑλλήνων. Αὐταὶ ἔχουσι μίαν ἡγουμένην καὶ ἓνα μοναχόν, οἵτινες διευθύνουσι τὰς θρησκευτικὰς αὐτῶν ἀσκήσεις. Οὐχὶ μακρὰν ἐκεῖθεν ὑπάρχει ἡ ὠραιότατη ἐκκλησία Ἀετίου ἢ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς αὐτῆς λίαν εὐρύχωρος καὶ κατοικομένη ὑπὸ τῶν καθηγητῶν καὶ πολυαριθμῶν ἀκροατῶν. Νῦν δὲ τὰ πάντα ἐξηφανίσθησαν καὶ ὑπάρχουσι μόνον τὰ εἰρήπια μεγαλοπρεποῦς πύλης καὶ μία κινστέρνα ξηρά, ἐν ἧ οἱ Ἑβραῖοι ὑψίζουσι καὶ κλώθουσι μέταξαν. Ἀναχωρήσαντες ἐκεῖθεν ἀφικόμεθα εἰς τὴν ἀρχαίαν οἰκίαν προκρίτου Ἑλλήνος ὀνομαζομένου Ραούλ, ὅστις ὅμως εἶχεν ἀπέλθει παραλαβὴν ἄπασαν τὴν περιουσίαν του εἰς Ρωσίαν πρὸ 60 ἐτῶν, ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ ἐπώλησε τὸν οἶκον μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνου εἰς τὸν Μιχαὴλ Κατακουζηνὸν Ἀγγιλιτῆν, ὅστις παρεχώρησεν αὐτὸν εἰς τὸν Βασβόδαν τῆς Μολδαβίας, οὗ οἱ ὑπάλληλοι οἰκοῦσι νῦν αὐτόν. Εἶτα ὁ κ. Ζυγομαλάξ ἐδειξέ μοι τὴν μικρὰν ἐκκλησίαν τοῦ Τρούλλου παρὰ τῷ πατριαρχεῖῳ πρὸς τὸ τέμενος τοῦ Σουλτάν Σελέμ».

Εὐχερῶς δυνάμεθα ν' ἀκολουθήσωμεν τὴν

ὁδόν, ἣν ἐβάδισεν ὁ Στέφανος Γερλάχιος. Ὁρμώμενοι ἐκ Βλαχερνῶν ἀφικνούμεθα εἰς τὸ τέμενος τοῦ Κοσμο-Καγα· ἡ ὁδὸς ἀνέρχεται ἐντεῦθεν πρὸς τὸ Καφελί-τζαμί καὶ παρατηροῦμεν ἀριστερὰ τὸν ἀποκεκομμένον βράχον τὸν ἐκ τιτανίδους σφιστολίθου τὸν σχηματίζοντα τὴν ὕψωσιν τοῦ ἰδάφους τοῦ καμένου ὑψηλότερον καὶ ἀφορμὴν γενόμενον εἰς τὸ ὄνομα Κεσμὲ-Καγια. Ἡ σειρά τῶν οἰκιῶν ἀριστερόθεν καλύπτει τὸ ὄροπέδιον κατεχόμενον ὑπὸ λαχανοκήπων, ὧν ἐν μέσῳ εὐρίσκεται τὸ μικρόν ἐρείπιον τοῦ Βογδάν-σεράι. Ἡ ὁδὸς ἀνέρχεται μέχρι τοῦ τέμενος τοῦ Κεφελί-Djami βαίνουσα πρὸς νότον καὶ στρέφεται εἰτα πρὸς ἀνατολάς. Ἀκολουθοῦντες τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἕλιγον πέραν τῆς γωνίας τοῦ Κεφελί-Djami ἀπαντῶμεν μικρὸν κερσίον, ὁπόθεν εἰσερχόμεθα εἰς τὸ ὄροπέδιον τὸ κατεχόμενον νῦν ὑπὸ τοῦ παλατιοῦ τοῦ Βασβόδα τῆς Μολδαβίας καὶ τῆς μονῆς τῆς Πέτρας. Τῷ βοδιζοντι ἐντεῦθεν ἡ ὁδὸς φέρεται πρὸς τὴν μικρὰν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Τρούλλου, νῦν τέμενος τοῦ Achmet-Pacha.

Ὁ Φραντζῆς (σελ. 307) λέγει: «Τὰς δὲ οὐσας μοναχὰς ἐν τῇ Παμμακαρίστῳ (ὅτε μετὰ τὴν ἄλυσιν ἐγένετο πατριαρχεῖον) προσέταξεν ἀπελθεῖν ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου προφήτου Προδρόμου Ἰωάννου τοῦ ἐν τῷ Τρούλλῳ, ὅπου ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ρινοτιμήτου ἡ πενθέκτη ἀγία σύνοδος συνηβροίσθη· παλάτιον γὰρ τοῦτο περιφανὲς τῷ τότε καιρῷ ὑπῆρχεν ἐκεῖ ἐγγὺς τῆς Παμμακαρίστου κατὰ τὸ βόρειον μέρος». Ὁ κ. Πασπάτης (Βιζ. ἐκκλησ. 303) τίθησιν ἐν ἀμφιβολίᾳ δικαίως τὴν περὶ τῆς συνόδου εἰδησιν ταύτην τοῦ Φραντζῆ. Κατὰ τὰς μαρτυρίας τοῦ Στεφάνου Γερλαχίου, πρέπει νὰ προσθέσωμεν, ὅτι οἱ μοναχοὶ τῆς Παμμακαρίστου μετώκησαν εἰς τὴν μονὴν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ τῆς Πέτρας καὶ τὸ παλάτιον, περὶ οὗ ὁ λόγος παρὰ Φραντζῆ, εἶναι τὸ τῆς οἰκογενείας τοῦ Ραούλ, ὅπερ συνεχίζεται τῇ μονῇ τῆς Πέτρας. Ὁ Στέφανος Γερλάχιος λέγει ῥητῶς, ὅτι ἡ μικρὰ ἐκκλησία τοῦ Τρούλλου ἦτο ἤδη μεταβεβλημένη εἰς τζαμίον ἐπ' αὐτοῦ, δηλ. πολὺ πρὸ τῆς ἀποχωρήσεως τοῦ πατριαρχείου ἀπὸ τῆς Παμμακαρίστου. Πιθανῶς ὡσαύτως τὸ ὄνομα τοῦ Τρούλλου τὸ διατηρούμενον ὑπὸ τῆς παραδόσεως τῆς ἐποχῆς διὰ τὸ τέμενος τοῦ Ἀχμέτ-Πασσά δὲν δικαιολογεῖται ἀποχρόντως. Τὸ χωρίον τοῦ Στεφ. Γερλαχίου γνωρίζει ἡμῖν οὕτω τὴν θέσιν σχεδὸν

ἀκριβῆ τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῆς Πέτρας, ὅπερ ἤδη ἦν κατρηιπωμένον καὶ ἐντελῶς ἐξηφανισμένον μετὰ τὴν ἀπὸ τῆς Παμμακαρίστου ἀπομάκρυνσιν τοῦ πατριαρχείου, τοῦτο δὲ τὸ γεγονός ἐσήμαινεν ἀληθῆ καταστροφὴν. Ἦδη ἡ γειτνίασις τοῦ τζαμίου τοῦ Κεσμὲ-Καγια ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τῆς παύσεως τῶν θρησκευτικῶν τελετῶν ἐν τῷ καθολικῷ τῆς μονῆς. Ἐπομένως μανθάνομεν, ὅτι τὸ τέμενος τοῦ Κεφελί-Djami καὶ ἡ παρακειμένη μεγάλη κινστέρνα ἦν ἡ ἀρχαία ἐκκλησία καὶ κινστέρνα τοῦ Ἀετίου· τοῦτο βεβαιούται καὶ ὑπὸ τῶν σημειώσεων ἐπὶ τινῶν χειρογράφων

« ἡ βίβλος αὐτῆ τῆς μονῆς τοῦ Προδρόμου, τῆς καμένης ἐγγύτα τοῦ Ἀετίου ἀρχαίᾳ δὲ τῇ μονῇ κληθῆς Πέτρα »

ἥτις ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Δουκαγγίου καὶ τοῦ Παπαδοπούλου Κερκαμῆος. Ἄλλως δὲ οὐδὲν κωλύει τὸ νὰ θεωρῶμεν ὡσαύτως τὸ ὄνομα τοῦ Μανουὴλ διὰ τὴν ἐκκλησίαν ταύτην καὶ ν' ἀ-

ποδώσωμεν τὸ ὄνομα τοῦ Ἀετίου κυρίως εἰς τὴν κινστέρναν ταύτην. Ἀποδεδειγμένον ἐστὶν ὑπὸ τῶν βυζαντινῶν συγγραφεῶν, ὅτι ἡ οἰκία καὶ ἡ μονὴ τοῦ Μανουὴλ εὐρίσκειτο παρὰ τὴν μεγάλην κινστέρναν τοῦ Asper, ἦν ἐταυτίσασμεν τῷ Tsikour-Bostan παρὰ τὴν πύλην τῆς Ἀδριανουπόλεως. Ἐπὶ τέλους ὁ Στέφανος Γερλάχιος ἐξηγεῖ ἡμῖν τὸν λόγον τῆς νέας ὀνομασίας τοῦ Bogdan-Seraï, τῆς ἀντικαταστάσεως τοῦ λοιποῦ τὴν ἀρχαίαν τῆς Πέτρας. Ἐνταῦθα μένομεν παραπέμποντες εἰς τὰς λεπτομερείας τὰς δεδομένας ὑπὸ τῶν ὑπομνημάτων τοῦ Ὑψηλάντου (τὰ μετὰ τὴν ἄλυσιν), τοῦ Σκαρλάτου Βυζαντιοῦ καὶ τοῦ κ. Πασπάτη περὶ τῆς τύχης τοῦ Bogdan-Seraï. Αἱ περιπέτειαι τῆς σεβαστῆς ταύτης μονῆς καὶ τῶν λειψάνων αὐτῆς εἰσὶν ἄξιοι μονογραφίας πλήρους ὑπὸ χειρὸς δεξιωτέρας.

D. MORDTMANN

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Ἡ μεγάλη ἱστορικὴ σπουδαιότης, ἡ περὶ τῆς θέσεως τῆς ἡμετέρας πρωτεύουσας, ἥτις καθ' ὅλους τοὺς χρόνους, ἀπὸ τῆς ἐκστρατείας αὐτῆς τῶν Ἀργοναυτῶν μέχρι τῶν καθ' ἡμῶν χρόνων, ἐπὶ τῶν μεγάλων βασιλείων τῆς Περσίας, τῶν Φιλίππων, τῶν Κωνσταντινῶν καὶ τῶν μεγάλων μοναρχῶν τῆς βασιλευούσης δυναστείας ὑπῆρξε τὸ ἀληθὲς ἐλατήριον τῶν γεγονότων, δὲν εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὸ ἀνεπαρκὲς τῶν γνώσεων ἡμῶν περὶ τῆς ἀρχαίας τοπογραφίας αὐτῆς καὶ μάλιστα ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς γνώσεις ἡμῶν περὶ τῆς τοπογραφίας τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Ρώμης καὶ τῆς Ἱερουσαλῆμ. Ἡ μὲν προσοχὴ τῶν σοφῶν ἐστράφη σχεδὸν ἀποκλειστικῶς πρὸς τὰς πόλεις ταύτας, αἱ δὲ κυβερνήσεις καὶ αἱ ἀκαδημαῖαι καὶ ἄλλα σωματεῖα ἐπιστημονικὰ δὲν ἐφείσθησαν ἀγώνων, ὅπως διευκρινίσουσι τὰ ἀμφίβολα σημεῖα· διότι καὶ ἀνασκαφαὶ ἐγένοντο παντα-

χοῦ, καὶ μηχανικοὶ δὲ καὶ ἀρχιτέκτονες προστέθησαν τοῖς ἐξόχοις ἀρχαιολόγοις καὶ φιλόλογοις· οὕτω δὲ σήμερον πάντες γνωρίζουσι τόσον ἀκριβῶς τὰς ὁδοὺς καὶ τὰ μνημεῖα τῶν ἀρχαίων τούτων πρωτεύουσῶν, ὅσον καὶ τὰ τῶν Παρισίων καὶ τῆς Βιέννης.

Τούναντιον δὲ ἡ δυστοχῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἡ βασιλεὺς τῶν πόλεων, ὠλιγορήθη καὶ ἐλησμονήθη ὑπὸ τῶν ἐπιστημόνων ὡς ἀντικείμενον ἄξιον περιφρονήσεως. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν καθηγητῆς τις ἢ ἰατρός ἢ ἀρχιτέκτων ποιεῖται διὰ δοκίμιαν χωρὶς νὰ ἔχη μῆτε ἠθικὴν ὑποστήριξιν μηδεμίαν, μῆτε μέσα, μῆτε βιβλιοθήκην δημοσίαν, ἵνα καταφύγῃ πρὸς διόλυσιν τῆς παλαιᾶς ὀμιλήσεως τῆς περιβαλλούσης ἀπὸ τοσοῦτων αἰῶνων τὴν πηγὴν καὶ τὸ κέντρον τοῦ νεωτέρου ἡμῶν πολιτισμοῦ. Τὸ παράδειγμα τοῦ πανισχύρου Λουδοβίκου ΙΔ', ὅστις ἐνέπνευσε καὶ ἐπροστάτευσε τὸ μέγα

ἔργον τοῦ Δουκαγγίου, ἔργου, ὅπερ ὑπῆρξε καὶ διατελεῖ ὑπάρχον ὡς βῆσις τῆς βυζαντινῆς ιστορίας καὶ τοπογραφίας, δὲν εὔρε μνημῆς.

Ἡ ἐξήγησις τούτου δὲν εἶναι δυσχερής. Ἡ βυζαντινὴ ἱστορία, μετ' ὅλας τὰς συγκινητικὰς αὐτῆς περιπετείας, εὕρισκε ὀλιγοτέρας θαυμαστάς ἢ ἡ ἱστορία Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου. Ἡ δυναστεία τῶν Μακεδόνων καὶ τῶν Κομνηνῶν, ἕνεκα τοῦ ἐκ τῶν σταυροφοριῶν ἐξεγερθέντος μίσους, ἐγένετο ἀντικείμενον περιφρονήσεως καὶ δυσφημίας συστηματικῆς, αἱ δὲ ἀθλιότητες τῆς τῶν Παλαιολόγων ἐποχῆς ἐξήλειψαν ἐντελῶς πᾶσαν συμπάθειαν. Εἶναι φυσικόν, ὅτι ἀνευρίσκει τις μεγαλήτερον ἰνδιαιφέρον εἰς τὰ ἀριστουργήματα τῆς ἐλληνικῆς τέχνης· οἱ Ἑρμαῖ τῆς Ὀλυμπίας, αἱ κέραιαι τῆς Τανάγρας καὶ αἱ σακεοφόροι τῆς Σιδώνας θὰ θαυμάζωνται περισσότερο ἢ τὰ ὀλίγα συντρίμματα τῶν βυζαντινῶν γλυπτῶν τῶν διαφυγόντων τὴν λύσαν τῶν Λατίνων κατακτητῶν. Καὶ ὅμως ὁ θελὼν νὰ σπουδάσῃ τὰς ἀρχαίας τῆς ἐν Ἰταλίᾳ ζωγραφικῆς τέχνης ὀφείλει νὰ μεταβῇ εἰς τὴν πύλιν Ἀδριανουπόλεως, ἵνα θαυμάσῃ τὰ μωσαϊκὰ τοῦ Καρχαί-δζαμισῆ, ἀριστούργημα τῆς τῶν Κομνηνῶν ἐποχῆς. Ἡ ἱστορία τῆς ζωγραφικῆς δὲν ἀρχεῖται ἀπὸ τοῦ Giotto καὶ τοῦ Fra Angelico ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Πανσελήνου καὶ τοῦ μοναστηρίου τῆς Χώρας. Ἡ Σεξτίνα τοῦ Ραφαήλ καὶ οἱ ὅλοι τῆς Ἑνετίας καὶ τῆς Ρώμης εἰσὶν ἀπλᾶ ἀντιγραφαὶ τῶν βυζαντινῶν ἐκκλησιῶν καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ πενιχροὶ ναοὶ τῶν χωρίων τῆς Σαυδωνίας εἰσὶ κεκοσμημένοι κατὰ τοὺς κανόνας τῆς βυζαντινῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Τὸ ἀνάκτορον Καρόλου τοῦ μεγάλου ἐν Ἀκουσιγράφῳ (Aix-la-Chapelle) εἶναι ἀτελής ἀπομίμησις τοῦ μεγάλου ἀνακτόρου τῶν Κωνσταντινῶν.

Εἶπον, ὅτι αἱ περὶ βυζαντινῆς τοπογραφίας γνώσεις ἡμῶν παρουσιάζουσι μεγάλα χῆματα. Ὅπως πεισθῇ τις περὶ τούτου, ἀρκεῖ νὰ συγκρίνη τὰ μέχρι τῆς σήμερον ἐπὶ τοῦ ἀντικείμενου τούτου δημοσιευθέντα συγγράμματα. Οἱ συγγραφεῖς διαφωνοῦσι πρὸς ἀλλήλους εἰς τὰ κυριώτερα σημεῖα. Ἡ διεύθυνσις τῶν ὁδῶν, ἡ κατάταξις καὶ τὸ ὄνομα τῶν συνοικιῶν, τῶν κυριωτέρων πυλῶν τῆς πόλεως καὶ τῶν πλείστων ἐκκλησιῶν τῶν μέχρι τοῦδε διασσωσμένων ἀποτελοῦσι τὸ ἀντικείμενον ἀτελευτήτων συζητήσεων, αἵτινες ἄλλοτε καὶ ἐν τῇ περιόδῳ τούτῳ ἀντήγησαν. Οὕτω δὲ ὁ περὶ τῆς τοπογραφίας ἰνδιαιφερόμενος ἐρασιτέχνης περιέρχεται ἀμέσως εἰς ἀμυγχανίαν, ὅταν,

ἐξετάζων τὰ ἤδη γνωστὰ μνημεία ἢ ἀνευρίσκων— ὅπερ οὐδόλως σπάνιον— ἐρεῖπιά τινα διαφυγόντα μέχρι τοῦδε τὴν προσοχὴν τοῦ ἱερωνήτου, θελήσῃ νὰ λάβῃ ὡς ὁδηγὸν τὰ μᾶλλον ἐν γρήσει συγγράμματα. Θέλει κατανοῆσαι ἀμέσως τὸ ἀτέλῃς τοῦ ἐγγειοδίου τοῦ Ἄμμερ, ἀπηρχαιωμένου ἤδη, θὰ θέσῃ κατὰ μέρος τοὺς τρεῖς τόμους τοῦ Σκαρλάτου βυζαντινῶν, πλήρεις ἀμαρτημάτων καὶ συγχύσεως, καὶ βλέπων τὰς διαφωνίας τῶν ἄλλων, ὁ ἀποφασίσῃ ν' ἀντλήσῃ ἐξ αὐτῶν τῶν πηγῶν τὴν εἰδήσιν, ἣν ἐπιθυμεῖ.

Ἡ πρὸς τοῦτο μέθοδος θὰ βασισθῇ ἐπὶ τῆς γενικῆς ἀρχῆς τῆς ἐκ τοῦ γνωστοῦ εἰς τὸ ἀγνωστον, ἐφαρμοζομένου αὐστηρῶς τοῦ ἀλγεβρικῆς κανόνος καὶ ἐπὶ τὰς τοπογραφίας. Θὰ εὕρῃ τις ἐν πρώτοις τὰ τῆς ἀρετηρίας σημεῖα, καὶ ὡς τοιαῦτα θεωροῦμεν πάντα τὰ ὑπάρχοντα εἰσέτι μνημεία, ἐκεῖνα, περὶ τοῦ καθορισμοῦ τῶν ὁποίων οὐδεμία ὑφίσταται διαφωνία, π. γ. τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἁγίας Σοφίας, τὸ ἵπποδρόμιον, τὴν μικρὰν ἁγίαν Σοφίαν (ἁγ. Σεργίου καὶ Βάκχου ναόν), τὸν πορφυροῦν κίονα τὸν δεκανύοντα τὴν θέσιν τῆς ἀγορᾶς (Forum) τοῦ Κωνσταντινου, τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦ Οὐάλεντος, τὸ τέμενος τοῦ Φατήχ (κατακτητοῦ) τὸ ἐν τῇ θέσει τῆς ἀρχαίας ἐκκλησίας τῶν Ἀποστόλων, τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Παντοκράτορος (σήμερον τέμενος Ζαϊρέκ δζαμί), τὴν μονὴν τοῦ Καρχαί-δζαμί, τὴν πύλιν τοῦ ἁγίου Ρωμανοῦ (Ἰὸπ-καπού), τὴν πύλιν τῆς Σηλυβρίας, τοὺς 7 πύργους, καὶ μεταξύ τῶν συνοικιῶν τὰς φεροῦσας εἰσέτι τὰ ἀρχαῖα ὀνόματα: Ψαμαθεῖα, Βλάγκαν, Κοντοσκάλιον, Πετρίον, Φανάριον, Ἐξ-μάρμαρα, Ἐξωκλιόνιον. Ἐπιμελής ἐπιθεώρησις τῶν τοπογραφικῶν διατάξεων θὰ καταδείξῃ πᾶσας τὰς λεπτομερείας τὰς ἀφορούσας εἰς τὴν διάθεσιν τῶν λόφων, τὴν γενικὴν αὐτῶν ἀποψίν, τὸν φυσικὸν ῥοῦν τῶν ὑδάτων, τὴν μορφήν τῶν ἀκτῶν πρὸς τὸν Κεράτιον κόλπον καὶ πρὸς τὴν Προποντιδα μετὰ τῶν διαφόρων μικρῶν λιμένων. Βλέπομεν οὕτω τὴν σειράν τῶν ἐξ ἰσόφων, ἀπὸ τῆς ἀρκας τοῦ Σεραίου (Seraï-hournou) μέχρι τῆς πύλης τῆς Ἀδριανουπόλεως, διακεκομμένων ἐκ τῆς βαθείας ταπεινώσεως τοῦ ἰδάφους τῆς μετὰ τοῦ τρίτου καὶ τοῦ τετάρτου λόφου πρὸς τὸ Οὐν-καπάν, δι' ἧς διέρχεται τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦ Οὐάλεντος· τέλος θὰ ἴδωμεν τὸν ῥοῦν τοῦ ῥύακος Λύκου, τοῦ ὁποίου ἡ κοιλὰς χωρίζει τὴν σειράν τῶν 6 λόφων ἀπὸ τοῦ τριγώνου ὁροπέ-

δίου τοῦ Ζ' λόφου καὶ καταλήγει τέλος εἰς τοὺς κήπους τοῦ Βλάγκαν-μποςτάν. Ἐξετάζων τις πρὸς τὴν ἐπιθεώρησιν ταύτην τὰ δυτικὰ ὄχυράματα μετὰ τῶν διαφόρων αὐτῶν πυλῶν θὰ σχηματίσῃ ἰδέαν ἀκριβῆ τῆς διευθύνσεως τῶν κυριωτάτων ὁδῶν, ἧτις βεβαίως διέμεινεν ἢ αὐτῇ, ἀφοῦ οἱ τοπικοὶ ὄροι δὲν ἠλλοιώθησαν ἀπὸ τοσοῦτων αἰώνων.

Κατὰ ταῦτα ἡ πρωτίστη καὶ κυρία ἀρετηρία τῆς πρωτευούσης, ἡ Μέση λεωφόρος (divan-yolu), διήρχετο κατ' ἀνάγκην βεβαίως διὰ τοῦ ὑψώματος τῶν ἐξ πρώτων λόφων ἀρχομένη ἐναντι τῆς ἁγίας Σοφίας, τοῦ ἵπποδρόμιου καὶ τοῦ μεγάλου ἀνακτόρου, διευθυνομένη ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμᾶς διὰ τῆς ἀγορᾶς τοῦ Κωνσταντινου μέχρι τοῦ Φιλαδέλφου (Σεχζαδὲ-μπασι), ἀφετηρίας τῆς δευτέρας κυρίας ὁδοῦ πρὸς τὸν Ζ' λόφον. Ἐνταῦθεν ἡ Μέση λεωφόρος διευθύνεται πρὸς τὸ Σουλτάν-Μεχμέτ (ἐκκλησίαν τῶν Ἀποστόλων) καὶ λήγει εἰς τὴν πύλιν Ἀδριανουπόλεως, ἧτις καθίσταται οὕτω τὸ δεσποζὸν σημεῖον τῆς πρωτευούσης ὡς κεφαλὴ τῆς κυριωτάτης ὁδοῦ. Ἐννοεῖ τις ἐνταῦθεν ῥαδίως, ὅτι κατ' ὅλας τὰς ἐποχὰς οἱ πολιορκηταὶ τῆς πρωτευούσης συνεκέντρουν πάντας αὐτῶν τοὺς ἀγῶνας πρὸς τὴν πύλιν ταύτην, καὶ ὅτι ἐνταῦθα πρέπει ν' ἀναζητηθῇ ἡ πύλη Χαρισίου, τὸ σημεῖον τὸ τοσοῦτον διαφιλονεικῆθῃ οὐ μόνον ὑπὸ τῶν στρατῶν τῶν ἐπιδρομῶν ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν τοπογράφων τῆς πρωτευούσης. Αἱ μαρτυρίαι τῶν ἱστορικῶν ὡς καὶ αἱ στρατηγικαὶ θεωρίαι αἱ βασιζόμεναι ἐπὶ τῶν τοπικῶν ὄρων δὲν ἐπιτρέπουσι νὰ νομισθῇ τις τὴν πύλιν Χαρισίου κειμένην ἀλλοῦ, ὡς π. γ. ἐν Ἐγγῆ-καπού.

Ἐπανέλθωμεν εἰς τὰς κυρίας ὁδοὺς. Ἡ δευτέρα χωριζομένη ἀπὸ τῆς Μέσης παρὰ τὸ Φιλαδέλφιν (Σεχζαδὲ-μπασι) καὶ τῆς Ἀμαστριανῆς ἀγορᾶς κατέρχεται εἰς τὴν κοιλὰδα τοῦ Λύκου μέχρι τοῦ σημείου τοῦ καλουμένου σήμερον Ἀκ-σεράκ, εἶτα δὲ ἀνέρχεται καὶ αὐθις τὸ ὄροπέδιον τοῦ Ζ' λόφου, ἐνθα διαιρεῖται εἰς τρεῖς κλάδους φέροντας πρὸς τὰς κυριωτέρας πύλας, τὴν τοῦ ἁγίου Ρωμανοῦ (Ἰὸπ-Καπού), τὴν τῆς Σηλυβρίας καὶ Ρηγίου καὶ τὴν μεγάλην Χρυσὴν πύλιν (Γεδι-κουλέ). Ὁ τελευταῖος κλάδος ἀπετέλει τὴν θριαμβευτικὴν ὁδόν, ἣν διήρχετο ἡ αὐτοκρατορικὴ συνοδία κατὰ τὴν στέφιν νέου αὐτοκράτορος, κατὰ τὴν νικηφόρον ἐπάνοδον ἐκ μακρυῆς ἐκστρατείας, κτλ. Εἶναι φυσικόν, ὅτι ὁδὸς τις διευθυνομένη ἐξ ἀνατολῶν πρὸς

δυσμᾶς διέτρεχε βεβαίως τὴν παραλίαν τοῦ Κερατίου κόλπου καὶ τὴν ἀκτὴν τῆς Προποντιδος, τῶν ὁποίων ἡ ἐξερεύνησις εἶναι τοσοῦτον μᾶλλον ἀναγκαία, κατ' ὅσον ἀρχαῖαι τινες τοπογραφίαι, π. γ. τὰ κείμενα τοῦ Κωδινού, ταύτην ἔλαβον ὡς ὁδηγὸν πρὸς περιγραφὴν τῶν μνημείων.

Καίπερ εἰπόντες, ὅτι ἡ μελέτη τῆς τοπογραφίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀνάγκη νὰ ἀρχίσῃ ἀπὸ τῆς ἀναζητήσεως καὶ τῆς ἀκριβοῦς περιγραφῆς τῶν ὑπαρχόντων εἰσέτι μνημείων, ὀφείλομεν ὅμως νὰ ὀμολογήσωμεν, ὅτι πάντες, ὅσοι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐμελέτησαν τὴν τοπογραφίαν, δὲν ἐπεχείρησαν νὰ δώσωσι πλήρη περιγραφὴν τῆς ἀρχαίας Κωνσταντινουπόλεως, ἐκφοβισθέντες βεβαίως ἐκ τοῦ παραδείγματος τοῦ Ἄμμερ καὶ τοῦ Βυζαντίου, ἀλλὰ περιορίσθησαν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἐρευναν καὶ περιγραφὴν τῶν σωζομένων ἐτι. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἑλλειψίς πηγῶν φιλολογικῶν καὶ βιβλιοθήκης ἱστορικῶν καὶ περιηγητῶν συνέβαλεν οὐκ ὀλίγον εἰς τὴν ἀποχὴν ταύτην. Οὕτως ὀφείλομεν εἰς τὸν κ. Ἀλεξ. Πασάτην τὴν σπουδαιότητα περιγραφῆς τῆς συνοικίας τῶν Βλαχερνῶν, τοῦ πύργου τοῦ Ἄνεμᾶ καὶ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς. Δύναται τις μὲν νὰ διαφανήσῃ πρὸς αὐτὸν περὶ τῆς ταυτότητος ὀνομασιῶν τινῶν, ἀλλ' οὐχ ἤττον ἡ σπουδαιότης τοῦ καθορισμοῦ τῆς θέσεως αὐτῶν εἶναι μεγάλη, καὶ κερδίζομεν οὕτω ἰκανὰ σημεῖα ἀφετηρίας.

Ὁ δὲ κ. Dethier διὰ τῶν μελετῶν του συνεπλήρωσε μέχρι τελειότητος τὰς γνώσεις ἡμῶν περὶ τῶν ὄχυρῶμάτων τῆς πρωτευούσης· διότι κατέδειξε πληρέστατα τὸ Βλακόνιον καὶ τὴν συνοικίαν Δεύτεραν κείμενα ἐν τῷ χώρῳ τῷ περιλαυθανομένῳ μετὰ τοῦ τείχους τοῦ Κωνσταντινου (βαίνοντος ἀπὸ Βλάγκας μέχρι Σουλτάν-Σαλήμ) καὶ τοῦ τείχους τοῦ Θεοδοσίου πρὸς δυσμᾶς. Οὕτω δὲ ὁ κ. Dethier ἐγένετο ὁ ἰδρυτὴς τῆς βάσεως τῆς μελλούσης ἐπιστημονικῆς τοπογραφίας. Ἐνταῦθα ὀφείλομεν μετὰ σεβασμοῦ νὰ μνημονεύσωμεν τὴν περιγραφὴν ἀνασκαφῶν τινῶν παρὰ τὴν ἁγίαν Σοφίαν, ἣν κατέλειπεν ἡμῖν ὁ αἰδιδμος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Κωνσταντῖος ὁ ἀπὸ Σιναιου, δημοσιουθεῖσας ἐν ταῖς ἐλάστοσι συγγραφαῖς αὐτοῦ.

Ἡ ἀπαριθμησις τῶν σωζομένων μνημείων ἐληξε καὶ ἤδη ἀρχεῖται ἡ φιλολογικὴ ἐργασία. Μέχρι τοῦδε παρηκολούθησαν μέθοδον, ἧτις δὲν ἔσχεν εὐτυχῆ ἀποτελέσματα. Ἐθεώρουν τὸ

μέγα ἔργον τοῦ Δουκαγγίου (*Const/opolis Christianiana*) ὡς πλήρη ἐγκυκλοπαιδείαν τῶν περιεχομένων ἐν τοῖς βυζαντινοῖς συγγραφεῦσι τῆς τοπογραφίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἐν ἑλλείψει βιβλιοθήκης ἀρκούντως ἐρωδιασμένης εἰργάζοντο ἀποκλειστικῶς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Δουκαγγίου καὶ τοῦ Βανδουρίου. Ἀλλὰ τὰ συγγράμματα ταῦτα ἐγράφησαν πρὸ τριῶν καὶ ἐπέκριναν αἰώνων, τοὺς δὲ συγγραφεῖς τοὺς πρὸ πολλοῦ ἐκδοθέντας δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐπαφελθῶσι, καὶ μάλιστα τὰ τοῦ Κωνσταντίνου Πορφυρογεννήτου συγγράμματα, ὅστις εἶναι ὁ σπουδαιότατος πάντων.

Ἡ μετὰ προσοχῆς μελέτη τούτων ἢ καθίστα δυνατὴν τὴν ἀποφυγὴν οὐσιωδῶν τινῶν σφαλμάτων. Ἄντι λοιπὸν νὰ παρακολουθῶμεν τὴν ἀρχαίαν ὁδὸν καὶ νὰ ἐργασθῶμεν μόνον ἐπὶ τῶν δύο συγγραμμάτων τοῦ Δουκαγγίου καὶ τοῦ Βανδουρίου, προσηλωσάμεν ν' ἀφήσωμεν κατὰ μέρος τοὺς συγγραφεῖς τούτους καὶ νὰ ἐρευνησῶμεν ἐκ νέου πάντα τὰ κείμενα τῶν βυζαντινῶν συγγραφέων, ἵνα ἐπεκτείνωμεν τὸ ποσὸν τῶν γνώσεων ἡμῶν. Οὕτω ἀναζητοῦντες τὰς περιγραφὰς τὰς ἀπαντώσας παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι τῶν προηγουμένων αἰώνων καὶ ἐκείνων, οἵτινες ἐπισκέφθησαν τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος τούτου μέχρι τοῦ 12 αἰῶνος, ἢ ἀδυναθῶμεν νὰ περισυλλέξωμεν ὅ,τι διετηρεῖτο ὡς παράδοσις παρὰ τῷ λαῷ, πηγὴ, ἣτις δὲν ὑφίσταται πλέον κατὰ τὸν 19 αἰῶνα, ἀλλ' ἣτις διετηρεῖτο εἰσέτι ἐπὶ τῆς βασιλείας Μεχμέτ τοῦ Β', μὲθ' ὅλην τὴν μεταβολὴν τῶν κατοίκων. Διὰ τὸν λόγον λοιπὸν τούτον θ' ἀνατρέξωμεν κυρίως εἰς τοὺς περιηγητὰς τοῦ 15 καὶ 16 αἰῶνος, ὧν ὁ πολυτιμώτατος εἶναι ὁ Πέτρος Γύλλιος (*Pietro Gilles*), γεννηθεὶς τῷ 1490 ἐν Αὐβίγοις, ἀποθανὼν ἐν Ρώμῃ τῷ 1555, ὅστις ἀποσταλεὶς εἰς Ἀνατολὴν ὑπὸ Φραγκίσκου τοῦ Α', ἐπισκέφθη τὴν Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὸ 1549. Ἡ ὑπ' αὐτοῦ λατινιστὶ συγγραφίσα περιγραφή τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶναι σαφὴς καὶ εὐκρινής. Εἰς αὐτὴν ὀφείλομεν τὴν περιγραφὴν τοῦ Αὐγουστείου, τῆς θέσεως τοῦ μεγάλου ἀνακτόρου καὶ τῆς στήλης τοῦ Ἰουστινιανοῦ. Εἶδε τὴν στήλην τοῦ Ταύρου, τὴν στήλην τὴν κειμένην ὄχι μακρὰν τοῦ τεμένους Σουλτάν-Μεχμέτ, τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τῆς Πέτρας (*S'-Jean di Petra*), τὴν Χρυσὴν πύλην καὶ ἄλλα μνημεῖα μὴ ὑφιστάμενα πλέον. Τὸ μικρὸν σύγγραμμα αὐτοῦ ἀνάγκη νὰ εὐρίσκηται πάντοτε ἐν τῷ

βυλακίῳ παντὸς τοῦ περιεχομένου τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τὸν Βόσπορον ἀποτελεῖ τὴν καλλίστην περιγραφὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὃ δὲ συγγραφεὺς αὐτοῦ εἶναι ὁ πατὴρ τῆς τοπογραφίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐπάρχει ἄλλη τις πηγὴ ἀφθονος εἰς εἰδήσεις πολυτίμους περὶ τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, πηγὴ, ἣτις, καθ' ὅσον γνωρίζω, δὲν ἐχρησιμοποίηθη εἰσέτι διὰ τὴν τοπογραφίαν. Αὕτη δὲ εἶναι τὸ ἡμερολόγιον τοῦ Στεφάνου Γερλαχίου (*Stephan Gerlach*), ὅστις περὶ τὸ 1570 συνώδευσε τὸν ἐκτακτὸν ἀπσταλμένον βαρῶνον Οὐγγιγὰτ (*Baron Ungnat*) πρεσβυτὴν τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη κατώκει τὸ διάσημον Ἔλτσλ χάν — σημερον τυπογραφεῖον τοῦ Ὁσμὰν βέη — καὶ ἐχρησιμοποίησε τὴν διαμονὴν του συνάπτων σχέσεις μετὰ τοῦ πατριάρχου Ἰερεμίου τοῦ Β' καὶ τοῦ σοφοῦ πρωτονοταρίου καὶ μεγάλου ρήτορος Ζυγομαλά. Ἐν τούτῳ ἡ ἀρχὴ τῆς διασήμεου *Turcoogracia*, ἔργου ἀνεκτιμητοῦ διὰ τοὺς μεσαιωνολόγους. Ἐπισκέφθη ὅλα τὰ μνημεῖα τῆς πόλεως, τὸ δὲ ἡμερολόγιόν του σημεῖοι πιστῶς καθ' ἑκάστην ἡμέραν τὰς ἐντυπώσεις του καὶ τὰς ζωηρὰς ἐτι παρὰ τῷ λαῷ καὶ τῷ ἀνωτέρῳ κλήρῳ παραδόσεις. Δίδει ἡμῖν πρὸς τοῖς ἄλλοις περιγραφῆν τοῦ μοναστηρίου τοῦ ἀγίου Ἰωάννου ἐν τῇ *Παλαιῇ Πέτρᾳ*, ἄλλοτε Ἰσού κατὰ τὴν σπουδαιότητα μὲ τὰ μοναστήρια τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Στουδίου, τῶν Μαγγάνων, τῆς κινστέρνας καὶ τοῦ μοναστηρίου τοῦ Ἀετίου. Κατὰ τὰς ἐνδείξεις του δυνάμεθα νὰ ὀρίσωμεν ὡς θέσιν τῶν δύο τούτων μοναστηρίων τὴν συνοικίαν Κισμέ-καχιά (βράχος ἀποκεικωμένος), διὰ τὴν κινστέρναν καὶ τὸ μοναστήριον τοῦ Ἀετίου τὸ Κεφελί-τζαμί, καὶ διὰ τὸ μοναστήριον τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τὸ Μπογδάν-Σεράι. Ὁ Γερλάχιος ἀναφέρει, ὅτι ἐκεῖ ὑπῆρχεν ἄλλοτε ἡ διαμονὴ τῶν βυζαντινῶν ἀρχόντων τῆς οἰκογενείας Ραούλ, περιελθούσα ἀκολούθως εἰς κτήσιν Μιχαὴλ Κατακουζηνοῦ, ὃν οἱ Ὀθωμανοὶ ἀπεκάλουν Σεϊτάνογλου. Οὗτος παρεχώρησε αὐτὴν εἰς τὸν πρίγκιπα τῆς Μολδαβίας, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα Μπογδάν-Σεράι.

Ὁ Γερλάχιος ἐπισκέφθη πολλάκις τὸ μοναστήριον τῆς Περιβλέπτου (Σουλῶν-μναστήρ), τὸ τοῦ ἀγίου Ἰωάννου Στουδίου καὶ τὸ τῆς Παμμακαρίστου, ὅπερ ἦν τότε ἔδρα τοῦ πατριάρχου. Τὰ μοναστήρια ταῦτα οὐδὲν εἶχον ἀπολέσει τῆς ἀρχαίας αὐτῶν λαμπρό-

τητος. Περιέγραψεν ὡσαύτως μεταξὺ ἄλλων τὴν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας-Ἐπιπέδος, κειμένης παρὰ τῷ Κούμ-καποῦ καὶ διατηρούσης ἐτι τότε ἀπὸ τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς ὠραία μωσαϊκά.

Ἀναφέροντες κατὰ προτίμησιν τοὺς δύο κυριώτερους περιηγητὰς τοῦ 15 αἰῶνος, οὐδόλως ἐννοοῦμεν νὰ μειώσωμεν τὴν ἀξίαν ἄλλων περιηγητῶν, ὡς λ. χ. τοῦ ζωγράφου *Crolet*, ὅστις πρῶτος κατώρρωσε νὰ δώσῃ περιγραφὴν ἀκριβῆ τῆς ἀγίας Σοφίας. Καὶ αὐταὶ ἀκόμη αἱ μᾶλλον ἀσήμενοι ἀφηγήσεις περιέχουσιν ἐνίοτε σημεῖωσιν τινὰ μεγίστου ἐνδιαφέροντος. Ὁ *Pater Τάφερνερ* π. χ., ὅστις συνώδευε τὸν κόμητα *de Leslie* τῷ 1666, ὁμιλῶν περὶ τοῦ παλατίου τοῦ Κωνσταντινου (*Τεχοῦρ-σεράι*), περιγράφει ὡσαύτως καὶ τὸ ἀνάγλυφον τὸ εὐρισκόμενον ἄνωθεν πύλης κλειστῆς παρὰ τὸ Μπαλάτ-καπουσοῦ. Ἀναφέρει περὶ τῆς Θεοτόκου κεκλιμένης πρὸ τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ, ἐνῷ τῶρα μόνον ἡ μορφή τοῦ ἀρχαγγέλου διασώζεται μετὰ κλάδου φοινίκης θεωρουμένου συνήθως ὡς νίκης. Ὁ *Τάφερνερ* λέγει, ὅτι προφανῶς τὸ ἀνάγλυφον ἀπεικονίζει τὸν Εὐαγγελισμὸν.

Εἰς ἐκθεσίαν τινὰ τοῦ ἐνετοῦ Βασιούλου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἀναφερομένης ὑπὸ τοῦ Ἄμμερ ἐν τῇ τῶν Ὀθωμανῶν ἱστορίᾳ του, ἀπαντᾷ τις, χωρὶς ν' ἀναμείνη τούτο, τὴν περιγραφὴν τοῦ διασήμεου συμπλέγματος τοῦ λέοντος κνίγοντος ταῦρον, εὐρισκόμενου εἰς τὸν πρὸς τὴν θάλασσαν πυλάνα τοῦ ἀνακτόρου Βουκαλιόντος. Ὁ Βασιούλος εἶδε τὸ συμπλέγμα τούτο ἐν τῇ ἀρχαίᾳ του θέσει παρὰ τῇ πύλῃ Ἀχίρ-καποῦ, ἡ δὲ σημεῖωσις αὕτη ἐπιτρέπει ἡμῖν οὐ μόνον νὰ ὀρίσωμεν τὴν θέσιν τοῦ Βουκαλιόντος παρὰ τῇ πύλῃ ταύτῃ, ἀλλὰ καὶ ν' ἀναγνωρίσωμεν ἐν ταῖς κατὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ σιδηροδρόμου ἀνακαλυφθείσαις καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Πασπάτη περιγραφείσαις ὑποικοδομαῖς τὰ λείψανα τῶν ἀνακτόρων τῶν Μαγγάνων.

Μεταξὺ τῶν ἐπισταφαιμένων τὴν πρωτεύουσαν κατὰ τὸν 14 αἰῶνα ὀφείλομεν ὅπως ποιήσωμεν ἰδιαιτέραν μνησίαν τοῦ Καστιλιανοῦ πρεσβυτοῦ Κλαβιγίου, ὅστις τυχὼν ὅλως ἐξαιρέτων εὐκολιῶν ἐκ μέρους τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου ἠδυνήθη νὰ ἐπισκεφθῇ τὰ μνημεῖα καὶ τὰς ἐκκλησίας συνοδουόμενος ὑπὸ τῶν διασημοτέρων προσώπων τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐλῆς, τοῦθ' ὅπερ ἔχει τὴν σπουδαιότητα αὐτοῦ, καθ' ὅσον αἱ λεηλοφθεῖσαι πληροφοροῖαι ἦσαν πολλῶ ἀκριβέστεραι

ἐκείνων, αἵτινες παρέχοντο εἰς ἄλλους περιηγητὰς ὑπὸ ξεναγῶν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἔττον ἀμᾶθῶν. Αἱ ἀνακινώσεις τοῦ Κλαβιγίου περὶ τῶν μοναστηρίων τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τῆς Πέτρας, τοῦ τῆς Ὀδηγητρίας καὶ τοῦ τῆς Περιβλέπτου ἀναπληροῦσι τὰς τοῦ Στεφάνου Γερλαχίου ἑλλείψεις καὶ παρέχουσι καὶ λεπτομερείας περὶ τοῦ κοινωνικοῦ βίου τῆς πόλεως. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν τὴν πρῶτευουσαν ἐπισκέφθη ὡσαύτως ὁ περιηγητὴς ἀραβ' Ἰμπν-ι-Μπατοῦτα, συνοδουῶν τὴν ἡγεμονίδα Μαρίαν Παλαιολογίαν, δέσποιναν τῶν Μουγουλλίαν, ἣτις μετὰ τὴν ἐκ τῆς Ταταρίας ἐπάνοδόν της ἔδρασε τὸ μοναστήριον τῶν Μουγουλλίαν (*Μουχλιό*). Ὁ Ἰμπν-ι-Μπατοῦτα γνωρίζει ἡμῖν, ὅτι ἡ ἀγία Σοφία περιεβάλλετο ὑπὸ ὠραίου κήπου μετὰ κρηνῶν, παρατηρεῖ δὲ πρὸς τοὺς ἄλλοις, ὅτι ἡ διάρσεις τῆς πρῶτευούσης εἰς 13 διαμερίσματα (*regions*), οἷα ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς Θεοδοσίου τοῦ Β', ὑφίστατο εἰσέτι τότε.

Εἰς τὰς μικρὰς ἐκθέσεις τῶν ῥώσων προσκνητῶν, οἵτινες ἤδη κατὰ τὸν 12 αἰῶνα ἤρχοντο τακτικῶς εἰς τὴν πρῶτευουσαν, ἵνα ἐπισκεφθῶσι τὰ πολυπληθῆ προσκνήματα καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς διατηρούμενα ἄγια λείψανα, ἔχομεν πηγὴν πλουσιωτάτην εἰς εἰδήσεις, ἣτις μόνον κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ἐγένετο προσπιτῆ' λυπηρὸν δὲ, ὅτι γεγραμμένοι ῥώσισσι δὲν δύνανται νὰ μελετηθῶσιν ὑφ' ἡμῶν τῶν ἀγνωσόντων τὴν ῥωσικὴν. Ὁ ἐπισκοπος Νοβογορόδης Ἀντώνιος, οἵτινος τὴν συγγραφὴν ἐδημοσίευσεν εἰς λατινικὴν γλῶσσαν ὁ κόμης *Riant*, καταδεικνύει τὴν σπουδαιότητα τοῦ εἶδους τούτου τῶν εἰδήσεων, αἵτινες κατ' οὐδὲν ὑστεροῦσι τῆς γνωστῆς ἀγιογραφικῆς φιλολογίας.

Ἡ ἀγιογραφικὴ φιλολογία, ἣτοι αἱ βιογραφίαι τῶν ἁγίων καὶ τῶν μαρτύρων, περιέχει εἰς τὸ τέλος ἐκάστης βιογραφίας βραχείαν τινὰ σημεῖωσιν δεικνύουσαν τὰς εἰς τὸν ἅγιον καθιερωθείσας ἐκκλησίας καὶ τὸ μέρος ἐνθα διατηρεῖται τὸ ἅγιον λείψανον κτλ. Αἱ σημεῖωσις αὗται λίαν ὠφέλησαν εἰς τὴν γνώσιν τῆς τοπογραφίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀναμιμνήσκω ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου τὰς δημοσιεύσεις τινῶν βιογράφων ὑπὸ τοῦ κ. Κεραμείως ἐν τῇ Μαυρογορδατείῳ βιβλιοθήκῃ τούτο ἐπέτρεψε νὰ ταυτίσωμεν τὴν θέσιν τοῦ Γενή-δζαμί (παρὰ τῇ πρώτῃ γεφύρᾳ) μετὰ τῆς τοῦ μοναστηρίου τοῦ πατρὸς Ἀντωνίου Καυλίου ἢ Κελλίου καὶ νὰ γνωρίσωμεν, ὅτι ἡ

συνοικία του μοναστηρίου της Χώρας ὀνομάζετο Πλατανεῖον, κτλ. Πρὸ πάντων δὲ ἡ βιογραφία τῶν ἱερέων καὶ μοναχῶν, οἵτινες υπέστησαν τὸ μαρτύριον κατὰ τὰς καταγίδας τῆς εἰκονομαχίας, εἶναι πλουσία εἰς λεπτομερείας ἐπὶ τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν μοναστηρίων τῆς πρωτεύουσας. Μέχρι τοῦδε διηρεύνησαν μόνον τὴν ὑπὸ Συμεῶν τοῦ μεταφραστοῦ συλλογὴν καὶ τὰ μικρὰ ἐγχειρίδια τοῦ συναξαριστοῦ, ἀλλ' ἡ μεγάλη συλλογὴ τῶν Acta Sanctorum τῶν Βολλανδιστῶν, ἣτις περιλαμβάνει ἤδη 60 ὀγκώδεις τόμους, διαμένει εἰσέτι ἀνερεύνητος, καὶ πρὸς μεγάλην δυστυχίαν τῶν ἐρασιτεχνῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἡ συλλογὴ αὕτη δὲν εὐρίσκεται ἐνταῦθα. Ἄπαξ μόνον μοι ἐδόθη εὐκαιρία νὰ ρίψω ἔν βλέμμα ἐφ' ἐνὸς τῶν 60 τόμων καὶ ἐπέτυχον νὰ ὀρίσω τὴν θέσιν δύο μοναστηρίων ἀμετὰ σπουδαίων παρὰ τὴ στήλην τοῦ Ἀρχαδίου (Ἀβράμ-παζάρ), τοῦ τοῦ Βραχά (Ἑβραϊκῶς), ἐνθα ἦτο τεθαμμένος ὁ ἀτυχὴς αὐτοκράτωρ Σταυράκιος μετὰ τῆς συζύγου του. Ἡ ἐκκλησία ἦτο ἀφιερωμένη εἰς τὴν ἁγίαν Τριάδα καὶ ἔφερεν ὠσαύτως καὶ τὸ ὄνομα Χριστοῦ ἐν τῷ Σταυρῷ. Ἀπεκαλεῖτο ὠσαύτως οἱ ἀποστολαί, διότι ἐωρτάζετο ἐν αὐτῇ ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου Ὁνησίμου καὶ ἄλλων ἐκ τῶν 72 ἀποστόλων. Τὸ δ' ἕτερον μοναστήριον κείμενον ἀπέναντι ἦτο τὸ τοῦ πατριάρχου Ἀθανασίου τῆς ἐποχῆς τῶν Παλαιολόγων.

Θὰ παρατηρήσατε, ὅτι ἐν μοναστηρίον φέρει πέντε διάφορα ὀνόματα· τοῦτο εἶναι μία τῶν μεγαλητέρων δυσκολιῶν τῆς τοπογραφίας τοῦ Βυζαντίου. Τὰ Acta Sanctorum τῶν Βολλανδιστῶν ἐχρησίμευσαν ἤδη εἰς τὸ νὰ διευκρινίσωσι πολλὰς δυσκολίας ὀφειλομένης εἰς τὴν πολλαπλότητα τῶν ὀνομάτων. Οὕτω π. γ. ἀπαντῶμεν εἰς τὸ τυπικόν (cerémonial) Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Ἐηροκηπίου καὶ τὴν τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Ἐηροκηπίου εἰς τὸ σημεῖον, ἐνθα ἡ ὁδὸς ἡ ἀγορὰ πρὸς τὸ νέον ἀνάκτορον τοῦ Βῶνου (οὔτινος ἡ θέσις κατέχεται σήμερον ὑπὸ τοῦ τεμένους τοῦ Σουλτᾶν Σελήμ) ἀποσχίζεται ἀπὸ τῆς μεγάλης κεντρικῆς ὁδοῦ τῆς φερύσεως ἀπὸ τῶν

ἁγίων Ἀποστόλων πρὸς τὴν πύλιν τῆς Ἀδριανουπόλεως. Δὲν δύναται τις νὰ ἀμφιβάλλῃ, ὅτι ἡ λέξις Ἐηροκήπιον ἀναφέρεται εἰς τὴν κινωτέρην τοῦ Βῶνου, σήμερον Τσικούρ-μποσάν, παρὰ τὸ τέμενος τοῦ Σουλτᾶν Σελήμ, ἀλλὰ θὰ ἠδύνατό τις νὰ νομίσῃ, ὅτι αἱ ἐκκλησίαι τοῦ ἁγίου Ἰωάννου καὶ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἦσαν δύο διάφοροι ἐκκλησίαι. Ὅθεν ἐξάγεται καὶ αὐτὴ ἐκ τῶν Βολλανδιστῶν, ὅτι πράγματι πρόκειται περὶ μιᾶς ἐκκλησίας ἀφιερωμένης εἰς τὸν ἁγίον Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον, ἐνθα εὐρίσκεται τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου. Ἐν ἑτέρῳ ἰδαρίῳ τῶν Βολλανδιστῶν διετηρήθη τὸ ἀρχαῖον ὄνομα τοῦ μοναστηρίου τοῦ Καίουμα διὰ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Παντεπόπου (Ἑσκή Ἰμαρέτ-δζαμισή).

Στρέψωμεν ἤδη τὸν λόγον περὶ τῶν ἀρχαίων χαρτῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ μᾶλλον ἀρχαῖος εἶναι ὁ χαρὰχθεις ὑπὸ τοῦ Φλωρεντίνου Buondelmonte περὶ τὸ 1421, προωρισμένος νὰ ἐπισκομήσῃ τὸ περὶ τῶν νήσων τοῦ ἀρχιπελάγους σύγγραμμά του, ἐν ᾧ θὰ παρενείρητο καὶ περιγραφή τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὸν 15 αἰῶνα, τῆς ὁποίας μετὰφρασις ἐν ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἐκποιοποιήθη τῷ συλλόγῳ ἀνευ σχολίων καὶ ἰδημοσιεύθη ἐν τῷ τεύχει τῆς εἰκοσιπενταετηρίδος. Εὐρίσκεται αὕτη ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Σεραγίου καὶ φαίνεται ὅτι ἡ μετὰφρασις ἐγένετο κατὰ διαταγὴν τοῦ Σουλτᾶν Μεχμέτ τοῦ Β'. Ὁ χάρτης διετηρήθη εἰς τὴν ἀντίτυπον. Τὸ ἐν τούτων εὐρίσκεται ἐν Βενετίᾳ καὶ ἰδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ κ. Σάθα (Μνημεῖα ἱστορικῶν ἑλληνικῶν τόμ. Γ') τὸ δεύτερον εὐρίσκεται εἰς τὸ Βατικανόν καὶ ἰδημοσιεύθη ἐν τῇ Revue de l'art et de l'histoire, Septembre 1891, καὶ τὸ τρίτον εἰς Παρίσιους δημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ Ducange ἐν τῇ Con/polis christiana. Ἡ ὑπὸ τοῦ Σάθα τούτους εὐρισκομένη ἐξήγησις διαφέρει πολὺ. Τὸ ἀντίγραφον τὸ ἐν Βενετίᾳ ἐκδοθὲν εἶναι τὸ πληρέστερον. Ὑποθέτω, ὅτι αἱ ἐξηγήσεις (legendes) προστέθησαν ὀλίγον βραδύτερον μετὰ τὴν κατὰ

Dr. A. MORDTMANN

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΑΜΑΤΡΥΟΣ ΤΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ

(TANYN ALEM-TAGH)

Τὴν ἐν τῷ ἀρχαιολογικῷ παραρτήματι τοῦ 17' τόμου τοῦ περιοδικοῦ τοῦ συλλόγου καταχωρισμένην πραγματείαν ἡμῶν συνεχίζομεν ὡς ἐξῆς:

Ἄλεμ, ἢ λέξις ἀραβικῆ, σημαίνει ἐν ἄλλοις καὶ σημαίαν, καὶ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὰς τουρκικὰς σαντζάκ (بله) καὶ μπαϊράκ (باير), ἀφ' ὧν ὁ σημαιοφόρος καλεῖται ἀλευδάκ, σαντζακδάρ καὶ μπαϊρακδάρ. Μόνη ἡ λέξις ἄλεμ φέρεται ἐπὶ τῆς ἐπιδηροατῆδος τῆς ἱερᾶς σημαίας (σαντζάκ-ι-σερίφ), τῆς ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ θησαυροφυλακίῳ φυλασσόμενης (1). Ἄλεμ-ταγῆ ὅθεν σημαίνει σημαίας βουνοῦ.

Τὴν τοιαύτην τοῦ βουνοῦ ὀνομασίαν ὁ πατριάρχης Κωνσταντίας ἀναφέρει εἰς τὸν δέκατον τέταρτον αἰῶνα, ὅτε οἱ Ὀθωμανοὶ νικηφόρως μέχρι τοῦ Βασπόρου κατήρχοντο· τότε, λέγει, ἀνημφιβάλλως προκατασχόντες καὶ τὸν βηθέντα βουνὸν ὡς σκοπιᾶν δεξιᾶν καὶ τῶν ἐγγύς καὶ τῶν μακρῶν αὐτῶν καὶ ὡς ἐρυμνὸν κατὰ τὴν θέσιν, κατέστησαν ὀρμητήριον πάσης ἀποθήκης αὐτῶν, ἐπὶ τὴν ὁποίαν ἡ τῆς ἀποθήκης φρουρὰ ἐστῆσε σημαίαν περιόπτον, ἐφ' ᾧ καὶ ὁ βουνὸς ἔκτοτε ὀνομασθή Ἀλέμ-ταγῆ» (2).

Ὁ ὀθωμανὸς πολυγράφος Μουσταφᾶ μπὴν Ἀπτ-ούλ-λάχ Κιατίπ Τσελεπῆ καὶ κοινότερον Χατζῆ Κάλφα ἀφηγεῖται γεγονός, ἀναγόμενον εἰς χρόνους ὅμως πολλῶ ἀρχαιότερους τῶν τῶν Ὀθωμανῶν, εἰς τὸν δέκατον αἰῶνα, ἵταν συντελοῦν εἰς βεβαίωσιν τῆς εἰκασίας τοῦ πατριάρχου Κωνσταντίου περὶ τῆς τοιαύτης τοῦ βουνοῦ ἐπικλήσεως. Ἄ Τουρᾶν (λέγει ὁ συγγραφεὺς οὗτος ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ Τζιχάν Νουμᾶ), ὁ ἕγγονος τοῦ Σεῖτ Μπατάλ Γαζῆ (3), καὶ Ἀχμέτ ὁ ἐπικαλούμενος Δανι-

σμέντ (1), ἐκ τῆς οἰκογενείας τοῦ Τζαφάρ Μπατάλ Γαζῆ, ἐζητήσαντο παρὰ τοῦ χαλίφου τῆς οἰκογενείας Ἀμπασιγιέ ἀδειαν ἐκστρατείας (τζιχάτ)· ὁ χαλίφης ἐχορήγησεν ἐνὶ ἐκάστῳ συν τῇ αἰτηθείσῃ ἀδείᾳ σημαίαν (ἀλέμ ἢ) καὶ διάταγμα (μενσοῦρ مجاز) κυριαρχίας τῶν κατακτηθησομένων χωρῶν. . . . Ὁ Τουρᾶν ἔλαβε τὴν πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀγορᾶν, πολλὰς κατὰ τὴν πορείαν ποιούμενας κατακτήσεις· γενόμενος δὲ πλησίον τῆς Χρυσόπολεως (Οὐσίουδάκ) ἀνήγειρα πύργον εἰς Ἀλέμ-ταγῆ καὶ κατόκησεν ἐν αὐτῷ κατὰ τὸ 360 ἔτος ἀπὸ τῆς ἐγίρας» (2).

Τὸ ἔτος τοῦτο τῆς ἐγίρας συμπέπτει τῷ 970 ἀπὸ Χριστοῦ· οἱ βυζαντινοὶ ἱστορικοὶ οὐδένα λόγον ποιοῦνται περὶ τῆς ἐκστρατείας ταύτης· ἐπὶ τοῦ πύργου ὁ Τουρᾶν πιθανώτατα ὕψωσε τὴν ἐπίσημον αὐτοῦ σημαίαν τὴν ὑπὸ τοῦ χαλίφου χορηγηθεῖσαν, καὶ τούνηθεν ἔλαβεν ἀρχὴν ἢ τοῦ βουνοῦ ἐπικλήσεως Ἀλέμ-ταγῆ.

Ὁ Σουλτᾶνος Ὀρχᾶν χᾶν Γαζῆ κατὰ τὰς ἐκδρομὰς αὐτοῦ ἐπροχώρησε, λέγει ἕτερος ὀθωμανὸς ἱστορικός, ὁ Ἀτζᾶ, ἕως τοῦ Ἀλέμ-ταγῆ καὶ Καῖς-ταγῆ· ἀφοῦ δ' ἔλαβε παρὰ τοῦ ἐν Βυζαντίῳ αὐτοκράτορος ἕξοδά τινα στρατιωτικά καὶ ὀδοιπορικὰ αἰσῆς ὑπέστρεψε (3)· καὶ περὶ τούτου τοῦ γεγονότος οἱ βυζαντινοὶ ἱστορικοὶ σιγὴν ἔχουσι.

Τὴν 10 Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους 1592 μεγάλη λιτανεὶα γενομένη ἐν ὑπαίθρῳ ὑπὸ τῶν οὐλεμάδων ὑπὲρ καταπαύσεως τῆς ἀπὸ ἐνὸς ἔτους μαστιχοῦσης τὴν Κωνσταντινούπολιν πανώλους ἀνήλθεν ἐπὶ τοῦ Ἀλέμ-ταγῆ (4). Ἄ τοιαύτη λιτανεὶα ἐπὶ τῆς πεδιάδος τοῦ Ὀκ-

(1) Περὶ τῆς ἡγεμονίας τῶν Δανισμὲν ἐπραγματεύθη ὁ κ. J. A. Mordtmann.

(2) 1271 le 17.

(3) طه ج 17 τ. Α', σελ. 20.

(4) Hammer hist. de l'Emp. Ott. trad. Helbert t. VII, p. 243-3.

(1) Σκαρλάτ. Κ/πολις, τ. Α', σ. 67.

(2) Κωνσταντ. Ἑλλάς, Συγγρ. σ. 378.

(3) Περὶ τούτου ἀναφέρει ὁ Δ. Mordtmann ἐν τῷ ἀρχαιολ. παραρτ. τοῦ 8' τόμου τοῦ περιοδικοῦ τοῦ συλλόγου.

μειδάν (ὑπὲρ τὸ Χάσιον) ἐπαναληφθεῖσα μετὰ δέκα ἡμέρας καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀλέμ-ταγῆ ἐκηρύχθη πρώτην φοράν ἐπὶ Σουλτάν Μουράτ τοῦ Γ'. Βεζίροι, ὑπουργοί, οὐλεμῆ, σείχαι, ἀξιωματικοὶ πάσης τάξεως, ὁ λαὸς ὅλος, ἄνδρες, γυναῖκες, παιδιά, συνήλθον κατηφείς, ἀύχμητοί, δακρυσμένοι, ὅπως ἀποσβήσωσι διὰ τῶν δεήσεων αὐτῶν τὴν θεομηνίαν· θέαμα κατασκευτικὸν ἀληθῶς καὶ παρήγορον» (1).

Τὰ τῆς λιτανείας ταύτης περιγράφει ὡς ἔπεται ὀθωμανὸς ιστοριογράφος. «Περὶ τὰ μέσα τοῦ μηνὸς Ζιλχίτζε ἠυδόκησεν ὁ Σουλτάνος δι' ὑψηλοῦ φερμανίου, ὅπως πάσαι αἱ τάξεις τοῦ μουσουλμανικοῦ κλήρου ἀνέλθωσιν εἰς τὸ ὄρος Ἀλέμ-ταγῆ καὶ δεηθῶσι τοῦ Ὑψίστου ὑπὲρ ἀκαλλυχῆς... ἀπὸ τῆς πανύλους κατὰ συνέπειαν οἱ οὐλεμῆ καὶ οἱ σείχαι καὶ ἀναριθμητὸν πλῆθος λαοῦ διὰ πλοίων (κατέργων) διαπλεύσαντες τὸν Βόσπορον ἀπεβιβάζθησαν εἰς τὰ μέρη τοῦ Ἀναδὸλ-χισάρ· ἡ μεγίστη αὕτη συνάθροισις ἀνέπεμψε δεήσεις πρὸς τὸν Θεόν, ἐνῶ ἐκ μέρους τοῦ Σουλτάνου ἐθυσίασθησαν ἀμνοί, ὁ δὲ Βοσταντζῆ-μπασῆς διένειμε δῶρα καὶ βοηθείας τοῖς πενομένοις· χάριν δεήσεως δὲ ἀπελύθησαν οἱ ἐν ταῖς φυλακαῖς κρατούμενοι, καθὼς καὶ ὁ ἐν Γεδι-κουλέ κρατούμενος Γσερκές Χασάν πασσάς, ὁ ἐν τῷ Νέφ φρουρίῳ (Ρούμελι-χισάρ) Σινάν ἀγάς, πρῶν Κιουτζούκ-μιραζόρ, καὶ ἐσυγχωρήθη ὁ καταδικασθεὶς ἕνα μεταβῆ εἰς τὸ σανατζάκιον Γάζης Μουσταφᾶ ἀγάς. Ἐνῶ δὲ οἱ ἐκ τῶν πυλῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐξερχόμενοι νεκροὶ ἐκ τῆς πανύλους ἀνήρχοντο εἰς τριακοσίους εἰκοσι πέντε καθ' ἑκάστην, ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μετὰ τὴν λιτανείαν κατῆλθεν εἰς ἑκατὸν μόνον, ἀνερωάνουον δὲ καὶ οἱ προσβεβλημένοι καὶ ἀσθενεῖς κείμενοι» (2).

Εἰς τὰς πρὸς νότον ὑπώρειας τοῦ λόφου Κὰτζ-χουνάτζ ὑπάρχει κρήνη καλουμένη ὑπὸ τῶν ἐγγχωρίων «Ἐσκῆ Σουλτάν Μουράτ σπερμιση»· παράδοσις φέρεται, ὅτι ὁ Σουλτάν Μουράτ ὁ Γ' ἤρξατο οἰκοδομῆς ἀνακτόρου αὐτόθι, ἀλλ' ἀσθενήσας ἀπέθανε καὶ ἀνεστάλη ἡ οἰκοδομή, εἰς ἣν ἀποδιδόσιν τὰ νῦν φαινόμενα θεμέλια καὶ θολωτὴν δεξαμενὴν.

Πρὸς ἀνατολὰς τοῦ βουνοῦ καὶ πλησίον τοῦ χωρίου Ἐρμενῆ-κιοὶ ἤγειρε περίπτερον τῷ 1866-7 ὁ Σουλτάνος Ἀπτ-ούλ-Ἀζίζ, κατασκευάσας ἀμαξίτον ὁδὸν μέχρι τῶν ἀπο-

βαθρῶν Χρυσοπόλεως καὶ Βελιέρμπεϊ, καὶ σύρμα τηλεγραφικόν, καὶ συχνὰς ἐποιεῖτο τὰς ἐνταῦθα ἐκδρομὰς. «Ὅτε δ' ἐπισκέφθησαν τὴν Κωνσταντινουπόλιν Εὐγενία ἡ σύζυγος Ναπολέοντος τοῦ Γ' καὶ ὁ Σάχης τῆς Πέρσιος Νάσρ-ἔτ-διν ἐπισκέφθησαν καὶ τὸ Ἀλέμ-ταγῆ.

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Ἐρμενῆ-κιοὶ, ἅπαντες Ἀρμένιοι γρηγοριανοί, διατείνονται, ὅτι τοῦ χωρίου αὐτῶν ὁ συνοικισμὸς ἐγένετο, ὅτε ἐν Βυζαντίῳ ἐβασίλευεν ὁ ἐξ Ἀρμενίων καταγόμενος Ἰακώβος ὁ Τσιμισαῆς (969-976)· τοῦτο, οὐδεμιὰς μαρτυρίας φερομένης, ἀδελον· ὅτι ὁμοίως λέγοντος τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος ὑπῆρχε, ἀν μὴ τότε κατὰ πρῶτον συνωκίζετο, τὸ χωρίον, μαρτυρεῖ ἡ ἐκδοσις ὑψηλοῦ φερμανίου, τῷ χωρίῳ τούτῳ καὶ τὸ παρακαλειόμενῳ Σουλτάν-τσιφτιλιγῆ ἀσδοσίαν καὶ ἀτέλειαν ὁρίζοντος ἀντὶ τῆς κατ' ἔτος παραδόσεως χιλίων πεντακοσίων τσεκίων (ζυγίων) καυσοζύλων εἰς τὸ πτωχοτροφεῖον (ιμαρέτιον), ὅπερ σὺν τῷ ἐπωνύμῳ αὐτῆς τζαμίφ καὶ ἄλλοις φιλανθρωπικοῖς οἰκοδομήμασιν ἤγειρεν ἡ Ἀτίκ Βαλιδέ Σουλτάν, ἡ ἐνδοξὸς βασιλομήτωρ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ τοῦ Γ', τῷ 993 ἔτει ἐγείρας (+ 1585), ὅτε συγχρόνως ἔλαβεν ἀρχὴν καὶ ὁμοία προνόμια, ἀντ' ἄλλης ὑπηρεσίας, τῆς τῶν ὑδράγωγείων τῶν ἰδρυμάτων τούτων, ἡ ἐν Χρυσοπόλει ὀρθοδόξος κοινότης, ἥτις ἀπώλεσε μὲν καὶ αὐτή, ὡς ἡ τοῦ Ἐρμενῆ-κιοὶ, τὰ σχετικὰ ἐγγράφα καὶ τὰς ἐξ αὐτῶν ἀπορροῦσας ἀτελείας, ἀπελάμβανεν ὁμοίως οὐχ ἦττον τῶν προνομίων αὐτῆς μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς τρίτης δεκαετηρίδος τοῦ παρόντος αἰῶνος, καθὰ ἐβεβαίουν τῶν Χρυσοπολιτῶν οἱ παλαιότεροι. Σήμερον ἀμφότερα τὰ χωρία, Ἐρμενῆ-κιοὶ καὶ Σουλτάν τσιφτιλιγῆ, χορηγοῦσιν εἰς τὸ ἐν λόγῳ ἱμαρέτιον κατ' ἔτος δεκάδας τινὰς ἀμαξῶν καυσοζύλων (1).

Τὸ Ἐρμενῆ-κιοὶ ἀριθμεῖ περὶ τὰς πενήκοντα οἰκίας· ἔχει μίαν ἐκκλησίαν ἀρμενικὴν γρηγοριανὴν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ τιμίου Σταυροῦ (Νισάν), ἣς ἡ πανήγυρις τελεῖται τὴν 15 αὐγούστου, προσερχομένων πολλῶν Ἀρμενίων προσκυνητῶν· ὁ τόπος οὗτος φαίνεται ὡς σεβαστὸς καὶ ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ συγγραφέως τοῦ πολυτίμου συγγράμματος τοῦ

(1) Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑλληνικὸς φιλολογικὸς σύλλογος. (Πασπάτη τὰ Ἀνατολ. Προάστεια) τόμ. ΙΒ' σελ. 44.

Χατίκατ-ἔλ-δζεβαμί τοῦ Ἀλή Σατι ἐφέντη (1) 1192 ἐγείρας (+ 1779). Κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν τῆς ἐκκλησίας τὰ ἐγκαίνια αὐτῆς ἐγένοντο τὴν 15 ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1835, ὅτε ἀνεκαινίσθη χορηγία μὲν τοῦ Σουλτάν Μαχμούτ τοῦ Β', ἐνεργεῖα δὲ τοῦ τῆς εὐνοίας αὐτοῦ ἀπολαύοντος Καζάτζ Ἀρτίν ἐφέντη. Τὸ Σουλτάν τσιφτιλιγῆ ἀριθμεῖ περὶ τὰς τεσσαράκοντα ὀθωμανικὰς οἰκίας.

Τῶν κατὰ τὸ 1841 ἐν Τουρκίᾳ μεταναστευσάντων ἐκ Πολωνίας τινὲς ἐγκατεστάθησαν ὑπὸ τῆς ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως ἐν ἐπαύλει τριῶν λευγῶν περιφέρειαν ἐχοῦσα καὶ κειμένη ἐπὶ κλιτύος τοῦ ὄρους Γόρδον (?), χαμηλοτέρου τοῦ ὄρους Ἀλέμ-ταγῆ· τῷ 1847 ἐκάθη ἡ ἐπαυλις αὕτη, οἱ δ' ἐν αὐτῇ ἐγκατεστημένοι Πολωνοὶ μετέφησαν καὶ ἤγειραν τὰς καλύβας αὐτῶν ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων τοῦ βουνοῦ Βακούφ (2), ὅπερ βορεία κλιτύς τυγχάνει τοῦ Ἀλέμ-ταγῆ· ἐκάστη οἰκογένεια ἐδόθη γεωργήσιμος περιοχὴ· ἐκάστη δ' οἰκογένεια ἤγειρε καλύβην ἐν τῇ περιοχῇ αὐτῆς, ὥστε πυκνὴ συνοικία δὲν ὑπάρχει, ἀλλὰ κατ' ἀποστάσεις αἱ καλύβαι κείνται· ἡ ἐγκατάστασις τούτων ἐγένετο ἐνεργεῖα τοῦ πρόσφυγος Πολωνοῦ πρίγκηπος Kzartoriski. Ἐφ' ὑψηλῆς θέσεως ἰδρύθη καθολικὴ ἐκκλησία· ὑπεράνω δὲ τῆς θύρας καλύβης ὁρᾶται ἐπιγραφὴ scuola, ἥτοι σχολεῖον· ἀμφότερα τὰ καθιδρύματα ταῦτα ἦσαν κλειστὰ ἐφ' ἱκανὸν χρόνον, ἐνεκα τῆς ἀπαιτήσεως τῶν Πολωνῶν ὑποστηρίζοντων τὴν ἐθνικὴν αὐτῶν γλῶσσαν ἀντὶ πάσης ἄλλης καὶ ἐνεκα χηρείας τῆς ἐκκλησίας, τοῦ ἱερατεύοντος καὶ διδασκόντος εὐφελήντος δεδολοφονημένου ἐν τῇ κέλλῃ αὐτοῦ (3). Τὸ χωρίον τοῦτο φέρει τὸ ὄνομα Ἀδαμπολ· ἀλλ' οἱ περίοικοι καλοῦσι Τσιγγιανῆ-κονάκ, ἢ Πολονέζ-κιοὶ.

Νοτιώτερον τοῦ Ἀδαμπολ εὐρήται τὸ Γειγῆ ἢ Φρέγκ-τσιφτιλιγῆ, ἀνήκον εἰς τοὺς Ἰησοῦτας τοῦ ἐν Γαλατζί νασοῦ τοῦ ἀγίου Βενεδίκτου· διὰ τὸ ἀπόκεντρον πάντως ἐματαιώθη ἡ πρόθεσις αὐτῶν τοῦ ἰδρύσαι ἐκεῖ θεολογικὴν σχολὴν (seminaire) ὡς καὶ ὄρφανοτροφεῖον (4).

(1) حكاية الجوامع τόμ. II' σελ. 260.

(2) Journal de Cyprie, 9 Octobre 1851.

(3) Ἡ γαλλοτουρκικὴ ἐφημερίς Osmanli τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐγράφη ἀσφαλμένως, ὅτι τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐκκλησίας ἐγένοντο τῷ 1835 καὶ ὅτι τὸ χωρίον συνωκίσθη μετὰ τὸν κριμαϊκὸν πόλεμον.

(4) Journal de Constantinople, I. c.

(Παράρτημα τοῦ 16' Τόμου)

Βορειοανατολικῶς τοῦ Ἐρμενῆ-κιοὶ ἐπὶ κλιτύος τινὸς βλεπούσης πρὸς νότον συνειστάθη ἀδεία κυβερνητικὴ χωρίον ὀνομασθῆν Λάζ-κιοὶ ἐκ τεσσαράκοντα περίπου οἰκογενειῶν μεταναστευσασῶν ἐκ τῶν πέριξ τοῦ Βατούμ μετὰ τὸν ῥωσσοτουρκικὸν πόλεμον τοῦ 1878.

Ἡ ὄρεινὴ σειρά τοῦ Ἀλέμ-ταγῆ ἀρχεῖται ἐξ ἀποστάσεως μίας ὥρας νοτιοδυτικῶς τοῦ χωρίου Ἀρναούτκιοὶ (Ἀρθανιτοχωρίου), κειμένου ἐπὶ τοῦ Καρά-κουλάκ σπῆ, ποταμίῳ ἐκβάλλοντος εἰς τὸν Βόσπορον· χωρὶ κυματοειδῶς ὑψομένη καὶ σχηματίζουσα πολυχιταῖς καὶ παραγγώδεσι ἐκτάσεις, παραλλήλως τῷ Βασπόρφ κατὰ τὸ πλεῖστον, πρὸς νότον, ὅπου ἐστὶν ἡ ὑψηλότερα αὐτῆς κορυφὴ· ἐντεῦθεν ἀμέσως κατέρχεται εἰς πεδίων χωρῶν νοτιοανατολικῶς, καὶ τοῦ Καῖς-ταγῆ νοτιοδυτικῶς· ἐν μέσῳ τοῦ πεδίου τούτου κείται ἡ κώμη Σαμίάντρα. Τῆς ὀροσειρῆς ταύτης τὰ βόρεια μέρη, ἐφ' ὧν πολλὰ ὄροπέδια, γνωρίζονται ὑπὸ τὸ ὄνομα Βακούφ-ταγῆ, καὶ τὸ ἐν ταῖς χαράδραις δάσος Βακούφ κορουσοῦ· τὰ πρὸς ἀνατολὰς Ἐρμενῆ-ταγῆ—ὄρος μηλειῶν, καὶ τὰ πρὸς νότον Ἀλέμ-ταγῆ κυρίως καὶ Ἀλέμ-ταγῆ κορουσοῦ τὸ αὐτόθι μεγαλοπρεπὲς δάσος· ἡ κορυφὴ αὐτοῦ ὑπὸ μὲν τῶν ἐγγχωρίων Ἀρμενίων, ὡς εἴρηται, καλεῖται Κὰτζ ἢ Χὰτζ χουνάτζ, ὑπὸ δὲ τῶν ὀθωμανῶν Ἀλέμ-ταγῆ τεπεσῆ· ἡ ἐν τισὶ γεωγραφικοῖς χάρταις φερομένη ὀνομασία Μαλ-τεπέ φαίνεται σημειωθεῖσα ἐν ἡ ἐποχῇ, οὐ πολὺ ἀρεστώσει, ἔτιοι τῶν ἀκλουστέρων ἐνήργον ἀνασκευὰς πρὸς ἀνιέρσειν κερυμμένου θησαυροῦ (μάλ) ἐν τοῖς αὐτόθι ερείπιοις, ἡ ὑπαρξίς τοῦ ὁποῦ ἐτι καὶ σήμερον πιστεύεται παρὰ πολλοῖς. Τοῦτο τὸ μέρος, οὐχὶ ὅμως ἡ κορυφὴ, δασώδες κυρίως καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον γραφικὸν ἐστὶ, περιλαμβάνον ἑνιαχοῦ ὠραία ὑλοτομεία (taillés), ὧν ὑπερέχει τὸ παρὰ τὸ Ἐρμενῆ-κιοὶ· ὁ παρ' αὐτῷ δὲ λειμῶν θελκτικώτατος τυγχάνει, σκιαζόμενος ὑπὸ ἐξαισίου δάσους δρυῶν καὶ ἐν μέρει καστανεῶν (1).

Κατὰ τὰς γεωλογικὰς παρατηρήσεις τοῦ Tchihatchef ἐπὶ τῆς βορείου πλευρῆς τοῦ Ἀλέμ-ταγῆ τῆς πρὸς τὸ Ἀρναούτκιοὶ ἐπιφαίνεται ἐν τισὶ μέρεσι τὸ κουάρτζίον· διασκαλιζομένης ὁμοῦ τῆς βορειοδυτικῆς κλιτύος τοῦ μὲν ὡς ὁμογενεῖς συμπαγοῦς βράχου, ποῦ δὲ

(1) Παράβαλε Tchihatchef Is. Bosph. et Conplou p. 88-9.

κατά σπείρας ὄγκων κουαρτζίου και tonschior, φαίνεται, ὡν τὰ μικρότατα μόρια χαρκτηρίζουσιν αὐτὸν ὡς ἀμμόλιθον (grès) πάντα δ' εἰσι ποικίλως χρωματισμένα. Κατὰ τὰ ὄρη πεδία τὰ πρὸς τὴν δυτικὴν κλιτὴν ἀπὸ βορρᾶ εἰς νότον ὁ χῶρος πλατύνεται και τὰ κουάρτζια καλύπτονται ἀπὸ καθίσματα ἄμμου, συχνὰ χρωματιζόμενα ὑπὸ ὀξειδώσεως σιδήρου ἐπ' αὐτῶν δ' εὐρηναί τὰ χωρία Ἑρμενή-κιοί και Σουλτάρ τσιφλιγῆ.

Ὁ μακρὰν τοῦ χωρίου τούτου, ἐντὸς δὲ τοῦ δάσους Ἀλέμ-ταγῆ κοροουῆ, ἐν θέσει ἀμφιθεατρικῆ, εὐρηται ἡ περιώνυμος πηγὴ Τὰς-τελέν σουγιοῦ (πέτραν τρυπῶν ὕδωρ), ὅπου εὐαγοῦνται οἱ ἐπισκέπται συνήθως· περαιτέρω ταύτης διέρχεται ὁ ὕδραγωγὸς ὁ διοχετεύων τὰ ὕδατα τῆς πηγῆς Μουταβελῆ εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν περίπτερον και εἰς τὸ χωρίον Ἑρμενή-κιοί· ἐπι δὲ περαιτέρω ἐν τῷ βυθῷ χαράδρας ἐν ζωγραφικωτάτῃ θέσει ἡ τοῦ Μάλ-κουγιοῦ (θησαυροῦ φέαρ), ἧς τὸ ὕδωρ κατὰ σταγόνας πίπτει ἀκούεται διὰ τῶν ῥαγμῶν βράχου πελώριου. Ἐπιστημονικὴ πραγματεία περὶ τῶν ὑδάτων τούτων ἐδημοσιεύθη ἐν ἀλλεπαλλήλοις φύλλοις τῆς ἐνταῦθα ἐφημερίδος «La Turquie» κατὰ τὸ ἔτος 1875, ἀν μὴ ἀπατώμεθα.

Βορείως τοῦ Ἑρμενή-κιοί, εἰς τὴν ἀντίθετον πλευρὰν, ἑτέρα εὐρηται πηγὴ, ἡ τοῦ Ἑλμαλῆ, περὶ ἧς τὰδε λέγει ὁ τῆς «Βοσπορομαχίας» ποιητής:

... Ἑλμαλὶ μόν' ἓνα ἔχ' ἡ πόλι·
ρεῦμα μὲ καθαρὸν νερόν, ποῦ κρυστάλλ' ὁμοιάζει
ἀνθῶν, καρπῶν και τῶν Νυμφῶν καθρέπτης νῆν' ταυιάζει.
Κοντὰ 'ς αὐτὴν (τὴν κατοικίαν τῆς ἀνοξέως—τὸ Ἑλμαλὶ) τί
χαρῆκουσι βασιλικοὶ μπαχτσάδες (1);
τσάφρα (2) ὑπερβαίνουσι, μπαφρία (3) και δερῆδες (4)
'ς αὐτὰ νερὰ τρεχοῦμενα και βρύσαις ἀναβροῦσαι,
'παῦ φραίνουσι τὴν αἰσθησι, καρδιαίς ζωογονοῦσαι·
'ς αὐτὰ διάφρα πουλιὰ κτίζουσι ταῖς φωλιαῖς τους,
γεννοβολοῦν και κελαιδοῦν μὲ ταῖς γλυκαῖς λαλιαῖς τους.
Κοταφια, σπῖνοι εὐφωναὶ σφυρίζουν, κελαιδοῦσι,
τῆς ἀνοξίς τὸν ἐρχομὸν χαίρονται κ' ἐπαινοῦσι
ἀηδῶνα τὰ μουσικά . . .
'Ἢ πέρδικες χαροποῖα 'ς τὰ δάση κανακίζουν,
ὡς και οἱ κοῦκοι λυπηρὰ 'ς τὰ βένδρα κουκουκίζουν (5).

- (1) Τούρκ. κῆποι.
- (2) Λεμῶνες.
- (3) Λόφοι.
- (4) Ρυάκια.
- (5) Βοσπορομαχία, σελ 61—2. "Ἐκδ., 1786 (?)

Ἐν ἀμφοτέροις τοῖς χωρίοις εὐρηναί τῆδε κάκεισε μαρμάρων τμήματα και κιονόβρανα· ἀνάγλυφον ἐπιτάφιον ῥωμαϊκῶν χρόνων ἐνετειχίσθη εἰς τὴν βόρειον πλευρὰν τῆς ἀρμενικῆς ἐκκλησίας· ὑπερθεν δὲ τῆς εἰσόδου φαίνεται ἕτερον βυζαντινῆς ἐποχῆς, παριστῶν, ἀν μὴ λανθάνωμαι, ἄνδρα προσφέροντα τῷ Θεῷ ἡ ἀγίῳ μονῆν· ἐπειδὴ κεχρισμένα εἰσι τὰ κατώτερα μέρη ἀμφοτέρων τῶν ἀναγλύφων, ἀγνωστον ἂν ὑπάρχωσιν ἐπιγραφαί.

Ἀπὸ τὸ Ἑρμενή-κιοί δύο ὁδοὶ φέρουσιν εἰς τὸ Ἑλμαλῆ· τούτων ἡ μία διασκελίζει τὴν ὄροσειρὰν ἐν θέσει γνωρίζομένη ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἑσὲν-τσιφλιγῆ· αὐτὴ δὲ εἰς τὸ ὄρειον εἰς Ἑλμαλῆ, ἐπι τριῶν συναφῶν ὑψωμάτων καλυπτομένων ὑπὸ βάτων και θάμνων, εὐρισκονται ἐσπαρμένα μάρμαρα χρησιμεύσαντά ποτε εἰς οἰκοδομὰς, τμήματα κίωνων και διάφοροι λίθοι· τὸ μέρος τοῦτο σθεαστὸν ἐστὶ παρὰ τοῖς περιοίκοις· στήλη ἐκ σκληρῆς μαύρης πέτρας, σχήματος σχεδὸν ὠοειδοῦς, φέρει τὴν ἐπομένην ἐπιγραφὴν εἰς γραμμὰς οὐχὶ πάντοτε εὐθείας, οὔτε ἐκ τοῦ αὐτοῦ σημείου ἀρχομένης και εἰς γράμματα ὕψους εἴκοσιν ἑκατοστῶν τοῦ γαλλικοῦ μέτρου.

ΕΠΙΔΗ
ΜΕΔΣΚΑ
ΤΗΝΟΣ
ΔΙΕΤΑΞΑ
ΤΟΘΑΝΑ
ΤΟΝΟΡΟΝΕ
ΑΥΤΩ ΤΕΘΙ
ΝΕΕΝΜΑ
ΝΔΡΕΣΟΝ
ΤΙΝΑ ΕΠΙ
ΓΙΝΩΣ
ΚΙΟΧΩ
ΡΟΣΚΕΑΡ

ΠΟΛΙΣ
ΜΑΡΤΥΡΙ
ΣΙ ΠΑΝΤΕ
ΠΤΗΣ ΗΛΙΟ
ΤΟΝ ΔΕ ΟΡΟ
ΚΑΤΕΙΕΡΩ
ΤΗ ΡΟΒΡΗΣ
ΑΝΔΡΕΟΥ
ΙΕΡΕ Ξ Σ

Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ τὸ στοιχεῖον Α ἀπαντᾷ εἰς τρία διάφορα σχήματα, τὸ δὲ Μ εἰς δύο συμπληροῦντες δὲ τὰ ἐλλείποντα και διορθοῦντες τὰ γραμματικὰ λάθη ἀναγινώσκουμεν αὐτὴν ὡς ἐξῆς:

- Ἐπιδη- μέας Κα[σ]- τήνος διετάξα-
- 5 το ἀθάνα- τον ὄρον ἐ- αυτῷ τεθ[η]- ν[αι] ἐν Μά- νδρ[αι]ς, ὄν-
- 10 τινα ἐπι- γινώσ- κ[ε]ι ὁ χῶ- ρος κ[αί] Ἄρ- πολις.
- 15 Μαρτυρή- σ[ε]ι παντε[σ]ό- πτης ἡλιο[ς]· τὸν δὲ ὄρο[ν]
- κατείερω[σε] (ἀντι καθιέρωσε)
- 20 Πηροβρῆς Ἄνδρέου ἱερεῦς.

Ἴσως τὸ τρίτον γράμμα τοῦ δευτέρου στίχου, ὡπερ ἐκλαμβάνω Α, ἐπειδὴ ἐφεξῆς ἐν τῇ ἐπιγραφῇ εὐρίσκεται ὑπὸ ἄλλοι σχήματα, θεωρητέον ὡς σύμπλεγμα τῶν γραμμῶν ΠΙ, και ἴσως ἀναγνωστέον ἀπέ[σ]θη Μέας (ἢ Μέ- ρης) Καστήνος . . . διετάξατο . . . , μαρτυρήσει . . . » κτλ. Ἐἴτε ὁμοῦς οὕτως εἴτε ἄλλοιως ἀναγνωσθῆ, πρωτοφανῆ εἰσι, μὴ εὐρισκόμενα ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ Pappé λεξικῷ τῶν κυρίων ὀνομάτων τὰ ὀνόματα Ἐπιδημέ[σ]ης ἢ Μέ[σ]ης και τὸ τοπικὸν Ἄρπολις, οὐδεμίαν παρούσαζον ἑλλειψὴν ἢ ἀκρωτηριασμόν. Ἐν ἑτέρῃ βυθονικῇ ἐπιγραφῇ ἀπαντᾷ τὸ ὄνομα ΠΗΡΟ- ΒΡΗ. Ὁ κ. J. Mordtmann ἐν Mittheilungen des K. Deutschen Arch. Instituts, Athen, 1869, XIV, p. 315, σχολιάσας αὐτὴν διαίρει προστιθεὶς και διορθῶν γράμματα, και ἀναγινώσκει Ἄπη Κόβρη κτλ. Ἐκ τῆς ἡμετέρας ἐπιγραφῆς ὁμοῦς φαίνεται, ὅτι ἐστὶ μία λέξις, κύριον ὄνομα, ὀρθοκτικῆς ῥίθης και καταλήξεως οὐχὶ ἀσχετοῦ πρὸς τὴν κατάληξιν τῶν ὀρθοκτικῶν τοπικῶν ὀνομάτων Μεσαθήρια Σηλυβρία. Ἐτερον τοπικὸν ὄνομα ἐστὶ τὸ τῶν Μανδρῶν· ἀρὰ γε ἐδῶ, ὅπου νῦν εὐρηται ἡ στήλη, ἦσαν αἱ Μανδραί; νομίζω ὅχι· τὰ ἐν- ταῦθα, ὅπου πλείονες τοῦ ἐνὸς φαίνονται τε- θαμμένοι, ὀρώμενα λείψανα μετηνέχθησαν, φρονῶ, ἀλλαχόθεν και ἐστάθησαν εἰς ἐνδειξὴν τῆς ἱερότητος τοῦ τόπου· οὕτως ἐξηγητέον τὴν ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις ὀθωμανικοῖς νεκροταφείοις (1) ὑπαρξὴν κίωνων, σπηλῶν και ἐτέρων ἐξ οἰκοδομῶν ἀπισπασμένων μαρμάρων, τοῖς τε ἐντὸς κωμῶν και πόλεων και τοῖς ἐν μέρεσιν ἀποκέντρως κειμένοις· τοιαῦτα ἀπόκεντρα, ἤδη ἐγκαταλειμμένα μὲν, σθεαστὰ ὁμοῦς ἐτι και νῦν παρὰ τῷ λαῷ, νεκροταφεία γνωρί- ζουμεν ἐν τῇ περιφερείᾳ ταύτῃ τὸ Δεμρῆ-ἱερ μετσίλιγῆ (σιδηρουργῶν νεκροταφείον) μεταξὺ Σαυλνδρας και Δοτουρλοῦ, τὸ τοῦ Γιάλιτζ σελῆ (μονοκυπάριστος) μεταξὺ Δοτουρλοῦ και Τσαμλιτζα ἐπὶ τῆς λεωφόρου Ἀλέμ-ταγῆ, τὸ τοῦ Ἐγυλῆ, ὅθεν οὐδέποτε ξυλεύονται ἐξ ἄλλου σθεασμοῦ, και τὸ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος Ἑσὲν τσιφλιγῆ· ἐν πᾶσι τούτοις εὐρηναί λείψανα διάφορα.

Μανδραὶ ὀνομάζετο πόλις ἐν Συρίᾳ μνη- μονουμένη παρὰ τῷ Ἰωσήφ· πιθανῶς ὁ ἐν ἐγκυκλίῳ τοῦ πατριάρχου Γενναδίου (158) ἀναφερόμενος Μακεδῶν ἐπίσκοπος Μανδρῶν (2)

(1) Λέγει τοῦτο ὁ Βουσθῆτιος. Epist. p. 88, ἐκδ. 1660.
(2) Migne, Patr. Gr. t. 85 p. 1620—2.

ἦτο τῆς πόλεως ταύτης. Μάνδρα ἐκαλεῖτο, κατὰ τὸν Εὐάγριον, ἐπιχωρίως ὁ τόπος ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν ᾧ τὴν ἀσκησιν αὐτοῦ ἐτέλεσεν ὁ ἅγιος Συμεὼν ὁ Στυλῆτης (+ 388—460), ὅστις καὶ ἐν τοῖς πλείστοις καλενδαρίοις τιτλοφορεῖται ἀπὸ εἰς τὴν Μάνδραν, ὁ ἐν Μάνδρα» (1). Δανιὴλ δέ, ὁ ἐν τῷ Ἀνάπλω τοῦ Βοσπόρου ἐπὶ στύλου ἀναβάς, ἦλθεν ἀπὸ τῆς Μάνδρας τοῦ ἁγίου Συμεῶν» (2). Ταῦτα ἀναγόμενα εἰς χρόνους μεταγενεστέρους ἀσχετὰ εἰσι πρὸς τὰς Μάνδρας τῆς ἡμετέρας ἐπιγραφῆς, ἥτις ῥωμαϊκῶν ἐστὶ χρόνων, ὡς μαρτυρεῖ τὸ λατινικὸν ὄνομα Καστῆνος (Castinus).

Ἡ ἐπιπέλις τοῦ παντεπόπου Ἡλίου ὡς μάρτυρος ἀπορρέει ἐκ τῶν θρησκευτικῶν δοξασιῶν τῶν Βιβυνῶν· εἰς τὸν στίχον τοῦ Ὁμήρου (Ἰλιάδ. Γ', 277)

Ἡεῖός θ' ὅς πάντ' ἐφορᾷ καὶ πάντ' ἐπακούεις

σημειῶ ὁ Εὐστάθιος· ἀτὸν ἥλιον δὲ ταμίαν τῶν ὄρκων καλεῖ, ὡς πάντα ἐφορῶντα. Διὸ καὶ Βιβυνῶν, ὡς Ἀρριανὸς ἱστορεῖ, δίκας ἐδίκαζον καθήμενοι ἀντίοι τοῦ ἥλιου, ὡς ἂν ὁ θεὸς ἐποπτεύοι».

Ὁδὸς ἀπὸ τοῦ Ἑρμηνῆ-κισοῦ ἄγουσα εἰς χωρίον Ἀθακίλι διέρχεται ἐπιπέλικας καὶ εὐρύ ὄροπέδιον κλίνον πρὸς τὸ Πασάκισο, διήκον δὲ νοτίως μέχρι τοῦ Ἀϊτός ταγῆ· ἡ ὁδὸς αὕτη ἐν θέσει καλουμένη ἐνεκα τῶν αὐτῶν λεπτοκαρυῶν Φεντικίλι τουρκιστί, διασταυροῦται πρὸς ἑτέραν ἐκ τοῦ χωρίου Κούρτ τογμούς εἰς Πασάκισο φέρουσαν. Παραπλεύρως τῆς ὁδοῦ ταύτης βορειότερον δὲ τῆς θέσεως Φεντικίλι εὐρήται μεμονωμένος μαστός· ἐν δὲ τῇ θέσει ταύτῃ περὶ τοὺς εἰκόσι, συνεφαπτόμενοι σχεδόν, ὦν δύο ὑπερέχουσι κατ' ἄκρον καὶ ὕψος· ἡ περιφέρεια ἐκάστου ποικίλλει μεταξὺ εἰκοσιπέντε καὶ τριάκοντα πέντε βημάτων· τῷ 1880 δύο αὐτῶν ἦσαν ἡμίπτωτοι, ἐν δὲ τῷ μέσῳ ἐφαίνοντο τμήματα ἐπιμήκη λίθων· ταῦτα ἀφῆρθησαν μετὰ ταῦτα πρὸς χρῆσιν οἰκοδομῶν, ὡς ἔμαθον. Ἐρωτήσας τοὺς γείτονας χωρικοὺς τοῦ ὀρθοδόξου τουρκοφάνου χωρίου Πασάκισο, ἔλαβον ἀπάντησιν, ὅτι ταῦτα ἦσαν βίβλια, ἐγερθεῖσαι ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἐρευ-

(1) Nilles. Ἐορτολόγιον τ. 1 π. 225.

(2) Γενέσιος 10 παρὰ Μιχαήλ, Ess. de Chr. Byz. τ. 1 π. 657.

νηταὶ κεκρυμμένου θησαυροῦ (μάζ, τουρκιστί) ἀνέσκαψάν τινες ἐπὶ ματαίῳ.

Ἀμφιβάλλω πολὺ περὶ τοῦ ἂν ἡ δοξασία αὕτη ἔχη σχέσιν τινὰ πρὸς τὴν μεταξὺ τῶν στρατῶν τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ τοῦ Λικινίου μάχην, περὶ ἧς γίνεται μνεία ἐν τῷ προδημοσιευθέντι μέρει τῆς παρούσης πραγματείας· θεωρῶ ὁμῶς αὕτην ἐνδειξίν, ὅτι οἱ μαστοὶ οὗτοι ἐφειλύσαντο τὴν προσοχὴν τῶν χωρικῶν ὡς καὶ τῶν θησαυροῦς ονειροπολούντων, θεωρησάντων αὐτοὺς ὡς χειροποιήτους, οὐχὶ δὲ φυσικούς. Τὸ κατ' ἐμὲ φρονῶ, ὅτι οἱ μαστοὶ οὗτοι εἰσιν ἀρχαῖοι τάφοι Θρακῶν ἢ Βιβυνῶν, οἱ καλούμενοι ἀναχώματα (tumuli), ὅμοιοι τοῖς ἐν Φιλιππουπόλει τῆς Θράκης μέχρις ἐσχάτων ὀρωμένοις καὶ ἑτέροις ἀπαντῶσιν ἐν διαφόροις τόποις τῆς Βουλγαρίας, καὶ ὅτι ἦν γενικὸν τι νεκροταφεῖον ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.

Τὰ ἐπὶ τῆς κορυφῆς Χατζ. Χουνάτζ ἢ Μάλτεπε εἰρείπια συνίστανται εἰς θεμέλια κτιστὰ λίθοις καὶ ἀσβέστῳ καὶ τμήματα λίθων ὀγκωδῶν κατεργασμένων ἐν ἀναλογίᾳ εἰς χρῆσιν οἰκοδομῆς· ἐνιαχοῦ ἐν μέσῳ αὐτῶν φαίνονται τὰ ἔχνη τῶν γενομένων ἀνασκαφῶν πρὸς ἀνεύρεσιν κεκρυμμένου θησαυροῦ· ἡ σχεδιογράφησις τῶν θεμελίων τούτων προαπατεῖ τὸν καθαρισμόν αὐτῶν ἀπὸ τῶν πυκνότερα καλυπτοῦσάν ἀπὸ βράτων, κομμαρῶν καὶ ἑτέρων ὁμοίων θάμνων· ἐν γωνίᾳ δὲ σχηματιζομένη ὑπὸ τῶν θεμελίων τούτων εὐρίσκεται τὸ τμήμα τοῦ μαρμαρίνου σταυροῦ, οὗ μνείαν ἐποίησάμεθα ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῆς πραγματείας ταύτης (1).

Ἐμνημονεύσαμεν ἤδη τοῦ χωρίου Ἀρραούκισο. Πρὸ τινῶν ἐτῶν ὁ φωτογράφος κ. G. Abdullah μεταβὰς ἀντέγραψεν ἐκ τῶν ἐκεῖ ὑπηρεσιῶν τοῦ Ἀλέμ-ταγῆ τὰς ἐπομένους ἐπιγραφάς, ἃς ἔδωκε τῷ ἡμετέρῳ συναδέλφῳ κ. A. Mordtmann ἰατρῷ· σημειώσεις τινὰς προσέθηκεν ὁ ἀδελφός αὐτοῦ κ. J. A. Mordtmann πρόξενος τῆς Γερμανίας ἐν Θεσσαλονίκῃ· συγκαταθέσει δ' αὐτῶν ἐπισυνάπτω αὐτὰς ὡδε.

(1) Ἀρχ. Παρ. ΙΖ'. τόμ. σ. 131.

Ἄριθ. 1
ΕΝΘΑ ΔΕ
ΚΑΤΑΚΗΤΕ
ΣΑΝΒΑΤΙΣ
ΥΓΟΣ ΓΕΡΩ
ΝΤΗΟΥ ΠΡΕ
ΓΡΑΜΑΤΕΥΣ
Κ'ΑΙΠΤΗΣ Γ
ΑΤΙΣ ΤΟΝ
ΠΑΛΕΩΝ
ΗΡΙΝΗ

Λυχνία ἐπτάσκελος, καὶ κλάδος φοίνικος. στ. 4 ὕψος ἀντὶ νιός, ὡς βασιλεύγει ἀντὶ βασιλεύει ἐν ἐπιγραφῇ Σηλυθρίας καὶ ἀγῶν ἀντὶ ὄον. Πολλὰ παραδείγματα εὐρίσκει ὁ βουλόμενος διαλεθῆν τὸ Δ' τεῦχος τοῦ Corpus Inscript. Graecarum.

Ἄριθ. 2

ΝΙΚΟΜΑΧΟΣ ΚΑΙ ΝΙΚΑΝ
ΔΡΟΣ ΤΗ ΕΑΥΤΩΝ ΜΗ
ΤΡΙ ΜΕΝΗΜΗΣ ΧΑΡΙΩΝ
ΧΑΙΡΕΤΕ

Νικομάχος ἀντὶ Νικομήδους· λείπει πιθανῶς τὸ ὄνομα τῆς θανούσης καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς ἐπιγραφῆς.

Ἄριθ. 3

ΑΒΙΑΝΙΟΣ ΕΥΤΥΧΗΣ
ΩΝ ΑΥΤΩ ΚΑΙ
ΕΡΝΛΙΚΙ ΛΑΜ

Ἀβιάνιος Εὐτυχῆς (Ζ)ὼν αὐτῷ καὶ (γ)υναικὶ Λαμ . . .

Ἄριθ. 4
ΒΟΥΚΟΛΙΣ ΤΗ
ΠΛΥΚΥΤΑΤΗ ΝΟΜ
ΣΥΝΒΙΩ ΕΥΣΕΒΙΑ
ΚΑΙ ΤΗ ΠΡΟΣΦΙΛΕΙΤΑ
ΤΗΜΟΧ ΝΕΩΠΛΑΜ
ΦΙΧΗ ΜΝΗΜΗΣ ΧΑΡΙΩΝ

Βούκολις τῆ (γ)λυκυτάτη μου συνβίω Εὐσεβίᾳ καὶ τῇ προσφιλεστάτῃ μου νεῖ Παμφο(λ)ῆ μνήμης χάριν.

(Ὁ κ. J. A. Mordtmann προσεπισημειῶ, ὅτι κατὰ ἐπιληροφῆσιν, ὁ ἀντιγραφεὺς ἀγνοῶν τὴν ἑλληνικὴν ὑπέπεσεν εἰς λάθῃ· οὕτως ἐξηγεῖται τὸ ἐν τῷ 2 στίχῳ τῆς τετάρτης ἐπιγραφῆς ΤΟΜ ἀντὶ ΜΟΥ).

Περὶ τῶν κατοικῶν τοῦ Ἀλεμ-ταγῆ λέγει ὁ Χατζῆ Κάλφα (1), ὅτι δι' ἑμαξῶν φέρουσι εἰς Χρυσόπολιν πρὸς πώλησιν καύσιμον ξυλείαν ἐνίοτε δὲ καὶ οἰκοδομησίμων.

Ἡ Σαμάντρα ἀριθμῆ ἐξήκοντα οἰκίας, ἐν τέμενος καὶ ἑνα λουτρόνα. Τὸ χωρίον ἐρημίζετο ἄλλοτε, ἔχον κτηνοτροφίαν, διὰ τὸ γάλα καὶ ὀξύγαλα αὐτοῦ· τὰρα ὁμῶς σχεδὸν ἐξέλιπεν αὕτη, οἱ δὲ κάτοικοι ἐπέδωθησαν εἰς τὴν γεωργίαν. Σχεδὸν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ χωρίου ὑψοῦται πλάτανος μέγας, περὶ τὴν βίβλαν δ' αὐτοῦ κρήνη, καὶ περὶ ταύτην μαρμαρῶν τμήματα καὶ κιονόκαρανα· μικρὸν ἀπωτέρω σώζονται οἱ πλάγιοι τοῖχοι καὶ αἱ ἀκραι θόλου κινστέρνης πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἀνοικθείσης πρὸς ἀνεύρεσιν θησαυροῦ· ἐκατὸν βήματα ἐκείθεν ὑψοῦνται κατηρησιωμένοι πύργοι, εὐρύχωροι καὶ θολωτοί· εἰς τούτων μένει ἀνοικτός, ἕτερος χρησιμεύει ὡς ἐλαιοτριβεῖον (γιαγχανέ), ἄλλων δ' ἐν σειρᾷ φαίνονται μέρη τοίχων καὶ θεμέλια. Ἐν τῷ γραφικῷ συνδέδρῳ νεκροταφεῖῳ εὐρήνται διάφορα μάρμαρα καὶ στήλαι, ὦν αἱ ἐπιγραφαὶ ἐδημοσιεύθησαν ἐν σελ. 237 τοῦ Ζ' καὶ ἐν σελ. 123-4 τοῦ ΙΖ' τόμου τοῦ περιοδικοῦ τοῦ συλλέγου.

Περὶ τοῦ φρουρίου τούτου τῆς Σαμάντρας οὐδεὶς λόγος γίνεται εἰς τοὺς βυζαντινοὺς ἱστορικούς, ἐνῶ λεπτομερείας τῆς ἀλώσεως αὐ-

(1) Ἰεὺλμ. σελ. 652.

τοῦ ἀναφερόμενι οἱ ὀθωμανοὶ ἱστοριογράφοι. Σεμεντέρ *سمنتر* ἀνομάζεται πόλις τις ἐν Χαζαρία ἐγερούσα ὑπὸ τοῦ Ἀνουραϊδῶν (+531—579) ἣτις καὶ Σεμέντ *سمنت* εὐρίσκεται γραφομένη (1) ἢ ἐπὶ τοῦ Δουναβίου σερβικῆ πόλις Σεμένδρια λέγεται ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν *سمنتر* Σεμέντρε ἢ περὶ ἧς ἡμῶν ὁ λόγος παρὰ μὲν τῷ Κιατίπ Τσελεμπῆ γράφεται *سمنتر* Σεμέντρε, παρὰ δὲ τῷ Σεάτ-ετ-τίν *سمنتر* Σαμάντρα. Ἄλλωθεν τὸ φρούριον τοῦτο εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους ἐφυλάσσετο· ἀλλὰ τῶρα, λέγει ὁ Κιατίπ Τσελεμπῆ, δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη φρουρήσεως αὐτοῦ (2). Παραλείποντες τὰς πομπώδεις καὶ κοσμητικὰς φράσεις τοῦ διασήμου ἐπὶ τῷ ὕψει τούτου ὀθωμανοῦ ἱστοριογράφου Σεάτ-ετ-τίν ἐρέντη ἐκτιθέμεθα ἐρανίζόμενοι παρ' αὐτοῦ τὴν ἄλυσιν τοῦ φρουρίου τούτου ἀναγραφείσαν καὶ ὑπὸ τοῦ Jules Van Gaver ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ γαλλιστὶ γραφείσῃ ἱστορίᾳ τῆς Τουρκίας (3).

« Ἐνῶ οἱ δύο περιώνυμοι σερτάρ (στρατηγοὶ) Ἀκτζέ-Κοτζᾶ καὶ Κονούρ-Ἄλπ ἤσχυλοῦντο εἰς τὴν ἐκπόρθησιν τοῦ φρουρίου καὶ τοῦ βιλαγιτίου τῆς ἐν μέσῳ τῆς χώρας Κοτζᾶ Ἰλι κειμένης Σαμάντρας, ἐπῆλθεν ἡ ἀνάρρησις τοῦ Σουλτάνου Ὀρχάν, (728 ἐγίρας + 1326). Μιζ τῶν ἡμερῶν ὁ Τεκεβούρ (4) τῆς Σαμάντρας ἐξῆλθε τοῦ φρουρίου, ὅπως ἐνταφίση τὸν νεκρὸν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ· ἐνῶ δὲ κατηφῆς καὶ τεθλιμμένη συνοδία κατεγίνετο εἰς τὸν ἐνταφιασμὸν, οἱ λεοντόθυμοι ἐκείνοι δύο σερτάρ, πάντοτε πρόθυμοι ἐν τῷ πολέμῳ καὶ τῇ τοῦ Σουλτάν Ὀρχάν εὐδαιμονίᾳ, παραμνεύοντες, ὡς αὐτοῖς εἴθισται, ἐπῆλθον κατ' αὐτῆς· ἀστραπηδὸν ἐτρέπησαν εἰς φυγὴν οἱ ὀδηγοὶ καὶ οἱ θυρωροί, ἀπέστη δὲ πᾶσα ἐλπὶς καταφυγῆς καὶ βοηθείας τῶν τε ἐκτὸς καὶ τῶν ἐντὸς τοῦ φρουρίου· ὁ ἰσλαμικὸς στρατὸς ἐπέπεσε κατ' αὐτῶν, οἱ δ' ἀρχηγοὶ αὐτοῦ ἀκόπως κατέλαβον τὸ φρούριον καὶ συνέλαβον τὸν Τεκεβούρ . . . Ἡ Σαμάντρα καὶ ἡ περιφέρεια

(1) Mirza A. Kazani-begh *ميرزا كازاني* (Extrait des Mém. des sav. étrang. t. VI,) p. 479 éd. St-Petersbourg. 1851.
 (2) *سمنتر* σελ. 663.
 (3) P. 26 ἐκδ. Univers Pittoresque.
 (4) Κατὰ μὲν τὸν Χαϊρ-ουλ-λάχ ἐκ τῆς γενικῆς « τοῦ Κυρίου » παρήχθη ἡ λέξις *سمنتر* τόμ. 1 σελ. 95· κατὰ δὲ τὸν Ἀχμέτ Βερικ ἐκ τῆς ἀρμενικῆς λέξεως Τακαβέρ, σημαίνουσης αυτοκράτορα (*سمنتر* ἐν λ. *سمنتر*).

(βιλαγιετὶ Ἰλι, λέγει τὸ κείμενον) δι' ὕψηλῳ φερμανίου τοῦ Σουλτάν Ὀρχάν ἐδόθησαν εἰς τὸν Ἀκτζέ-Κοτζᾶν » (1).

Ἐν τῇ πρὸς μεσημβρίαν ἄκρᾳ τῆς Σαμάντρας ἀναβρῦει πηγὴ, ἧς τὸ ὕδωρ τιτανούχα διερχόμενον στρώματα γαλακτώδεις ἔχει χρώμα· ἡ πηγὴ αὕτη τυγχάνει σεβασμοῦ παρὰ τοὺς κατοικοῖς· καλεῖται δὲ παρὰ μὲν τοῖς ὀθωμανοῖς *Σουλτου-ἀγιάσμα* ἢ *Σουλτου-μπουνάρ*, δηλαδὴ γαλακτοῦχον ἀγίασμα ἢ γαλακτοῦχος πηγὴ, παρὰ δὲ τοῖς γειτοῖσι ἰσλαμικοῖς τοῦ χωρίου *Μεγάλου Πακάλ-κλι* (Παγκαλοχωρίου, κατὰ τοὺς ἐκδότας τοῦ λογίου Ἐρμού) (2) *ἀγίασμα τῆς ἀγίας Γαλατιανῆς*. Τοῦτο ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν τὴν « μοῆν τῶν Γαλακρητῶν », περὶ ἧς τὰ ἄλλα ταῦτα γνωρίζομεν.

Ὁ ἐξ Ἰταλῶν τὴν καταγωγὴν ἔχων οἰκουμενικὸς πατριάρχης Νικόλαος, ὁ ἐπικαλούμενος Μυστικὸς ἀπὸ τοῦ ἀξιώματος ὅπερ, πρὶν ἢ καρῆ μοναχός, εἶχε παρὰ τῇ βυζαντινῇ αὐτῇ, ἐκείνητο οἰκίαν μονῆν, ἀγνωστοῦ μὲν ὀνόματος προστάτου ἀγίου, ἐν γνωστῷ ὅμως τόπῳ ὑπὸ τὸ ὄνομα *Γαλακρητῶν*. Ὁ πατριάρχης οὗτος δις ἀνῆλθεν εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον, τὸ πρῶτον τῷ 895 μέχρι τοῦ 907 (3) καὶ τὸ δεύτερον τῷ 911 μέχρι τοῦ 925. Ὁ βασιλεὺς Λέων ὁ ΣΤ' ὁ καὶ σοφὸς ἐπικαλούμενος ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ εὐλογησάμενον τέταρτον αὐτοῦ γάμον, ὃν προὔτιθετο συνάψαι μετὰ τῆς Ζωῆς τῆς λεγομένης Καρθωνοφίνης· ὁ πατριάρχης ὑπερμαχῶν τοῦ κύρους τῶν θείων κανόνων οὐ μόνον ἀπεποιήθη λέγων παρανομίαν εἶναι τὴν τετραγαμίαν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἱερεῶν ὄμιλον τελέσαντα τὸν γάμον καθαιρέσει ἐτιμωρήσατο, καὶ εἰς τὸν βασιλεῖα ἀπηγόρευσε τὴν εἴσοδον εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὴν 7 ἰανουαρίου τοῦ 907 ἔτους· ἐπὶ ἔτος ὀλόκληρον ὁ πατριάρχης ἐπιέζετο ἐπὶ ματαίῳ ἐπὶ τέλους τὴν 1 φεβρουαρίου τοῦ 908 ἔτους προσεκλήθη ὁ πατριάρχης εἰς τ' ἀνάκτορα· ὁ βασιλεὺς

(1) *سمنتر* σελ. 31 ἐκδ. 1774.
 (2) *Λόγιος Ἐρμούς*, Βιέννη, 1818, σ. 682—83.
 (3) Ἐν φέλλῳ *ελπ* τοῦ CCCKVII ἑλλην. χειρογράφου τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Μονάχου εἴρηται: « Ἐγγραφὸς παραίτησις Νικολάου τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου τοῦ Γαλακρητίου, μεθ' ἣν ἀποκατέστη αὐτὸς εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ». Σημειοῦται ὁ ἐκδότης τοῦ καταλόγου, ὅτι ἐπιστολαὶ αὐτοῦ εὑρίνται εἰς τὰ πρακτικὰ τῶν Συνόδων καὶ παρὰ τῷ Βερωνίῳ. Catalog. cod. Mss. Bibl. Reg. Bavaricæ, t. III, p. 103.

Λέων καὶ ὁ ἐκ τῶν ἀκκουθίτων Σαμάνδρας πολὺ παρεκάλεσαν αὐτὸν ἀναγνωρίσαι τὸν γάμον· μὴ δυνηθέντες δὲ μετατρέψαι τὴν γνώμην αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ κλητορίου διὰ τοῦ Βουκολέοντος εἰς πλοῖον μικρὸν ἐμβιβάσαντες διεπέρασαν ἐν τῇ Ἱερειᾷ (Φενέρ μπαγτζέ ἐπέκεινα Χαλικηδόνος· ὁ Ζωναρῆς γράφει « εἰς τὴν Ἱέρην »), ἀφ' ἧς πεζῇ μέχρι Γαλακρητῶν μόλις ἀπῆει, χιόνος ἐπιχειμένης πολλῆς ». Ἐπὶ τρία ἔτη ἔμεινεν αὐτόθι· τῷ 911 βασιλεὺς ἀναρρηθεὶς ὁ Ἀλέξανδρος, ἀδελφὸς καὶ διάδοχος τοῦ ἀποβιώσαντος Λέοντος, « ἤγαγεν ἐκ Γαλακρητῶν καὶ ἐνεθρόνισεν αὐτόν ». Τῇ δὲ 15 μαΐου τοῦ ἔτους 925 ἀπέβίωσε, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀπετέθη ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ τῶν Γαλακρητῶν ». Ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησία γενεαίρει τὴν μνήμην αὐτοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην (1)· ὀρθόδοξα δὲ συνεπέρανεν ὁ κ. Μανουὴλ Γεδεών (2), ὅτι ἐν Γαλακρηταῖς ἐτελεῖτο ἡ σύναξις αὐτοῦ, διότι μαρτυρεῖται ἐκ τοῦ ὑπὸ στοιχεῖα ΣΝΕ χειρογράφου τῆς βιβλιοθήκης τῆς ἐν Πάτρμω ἱερᾶς μονῆς τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, διαλαμβάνοντος βίους ἀγίων ἐκ τῶν τοῦ Μεταφραστοῦ, ἐν ᾧ ἀναγινώσκονται ἐπὶ λέξεως τᾶδε· « Μαΐου ΙΕ' Μνήμη Νικολάου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως· τελεῖται δὲ ἡ αὐτοῦ σύναξις πέραν ἐν Γαλακρηταῖς ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ » (3).

Τῶν *Γαλακρητῶν* π. λησίον ὑπῆρχε καὶ ἄλλη μονῆ, ἀγνωστοῦ καὶ αὐτῇ ὀνόματος, οἰκία δὲ εἰς Ἱωάννην τὸν ἐπίκλην Ραϊκτορα· ἀναφέρεται δὲ, ὅτι, ὅτε οὗτος διεβλήθη πρὸς τὸν βασιλεῖα Ρωμανὸν τὸν Λακαπηνὸν καὶ προφάσει ἀσθενείας ἀπῆλθε τοῦ παλατίου, κατέφυγεν εἰς τὴν μονῆν αὐτοῦ ταύτην καὶ ἀπεκάρη μοναχός (4).

Ὁ ὀθωμανὸς παραδοξογράφος Ἐβλιὰ Τζελεμπῆ (5) περιγράφων τὸ ἐν τῷ Κερατίῳ κόλπῳ ὑπεράνω τοῦ Χάσκιῳ χωρίον Σουλτουτζέ (ὑποκοριστικὸν ἢ ὁμοιωματικὸν τοῦ Σουλτου—χαλακτοῦχον), λέγει, ὅτι ὠνομάσθη

(1) *Λέων Γραμμ.* σελ. 481, 487, 502.—*Γ. Μοναχ.* σελ. 871, 902. *Σ. Μάγ.* σελ. 709, 739.—*Μετὰ Θεογ.* σελ. 371, 377, 410.—*Ζωναρ.* XVI, 18, 15.—*Αἱ χρονολογία κατὰ τὸν Muralt.*
 (2) *Μ. Γεδεών, Πατριάρχ.* Πίν. σελ. 300. Ἄπορον πῶς παρέλειψε τὴν μονῆν ἐν τῷ ἄρθρῳ *Κ/πολις* τῷ ἐν τῷ *Λεξιῶν γεωγρ. καὶ ἱστορίας*, τοῦ κ. Βουτυρά.
 (3) *Σακελλίων, Πατρ.* Βδλ. σελ. 99 ἐν σημ.
 (4) *Λέων Γραμμ.* σελ. 500.—*Γ. Μοναχ.* σελ. 898.—*Σ. Μάγ.* σελ. 715.—*Μετὰ Θεογ.* σελ. 406.
 (5) *سمنتر اوليا چلي* σελ. 89 ἐκδ. Κηφισίως.

οὕτω, διότι ἐξαιρέτου ποιότητός ἐστι τὸ γάλα αὐτοῦ ἕνεκα τῆς εὐκράσιος τοῦ κλίματος· ἐφ' ᾧ ἀνεμνήσθη ὁ Hammer (1) τῶν βυζαντινῶν, καὶ ἐποθεύθησεν αὐτὰς ἐν τῷ μέρει τούτῳ, παριδὼν τὰ κείμενα λέγοντα ῥητῶς τὴν εἰς αὐτὰς πεζῇ μετάβασιν τοῦ πατριάρχου Νικολάου ἀπὸ τῆς Ἱερειᾶς (Φενέρ-μπαγτζέ). Ὁ Σκαρλάτος ἀναφέρων τὴν γνώμην τοῦ Hammer λέγει, ὅτι αὕτη καίπερ ἐπιβεβαιωμένη ὑπὸ τοῦ Ἐβλιὰ « δὲν δύναται, . . . νὰ ἀνισχυροποιήσῃ τὴν . . . περιουσίαν τοῦ Ζωναρᾶ »· ὁ δὲ δὲ συμβιβᾶσαι αὐτὰς ἐπιπροστίθῃσιν· « ἴσως ὅμως τὸ αὐτὸ ὄνομα εἶχον ἀμφότεραι αἱ τοποθεσίαι· καλοῖτι, ὅσον διὰ τὸ πλῆθος τοῦ γάλακτος ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἐτυμολογεῖται ἡ λέξις, οὐδετέρα αὐτῶν ἐλαττοῦται τῆς ἑλλης » (2). Ἐν τούτοις οὐδὲν κοινὸν ἔχουσιν αἱ Γαλακρηταὶ πρὸς τὸν Σουλτουτζέ· ἢ τοῦ Ἐβλιὰ ἐτυμολογία ἔχει βασιμότητά τινα, διότι ἐν τῷ ἀρχαίῳ χάρτῃ τῆς Κων/πόλεως καλεῖται τὸ μέρος τοῦτο S. Galatani Ἀγία Γαλατιανή· ὁ ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Caedicius ἐκδοὺς καὶ ὑπομνηματίας τὸν χάρτην κ. A. Mordtmann ἱατρὸς ἀναφέρει τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ Δωροθέου τοῦ Μονεμβασίας καὶ τὴν ἐπικρατοῦσαν παρὰ ταῖς τροφοῖς πρόληψιν περὶ τῆς ἀγιότητος τοῦ ἐνταῦθα ἀγιάσματος ἐκ τοῦ Στεφ. Γερλαγίου· ἐπειδὴ δὲ ἁγία Γαλατιανὴ δὲν ἀναφέρεται ἐν τοῖς ἡμερολογίοις, νομίζει ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο ἀπέδωκαν αἱ τροφοὶ εἰς τινα ἀγίαν (3). Αἱ Γαλακρηταὶ φρονῶ ὅτι ἐκείντο περὶ τὸν Δαματρία, ὅπου εἶχε καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου τούτου, τοῦ Νικολάου, βαπτισθεὶς Σαμάνδρας μονῆν ἰδίαν, τὴν τῶν Σπειρῶν, περὶ ἧς διαλάβομεν ἐν τῷ προδημοσιουμένῳ μέρει. Ἀπὸ τῆς Ἱερειᾶς εἰς τὸν Δαματρία ἡ μετάβασις γίνεται εὐκολώτερον ἢ ἐκ Χρυσόπολεως· ἐκ δὲ τῆς κοιλάδος τοῦ Γκιόκ-σοῦ εἶναι μὲν ἐπιτονωτέρα, ἀλλὰ συντομωτέρα. Εἰς τὸν Ἰύλλιον ἐν Γκιόκ-σοῦ ἀφηγήθησαν οἱ Γραικοί, ὡς λέγει, ὅτι αἱ κοιλάδες αὐταὶ εἶχόν ποταμοὺς βροσκὰς καὶ ὕδατον μοισαστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον διωγετεύετο ἀπὸ τῶν κλιτύων τῶν ὑπερκαμμένων λόφων δι' ὑπογείων δρόμων τὸ γάλα τῶν βοσκημάτων (4)· τὴν ἀφήγησιν

(1) Hammer Hist. de l'Emp. Ott. (tr. Hellert) t. VI, p. 5.
 (2) Σκαρλάτ. *Κ/πολις* τόμ. Β' σελ. 225.
 (3) Caedicius, Ancien plan de C/ple etc. p. 7.
 (4) P. Gylli, de Bosp. Thr. p. 394 edit. 1632.

ταύτην τῶν ἐν Γκιόκ-σοῦ Ἑλλήνων, ἐχόντων αὐτὴν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐκ προγονικῶν παραδόσεων θεωρῶ λίαν συμβάλλουσαν εἰς ἐπίρρωσιν τῆς ἡμετέρας γνώμης, καίπερ γιγνωμένην ἐξ ὅλων αἰῶνας μετὰ τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ ἱστορία ἀναφέρει τὰς Γαλακρήνας καὶ τὰς ἐν αὐταῖς μονάς.

Αὐταὶ εἰσὶν αἱ ἔρευνοι καὶ αἱ ἐξ αὐτῶν ἀ-

πορρέουσαι γνώμαι μου, ἃς ἐσχημάτισα ἐν ἄρξ σχολῆς καὶ πρὸς ἱκανοποίησιν τοῦ ἀκριβῶσαι τὴν ἱστορίαν τοῦ Δαματρός καὶ ἐνίαν ἐκ τῶν περὶ αὐτὸν μερῶν, διεξερχόμενος τοὺς τυχόντας μοι συγγραφεῖς· τὰ δὲ πλεῖα ἄλλοις μελήσει.

■ Α. ΣΙΑΒΡΟΠΟΥΛΟΣ.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΑΙ ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ

Α'

· Ἀντιόχου πρεποσίτου ·.

Εὑρήται ἐπὶ στρογγύλου στυλοβάτου μαρμαρίνου παρὰ τὴν θύραν οἰκίας τῆς ὁδοῦ Οὐτσάλάρ οὔσης παραλλήλου πρὸς τὸν Ἰπποδρόμον κατὰ τὴν νοτιοδυτικὴν αὐτοῦ ἄκρην· ἡ συνοικία αὕτη καλεῖται Οὐτσάλάρ, ἀπὸ τοῦ ἀντόθι μωαμεθανικοῦ τριμένου *Otsalar mesitci*, ἐγεφθέντος ἐν ἔτει χιτζρέ 922 (1) τανῦν ἡρειπωμένου ἐκ τῆς ἐν ἔτει 1865 μεγάλης πυρκαϊῆς.

Πλὴν ἐτέρου στυλοβάτου καὶ τμημάτων μαρμάρων ὑπάρχουσιν εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Ἰπποδρόμου (Ἀτ-μεϊδάν) πρόσοψιν τῆς συνοικίας ταύτης, α', λάρναξ μαρμαρίνη σώζουσα ἐπὶ

(1) *الجامع الكبير* τόμ. Α', σελ. 36.

τῆς μιᾶς πλευρᾶς τὰ ἔχνη σταυροῦ ἐν δίσκῳ, χρησιμοποιηθεῖσα τὸ πρῶτον τῷ 1023 χιτζρέ + 1615, καὶ εἶτα τῷ 1156 + 1744, κατὰ τὰς ἐπ' αὐτῆς κεχαρμένους ἐπιγραφάς, εἰς κρήνην πολύκρουον ἐκ τοῦ παρ' αὐτῇ φρέατος πληρουμένην δι' ἀντλίας β', πλάξ μαρμαρίνη φέρουσα ὀριζοντίως τρεῖς ἐν ἑσθ' ἀποστάσει σταυρούς, ἐντετυχισμένη εἰς τὴν αὐτόθι γθαμαλὴν κρήνην *Σακῆ τζεμασι* καλουμένην, ἰδρυθεῖσαν συγχρόνως τῷ τεμένει (τῷ 1517· καὶ γ', τετραγώνος στυλοβάτης φέρων σταυρόν, ἐν τῇ αὐτῇ κρήνῃ.

Ἐκ διαφόρων βυζαντινῶν συγγραφέων (1) γινώσκωμεν, ὅτι ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ Νέου ἤμασεν ὁ εὐνοῦχος Ἀντιόχος, ἐκ Περσίας μὲν τὴν καταγωγὴν ἔλκων, χριστιανὸς ὅμως τὸ θρησκευμα, μεγάλως συντελέσας αἰς τὴν πλάτυνσιν ἐν Περσίᾳ τοῦ χριστιανισμοῦ, ὅτε ἤλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὡς ἐπίτροπος Ἰσδιγέρδου βασιλέως τῆς Περσίας, κηδεμόνος καταστάτος τοῦ ἀνήλικου Θεοδοσίου διὰ διαθήκης τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἀρκαδίου (ὅπερ ἀμφισβητεῖται), καὶ ὅτι ἀνήλθεν εἰς πολλὰ ἀξιώματα τῆς βυζαντινῆς αὐλῆς καὶ κυβερνήσεως

(1) Θεοφάν. ἔτ. 5900—1, 5905, 5986. — *Malal.* σελ. 346, 361 ἔκδ. Βόν. — *Kodex. de Orig.* C/p. p. 48 Ed. Paris. — *Zonar.* XIII κδ. — *Soud.* ἐν λ. Ἀντιόχος, Πατριάρχης. — *Ducang.* CP. Chr. p. 481 ed. Venet.

γενόμενος πρεπόσιτος, κουδικουλάριος, ἐπαρχος τῶν πραιτωρίων, πατριάρχης καὶ σὺν τῷ Βάσσῳ τῷ 431 ὑπάτος· ἐν τούτοις ἐπὶ τέλους ἀπέθανε πρεσβύτερος· διότι βλέπων αὐτὸν ὁ Θεοδοσίος καταχρῶμενον τὴν θέσιν καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ καὶ πολὺν σωρεύοντα πλοῦτον ἐπαυσε τῷ 436 καὶ ἀεκούρευσε παπᾶν τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας, ἢ, κατὰ τὸν Ζωναρᾶν, τῆς ἐν Χαλκηδόνι ἁγίας Εὐφημίας, ἀδημούσης καὶ τῶν οἰκῶν αὐτοῦ. Ἐκ τε τῆς Ἀσιανῆς καταγωγῆς καὶ τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς περικνησῆς αὐτοῦ κτήντες εἰκόζωμεν, ὅτι ὁ οἶκος τοῦ Ἀντιόχου ἦν πολυτελὲς τι μέγαρον· δημευθεὶς διετήρησε τὸ ὄνομα αὐτοῦ μνημονευόμενος « τὰ Ἀντιόχου » καλᾶττα ἢ ὀσπίτια, συγκατηριθμηθεὶς τοῖς βασιλικαῖς κτήμασι καὶ εἶχεν ἰδίους κούρατορας καὶ πρωτοβεσπάρχην· διὸ καὶ καλεῖται ὑπὸ τινῶν « Βασιλικὴ οἰκία » (1). Ἐκ τῶν κούρατόρων αὐτῶν Ἀντιόχου γναστοὶ ὑπάρχουσιν ὁ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τῷ 545 Αἰθέρως ἀδιά πάσης ἰῶν συκοφαντίας καὶ τὰς τε τῶν ζώντων τῶν τε τελευτώντων τὰς οὐσίας ληϊζόμενος, ἀποτιμηθεὶς τὴν κεφαλὴν ἐν τῷ Ἰπποδρόμῳ ἔνεκεν ὑπονοιῶν ἐπιβουλῆς κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ Ἰουστινιανοῦ (2)· Ἀριστόβουλος τῷ 588 ἐπὶ Μαυρικίου (3)· Λεόντιος τῷ 603 ἐπὶ Φωκῆ ἐπαρχος τῶν πραιτωρίων προχειρισθεὶς (4). Ἐκ δὲ τῶν πρωτοβεσπάρχων Συρμῶν ὁ Σηθ (5) ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ Παφλαγονοῦ ἐξωσθεὶς καὶ κληρικὸς γενόμενος τῷ 1034, ὁ ἐν συγγράμμασιν αὐτοῦ Ἀντιόχους καὶ Ἀντιοχίτης τιτλοφορούμενος (6).

Τῷ 560 ἐν αὐτοῖς Ἀντιόχου ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τῆς Κομιτοῦς γυναικαδέλφης τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ μετὰ τοῦ στρατηλάτου τῆς Ἀνατολῆς Ζτίττα (7).

Κατὰ τὸν Μαλαλᾶν (ἐνθ. ἀν.) « τὰ Ἀντιόχου » ἦσαν πλησίον τοῦ Ἰππεικοῦ ἐκ τῶν

(1) *Εὐαγγ.* ἐκκλ. ἰστ. V, 8—*Σιμοκάτ.* σελ. 148, ἔκδ. Βόν. Ὅμοιος λόγος οἰκίαν « τοῦ βασιλέως Ἀντιόχου » προδίδασιν ἄρνοιαν τῶν κατὰ τὸν Ἀντιόχου.

(2) *Θεόφαν.* ἐνθ. ἀν.—*Εὐαγγ.* ἐνθ. ἀν. Ὁ *Ducang.* ἐνθ. ἀν. τὸν παρὰ Θεοφάνη (αὐτόθι) Γεώργιον κούρατορα τῶν Μαρῆνης ἐκ παραδρομῆς καταλέγει ὡς τῶν Ἀντιόχου. — *Εὐσταθ.* βίβλ. Εὐτυχίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως § 76, παρὰ *Migne P. Gr.* I. 80.

(3) *Σιμοκάτ.* ἐνθ. ἀν.

(4) *Ἄρον. Πασιγὰλ.* σελ. 380.

(5) *Βουτυρά* Δεξ. ἰστ. καὶ γεωγρ. τομ. Ζ' σελ. 995.

(6) *Ign. Haral.* Catalog. cod. Mss gr. Bavar. I. 1, p. 566, l. IV, p. 523, 189.

(7) *Μαλαλᾶς.* ἐνθ. ἀν.

(Παράρτημα τοῦ 16' Τόμου)

λεγομένων τοῦ Εὐσταθίου ἐν τῷ βίῳ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Εὐτυχίου εἰκόζωμεν, ὅτι ἦσαν οὐ μακρὰν τῶν Ὀρμιάδου, ἐπὶ τῆς ἀπὸ τούτων εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατριάρχου ἀγούσης ὁδοῦ· λέγει ὁ Εὐστάθιος, ὅτι ὁ πατριάρχης Εὐτύχιος λειτουργήσας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῇ ἐν τοῖς Ὀρμιάδου ἔμεινε « ἐν τῷ ἱερατείῳ . . . ἐστάναι γὰρ τινὰς κατὰ τὰ Ἀντιόχου ὀφείλοντας αὐτὸν ἀνελεῖν μαχαίρᾳ » (1). Πύλη τις τοῦ Ἰπποδρόμου ἐκαλεῖτο τοῦ Ἀντιόχου, δι' ἧς μόνον οἱ αὐτοκράτορες εἰσέρχοντο (2)· παρ' αὐτοῖς δὲ ἦν καὶ μονὴ γυναικεία (3).

Ἡ ἡμετέρα ἐπιγραφή ἀνήκει εἰς τὸν οἶκον τούτον καὶ δείκνυσιν τὴν θέσιν αὐτοῦ ἀκριβῶς, νομίζωμεν, ἐνθα ποτὲ ἦν.

Β'

ΙΩΑΝΝΟΥ
ΔΟΜΕΣ

· Ἰωάννου Δομεσ(τίκου) ·.

Εὑρήται ἐπὶ μαρμαρίνου κίονος ἐν γωνίᾳ οἰκίας τῆς ὁδοῦ Γερέ-μπατὰν σερᾶν (ὅπου ἦν ἡ τῶν βυζαντινῶν βασιλικὴ κινεστέρνα) ἢ ἐπιγραφή κεχαρμένη ἐστὶν 60 ἑκατοστὰ τοῦ μέτρου κατωτέρω τῆς κορυφῆς τοῦ κίονος· ἴσως ἐν τῷ τεθαμμένῳ μέρει ὑπάρχει συνέχεια ἢ ἡ σχολή, εἰς ἣν ἀνήκει ὁ ἀναφερόμενος.

Γ'

1 ΘΕΩΤΟΚΕ ΒΩΣΘ
ΤΟΝ ΔΟΥΛΟΝ ΣΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ?

· Θεοτόκε βο[ή]θ[ει]

τὸν δούλον σου Νικόλαον? ·

Ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς τετραγώνου μαρμαρίνου βραχιολίου εἶτε στυλοβάτου, ἐν τῷ ἀνωτέρῳ μέρει τοῦ ὁποῦ ὑπάρχουσι κοσμήματα κατὰ τὰς γωνίας καὶ τὸ μέσον.

(1) *Εὐσταθ.* ἐνθ. ἀν. § 37.

(2) *Σκαρλάτ.* Κωνσταντινούπολις τόμ. Α' σελ. 246.—*Ἄρον. Πασιγὰλ.* σελ. 390.

(3) *Σκαρλάτ.* ἐνθ. ἀν. σελ. 258, *Ducang.* ἐνθ. ἀν.—*Γεδεών* ἐν ἔρθ. Κωνσταντινούπολις τοῦ Δεξ. ἰστ. καὶ γεωγρ. τοῦ Βουτυρά.

2 INBIBAIOA

Ἐπί πλίνθου.
 3. Τὸ στοιχείον Θ ἐν μέσῳ κατωτάτης πλευρᾶς κίονος.
 Ἐῤῥηται ἐν γηπέδῳ κατὰ τὴν ὁδὸν Οὐρουτζιλάρ χαμαῖ, ὅπισθεν τοῦ ἐν τῇ ὁδῷ Τσακμακτσιλάρ γυακουσοῦ γανίου Ἰζαφεριέ· σκαπτομένων τῶν θεμελίων τοῦ γανίου τούτου τῷ 1888 ἀνευρέθησαν κίονες διαφόρων μεγεθῶν, τ' ἀνωτέρω λείψανα, καὶ θεμέλια βυζαντινῆς οἰκοδομῆς, ἧς τὴν διάταξιν ἐχνογραφήσας ὁ ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἡμετέρας ἐπιτροπῆς μακαρίτης Π. Δ. Κούππας, ἀρχιτέκτων, ἐντριβῆς περὶ τὴν βυζαντινὴν οἰκοδομίαν, ἐχαρακτήρισεν οὕσαν εὐκτῆριον εἶτε μονύδριον ἰδιωτικόν· περὶ τοῦ βραχυλλοῦ τοῦ ἐνεπιγράφου ἐφρόνει οὕτως, ὅτι ἐτροπήθη, ὅπως ἐντεθῆ ὁ κίων πλειοτέρα στερεότητος χάριν κατὰ τῶν ἐν σεισμῷ δονήσεων· κατ' ἐμὴν ὁμῶς γνώμην θεωρητέον ὡς ἐπιστόμιον φρέατος ἢ κινστέρνης τῆς αὐτόθι μονῆς, ἀφιερῶθαι εἴτε ὑπὸ τοῦ ἰδρυτοῦ εἴτε παρ' ἄλλου τινὸς εὐσεβοῦς.
 Ἐπί πολλῶν πλίνθων ἐξαχθεῖσάν ἐκ τῶν θεμελίων τούτων ἀνέγνων τὰ αὐτὰ γράμματα· πολλαὶ δ' ἄλλαι ἔφερον περιθώριον.
 Τὸ στοιχείον Θ, ἀπαραλλάκτου τύπου, εῤῥηται καὶ ἐπὶ τοῦ περιθωρίου παραθύρου τινὸς τῆς κινστέρνης τοῦ Θεοδοσίου.

• Μ[ἦτερ] Θ[εοῦ] βοήθει τὴν δούλην σ[ου] Μαρία[ν].
 Ὁ μαρμαρίνος στύλος ὁ βραχύλων τὴν ἀγίαν τράπεζαν τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωαννοῦ ἐν Παντειχίῳ ἔχει ἐσκαμμένην τὴν κορυφήν· ἐν τῷ κοιλώματι εῤῥηται ἡ ἀνω ἐπιγραφή· κατὰ τὴν γνώμην τοῦ κ. Κ. Μερδικίδου ὁ στύλος οὗτος φαίνεται, ὅτι ἦν ποτε περιγραπτήριον, οὐ χρῆσιν ἐποιεῖτο καὶ ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησία· ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς δὲ φαίνεται, ὅτι ἦν ἀφιέρωμα Μαρίας. Ἡ γραφή ἐστὶν ἀρχαιοτέρα τοῦ Θ' αἰῶνος.

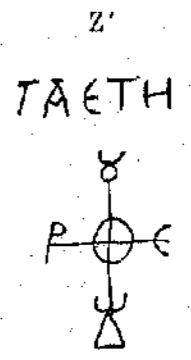
1 ΤΥΡΟΣ ΧΥ
 ΔΕΣΠΟΤΗΚΟΛΕ
 ΕΝΦΗΜΟΣ ΚΑΡ
 2 ΠΑΙΓΠΥΜΗ ΠΗΧΧ
 ΠΠΟΝ

Ἐῤῥηται ἐν ἑρειπίοις μεταξὺ τοῦ Φενέρ μπαγτσέ (Ἡραία, Ἱέρεια) καὶ τοῦ ἀμπελλοῦ τῆς οἰκογενείας Σαραπατᾶ, διακόσια σχεδὸν βήματα ἀπὸ τῆς παραλίας, ἐνθα κίωνων τμήματα διαφόρου ἐργασίας εὑρίσκονται καὶ πλίνθοι βυζαντιναί, ἐπὶ τριῶν τῶν ὁποίων ἀνέγνων τὰ ἀνωτέρω δεκνυόμενα γράμματα· ἡ τρίτη κεκολωμένη ἦν ἐπὶ ἐτέρων δὲ ἦσαν διάφορα τούτων γράμματα· ἀλλ' ὅλως δυσδιάκριτα.
 Ἡ ὑπ' ἀριθμὸν 1 ἐπιγραφή ἦν ἐπὶ πλακὸς μαρμαρίνης πάχους ἐνὸς δακτύλου, εἰς τρία τμήματα, ἀπὸ εὐρον ἐκεῖ διεσπαρμένα καὶ συναρμώσας ἀνέγνων τὰ παρατιθέμενα, ἀφίς πάλιν αὐτὰ ἐν τοῖς ἑρειπίοις· ἀν γένηται ἔρευνα, φρονῶ, ὅτι εὑρεθήσονται καὶ τὰ λοιπὰ τμήματα καὶ συμπληρωθήσεται ἡ ἐπιγραφή. Ἐκ τῶν παρατεθειμένων ἀποσπασμάτων ἡ πρώτη λέξις ἀναγνωστέα «Σάτυρος». Αὕτη ὑπομνήσκει ἡμῖν τὴν Μονὴν τοῦ Ἀγαθέλλου τοῦ Χριστοῦ, ἧτις καὶ Μονὴ τοῦ Σατύρου ἐλέγετο ὡς γειτνιάζουσα τῷ τόπῳ τῷ καλουμένῳ πάλαι Σάτυρος, καὶ βωμῶν ἔγοντι Σατύρου, κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς συγγραφεῖς. Περὶ τῆς θέσεως τοῦ Σατύρου καὶ τῆς μονῆς ταύτης ἐπαγγελματεύθη ὁ κ. Α. Γ. Πασπάτης ἐν τῇ διατριβῇ ἀπερὶ τῶν ἀνατολικῶν τοῦ Βοσπόρου προαστείων» (1). Ἡ παρούσα ἐπιγραφή ἐπιβεβαίωσι τὴν γνώμην τοῦ διαπρεποῦς βυζαντινολόγου. Φρονῶ, ὅτι ἡ πλάξ ἦν ἐπιμῆκης, ἐντετειχισμένη εἰς πύλην τῆς Μονῆς· ἡ ἐπιγραφή ἦν μόνον εἰς τρεῖς σειράς, διότι ἐκατέρωθεν τῆς πρώτης καὶ τρίτης σειρᾶς ὑπάρχει περιθώριον καὶ αἱ ἄκραι ἦσαν ἐξεσμένοι, ἐκτὸς ἀν ὑποτεθῆ, ὅτι καὶ ἑτέρα πλάξ ὑπὲρ εἴτε ὑπὸ ταύτην ὑπῆρχεν. Ἡ ἡμετέρα ἀνεύρεσις τούτων ἐγένετο τῷ 1880.

(1) Ὁ ἐν Κ/πόλει Ἑλλ. Φιλ. Σὺλ. τόμ. 18' σελ. 46-47.

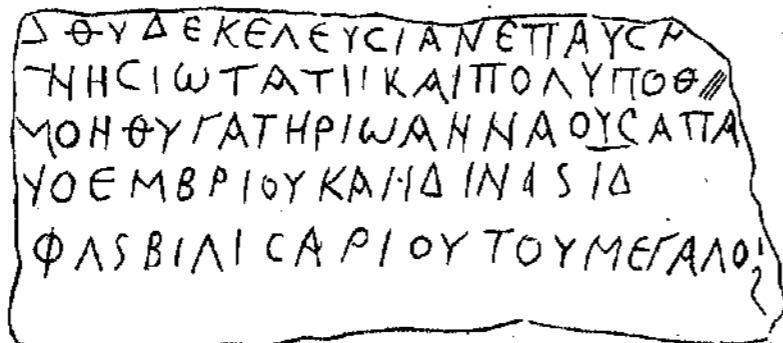
Ἐῤῥηται ἐπὶ λάρνακος ἐχούσης τετραγώνην τὴν ἄκρην, ἐν Χρυσοπόλει, ἐν κρήνῃ, ὑπὸ τὸν μεδρῶσεν τῆς Μιγγριμᾶχ Σουλτάνης, ὅπισθεν τοῦ τεμένους αὐτῆς· ἴσως ἐν τῷ ἐλλείποντι τμήματι ἦν ὁ ἐν ἀρχῇ τιθέμενος συνήθως σταυρὸς καὶ τὸ στοιχείον Ζ, ὅτε ἀναγνωστέον † ΖΗΝΩΝΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ.

• [Πολύ] τὰ ἔτη Δαυροθέου.
 Ἐῤῥηται ἐν κίονι διαμέτρου εἰκοσὶν ἑκατοστών τοῦ μέτρου ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ μουσεῖῳ τοῦ Τσινιλιῆ-μύσου. Ἡ λέξις «πολλὰ» ἐλλείπει· προσέθηκα δ' αὐτῇ φρονῶν, ὅτι ὑπῆρχεν ἐπὶ τοῦ κίονοκράνου.

Ε. Α. ΣΙΑΒΡΟΠΟΥΛΟΣ.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΕΚ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ανευρέθη αυτή η επιγραφή εν τῇ ἀψίδι τοῦ ἐν τῇ τελευταίᾳ μεγάλῃ πυρκαϊᾷ ἐν Θεσσαλονικῇ πυροποληθέντος τζαμίου Ἁγία Σόφια, καὶ φιλοφρόνως ἀνεκοινώθη τῇ ἀρχαιολογικῇ ἐπιτροπῇ τοῦ συλλόγου ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ κ. D' J. A. Mordtmann, προξένου τῆς Γερμανίας ἐν τῇ εἰρημένῃ πόλει.

... Θεοῦ δὲ κελεύσει ἀνεπαύσα[το] ἢ γ[η]νησιωτάτη καὶ πολυπόθ[ητος] [μ]ον[ο]θυγάτηρ Ἰωάννα οὐσα πα[τρ]ός Νοεμβρίου ΚΑ' ἡμ[έρ]α δ' ἰνδ. ιδ' Φλαβίου Β[ε]λισαρίου τοῦ μεγάλου...

Πρόκειται περὶ τῆς θυγατρὸς τοῦ μεγάλου στρατηλάτου Βελισαρίου, ἥτις, καθὼς ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης μανθάνομεν, ἀπέβησεν ἐν Θεσσαλονικῇ ἐν ἔτει 550. Μνημονεύεται αὕτη ἐν τοῖς ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Προκοπίου φερομένοις «Ἀνεκδότοις» (ἐκδ. Βόννης σ. 34), ὡς ἐξῆς:

«Ἡ βασιλις (Θεοδώρα) αὐτοῦ λαβομένη κατωρροδηκότες τε καὶ ἀποδειλιάσαντος οὕτως πράξει μὲν διεπράξατο ξυμπάσης αὐτοῦ (Βελισαρίου) τῆς οὐσίας κυρία γενέσθαι ἐς κῆδος γὰρ ἀλλήλοις ξυνελθόντων εὐθύς Ἰωαννίνα τε ἡ Βελισαρίου θυγάτηρ, ἡπερ μύνης ἐγεγόνει πατήρ, Ἀναστασίῳ τῷ τῆς βασιλίδος θυγατρειδῶ μνηστῇ γέγονε». Ἐν δὲ σελίδι 39 λέγει: Ἀνιόντος δὲ τοῦ Βελισαρίου καὶ Ἀντωνίνας ἐν Ἰταλίᾳ «ξυνελέχθη δὲ καὶ κατὰ τὴν οἰκίαν τύχης ἐναντίωμα ξυμπασεῖν τοιόνδε. Θεοδώρα ἡ βασιλις τῆς Βελισαρίου παιδὸς ἐξεργάζεσθαι τὴν ἐγγύην ἐπειγομένη, τῷ θυγατρειδῶ συχνὰ γράφουσα τοὺς γειναμένους τὴν

κόρην ἠνώχλει· οἱ δὲ τὸ κῆδος ἀναδυόμενοι ἀπετίθεντο μὲν ἐς παρυσίαν τὴν σφετέραν τὸν γάμον, μεταπεμπομένης δὲ αὐτοῦ ἐς Βυζάντιον τῆς βασιλίδος ἀδύνατοι εἶναι ἀπαλλάσσασθαι τανῦν ἐξ Ἰταλίας ἐσκήπτοντο· ἡ δὲ γλιχομένη μὲν κύριον τὸν θυγατρειδῶν τοῦ Βελισαρίου καταστήσασθαι πλούτου, ἤδει γὰρ ἐπίκληρον καταστήσασθαι ἐπομένην τὴν παῖδα οὐκ ὄντος Βελισαρίῳ ἑτέρου τοῦ γόνου, ἐπὶ μέντοι τῇ Ἀντωνίνης γνώμῃ θαρσεῖν οὐδαμῇ ἔχουσα, δαιμαίνουσα τε μὴ, μετὰ τὴν τοῦ βίου καταστροφὴν οὐ φανείσα πιστὴ εἰς τὸν αὐτῆς οἶκον, καίπερ αὐτῆς οὕτω φιλανθρωποῦ ἐν τοῖς ἀναγκασιότατοις τυχοῦσα, διασπάρσεται τὰ ξυγκείμενα, ἐργάζεται ἀνόσιον ἔργον· τῷ γὰρ μερακίῳ τὴν παιδείαν συνοικίσει οὐδενὶ νόμῳ . . . ἠνίκα δὲ Ἀντωνίνα τῆς βασιλίδος ἀπογενομένης ἐς Βυζάντιον ἦλθεν, ἐπελάθετο μὲν ἰθελουσία ὡν ἐκεῖνη ἐναγχος ἐς αὐτὴν ἐργαστο . . . τὸν Θεοδώρας ἐκγονον κηδεστὴν ἀτιμάζει, τὴν δὲ παῖδα ὡς μάλιστα ἀκουσίαν βιασαμένη ἀνδρὸς τοῦ ἐρωμένου ἀπέστησεν».

Κατὰ τὴν «Βυζαντινὴν χρονολογίαν» τοῦ Muiralt (t. 1, p. 187) οἱ ἀρραβῶνες τῆς Ἰωαννίνης μετὰ τοῦ θυγατρειδῶ τῆς βασιλίδος Θεοδώρας ἐγένοντο ἐν ἔτει 545 (ἰνδικτ. 8), ὁ ἄνομος συνοικισμὸς ἐν ἔτει 545 (ἰνδ. 11), ἡ Θεοδώρα ἀπέθανε κατὰ Ἰούνιον τοῦ 548. Ὁ δὲ Jornandes (148, 1) γράφει, ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τῆς Θεοδώρας ὁ Βελισαρίος μετακλήθη ἐκ Σικελίας τῷ 549 (ἰνδ. 12) ὥστε ὁ θάνατος τῆς Ἰωαννίνης ἐπῆλθε ἐν τῇ 14 ἰνδ.) ἥτοι κατὰ νοέμβριον τοῦ 550.

Dr A. MORDTMANN.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΚΥΖΙΚΟΥ

Ὁ ἐκ τῶν ἑταίρων τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ συλλόγου κ. A. Long πρῶτος ἐποίησατο λόγον περὶ τῆς κατωτέρω ἐπιγραφῆς, ὑποβαλὼν μέρος τοῦ παρ' αὐτῇ ἀντιγράφου αὐτῆς καὶ προσθεῖς, ὅτι τοῦ μνημείου μετενεχθέντος ἐν τῷ ἐν Τρινιλι-κίτσικ αὐτοκρατορικῷ μουσεῖῳ ἀνέμενον ὅπως ἐξ ἰδίας ἀνιλήψεως διορθώση καὶ συμπληρώση σκοτεινὰ τινὰ χωρία ἐν τῷ μεταξύ ὅμως τοῦ γραφείου τοῦ συλλόγου λαθόντας παρὰ τοῦ ἐν Ἀρτάκη ἱατροῦ κ. N. Δημηλίου ἀντιγράφον ἕτερον καὶ παραπέμφαντος αὐτὸ τῇ ἐπιτροπῇ, αὕτη παρεκάλεσε τὸν κ. A. Long, ἵνα παραθῶλη τοῦτο πρὸς τὸ ἑαυτοῦ καὶ ὑπομνηματίσῃ αὐτό. Ἡ ἐπὶ τούτῳ σημείωσις τοῦ κ. Long ἔχει ὡς ἑπεται.

«Ἰδιάζον ἐνδιαφέρον κέκτηται ἡ ἐπιγραφή αὕτη, ἅτε συνεχίζουσα τὸν εἰς μνήμην τῆς βασιλίδος Τρυφαίνης πίνακα τῶν Κυζικηνῶν (ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ μουσεῖῳ τανῦν εὐρισκόμενον), ὁ ὅποιος ἀνεκαλύφθη ὑπ' ἐμοῦ καὶ ἀνεκοινώθη τῷ συλλόγῳ διὰ τοῦ μακαρίτου σεβαστοῦ φίλου μου Dr J. Millington· ὅτι δὲ ἀρχαιολογικῆς ἐστὶν ἀξίας δείκνυται ἐκ τοῦ ὅτι πληροὶ ἐλλείποντα ἐν τῇ ἱστορίᾳ κρίκον, καὶ ἐκ τοῦ ὅτι τὸ μόνον γνωστὸν μνημεῖον ἐστὶ τῆς ἀρχαιότητος, ὅπερ ἀναφέρει τὸ ὄνομα τῆς γυναικὸς ταύτης, ἧς ἐπίσπου μὲν τὸν ἑπίαινον τῶν ἱστορικῶν ἡ τοῦ χαρακίτηρος ἐνεργητικότης, ἀλλ' ἧς τὸ ὄνομα διέφυγε τὴν μνήμην· αὕτη λοιπὸν ἡ ἐπιγραφή δευτέρα ἐστὶν εἰς ἀνάμνησιν τῆς βασιλίδος Ἀντωνίας Τρυφαίνης, συζύγου τοῦ Κόττος βασιλέως τῆς Θράκης καὶ μητρὸς τοῦ Ρομητάλλου, Ρεσκαπόριδος καὶ Πολέμωνος. Φέρει προσέτι εἰς φῶς τὰς μετὰ τῆς πόλεως Κυζίκου σχέσεις αὐτῆς ὡς εὐεργετιδος, δωρησαμένης μίαν ἀγορὰν καὶ ἄλλας δημοσίας βελτιώσεις ἐπενεγκούσης, δι' ἧν ἡ πόλις ἀνεκαινίσθη καὶ ἐξωραίσθη. Οἱ ἐν αὐτῇ ὑπαινιγμοὶ ὡς πρὸς τὰς διατάξεις τῆς ἀγορᾶς, προσδιορίζουσας τὰς τιμὰς, εἰς ἃς ἔδει ἵνα πωλῶνται τὰ διάφορα προϊόντα, καὶ τὰς ποινὰς, εἰς ἃς ὑπέκυπτον οἱ τῶν διατάξεων παραβάται, παρέχουσιν ἡμῖν τὴν ἐλπίδα, ὅτι ἐπισταμένη ἐν μέλλοντι ἀναζήτησις ἔξει εἰς φῶς αὐτὸν τὸν τῆς ἀγορᾶς πίνακα, περιλαμβάνοντα τὸν κατάλογον τῶν προϊόντων καὶ τὸ τιμολόγιον (τ' j=νάργ), κατὰ τὸ ὅποιον ἔδει ἵνα πωλῶνται, ὅστις βεβαίως ἤθελεν εἶσθαι τοποθετημένος ἐν μέρει ἐπισήμῳ διὰ τοὺς ἐνδιαφερομένους. Εὐρημα σπουδαῖον εἶσθαι τὸ ἀγαλμα, τὸ στηθὲν ὑπὸ τῆς εὐγνωμοσύνης πόλεως Κυζίκου εἰς τιμὴν καὶ μνήμην τῆς περιφανοῦς εὐεργετιδος ἐν τῷ κατὰ τῆς πολιᾶδος Ἀθηνᾶς, καθὰ ἀναφέρει ἡ πρώτη ἐπιγραφή. (Ἰδὲ ὁ ἐν K/lei k.l.l. p.l. σ.λ. τόμ. Ζ' σελ. 23· τόμ. Η' σελ. 164.—Monatsbericht der Akad. zu Berlin, Curtius, Jan. 1874, καὶ Bull. Corr. Hellenique, t. VI, p. 612)». Ἡ ἐπιγραφή δημοσιεύεται κατὰ τὸ ἀντιγράφον τοῦ κ. Δημηλίου, ὑποσημειουμένων τῶν πρὸς τὸ τοῦ κ. A. Long διαφορῶν.

1 ... ΙΕΣΤΙΑΙΟΥΤΟΥΘΕΜΙΣΩΝΑΚΤΟΣΕΠΗΠΑΡΧΕΩΑΗΝΑΙΩΝΟΣΙ
ΕΔΘΞΕΝΤΗΒΟΥΑΗΚΑΙΤΩΔΗΜΩΣΤΡΑΤΗΓΟΣΚΑΤΑΠΟΛΙΝΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣΔΗΜΗ
ΤΡΙΟΥΑΡΓΑΔΕΥΣΕΜΕΣΗΣΕΠΗΘΕΜΙΣΤΩΝΑΚΤΟΣΕΠΕΝΕΠΕΙΑΗΗΚΡΑΤΙΣΤΗΚΑΙΦΙΛΙΟΣΕ
ΒΑΣΤΟΣΑΝΤΩΝΙΑΤΡΥΦΑΙΝΑΠΑΣΑΝΑΒΙΟΣΙΑΝΤΗΣΒΙΣΤΟΝΣΕΒΑΣΤΟΝ
5 ΕΥΣΕΒΕΙΑΣΕΦΕΥΡΙΣΚΟΥΣΑΕΠΗΝΟΙΑΝΚΑΙΤΗΝΤΗΣΠΟΛΕΩΣΗΜΩΝΕΠΙΣΚΕΥΣΗΝ
ΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝΤΟΥΣΕΒΑΣΤΟΥΚΑΘΩΣΙΩΚΕΝΟΥΧΙΣΤΟΡΙΣΑΣΑΗΜΑΣΩΣΠΑΛΑΙΟΝ
ΚΥΖΙΚΟΥΚΤΙΣΜΑΔΑΔΑΕΠΗΓΝΟΥΣΑΝΕΑΝΑΓΡΗΠΠΑΧΑΡΙΝΤΑΤΕΣΥΝΧΩΣΘΕΝΤΑΤΩΝΕΥ
ΡΕΠΗΩΝΠΡΟΤΕΡΟΝΦΟΒΟΙΣΠΟΛΕΜΟΥΤΗΤΟΥΣΕΒΑΣΤΟΥΣΥΝΑΝΟΙΓΝΟΥΣΙΕΙΡΗΝΗΜΕΓΙ
ΣΤΩΚΑΠΗΦΑΝΕΣΤΩΘΕΩΚΑΙΣΑΡΙΑΡΧΑΙΑΝΚΑΙΠΡΟΓΟΝΙΚΗΝΤΟΥΓΕΝΟΥΣΑΥΤΟΥΝΕΩ
10 ΚΟΡΟΝΕΠΑΝΑΚΤΩΜΕΝΗΠΟΛΙΝΟΔΕΔΗΜΟΣΑΥΤΗΣΤΗΝΠΡΟΣΤΟΝΣΕΒΑΣΤΟΝΟΙΚΟΝΘΑΥΜΑ

ΣΑΣΕΥΣΕΒΕΙΑΝΚΑΙΤΗΣΑΔΙΑΥΨΕΣΤΟΥΕΠΙΤΩΠΑΙΔΙΤΩΝΕΝΤΟΑΩΝΜΝΗΜΗΡΟΙΜΗΤΑΔΚΑ
 ΒΑΣΙΛΕΙΚΟΤΥΟΣΥΓΓΡΑΜΜΟΔΕΞΑΜΕΝΟΣΑΕΠΙΤΟΙΣΕΚΕΙΝΟΥΤΗΣΕΠΙΘΥΜΙΑΣΒΟΥΛΗΜΑΣΙΝ
 ΚΑΙΤΕΘΝΩΤΟΣΕΝΕΖΗΚΕΝΙΤΩΝΣΠΟΥΔΑΣΘΕΝΤΩΝΜΝΗΜΗΡΟΑΛΗΝΕΙΣΗ
 ΝΕΝΚΑΤΟΣΠΟΥΔΗΝΟΠΩΣΜΗΤΟΠΟΥΔΑΠΑΝΟΝΑΥΤΗΣΤΩΝΚΑΤΑΣΚΕΥΑΖΟΜΕ
 15 ΝΩΝΕΡΓΩΝΤΗΠΕΡΙΤΗΝΑΓΟΡΑΝΕΝΗΘΑΣΩΣΙΑΥΣΦΗΜΙΑΙΕΚΠΑΝΤΟΣΑΥΤΗΣΒΟΥΛΟΜΕΝΗΣ
 ΤΗΤΩΝΙΔΙΩΝΑΝΑΛΩΜΑΤΩΝΔΑΨΙΔΕΙΑΑΝΕΠΙΒΑΡΗΤΩΝΠΕΡΙΤΗΝΑΓΟΡΑΝΜΕΙΝΑΙΤΗΝΕΥΕ
 ΤΗΡΙΑΝΚΑΙΤΑΥΤΑΠΑΡΕΣΚΕΥΑΣΜΕΝΗΣΕΚΤΩΝΙΔΙΩΝΤΟΙΣΥΠΗΡΕΤΟΥΣΙΝΑΝΕΝΑΙΠΗΠΑΡΑΣ
 ΧΒΙΝΤΗΝΑΓΟΡΑΝΔΙΑΔΗΛΕΟΧΘΑΙΤΗΒΟΥΛΗΚΑΙΤΩΔΗΜΩΤΟΥΣΤΕΑΡΧΟΝΤΑΣΚΑΙΣΤΕ
 ΦΑΝΗΦΟΡΟΥΣΠΑΝΤΑΣΣΥΝΕΙΣΧΥΕΙΝΤΟΙΣΑΓΟΡΑΝΟΜΟΙΣΟΠΩΣΕΝΤΑΙΣΑΥΤΑΙΣΠΑΣΑΝΑΓΟ
 20 ΡΑΠΑΝΤΩΝΜΕΝΗΤΕΙΜΑΙΣΚΑΙΜΗΔΕΒΙΣΤΩΝΠΗΡΑΣΚΟΝΤΩΝΤΙΚΑΤΑΜΗΔΕΝΑΤΡΟΠΟΝ
 ΠΑΕΙΟΝΟΣΕΠΙΒΑΛΗΤΑΠΗΡΑΣΚΕΙΝΤΗΣΕΝΕΣΤΩΣΕΤΕΙΜΗΣΤΩΝΔΕΚΑΚΟΥΡΓΟΥΝΤΑ
 ΠΕΡΙΤΗΝΚΟΙΝΗΝΤΗΣΠΟΛΕΩΣΕΥΕΤΗΡΙΑΝΚΑΙΠΑΡΑΦΘΙΡΑΝΤΑΥΤΗΝΑΓΟΡΑΝΤΩΝΩ...
 ΘΝΕΙΣΚΟΙΝΟΝΤΗΣΠΟΛΕΩΣΑΥΜΕΩΝΑΕΠΑΡΑΤΟΝΕΙΝΑΙΖΗΜΙΟΥΣΘΑΙΤΕΥΠΟΤΩΝ...
 ΤΩΝΚΑΙΑΝΑΧΘΕΝΤΑΕΙΣΤΩΝΔΗΜΟΝΒΑΝΜΕΝΠΟΛΕΙΤΗΣΠΑΠΟΣΕΝΟΥΣΘΑΙΕ...
 25 ΝΟΣΗΜΕΤΟΙΚΟΣΚΑΙΤΗΣΠΟΛΕΩΣΕΙΡΓΕΣΘΑΙΤΟΤΕΡΡΑΣΤΗΡΙΟΝΑΥΤΟΥΕΑΝ...
 ΠΡΟΣΗΛΟΥΣΘΑΙΑΧΡΙΟΥΣΥΝΤΕΛΕΣΘΗΤΟΕΡΓΟΝΕΧΟΝΚΑΙΤΗΝΤΗΣΖΗΜΙΑΣΕΠΙ...
 ΤΟΥΣΔΕΕΚΣΠΟΥΔΗΣΤΕΚΑΙΕΥΝΟΙΑΣΤΑΙΣΤΩΝΕΡΓΩΝΕΑΥΤΟΥΣΕΝΠΑΡΑΣΧΟΝΤΑΣΥΗ...
 ΧΝΕΙΤΑΣΤΕΚΑΙΕΠΙΣΤΑΤΑΣΚΑΙΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑΣΜΑΡΤΥΡΗΘΕΝΤΑΣΥΠΟΤΗΣΣΕΜΝΟΤΑΤΗΣ...
 ΤΑΤΗΝΤΕΛΕΣΙΝΤΟΥΕΡΓΟΥΚΑΙΤΗΣΠΑΡΑΤΩΔΗΜΩΤΥΧΕΙΝΑΠΟΧΗΣΠΡΟΣΚΑΤΑΣΤΗ...
 [Λείπει τό τέλος].

Τό τοῦ κ. Α. Long ἀντίγραφον διαφέρει ἐν τοῖς ἐξῆς: στ. 1, ΒΠΙ Γαιου . . . Θεμιστιόνακτος . . . ἀντι ληναίωνος . . . αἰωνος. στ. 7, κωτικων κτισμα. αλλα. στ. 8, συνανοιγνουςΑ. στ. 9, ΒπιρανεστΑΥω. στ. 10, επακτωμεν ΤΗΝ πόλιν. στ. 11, μνήμηΣ. στ. 12, αειΠιτος. στ. 13, ΤθνηΕωτος . . . ενΕτηκεν. στ. 13-14, εισηνεΓκατο. στ. 15, εργων ΑΙπερι. στ. 17, ανεΑλιπη. στ. 18, διΑδη? στ. 20, μηδεις. στ. 21, πΗπρασαιν . . . κα-

κουργοντα. στ. 22, ΕΠΙ την . . . ωΝΙ. στ. 23, ΩΣ κοινον . . . υποτων ΑΡΧΟΝ. στ. 26, συντελεσθαι . . . επιΓΡΑΦΙ. στ. 27-28, κΒευνοιας . . . εΜπαρασχοντος υπΗΡΕΣΙΑΣ ΜΟΛΕΓΓΑΣ ΤΕ. στ. 28, σεμνοτατης ΤΡΥΦΑΙΝΗΣ. στ. 29, τελειωσιν . . . καταστΡΕΑΙΔΕΚΑΙ. Τηρουμένων τών ὀρθογραφικῶν κανόνων ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης ἔχει ὡς ἀκολούθως:

- 1 Ἐπι Θεμιστιόνακτος ἱπάρχου Αθηναίωνος ἰ (1) ἔδοξεν τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ στρατηγός κατά πόλιν Ἀπολλώνιος Δημητρίου Ἀργαδεός, μέσης ἐπὶ Θεμιστιόνακτος εἶπεν· ἐπειδὴ ἡ κρατίστη καὶ φιλοσέβαστος Ἀντωνία Τρύφαινα πᾶσαν ἀεὶ ὅσταν τῆς εἰς τὸν Σεβαστὸν
- 5 εὐσεβείας ἐφευρίσκουσα ἐπίνοιαν, καὶ τὴν τῆς πόλεως ἡμῶν ἐπισκευὴν

(1) Ἡλιαίωνος κ. Long ἀνάγνωσις.

χαριστήριον τοῦ Σεβαστοῦ καθώσωκεν, οὐχ ἱστορήσασα ἡμᾶς ὡς παλαιὸν Κυζίκου κτίσμα, ἀλλὰ ἐπιγνοῦσα νέαν Ἀγρίππα χάριν, τὰ τε συγγνωσθέντα τῶν εὐρίπων πρότερον, φρόβους πολέμου, τῇ τοῦ Σεβαστοῦ συνανοιγνοῖσα (1) εἰρήνῃ, μεγίστῃ καὶ ἐπιφανεστάτῃ θεᾷ Καίσαρι ἀρχαίαν καὶ προγονικὴν τοῦ γένους αὐτοῦ νεο-
 10 κόρον ἐπανακτωμένη πόλιν· ὁ δὲ δῆμος αὐτῆς τὴν πρὸς τὸν θαυμαστὸν οἶκον θαυμάσας εὐσεβείαν, καὶ τῆς ἀδιαφιλεύστου ἐπὶ τῷ παιδί τῶν ἐντολῶν μνήμης Ρομηγάλκα, βασιλεὶ Κτύως υἱῷ, ἀποδεξάμενος ἃ ἐπὶ τοῖς ἐκείνου τῆς ἐπιθυμίας βουλήμασιν καὶ τεθνεώτος ἐνέδηκεν ἢ τῶν σπουδασθέντων μνήμῃ, πολλὴν εἰση-
 νήγκατο σπουδῆν, ὅπως μὴ τὸ πολυδάπανον αὐτῆς τῶν κατασκευαζομέ-
 15 νων ἔργων αἰ περὶ τὴν ἀγορὰν ἐμποδίσωσι δυσφημία, ἐκ παντὸς αὐτῆς βουλομένης τῇ τῶν ἰδίων ἀναλωμάτων δαψιλείᾳ ἀνεπιβάρητον περὶ τὴν ἀγορὰν μείναι τὴν εὐετηρίαν· καὶ ταῦτα παρεσκευασμένης ἐκ τῶν ἰδίων τοῖς ὑπηρετοῦσιν ἀνελλιπῆ παρασχέιν τὴν ἀγορὰν· δι' ἃ δι' δεδῶχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ τοὺς τε ἀρχοντας καὶ στεφανηφόρους πάντας συνεπισχέειν τοῖς ἀγορανόμοις, ὅπως ἐν ταῖς αὐταῖς πᾶσα ἡ ἀγο-
 20 ρὰ πάνταν μένη τιμαῖς, καὶ μηδὲ εἰς τῶν πηρασκόντων τι κατὰ μηδὲνα τρόπον πλείονος ἐπιβάλληται πηράσκων τῆς ἐνεστώσης τιμῆς· τὸν δὲ κακουργόντα περὶ τὴν κοινὴν τῆς πόλεως εὐετηρίαν καὶ παραφθείραντᾶ τι τὴν ἀγορὰν τῶν ἀνίων ὡς κοινόν τῆς πόλεως λυμεῶνα ἐπάρατον εἶναι, ζημιωσθᾶι τε ὑπὸ τῶν ἀρχόντων, καὶ ἀναχθέντα εἰς τὸν δῆμον, εἴαν μὲν πολίτης ἦ, ἀποξενωσθᾶι· εἴαν δὲ ξέ- (2)
 25 νος ἢ μέτοικος, καὶ τῆς πόλεως εἰργεσθᾶι, τὸ τε ἐργαστήριον αὐτοῦ, εἴαν ἔχη (3), προσηλοσθᾶι, ἄχρι οὗ συντελεσθῇ τὸ ἔργον ἔχον καὶ τὴν τῆς ζημίας ἐπιγραφὴν (4) τοὺς δὲ ἐκ σπουδῆς τε καὶ εὐνοίας ταῖς τῶν ἔργων ἑαυτοῦς ἐμπαρασχόντας ὑπηρε-
 χνίτας τε καὶ ἐπιστάτας καὶ ἀρχιτέκτονας μαρτυρηθέντας ὑπὸ τῆς σεμνοτάτης Τρυ-
 φάινης κατὰ τὴν τελείωσιν τοῦ ἔργου καὶ τῆς παρὰ τῷ δήμῳ τυχεῖν ἀποχῆς, προσκαταστήσῃ
 [δὲ καὶ . . .]

- (1) Συνανόγνουςα L.
- (2) Ἦν δὲ ἦ μέτοικος L.
- (3) Ἐς αἰθιον L.
- (4) Ἀνάγνωσις κ. Curtis.
- (5) Ὑπηρεσιαίς πόλιτας τε καὶ ἐπιστ. L.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ ΑΜΙΣΟΥ

ΠΡΩΤΗΝΥΜΦΙΟΝΙΔΕΝΕΝ
 ΑΓΚΑΛΙΔΗ ΣΙΓΥΛΑΙΚΟΣ
 ΟΡΕΡΓΟΗΚ ΔΙΧΗΡΟΝ
 ΥΠΟΣΤΡΕΨΑΣΑ ΧΕΛΕΙΔΩΝ
 ΤΟΥ ΜΕΚΕΠΙΦΑΝΙΔΕΦΟΣΟΝ
 ΧΡΟΝΟΣΕΣ ΤΙΝ ΜΕΙΟΤΑΗΣΟΜΕ
 ΚΑΙ ΓΑΡ ΟΙΚΕΝ ΥΠΟΦΡΥΣΙΔΑ
 ΚΡΥ ΑΛΕΙΒΕΙΩ

Ἄνευρέθη, ἀνορυττομένων θεμελίων οἰκοδομῆς, κατ' Αὐγούστον τοῦ 1890 κατὰ τὴν βόρειον πλευρὰν τῆς κωμοπόλεως Καρὰ-Σαμσόν, παρὰ τῆ ἀρχαίᾳ Ἄμισῳ ἐν Πόντῳ, καὶ πρὸς τὸν σύλλογον ἀπεστάλη τὸ μὲν πρῶτον ἐν ἀντιγράφῳ, εἶτα δὲ, αἰτήσει τῆς ἡμετέρας ἐπιτροπῆς, ἐν πανομοιότυπῳ, παρὰ τοῦ κ. Α. Γρηγοριάδου, διευθυντοῦ τῶν ἐλληνικῶν ἐκπαιδευτηρίων τῆς Ἄμισοῦ, ἐπισυνάψαντος σημειώσεις καὶ ἀνάγνωσιν.

Τὸ ἐπίγραμμα ἐστὶν ἐπιτύμβιον· τὸ μέτρον αὐτοῦ τὸ ἐξάμετρον δακτυλικὸν καταληκτικὸν εἰς δισύλλαβον (ὁμηρικόν), ἀντὶ τοῦ συνήθους καὶ τοῖς ἐπιγράμμασιν καὶ τοῖς ἐλαγείοις ἰδιάζοντος ἠρωελεγίου. Ἡ μαρμαρινὴ πλάξ, ἐφ' ἧς κεῖται, ἔχει ὕψος 0,85, πλάτος 0,80 καὶ πάχος 0,11 τοῦ γαλλικοῦ μέτρου.

Τὸ ἐπίγραμμα ἐν τῇ πλακί κατέχει χώρον πλ. 0.51 καὶ ὕψ. 0.25 τοῦ γαλλικοῦ μέτρου· δημοσιεύεται δ' ὡδε ἐν μικρογραφίᾳ τηρηθεῖσάν πασῶν τῶν διαστάσεων τοῦ πρωτοτύπου· ἐπὶ τῶν δυσαναγνώστων καὶ γραμματικῶς ἡμαρτημένων λέξεων τὰς ἐπομένους παρατηρήσεις ἐποίησαντο οἱ ἡμέτεροι συνάδελφοι.

Στ. 1. 2. Ἀντὶ ΙΑΕΝΕΝΑΙ ΚΑΛΙΔΗΙ, εἶδε μ' ἐν ἀγκάλιδεσσι. Ἀβλεψίς τοῦ λιθοξόου διὰ τὸ ἐπόμενον ΕΝ φαίνεται ἐναλλαχθῆν τὸ ἀντικείμενον τοῦ εἶδε Μ εἰς Ν. Οὐ

μόνον δὲ ἀγνωστος ὁ τύπος ἢ ἀγκάλιδη, δοτ. πληθ. διαι-δησι, ἀλλὰ καὶ ἡ ἔλλειψις ὑπογεγραμμένης ὑπὸ τὸ Η ἐξηγεῖ εὐκόλως τὴν ἐναλλαχθῆν τοῦ ΕΣ εἰς Η. Θ. ΣΑΛΤΕΑΗΣ. — Τὸ ἐσχάτως σταλὲν πανομοιότυπον φέρει εὐκρινῶς ΙΔΕΝ ΕΝ, ὅπερ δεικνυσκιν, ὅτι ὁ ἐπιγραμματοποιὸς ἀφῆκεν ὑπενοούμενον τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος. Ε. Α. ΣΙΑΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Στ. 3. Ἀντὶ ΟΡΕΡΓΟΗ, ὀρθογῆ. Ὁ ἐπιστεῖλας προτείνει μὲν τὴν λέξιν ὀρεκτόν = ἐξηπλωμένον, παραλλάσσει ὁμῶς τρία στοιχεῖα. Ἡ φράσις ἀρθογῆ χειλιδῶν ἀπαντᾷ παρ' Ἡσιόδου. Ἐργ. στ. 586. Φαίνεται δὲ καὶ ἐντεῦθεν ἢ τοῦ λιθοξόου ἀμάθεια, τρέψαντος τὸ Θ εἰς Ε καὶ τὸ Ο εἰς Ρ. — C. G. CURTIS

Στ. 5. Τὴν λέξιν ΕΠΙΦΑΝΙΑ παρηρημένουςεν ὁ ἐπιστεῖλας, παραπέμπων εἰς τὰ λεξικά ἐν λ. Ἐπιφάνεια. Ὁ κ. Σαλτέλης ζητῶν τὸ ὄνομα τῆς θανούσης, ἐφ' ἣ τὸ ἐπίγραμμα, ἀναγινώσκει «ἐπ' Οὐρανίᾳ». Νομίζω, ὅτι α' Ἐπιφάνια ἦν τὸ ὄνομα τῆς θανούσης (τὸ ἀρσενικὸν ὁ Ἐπιφάνιος), εἰς κλητικὴν ἀναρῶρον πτώσειν τεθειμένον ἐνταῦθα. — Ε. Α. Σ.

Στ. 6. Ἀντὶ ΜΕΙΟ, ἐμείο. Ὁ ἐπιστεῖλας προστίθει τὸ Ε καὶ διὰ τὸ μέτρον καὶ διὰ τὸ φαινόμενον κενὸν ἐν τῷ μαρμαρῷ.

Στ. 7-8. Ἀντὶ τλήσομαι ΚΑΙ, τλήσομαι Η, διὰ τὸ μέτρον. — Θ. ΣΑΛΤΕΑΗΣ.

Ὅθεν ἢ τοῦ ἐπιγράμματος ἀνάγνωσις ἐστὶ τοιαύτη.

Πρῶτη νομφίον εἶδεν ἐν ἀγκάλιδεσσι γυναικὸς ὀρθογῆ καὶ χῆρον ὑποστρέψασα χειλιδῶν. Ἐμείο, Ἐπιφάνια, ἐφ' ὅσον χρόνος ἐστὶν ἐμείο, τλήσομαι, ἢ γὰρ ἔοικεν, ἐπ' ὀφρῶσι δάκρυα λείβειν

ὁ δὲ νοῦς. Πρῶτη ὀρθογῆ χειλιδῶν εἶδε με (τὸν ἐξ οὗ τὸ ἐπίγραμμα) νομφίον ἐν ἀγκάλιδεσσι γυναικὸς, ὑποστρέψασα δὲ εἶδε χῆρον. Ἐνεκα

τούτου, (τῆς χηρείας), ὡ Ἐπιφάνια, ἐφ' ὅσον ζῶ, θὰ ὑποφέρω, διότι εἶναι φυσικὸν τοῦτο, κλαίων.

Ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων εἰκόζε-ται, ὅτι ἡ ἐπιγραφή ἐστὶ τοῦ Γ' ἢ Δ' αἰῶνος μ. Χ. καὶ ἐκ τοῦ ὀνόματος Ἐπιφάνια, θηλυκοῦ τοῦ α' Ἐπιφάνιος ἀπορρέοντος ἐκ τῆς ἑορτῆς τῶν Θεοφανείων, ὅτι ἐστὶ χριστιανική. Κ. ΠΕΡΑΙΤΙΔΗΣ.

ΤΡΕΙΣ ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑΙ ΤΟΥ Ε' ΑΙΩΝΟΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΤΩΝ ΣΥΡΑΚΟΥΣΩΝ

Αἱ ἐπόμεναι τρεῖς ἐπιγραφαί, ἃς νομίζομεν ἀνεκδότους, ἀντεγράφησαν ἐκ τοῦ Μουσείου τῶν Συρακουσῶν τελευτῶντος τοῦ μηνὸς νοεμβρίου τοῦ ἔτους 1882 ὑπὸ τοῦ αἰδουσιμωτάτου Canon C. G. Curtis, προέδρου τῆς

ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ συλλόγου. Ἐπειδὴ αἱ προκείμεναι ἐπιγραφαί εἰσὶ πως σπουδαῖαι ἀτε φέρουσαι χρονολογίαν, καλὸν ἐνομίσαμεν νὰ δημοσιεύσωμεν αὐτὰς ἐν πανομοιότυπῳ.

ἌΝΕΠΑΥΣΑΤΟ ΟΜΑΚΑΡΙΑΣ
 ΜΝΗΜΗΣ ΙΩΑΝΝΗΙΟΣΤΗ
 ΠΡΟΣΘΕΣ ΚΑΛΣΙΟΥΝΙΩΝ
 ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ
 ΤΟΥ ΣΥΚ ΦΑΥΣΤΟΥ

Ἄνεπαύσατο ὁ μακαρίας μνήμης Ἰωάννης, τῆ πρό θ' καλ[ανδῶν] ἰου-νίων μετὰ τὴν ὑπ[ατεῖαν] Θεοδοσίου τὸ [ιστ'] κ[αί] Φαύστου.

Ἐν ἔτει 438, ὁ Θεοδόσιος ἦν τὸ δέκατον ἔκτον ὑπατος μετὰ τοῦ Φαύστου. Ἄρα ἡ ἐπιγραφή αὕτη χρονολογεῖται ἐν ἔτει 439, με-

τὰ τὴν ὑπατεῖαν αὐτοῦ, τῆ ἐνάτῃ ἡμέρᾳ πρό τῶν καλανδῶν τοῦ ἰουνίου, ἤτοι τῆ 24 μαΐου τοῦ 439.

(Παράρτημα τοῦ 10' τόμου)

ΕΝΘΑΔΕΚΙΤΕ
ΠΑΥΛΑΖΗΣΑΞΑ
ΕΤΗΚΕΛΝΕΛΙΣΕ
ΔΕΤΟΝΟΓΟΝΠΡΟΗΜΑ
ΔΩΝΔΕΚΕΝΒΡΙΩΝΤΑ
ΙΕΡΙΟΥΚΑΙΑΡΤΑΛΟΥΡΙΟΥ
ΑΝΠΡΟΤΑΤΩΝ

Ἐνθάδε κίτε Παύλα ζήσασα ἔτη κε', ανέλισε δὲ τὸν ὄ[ρμ]ον πρὸ ἧ' [καλαν]δῶν δεκενβριῶν, [ὑπα]τ[ε]ία Ἰερίου καὶ Ἀρταλουρίου (sic ἀντὶ Ἀρδαβουρίου) τ[ῶν λ]ανπροτάτων.

Ἡ ἐπιγραφή αὕτη, πιθανῶς χριστιανικὴ διὰ τὸ ὄνομα Παύλα καὶ τὴν φράσιν ἀνέλισε τὸν ὄρμον, χρονολογῆται ἐπὶ τῆς ὑπατείας Ἰερίου καὶ Ἀρδαβουρίου, ἧτοι ἐν ἔτει 427, τῇ ἡμέρᾳ πρὸ τῶν καλανδῶν δεκεμβρίου, δηλαδὴ τῇ 24 νοεμβρίου τοῦ 427 (1).

ΑΙΥΘΑΗΩΗΜΕΤΑΚΗΡΑΗΙΚΟΣ ΤΡΑΤΟΥ
ΕΝΘΑΔΕΚΕΙΜΑΙ
ΑΙΔΙΑΠΟΛΛΥΜΕΝΟΣΔΕΣΠΟΤΟΥΑΜΦΟΔΥΝΗ
ΑΥΤΟΥΓΑΡΓΕΝΟΜΗΗΚΑΙΕΠΙΤΡΟΠΟΣΟΥΗΟΜΑΔΗΗ
ΔΕΙΛΑΙΟΣΑΓΑΘΩΗΔΑΚΡΥΟΕΙΣΟΒΙΟΣ
ΤΗΠΡΟΑΜΗΩΝΩΗΦΕΒΡΟΥΑΡΙΩΗ
ΜΕΤΑΤΗΗΥΠΑΤΙΑΝΟΗΟΡΙΟΥΤΟΗΚΑΙ
ΙΘΕΟΔΟΣΙΟΥΤΟΓΓΕΒΒΙ

Αἴψα θανάτων μετὰ κῆρα Νικοστράτου ἐνθάδε κείμαι

αἰδ' ἀπολλύμενος δεσπότης ἀμφ' ὀδύνη.

Αὐτοῦ γὰρ γενόμεν καὶ ἐπίτροπος οὖνομα Δ

Δεῖλαιος ἀγαθῶν δακρυόεις ὁ βίος.

5. Τῇ πρὸ α' νανῶν Φεβρουαρίων
μετὰ τὴν ὑπατίαν Ὀνορίου τὸ ἧ' καὶ
Θεοδοσίου τὸ ζ' σεββ(=σεβαστῶν).

(1) Ἴδε, ἐκτὸς τοῦ πίνακος τῶν ὑπάτων ἐν τῷ πρώτῳ τόμῳ τῶν *Inscr. christianae Urbis Romae* τοῦ de Rossi, καὶ τὴν *Histoire des Empereurs* τοῦ Lennin de Tillemont, τόμ. VI, σ. 58.

Ἡ ἐπιγραφή αὕτη ἐστὶν ἐπιτάφιος, ἧς τὸ πρῶτον μέρος (στιχ. 1-4) συντεταγμένον ἐστὶν ἐν μέτρῳ ἐλεγειακῷ. Πρόκειται δ' ἐν αὐτῇ περὶ δούλου, οὗ τὸ ἀπὸ Δ ἀρχόμενον ὄνομα ἐξήλειπται, ἀποθανόντος αἰφνιδίως μικρὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ δεσπότη αὐτοῦ Νικοστράτου, οὗ ἐπιστάτης (ἐπίτροπος) ἦν. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ μέρει (στιχ. 5-7) ὑπάρχει ἡ χρονολογία, εὐκόλως ὀριζομένη. Κατὰ τὸν ἐξαίρετον πίνακα τῶν ὑπάτων τὸν ἐπισυνημένον ἐν τῷ τέλει τοῦ πρώτου τόμου τῶν *Inscriptiones christianae urbis Romae* τοῦ περιφήμου ἀρχαιολόγου de Rossi, ὁ Ὀνόριος

ἦν ὑπάτος τὸ ἔγδοον ἐν ἔτει 409 μετὰ τοῦ Θεοδοσίου τὸ τρίτον ὑπατεύοντος. Ἄρα ἡ προκειμένη ἐπιγραφή φέρει χρονολογίαν τοῦ ἔτους 410—μετὰ τὴν ὑπατείαν—τῇ προτεραιᾷ τῶν νανῶν φεβρουαρίου, ἧτοι τῇ 4 φεβρουαρίου τοῦ 410.—Σημειωτέον ἐνταῦθα, ὅτι ἐπιγραφή ἐπιτάφιος Ἀγάθωνος τινος, προερχομένη ἐκ Ταυρομενίου ἐν Σικελίᾳ καὶ φέρουσα τὴν χρονολογίαν α ὑπάτων Ὀνορίου τὸ ἧ' καὶ Θεοδοσίου τὸ ζ' ἠδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ κ. G. de Spuches, *Alcuni Scritti*, σ. 259.

ANDRÉ LEVAL.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἐν Καμάραις, πολύγῃ καμμένη παρὰ τὴν νοτιοδυτικὴν ἀκτὴν τῆς Προποντίδος κατὰ τὴν 40° 26' 50" βορείου πλάτους, κτισθεῖσα δ' ἐκ τῶν ἱερῶν τῆς ἀρχαίας πόλεως τοῦ Παρίου, ἀποκίνας τῶν Παρίου, ἧτις εὐρίσκειτο οὐ πόρρω ταύτης ἐπὶ ὑψώματος, μεταξὺ τῶν λίθων τῆς νῦν λιθοστρώτου ὁδοῦ ἐπὶ λευκοῦ λίθου τὴν ἐφεξῆς ἡμιαπαλειφθεῖσαν ἐπιγραφήν εὗρον:

A I A N O
A D R I A N
A V G I O N I
O Y

περαιτέρω δὲ ἐπιτύμβιον πλάκα ἐκ λευκοῦ ἐπίσης λίθου, ὡς ἐν σχήματι I τοῦ Α' πίνακος ὁρᾶται (1).

Ἡ ὑφισταμένη νῦν πολύγῃ μαστίζεται ἐκ πυρετοῦ μειοῦντος ἡμετέρας τὸν πληθυσμόν.

(1) Ἐπελθόντος ἀφῆς τοῦ θανάτου τοῦ ἀλλήστου μνήμης συναδέλφου, ἀπωλέσθησαν οἱ ἀναφερόμενοι ἐν τῇ διατριβῇ πίνακες καὶ σχήματα. (Σημ. Ἄρχ. Ἐπιτρ.).

Λύτην δὲ βαθείαν προξενεῖ ἡ ἐπικρατοῦσα ἐν ταῖς οἰκίαις ἐρήμωσις, ὡν τοὺς κατοίκους ἐβίβρισεν ἢ ἀπεδίωξεν ἢ ἐκάρητος αὐτὴ νόσος, ἧτις οὐτε αὐτὰ τὰ νεογὰ εὐλαθεῖται.

Μεθ' ὅλας δὲ τὰς προσπάθειας τῆς Κυβερνήσεως, ἧτις πρὸς ἄρσιν τοῦ τοιούτου κακοῦ ἐμερίμνησε νὰ μετακίση τοὺς κατοίκους εἰς τὴν ἀρχαίαν πόλιν, ἧς ἡ θέσις ἐστὶν ὑγιεινὴ, οὗτοι χάριν τῆς εὐκόλου παρὰ τὴν ἀκτὴν ἀλιείας ἠρνήθησαν νὰ ἐγκαταλίπασιν τὰς ἡρειπωμένας αὐτῶν οἰκήσεις. Ἐν τῇ πολύγῃ ταύτῃ πολλὰ ἀρχαῖα περικλείονται, διότι ἀπανταχοῦ ἀποκαλύπτονται τῷ παρατηρητῇ ἱερίτια, εἰς διαφόρους μάλιστα ἀναγόμενα ἐποχᾶς καὶ ποικίλην παριστῶντα τέχνην· δὲν ἀμφισβῆλαι δέ, ὅτι ταῦτα προσέβλεψαν μέχρι τοῦδε τὴν προσοχὴν τῶν ἀρχαιολόγων. Τὸ ἐπ' ἐμοί, βραχύωρος ἐν τῇ πολύγῃ ἐκείνῃ διαμονὴ δὲν μοι ἐπέτρεψε πλείονα ἐρευνᾶν.

2. Μετὰ τὴν πυρκαϊάν τὴν ἀποτεφρώσαν τὸ ἀρχαῖον Ἰζιγακίρ τζαμί, ὅπερ, ὡς λέγεται, ἐκείτο ἀκριβῶς ἐπὶ τῶν ἱερῶν τοῦ βυζαντινοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ τῆς Ἀργυρουπόλεως, τῆς νῦν Φουντουκλί καλουμένης, καὶ ὅπότε ἠγέρθησαν πλέον τὰ πρὸς ἀνατολὰς θεμέλια τοῦ νέου τζαμί, προσελθὼν κατὰ τὴν

εξόρυξιν τῶν χωμάτων τῆς βορείου πλευρᾶς εἶδον ἀνακαλυπτόμενα τὰ ὑπ' ἀριθμοὺς III, IV, V, VI καὶ VII ἐν τῷ ἐπισημημένῳ Α' πίνακι μαρμαρίνα τμήματα.

Ἡ ἐν ἀριθμῷ IV παριστανομένη πλάξ, ἔχουσα μῆκος μὲν μέτρ. 1,15, πλάτος δὲ 0,65 καὶ ὁμοιάζουσα πολλαῖς τοιαύταις εἰς διαφόρους βυζαντινοὺς ναοὺς κειμέναις, ἰδίως δὲ πρὸς τινὰ τοῦ Καρχιέ τζαμιά, ἥτις κατεῖχε θυρίδα τοῦ πύργου τῶν κωδωνῶν, ὑποθέτω, ὅτι καὶ αὕτη τοιαύτην τινὰ θέσιν κατεῖχε καὶ ἐν τῇ μητροπόλει τῆς Ἀργυρουπόλεως, ἥ ὅτι ἐκεῖτο πρὸ τῶν θυρίδων τοῦ ναοῦ, ὡς δυνατὰ τις ἰδεῖν σήμερον τοιαύτας εἰς τὸ ἐν Βερῶν-Μετῶν Κελίᾳ τζαμιά.

Ἡ ἐν σχήματι VI σφραῖνη, ὡς ὑποθέτω, ἀνήκειν εἰς τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον τοῦ ναοῦ, δεικνύει δ' ἡμῖν ἕνεκα τῆς πλουσίας αὐτῆς ἐκτελέσεως πρῶτον μὲν, ὅτι τὸ κτίσμα ἐγένετο κατὰ τοὺς πλουσίους τῆς αυτοκρατορίας χρόνους, ἥτοι ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ· δεύτερον δὲ, ὅτι δὲν συνέκειτο ἐκ μαρμαρίνων τμημάτων ἀποσπασθέντων ἐξ ἀρχαίου τινὸς ἑθνικοῦ ἱεροῦ, διότι φέρει ἐπ' αὐτῆς τὸ ἔμβλημα τοῦ σταυροῦ καὶ τρίτον, ὅπερ πεθεῖ τὰ μάλιστα περὶ τῆς εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀναγωγῆς τοῦ κτίσματος, ὅτι ἐστὶ τῆς κορινθίας τέχνης ἀπομίμησις, μέλημα τῶν καλλιτεχνῶν τῆς ἐποχῆς τῶν Ἀνθεμίων καὶ Ἰσιδώρων. Τὸ δὲ ὑπ' ἀριθμὸν VII κιονόκρανον παρουσιάζει τὸν βυζαντινὸν τύπον ἐν τῇ ἀπλότητι αὐτοῦ, ὅτε δηλαδὴ ἀπέριψε πᾶν περίθλημα ἑθνικὸν καὶ ἐζήτησε διὰ τῶν ἐμβλημάτων τοῦ χριστιανισμοῦ νὰ κοσμήσῃ τὰ εὐκτήρια αὐτοῦ· φανερόν δέ, ὅτι εἰς τὸν αὐτὸν αἰῶνα τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ ταῦτα ἀνάγονται, ἀφοῦ ὅμοια τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἐν πολλαῖς θυρίδαί τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας.

Ἐν τῇ θεμελίωσει τῆς πρὸς ἀνατολὰς τοῦ τζαμίου πλευρᾶς ἐρέθη, ὅτι ἀνεκαλύφθησαν πλίνθινοι βυζαντινοὶ τάφοι, περιέχοντες παντοῖα ἀρχαιολογικὰ ἀντικείμενα, ὡς καὶ ἐπιγραφὰς· ἀλλ' οὐδένα τούτων ἠτύχησα ἰδεῖν, εἰ καὶ πέπεισμαι, ὅτι ὄπισθεν τοῦ πρὸς ἀνατολὰς κειμένου ποτὲ ἱεροῦ τοῦ ναοῦ ἔδει νὰ ὑπάρχωσιν οὐ μόνον τάφοι ἀλλὰ καὶ θῆκαι ἁγίων λειψάνων.

Ἐνεκα τῆς θεμελιώσεως τοῦ νέου τζαμίου μοι ἦν ἀδύνατον πλέον νὰ μελετήσω καὶ ἀνεύρω τὰ τῆς ἀρχαίας μητροπόλεως θεμέλια ὡς καὶ νὰ κρίνω περὶ τῶν διαστάσεων αὐτῆς, καίτοι παρατήρησις τις ὑστέρως γενομένη μὲ ἐπεισεν,

ὅτι ὁ ναὸς οὗτος ἔκειτο ἄλλοσέ που ἢ ἐκεῖ· διότι ὑψομένου τοῦ νέου κτίσματος, ἔνεκεν τοῦ βάρους αὐτοῦ ἢ κλιτύς τοῦ ἐφ' οὗ κείται λόφου διερράγη καθέτως, ὅπερ δὲν ἤθελε συμβῆ ἂν ὑφίστατο πρότερον ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ μέγα τι λίθινον κτίσμα, οὐ τὸ βῆρος ἤθελε πρὸ χρόνων ἀποκαταστήσει τὸ γήπεδον συμπαγὲς καὶ ἐπομένως στερεὸν καὶ ἀδιάρρηκτον. Πρὸς τὴν παρατήρησιν δὲ ταύτην προσέτι, ὅτι ἦν ἀδύνατον τοῖς βυζαντινοῖς ἀρχιτέκτοσι, τοῖς μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιμελείας φροντίζουσι περὶ τῶν νόμων τῶν διαπόντων τὰ τῶν κτισμάτων καὶ παντοῖα μέσα εἴτε ἀντηρίδων εἴτε μιγμάτων στερεοποιητικῶν ἐν ταῖς οἰκοδομαῖς αὐτῶν μεταχειριζομένων, νὰ μὴ ἐγκαταλίπωσι καὶ ἐν τῷ λόφῳ, ἐφ' οὗ ὁ ναὸς οὗτος, λείψανά τινὰ τῆς αὐτῶν ἐπιστήμης· δι' ὃ καὶ συνάγω, ὅτι τὰ μὲν τμήματα ἀνήκουσι τῷ ναῷ, πλὴν ἐξεπέσαν ἐκεῖ διασκορπισθέντα ἀπὸ τινος πλησίον χώρου, ἐν ᾧ οὗτος ἔκειτο. Ἡ δὲ παράδοσις, ὅτι ἐπὶ τῆς βάσεως τοῦ μινάρε τοῦ τζαμίου τούτου ἦν προσκεκολλημένη πλάξ, ἐφ' ἧς διεκρίνετο εἰκόνησιμα, νομίζω ὅτι ἐστὶν ἐκ τῶν συνήθων ἐκείνων κυνημάτων τῆς βυζαντινῆς φαντασίας.

3. Παρὰ τὸ τέμενος Καμὲρ-Χατοῦν τὸ κείμενον ἐπὶ τῆς κλιτύς τοῦ λόφου τοῦ Πέραν, τοῦ περιοριζομένου ἀπ' ἑνὸς μὲν ἐκ τῆς συνοικίας Κασιμ πασσᾶ καὶ τοῦ ῥυακος τῶν Ταταούλων, ἀπ' ἑτέρου δὲ ἐκ τοῦ κήπου τῆς βρετανικῆς πρεσβείας, εἶδον κείμενον κιονόκρανον.

Τὸ κιονόκρανον τοῦτο πρὸς μὲν τὴν βᾶσιν ἐστὶ στρογγύλον, πρὸς δὲ τὸ ἄνω μέρος τετράγωνον. Πλάτος πρὸς τὸ ἄνω τοῦ ἄβασκος μέρος ἔχει 0,80 ἑκατ. πρὸς τὴν βᾶσιν, ἔνθα μετὰ τοῦ κορμοῦ συνενοῦται, 0,45 ἑκατ. διαμέτρον· ὕψος δὲ 0,30 ἑκατ. Αἱ ἐν τῷ πίνακι εἰκονιζόμεναι προσόψεις ἀνήκουσι τῷ αὐτῷ κιονόκρανῳ, εἰ καὶ διαφέρουσιν ἀλλήλων. Ἡ τοιαύτη τοιαυτή ἐστὶ συνήθης ἐν πολλοῖς βυζαντινοῖς ἔργοις· ἴσως δὲ ἀποτελεῖ καὶ ἴδιον χαρακτηριστικὸν τοῦ ὕψους τούτου. Κατὰ τὸ 1885 ἔτος παρὰ τὸ οἰκουμένικόν πατριαρχεῖον ἐν Φαναρίῳ ἀνεκαλύφθησαν κιονόκρανα, ὡς καὶ κορμοὶ κίωνων τὸν αὐτὸν ρυθμὸν φέροντες· ὥστε τὰ κτίσματα, εἰς ἃ ἀνήκον, δύνανται νὰ καταταγῶσιν εἰς τὴν αὐτὴν ἐποχὴν.

4. Ἐξώθεν τῆς δυτικῆς εἰσόδου τοῦ Ἰσραήλ εἶδον κείμενον κιονόκρανον φέρον τὸ μονόγραμμα ΕΡ. Τὸ κιονόκρανον τοῦτο ἀγνοῶ ἂν ἐκεῖ ἀνεκαλύφθη ἢ ἄλλοθεν μετηνεχθῆ.

5. Διερχόμενος πρὸ δεκαετίας ἀπὸ τῆς ὁδοῦ Φιλικῆ-τάσιμ, κειμένης παρὰ τὴν ἀριστερὰν ἀκτὴν τοῦ Κερατίου κόλπου ἐν τῇ συνοικίᾳ τῇ καλουμένῃ Χαλιτζόλου, ἀπήντησα ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ ἐξωθῶρας ὀθωμανικοῦ οἰκίσκου τμήμα λευκοῦ λίθου, ἐφ' οὗ ἀνέγνων ὅσα παρακατιῶν ἀναφέρω.

Τὸ μαρμαρίνον τοῦτο τμήμα, ὕψος μὲν τριάντα καὶ ὀκτὼ ἑκατοστῶν τοῦ γαλλικοῦ μέτρου ἔχον, πλάτος δ' εἴκοσι καὶ τριῶν, πρὸς τὴν κάτω αὐτοῦ πλευρᾶν, τὴν μόνην ἀερακίαν διασωθείσαν, περιωρίζετο ὑπὸ στεφάνης, ἥτις συνέκειτο ἐκ πενταφύλλων περιθλασμένων δι' ἡμικυκλικῶν συρμάτων, ὧν τὰ συνεχῆ ἡμικύκλια ἐξετείνοντο ἐντὸς ζεύγους παραλλήλων γραμμῶν ὁμοίως συρματοειδῶν.

Ἐκ μὲν τῶν κοσμημάτων τούτων, τῶν οὐτως ἐρρυθμισμένων, ἀνεγνώρισα τὴν βυζαντινὴν τέχνην, τὴν ἐπιδιώκουσαν πάντοτε τὸν κορινθίων κόσμον καὶ συμμίξουσαν τοῦτον σκληραῖς καὶ μονοτόνοις γραμμαῖς. Ἀπὸ δὲ τῶν γραμμάτων τὰς ἐφεξῆς ἐξήγαγον ὑποθέσεις· πρῶτον, ὅτι ἡ ἐπιγραφή ἀνήκει εἰς τοὺς πρῶτους τῆς αυτοκρατορίας χρόνους, ἐπειδὴ τὰ μὲν γράμματα δίστανται ἀλλήλων, ἢ διφθογγος Ζ, εἰ καὶ ἠνωμένη, ὅμως διαφέρει τῆς ἐν ταῖς μεταγενεστέραις βυζαντιναῖς ἐπιγραφαῖς ἀπανταμένης, ἐν αἷς, ὁπότε, ὡς ἐνταῦθα, συνοδεύεται ὑπὸ τοῦ γράμματος Τ, ἐγράφετο οὕτως Ζ ἢ Ζ, τὸ δὲ Ζ δὲν φέρει τὸ σχῆμα, ὅ ἐν τοῖς ἐπιτα εἰθίζετο· καὶ δεύτερον, ὅτι ἡ ἐπιγραφή ἀνήκει φερατικῇ κρήνῃ, ὡς ἐκ τῆς λέξεως ΚΑΛΟΣ καὶ ἐκ τῶν ἑλληνικῶν ΟΤΕ, ΠΑΥΣΑ, ΕΝΟΧ ἐξάγεται, ὧν ἡ μὲν πρώτη ἐμφαίνει τὸ γνωστὸν δοχεῖον τοῦ ὕδατος, ὅπερ καὶ σήμερον ἐστὶ τὸ αὐτὸ φέρει ὄνομα, ἢ δὲ δεύτερα ἴσως ἐστὶν ἡ λέξις ἀέρας, ἢ τρίτη ὁ ἀόριστος τοῦ ῥήματος παῖω, ἢ δὲ τετάρτη κατάληξις τῆς μετοχῆς τοῦ ῥήματος διψᾶ. Πιθανώτερον ὅμως, ὅτι ἡ ἐπιγραφή ἱερῶ τινι τόπῳ ἀνήκει, διότι ἡ σωζομένη κατάληξις σωείας μόνον διὰ τοῦ ῥήματος προσεῖρηται ἀναπληρουμένη τοιαῦτον τι ἐμφαίνει.

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ γραμματικὰ σχόλια· ἐκρίνα ὅμως, ὅτι πρὸς πλείονα ἀκρίθειαν ἀναγκαῖον ἦν ἅμα ἐρευνῆσαι, εἰ σέλις τις πρὸς τὸν κέρει τόπον ἐδηλοῦτο, ἀπ' ἧς ν' ἀποδεικνύηται, ἂν ἡ ἐπιγραφή αὕτη ἀνήκειν ἐν ᾧ ταύτην ἀπήντησα τόπῳ ἢ ἄλλῳ. Ὄθεν ἐπιμονωτέρα πρὸς τοῦτο ἔρευνα καὶ τὴν ἀπορίαν

ταύτην πιθανῶς πως ἐπέλυσε. Διότι παρὰ τὸ μαρμαρίνον τοῦτο τμήμα εὑρον ἐρείπια δεξάμενης, ἧς τὰ σωζόμενα ἐτι ὀλίγα ἔχνη ἡμικυκλικῶν τόξων, ἐχόντων τὰς βάσεις τετραγώνους, χαμηλὰς καὶ ἀπλᾶς πλὴν ἐντέχνους, ἀνάγονται τῇ βυζαντινῇ ἐποχῇ. Πρὸς δὲ ἡ θέσις τῶν ἐρειπίων παρὰ τὸ νῦν ἁγίασμα τῆς ἁγίας Παρασκευῆς, τὸ εὑρισκόμενον ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ κειμένου ἀντικρῦ τοῦ Ὁκ-Μετῶν (ὅπερ ἀρχαίως ὕδραγωγὸς ὑπῆρξεν, ὡς ὁ ἐπισκεπτόμενος τὴν ὑπόγειον αὐτοῦ στοὰν δύναται εὐκόλως ἀναγνωρίσαι), ὡς καὶ τὰ πολλὰ παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ἁγιάσματος ἐρείπια ἰσχυροτέρων ἐνεποίησάν μοι τὴν περὶ τῆς ἐπιγραφῆς γνώμην. Δι' ὃ ἐπὶ τοιαύτων ἐρειθόμενων δεδομένων καὶ τὰς θέσεις τῶν ὑφισταμένων ἐρειπίων συνδυάζων ἔκρινα, ὅτι ἐπὶ τοῦ τόπου ἐκείνου ἠγεῖρετο ἄλλοτε ἐπίσημὸς τις οἰκοδομῆ, οἷον ναὸς ἢ μονή, ὧν τὴν περιοχὴν κατὰ μέρη ἀνεκάλυφα· ἀλλ' οὐδὲν θετικὸν ἐξ ὧν τούτων ἠδυνάμην νὰ ἐξαγάγω περὶ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ὅτε εὐκαιρία συμβάλλουσα τῷ σκοπῷ προσέτευεν ἡ ἐξῆς.

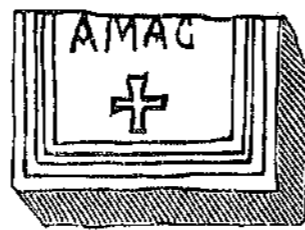
Ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 13 γηπέδου ἐν τῇ παρακειμένῃ τοῖς μνησθεῖσιν ἐρειπίαις ὁδῷ Τουρσαντιῶ Μαγαλειῶ μοι ἀνέθηκε τὴν ἀνεγερσιν τοῦ οἴκου αὐτοῦ. Ἐν τῇ ἀνασκαφῇ λοιπὸν τῶν θεμελιῶν ἀνεκάλυφα τὸ πρῶτον πρὸς δυσμὰς τοῦ γηπέδου παραστάδας ἀρχαίας πύλης, ἧς τὸ μὲν πλάτος ἦν τριῶν καὶ ἡμίσεως γαλλικῶν μέτρων, τὸ δὲ ὕψος, ὡς ἐκ τῶν διασωθεισῶν γεννητριῶν τῆς περικλειούσης αὐτὴν ἡμικυκλικῆς ἀψίδος ἠδυνήθηεν νὰ ὑπολογίσω, τριῶν γαλλικῶν μέτρων. Κατόπιν προεῖσε τῆς ἀνασκαφῆς, τὸ μὲν πρῶτον ἀνεκάλυφα τμήμα Ἰωνικοῦ κιονοκράνου, οὐ ἡ σπείρα, κατ' ἀντιπαράθεσιν ἐστὶν ἀνεστραμμένη, εἴτα τεμάχιον πλίνθου φεροῦσης τ' ἀκόλουθα στοιχεῖα + Κ Ϛ Χ, πορρωτέρω ἀ-

βάκιον ἐκ πολυχρόου μαρμαρίου κυκλικόν, ἐπτά ἑκατοστῶν τοῦ γαλλικοῦ μέτρου διάμετρον ἔχον καὶ ὅμοιον τοῖς παρὰ βυζαντινοὺς πρὸς ἐπικόσμησιν τῶν ἰσωτερικῶν τῶν ναῶν τοῖων ἐπιζομένους. Ἀκολούθως, τοῦ γηπέδου ἐν εὐρυτέραις διαστάσεσιν ἀνορυθθέντος, περιγενομένη ἐν κυκλαῖν ἐρειπίων, μηδὲν ἐκ τῆς σπουδῆς αὐτῶν δυνηθεῖς συλλέξαι, μέχρις οὐ ἔφθασα εἰς ἀνασκαφὴν νεκροταφείου, ἔνθα μετὰ τὴν σωρὸν ὁσῶν καὶ τετραυσομένων ἀγγείων ἀνεκάλυφα τμήμα ἐπιτυμβίου πλακόσ, ἐφ' ἧς ἀνέγνωσα τὴν ἀκόλουθον ἑλληνικὴν ἐπιγραφὴν·

ΕΝ + Θ
ΔΕΚΑΤΑ
ΠΟΛΥΧΡΟ
ΠΙΣΤΟΣ ΧΙ
ΣΑΠΙΑΤΕ

ήν υποθέτω δυνατόν ως εξής συμπληρωθεί:
« Ένθαδε κατάκειται Πολύχρονος πιστός
χριστιανός. Τὰ σὰ πάτερ τέκνα (άνιέντο) ». Παρατηρήσεως ἄξιον, ὅτι καὶ τὰ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης γράμματα, ὡς τὰ τῆς πρώτης, δι-
στανται ἀλλήλων, ἀκόμη καὶ τὰ **CT**, ἃ παρὰ
βυζαντινοῖς ἐγράφοντο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ-
νωμένως οὕτω **Ϛ ϣ**, ἐξ ὧν καταφαίνεται,
ὅτι αἱ δύο ἐπιγραφαὶ εἰσι σύγγραφοι.

Εἰς ταύτας τὰς πρώτας ἐνδείξεις βασιζόμε-
νος ἐκρίνα, ὅτι εὐρισκόμην ἐν ἐκτεταμένῳ πε-
ριθώῳ μονῆς, ἐν ᾧ περιεκλεισθὲ ποτε ἡ ἐκ-
κλησία αὐτῆς, τὸ νεκροταφεῖον καὶ ἅπαντα
τὰ λοιπὰ κτίσματα, ὡς καὶ αἱ γαῖαι, μεθ' ὧν
συνετέλειτο τότε ὁ καταρτισμὸς ἐπισήμου μο-
νῆς. Ὁ δὲ περίβολος οὗτος ἀρχόμενος ἀπὸ
τῶν καταφερσιῶν τοῦ λόφου τοῦ ἁγιάσματος
τῆς ἁγίας Παρασκευῆς, ὑψούμενος ἐπ' αὐτοῦ
καὶ κατερχόμενος μέχρι τῆς ἀκτῆς τοῦ πρακ-
στείου Χαλιτζόγλου, ἐνθα καὶ ἀνασκαφῆς γε-
νομένης πρὸς θεμελίωσιν ἑτέρου οἴκου ἀνευρέθη-
σαν πολλὰ κιονόκρανα καὶ κίονες, περιέκλειεν
ἅπαντα ταῦτα. Ἀλλὰ περὶ τοῦ ὀνόματος τῆς
μονῆς ταύτης ὡς καὶ τῆς χρονολογίας οὐδὲν
εὔρον, εἰμὴ μόνον ἐν ἀποτειγισμῶ φρέατός τι-
νος ἐν τῷ αὐτῷ γηπέδῳ θραύσμα μαρμάρου,
οὗτινος τὸ μὲν ὕψος εἴκοσι καὶ τριῶν ἑκατοστῶν
τοῦ γαλλικοῦ μέτρου, τὸ δὲ πλάτος τριᾶκοντα
καὶ πέντε. Τὸ τμήμα τοῦτο περιεβάλλετο ἑκα-
τέρωθεν ἐκ ζεύγους ταινιῶν, ἐν μέσῳ τῶν
ὁποίων ἦν ἐγγεγλυμμένος σταυρός, ἀνωθεν δὲ ἡ
λέξις **ΑΜΑC** ἣτις ἀπέτλει ἀναμφιβόλως τὸ
τέλος τῆς ἀπολεσθείσης ἐπιγραφῆς. Ἴδου δὲ τὸ
σχῆμα τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος θραύσματος.

Ὁ πατριάρχης Κωνσταντίας ἐν τῷ συγγράμ-
ματι αὐτοῦ « ἡ Κωνσταντινιάς » μνημονεύει καὶ
τῆς μονῆς τοῦ Λαυρεντίου κειμένης εἰς Πε-
ραϊαν ἀντικρὺ τῶν Βλαχερνῶν, ἐν ᾗ ἀκριβῶς
θέσει ἀνεῦρον τὰ περὶ ὧν ἀνέφερον ἐρείπια. Ὁ
δὲ γεωγράφος Μελέτιος ἐν τῷ περὶ ἐκκλησιῶν
καὶ μονῶν καταλόγῳ τοῦ τῆς Γεωγραφίας συγ-
γράμματος αὐτοῦ ἐν τῷ 5^ῳ πίνακι ὑπ' ἀριθ-
μοῖς 62 καὶ 63 ἀναφέρει δύο μοναστήρια
Λαυρεντίου, τὸ μὲν Λαυρεντίου ἐν Πουλχερια-
ναῖς μνημονεύμενον ὑπὸ Πορφυρογεννήτου,
τὸ δὲ ἀπλῶς Μοναστήριον Λαυρεντίου· πιθα-
νὸς δὲ, ὅτι τὸ δεύτερον τοῦτο ἦν τὸ κείμενον
εἰς τὸ νῦν προόστειον Χαλιτζόγλου.

Πρὸς ταῦτα ὅμως ὀφείλω νὰ προσθέσω, ὅτι
δυσεξήγητον ἐφάνη μοι τὸ μὲν ἐπὶ τοῦ λόφου
τοῦ Χάσχοι ἁγίασμα νὰ ἦ ἀφιερωμένον τῇ
ὁσιομάρτυρι ἁγίᾳ Παρασκευῇ, ἡ δὲ πανήγυρις
αὐτοῦ νὰ τελῆται κατὰ τὴν Κυριακὴν τοῦ
Θωμᾶ καὶ οὐχὶ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς ὁσιο-
μάρτυρος, τὸ δὲ γοτζίτιον αὐτοῦ ν' ἀνήκει
τῷ εὐκτηρίῳ τῶν Δερβισιῶν, τῷ κειμένῳ ἐπὶ
τοῦ λόφου τοῦ Ὁκ-Μεϊδάν· δι' ὃ καὶ υποθέτω,
ὅτι τὸ ἁγίασμα τοῦτο μετὰ τοῦ ὀθωμανικοῦ εὐ-
κτηρίου ἀνῆκε μονῇ τινὶ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ πα-
ρακειμένη τῇ τοῦ Λαυρεντίου.

6. Ἐπὶ λίθου κειμένου ἐν Χαλκηδόνι καὶ
ὄν, ὡς μοι εἶπον, μετέφερον ἐκ τῆς περιοχῆς
Νικομηδείας, ἡ ἐξῆς ἐπιγραφὴ. (1)

Ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῶν συνόδων Κων-
σταντινουπόλεως ἐν πράξει α' ἀναφέρεται Μο-
ναστήριον Μαρᾶ.

7. Ἐν Σαρίκοι, χωρίῳ τῆς περιοχῆς Κυ-
ζίκου, εἰς τὸ προστήλιον τοῦ ἐκεῖ ὀθωμανικοῦ
τεμένους, ὑπόβαθρον ἐκ λευκοῦ μαρμάρου ρυ-
θμοῦ δωρικοῦ, τετράγωνον, πλάτους 0,70
ἑκατ. ὕψους 1,00, φέρον τὴν ἀκόλουθον
ἡμπαλειφθεῖσαν ἐπιγραφὴν.

(1) Πράγματι κατὰ νεωτέρας, πλὴν ταύτης, πληροφορικῆς
ἐκ Νικομηδείας ἤχθη διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ἡ κλιτὴ αὕτη·
ἐδημοσιεύθη δὲ ἡ ἐπ' αὐτῆς ἐπιγραφὴ ἐν σελ. 12 τοῦ ἀρ-
χαιολογικοῦ παραρτήματος τοῦ 15^ῳ τόμου τοῦ περιοδικοῦ
τοῦ συλλόγου, ἐφαλμένως λεγθέντος αὐτοῦ, ὅτι ἐν Χαλ-
κηδόνι εὐρέθη. (Σημ. Ἀρχ. ἐπιτρ.).

ΥΠΟΜΝΗ . ΝΙΚΑΙΑΣ
ΕΥΜΕΝΙΔΟΥ . . . ΣΥΝ
ΑΘΕΝΟΔΩΡΟΥ . . . ΕΞ
ΜΦΙΠΟΔΕΛΕΣ . . . ΘΑ

Τὸ βάθρον τοῦτο διατηρήθη σῶον.

8. Ἐν Βάρνη, τῇ ἀρχαίᾳ Ὀδησσῷ, ἀνο-
ρύττων γηπέδῳ τι πρὸς ἀνατολὰς τῆς πλα-
τείας τοῦ Ἀβδ-ὄρ-Ραχμὰν τζαμιοῦ κείμενον,
εὔρον εἰς βάθος δύο καὶ ἡμίσεος μέτρων ἀπὸ
τῆς ἐπιφανείας τοῦ σημερινοῦ ἰδάφους τὰ θε-
μέλια ἀρχαίου κτίσματος. Οἱ τοῖχοι τοῦ ἐρει-
πίου τούτου συνέκειντο ἐκ λίθου παρίτου ἀνευ
ἀμμοκονίας. Οἱ λίθοι οὗτοι ἦσαν σκληροί, τι-
τανουχοί, οἷους πολλὰ λατομεῖα τῶν περὶ τῆς
Βάρνης κοιλιάδων προσφέρουσι καὶ σήμερον
ἐπὶ τὸ μέγεθος αὐτῶν ἦν περὶ τὰ δύο μέτρα
τὸ μήκος, περὶ τὰ 0,75 ἑκατ. τὸ πλάτος,
καὶ περὶ τὰ 0,50 ἑκατ. τὸ ὕψος. Τὸ μέρος
τοῦ ἐρειπίου, ὅπερ εὔρον τὸ πρῶτον, ἦν πιθα-
νὸς τὸ τῆς εἰσόδου, διότι ἡ γραμμὴ τοῦ τοίχου
πρὸς τὸ μέσον ἔφινε κενὸν δύο μέτρων· ἑκατέ-
ρωθεν δὲ τετράγωνος παραστάς 0,50 ἑκατ.
προεξίχε τοῦ διαγράμματος ὡς ἐν τῷ σχεδίῳ
δηλοῦται. Ὁ τοῖχος οὗτος ἠκολούθει εὐθείαν
γραμμὴν μήκους οὐκ ἄνω μέτρων, εἴτα ἐκκύπτετο
ἐκατέρωθεν κατ' ἀμβλείαν γωνίαν καὶ ἐσχημά-
τιζε δύο ἑτέρας πλευρὰς ἐκ τεσσάρων μέτρων,
εἴα λαμβάνων διεύθυνσιν κάθετον τῇ πρώτῃ
διευθύνετο κατὰ μήκος ἐξ ἑπτῶν, ὅπου καὶ
πάλιν μεθ' ὁμοίας ἀμβλείας γωνίας τῇ πρώτῃ
καμπτόμενος καὶ μετ' ἰσομήκους πλευρὰς διέ-
γραφε τελευταίαν παράλληλον τῇ πρώτῃ αὐ-
τοῦ διευθύνσει γραμμῇ, μεθ' ἧς συνετέλει κα-
νονικὸν ἀνισόπλευρον ὀκτάγωνον. Τὸ πάχος
τῶν θεμελίων τούτων τοίχων δὲν ἦτο ὁμοιοει-
δές, διότι ἀλλαχοῦ μὲν ἦν 0,75 ἑκατοστῶν, ἀλ-
λαχοῦ δὲ ἐνὸς μέτρου. Ἐκ τῆς πρὸς τὴν πρόσο-
ψιν ὀκταμέτρου πλευρὰς προὔχοντι καθέτως
ἐκατέρωθεν μέχρις εἴκοσι καὶ ἡμίσεος μέτρων
σειρὰ τοίχου, ἣτις, καίπερ καταστραμμένη ἐν
πολλοῖς σημείοις ὅμως ἐνέφαινε συνέχειαν ἑ-
νεκα τῆς διατάξεως τῶν λίθων καὶ τοῦ ὁμοει-
δοῦς τῆς δομικῆς. Ἡ διπλῆ αὕτη σειρὰ ἐξερ-
χόμενῃ τοῦ περιβάλλου τοῦ πολυγώνου περιέ-
βαλλεν ἑτέρα ἐρείπια, ἅτινα ἐκ τῶν μικρῶν

παραρτημάτων, εἰς ἃ διηροῦντο, ὑπέθεσα, ὅτι
ἐσχημάτιζον κτιστὰς λεκάνας λουτρῶνος καὶ
ὅτι τὸ ὅλον κτίσμα ἦν λουτρῶν. Ἐκεῖνο δ' ὅ-
περ ἐτι μὲ ἐπίσειε περὶ τῆς υποθέσεως ταύτης
ἦν καὶ ἡ παράλληλος τῇ ἀριστερᾷ τοῦ τοίχου
σειρὰ τοποθέτησις πηλίνων σωλήνων, δι' ὧν τὸ
ὔδωρ ἔφθανε μέχρι τῆς ἀκρας τοῦ κτίσματος,
ἐνθα ἴσως ἐκείτο ἡ δεξαμενὴ ἡ τὸ θερμαντή-
ριον. Οἱ σωλήνες οὗτοι ἐκ τῶν παραλλήλων
αὐτῶν βαδύδωσιον ἐδείκνυον, ὅτι δὲν ἦν ῥωμαί-
κῆς ἐποχῆς. Πρὸς τὸ κέντρον τοῦ πολυγώνου
εὔρον κρήνην πίδακος ἐκ λίθου παρίτου, λίαν
ἀτέχνως εἰργασμένη· ἐπίσης ὑδρορροὴν ἐκ
τοῦ αὐτοῦ λίθου, παριστῶσαν κεφαλὴν ζῦφου
ἀναξίαν λόγου διὰ τὸ ἀνεπιτυχῆς τῆς ἐκτελέ-
σεως. Παρὰ τὰ ἀτελῆ ὅμως ταῦτα εὔρον τὴν
χεῖρα ἀγάλματος γυναικείου ἐκ λίθου παρίτου,
ἣτις διακρίνεται διὰ τὴν καλλιτεχνικὴν λεπτό-
τητα καὶ σπουδὴν τῆς ἐργασίας· ὡς φαί-
νεται, ἡ χεῖρ αὕτη ἀνήκειν ἀγάλματι Μούσης,
διότι ἐκράται εἰς χεῖρας χειρογράφον· ἐκ
τῶν ἀναλογιῶν τῆς χεῖρός τὸ ἀγαλμα δὲν
θα ὑπερέβαινε τὰ 120 ἑκατοστᾶ. Πᾶσά μου
προσέθεθα πρὸς εὔρεσιν τούτου ἀπέβη μα-
ταία. Ἀναμφίβολον εἶναι, ὅτι τὸ ἀγαλμα
δὲν ἐγένετο ἐν Βάρνη, ἀλλ' ὅτι μετηνέχθη
ἀλλαχόθεν ἢ ἀνήκειν εἰς ἀρχαιότεραν τῶν ἐρει-
πίων ἐποχὴν· διότι εἰς τὴν ἀρχαίαν Ὀδησσόν,
ὡς καὶ εἰς τὰς ἄλλας πόλεις τῆς Θράκης καὶ
τῆς Μυσίας τὰς κειμένας ἐπὶ τοῦ Πύξινου, ἡ
τέχνη αὐτῇ ῥωμαϊκῇ ἐπικυριαρχίᾳ ἐξεβαρ-
βαρώθη. Τὰ πλείονα τῶν ἔργων τότε ἐξετε-
λοῦντο ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν τῶν ῥωμαϊκῶν
λεγεῶνων, αἵτινες περιέκλειον αὐτοκλήτους
καλλιτέχνας, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν μερῶν,
ἐν οἷς ἐστρατοπέδευσαν, ἐνθα οὐκ ὀλίγα ἔχγη
ὁμοίας καλλιτεχνικῆς ἱκανότητος ἀνακαλύ-
πτονται. Τὸ μουσεῖον τῆς ἐλληνικῆς σχολῆς
Βάρνης περιεκλείει τινὰ καλὰ ἔργα, ἀλλὰ ταῦτά
εἰσι καθαρᾶς ἐλληνικῆς ἐποχῆς.

Μεταξὺ τῶν διαφορῶν ἐρειπίων, ἅτινα ἐ-

κείντο ἐν τῇ βάσει τοῦ γηπέδου τοῦτου, ἄξια ἐτι περιεργείας ἦσαν αἱ κέραμοι ἔχουσαι 0,60 ἑκατ. πλάτος καὶ 0,70 ἑκατ. μήκος· τὸ σχῆμα αὐτῶν ἦν κυρτόν, ὅμοιον τοῖς παρ' ἡμῶν κατασκευαζομένοις· πλὴν ἡ ζύμη τῶν ὁμοειδῆς, λεπτή καὶ συμπαγής, τὸ δὲ χρῶμα καθαρὸν ἐρυθρόν· ἡ θραύσις τῶν σκληρὰ καὶ ἠχώδης. Εὐρον ἐπίσης πολυχρόους τινὰς πλάκας μαρμάρου πολυγωνικῶς τετυμημένας, μεθ' ὧν ἀπετελείτο εἶδος μωσαϊκοῦ, ὅπερ ἴσως ἐκόσμηι τοὺς τοίχους ἢ τὸ ἔδαφος τῶν οἰκοδομῶν. Αἱ δ' εὐρισκόμεναι πλίνθοι ἦσαν τετράγωνοι 0,50 ἑκατ. πλευρὰν ἔχουσαι, τὸ δὲ πάχος 0,03. Ἐπ' αὐτῶν οὐδὲν ἴχνος γραμμάτων ἢ ἐτέρων σημείων ὑπῆρχεν, ἢ μόνον αὐλακώσεις, ἃς ἐπετέθειον πρὸς εὐχερῆ συγκόλλησιν αὐτῶν μετὰ τῆς ἀμμοκονίας ἐν τῷ κτίσειν. Ἐκ τμημάτων τινος μαρμαρίνης ζώνης, ὅπερ ἔκειτο ἐκεῖ, καὶ ἐξ ἐτέρων θραυσμάτων τοῦ αὐτοῦ λίθου κρίνω, ὅτι τὸ κτίσμα, ὃ ἐβάσταζον τὰ θεμέλια ταῦτα, ἦν μαρμαρίνον.

Ἐν Βάρνη τὸ ἔδαφος τῆς ἀρχαίας πόλεως εὐρίσκεται εἰς βάθος δύο καὶ πολλακίς εἰς τεσσάρων μέτρων· ἢ δὲ πλήρως ἄχρι τοῦ σημερινοῦ ἐδάφους σύγεται ἐκ θρυμμάτων παντοίων ἐρειπίων, ἀναμειγμένων μετὰ χωμάτων καίντων καὶ τέφρας, ἐκδηλοῦν ἀπανταχοῦ τὴν δῆωσιν καὶ κατασκαφὴν τῆς πόλεως· ἀναμφιβόλως δ' ἐστίν, ὅτι ἀνασκαφαί μετ' ἐπιστάσις γενόμεναι θὰ ἐκκαλύπτωσι πάντοτε ἐνδιαφέρον τι ἀντικείμενον. Τὸ κτίσμα, περὶ οὗ ἀνέφερον, εὐρίσκειτο πρὸς τὰ ἐξωτερικὰ τείχη τῆς πόλεως· διότι ἀνορυχθέντος ἐτέρου γηπέδου περαιτέρω εὐρέθησαν αἱ βάσεις ἀρχαίων τειχῶν ὡς καὶ πύργου, αἱ δὲ λίθοι αὐτῶν ἦσαν ὀγκώδεις ἔχοντες τὸ μέγεθος περὶ τὸ ἐν καὶ ἡμισυ μέτρον, ἐκτός δὲ τοῦτου πρὸ τῆς εἰσόδου ὑπῆρχε σωρὸς ἀνθρωπίνων ὀστέων. Νομίσματα ἐν Βάρνη μόνον τὰ τοῦ Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου ἀπαντάσι, καὶ ταῦτα χάλκινα.

Ἐκεῖ πλησίον ἐν τινι ὁδῷ εἶδον κείμενον κορμὸν κίονος, ἐφ' οὗ ἦσαν χαραγμένα :

**ΚΑΣΤΡΟΝ
ΘΕΩΔΩΡΟ
ΠΟΛΕΩΣ**

Πιθανὸν ἢ τελευταία λέξις νὰ ἦ κατάληξις τοῦ ὀνόματος Διογυσουκάλεως· διότι κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἢ Βάρνη ἔφερε καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο. Περιέργος ἐστίν ἢ ἐν τῷ αὐτῷ κείμενῳ ποικίλη γραφὴ τῶν αὐτῶν γραμμάτων, ἅμα δὲ καὶ ἡ διὰ λατινικῶν χαρακτήρων ἀντικατάστασις τῶν ἑλληνικῶν.

Ἐν τῷ ἀχυρῶνι τοῦ στρατῶνος ἐν Βάρνη εἶδον κείμενον ἐπιτύμβιον λίθον, ἐφ' οὗ ἢ ἀκόλουθος ἐπιγραφή

**ΜΕΝΕΣΘΕΥΣ
ΧΑΙΡ' Ε ΟΥ̅ ΚΑΙ Ἡ ΓΥΝΗ
ΧΑΙΡ' Ε
ΑΥΤΟΥ ΦΙΛΙΣΤΗ ΠΑΡΜΕΝΟΝΤΟΣ
ΧΑΙΡ' Ε**

Ἐπίσης ὀπισθεν τοῦ ἱεροῦ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἀγίου Γεωργίου βυζαντινὴν πλίνθον τετράγωνον 0,35 τὰς πλευράς, ἐφ' ἧς ἦσαν κεχαραγμένα τὰ ἐν σχήματι δηλούμενα, ἢτοι σταυρὸς κατέγων τὰς διαγωνίους τῆς πλίνθου, ἐπὶ τοῦ κέντρου οὐτινος καίται φύλλον ἀμπέλου, ὀλίγον δὲ παρέκει μικρὸς σταυρὸς, ἐν τῷ ὁποίῳ πάλιν εὐρίσκεται ἐγκεχαραγμένος ἕτερος. Πρὸς τὴν ἄκρην μιᾶς τῶν πλευρῶν, ἀκριβῶς εἰς τὸ μέσον, τὸ γράμμα **Ε**.

Ἐπὶ χαλκῆς εἰκόνας γοτθικῆς εὐρεθείσης ἐν Βάρνη καὶ παριστώσης ἴσως Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης.

**FRLXNOR EASLX
ΓΜΧΣ R E A ΓΡΕΙ ΨC
ΕSXX A ΠP I K I O Γ Γ**

Π. Δ. ΚΟΥΠΠΑΣ

ΠΕΡΙ ΤΙΝΟΣ ΑΡΧΑΙΟΥ ΣΤΑΤΗΡΟΣ

Ἀνεγνώσθη ἐν συνεδριάσει τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς τῷ 1882

(ἔρα 12' τόμ. σελ. 194 καὶ 208, 1882-83).

Ὁ ἡμέτερος ἑταῖρος Κ. Καραπῆνος ἐπεμψε τῷ συλλόγῳ στατήρα ἀνευρεθέντα παρὰ τὴν Τόμιν, τῆ δὲ ἡμετέρῃ ἐπιτροπῇ ἀνετέθη ποιήσασθαι περὶ αὐτοῦ ἀνακοίνωσιν τῷ συλλόγῳ. Ἐπιφορτισθεὶς δ' ἐγὼ τοῦτο ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς λαμβάνω τὴν τιμὴν ἀνακοινώσασθαι ὑμῖν τὰς παρατηρήσεις τὰςδε.

Ὁ στατήρ ὁ παρὰ τὴν Τόμιν ἀνευρεθείς εἶναι ἐξ ὀρειχάλκου, ἐξ οὗ δὲ δύναται τις νὰ κρίνη, εἶναι τὴν κατασκευὴν ὅμοιος τοῖς νῦν ἐν χρήσει στατήρσι (κανταρίοις). Ἡ κυρίως φέλλοις καλουμένη εἶναι τεθραυσμένη κατὰ τὸν ἐλάσσονα βραχίονα, πιθανῶς ἐκεῖ, ἐνθεν τὰ σταθμώματα ἐξηρτῶντο, ὃ δὲ μείζων βραχίον εἶναι πῶς καταλήγων εἰς κεφαλὴν κυνὸς ἔχοντος ἢ νεφεγγέμον τὸ στόμα. Τὸ μέρος τοῦ μείζονος βραχίονος, ἐφ' ὃ διολισθαίνει τὸ νόμιμον βᾶρος, ἔχει σχῆμα πρίσματος, οὗ αἱ μὲν τρεῖς ἑδραὶ δῆρηνται δι' ἐντομῶν εἰς μέρη ἀλλήλοις ἴσα πρὸς ἐνδείξιν τοῦ βάρους τῶν σταθμωμένων, ἢ δὲ τετάρτη εἶναι λεία. Τὸ ὅλον μήκος τῆς φέλλοις, ὡς σώζεται, εἶναι 62,5 ἑκατοστῶν μέτρον γαλλικοῦ, ὧν 10 σώζονται τοῦ ἐλάσσονος βραχίονος, τουτέστιν ἀπὸ τοῦ κέντρου τοῦ βάρους (τοῦ σημείου, ἐξ οὗ ἐξήρτηται ὁ στατήρ) μέχρι τῶν ἄκρων, τὸ δὲ τὰς ἐντομάς ἔχον μέρος τοῦ μείζονος βραχίονος ἔχει μήκος 45,5 ἑκατοστῶν μέτρον.

Παρὰ τὸν σταθμὸν εὐρέθη κεφαλὴ ὀρειχάλκινος τῆς θεᾶς, κατὰ τὸν ἡμέτερον ἑταῖρον κ. Millington, Ρώμης· ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς κεφαλῆς προεξέχει λοβὸς διάτρητος· ἐξ οὗ ἀναμφιβόλως συνάγεται, ὅτι ἡ κεφαλὴ αὕτη ἐχρησίμευεν ὡς βᾶρος νόμιμον τοῦ στατήρος, ἐξ οὗ αὕτη ἐξηρτάτο δι' ἀρπάξης διολισθαίνουσας ἐπὶ τὸν μείζονα βραχίονα. Τὸ βᾶρος τῆς κεφαλῆς ταύτης εἶναι δύο ὀκάδων καὶ 110 δραμίων, ἢτοι 2,912 χιλιογράμμων.

Ἡ ἀρχὴ τοῦ στατήρος στήριζεται ἐπὶ τοῦ θεμελιώδους νόμου τῆς μηχανικῆς τοῦ καλουμένου « τοῦ παραλληλογράμμου τῶν δυνάμεων » ἢ α τῆς ἰσορροπίας τῶν δυνάμεων, καθ' ὃν σημειούμενων τοῦ μὲν νομίμου βάρους

διὰ β, τοῦ δὲ σχετικοῦ βάρους τοῦ σταθμωμένου διὰ Β, τῆς δὲ ἀπὸ τοῦ κέντρου τοῦ βάρους μέχρι τοῦ σημείου τῆς ἐξαρτήσεως τῶν σταθμωμένων ἀποστάσεως δι' α, τῆς δὲ ἀποστάσεως τῆς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς μετρικῆς κλίμακας μέχρι τοῦ σημείου, ἐν ᾧ τὸ νόμιμον βᾶρος διολισθαίνειν φέροι τὴν ἰσορροπίαν, δι'

$$A, \text{ πορίζομεθα } \frac{B}{\beta} = \frac{A}{a}$$

Ἡ κατασκευὴ τοῦ προκειμένου στατήρος, οἷαδὴποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ ἡλικία αὐτοῦ, ἀποδεικνύει, ὅτι ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ γνωστὴ ἦδη ἦτο ἡ τέχνη τοῦ συνδυάζειν δύο ἢ καὶ τρεῖς διαφόρους μετρικὰς κλίμακας εἰς ἓνα στατήρα, καθισταμένων δύο ἢ τριῶν διαφορῶν κέντρων βάρους ἢ τοσούτων σημείων ἐξαρτήσεως. Τῆς ἀπὸ τοῦ κέντρου τοῦ βάρους ἀποστάσεως ἐπὶ μᾶλλον προσεγγιζούσης τῷ σημείῳ τῆς ἐξαρτήσεως, μείζων καθίσταται ὁ ἀριθμὸς τῶν μονάδων τῶν ἐν χρήσει εἰς τὴν στάθμισιν. Ἐὰν π. χ. ἐκ δύο κέντρων βάρους τοῦ μὲν ἢ ἀπὸ τοῦ σημείου τῆς ἐξαρτήσεως ἀπόστασις εἶναι κατὰ τὸ ἡμισυ ἐλάσσων τῆς ἀπὸ τῆς τοῦ ἐτέρου σημείου ἐξαρτήσεως ἀποστάσεως, τὸ βᾶρος τοῦ σταθμωμένου εἶναι πλὴν ἢ διαπλάσιον· διότι ἢ αὕτη ἀπόστασις ἢ ἀφαιρουμένη ἀπὸ τοῦ ἐλάσσονος βραχίονος προστίθεται τῷ μείζονι βραχίονι. Ἐὰν δὲ τούναντίον χρηθῆσι γένηται ἐνὸς μόνου κέντρου βάρους καὶ ἐνὸς μόνου σημείου ἐξαρτήσεως, ἀνάγκη εἶναι δύο ἢ τριῶν διαφορῶν νομίμων κανονικῶν σταθμῶν.

Αἱ ἐπόμεναι παρατηρήσεις ὀδηγοῦσιν ἡμᾶς εἰς τὸ ν' ἀνεύρωμεν τίνος τῶν τριῶν τούτων τρόπων χρηθῆσις ἐγένετο εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ προκειμένου στατήρος.

Τῶν τριῶν μετρικῶν κλίμακων τῆς μὲν μεγίστης τὸ μήκος εἶναι 45,5 ἑκατοστῶν μέτρον, αἱ δὲ διαιρέσεως ἐντομαὶ χωροῦσιν ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τῶν 35 μονάδων, ὧν αἱ μὲν πεντάδες σημειοῦνται διὰ τοῦ γράμματος Ε, αἱ δὲ δεκάδες διὰ τῶν γραμμάτων Ι, Κ καὶ Λ· ἐκάστη ἄρα μονὰς περιλαμβάνει διάστημα 13 χιλιοστῶν μέτρον ὑποδιηρημένη εἰς τέσσαρα ἴσα μέρη.

Ἡ δὲ δευτέρα μετρικὴ κλίμαξ τηρεῖ τὴν αὐτὴν ἀρχὴν πρὸς ἑνδειξίν τῶν μονάδων χωροῦσα ἀπὸ τοῦ ΚΕ (25) μέχρι ΠΖ (87), περιέχουσα ἐπομένως 62 μονάδας, μᾶλλον δ' εἰπεῖν 62 1/2, διότι ὑπολείπεται μικρὸν τι διάστημα ἀσημείωτον. Τὸ ὅλον μῆκος καὶ τῆς κλίμακος ταύτης εἶναι 15,5 ἑκατοστὰ μέτρον, ἄρα ἑκάστη μονὰς περιλαμβάνει διάστημα 7 χιλιοστῶν μέτρον.

Ἡ δὲ τρίτη μετρικὴ κλίμαξ χωροῦσα ἀπὸ τοῦ Π (80) μέχρι τοῦ ΟΚΕ (225) ἔχει μῆκος 13,5 ἑκατοστοῦ μέτρον ἄρα ἑκάστη τῶν 145 μονάδων αὐτῆς περιλαμβάνει διάστημα 3 χιλιοστῶν μέτρον. Αἱ διαιρέσεις ἐντομαὶ αἱ δεικνύουσαι τὰς μονάδας ἔχουσιν ἐν τῇ κλίμακι ταύτῃ ἑλάσσονα κανονικότητα ἢ αἱ ἐν ταῖς δυαὶ λοιπαῖς κλίμαξι, ὑπάρχουσι δὲ καὶ μεταξὺ τῶν 145 καὶ 155 δέκα διαιρέσεις ἐντομαὶ ἀντι ἐννεα, οὕτως ὥστε ἡ φάλαγγ ἔχει ἑνδεκα μονάδας ἀπὸ τοῦ 145 μέχρι τοῦ 155.

Ὅπως γίνηται χρῆσις τριῶν διαφόρων συστημάτων, ἀνάγκη ὑπάρχει τριῶν διαφόρων βαρῶν ἢ τριῶν κέντρων βάρους ἢ τριῶν σημείων ἐξαρτήσεως, ἢ τέλος μικοῦ τινος συνδυασμοῦ. Καὶ ἐνεκα μὲν τῆς ἀκρωτηρίσεως τοῦ ἐλάσσονος βραχίονος δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπιπομεν ἀκριβῶς τινος συνδυασμοῦ χρῆσις ἐγένετο, ἀλλ' εἰδικῆ τις περίστασις φέρει ἡμᾶς εἰς ἔμμεσον συμπέρασμα, ἥδε: Αἱ ἀπ' ἀλλήλων ἀποστάσεις τῶν μονάδων ἐν ταῖς τρισὶ κλίμαξι εἶναι 13,7 καὶ 3 χιλιοστὰ μέτρον, τὸ δὲ νόμιμον βάρος τὸ περισσῶν ἡμῖν δύνανται 910 δράμια τουρκικὰ ὃ δ' ἀριθμὸς 910 εἶναι διαιρετὸς διὰ τοῦ 13 καὶ τοῦ 7 ἐὰν δὲ ἀντικατασταθῶσι τὰ τουρκικὰ δράμια ὑπ' ἄλλης τινος μετρικῆς μονάδος, ἤθελεν εὐρεθῆ ἄλλος ἀριθμὸς διαιρετὸς διὰ τοῦ 3. Ἐνταῦθεν δυνάμεθα νὰ συναγάγωμεν, ὅτι ἐν μόνον βάρους νόμιμον ἐχρησίμευσεν εἰς τὰ τρία διάφορα μετρικὰ συστήματα. Ὑπολείπεται ἡμῖν νὰ μάθωμεν, ἂν ὑπῆρχον τρία διάφορα κέντρα βάρους, ἢ τρία διάφορα σημεία ἐξαρτήσεως, ἢ δύο μὲν κέντρα βάρους, ἐν δὲ σημείον ἐξαρτήσεως ἱκανὸν νὰ στρέφῃ τὴν μηχανὴν πρὸς μεταβολὴν τοῦ κέντρου τοῦ βάρους, ὅπως εἰς τὰ νεώτερα καντάρια.

Προσεκτικῆ ἐξέτασις τοῦ περιωζόμενου μέρους τοῦ ἐλάσσονος βραχίονος ἐπεισέ με, ὅτι ὑπῆρχον δύο κέντρα βάρους, ὧν τὸ μὲν πρῶτον σώζεται ἀλώβητον, τὸ δ' ἕτερον ἐνδεικνύται

ὑπὸ τοῦ τεθροισμένου ἀκρου τοῦ στατήρος ὑποθέτω δέ, ὅτι ἠδύνατο νὰ στρέφεται πρὸς μεταβολὴν τῆς ἀποστάσεως συμπεραίνω δὲ τοῦτο ἐκ τούτου, ὅτι ἄνευ τῆς μεταβολῆς ταύτης ἢ ἀνάγνωσις τῆς τρίτης κλίμακος ἤθελεν εἶναι δυσχεροστέρα εἰς τὸν σταθμωμένον. Τὸ ἑλλείπον λοιπὸν μέρος τοῦ ἐλάσσονος βραχίονος περιέχει τὸ ἥμισυ τοῦ δευτέρου κέντρου τοῦ βάρους καὶ τὸ σημεῖον τῆς ἐξαρτήσεως τῶν σταθμωμένων.

Τοιαῦτα εἶναι αἱ παρατηρήσεις μου περὶ τοῦ ἀξίου λόγου τούτου ἀρχαιολογικοῦ εὐρηματος· ἐκφράζω δὲ τὴν λύπην μου, ὅτι δὲν περισσῶν ἡμῖν τὸ ὅλον μηχανήμα, ὅπερ σπουδαίαν ἤθελε παράσχει συμβολὴν εἰς τὸν ὀρισμὸν τοῦ μετρικοῦ συστήματος τῆς ἀρχαίας Μοισίας.

Κωνσταντινουπόλει, ὀκτώβριος 1875.

A. MORDTMANN
κατήρ.

Εἶχον ἤδη γράψαι τὰς ἀνωτέρω παρατηρήσεις, ὅτε ἐν τῷ Recueil des monuments les plus intéressants du Musée royal Bourbon τῷ ἐκδομένῳ ὑπὸ Raffaele Gorgiulo, Naples, 1808. Τόμ. I, πίν. 60, εὗρον τὴν εἰκόνα στατήρος εὐρεθέντος ἐν Πομπηζῇ, ὅστις κατὰ τὴν κατασκευὴν καὶ τὸ σχῆμα τοῦ νομίμου βάρους εἶναι ὁμοίωτος τῷ ἡμετέρῳ στατήρι. Ὑπεῖδῃ δὲ ἐκείνος ἀκέραιος ὧν διατηρεῖ τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ κατασκευὴν, ἔαμνος εἶδον, ὅτι ἐπιβεβαιῶνται πάντα τὰ συμπεράσματα, ὅσα περὶ τοῦ προκειμένου στατήρος ἐκ τῶν ἀριθμῶν ἐξήγαγον, ὅτι δηλονότι ὑπῆρχεν ἐν αὐτῷ ἐν μόνον νόμιμον βάρος, δύο δὲ κέντρα βάρους, ὧν τὸ ἕτερον ἠδύνατο ἄμα καὶ ὡς σημεῖον ἐξαρτήσεως νὰ χρησιμεύῃ.

Ἐκ τῆς πρὸς ἄλληλα παραβολῆς τῶν δύο τούτων στατήρων συνάγεται, ὅτι τὸ μὲν πρῶτον κέντρον βάρους ἐχρησίμευσεν εἰς τὰς δύο πρῶτας μετρικὰς κλίμακας, τουτέστιν εἰς μὲν τὴν πρώτην, ἂν μεταχειρίζετο τις τὸ σημεῖον τῆς ἐξαρτήσεως τὸ μὴ περιωζόμενον ἐν τοῖς ἡμετέροις σταθμοῖς, εἰς δὲ τὴν δευτέραν, ἂν μεταχειρίζετο τις τὸ δεύτερον κέντρον βάρους ὡς σημεῖον ἐξαρτήσεως· τὸ δὲ δεύτερον κέντρον βάρους ἐχρησίμευσεν εἰς τὴν τρίτην κλίμακα ἔχον τὸ ἑλλείπον ἐξωτερικὸν σημεῖον ἐξαρτήσεως πρὸς ἐξάρτησιν τῶν σταθμωμένων.

Ἱέραν, 14 ὀκτωβρίου 1875.

M.

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ

Σελ.	στήλ.	β'	στ.	ἀντι	Βανδούρη	ἀνάγν.	Βανδουρίου
» 4	»	α'	» 12	»	Ἀράβων	»	Ἀράβων
» 5	»	»	» 24	»	Ζύκηστος	»	Συκεώτης
» »	»	β'	» 8, 14	»	Κατακουζηνός	»	Κατακουζηνός.
» »	»	»	» 31 κ. ἐξ.	»	Muller et Mielosich	»	Miklosich et Muller
» 6	»	»	» 47	»	ἐν τῷ τόμῳ	»	ἐν τῷ Γ' τόμῳ
» 7	»	α'	» 46	»	Κωνσταντινίου	»	Κωνσταντινίου
» »	»	»	» 49	»	Ξηρόλοφον	»	Ξηρόλοφον
» »	»	β'	» 24	»	τοῦ ἀγίου	πρόσθετες	Μωκίου,
» »	»	»	» 25	»	Μωκισία	ἀνάγν.	τὴν Μωκισίαν
» »	»	»	» 28	»	Ξηροκήπιον	»	Ξηροκήπιον
» »	»	»	» 29	»	τοῦ Ἀσπαρ	»	τῆς τοῦ Ἀσπαρος
» »	»	»	» 41	»	Κεφίλι	»	Κεφίλι
» 8	»	α'	» 17-8	»	τοῦ καλουμένου	»	τὴν καλουμένην
» »	»	»	» 21	»	τείχους	»	τοῖχου
» »	»	β'	» 43	»	μονῆ	»	μονῆ
» 9	»	α'	» 2	»	ὅπερ... κατηρησιωμένον	»	ἥτις... κατηρησιωμένη
» »	»	»	» 3	»	ἐξηφανισμένον	»	ἐξηφανισμένη
» »	»	β'	» 5	»	Ἀσπαρ	»	Ἀσπαρος
» 10	»	α'	» 1	»	ἔργου,	»	ἔργον,
» »	»	β'	» 16	»	τὰς	»	τῆς
» 11	»	α'	» 38	»	Σεχζαδὲ	»	Σεχζαδὲ
» 12	»	»	» 41	»	συγγραφίσα	»	συγγραφίσα
» »	»	β'	» 42	»	Κατακουζηνοῦ	»	Κατακουζηνοῦ
» 13	»	»	» 47	»	βιογράφων	»	βιογραφῶν
» »	»	»	» 52	»	Καυλίου ἢ Καλλίου	»	Καυλῶς ἢ Καλέως
» 14	»	»	» 36	»	chrétien	»	Chrétien
» 16	»	α'	» 51	»	ΓΓ. γ	»	ΓΓο
» 17	»	β'	» 39	»	taillés	»	taillis
» 23	»	α'	» 41	»	γαλακτοῦχον	»	γαλακτοῦχον
» »	»	β'	» 4	»	αὐτὰς	»	τὰς Γαλακρήνας
» 24	»	»	» 16	»	τσεμισῆ	»	τσεμισῆ
» 25	»	α'	» 20	»	ἰών	»	ἰών
» 28	»	»	» 16	»	ἔτι	»	ἔτι

ΠΙΝΑΞ ΛΕΞΕΩΝ

'Αβιάσιος, (ι) ὄνομα κύριον· 21.
'Αβραμ-πατέρ, τόπος Κ/Π. 14.
'Αγάθων, ὄν. κ. 35.
'Αγία λείψανα, ἐν Κ/Π. 5, 6.
'Αγορά Ἀρμενιανῆ, ἐν Κ/Π. 11.
» Κωνσταντινου » 10, 11.
'Αγρίππας, ὄν. κ. 31.
'Αδαμπάι, χωρίον 17, 18.
'Αδριανουπόλεως πόλη, ἐν Κ/Π. 5, 7, 9,
10, 11, 14.
'Αθηνάσιον Πατριάρχον μονή, ἐν Κ/Π. 14.
'Αθηνόδωρος, ὄν. κ. 39.
'Αετίου κινστήρα, — μονή, ἐν Κ/Π. 7, 8,
9, 12.
'Αἰθαπλή, χωρ. 20.
Αἰθήριος, ὄν. κ. 25.
'Αἰτός-ταγῆ, βουνός, 17, 20.
'Ακτὲ-κοτῆ, ὄν. κ. 22.
'Ακ-αερί, τόπος Κ/Π. 11.
'Αλέμ-ταγῆ-καρουσῶ-καπεσῆ, ἔρας, 15-21.
'Αμοσῆ, πόλις, 32.
'Αμρίπλις, πόλις, 39.
'Ανάκτορα Βλαχερνῶν, 6. Βουκολεῖος, 13,
23. Βόνου, 14. Κωνσταντινου, 7, 10,
13. Μαγγάνων, 13. Μέγα, 11, 12.
Σουλτῶν Ἀποδὸν Ἀζῆ, 16. Σουλτῶν
Μουράτ Γ', 16.
'Ανάκτορος, προάστειον Κ/Π. 20.
'Ανατέλλοντας Χριστοῦ μονή, 27.
'Ανατόλ-γιάι, προάστ. Κ/Π. 16.
'Αναγώματα, (tumali), 20.
'Ανδρέας, ὄν. κ. 19.
'Ανεμῆ πύργος, ἐν Κ/Π. 11.
'Αντίοχος, ὄν. κ. 24, 25.
'Αντιόχου (τά), τόπος Κ/Π. 25.
'Αντωνία Τρέφαινα, ὄν. κ. 29, 30, 31.
'Αντωνίου, μονή ἐν Κ/Π. 13.
'Απολλωνίος, ὄν. κ. 30.
'Αποστόλων, ἐκκλ. ἐν Κ/Π. 7, 10, 11, 14,
'Απ-αυρ-ραγμῶν τζαμισῆ, ἐν Βάρνη, 39.
'Αρβανιτογώριον, χωρ. 17, 20.
'Αργαδέν, ὄν. κ. 30.
'Αργυροπόλις, προάστ. Κ/Π. 35, 36.
'Αρμενισμός, 4.
'Αριστόβουλος, ὄν. κ. 25.
'Αρνούτκιος, χωρ. 17, 20.
'Αρπολις (ι) χωρ. (ι) 19.
'Αρδαβούριος καὶ

'Αρδαβούριος, ὄν. κ. 34.
'Αργυροδρεπτόν, 6.
'Ατὶκ Βασιδὲ Σουλτῶν, ὄν. κ. 16.
Αὐγουστειῶν, ἐν Κ/Π. 12.
'Αχιμὲ πιασῶ τζαμισῆ, ἐν Κ/Π. 8.
'Αχὴρ καποῦ, πόλη Κ/Π. 13.
Βαλατῆς, τόπος Κ/Π. 4, — πόλη, 5, 13.
Βακούρ ταγῆ-καρουσῶ, ἔρ. 17.
Βάρας, ἄγιος, 4.
Βάρνα, πόλ. 39, 40.
Βασιλικὴ οἰκία, ἐν Κ/Π. 25.
Βεϊλέρ-μπῆ, προάστ. Κ/Π. 16.
Βελοσίριος, ὄν. κ. 28.
Βενεδίκτου ἁγ. ναὸς Ἰησοῦτων ἐν Κ/Π. 17.
Βεσῆ μεϊτῶν, τόπος Κ/Π. 36.
Βήλαι, τόπος 20.
Βιθνοί, 20.
Βλάχα, τ. Κ/Π. 10, — μπουστάν, 11.
Βλαχέρναι, τόπος Κ/Π. 4, 5, 6, 8, 11.
Βογῶν-σερῆ, τ. Κ/Π. 3, 6, 7, 8, 9, 12.
Βογα-Βογαλί, ῥωσ. λέξ.—πλούσιος ἐν Θεῶ,
5, 6.
Βοσβόδας Μολδαβίος, ὄν. 8.
Βοριφτιῶν ἁγίου κάρμ, 6.
Βούκολις, ὄν. κ. 21.
Βρακῆ (τά) = Ἑβραϊκά, τόπος Κ/Π. 14.
Γαλακρῆναι, τόπος 22, 23.
Γαλιτανῆ-ἁγία, ἁγιασμα, Κ/Π. 22, 23.
Γατῆ-κουλέ, πόλη καὶ τ. Κ/Π. 10, 11, 16.
Γενῆ-τζαμί, Κ/Π. 13.
Γενῆ-τσιρλί, τόπος 17.
Γερέ-μπιατῶν-σερῆ, τόπος Κ/Π. 25.
Γερόντιος = Γερόντιος, ὄν. κ. 21.
Γεωργίου ναὸς ἐν Βάρνη, 40, ἐν ΚΠ. 5, ἐν
Παντεγίω, 26.
Γεώργιος, ὄν. κ. 25 ἐν σημ.
Γιλιτῆ-σελβῆ, τόπος 19.
Γιδικ-σοῦ, προάστ. Κ/Π. 23.
Γόρδον (ι), ἔρ. 17.
Γοθικὴ εἰκὼν, — ἐπιγραφή, 40.
Γρηγορίου Θεολόγου λείψανον ἐν Κ/Π καὶ
ἐκκλ. 14.
Δαματρῆς, τόπος καὶ ἔρ. 15—23.
Δανισμὲντ Ἀχιμὲ, ὄν. κ. 15.
Δεμιρτζιλιρ μεζαριγιῆ, τόπος 19.
Δεύτερον, τόπος Κ/Π. 11.
Δημέας, ὄν. κ. ἔρα Ἐπιδημέας.
Διφαν-γολι, ἔρα Μίσση λεωφόρος ἐν Κ/Π.

Διονύσιος, ὄν. κ. 6
Διογυσουπόλις, πόλ. 40.
Δοκουροῦ, χωρ. 19.
Δωρόθεος, ὄν. κ. 27.
'Εβδόμων, τόπος Κ/Π. 4, 7.
'Εβραϊκά, » » ἔρα Βρακῆ.
'Εγυλί, τόπος 19.
'Εγγή-καποῦ, πόλη Κ/Π. 11.
Edirne - carussu, ἔρα Ἀδριανουπόλεως
πόλη.
'Εκκλησίαι καὶ Μοναί ἔρα: Ἀετίου, Ἀθανα-
σίου, Ἀνατέλλοντας Χριστοῦ, Ἀντωνίου,
'Αποστόλων, Ἀργυροπόλις, Βενεδί-
κτου, Βογα-βογαλί, Γαλακρῆναι, Γεωρ-
γίου, Γρηγορίου, Γιδικ-σοῦ, Ἐπίδος,
Ἐβδημίας, Θεοδώρου Συκεώτου, Ἰωάννου
Προδρόμου, Ἰωάννου Ραϊκτορος, Ἰωάν-
νου τοῦ ἐν τῷ Τρούλλῳ, Ἰωάννου Χρυ-
σοστόμου, Καϊόμα, Καυλία, Λαυρεντίου,
Μαγγάνων, Μαρουήλ, Μαρά, Μουγου-
λλων, Νισάν, Ξηροκλήσιον, Ὀδηγητρίως,
Παμμικαρίστου, Πατριόπτου, Πατο-
κράτορος, Περιβλέπτου, Πέτρας, Ραβου-
λά, Σατῆρου, Σεργίου καὶ Βάκχου, Σο-
φίας, Σπειρῶν, Στονδίου, Τριάδος, Χρι-
στοῦ ἐν τῷ Σταυρῷ, Χώρας.
'Ελένη Παλαιολογίνα, ὄν. κ. 6.
'Εμυλί-τάγ, ἔρ. 17, 18.
'Επίδος, ἐκκλ. Κ/Π. 13.
'Ελισὲ-χάν, ἐν Κ/Π. 12.
'Εξ-μύμαρα, τ. Κ/Π. 7, 10.
'Εξωκόνιον, τ. Κ/Π. 10, 11.
'Επιδημίας, ὄν. κ. 19.
'Επιφάνιος-ία, ὄν. κ. 32, 33,
'Επὶ πύργοι, ἔρα Γετῆ-κουλέ.
'Ερμενῆ-κιά, χωρ. 16, 17, 18.
'Εσὴν ἡμερῆ τζαμισῆ, ἐν Κ/Π. 14.
'Εσκή Σουλτῶν Μουράτ τζαμισῆ, τόπος 16.
Ἐδαγγελισμοῦ ἀνάγλυφον, 13.
Ἐμερῆδες, ὄν. κ. 39.
Ἐσέβια, ὄν. κ. 21.
Ἐβδημίας ἁγ. ναὸς ἐν Χαλκηδόνι, 25.
Ἐδατῶν μητροπολίτης, 4.
Ζήνων (ι) ἐπίσκοπος, 27.
Ζιτῆτις, ὄν. κ. 25.
Ζόχιστος, τυπογρ. παρόραμα = Συκεώτης, 5.
'Ἡρία, τόπος σήμερον Φενέρ μπαγτσέ, 21,
23, 27.
'Ἡραίας, ὄν. κ. 5.
Θεμιστόναξ, ὄν. κ. 30.
Θεοδόσιος, ἔρατος, 33, 34, 35.

Θεοδοσίου τεγῆ, ἔρα τεγῆ.
Θεοδωρόπολις, πόλ. 40.
Θεόδωρος, ἐπίσκ. Κυζίκου 5.
» Συκεώτης ἄγιος, 5.
Θεοτόκου, ἀνάγλυφον ἐν Κ/Π. 13.
Θεοφάνεια (τά), ἔρατῆ, 33.
Θωμάς, ἱερέως, 22.
'Ἰασπις, λίθος, 6.
'Ἰέρια = Ἡρία.
'Ἰέριος, ἔρατος, 34.
'Ἰλαρίον μοναχός, 5.
'Ἰμαρέτιος, 16.
'Ἰπαρχος, ὄν. κ. 30.
'Ἰπικὸν καὶ
'Ἰππόδρομος, Κ/Π. 10, 11, 24, 25.
'Ἰσπαιός, ὄν. κ. 30.
'Ἰωάννα καὶ
'Ἰωάννινα, ὄν. κ. 28.
'Ἰωάννης δομέστικος, 25.
'Ἰωάννης, ὄν. κ. 33.
'Ἰωάννου ἁγ. βραχίων, 5.
» Βαπτιστοῦ βραχίων 6.
» » τοῦ ἐν τῷ Τρούλλῳ μονή, 8.
» Ἰεσαδρόκου μονή, ἔρα Πέτρας μονή.
» Ραϊκτορος μονή, 23.
» Χρυσοστόμου ἐκκλ. 24.
Καϊόμα μονή, 14.
Καϊσὺρ, ὄν. κ. 31.
Καῖς-τάγ, ἔρ. 15, 16, 17.
Καμάραι, χωρ. 35.
Καμὲρ Χατοὺν τζαμισῆ, ἐν Κ/Π. 37.
Καντάριον, 41.
Καρῆ-καυλίχ σοῦ, ῥοαξ, 17.
Καρῆ-Σαμσόν, πόλ. 32.
Καστῆρος, ὄν. κ. 19, 20.
Κάστρον, 40.
Κατῆ γουράτ, βουνός, 16, 17, 20.
Καυλία μονή = Ἀντωνίου, Κ/Π. 13.
Καχριε τζαμισῆ, ὀρθότερον Κααριε τζαμισῆ,
ἔρα Χώρας μονή.
Κελίωσι τζαμισῆ, ἐν Κ/Π. 36.
Κεσμέ-καγιά, τόπος Κ/Π. 4, 7, 8, 9, 12.
Κεφελι-τζαμισῆ, ἐν Κ/Π. 7, 8, 9, 12.
Κινστήρα Ἀετίου, 9, 12, Ἄσματος, 7, 9,
Βασιλικῆ, 25, Βόνου, 7, 14, Θεοδο-
σίου, 26, Μωκχσία, 7, 25, Ξηρά, 8,
ἔρα καὶ Γερέ-μπιατῶν-σερῆ καὶ Ἰσκούρ
μπουστάν.
Κοζύλις ἐπίσκοπος, 5.
Κομιτώ, ὄν. κ. 25.
Κοκούρ ἄλτ, ὄν. κ. 22.
Κορτοσκλίωρ, τόπος Κ/Π. 10.

Κοτζά-ι.ι.ε, επαρχία ἐν Βιθυνίᾳ, 22.
 Κότυς, ὄν. κ. 29, 31.
 Κοδμ-καποῦ, τόπ. Κ/Π, 13.
 Κούρ-αογμοῦς, χωρ. 20.
 Κόζικος, πόλ. 5, 29, 38.
 Κυνηγῶν πύλη, Κ/Π, 5.
 Κωνσταντῖνος, ἀθένητος Σερβίας, 6.
 » Μέγας, 4, 20.
 Λάζ-κιδί, χωρ. 17.
 Λαυρεντίου μονή, 38.
 Λεόντιος, ὄν. κ. 25.
 Ληγαῖων, μὴν, 29, 30.
 Λουτρῶν ἐν Βάρνη, 39.
 » Οὐρουτζουλάρ ἐν Κ/Π, 26.
 Λόκος, ποτ. Κ/Π, 10.
 Μαγγάνων ἀρχιμανδρ. 6, μονή ἐν Κ/Π, 12.
 Μακάριος ἡγούμενος, 5.
 Μακεδῶν ἐπίσκοπος, 19.
 Μά-λ-κονγιοῦ, τόπ. καὶ πηγὴ, 18.
 Μά-λ-τεπέ, ὄρ. 17.
 Μάνδρα, τόπ. 19, 20.
 Μαρουή-λ μονή, ἐν Κ/Π, 9.
 » Παλαιολόγος ὄν. κ. 6.
 Μαρά μοναστήριον, 38.
 Μαρία, ὄν. κ. 13, 26.
 Μαρῖνης (τά), Κ/Π, 25.
 Μέας, Μέγας (;) ὄν. κ. 19.
 Μειρεσθής, ὄν. κ. 40.
 Μίση λεωφόρος, Κ/Π, 11.
 Μιγυή-λ ἀρχιεπίσκοπος ἀνάγλυφον, 13.
 » Κωνσταντινῶν ὄν. κ. 8, 12.
 Μόδιος, τόπ. Κ/Π, 4.
 Μοισία, ἡ γῶρα, 42.
 Μοιυλίων μονή, δέσποινα, ἐκκλ. 13.
 Μουσιδέ-λῃ, τόπ. καὶ πηγὴ, 18.
 Μουσεῖον—Γουιλλή-κιδόσ, Κ/Π, 13, 27, 29.
 » Royal Bourbon, 42.
 » Συρακουσῶν, 33.
 Μούσης ἄγαλμα, 39.
 Μουγιό, τόπ. Κ/Π, 13.
 Μπογδάν-σαράι=Βογδάν-σεράι.
 Νάρι (χ ς) τουρκικὴ λέξις, 29.
 Νίκαια, πόλ. 39.
 Νικανδρος, ὄν. κ. 21.
 Νικομάς, ὄν. κ. 21.
 Νικομήδεια, πόλ. 38.
 Νικόλαος, Πιτριέρης, Κ/Π, 25.
 Νικόστρατος, ὄν. κ. 34.
 Νισῶν ἐκκλ. Ἀρμενική, 16.
 Νηρότοπος, τόπ. Κ/Π, 7.
 Νηροκλήτων, τόπ. Κ/Π, 7, 14.
 Ὀδηγητρίας μονή, ἐν Κ/Π, 13.

Ὀδησσίς, πόλ. 39.
 Ὀκ-μετάτ, τόπ. 15, 37.
 Ὀρησίου ἀγ. ἱερτή, 14.
 Ὀρώριος ὑπάτος, 34, 35.
 Ὀρμίσου (τά), τόπ. Κ/Π, 25.
 Ὀσμάν βίη τυπογραφεῖον ἐν Κ/Π, 12.
 Οὐά-λεντος ὑδραγωγεῖον ἐν Κ/Π, 10.
 Οὐν-καπῶν, τόπ. Κ/Π, 10.
 Οὐρουτζουλάρ-γυμνασίον=λουτρῶν Κ/Π, 26.
 Οὐταλάρ μεσεῖσι, Κ/Π, 24.
 Παγκαλοχώριον καὶ
 Παχά-λ-κιδί μέγα, χωρ. 22.
 Παλαιὰ πέτρα=Πέτρας μονή.
 Παλιῖων Κωνσταντινῶν, 7, 10, 13.
 » Ραούλ ἐν Κ/Π, 8.
 Παρμακαρίσιον μονή ἐν Κ/Π, 7, 8, 9, 12.
 Παρφέ-λῃ, ὄν. κ. 21.
 Πανσέ-ληρος, ὁ ζωγράφος, 10.
 Παντεόππου μονή ἐν Κ/Π, 14.
 Παντοκράτορος μονή ἐν Κ/Π, 10.
 Παντέγιον, χωρ. 26.
 Παντελεῖμος ἀγίου λειψανόν, 6.
 Παρασκευῆς ἀγίας ἀγίασμα, 37, 38.
 Πάριον, πόλ. 35.
 Παρμένων ὄν. κ. 40.
 Πισῶ-κιδί χωρ. 20.
 Πατάπιος ἄγιος, 4.
 Πάτρια, Κ/Π, 3, 4, 11.
 Πατριάρχαι Κ/Π. Γεννάδιος, 19. Γεώργιος
 Κήριος, 5. Εὐθέριος, 25 Ἰωσήφ, 5.
 Ἰερμίτας Β', 8, 12. Κωνσταντῖνος Β', 15,
 38. Νικόλαος ὁ μυστικὸς, 22. Νεῖλος, 5.
 Παύλα ὄν. κ. 34.
 Περθέκτη σύνοδος ἐν Κ/Π, 8.
 Περσίη Κ/Π, 38.
 Περιβλέπτου μονή, 5, 12, 13.
 Περιρραπτήριον, 26.
 Πέτρας μονή, ἐν Κ/Π, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9,
 12, 13.
 Πετρία (τά), Πιτριῶν (τό), Πέτρα (ἡ), τόπ.
 Κ/Π, 3, 4, 5.
 Πετρή-καπουσῆ, πύλη Κ/Π, 4.
 Πηροβῆς, ὄν. κ. 19.
 Πίναξ ἀγορῆς Κολίκου, 27.
 Πλατανεῖον, τόπ. Κ/Π, 14.
 Πολέμων ὄν. κ. 29.
 Πολιτιέ-κιδί, χωρ. 17.
 Πολύγρονος, ὄν. κ. 38.
 Πολωνοὶ μεταράσαι, 17.
 Πουλιερίων, τόπ. Κ/Π 38.
 Πρωτοφῶν ἐπαρχος, 25.
 Πρεπάτιος, 24, 25.

Προδρόμιον λειψανα, 6.
 » μονή=Πέτρας.
 Πρωτοβεσπέρης, 25.
 Πρώτος ἀγίου Ὄρους, 5.
 Πρωτοσύγκελλος, 6.
 Πύλαι τευχῶν Κ/Π, ὄρα Ἀδρ/λεως, Ἀγρή
 καποῦ, Βαλατά, Βλαχερινῶν, Γετί κουλέ,
 Ἐγρι καποῦ, Κυνηγῶν, Ρηγίου, Ρωμανοῦ,
 Ση-λυβρίας, Χαρισίου, Χαρσία, Χρυσή.
 Πωγαί μοναχία, 8.
 Ραδουλῆ, μονή, ἐν Κ/Π, 4.
 Ραϊκῶρες, ὄρα Ἰωάννου Ρ. μονή.
 Ραούλ, Ἑλληγ προζυριος, 8, 12.
 Ρεγῶνες, Κ/Π, 13.
 Ρεσπῆτορος, ὄν. κ. 29.
 Ρηγίου πύλη Κ/Π, 11.
 Ρομητάλιας, ὄν. κ. 29, 31.
 Ροῦμ-λ-χισῶν, προάστ. Κ/Π, 16.
 Ρωμανοῦ πύλη Κ/Π, 4, 5, 10, 11.
 Ρώμη, θεῖ, 41.
 Ρώσοι προσκυνηταί, 6, 13.
 Σακά τσεμισῆ, κρήνη Κ/Π, 24.
 Σαμάντρα, χωρ. 17, 19, 21, 22.
 Σαμωνῆς, ὄν. κ. 23.
 Σανθάτις, ὄν. κ. 21.
 Σαρί κιδί, χωρ. 38.
 Σατόρου μονή, 27.
 Σαβασός, ὄν. κ. 30, 31.
 Σαῖτῶν ἀγ. ἰουδ, ὄν. κ. 12.
 Σεῖτ Μπατάλ Γαζή, ὄν. κ. 15.
 Σεμεντέρ, πόλ. 22.
 Σεμῆτρια, πόλ. 22.
 Σεραῖον ἄκρα, Κ/Π, 10.—βιβλιοθήκη, 14.
 Σεργίου καὶ Βάχου, ἐκκλ. ἐν Κ/Π, 10.
 Σεργιάτ μεσσή τζαμισῆ, Κ/Π, 14.
 Ση-λυβρίας, πύλη Κ/Π, 19.
 Σισῶν ἀγίας ὄν. κ. 16.
 Σοφίας ἀγίας, ἐκκλ. ἐν Κ/Π, 10, 11, 13,
 25, 36.—ἐν Θεσσαλονίκῃ, 28.
 Σουλτῶν Ἀποῦλ Ἀζίζ, 16. Σουλτῶν Μεγ-
 μετ Β', 12, 14. Σουλτῶν Μπαχουτ Β',
 17. Σουλτῶν Μουράτ Γ', 16. Σουλτῶν
 Ὀρχάν, 15, 22. Σουλτῶν Μεχμέτ τζα-
 μισῆ ἐν Κ/Π, 7, 10, 11, 12. Σουλτῶν
 Σελήμ τζαμισῆ Κ/Π, 3, 7, 8, 11, 14.
 Σουλτῶν τσιφλιγῆ, χωρ. 16, 17, 18.
 Σουλοῦ μοναστήριον, ἐν Κ/Π, 12.
 Σουλοῦ ἀγάσμα ἢ μπουράτ, 22.
 Σουλουτζε, χωρ. 23.
 Σπιρῶν μονή, 23.

Σταύρακιον αυτοκράτορος ἀφρος, 14.
 Στή-λη Ἀρκαδίου, 14. Ἰουστινιανοῦ, 12, ἐν
 τῷ Ταύρω, 12, παρὰ τὸ τζαμίον Σουλ-
 τῶν Μεχμέτ, 12.
 Στουδίον μονή, ἐν Κ/Π, 5, 6, 12.
 Στροβυλαία καὶ Στροβυλος, τόπ. Κ/Π, 3.
 Συκεώτης ἀγ. Θεόδωρος, 5.
 Συμεῶν Σήθ, ὄν. κ. 25.
 Τὰς τελεῖν σουγιοῦ, πηγὴ, 18.
 Τεῖχη Κ/Π: Θεοδοσίον, 4, 11, θαλάσσια τῶν
 Βλαχερινῶν, 4, 5, Κωνσταντῖνον, 11.
 Τεκεβῶν, ὄν. 22.
 Τεκφούρ σουράι, παλάτιον Κ/Π, 13.
 Τζιγαρχίρ τζαμισῆ, 35.
 Τόμις, πόλ. 41.
 Τότ καποῦ, ὄρα Ρωμανοῦ πύλη.
 Τουρσῶν, ὄν. κ. 15.
 Τουρσοῦτλή μαγαλίσῃ, τόπ. 37.
 Τριάδος μονή, ἐν Κ/Π, 14.
 Τρόφαινα, ὄρα Ἀντωνία.
 Τσάμ-λιτσα, βουνός, 19.
 Τσαροῖν, Κ/Π, 36.
 Τσαρκῆς Χασάν πασῶς, ὄνομ. κ. 16.
 Τσιγγανῶν-κονάκ, χωρ. 17.
 Τσιχῶν-μπουστῶν, τόπ. Κ/Π, 7, 9, 14.
 Τσιυλι-κιδί, ὄρα Μουσεῖον.
 Τιμπυλί, 20.
 Φαράριον, τόπ. Κ/Π, 10, 36.
 Φαῖστος, ὑπάτος, 33.
 Φεργιέ τζαμί, Κ/Π, 11.
 Φιλαδέλφειον, τόπ. Κ/Π, 11.
 Φιλίτση, ὄν. κ. 40.
 Φορτικῆ, τόπ. 20.
 Φορτικῆ τσεμισῆ, κρήνη, 37.
 Φόρος, ὄρα Ἀγορά.
 Φουτουκλή, προάστ. Κ/Π, 35.
 Φρέγκ τσιφλιγῆ,=Γενί τσιφλιγῆ.
 Χαλιτελίου, προάστ. Κ/Π, 37, 38.
 Χαλκιδῶν, λίθος, 6.—πόλ. 38.
 Χαρισία, πύλη Κ/Π, 5.
 Χαρσία, πύλη » 5.
 Χάρτι ἀρχαῖοι Κ/Π, 6, 14, 23.
 Χῆς κιδί, προάστ. Κ/Π, 16, 23, 38.
 Χάτζ χουνάτζ=Κάτζ χουνάτζ.
 Χριστοῦ ἐν τῷ Σταυρῷ, μονή ἐν Κ/Π, 14.
 Χρυσή πύλη, Κ/Π, 11, 12.
 Χρυσόπαλις, πόλ. 15, 16, 21, 27.
 Χρυσῶν κέρας, λυμὴν Κ/Π, 3, 4, 5, 7.
 Χώρας μονή, ἐν Κ/Π, 3, 5, 7, 10, 14.
 Ψαμαθεῖα, τόπ. Κ/Π, 10.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

D' A. MORDTMANN, Βογδάν Σεράν, ἡτοι ἡ Μονὴ τοῦ ἐνδόξου προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου ἢ ἐπικεκλημένη τῆς Παλαιᾶς Πέτρας	σελ. 3
D' A. MORDTMANN, Τοπογραφία Κωνσταντινουπόλεως	» 9
Ε. Α. ΣΙΑΦΟΠΟΥΛΟΥ, Περὶ τοῦ Δαμάτρουσ τῶν Βυζαντινῶν (τανῶν Ἀλέμ-τάγ)	» 15
Ε. Α. ΣΙΑΦΟΠΟΥΛΟΥ, Βυζαντινὰ ἐπιγραφαί	» 24
D' A. MORDTMANN, Ἐπιγραφή ἐκ Θεσσαλονίκης	» 28
ALBERT L. LONG, Ἐπιγραφή Κυζίου	» 29
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓ. ΕΠΗΡ., Ἐπιγράμμα Ἀμισσοῦ	» 32
Α. ΛΕΥΑΛ, Τρεῖς ἐπιγραφαὶ χριστιανικαὶ τοῦ Ε' αἰῶνος ἐκ τοῦ μουσείου τῶν Συρακουσῶν	» 33
Π. Δ. ΚΟΥΠΠΑ, Ἀρχαιολογικαὶ σημειώσεις	» 35
Α. MORDTMANN, πατρός, Ἐκθεσίς περὶ τινος στατήρος	» 41
Παροραμάτων διορθώσεις	» 43
Πίναξ λέξεων	» 44
